

Büyük Türkçe Sözlük

Sürüm No: 1.0 Farabi

[Açıklama](#)

(veya ağzının içine) bakmak

- * ne söyleyeceğini beklemek.
- * onun sözüne göre davranmak.

... (bir) hâl almak

- * bir duruma gelmek.

... canlısı

- * düşkünü.

... damgasını vurmak

- * (biri için) kötü bir yargıya varmak.

... -e kuvvet

- * herhangi bir şeye ağırlık verildiğinde kullanılır.

... fırın ekmek yemesi lâzım

- * bir duruma erişmek için pek çok emek vermesi, çalışması gerekir.

... gözüyle bakmak

- * yerine koymak.

... ile beraber

- * ile birlikte.

... kim ... kim

- * yakıştırılan şeyin uygunsuzluğunu belirtmeye yarar.

... olsun, ... olsun,

- * sözü geçen her şey.

... süsü vermek

- * gerçeğe aykırı olarak, kendisinde veya herhangi bir şeyde üstün bir nitelik veya değer varmış gibi göstermek.

... ziyafeti çekmek

- * herhangi bir şeyi en iyi biçimde başarmak, herhangi bir yönüyle doyurmak.

...-a veya ...-e gelince

- * sıra gelince anlamına gelerek bir konu bittikten sonra sözü başka bir konuya geçirmeye yarar.
- * ayrıcalık gösteren bir düşünceye geçildiğini anlatır.

...-a, ...-ya getirmek

- * birini bir duruma getirerek istediği gibi davranmak.

...-den eylemek

- * yoksun bırakmak.

...-ında / ...-inde değil

- * bir şeyin söylenen niteliğine önem vermeyi anlatır.

...i tutmak

- * bir işi yapacağı ve göreceği o zamana rastlamak.

...ikinci plâna düşmek

- * bir kimsenin veya topluluğun gözünde eski önemini, değerini yitirmek.

...ile beraber

- * -dığı / -diği anda.
- * -dan / -den başka.
- * -dığı / -diği hâlde.

...-masıyla, ...-mesi bir olmak

- * aynı anda, çabucak, birden.

...maya veya ...meye görsün (veya gör)

- * söz konusu fiilin doğuracağı sonuca kesinlik kazandırmak için kullanılır.

...nın resmidir...

- * bir durumun olacağı kesin ve bellidir.

19 Mayıs

30 Ağustos

- * Zafer Bayramı.

a

- * Seslenme bildirir.

a

* (a:) Şaşma, hatırlama, sevinme, acıma, üzülme, kızma gibi duyguları güçlendirir, cümlelerin başında veya sonunda kullanılır.

a / e

- * Çekimli fiilin sonuna gelerek anlamı pekiştirir.

-a - / -e-

- * İsimden fiil türeten ek.

-a / -e

- * Yönelme durumu eki: dağa, eve, yola, öne. Ünlü ile biten isimlerden sonra araya y sesi girer.

-a / -e

* Fiilden zarf türeten ek: yaza yaza, gide gide, koş koş, düşe kalka, güle oynaya. Ünlü ile biten fiillerden sonra araya y sesi girer: yaşaya yaşaya, bekleye bekleye, okuya okuya, yürüyeye yürüyeye. Bu ek göre, kala, geçe, sapa örneklerinde kalıplaşmıştır.

a, A

- * Türk alfabesinin birinci harfi, ses bilimi bakımından kalın ünlülerin düz ve geniş olanını gösterir.
- * Nota işaretlerini harflerle gösterme yönteminde lâ sesini bildirir.

ab

- * Su.

aba

- * Yünden, dövülerek yapılan kalın ve kaba kumaş.
- * Bu kumaştan yapılmış yakasız ve uzun üstlük.
- * Bu kumaştan yapılmış olan.
- * Eskiden dervişlerin giydiği abadan yapılmış, önü açık hırka.
- * Ablâ.
- * Anne.

aba altından değnek (sopa) göstermek

- * yumuşak görünmekle birlikte yine de gözünü korkutmak.

aba gibi

- * (kumaş için) kaba ve kalın.

aba greŖi

* Aba giyilerek ve bele kuŖak baēlanarak yapılan bir tür greŖ.

aba vakti yaba, yaba vakti aba

* kiŖi, ihtiyaēlarını vaktinden önce ve ucuz olduēu zaman karŖılamalıdır.

abacı

* Aba yapan veya satan kimse.

* Abadan giyecek yapan veya satan kimse.

* Bedavacı, asalak.

abacı kebeci, ara yerde sen neci?

* "anlamadıēın bu iŖe ne kaŖşıyorsun?" anlamında kullanılan bir söz.

abacılık

* Aba yapma veya satma iŖi.

* Abadan giyecek yapma veya satma iŖi.

abadî

* Kalınca ve aēık saman renginde, yarı mat bir yazı kâēdı türü.

abajur

* IŖıēı bir yere toplamak, doērudan doēruya gözlere vurmasını önlemek iēin kullanılan lâmba siperi.

* Genellikle zeri siperli masa lâmbası veya ayaklı lâmba.

abajurcu

* Abajur yapan veya satan kimse.

abajurculuk

* Abajurcunun iŖi veya mesleēi.

abajurlu

* Abajuru olan.

abaküs

* Sayı boncuēu, ērk.

abalı

* Abası olan, aba giymiŖ olan.

abandırma

* Abandırmak iŖi.

abandırmak

* Bir kimsenin bir yere abanmasını saēlamak.

* Bir hayvanı yere ēktrmek.

abandone

* DvŖemeyecek duruma gelen (boksör).

abandone etmek

* dvŖemeyecek duruma getirmek.

abandone olmak

* dvŖemeyecek duruma gelmek.

abanî

* Sarımtırak dallı nakıŖlarla iŖlenmiŖ bir tür beyaz, ipek kumaŖ.

* Bu kumaŖtan yapılmıŖ.

abanma

* Abanmak iŖi.

abantomak

- * Eğilerek bir Şeyin, bir kimsenin üzerine kapanmak.
- * Bir yere veya bir kimseye yaslanmak, dayanmak.
- * Bir Şeyin veya bir kimsenin üzerine çöküp ullanmak.
- * Birine yük olarak onun sırtından geçinmeye bakmak.

abanoz

- * Abanozgillerin ağır, sert ve siyah renkli tahtası.

abanoz gibi

- * Çok sert.

abanoz kesilmek

- * sertleşerek dayanıklılığı artmak.
- * kirden matlaŐmak, rengini kaybetmek.

abanozgiller

- * İki eneklilerden, sıcak ülkelerde yetişen ve kerestesine abanoz denilen bir bitki familyası.

abanozlaŐma

- * AbanozlaŐmak durumu alma.

abanozlaŐmak

- * Ağaç ve benzeri maddeler uzun süre suda kalarak kararmak.
- * (insan) uzun süre güneŐte kalarak kararmak, yanmak.

abartı

- * Abartma, mübalâğa.

abartıcı

- * Bir Şeyi olduğundan büyük veya çok gösterme huyunda olan (kimse), abartmacı, mbalğacı.

abartıcılık

- * Abartıcı olma durumu, abartmacılık, mbalğacılık.

abartılı

- * Olduğundan fazla gösterilen, mübalâğalı.

abartılma

- * Abartılmak işi.

abartılmak

- * Abartmak işine konu olmak, mübalâğa edilmek.

abartısız

- * Olduğundan fazla gösterilmeyen, mbalğasız.

abartıŐ

- * Abartmak işi veya biçimi.

abartma

- * Abartmak işi, mübalâğa.

abartmacı

- * Abartıcı, mbalğacı.

abartmacılık

- * Abartıcılık, mbalğacılık.

abartmak

- * Bir Şeyi olduğundan büyük veya çok göstererek anlatmak, mübalâğa etmek.

abartmalı

* Abartılmış, mübalâğalı.

abartmasız

* Abartılmamış, abartmadan, mübalâğasız.

abasız

* Abası olmayan, aba giymemiş olan.

abaşo

* Alt, alttaki, aşağı.

* Gemiği baştan veya kıçtan halatla karaya bağlama.

abat

* Bayındır, mamur.

* Şen, rahat.

abat etmek

* mamur etmek, rahata kavuşturmak, zenginleştirmek, gönendirmek.

abat eylemek

* abat etmek.

abat olmak

* mutlu olmak, rahata kavuşmak, gönenmek.

abayı sermek

* bir yere teklifsizce yerleşmek.

abayı yakmak

* gönül vermek, tutulmak, âşık olmak.

Abaza

* Kuzeybatı Kafkasya'da yaşayan bir halk ve bu halka mensup olan kimse.

Abazaca

* Abazalar tarafından kullanılan dil.

abazan

* Karnı aç olan (kimse).

* Uzun süre kadınsız kalan (erkek).

abazan kalmak

* uzun süre cinsel ilişkide bulunmamak, kadınsız kalmak.

abazanlık

* Abazan olma durumu.

Abbas yolcu

* yola çıkacak kimse.

Abbasî

* Abbas bin Abdülmuttalib soyundan gelen, Bağdat merkez olmak üzere Ön Asya ve Kuzey Afrika'da 750-1258 tarihleri arasında hüküm süren sülâle.

abd

* Kul.

* Köle.

Abdal

* Safevîler devrinde İran'da yaşayan Türk oymaklarından biri.

* Anadolu'da yaşıyan birtakım oymaklara verilen ad.

abdal

- * Eskiden bazı gezgin dervişlere verilen ad.
- * Dilenci kılıklı, üstü başı perişan kimse.
- * Bkz. aptal.

abdala malûm olur

- * bir şeyin olacağını önceden sezen kimseler için şaka yollu söylenir.

abdallık

- * Abdal olma durumu.

abdest

- * Müslümanların, bazı ibadetleri yapabilmek için el, ağız, burun, yüz, kol, ayak yıkama ve başa, enseye ıslak el gezdirme, kulağı temizleme biçiminde yaptıkları arınma.
- * İdrar yapma ve kalın bağırsağı boşaltma.

abdest almak

- * abdest yoluyla arınmak.
- * namaz kılmak için gerekli yıkama kurallarını yerine getirmek.

abdest bozmak

- * ayak yoluna gitmek.

abdest bozulmak

- * yeniden abdest alma gereği ortaya çıkmak.

abdest tazelemek

- * yeniden abdest almak.

abdestbozan

- * Şeritgillerden, vücudu yassı, birbirine kenetlenmiş boğumları bulunan ve bazısı metrelerce boyda olan bir bağırsak asalağı, tenya, şerit.

abdestbozan otu

- * Gülgillerden, siyah ve yeşil boya çıkarılan bir bitki (Poterium spinosum).

abdesthane

- * Abdest bozacak yer, ayak yolu, tuvalet.

abdesti gelmek (veya olmak)

- * abdest bozmaya ihtiyaç duymak.

abdesti kaçmak

- * abdest bozma ihtiyacı varken yok olmak.

abdestinde namazında

- * dindar.

abdestinden şüphesi olmamak

- * yaptığı işte kusuru olmadığını kesin olarak bilmek.

abdestini vermek

- * azarlamak.

abdestli

- * Abdest almış bulunan veya abdesti bozulmamış olan.

abdestlik

- * Abdest alınacak yer.
- * Abdest alınırken giyilen ve kolsuz hırkaya benzeyen bir tür giyecek.

* Abdest almaya yarayan.

abdestsiz

* Abdest almamış veya abdesti bozulmuş olan.

abdestsiz yere basmamak

* din buyruklarına titizlikle uymak.

abdiâciz

* Alçak gönüllülük bildirmek üzere "ben" yerine kullanılır.

abdülleziz

* Akdeniz bölgesinde ve Afrika'da yetişen çok yıllık ve otsu bir bitki (Cyperus esculentus).

* Bu bitkinin yemiş gibi yenilen, tatlı ve yağlı ürünü.

abece

* Bkz. alfabe.

abece sırası

* Bkz. alfabe sırası.

abecesel

* Bkz. alfabetik.

aberasyon

* Sapınç.

abes

* Akla ve gerçeğe aykırı.

* Gereksiz, lüzumsuz, yersiz, boş.

abes bulmak

* gereksiz, saçma saymak.

abes kaçmak

* uygunsuz düşmek.

abesle uğraşmak (veya abesle iştigal etmek)

* yersiz, yararsız şeylerle vakit öldürmek.

abeslik

* Abes olma durumu.

abıhayat

* Efsanelere göre içen kimseye ölümsüzlük sağlayan bir su, bengi su.

abıhayat içmiş

* yaşı çok ilerlemiş olduğu hâlde genç görünen (kimse).

abıkevser

* Cennette bulunduğu inanılan Kevser ırmağının adı.

abıru

* Yüz suyu.

* Irz, namus, şeref, haysiyet.

abide

* Anıt.

abideleşme

* Anıtlasma.

abideleşmek

* Anıtlaşmak.

abideleştirme

* Anıtlılaştırmak işi.

abideleştirmek

* Anıtlılaştırmak.

abidemsî

* Anıt benzeri.

abidevî

* Anıtlı ilgili, anıtsal, anıta benzer, anıt gibi.

abis

* Okyanusların çok derin yeri ve daha özel olarak, güneş ışığının erişemediği kesim.

abiye

* Bayanların özel gecelerde giydiği şık giysi veya tuvalet.

abla

* Bir kimsenin kendinden büyük olan kız kardeşi.
* Büyük kız kardeş gibi saygı ve sevgi gösterilen kız veya kadın.
* Genel ev veya randevu evi işletmecisi kadın, çaça, mama.

ablak

* Yayvan ve dolgun yüz veya yüzü böyle olan (kimse).

ablakça

* Ablak gibi, ablak tarzında.

ablaklık

* Ablak olma durumu.

ablalık

* Abla olma durumu.

ablalık etmek

* abla gibi yakın ve koruyucu davranışta bulunmak.

ablâtîf

* Çıkma durumu.

ablatya

* Uzunluğu 150, genişliği 4-10 kulaç olan bir balık ağı.

abli

* Yanım serenleri sağa, sola veya ortaya çevirmek için bunların ucuna bağlı bulunan donanım.

abliyi kaçırmak (veya bırakmak)

* şaşkırmak, soğuk kanlılığını yitirmek, ipin ucunu kaçırmak.

abluka

* Bir ülkenin veya bir yerin dış dünya ile olan her türlü bağlantısını kuvvet kullanarak kesme, kuşatma, ihata.

abluka altında tutmak

* ablukayı devam ettirmek.

abluka etmek

* genellikle denizden kuşatmak.
* etrafını çevirmek, bulunduğu yerden ayırmak.

ablukaya almak

* Bkz. abluka etmek.

ablukayı kaldırmak

* abluka kararından ve uygulamasından vazgeçmek.

ablukayı yarmak

* abluka bölgesini zor kullanarak yarıp geçmek.

abone

* Önceden ödemedede bulunarak süreli yayınlara alıcı olma işi.

* Peşin para ile bir şeye belli bir süre için alıcı olan kimse.

* Bir yere gitmeyi alışkanlık hâline getirmek.

abone etmek

* peşin para ile belli bir süre için bir şeyi sürekli olarak almayı sağlamak.

abone olmak

* peşin para ile belli bir süre için bir şeyi sürekli olarak almayı önceden üstlenmek.

abone yapmak

* abone olmayı sağlamak..

abonelik

* Abone veya aboneler için kullanılabilecek kadar olan.

abonman

* Bir satıcı veya kamu kuruluşu ile alıcılar arasında yapılan anlaşma.

aborda

* Bir deniz teknesinin başka bir tekneye, bir iskeleye veya bir rıhtıma yanını vererek yanaşması.

aborda etmek

* (gemi için) yanlamasına yanaşmak.

abra

* Bozuk teraziyi dengelemek için hafif gelen kefeye konulan taş, demir, çivi gibi ağırlık, dara.

* Bir değiş tokuşta üste verilen şey.

abrakadabra

* Eski çağlarda bazı hastalıklara iyi geldiğine inanılan büyülü söz.

* Sihirbazların sıkça kullandığı büyülü söz.

abrama

* Abramak işi, idare.

abramak

* (deniz taşıtları için) Yönetmek, idare etmek.

abraş

* Alaca benekli.

* (bitki yapraklarında) Klorofil azlığından dolayı açık renkte lekeleri olan.

* Çilli, çopur yüzlü, açık renk gözlü, çapar.

* Deseni ve atkısı bozuk halı.

* Çarpık, eğri, düzgün olmayan.

* Ters, kaba, görgüsüz.

abril

* Nisan, april.

abstraksiyonizm

* Bkz. soyutçuluk.

abstre

* Soyut, somut karşıtı, mücerret.

abstre sayı

* Bkz. soyut sayı.

absürt

* Saçma.

absürt tiyatro

* Bkz. saçma tiyatro.

abu

* Şaşma ve korku bildirir.

abuhava

* İklim.

abuk sabuk

* Akla, mantığa uymayan, düşünmeden söylenen, saçma sapan (söz).

abuk sabuk konuşmak

* saçma sapan söz söylemek.

abuk sabukluk

* Ciddiyetsizlik, saçmalık.

abuli

* İstenç yitimi, irade kaybı.

abullabut

* Hantal, kaba ve anlayışsız (kimse).

* Biçimsiz ve kötü giyinen, giyimine özen göstermeyen (kimse).

abullabutluk

* Abullabut gibi davranma, abullabut olma durumu.

abur cubur

* Sırası, tadı, yararı gözetilmeksizin rastgele yenilen şeyler.

* İşe yaramayan, boş.

abus

* Asık suratlı, somurtkan (kimse).

* Somurtkan, çatık, asık (yüz).

* Niteliği bilinmeyen, garip, acayip.

Ac

* Aktinyum'un kısaltması.

acaba

* Merak, kararsızlık veya kuşku anlatır.

-acak / -ecek

* Fiil çekim eki (gelecek zaman eki).

* Fiilden isim ve sıfat yapma eki.

Acar

* Güneybatı Kafkasya'nın Türkiye sınırına yakın bölgesinde yaşayan bir halk.

acar

- * Atılgan, gözü pek, yiğit, kabadayı, yılmaz, kabına sığmaz.
- * Güçlü ve becerikli, çevik, enerjik.
- * Yeni.

Acara

- * Bkz. Acar.

acarlaşma

- * Acarlaşmak işi.

acarlaşmak

- * Acar duruma gelmek.

acarlık

- * Acar olma durumu.

acayibine gitmek

- * yadırgamak, tuhafına gitmek.

acayip

- * Sağduyuya, göreneğe, olağana aykırı, şaşılacak, şaşmaya değer, garip, tuhaf, yadırganan, yabansı.
- * Şaşma anlatır.

acayip olmak

- * yadırganacak bir duruma girmek.

acayıpleşme

- * Acayıpleşmek durumu.

acayıpleşmek

- * Başkalaşmak, yadırganacak bir duruma girmek.

acayıpleştirme

- * Acayıpleştirmek işi.

acayıpleştirmek

- * Acayıp, yadırganacak bir duruma getirmek.

acayıplik

- * Acayıp olma durumu, yabansılık, gariplik, tuhafılık.

accelerando

- * Parçanın çalınırken gittikçe hızlanacağını anlatır.

acele

- * Çabuk davranma zorunluluğu, ivedi, ivenesslik.
- * Vakit geçirmeden, tez olarak.

acele acele

- * Çabuk çabuk, hızlı olarak, büyük bir çabuklukla.

acele etmek

- * çabuk davranmak, ıvmek.
- * telâş etmek, sabırsızlanmak.

acele işe şeytan karıştır

- * düşünüp taşınmadan, ivedi olarak yapılan işten iyi sonuç beklenmemesi gerektiğini anlatır.

aceleci

- * Tez iş gören, çabuk davranan, telâşlı, iveness.

acelecilik

* Aceleci olma durumu, ivenesslik.

aceleleştirme

* Aceleleştirmek işi.

aceleleştirmek

* Çabuklaştırmak.

aceleye gelmek

* çabuk yapıldığı için gereken özen gösterilmemiş olmak.

aceleye getirmek

* zaman darlığından yararlanarak birini aldatmak veya bir işi üstünkörü yapmak.

Acem

* İranlı.

* İran'a özgü.

* İran ülkesi.

acem

* Türk müziğinde mi notasına yakın bir perde.

Acem halayı

* Güney Anadolu yöresinde oynanan bir halk oyunu.

Acem kılıcı gibi

* hem birinden yana, hem ona karşı olabilen.

Acem lâlesi

* Taşkırangillerden, turuncu ve sarı renkte çiçekli, yıllık ve çok yıllık türleri olan, tohumla saksıda ve tarlada üretilen bir süs bitkisi, güneş topu.

Acem pilâvı

* Safran ve zencefil ile yapılan İran usulü bir pilâv çeşidi.

acemaşiran

* Klâsik Türk müziğinde kullanılan şet makamlarından biri.

acemborusu

* Canlı kırmızı çiçekler açan bir süs bitkisi (Bigonia radicans).

acembuselik

* Klâsik Türk müziğinde kullanılan birleşik bir makam.

Acemce

* Farsça.

acemi

* Bir işin yabancısı olan, eli işe alışmamış, bir işi beceremeyen.

* İşinde, mesleğinde ilerlememiş.

* Bir yerin, bir şeyin yabancısı.

* Saraya yeni alınmış cariyelere verilen ad.

acemi ağası

* Hareme yeni alınan cariyelerin ağası.

acemi çaylak

* Tecrübesiz, toy, beceriksiz.

acemi er

* Askere yeni alınan ve eğitim dönemini henüz tamamlamamış er.

acemi ocağı

* Osmanlı ordusuna kapı kulu eri yetiştirmek için kurulan okul.

acemi oğlanı

* Yeniçeri ocağında yetiştirilmek üzere tutsaklardan veya devşirme yoluyla Hristiyanlardan toplanan çocuk.

acemice

* Toyca, beceriksizce.

acemileşme

* Acemileşmek durumu.

acemileşmek

* Beceriksizlik göstermek, bocalamak.

acemilik

* Acemi olma durumu, aceminin çekingenliği ve ürkekliği, acemice davranış, toyluk.

acemilik çekmek

* henüz alışmadığı bir işte zorluk çekmek, bocalamak.

acemilik etmek

* düşüncesizce hareket etmek, acemice davranmak.

acemkürdi

* Klâsik Türk müziğinde birleşik bir makam.

acemleşme

* Acemleşmek durumuna gelmek.

acemleşmek

* Kültür ve medeniyet bakımından İran'ı veya İran halkını örnek almak.

* Kendini İranlı gibi hissetmek veya İranlı gibi davranmak.

acemleştirme

* Acemleştirmek işi.

acemleştirmek

* Kültür veya medeniyet bakımından İran'ı veya İran halkını örnek aldirmek, Acem kültürünü yaygınlaştırmak.

acente

* Bir kuruluşun malî veya ticarî işlerini kazanç karşılığında yürüten ticarethane.

* Vapur ortaklığı veya banka şubesi.

* Bir kurumun veya şubelerinin başında bulunan kimse.

* Bir kuruluşu bağlı olmaksızın sözleşmeye dayanarak belirli bir yer ve bölge içinde sürekli olarak ticarethane veya işletmeyi ilgilendiren işlerde aracılık eden, bunları o işletme adına yapan kimse.

acentelik

* Acentenin yaptığı iş.

* Acente kuruluşu.

acep

* Acaba.

aceze

* Acizler, güçsüzler, eli ermezler, düşkünler.

acı

* Tat alma organında bazı maddelerin bıraktığı yakıcı durum, tatlı karşıtı.

* Tadı bu nitelikte olan.

* Keskin, hoşla gitmeyen, şiddetli.

- * Renk için, koyu.
- * Ağrı, sancı.
- * Dışarıdan gelen bir etki ile dış organlarda birdenbire oluşan ve o etkilerin kalkması ile duyulan rahatsızlık, ıstırap.
- * Kınıcı, üzücü, incitici, dokunaklı, korkunç.
- * Ölüm, yangın, deprem gibi olayların yarattığı üzüntü, keder, elem.
- acı acı
 - * Acı olarak, acı vererek, acı duyurarak, üzüntü içinde.
 - * Dokunaklı, kınıcı, üzücü olarak, üzüntü içinde.
- acı ağaç
 - * Sedef otugillerden, sıcak ülkelerde yetişen, kabuğu ve odunu hekimlikte kullanılan küçük bir ağaç, kavasya (Quassia amara).
- acı badem
 - * Gülgillerden bir meyve ağacı (Amygdalus amara).
 - * Bu ağacın acımtırak, keskin kokulu meyvesi.
- acı badem kurabiyesi
 - * İrmik ve şekerle yoğrularak üzerine acı badem konduktan sonra fırında pişirilen bir çeşit kurabiye.
- acı bakla
 - * Baklagillerden, acı olan taneleri suda tatlılaştırılarak yenilen otsu bir bitki, Yahudi baklası (Lupinus termis).
- acı bal
 - * Deli bal.
- acı balık
 - * Sazangillerden, Avrupa'da ve ülkemiz göllerinde yaşayan, 8-10 cm uzunluğunda bir balık, gördek (Rhodeus amarus).
- acı ceviz
 - * Genellikle Kuzey Amerika'da yetişen, güzel görünümlü bir ceviz türü.
- acı çekmek (veya duymak)
 - * ağrı, sızı duymak.
 - * üzülmek, üzüntü içinde kalmak.
- acı çiğdem
 - * Zambakgillerden, 10-30 cm boyunda, şerit yapraklı ve açık renk çiçekli, tohumları romatizma tedavisinde kullanılan zehirli bir çiğdem türü, güz çiğdemi (Colchicum autumnale).
- acı elma
 - * Bkz. ebuçhil karpuzu.
- acı gelmek
 - * dokunaklı, kınıcı, üzücü gelmek.
- acı görmüş
 - * kötü günler yaşamış.
- acı hıyar
 - * Bkz. ebuçhil karpuzu.
- acı karpuz
 - * Bkz. ebuçhil karpuzu.
- acı kavak
 - * Dağ kavağı veya titrek kavak (Populus tremula).
- acı kavun

* Bkz. eşek hıyan.

acı kök

* Loğusa otu köklerinin kurutularak dövülmesiyle elde edilen acı bir toz.

acı kuvvet

* Sert, etkili, zorlu kuvvet.

acı marul

* Birleşikgillerden, tadı acı, dişli yapraklı, sürgününden çıkan sütü uyuşturucu ve yatıştırıcı olarak kullanılan iki yıllık bir bitki (*Lactuca virosa*).

acı meyan

* Bkz. dikenli meyan.

acı ot

* Kuzey Anadolu dağlarının ormanlarında yetişen, toprak altında bilek kalınlığında kökü bulunan çok yıllık ve otsu bir bitki (*Tamus communis*).

acı patıcanı kırağı çalmaz

* kötü durumda olan bir kimseyi yeni kötü durumlar etkilemez.

acı sakız

* Çam sakızı.

acı söylemek

* olumsuz bir davranışa karşı gerçeği olduğu gibi söylemek.

acı söz

* Kişinin onuruna dokunan gönlünü inciten söz.

acı su

* İçindeki minerallerin etkisiyle tadı sert olan kuyu veya pınar suyu.

acı tatlı

* İyi kötü.

acı vermek

* üzüntüye sebep olmak, incitmek.

acı yavşan

* Tüylü dalak otu.

acı yitimi

* Sinir bozukluğu, çok ilaç alma, donma gibi sebeplerle acı duyumunun birazının veya tamamının yok olması, analjezi.

acı yonca

* Kızıl kantarongillerden, bataklık yerlerde yetişen, kötü kokulu ve çok acı olan yaprakları hekimlikte kullanılan bir bitki (*Menyanthes trifoliata*).

acıca

* Oldukça acı.

acı kılma

* Acı kılma işi veya durumu.

acı kılma

* Acı kılma işine konu olmak.

acıklı

* Acıdırarak, acı verecek nitelikte olan, dokunaklı, koygun.

* Acı görmüş, yaşlı, kederli.

acıklı komedi

* Eğlendirici olmayı amaçlamayan, dramatik yönü ağır basan, duygusal bir oyun türü, trajikomik.

acıkma

* Açılmak işi.

acıkmak

* Açlık duymak, yemek yeme ihtiyacı duymak.

* Uzun süre bir şeyin yokluğunu çeken kimse, o şeyden ne kadar çok elde etse, yine kendisine yetmeyeceğini düşünür.

acıktırma

* Acıktırmak işi.

acıktırmak

* Açlık duymasına sebep olmak.

* Aç bırakmak, yeterince doyurmamak.

acılanma

* Acılanmak işi.

acılanmak

* Tadı acı olmak, acılaşmak.

* Acılı durumda olmak, üzüntüye kapılmak, üzülme.

acılaşma

* Acılaşmak işi.

acılaşmak

* Tadı bozulmak, acı olmak.

* Dokunaklı duruma gelmek.

* (konuşma) Kırıcı, sert bir durum almak.

* Yemlerde genellikle yağ asitlerinin oksidasyonu ve hidroliz sonucu uygun olmayan koku ve tat meydana gelmek.

acılaştırma

* Acılaştırmak işi.

acılaştırmak

* Acı bir duruma getirmek.

acılı

* Acı katılmış olan.

* Acısı olan, kederli.

acılık

* Acı olma durumu.

* Dokunaklılık, kederlilik, yaşlılık.

acılılık

* Acılı olma durumu.

acıma

* Acımak işi.

* Başka bir kimsenin veya canlının mutsuzluğuna karşı duyulan üzüntü, merhamet.

acımak

* Tadı acı duruma gelmek, acılaşmak.

* Acılı, ağır olma.

* Başkasının acısına ortak olmak veya durumundan üzüntü duymak.

- * Başkasının uğradığı veya uğrayacağı kötü bir duruma üzölmek, merhamet etmek.
- * Bir şeyi vermeye kıyamamak veya verdiğiine, elden çıkardığına üzölmek.

acımasız

- * Acımaz, katı yürekli, merhametsiz.

acımasızca

- * Acımasız olarak, acımasız bir biçimde, zalimce, zalimane.

acımasızlık

- * Acımaz olma durumu, merhametsizlik, zulüm.

acımk

- * Buğday tarlalarında yetişen, tohumu zehirli, yabanî bir bitki, belemir.

acımsı

- * Acıya yakın tadı olan, tadı az acı olan, acımtırak.
- * Dokunaklı.

acımtırak

- * Acımsı.

acınacak

- * Üzüntü duyulacak, merhamet edilecek.

acından ölmek

- * açlıktan ölmek.
- * çok acıkmak.

acındırma

- * Acındırmak işi.

acındırmak

- * Bir kimsenin acımasına yol açmak, merhamete getirmek.

acınılacak

- * Üzüntü duyulacak, merhamet edilecek durumda bulunan.

acınılma

- * Acınılmak işi.

acınılmak

- * Acınmak işine konu olmak.

acınma

- * Acınmak işi.

acınmak

- * Acınmak işine konu olmak.
- * Başkasının hesabına üzölmek, yazıklanmak, yerinmek, eseflenmek, esef etmek, teessüf etmek.

acırak

- * Az acı, acımtırak.

acırga

- * Yaban turpu.

acıısı çıkmak

- * olumsuz, kötü sonucu ortaya çıkmak.

acıısı içine (veya yüreğıine) çökmek (veya işlemek)

- * bir şeyin acısını pek çok duymak.

* olmadan olacağı düşünerek çok üzmek.

acıısına dayanamamak

* bir kimse bir yakınının ölümünden büyük üzüntü duymak.

acıısını almak

* acılığını gidermek.

* sızıyı dindirmek.

* kederini azaltmak.

acıısını bağrına basmak

* şikâyet etmeden üzüntüye katlanmak.

acıısını çekmek

* yapılan yanlış bir işin kötü sonucunu görmek.

acıısını çıkarmak

* (tat için) acılığını yok etmek.

* uğradığı maddî veya manevî zararı karşılayacak bir iş yapmak.

* öç almak, intikam almak.

acıısını görmek

* bir yakınının ölümünü görmek.

acıısız

* Tadı acı olmayan.

* Ağrı, sızı duyulmayan.

* Üzüntü, sıkıntı olmayan, kedersiz.

acıtış

* Acıtmak işi veya biçimi.

acıtma

* Acıtmak işi.

acıtmak

* Acılık vermek.

* Ağrı ve sızı duymasına sebep olmak.

acıyıcı

* Acıma duygusu olan (kimse).

acıyış

* Acımak işi veya biçimi.

acibe

* Hiç görülmemiş, alışılmamış, şaşılacak veya yadırganacak şey.

acil

* İvedi, ivedili.

acil servis

* (hastanelerde) Vakit yitirilmeden bakılması gereken hastaların ilk tedavilerinin yapıldığı yer.

acil şifalar dilemek

* hastanın kısa sürede iyileşmesi dileğinde bulunmak.

acilen

* Hemen, hiç zaman yitirmeden, tez elden, gecikmeden, ivedilikle.

acıyo

* Bkz. acyo.

aciz

- * Gücü bir işe yetmez olanın durumu, güçsüzlük.
- * Beceriksizlik.
- * Birinin borcunu vaktinde ödeyememesi durumu.

âciz

- * Gücü bir işe yetmez olan, güçsüz.
- * Beceriksiz.

âciz kalmak

- * çok uğraşmaya rağmen o işi yapamamak.

âcizane

* Söz söyleyen kimsenin kendi yaptıklarını abartmamak için kullandığı "acizlere yakışacak biçimde" anlamında bir nezaket sözü.

âcizleri

- * Alçak gönüllülük göstermek için "ben" zamiri yerine kullanılan bir söz.

âcizlik

- * Beceriksizlik, güçsüzlük.

acube

- * Tuhaf kimse.

acul

- * Tez canlı, içi tez, ivercen.
- * Hızlı, çabuk.

acun

- * Dünya.

acur

- * Bkz. ajur.

acur

* Kabakgillerden, kabuğu çizgili ve tüylü, sanımtırak, yeşil veya sarı, üzeri yeşil lekeli, irice bir çeşit hıyar (Cucumis flexuosus).

acurlu

- * Bkz. ajurlu.

acuze

- * Huysuz, çirkin, yaşlı kadın, cadı karı.

acyo

* Herhangi bir paranın gerçek değeriyle sürüm değeri arasında veya bir ticaret senedinin üzerinde yazılı miktar ile indirimden sonraki tutarı arasında doğan fark.

- * Bir ticaret senedinin yenilenmesinde alınan komisyon.
- * Senetli kredi işlemlerinde bankaların yaptıkları tahsilât.

acyocu

- * Borsa veya piyasada tahvil için çeşitli hileler uygulayan, dolaplar çeviren kimse.

acz içinde olmak

- * gücü yetmemek, becerememek.

acze düşmek

- * çaresiz kalmak, elinden birşey gelmemek.

aç

- * Yemek yeme ihtiyacı olan veya yemesi gereken, tok karşıtı.
- * Yiyecek bulamayan, yoksul kimse.
- * Gözü doymaz, haris.
- * Çok istekli, çok hevesli.
- * Karnı doymamış olarak.

-aç / -eç

- * İsimden isim ve sıfat yapma eki: bakr-aç, top-aç, kır-aç vb.
- * Fiilden sıfat yapma eki: gül-eç vb.
- * Fiilden isim yapma eki: tıka-ç, say-aç, sür-eç vb.

aç acına

- * aç olarak, bir şey yemeden.

aç açık kalmak

- * yoksulluk içinde, evsiz barksız kalmak.

aç ayı oynamaz

- * kendisinden iş beklenen kimseden emeğinin karşılığı esirgenmemelidir.

aç bırakmak

- * yiyecek vermemek veya karnını doyurmasına engel olmak.

aç bûlâç

- * Sürekli olarak aç ve bakımsız.
- * Sürekli olarak aç ve bakımsız.

aç doymam, tok acıkmam sanır

- * aç insan elde ettiğinden çoğunu ister, varlıklı insan ise var olanla yetinir gibi görünür.

aç doyurmak

- * yoksulları beslemek.

aç gezmektense tok ölmek yeğdir

- * yoksulluk ölümden de beterdir.

aç göz

- * Gözü aç, doymaz, tamahkâr, haris.

aç gözlü

- * Mala veya yiyecek içecek şeylere doymak bilmeyen, gözü aç, doymaz, tamahkâr, haris, camgöz.

aç gözlü

- * karşıtı.

aç gözlülük

- * Aç gözlü olma durumu veya aç gözlüye yaklaşacak davranış, doymazlık, tamahkârlık, tamah.

aç gözlülük

- * karşıtı.

aç gözlülük etmek

- * bir şeye karşı aşırı istek duymak, doyumsuzca davranmak, tamahkârlık etmek.

aç gözünü, açarlar gözünü

- * "uğraşılarda uyanık bulunmak gerekir, yoksa umulmadık bir anda büyük zararlarla yüz yüze gelirsın" anlamında kullanılır.

aç kalmak

- * karnını doyuramamak.
- * yoksulluğa düşmek.

aç karnına

* mide boşken henüz birşey yiyip içmemişken.

aç kurt gibi (yemek, üşüşmek veya saldırmak)

* büyük bir istekle.

aç susuz kalmak

* yoksulluktan yaşayamayacak bir duruma gelmek, yoksul bir duruma düşmek.

aç tavuk kendini arpa ambarında sanır

* insanlar, yokluğunu, yoksulluğunu çektikleri şeyler için olmayacak hayaller, düşler kurar.

açacak

* Açmaya yarayan araç.

* Anahtar.

açalya

* Kokusuz, güzel renkli çiçekler açan bir bitki, açelya, azelya.

açan

* Açmak işini yapan.

* Oynak kemiklerin arasındaki açılan genişletmeye yarayan kasların genel adı, büken karşıtı.

açar

* Anahtar.

* İştah açmak için yemekten önce içilen alkollü içki, aperitif.

açelya

* Bkz. açalya.

açı

* Birbirini kesen iki yüzeyin veya iki doğrunun oluşturduğu çıkıntı.

* Birbirini kesen iki yüzey veya aynı noktadan çıkan iki yarım doğrunun oluşturduğu geometrik biçim,

zaviye.

* Görüş, bakım, yön.

açı ölçüm

* Açı ölçmede söz konusu olan yöntem ve teknik.

açııcı

* Açmak işini yapan.

açığa alınmak

* görevine son verilmek.

açığa alma

* bir görevliyi geçici bir süre işten alma.

açığa almak

* görevine son vermek.

açığa çıkarmak

* işinden çıkarmak.

açığa çıkmak

* belli olmak, anlaşılacak.

* işinden çıkarılmak.

açığa vurmak

* belli etmek, ortaya çıkarmak.

* gizli bir durumu ortaya çıkarmak.

açığı çıkmak

- * saklamakla görevli bulunduğu paranın veya malın eksik olduğu anlaşılma.

açığını kapatmak

- * eksikliğini tamamlamak.

açık

- * Açılmış, kapalı olmayan, kapalı karşıtı.
- * Engelsiz.
- * Örtüsüz, çıplak.
- * Boş.
- * Görevlisi olmayan, boş (iş, görev), münhal.
- * Aralığı çok.
- * İşler durumda olan.
- * Kolay anlaşılır, vazih.
- * Gizliliği olmayan, olduğu gibi görünen.
- * Her türlü düşünceyi hoşgörüyle karşılayabilen, etkisinde kalabilen.
- * (renk için) Koyu olmayan.
- * (kitap, resim, film için) Sevişme sahnelerini bütün çıplaklığıyla anlatan.
- * Kapalı olmayan (hava, iş yeri).
- * Belli bir yerin biraz uzağı.
- * Denizin kıydan uzakça olan yeri.
- * Doğru olarak, açıkça.
- * Bir ihtiyacın karşılanamaması durumu.

açık açık

- * Saklamaksızın, gizli yer bırakmaksızın, içtenlikle.

açık ağıl

- * Koyunların ve keçilerin barındırıldıkları üstü açık, etrafı taş duvar veya ölü çitlerle çevrili basit barınak.

açık ağızlı

- * Aptal, sersem, ahmak.

açık alınla

- * başarı ve övünç ile.

açık artırma

- * Bir malın satışında alıcılar arasında fiyat artırma yarışına dayanan satış.

açık bilet

- * Yolculuklarda dönüş tarihi kararlaştırılmamış, belirli bir dönem için geçerli, gidiş dönüş bileti.

açık bono

- * Para hanesi boş bırakılarak imza edilen bono.

açık bono vermek

- * sınırsız yetki tanımak.

açık bölge

- * Gümrük sınırlamalarının olmadığı bölge, serbest bölge, serbest mıntıka.

açık celse

- * Açık duruşma.

açık ciro

- * Senet veya çek arkasına kime ödeneceği belirtilmeden imzalanma yoluyla yapılan ciro.

açık çek

- * Üzerine para miktan yazılmamış, çek.

açık deniz

- * Denizin, kara sularının dışında kalan bölümü.
- * Yakın karalarla çevrili olmayan deniz, engin.

açık devre

- * İçinden sürekli akım geçmeyecek bir yalıtkanla kesilmiş elektrik devresi.

açık dolaşım sistemi

- * Genellikle bütün eklem bacaklılarda ve birçok yumuşakçada bulunan atardamar ve kan boşluğundan oluşmuş açık bir dolaşım sistemi.

açık duruşma

- * Mahkemede herkesin duruşmayı dinleyebileceği oturum.

açık düşme

- * Yağlı güreşte pehlivanın kış üstü düşerek yenilmiş sayılması.

açık eksiltme

- * Yapıtılacak bir işin veya satın alınacak bir malın ucuza sağlanması için işi yapacak veya malı satacak kişiler arasında fiyat düşürme yarışına dayanan işlem.

açık elli

- * Cömert.

açık ellilik

- * Cömertlik.

açık fikirli

- * Olayları ve özellikle yenilikleri iyi anlayıp gereği gibi karşılayabilen, düşündüğünü olduğu gibi söyleyebilen (kimse).

açık fikirlilik

- * Açık fikirli olma durumu.

açık hava

- * Bulutsuz hava.
- * Bahçe, park gibi yapı dışı olan yer.

açık hava sineması

- * Yazın veya iklimi elverişli yerlerde sürekli olarak çalışan, üstü açık, yanları kapalı sinema.

açık hava tiyatrosu

- * Yazın veya iklimi elverişli yerlerde sürekli olarak çalışan, üstü açık, yanları kapalı tiyatro.

açık hece

- * Ünlü ile biten hece.

açık hesap

- * Peşin para veya bono vermeden yapılan alış veriş.

açık imza

- * Üzeri boş bırakılan bir kâğıdın altına, dolduracak olana güvenilerek atılan imza.

açık işletme

- * Maden yatağını örten verimsiz topraklar kaldırıldıktan sonra açık havada yapılan işletme.

açık kahverengi

- * Kahverenginin bir veya birkaç ton açığı.

açık kalp ameliyatı

- * Kalbin içi açılmadan önce dolaşım sun'î kalp denilen bir aygıtla devredildikten sonra yapılan kalp ameliyatı.

açık kalpli

* Bkz. açık yürekli.

açık kalplilik

* Bkz. açık yüreklilik.

açık kapamak

* (bütçe) gider fazlasını para sağlayarak gidermek.

açık kapı bırakmak

* gereğinde, bir konuya yeniden dönebilme imkânı bırakmak, kesip atmamak.

açık kapı politikası

* Yabancı malları bir ülkeye serbestçe sokma politikası.

açık kapı siyaseti

* Açık kapı politikası.

açık konuşmak

* gerçeği çekinmeden söylemek.

açık kredi

* Bankaların güvendikleri müşterilere rehin, ipotek veya kefil istemeksizin verdikleri borç para.

açık liman

* Bütün gemilerin formalite yönünden kolayca girip çıktıkları liman.

* Hava şartlarından kolayca etkilenen liman.

açık maaşı

* Görevinden alınan birine yasaca tanınan, belirli bir süre içinde ödenen aylık.

açık mavi

* Mavinin bir ton açığı.

açık mektup

* Zarfı yapıştırlmamış mektup.

* Yazıldığı kimseye gönderilmeyip basın yoluyla açıklanan mektup.

açık olmak

* (o yerde) kendisi her zaman iyi karşılanmak.

açık ordugâh

* Kırdaki kurulan ordugâh.

açık oturum

* Güncel, siyasî, sosyal ve bilimsel konuların veya sorunların herkesin izleyebileceği bir biçimde açık olarak tartışıldığı toplantı.

açık oy

* Verenin adını gösteren ve konuşulan sorun üzerindeki düşüncesini belli edecek yolda verilen oy.

açık öğretim

* Ders konuları radyo ve televizyon gibi araçlarla yayımlanan veya posta ile ilgililere ulaştırılan öğretim yöntemi.

açık önerme

* İçerisinde değişken bulunan ve bu değişkenin alacağı değerle doğruluğu veya yanlışlığı kesinleşen önerme.

açık pazar

* Gümrük kaydı olmayan, her devletin malını serbestçe satabileceği şehir veya ülke.

açık pembe

* Pembenin bir ton açığı.

açık poliçe

* Eksik bilgileri sonradan tamamlanmak üzere düzenlenen poliçe.

açık rejim

* Parlâmenter rejim.

açık saçık

* Göreneğe aykırı derecede çıplak veya örtüsüz.

açık saçık konuşmak

* cinsî konularla ilgili sözler söylemek.

açık sarı

* Sarının bir ton açığı.

açık sayım

* Bir seçim sonunda verilen oyların açık olarak sayılması, aleni tatat.

açık seçik

* Çok açık, çok belirgin.

açık senet

* Bkz. açık bono.

açık söylemek

* anlaşılmamış yönünü bırakmadan anlatmak veya çekinmeden söylemek.

açık sözlü

* Her şeyi olduğu gibi söyleyen, sözünü esirgemeyen.

açık sözlülük

* Açık sözlü olma durumu.

açık şehir

* Düşman saldırısına karşı savunma önlemleri alınmamış, içinde herhangi bir askerî hedef bulunmayan ve bu durumu önceden ilân edilmiş olan şehir.

açık taşıt

* Üstü örtülmemiş taşıt (araba, otomobil vb.).

açık teşekkür

* Herhangi birine basın yoluyla edilen teşekkür.

açık tohumlular

* Tohumları kozalak pulları üzerinde açık olarak bulunan çiçekli bitkilerin ayrıldığı iki büyük daldan biri.

açık tribün

* Açık havadaki spor müsabakalarında seyircilerin oturduğu ve üstü kapalı olmayan bölüm.

açık tutmak

* bir iş yerinin çalışır durumunu sürdürmek.

açık vermek

* gelir, gideri karşılamamak.

* gizlenmek istenen bir olayı, bir düşünceyi veya durumu elde olmayarak ortaya koymak, açıklamak.

açık yara

* Kapanmamış, sürekli işleyen yara.

açık yeşil

* Yeşilin bir ton açığı.

açık yürekle

* Özü sözü bir olarak, hiçbir şey saklamaksızın.

açık yürekli

* Düşündüğünü olduğu gibi söyleyen, içi temiz, gizli yönü olmayan (kimse), samimî, açık kalpli.

açık yüreklilik

* Açık yürekli olma durumu, samimiyet, açık kalplilik.

açık zaman

* Tutkalın yüzeye sürüldüğü an ile pres edilip, sıkılması gereken an arasında geçen süre.

açıkagöz

* Turpgillerden bir bitki (Hesperis acris).

açıkça

* Gizli bir yönü kalmaksızın, kolay anlaşılır bir biçimde.

açıkçası

* Doğrusu, açık olanı, anlaşılır biçimi, gizli kapaklı olmayan yanı.

* Açık olarak.

açıkçı

* Borsada fiyat dalgalanmalarından yararlanarak açıktan para kazanan (kimse).

açık göz

* Uyanık davranarak çıkarını sağlayan, imkânlardan kurnazca yararlanmasını bilen.

açık gözlük

* Açık gözlülük.

açık gözlülük

* Açık göz olanın durumu, açık göze yakışacak davranış.

açıklama

* Açıklamak işi, izah.

açıklama cümlesi

* Bir önceki cümleyle bağlantı kuran yani, demek ki, öyle ki gibi bağlayıcılarla başlayan, söz konusu duygu veya düşünceyi bütünleyen cümle.

açıklama yapmak

* herhangi bir konuyu aydınlığa kavuşturmak amacıyla konuşmak veya yazmak.

açıklamak

* Bir konuyla ilgili olarak gerekli bilgileri vermek, izah etmek.

* Bir sorunla ilgili olarak aydınlatıcı bilgi vermek, tavzih etmek.

* Bir sözün, bir yazının ne anlatmak istediğini belirtmek, yorumlamak.

* Açıkça söylemek, ifşa etmek.

* Belirtmek, göstermek, açığa vurmak, izhar etmek.

açıklamalı

* Birtakım açıklamalarla anlaşılması, öğrenilmesi kolaylaştırılmış, izahlı.

açıklanan

* Açıklamalar sonunda ortaya çıkması beklenen kavram.

açıklanma

* Açıklanmak işi.

açıklanmak

* Açıklamak işi yapılmak, izah edilmek, ifşa edilmek.

açıklar livası

* İş gücü olmayan, boşta kalan kimse.

açıklar livası

* İş gücü olmayan, boşta kalan kimse.

açıklar livası olmak

* İş bulamayıp işsiz ve kazançsız kalmak.

açıklaşma

* Açıklaşmak durumu almak.

açıklaşmak

* Açık duruma gelmek.

* Rengi açılmak.

açıklaştırma

* Açıklaştırmak işi.

açıklaştırmak

* Açık duruma getirmek.

* Rengini açtırmak.

açıklatma

* Açıklatmak işi.

açıklatmak

* Açıklamasını sağlamak.

açıklayan

* Açıklamalar sonucunda elde edilen kavram.

açıklayıcı

* Bir sorunu gerekli açıklığa kavuşturan.

* Kendinden önce gelen kelimeyi belirten, açıklayan (kelime veya kelimeler): "Atatürk yeni Türkiye'nin kurucusu, daima saygı ile anılacaktır" cümlesindeki 'yeni Türkiye'nin kurucusu' sözü Atatürk adının açıklayıcısıdır.

açıklayış

* Açıklamak işi veya biçimi.

açıklığa kavuşturmak

* (bir konu veya sorunu) aydınlatmak, kapalılıktan kurtarmak, anlaşılır duruma getirmek.

açıklık

* Açık olma durumu.

* Uzaklık, mesafe.

* Örtüsüz, çıplak yer.

* Boş ve geniş yer.

* Bir yerin uzaklara kadar bakılabilecek ve bakanın içinde ferahlık doğuracak durumda olması.

* Gerçeği olduğu gibi yansıtırma durumu.

* Bir söz veya yazıda maksadın açık olması özelliği, vuzuh.

* Dürbün, fotoğraf makinesi gibi optik araçlarda göz çapı, ışığın girebildiği delik.

açıklık getirmek (veya kazandırmak)

* (bir konu veya sorunu) anlaşılır duruma getirmek.

açıklıkölçer

* Bir mikroskobun açıklığını ölçmeye yarayan alet.

açıkta bırakmak

* iş ve görev vermemek, yersiz yurtsuz bırakmak veya birkaç kişiye birlikte sağlanan bir iyilikten birini yararlandırmamak.

açıktta kalmak (veya olmak)

* iş ve görev bulamamak, yersiz yurtsuz kalmak veya birkaç kişinin birlikte eriştiği bir iyilikten yararlanamamak.

açıktan

- * Bir yerin uzağından.
- * Sıra ve aşama gözetilmeden, dışarıdan atayarak.
- * Emek ve para harcamadan.

açıktan (para) kazanmak

- * emek ve sermaye olmadan para kazanmak.

açıktan açığa

- * Belirgin olarak, göz göre göre.

açıktan kazanmak

- * emek ve sermaye koymadan kazanç sağlamak.

açıktan para almak

- * bir iş veya mal için, kararlaştırılmış ücret veya değer dışında para almak.

açıktan tayin

- * Derece ve belli bir sıra gözetilmeksizin yapılan atama.

açılama

- * İleride, içlerinde en uygununun seçilebilmesi için, güç bir sahnenin çeşitli açılardan çekiminin yapılması.

açılım

- * Açılma.
- * Bir yıldızla gök ekvatoru arasındaki uzaklık; kuzeye doğru olanı artı, güneye doğru olanı da eksi işaretiyle ölçülür.

açılıp saçılmak

- * (kadın için) çok açık saçık giyinmeye başlamak.
- * (kadın için) eskisine göre ölçüsüz davranışlarda bulunmaya başlamak.

açılış

- * Açılmak işi veya biçimi.
- * Yeni bir yapının, yerin veya yeni bir kuruluşun çalışmaya başlaması, küşat.

açılış konuşması

- * Herhangi bir toplantının açılması sırasında yapılan ilk konuşma.

açılış töreni

- * Bir açılışı kutlamak için yapılan toplantı, resmîküşat.

açılma

- * Açılmak işi.
- * Bir film çekiminde karanlıkta başlayıp gittikçe aydınlanarak görüntülerin belirmesine dayanan noktalama.
- * Bir grupta, sıraların jimnastik alıştırmaları için dağınık düzene girmesi.
- * Çatlama.

açılmak

- * Açmak işi yapılmak veya açmak işine konu olmak.
- * (renk için) Koyuluğunu yitirmek.
- * Kendine gelmek, biraz iyileşmek, ferahlamak.
- * (gemi) Gitmek, uzaklaşmak.
- * Sıkılması, çekinmesi, tutukluğu kalmamak.
- * (kuruluşlar için) İlk kez veya yeniden işe başlamak.

- * İşini gereğinden veya götürebileceğinden geniş tutmak.
- * Genişlemek, bollaşmak.
- * Delinmek, yırtılmak.
- * (sis, karanlık, duman için) Dağılmak, yoğunluğunu yitirmek.
- * Gereken güce ulaşmak.
- * Sırnı, üzüntüsünü, sorunlarını birine söylemek.
- * (pencere, kapı, yol için) Geçit vermek.
- * Ayrıntıya girmek.
- * (yüzerken) Kıyıdan uzaklaşmak.

açım

- * Açma, açılış, küşat.

açımlama

- * Açımlamak işi, teşrih, şerh.

açımlamak

- * Bir sorunu veya konuyu ele alıp en ince noktalarına kadar gözden geçirerek anlatmak, şerh etmek, teşrih etmek.

açımlanma

- * Açımlanmak işi.

açımlanmak

- * Açımlamak işine konu olmak.

açındırma

- * Açındırmak işi.

açındırmak

- * Açınmasını sağlamak.
- * Bir cismin yüzeyini açarak bir düzlem üzerine yaymak.

açınım

- * Açınmak işi, inkişaf.
- * Bir cismin yüzeylerinin açılıp bir düzlem üzerine yayılması.

açınma

- * Açınmak işi.

açınmak

- * Gelişmek.
- * (tohum, hastalık için) İçindeki yetenekler uyanarak amacına varmak, gelişmek, inkişaf etmek.

açınsama

- * Açınsamak işi, istikşaf.

açınsamak

- * Bir yerin özelliklerini ortaya çıkarmak için araştırma ve inceleme yapmak, istikşaf etmek.

açıortay

- * Bir açısız bölgeyi, ölçüleri birbirine eşit olan iki açısız bölgeye ayıran doğru.

açıortay düzlemi

- * İki düzlemli bir açıyı iki komşu ve eşit açığa bölen düzlem.

açıölçer

- * Bkz. iletke.

açısız

- * Açı ile ilgili.

açısal bölge

* Açı ile iç bölgesinin birleşiminden oluşan düzlem parçası.

açısal çap

* Ay ve Güneş gibi gök cisimlerinin iki doğrusu arasındaki açı.

açısal hız

* Hareket eden bir cismi duran bir noktaya birleştiren doğru parçasının birim zamanda taradığı açı.

açısal ivme

* Açısal hızın birim zamanda değişen niceliği.

açısal sapma

* Belli bir açı düzeyinde gerçekleşen sapma.

açısal uzaklık

* Gök cisimlerinin (yıldız veya gezegen) birbirlerinin karşılaşma düzlemine göre uzaklığı.

açısal yol

* Hareket eden cismin birim zamanda gözlemciye göre aldığı yol.

açış

* Açmak işi veya biçimi.

* Bir kuruluşu çalışmaya başlatma.

açış konuşması

* Herhangi bir toplantıyı başlatmak için yapılan ilk konuşma.

açıt

* Bir duvarda açık bırakılmış bulunan kapı, pencere, kemerleme benzeri açıklık.

açkı

* Bir cismin yüzeyi üzerinde sert bir madde veya bir araç sürterek onu düzleştirip parlatma, perdah.

* Demircilikte delik büyütmede kullanılan araç.

* Anahtar ve her türlü açma aracı.

açkıcı

* Açkı yapan (kimse), perdahçı.

* Anahtarcı.

açkılama

* Açkılama işi.

açkılamak

* Açkı ile parlatmak.

açkılanma

* Açkılanma işi.

açkılanmak

* Açkı yapılmak, perdahlanmak.

açkılama

* Açkılama işi.

açkılatacak

* Açkı işi yaptırmak, perdahlatmak.

açkılı

* Açkı yapılmış, perdahlanmış, perdahlı.

açkısız

* Açk yapılmamış, perdahlanmamış, perdahsız.

açlığı öldürmek

* açlık hissini geçıştirmek, yatıştırmak.

açlık

* Aç olma durumu.

* Kıtlık.

* Yoksulluk.

* Aşırı istek içinde bulunmak.

açlık çekmek

* yoksulluk içinde bulunmak.

açlık grevi

* Kendisine veya başkalarına yapılan bir haksızlığı protesto için bir kimsenin aç durarak gösterdiği tepki.

açlıktan gözü (veya gözleri) kararmak (veya dönmek)

* çok acıkmak.

açlıktan imanı gevremek

* çok acıkmak.

açlıktan nefesi kokmak

* yoksulluk içinde bulunmak.

açlıktan ölmek

* dayanılmaz derecede acıkmak, çok acıkmak.

açlıktan ölmeyecek kadar

* (yiyecek, içecek için) pek az (yemek, içmek).

* gereğinden az.

açma

* Açmak işi.

* Orman içinde ağaç kesme veya yakma yoluyla tarıma elverişli bir duruma getirilen arazi.

* Bir çeşit susamsız, kalınca yağlı simit.

açmacı

* Açma yapan veya satan kimse.

açmak

* Bir şeyi kapalı durumdan kurtarmak.

* Bir şeyin kapağını veya örtüsünü kaldırmak.

* Engeli kaldırmak.

* Sarılmış, katlanmış, örtülmüş veya iliklenmiş olan şeyleri bu durumdan kurtarmak.

* Oyarak veya kazarak çukur, delik oluşturmak.

* Tıkalı bir şeyi, bu durumdan kurtarmak.

* Çevresini genişletmek.

* Birbirinden uzaklaştırmak.

* Yarmak.

* Düğümü veya dolaşmış bir şeyi çözmek.

* Bir kuruluşu, bir iş yerini, bir yeri işler veya ilk defa kullanılır duruma getirmek.

* Bir aygıtı, bir düzeni vb.lerini çalışır duruma getirmek.

* Alış verişini başlatmak.

* Rengin koyuluğunu azaltmak.

* Yakışmak, güzel göstermek.

* Ferahlık vermek.

* Bir konu ile ilgili konuşmak.

* Savaşla almak, fethetmek.

* Avunmak veya danışmak için söylemek.

* Yapmak, düzenlemek.

- * Ayırmak, tahsis etmek.
- * Sıkılganlığını, utangaçlığını gidermek.
- * Görünür duruma getirmek.
- * (hava için) Bulutların dağılmasıyla gök yüzü aydınlanmak.
- * Geçit vermek.
- * İçini dökmek.

açmalık

- * Kiri çıkarmak veya eşyayı iyice temizlemek için kullanılan her türlü madde.

açmaz

- * Satranç oyununda şahı koruyan taşlardan birinin yerinden oynatılmaması durumu.
- * İçinden zor çıkılır durum.
- * (tulûatta) Karşısındakine bir nükte veya tekerleme söyleme kolaylığını veren söz.

açmaz halatı

- * Gemilerin limana bağlanması ve sahilten esecek rüzgârla rıhtımdan uzaklaşmaması için kıyıya dikine bağlanan halat.

açmaza düşmek

- * içinden çıkılması güç durumda kalmak.

açmaza getirmek (veya düşürmek)

- * düzen, hile yapmak, bir kimseyi oyuna getirmek, zor duruma sokmak.

açmazlık

- * Açmaz olma durumu.
- * Ağzı pek sıkı olma durumu, ketumiyet.

açtı ağzını, yumdu gözünü

- * öfkelenerek veya kızarak ağır sözler söyledi.

açtırma

- * Açtırmak işi.

açtırma kutuyu, söyletme kötüyü

- * kötü konuşabilecek birine, bildiklerini açıklama fırsatı verilmemesi gerektiğini öğütler.

açtırmak

- * Açmak işini yaptırmak.

ad

- * Bir kimseyi, bir şeyi anlatmaya, tanımlamaya, açıklamaya, bildirmeye yarayan söz, isim: Çocuk, kedi, ağaç, düşünce, iyilik, Ahmet, Ertuğrul birer addır.
- * Herkesçe tanınmış veya işitilmiş olma durumu, ün, nam, şöhret.
- * Anılacak değer, önem.
- * İsim.

ad

- * Sayma, sayılma.

ad almak

- * kendisine ad verilmek.
- * ün kazanma.

ad bilimi

- * Özel adlar üzerinde duran ve özel adları köken bilgisi, tarihî gelişme, dil ve kültür sorunları açısından inceleyen bilim dalı.

ad cümlesi

- * Bkz. isim cümlesi.

ad çekilmek

* ad çekmek işi yapılmak.

ad çekilmek

* ad çekmek işi yapılmak.

ad çekimi

* Bkz. isim çekimi.

ad çekme

* Ad çekmek işi, kur'a.

ad çekmek

* raslantıya ve talihe bağlı bir ayırma yapmak için, her birinde birer ad yazılmış kâğıtlardan birini çekmek, kur'a çekmek.

ad çekmeye girmek

* kur'aya tâbi olmak.

* oyunun başlangıcında, oyuncular arasında alan seçimi, başlama atışı veya karşılama hakkı için öncelik sağlayan iş.

ad çektirmek

* ad çekmek işini yaptırmak.

ad değişimi

* Bkz. mecazimürsel.

ad durumu

* Bkz. isim hâli.

ad gövdesi

* Bkz. isim gövdesi.

ad koymak

* çağırarak veya anmak için bir canlıya, bir yere, bir şeye ad vermek, adlandırmak, isim koymak, tesmiye etmek.

ad kökü

* Bkz. isim kökü.

ad takmak

* adlandırmak, ad koymak.

ad tamlaması

* Bkz. isim tamlaması.

ad vermek

* ad koymak, adlandırmak, tesmiye etmek.

* bir işi kimin yaptığını söylemek.

ad yapmak

* isim yapmak.

ada

* Her yanı su ile çevrilmiş kara parçası.

* Trafîğe açık bir yol üzerinde sola dönüşleri sağlayan, sağ tarafta veya yol ortasında yer alan kaldırım taşıyla ayrılmış alan.

* Çevresi yollarla belirlenmiş olan arsa ve böyle bir arsayı kaplayan yapılar topluluğu.

ada balığı

* Bkz. amber balığı.

ada çayı

* Ballı babagillerden, yurdumuzda çok yetişen tüylü ve beyazımtırak yaprakları olan ıtırılı bir bitki (Salvia officinalis).

* Bu bitkiden yapılan sıcak içecek.

ada gibi gemi

* pek büyük (gemi).

ada soğanı

* Zambakgillerden, soğanından ilâç olarak yararlanılan birtakım maddeler elde edilen çok yıllık bir bitki (Urginea maritima).

ada tavşanı

* Evcil cinsleri de olan tavşana yakın bir kemirici memeli (Oryetolagus cuniculus).

adabımuâşeret

* Terbiyeli, ince davranmak için tutulması gereken yollar, davranış töresi, davranış bilgisi, topluluk töresi, görgü.

adacık

* Küçük ada.

adacılık

* Kavramların gerçek varlıklar olduğunu kabul eden, kavram gerekliliğine karşıt olarak, tümel kavramların yalnızca nesnelerin adları olduğunu ileri süren görüş, nominalizm.

adagio

* Yavaş, ağır olarak.

* Bu biçimde çalınan beste.

adak

* Adamak işi veya adanılan şey, nezir.

adak adamak

* bir dileğin gerçekleşmesi amacıyla kurban kesip yoksullara dağıtmak veya kutsal bir güce yönelik bir niyetle bulunmak.

adaklama

* Adaklamak durumu.

adaklamak

* Küçük çocuk yürümeye başlamak.

adaklanma

* Adaklanmak işi veya durumu.

adaklanmak

* Nişanlı duruma gelmek, nişanlanmak.

adaklı

* Adağı olan, adak adanmış olan.

* Nişanlı, yavuklu, sözlü.

adaklık

* Adak olarak ayrılmış (hayvan).

* Adak adanan yer.

adaksız

* Adağı olmayan, adak adanmamış olan.

* Nişanlı olmayan.

adale

* Kas.

adaleli

* Kaslı, kasları sıkı, gelişmiş.

adalesiz

* Kassız.

adalet

* Hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme, doğruluk, türe.

* Bu işi uygulayan, yerine getiren devlet kuruluşları.

* Herkese kendine uygun düşeni, kendi hakkı olanı verme.

adalet dağıtmak

* kanunların saydığı hakları sahiplerine vermek, tanımak.

adalet divanı

* Devletler arasındaki birtakım hukuk anlaşmazlıklarına bakan ve merkezi La Haye'de bulunan uluslararası mahkeme.

adalet kapısı

* Hak ve hukukun aranması için başvuru mercisi, mahkeme.

adalet mahkemesi

* Bkz. adliye mahkemesi.

adalet örgütü

* Adliye teşkilâtı.

adalet sarayı

* Mahkemelerin bulunduğu büyük yapı.

adalet teslim etmek

* sanığı, adalet işleriyle uğraşan kuruluşa götürmek.

adalet teslim olmak

* sanık, adalet işleriyle uğraşan kuruluşa gidip hakkında gerekli işlemin yapılmasını istemek.

adaletine sığınmak

* (birinden) anlayış, hoşgörü, yakınlık beklemek.

adaletli

* Adaletle uygun düşen veya adaletli olan, adil.

adaletlilik

* Adaletli olma durumu.

adaletsiz

* Adaletle aykırı düşen veya adaleti olmayan.

adaletsizlik

* Adaletle aykırı davranış.

adalı

* Ada halkından olan (kimse).

adalı

* Kas niteliğinde olan; kasla ilgili olan, kasıl.

* Kasları iyi gelişmiş, adaleli, kaslı.

adam

* İnsan.

- * Erkek kişi.
- * İyi yetişmiş, değerli kimse.
- * Birinin yanında ve işinde bulunan kimse.
- * Birinin yararlandığı, kullandığı kimse.
- * Birinin sözünü dinleyen, nazını çeken kimse, kayıncı.
- * İyi huylu, güvenilir kimse.
- * (belirsizlik zamiri yerine), Herkes, kim olursa olsun.
- * Görevli kimse.
- * (isim tamlamalarında) Bir alanda derin bilgisi olan veya bir alanı benimseyen.
- * Eş, koca.

adam adama (savunma)

- * futbolda, basketbolda karşı takım oyuncusunu kollama, rahat hareket etmesini, sayı yapmasını engelleme.

adam akıllı

- * Bkz. adamakıllı.

adam almamak

- * son derece kalabalık olmak.

adam azmanı

- * Çok iri yapıllı kimse.

adam başına

- * her kişiye, her birine.

adam beğenmemek

- * herkesi değersiz görmek.

adam boyu

- * Yaklaşık olarak normal bir adam boyunda.
- * İnsan boyunca.

adam değilim

- * herhangi bir durumun gerçekteşmemesi hâlinde, kendisinin insan sayılamayacağı anlamında kullanılan ant, göz dağı sözü.

adam etmek

- * eğitmek, yetiştirmek, topluma yararlı duruma getirmek.
- * bir yeri düzene sokmak veya bir şeyi işe yarar duruma getirmek.

adam evlâdı

- * İyi bir ailenin iyi yetişmiş çocuğu.

adam gibi

- * terbiyeli, akıllı uslu.
- * adamlığa, insanlığa yaraşır yolda.
- * iyice.

adam hesabına koymak

- * birine değer vermek, saygı göstermek.

adam içine çıkmak

- * topluluğa karışmak, değerli insanların bulunduğu yerlere gitmek, eşe dostla gitmek.

adam içine karışmak

- * değerli bir topluluğa girmek, kendisine değer verilir olmak.

adam kıtlığında (veya yokluğunda)

- * işe yarar kimselerin bulunmadığı durumda.

adam kullanmak

* iyi çalıştırmasını bilmek.

adam olmak

- * gelişmek, büyümek, şişmanlamak.
- * iyi yetişmek, iyi bir duruma gelmek.

adam sarrafı

- * İnsanların karakterini çabuk anlayacak duruma gelmiş kimse, insan sarrafı.

adam sen del (veya yalnız adam)

- * bir işin önemsenmediğini anlatmak için söylenir.

adam sırasına geçmek (veya girmek)

- * daha önce toplumda önemli bir yeri veya özel bir değeri yokken artık kendisine önem ve değeri verilmek.

adam yerine koymak

- * adamdan saymak, varlığını kabul etmek.

adama

- * Adamak işi.

adama dönmek (veya benzemek)

- * düzelmek.

adamak

* Bir dileğin gerçekleşmesi amacıyla kurban kesip yoksullara dağıtmak veya kutsal bir güce yönelik bir niyette bulunmak, nezretmek.

- * Kutsal saydığı bir şey uğruna kendini feda etmek, ant niteliğinde söz vermek.
- * Ayırmak.

adamakıllı

- * Gereğinden çok, iyice.

adamakla mal tükenmez

- * büyük vaatlerde bulunanlar için alay yollu söylenir.

adamca

- * İnsana yaraşır biçimde.
- * İnsan sayısı olarak.

adamcağız

- * Kendisine karşı sevgi veya acıma duyulan adam.

adamcasına

- * Adamca.

adamcık

- * Yerilen, küçümsenen; acınan (kimse).

adamcıl

- * İnsandan ürkmeyen, insana alışmış olan, insana sokulan, sıcakkanlı, munis.

adamcılık

- * Adamcıl olma durumu.

adamdan saymak

- * bir kimseye değeri olmadığı hâlde değeri vermek, saygı duymak.

adamı

- * (bir işi) ustalıkla yapan.

adamın adı çıkacağına canı çıksın

* Bkz. insanın adı çıkacağına canı çıksın.

adamın alacası içinde, hayvanın alacası dışında

* Bkz. insanın alacası içinde, hayvanın alacası dışında.

adamın iyisi alış verişte (veya iş başında) belli olur

* bir kişiyi iyi bir insan olarak değerlendirebilmek için alış verişte veya iş başında ahlâk dışı davranışlarda bulunmaması gerekir.

adamına çatmak

* Bkz. tam adamına çatmak.

adamına düşmek

* (yapılacak bir iş) güzel bir rastlantı sonunda anlayanına, uzmanına verilmiş olmak.

adamına göre

* kişiler arasında ayrıcalık gözeterek.

* herkesin yeteneğine uygun olarak.

adamını bulmak

* Bkz. tam adamını bulmak (veya adamına düşmek).

adamkökü

* Bkz. adamotu.

adamlık

* İnsana yakışacak durum, tutum ve davranış.

* Yabanlık.

adamlık sende kalsın

* iyilik bilmesede sen yine iyilik et.

* bu işi nasıl olsa sana yaptıracaklar, bari kendiliğinden yap da onurunu koru.

adamotu

* Patıçangillerden, geniş yapraklı, kötü kokulu bir bitki, kankurutan, adamkökü (Mandragora autumnalis).

adamsız

* Yardımcısız, hizmetçisiz.

* Erkeksiz, kocasız.

adamsızlık

* Adamsız olma durumu.

a'dan z'ye kadar

* baştan aşağı, bütünüyle.

Adana kebabı

* Kıymasına bolca acı biber katılarak hazırlanan şiş köfte.

adanma

* Adanmak işi.

adanmak

* Adamak işine konu olmak.

adap

* Töre.

* Yol yordam, yol yöntem.

adap erkân

* Yol yöntem.

adaptasyon

- * Uyarlama.
- * Bir eseri çevrildiği dilin, konuşulduğu toplumun yaşayışına, inançlarına uyarlama.
- * Uyuma.

adapte

- * Uyarlanmış.

adapte etmek

- * uyarlamak.

adapte olmak

- * uymak.

adaptör

- * Bir âletin çapları birbirinden farklı olan parçalarından birini ötekine geçirebilmek için yararlanılan bağlayıcı.

adaş

- * Adları aynı olanlardan her biri.

adaşlık

- * Adaş olma, aynı adı taşıma durumu.

adatepe

- * Genellikle tropikal bölgelerde görülen ve çevresindeki alçak alanlar üzerinde dik yamaçlarla bir ada gibi yükselen, aşınımdan dolayı ortaya çıkmış tepe.

adatma

- * Adatmak işini yaptırmak.

adatmak

- * Adamak işini yaptırmak.

adavet

- * Düşmanlık, yağılık.

aday

- * Bir görev, bir iş için kendini ileri süren veya başkaları tarafından ileri sürülen kimse.
- * Bir iş için yetiştirilmekte olan kimse, namzet.

aday adayı

- * Herhangi bir işi yapmak, bir görevi yüklenmek için adaylık aşamasını kazanmak amacıyla başvuran kimse.
- * Milletvekili ve senatör seçimlerinde, partinin aday olmak için, partisinde yapılan ön seçimlere adaylığını koyan kimse.

aday göstermek

- * bir iş veya bir görev için birini aday olarak belirlemek: Anayasa.

aday olmak

- * herhangi bir işe alınmak veya seçilmek için istekli olmak.

adayavrusu

- * İki veya üç çifte kürekli küçük balıkçı teknesi.

adaylığını koymak

- * bir iş veya göreve seçilmek için kendini ileri sürmek.

adaylık

- * Herhangi bir iş, bir görev için kendini ileri sürme veya başkaları tarafından ileri sürülme, namzetlik.
- * Bir görevde yetiştirilme.

adcı

- * Adcılık öğretisiyle ilgili olan.
- * Bu öğretiye bağlı kimse.

adcılık

* Kavramların gerçek varlıklar olduğunu kabul eden, kavram gerçekliğine karşıt olarak, tümel kavramların yalnızca nesnelerin adları olduğunu ileri süren görüş, isimcilik, nominalizm.

addan türeme fiil

- * Bkz. isimden türeme fiil.

addedilme

- * Addedilmek işi.

addedilmek

- * Sayılmak.

addetme

- * Addetmek işi.

addetmek

- * Saymak.

addolunma

- * Addolunmak işi veya durumu.

addolunmak

- * Sayılmak.

adedî

- * Adetçe, sayıca.

adem

- * Yokluk, hiçlik, ölüm.
- * Osmanlıca sözlerle birleşerek "-siz, -lik" anlamında kullanılır.

Âdem

- * Dinî inançlara göre ilk yaratılan insan ve ilk peygamber.
- * İnsan, insanoğlu, adam.
- * İnsanda bulunması gereken olumlu özelliklere sahip olan.

Âdem baba

- * İnsanlığın babası, Hz. Âdem.
- * Hapishanede çevresindeki mahkûmları haraca bağlayan kimse.
- * Afyonkeş.

Âdem elması

- * Gırtlak çıkıntısı.

Âdem evlâdı

- * Bkz. âdemoğlu.

Âdemci

- * Âdemcilik yanlısı olan kimse.

Âdemcilik

- * XX. yüzyılın başında simgeciliğe karşı bir tepki olarak Rusya'da ortaya çıkan bir edebiyat akımı.

ademimerkeziyet

- * Yerinden yönetim.

ademimerkeziyetçi

- * Yerinden yönetimci.

ademimerkeziyetçilik

* Yerinden yönetimcilik.

ademiye

* Yokluk.

âdemiye

* İnsanlık.

* Doğru dürüst insana yakışır durum, adamlık.

âdemoğlu

* İnsan denilen yaratıkların hepsi.

âdemotu

* Bkz. adamotu.

adenit

* Lenf düğümleri iltihabı.

adese

* Mercek.

* Kovucuk.

* Görüş derecesi, inceliği.

adet

* Sayı.

* Herhangi bir sayıda olan (şey), tane.

âdet

* Bir kimsenin yapmaya alışmış olduğu şey, alışkı.

* Topluluk içinde eskiden beri uyulan kural, töre.

* Ay başı.

âdet edinmek

* bir şeyi alışkanlık ve huy durumuna getirmek.

âdet görmek

* (kadın) ay başı olmak.

âdet olmak

* öteden beri yapılıp olmak.

* bir şey gelenek durumuna gelmiş olmak.

âdet yerini bulsun diye

* gerekli görüldüğü için değil, yalnız alışılmış olduğu için.

âdeta

* Bayağı, basbayağı, hemen hemen, sanki.

* Bayağı yürüyüşle.

adetçe

* Sayı bakımından, sayıca.

adetimürettep

* Bkz. tam sayı.

adezyon kuvveti

* Yan yana duran veya sürtünen iki cismin molekülleri arasındaki çekim kuvveti.

adı (veya ismi) gibi bilmek

* çok iyi bilmek.

adı batası (veya adı batasıca)

* "yok olası" anlamında bir ilenme.

adı batmak

* (sevilmeyen bir şey veya kimse için) unutulmak, adı anılmaz olmak, artık sözü edilmemek.

adı belirsiz

* ünü olmayan, tanınmayan, kim ve ne olduğu bilinmeyen.

adı bile okunmamak

* birine hiç önem verilmemek.

adı çıkmak

* kötü bir ün kazanmak.

* hakkı olmayan bir ün kazanma.

adı çıkmış dokuz, inmez sekize

* birinin bir kere adı çıktıktan sonra onun hakkındaki yaygın inanç artık kolay kolay düzelemez.

adı deliye çıkmak

* deli olmadığı hâlde deli olarak tanınmak.

adı duyulmak

* tanınmak, ünlenmek.

adı geçmek

* anılmak, söz konusu olmak, ismi geçmek.

* adı yazılmak.

adı kaldırılmak

* anılmaz olmak, silinip gitmek.

adı kalmak

* bir kimse veya bir şey ortadan çekildikten, öldükten sonra dillerde yalnız adı dolaşmak.

adı karışmak

* (kötü) bir işle birinin ilgisi bulunduğu söylenilmek.

adı kötüye çıkmak

* ünü kötü olarak yayılmak.

adı olmak

* gereksiz, yersiz ünü olmak.

adı sanı

* bir kimsenin kimliği.

adı üstünde

* adından belli olduğu gibi.

adı var

* yaşamayan, yalnızca hayalde var olan.

adı verilmek

* ad takılmak.

adıl

* Zamir.

adım

* Yürümek için yapılan ayak atışlarının her biri.

- * Bir adımda alınan yol (bu uzunluk 75 cm sayılır).
- * Girişim, hamle.
- * Bir gösterge ucunun eş olarak ayrılmış yaylardan biri boyunca aldığı yol.
- * Ayakta temel duruştan, bir ayağın türlü yönlerde iki ayak boyu kadar ara ile yer değiştirmesi.
- * Teknolojide iki dişli arasındaki aralık.

adım adım

- * Ağır ağır, yavaş yavaş.

adım adım gezmek

- * her yerini dolaşıp görmek.

adım adım izlemek

- * arkasından izlemek.
- * gizlice takip etmek.

adım atmak

- * yürümek için ayağını öne doğru uzatıp basmak.
- * bir işe ilk kez girişmek.

adım atmamak

- * gitmemek, uğramamak, aramamak.

adım başı

- * Birbirine yakın yerlerde, sık sık.

adımını attırmamak

- * bir yere girmesine engel olmak.

adımını geri almak

- * başladığı bir işten geri dönmek.

adımlama

- * Adımlamak işi.

adımlamak

- * Adımla ölçmek.
- * Bir yerde ileriye geriye doğru giderek dolaşmak.

adımlarını açmak

- * yürürken hızlanmak.

adımlarını seyrekletirmek

- * hızlı yürürken adımlarını yavaşlatmak.

adımlarını sıklaştırmak

- * daha küçük ve çabuk adımlar atarak hızlı yürümek, ivmek, acele etmek.

adımlık

- * Adım uzunluğunda olan.
- * Bir yerin çok uzak olmadığını belirtmek için kullanılır.

adımsayar

- * Yürüme sırasında gerçek sonuçlara varabilmek için geçilen yerin uzunluğunu anlayabilmek amacıyla ayağa takılan alet, pedometre.

adına

- * o şeyin veya o kimsenin yerinde olarak, namına, onun hesabına.

adını ağzına almamak

- * dargınlık, kırgınlık, kızgınlık gibi bir sebeple bir kimseden hiç söz etmemek.

adını almak

* ad takılmak, ad verilmek.

adını anmak (veya anmamak)

* birinden söz etmek (veya etmemek).

adını bağışlamak

* bir başkasından adını söylemesini istemek.

adını bozmak

* andına uymamak, andına aykırı davranmak.

adını kirletmek (veya lekelemek)

* adının kötüye çıkmasına yol açmak.

adını koymak

* karşılığını veya fiyatını kararlaştırmak.

adını taşımak

* birinin adıyla anılmak, sahip olduğu adın sorumluluğunu yüklenmiş olmak.

adını vermek

* birinin adını bildirmek.

* biri tarafından salık verildiğini söylemek.

adıyla sanıyla

* bilinen ün ve niteliğiyle.

adî

* Sıradan, hiçbir özelliği olmayan.

* Aşağılık, bayağı, alçak.

adî adım

* Adımda uygunluk, beraberlik gerektirmeyen ve grup olarak yapılan bir tür yürüyüş.

adî defter

* Bir işletmenin veya ticarethanenin yaptığı işlemlerinin muhasebe kayıtlarının geçirildiği ticarî defter.

adî kesir

* Bayağı kesir.

adî suçlu

* Basit suçları işleyen kimse.

adil

* Adaletle iş gören, adaletten, haktan ayrılmayan, hakkı yerine getiren, adaletli.

* Hakka uygun, haklı.

adilâne

* Adalete uygun olarak, hakça.

adîleşme

* Adîleşmek durumu.

adîleşmek

* Adî bir duruma girmek, bayağılaşmak.

adîleştirme

* Adîleştirmek işi.

adîleştirmek

* Adîleşmesine yol açmak.

adilik

* Bayağılık, düşüklük, aşağılık.

adisyon

* (lokanta, otel gibi yerlerde) Hesap.

adlandırılma

* Adlandırılmak işi.

adlandırılmak

* Ad vermek işi yapılmak.

adlandırma

* Adlandırmak işi.

adlandırmak

* Bir kimseyi veya bir şeyi kullanarak belli etmek, ad vermek, ad koymak, tesmiye etmek.

* Ad koyma, ad vermeyi sağlamak, tesmiye etmek.

adlanma

* Adlanmak işi.

adlanmak

* Kendisine ad verilmek.

* Kötü ün kazanmak.

adlaşma

* Adlaşmak durumu.

adlaşmak

* Ad durumuna gelmek.

adlaştırma

* Adlaştırmak işi.

adlaştırmak

* Ad durumuna getirmek.

adlı

* Adı olan.

* Ünlü.

adlı adıyla

* herkesin bilip tanıdığı biçimde.

adlı sanlı

* Ünlü.

adli

* Adaletle ilgili.

adli makam

* Adalet işlerinin görüldüğü ve sonuca bağlandığı kamuya ait yönetim yeri.

adli merci

* Adaletle ilgili sorunların çözümü için başvurulmuş resmî daireler.

adli polis

* Adliye içerisinde güvenliği sağlayıp adli işlere yardımcı olan kolluk gücü.

adli sicil

* Bir kimsenin mahkûmiyetinin olup olmadığının anlaşılması için konulmuş olan kayıt yöntemi.

adli tabip

* Adli tıpta görevli doktor.

adli tatil

* Her yıl 20 Temmuz ile 5 Eylül tarihleri arasında, kanunda yazılı durumların dışında, hiçbir adli işlemin yapılmadığı süre.

adli tıp

* Tıbbın adalete yardım eden kolu; adaletin bu işle uğraşan kuruluşu.

adli yıl

* Mahkemelerin bir yıl içindeki çalışma süresi.

adli zabıta

* Bir suç sonrası şamğı ve suç delillerini adli yetkililere sunan kolluk kuvveti.

adliye

* Hukuk ve adalet işlerini gören devlet kuruluşları.

* Hukuk ve âdalet işlerinin görüldüğü resmî yapı.

adliye encümeni

* Adalet komisyonu.

adliye mahkemesi

* Anayasa mahkemesi, genel mahkemeler, askerî ve idarî mahkemeler dışında kalan ve denetim mahkemesi olan Yargıtay ile hüküm mahkemeleri.

adliye nezareti

* Osmanlı İmparatorluğunda adliye teşkilâtının bağı olduğu en üst makam.

adliye teşkilâtı

* Yargı organları ve bu organların birbirleriyle olan ilişkilerini, derecelerini, görev ve yetkilerini düzenleyen ve yürüten mekanizmanın bütünü.

adliye vekâleti

* Adalet bakanlığı.

adliyeci

* Adliye kuruluşunda meslek görevlisi.

adrenalin

* Böbrek üstü bezlerinin etkili bir maddesi; hekimlikte damarları daraltma, bronşları açma, kanamaları kesme gibi amaçlarla kullanılır.

adres

* Bir kimsenin arandığında bulunabileceği yer, oturduğu yer.

* Gönderilen şeyin üzerine, alıcının adını ve bulunduğu yeri bildirmek için yazılan yazı.

adres bırakmak (göstermek veya vermek)

* arandığında bulunabileceği, oturduğu yeri bildirmek.

adres defteri

* Kişilerin kendilerine lâzım olan adresleri topladıkları defter.

adres kartı

* Adres defteri.

adres kitabı

* Genellikle belli bir iş veya meslekte olanların iş ve ev adreslerini toplu olarak gösteren kitap.

adres makinesi

* Posta gönderilerinin üzerine kâğıt, plâstik veya madenden, adres basan alet.

adres rehberi

* Adres defteri.

adsız

* Adı olmayan, isimsiz.

* Türklerde, ailesinden ayrıldığı için artık onun adını taşımak, onun adı ile anılmak hakkını yitirmiş olan ve ancak bir yararlık gösterince ad kazanabilen delikanlı.

adsız parmak

* Orta parmak ve serçe parmak arasındaki parmak, yüzük parmağı.

aerobik

* Hızlı müzik temposu eşliğinde yapılan, vücudun çevikliğine ve hareketliliğine dayanan bir tür jimnastik.

aerobik solunum

* Hücrede yalnız moleküler oksijenin kullanıldığı bir solunum şekli.

aerodinamik

* Hareket hâlinde olan bir cisim üzerinde havanın yarattığı etkiyi inceleyen bilim.

* Aerodinamik bilim alanıyla ilgili.

* Fizik biliminin gazların hareketini inceleyen dalı.

af

* Bir suç, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama.

* Mazur görme veya görülme.

* (görevden) çıkarılma.

af buyurun!

* "affedersiniz" veya "affınızı rica ederim" anlamında bir söz.

af çıkarılmak

* bir suçun bağışlanması için Türkiye Büyük Millet Meclisinden kanun çıkarmak.

af dilemek

* bağışlanmasını istemek.

af kapsamına alınmak

* af kanununa girmek.

afacan

* Zeki ve yaramaz (çocuk).

afacanlaşma

* Afacanlaşmak işi.

afacanlaşmak

* Yaramazlaşmak, yaramaz, ele avuca sığmaz duruma gelmek.

afacanlık

* Afacan olma durumu, yaramazlık.

afak

* Ufuklar, dört bir taraf.

afakan

* Bkz. hafakan.

afakî

* Belli bir konu üzerine olmayan (konuşma), dereden tepeden.

* Nesnel, objektif.

afakilik

* Bkz. objektiflik.

afal afal

* Şaşkın bir biçimde.

afallama

* Afallamak işi.

afallamak

* Şaşkınlıktan sersemleşmek.

afallaşma

* Afallaşmak işi.

afallaşmak

* Şaşkınlık içinde kalmak, şaşırıp bir şey yapamaz olmak.

afallaştırma

* Afallaştırmak işi.

afallaştırmak

* Şaşkınlık içinde bırakmak, birini şaşırıp bir şey yapamaz duruma sokmak.

afallatma

* Afallatmak işi.

afallatmak

* Şaşkınlığa düşürerek sersemleştirmek.

afat

* Afetler, belâlar, kıranlar.

afazi

* Bkz. söz yitimi.

aferin

* Okşama, alkışlama, beğenme gibi duyguları belirtmek için söylenir, bravo.

* Eskiden öğrencilere verilen beğenme ve takdir kâğıdı.

aferin almak

* değerli görülüp beğenilmek.

aferist

* Vurguncu, dalavereci, çıkarını bilen, çıkarıcı.

afet

* Doğanın sebep olduğu yıkım.

* Kıran.

* Çok kötü.

* Güzelliği ile insanı şaşkına çeviren, aklını başından alan kadın.

* Hastalıkların dokularda yaptığı bozukluk.

afetzede

* Afete uğramış, afet görmüş.

affa uğramak

* başışlanmak, affedilmek.

affedersin veya affedersiniz

- * özürlü dilemek için söylenir.
- * karşı çıkmak için söylenir.

affedilme

- * Bağışlanma.

affedilmek

- * Bağışlanmak.

affetme

- * Bağışlama.

affetmek

- * Bağışlamak.
- * Hoşgörü ile karşılamak, mazur görmek.
- * Görev veya işten çıkarmak.

affetmemek

- * bağışlamamak, hoş görmemek.

affetmişsin

- * "hiç de öyle değil", yanılıyorsun" anlamında kullanılır.

affettirme

- * Affettirmek işi.

affettirmek

- * Bağışlanmasını sağlamak.

affettuosu

- * Bir parçanın yumuşak ve duygulu bir biçimde çalınacağını anlatır.

affeyleme

- * Affeylemek işi.

affeylemek

- * Affetmek.

affını dilemek (veya istemek)

- * bir iş veya görevi yerine getiremeyeceğini nezaketle bildirmek.

affınıza sığınarak

- * "bağışlayacağınıza güvenerek" anlamında bir nezaket sözü.

affolunma

- * Affolunmak işi.

affolunmak

- * Bağışlanmak, affedilmek.

Afgan

- * Afganistan halkından veya bu halkın soyundan olan kimse.
- * Afganistan'a ve Afganistan halkına özgü olan.

Afganlı

- * Afgan.

afi

- * Gösteriş, çalım, caka.

afi kesmek (satmak veya yapmak)

- * birine karşı gösteriş yapmak, kabadayılık etmek.

- afif
* İffetli.
- afife
* Namuslu, iffetli, saygıdeğer (kadın).
- afili
* Gösterişli, çalımli.
- afis
* Gümüş balığının küçüğü.
- afiş
* Bir şeyi duyurmak, tanıtmak için hazırlanan, çoğu resimli duvar ilânı.
- afiş asmak
* duvarlara ilân yapıştırmak.
- afiş yutmak
* yalana dolana kanmak.
- afişçi
* Afiş yapan sanatçı.
- afişçilik
* Afiş yapma sanatı.
- afişe
* Açığa çıkmış, duyulmuş.
- afişe etmek
* açığa vurmak, belirtmek, duyurmak, dile düşürmek, reklâm etmek.
- afişe olmak
* (bir kimse) bilinmeyen bir yönüyle tanınmak.
- afişleme
* Afiş asma işi, afişlemek işi.
- afişlemek
* Afiş asıp duyurmak.
* Nitelemek, göstermek.
- afişte kalmak
* (oyun için) ilgi görerek günlerce oynanmak.
- afiyet
* Hasta olmama durumu, sağlık, esenlik.
- afiyet bulmak
* iyileşmek, sağlığını kazanmak.
- afiyet olsun
* bir şey yiyip içenlere "yarasın" anlamında söylenen iyi dilek sözü.
- afiyet şeker olsun
* "yarasın, ağız tadıyla yensin" anlamında söylenir.
- afiyet üzere olmak
* sağlıklı, rahat yaşamak.

afiyetle

* ağız tadıyla, keyifle.

afoni

* Bkz. Ses yitimi.

aforizm

* Özlü söz, özdeyiş.

aforoz

* Hristiyanlıkta kilise tarafından verilen "cemaatten kovma" cezası.

aforoz etmek

* kilise birliğinden çıkarmak.

* darlıp biriyle konuşmamak, yakını olmaktan çıkarmak, ilgiyi kesip uzaklaştırmak, adını duymak bile istememek.

aforozlama

* Aforozlamak işi.

aforozlamak

* Aforoz etmek, kovmak.

aforozlu

* Aforoz edilmiş, kovulmuş, uzaklaştırılmış.

afra tafa

* Çalım.

* Çalımlı.

afralı tafralı

* Çalımlı.

Afrika çekirgesi

* Değişik boyda ve renkte genellikle kuzey Afrika'da ekilmemiş arazilerde rastlanan zararsız bir çekirge (Locusta migratona).

Afrika domuzu

* Çift parmaklılardan, kalın derili, Afrika'da yaşayan ve yaban domuzuna benzer bir hayvan (Phacochoerus aethiopicus).

Afrika menekşesi

* İki çeneklilerden, tüylü yapraklı, mor, pembe, beyaz renkli çiçekleri olan, evlerde saksıda yetiştirilen çok yıllık bir süs bitkisi (Saintpaulia ionantha).

Afrikalı

* Afrika kökenli olan kimse.

* Afrikalı oyuncu.

Afrikalılık

* Afrikalı olma.

afsun

* Büyü, füsün.

afsuncu

* Büyücü, üfürükçü.

afsunculuk

* Afsuncunun yaptığı iş.

afsunlama

* Afsunlamak işi.

afsunlamak

* Büyülemek.

afsunlanma

* Afsunlanmak işi.

afsunlanmak

* Büyülenmek.

afsunlu

* Büyülü, sihirli, füsunkâr.

Afşar

* Oğuz Türklerinin 24 boyundan biri.

aft

* Pamukçuk.

aftos

* Oynaş, metres.

afur tafur

* Çalım.

afur tafura gelmemek

* çalım satmadan hoşlanmamak; böyle bir davranışa karşı tepki göstermek.

afyon

* Olgunlaşmamış haşhaş kapsüllerine yapılan çizintilerden sızan, sonradan katılaşan süt; içinde morfin ve kodein gibi çok uyuşturucu maddeler bulunan, güçlü bir zehir olmakla birlikte, hekimlikte kullanılan değerli bir ilâç.

afyon çekmek

* keyif için afyon yutmak.

afyon ruhu

* Yatıştırıcı olarak kullanılan afyon tentürü.

afyonkeş

* Keyif için afyon yutan veya çeken (kimse), afyon tiryakisi.

afyonkeşlik

* Afyon çekmeye düşkünlük.

afyonlama

* Afyonlamak işi.

afyonlamak

* Afyon vererek uyuşturmak, uyutmak.

* Telkin yoluyla doğru düşünmeyi önleyerek zararlı bir yola sürüklemek.

afyonlanma

* Afyonlanmak işi.

afyonlanmak

* Afyonlamak işi yapılmak.

afyonlu

* İçinde afyon bulunan.

* Afyon yutmuş.

* Dalgın, uyuşmuş, uyuşuk (kimse).

afyonu başına vurmak

* aşırı davranışlarda bulunacak kadar öfkelenmek, ne yaptığını bilememek.

afyonunu patlatmak

* kendi keyfine dalmış olan birini öfkelendirmek.

Ag

* Gümüş'ün kısaltması.

aga

* Ağâ.

agâh

* Bilir, bilgili, haberli, uyanık.

agâh olmak

* bilgi edinmiş olmak.

agami

* Güney Amerika'da yaşayan, mavi ve yeşil metalik yansımali bir kuş.

aganta

* Yısa veya lâçka edilmekte olan bir halatın ve zincirin kısa bir süre elde tutulup bırakılmaması için verilen emir.

agaragar

* Deniz yosunlarından çıkarılan, beslenme endüstrisinde, hekimlikte ve bakteriyolojide kullanılan bir tür jelâtin, jeloz.

agel

* Arap erkeklerinin kefiyelerinin üzerine bağladıkları, yünden örülmüş kalın çember bağ.

agitato

* Bir parçanın canlı ve coşkulu çalınacağını anlatır.

aglutinasyon

* Kümeleşim.

aglutinin

* Serumda meydana gelen antikor.

agnosi

* Tanısızlık.

agnostik

* Bilinemezci.

* Bilinemezcilikle ilgili.

agnostisizm

* Bilinemezcilik.

agnozi

* Duyularda herhangi bir bozukluk olmamasına rağmen sınav sisteminin belirli bir yerindeki doku bozukluğundan ileri gelen algı kaybı veya yokluğu.

Agop'un kazı gibi bakmak

* aptal aptal bakmak.

agora

* Yunan klâsik devrinde, sitenin yönetim, politika ve ticaret işlerini konuşmak için halkın toplandığı alan, halk meydanı.

agorafobi

* Bkz. alan korkusu.

agraf

* Kanca, kopça.

agrafi

* Bkz. yazma yitimi.

agrandisman

* Büyültme.

agrandisör

* (fotoğrafçılıkta) Büyülteç.

agreje

* (yabancı ülkelerde) Doçent olmak için sınav vermiş kimse, doçent.

agreman

* Bir elçinin bir ülkeye atanmasından önce o ülkeden istenen uygun görme yazısı.

agu

* Süt çocuklarının neşelendikleri zaman çıkardıkları ses.

agu bebek

* Büyüdüğü hâlde bebeliğe özenen çocuklara alay yollu söylenir.

agucuk

* Süt çocuğu.

* Süt çocuğunu sevmek için söylenir.

agulama

* Agulamak işi.

* Yeni doğmuş bebeklerin çıkardığı ses.

agulamak

* (bebek) Agu agu diye ses çıkarmak.

aguş

* Kucak.

ağ

* İplik, sicim, tel gibi ince şeylerden kafes biçiminde yapılmış örgü.

* Örümcek gibi birtakım hayvanların salgılarıyla oluşturdukları örgü.

* Ülke yüzeyine yaygınlaştırılmış örgü, şebeke.

* Tuzak.

* Oyun alanını ortadan ikiye bölen iple yapılmış örgü.

* Çaprazlama örgü ile yapılan ve kale direkleri arkasına gerilen örgü, file.

ağ

* Donun veya pantolonun apış arasına gelen yeri, apışlık.

ağ atmak (veya bırakmak)

* balık avlamak için denize ağ salmak.

ağ benek

* Açıklı koyulu kahverengi ağ görünüşünde olan, arpa yapraklarına yerleşerek oldukça önemli zararlara yol açan asklı mantar.

* Bu mantarın ortaya çıkardığı ekin hastalığı.

ağ çekmek

* yakalanan balıkları toplamak için ağı sudan çıkarmak.

ağ iğnesi

* Ağın örülmesinde kullanılan iğ biçiminde tahtadan veya plâstikten yapılmış alet.

ağ ipliği

* Keten, kenevir, naylon gibi maddelerden ağ yapımında kullanılan iplik.

ağ kayığı

* Balık ağlarını taşıyan kayık.

ağ kepçe

* Balıkçılıkta kullanılan, ağdan örülerek yapılan uzun saplı sepet.

ağ kurdu

* En çok elma ve erik gibi yemiş ağaçlarına zarar veren bir kurt.

ağ kurşunu

* Balık ağlarını suda tutmaya yarayan zeytin çekirdeği biçiminde delikli kurşun madde.

ağ mantarlar

* İnsan ve hayvanlarda hastalığa yol açan ve birçok türü içine alan ilkel bitkiler topluluğu.

ağ tabaka

* Göz yuvarlarının iç yüzeyinde görme sinirinin yayılması ile beliren, ışığa duyarlı, ağrısız bölüm, retina.

ağ tonos

* Gotik mimaride kullanılmış, ağ biçiminde parçalı tonos.

ağ torba

* 25 cm genişliğinde ve 50 cm uzunluğunda ağdan yapılmış kırmızı yosunların suya dalınarak avlamada kullanılan, bir ip ve kayıktaki makara yardımı ile suyun yüzeyine çıkıp inebilen bir torba.

ağ yatak

* Hamak.

ağa

- * Kırılık kesimde geniş toprakları olan, sözü geçen, varlıklı kimse.
- * Halk arasında sayılan ve sözü geçen erkeklere verilen san.
- * Büyük kardeş, ağabey.
- * Okur yazar olmayan yaşlıca kişilerin adlarıyla birlikte kullanılan san.
- * Osmanlı İmparatorluğunda bazı kuruluşların başında bulunanlara verilen resmî san.

ağa borç eder, uşak harç

* ağa para sıkıntısı içinde olup borç etse de, uşak, hâlden anlamaz ve bol harcamayı sürdürür.

ağa kapısı

* Yeniçeri ağasının dairesi.

ağa yamağı

* Yeniçeri ağasına bağlı emir çavuşu.

ağababa

- * Dede, ata.
- * Sanı "ağa" olan babaya çocuğunun seslenişi.
- * Bir yerde, bir topluluk içinde etkili olan, sözü geçen, ileri gelen (kimse).

ağabey

- * Bir kimsenin kendinden yaşça büyük olan erkek kardeşi.
- * Kardeş olmayanlar arasında da genellikle yaşça büyük olanlara bir saygı seslenişi olarak kullanılır.

ağabeylik

* Ağabey olma durumu.

ağabeylik etmek (veya yapmak)

* Birini ağabey gibi korumak, gözetmek.

ağaca çıkan keçinin dala bakan oğlağı olur

* çocuklar ana ve babalarından öğrendiklerini yapmaya özenirler.

ağaca çıksa pabucu yerde kalmaz

* davranışlarına engel olacak hiçbir takıntısı yok.

ağaca dayanma kurur, adama (insana) dayanma ölür

* insan yapacağı işte başkalarına değil, kendine güvenmelidir.

ağacı kurt, insanı dert yer

* kurt ağacı nasıl içten içe kemirirse dert de insanı içten içe yer bitirir.

ağaç

* Gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki.

* Bu gibi bitkilerin gövdesinden ve dallarından yapılan.

* Direk.

ağaç arısı

* Düzgün kanatlı, kuyruğunda yumurtlama hortumu olan, 3-4 cm boyunda ağaç zararlısı.

ağaç balı

* Erik, kayısı gibi ağaçlardan sızan zamlık.

ağaç biti

* Yanm kanatlılardan, bitkiler üzerinde yaşayan, sıçrayıcı bir böcek türü (Psylla).

ağaç çileği

* Ahududu.

ağaç ebeğümeci

* Ebeğümecigillerden, boyu yüksek bir ot (Fr. lavatere).

ağaç kaplama

* Konut duvarlarını yalıtma ve güzelleştirme amacıyla ağaç veya ağaç ürünlerinden yararlanılarak yapılan kaplama.

ağaç kavunu

* Turuncgillerden, Akdeniz ülkelerinde yetişen, taç yaprakları mavimsi pembe, küçük bir ağaç (Citrus medica).

* Bu ağacın iri bir limon görünüşündeki buruşuk kabuklu yemişi.

ağaç kurbağası

* Kurbağagillerden, boyu 3-5 cm olan, sırtı yaprak yeşili, ağaçlara tırmanan bir kurbağa türü (Hyla arborea).

ağaç kurdu

* Ağaçları kemirerek beslenen birtakım sinek kurtçuklarına verilen ad.

ağaç küpesi

* Hatmi.

ağaç mantarı

* Ağaçta biten bazitli mantarlara verilen ad.

ağaç minesi

* Mine çiçeğigillerden, bahçelerde süs bitkisi olarak yetiştirilen, kırmızı, mor çiçekli bir ağaççık (Lantana).

ağaç mobilya

* Oturma, yemek yeme, çalışma, yatma vb. işlerin yapılmasında kolaylık ve rahatlık sağlayan, parçalarının büyük çoğunluğu masif, lifli, yangalı ve tabakalı ağaç malzemeden yapılan, taşınabilir veya sabit olarak kullanılan eşya.

ağaç nemi

* Ağaçta bulunan su miktarının, aynı ağacın mutlak kuru ağırlığına oranı.

ağaç olmak

* bir yerde ve ayakta çok beklemek.

ağaç oyma

* Oyma baskı sanatlarından düz bir baskı tekniği.

ağaç sakızı

* Reçine.

ağaç sansarı

* Sansargillerden, sırtı koyu esmer, karnı daha açık, iyi tırmanan, postu değerli bir memeli türü (Martes martes).

ağaç yaş iken eğilir

* çocuklar küçük yaşta kolay eğitilir, büyük insan kolay kolay eğitilemez.

ağaççık

* Taflan gibi, dalları dibinden başlayarak çatallanan küçük ağaç.

ağaççılık

* Ağaç yetiştirme işi.

ağaçdelen

* Yuva yapmak için ağaçları oyan böcek.

ağaçkakan

* Serçegillerden, ağaç kurtları ile geçinen bir kuş (Picus).

ağaçkesen

* Zar kanatlılardan, kurtçukları en çok gül fidanları üzerinde yaşayarak yapraklara zarar veren, kara renkli bir böcek (Hylotoma).

ağaçlama

* Ağaçlamak işi.

ağaçlamak

* Ağaçlandırmak.

ağaçlandırılma

* Ağaçlandırılmak işi.

ağaçlandırılmak

* Ağaçlı duruma getirilmek.

ağaçlandırma

* Ağaçlandırmak işi.

ağaçlandırmak

* Bir yeri ağaçlı duruma getirmek.

ağaçlanma

* Ağaçlanmak işi.

ağaçlanmak

* Ağaçlı duruma gelmek.

ağaçlaşma

* Ağaçlaşmak durumu.

* Bitki şekilleri gösteren ve akiklerde olduğu gibi maden filizlerinin gerek yüzeyinde gerek içlerinde rastlanan tabii desen.

ağaçlaşmak

* Ağaç durumuna gelmek.

ağaçlı

* Ağacı olan.

ağaçlık

* Ağaç öbeği.

* Ağacı bol olan (yer).

ağaçlıklı

* Ağaçları bol olan (yer).

ağaçsı

* Ağaca benzeyen, ağacı andıran.

ağaçsız

* Ağacı olmayan.

ağalanma

* Ağalanmak işi.

ağalanmak

* Ağa tavnı takınarak çalım yapmak.

ağalık

* Ağa olma durumu.

* Kıbar ve cömertçe davranış.

-ağan / -eğen

* Fiilden sıfat ve isim yapma eki: yat-ağan, gez-eğen, ol-ağan, dur-ağan, piş-eğen vb.

ağanın alnı terlemezse ırgadın burnu kanamaz

* İş veren işçisi ile birlikte çalışmazsa işçi işe var gücüyle sarılmaz.

ağanın eli tutulmaz

* cömertliği, elinin açıklığı, tartışılmaz.

ağank

* Aklaşmış, rengi solmuş.

ağarma

* Ağarmak işi.

* Tan atma, şafak sökme.

ağarmak

* Ak olmak, ak duruma gelmek, beyazlanmak, solmak.

* Aydınlanmak.

ağartı

* Uzaktan ancak seçilebilen, belli belirsiz bir aklık.

* Süt, yoğurt, peynir, ayran gibi yiyecek ve içecekler.

ağartılma

* Ağartılmak işi.

ağartılmak

* Temizlenmek, beyazlatılmak.

ağartma

- * Ağartmak işi.
- * Kuyumculukta gümüşü temizleme işi.

ağartmak

- * Ak duruma getirmek, beyazlatmak.

ağbeneklilik

- * Arpa bitkisinde görülen mantar hastalığı (Pyrenophora).

ağcı

- * Ağ ile balık tutarak geçinen kimse.

ağcık

- * Palmiyelerde çiçeklerin dibinin çevresindeki telli kın.

ağcılık

- * Ağ ile balık tutma.

ağda

- * Kaynatılarak çok koyu ve yapışkan bir macun durumuna getirilen pekmez veya limonlu şeker eriyiği.

ağda yapmak

- * vücuttaki fazla tüyleri ağda ile almak, temizlemek.

ağdacı

- * Şeker, tatlı ve helva yapımında ağda hazırlayan işçi.
- * Ağda ile vücuttaki fazla tüyleri veya kılları temizlemeyi meslek edinmiş kimse.

ağdalanma

- * Ağdalanmak işi.

ağdalanmak

- * Ağda durumuna gelmek, ağdalaşmaya başlamak.
- * Ağda bulaşmak.

ağdalaşma

- * Ağdalaşmak durumu.

ağdalaşmak

- * Ağda durumuna gelmek, ağdalanmak.
- * (sohbet) Tam tadına varılır durum almak, koyulaşmak.

ağdalaştırma

- * Ağdalaştırmak işi.

ağdalaştırmak

- * Ağda durumuna getirmek.

ağdalı

- * Ağdalanmış.
- * (deyiş için) Bilinmeyen kelimelerle, anlaşılması güç, dolambaçlı cümlelerden oluşan.
- * Karmaşık.

ağdalık

- * Pekmez yapmaktan başka işe yaramayan üzüm.

ağdırma

- * Ağdırmak işi.

ağdırmak

- * Ağmasına sebep olmak.
- * Aşağı inmek, yük veya terazide denge bozularak bir yanı ağır gelmek.

ağı

* Organizmaya girince kimyasal etkisiyle fizyolojik görevleri bozan ve miktarına göre canlıyı öldürebilen madde, zehir.

ağı ağacı

- * Zakkum.

ağı çiçeği

- * Zakkum.

ağı gibi

- * acı veren, çok etkileyen.
- * çok sert, keskin.

ağı otu

- * Baldıran.

ağıl

- * Koyun ve keçi sürülerinin gecelediği, çit veya duvarla çevrili yer.
- * Bazı yıldızların, özellikle ayın çevresinde görülen geniş ve aydınlık teker, ayla, hale.
- * Bazı görüntülerdeki çok ışıklı cisimleri çevreleyen ışıklı teker.

ağılama

- * Ağı verme, zehirleme.

ağılamak

- * Ağı vermek, zehirlemek.
- * (bir şeye), Ağı katmak.

ağılandırma

- * Ağılandırmak işi.

ağılandırmak

- * Ağılı duruma getirmek.

ağılanma

- * Ağılanmak işi.

ağılanmak

- * Bilmeden veya farkında olmadan zehirli bir şey yemek veya içmekle zehirlenmek.

ağılaşma

- * Ağılaşmak durumu.

ağılaşmak

- * Ağılı duruma gelmek.

ağılda oğlak doğsa ovada otu biter

- * Tanrı her yarattığının rızkını verir.

ağılı

- * İçinde ağı bulunan, zehirli.

ağılı böcek

- * Kın kanatlılardan, başka böcekleri yemesi bakımından yararlı bir böcek. (Carabus).

ağıllanma

- * Ağıllanmak durumu.

ağıllanmak

- * Toplanıp bir arada durmak.
- * Çevresinde ağıl denen hale oluşmak, halelenmek.

ağıın

- * Ayacağın üstündeki tümsek yer.

ağıımlı

- * Üstü aşırı tümsek olan (ayak).

ağıına düşürmek

- * tuzacağına düşürmek.

ağıınma

- * Ağınmak işi.

ağıınmak

- * (hayvan) Yere yatıp yuvarlanmak.

ağıır

- * Tartıda çok çeken, hafif karşıtı.
- * Davranışları yavaş olan.
- * Değeri çok olan, gösterişli.
- * Çapı, boyutları büyük.
- * Çetin, güç.
- * Tehlikeli, korkulu, vahim.
- * Sıkıntı veren, bunaltıcı.
- * Dokunaklı, insanın gücüne giden, kırıncı.
- * Yavaş.
- * Ağırbaşlı, ciddi.
- * (koku için) Keskin, boğucu.
- * (yiyecek için) Sindirimi güç.
- * Yoğun.
- * (uyku için) Uyanılması güç, derin.
- * Kısıık, alçak.
- * Güç işiten, sağır.
- * Ağır siklet.

ağıır ağıır

- * Acele etmeden.
- * Fazlasıyla.

ağıır aksak yürümek (veya gitmek)

- * pek yavaş olarak.

ağıır almak

- * bir işte yavaş davranmak.

ağıır araç

- * Ağır vasıta.

ağıır ayak

- * Doğurması yakın (gebe kadın).

ağıır basmak

- * ağırlığı fazla gelmek.
- * bir işte gücü ve etkisi üstün gelmek.

ağıır basmak

- * gücü, etkisi veya özelliğı daha üstün ve belirgin olmak.
- * bir işte gücü ve etkisi üstün gelmek.

ağır basmak

* bir kimse kâbusa uğramak.

ağır canlı

* Çok yavaş iş yapan, çevik olmayan.

* Varlığı sıkıntı veren sevimsiz.

* Tembel.

* Gebe (kadın).

ağır canlılık

* Hareketlerin yavaş olması, hımbıllık, tembelce davranış biçimi.

ağır ceza

* Ağır hapis ve beş yıldan yukarı olan hapis cezaları.

ağır çekmek

* tartıda ağır gelmek.

ağır durmak

* ciddi, ağırbaşlı, oturaklı, soğukkanlı hareket etmek.

ağır elli

* Bkz. eli ağır.

ağır ellilik

* Eli ağır olma durumu.

ağır ezgi

* Çok ağır, yavaş yavaş, ahenkli.

ağır gelmek

* gücüne gitmek, onuruna dokunmak.

* yapılması güç gelmek.

ağır hapis cezası

* 2-24 yıl veya ömür boyu hapis cezası.

ağır hastalık

* Ölümle sona erebilecek gibi olan hastalık.

ağır hidrojen

* Döteryum.

ağır iş

* Büyük tehlikeler yaratan ve fazla güç isteyen her türlü iş.

ağır işitmek (veya duymak)

* kulakları iyi işitmemek, kulakları az işitmek.

ağır kaçmak

* gücendirici olmak.

ağır kayba uğramak

* maddî ve manevî büyük zarar görmek.

ağır kayıp

* (savaş, deprem, sel gibi doğal afetlerde) Büyük kayıp.

* Maddî zarar.

ağır küre

* Yer yuvarlığının, yoğunluğu ve katılığı çok olan bölümü, barisfer.

ağır ol!

- * ciddi, ağırbaşlı, soğukkanlı, sabırlı ol!
- * acele etme, yavaş ol!

ağır oturmak

- * uslu durmak.

ağır para cezası

- * Bazı suçlara göre takdir edilen para cezası.

ağır sanayi

- * Üretim araçları yapan sanayi.

ağır satmak

- * nazlanmak, gönülsüz davranmak.

ağır sıklet

- * Bazı spor dallarında yarışmacıların ağırlığı ile sınırlandırılan kategori, başağırlık.

ağır söylemek

- * acı, dokunaklı, sözler söylemek.

ağır söz

- * Kişinin onuruna dokunan, dayanılması güç söz.

ağır su

- * Bazı nükleer reaktör tiplerinde nötron yavaşlatıcısı olarak kullanılan, içinde hidrojen atomları yerine döteryum izotopları bulunması sonucu oluşan su (DO).

ağır top

- * Güçlü, ünlü, tanınmış kimse.

ağır uyku

- * Uyanılması güç, derin uyku.

ağır vasıta

- * Motoru, ağır yük veya birden fazla römork taşımak amacıyla güçlendirilmiş kamyon ve benzeri araç.

ağır vasıta ehliyeti

- * Ağır vasıta sürücülerine verilen kullanma belgesi.

ağır yağ

- * Kalın yağ.

ağırbaşlı

- * Davranışları ölçülü, olgun (kimse), vakur, ciddi.

ağırbaşlılık

- * Ağırbaşlı olma durumu, vakar, ciddiyet.

ağırca

- * Oldukça ağır.

ağırdan

- * Ağır olarak.

ağırdan almak

- * bir işi gereken süre içinde bitirmemek.
- * bir işi gönülsüz, isteksiz yapmak, geciktirmek.

ağırkanlı

* Hippokrates'in ortaya attığı ağır canlılık, soğukluk, kolayca duygulanmayış gibi nitelikleri kendinde toplayan kişilik tipi.

* Bkz. ağır canlı.

ağırkanlılık

* Ağırkanlı olma durumu.

ağırlama

* Ağırlamak işi, ikram, izaz.

* Gelin veya güvey karşılanırken çalınan kıvrak bir hava.

ağırlamak

* Konuğa saygı göstererek onun her türlü rahatını, ihtiyacını sağlamak, ikram etmek, izaz etmek.

ağırlanma

* Ağırlanmak işi.

ağırlanmak

* Ağırlamak işine konu olmak.

ağırlaşma

* Ağırlaşmak durumu.

ağırlaşmak

* (hava) Sıkıcı ve bunalıcı bir durum almak, bozulmak.

* (hasta için) Tehlikeli duruma gelmek, fenalaşmak.

* Yavaşlamak.

* (gebe kadın için) Doğurması yaklaşmak.

* Ağırbaşlı olmak.

* (yiyecek) Bozulmaya yüz tutmak.

* Güçleşmek, zorlaşmak.

* (organ için) Görevini yapamaz duruma gelmek.

ağırlaştırma

* Ağırlatmak işi.

ağırlatmak

* Bir şeyin ağırlaşmasına yol açmak.

ağırlatma

* Ağırlatmak işi.

ağırlatmak

* Ağırlamak işini yaptırmak.

ağırlığınca altın değmek

* çok değerli olmak.

ağırlığını (ortaya) koymak

* kimliğini ve kişiliğini kabul ettirmek.

ağırlık

* Ağır olma durumu.

* Değerli olma durumu.

* Ağırbaşlılık.

* Tehlikeli olma durumu.

* Sıkıntılı, bunalıcı durum.

* Orduda bir birliğin cephane, yiyecek ve eşya yükleri.

* Çeyizini düzmek için güveyin geline verdiği para, kalın.

* Uyuşukluk ve gevşeklik durumu.

* Uykuda iken gelen ve insana boğulur gibi bir duygu veren durum.

* Yer çekiminin, bir cismin molekülleri üzerindeki etkisinin oluşturduğu bileşke.

- * Takı.
- * Yük, külfet.
- * Sorumluluk.
- * Etki, yetki, baskı, güçlük.
- * Dikkati ve nemı bir Şey üzerinde yoğunlaştırmak.
- * Terazilerde tartma işi yapılırken bir kefeye konulan nesne.
- * Değerlendirmelerde herhangi bir konu veya evreye, olağanın üzerinde ve belli oranda, fazladan bir değer tanınması.

ağırlık basmak (veya çökmek)

- * geveşeklik ve uyku gelmek.
- * (uykuda) sıkıntılı duruma girmek.
- * Ağır bir hava kaplamak, sessizlik oluşmak.

ağırlık merkezi

- * Bir cismin bütün noktalarına ayrı ayrı etki yapan yer çekimi kuvvetlerinden oluşmuş tek kuvvet durumundaki bileşkenin uygulama noktası.
- * Bir işin en önemli bölümü.

ağırlık olmak

- * birine yk olmak, kendi masrafını başkasına çektirmek, sıkıntı vermek.

ağırlıklı

- * Değerlendirmelerde, herhangi bir konu veya evreye olağanın üzerinde ve belli bir oranda, fazladan tanınan (değer).

ağırsama

- * Ağırsamak hareketi.

ağırsamak

- * Birine karşı soğuk davranarak sıkıntı verdiğini anlatmak.
- * Bir işi yavaş yapmak, önemsememek, ilgilenmemek.
- * Bir işi ağır bulmak, yk saymak, yksnmek.

ağırşak

- * Yn, iplik eğirilen içi ağırlaştırmak için alt ucuna geçirilen yarım küre biçiminde, ortası delik ağaç veya kemik parça.
- * Teker biçiminde yassı nesne, kurs.

ağırşaklanma

- * Ağırşaklanmak işi veya durumu.

ağırşaklanmak

- * abanda veya (ergenlik sırasında) memede ağırşak biçiminde bir tmsekl oluşmak.

ağış

- * Ağmak işi veya biçimi.
- * (su buharının ve başka gazların) Yerden havaya doğru çıkışı, yağış karşıtı.

ağıt

- * Ölen bir kimsenin gençliğini, güzelliğini, iyiliklerini, değerlerini, arkada bıraktıklarının acılarını veya büyük felketlerin acılı etkilerini dile getiren söz veya okunan ezgi, yazılan yazı, sağu, mersiye.
- * Ağlama, gelin olan bir kızın arkasından meziyetlerini sayıp dökerek ağlama.

ağıt yakmak (veya tutturmak)

- * ağıt söylemek, ağıt düzmek.

ağıtı

- * lye ağıt söylemek için para ile getirilen kimse, sağucu.

ağıtılık

- * Ağıtının işi veya mesleği.

ağıtlama

- * Ölmüşleri anmak için düzenlenen törende okunan övgü.

ağız

boşluk.

- * Yüzde, avutlarla iki çene arasında, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye ve besinleri içine almaya yarayan boşluk.
- * Bu boşluğun dudakları çevrelediği bölümü.
- * Kapların veya içi boş şeylerin açık yanı.
- * Bir akarsuyun denize veya göle döküldüğü yer, munsap.
- * Koy, körfez, liman, yol gibi yerlerin açık yanı.
- * Birkaç yolun birbirine kavuştuğu yer, kavşak.
- * Kesici aletlerin keskin yanı.
- * Bir dilin sınırları içinde, bölgelere ve sınıflara göre değişen söyleyiş özelliği.
- * Birini yanıltmak, kandırmak amacıyla dolambaçlı birtakım sözler söyleme özelliği.
- * Bir bölge ezgilerinde görülen özelliklerin tümü.
- * Bazen "kez" anlamına gelir.
- * Üslup, ifade özelliği.
- * (tehlikeli şeyler için) Pek yakın yer.

ağız

- * Yeni doğurmuş memelilerin ilk sütü.

ağız açmak

- * söz söylemek, konuşmak.
- * azarlamak, paylamak.

ağız açmamak

- * tek bir söz olsun söylememek, susup kalmak.

ağız açtırmamak

- * çok konuşarak başkasının söz söylemesine, konuşmasına engel olmak.

ağız ağıza

- * ağzına kadar, tamamen.

ağız ağıza vermek (veya konuşmak)

- * iki kişi birbirine pek yakın durarak başkaları işitmeyecek biçimde konuşmak.

ağız alışkanlığı

- * Çok söylendiği için bir sözü sık sık kullanma durumu.

ağız aramak (veya yoklamak)

- * öğrenmek istenilen şeyi söyletecek yolda dil kullanmak.

ağız birliği

- * Bir konuda anlaşarak aynı biçimde konuşma, söz birliği.

ağız birliği etmek

- * bir konuda anlaşarak aynı şekilde konuşmak, söz birliği etmek.

ağız birliği etmek

- * bir konuda anlaşarak aynı biçimde konuşmak, söz birliği etmek.

ağız burun birbirine karışmak

- * dayak yeme sonunda yüzü, yara bere içinde kalmak.
- * yüzde aşırı öfke, üzüntü, yorgunluk gibi durumların izleri görünmek.

ağız dalaşı

- * Ağız kavgası, karşılıklı atışma, bağırışma, dil dalaşı.

ağız değişikliği

* Yemeğin çeşidinde değişiklik.

ağız değiştirmek

* önce söylediğini başka türlü anlatmak.

ağız dil vermemek

* hiç konuşmamak, susmak.

ağız dolusu

* Ağzın alabileceğı kadar.

* (küfür için) Birbiri ardınca, birçok.

ağız kâhyası

* Birinin söyleyeceğı sözlere karışan kimse.

ağız kalabalığı

* Birbirini tutmayan gereksiz sözler.

ağız kalabalığına getirmek

* birini gereksiz sözler söylemek yolu ile şaşırtmak.

* söz söyleme becerisine sahip olma.

ağız kavafı

* Karşıındakini kandırmak için gerekli gereksiz çok söz söyleyen.

ağız kavgası

* Karşılıklı ağır sözler söyleyerek yapılan çekişme, atışma, dil kavgası.

ağız kokusu

* Bir kimsenin çekilmez davranışları, istekleri, sözleri.

ağız kullanmak

* duruma, ortama göre söz söylemek, sözünü amacına göre değiştirmek.

ağız nişanı

* Yalnız sözle yapılan nişanlanma.

ağız satmak

* yüksekten atarak kendini övmek.

ağız şakası

* Sözle yapılan şaka.

ağız tadı

* (ailede veya toplumda) Dirlik düzenlik, iyi geçinme veya rahatlık.

ağız tadıyla

* huzurla, rahatlık içinde, içine sine sine, lezzetini duyarak.

ağız tamburası çalmak

* sözle avutmaya, oyalamaya çalışmak.

ağız tatsızlığı

* Bir topluluk içindeki geçimsizlik, huzursuzluk.

ağız tıkamak

* konuşma imkânı vermemek.

ağız tüfeğı

* Mermileri şiddetle üflenerek fırlatılan bir çeşit tüfek taslağı.

ağız tütünü

* Keyif için ağızda çiğnenen bir tür tütün.

ağız ünlüsü

* Geniz yoluna kaymadan çıkan ünlü, ağızsız ünlü.

ağız yapmak

* birini kandırma, yanıltma amacıyla duygularını, düşüncelerini olduğundan başka türlü gösterecek biçimde konuşmak.

ağız yaymak

* açık ve dürüst konuşmaktan kaçınmak.

ağız yer, yüz utanır

* armağan alan, armağanı verenin isteğini yerine getirmeye çalışır.

ağız yoklamak

* Bkz. ağız aramak.

ağızda dağılmak

* (genellikle hamur işi için) iyi pişmiş ve lezzetli olmak.

ağızda sakız gibi çiğnemek

* bir söz veya düşünceyi sık sık tekrarlayıp durmak.

ağızdan

* Yazılı olmayarak, sözle, sözlü, şifahi.

ağızdan ağıza

* Herkes birbirine söyleyerek.

ağızdan ağza dolaşmak (veya geçmek)

* herkes birbirine söylemek.

ağızdan burun yakın, kardeşten karın yakın

* "insanın kendi yararı her şeyden önemlidir" anlamında kullanılır.

ağızdan dolma

* (top veya tüfek için) Namlusu ağızından doldurulan.

ağızdan kapmak

* başkalarından dinlemek yolu ile yarım yamalak birtakım bilgiler edinmek.

ağızlama

* Ağızlamak işi.

ağızlamak

* Bir işi kolaylamak.

* Bir parçayı yuvasına geçirmek için önce yuvanın ağzını ayarlamak.

* Bir boğazın veya bir limanın ağzını ortalamak.

ağızlara sakız olmak

* herkesin diline düşmek.

ağızlaşma

* Ağızlaşmak işi veya durumu.

ağızlaşmak

* İki kan damarı, birbiri içine açılmak.

ağızlı

* Ağzı herhangi bir biçimde olan.

ağızlık

- * Bir ucuna sigara takılan, öbür ucundan nefes çekilen çubuk biçimindeki araç.
- * Nefesli çalgılarda ağza gelen yer.
- * Yemiş küfelerinin üzerine yapraklı dallarla yapılan kapak.
- * Kuyu bileziği.
- * Su tesisatında su alıp vermeye yarayan vanalı uç.
- * Hayvanın ısırmasına, zararlı bir şey yemesine engel olmak için ağzına takılan tel, deri gibi kafes.
- * (dokumacılıkta) Çözgünün açılıp kapandığı ve içinde mekiğin geçtiği yer.
- * Telefon ve benzeri cihazlarda ağza yaklaşımlan bölüm.
- * Bir şeyin başladığı yer.
- * Huni.

ağızlıkçı

- * Ağızlık yapan veya satan kimse.

ağızotu

- * Toplanı ateşlemek için falyaya konulan ve barutun patlamasına sebep olan madde.

ağızsıl

- * Ağızla ilgili.

ağızsıl ünlü

- * Bkz. ağız ünlüsü.

ağızsız

- * Ağzı olmayan.
- * Yumuşak huylu, sessiz.

ağladı ağlayacak

- * ağlamak üzere olan.

ağlama

- * Ağlamak işi.

ağlamak

- * Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık aldanma vb.nin etkisiyle göz yaşı dökmek.
- * Ağaç budandığında kesilen yerlerden besi suyu veya öz su akmak.
- * Sızlanmak, yakınmak.
- * Bir duruma karşı üzüntü duymak.

ağlamak para etmez

- * üzülmünün yararı olmaz.

ağlamaklı

- * Ağlar gibi olan, üzüntülü.

ağlamaklı olmak

- * ağlayacak duruma gelmek.

ağlamalı

- * Ağlar gibi olan, ağlayacak gibi.
- * Acıma duygusu uyandıracak hâlde, sızlamalı.

ağlamayan çocuğa meme vermezler

- * hakkını aramasını bilmeyen kimsenin işi görülmez.

ağlamsı

- * Ağlayacak gibi, ağlamalı.

ağlanma

- * Ağlanmak işi.

ağlanmak

* Ağlamak işi yapılmak.

ağlantı

* Hafif hafif ağlama.

ağlar gözden, sahte sözden kendini sakın

* "kendini acındıranlardan kork" anlamında kullanılır.

ağlaşma

* Ağlaşmak işi.

ağlaşmak

* Birlikte ağlamak.

* Sızlanmak.

ağlata ağlata

* Sürekli ağlatarak, devamlı eziyet ederek, üzerek.

ağlatı

* Trajedi.

ağlatıcı

* Ağlamaya yol açan.

ağlatış

* Ağlatmak işi veya biçimi.

ağlatma

* Ağlatmak işi.

ağlatmak

* Ağlamasına yol açmak.

ağlaya ağlaya

* Ağlayarak.

ağlayanın malı gülene hayretmez

* birinden haksız olarak alınan malın onu alana yararı olmaz.

ağlayıcı

* Ölünün ardından ağlamak için para ile tutulan kimse, ağıtıcı, yasçı.

ağlayış

* Ağlamak işi veya biçimi.

ağlı

* Ağı bulunan.

ağma

* Ağmak işi.

* Akan yıldız, şahap.

ağmak

* Sarkmak, aşağıya inmek, eğilmek, meyletmek.

* Yükselmek, yukarı çıkmak.

ağnam

* Koyun ve keçi başına alınan vergi, sayım vergisi.

ağnama

* Ağnamak işi.

ağnamak
* (hayvan) Yere yatıp yuvarlanmak.

ağnamcı
* Ağnam vergisi toplayan kimse.

ağraz
* Kötü niyet ve düşmanlıklar.

ağrı
* Vücudun herhangi bir yerinde duyulan sürekli ve şiddetli acı.

ağrı kesici
* Acıyı, sızıyı dindirici (ilâç).

ağrı kesimi
* Ağrı duyusunun kendiliğinden veya tedavi sonucu yok olması, analjezi.

ağrı sızı
* Rahatsızlık veren acı, sancı.

ağrıkesen
* Ağrı duyusunu ortadan kaldıran, dindiren (ilâç vb.), analjezik.

ağrılarda göz ağrısı, her kişinin öz ağrısı
* herkesi en çok ilgilendiren şey kendi derdidir.

ağrılı
* Ağrıyan, ağrısı olan.

ağırma
* Ağırmak işi.
* Memeli hayvanlarda görülen ara konakçı kenelerin bulaştırdığı ağırma asalaklarından ileri gelen hastalık.

ağırma asalakları
* Omurgalılardan alyuvar asalağı olarak yaşayan türlü biçimlerdeki sporlular topluluğı.

ağırmak
* (vücudun bir yeri) Ağrılı olmak.

ağırna gitmek
* onuruna dokunmak veya gücüne gitmek.

ağrısı tutmak
* (gebe kadın için) doğum sancılan başlamak.
* (hasta bir organ) ağırmaya başlamak.

ağrısız
* Ağrısı olmayan.
* Ağrı vermeden.
* Dertsiz, tasasız.

ağrısız başına kaşbastı bağlamak
* kendine gereksiz yere iş çıkarmak.

ağrıntma
* Ağrıntmak işi.

ağrıntmak
* Ağırmasına yol açmak.

ağsı
* Ağ görünüşünde olan, ağ gibi örölmüş olan.

ağıu
* Ağı.

ağıulamak
* Ağıulamak.

ağıustos
* Yılın 31 gün süren sekizinci ayı.

ağıustos böceğı
* Eş kanatlılardan, erkeğı yazın karnının altındaki özel bir organdan kesik ve sürekli ses çıkaran bir böcek, orak böceğı (Cicada plebeja).

ağıustos böcekleri
* Genç sürgünlerden öz su emerek tarım ve orman bitkilerine zarar veren birçok türün bulunduğı eş kanatlılar familyası.

ağıyar
* Başkaları, yabancılar, eller.

ağıza alınmaz (veya ağıza alınmayacak)
* söylenmesi ayıp, çirkin (söz, küfür).

ağıza almamak
* anmamak, sözünü etmemek.

ağıza düşmek
* dedikodu konusu olmak.

ağıza koyacak bir şey
* yiyecek bir şey.

ağıza tat, boğaza feryat
* (yiyecek için) miktarı çok az olan.

ağızı açık
* Şaşkın, alık, bön.
* Hayranlıkla, büyülenmiş olarak.

ağızı açık (veya ağızı bir kanış açık) kalmak
* çok şaşırarak, şaşakalmak.

ağızı açık ayran delisi (veya budalası)
* yeni gördüğü her şeye şaşkınlıkla bakan, şaşırarak.
* saf, bön.

ağızı bir
* Söz birliğı etmiş.

ağızı bozuk
* Sövmeyi alışkanlık edinmiş olan, küfürbaz.

ağızı burnu yerinde
* oldukça güzel, yakışıklı.

ağızı çiriş çanağına dönmek
* ağızı kuruyup acılaşmak.

ağızı dili bağlanmak

* herhangi bir sebeple konuşamaz olmak.

ağız dili kurumak

* herhangi bir sebeple tükürük az olmak.

ağız dili tutulmak

* beklenmedik bir durum karşısında heyecanlanmak, hayranlık duymak.

ağız dolu dolu konuşmak

* heyecanlı söz söylemek.

ağız gevşek

* Sır saklamaz, sır tutmaz.

ağız havada

* çevresindekilerden habersiz, alık, şaşkın.

ağız kalabalık

* Birbirini tutmayan sözler söyleyen, yerli yersiz çok konuşan, boşboğaz.

ağız kara

* Kara haber vermekten hoşlanan, şom ağızlı.

* Bir yerde konuşulanı veya yapılanı duyup görmesi istenilmeyen (kimse).

ağız kenetli

* Sır tutan, sır saklayan (kimse).

ağız kilitli

* Dudakları beyaz (at).

* Sır saklayan.

ağız kulaklarına varmak

* çok sevinmek.

ağız kulaklarında

* çok sevinçli, mutlu.

ağız kurumak

* bir konuyu çok söylemek sebebiyle, ondan bıkmak.

* içecek ihtiyacı duymak.

ağız kurusun

* felâket dileğinde bulunanlara karşı kullanılan bir ilenme.

ağız lâf (veya lâkırdı) yapmak

* kolay konuşma yeteneği olmak.

* inandırıcı söz söyleme yeteneği olmak.

ağız oynamak

* bir şeyler yemek.

* konuşmak.

ağız pek

* Sır vermeyen, ketum.

ağız pis

* Sövmeyi huy edinmiş olan.

ağız sıkı

* Bkz. ağız pek.

ağız sulanmak

* imrenmek.

ağız süt kokmak

* çok genç ve toy olmak.

ağız teneke kaplı (olmak)

* çok sıcak veya çok acı şeyleri kolaylıkla içebilen veya yiyebilenler için şaka yollu söylenir.

ağız torba değil ki büzesin

* herkesin dedikodu yapmasının önüne geçilemeyeceğini anlatır.

ağız var, dili yok

* pek sessiz, kendi hâlinde.

* konuşmayan, derdini anlatamayan.

ağız varmamak

* söylemeye, açıklamaya gönlü elvermemek.

ağız yanmak

* o şeyden büyük zarar görmek.

ağıza (veya diline) kira istemek

* söylemesi beklenen şeyi söylemekte nazlı davranmak.

ağıza (veya diline) sağlık

* bir sözü yerinde söyleyen kişilere söylenir.

ağıza (veya önüne) bir kemik atmak

* birini küçük bir çıkar göstererek susturmak.

ağıza abdestle almak

* o kişiyi anarken çok saygılı davranmak.

ağıza almak

* söylemek.

ağıza almamak

* adını ağıza almamak.

ağıza almamak

* söz konusu etmemek, anmamak, söylememek.

ağıza atmak

* yemek için ağza koymak.

ağıza bakakalmak

* sözlerine hayran olmak.

ağıza baktırmak

* kendini zevk ile dinletmek.

ağıza bir parmak bal çalmak

* birini tatlı sözlerle veya çeşitli hediyelerle bir süre için kandırmak, oyalamak.

ağıza bir şey (veya bir çöp) koymamak

* hiçbir şey yememek.

ağıza bir zeytin verir, altına (veya ardına) tulum tutar.

* yaptığı küçük iyiliklere karşılık büyük çıkar bekler.

ağıza burnuna bulaştırmak

* bir işi beceremeyip berbat etmek, bozmak.

ağızına düşmek

* çok yaygın olarak bilinip konuşulmak.

ağızına etmek

* haddini bildirmek.

ağızına geldiği gibi

* önünü sonunu düşünmeden.

ağızına geleni söylemek

* nezaket dışına çıkarak ağır ve kınıcı sözler söylemek.

* çok ve düşüncesizce konuşmak.

ağızına gem vurmak

* susturmak, söyletmemek.

ağızına kadar

* boş yeri kalmayacak biçimde.

ağızına kilit takmak (veya vurmak)

* susturmak.

ağızına koymamak

* yememek veya içmemek.

ağızına lââyık

* bir yiyeceğin tadı anlatılırken "sen de yesen, beğenirsin" anlamı ile söylenir.

ağızına sakız olmak

* dedikodusuna konu olmak.

ağızına sürmemek

* bir şeyden hiç yememek.

ağızına taş almış

* söze karışmayıp susanlar için kullanılır.

ağızına tıkamak

* susturmak, fazla konuşmasına engel olmak.

ağızına tükürmek

* birini küçültmek üzere küfür olarak kullanılan uygunsuz sözler sarf etmek.

* birine benzemek.

ağızına verilmesini beklemek (veya istemek)

* çalışmayıp, işlerinin başkaları tarafından yapılmasını beklemek.

ağızına vur, lokmasını al

* yumuşak huylu kimseye her istenileni kolaylıkla yaptırabilme anlamında bir atasözüdür.

ağızına yakışmamak

* söylemesi ayıp kaçmak, uygun düşmemek, yakışık almamak.

ağızında bakla ıslanmamak

* hiç sır saklamamak.

ağızında bırakmak

* Bkz. lâf ağızında kalmak.

ağızında büyümek

* sevmediğinden veya içi almadığından yutamamak.

ağzında gevelemek

* açıkça söylememek.

ağzında yaş kalmamak

* bir düşüncesini bir kimseye birçok kez söylemiş olmak.

ağzından

* birisinden dinleyerek.

* adına.

ağzından baklayı çıkarmak

* Bkz. baklayı ağzından çıkarmak.

ağzından bal akmak

* çok tatlı konuşmak.

ağzından çıkarı (veya çıkan sözü) kulağı duymamak (işitmemek)

* sözlerini tartmadan söylemek.

ağzından çıkmak

* bir sözü istemeden, farkına varmadan söylemek, söylemiş bulunmak.

ağzından çıt çıkmamak

* hiçbir şey söylememek.

ağzından dirhemle çıkmak

* çok az konuşmak.

ağzından dökülmek

* açıkça söylemekten çekindiği şey, konuşmasından belli olmak.

ağzından düşmemek (veya düşürmemek)

* her zaman sözünü etmek.

ağzından grip burnundan çıkmak

* türlü yollara başvurarak birini bir şeye razı etmek, kandırmak.

ağzından hayır çıkmazsa bari şer söyleme

* "lehte konuşmuyorsun, bari aleyhte de konuşma" anlamında kullanılır.

ağzından kaçırmak

* istemediği hâlde boş bulunup söyleyivermek.

ağzından kapmak

* birinin bildiği şeyleri, ustalıkla konuşmalarla ona sezdirmeden öğrenmek.

* birinin konuşmasını keserek kendi söze başlamak.

ağzından lâkırdı (veya lâf) almak (veya çekmek)

* karşısındakini konuşturarak birtakım gizli şeyleri öğrenmek.

ağzından lokmasını almak

* birinin hakkı olan şeyi ondan almak.

ağzından yel alsın

* ağzını hayra aç.

ağzını (veya çenesini) tutmak

* boşboğazlık etmemek.

* kötü söz söylememek.

* bir konuda arzu edilmeyen düşüncelerin açığa çıkmasını bir şekilde önlemek.

ağzını açacağına gözünü aç

* dikkatsiz kişileri uyarmak için "dikkatli ol uyanık ol!" anlamında kullanılır.

ağzını açıp gözünü yummak

* öfke ile, sonunu düşünmeden ağzına gelen bütün ağır sözleri söylemek.

ağzını açmak

* konuşmaya başlamak.
* ağır sözler söylemeye başlamak.
* alık alık bakmak.

ağzını açmamak

* hiçbir söz söylememek, ses çıkarmamak.

ağzını aramak (veya yoklamak)

* Bkz. ağız aramak.

ağzını bıçak açmamak

* üzüntüsünden söz söyleyecek durumda olmamak.

ağzını bozmak

* kaba sözler söylemek, küfretmek.

ağzını burnunu çarşamba çanağına (veya pazarına) çevirmek

* kırıp parçalamak, dövmek.

ağzını burnunu dağıtmak

* birinin yüzüne şiddetle tokat, yumruk indirmek.

ağzını dilini bağlamak

* birini konuşamaz duruma getirmek.

ağzını havaya (veya poyraza) açmak

* umduğunu elde edememek.

ağzını hayra aç!

* kötü ihtimaller söz konusu edildiğinde gerçekleşmemesi dileği ile söylenir.

ağzını hayra açmak

* Bkz. ağzını hayra aç!.

ağzını kapamak

* kendisine çıkar sağlayarak bir kimseyi susturmak.

ağzını kapamak (veya kilitlemek)

* susmak, bir şey söylemek istememek.

ağzını kiraya vermek

* kendini de ilgilendiren bir konuda düşüncesini söylememek.

ağzını koklamak

* niyetini ve durumunu öğrenmek.

ağzını kullanmak (veya satmak)

* birinin söylediklerini kendi düşüncesi gibi göstermeye çalışmak.

ağzını mühürlemek

* konuşmamak, susmak.

ağzını öpeyim (veya seveyim)

* sevindirici bir söz söyleyene "ne güzel söyledin" anlamında kullanılır.

ağzını sıkı (veya pek) tutmak
* sır vermemek.

ağzını tıkamak
* sözünü kesmek susturmak.

ağzını toplamak
* söylemekte olduğu kötü söz veya küfürleri kesmek.

ağzını yoklamak
* birinin bir şey hakkında bildiğini kendisine sezdirmeden söyletmeye çalışmak.

ağzının içi yangın yerine dönmek
* ağzının tadı bozulmak, tat alma duyusunu yitirmek.

ağzının içine baktırmak
* sözlerini seve seve ve dikkatli dinletmek.

ağzının içine girmek
* çok yanaşmak, iyice sokulmak.
* hayranlıkla, büyük bir zevkle seyredip dinlemek.

ağzının kaşığı (kalıbı veya lokması) olmamak
* bir şey bir kimsenin uğraşabileceği konulardan olmamak.
* bir şey, bir kimsenin sözünü edemeyeceği kadar değerli olmak.

ağzının kokusunu çekmek
* bir kimsenin çekilmez davranışlarına katlanmak.

ağzının mührü ile
* oruçlu olarak.

ağzının payını (veya ölçüsünü) vermek
* verilen karşılıkla bir kimseyi söylediğine veya yaptığına pişman etmek.

ağzının perhizi yok
* ağzına geleni söyler.

ağzının suyu akmak
* çok beğenip istemek, imrenmek.

ağzının tadı bozulmak (veya kaçmak)
* bir kimsenin kurulu düzeni dirliği bozulmak.

ağzının tadını almak
* o şeyin acı tecrübesini geçirmiş bulunmak.

ağzının tadını bilmek
* güzel yemeklerden anlamak.
* her şeyin güzelini, iyisini bilmek, anlamak.

ağzının tadını bilmek
* güzel yemeklerden anlamak.
* her şeyin güzelini, iyisini bilmek, anlamak.

ağzının tadını kaçırmak
* bir kimsenin kurulu düzenini bozmak; neşesini, keyfini bozmak.

ağzıyla kuş tutsa...
* ne yapsa, ne kadar çaba ve ustalık gösterse.

ah

- * Sesin tonuna göre pişmanlık, öfke, özlem, beğenme, sevgi gibi duygular anlatır.
- * (a:h) Ağrı, acı duyulduğunda söylenir.
- * (â:h) İlenme, beddua.

ah alan onmaz

- * "kötülük ettiği için beddua alan iflâh olmaz" anlamında kullanılır.

ah almak

- * birinin ilenmesini üstüne çekmek.

ah çekmek

- * derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek.

ah etmek

- * acı ile içini çekmek.
- * ilenmek.

ah vah etmek

- * pişmanlığını, üzüntüsünü dile getirmek.

ah yerde kalmaz

- * "kötülük cezasız kalmaz" anlamında kullanılır.

aha

- * İşte burada.

ahacık

- * Dikkati çok yakın bir noktaya çekmek için kullanılır.

ahali

- * Aralarında aynı yerde bulunmaktan başka hiçbir ortak nitelik düşünülmezsizin bir ülkede, şehirde veya semtte oturanların tamamı.
- * Bir yerde toplanan kalabalık, halk.

ahar

- * Hattatların kâğıt cilâlamak için kullandıkları nişasta ve yumurta akından yapılan özel bir karışım.

aharlama

- * Aharlamak işi.

aharlamak

- * Ahar sürmek.

aharlı

- * Aharlı olan, üzerine ahar sürülmüş olan.

ahbap

- * Kendisiyle yakın ilişki kurulup sevilen, sayılan kimse.
- * Seslenme sözü olarak da kullanılır.

ahbap çavuşlar

- * her vakit birlikte görülen ve birbirine çok bağlı olan arkadaşlar için söylenir.

ahbap çıkmak

- * önceden tanışmış olmak.

ahbap kusuruna bakan ahbapsız kalır

- * "dostların ufak tefek kusurlarına bakmamak gerekir" anlamında kullanılır.

ahbap olmak

- * arkadaş olmak, dostluk kurmak, yakınlık kurmak.

ahbapça

* Dostça, içten, teklifsizce.

ahbaplığa dökmek

* yerli yersiz yakınlık göstermek.

ahbaplık

* Ahbap olma durumu, ünsiyet.

ahbaplık etmek

* arkadaşlık etmek, arkadaşça konuşmak.

ahcar

* Taşlar.

ahçı

* Aşçı.

ahçıbaşı

* Aşçıbaşı.

ahçılık

* Aşçılık.

ahde vefa (etmek)

* (devletler hukukunda) devletlerin, katıldıkları milletler arası antlaşmalara uyma zorunluluğunda olduklarını belirten kural.

* sözünde durma.

ahdetme

* Ahdetmek işi.

ahdetmek

* Bir şeyi yapmak için kendi kendine söz vermek.

* Yemin etmek.

ahdî

* Antlaşmaya göre olan, antlaşma gereği olan.

Ahdiatik

* (Hristiyanlara göre İbranilerde) İsa'dan önceki kutsal kitaplar.

Ahdicedit

* (Hristiyanlara göre İbranilerde) İsa'dan sonraki kutsal kitaplar.

ahengi bozulmak

* dirliği, düzeni bozulmak.

ahenk

* Uyum.

* Uyuşma, anlaşma.

* Çalgılı eğlence.

ahenk almak

* uyumlu hâle gelmek.

ahenk kaidesi

* Bkz. ünlü uyumu.

ahenk kurmak

* uyuşma sağlamak, anlaşma sağlamak.

ahenk sağlamak

* dñzene sokmak, birliği sağlamak.

ahenk tahtası

* Telli çalgılardan üzerine teller gerilmiş bulunan kapak tahtası.

ahenk vermek

* dñzeni, uyumu sağlamak.

ahenk yapmak

* algılı eğence dñzenlemek.

ahenkleştirme

* Ahenkleştirmek işi.

ahenkleştirmek

* Ahenk sağlamak.

ahenkli

* Uyumlu, dñzenli.

* Eğenceli.

ahenklik

* Ahenkli olma durumu, uyumluluk.

ahenksiz

* Uyumsuz, dñzensiz.

* Eğencesiz.

ahenksizlik

* Uyumsuzluk, dñzensizlik.

ahenkta

* Ahenkli.

aheste

* Yavaş, ağır.

aheste aheste

* Yavaş yavaş, ağır ağır, usul usul.

aheste beste

* Yavaş yavaş, ağır ağır.

ahfat

* Torunlar, soy.

Ahfeş'in keçisi gibi başını sallamak

* sñylenen sñzñ anlamadan kafa sallayarak onaylamak.

ahı çıkmak

* yaptığı ilenme etkisini gñstermek.

ahı tutmak

* birinin ilenmeleri gerçekleşmek.

ahı yerde kalmamak

* yaptığı ilenme er geç etkisini gñstermek.

ahım şahım

* Beğenilecek, değer verilecek bir şey değer.

ahım şahım bir şey değil

* beğenilecek, değer verilecek bir şey değil.

ahır

* Evcil büyük baş hayvanların barındığı kapalı yer, hayvan damı.

ahıra çekmek

* bir sürüyü ahıra kapamak, bir hayvanı ahıra bağlamak.

ahıra çevirmek

* bir yeri pis, bakımsız, dağınık, harap duruma getirmek.

ahırlama

* Ahırlamak işi.

ahırlamak

* (hayvan) Ahırda uzun süre kalıp hamlaşmak.

Ahıska Türkleri

* Gürcistan'ın Türkiye sınırlarına yakın bölgelerinde yaşamış olan, ancak 2. Dünya Savaşı sonlarında Sovyetler Birliği'nin değişik bölgelerine sürülen Türkler.

Ahi

* Ahilik ocağından olan kimse.

ahi

* Cömert, eli açık.

Ahilik

* Kökü eski Türk töresinde olan ve Anadolu'da yüksek bir gelişim gösteren esnaf, zanaatçı, çiftçi gibi bütün çalışma kollarını içine alan ocak.

ahilik

* Eli açık olma durumu, cömertlik.

ahir

* Son, sonraki, ahır.

* Sonra, en sonra, sonunda.

ahir vakit

* İnsan ömrünün son yılları.

ahir zaman

* Son zaman.

* (halk inancına göre) Dünyanın son günleri, kıyametin kopmak üzere bulunduğu günler veya yıllar.

ahir zaman peygamberi

* Müslümanlarca son peygamber olduğuna inanılan Hz. Muhammed.

ahiren

* Son zamanlarda, son günlerde, son olarak, yakınlarda.

ahiret

* Bkz. ahret.

ahiretlik

* Bkz. ahretlik.

ahit

* Kendi kendine söz vererek bir işi üzerine alma, ant.

* Antlaşma.

* Devir, zaman.

ahitleşme

* Ahitleşmek işi.

ahitleşmek

* Antlaşmak.

ahitname

* Antlaşma belgesi, antlaşma, anlaşma.

ahiz

* Alma.

* Kabul etme.

ahize

* Bir elektrik akımını alıp başka bir kuvvete çeviren âlet, alıcı, reseptör.

ahkâm

* Yargılar, hükümler.

ahkâm çıkarmak

* kendi düşüncelerine dayanarak birtakım yargılara varmak.

ahkâm kesmek

* çekinmeden kesin yargılarda bulunmak, bilir bilmez konuşmak.

ahkâm yürütmek

* (bir sözden) kendi anlayışına göre sonuçlar çıkarmak.

ahlâf

* Birinin yerine geçenler, halefler, kuşaklar, eslâf karşıtı.

ahlâk

* Bir toplum içinde kişilerin benimsedikleri, uymak zorunda bulundukları davranış biçimleri ve kuralları.

* Belli bir toplumun belli bir döneminde bireysel ve toplumsal davranış kurallarını tespit eden ve inceleyen

bilim.

* İyi nitelikler, güzel huylar.

ahlâk bilimi

* Yarar, iyi, kötü gibi sorunları inceleyen, törelere dayanan bir davranış yasası geliştiren, neyin uğrunda savaşılmaya değer, neyin hayata anlam kazandırdığı, hangi davranışın iyi ve hangisinin kötü olduğu gibi sorunları kendine konu edinen bilim, etik.

ahlâk dışı

* Töre dışı.

ahlâk dışıcılık

* Ahlâk bilimine aykırı davranma.

ahlâk yasası

* Ahlâk işlerini belirleyen, kendine uyulması ahlâk açısından gerekli olan genel ve geçer kural.

ahlâk zabıtası

* Büyük şehir halkının sosyal ve sağlık durumunu koruyan, şehir düzeni için çalışan teşkilât.

ahlâkça

* Ahlâk anlayışına göre, ahlâk değerlerine bağlılıkla.

ahlâkçı

* Ahlâk konularını inceleyen filozof veya bu konularla uğraşan kimse.

* Her şeyi ahlâk açısından değerlendiren kimse.

ahlâkçılık

* Ahlâkı bir araç değil, bir amaç sayan öğretî, törecilik, moralizm.

ahlâken

* Ahlâka uygunlukla.

ahlâkıyat

* Ahlâk bilimi.

ahlâkî

* Ahlâka uygun, ahlâkla ilgili.

ahlâkî vazife

* Kanunun zorlaması olmaksızın, doğru bilindiği için yapılması gereken işler.

ahlâklî

* Ahlâk kurallarına bağlı, bunlara uygun davranan (kimse).

ahlâklılık

* Bir insanın veya bir insan grubunun iyi ve kötü açısından davranış biçimi ve ahlâkî düşüncüsü.

* Ahlâk kuralları, yasaları ile uyum içinde olma.

ahlâksız

* Ahlâk kurallarına uymayan.

* Dürüst davranmayan, kötü huylu, terbiyesiz.

ahlâksızca

* Ahlâksız biçimde veya tarzda.

ahlâksızlık

* Ahlâksız olma durumu.

* Ahlâk kurallarına uymama, ahlâksızca davranış.

ahlâksızlık etmek

* ahlâksızca davranmak.

ahlama

* Ahlamak işi.

ahlamak

* İç çekmek, ah etmek, ah çeker gibi ses çıkarmak.

ahlat

* Gülgillerden, kendi kendine yetişen, üzerine armut asılanan ağaç, yaban armudu (Pirus piraster).

* Bu ağacın, armuda benzeyen ve ancak iyice olgunlaştıktan sonra yenilebilen yemişi.

* Kaba adam, yol iz bilmez kimse.

ahlât

* Bir karışım içindeki parçalar, ögeler.

* Beden yapısının temelini oluşturan ögeler.

ahlâtırbaa

* Bedende bulunduğu var sayılan dört öge.

ahlatın (veya armudun) iyisini (dağda) aylar yer

* kendilerine yakışmayan güzel bir şeyi eline geçirenler için kullanılır.

ahmağa yüz, abdala söz vermeye gelmez

* ahmağa gereğinden çok ilgi gösterirseniz sizi sık sık uğraştırır.

ahmak

* Aklını gereği gibi kullanamayan, bön, budala, aptal.

ahmak yerine koymak

* bir kimseye aptalmış, anlamazmış gibi davranmak.

ahmakça

* Biraz ahmak.

* (ahmak'ça) Ahmağa yakışır nitelikte, aptalca.

ahmakıslatan

* Yavaş yavaş ve ince ince yağın yağmur, çisenti.

ahmaklaşma

* Ahmaklaşmak durumu.

ahmaklaşmak

* Ahmak duruma gelmek, aptallaşmak.

* Bir an için şaşalayıp bocalamak.

ahmaklaştırma

* Ahmaklaştırmak işi.

ahmaklaştırmak

* Ahmaklaşmasına sebep olmak, aptallaştırmak.

ahmaklık

* Zekâsı az gelişmiş olma durumu, budalalık, anlayışsızlık, akılsızlık.

ahraz

* Dilsiz, sağır ve dilsiz.

ahret

* Dinî inanışa göre, insanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağı ve Tanrı'ya hesap vereceği yer, öbür dünya.

ahret adamı

* Dünya işlerinden el çekip sürekli ibadetle uğraşan kimse.

ahret kardeşi

* İnanç ve ibadette birbirinden ayrılmayan ve bu ilişkiyi ahrette de sürdüreceklerini düşünen kadınlara verilen ad.

ahret suali

* Gereksiz ve usandırıcı soru.

ahret yolculuğu

* Ölüm.

ahreti (veya öbür dünyayı) boylamak

* ölmek.

ahretini yapmak (veya zenginleştirmek)

* hayır işleri yaparak sevap kazanmak.

ahretlik

* Besleme kız.

* Ahret kardeşi olan kadınlardan her biri.

ahrette on parmağı yakasında olmak

* kendisine karşı sorumlu olan kimseden ahrette davacı olmak.

ahşa

* İnsanın veya hayvanın göğsü ve karnı içindeki organlar, bağırsak, ciğer gibi şeyler.

ahşap

* Ağaçtan, tahtadan yapılmış.

ahtapot

* Kafadan bacaklılardan, dokunaçlı bir mürekkep balığı türü (Octopus).
* Genellikle burun zarı üzerinde çıkan bir çeşit ur, polip.

ahtapot gibi

* sırnaşık, yapışkan kimse.
* sömürmek amacıyla birçok işe, konuya el atan, yayılan.

ahu

* Ceylan, karaca.
* Güzel, ince, zarif kadın.

ahu gibi

* çok güzel, çekici.

ahu gözlü

* Güzel gözleri olan.

ahu parçası

* Çok güzel, çekici.

ahududu

* Gülgillerden, dikenli bir bitki (Rubus idaeus).
* Bu bitkinin duta benzeyen, kırmızı renkli, sulu ve kokulu yemişi, ağaç çileği.

ahval

* Durumlar, hâller, vaziyetler.
* Davranışlar.
* Olaylar.

ahzetme

* Ahzetmek işi.

ahzetmek

* Almak, kabul etmek.

ahzüita

* Alış veriş, alım satım, aksata.

ahzükabz

* Kendine mal etme.

aidat

* Ödenti.
* Kesenek.

aidiyet

* Ait olma durumu, ilişkinlik.

aile

* Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik.

* Kan, koca ve çocuklardan oluşan topluluk.
* Aynı soydan gelen kimseler zinciri.
* Aralarında kandaşlık veya hısımlık bulunan kimselerin tümü.
* Birlikte oturan hısım ve yakınların tümü.
* Eş, kan.

- * Aynı gaye üzerinde anlaşılan ve birlikte çalışan kimselerin bütünü.
- * Temel niteliği bir olan dil, hayvan veya bitki topluluğu.

aile adı

- * Soyadı.

aile bahçesi

- * Ailelerin rahatlıkla gidebileceği, genellikle içkisiz yer.

aile bütçesi

- * Kısa bir süre içinde bir işçinin veya işçi ailesinin hayat seviyesinde meydana gelen değişimleri belirlemek amacıyla yapılan istatistik çalışması.

aile dostu

- * Ailece tanışılan ve evlerine gidilip gelinen ahabap, yakın.

aile gazinosu

- * Sadece evlilerin girebildiği ve birlikte eğlendikleri yer.

aile hayatı

- * Aile bireylerinin bütün işlerini düzenli olarak ev içinde yapma durumu.

aile hukuku

- * Aileyi oluşturan kişilerin karşılıklı hak ve görevlerini düzenleyen hukuk dalı.

aile meclisi

- * Aile makamının görevini yerine getiren kan veya soy hısımlarından en az üç kişiden oluşan heyet.

aile ocağı

- * Ailenin kurduğu, yerleştiği, geliştirdiği ev.

aile plânlaması

- * Ailede çocuk edinmeyi sınırlama, doğum kontrolü.

aile reisi

- * Kanunlara göre aile yükümlülüğünü taşıyan kimse.

aile saadeti

- * Genellikle kan, koca bazen de büyükler ve çocuklar arasındaki uyum, anlaşma, sevgi ve hoşgörü.

ailece

- * Bütün aile birlikte.

ailecek

- * Ailece.

ailelik

- * Aile sayısının bütünü.

ailesiz

- * Ailesi olmayan.

ailevî

- * Aile ile ilgili.

ait

- * İlgilendiren, ilişkin, ilişik, ilgili, için, -e düşen.

ait olmak

- * ilgilendirmek, birinin olmak, birine düşmek.

ajan

- * Bir devlet veya kuruluşun gizli amaçları için çalışan kimse, casus.
- * Bir kimsenin, bir ortaklığın veya bir devletin bazı işlerini gören kimse, iş görevlisi, temsilci.

ajanda

- * Unutulmaması için gerekli notları yazmaya yarayan takvimli defter, andaç.

ajanlık

- * Ajan olma durumu.
- * Ajanın görevi.

ajans

- * Haber toplama ve yayma işiyle uğraşan kuruluş.
- * Bir ticarî kuruluşu tanıtan, onunla ilgili bilgi aktaran ve bu yolla kazanç sağlayan iş kolu.
- * Bu iş kollarının çalıştığı büro.

ajitasyon

- * Ruhsal gerginliğin dışa vurması.

ajur

- * Delikli örgü, gözenek.

ajurlu

- * Ajuru olan veya her yanı ajur biçiminde işlenmiş bulunan, gözenekli.

ak

- * Kar, süt gibi şeylerin rengi, beyaz, kara ve siyah karşıtı.
- * Bu renkte olan.
- * Temiz namuslu.
- * Sıkıntısız, rahat.
- * Beyaz leke.
- * Bazı şeylerde beyaz bölüm.

-ak / -ek

- * İsimden isim türeten ek (küçültme eki): baş-ak, ben-ek vb.

-ak / -ek

- * Fiilden yer isimleri türeten ek: dur-ak, yat-ak vb.

-ak / -ek

- * Fiilden alet isimleri türeten ek: or-ak, bıç-ak, tara-k, ele-k, küre-k vb.

ak ağa

- * Saraylarda hizmet gören hadım ağalarının beyaz ırktan olanı.

ak Arap

- * Arap sözcüğü "zenci" anlamına da geldiğinden asıl Arapların söz konusu olduğu anlatılmak istenirken kullanılır.

ak basma

- * Ak su, perde, katarakt.

ak basmak

- * Göze beyaz leke inerek görme yetisini yitirmek.

ak benek

- * Gözün saydam tabakasında bir yara veya çiban sonucunda oluşmuş, görmeyi derece derece azaltan beyaz benek.

ak demir

- * Dövme demir.

ak don kara don geçitte belli olur

* Bkz. akı karası geçitte belli olur.

ak düşmek

* (saç ve sakal) tek tük ağarmaya başlamak.

ak gözlü

* Gözlerinin rengi pek açık olan ve nazarının hemen değdiği inanan (kimse).

ak gün ağartır, kara gün karartır

* mutlu bir yaşayış kişiyi dinç kılar, mutsuz bir yaşayış ise yıpratır.

ak kan

* Lenf.

ak kan yangısı

* Adenit.

ak koyunun kara kuzusu da olur

* iyi bir aileden kötü bir çocuk da çıkabilir.

ak köpek kara köpek geçit başında belli olur

* kimin ne olduğu deney veya sınav sonunda anlaşılır.

ak madde

* Demet durumundaki sinir liflerinden oluşan beynin iç, omuriliğin dış tabakası.

ak mı kara mı önüne düşünce görürsün

* şimdiden boşuna düşünme, sonuç belli olduğu zaman anlarsın.

ak pak

* tertemiz.

* saç sakalı ağarmış.

ak pak

* Bembeyaz, temiz, parlak.

ak pas

* Lâhana, turp, şalgam, karnabahar gibi bitkilerin kök dışındaki bütün bölgelerine yerleşebilen, özellikle semiz otugillerde karşılaşılan yosunumsu mantar (Albugo candida).

ak sakaldan yok sakala gelmek

* çok yaşlanıp iyice kuvvetten düşmek.

ak sülümen

* Cıva ile klorun birleşimi olan, çok zehirli, beyaz bir toz, süblime, sülümen.

ak yazılı

* Bahtlı, şanslı.

ak yel

* Güneyden esen rüzgâr, lodos.

ak yem

* İzmarit, istavrit, uskumru gibi balıkların beyaz etinden yapılan ve oltada kullanılan yem.

ak yıldız

* Çoban yıldızı.

aka

* Büyük kardeş, ağabey.

akabe

* Tehlikeli, sarp ve zor geçit.

akabinde

* Arkasından, hemen arkadan, ardından, hemen ardından.

akacak kan damarda durmaz

* herhangi bir zarar karşısında bunun kaçınılmaz olduğunu anlatarak avundurmak için söylenir.

aka

* Bir yerde birikip kalan sıvıları, bir işlem sonunda geriye kalan artıkları, gereksiz nesneleri dışarıya akıtmak için kullanılan boru, oluk veya başka araç.

* Kanal, ark, su yolu.

* Yer altı su oluğu.

akaçlama

* Akalamak işi, tefcir, drenaj.

* Yer altı sularını toplayan tesisat.

akalamak

* Bir yerde birikmiş suları akıtmak.

* Bataklıkları aka yoluyla kurutmak.

akalatma

* Akalatmak işi.

akalatmak

* Akaçlama işini yaptırmak.

akademi

* Bilginler, yazarlar, sanatçılar kurulu.

* Yüksek okul.

* Çıplak modelden yapılmış insan resmi.

akademici

* Kurallara bağlı resim ve heykel çalışması yapan kişi veya sanatçı.

akademicilik

* Resim veya heykel çalışmasında kurallara bağlılık.

akademik

* Akademi ile ilgili.

* Bilimsel niteliği olan.

akademisyen

* Akademi yesi.

akağa

* Grgengillerin, kerestesinden yararlanılan beyaz kabuklu bir türü (Betula alba).

akait

* Bir dinin öğrenilmesi gereken inançlarının ve tapınma kurallarının tümü veya bunları toplayan kitap.

akaju

* Maun.

* Maundan yapılmış.

akak

* Akarsu yatağı, yatak, mecra.

* Irmak, dere, çay, küçük akarsu.

* (su için) İvinti yeri.

* Eğimi, inişi fazla olan yer.

akala

* Amerikan tohumundan yurdumuzda üretilen bir pamuk türü.

akamber

* Özellikle amber balığının bağırsaklarından çıkarılan, kül renginde, yapışkan, bükülgen ve misk gibi kokulu olan bir taş.

* Sıcak ülkelerde yetişen bir ağaçtan (Hymenea) elde edilen katı, güzel kokulu reçine.

akamet

* Kısırlık, verimsizlik.

* Başarısızlık, sonuçsuzluk.

akamete uğramak

* başarısız, sonuçsuz kalmak.

akan sular durmak

* itiraza, söyleyeceği söze yer kalmamak.

akan yıldız

* Güneş sistemine bağlı, kesin yörüngesi bulunmayan ve bu sebeple atmosferin üst katmanlarına girince ateş külçesi durumuna dönüşen küçük gök cismi, ağma, şahap, meteor.

akar

* Kiraya verilerek gelir getiren ev, dükkân, tarla, bağ gibi mülk.

akar amber

* Asya ve Amerika'da yetişen, odunu ceviz ağacınıninkine benzeyen, güzel kokulu öz suyu olan büyük bir ağaç (Liquidambar orientalis).

akarca

* Kemik veremi.

* Sürekli işleyen çıban, fistül.

* Küçük akarsu.

* Kaplıca.

akaret

* Kiraya verilerek gelir getiren ev, dükkân gibi mülk.

akarlar

* Tıknaz yapılı, gövdeleri halkasız, başları göğüsle birleşik, ağız yapıları ısırıcı, sokucu veya emici örümceğimsiler takımı.

akarsu

* Yeryüzünde ve yer altında belirli bir yatak içinde, eğim boyunca sürekli veya zaman zaman akan su.

* Tek sıra elmaştan veya inciden gerdanlık.

* Kesintisi olmayan, aralıksız.

akaryakıt

* Benzin, gaz yağı, mazot gibi sıvı durumunda olan yakacak.

akaryakıt istasyonu

* Benzin, gaz, motorin gibi yakıtların satıldığı yer.

akasma

* Dügün çiçeğigillerden, beyaz çiçek veren, bahçelerde süs çiçeği olarak yetiştirilen sarılcı bir bitki; yaban asması, Meryem ana asması (Clematis vitalba).

akasya

* Baklagillerden, sıcak iklimlerde birçok çeşitleri yetişen ve tanen, zamk, boya gibi maddelerinden yararlanılan bir ağaç (Acacia).

* Baklagillerden, yurdumuzda yetişen bir süs ve gölge ağacı, salkım ağacı (Robinia pseudoacacia).

akbaba

* Akbabagillerden, başı ve boynu çıplak olan, dağlık yerlerde yaşayan, leşle beslenen, çok yüksekten uçarak keskin gözleriyle çok uzakları görebilen, iri ve yırtıcı bir kuş (Vultur monachus).

* İhtiyar.

akbabagiller

* Gündüz yırtıcıları alt takımının, kanatları geniş ve büyük olan, iyi uçan büyük kuşları içine alan bir familyası.

akbakla

* Kuru fasulye.

akbalık

* Sazangillerden, eti kılçıklı, yumurtası ile tarama yapılan bir balık (Leuciscus).

* Akya balığı.

akbalıkcıl

* Leyleksilerden, bataklık, ırmak ve göl kıyılarında yaşayan, oldukça büyük, ak renkli bir kuş türü (Egretta alba).

akbaş

* Yazın kutup bölgelerinde yaşayan, kışın ılık kıyılara göçen, kısa ve ince gagalı, siyah bacaklı yabani bir tür kuş, deniz kazı (Bemicle).

akbuğday

* Kurak iklime dayanıklı, beyaz kabuklu, ekmeklik buğday.

akburçak

* Baklagillerden, burçağa yakın bir bitki cinsi (Lathyrus sativus).

akciğer

* Göğüs kafesinin büyük bir bölümünü dolduran ve solunum organının temeli olan, sağlı sollu iki parçalı organ.

akciğer göbeği

* Akciğerin, iç yan yüzünün hemen arkasında bronş, sinir ve damarların girip çıktığı yer.

akciğer kesecikleri

* Akciğer lopçuğunun parçaları; bronşçukların son bölümü.

akciğer lopçuğu

* Birçok akciğer keseciğinin birleşerek oluşturduğu parça.

akciğer peteği

* Akciğerlerde solunumda gaz alış verişini sağlayan, hava borucuklarının sonunu oluşturan kesecik.

akciğer zarı

* Göğüs boşluğunun içini ve bu boşluğun içinde bulunan akciğerin dışını kaplayan ince zar, plevra.

akciğerliler

* Karından bacaklı yumuşakçaların tek ciğerle soluk alan bir takımı.

akça

* Oldukça beyaz, beyazca.

akça

* Bkz. akçe.

akça armudu

* İnce kabuklu, sarı, etli ve sulu bir tür armut.

akça pakça

* Beyaz tenli, güzel (kadın).

akça yel

* Güneydoğudan esen yel, keşişleme.

akçaağaç

* Akçaağaçgillerden süs ağacı olarak da dikilen tahtası hafif ve sağlam bir ağaç, isfendan (Acer).

akçaağaçgiller

* İki çeneklilerden, örneği akçaağaç olan bir bitki familyası.

akçakavak

* Akkavak.

akçalı

* Paraya bağlı, parayla ilgili, malî.

akçe

* Küçük gümüş para.

* Her tür madenî para.

akçıl

* Rengini atmış, ağarmış, içinde ak renk bulunan.

akçılınma

* Akçılınmak işi.

akçılınmak

* Akçıl duruma gelmek, rengini atmak veya atmış gibi olmak.

akçıllaşma

* Akçıllaşmak işi veya durumu.

akçıllaşmak

* Akçıl duruma gelmiş olmak.

akçılık

* Akçıl olanın durumu.

akçöpleme

* Zambakgillerden, yapraklarının uzun, geniş olması, çiçeklerinin güzelliği dolayısıyla bahçe çiçekleri arasına giren zehirli bir bitki cinsi (Veratrum album).

akdarı

* Buğdaygillerden, bir yıllık veya daha uzun yaşayabilen otsu bir bitki türü (Panicum miliaceum).

akdedilme

* Akdedilmek durumu.

akdedilmek

* Akdetmek işi yapılmak.

Akdeniz humması

* Malta humması.

Akdeniz mavisi

* Parlak ve canlı görünümde mavi rengin bir türü.

akdetme

* Akdetmek işi.

akdetmek

* (mukavele, muahede, ittifak gibi karşılıklı bağlanma anlamı taşıyan Arapça sözlerle) Yapmak.

akdiken

* Hünnapgillerden, hekimlikte ve boyacılıkta kullanılan bir bitki cinsi, güvem eriği, geyik diken (Rhamnus cathartica).

akdoğan

* Kartalgillerden bir doğan türü, aksungur.

akdut

* Beyaz renkte olan dut.

akemi

* İki elemanlı mermer yapıştırıcısı.

akgünlük

* Tütsü olarak yakılan bir tür ağaç sakızı.

akhardal

* Hekimlikte iç sürdürücü olarak kullanılan hardal türlerinden biri (Sinapis alba).

akı

* Herhangi bir kuvvet alanında, belli bir düzlemin belli bir bölümünden geçtiği var sayılan güç çizgileri, seyelân.

akı ak karası kara

* beyaz tenli, kara gözlü, kara saçlı.

akı karası geçitte belli olur

* bir iddiadaki doğruluğun ancak deney veya sınav sonunda belli olacağını anlatmak için söylenir.

akıbet

* (bir iş veya durum için) Son, sonuç.

* Sonunda, eninde sonunda.

akıbetine uğramak

* birinin içinde bulunduğu kötü duruma düşmek.

akıcı

* Akma özelliği olan.

* Kolay söylenebilen, okunabilen, anlamca açık (anlatım), selis.

akıcı ünsüz

* Ciğerlerden gelen havanın, ağız boşluğundaki yarı kapalı bir engele çarpmasıyla oluşan bol sesli ünsüz (r, l, ğ, y).

akıcılık

* Akıcı olma durumu.

* Söz, yazı ve anlatımın akıcı olma özelliği, selâset.

akıcılık ölçeği

* Bir sıvının belli sıcaklıktaki akıcılığını ölçmekte kullanılan alet.

akıl

* Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.

* Hafıza, bellek.

* Ögüt, salık verilen yol.

* Düşünce, kanı.

akıl akıl, gel çengele takıl

* bir sorunun nasıl çözümleneceğini düşünememe durumu.

akıl akıldan üstündür

* bir kimsenin aklına gelmeyen bir çare, herhangi birinin aklına gelebilir.

akıl almak

* danışmak, görüş almak.

akıl almamak

* inanılacak gibi olmamak, akla uygun gelmemek.

akıl almaz

* inanılacak gibi olmayan, inanılmaz.

akıl danışmak

* bir konuda birinin görüşünü sormak.

akıl defteri

* Hatırlanıp yapılması gereken şeylerin yazıldığı küçük defter, not defteri, muhtıra defteri, ajanda.

akıl dışı

* Akla, gerçeğe, uygun olmayan.

* Us dışı, gayriaklî, irrasyonel.

akıl dışıcılık

* Akıl dışı davranma yanlısı görüş, us dışıcılık, irrasyonalizm.

akıl dişi

* Yirmi yaş sıralarında altı üstlü ve sağlı sollu, en içerde çıkan azı dişi, yirmi yaş dişi.

akıl doktoru

* Psikiyatrist.

akıl durdurmak

* bir şey çok şaşırtıcı nitelikte olmak, insanı şaşırtmak.

akıl erdirememek (veya ermemek)

* ne olduğunu anlayamamak, sırrını çözememek.

akıl erdirmek

* anlamak, sırrını çözmek.

akıl etmek

* herhangi bir önlem veya çareyi zamanında düşünmek, vaktinde hatırlamak.

akıl hastahanesi

* Akıl hastalarının yatırıldığı hastahane.

akıl hastası

* Ruh hastası, deli.

akıl havsala almamak

* akla mantığa sığmamak.

akıl hocası

* Birine yol gösterip akıl öğreten kimse.

* Herkese akıl öğretmeye meraklı kimse.

akıl için yol (veya tarik) birdir

* iyi düşünülünce ayrı ayrı kimselerce varılacak sonuç hep aynıdır.

akıl işi değil

* akla uygun değil, doğru değil.

akıl kârı olmamak

* akıllı bir kişinin yapacağı iş olmamak.

akıl kethüdası

* Herkese akıl öğretme merakında olan kimse.

akıl kumkuması

* Çok bilmiş kimse.

akıl kutusu

* Çok akıllı, zeki kimse.

akıl öğretmek

* nasıl davranacağını göstermek, yol göstermek, akıl vermek.

akıl sır ermemek

* bir işin niteliğini, gizli yönlerini anlayamamak.

akıl terelelli

* pek delişmen, kendisinden ciddî bir düşünce, davranış beklenmeyen (kimse).

akıl var, yakın var (veya akıl var, ızan var)

* kafa yormaya gerek yok.

akıl vermek

* bir konuda yol göstermek, akıl öğretmek.

akıl yaşta değil, baştadır

* akıllı olma ile yaşlı olma arasında ilgi yoktur; bazı küçükler büyüklerden daha akıllı olabilir.

akıl yormak

* hatırlamaya çalışmak, zihnini zorlamak.

akıl yürütmek

* herhangi bir konuda fikir vermek.

akıl zayıflığı

* Deliliğe kadar varmayan akıl bozukluğu.

akılcı

* Akılcılıkla ilgili.

* Akılcılıktan yana olan kimse, usçu, rasyonalist.

akılcılık

* Akla dayanan, doğruluğun ölçütünü duyularda değil, düşünmede ve tümünden gelimli çıkarmalarda bulan öğretilerin genel adı, usçuluk, akliye, rasyonalizm.

* Akla ve akıl yolu ile varılan yargıya inanma, akla aykırı veya akıl dışı hiçbir şeyi tanımama davranışı ve tutumu, akliye, rasyonalizm.

* Bilginin evrensellik ve zorunluluğunun deneyden ve deneye dayanan genellemeden değil, yalnızca akıldan çıkartılabileceğini savunan öğretisi, rasyonalizm.

akılda kalmak

* akılda yer etmek, unutulmamak.

akılda tutmak

* unutmamak.

akıldan çıkarmak

* düşünmemek, unutmak, umudunu kesmek.

akıldan çıkmak

* unutulmak.

akıldan çıkmak

* unutmak.

akıldan çıkmamak

* unutamamak.

akıldan geçirmek

* bir şey yapmayı düşünmek, tasarlamak.

akıllandırma

* Akıllandırmak işi, durumu.

akıllandırmak

* Aklını kullanmasını sağlamak, aklını başına getirmek.

akıllanma

* Akıllanmak işi.

akıllanmak

* Karşılaşılan olayların sonuçlarından yararlanarak davranmak.

* Uslanmak.

akıllara durgunluk vermek

* çok şaşılacak bir şey olmak.

akılları pazara çıkarmışlar, herkes yine kendi aklını almış (veya akıllar gelin olmuş, herkes kendininkini beğenmiş)

* "insan kendi aklını başkasınınkinden üstün görür" anlamında kullanılır.

akıllı

* Gerçeği iyi gören ve ona göre davranan.

* Karşısındakinin düşüncesizliğini belirtmek için söylenen uyarma sözü.

* (alay yollu) Düşüncesiz, aptal.

akıllı düşününceye kadar deli çocuğunu (veya oğlunu) everir

* kendini akıllı sananlar çok kez akılsız diye tanınanlardan daha az başarı gösterir.

akıllı geçinmek

* kendini çok akıllı sanmak.

akıllı köprü arayınca dek deli suyu geçer

* atak kişi tehlikeyi göze alarak işe girer ve çabuk sonuç alır.

akıllı olmak

* gerçeklere uygun davranmak.

akıllı uslu

* Akıllı olarak, yaramazlık etmeyerek, dengeli.

akıllıca

* Akla yakın, doğru olarak.

* Akla yakın, doğru, makul.

akıllılık

* Akıllı olma durumu; uyanıklık.

akıllılık etmek

* yerinde ve uygun davranmak.

akılsal

* Düşünceyi ve gerçeği somut değerlerle birbirine bağlayan hakikati içine alan şey.

akılsallaştırma

- * Akılsallaştırmak durumu.
- * Bilinç dışı olayların mantık ve akla dayalı olarak açıklanması.

akılsallaştırmak

- * Bir şeyi akılsa duruma getirmek.

akılsız

- * Akıl, gerçeği görüp ona göre davranmaya elverişli olmayan, anlayışı kıt.

akılsız başın cezasını ayak çeker (veya akılsız iti veya köpeği yol kocatır)

- * düşüncesizlik veya tedbirsizlik yüzünden, gereksiz yere gidip gelme zahmetine katlanılır.

akılsızlık

- * Akılsız olma durumu.
- * Akılsızca yapılan iş veya davranış.

akılsızlık etmek

- * düşüncesiz ve yersiz davranmak.

akım

- * Akmak işi.
- * Hava, su gibi akışkan maddelerin veya elektrik yüklerinin belli bir yönde akışı, yer değiştirmesi, cereyan.
- * Sanatta, siyasette, düşünce hayatında ortaya çıkan yeni bir görüş, yöntem, hareket, cereyan tarz.
- * Debi.

akım derken bokum demek

- * sözünü yolunca söyleyememek, düzensiz şeyler söylemek.

akım ölçümü

- * Bir akarsuyun veya kanalın su yolunda bir saniyede akan su hacmini ölçme.

akımcı

- * Belli bir akıma bağlı kişi.

akımölçer

- * Bir elektrik akımının şiddetini ölçmeye yarayan araç, amperölçer.

akımtoplar

- * Akü, akümülatör.

akın

- * Kalabalık bir şeyin arkası kesilmeyen bir geliş durumunda olması.
- * Düşman topraklarına tedirgin etme, yıldırma, çapul gibi amaçlarla toplu olarak yapılan baskın.
- * Futbolda sayı yapmak amacıyla karşı takım kalesine doğru genellikle topluca girilen saldırı, hücum.

akın

- * Kazak-Kırgız Türklerinin saz şairlerine verdiği ad.

akın akın

- * Arkası kesilmeyen kalabalık öbekler durumunda.

akın etmek

- * toplu olarak gitmek, üşüşmek.
- * düşman ülkesine saldırmak, baskın yapmak.

akıncı

- * Düşman ülkesine akın yapan savaşçı.
- * Görevi karşı tarafa top sürmek ve sayı yapmak olan ön sıradaki oyuncu, forvet.

akıncılık

- * Akıncı olma durumu.

akıncılık etmek

- * düşman ülkesinde karşı güçleri yıldırma, tedirgin etmek.

akındırık

- * Reçine, çam sakızı, akma.

akınkayası

- * Kaya balığıgiller familyasından derin ve uzaklarda yaşayan ince, uzun bir balık türü.

akıntı

- * Akmak işi.
- * Havanın veya suyun herhangi bir yöne doğru yer değiştirmesi, akım, cereyan.
- * Hastalık sebebiyle vücudun bir yerinden sulu madde akması.
- * Eğiklik, eğim, meyil.
- * Çam türü ağaçlarda bulunan reçinenin eriyerek akması olayı.
- * Sıvı yapıştırıcıların ağaç yüzeylerine gereğinden çok sürülmesi ile oluşan durum.

akıntı bilimi

- * Deniz akıntılarını inceleme konusu edinen bilim dalı.

akıntı çağanozu

- * Akıntıya kapılmış yengeç.
- * Vücudunda göze çarpacak bir çarpıklık bulunan kimseler için kullanılır.

akıntılı

- * Akıntısı olan, eğik, meyilli.

akıntıölçer

- * Bir akarsuyun ve kanalın akıntı hızını ve düzeyini ölçmeye yarayan alet.

akıntıya kapılmak

- * bir akıntının etki alanına girmek, akıntı ile birlikte sürüklenmek.
- * etki altında kalarak bir topluluğun davranışına katılmak.

akıntıya kürek çekmek

- * olmayacak bir iş uğrunda boşuna çabalamak.

akıp gitmek

- * (zaman için) çabuk geçmek.

akış

- * Akmak işi veya biçimi.
- * Geçip gitme, sürüp gitme.
- * Akın.

akışkan

- * Kendilerine özgü bir biçimleri olmayıp içinde bulundukları kabın biçimini alan ve yığın oluşturmeyen (sıvı veya gaz), seyyal.

akışkanlaşma

- * Akışkan duruma gelme.

akışkanlaşmak

- * Akışkan duruma gelmek.

akışkanlaştırıcı

- * Akışkan duruma getirme özelliği olan.

akışkanlaştırıcılık

- * Akışkan duruma getirme özelliği olma.

akışkanlaştırma

- * Akışkanlaştırmak işi.
- * Akışkanların niteliğini düzeltmek için yoğunlaşan akımı içinde parçacıkların asılısını sağlayan yöntem.

akışkanlaştırmak

- * Akışkan duruma getirmek.

akışkanlık

- * Akışkan olma durumu.

akışma

- * Kulağa hoş gelen veya kolayca söylenen seslerin özelliği.

akışmalı

- * Akışma özelliği olan.

akışmaz

- * Dış etkenlerin tesiriyle akışmazlığı değişmeyen, durağan.

akışmazlık

- * Akışmaz veya durağan maddenin durumu.

akıtma

- * Akıtmak işi.
- * Hayvanların, özellikle atların alınlarında bulunan ve burunlarına doğru uzanan beyaz leke.
- * Un, süt, yağ, yumurta, şeker veya pekmezle yoğrularak cıvık bir duruma getirilen hamurun kızgın saç üzerinde pişirilmesiyle yapılan bir çeşit tatlı.
- * Enli bilezik.

akıtmak

- * Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak, dökmek.

akıtmalı

- * Alnında akıtması olan (hayvan).

akide

- * Bir şeye inanarak bağlanış, inanç, din inancı.

akide

- * Şekerin kaynatılarak ağda durumuna getirilmesi yolu ile yapılmış renkli ve kokulu, ağızda güç eriyen şeker; daha çok akide şekeri yerine kullanılır.

akide şekeri

- * Bkz. akide.

akidesi bozuk

- * İnancı zayıf olan (kimse).

akideyi bozmak

- * doğru bilinen bir inanış veya gidişten ayrılmak.

akik

- * Yüzük taşı, mühür gibi şeyler yapmakta kullanılan, türlü renklerde, yarı saydam, parlak ve değerli bir taş; kalseduan kuvarsının bir türüdür.

akıl

- * Akıllı.

akıl balığ

- * Döl verebilecek duruma gelmiş olan, erin.

akıl balığı olmak

- * döl verebilecek erişkin duruma gelmiş olmak.
- * rüştünü ispat etme yaşına gelmiş olmak.

akılâne

- * Akıllıca.

akim

- * Kısır, verimsiz, döl veremeyen.
- * Sonuçsuz, başarısız.

akim kalmak

- * sonuca ulaşamamak, başarı sağlayamamak.

akis

- * Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma, yankı.
- * Bir cismin, parlak bir yüzeyde görünmesi.
- * Bir şeyin başka bir şey üzerinde yarattığı etki.
- * Evirme, evirtim.

akis uyandırmak

- * bir konunun üzerinde düşünülmesine, tartışılmasına yol açmak, ilgi veya tepki yaratmak.

akit

- * Hukukî sonuç doğurmak amacı ile iki veya daha çok kimsenin veya kuruluşun karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanları ile gerçekleşen işlem, sözleşme, mukavele, kontrat.
- * Nikâh.

âkit

- * Bir işi karşılıklı olarak kararlaştırıp üstlerine alan taraflardan her biri, sözleşme veya mukavele yapan.

akit vaadi

- * Ön sözleşme.

akkaraman

- * Vücudu beyaz, ağız, burun, göz etrafı, kulak ve ayaklarda siyah lekeler bulunabilen, kaba karışık yapragılı, Orta Anadolu ve Doğu Anadolu'nun batı kesimlerinde yaygın olarak yetiştirilen yerli bir tür koyun.

akkarınca

- * Düz kanatlılardan, sıcak veya ılıman ülkelerde yaşayan, bitkilere çok zarar veren bir böcek cinsi, termit (Termes).

akkarıncalar

- * Ağız parçaları iyi gelişmiş, iri başlı, ısıncı böcekler topluluğu, termitler.

akkavak

- * Söğütgillerden, yapraklarının altı beyaz olan bir kavak türü, akçakavak, Hollanda kavağı (Populus alba).

akkefal

- * Sazangillerden bir cins tatlı su balığı (Alburnus).

akkelebek

- * Hemen bütün meyve ağaçlarında tomurcuk düşmanı sayılan, iri ak kanatları kalın, kara damarlı bir kelebek (Aporia crataegi).

akkirpani

- * Ak, fakat kirli.

akkor

- * Işık saçacak beyazlığa varıncaya değin ısıtılmış olan.

akkorluk

- * Akkor olma durumu.

akkuş

* Atmaca, yırtıcı bir kuş.

akkuyruk

* Tadını artırmak için çay harmanına katılan beyaz bir çay türü.

-akla / -ekle

* Bazı fiillerin sıklık çatılarını türeten ek: tart-akla- , it-ekle- vb.

akla fenalık vermek

* çok şaşırmak, çıldıracak gibi olmak, zıvanadan çıkmak.

akla gelmedik

* düşünilemeyen.

akla gelmeyen başa gelir

* insan ummadığı, düşünmediği şeylerle daima karşılaşabilir.

akla gelmez

* hatırlanamaz, düşünülemez.

akla hayale gelmez

* inanılmaz.

akla karayı seçmek

* (bir işi başanncaya değin) çok sıkıntı çekmek, güçlüklerle karşılaşmak.

akla sığar gibi

* aklın kabul edebileceği biçimde, makul.

akla sığmak (veya sığmamak)

* inanılacak gibi olmamak.

akla yakın

* aklın benimseyebileceği, aklın kabul edebileceği.

akla yatkın

* uygun, akıllıca, makul.

akla zarar (veya ziyan)

* çok şaşılacak, şaşkınlığa uğratacak (şey).

aklama

* Aklamak işi, ibra.

aklama belgesi

* Alacak verecek kalmadığını gösteren belge, ibraname.

aklamak

* Suçsuz veya borçsuz olduğu yargısına vararak birini temize çıkarmak, tebriye etmek, ibra etmek.

* Başarılı gösterilmek, değerli olarak nitelendirilmek.

aklan

* Sularını bir denize veya göle gönderen bölge, maile.

* Bir dağ sırasının yamaçlarından her biri.

aklanma

* Aklanmak işi.

aklanmak

* Ak olmak, temizlenmek.

* Bir dava sonunda temiz ve ilişiksiz çıkmak, temize çıkmak, beraat etmek.

aklaşma

* Aklaşmak işi.

aklaşmak

* Ak duruma gelmek, ağarmak, beyazlaşmak.

aklaştırma

* Aklaştırmak işi.

aklaştırmak

* Aklaşmasını sağlamak, beyazlaştırmak.

aklen

* Akıl icabı, akıl gereğince.

aklevrek

* Tatlı su levreği.

aklı

* Akı bulunan, ak renkli.

aklı almamak

* anlayamamak, kavrayamamak.

* bir şeyin olabileceğine inanmamak.

* uygun bulmamak.

aklı başına gelmek

* davranışlarının yanlışlığını sezerek doğru yolu bulmak.

* ayılmak, kendine gelmek.

aklı başında

* sürekli akıllı davranan.

* doğru dürüst, kusursuz.

aklı başında olmamak

* iyi düşünebilir durumda olmamak.

aklı başından bir karış yukarı (veya yukanda)

* düşünmeden aklına geleni yapan.

aklı başından gitmek

* çok sevinçten veya çok korkudan ne yapacağını şaşırmak.

aklı başka yerde olmak

* başka şeyler düşünmek.

aklı bir yerde olmak

* düşünülmesi gerekenden başka bir şey düşünmek.

aklı bokuna karışmak

* korkudan şaşırıp ne yapacağını bilememek.

aklı çıkmak

* titizlikle üzerinde durmak, çok korku geçirmek, çok korkmak.

aklı dağılmak

* düşünceyi belli bir konu, sorun üzerinde toplayamamak.

aklı durmak

* düşünemez bir duruma gelmek, şaşırmak.

aklı ermek

- * anlayabilmek.
- * akılca olgunlaşmak.

aklı evvel

- * Akıllı geçinen.

aklı fikri bir şeyde olmak

- * bütün düşündüğü bir konuda yoğunlaşmak.

aklı gitmek

- * şaşırmak, korkmak.
- * çok beğenmek, bayılmak.

aklı kalmak

- * beğenilen bir şeyi düşünmekten kendini alamamak.

aklı karalı

- * Akı ve karası olan, beyazlı siyahlı.

aklı karışmak

- * ne yapacağını bilememek, şaşırmak, bocalamak.

aklı kesmek

- * bir şeyin olabileceğine inanmak.

aklı kesmemek

- * sonucu tahmin edememek, ilerisini görememek.

aklı sıra

- * aklınca, sandığına göre, düşüncesine göre, umduğuna göre.

aklı sıra

- * Aklınca.

aklı sonradan gelmek

- * verdiği kararın yanlış olduğunu anlayıp vazgeçmek.

aklı takılmak

- * zihni bir şeyle uğraşmak.

aklı tam ayar

- * akli yerinde.

aklı yatmak

- * anlamaya başlamak, olacağına inanmak, tatmin olmak.

aklı zıvanadan çıkmak

- * delirmek, aklını oynatmak.

aklievvel

- * Densiz, münasebetsiz, sağduyu sahibi olmayan.
- * Kendisini en akıllı sanan.

aklık

- * Ak olma durumu.
- * Kadınların makyaj için yüzlerine sürdükleri beyaz bir sıvı, düzgün.

aklıma gelen başıma geldi

- * olmasından korktuğum şey oldu.

aklımda!

* lâdes oyununa katılanlardan biri ötekine bir şey verirken karşıdakinin "unutmadım" anlamında söylediği söz.

aklına birşey gelmek

* şüphelenmek.

aklına düşmek

* hatırlamak.

* kafasında bir düşünce doğmak.

aklına esmek

* daha önce düşünmemiş olduğu şeyi birden yapmaya karar vermek.

aklına geleni söylemek

* rastgele konuşmak.

aklına geleni yapmak

* her istediğini düşünmeden yapmak istemek.

aklına gelmek

* hatırlamak, anımsamak.

* bir şeyi yapmayı düşünmek, tasarlamak.

aklına getirmek

* hatırlatmak.

* düşünmek.

aklına koymak

* bir şey yapmaya kesin olarak karar vermek.

* kararlaştırmak, çok istemek.

aklına koymak

* bir kimse birine, bir şey telkin etmek.

aklına sığdırmak

* bir şeyin olabileceğine inanmak, akli almak.

aklına sığmamak

* anlayamamak, kavrayamamak.

* olabileceğine inanmamak.

aklına şaşayım (veya şaşarım)

* adı geçen kimsenin akılsızca bir davranışta bulunduğunu anlatır.

aklına takmak (veya aklını takmak)

* sürekli olarak bir şeyi düşünmek, bir düşünceye saplanıp kalmak.

aklına turp sıkayım

* birinin düşüncesini ve yaptığını beğenmemek.

aklına tükürmek

* birinin düşüncesini beğenmemek, kınamak.

aklına uymak

* birinin uygun olmayan görüşüne göre iş yapmak, davranmak.

aklına vurmak

* birden düşünürmek.

aklına yelken etmek

* düşüncesizce davranmak veya aklına geleni hemen yapmak.

aklınca

* (küçümseme yollu) Düşüncesine göre, akli sıra.

aklında kalmak

* unutmamak.

* hatırlamak.

aklında olsun!

* unutma!.

aklında tutmak

* öğrenmek, bellemek.

* unutmamak.

aklından çıkarmamak

* devamlı hatırlamak, hiç unutmamak.

aklından çıkmak

* unutmak.

aklından geçirmek

* bir şey yapmayı düşünmek, tasarlamak.

aklından geçmek

* düşünmek.

aklından tutmak

* bir şey düşünmek.

aklından zoru olmak

* arada bir durum ve şartların gerektirdiği gibi davranmamak.

aklını (bir şeyle) bozmak

* bir şey üzerine düşerek hep onunla uğraşıp durmak.

aklını başına almak (veya toplamak, devşirmek)

* akılsızca davranışlarda bulunmaktan kendini kurtarmak.

aklını başından almak

* düşüneyecek bir duruma getirmek, çok şaşırtmak.

aklını başka yere vermek

* konuşulan konudan başka bir şey düşünür olmak.

aklını çalmak

* ilgisini aşırı derecede çekmek.

aklını çelmek

* niyetinden, kararından caydırmak.

* ayartmak, baştan çıkarmak.

aklını kaçırmak

* delirmek.

* gereksiz, yersiz iş yapmak.

aklını oynatmak

* çıldırmak.

* akıl dışı işler yapmak.

aklını peynir ekmekle yemek

* şaşkınca ve akılsızca işler yapmak.

aklını şaşırmak

* yerinde olmayan bir iş yapmak, yersiz düşünmek.

aklını takmak

* sürekli olarak akli bir şeyle uğraşmak.

aklının köşesinden geçmemek

* hiçbir zaman düşünmemek.

aklının terazisi bozulmak

* akılcı olmayan davranışlarda bulunacak bir duruma düşmek.

aklıyla bin yaşa

* akla yakın görülmeyen bir düşünce ileri sürene söylenir.

aklıselim

* Sağduyu.

akli

* Akılla ilgili, akla dayanan.

akliyat

* Akıl yolu ile kazanılan bilgiler.

akliye

* Akıl hastalıkları ile ilgili hekimlik kolu.

* Akıl hastalıkları ile ilgili hastahane bölümü.

* Akılcılık, usçuluk, rasyonalizm.

akliyecî

* Akıl hastalıkları uzmanı.

akma

* Akmak işi.

* Reçine, çam sakızı, akındınk.

akma hançer

* Ortası oluklu hançer.

akma sınırı

* Malzemenin belirli bir gerilme uygulanmasıyla sınırlı ve kalıcı deformasyona uğraması veya belirlenen toplam uzamaya maruz kalması durumundaki mukavemeti.

akmak

* (sıvı maddeler veya çok ince taneli katı maddeler için) Bir yerden başka bir yere doğru gitmek.

* (bu gibi maddeler) Aşağıya, yere düşmek.

* (sıvı bir madde için) Bir yerden çıkmak.

* (bir kap veya bir yer) İçindeki veya üstündeki sıvıyı sızdırmak.

* Çabucak savuşmak; ortadan kaybolmak.

* Art arda ve toplu olarak gitmek.

* (kumaş için) Yıpranıp iplikleri erimeye başlamak.

* (zaman için) Çabuk geçmek.

* (boya için) Birbirine karışmak.

* Karışmak, katılmak.

* Sürüp gitmek.

akmantar

* Tadı güzel ve besleyici bir tür mantar, keçi mantarı (*Agaricus campestris*).

akmasa da damlar

* çok değilse bile, az çok bir gelir veya kazanç sağlar.

akmaz

* Durgun su, gölet.

akompanyatör

* Bir parça çalındığı zaman ses veya bir âletle ona katılan kimse, eşlik eden.

akonitin

* Boğan otundan çıkarılan ve hekimlikte kullanılan zehirli bir madde.

akont

* Bir borca karşılık, hesabı daha sonra görölmek üzere yapılan kısmî ödeme.

akordeon

* Üstündeki düğmelere veya tuşlara basarak, metal dildikleri titretme yolu ile çalınan körüklü, elde taşınabilir bir çalgı.

* Kumaşlarda makine ile yapılmış kırma.

akordeoncu

* Akordeon çalan kimse.

akordiyon

* Bkz. akordeon.

akordiyoncu

* Bkz. akordeoncu.

akordu bozuk

* Birbirini tutmayan, uyumsuz, akortsuz.

akort

* Bir çalgıyı doğru ses vermesi için ayarlama.

* Armoniyi sağlayan seslerin birleşmesi.

akort etmek

* çalgıların seslerini ayarlamak, düzenlemek.

akort yapmak

* çalgıların tellerini, ses veren araçlarını ayarlamak.

akortçu

* Piyano ve org gibi müzik aletlerini ayarlamayı meslek edinmiş kimse.

akortlama

* Akortlamak işi.

akortlanma

* Akortlanmak işi.

akortlanmak

* Akortlanmak işi yapılmak.

akortlatma

* Akortlatmak işi.

akortlatmak

* Akortlamak işini yaptırmak.

akortlu

* Akordu olan, akort edilmiş.

akortsuz

- * Akordu olmayan, akort edilmemiş.
- * Birbirini tutmayan, uyumsuz.

akortsuzlaştırmak

- * Radyoda bir ayar frekansında sapma meydana getirmek.

akortsuzluk

- * Ses düzensizliği veya ayarsızlığı.
- * Radyoda gerçek ayar frekansı ile doğru değeri arasındaki sapma.

akraba

- * Kan veya evlilik yoluyla birbirine bağlı olan kimseler, hısım.
- * Oluşma yönünden aynı kaynağa dayanan şeyler.
- * Biri, diğerinin sonucu olan şeyler.

akraba çıkmak

- * Önceden tanışmadan veya bilmeden konuşarak akraba olduklarını anlamak.

akraba diller

- * Aynı ana dilden gelen diller.

akraba olmak

- * evlilik yoluyla yakınlık kurmak.

akrabalık

- * Akraba olma durumu.

akran

- * Yaşça denk, yaşıt, boydaş, öğür.

akranlık

- * Akran olma durumu, yaşıtlık.

akreditif

- * Belirli bir nicelikteki para için, bir bankanın yükümlülüğü altında, üçüncü bir kişi yararına bir başka bankada veya aracısında açtırılan kredi.
- * Kredi mektubu.

Akrep

- * Zodyak üzerinde Terazi ile Yay burçları arasında yer alan burç. Zodyak.

akrep

- * Akreplerden, sıcak ve nemli yerlerde yaşayan, kıvrık ve kalkık kuyruğunda zehirli bir iğnesi olan böcek (Scorpio).
- * Saatin iki ibresinden küçüğü.

akrep gibi

- * her fırsatta sözleriyle başkalarını incitme veya onlara kötülük etme durumunda olan.

akrepler

- * Örümceğimsilerin, örneği akrep olan takımı.

akrobasi

- * Cambazlık, akrobatlık.

akrobat

- * Cambaz.

akrobatlık

- * Cambazlık.

akromatik

- * Beyaz ışığı çözümlenmeden geçiren, renksemez.
- * Hücrede boyayı kabul etmeyen (bölüm).

akromatik iğ iplik

* Mitozun ilk evresi sonunda bütün hücrelerde beliren ve hücre boyalarıyla pek boyanamayan iğ biçimindeki oluşum.

akromatin

* Hücre çekirdeği içindeki ince iplikçiklerden yapılmış, kromatin ile boyanmamış olan kromozomları oluşturan bölüm.

akromatopsi

- * Bkz. renk körlüğü.

akromegali

* Genel gelişme bittikten sonra el, çene, burun gibi vücudun sivri kısımlarındaki kemiklerin kalınlaşması, büyümesi veya uzaması.

akropol

- * Eski Yunan şehirlerinde, en önemli yapıların ve tapınakların bulunduğu iç kale.

akrostiş

* Her dizenin ilk harfi yukarıdan aşağıya doğru okununca ortaya bir söz çıkacak biçimde düzenlenmiş manzume, muvaşşah, tevşih.

aks

- * Dingil.

aksak

- * Aksayan, hafifçe topallayan.
- * İyi gitmeyen, iyi işlemeyen.
- * Türk müziğinde oldukça kıvrak bir usul.
- * Eski Yunan ve Lâtin şiir ölçüsünde, sondan bir önceki hecesi kısa olacak yerde uzun olan dize.

aksak eşekle yüksek dağa çıkılmaz

- * eksik araçlarla sağlıklı iş yapılmaz.

aksakal

- * Köyün veya mahallenin ihtiyar heyetinde olan kimse.
- * Ermiş, evliya.

aksaklık

- * Aksak olma durumu.

aksam

- * Kısımlar.

aksama

- * Aksamak işi.

aksamak

- * Hafif topallamak.
- * (bir iş) Gereği gibi yürümemek, geri kalmak.

aksan

- * Bir ülkenin insanlarına veya bir çevreye özgü söyleyiş özelliği.
- * Vurgu, kelime vurgusu, grup vurgusu.

aksanı bozuk

- * Bir dildeki kelimeleri doğru söyleyemeyen.

aksata

* "alma ve verme" Alış veriş.

aksatış

* Aksatmak işi veya biçimi.

aksatma

* Aksatmak işi.

aksatmak

* Aksamasına yol açmak, bir işi gereği gibi yürütmemek.

aksayış

* Aksamak işi veya biçimi.

akse

* Hastalık nöbeti, kriz.

aksedir

* Kaplaması mobilyacılıkta kullanılan, açık kahve rengi öz odunlu olan bir ağaç (Thuya occidentalist).

akselerograf

* İvmeyazar.

akselerometre

* İvmeölçer.

akseptans

* Yabancı ülkelerde okuyacak öğrenciler için gönderilen kabul belgesi.

* Poliçelerin üzerine "kabulümdür" biçiminde yazılarak altı imzalanan açıklama.

aksesuar

* Bir aletin, bir makinenin işlevine katılmayan, ancak kendine özgü ayrı bir yararı bulunan alet, araç veya nesne.

* Konunun gerektirdiği ölçüde kullanılan, bir sahne içinde yer alan veya oyuncunun dekor gereği kullandığı çeşitli eşya.

* Kadın giyiminde giysiyi bütünleyen ayakkabı, çanta, kemer, şapka, eldiven, mücevher gibi eşya.

aksesuarcı

* Aksesuarı hazırlayan kimse.

* Aksesuar kullanmasını seven.

aksetme

* Aksetmek işi.

aksetmek

* (ses) Bir yere çarpıp geri dönmek, yankılanmak, yankı vermek.

* (ışık) Bir yere vurmak.

* (bir ışık veya bir şekil) Düz ve parlak bir yüzeye çarpıp orada aynen görünmek, yansınmak.

* Ulaşmak, yayılmak, duyulmak.

* Evirmek, tersine çevirmek.

aksettirme

* Aksettirme işi.

aksettirmek

* (sesi) Yankılamak.

* (ışığı) Yansıtmak.

* Haberi, durumu, ulaştırmak, yaymak, duyurmak.

aksınk

* Herhangi bir sebeple burun zarının gıcıklanması sonucu solunum kaslarının birdenbire kasılmasıyla ağız ve burundan hızlı, gürültülü soluk boşalması olayı, aksırma, hapşırma, hapşırık.

aksımlı

* Aksırığa tutulmuş, aksırığı olan, sık sık aksıran, hapşırıklı.

aksımlı tıksımlı

* Yaşlı, hastalıklı.

aksırış

* Aksırma, aksırma biçimi.

aksırma

* Aksırmak işi.

aksırmak

* Burun zarlarının gıcıklanması ile solunum kaslarının birdenbire kasılması üzerine, ağız ve burundan hızlı, gürültülü soluk boşaltmak, hapşırmak.

aksırtma

* Aksırtmak işi.

aksırtmak

* Birinin aksırmasına sebep olmak, hapşırtmak.

aksi

* Ters, zıt, karşıt, olumsuz, menfi.

* Uygun olmayan.

* İnatçı, hırçın, huysuz.

aksi aksi

* Olumsuz bir biçimde, ters ve kızgın olarak.

aksi gibi

* istenmediği hâlde, aksilik olarak.

aksi hâlde

* yoksa, öyle olmazsa.

aksi şeytan

* işler yolunda gitmediği zaman "ne kadar ilgisiz, münasebetsiz" anlamında kullanılır.

aksi takdirde

* yoksa, aksi hâlde.

aksi tesadüf

* "şanssızlığa bak" anlamında kullanılır.

aksilenme

* Aksilenmek işi.

aksilenmek

* Aksileşmek, huysuzlanmak.

aksileşme

* Aksileşmek işi.

aksileşmek

* Huysuzlanmak, huysuzluk etmek, ters davranmak, inatçılık etmek.

aksiliği tutmak

* güçlük çıkarmak, inadında direnmek.

aksiliği üstünde

* olumsuz davranışlı.

aksilik

- * Terslik, inatçılık, huysuzluk.
- * Bir işin yolunda gitmemesi durumu, uygunsuzluk, elverişsizlik.

aksilik çıkmak

- * engel ortaya çıkmak.

aksilik etmek

- * güçlük çıkarmak, uyuşmaya yanaşmamak, huysuzluk etmek, inatçılık etmek, ters davranmak.

aksine

- * Tersine.

aksiseda

- * Yankı.

aksiyom

* Kendiliğinden apaçık olan ve böyle olduğu için öteki önermelerin ön dayanağı olan temel önerme, belit, mütearife.

aksiyon

- * Bir kuvvetin, maddî bir etkenin, bir düşüncenin ortaya çıkması.
- * İnsan etkinliğinin veya iradesinin açığa çıkması.
- * Hareket, iş.
- * Bir oyuncunun sahne üzerindeki hareketi, bu hareketten ortaya çıkan gelişim.
- * Oyunun temasını geliştiren başlıca olay, hikâye, gelişim.
- * Sermayenin belirli bir bölümü.
- * Hisse senedi, pay senedi.

aksoğan

- * Ada soğanı.

akson

* Sinir uyarmalarını sinir hücresinden ileriye uzatmaya yarayan, sinir hücrelerinin uzantılarından en belirli ve uzun olanı.

aksona

- * Vurgun hastalığına karşı uygulanan emniyet durakları.

aksöğüt

- * Söğütgillerden, kabukları eczacılıkta kullanılan bir söğüt türü (Salix alba).

aksu

- * Gözdeki billûr cismin saydamlığını yitirerek ağarmasından ileri gelen körlük, ak basma, perde, katarakt.

aksungur

- * Akdoğan.

aksülâmel

- * Tepki, reaksiyon.

akşam

- * Gündüzün son ve gecenin ilk saatleri.
- * Gece.
- * Akşam vakti kılınan namaz.

akşam ahıra sabah çayıra

- * hayatta iyiyip içip yatmaktan başka kaygısı olmayanlar için söylenir.

akşam akşam

* Akşamın olduğu şu dar zamanda.

akşam azadı

* Ders çıkışı, ders paydosu.

akşam ezanı

* Günüń dördüńcü namaz vaktini bildiren ezan; güneřin battıđı sıralar.

akşam gazetesi

* Baskısı öğleden sonra, özellikle akşama doğru yapılan gazete.

akşam güneşi

* Etkisi azalmış gün ışığı.

* Yaşlılık dönemi.

akşam karanlığı

* Alaca karanlık.

akşam namazı

* İkinci ile yatsı namazı arasında kılınan namaz.

akşam pazarı

* Pazarlarda, işportarlarda akşama doğru tezgâhta kalmış malların ucuz fiyatla satılışı.

akşam piyasası

* Akşam üzerleri belli bir yerde yapılan gezinti.

akşam saati

* Akşam vakti, akşamleyin.

akşam simidi

* İkinci üzeri çıkarılan sıcak, susamlı simit.

akşam yeli

* Akşamları esen serin rüzgâr.

Akşam Yıldızı

* Venüs, Çulpan.

akşama doğru

* Gündüzün akşama yakın bir zamanında.

akşama kadar

* bütün gün, ara vermeden.

akşama kalmak

* (iş) gecikmek, bitmemek.

akşama sabaha

* Neredeyse, pek yakında, kısa bir zaman içinde.

akşamcı

* Akşamları içki içme alışkanlığında olan kimse.

* Çalışması akşama rastlayan.

* Çalışmalarını daha yoğun olarak akşam saatlerinde yapan.

akşamcılık

* Akşamcı olma durumu.

akşamcılık etmek

* akşamcılar içki içmek amacıyla bir araya gelmek.

akşamdan

* akşam olmak üzere iken, akşama doğru.

akşamdan akşama

* Her akşam üst üste.

akşamdan kalmış (veya kalma)

* geceki sarhoşluğun mahmurluğunu taşıyan.

akşamdan kavur, sabaha savur

* kazandığını günü gününe harcayan tutumsuz kimselerin durumunu anlatmak için kullanılır.

akşamdan sonra merhaba (veya sabahlar hayrolsun)

* iş işten geçtikten, olan olduktan sonra gösterilen ilgi için söylenir.

akşamı bulmak (veya akşamı etmek)

* akşamlamak, günü bitirmek.

akşamın işini sabaha (veya yarına) bırakma

* bu gün yapılması gereken bir işi ertesi güne bırakmak sakıncalıdır.

akşamki

* Akşam olan, akşam yapılan.

akşamlama

* Akşamlamak durumu, işi.

akşamlamak

* Bütün günü bir yerde veya bir işte geçirerek akşama erişmek, akşamı bulmak.

* Akşamı bir yerde geçirmek.

* (ay) Dolun ay durumundan sonra geç doğmak.

akşamlar (veya akşam şerifler) hayrolsun!

* akşam vakti kullanılan esenleme sözü, iyi akşamlar!.

akşamları

* Akşam vakti.

* Her akşam.

akşamlatma

* Akşamlatmak işi.

akşamlatmak

* Akşamı yaptırmak, akşamı buldurmak veya ettirmek.

akşamleyin

* Akşam saatlerinde, akşam olduğunda, akşam vakti.

akşamlı sabahlı

* Her akşam ve her sabah.

akşamlık

* Akşama özgü olan, akşam için.

akşamlık sabahlık

* Nerede ise, kaçınılmaz sonuç pek yakın.

akşamsefası

* Gecesevası.

akşamüstü

* Güneşin battığı sıralarda, akşama doğru, akşam yaklaşırken.

akşamüzeri

* Bkz. akşamüstü.

akşın

* Kollarında ve gözlerinde, bazen de derisinde doğuştan boya maddesi bulunmadığı için her yanı ak olan (hayvan veya insan) çapar, albino.

akşınlık

* Akşın olma durumu.

aktar

* Baharat, ev ilâçları, gereçleri satan kimse veya dükkân.

* Anadolu'da iğne, iplik, baharat, zarf, kâğıt, tütün vb. satan kimse veya dükkân.

aktarıcı

* Dam kiremitlerini aktarıp kırıkları yenileyen kimse.

* Voleybolda öbür oyuncuların vurması için topu, ağın üzerine yükselten oyuncu.

* Görüntüyü bir bölgeden başka bir bölgeye ileten araç.

aktarılmı

* Aktarılmak işi.

aktarılmak

* Aktarmak işine konu olmak.

aktarım

* Aktarma işi, nakil.

aktarış

* Aktarmak işi veya biçimi.

aktariye

* Aktarın sattığı şeyler.

aktarlık

* Aktarın yaptığı iş.

aktarma

* Aktarmak işi.

* Bir taşıttan başka bir taşıta geçme.

* Sürülmemiş tarlayı ilk veya ikinci kez sürme.

* Alıntı, iktibas.

* Bir oyuncunun topu kendi takımından bir başka oyuncuya göndermesi.

* Arıları bir kovandan ötekine geçirme.

* Bir hesaptan başka bir hesaba para havale etme, virman.

aktarma etmek

* aktarmak.

aktarma yapmak

* bir taşıttan ötekine geçmek.

* bütçede bir bölümden başka bir bölüme ödenek geçirmek.

aktarmacı

* Aktarma işini yapan kimse.

aktarmacılık

* Aktarma işi, aktarma işiyle uğraşma.

aktarmak

* Bir yerden, bir kaptan başka bir yere veya kaba geçirmek.

- * Bir şeyin yolunu, yönünü değiştirmek.
- * Bir kitaptan veya bir yazıdan bir bölümü almak, iktibas etmek.
- * Bir dilden başka bir dile çevirmek, tercüme etmek.
- * Çatı kiremitlerini gözden geçirerek kırık ve bozuk olanlarının yerlerine sağlamlarını koymak.
- * Sürülmemiş tarlayı ilk ve ikinci kez sürmek.
- * İletmek; bildirmek.
- * Bir tekniğe göre biçimlendirmek, uyarlamak.
- * Bir kitabı, daha çok Kur'an'ı başından sonuna kadar okumak.

aktarmalı

- * (taşıtlar için) Belli bir süre sonra inilip başka bir taşıta binilmesini gerektiren.

aktarmasız

- * (taşıtlar için) Belli bir süre sonra inilip başka bir taşıta binilmesini gerektirmeyen.

aktartma

- * Aktartmak işi yaptırmak.

aktartmak

- * Aktarmak işi yaptırtmak.

aktavşan

- * Bir cins iri çöl sıçanı (Jaculus).

aktif

- * Etkin, canlı, hareketli, çalışkan.
- * Etkili, etken.
- * Bir ticarethanenin, ortaklığın para ile değerlendirilebilen mal ve haklarının tümü.
- * Etken.

aktif fiil

- * Etken fiil.

aktif metot

- * Öğrencilerin, kişisel çalışmalarını ve iş yapma yeteneklerini geliştirmeyi sağlayan bilimsel yöntem.

aktif rol oynamak

- * etkili olmak.

aktif taşıma

- * Bir maddenin hücre zarından enerji harcanarak hücre içine veya dışına taşınması.

aktifleşme

- * Aktif duruma gelme.

aktifleşmek

- * Canlı hareketli, etkili olmak, aktif duruma gelmek.

aktifleştirme

- * Aktifleştirmek işi.

aktifleştirmek

- * Aktifleşmesini sağlamak, aktif duruma getirmek.

aktiflik

- * Etkinlik.

aktinit

* Aktinyum, toryum, protaktinyum, tulyum, plûtonyum, amerikyum, kûryum ve berkelyum radyoaktif elementlerinin ortak adı.

aktinoloji

* Güneş ışınlarının hem insan hem de bütün canlılar üzerinde etkisini inceleyen bilim dalı.

aktinyum

* Atom numarası 89, atom ağırlığı 227 olan, radyoaktif bir element.Kısaltması Ac.

aktinyumlu

* Özünde aktinyum bulunduran.

aktivite

* Etkinlik.

aktivizm

* Etkincilik.

aktör

* Erkek oyuncu.

* Olduğundan başka türlü görünen kimse.

aktöre

* Ahlâk.

aktörlük

* Aktörün görevi, aktörün yaptığı iş.

* Olduğundan başka türlü görünme, kendini başka türlü gösterme.

aktris

* Kadın oyuncu.

aktüalite

* Güncellik.

* Günün olayı veya konusu.

aktüalitesini kaybetmek

* güncelliğini yitirmek.

aktüalizm

* Geçmiş jeolojik olayların bugünlere bakarak açıklanabileceğini ileri süren öğretisi, edimselcilik.

* Kuvveden fiile geçmiş olan hâl (Aristo felsefesi).

aktüel

* Güncel, şimdiki.

* Edimsel.

akur

* Azgın, kızgın (hayvan).

akustik

* Fizik biliminin konusu ses olan kolu, yankı bilimi.

* Kapalı bir yerde seslerin dağılım biçimi, ses dağılımı, yankılanım.

akut

* İlerlemiş, şiddetli, acil (hastalık).

akuzatif

* Yükleme durumu.

akü

* Akümülatörün kısaltılmış adı.

akümülatör

* Elektrik enerjisini kimyasal enerji olarak depo eden, istenildiğinde bunu elektrik enerjisi olarak veren cihaz, akımtoplar.

aküpunktür

* Vücudun belirli noktalarına genellikle altın iğne batırarak yapılan Çin'de yayılmış olan tedavi.

akva

* Kuvvetli, sağlam.

* Bir tür sırmalı ve köstekli bıçak.

akvam

* Kavimler.

akvarel

* Sulu boya resim.

akvaryum

* Tatlı veya tuzlu su hayvanlarının, su bitkilerinin yapay bir ortamda beslendiği cam su kabı.

akvaryumcu

* Akvaryum işiyle uğraşan kimse.

akvaryumculuk

* Akvaryumcunun mesleği.

* Süs balığı beslemeciliği.

akya balığı

* Uskumrugillerden, ufak pullu, 10-15 bazen de 50-60 kg gelen bir balık, akbalık (*Lichia amia*).

akyuvar

* Kan ve lenf gibi vücut sıvılarında bulunan çekirdekli, yuvarlak hücre, lökosit.

akzambak

* Zambakgillerden, süs bitkisi olarak yetiştirilen, çiçeği diş ve yüz şişlerinin tedavisinde kullanılan bir bitki (*Lilium candidum*).

Al

* Alüminyum'un kısaltması.

al

* Aldatma, düzen, tuzak, hile.

al

* Kanın rengi, kızıl, kırmızı.

* Bu renkte olan.

* (at donu için) Dorunun açığı, kızıla çalan.

* Yüze sürülen pembe düzgün, allık.

al (veya alın)

* işte.

al (veya kanlı) gömlek gizlenemez

* gizli tutulması elde olmayan şeyler için söylenir.

-al- / -el-

* İsimden fiil türeten ek.

-al / -el

* İsimden sıfat türeten ek: gen-el, gövel (<gök-el), güz-el (<gözel), doğ-al, öz-el vb.

al basmak

* loğusa albastı hastalığına tutulmak.

al bayrak (veya sancak)

* Türk bayrağı.

al benden de o kadar

* ben de aynı durumdayım veya ben de aynı düşüncedeyim.

al birini, vur ötekine (veya birine)

* hiçbiri işe yaramaz, hepsi bir ayarda.

al elmaya taş atan çok olur

* değerli kimselere sataşan çok olur.

al giymedim ki alınyım

* "bu işle hiçbir ilgim olmadığı için söylenen sözleri kendi üzerime almadım" anlamında kullanılır.

al gülüm ver gülüm

* iki sevgilinin birbirine sevgi gösterisinde bulunmaları.

* bir kimseye yapılan hizmetin hemen karşılığını bekleme durumu.

al kan

* Doymuş alifatik hidrokarbonların genel adı, parajin.

al kanlara boyanmak

* yaralanmak, vurularak ölmek; şehit olmak.

al karısı

* Loğusalara musallat olarak onları boğduğu sanılan görüntü.

al kiraz üstüne kar yağmış

* düşünülmeyen, beklenilmeyen şeylerin de olabileceğini anlatır.

al sana bir daha

* yeni bir aksilik olunca bezginlik bildirmek için "işte" anlamında söylenir.

al takke ver külâh

* uzun bir çekişmeden sonra, çekişe çekişe.

* aralarındaki senli benli ilişkiyi sürdürerek.

ala

* Karşık renkli, çok renkli, alaca.

* Açık kestane renginde olan, elâ (göz).

* Kekliğin boynundaki siyah halka.

* Alabalığın kısaltılmış adı.

âlâ

* İyi, pek iyi.

-ala- / -ele-

* Fiilden sıklık (tekerrür) çatısı türeten ek: çalk-ala-, şaş-ala-, silk-ele-, it-ele-, kak-ala-, kov-ala- vb.

ala ala

* Toplu olarak yapılan işlerde bağrışarak söylenen ala ala hey! ünleminde geçer.

ala alaya kalkmak

* bağrışarak gürültü etmeye kalkmak.

ala gün

* Yazın güneş bulut arkasında kaldığında oluşan gölgeli durum.

ala sulu

* Yeni olgunlaşmaya başlamış (meyve).

* İyi pişmemiş, suluca (yemek).

ala tav

- * Az tavlı, yarı yaşı yan kuru olan (toprak).

ala tavlı

- * Bitkinin çimlenmesi için yeterli tavı bulmamış (toprak).
- * İyice pişmemiş (yemek).

Ala Yuntlu

- * Oğuz Türklerinin 24 boyundan biri.

alabacak

- * Ayacağı şekili (at).
- * Ara bozucu, döneke, uğursuz (kimse).

alabalık

* Ala balıkgillerden, soğuk ve duru sularda yaşayan, eti turuncu ve lezzetli, 250 gr dan 2 kg a kadar gelen bir tatlı su balığı (Trutta faris).

alabalıkgiller

- * Omurgalı hayvanlardan, kemikli balıkların bir familyası.

alabanda

- * Deniz teknelerinin iç yanları, borda karşıtı.

alabanda ateş

- * Geminin bir yanında bulunan toplarla birden ateş edilmesi komutu.

alabanda etmek

- * dümeni sağa veya sola, sonuna kadar çevirmek.

alabanda iskele

- * Dümeni sol yana doğru sonuna kadar çevirme komutu.

alabanda sancak

- * Dümeni sağ yana doğru, sonuna kadar çevirme komutu.

alabanda vermek

- * azarlamak, paylamak, haşlamak.

alabandayı yemek

- * adamakıllı azarlanmak.

alabaş

- * Turpgillerden, şalgama benzeyen bir bitki.

alabildiğine

- * Sınırsız, uçsuz bucaksız.
- * Aşırı derecede, gereğinden çok.
- * Olanca hızı ile.

alabora

- * Geminin devrilecek kadar yan yatması.
- * Bir serenin yatay durumdan düşey duruma getirilmesi.
- * Selâmlamak için filika küreklerinin yukarıya kaldırılması.
- * Balığı toplamak için dalyan ağının yukarıya alınması.

alabora olmak

- * tekne, sandal vb. deniz araçları devrilip ters dönmek.
- * işler alt üst olmak.

alabros

- * Fırça gibi dik kesilmiş (erkek saçı).

alaca

- * Birkaç rengin karışımından oluşan renk.
- * İki veya daha çok renkli.
- * Birkaç renkli iplikten yapılmış dokuma.
- * Ağaçta ilk olgunlaşan meyve.
- * Keklik, bıldırcın gibi kuşları avlamak için kullanılan iki renkli bez.
- * Meyvelere, daha çok üzüme düşen ben.
- * Kötü huy.

alaca aş

- * Aşure.

alaca bulaca

- * Çok karışık renkli.

alaca düşmek

- * (meyve) olgunlaşmaya başlamak.

alaca karanlık

- * Güneş doğmadan önce veya battıktan hemen sonraki aydınlık, yarı karanlık.

alacabalıkçıl

* Balıkçılğiller familyasından, uzunluğu 50 cm, kül rengi, akla kara karışık, sazlıklarda yaşayan bir kuş türü (Ardeola ralloides).

alacağı olmak

- * birinden alınacak parası olmak.
- * vakit darlığından bir öneriyi kibarca geri çevirmek.

alacağı olsun!

- * "günün birinde ondan öcümü alırım" anlamında göz korkutma sözü.

alacağım olsun da ala kargada olsun

- * alacaklı olmak iyi bir şeydir.

alacağına şahin, vereceğine karga (veya kuzgun)

- * alırken kolaylık gösteren, verirken de güçlük çıkaran kimse.

alacağına tutmak

- * bir şeyi vereceğe veya borca karşılık saymak.

alacak

- * Bir hesap gereğince daha alınmamış olan para, mal veya başka şey, matlûp.
- * Para verilerek alınacak şey.

alacak verecek

- * alış veriş ilişkisi.

alacakarga

- * Saksağan.

alacaklı

- * Birinden alacağı olan, borçlu karşıtı.
- * Birinden alacağı olan kimse.

alacaklı çıkmak

- * alacağı vereceğinden çok olmak.

alacaklı olmak

- * birinden alacağı bir şey bulunmak.

alacalama

* Alacalamak işi.

alacalamak

* Renk renk, benek benek boyamak.

alacalandırma

* Alacalandırmak işi.

alacalandırmak

* Alaca duruma getirmek.

alacalanma

* Alacalanmak işi.

alacalanmak

* Alaca bir duruma gelmek.

* Eriyen karlar arasından yer yer toprak görünmek.

* Herhangi bir heyecan dolayısıyla benzi kızarıp bozarmak, renkten renge girmek.

alacalı

* Alaca, rengârenk.

alacalı bulacalı

* Çok karışık ve çiğ renkli, alaca bulaca.

alacalık

* Alacalı olma durumu.

* Renkli ve renksiz kılların bütün vücutta düzenli şekilde dağılmayarak büyük ve küçük parçalar hâlinde birleşmesiyle meydana gelen bir at donu.

alacamenekşe

* Hercaî menekşe.

alacasansar

* Benekli sansar türü.

alaçam

* Rengi kıvıla yakın bir çam türü (Picea excelsa).

alaçık

* Üzeri dal ve hasırla örtülmüş kulübe, çardak.

* Keçeden yapılan çadır.

alafranga

* Frenklerin töre, âdet ve hayatına uygun, Frenklerle ilgili, alaturka karşıtı.

* Avrupa uygarlığını benimsemiş, Avrupa eğitimiyle yetişmiş (kimse).

* Alafranga saat.

alafranga müzik

* Batı tarzında ve ölçülerinde yapılmış müzik.

alafranga saat

* Günü 24 saat sayarak, günün başlayışını gece yarısı 01 olarak kabul eden saat sistemi.

alafranga tuvalet

* Batı tarzında kapaklı, üzerine oturulabilen klozetli tuvalet.

alafrangacı

* Alafranga hayatı benimsemiş olan.

alafrangacılık

* Alafrangacı olma durumu.

alafrangalaşma

* Alafranga usulleri benimseme, alafranga olma.

alafrangalaşmak

* Alafranga olmak, alafranga davranmak.

alafrangalaştırma

* Alafrangalaştırmak işi.

alafrangalaştırmak

* Alafrangalaşmasına sebep olmak.

alafrangalık

* Alafranga olma durumu.

alâgarson

* Kısa kesilmiş saç.

* Oğlan saç biçiminde kesilmiş (kadın saçı).

alageyik

* Geyikgillerden, postu benekli, erkeklerinin boynuzları uca doğru kürek biçiminde genişleyen, Güney Avrupa ve Kuzey Afrika'da yaşayan bir cins geyik, sığın (Dama dama).

alâimisema

* Gök kuşağı.

-alak / -elek

* Fiilden sıfat türeten ek: yat-alak, as-alak, çök-elek vb.

alâka

* İlgi.

* Gönül bağı.

alâka çekmek (toplamak veya uyandırmak)

* ilgi çekmek.

alâka duymak

* ilgi duymak.

alâkabahş

* İlgilendirici, ilgi çeken, ilginç.

alâkadar

* İlgili, ilgili bulunulan.

alâkadar etmek

* ilgilendirmek.

alâkadar olmak

* ilgilenmek.

alâkalandırma

* Alâkalandırmak işi.

alâkalandırmak

* İlgilendirmek.

alâkalanma

* Alâkalanmak işi.

alâkalanmak

- * İlgilenmek.
- * Gönül bağlamak, yakınlık duymak.
- * Bir şey çekici gelmek; zevk almak.

alâkalı

- * İlgili.

alakarga

- * Kargagillerden, iri gövdeli, ötücü, tüyleri alacalı bir kuş türü, kestane kargası (Garrulus glandarius).
- * Saksâğan.

alâkart

- * Yemek listesinden seçilen, fiyatları ayrı ayrı hesaplanan (yemek), tabldot karşılığı.
- * Yemek listesinden yemek seçerek.

alâkasız

- * İlgisiz, ilgisi olmayan.

alâkasızlık

- * İlgisizlik.

alâkayı (veya alâkasını) kesmek

- * ilgiyi, ilgisini kesmek, ilişkisi kalmamak, ayrılmak.

alâkok

- * Rafadan.

alalama

- * Alalamak işi, kamuflâj.

alalamak

- * Beneklerle, çizgilerle veya renklerle bezeyerek bir şeyi bulunduğu çevreye uydurmak, maskeleyerek, kamufl etmek.

alamana

- * Balık avlamakta veya yük taşımakta kullanılan büyük kayık.

alamana ağı

- * Kıyılardan uzak sularda avlanmak için iki alamana kayığı tarafından kullanılan, uzunluğu 200 ile 250, genişliği 7 ile 25 kulaç olan büyük ağı.

alâmet

- * Belirti, işaret, iz, nişan.
- * Büyüklük, irilik bakımından şaşılacak durumda olan şey.

alâmetifarika

- * Bazı ticaret eşyası üzerine konulan, o eşyayı üreten veya satanı tanıtan resim, harf gibi özel işaret, marka.
- * Ayırıcı nitelik, ayırıcı özellik.

alâmetifarikalı

- * Alâmetifarikası olan.

alâminüt

- * Çarçabuk, anında, hemen, şipşak.

alâminüt yemek

- * Kolayca hazırlanıp tüketilebilen yemek.

alan

- * Düz, açık ve geniş yer, meydan, saha.
- * Orman içinde düz ve ağaçsız yer, düzlük, kayran.

- * Bir konu veya çalışma çevresi.
- * Yüz ölçümü.
- * İçinde birtakım kuvvet çizgilerinin yayılmış bulunduğu var sayılan uzay parçası.
- * Eski Roma'da açık hava gösterisi yapılan geniş yer.
- * Bir alıcı merceğinin net bir görüntü sağlayabildiği derinlik ve genişliğin bütünü.
- * Yanışmaların, karşılaşmaların ve oyunların yapıldığı yer, saha.

alan hızı

- * Hareket eden bir cismi, duran bir noktaya birleştiren doğru parçasının birim zamanda taradığı alan.

alan korkusu

- * Bazı kişilerin alan, park, sokak gibi yerlerde duydukları ürkeklik hastalığı, agorafobi.

alan talan

- * Karmakarışık, allak bullak, darmadağınık.

alan talan etmek

- * allak bullak etmek, dağıtmak, alt üst etmek, yağma etmek.

alan talan olmak

- * her biri bir yana dağılmak.

alan topu

- * Tenis.

alarga

- * Açıktan geç, yaklaşma.
- * Açık deniz, engin.
- * Uzaktan, açıktan.

alarga durmak

- * uzak durmak, kaşmak istememek, ilgisiz davranmak.

alarga etmek

- * açık denize çıkmak, engine açılmak.
- * geri çekilmek, uzaklaşmak.

alargada durmak

- * uzakta durmak.

alargadan seyretmek

- * Uzaktan bakmak.

alârm

- * Bir tehlike olduğunda bunu herkesin haber alması için verilen işaret.

alârma geçmek

- * beliren tehlikeye karşı direnebilecek, dayanabilecek duruma gelmek.

alaşağı etmek

- * birini, yetkilerini elinden alıp yerinden uzaklaştırmak, atmak, kovmak.
- * kapıp yere vurmak.

alaşağı vur yukarı

- * çekişe çekişe (pazarlık).

alaşım

* İki veya daha çok metalden, bazı durumlarda metallerle, C, P, Te gibi elementlerden oluşan metal görünümünde katı veya sıvı karışım.

alaşımlama

- * Alaşımlamak işi.

alaşımlamak

- * Çözen metale, alaşım elementlerini eriterek katmak.

alaten

- * Cüzamlı, abraş.

alaturka

- * Eski Türk gelenek, görenek, töre ve hayatına uygun, alafranga karşıtı.
- * Bu töre ve hayatı benimsemiş (kimse).
- * Alaturka saat.
- * Düzensiz, yöntemsiz.

alaturka müzik

- * Türk müziği.

alaturka saat

- * Güneşin batışında 12'yi gösterecek biçimde ayarlanmış saat, ezanî saat.

alaturka tuvalet

- * Tuvalet ihtiyacını gidermek amacıyla çömelme usulüne göre yapılan tuvalet.

alaturkacı

- * Alaturka bilen, alaturka eser veren kimse.
- * Türk müziğinden yana olan.
- * Bu tür müziği seslendiren veya çalan, söyleyen.

alaturkacılık

- * Alaturkacı olma durumu.

alaturkalaşma

- * Alaturkalaşmak durumu.

alaturkalaşmak

- * Alaturka olmak.

alaturkalaştırma

- * Alaturkalaştırmak işi.

alaturkalaştırmak

- * Alaturkalaşmasını sağlamak.

alaturkalık

- * Alaturka olma durumu.

alavandalı

- * Bkz. andavallı.

alavere

- * Bir şeyin elden ele geçmesi.
- * Bir şeyi elden ele vererek aktarma.
- * Vapurlarda bu biçimde taşıma işi için bordalarda kurulan basamaklı iskele.
- * Kargaşalık.

alavere dalavere yapmak (veya çevirmek)

- * hileli, düzenli bir iş yapmak, yalanla dolanla iş görmek.

alavere tulumbası

- * Emme basma tulumbası.

alavereci

* Piyasada fiyatı düşünce yükselir umuduyla mal alan ve fiyat yükselince malı satan toptancı, vurguncu, spekülâtör.

alay

* Herhangi bir törende veya gösteride yer alan topluluk.

* Çok kalabalık.

* Bütünü, hepsi.

* Genel olarak üç tabur (süvarilerde dört veya beş bölük) ve bunlara bağlı birliklerden oluşan asker topluluğu.

* Çok miktarda, fazla sayıda.

alay

* Ses tonu, söz, davranış gibi yollarla biriyle, bir şeyle eğlenme; onu küçümseme.

alay alay

* Kalabalık olarak, pek çok.

alay beyi

* Albay rütbesinde jandarma alay komutanı.

alay etmek

* bir kimsenin, bir şeyin, bir durumun, gülünç, kusurlu, eksik vb. yönlerini küçümseyerek eğlence konusu yapmak.

alay geçmek

* alay etmek.

alay gibi gelmek

* inanılacak gibi olmamak.

alay malay

* hep birden, birlikte.

alaya almak

* alay etmek, eğlenmek.

alaya bozmak

* alay niteliği vermek.

alaya çıkmak

* askerî bir okulda başarı gösteremeyerek kıtaya gönderilmek.

alaybozan

* Bir çeşit fitilli tüfek.

alaycı

* Alay etme huyu olan, müstehzi.

* Alay eden, küçümseyen, küçümseyerek eğlenen.

alaycılık

* Alay etmeyi huy edinmiş olma durumu.

alayında olmak

* işi önem vermeyerek yapmak, işi şaka konusu yapmak.

âlâyıvâlâ ile

* bütün gösterişi ile.

alâyiş

* Gösteriş, göz kamaştırma.

alâyişli

* Gösterişli.

alaylı

- * Erlikten yetişmiş subay.
- * Gerekli okul eğitimini görmeden kendini yetiştirmiş olan (kimse), mektepli karşıtı.
- * Gösterişli, görkemli, debdebeli.

alaylı

- * Alay edici, küçümseyici, müstehzi.

alaysı

- * Alaya benzer, ciddî olmayan.

alaz

- * Alev, yalaz.

alaz alaz

- * Alev alev.

alaza

- * Dökülen tohumlarla ertesi yıl kendiliğinden çıkan tahıl, soğan vb.

alazlama

- * Alazlamak işi.
- * Vücutta kızılık veya kızıl lekeler belirmesi durumu.

alazlamak

- * Bir şeyin yüzünü alevden geçirmek, aleve tutmak.
- * Sızlatmak, yakmak, acı vermek.

alazlanma

- * Alazlanmak işi.

alazlanmak

- * Alazlamak işine konu olmak.
- * İnsan derisi için, üstünde kızılık veya kızıl lekeler belirmek.

albasma

- * Albastı.

albastı

* Doğum sırasında temizliğe dikkat edilmemesi yüzünden loğusanın tutulduğu ateşli hastalık, loğusa humması, albasma.

albatr

- * Kaymak taşı, su mermeri.

albatros

* Fırtına kuşugillerden, 1 m uzunluğunda, Atlantik Okyanusu'nda yaşayan iri bir kuş türü (Diomedea exulans).

albay

- * Rütbesi yarbay ile tuğgeneral arasında bulunan ve asıl görevi alay komutanlığı olan üstsubay, miralay.

albaylık

- * Albay rütbesi veya albayın görevi.

albeni

- * Alım, çekicilik, cazibe.

albeni vermek

- * çekiciliğini artırmak, ilgi toplamak, hoş ve güzel göstermek.

albenili

* Alımlı, çekici, cazibeli.

albenisi olmak

* çekiciliği bulunmak.

albinos

* Akşın.

albüm

* Resim, fotoğraf, pul gibi şeyleri dizip saklamaya yarayan bir tür defter.
* Herhangi bir konu ile ilgili kısa açıklamalar verilerek resimler basılmış olan kitap.
* Bir sanatçının eserlerinin bir bölümünün yer aldığı kaset, uzunçalar, tekerçalar.

albümin

* Bitkilerin, hayvanların doku ve sıvılarında bulunan, birleşimi karbon, oksijen, azot, hidrojen ve kükürt olan, suda eriyen, beyaza yakın renkte, yapışkan madde.

albümin işeme

* Birçok hastalıklarda, özellikle böbrek hastalıklarında idrarda albümin bulunması durumu, ak tutma.

albüminli

* İçinde albümin bulunan.

alçacık

* Çok alçak.

alçacık dağları ben yarattım demek

* çok kurumlu olmak, kendini çok beğenmek.

alçak

* Yerden uzaklığı az olan, yüksek karşıtı.
* Aşağı, yüksek olmayan (yer).
* (boy için) Kısa.
* Bile bile en kötü, en ahlâksızca davranışlarda bulunan, aşağılık, soysuz, namert, rezil hain.

alçak basınç

* Barometrede 760 mm altında bulunan, kötü havaya işaret olan hava durumu.

alçak gerilim

* Düşük voltajlı elektrik hattı.
* Değeri ve gücü az olan elektrik potansiyeli.

alçak gönüllü

* (makam, para vb. durumlarda) Aşağı olanları kendisiyle eşit tutan veya kendi değerini olduğundan aşağı gösteren (kimse), mütevazı.

alçak gönüllülük

* Alçak gönüllü olma durumu.

alçak kabartma

* Heykel sanatında, yüzeyden çıkıntısı az olan kabartma.

alçak kavuşum

* Kavuşumda gezegenin güneşle yer arasında bulunması.

alçak ses

* Hafif ses.
* Kalın ses.

alçak yaylak

* Devamlı oturma bölgesinde, normal tahıl ziraatı yapılan alanların bitişiğinde genellikle deniz seviyesinden 900-1200 metre yükseklikteki yaylak.

alçakça

- * Oldukça alçak.
- * Alçak, aşağılık kimselere yaraşırçasına.

alçaklaşma

- * Bayağlaşmak durumu.

alçaklaşmak

- * Bayağlaşmak.

alçaklaştırma

- * Alçaklaştırmak durumu.

alçaklaştırmak

- * Alçaklaşmasına sebep olmak.

alçaklık

- * Alçak olma durumu.
- * Alçakça davranış, şenaat.

alçalış

- * Aşağılaşma, bayağlaşma, mezellet.

alçalma

- * Alçalmak işi, inme.
- * Toprağın çöküp oturması.
- * Kabarma alçalma olayında suların indiği dönem, cezir.
- * Düşkünlük, zül.

alçalmak

- * Alçak duruma gelmek, yüksekten aşağı doğru inmek.
- * (insan için) Değeri azalmak.

alçaltı

- * Küçük düşürme, hor görme, zillet.

alçaltıcı

- * Küçük düşürücü.

alçaltış

- * Alçaltmak işi veya biçimi.

alçaltma

- * Alçaltmak işi.

alçaltmak

- * Alçak duruma getirmek.
- * Değerini azaltmak.

alçarak

- * Az alçak.

alçı

- * Alçı taşının pişirilip toz durumuna getirilmesinden elde edilen madde.

alçı kalıp

- * Bir şeyin üzerine alçı dökülerek alınan kalıp.

alçı taşı

* Toprak içinde katman olarak bulunan ve pişirilip toz durumuna getirilerek alçı yapmaya yarayan hidratlı kalsiyum sülfat, jips.

alçııcı

- * Alçı taşıyı çıkaran kimse.
- * Tavan ve duvarların alçı ile kaplanmasında çalışan işçi.

alçılama

- * Alçılama işi.

alçılama

- * Alçı ile sıvama.
- * Alçı karıştırmak.

alçılanma

- * Alçılanma işi.

alçılanmak

- * Alçılama işine konu olmak.

alçılama

- * Alçılama işi.

alçılama

- * Alçı ile kapattırmak, sıvama.

alçılı

- * İçinde alçı bulunan.
- * Alçı ile sarılmış olan.

alçıpan

- * Tavan süslemelerinde kullanılan ve çeşitli desenleri olan alçıdan yapılmış kalıp.

alçıya almak (veya koymak)

- * kırılan bir kemiği gereği gibi kaynaması için alçıya batırılmış sargı ile sarmak.

aldanç

- * Çabuk ve kolay aldatılan kimse.

aldangıç

- * Üzeri ot veya kumla örtülmüş çukur, tuzak.

aldanış

- * Aldanma işi veya biçimi, kanma.

aldanma

- * Aldanma işi.

aldanmak

- * Görünüşe kapılarak yanlış bir yargıya varmak, yanılmak.
- * Bir hileye, bir yalana kanmak.
- * Düş kırıklığına uğramak.
- * Avunmak, oyalanmak.
- * (bitkiler için) Havanın birden ısınmasıyla zamansız açan çiçek, soğuk sebebiyle donmak.

aldatıcı

- * Aldatma niteliği olan, yanıltıcı, kandırıcı.

aldatılma

- * Aldatılma işi.

aldatılmak

* Aldatmak işine konu olmak.

aldatış

* Aldatma işi veya biçimi.

aldatma

* Aldatmak işi.

aldatmaca

* Aldatmaya dayanan davranış, aldatıcı oyun.

aldatmak

* Beklenmedik bir davranışla yanıltmak.

zararına kazanç sağlamak.

* Birine verilen sözü tutmamak, yalan söylemek.

* Bir şeyin görünürdeki durumu, o şeyin niteliği bakımından yanlış bir kanı vermek.

* Ayartmak, kötü yola sürüklemek, baştan çıkarmak, iğfal etmek.

* (kan veya koca) Eşine sadakatsizlik etmek, ihanet etmek.

* Oyalamak, avutmak.

aldehit

* Alkollerin oksitlendirme veya asitleri indirgeme yolu ile elde edilen uçucu bir sıvı.

aldı

* (halk edebiyatında) söylemeye başladı.

aldığı abdest ürküttüğü kurbağaya değmemek

* sağladığı yarar, verdiği zararı karşılamamak.

aldırış

* Aldırmak işi veya biçimi.

aldırış etmemek

* Önem vermemek, aldırmamak, ilgi göstermemek, ilgilenmemek, ilgisiz kalmak, umursamamak.

aldırışsız

* Aldırmaz, umursamayan.

aldırma

* Aldırmak işi.

aldırmak

* Almak işini yaptırmak.

* Getirtmek.

* Vücuttan herhangi bir parçayı veya organı sağlık sebebiyle operasyonla çıkartmak.

* Önem vermek, değer vermek (bu fiil, bu anlamı ile ancak olumsuz, soru veya şart biçimlerinde kullanılır).

* Elindekini başkasına kaptırmak.

* Sığdırmak.

aldırmaz

* Bir şeye önem vermeyen; umursamayan, kayıtsız, lâkayt.

aldırmazlık

* Aldırmaz olma durumu, tasasızlık, kayıtsızlık, lâkaydı.

aldırtma

* Aldırtmak işi.

aldırtmak

* Aldırmak işini başkasına yaptırmak.

alegori

* Bir görüntü, bir yaşantı veya bir davranışın daha iyi kavranmasını sağlamak için göz önünde canlandırıp dile getirme.

alegorik

* Alegori ile ilgili.

aleksi

* Okuma yitimi.

alelâcayıp

* Acayip üstü çok acayip, tuhaf, garip, bambaşka.

alelâcele

* Çok acele ederek, çarçabuk, ivedilikle.

alelâde

* Her zaman görülen, olağan.

* Bayağı, sıradan.

alelâdelik

* Alelâde olma durumu.

alelhesap

* Hesaba sayarak.

alelhusus

* Hele, özellikle, en çok.

alelittlak

* Genel olarak.

alelumum

* Genel olarak, genellikle.

alelusul

* (yöntem gereği, yöntem üzere) Yol yordam gereğince, kurala uygun bir biçimde.

alem

* Bayrak.

* Minare, kubbe, sancak direği gibi yüksek şeylerin tepesinde bulunan, madenden yapılmış ay yıldız veya lâle biçiminde süs.

âlem

* Yeryüzü ve gökyüzündeki nesnelerin oluşturduğu bütün, evren.

* Dünya, cihan.

* Aynı konu ile ilgili kimseler veya bu kimselerin uğraşlarının bütünü.

* Hayvan veya bitkilerin bütünü.

* Durum ve şartlar.

* Herkes, başkaları.

* Ortam, çevre.

* Eğlence.

* Kendine özgü birçok niteliği bulunan şey veya farklı davranış içinde bulunan kimse.

* Duygu, düşünce, düş gücü.

alem olmak

* sembol olmak.

âlem yapmak

* sazlı sözlü eğlenmek.

alemci

* Camilerin kubbelerine, minarelerine alem yapan veya takan kimse.

alemdar

- * Bayrağı veya sancağı taşıyan, bayraktar, sancaktar.
- * Önder.

âleme dalmak

- * çevre ile ilgisini kesip iç dünyasına kapanmak.
- * eğlenceye, zevkusefaya kapılmak.

âlemi var mı?

- * yakışık alır mı, uygun olur mu?.

âlemin ağzı torba değil ki büzesin

- * Bkz. elin ağzı torba değil ki büzesin.

âlemşümül

- * Dünya ölçüsünde, evrensel, üniversal.

alenen

- * Açıktan açığa, herkesin gözü önünde, herkesin içinde, gizlemeden, açıkça.

alengirli

- * Gösterişli, yakışıklı.

alenî

- * Açık, ortada, meydanda, herkesin içinde yapılan.

alenîleşme

- * Alenîleşmek işi veya durumu.

alenîleşmek

- * Herkesçe bilinir duruma gelmek.

aleniyyet

- * Açık olma durumu, açıklık.

alerji

- * Bazı canlıların birtakım yiyeceklere, ilâçlara, toz, koku gibi nesnelere karşı hastalık derecesinde gösterdikleri aşırı tepki.
- * Bir kimseye veya bir şeye karşı olumsuz yönde duyulan aşırı duyarlık.

alerjik

- * Alerji ile ilgili olan.
- * Herhangi bir maddeye veya kimseye karşı olumsuz duyguları olan, alerjisi bulunan.

alessabah

- * Sabah erkenden.

alesta

- * Harekete hazır, tetikte.

alesta beklemek

- * hazır durumda beklemek.

alesta durmak

- * tetikte beklemek.

alesta tutmak

- * hemen kullanılabilir durumda bulundurmak.

alet

- * Bir el işini veya mekanik bir işi gerçekleştirmek için özel olarak yapılmış nesne.
- * Bir sanatı yapmaya, uygulamaya yarayan özel araç, aygıt.
- * Bir makineyi oluşturan ve işlemesine yardım eden parçalardan her biri.
- * Hoş görülmeyen bir işe yardımcı veya aracı olmayı kabul eden kimse, maşa.

alet edevat

- * Bu el işini veya mekanik bir işi gerçekleştirmek için kullanılan araçlar.

alet etmek

- * bir işte birini uygun olmayan bir biçimde kullanmak.

alet olmak

- * bilerek bir çıkar karşılığı veya bilmeyerek kötü bir işte aracılık etmek, vasıta olmak.

aletli

- * Aleti olan veya aletle yapılan.

aletli jimnastik

- * Birtakım aletler kullanılarak yapılan jimnastik.

alev

- * Yanan maddelerin veya gazların türlü biçimlerde uzanan ışıklı dili, yalım, yalaz, alaz.
- * Ateş, sıcaklık, kıvılcım.
- * Aşk ateşi.
- * Mızrak uçlarına takılan küçük bayrak, flâma.

alev alev

- * Alevli olarak.
- * Vücut ısısı herhangi bir sebeple artmış ve bu sebeple kızarmış olarak.

alev almak

- * tutuşmak, yanmaya başlamak.
- * coşmak, heyecanlanmak, heyecana gelmek, telâşlanmak, öfkelenmek.

alev bacayı (veya saçağı) sarmak

- * ateş bacayı sarmak.

alev gibi parlamak

- * canlı, ıslıl ıslıl olmak.

alev kırmızısı

- * Alev rengi.

alev lâmbası

- * Gaz veya benzinle çalışan, ucundan bir alev püskürterek yanan ve kurşun boru işlerinde kullanılan bir araç.

alev makinesi

- * Düşman üzerine alevli sıvılar püskürten taşınabilir alet.

alev saçağı sarmak

- * bir olay, önüne geçilemez, tehlikeli bir duruma gelmek, ateş bacayı sarmak.

Alevî

- * Alevîliğe bağlı (kimse).

Alevîlik

- * Halife Ali yanlısı olma durumu.

alevlendirme

- * Alevlendirmek işi.

alevlendirmek

- * Alevlenmesini sağlamak, tutuşturmak.
- * Etkisini, şiddetini artırmak, çoğaltmak.

alevlenme

- * Alevlenmek işi.

alevlenmek

- * Alev çıkarmaya başlamak.
- * Zorlu, öfkeli veya heyecanlı bir durum almak.
- * Parlamak.

alevli

- * Alevi olan, alevlenmiş.
- * Şiddetli, hararetli.

aleyh

- * Karşı, karşıt, zıt.

aleyhe dönmek

- * karşı durum almak, karşı duruma geçmek.

aleyhinde (veya aleyhine) söylemek (veya bulunmak)

- * çekiştirmek, yermek.

aleyhinde olmak

- * birine karşı olumsuz duygu ve davranış içinde bulunmak.

aleyhine dönmek

- * destek vermekten vazgeçip karşı duruma geçmek.

aleyhine olmak

- * bir iş, birinin zararına olmak, onun için iyi olmamak.

aleyhtar

- * Karşı olan, karşıtçı.

aleyhtarlık

- * Bir işe, harekete veya düşünceye karşı olma, karşıtçılık.

aleyhte olmak

- * karşı durum almak.

aleykümselâm

- * Arapça selâmünaleyküm selâmlama sözüne verilen "esenlik, selâmet üzerinize olsun" anlamında karşılık.

alfa

- * Yunan alfabesinin birinci harfi.

alfa

- * Kuzey Afrika'da ve İspanya'da yetişen ve kâğıt, ip, halı yapımında kullanılan bir bitki.

alfa ışınları

- * Radyoaktif maddelerin yaydıkları üç ışıdan biri.

alfabe

- * Bir dilin seslerini gösteren, belirli bir sıraya göre dizilmiş belli sayıda harflerin bütününe verilen ad.
- * Bir dilin harflerini tanıtarak okuma öğrenmeyi sağlayan kitap.
- * Bir işin başlangıcı.

alfabe dışı

- * Bir milletin alfabesinde bulunmayan harf, Türk alfabesinde bulunmayan x, w, q harfleri gibi.

alfabe sırası

- * Harflerin alfabedeki belirli düzene göre dizilişı.
- * Eşitlik ilkesini sağlamak için uyulan düzen.

alfabetik

- * Alfabe sırasına göre dizilmiş.

alfabetik katalog

- * Eserleri yazarların soy adlarına veya adlarına göre sıraya sokan katalog.

alfabetik sıralama

- * Bkz. alfabe sırası.

alfaterapi

- * Alfa ışınlannın tedavide kullanılmasına verilen ad.

alfenit

- * İçinde bakır, çinko, nikel bulunan ve çatal bıçak takımı yapmakta kullanılan gümüşlü bir alaşım.

alg

- * Su yosunu.

algarina

- * Ağır bir şeyi denizden çıkarmak veya denize indirmek işinde kullanılan büyük vinçli deniz teknesi.
- * Bazı gemilerin baş veya kıç tarafından eğik olarak uzatılmış bulunan makaralı, kısa ve kalın dikme.

algı

- * Kazanç, alacak.
- * Rüşvet.
- * Vergi.

algı

- * Haşhaş sütünü toplamakta kullanılan kaşık.

algı

- * Bir şeye dikkati yönelterek, o şeyin bilincine varma, idrak.

algı bıçağı

- * Haşhaş kozasını çizmeye yarayan alet.

algılama

- * Algılamak işi, idrak etme.

algılamak

- * Bir olayı veya bir nesnenin varlığını duyum yolu ile yalın bir biçimde bilinç alanına almak, idrak etmek.

algılanma

- * Algılanmak işi veya durumu.

algılanmak

- * Algılamak işine konu olmak, idrak edilmek.

algılatma

- * Algılatmak işi veya durumu.

algılatmak

- * Algılamak işini birine yaptırmak, idrak ettirmek.

algılayıcı

- * Algı yetkisi olan.

algın

- * Cılız, zayıf, hastalıklı.
- * Birine gönül vermiş, tutkun, vurgun.

algler

- * Su yosunları.

algoritma

* IX. yüzyılın başında yaşamış olan Türk matematikçilerinden Musaoğlu Harezmi Mehmed'e Arapların unvan olarak verdiği Elharezmi adından batıda yapılan bir terim. Orta Çağda ondalık sayı sistemine göre yapılan ve son zamanlarda belirli herhangi bir kurala bağlı bulunan her türlü hesap işlemine verilen ad, Harezmi yolu.

-alı / -eli

- * "...-den beri" anlamında zarf-fiil eki: al-alı, gid-eli, görme-y-eli vb.

alı al, moru mor

- * telâş veya yorgunluktan yüzü kıpkırmızı kesilmiş (olarak).
- * sağlıklı, canlı kanlı.

alıcı

- * Satın almak isteyen kimse, müşteri.
- * Kendisine bir şey gönderilen kimse.
- * Bir elektrik akımını alıp başka bir kuvvete çeviren cihaz.
- * Ahize, almaç.
- * Azrail.
- * Görüntüleri alan cihaz, kamera.

alıcı bulmak

- * müşteri bulmak.

alıcı çıkmak

- * müşteri bulunmak.
- * istemek, talip olmak.

alıcı gözüyle bakmak

- * inceden inceye gözden geçirmek.

alıcı kılığına girmek

- * müşteri gibi davranmak.

alıcı kuş

- * Atmaca.

alıcı verici

- * Bağışladığını geri alan.

alıcı yönetmeni

- * Alıcıyı doğrudan doğruya çalıştıran ve yöneten, alıcı hareketlerini gerçekleştiren, görüntülerin filme alınmasını sağlayan kimse, kameraman.
- * Televizyon alıcısını doğrudan çalıştıran kimse, kameraman.

alıç

- * Gülgillerden, kırlarda yetişen yabani bir ağaç (Crataegus).
- * Bu ağacın mayhoş yemişi.

alık

- * Akılsız, sersem, budala, ebleh.

alık

- * Hayvan çulu.
- * Eskimiş giyecek.

alık alık

* Aptalca, şaşkın şaşkın.

alık alık bakmak

* aptalca, şaşkın şaşkın.

alık salık

* Aptal.

* Aptalca.

alıklaşma

* Alıklaşmak işi.

alıklaşmak

* Alık duruma gelmek, bir şey karşısında aptallaşıp şaşırarak, şaşkınlıkla, aptallaşmak.

alıklaştırma

* Alıklaştırmak işi.

alıklaştırmak

* Alık duruma getirmek.

alıklık

* Alık olma durumu veya alıkça bir iş.

alikonulma

* Alikonulmak işi.

alikonulmak

* Alıkoymak işine konu olmak, menedilmek, tatil edilmek.

alıkoyma

* Alıkoymak işi.

alıkoymak

* Bir süre için bir yerde tutmak.

* Birini, yapmakta olduğu veya yapmak istediği işten geri tutmak.

* Ayırıp saklamak.

* Mahrum etmek.

* Mani olmak, engel olmak.

alım

* Almak işi.

* Gözü, gönlü çeken durum, cazibe.

* Kurum, çalım, gurur.

-alım / -elim

* İstek kipinin çokluk 1. kişi eki: al-alım, gid-elim, başla-y-alım, bekle-y-elim vb.

alım çalım

* Gösteriş, çekici hareket.

alım satım

* Satın alma ve satma işi, alış verişi.

alım satım bürosu

* Alış verişi işlerinin yapıldığı veya düzenlendiği şube, yer.

alım satım ofisi

* Alım satım bürosu.

alımıcı

* Başkasının hesabına alacak toplayan veya kabul eden kimse.

alımlı

- * Alımı olan, çekici, cazibeli.
- * Kurumlu, çalımı, gururlu.

alımlı çalımı

- * Gösterişli, güzel.

alımlılık

- * Alımlı olma durumu.

alımsız

- * Alımı olmayan, cazibesiz.

alımsızlık

- * Alımsız olma durumu.

alın

- * Yüzün, kaşlarla saçlar arasındaki bölümü.
- * Bir ocakta her türlü ayak, galeri, baca, kuyu ve yolun ilerletilmekte olan yüzeyi.
- * (bazı şeylerde) Ön, ön yüz.
- * Karşı.

alın çatısı

- * İki kaşın arası, alının ortası.

alın damarı çatlamak

- * Bkz. ar daman çatlamış.

alın teri

- * Emek.

alın teri dökmek

- * çok emek vermek, zahmetli bir iş görmek.

alın teri ile kazanmak

- * hak ederek, çalışarak, emek vererek kazanmak.

alın yazısı

- * Yazgı, talih, kader, mukadderat.

alındı

- * Para veya başka bir şeyin teslim alındığını gösteren belge, makbuz.

alındılı

- * Yerine gitmesini sağlamak için gönderenin ek bir ücret ödeyerek postaya alındı karşılığında verilen (mektup, paket vb.).

alıngan

- * Aşırı duygulu, çabuk gücenen, kırlan.

alınganlık

- * Alıngan olma durumu.

alınlık

- * Kadınların alınlana taktıkları altın veya gümüşten süs eşyası.
- * Yapılarda cephe süsü.

alınma

- * Alınmak işi.

alınmak

- * Almak işi yapılmak.
- * Bir sözün, bir davranışın kendisine karşı olduğunu sanarak incinmek, kırılmak veya öfkelenmek.
- * Elde edilmek.
- * Uyarlanmak, adapte olunmak.

alıntı

- * Bir yazıya başka bir yazarın yazısından alınmış parça, aktarma, iktibas.
- * Başka bir dilden alınmış kelime.

alıntılama

- * Alıntılama işi.

alıntılamak

- * Bir yazıya başka bir yazarın yazısından cümle veya cümleler almak, alıntı yapmak, aktarmak, iktibas etmek.

alıp satmaz görünmek

- * ilgisiz görünmek veya davranmak.

alıp sattığı olmamak

- * hiç ilgisi bulunmamak.

alıp vereceği olmamak

- * bir kimseyle hiçbir ilgisi olmamak.

alıp verememek

- * anlaşılamamak, çekememek, geçinememek.

alıp vermek

- * yürek çarpıntısı geçirmek.

alıp yürümek

- * az zamanda çok ilerlemek, yayılmak, çoğalmak, artmak.

alır almaz

- * hemen, derhal.

alırlık

- * Duygusal uyarımları alabilme yeteneği, idrak kabiliyeti.

alış

- * Almak işi veya biçimi.

alış fiyatı

- * Bir mal için alım karşılığı ödenen para ve üretim gereçleri fiyatı.

alış veriş

- * Alım satım işi.
- * İlişki, münasebet.

alış veriş yapmak

- * alım satım işini gerçekleştirmek.

alış verişe çıkmak

- * alım satım işi için çarşıya gitmek.

alış verişi kesmek

- * biriyle ilgisi kalmamak.

alışık

- * Herhangi bir duruma alışmış olan.

alışık olmak

* alışkanlık durumuna gelmek.

alışıklık

* Alışık olma durumu.

alışılma

* Alışılmak işi.

alışılmak

* Bir şeye alışmış duruma gelinmek.

alışılmamış

* Nadir, bilinmeyen, az rastlanan.

alışılmış

* Her zamanki, mutad.

alışkan

* Alışkın.

alışkanlığında olmak

* iyice alışık bulunmak, huy hâline getirmek.

alışkanlık

* Bir şeye alışmış olma durumu, itiyat, huy.

* Yakınlık, arkadaşlık, ünsiyet.

* İç ve dış etkilerle davranışların tekrarlanması, hep aynı biçimde gerçekleşmesi sonucu beliren, şartlanmış davranış.

alışkanlık edinmek

* bir şeyi sürekli yapar olmak, itiyat edinmek.

alışkanlıktan kopmamak

* belli bir huydan vazgeçememek, alışıklığı bırakmamak.

alışkı

* Yapılmaya alışılmış davranış.

alışkın

* Bir şeye veya bir şey yapmaya alışmış olan.

alışkın olmak

* iyice alışmak, hiç yabancılık çekmemek.

alışkınlık

* Alışkın olma durumu, alışkanlık.

alışma

* Alışmak işi.

alışmak

* Bir işi tekrarlayarak kolaylıkla yapabilmek.

* Yadırgamaz duruma gelmek.

* Uyar duruma gelmek, uygun gelmek, intibak etmek.

* Sürekli ister olmak.

* Bağlanmak, ısınmak.

* Etkisini yitirmek.

* Evcilleşmek, ehlileşmek.

* Tutuşmak, yanmaya başlamak.

alışmış kudurmuştan beterdir

* alışılan bir şeyden kolayca vazgeçilmez.

alıştırma

- * Alıştırmak işi.
- * Bir beceriyi, bilgiyi kazanmak için yapılan tekrar, temrin, egzersiz.
- * Vücudun biyolojik yönden gelişimini sağlayan çalışma, idman.

alıştırmak

- * Alışmasına yol açmak.
- * Uyar duruma getirmek.

Ali

- * Kişi adı olarak aşağıdaki deyimlerde geçer.

âli

- * Yüce, yüksek.

Ali Cengiz oyunu

- * "kurnazca ve haince düzen" anlamında kullanılır.

Ali kıran baş kesen

- * çok zorba.

Ali kıran baş kesen

- * zorba.

âlicenap

- * Cömert.
- * Onurlu, şerefli.

âlicenaplık

- * Âlicenap olma durumu.

alifatik

- * Açık zincirli (organik madde).

alil

- * Hastalıklı, sakat.

alim

- * Bilen, bilici.

âlim

- * Bilgin.

alimallah

- * Allah "Allah bilir" anlamına gelen bu söz, söylenen bir sözün doğruluğuna inandırmak için kullanılır.

âlimane

- * Âlime yakışan, âlimin yaptığı gibi.

âlimlik

- * Bilginlik.

alinazik

- * Közlenmiş patlıcan, sarımsaklı yoğurt ve kıyma ile yapılan bir çeşit yemek.

Ali'nin külâhını Veli'ye, Veli'nin külâhını Ali'ye giydirmek

- * (bir kimse) birinden aldığı ötekine, ötekinden aldığı bir başkasına vererek işini yürütmek.

Ali'nin külâhını Veli'ye, Veli'nin külâhını Ali'ye giydirmek

- * birinden aldığı öbürüne, bir başkasından aldığı da ona vererek işini yürütmek.

aliterasyon

* Şiir ve nesirde uyum sağlamak için söz başlarında ve ortalarında aynı ünsüzün veya aynı hecelerin tekrarlanması.

alivre

* Ürün daha tarladayken, yetiştiği zaman teslim edilmek üzere, önceden pey verilerek yapılan (satış).
* Dağıtım, dağıtma.

alivre satış

* Vadeli satış.

aliyyülâlâ

* En güzel, en iyi, mükemmel.

alizarin

* Kök boyası, kök kırmızısı.

alize

* Tropikal bölgelerdeki denizlerde bütün yıl süresince düzenli esen birtakım rüzgârlar.

Alka Evli

* Oğuz Türklerinin 24 boyundan biri.

alkali

* Alkali metallerin hidroksitleriyle amonyum hidroksitin genel adı. Bu maddelerde, asitlerin kırmızıya çevirmiş olduğu bitkisel mavi rengi eski durumuna döndürme özelliği vardır.

alkali metaller

* Oksitlenmelerini sodyum, lityum, potasyum, rubidyum, sezyum elementlerinin sağladığı metaller.

alkalik

* Alkali ile ilgili olan veya içinde alkali bulunan, kalevî, antiasit.

alkalimetre

* Bkz. alkalölçer.

alkaloit

* Özellikleri ile alkalileri andıran organik madde.

alkalölçer

* Alkalilerin saflık derecesini belirtmeye yarayan cihaz, alkalimetre.

alkarna

* İstiridye, midye, tarak gibi kabuklu hayvanları avlamak için deniz dibini taramakta kullanılan, ağız kısmı demirden bir ağı.

alkım

* Gök kuşağı.

alkış

* Bir şeyin beğenildiğini, onaylandığını anlatmak için el çırpma, alkışlama.

alkış ağası

* Padişahı alkışlamakla görevli kimse.

alkış almak

* çok beğenilmek.

alkış kopmak

* birdenbire güçlü bir biçimde el çırpılmak.

alkış toplamak

* çok alkışlanmak.

alkış tufanı kopmak

* sürekli ve coşkulu alkış başlamak.

alkış tutmak

* el çırparak veya topluca, yüksek sesle "yaşa", "var ol" gibi sözler ile birini alkışlamak.
* taraftar olmak belli bir görüşten yana olmak.

alkışçı

* Alkışlayan (kimse).
* Şakşakçı, dalkavuk, yüze gülücü, yağcı.

alkışçılık

* Alkışçı olma durumu.

alkışlama

* Alkışlamak işi.

alkışlamak

* Bir şeyin beğenildiğini, onaylandığını anlatmak için el çırpma.
* Beğenmek, takdir etmek.

alkışlanma

* Alkışlanmak işi.

alkışlanmak

* Alkışlamak işine konu olmak.

alkil

* Alkol kökü.

alkol

* Bira, şarap gibi sıvıların veya pancar, patates nişastasının şekere dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan glikoz çözeltilerin mayalaşmış özlerinin damıtılmasıyla elde edilen, kokulu, uçucu, yanıcı, renksiz sıvı, C₂H₅OH, ispiroto, etanol, etil alkol.
* Her türlü alkollü içki.

alkolik

* Alkollü içkilere aşırı derecede düşkün olan (kimse).

alkolizm

* Alkollü içkilere hastalık derecesinde düşkün olma durumu.

alkollü

* Alkolden yapılmış veya içinde alkol bulunan.
* İçkili.

alkölölçer

* Sıvılardaki alkol oranını ölçmeye yarayan cihaz.

Allah

* Kâinata var olan her şeyin yaratıcısı, koruyucusu olduğuna ve tek olduğuna inanılan yüce ve üstün varlık, Yaradan, Tanrı, Rab, Mevlâ.
* Allah adı bazı isim tamlamalarında tamlanan kelimeyi güçlendirir.
* En büyük, en usta.

Allah Allah!

* şaşma veya can sıkıntısı anlatan bir ünlem.
* Türk askerinin hücum narası.

Allah (bin bir) bereket versin

* bir kazanç karşısında durumundan hoşnut olmayı belirtir.

Allah (seni) inandırırın

* inanılması pek kolay olmayan bir şey anlatılırken yemin yerine söylenir.

Allah (veya Allahım)

* bir şey karşısında hayranlık veya yakarma bildirir.

Allah acısını unutturmasın

* Tanrı bu acıyı unutturacak daha büyük bir acı göstermesin.

Allah akıl fikir versin (veya Allah akıllar versin)

* akılsızca bir davranışta bulunanlar için kullanılır.

Allah aratmasın

* yakınılacak bir durumda "Tanrı daha kötüsünü göstermesin" anlamında kullanılır.

Allah artırsın

* (gerçek veya alay anlamında) Tanrı daha çoğunu versin.

Allah aşkına

* birlikte söylendiği sözün anlamına göre ant vermek veya yalvarmak için "Allah'ını seversen" anlamında, şaşma, usanç bildirir.

Allah bağışlasın

* (çocuğunu, sevdiğini) Tanrı kazadan, belâdan korusun, esirgesin.

Allah bahtından güldürsün

* (evlenecek kız için) mutluluk dileğini belirtir.

Allah bana, ben de sana

* şimdi sana borcumu ödeyecek param yok, kazanırsam öderim.

Allah belâsını versin

* ilenme sözü.

Allah beterinden saklasın (veya esirgesin)

* Tanrı daha kötü duruma düşürmesin.

Allah bilir

* belli değil.

* bana öyle geliyor ki.

Allah bir

* yemin yerine kullanılır.

Allah bir dediğinden başka sözüne inanılmaz

* birinin çok yalancı olduğunu anlatmak için söylenir.

Allah bir yastıkta kocatsın

* yeni evlenenlere "bir arada yaşlanın" anlamında söylenen bir iyi dilek sözü.

Allah büyüktür

* günün birinde hakkını alacağına, kendine yapılmış olan haksızlıkların düzeleceğine inanmak gerektiğini anlatır.

Allah canını alsın

* ilenme sözü.

Allah cezasını vermesin (veya Allah cezasını versin)

* yarı şaka, yarı şaşma yollu, bazen de gerçek öfke ile söylenen ilenme sözü.

Allah dağına göre kar verir

* Tanrı herkese dayanabileceği ölçüde sıkıntı verir.

Allah derim

* pek bozuk bir iş için sorulan "ne dersin?" sorusuna karşı "söyleyecek başka söz bulamıyorum" anlamında kullanılır.

Allah dirlik düzenlik versin

* Tanrı aile huzuru versin.

Allah dokuzda verdiğini sekizde almaz

* alın yazısı ne ise o olur.

Allah dört gözden ayırmasın

* "Tanrı, çocuğu yetim veya öksüz bırakmasın" anlamında bir iyi dilek sözü.

Allah düşmanıma vermesin

* anlatılan bir kötülüğün büyüklüğünü belirtmek için söylenir.

Allah ecir sabır versin

* baş sağlığı dileği olarak söylenir.

Allah eksik etmesin

* Tanrı yokluğunu göstermesin.

* birinin yaptığı bir hizmet anılırken onun için teşekkür yollu söylenir.

Allah eksikliğini göstermesin

* pek gerekli olan bir şeyin kusuru anlatılırken, böyle de olsa onun varlığına şükredildiğini anlatır.

Allah emeklerini eline vermesin

* Tanrı emeklerini boşa çıkarmasın.

Allah esirgesin (veya saklasın)

* Tanrı korusun! Tanrı kötü durumla karşılaştırmasın!.

Allah etmesin

* olması istenilmeyen bir durumdan veya bir olaydan söz edilirken söylenir.

Allah gecinden versin

* "çok yaşayasın" anlamında kullanılan bir iyi dilek sözü.

Allah göstermesin

* Tanrı kötü bir durumla karşılaşmaktan korusun.

Allah hakkı için

* ant içmek veya ant vermek için kullanılır.

Allah Halil İbrahim bereketi versin

* Tanrı çok versin, bereket versin.

Allah hayırlı etsin

* genellikle bir olay başlangıcında "Tanrı uğurlu etsin" anlamında söylenir.

Allah herkesin gönlüne göre versin

* Tanrı herkesin dileğini yerine getirsin.

Allah hoşnut olsun

* bir kimsenin, kendisine iyiliği dokunan biri için kullandığı bir iyi dilek sözü.

Allah için

* gerçekten, doğrusu.

Allah iki iyilikten birisini versin

* (ağır hasta için) ya ölsün kurtulsun, ya iyi olsun.

Allah iyiliğini (veya lâıığını) versin

* hoşa gitmeyen bir davranış karşısında hoşgörü ile söylenir.

Allah kabul etsin

* sevap sayılan bir iş yapıldığında söylenir.

Allah kahretsin

* "Tanrı cezasını versin" anlamında bir ilenme sözü.

Allah kavuştursun

* birinin yakını, bulunduğu yerden ayrılınca kalanlara kavuşma dileğinde bulunmak için söylenen söz.

Allah kazadan belâdan saklasın

* Tanrı'nın insanı türlü kötölüklerden koruması dileğiyle söylenen bir iyi dilek sözü.

Allah kerim

* Tanrı büyüktür, Tanrı'ya güvenmeli.

Allah kismet ederse

* Tanrı izin verirse.

Allah korusun (veya saklasın)

* Tanrı tehlikeye, kötü duruma düşürmesin!.

Allah kuru iftiradan saklasın

* bir suçlama karşısında bunun sırf iftira olduğunu anlatmak için söylenir.

Allah manda şıfalığı versin

* çok veya ağır yemek yiyenler için şaka yollu söylenir.

Allah mübarek etsin

* kutlu olsun.

* onaylanmayan bir durumda alay yollu kullanılır.

Allah müstahakını versin

* (gerçek veya alay anlamında) çıkışma anlatan bir söz.

Allah ne verdiyse

* yemek olarak evde ne varsa.

Allah ömürler versin

* saygı gösterilen bir kimseye selâm veya teşekkür olarak söylenir.

Allah övmüş de yaratmış

* çok güzel olanlar için söylenir.

Allah rahatlık versin

* genellikle yatmaya gidilirken söylenen bir iyi dilek sözü.

Allah rahmet eylesin

* ölüleri hayırla anmak için söylenir.

Allah rızası için

* dilencilerin para isterken söyledikleri yalvarma sözü.

* ne olursun.

* karşılık beklemezsiniz.

Allah sağ gözü (veya eli) sol göze (veya ele) muhtaç etmesin

* Tanrı kimseyi kimseye, en yakınlarına bile muhtaç etmesin.

Allah selâmet versin

- * yola çıkanlara "Tanrı kazadan belâdan korusun" anlamında söylenen bir uğurlama sözü.
- * yolda güçlük içinde bulunanlara iyi dilek sözü olarak kullanılır.
- * uzaktaki tanıdıklar anılırken kullanılır.
- * birinden pek yana olmayan bir söz söylenecği zaman onun adından önce getirilen giriş sözü.
- * "keyfin bilir, gidersen git" anlamında kullanılır.

Allah senden razı olsun

- * yapılan bir iyilik karşısında "Tanrı seninle birlik olsun, iyiliğini senden esirgemesin" anlamında teşekkür olarak kullanılır.

Allah seni (veya sizi) inandırсын

- * doğru söylüyorum, Tanrı tanıktır.

Allah son gürlüğü versin

- * Tanrı, yaşlılıkta sıkıntı göstermesin.

Allah sonunu hayır etsin

- * bir işin sonucu için kaygı duyulduğunda söylenen bir iyi dilek sözü.

Allah taksimi

- * eşitlik gözetilmeden yapılan paylaşırma, kul taksimi karşıtı.

Allah taksimi

- * Eşitlik gözetilmeden yapılan paylaşırma kul taksimi karşıtı.

Allah taksiratını affetsin

- * (ölüler için) Tanrı kusurlarını bağışlasın.

Allah tamamına erişirsin

- * herhangi bir iş veya olayın iyi sonuçlanması dileğiyle söylenir.

Allah tekrarına erdiresin

- * tekrar bu günleri görün.

Allah utandırmasın

- * bir işe girişenlere söylenen başarı dileği.

Allah var (veya Allah'ı var)

- * doğrusunu söylemek gerekirse.

Allah vere de

- * iyi dilek anlatır.

Allah vergisi

- * Tanrı vergisi, yaradılıştan olan yetenek veya özellik.

Allah vermesin

- * bir şeyin olmaması dileğini anlatır.

Allah versin

- * iyi bir şey ele geçirenlere memnunluk bildirmek için, bazen de takılma ve şaka için söylenir.
- * dilenciyi savmak için söylenir.

Allah yapısı

- * İnsanlar tarafından değil de tabiatta olduğu gibi.

Allah yarattı dememek

- * kıyasıya dövmek, çok hırpalamak.

Allah yazdı ise bozsun

* gerçekleşmesi istenmeyen bir olay veya durum için kullanılır.

Allah yürü ya kulum demiş

* az zamanda çok para kazananlar veya işinde çok ilerleyenler için söylenir.

Allah ziyade etsin

* (kahve ve yemekten sonra) "Tanrı artırsın" anlamında kullanılan bir iyi dilek sözü.

Allah'a (bin) şükür

* "hamdolsun", "bereket versin" gibi durumdan memnun olunduğunu anlatır.

Allah'a bir can borcu var

* Allah'a vereceğı canından başka hiç kimseye bir borcu yok.

Allah'a emanet

* "Tanrı esirgesin" anlamında birini överken söylenir.

Allah'a emanet olun

* ayrılanın kalana söylediğı bir eslenme sözü.

Allaha ısmarladık

* Ayrılanın kalan veya kalanlara söylediğı bir iyi dilek sözü.

Allah'a yalvar

* kendi kusuru yüzünden güç bir duruma düşüp yakınan kimseye "ben sana yardım edemem, benden bir şey umma" anlamında söylenir.

Allah'ı (veya Allah'ını) seversen

* "Allah aşkına" gibi, yerine göre ant verme, yalvarma için kullanılmakla birlikte, şaşma veya usanç gibi duygular da anlatır.

Allah'ı çok, insanı az bir yer

* pek ıssız ve kuytu bir yer.

Allah'ım!

* şiddetli bir duygulanma anlatan ünlem.

Allah'ın (veya Tanrı'nın) günü

* (bıkkınlık duygusu ile) hemen hemen her gün.

Allah'ın adamı

* garip, saf, zavallı (kimse).

Allah'ın belâsı

* varlığı üzüntü veren.

Allah'ın binasını yıkmak

* kendini veya başkasını öldürmek.

Allah'ın cezası

* pek yaramaz, şirret.

Allah'ın emri

* kader.

Allah'ın evi

* cami, mescit.

* insan gönlü.

Allah'ın gazabı

* çok sıkıntı veren şey.

Allah'ın hikmeti

* beklenmeyen, sebebi anlaşılmayan veya şaşıl原因 şeyler için kullanılır.

Allah'ın işine bak

* (bir işin, bir olayın) beklenmedik, şaşıl原因 bir durumda kullanılır.

Allah'ın kulu

* insan, kimse, kişi.

Allah'ından bulsun

* ben kendisine bir şey yapmayacağım, yaptığı kötülüğünün cezasını Tanrı versin.

Allah'ını seversen

* istek, dilek ve yalvarma amacıyla kullanılır.

allahlık

* Kendisinden hiçbir işte yararlık umulmayan saf ve zararsız (kimse).

allahsız

* Tanrı'yı tanımayan, Tanrı'nın varlığına inanmayan, Tanrısız.

* Acımasız, insafsız, vicdansız.

allahsızlık

* Tanrısızlık.

Allah'tan

* iyi ki.

* yaradılıştan.

Allah'tan kork!

* "yapma, utan, yazıkır!".

Allah'tan korkmaz

* can yakıcı, insafsız, acımasız.

Allah'tan umut kesilmez

* daha çok ağır hastalar için söylenilen "iyileşebilir" anlamında bir iyi dilek sözü.

Allahüâlem

* Tanrı daha iyisini bilir anlamında kullanılır.

Allahüteâlâ

* Yüce Tanrı, ulu Allah.

allak

* Sözünde durmaz, dönecek, aldatıcı.

* Kendisine güvenilmesi doğru olmayan (kimse).

allak bullak

* Alt üst, karmakarışık.

allak bullak etmek

* karmakarışık bir duruma getirmek, düzeni bozmak.

* (akıl, zihnini) düşünemez duruma getirmek.

allak bullak olmak

* çok karışık duruma gelmek, altı üstüne gelmek, karmakarışık olmak, düzeni bozulmak.

* (akıl, zihin) şaşkına dönmek, karışmak, şaşırmak.

allama

* Allamak işi.

allamak

* "Süslemek, donatmak" anlamına gelen allamak pullamak deyiminde geçer.

allâme

* Derin ve çok bilgisi olan, çok bilgili.

allâme kesilmek

* her şeyi bilir görünmek.

allâmelik

* Allâme olma durumu.

allâmelik taslamak

* bilgisiz olduğu hâlde her şeyi bilir görünmek.

allanma

* Allanmak işi.

allanmak

* Süslenmek.

allaşma

* Allaşmak işi veya durumu.

allaşmak

* Al duruma gelmek.

allegretto

* Bir parçanın allegrodan biraz daha ağır çalınacağını anlatır.

allegro

* Bir parçanın canlı, neşeli ve hızlı çalınacağını anlatır.

allem

* Bir işi istediği duruma getirmek için "her türlü kurnazca çareye başvurmak" anlamıyla allem etmek kallem etmek deyiminde geçer.

allı

* Üzerinde al renk bulunan.

allı pullu

* Göz alıcı renkler ve şeylerle süslenmiş.

allık

* Al olma durumu.

* Kadınların süs için yanaklarına sürdükleri al boya.

alma

* Almak işi.

* Alıntı, iktibas.

almaç

* Bir elektrik akımını alıp başka bir kuvvete çeviren cihaz, alıcı, ahize, reseptör.

almak

* Bir şeyi veya kimseyi bulunduğu yerden ayırmak.

* Bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak.

* Yanında bulundurmak.

* Birlikte götürmek.

* Satın almak.

* Ele geçirmek, fethetmek.

* İçine sığmak.

- * Kabul etmek.
- * Kendine ulaştırmak, iletmek.
- * İçeri sızmak, içine çekmek.
- * (erkek, kadın için) ... ile evlenmek.
- * Sürükleyip götürmek.
- * Kazanmak, elde etmek.
- * Zararlı, tehlikeli bir şeye uğramak.
- * Bürümek, sarmak, kaplamak.
- * Kısaltmak, eksiltmek.
- * Yolmak, koparmak.
- * Yerini değiştirmek, çekmek.
- * Temizlemek.
- * (duş, banyo için) Yaptmak; yıkanmak.
- * (içeri) Götürmek.
- * Bir yeri savaşla ele geçirmek.
- * (tat veya koku için) Duymak.
- * Örtmek, koymak.
- * (süre için) Değiştirmek.
- * ... gibi anlamak.
- * Başlamak.
- * Davranış veya makam değiştirmek.
- * (içecek veya sigara için) İçmek.
- * Yutmak; kullanmak.
- * (yol için) Gitmek, (mesafe) katetmek.
- * almak.
- * Göreve, işe başlatmak.
- * Görevden, işten çekmek.
- * Kazanç sağlamak.
- * (ölüm sebebiyle) Ayrılmak.
- * Gidermek, yok etmek.
- * Soldurmak.
- * Vücuttaki hasta bir organı ameliyatla çıkarmak.
- * (motor) alışması için gerekli olan elektrik veya yakıttan yararlanır duruma gelmek.

almamazlık

- * Kabul etmeme durumu.

Alman

- * Cermen soyundan olan halk ve bu halktan olan kimse.
- * Alman halkına, Almanya'ya özgü olan şey.

Alman gümüşü

- * Çinko, bakır ve nikelden yapılan, gümüşü andırır bir alaşım, mayşor.

Alman papatyası

- * Orta Avrupa'da yetişen bir papatya türü (Anfhemis mobilis).

Alman usulü

- * Bir topluluk için yapılan harcamada giderlerin herkese eşit olarak bölüştürölmesi yöntemi.

almanak

* Yılın gün, hafta, ay gibi bölümlerinden başka, bayram, yıl dönümü gibi belli günleri ve birtakım astronomi, meteoroloji, istatistik bilgilerini gösteren kitap biçiminde takvim.

Almanca

- * Hint-Avrupa dillerinin Cermence kolundan, Almanya, Avusturya ile İşvire'nin bir bölümünde kullanılan dil.
- * Almanların kullandığı dil.
- * Bu dile özgü olan.

Almanı

- * Almanya yanlısı olan (kimse).

* Almanya'da çalışan Türk işçisi.

Almancılık

* Almancı gibi davranma.

Almanlaşma

* Almanlaşmak işi veya durumu.

Almanlaşmak

* Alman yaşayış tarzını benimsemek.

Almanlaştırma

* Almanlaştırmak işi.

Almanlaştırmak

* Almanlara özgü yaşayış tarzı kazandırmak.

almaş

* İki veya daha çok şeyin sıra ile değiştirilerek kullanılması veya kendiliğinden değişerek çalışması, keşikleme, münavebe.

* Birinin doğru olması ötekinin yanlışlığını gerektiren iki önermenin oluşturduğu sistem.

almaşık

* İki veya daha çok şeyin sıralanmalarında değişiklik olan.

* Almaşlı olarak işleyen, mütenavip, alternatif.

almaşık yapraklar

* Sapın iki yanında karşılıklı değil de aralıklı olarak bir sağda, bir solda bitmiş yapraklar.

almaşıklık

* Dönüşümlü ve düzenli sıralanma.

almaşlı

* Almaş niteliği olan.

alnaç

* Bir şeyin ön tarafı, ön yüzü.

alnı açık yüzü ak

* çekinecek hiçbir durumu veya ayıbı olmayan.

alnına kara sürmek

* bir kimsenin haksız yere kötü tanınmasına yol açmak.

alnında yazılmış olmak

* bir olayın, kişinin başına gelmesini Allah'ın buyurmuş olduğuna inanmak.

alnından öpmek

* beğenmek, takdir etmek.

alnını karışlamak

* küçümseyerek meydan okumak.

alnının akı ile

* ayıplanacak bir duruma düşmeden, tertemiz, şerefiyle, başarı göstermiş olarak.

alnının kara yazısı

* kötü kaderi, kötü talihi.

alo

* Telefon konuşmasında kullanılan seslenme sözü.

alogami

* Bir çiçek tepeciğinin başka bir çiçek tozu ile tozlanması.

alotropi

* Karbon, fosfor gibi maddelerin, fiziksel bakımdan ayrı özellikler gösterebilmesi durumu.

alp

* Yiğit, kahraman.

Alp eren

* Derviş.

* Mücahit.

Alp yıldızı

* Dağların çok yüksek yamaçlarında yetişen bir çiçek (Paradisica liliastrium).

alpaka

* Çifte parmaklılar takımının devegiller sınıfından, Güney Amerika'da yaşayan, uzun tüylü, memeli bir hayvan (Lama glama pacos).

* Bu hayvanın yünü veya bu yünden dokunan kumaş.

alpaks

* Kolayca bükülebilen alüminyum ve silisyum karışımı.

alpinist

* Dağcı.

alpinizm

* Dağcılık.

alplık

* Alp olma durumu, yiğitlik, kahramanlık.

alşimi

* Elementleri altına çevirmek isteyen bir iş alanı, simya.

alşimist

* Alşimi ile uğraşan kimse, simyacı.

alt

* Bir şeyin yere bakan yanı, üst karşıtı.

* Bir nesnenin tabanı.

* Oturulurken uyluk kemiklerinin yere gelen bölümü.

* Bir şeyin yere yakın bölümü.

* Birkaç şeyin içinden bize göre uzak olanı.

* (birkaç şeyden) Yere yakın olan.

* Alt kelimesi "... altında" biçiminde kullanıldığında "bir şeyin etkisinde" anlamını verir.

* Alt bir isimle tamlama kelime oluşturduğunda a) önceki ismin kavramına etki veya yer anlamı katar: Ayak altı. b) (sınıflamalarda) ikinci derecede olan.

* (kaynatma veya pişirmede) Yanan ocak, ocak alevi.

alt alta

* Birbirinin altında olarak.

alt alta üst üste

* birbirleriyle itişir kalkışır durumda.

alt bölüm

* Yazılarda bölümlerin ayrıldığı parçalardan her biri, ayırım.

alt cins

* Bir cins içinden ayrılan ikinci derecede bir cins.

alt çene

* İnsan ve hayvanlarda yiyecekleri çiğnemeye yarayan, oynayabilen çene.

alt çene oynamak

* yemek, içmek.

alt damak

* Damaklardan altta olanı.

alt deri

* Üst derinin altında bulunan ikinci tabaka, hipoderm.

* Bazı gövde ve yaprakların üst derilerinin altında bulunan, çoğu kez hücre zarları kalınlaşmış özel doku, hipoderm.

alt diş

* Alt çene üzerinde sıralanmış dişlerin biri.

alt dudak

* Dudaklardan altta bulunanı.

* Böceklerin ağız sisteminde bulunan alt parça.

alt etmek

* üstünlük sağlamak, yenmek, sırtını yere getirmek.

alt familya

* Bir familyanın içinden ayrılan ikinci derecede bir familya.

alt geçit

* Trafik akımını kesmemek için bir yolun altından geçirilen yol.

alt güverte

* Gemilerde güvertelerden altta bulunanı.

alt hava yuvarı

* Dünyamızı kuşatan atmosferin 10 km kalınlığında olan alt katmanı.

alt ırk

* Aynı ırk içinde yetiştirme amacına ve çevreye bağlı kalınarak değişme uğratılmış ve bu yolla ırk içinde özellikle fizyolojik nitelikleri bakımından kalıtsal sapma gösteren hayvan topluluğu.

alt karşıt

* Konusu ile yüklemi aynı olan, biri tikel olumlu, öbürü tikel olumsuz, karşı karşıya konmuş iki önermeden her biri: Bazı insanlar bilginlerdir" ile "Bazı insanlar bilgin değildirlir" gibi.

alt kat

* Bir yapının veya aracın katlarından altta bulunan bölümü.

alt kurul

* Belli bir konuyu ele almak amacıyla bir kurul içinden birkaç kişi seçilerek oluşturulan kurul.

alt olmak

* yenilmek.

alt sınıf

* Bir sınıf içinden ayrılan ikinci derecedeki sınıf.

alt şube

* Bir şube içinde kurulan ikinci derecedeki şube.

alt tabaka

* Tabakalardan altta bulunan.

alt takım

- * Bir takım içinde kurulan ikinci derecedeki takım.

alt tarafı (veya yanı)

- * geriye kalanı.
- * işin daha sonrası.
- * değeri, olup olacağı.

alt tür

- * Bir tür içinde ayrılan ikinci derecedeki tür.

alt üst

- * Çok karışık ve dağınık.

alt üst böreği

- * Önce bir yüzü, sonra çevrilerek öbür yüzü kızartılarak pişirilen börek.

alt üst etmek

- * alt yüzünü üst yüzüne getirmek.
- * çok karışık duruma getirmek, düzenini bozmak.
- * zarar vermek, yıkmak.
- * huzursuz etmek, rahatsızlık vermek.

alt üst olmak

- * çok karışık duruma gelmek.
- * heyecanlanmak, üzülmek, tedirgin olmak, yıkmak.
- * rahatsızlanmak.

alt yanı çıkmaz sokak

- * sonu gelmeyen, sonuç alınamayan işler için söylenir.

alt yapı

- * Bir yapı için gerekli olan yol, kanalizasyon, su, elektrik gibi tesisatların hepsi.
- * Toplumun ekonomik yapısını oluşturan ve insan bilincinden bağımsız olarak biçimlenen üretim ilişkilerinin hepsi, üst yapı karşıtı.

alt yazı

- * Gazete, dergi gibi yayınlarda çıkan resim ve fotoğrafları açıklayan yazı.
- * Yabancı dildeki bir filmin konuşmalarını çeviri olarak görüntünün altında veren yazı.

alt yazılama

- * Alt yazılmak işi.

alt yazılamak

- * Alt yazılan hazırlamak ve gerçekleştirmek.

alt yazılayıcı

- * Alt yazılamak işini yapan (kimse).

alt yazılı

- * Alt yazısı bulunan (film, görüntü).

Altayca

- * Altay Türkçesi.
- * Türk, Moğol, Mançu-Tunguz, Kore ve Japon dillerinin kendisinden türediği varsayılan ana dil.

Altayist

- * Altayistik ile uğraşan kimse.

Altayistik

* Altay grubuna giren Türk, Moğol, Mançu-Tunguz, Japon ve Korelilerin dil, edebiyat, kültür ve tarihleriyle uğraşan bilim dalı.

alternatif

- * Seçilebilecek bir başka yol, yöntem; seçenek.
- * Alması.
- * Dalgalı (akım).

alternatör

- * Dalgalı elektrik akımı veren üreteç.

altes

- * Prens ve prenseslere verilen şeref unvanı.
- * Bu unvanı taşıyan kimse.

altı

- * Beşten sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam, 6, VI.
- * Beşten bir artık.

altı alay üstü kalay

- * içi dışı gibi özenilmiş olmayan şeyler için söylenir.

Altı Kardeş

- * Kuzey kutup yönünde, Büyük Ayı'nın karşısında bulunan takım yıldız.

altı karış beberuhi

- * kısa boylu olanlar için alay yollu söylenir.

altı kaval üstü şişhane

- * Bkz. altı kaval üstü şişhane.

altı kaval, üstü şişhane

- * (giyim için) altı, üstüne uymaz.

altı okka etmek

- * birini kollarından ve bacaklarından tutup yukarı kaldırarak sallamak veya götürmek.

altı yaş olmak

- * işe birtakım oyunlar karışmak, böyle bir işe girişmekte sakıncalar bulunduğu anlaşılmak.

altı yol

- * Altı yolun birleştiği yer.

altıdan yemek

- * hastahanelerde hiç perhizi olmayan hastalara verilen tam yemek.

altıgen

- * Altı kenarlı çokgen, müseddes.

altık

* Konusu ile yüklemi aynı olan, biri tümel olumlu, biri tikel olumlu; biri tümel olumsuz, biri tikel olumsuz iki önerme arasındaki bağlantı durumu, mütedahil: "Kimi insanlar fanidir" önermesi "Bütün insanlar fanidir" önermesinin altığı olur.

altılı

- * Altı parçadan oluşan, kendinde herhangi bir şeyden altı tane bulunan.
- * İskambil, domino gibi oyunlarda üzerinde altı işareti bulunan kâğıt veya pul.
- * Divan edebiyatında her bendi altı mısradan oluşan nazım biçimi.

altılık

- * Altısı bir arada, altı taneden oluşmuş, altı tane alabilen.

altın

* Atom sayısı 79, atom ağırlığı 196,9 olan, 10640 C de eriyen, kolay işlenen, yüksek değerli, paslanmaz element, kısaltması Au.

* Altından yapılmış.

* Altından yapılmış sikkeler.

* Niteliği iyi olan, üstün nitelikte olan, değerli.

altın adı pul oldu, kız adı dul oldu

* uygunsuz davranışları yüzünden temiz tanınan kişiliği lekелendi.

altın adını bakır etmek

* kötü işler yaparak temiz ve parlak ününü karartmak.

altın anahtar her kapıyı açar

* para olunca her güçlük yenilebilir.

altın babası

* Çok zengin, parası çok olan kimse.

altın beşik

* Bir elleriyle kendi bileklerini kavrayan iki kişinin, öteki elleriyle karşılıklı olarak birbirlerinin bileklerini tutmaları.

altın bilezik

* Altından yapılmış kola takılan ve pek çok türü olan süs eşyası.

* Para getiren sanat veya meslek.

altın çağ

* En parlak ve mutlu çağ.

altın eli bıçak kesmez

* varlıklı veya değerli kişilerin elini kimse bükemez.

altın gibi

* altına benzeyen, sarı.

altın kaplama

* Herhangi bir metal altın suyuna batırılarak ince bir altın tabaka ile sarılarak altına benzetilmek.

altın keseği

* Yerden temiz külçe durumunda çıkan altın.

altın kesmek

* çok para kazanır olmak.

altın kökü

* Güney Amerika'da yetişen, kusturucu niteliği olan bir kök, ipeka (Cephaelis ipeca cuanha).

altın küpü

* Altın para biriktiren; parası çok olan.

altın leğene kan kusmak

* varlık içinde hastalık veya sıkıntı çekerek yaşamak.

altın saat

* İzlenme oranının en çok olduğu vakit, prime time.

altın sarısı

* Altın rengini andıran.

altın suyu

* Bir kısım konsantre nitrik asit ile üç veya dört kısım konsantre hidroklorik asitten oluşmuş, özellikle plâtin ve altın gibi metalleri çözmekte kullanılan bir karışım.

altın topu

* güzel ve tombul olan kucak çocukları için bir benzetme sözü olarak kullanılır.

altın tutsa, toprak olur (veya altına yapışsa elinde bakır kesilir)

* giriştiği işlerde büyük talihsizliklere uğrayan kimsenin durumunu anlatır.

altın yağmurcun

* Bir tür kuş, yağmur kuşu.

altın yıl

* Eşlerin birlikte ulaştıkları 50. evlilik yılı.

altın yumurtlayan tavuk

* mesleği, sanatı, parası olan, gelirli kimse.

* turist.

altın yürekli olmak

* çok iyi niyetli olmak, yumuşak huylu görünmek.

altına etmek (veya kaçırmak)

* yatağına veya donuna abdest etmek.

altınbaş

* Daha çok Ege bölgesinde yetişen, yuvarlak, kalınca kabuklu güzel bir kavun türü.

altıncı

* Altı sayısının sıra sıfatı, sırada beşinciden sonra gelen.

altıncı duygu

* Ön sezi.

altıncı his

* Bkz. altıncı duygu.

altında kalmak

* ezilmek.

altında kalmamak

* karşılığını vermek, gördüğü iyilik veya kötülüğü karşılıksız bırakmamak.

altından Çapanoğlu çıkmak

* girişilen işte başa dert olacak bir durumla karşılaşmak.

altından çapanoğlu çıkmak

* bir işte başa dert olacak bir durumla, bir sorunla karşılaşmak.

altından girip üstünden çıkmak

* malı, parayı düşüncesizce harcayıp tüketmek.

altından kalkamamak

* bir işi başaramamak, becerememek, üstesinden gelememek.

* kendini savunamamak.

altından kalkmak

* bir güçlüğü yenmek, başarmak.

altını çizmek

* (bir sözün) önemini belirtmek, üzerine dikkati çekmek; vurgulamak.

altını ıslatmak

* yatağına veya donuna küçük abdestini etmek.

altını üstüne getirmek

* söz veya tutumuyla çevreyi birbirine düşürmek, karmakarışık etmek.

* bir şey bulmak için aramadık yer bırakmamak.

altınlaşma

* Altınlaşmak işi veya durumu.

altınlaşmak

* Altın durumu veya görünümü almak.

altınoluk

* İşlemeli kadın şalvarı.

* Altın sırma veya kılaptanla işlenmiş çizgili ipek kumaş ve bu cins kumaşların üstünde bulunan sırma işlemeli yollar.

* Sarıkların üstüne sarılan sırma şerit.

altıntop

* Turuncgillerden, sıcak bölgelerde yetişen bir meyve ağacı, greyfrut (Citrus decumana).

* Bu ağacın kanarya sarısı renginde, tadı acımsı meyvesi, kız memesi, greyfrut.

altıntop

* İki çeneklilerden, uzun, dikenli ve kürecikler hâlinde sapları olan bir kaktüs türü (Trollius ranunculoides).

altıparmak

* Ellerinde veya ayaklarında altıparmak parmağı olan (kimse).

* İri bir tür palamut balığı.

* Ayrı renkte altı yolu olan kumaş.

* Bu kumaştan yapılan gelin giysisi.

altıpatlar

* Altı tane fişek alan toplu tabanca, revolver.

altıpar

* Altı sayısının üleştirme biçimi; her birine altı, her seferinde altısı bir arada olan.

altız

* Bir doğumda dünyaya gelen altı (kardeş).

altimetre

* Yükseklikölçer.

altlama

* Altılamak işi.

altılamak

* Özel diye alınan bir şeye, genel bir kavramın altında yer vermek.

altılı

* Altı olan.

altılı üstlü

* Altı ve üstü birlikte.

* Alt ve üst katta olmak üzere, birlikte.

altılık

* Tabak veya bardak altı.

* Hayvanların altına yayılan ot veya saman.

* Arabaya koşulan atların yolları kirletmemesi için kuyruğunun altına yerleştirilen torba.

altmış

- * Elli dokuzdan sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam, 60, LX.
- * Altı kere on, elli dokuzdan bir artık.

altmış altı

- * Altmış altı sayı almakla kazanılan bir çeşit iskambil oyunu.

altmış altıya bağlamak

- * temelli olmayan bir çözümle durumu kurtarmış görünmek.

altmış dörtlük

- * Bir notanın altmış dörtte biri değerinde olan nota.

altmışşar

- * Altmış sıfatının üleştirme biçimi, her birine altmış, her defasında altmışı bir arada olan.

altmışıncı

- * Altmış sıfatının sıra bildiren biçimi, sırada elli dokuzuncudan sonra gelen.

altmışlık

- * İçinde altmış tane bulunan.
- * Altmış yaşında olan veya görünen.

alto

- * Kemanla viyolonsel arası büyük keman, viyola.
- * Kontralto.

altta kalanın canı çıksın

- * "herkes başının çaresine baksın, gücü yetmeyen ne olursa olsun" anlamında kullanılır.

altta kalmak

- * herhangi bir çatışmada, çekişmede yenilmek.

altta yok üstte yok

- * yoksul, fakir.

alttan (veya aşağıdan) almak

- * sert konuşan birine karşı yumuşak, olumlu davranmak.

alttan alta

- * gizlice, el altından.

alttan güreşmek

- * gizli gizli yenme yollarını kollamak.

altunî

- * Altın rengine olan.

alüfte

- * İffetsiz, oynak, cilveli (kadın).

alüftelik

- * Alüfte olma durumu.

alümin

- * Suda çözünmeyen, 20500 C de eriyen, beyaz bir toz olan alüminyum oksit (Al₂O₃).

alümina

- * Bkz. alümin.

alüminyum

* Atom numarası 13, atom ağırlığı 26,98 olan, gümüş parlaklığında, beyaz, 6600 C de eriyen hafif bir element. Kısaltması Al.

* Alüminyumdan yapılmış.

alüminyum taşı

* Boksit.

alüvyon

* Akarsuların taşıyıp yığdıkları balçık, kil gibi çok ince taneli şeylerin kum ve çakılla karışmasıyla oluşan yığın, lığ.

alveol

* Torba biçiminde küçük boşluk veya genişlemiş kısım.

alvere tulumbası

* Emme basma tulumba.

alyans

* Nişan yüzüğü.

alyon

* Para babası.

alyuvar

* Kana al rengini veren, çekirdeksiz, yuvarlak, küçük hücre, eritrosit.

Am

* Amerikyum'un kısaltması.

am

* Dişilik organı, ferç.

-am / -em

* Fiilden isim türeten ek: tut-am, dön-em vb.

ama

- * Çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlamaya yarar, amma.
- * Uyarma veya şartlı bir ifade niteliğinde olan bir cümleyi, başka bir cümleye bağlamaya yarar.
- * Beklenmeyen bir sonucu anlatan iki cümleyi onun sebebi durumunda olan cümleye bağlar.
- * Bir yargıyı veya bir buyruğu pekiştirmek için de kullanılır.
- * Bazen dikkati çekmek için cümlelerin sonuna getirilir.

âmâ

* Görmez, kör.

ama ne

- * ne hoş.
- * şaşılacak niteliği olan.

amabile

* Bir parçanın sevimli ve cana yakın çalınacağını anlatır.

amaç

- * Erişilmek istenilen sonuç, maksat.
- * Gaye.
- * Hedef.

amaç dışı

* Gaye dışı, hedeflenen amacın dışında.

amaç edinmek

* bir amaca ulaşma isteğinde bulunmak.

amaç gütmek

* bir amacı gerçekleştirmeye çalışmak.

amaçlama

* Amaçlamak işi, hedef alma, istihdaf.

amaçlamak

* Bir amaca ulaşmayı istemek, istihdaf etmek.

amaçlanma

* Amaçlanmak işi.

amaçlanmak

* Amaçlamak işine konu olmak.

amaçlı

* Amacı olan, gayeli.

* Bir amaca yönelik.

amaçlılık

* Amaçlı olma durumu.

amaçsız

* Amacı olmayan, gayesiz.

amaçsızlık

* Amaçsız olma durumu.

amade

* (bir işi) Yapmaya hazır.

-amak

* Fiilden isim türeten ek: bas-amak, tutamak, kaç-amak vb.

amal

* İşler, işlemler.

âmâlık

* Âmâ olma durumu.

amaliyebaa

* Matematikte dört işlem terimine verilen ad.

aman

* Yardım istendiğini anlatır.

* Bir suçun bağışlanmasının istenildiğini anlatır.

* Rica anlatır.

* Usanç ve öfke anlatır.

* Dikkat uyandırmak için kullanılır.

* Çok beğenmeyi anlatır: Aman ne güzel şey! Bu anlamda kullanıldığında buna da edatı da getirilebilir.

* Şaşma anlatır.

aman Allah (Allahım)

* şaşma, beğenme veya beğenmeme, korku gibi duyguları belirtmek için kullanılır.

aman bulmak

* kurtulmak.

aman dedirtmek (veya amana getirmek)

* karşı koyan birini boyun eğmek zorunda bırakmak, zor durumda bırakmak.

aman derim!

* sakın ha, böyle bir iş yapayım deme.

aman dilemek

* önce direnirken zor karşısında boyun eğip canının bağışlanmasını dilemek.

aman vermek

* canını bağışlamak, öldürmemek.

aman vermemek

* rahat bırakmamak, göz açtırmamak.

* acımayıp öldürmek.

aman zaman

* Karşısındakini yumuşatmak için söylenen sözleri anlatır.

amana gelmek

* önce direnirken zor karşısında boyun eğmek.

amanın

* Korkma ve şaşma sözü.

amanname

* İslâm devletlerinde düşmana güvenlik içinde olduğunu bildirmek üzere verilen belge.

amansız

* Aman vermez, hiç acımayan, cana kıyıcı.

amansız hastalık

* Kanser.

amansızca

* Öldürücü bir durumda, acımasız olarak.

* Hoşgörüsüz olarak.

aması maması yok!

* hiçbir özrün geçerli olamayacağını anlatır.

aması var

* herkesin bilmediği sakıncası veya kusurları var.

Amasya'nın bardağı, biri olmazsa biri daha

* ele geçirilmeyen veya kaçan bir şeye üzülme boştur, çünkü her zaman benzeri sağlanabilir.

amatör

* Bir işi para kazanmak için değil, yalnız zevki için yapan kimse, hevesli, profesyonel karşıtı.

amatörlük

* Amatör olma durumu.

amazon

* (eski çağların Amazonlarına benzetilerek) Erkek gibi, savaş saflarında yer alan kadın.

* Ata binen kadın.

ambalâj

* Eşyayı sarmaya yarayan mukavva, kâğıt, tahta, plâstik madde gibi malzeme.

ambalâj yapmak

* (bir şeyi) bu gibi maddelerle paketlemek, sandıklamak.

ambalâjcı

* Ambalâj yapan kimse.

ambalâjcılık

* Ambalâjcı olma durumu veya işi.

ambalâjlama

* Ambalâjlamak işi.

ambalâjlamak

* Ambalâj yapmak.

ambale etmek

* Birini düşünemez duruma getirmek, çok yormak.

* Otomobili fazla gaz vermekten çalışmaz hâle sokmak.

ambale olmak

* Çok yorulup iş göremez, düşünemez duruma gelmek.

ambar

* Genellikle tahıl saklanan yer.

* Yiyecek ve bazı eşyanın saklandığı yer.

* Geminin yük koymaya ayrılmış yeri.

* Eşya taşıma işleri yapan kurum veya ortaklık.

* Kum, çakıl gibi yapı malzemesini ölçmekte kullanılan ve her yanı çoğunlukla 75 cm olan küp ölçek.

* Genellikle tahılın çok üretildiği yer, bölge.

ambarcı

* Ambara bakan görevli, ambar memuru.

ambarcılık

* Ambarcının gördüğü iş.

ambarda kurutma

* Kapalı bir yerde, güçlü bir vantilâtör kullanılarak sağlanan hava akımı ile yeşil ve sulu yemlerin kurutulması.

ambargo

* Bir devletin, gemilerin kendi limanlarından ayrılmasını yasaklama buyruğu.

* Bir malın serbest sürümünü engellemek için konulan yasak.

ambargo koymak

* gemilerin limanlardan hareketini yasaklamak.

* bir malın serbest sürümünü engellemek.

* bir mala el koymak, müsadere etmek.

* siyasî, ekonomik, sosyal alanlarda caydırma amacıyla yaptırım uygulamak.

ambargoyu kaldırmak

* ambargo ile ilgili yasaklamayı kaldırmak.

ambarlama

* Ambar durumuna gelmek.

ambarlamak

* Ambar işi yapmak.

amber

* Amber balığından çıkarılan güzel kokulu, kül renginde bir madde.

* Güzel kokulu bazı maddelerin ortak adı.

amber ağacı

* Baklagillerden bir cins mimoza (Geum urbonum).

amber balığı

* Balinagillerden, boyu 25 m'ye kadar çıkan, başı büyük, dişli, çok yırtıcı bir balık, ada balığı (Catodon macrocephalus).

amber çiçeği

* Amber ağacının toparlak, fındık büyüklüğünde, altın sarısı renginde güzel kokulu çiçeği.

amberbaris

* Sarı çalı.

amberbu

* Hindistan'da, İran'da yetişen, pişince güzel bir koku veren, iri ve uzun taneli bir tür pirinç.

amblem

* Soyut bir şeyin, bir kavramın sembolü olan varlık veya eşya, belirtke.

amboli

* Atardamarda kanın pıhtılaşması veya yağ parçacıklarının oluşması sonucunda meydana gelen tıkanma.

ambülâns

* Hasta arabası, cankurtaran (arabası), cankurtaran.

amca

* Babanın erkek kardeşi.

* Yaşlı erkeklere saygı için kullanılan seslenme.

amcalık

* Amca olma durumu.

amcalık etmek

* birine amca gibi yakınlık göstermek.

amcamla dayım, hepsinden aldım payım

* yakınlarından beklediği ilgi ve yardımı görmeyen bir kimsenin artık yeni bir dilekte bulunmaya niyetli olmadığını anlatmak için söylenir.

amcazade

* Amcanın oğlu veya kızı.

amel

* Yapılan iş, edim, fiil.

* Bir kimsenin dinin buyruklarını yerine getirmek için yaptıkları.

* Sürgün, ötürük, ishal.

amele

* İşçi, emekçi.

amele taburu

* Genellikle yol yapım işlerinde görevli amelelerden oluşan birlik.

amelelik

* Amele olma durumu.

amelî

* İşe dayanan, iş üstünde, tatbikî, pratik.

* İş bakımından, işçe.

* Elverişli, kolay, uygun, kestirme.

* Hareketle ilgili olan, yalnız düşünce alanında kalmayıp işe dönüşen uygulamalı, tatbikî.

amelimanda

* İş yapamaz durumda olan.

ameliyat

- * Operatörün, hasta üzerinde kesme ve dikme yoluyla yaptığı müdahale, operasyon.
- * ç. İşler, faaliyetler.

ameliyat geçirmek

- * ameliyat edilmiş olmak.

ameliyat masası

- * Üzerinde ameliyat yapılan özel donanımlı masa.

ameliyathane

- * Hastaların ameliyat edildiği yer.

ameliyathane

- * Ameliyat edilmiş.

ameliye

- * Yapılan iş, işlem.

amenajman

- * Devlete ve kişilere ait ormanların, önceden hazırlanıp kabul edilmiş esaslara uygun olarak işletilmesi.
- * Tabii kaynakların işletilmesi.

amenna

- * İnandık anlamı ile "öyledir", "doğru", "diyecek yok" gibi tasdik etme anlatır.

Amentü

- * Kur'an surelerinden birinin adı.

Amerika armudu

- * Defnegillerden, Amerika'da yetişen bir ağaç (Persea gratissima).
- * Bu ağacın armuda benzer yemişi.

Amerika bademi

- * Aselbent ve zambak gibi maddeler veren bir sıcak iklim ağacı (Styrax americana).

Amerika elması

- * Antep fıstığıgillerden, Amerika'da yetişen bir ağaç, bilader ağacı (Anacardium occidentale).
- * Bu ağacın badem biçiminde çekirdekli, armuda benzer yemişi.

Amerika tavşanı

- * Kemiricilerden, arka ayakları çok uzun, küçük bir memeli kürk hayvanı (Eriomys chincilla).

Amerika üzümü

- * Şekerçi boyası.

Amerikalı

- * Amerika Birleşik Devletleri halkından olan kimse.

Amerikalılaşıma

- * Amerikalılaşmak işi veya durumu.

Amerikalılaşmak

- * Amerikalıların yaşayış tarzını benimsemek.

Amerikan

- * Amerika Birleşik Devletleri halkından olan kimse.
- * Amerika'ya özgü, Amerika ile ilgili olan.

amerikan

- * Pamuktan düz dokuma, kaput bezi. Amerikan bezi biçiminde de kullanılır.

Amerikan bar

* Lokanta, otel veya evlerde içki için ayrılmış köşe.

Amerikan bezi

* Bkz. amerikan.

Amerikan salatası

* Rus salatası.

Amerikanca

* Amerika Birleşik Devletlerinde kullanılan İngilizce.

Amerikanist

* Amerikan tarihi ve kültürü ile uğraşan bilimci.

Amerikanvari

* Amerikalıya yakışan biçimde, Amerikalı gibi.

amerikyum

* Atom numarası 95, yapay olarak elde edilen aktinitlerden bir element. Kısaltması Am.

ametal

* Metal olmayan elementler.

ametist

* Süs taşı olarak kullanılan mor renkte bir tür kuvars.

amfi

* Amfiteatr kelimesinin kısaltılmışı.

amfibi

* İki yaşayışlı.

* Hem karada hem de suda hareket eden (taşıt), yüzergezer.

amfibi harekât

* Kara ve deniz araçlarıyla yapılan manevra.

amfibol

* Piroksenlere yakın siyah, esmer, yeşil renkli bir silikat grubu.

amfibyumlar

* Kurbağa ve semenderleri içine alan iki yaşayışlı omurgalılar sınıfı.

amfiteatr

* Dinleyicilerin oturduğu, sıraları arkaya doğru basamaklı olarak yükselen salon.

* Yunan ve Roma'da açık hava tiyatrosu.

* Toprak parçası.

amfizem

* Vücut organlarından bir bölümünün hava ile şişmesi.

amfor

* İki kulplu, dibi sivri, dar boyunlu, karnı geniş testi.

amfora

* Bkz. amfor.

amigo

* Çoğunlukla spor yarışmalarında seyircileri coşturan kimse.

amigoluk

* Amigonun yaptığı iş.

amil	* Yapan, etken, etmen, sebep, faktör.
amilâz	* Nişastayı parçalayarak şekere çeviren bir enzim.
amin	* Amonyaktaki hidrojen yerine, tek değerli hidrokarbonlu köklerin geçmesiyle oluşan ürünlerin genel adı.
âmin	* "Allah kabul etsin" anlamında, duaların arasında ve sonunda kullanılır.
aminoasit	* Bir amino grubu ile bir karboksil grubu taşıyan, proteinlerin temel taşı olan organik bileşik.
amip	* Amipler takımından, vücudunun biçim değiştirmesiyle oluşan geçici kollar veya ayaklar üzerinde sürünerek yer değiştiren, tatlı ve tuzlu sularda yaşayan bir hücreli canlı (Amoibe).
amipler	* Bir hücreli hayvanların kök bacaklılar sınıfına giren bir takımı.
amipli	* İçinde amip bulunan. * Amiplerin yol açtığı.
amir	* Buyuran, emreden, üst. * Bir işte emir verme yetkisi olan kimse.
amiral	* Deniz kuvvetlerinde, ordudaki general rütbesine eşit rütbedeki subay.
amirallik	* Amiral olma durumu. * Amiralin makamı.
amirane	* Amir gibi, amire yakışan biçimde.
amirce	* Amire yakışır biçimde, amir gibi.
amiriita	* Bkz. ita amiri.
amirlik	* Amir olma durumu.
amit	* Amonyagın hidrojeni yerine bir asit kökünün geçmesiyle oluşan birleşiklerin sınıf adı.
amitoz	* Amip, akyuvar ve bazı bakterilerde hücre bölünmesi yoluyla olan çoğalma.
amiyane	* Kibarca olmayan, bayağı. * Sıradan.
amiyane tabiriyle	* halk ağzı ile, halk deyişiyle.

amma

* Bkz. Ama.

* Yanına getirildiği kelimenin anlamına aşırılık katarak şaşma veya hayranlık anlatır.

amma velâkin

* Ancak, bununla beraber.

ammada yaptın ha!

* söylenen bir söze pek inanılmadığını ve şaşıldığını anlatır.

amme

* Halkın bütünü, kamu.

amme davası

* Kamu davası.

amme efkârı

* Kamuoyu.

amme hukuku

* Kamu hukuku.

amme idaresi

* Kamu yönetimi.

amme menfaati

* Kamu yararı.

amnezi

* Hafıza kaybı, bellek yitimi.

amnios

* Döl kesesi.

amnios suyu

* Döl kesesini dolduran ve cenini içinde bulunduran sıvı, çağnak.

amonyak

* Azot ve hidrojen birleşimi olan, keskin kokulu bir gaz (NH₃).

* İçinde bu gazın eritilmiş bulunduğu su, nişadır ruhu.

amonyaklama

* Amonyaklamak işi.

amonyaklamak

* Bazı yemlerin amonyak veya bir amonyum bileşiği ile karıştırmak veya doyurmak.

amonyum

* Amonyaklı tuzlarda maden rolü oynayan bir birleşim kökü (NH₄).

amonyum karbonat

* Hamur kabartmada maya olarak kullanılan karbonik asidin amonyum tuzu, nişadır kaymağı.

amonyum sülfat

* Sanayide sentez yolu ile elde edilen amonyum nötr sülfat, azotlu gübrelerin en çok kullanılanıdır.

amor

* Bir çeşit kumaş.

amoralizm

* Ahlâk dışıcılık, töre dışıcılık.

amorf

* Biçimsiz.

amorti

* Birden ödenerek faizinin işlemesine son verilen tahvil.
* Piyangoda ödenen para kadar ödenen karşılık.

amorti etmek

* bir girişimde yatırılan parayı zamanla yeniden kazanmak.

amortisman

* Taşınmaz malların aşınmalarına karşılık olarak, yıllık kârdan ayrılan belirli pay.
* Faizin işlemesine son vermek için bir tahvilin birden ödenmesi.

amortisör

* Motorlu araçlarda sarsıntı, sallantı gibi hareketleri en aza indiren, yayların gereksiz hareketlerini gidermeye yarayan düzen.

* Bu düzeni kuran öge, cihaz, yumuşatmalık.

amper

* Elektrik akımında şiddet birimi. Kısaltması A.

amper saat

* Bir amper şiddetinde akım geçiren bir iletkenin bir saat içinde geçen elektrik miktarı.

ampermetre

* Amperölçer.

amperölçer

* Bir elektrik akımının şiddetini ölçmeye yarayan ağıt, akımölçer.

ampir

* Napoleon döneminde Fransa'da ve Avrupa'da yayılmış olan yapı, mobilya, giyim vb. üslubu.

ampirik

* Bir kurama değil de yalnızca deneye, gözleme dayanan.

ampirist

* Deneyci.

ampirizm

* Deneycilik.

amplifikatör

* Alçak veya yüksek frekanslı akımların gerilimini, şiddetini veya gücünü artırmaya yarayan araç, yükselteç.

ampul

* İçinde, elektrik akımı ile akkor durumuna gelerek ışık verebilen bir iletkeni bulunan, havası boşaltılmış cam şişe.

* İçinde çoğu kez zerk edilecek, sıvı durumda ilâç bulunan küçük veya büyük cam tüp.

ampütasyon

* Bir organı kesip çıkarma.
* Herhangi bir bütünden bir parça kesme veya koparma.

amuda kalkmak

* iki eli üstüne dayanarak bacaklarını havada dikey tutmak.

amudî

* Dikey, dikine, dik.

amudufıkârî

* Omurga kemiği, bel kemiği.

amut

* Dikme, dik durumda.

amyant

* Kolayca bükülen ve ateşe dayanan liflerden oluşmuş, bir tür ak asbest.

an

* Zamanın bölünemeyecek kadar kısa bir parçası, lâhza.

an

* İki tarla arasındaki sınır.

an

* Zihin.

-an / -en

* İsimden isim türeten ek: oğul-an > oğlan, kız-an, kök-en vb.

-an / -en

* Fiilden sıfat türeten ek.

ana

* Çocuğu olan kadın, anne.

* Yavrusu olan dişi hayvan.

* Dince aziz tanınan bazı kadınlara verilen saygı unvanı.

* Yaşlı kadınlara saygılı bir seslenme sözü olarak kullanılır.

* Velinimet.

* Alacağın veya borcun, faizin dışında olan bölümü.

* Temel, asıl, esas.

* Çizgilerden herhangi birini anlatan kelimeye sıfat olarak geldiğinde, o çizginin, belirli bir kural altında hareket ederek bir yüzey oluşturmaya yaradığını anlatır.

ana arı

* Arı beyi.

ana avrat düz (veya dümdüz) gitmek

* sövmek, küfretmek.

ana baba

* Ana ile babanın oluşturduğu birlik.

ana baba bir

* aynı ana ve babadan olan (kardeşler).

ana baba eline bakmak

* ana ve babanın verdiği para ile geçinmek.

ana baba günü

* Çok kalabalık.

* Sıkıntılı kalabalık, telâşlı, tehlikeli zaman, yer veya durum.

ana baba yavrusu

* nazlı büyütölmüş çocuk.

ana bilim dalı

* Üniversite veya faköllerde bölümlerin alt bilim veya uzmanlık dalları.

ana bir, baba ayrı

* anaları bir, babaları ayrı olan (kardeşler).

ana cadde

* Şehirde ara sokakların açıldığı geniş yol.

ana çizgi

* Belli bir kurala göre yürütülerek bir biçimin oluşmasına yarayan çizgi.

ana dal

* Ağaç, ağaççık veya çalılarda gövdeden ilk çıkan ve bitkinin çatısını oluşturan dal.

ana defter

* Ticarî bir kuruluşun, aylık ve bilânço hesaplarını gösteren defter, büyük defter, defterikebir.

ana deniz

* Kıtaları birbirinden ayıran engin deniz, okyanus, umman.

ana deniz bilimi

* Oşinografi.

ana dil

* Başka diller veya lehçeler türetmiş olan dil.

ana dili

* İnsanın çocukken anasından, evindekilerden ve soyca bağlı olduğu topluluktan öğrendiği dil.

ana direk

* Gemilerde, ekleme direklerde dipteki temel parça.

ana doğrusu

* Dönen silindirin yan yüzünü oluşturan dikdörtgenin bir kenarı.

* Dönen koninin yan yüzünü oluşturan dik üçgenin hipotenüsüne verilen ad.

ana duvar

* Bir yapının, dört bir yönünü çevreleyen kalın dış duvar.

ana düşünce

* Temel fikir.

ana fikir

* Belirli bir konuda bir yazının temeli olan düşünce.

ana gibi yâr olmaz, Bağdad gibi diyar olmaz

* insanlar içinde bize ana kadar candan bağlı dost yoktur.

ana kadın

* Bir ailede veya bir toplulukta en çok sayılan kadın.

ana kapı

* Bir yapının süslü, büyük ön kapısı.

ana kara

* Yeryüzündeki beş büyük kara parçasından her biri, kıta.

ana kent

* Bir ülkenin veya bir bölgenin çevresindeki yerleşim yerlerine ekonomik ve toplumsal yönlerden egemen olan ve genellikle ülkenin başka ülkelerle olan her türlü ilişkilerinin sağlandığı en önemli kenti, metropol, büyük şehir.

* Bir ülkede büyük kentlerden herhangi biri, metropol, büyük şehir.

ana kızına taht kurar, kız bahtı kocadan arar (veya ana kızına taht kurmuş, baht kuramamış)

* kocası iyi olmayan bir kadın, kendi ne kadar zengin olursa olsun, mutlu olamaz.

ana kitap

* Bir bilim alanında yazılmış temel kitap.

ana kök

* Tohumun çimlenmesinden sonra kökçüğün toprağa dalarak gelişmesi sonucu oluşan ilk kök.

ana kraliçe

* Kralın annesi.

* Arı beyi.

ana kubbe

* Camilerde ayaklar veya ana duvar üzerindeki kasnağa oturtulmuş kubbe.

ana kucağı

* Ananın sevgi ve sevecenlikle dolu çevresi.

ana kuyu

* bir ocakta ana çıkış ve havalandırmada kullanılan kuyu.

ana kuzusu

* Pek küçük kucak çocuğu.

* Sıkıntıya, güç işlere alışmamış, nazlı büyütölmüş çocuk veya genç.

ana mektebi

* Bkz. anaokulu.

ana motif

* Bir sanat eserinde sık sık tekrarlanarak ona özellik kazandıran motif, laytmotif.

ana muhalefet

* İktidarın dışında sayıca en üstün olan parti.

ana ortaklık

* Birçok ortaklığın pay senetlerini elinde bulundurarak onları denetimi altında tutan sermaye yatırım ortaklığı, holding.

ana rahmine düşmek

* döl yatağında cenin oluşmak.

ana saat

* Bir gözlem evi veya kurumda, saatler içinde en doğru giden ve öbür saatlerin ayarlanmasında kullanılan saat.

ana sanlı

* Soyadını ana yönünden alan.

ana sav

* İleri sürölerek savunulan düşüncelerin en belli başlı olanı.

ana sayaç

* Belirli bir yerleşim birimine veya bir şehre verilen toplam gazın ölçölmesi amacıyla, ana dağıtım boru hattı başlangıcına tesis edilen sayaç sistemi.

ana sınıfı

* Genellikle beş yaşını bitirmiş çocukları ilkokul öğrenimine hazırlayan sınıf.

ana sözleşme

* Taraflar arası düzenlenen ilk ve temel sözleşme.

ana şehir

* Ana kent.

ana toplardamar

* Kirli kanı kalbin sağ kulakçığına boşaltan iki büyük toplardamardan her biri.

ana vatan

- * Ana yurt.
- * Bir şeyin ilk kez yetiştiği, görüldüğü yer.

ana yapı

- * Bir yapı bütünü içinde yükseklik ve biçim bakımından göze çarpan, önemli bölüm.

ana yarısı

- * Teyze.

ana yol

- * Küçük yolların kendisine açıldığı büyük yol.
- * Cadde.

ana yön

- * Kuzey, güney, doğu ve batı yönlerinden her biri.

ana yurt

- * İlk yurt edinilen yer, ana vatan.

ana yüreği

- * Annelik duygusu, ana sevecenliği.

anabolizma

- * Özümleme.

anaca

- * Ana olarak.

anacık

- * Küçük anne.
- * Sevimli, sempatik anne.

anacıl

- * Anasına düşkün (çocuk).

anaç

- * Yavru yetiştirecek duruma gelmiş olan hayvan veya yemiş verecek durumdaki ağaç.
- * İri, kart.
- * Kurnaz, deneyli, bilgili, başına buyruk.

anaçlaşma

- * Anaçlaşmak işi.

anaçlaşmak

- * Anaç duruma gelmek.

anaçlık

- * Anaç olma durumu.

anadan (yeni) doğmuşa dönmek (veya anadan yeni doğmuş gibi olmak)

- * dertsiz, tasasız, sağlıklı bir duruma gelmek.

anadan doğma

- * çınlıçplak.
- * doğuştan olan.

anadan görme

- * annesinde gördüğü gibi.
- * geleneksel.

Anadolu

* Ön Asya'nın bir parçası olarak Türkiye'nin Asya kıtasında bulunan toprağına verilen ad.

Anadolulu

* Anadolu halkından olan (kimse).

anadut

* Ekin veya ot demetlerini arabaya yüklemeye veya harmanı aktarmaya yarayan, uzun saplı araç, dirgen, yaba.

anaerki

* Soyda temel olarak anayı alan ve ailede çocukları ana klâmına mal eden ilkel bir toplum düzeni, maderşahilik.

anaerkil

* Anaerki temeline dayanan, maderşahi, matriarkal.

anaerkillik

* Kadının üstünlüğüne dayalı toplumsal örgütlenme düzeni.

* Ananın egemen olduğu aile hayatı.

anaerobik

* Oksijensiz yerde yaşayabilen, yetişebilen.

anafor

* Bir engelle karşılaşan su veya hava akıntısının dönerek ve çukurlaşarak yaptığı çevrinti, ters akıntıların oluşturduğu dönme, eğrim, çevri, burgaç, girdap.

* Karmakarışık, sinirli, güç durum.

* Yolsuz veya emeksiz elde edilen şey.

anafora kaptırmak

* emeksiz, karşılıksız olarak başkasının yararlanmasına imkân vermek.

anaforcu

* Yolsuz veya emeksiz kazanç peşinde olan (kimse).

anaforculuk

* Anaforcu olma durumu.

anafordan

* yolsuz veya emeksiz olarak.

anaforlama

* Anaforlamak işi.

anaforlamak

* Yolsuz veya emeksiz olarak kazanç elde etmek.

anaforlu

* Akıntılı, cereyanlı.

anagram

* Bir kelimedeki harflerin yerini değiştirerek elde edilen kelime.

anahtar

* Bir kilidi açıp kapamak için kullanılan araç, açar, açkı.

* Bir şeyin zembereğini kurmak için kullanılan araç, kurgu.

* Şifre yazmak ve çözmek için kararlaştırılmış olan yol.

* İstenilen yere veya ağıta, isteğe göre elektrik akımının geçmesini sağlamak için kullanılan düzen,

komütatör.

* Somunları veya vidaları çevirerek sıkıştırıp gevşetmek için kullanılan çelik saplı araç.

* Notaların müzik merdivenindeki yükseklik derecelerini göstermek ve buna göre okunmasını sağlamak için portenin başına konulan işaret.

- * Konserve kutularının kapağını keserek açmaya yarayan alet, açacak.
- * Vesile, araç, vasıta.

anahtar ağızlığı

* Mobilya kapaklarının ve çekmecelerin yüzlerine açılan anahtar deliklerinin üzerine çivilenen paslanmaz çelik veya dökümden yapılmış ortası anahtara uygun, delikli metal ve plâstik gereç.

anahtar bitkiler

* Mera üzerinde çok bulunan ve bunların doğru bir şekilde otlatılmaları ile tüm meranın doğru bir şekilde otlanmış olacağı kabul edilen bitki türleri.

anahtar kelime

- * Bir kompozisyonda kullanılan temanın ifade edildiği başlıca kelimelerden biri.

anahtar taşı

- * (yapıcılıkta) Kemerlerin en üstündeki taş, kilit taşı.

anahtar uydurmak

- * bir kilidi açmak için kendi anahtarından başka bir anahtar kullanmak.

anahtar vermek

- * (tulûat tiyatrosunda) komiğe nükte yapma kolaylığı vermek.

anahtarcı

- * Anahtar yapan, satan veya onaran kimse.
- * Kapı, kasa gibi yerlere anahtar uydurarak hırsızlık yapan kimse.

anahtarcılık

- * Anahtarcının yaptığı iş.

anahtarı beline takmak

- * evde yönetimi ele almak.

anahtarlık

* Anahtarların kaybolmasını önlemek, kolayca kullanılmasını sağlamak için takıldığı maden, deri ve benzerinden yapılan halka veya kılıf.

-anak / -enek

- * Fiil köklerinden isim türeten ek.

anakonda

* Boğagillerden tropikal Güney Amerika'da yaşayan, avını sararak ve sıkarak öldüren yılan (Eunectes murinus).

anakronik

- * Çağı geçmiş, çağa uymaz, eskimiş.

anakronizm

- * Tarihe aykırılık.
- * Çağa uymama.

analaştırma

- * Analastırmak işi.

analaştırmak

- * Annedeki özellikleri kazandırmak.

analı

- * Anası olan.

analı kuzu kınalı kuzu

- * Bkz. analı.

analı kuzu, kınalı kuzu

* annesi sağ olan çocukların mutluluğunu anlatır.

analık

- * Ana olmanın durumu.
- * Ana duygusu.
- * Ana yerini tutan veya ana kadar yakınlık gösteren kadın.
- * Üvey ana.
- * Anaca davranış.

analık etmek

* analık görevini yapmak veya ana gibi yakınlık göstermek.

analıkızlı

* Salça, tuz, su, bulgur ve kıymanın yoğrularak küçük köfteler hâline getirilmesi ve bu malzemenin et suyu ve nohut ile pişirilmesiyle hazırlanan yemek.

analist

* Tahlil, analiz yapan kimse, çözümleyici.

analitik

* Çözümlemeli.

analiz

* Çözümleme, tahlil.

analiz etmek

* Çözümlemek, tahlil etmek.

analizci

* Analizle uğraşan veya analiz yapan kimse.

analizör

* Analiz yapan cihaz, aygıt veya organ.

analjezi

* Ağrıyı dindirme, acı duyumunu yok etme, acı yitimi.

analjezik

* Bkz. ağrıkesen.

analoji

- * Benzeşim, benzeşme.
- * Andırış, andırışma.
- * Örnekseme.

analojik

* Analoji ile ilgili, benzeşmeye dayanan.

anam avradım olsun

* birini kesin olarak inandırmak için söylenen çok kaba bir ant.

anam babam

* teklifsiz bir seslenme.

anam!

- * Kadın erkek, büyük küçük herkese karşı kullanılan teklifsiz bir seslenmek.
- * Sese verilen tona göre şaşma, beğenme, acı, üzüntü gibi duygular anlatır.

anamal

* Sermaye, kapital.

* Bir ticaret işinin kurulması, yürütülmesi için gereken anapara ve paraya çevrilebilir malların bütünü, sermaye.

anamal birikimi

* Anamalcının elde ettiği artık değerin bir bölümünü kendi kullanırken büyük bölümünü anamalına ekleyerek onu büyütmesi.

anamalcı

* Üretim araçlarını özel mülkiyetinde bulunduran, anamal sahibi, sermayedar, kapitalist.
* Anamalcılık düzenini benimsemiş.

anamalcılık

* Anamala dayanan ve kâr amacı güden üretim düzeni, kapitalizm.

anan yahşi, baban yahşi

* birini, bir işe razı etmek için gereğinden çok överek yumuşatmak amacı güdüldüğünü başkasına anlatırken kullanılır.

ananas

* Ananasgillerden, sıcak ülkelerde yetişen bir ağaç (Ananas sativus).
* Bu ağacın tadı, kokusu çok beğenilen meyvesi.

ananasgiller

* Bir çeneklilerden, sıcak ülkelerde yetişen ve örneği ananas olan bitki familyası.

an'ane

* Gelenek.

an'aneci

* Ananeye bağlı olan, gelenekçi.

an'anecilik

* Gelenekçilik.

an'anesiz

* Geleneğe sahip bulunmayan.

ananet

* Erkeklerde cinsel güçsüzlük, puluçluk.

an'anevi

* Geleneğe dayanan, geleneksel.

ananın ak sütü gibi (helâl olsun)

* anamın sütü bana nasıl helâl ise, bu da sana öyle helâl olsun.

ananın örekesi

* saçma bir söze karşı verilen karşılık.

anaokulu

* Öğrenim çağına henüz gelmemiş iki ile altı yaş arasındaki çocukları okul düzenine hazırlayan eğitim kuruluşu.

anapara

* İşletilen paranın faiz katılmamış bütünü.

anarşi

* Siyasî ve idarî kurumlardaki çözülme sonucu olarak devlet denetiminin kalmaması durumu, başsızlık.
* Kargaşa, başıboşluk.

anarşik

* Anarşi niteliğinde olan.

anarşist

- * Anarşi ile ilgili olan.
- * Anarşizm yanlısı olan kimse.

anarşistleşme

- * Anarşistleşmek işi veya durumu.

anarşistleşmek

- * Anarşist özelliği taşımak.

anarşistlik

- * Anarşist olma durumu, işi.

anarşizm

- * Tarihi şartlar ne olursa olsun devletin ortadan kaldırılmasına çalışan öğreti.

anartri

- * Dil tutukluğu.

anası ağlamak

- * çok sıkıntı çekmek, eziyet çekmek, bitkin duruma gelmek.

anası danası

- * soyu sopu, bütün aile.

anası kılıklı

- * görüş, davranış, huy vb. bakımından anasına benzeyen.

anası turp (veya sarımsak), babası şalgam (veya soğan)

- * ne olduğu belirsiz kimselerin çocuğu.

anası yerinde

- * bir gencin anası kadar yaşlı (kadın).

anasıl

- * Kökten, asıl olarak, esaslı bir biçimde.

anasına avradına sövmek

- * birinin anasını ve karısını amaçlayarak çirkin söz söylemek.

anasına bak, kızını al, kenarına bak, bezini al

- * bir kızın karakterini öğrenmek isteyenler, anasının hâlini göz önüne alırlarsa aldanmamış olurlar.

anasından doğduğuna pişman

- * çok tembel, üşengeç.
- * canından bezmiş.

anasından doğduğuna pişman etmek

- * çok eziyet etmek, çok üzme, bezdirmek.

anasından emdiği süt burnundan (fitil fitil) gelmek

- * bir işi yaparken çok sıkıntı çekmek.

anasından emdiği sütü burnundan getirmek

anasını ağlatmak

- * bir kimseye çok eziyet etmek, çok sıkıntı yaptırmak.

anasını bellemek

- * bir kimseye en büyük kötülüğü yapmak.

anasını eşek kovalasın!

* sözü edilen kimse veya iş için bıkkınlık, dikkate almama ve umursamama anlatır.

anasını sat! (veya satayım)

* önem verme, aldırma, umursama, bunun için gam yeme (yemem)!.

anasının gözü

* çok kurnaz, çok açık göz, dalavereci, hinoğluhin.

anasının ipini satmış (veya pazara çıkarmış)

* ipsiz, kendisinden her türlü soysuzluk beklenebilen (kimse).

anasının kızı

* anasının huyları kendisinde de görülen kız.

anasının körpe kuzusu

* pek küçük kucak çocuğu.

anasının nikâhını istemek

* bir şeye değerinden çok para istemek.

anasır

* Unsurlar, öğeler.

anasız

* Anası olmayan.

anasızlık

* Anasız olma durumu.

anason

* Maydanozgillerden, kokulu tohumu hamur işlerinde ve rakı yapımında kullanılan, yurdumuzda ekimi yapılan bitki (Pimpinella anisum).

anatomi

* İnsan, hayvan ve bitkilerin yapısını ve organlarının birbiriyle olan ilgilerini inceleyen bilim, teşrih.

* Beden yapısı, gövde yapısı.

* Bir şeyin oluşumunda göze çarpan özel yapı.

anatomici

* Anatomi uzmanı.

* Anatomi dersi veren öğretim üyesi.

anatomik

* Anatomi ile ilgili.

* İnsan vücudunun anatomisi ile ilgili.

anatomist

* Anatomiyle uğraşan bilimci.

anavaşya

* Göçücü balıkların Akdeniz'den Karadeniz'e çıkması, katavaşya.

anayasa

* Bir devletin yönetim biçimini belirten, yasama, yürütme, yargılama güçlerinin nasıl kullanılacağını gösteren, yurttaşların kamu haklarını bildiren temel yasa, kanunuesası, teşkilâtiesasiye kanunu.

anayasacı

* Anayasayı savunan, anayasadan yana olan.

* Anayasa konusunda yetkili olan, anayasa okutan (kimse).

anayasal

* Anayasa ile ilgili.

anbean

* Dakikadan dakikaya, her an, gittikçe.

anca

* Ancak.

anca beraber, kanca beraber

* bir işte iki veya daha çok kimsenin, o iş kötü de gitse, birbirinden ayrılmamaları gerektiğini anlatır.

ancak

* "Yalnız, sadece" gibi sınırlama anlatır.

* "Olsa olsa", "en çok", "daha çok", "güçl  kle" gibi, bir şeyin daha çoğunun, ilerisinin olmadığını g  sterir.

* "L  kin", "ama", "yaln  z" gibi bir d  ş  nceye kar  t ikinci bir d  ş  nceyi anlatır.

* En erken.

an  uez

* Genellikle hamsi, bazen de   a  a, sardalye veya tirs   balıklarından yapılan tuzlu ve yağlı ezme.

anda  

* Ajanda.

* (  oğul durumunda) Anılar, hatırat.

* Anı, yadig  r.

andante

* Yan yava  , adagio ile andantino arası.

andantino

* Andante'den daha canlı, daha hızlı.

andaval

* Ahmak, aptal, beceriksiz, sa  kın, b  n.

andavallı

* B  n ve g  rg  s  z, beceriksiz (kimse).

andemi

* Belli bir b  lgede sık sık g  r  len hastalık.

andemik

* Belli bir b  lgede sık sık g  r  len.

andezit

* Pl  jiyokl  zlı bir yanardağ k  ltesi.

andık

* Sırtlan.

andır  ş

* Andırmak i  i veya bi  imi, analoji.

* İki   ey arasında bazı noktalardaki uygunluk, benzerlik durumu, temsil.

andır  şma

* Andır  şmak i  i, analoji.

* İltibas.

andır  şmak

* (bir   ey) Ba  ka bir   eyi andırmak.

andırma

* Andırmak i  i.

andırmak

- * Anmak işini yaptırmak.
- * Benzer yanları bulunmak, çağrıştırmak.

andız

- * Yaprakları dikenli olan bir çeşit ardıç.
- * Servi ağacı.
- * Kırlarda yetişen yabanî bir otun kökü.

andız otu

- * Birleşikgillerden, nemli yerlerde yetişen, sarı çiçekli, acı ve kokulu bir ot (İnula).

andoskop

- * Bkz. endoskop.

androskopi

- * Bkz. endoskopi.

andropoz

- * Erkeklerde yaş dönümü.

anekdot

- * Kısa veya özlü anlatımı olan güldürücü hikâye, fıkra.

anele

- * Gemilerde türlü işlerde kullanılan bir tür demir halka.

anemi

- * Kansızlık.

anemik

- * Kansız.

anemometre

- * Yelölçer.

anemon

- * Dağ lâlesi.

aneroit

- * Cıva yerine bir maden kutu kullanmak temeline dayanan kadranlı barometre.

anestezi

- * Uyuşturucu bir ilâçla vücudun bütününde veya belirli bir bölgesinde duyuların yok olması, duyum yitimi.

anestezist

- * Anestezi uzmanı.

anesteziyoloji

- * Duyum yitimi bilimi.

anevrizma

- * Bir atardamanın bir noktasında oluşan ur biçimindeki gevşeme şişkinliği.

angaje

- * Sözle veya yazılı olarak bağlanan.

angaje etmek

- * birini söz veya yazı ile bağlamak, taahhüt etmek.

angaje olmak

* sözle veya yazılı olarak bir şeye bağlanmak.

angajman

* Yüklenme, üstlenme, bağlantı, taahhüt.

angajmanlı

* Bağlantısı, taahhüdü olan.

angajmansız

* Bağlantısı, taahhüdü olmayan.

angajmansızlık

* Angajmanı olmama durumu.

angarya

* Bir kimseye veya bir topluluğa zorla, ücret vermeden yaptırılan iş.

* Kölelik düzeninde köylünün derebeyine yaptığı zorunlu ücretsiz hizmeti.

* Savaş durumundaki bir devletin, kendi sularındaki yabancı bir devletin ticaret gemilerine el koyarak bunlardan yararlanması.

* Olağanüstü durumlarda veya sıkıyönetimde devletin vatandaşlara ait taşıtlara el koyması.

* Usandırıcı, bıkıtıcı, zorla yapılan iş.

angarya çekmek

* bir işi isteksizce, hatır için yapmaya mecbur olmak.

angaryacı

* Başkasına ücretsiz iş yaptıran kimse.

angaryaya koşmak

* birini zorunlu olmadığı hâlde bir işte çalışmaya zorlamak.

angıç

* Harman zamanı fazla sap yüklemek için öküz ve at arabalarının iki tarafına takılan parmaklık.

angın

* Ünlü, anılmış, meşhur.

Anglikan

* İngiliz kilisesine bağlı olan (kimse).

Anglikanizm

* İngiliz kilisesinin tuttuğu inanç yolu.

Anglofil

* İngiliz yanlısı.

Anglosakson

* V. ve VI. yüzyılda Büyük Britanya'yı ele geçiren Cermen ırkından oymaklara verilen ad.

* Ana dili İngilizce olan kimse.

* İngilizlere has olan.

Angolalı

* Angola'da yaşayan (kimse).

angström

* Metrenin on milyarda biri değerine eşit olan ışık dalgalarını ölçme birimi. Kısaltması Å.

angudi

* Angut kuşunun renginde.

angut

* Ördekgillerden, tüyleri kiremit renginde, evcilleştirilebilen bir yaban kuşu (Casarca ferruginea).

* Ahmak, kaba saba.

anha minha

* Aşağı yukarı.

anhidrit

* Genellikle kaya tuzu ve alçı taşıyla birlikte bulunan doğal, susuz kalsiyum sülfat.

anı

* Hatıra.

* Yaşanmış olayların anlatıldığı yazı türü, hatıra.

anık

* Hazır.

anıklama

* Anıklamak işi.

anıklamak

* Hazırlamak.

anılaşma

* Anılaşmak işi.

anılaşmak

* Hazır olma durumu.

anıklık

* Hazırlık.

anılaşma

* Anılaşmak işi, anı durumuna girme.

anılaşmak

* Anı niteliği kazanmak.

anıлма

* Anılmak işi.

anıılmak

* Anmak işine konu olmak, hatırlamak.

anımsama

* Hatırlama.

anımsamak

* Hatırlamak.

anımsanma

* Hatırlanma.

anımsanmak

* Hatırlanmak.

anımsatma

* Hatırlatma.

anımsatmak

* Hatırlatmak.

anırtış

* Anırma işi veya biçimi.

anırma

* Anırmak işi.

anırmak

* (eşek) Bağırmaq.

anırtı

* Eşegin anırırken çıkardığı ses.

anırtma

* Anırtmaq işi.

anırtmak

* Anırmasını sağlamak.

anıştırma

* Anıştırmak işi.

* Bir yazıda veya şirde bilinen bir olayı, bir atasözünü anlatma veya çağırıştırma sanatı, telmih.

anıştırmak

* Bir şeyi açıkça söylemeyip üstü kapalı anlatmak, dolaylı anlatmak, ima etmek ihsas etmek.

anıt

* Önemli bir olayı veya büyük bir kişinin gelecek kuşaklarca tarih boyunca anılması için yapılan, göze çarpacak büyüklükte, sembol niteliğinde yapı, abide.

* Önemi ve değeri çok olan eser.

anıt mezar

* Görkemli, anıtsal mezar.

Anıtkabir

* Atatürk'ün mezarı.

* (küçük a ile) Tarih değeri olan kişilerin mezarı olarak yapılan anıt değeriindeki yapı.

anıtlaşma

* Anıtlaşmaq işi.

anıtlaşmak

* Anıt durumuna gelmek, anıt değeri kazanmak.

* Saygı ve sevgi ile anılır duruma gelmek, abideleşmek.

anıtlaştırılma

* Anıtlaştırılmak durumu.

anıtlaştırılmak

* Anıtlaştırmak durumuna getirmek.

anıtlaştırma

* Anıtlaştırmak işi.

anıtlaştırmak

* Anıt durumuna getirmek, abideleştirmek.

anıtsal

* Anıt niteliğinde olan, anıta benzeyen, abidevî.

* Büyüklüğü, görünüşü ve güzelliğiyle görenleri etkileyen, görkemli.

anıtsı

* Anıta benzer.

anız

- * Ekin biçildikten sonra tarlada kalan köklü sap.
- * Ekin biçildikten sonra sürülmemiş tarla.

anız biçmek

- * anızı ve tarla kenarındaki otları biçmek.

anız bozmak

- * anızı alt üst etmek için toprağı yüzden sürmek.

anızlık

- * Anızı sökülmemiş tarla.

anî

- * Bir anda oluveren, apansız.
- * Ansızın, birdenbire.

anî akın

- * Bir anda gerçekleştirilen hücum.

anî hız

- * Bir andaki hız.

anîde

- * Hemencecik, bir anda, birden.

anîden

- * Ansızın, birdenbire.

anîf

- * Sert, kaba.

anilin

- * Benzenden türeyen bir amin.

anilin boyalar

* Taş kömürü eterinden elde edilen, fotoğrafçılıkta, basım işlerinde, boya sanayiinde kullanılan organik boya cevheri.

animasyon

- * Canlandırma.

animato

- * Bir parçanın canlı çalınacağını anlatır.

animizm

- * Canlılık.

anjîn

- * Boğaz mukozasının şişmesi, boğak, yutak iltihabı, hunnak, farenjit.

anjîyo

- * Anjiyografinin kısaltması.

anjîyo olmak

- * anjiyografi çekirmek veya yaptırmak.

anjîyografi

- * Damar içine x ışınlarını geçirmeyen bir madde şırınga edildikten sonra damarların filminin alınması.

anjîyoloji

- * Dolaşım organlarını inceleyen anatomi bölümü.

Anka

* Masallarda adı geçen ve gerçekte var olmayan büyük bir kuş, Zmrdanka.

Ankara keçisi

* Uzun, kıvrıcık ve ipek gibi yumuşak kılları olan ve Ankara yöresinde yetiştirilen evcil keçi türü, tiftik keçisi.

Ankara kedisi

* Uzun tüylü ve Ankara yöresinde yetişen kedi ırkı.

ankastre

* Bir oyuğa, yuvaya yerleştirilmiş (tesisat).

ankesörlü telefon

* Kutulu telefon.

anket

* Soruşturma, sormaca.

anket yapmak

* bir konuda soruşturma, araştırma yapmak.

anketi

* Soruşturmacı.

anketilik

* Soruşturmacılık.

anketör

* Anket yapan uzman.

ankiloz

* Oynar eklemlerde oynaklığın kalmamasıyla eklemin işlemez duruma gelmesi, eklem kaynaşması.

anladım sa arap olayım

* hiçbir şey anlamadım.

anlak

* Zekâ.

anlaklı

* Zeki.

anlam

* Bir kelimeden, bir sözden, bir davranış veya olgudan anlaşılan şey; bunların hatırlattığı düşünce veya nesne, mana, fehva.

* Bir önermenin, bir tasarının, bir düşüncenin veya eserin anlatmak istediği şey.

anlam aykırılığı

* Karşıt anlamlı kelimelerin, sözlerin bir araya gelmesi.

anlam bayağılaşması

* Anlam kötüleşmesi.

anlam bilimi

* Dili anlam açısından inceleyen bilim dalı, semantik.

anlam bilimsel

* Anlam bilimi ile ilgili, semantik.

anlam çıkarmak

* bir cümlede veya bir metinden yeni ve değişik bir anlam yakalamak veya bulup çıkarmak.

* yersiz ve gereksiz bir yargıya varmak, yanlış değerlendirmek; bir söze, söyleyenin aklından geçmeyen bir anlam vermek.

anlam daralması

* Geniş kavramları olan bir kelimenin, bu kavramlar içinden tek bir anlam bildirmesi durumu, genel bir anlamdan özel bir anlama geçiş.

anlam değişmesi

* Anlamın daralması, genişlemesi, kayması veya bayağılaşması.

anlam genişlemesi

* Dar bir anlamda kullanılan bazı kelimelerdeki anlamın ilgili kavramlara yayılması.

anlam iyileşmesi

* Kötü ve olumsuz bir anlamı olan bir kelimenin zamanla iyi bir anlam kazanması.

* Bkz. isimden türeme fiil.

anlam kayması

* Yeni bir anlam vermek üzere kelimelerin gerçek anlamlarından kayarak kalıplaşmaları.

anlam kötüleşmesi

* Anlamı iyi ve olumlu olan bir kelimenin zamanla kötü veya kötüye doğru giden bir anlam kazanması.

anlam vermek

* kendince bir yargıya varmak, yorumlamak.

anlama

* Anlamak işi, vukuf.

* Bir olay veya önermenin daha önce bilinen bir kanunun veya formülün sonucu olduğunu görme.

anlamak

* Bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak; yeni bilgileri eskileriyle bir araya getirerek sonuç niteliğinde başka bir bilgi edinmek.

* Sorup öğrenmek.

* Doğru ve yerinde bulmak.

* Birinin duygularını, isteklerini, düşüncelerini sezebilmek.

* Bir şey üzerinde bilgisi bulunmak.

* (olumsuz veya soru biçiminde) İyilik görmek, yararlanmak.

* Sahip olmayı istemek, dileğinin yerine getirilmesini istemek.

anlamamak

* hoşlanmamak, ilgilenmemek.

anlamamazlık

* Anlamazlık.

anlamazlık

* Bir şeyi anlamamış, kavrayamamış gibi davranmak.

anlamazlıktan gelmek

* bir şeyi anladığı hâlde anlamamış, farkına varmamış gibi davranmak.

anlamdaş

* Eş anlamlı, müradif, müteradif, sinonim.

anlamdaşlık

* Eş anlamlılık.

anlamına gelmek (veya manaya gelmek)

* (bir anlam) bildirmek.

anlamlandırma

* Anlamlandırmak işi.

anlamlandırmak

* Anlamını açıklamak; anlam vermek, anlam kazandırmak.

anlamlı

* Anlamı olan, bir şey demek isteyen, düşündürücü, manalı, manidar.

anlamlı anlamlı

* Anlamlı olarak.

anlamlılık

* Anlamlı olma durumu.

anlamsal

* Anlamla ilgili, semantik.

anlamsız

* Anlamı olmayan, önemli bir şey anlatmayan, manasız.

anlamsızlaşma

* Anlamsızlaşmak durumu.

anlamsızlaşmak

* Anlamsız duruma gelmek.

anlamsızlaştırma

* Anlamsızlaştırmak durumu.

anlamsızlaştırmak

* Anlamsız duruma getirmek.

anlamsızlık

* Anlamsız olma durumu, manasızlık.

anlarsın ya!

* açıklanmaması gereken bir olayı dolaylı yoldan anlatmak için kullanılır.

anlaşık

* Aralarında anlaşma bulunan taraflardan, kimselerden biri.

anlaşılan

* anlaşıldığına göre, galiba.

anlaşıldı Vehbi'nin kerrakesi

* işin iç yüzü, gerçeği öğrenildi.

anlaşıldı Vehbi'nin kerrakesi

* Bkz. anlaşıldı Vehbi'nin kerrakesi.

anlaşılmak

* Anlaşılmak işi.

anlaşılmak

* Anlamak işine konu olmak, belli olmak, ortaya çıkmak.

anlaşılmaz

* Anlaşılması güç olan, bir anlam verilemeyen, karışık, muğlak.

anlaşma

* Anlaşmak işi, uyuşma, itilâf.

* Devletler arası siyasî, ekonomik, kültürel vb. alanlarda yapılan uzlaşma ve bu uzlaşmanın tespit edildiği belge, uyuşma, itilâf, antant.

anlaşma yapmak

* anlaşma belgesi düzenleyip imzalamak.

anlaşmak

* Düşünce, duygu, amaç bakımından birleşmek.

anlaşmalı

* Anlaşmaya dayanan.

anlaşmaya varmak

* bir konuda birisiyle anlaşmak.

anlaşmazlık

* İki veya daha çok tarafın karşılaşan düşünce ve amaçları arasında ayrılık, uyumsuzluk, ihtilâf.

anlaşmazlık çıkmak

* bir konuda uyumsuzluk söz konusu olmak.

anlaştırma

* Anlaştırmak işi.

anlaştırmak

* Anlaşmayı, uzlaşmayı, uyuşmayı sağlamak.

anlata anlata bitirememek

* bir şeyden çok söz etmek, övmek.

anlatı

* Hikâye etme, tahkiye.

anlatıcı

* Hikâye, fıkra gibi şeyleri anlatan kimse.

anlatılma

* Anlatılmak işi.

anlatılmak

* Anlatmak işine konu olmak.

anlatım

* Anlatmak işi.

* Bir duyguyu, bir düşünceyi, bir konuyu söz veya yazı ile bildirme, ifade.

anlatım bilimi

* Üslûp yöntemlerini inceleyen edebî araştırma, inceleme, stilistik.

anlatım tonu

* Anlatımda mantık ve düşünce özelliğine göre oluşan ton.

anlatımcı

* Yalnızca hikâye etmeye ağırlık veren (eser).

* Eserlerinde hikâye etmeye, tahkiyeye ağırlık veren (yazar).

anlatımcılık

* Bkz. ekspresyonizm.

anlatımlı

* Düşünce ve duyguyu güçlü ve canlı bir biçimde anlatan.

anlatış

- * Anlatmak işi veya biçimi, takrir.

anlatma

- * Anlatmak işi.

anlatmak

- * Bir konu üzerinde açıklamada bulunmak, bilgi vermek, ızah etmek.
- * İnandırmak, belirtmek.
- * Söylemek, nakletmek.

anlattırma

- * Anlattırmak işi.

anlattırmak

- * Bir konu üzerinde bilgisini ölçmek, açıklama yaptırmak.

anlayana sivri sinek saz, anlamayana davul zurna az

- * anlayışlı kimseleri en küçük bir söz bile etkiler, oysa anlayışsız kimselere ne söylense yararsızdır.

anlayıp dinlemek

- * (bir olayla ilgili olarak) iyice anlamak.

anlayış

- * Anlamak işi veya biçimi, telâkki, zihniyet.
- * Anlama yeteneği, feraset, ızan, zekâ.
- * Hoş görme, hâlden anlama.
- * Ayrıcı bir nitelik olmak bakımından görüş, zihniyet.

anlayış göstermek

- * istenilen veya söylenilen bir şeyi hoşgörüyü karşılamak.

anlayışlı

- * Anlayışı olan, ferasetli, ızanlı, zeki.
- * Hoşgörülü.

anlayışlılık

- * Anlayışlı olma durumu.

anlayışsız

- * Anlayışı kıt olan, kafasız, kavrayışsız, vurdumduymaz, kalın kafalı, ızansız, ferasetsiz, gabi.
- * Hoşgörüsüz.

anlayışsızlık

- * Anlayış kıtlığı, kafasızlık, kalın kafalılık, vurdumduymazlık, ızansızlık, gabavet.
- * Hoşgörüsüzlük.

anlı şanlı

- * Güzel, gösterişli, ünlü.

anlık

- * Kısa süren, bir an içinde olan.
- * Duyu ve iradede ayn olarak düşünülen bilme melekesi, anlama gücü; usa vurma, yargılama, müdrike,

entelekt.

anlıkçılık

- * Duyu ve irade karşısında anlığın üstünlüğünü ileri süren doktrin, zihniye, entelektüalizm.

anma

- * Birini veya bir şeyi akla getirerek sözünü etme.
- * Ölmüş bir insanı hatırlamak için yapılan tören, ihtifal.

anma töreni

- * Bir kişiyi veya bir olayı hatırlamak için yapılan tören.

anmak

- * Birini veya bir şeyi akla getirerek sözünü etmek veya onu düşünmek, zikretmek, hatırlamak.
- * Bir sözü ağzına almak.
- * Bir armağanla gönlünü almak.
- * Adlandırmak.

anmalık

- * Anılmak için verilen şey, hatıra, yadigâr, bergüzar.

anne

- * Çocuğunu dünyaya getiren kadın.

anne olmak

- * (kadın) çocuk sahibi olmak.

anneanne

- * Annenin annesi.

annelik

- * Anne olma niteliği veya durumu.

annelik etmek

- * annelik görevini yapmak veya anne gibi ilgi ve yakınlık göstermek.

anofel

- * Sıtma mikrobunu aşılayan bir tür sivrisinek (Anopheles maculipennis).

anomali

- * Sapıklık, aykırılık.

anonim

- * Adı sanı bilinmeyen.
- * Yaratıcısının adı bilinmeyen (eser).

anonim ortaklık

- * Sermayesi paylara bölünmüş olan ve her ortağın sorumluluğu sermayedeki payıyla sınırlı bulunan ortaklık,
- anonim şirket.

anonim şirket

- * En az beş kişinin kurduğu, sermayesi hisselerle bölünmüş ve her ortağın sorumluluğu sermayedeki hissesi ile sınırlı ortaklık, anonim ortaklık.

anons

- * Duyuru, duyurma.

anons etmek

- * sözle veya yazıyla bir durumu, bir haberi halka bildirmek.

anonsör

- * Bkz. sunucu.

anorak

- * Başlıklı, su geçirmeyen spor ceket.

anorganik

- * İnorganik.

anormal

- * Genel olan örneğe, alışılmış ve kurala aykırı olan; düzgün olmayan, gayritabiî.

* Dengesi bozuk, deli.

anormalleşme

* Anormalleşmek işi.

anormalleşmek

* Anormal duruma gelmek.

anormallik

* Anormal olma durumu.

anot

* Bir elektrolitte elektrik akımının gelip bağlandığı ve içeri girdiği uç, artı uç.

ansefal

* Kafatası içindeki beyin ve yardımcı organların hepsi.

ansefalit

* Beynin irinsiz iltihaplı hastalığı.

ansıma

* Bkz. anımsama.

ansımak

* Bkz. anımsamak.

ansız

* Anlayışsız, akılsız.

* Birdenbire, habersiz.

ansızın

* Hiç hatıra gelmedik bir sırada, birdenbire, anî olarak, aniden.

ansiklopedi

* Bütün bilim, sanat dallarını tek veya bir arada belli bir yöneme göre inceleyen eser, bilgilik.

ansiklopedici

* Ansiklopedi hazırlayan veya satan (kimse).

ansiklopedicilik

* Ansiklopedicinin yaptığı iş.

* Değişik alanlardaki bilgileri sistemli bir yöntemle bir araya getirme veya toplama işi.

ansiklopedik

* Ansiklopedi ile ilgili.

* Her konuda biraz bilgi sahibi olan.

ansiklopedik sözlük

* Alfabetik sıraya göre kelimelerin karşılıklarını geniş bir biçimde veren, özel adları da içine alan sözlük türü.

ant

* Tanrı'yı veya kutsal bilinen bir kişiyi, bir şeyi tanık göstererek bir olayı doğrulama, yemin.

* Kendi kendine söz verme.

ant içmek (veya etmek)

* bir şeyi yapmaya veya yapmamaya ant ile söz vermek, yemin etmek.

ant kardeşi

* Bkz. kan kardeşi.

ant verdirmek

* bir şeyi yapması için bir kimseye ant içirmek.

ant vermek

* "Allah aşkına, "çocuklarının başı için" gibi sözlerle karşısındakini bir şeye zorlamak.

antagonizma

* Tezat.

antant

* Anlaşma, uyuşma, mutabakat, itilâf.

antant kalmak

* anlaşmak, uzlaşmak.

antarktik

* Güney kutupla ilgili, güney kutup yakınında olan.

antarktik kara

* Güney kutuptaki kara bölgesi.

anten

* Boşlukta yayılan elektromanyetik dalgaları toplayarak bu dalgaların transmisyon hatları içerisinde yayılmasını sağlayan cihaz.

* Duyarga.

* Olta şamandırasının alt ve üst kısmında bulunan ince uçlar.

anten yükselteci

* Anten ile alıcı arasında yer alarak elektromanyetik dalgaların genliğini yükselten cihaz.

antenli

* Anteni olan.

antenli balık

* Göğüs yüzgeçleri saplı, iskeleti kemikleşmiş, sırt yüzgeçleri uzamış kemikli balık türü.

Antep baklavası

* Antep yöresinde yapılan özel bir tatlı türü.

Antep fıstığı

* Antep fıstığıgillerin örnek bitkisi, yurdumuzda Gazi Antep ve Siirt bölgelerinde yetişen, yanlış olarak Şam fıstığı da denilen bir ağaç (Pistacia vera).

* Bu ağacın, ince ve sert kabuklu, yağlı yemişi.

Antep fıstığıgiller

* Ayrı taç yapraklılardan, tipik örneği Antep fıstığı ağacı olan bir familya.

Antep işi

* Gazi Antep yöresine özgü, iplikleri çıkarılmış ve kafes şeklini almış kumaş üzerine aynı renk iplikle verevine sarılarak yapılan bir çeşit el işlemesi.

anterit

* İnce bağırsak iltihabı.

anterograf

* Bağırsak kasılmalarını ölçmeye yarayan alet.

anterosel

* İnce bağırsak fıtığı.

anterostomi

* Bağırsak düğümlenmesinin kesilip alınması.

antet

* Kâğıt veya zarf üstüne basılmış ad ve adres, başlık.

antetli

* Başlıklı.

antetsiz

* Başlıksız.

antialerjik

* Alerjilerin önlenmesinde veya tedavisinde kullanılan ilaçların özelliği.

antiasit

* Alkalik, kalevî.

antibiyotik

* Bitkilerde, özellikle küf mantarlarında bulunan veya sentezle elde edilen, birçok mikroba karşı kullanılan, penisilin, streptomisin gibi maddelerin ortak adı.

antibiyotik tedavisi

* Bir veya birçok antibiyotiğin durdurucu veya öldürücü etkisinden faydalanılarak yapılan tedavi.

antidemokratik

* Demokrasiye aykırı olan.

antidot

* Bkz. panzehir.

antiemperyalist

* Emperyalizme karşı olan.

antiemperyalizm

* Emperyalizme karşı tutum, davranış veya öğreti.

antifriz

* Bir sıvıya katıldığında o sıvının donma derecesini düşürerek donmasını önleyen madde.

antihijyenik

* Sağlık kurallarına aykırı olma.

antijen

* İçerisine girdiği organizma aracılığıyla antikor oluşumunu sağlayan bakteri, virüs, parazit gibi protein yapısında madde.

antik

* İlk Çağdaki uygarlıklarla, özellikle eski Yunan ve Roma uygarlıkları ile ilgili olan.

antik çağ

* Eski Yunan ve Roma uygarlıklarının gelişip yayıldığı çağ.

* Bu çağa özgü olan.

antika

* Eski çağlardan kalma eser veya tarihî değeri olan eski eşya.

* Genele, olağana, geleneğe aykırı, acayip, tuhaf.

* Mendil, örtü, yatak çarşafı gibi bezlerin kenarlarına paralel ipliklerden bir bölümü çekilip dikey olanların ikisi, üçü bir arada türe ile sarılarak yapılan dış dış süs, sıçan dişi, ajur.

* Antik.

antika mobilya

* En az yüz sene evvel imal edilmiş olan, ana hatlarda herhangi bir değişiklik yapılmamış ve belli bir ekole göre isimlendirilen mobilya.

antikacı

* Antika eşya veya eser satan veya toplayan kimse.

antikacılık

* Antika eşya veya eserlerle uğraşma işi.

antikalık

* Antika olma durumu.

* Tuhaflik.

antikapitalist

* Kapitalist rejime karşı olan kimse.

antikapitalizm

* Kapitalizme karşı olma.

antikasını bilmek

* en iyisini bilmek.

antikatot

* Basıncı azaltılmış bir elektrik boşalma tüpünde, katot ışınlarını alan elektronik lâmbadaki genellikle metal yaprak.

antikite

* Tarihte İlk Çağ, antik devir.

antikomünist

* Komünizme karşı.

antikomünizm

* Komünizm aleyhtarlığı.

antikor

* Hastalık etkenlerini zararsız duruma getirmek için vücudun çıkardığı madde.

antilop

* Antiloplardan, sıcak ülkelerde yaşayan, çok hızlı koşan, boynuzlu bir hayvan (Anthilopus).

* Bu hayvanın derisinden yapılmış.

antiloplar

* Geviş getiren memeli hayvanların bir familyası.

antimon

* Atom numarası 51, atom ağırlığı 121,76 olan, 6300 C de eriyen, haddede veya çekiç altında işlenemeyen, çoğunlukla basım harfleri alaşımında kullanılan, mavimsi beyaz renkte bir element. Kısaltması Sb.

antinomi

* Çatışkı.

antipati

* Sevimsizlik, soğukluk.

* Karşıt duygu.

antipatik

* Antipati uyandıran, sevimsiz, soğuk.

antipatik bulmak

* sevimsiz bulmak, kanı kaynamamak.

antipropaganda

* Karşı propaganda.

antisemit

* Yahudilik aleyhtarlığı.

antisemitist

* Yahudilere karşı düşmanca duygular besleyen ve Yahudilere karşı ayırt edici tedbirler alınmasını isteyen görüşe bağlı olan (kimse).

antisemitizm

* Yahudilere karşı düşmanca duygular besleyen ve Yahudilere karşı ayırt edici tedbirler alınmasını isteyenlerin görüşü veya tutumu.

antisepsi

* Mikropları ilâçla öldürme yolları.

antiseptik

* Antisepsi yapmak için kullanılan veya antisepsi özelliği olan (madde).

antisiklon

* Yüksek basınçlı atmosfer kütlesi; havanın sarmal biçimli hareketi için kullanılır.

antitez

* Karşı sav.

antitoksik

* Antitoksin.

antitoksin

* İçine giren toksinleri zararsız hâle getirmek için vücudun çıkardığı madde.

antlaşma

* İki veya daha çok devletin saldırmazlık, savaşta ittifak gibi konularda üstlenmelerini belirttikleri belge ve belgede belirtilen durum, muahede, pakt.

antlaşmak

* Antlaşma yapmak, ahitleşmek.

antlı

* Ant içmiş veya ant içirilmiş.

antoloji

* Şairlerin, yazarların, bestecilerin eserlerinden alınmış seçme parçalardan oluşan kitap, seçki, güldeste.

antrakt

* Ara.

antrasit

* Güçlkle tutuşan, koku, duman çıkarmadan, büyük bir ısı vererek yanan bir tür taş kömürü.

antre

* Bir yapıda girip geçilen yer, methal.
* Başlangıç yemeği.

antrenman

* Bir spor dalında yapılan alıştırma veya hazırlık çalışması, idman, egzersiz.

antrenman yapmak

* spor amacıyla çalışmak, alıştırma yapmak.

antrenmanlı

* İdmanlı.

antrenmansız

* Antrenmanı olmayan, idmansız.

antrenör

* Bir spor dalında sporcuu eğiten, yetiştiren ve çalıştıran kişi, çalıştırıcı.

antrenörlük

* Antrenörün işi veya mesleği, çalıştırıcılık.

antrepo

* Gümrüklere gelmiş ticarî eşyanın konulduğu, korunduğu yer, ardiye.

antrepocu

* Antrepo işleten kimse.

* Antrepoya bakan kimse.

antrepoculuk

* Antrepocunun yaptığı iş.

ankot

* Sığırın iki kürek arasından ve pirzolalık yerinden çıkartılan kemiğinden sıyrılmış et dilimi.

antro

* Triyas devri katmanlarında bulunan, derisi dikenlilerden, deniz lâlelerinin saplarını oluşturan kalsiyum karbonat birleşimli fosil.

antropoit

* Bkz. insansı.

antropoitler

* Bkz. insansılar.

antropolog

* İnsan bilimi uzmanı.

antropoloji

* İnsanın kökenini, evrimini, biyolojik özelliklerini, toplumsal ve kültürel yönlerini inceleyen bilim, insan bilimi.

antropolojik

* İnsan bilimiyle ilgili, insan bilimsel.

antropomorfizm

* İnsan biçimcilik.

antroponim

* Kişi adlarını inceleyen bilim dalı.

antroposantrizm

* İnsanı tabiatın merkezi sayan, bütün öbür yaratıkların insan için yaratılmış olduklarını söyleyen dinî nitelikli öğreti, insaniçencilik.

antropozoik

* İnsanın belirmesi ve yayılmasını niteleyen antropozoik devir teriminde geçer.

antropozoik devir

* Antropozoik.

antrparantez

* Söz arasında, sırası gelmişken, istitrat.

anut

* İnatçı, ayak direyici.

- anüri
* İdrarını yapamama şeklinde ağır bir böbrek rahatsızlığı belirtisi.
- anüs
* Sindirim kanalının doğru bağırsak denilen son bölümündeki çıkış deliği, makat, şerç.
- anüs yüzgeci
* Balıklarda anüs bölgesinde tek olarak bulunan yüzgeç.
- anyon
* Negatif elektrikle yüklü iyon, eksin.
- anzarot
* Sıcak ülkelerde yetişen bodur bir ağaç (Sarcocolla).
* Bu ağacın yara tedavisinde kullanılan reçinesi.
* Rakı.
- aort
* Kalbin sol karıncığından çıkan ve vücuda kırmızı kan dağıtan büyük atardamar.
- apacı
* Çok acı.
- apaçık
* Çok açık, çok belirgin.
- apaçıklık
* Apaçık olma durumu.
* Bir şeyin, hiçbir kuşkuyla yer bırakmaksızın aydınlık, açık bir biçimde görünmesi.
- apak
* Çok ak.
- apala
* Abla.
- apalak
* (bebekler ve küçük çocuklar için) Tombul, gülbüz, iri.
- apandis
* Kör bağırsağın ince bir parmak gibi olan son bölümü.
- apandisit
* Apandisin iltihaplanması.
- apansız
* Hiç beklenmedik bir sırada, pek ansızın.
- apansızın
* Birdenbire, çok anî olarak.
- apar topar
* Telâş ve acele ile, yaka paça.
- aparey
* Çeşitli parçalardan meydana gelen alet, cihaz.
- aparkat
* Boksta bükük kolla aşağıdan yukarıya doğru atılan yumruk.
- aparma
* Aparmak işi.

aparmak

- * Almak, alıp götürmek.
- * Gizlice almak, alıp kaçmak, çalmak.

apart otel

- * Müşterilerin kendi yeme ve içme ihtiyacını karşılayabilmek için gerekli malzemeler ile donatılmış bağımsız apartman veya villâ tipinde inşa edilmiş ancak otel gibi işletilen konaklama tesisi.

apartman

- * Birkaç katlı ve her katında bir veya birkaç daire bulunan yapı.

apaş

- * Külhan beyi, kabadayı, hayta.

apatit

- * Doğada, kemik dokusunda bulunan, içinde flüor veya klor olan doğal kalsiyum fosfat.

apaydın

- * Çok aydınlık.

apaydınlık

- * Apaydın olma durumu.

apayrı

- * Büsbütün ayrı, bambaşka.

apaz

- * Avuç.
- * Bir avuç dolusu.

apaz

- * Çok az.

apazlama

- * Apazlamak işi.
- * Pupa ile orsa arasında geminin omurgasına 450 aç ile esen (rüzgâr).
- * Böyle esen bir rüzgârla.

apazlamak

- * Avuçlamak.
- * Yelken rüzgârla dolup şişmek.
- * (gemi) Apazlama rüzgârla gitmek.

apel

- * Anonim ortaklıklarda sermaye artırımını için yapılan ödeme çağrısı.

aperitif

- * İştahı açmak için yemekten önce içilen içki, açar.

apış

- * Butların iç tarafı, iki bacak arası.

apış arası

- * İki bacağın arasında kalan yer.

apışak

- * Bacaklarını açarak yürüyen, ayırık bacaklı.
- * Bacakları aça aça yürüme.

apışık

- * Yorgun, güçsüz, şaşkın.

* Kuyruğunu apış arasına alarak ylgın ylgın giden (hayvan).

apışıp kalmak

* şaşırarak.

apışlık

* Ağ.

apışma

* Apışmak işi.

apışmak

* Hayvan yorgunluktan bacaklarını birbirinden ayırarak çökuvermek.

* Oturmak, bacakları ayırarak çömelmek.

* Ne yapacağını kestirememek, şaşırarak.

apıştırma

* Apıştırmak işi.

apıştırmak

* Hayvanı çok yorarak yürüyecek gücünü bırakmamak.

* Çifte demir atarak döndükçe geminin bir alan içinde kalmasını sağlamak.

apiko

* Geminin, zinciri toplayıp demirini kaldırmaya hazır bulunması.

* Hazır, tetik.

* Derli toplu, süslü, sık.

aplik

* Duvar şamdanı, duvar lâmbası.

aplikasyon

* Uygulama.

* Bir kumaş üzerine başka bir kumaş parçasını veya bir danteli dikme yolu ile uygulayarak yapılan süs.

* Eldeki haritaya göre arazi üzerinde bir parseli kazıklarla belirtme.

aplike

* Düz veya desenli bir kumaştan kesilmiş motiflerin bir başka kumaşa işlenmiş durumu.

apokaliptik

* Anlaşılmaz, kapalı, karanlık (söz veya yazı).

apokrif

* Doğruluğuna güvenilmez söz veya yazı.

apolet

* Subaylarda rütbeyi göstermek için üniformaların omuzlarına takılan işaretli parça, omuzluk.

* Giysilerin omuzlarına süs olarak takılan parça.

apoletleri sökölmek

* bir suç sebebiyle rütbesi indirilmek veya askerlikten atılmak.

aport

* Avın veya kendisine gösterilen şeyin üzerine atılıp getirmesi için köpeğe verilen buyruk.

aposteriori

* Deney sonucu ortaya çıkan (bilgi), sonsal.

apoşi

* Çember biçiminde, telden yapılma, torbaya benzer, büyük gözlü ağ.

apotr

* Yardımcı, koruyucu, havari.

appassionato

* Bir parçanın coşkunca çalınacağını anlatır.

apraksi

* Bkz. işlev yitimi.

apre

* Kumaş veya derinin cilâlanması, perdahlanması.

* Dokumacılıkta, boyacılıkta cilâ olarak kullanılan madde.

apreci

* Apre yapan kimse.

apreleme

* Aprelemek işi.

aprelemek

* Kumaş veya deriyi cilâlamak, perdahlamak.

apreli

* Apresi olan.

apresiz

* Apresi yapılmamış, perdahlanmamış veya cilâlanmamış.

april

* Nisan ayı, abril.

apriori

* Hiçbir denemeye dayanmayan ve akıl yordamıyla bulunup ortaya konan, önsel.

apse

* İrin birikimi, çıban.

apse yapmak

* bir doku içinde iltihap oluşmak.

apseleşme

* Apseleşmek durumu.

apseleşmek

* Yara irin bağlamak, apse yapmak.

apsent

* Pelinle kokulandırılmış sert bir içki.

apsis

* Yönlü bir eksen üzerinde bir noktanın, başlangıç noktasına olan uzaklığının cebirsel değeri.

* Bir noktanın uzaydaki yerini bulmaya yarayan ana çizgilerden yatay olanı, koordinat.

aptal

* Zekâsı pek gelişmemiş, zekâ yoksunu, ahk, ahmak.

* Küçümseme belirten seslenme; azarlama.

aptal aptal

* Aptal gibi, aptalca, aval aval.

aptal olmak

* aptal durumda bulunmak.

aptal yerine koymak (veya koyulmak)

* anlamaz, bilmez sanmak (sanılmak).

aptalca

* Biraz aptal.

* (apta'lca) Aptala yaraşır nitelikte, aptal gibi, ahmakça.

aptalcasına

* Aptala yakışır biçimde, aptal gibi.

aptallaşma

* Aptallaşmak işi veya durumu.

aptallaşmak

* Zekâsını işletemez olmak, alılaşmak, ahmaklaşmak.

aptallaştırma

* Aptallaştırmak işi veya durumu.

aptallaştırmak

* Aptallaşmasına sebep olmak, aptal duruma getirmek, ahmaklaştırmak.

aptallığa vurmak

* bir şeyi bilmez, anlamaz gibi görünmek.

aptallık

* Aptal olma durumu veya aptalca iş.

aptallık etmek

* aptalca davranmak veya aptalca iş görmek.

apteriks

* Bkz. kivi.

aptes

* Bkz. abdest.

aptesbozan

* Bkz. abdestbozan.

aptesbozan otu

* Bkz. abdestbozan otu.

apteshane

* Bkz. abdesthane.

aptesli

* Bkz. abdestli.

apteslik

* Bkz. abdestlik.

aptessiz

* Bkz. abdestsiz.

apukurya

* Et kesimi yortusu.

apul apul

* Tombul çocukların bacaklarını açarak salına salına yürüyüşlerini anlatır.

Ar

* Argon'un kısaltması.

ar

* Tanım alanları için yüz metre kare değerinde yüzey ölçü birimi.

ar

* Utanma, utanç duyma.

-ar- / -er-

* Belirli fiillere gelen geniş zaman eki: aç-ar, biç-er, geç-er, bat-ar, çık-ar, yat-ar, kalk-ar, ölç-er vb. Bu ekle yapılmış isimler de vardır: keser, açar "anahtar", çıkar "menfaat" vb.

-ar- / -er-

* İsimden geçişsiz fiil türeten ek.

-ar- / -er-

* İsimden geçişli fiil türeten ek: baş-ar-mak, suv-ar-mak vb.

-ar- / -er-

* Fiilden ettirgen çatı türeten ek: çık-ar-mak, gid-er-mek vb.

ar belâsı

* namus ve onuru için başkası söz eder korkusu.

ar damarı çatlamış

* utanç duyulacak şeyleri hiç sıkılmadan yapan, utanmaz.

ar etmek

* utanmak.

ar namus tertemiz

* utanması olmayan.

ar ve hayâ perdesi yırtılmak

* utanmamak, utanç duymamak, yüzsüzlük etmek.

ar yılı değil, kâr yılı

* birinin sıkılmayı bir yana bırakarak yalnız çıkarına baktığı anlatılırken söylenir.

ara

* İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, açıklık, aralık, boşluk, mesafe.

* İki olguyu, iki olayı birbirinden ayıran zaman, fasıla.

* Kişilerin veya toplulukların birbirine karşı olan durumu veya ilgisi.

* Toplu bulunan nesnelerin veya kimselerin içi.

* Bir oyunda, bir filmde dinlenme süresi, antrakt.

* Toplu jimnastik dizilmelerinde, sıradakilerin birbirlerinden yanlamasına olan uzaklıkları.

* Aralık.

* Futbol oyununun kırk beşer dakikalık iki devresi arasında oyunculara verilen on beş dakikalık dinlenme süresi, haftayım.

* (basketbol ve voleybol için) Takımların oyun sırasında aldıkları birer dakikalık dinlenme ve talimat alma süresi, mola.

ara açmak

* dostluğu bozmak, anlaşmazlığa yol açmak.

ara başlık

* Esas bölümün alt başlıklarını anlatmak için kullanılır.

ara bono

* Arada ödenen olağan dışı bono.

ara bozucu

* Ara bozan (kimse), fesatçı, fitçi, münafık, müfsit.

ara bozuculuk

* Ara bozucu olma durumu, fitçilik, münafıklık, fesat.

ara bulma

* Anlaşmazlık durumunda bulunan kimseleri uzlaştırma işi.

ara bulmak

* anlaşılamayanları uzlaştırmak.

ara bulucu

* Uzlaştıran kimse, uzlaştırmacı.

ara buluculuk

* Uzlaştırmacılık.

ara buluculuk etmek

* ara bulmada yardımcı olmak.

ara cümle

* Birleşik veya yalın cümlelerde anlamı biraz daha açıklamak için araya giren iki virgül veya iki kısa çizgi içinde verilen cümle.

ara deniz

* Okyanuslardan dar ve az derin boğazlarla ayrılan, karaların arasına sokulmuş deniz.

ara kapı

* İki yapı veya oda arasında, kolayca geçmek için açılan kapı.

ara kararı

* Bir davanın bakılmasını kolaylaştırmak için yargıdan önce, arada önlem niteliğinde verilen karar.

ara kazanç

* Malı bütünüyle devretmeden arada elde edilen kazanç.

ara kesit

* Çizgilerin, yüzeylerin, katı cisimlerin birbirlerine rastladıkları ve kesiştikleri yer.

ara konakçı

* Asalağın, gelişme evreleri sırasında beslenip barındığı konakçılardan her biri.

ara mal

* Üretimde gerekli malı elde etmek için kullanılan yarı işlenmiş mal.

ara nağme

* Şarkı, türkü, köçekçe gibi küçük güfteli bestelerde, güftenin iki kıtası arasına, başına, sonuna da gelebilen, sözsüz çalınan parça.

* Sık sık söylenen söz veya açılan sorun.

ara nağmesi

* Bkz. ara nağme.

ara seçim

* Genel seçimler dışında yapılan ara dönem seçimleri.

ara sıcak

* Soğuk ve sıcak yemek servisi arasında ikram edilen hafif sıcak yiyecekler.

ara sınavı

* Üniversite ve yüksek okullarda yarı yıl içinde yapılan sınav.

ara sıra

* Seyrek olarak, zaman zaman.

ara sokak

* Ana yola açılan ikinci derecedeki yol.

ara söz

* Doğrudan doğruya konuşulan veya yazılan konuyu ilgilendirmeyen dolaylı söz, istitrat.

ara tümce

* Bkz. ara cümle.

ara vermek

* yeniden başlamak için, bir işi bir süre bırakmak, durmak.

ara yerde

* arasında, arada.

ara yön

* Dört ana yönden ikisi arasında olan yönlerden her biri.

araba

* Tekerlekli, motorlu veya motorsuz her türlü kara taşıtı.

* Araba ile taşınmış veya taşınacak miktar.

araba araba

* Arabalar dolusu, birçok arabalarla.

araba devrilince yol gösteren çok olur

* İş işten geçtikten sonra verilen öğüdün değeri yoktur.

araba falakası

* Çift atlı arabalarda, okun dibinde ve iki yanında bulunan uçlarına koşum kayışları bağlanan ağaç bölüm.

araba kullanmak

* araba sürmek.

araba mezarlığı

* Kullanılmaz hâle gelmiş veya eski arabaların bırakıldığı yer.

araba vapuru

* Arabalı vapur.

arabacı

* Arabayı süren kimse.

* Araba yapan veya satan kimse.

arabacılık

* Araba sürme işi.

* Araba yapma veya satma işi.

arabalı

* Arabası olan.

* Araba vapuru.

arabalı vapur

* Arabaya taşıyan vapur, vapur, araba vapuru.

arabalık

* Araba konulan yer, garaj.

* Araba dolduracak miktar.

araban

* Klâsik Türk müziğinde bir makam.

arabanın ön tekerleği nereden geçerse art tekerleği de oradan geçer

* çocuklar, büyüklerin yaşayışına uyarlar.

arabanın tekerine taş koymak

* güçlük çıkarmak.

arabankürdî

* Klâsik Türk müziğinde az kullanılmış birleşik bir makam.

arabasını düze çıkarmak

* karşılaştığı güçlükleri yenip işini kolay yürür hâle getirmek.

arabaşı

* Pişmiş ve dondurulmuş hamur yanında yenen tavuklu veya hindili çorba.

arabesk

* Arap üslûbunda olan (şey).

* Girişik bezeme.

arabeskçi

* Arabesk müzik sanatçısı.

arabeskleşme

* Arabesk durumuna gelme.

arabeskleşmek

* Arabesk özelliği kazanmak veya arabesk durumuna gelmek.

Arabî

* Araplarla ilgili, Araplara özgü olan.

* Arapça.

Arabist

* Arap dili ve edebiyatıyla uğraşan kimse.

Arabistan defnesi

* Dulaptal otugillerden, Asya ve Afrika'nın sıcak bölgelerinde yetişen, kabukları hekimlikte kullanılan bir ağaççık (Daphne gnidium).

Arabistik

* Arap dili ve kültürü araştırmaları.

arabizasyon

* Araplaştırma.

arabozan

* İki kişinin arasındaki dostluğu veya geçimi bozan (kimse), fesatçı, münafık, müzevir.

arabozanlık

* İki kişinin arasındaki dostluk veya geçimi bozma işi, münafıklık, müzevirlik.

aracı

* Uzlaştıran, anlaşma sağlayan kimse.

* Üretici ile tüketici arasında alım satım konusunda bağlantı kuran ve bundan kazanç sağlayan kimse, mutavassıt.

aracı koymak

* bir kimseyi, uzlaşma sağlamak için görevlendirmek.

aracılığıyla

* Aracı olarak, bağlantı kurarak, vasıtasıyla, yoluyla.

aracılık

* Aracının gördüğü iş, tavassut, vasıta.

aracılık etmek

* bir işin çözümünde araya girerek yardım etmek, tavassut etmek.

araç

* Bir iş yapmakta veya sonuçlandırmakta, gücünden yararlanılan nesne.

* Kişiler veya nesneler arasında bağlantı sağlayan şey, vasıta.

* Bir şeye ulaşmak, bir şeyi elde etmek için yararlanılan kimse veya şey.

* Taşıt.

* Bir sonuca ulaşmak için kullanılan şey.

araççılık

* Düşünme biçimlerinin, kuramların, mantık ve ahlâk biçimlerinin yalnızca hayatın değişik şartlarına uyma araçları olduğunu savunan dünya görüşü, enstrümantalizm.

araçlı

* Araçla yapılan veya olan, vasıtalı, bilâvasıta.

araçlı jimnastik

* Bkz. aletli jimnastik.

araçsız

* Araç kullanılmadan, doğrudan doğruya yapılan veya olan, vasıtasız, bilâvasıta.

araçsızlık

* Araçsız olma durumu.

arada bir

* seyrek olarak.

arada çıkarmak

* başka işler arasında bir işi de yapıvermek.

arada kalmak

* iki tarafı uzlaştırmak üzere araya girme dolayısıyla güç duruma düşmek.

arada kaynamak

* karışık bir durumda gereken ilgiyi görmemek.

aradan

* o zamandan bu zamana dek.

aradan çekilmek

* ilişkisini kesmek.

aradan çıkarmak

* birçok işten birini yapıp bitirivermek.

aradan kaldırmak

* iş yapma imkânını yok etmek.

Araf

* Cennet ile cehennem arasında bir yer.

Arafat

* Mekke'nin doğusunda, hacıların, kurban bayramının arife günü toplandıkları tepe.

Arafatta soyulmuş hacıya dönmek

* her şeyini kaybedip çıplak kalmak, çaresiz kalmak.

aragonit

* Beyaz, yeşil, mavimsi gri renkte billûrlaşmış bir tür kalsiyum karbonat.

arak

* Ter.

* Pirinç ve şeker kamışından elde edilen bir tür rakı.

-arak / -erek

* Fiillerden zarf yapan ek.

araka

* İri taneli bezelye.

arakçı

* Araklayan, çalan, hırsız.

arakçılık

* Hırsızlık.

arakıye

* Dervişlerin giydikleri, tiftikten yapılmış ince külâh.

* Bir tür küçük zurna.

araklama

* Araklamak işi, çalma, aşırma.

araklamak

* Çalmak, aşırmaq.

aralama

* Aralamak işi.

aralamak

* İki şey arasında açıklık oluşturmak, yarı açmak.

* Aralıklı duruma getirmek, seyrekletmek.

* Bitkilerin fazla dal ve çubuklarını kesmek, seyrekletmek.

aralanma

* Aralanmak işi.

aralanmak

* Biraz açılmak, aralık olmak.

* Gitmek, uzaklaşmak, yanından ayrılmak.

* Seyrelmek.

araları iyi

* dostlukları düzenli.

aralarında dağlar kadar fark olmak

* aralarında her yönden büyük ayrılıklar bulunmak, benzer nitelikler çok az olmak.

aralarından kara kedi geçmek (veya aralanma kara kedi girmek)

* iki dost birbirine güvenmek, iki dostun arasına soğukluk girmek.

aralarından su sızmamak

* birbirleriyle çok yakın, sıkı fıkı arkadaşlık kurmak.

aralarını açmak

* iki kişi arasındaki dostluğu, ilişkiyi bozmak.

aralarını bozmak

- * İki kişi arasındaki ilişkiyi bozmak.

aralarını bulmak

- * birbirleriyle anlaşılamayan iki kişiyi uzlaştırmak, barıştırmak.

aralatma

- * Aralamak işi.

aralamak

- * Aralık duruma getirtmek, biraz açtırmak.

aralık

- * İki şey arasındaki açıklık, mesafe.
- * Sıra, vakit.
- * Uygun, elverişli durum, fırsat.
- * Evin iki bölümü veya iki oda arasındaki dar geçit, geçenek, koridor.
- * Yılın 31 gün süren son ayı, ilk kânun.
- * Ayakyolu.
- * Yan açık, tam kapanmamış.
- * Bir sesi bir başka sestene, kalma veya inceye doğru ayıran uzaklık.
- * Toplu beden eğitiminde art arda dizilenleri ayıran açıklık.
- * Portenin paralel çizgileri arasındaki boşluk.
- * (basımcılıkta) Harfler veya satırlar arasındaki açıklık, espas.
- * Borsada hisse senetlerinin alım satım emirlerinin verildiği süre.

aralık etmek

- * aralamak, yarı açmak.

aralık oyunu

- * Tiyatroda iki perde arasında yapılan koro, bale, monolog gibi eğlendirici oyun.

aralık vermek

- * yeniden başlamak için bir işi kısa süre ile bırakmak.
- * harfler arasında veya satırlar arasında boşluk bırakmak.

aralıklı

- * Birbirine bitişik olmayan, aralarında açıklık bulunan.
- * Dizgide kelimeler, harfler veya satırlar arasında açıklığı olan, espaslı.
- * Kesik kesik.

aralıksız

- * Birbirine bitişik olan, aralarında açıklık bulunmayan.
- * Sürekli, aralık vermeden.

aralıkta

- * Öbür şeyler arasında.

arama

- * Aramak işi, taharri.
- * Saklanan sanığın ve suç belgelerinin elde edilmesi için bir kimsenin ev, iş yeri gibi yerlerde, üzerinde ve eşyasında yapılan araştırma işlemi.

arama emri

- * Yapılacak araştırma işlemi için yetkili organdan alınan buyruk.

arama kararı

- * Arama yapılabilmesi için hâkim tarafından verilmiş karar.

arama tarama

- * Polisin kuşku gördüğü kimseler üzerinde bıçak, silâh, esrar gibi yasak şeyler araması.

* Denizdeki mayınları toplama veya yok etme işlemi.

arama yapmak

* birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak, taharri etmek.

aramak

- * Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak.
- * Bir yöntem bulmaya çalışmak.
- * Araştırmak, yoklamak.
- * Ziyarete, hatır sormaya gitmek.
- * Bir şeyin yokluğunu duyarak geri gelmesini istemek, özlemek.
- * Önem verip istemek.
- * Şart koşulmak.

aramak taramak (veya arayıp taramak)

* dikkatle aramak, çok aramak.

aramakla bulunmaz

* çok değerli, ancak rastlantı ile ele geçer.

Aramca

* Bkz. Aramîce.

Aramîce

* Samî dillerinin batı lehçelerini içine alan ve milâttan önceki dönemlerde kullanılmış bulunan ölü bir dil.

aranılma

* Aranılmak işi veya durumu.

aranılmak

- * Aramak işine konu olmak.
- * Söz konusu olmak.

aranje

* Bu söz "düzenlemek" anlamında "aranje etmek" biçiminde kullanılır.

aranjman

* Düzenleme.

aranjör

* Düzenleyici.

aranma

* Aranmak işi.

aranmak

- * Aramak işine konu olmak.
- * İsteklisi bulunmak.
- * Eksikliği duyulmak.
- * Kendi üstünü aramak veya ortalıkta kendi kendine bir şeyler aramak.
- * Şart koşulmak.
- * Olumsuz, kötü davranışlarda bulunarak cezayı gerektirmek.

arantı

* Aranılan çözüm.

Arap

- * Orta Doğu ile Kuzey Afrika'nın büyük bir bölümünde yaşayan halk ve bu halkın soyundan olan (kimse).
- * Arap halkına özgü olan şey.
- * (küçük a ile) Zenci, fellâh.
- * Koyu esmer veya kara.

arap

* Negatif fotoğraf.

Arap gibi olmak

* simsiyah olmak, kararmak.

Arap olayım

* (şaka yollu) söylenen bir şeyin doğruluğuna inandırmak için kullanılır.

Arap rakamları

* Bugün kullandığımız sayıları gösteren rakamlar.

Arap sabunu

* Potasla yapılan, yumuşak, esmer bir sabun.

arap saçı gibi

* karmakansık.

arap saçına dönmek

* işler çok karışıp çözümlenmesi güç bir duruma gelmek.

Arap tavşanı

* Kemirgen memelilerden bir hayvan (Daculus daculus).

Arap uyandı (veya Arabın gözü açıldı)

* geçen bir olaydan ders alındığını anlatır.

Arap zamkı

* Akasyadan elde edilen bir zamk, zamkarakabî.

Arapça

* Samî dilleri ailesine giren ve Arap ülkelerinde kullanılan dil.

* Bu dile özgü olan.

Arapçalaştırma

* Arapçalaştırmak işi.

Arapçalaştırmak

* Arapçaya çevirmek.

* Arap dili özelliği kazandırmak.

Araplaşma

* Araplaşmak durumu.

Araplaşmak

* Arap olmak, Araplığı benimsemek.

Araplaştırma

* Araplaştırmak işi.

Araplaştırmak

* Arap kimliğini kazandırmak.

Araplık

* Arap olma durumu.

Arapsacı

* Çözümlenemeyecek kadar kânsık durum.

Arapsacı

* Küçük, yuvarlak ve çok sık yeşil yaprakları olan uzadıkça aşağı doğru sarkan bir tür süs bitkisi.

ararot

* Sıcak iklimlerde yetişen maranta adlı kamıştan ve başka bitkilerin kökünden çıkarılan, çocuk maması yapmaya yarayan un.

ararot kamışı

* Maranta.

Arasat

* Müslüman inancına göre, kıyamet günü bütün ölülerin toplanacakları yer.

arası (veya araları) açılmak (açık olmak veya bozulmak)

* arkadaşlıkları sarsılmak, arkadaşlık bağları kopmak, birbirine darılmak.

arası geçmeden

* vakit geçmeden, sıcaklığı sıcaklığına.

arası hoş (veya iyi) olmamak

* o şeyden hoşlanmamak, aralarında gerginlik, geçimsizlik olmak.

arası olmamak

* geçinememek.

arası soğumak

* aradan zaman geçerek önemini yitirmek.

arasına (veya aralarına) karışmak

* büyüüp yetişmek.

arasız

* Sürekli olarak, arkası kesilmeden, ara vermeden, müstemirren, vira.

arasta

* Çarşılarda veya alış veriş bölgelerinde aynı işi yapan esnafın bir arada bulunduğu bölüm.

araşit

* Yer fıstığı.

araştırı

* Araştırma.

araştıncı

* Araştıran, inceleyen, araştırmacı, araştırmacı (kimse).

* Meraklı, mütecessis.

araştıncılık

* Araştırmacının yaptığı iş.

araştırılma

* Araştırılmak işi.

araştırılmak

* Araştırma yapılmak, gözden, geçirilmek.

araştırma

* Araştırmak işi, taharri.

* Bilim ve sanatla ilgili olarak yapılan yöntemli çalışma.

araştırma filmi

* Herhangi bir bilimsel araştırmada alıcının salt bir kayıt aracı olarak kullanılmasıyla elde edilen film.

araştırma görevlisi

* Yüksek öğretim kurumlarında yapılan araştırma, inceleme ve deneylerde yardımcı olan ve yetkili organlarca verilen görevleri yapan öğretim yardımcısı, asistan.

araştırmacı

* Bilim ve sanat alanlarında araştırma yapan kimse, araştırmacı.

araştırmacılık

* Araştırmacı olma durumu.

araştırmak

* Birini veya bir şeyi bulmak için bir yeri gözden geçirmek.
* Bir gerçeği ortaya çıkarmak için aramalarda bulunmak, sormak, soruşturmak.
* Bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapmak.

araştırman

* Araştırmacı.

aratış

* Aratmak işi veya biçimi.

aratma

* Aratmak işi.

aratmak

* Aramak işini bir başkasına yaptırmak.
* Arzu ettirmek, istetmek.

aratmamak

* yenisi, eskisinin yerini doldurabilmek, yokluğunu duyurmamak.

araya almak

* bir çevreye kabul etmek.

araya girmek

* iki kişinin arasındaki bir işe karışmak.
* iki kişiyi uzlaştırmaya çalışmak.
* bir iş yapılırken ona engel olacak başka bir şey çıkmak.

araya gitmek

* harcanmak, kaybolmak, karışıklığa kurban olmak.

araya koymak

* bir işte sözü geçer bir kimsenin aracılığına başvurmak.

araya soğukluk girmek

* dostluk bağı gevşemek.

araya vermek

* yararsız bir işe harcamak.

arayı açmak

* aradaki uzaklık artmak.

arayı soğutmak

* zaman geçmek, eski yakınlık, dostluk kalmamak.

arayı yapmak

* araları açılmış iki kişiyi barıştırmak.
* arası açılmış kimse ile barışmak.

arayıcı

* Bir şeyi aramayı iş edinen kimse.

* Arama işiyle görevlendirilmiş kimse.
* İstenilen yıldızı teleskop içine getirebilmek için büyük teleskoplara paralel olarak bağlı, görüş alanı geniş olan küçük teleskop.

arayıcı fişegî
* Bir tür donanma fişegî.

arayıp da bulamamak
* beklenmedik iyi bir durumla karşılaşmak.

arayıp soranı bulunmamak (veya olmamak)
* kimsesi olmamak.

arayıp sormak
* biri hakkında haber sormak veya birinin ziyaretine giderek ona karşı ilgi göstermek.

arayış
* Aramak işi veya biçimi.

araz
* Belirtiler.
* Hastalık belirtileri, semptom.
* İlinek.

arazbar
* Türk müziğinde bir birleşik makam.

arazbarbuselik
* Türk müziğinde bir birleşik makam.

arazi
* Yer yüzü parçası, yerey, yer, toprak.

arazi açma
* fundalık, koruluk, sazlık yerleri temizleyerek tarıma elverişli duruma getirme.

araziye uymak
* ortama, çevreye uymak, görünmemeye çalışmak.

arbalet
* Kundaklı, tetikli yay.

arbede
* Gürültülü kavga, patırtı.

arbitraj
* Hisse senedi, tahvil, yabancı para gibi değerli kâğıtları daha kârlı görülen başka kâğıtlarla değiştirme işi.

arboretum
* Botanik bahçesinde ağaç ve benzeri bitkilerin dikimine ayrılmış bölüm.

arda
* İşaret olarak yere dikilen çubuk.
* Maden üzerine kazıma yapmak ve çıkıktta çevrilen şeyleri yontmak için kullanılan çelik kalem.
* Ardıl.

ardak
* İçten çürümeye yüz tutmuş ağaç.

ardaklanma
* Ardaklanma işi, durumu.

ardaklanmak

* (ağaçlarda) Mantarların sebep olduğu çürümeye uğramak.

ardı arası kesilmemek

* aralıksız olarak gelmek.

ardı ardına

* Birbirlerini kovalayarak, ara vermeden, aralıksız.

ardı kesilmek

* arkası gelmemek, tükenmek.

ardı sıra

* Peşinden, arkasından.

ardıç

* Servigillerden, güzel kokulu yapraklarını kışın da dökmeyen, yuvarlak kara yemişleri ilâç olarak kullanılan bir ağaççık (Juniperus).

ardıç kuşu

* Kara tavukgillerden, Avrupa ve Asya ormanlarında yaşayan, sırtı kahverengi, karnı ak, kuyruğu kara bir kuş türü (Turdus pilaris).

ardıç otu

* Ardıç ağacının küçük bitkisi.

ardıç rakısı

* Cin.

ardıl

* Birinin ardından gelip onun yerine geçen kimse, öncel karşıtı, halef.

* Bir çıkarımda varılan sonuç.

ardıl görüntü

* Bir duyunun kaybolmasından sonra geriye kalan görüntü.

ardılma

* Ardılma işi.

ardılmak

* Birisinin sırtına asılmak.

* Musallat olmak, asılmak, takılmak.

* Sataşmak, çatmak.

ardın ardın

* Geri geri, ardı sıra.

ardına (veya arkasına) düşmek

* arkasından gitmek, peşini bırakmamak.

ardına kadar açık

* (kapı, pencere için) sonuna kadar açık.

ardınca

* Hemen arkasından, hemen ardından, arkası sıra, ardı sıra.

ardında yüz köpek havlamayan kurt, kurt sayılmaz

* önemli kimseleri çekemeyip onlara dil uzatanların çok olduğunu anlatır.

ardından (veya arkasından) atlı kovalamak

* bir işi gereksiz bir telâşla yapanlar için söylenir.

ardından sapan taşı yetişmez
* bir kimsenin çok hızlı gittiğini anlatmak için kullanılır.

ardını almak (veya getirmek)
* bitirmek, tamamlamak.

ardını bırakmamak
* Bkz. peşini bırakmamak.

ardını kesmek
* arkası gelmemek, önlemek, son vermek, durdurmak.

ardışık
* Birbiri ardından gelen, mütevali.

ardışık görüntü
* Bir duyunun kaybolmasından sonra da devam eden görüntü.

ardışık olgular
* Bir hastalıktan sonra görülebilen fakat hastalığın kesin sonucu olmayan olgular.

ardışık sayılar
* Bir, iki, üç gibi birbiri ardından gelen sayılar.

ardışıklık
* Ardışık olma durumu.

ardiye
* Genellikle ticaret eşyasını saklamaya yarar yer, depo, antrepo.
* Böyle bir yerde saklanan eşya için ödenen ücret.

ardiyeci
* Ardiye işleten kimse.
* Ardiyeye bakan kimse.

arduaz
* Kayağan taş, kayrak.

arefe
* Bkz. arife.

arefe günü
* Bkz. arife günü.

arena
* Amfiteatrın ortasında, boğa güreşi, yarış, oyun gibi türlü gösteriler yapılan alan.
* Siyasî çekişmelerin geçtiği yer.

areometre
* Sıvölçer.

argaç
* Dokuma tezgâhlarında enine atılan iplik, atkı.

argaçlama
* Argaçlamak işi.

argaçlamak
* Dokumada argaç atmak.

argali
* Boynuzlugillerden, Kuzeydoğu Asya'da yaşayan, büyük boynuzları olan yaban koyunu (Ovis ammon).

argın

- * Yorgun, zayıf, bitkin.
- * Beceriksiz.

argınlık

- * Argın olma durumu.

argıt

- * Geçit, boğaz, dağ boğazı, derbent.
- * Keklik tutmakta kullanılan, tahtadan kapanların yan taraflarına bağlanan ağaç parça.

argo

- * Kullanılan ortak dilden ayrı olarak aynı meslek veya topluluktaki insanların kullandığı özel dil veya söz dağarcığı.
- * Serserilerin, külhan beylerinin kullandığı söz veya deyim.

argolaşma

- * Argolaşmak özelliği gösterme.

argolaşmak

- * Karşılıklı argo konuşmak.
- * Söz argo durumuna gelmek.

argon

- * Atom numarası 18, atom ağırlığı 39,9 olan, havada %1 oranında bulunan, rengi, kokusu ve tadı olmayan bir element. Kısaltması Ar.

argonot

- * Kafadan bacaklılardan, salyangoz kabuğu biçiminde kabuğu olan ve ahtapota benzeyen bir hayvan (Argonauta argo).

argüman

- * Bir çıkış kümesinin değişkenine verilen ad.

arı

- * Temiz, münezzeh.
- * Yabancı şeylerden arınmış, katışıksız, saf, halis.
- * Günahsız.

arı

- * Zar kanatlılardan, bal ve bal mumu yapan, iğnesiyle sokan böcek (Apis mellifica).

arı bal alacak çiçeği bilir

- * işini bilen kimse nereye başvuracağını bilir.

arı beyi

- * Her kovanda bir tane bulunan ana arı.

arı biti

- * Kör, kanatsız, kızılca renkli küçük sinek (Braula caeca).

arı dalağı

- * Bal peteği.

arı gibi

- * çok çalışkan.

arı gibi sokmak

- * iğnelemek, acı söz söylemek.

arı kil

* Porselen yapmakta kullanılan bir çeşit ak ve gevrek kil, kaolin.

Arı Kovanı

* Yengeç takım yıldızı yöresinde bir yıldız kümesi.

arı kovanı

* Arıların içinde bal yaptıkları çeşitli maddelerden yapılmış yuva.

arı kovanı gibi işlemek

* (bir yerin) gireni çıkanı çok olmak.

arı kuşu

* Arı kuşugillerden, sırtı sarı, karnı mavimsi yeşil, Güney Avrupa, Kuzey Afrika, Orta Asya'da az ağaçlıklı, açık yerlerde yaşayan bir kuş (Merops apiaster).

arı kuşugiller

* Omurgalı hayvanlardan kuşlar sınıfına giren bir familya.

arı sili

* Tertemiz.

arı sütü

* Genç işçi arının başındaki bezlerden salgıladığı azotu çok madde.

arıcı

* Bal almak için arı yetiştiren kimse.

arıcılık

* Bal almak için arı yetiştirme işi.

arık

* Ark.

* Fide veya fidan dikilen yer.

arık

* Eti, yağı erimiş zayıf, cılız, kuru, sıksa.

arık çekmek

* tıkanan, bozulan arkları temizleyip açmak.

arık emek

* İşçinin, ek süre içinde harcadığı ve sonucunda artık değer yarattığı, karşılığı ödenmeyen emek.

arıkçı

* Su yolu yapan kimse.

arıklama

* Arıklamak işi.

arıklamak

* Arık (II) duruma gelmek.

arıklaşma

* Arıklaşmak işi.

arıklaşmak

* Arık (II) olmak.

arıklatma

* Arıklatmak durumu.

arıklatmak

* Arık (II) duruma getirmek.

arıklık

* Zayıflık, sıskalık.

arılama

* Arılamak işi, tenzih.

arılamak

* Bir şeyde herhangi bir ayıp veya kusur bulunmadığını bildirmek, tenzih etmek.

arılanma

* Arılanmak durumu, arılaşıma.

arılanmak

* Arılaşmak.

arılar

* Tek tek veya bir topluluk düzeni içinde yaşayan, vücutları, özellikle karınları ve arka ayakları kollarla örtülü zar kanatlılar familyası.

arılaşıma

* Arılaşmak durumu, arı duruma gelme, özleşme.

arılaşmak

* Arı duruma gelmek, saflaşmak, özleşmek.

arılaştırma

* Arılaştırmak işi, özleştirme.

arılaştırmak

* Arı duruma getirmek, özleştirmek.

arılık

* Temizlik.

* Katıksızlık.

* Günahsızlık.

arılık

* Kovanların konulduğu yer, kovanlık.

arına dokunmak

* utanç duymak.

arındırma

* Arındırmak işi.

arındırmak

* Arınmasını sağlamak.

arının yuvasına kazık (veya çöp) dürtmek

* tehlikeli kişiyi kışkırtmak.

arınış

* Arınmak işi veya biçimi.

arınma

* Temizlenme.

* Ruhun tutkulardan temizlenmesi.

* Sanat yoluyla duyguların arınması.

arınmak

- * Temizlenmek.
- * Katşksız, arı duruma gelmek.
- * Rahatlamak.

arış
* Kolun dirsekten parmaklara kadar olan bölümü.

arış
* Çözgü.

arış
* Araba oku.

arıtıcı
* Arıtma özelliğı olan.
* Deterjan.

arıtıcılık
* Arıtma işi.

arıtım
* (petrol, yağ vb. için) Arıtma işi, rafınaj.

arıtım evi
* Şeker, petrol gibi maddelerin arıtıldığı yer, tasfiyehane, rafineri.

arıtış
* Arıtmak işi veya biçimi.

arıtma
* Arıtmak işi.

arıtma ünitesi
* Doğal gaz üretim kuyularından toplama hatlarıyla gelen gazın içerisindeki hidrojen sülfür, karbondioksit ve su buharı gibi hidrokarbon bileşğı olmayan gazlarla, hidrokarbon kondanslarının tabiî gazdan ayrıldığı birim.

arıtmak
* Temizlemek.
* Katşksız duruma getirmek, tasfiye etmek.

arız
* Sonradan ortaya çıkan.
* Bulaşmış, musallat olmuş.

arız olmak
* bulaşmak, sürekli görünür durumda olmak.
* sonradan ortaya çıkmak.

arıza
* Engebe.
* Aksama, aksaklık.
* Bir notanın sesini yarım ton yükseltmek, alçaltmak veya eski durumuna getirmek için notanın soluna konulan diyez, bemol ve bekâr işaretlerinin ortak adı.

arıza yapmak
* Bozulmak, işlemez duruma gelmek.

arızalanma
* Arızalanmak işi.

arızalanmak
* Arıza, aksaklık göstermek.

arızalı

- * Engebeli.
- * (Araç vb. için) Aksayan, işlemeyen, bozulmuş.
- * Yanım yamalak, idare edecek biçimde.

arızasız

- * Engebesiz, düz.
- * Aksamayan, bozulmadan işleyen.
- * Huzurlu, rahat, mutlu.

arızî

- * Sonradan olan, dıştan gelen.
- * Geçici, eğreti.

Ari

- * İran'dan geçerek Kuzey Hindistan'a yerleşen halk veya bu halktan olan kimse.
- * Bu halkla ilgili, bu halka özgü.

arî

- * Çıplak.
- * Özgür, hür.

Ari dil

- * Hint-Avrupa dil ailesinin Hint-İran grubuna verilen ad.

aria

- * Operalarda solistlerden birinin orkestra eşliğinde söylediği şarkı, aya.

arif

- * Çok anlayışlı ve sezgili (kimse), varışlı.

arif olan anlasın (veya anlar)

- * herkesin anlayacağı kadar açık söylenmeyen bir sözün gerçek anlamını kavrayanlar için söylenir.

arifane

- * Arif olana yakışacak yolda, biçimde.
- * Yiyeceği ortaklaşa sağlanan (toplantı).

arifane ile

- * ortaklaşa.

arife

- * Belirli bir günün, olayın bir önceki günü veya ona yakın günler, ön gün.

arife günü

- * Dinî bayramlardan önceki gün.

arioso

- * Dramatik ve lirik bakımdan yüksek bir anlatım gücü olan ağır başlı hava.

Aristocu

- * Aristotelesçi.

Aristoculuk

- * Aristotelesçilik.

aristokrasi

- * Ekonomik, toplumsal ve siyasî gücün soylular sınıfının elinde bulunduğu tarihî yönetim biçimi.
- * Soylular sınıfı.

aristokrat

- * Aristokrasi yanlısı.
- * Soylu.

aristokratik

- * Aristokratlıkla ilgili.

aristokratlık

- * Aristokrat olma durumu.

Aristotelesçi

- * Aristotelesçilik yanlısı olan kimse.

Aristotelesçilik

- * Yunan filozoflarından Aristoteles'in felsefesi, gezimcilik.
- * Bu felsefeyi benimsemiş olma durumu.

aritmetik

- * Matematikğin, konusu sayılar, bunların özellikleri ve işlemler olan kolu.
- * Bu bilimle ilgili.

aritmetik dizi

* Ardışık terimleri arasındaki ayırım değişmeyen dizi: 1,3,5,7,9... dizisi aritmetik bir dizi olup ortak çarpan denilen değişmez oranı 2 sayıdır.

aritmetik işlem

- * Aritmetik yoluyla yapılan çözüm.

aritmetik orta

- * Bir diziyi oluşturan sayıların toplamının, dizinin terim sayısına bölünmesiyle elde edilen sayı.

aritmetiksel

- * Aritmetik ile ilgili.

aritmi

- * Kalp atışlarındaki düzensizlik ve eşitsizlik.

aritmik

- * Ritimli olmayan, düzensiz.

ariya

- * Sancağı, yelkeni veya sereni direktten aşağı alma.

ariyet

- * Eğreti, ödünç.
- * Belli bir taşınır malın kullanılmasının geri verilmek şartıyla bedelsiz olarak bir kimseye bırakılması.

ariyeten

- * Eğreti olarak, ödünç olarak.

ariz amik

- * Enine boyuna, her yönü ile.

ariza

- * Yüksek bir makama sunulan mektup veya dilekçe.

arjantin

- * Büyük bira bardağı.

Arjantinli

- * Arjantin halkından olan.

ark

* İçinden su akıtmak için toprağı kazarak yapılan açık oluk, arık, hark, cetvel, kanal.

arka

- * Bir şeyin temel tutulan yüzünün tam ters yanı.
- * Bir şeyin sırt durumunda olan yüzeyi.
- * Geri kalan bölüm.
- * Art, peş.
- * Otururken sırtın dayandığı yer.
- * (insan için) Vücut, beden.
- * Arkada olan, arkada bulunan.
- * Koruyucu, kayırıcı, iltimasçı, piston.
- * Geçmiş, geride kalmış zaman.

arka (veya sırt) çevirmek

- * eski ilgiyi göstermez olmak, yabancı gibi davranmak.

arka arka

- * Geriye doğru.

arka arkaya

- * Hemen birbirinin arkasından, art arda.

arka arkaya vermek

- * birbirini korumak için birleşmek, destek olmak, dayanışmak.

arka ayak

- * Hayvanlarda vücudun gerisinde bulunan ayaklardan biri.

arka bulmak

- * bir koruyucu, kayırıcı bulmak.

arka çıkmak

- * bir kimseyi başkalarına karşı korumak, kayırmak.

arka kapıdan çıkmak

- * okuldan başansızlıkla ayrılmak.

arka müziği

- * Bir oyunda hareket ve sözlerin yanı sıra etkiyi artırmak için hafifçe çalınan müzik.

arka olmak

- * maddî, manevî yönden destek olmak.

arka plânda

- * Geride.
- * Önemsiz.

arka sokak

- * Ana yola açılan ikinci derecedeki sokak.

arka teker

- * Araçların arka düzeninde yer alan tekerlek.

arka vermek

- * desteklemek, dayamak.

arka yüz

- * Bir şeyin arkada kalan yüzü.

arkaç

- * Ağıl.
- * Dağ sırtlarında davarların yatırıldığı düz, rüzgâr almayan kuytu yer.

arkada bırakmak

- * birinden daha ileri gitmek.

arkada bırakmak

- * bir şeyden epey uzaklaşmış bulunmak.
- * zaman bakımından geçmişte bırakmak.
- * (ölen kimseye göre) dünyada bırakmak.

arkada kalanlar (veya arkadakiler)

- * bir kimsenin öldüğünde veya bir yere gittiğinde geride bıraktığı yakınları.

arkada kalmak

- * geriden gelmek, geride kalmak.
- * değerce ileride olanların arkasında kalmak, ileri gidememek, geride kalmak.

arkadan arkaya

- * Gizli gizli, el altından, gizlice, belli etmeden.

arkadan söylemek

- * kendisi bulunmadığı bir yerde kimseyi çekiştirmek, dedikodusunu yapmak.

arkadan vurmak

- * bir kimse kendisine güvenen ve inanan birine gizlice kötülük etmek.

arkadaş

- * Bir işte birlikte bulunanlardan her biri, hempa, refik, yâren.
- * Birbirlerine karşı sevgi ve anlayış gösteren kimselerden her biri.

arkadaş canlısı

- * arkadaşlığa değer veren, arkadaşlarına çok düşkün olan kimse.

arkadaş değil, arka taşı

- * zarar veren arkadaşlar için söylenir.

arkadaş olmak

- * bir kimseyle dostluk kurmak, içten olmak.

arkadaşça

- * Arkadaş olarak; içtenlikle, dostça.

arkadaşlık

- * Arkadaş olma durumu, arkadaşça yakışır davranış, omuzdaşlık, ünsiyet.

arkadaşlık etmek

- * bir işte birlikte bulunmak; huyu ve düşünceleri birbirine uymak.
- * bir süre beraber bulunmak, birlikte gitmek, eşlik etmek, refakat etmek.

arkaik

- * Arkaizmle ilgili, eskimiş (söz veya eser).
- * Güzel sanatlarda klâsik çağ öncesinden kalan.

arkaizm

- * Konuşulan ve yazılan dilde, kullanımdan düşmüş olan eski söz ve deyim.
- * Kullanıldığı çağdan daha eski bir çağdan kalma bir biçimin, bir yapının özelliği.

arkalama

- * Arkalamak işi, yardım, müzaheret.

arkalamak

- * Arkasına almak, yüklenmek.
- * Bir kimseye güven vererek yardım etmek, destek olmak, korumak, müzaheret etmek.

arkalanma

* Arkalanmak işi.

arkalanmak

* Kendisine yardım edilmek, destek olunmak.

arkalı

* Koruyanı, koruyucusu, dayanağı olan.

arkalıç

* Arkalık.

arkalık

* Ev içinde giyilen kolsuz, kalınca bir tür kısa hırka.

* Sırt dayamaya yarar yer.

* Sırtında yük taşıyan hamalların, yük taşırken kullandıkları arka yastığı, semer, arkalık.

arkalıklı

* Arkalığı, sırt dayayacak yeri olan.

arkalıksız

* Arkalığı, sırt dayayacak yeri olmayan.

arkası (veya sırtı) yere gelmemek

* sarsılmamak, yerinden düşürülememek, güçlü olmak.

arkası alınmak

* sona erdirilmek, bitirilmek, bir yerde durdurulmak.

arkası gelmek

* devamlı olmak, sürekli olmak.

arkası kesilmek

* tükenmek, son bulmak.

arkası olmamak

* kayıracak kimsesi olmamak.

arkası pek

* Güçlü birine veya sağlam bir şeye güvenen.

arkası sıra

* arkasından.

arkası sıra

* Ardından, peşinden.

arkası yufka

* Sevilen bir yemeğin arkasından başka bir yemeğin bulunmadığını anlatmak için söylenir.

* Soğuğa karşı gereği gibi giyinmemiş olma durumu.

arkasına almak

* sırtına yüklemek, taşımak.

* desteğini sağlamak.

arkasına bakmadan gitmek

* arkada kalanlarla hiç ilgilenmeden bir yerden ayrılmak.

arkasına düşmek (veya takılmak)

* bir işi sona erdirmek için sıkı çalışmak.

* (birini) gözden ayırmayarak arkasından gitmek.

arkasında (veya sırtında) yumurta küfesi yok ya!

* eski düşüncesini değiştirmekte, sözünden caymakta sakınca görmeyenler için kullanılır.

arkasında dolaşmak (veya gezmek)

* bir işi yaptırmak için ilgili veya yetkili bir kimsenin uğradığı yerlere giderek görüşme fırsatı aramak.

arkasından

* birinin orada hazır bulunmaması durumunda.

arkasından koşmak

* iş yaptırmak için birinin arzusunu kollamak, görüşme fırsatı aramak.

* birine çok ilgi duymak.

arkasından sürüklemek

* arkasından gelmesini sağlamak.

arkasını (bir şeye) vermek

* dönmek.

arkasını (birine) vermek

* birinin koruyuculuğuna güvenmek.

arkasını (veya peşini) bırakmak

* vazgeçmek.

arkasını almak

* bir işi tamamlamak.

arkasını dayamak

* birinin koruyuculuğuna güvenmek.

arkasını getirememek

* başladığı bir işi sürdürüp sona erdirememek.

arkasını sıvamak

* okşamak, övmek, iltifat etmek.

arkasız

* Arkalığı olmayan.

* Koruyanı olmayan, koruyucusu, dayanağı olmayan.

arkaüstü

* Arkası yere gelecek biçimde.

arkaya bırakmak (veya koymak)

* sonraya, başka zamana veya işin sonuna bırakmak; ertelemek.

arkaya kalmak

* geride kalmak, sonraya kalmak, geriden gelmek.

arke

* İlk ana madde.

arkebüz

* XV. yüzyılda Fransa'da kullanılmaya başlanan, taşınabilir ateşli silâh.

arkeen

* Kambriyumlardan önce oluşan en eski yer katı.

arkegon

* Eğrelti otlarında, bazı su yosunlarında, bütün kara yosunlarında ve bazı açık tohumlularda görülen dişilik organı.

arkeolog

* Kazı bilimci, arkeoloji uzmanı veya bilgini.

arkeoloji

* Tarih öncesi ve eski çağlardan kalma eserleri tarih ve sanat bakımından inceleyen bilim, kazı bilimi.

arkeolojik

* Arkeoloji ile ilgili.

arkeopteriks

* Hem kuş hem sürüngen özellikleri gösteren bir hayvan fosili.

arkıt

* Köy evlerinde kapılann arkasına konulan kalın kuşak.

arkoz

* Birleşiminde feldspat bulunan, kum taşı türünden bir tortul kayaç.

arktik

* Kuzey kutupla ilgili, kuzey kutup yakınında olan.

arlanma

* Arlanmak işi.

arlanmak

* (olumsuz olarak veya olumsuz anlamlı cümlelerde kullanılır) Utanmak.

arlanmaz

* Utanmaz, sıkılmaz.

arlı

* Namuslu, utangaç, sıklıgan.

arlı arından, huysuz huyundan vazgeçmez

* herkes kendi karakterine göre davranışta bulunur.

arma

* Bir devletin, bir hanedanın veya bir şehrin sembolü olarak kabul edilmiş resim, harf veya şekil, ongun.

* Geminin yürütmesine hizmet eden direk, seren, ip, halat ve yelken takımı.

arma donatmak

* armayı yerli yerine koymak.

arma soymak

* hareketli olan armayı, limanda kıslamak, yağmur ve kardan korumak amacıyla bir süre için sökmek.

arma uçurmak (veya arma budatmak)

* armayı rüzgâra kaptırmak.

armada

* Donanma.

armador

* Geminin direk, seren, yelken ve ip gibi donanımını düzenleyen usta.

armadura

* Gemide direklere takılı halatları bağlamak için küpeştenin iç tarafında bulunan delikli ve çubuklu levha.

armağan

- * Birini sevindirmek, mutlu etmek için verilen şey, hediye.
- * Ödül.
- * Bir bilim adamının emek verdiği dalda onu anmak için hazırlanan bilimsel eser.
- * Bağış, ihsan.

armağan etmek

- * birine bir şeyi armağan olarak vermek, hediye etmek.

armalı

- * Arması bulunan.

armatör

- * Ticaret gemisi sahibi.

armatörlük

- * Armatör olma durumu.
- * Gemi işletme işi, gemi işletmeciliği.

armatür

- * Bir aletin ana bölümünü oluşturan kısım.
- * Bir mıknatısın iki kutbu arasında, kuvvet akımını toplu bir duruma getirmek için bu kutuplar arasına yerleştirilen demir parçası.
- * Bir kondansatördeki iki iletken yüzeyden her biri.

armoni

- * Türlü sesler arasında sağlanan uyum.

armoni orkestrası

- * Yalnız üflemeli çalgılardan oluşan orkestra.

armonik

- * Armoni ile ilgili olan.
- * Armonika.

armonika

- * Yan yana sıralanmış deliklerden her biri üflenince, ayrı notada sesler çıkaran küçük ağız çalgısı, mızıka.
- * Akordeon.

armoniler

- * Frekansı, ana sesin frekansından tam katı olan sesler.

armonize

- * Tamamlayıcı sesler eklenmiş (müzik parçası).

armonyum

- * Taşınabilir küçük org.

armudî

- * Armut biçiminde olan.

armudiye

- * Armut biçiminde nazarlık olarak takılan altın.

armudun iyisini (dağda) ayılar yer

- * Bkz. Ahlatın iyisini (dağda) ayılar yer.

armut

- * Gülgillerden, çiçekleri beyaz, yurdumuzun her yerinde yetişen, bir ağaç (Pirus communis).
- * Bu ağacın rengi sarıdan yeşile kadar değişebilen tatlı, sulu, yumuşak, ufak çekirdekli meyvesi.
- * Fazla bön.

armut gibi

* çok anlayışsız, bön.

armut kabağı

* Ürünü, armut biçiminde olan bir süs kabağı.

armut kurusu

* Daha sonraki mevsimlerde yenmek üzere kurutulmuş armut.

armut piş ağzıma düş!

* bir işe hiç emek harcamaksızın onun kendiliğinden olmasını bekleyenlerin durumunu anlatır.

armut top

* Boksörün çalışmalarında kullandığı içi havalı, dışı deri, armut biçiminde top.

armutun sapı var, üzümün (veya kirazın) çöpü var demek

* her şeye kusur bulmak, hiçbir şeyi beğenmemek.

armuz

* Gemilerde güverte ve borda kaplama tahtalarının yan yana gelmeleri sonucu aralarında oluşturdıkları çizgi.

Arnavut

* Arnavutluk ve çevresinde yaşayan bir halk.

* Bu halka özgü olan (şey).

Arnavut bacası

* Çatı penceresi.

Arnavut biberi

* Acı kırmızı biber.

Arnavut ciğeri

* Ciğer tavası.

Arnavut kaldırımı

* Yollarda irili ufaklı taşlarla gelişigüzel yapılan kaldırım.

Arnavutça

* Hint-Avrupa dilleri ailesine giren, Arnavutların kullandığı dil.

Arnavutlaşma

* Arnavutlaşmak.

Arnavutlaşmak

* Arnavut dilini ve kültürünü benimsemek.

Arnavutlaştırma

* Arnavutlaştırmak durumu.

Arnavutlaştırmak

* Arnavut kimliğini kazandırmak.

Arnavutluk

* Arnavut olma durumu.

* Arnavut halkının bütünü.

arnika

* Öküz gözü, sığır gözü, mastı çiçeği.

aroma

* Bitki özlerinden veya yağlarından elde edilen hoş koku.

aromatik

* Hoş kokulu, aromalı.

arozöz

* Kamyon, araba gibi bir taşıt aracına, doldurma ve boşaltma düzeni olan, bir su deposu eklenmesiyle oluşturulan, sulamaya yarar araç.

arp

* Bkz. harp (II).

arpa

* Buğdaygillerden, taneleri ekmek ve bira yapımında kullanılan, hayvanlara yem olarak verilen, yurdumuzda çok yetiştirilen bir bitki (Hordeum vulgare).

* Bu bitkinin taneleri.

arpa boyu kadar gitmek (veya yol almak)

* pek az ilerlemek.

arpa ekim, darı çıktı

* ters sonuç veren işler için söylenir.

arpa güvesi

* Tahıllara dadanan bir güve türü.

arpa suyu

* Bira.

arpa şehriye

* Arpa biçiminde dökülmüş şehriye.

arpacı

* Arpa alan ve satan kimse.

arpacı kumrusu gibi düşünmek

* ne yapacağını bilmeyerek derin derin düşünmek.

arpacık

* Göz kapağının kenarında çıkan küçük cıban, it dirseği.

* Tüfek, tabanca gibi ateşli silâhlarda namlunun en ileri bölümünde bulunan ve nişan alırken gezle birlikte göz ile hedef arasında aynı çizgi üzerine getirilen küçük çıkıntı.

* Arpa biçiminde şehriye.

arpacık soğanı

* Tohumdan yetiştirilen ve tohumluk olarak kullanılan küçük soğan.

arpacılık

* Arpa yetiştirme veya alıp satma işi.

arpağan

* Yabanî arpa.

arpalama

* Atların ayaklarında görülen ve rahat yürümelerini önleyen bir hastalık.

* Çok arpa yemekten ileri gelen bir hayvan hastalığı.

arpalık

* Arpa ekilen yer, arpa tarlası.

* Arpa konulan yer.

* Hayvanın dişinde bulunan ve hayvan yaşlandıkça silindiği için yaşını belli eden bir nişan.

* Müftü ve kazasker gibi din görevlilerine aylık yerine verilen giyecek, yiyecek gibi şeyler veya para.

* Başmaklık.

* Karşılıksız yarar sağlanan yer veya kimse.

arpalık etmek

* arpalık yapmak.

arpalık yapmak

* bir kaynaktan sürekli olarak çıkar sağlamak.

arpası çok gelmek

* coşmak, azmak, kudurmak.

arpçı

* Arp çalan kimse.

arpej

* Bir akort oluşturan seslerin birbiri arkasından çalınması.

arsa

* Üzerine yapı yapılmak için ayrılmış yer.

arsenik

* Atom numarası 33, atom ağırlığı 74,91, yoğunluğu 5,7 olan, atmosfer basıncı altında 4500 C de süblimleşen, maden filizlerinde çok yaygın bulunan, metal görünümünde basit element, sıçan otu, zırnık. Kısaltması As.

arsıulusal

* Uluslar arası.

arsız

* Utanması, sıkılması olmayan, yılışık, yüz­süz (kimse).

* Aç gözlü davranan (kimse).

* Kolayca üreyebilen (bitki).

arsız arsız

* Utanmaz bir biçimde, yılışarak, sırnaşarak.

arsızca

* Arsız gibi, arsız a yakışan biçimde.

arsızlanma

* Arsızlanmak işi.

arsızlanmak

* Arsızlık etmek.

arsızlaşma

* Arsızlaşmak işi.

arsızlaşmak

* Arsız duruma gelmek.

arsızlık

* Arsız olanın durumu veya arsız a yakışacak davranış, yılışıklık, sırnaşıklık.

arsızlık etmek

* utanmadan, sıkılmadan, yüz­süzce davranmak; aç gözlü davranmak.

arслан

* Aslan.

arslanın adı çıkmış, çakallar baş keser

* haksızlığı veya kötülüğü esas yapanın yerine bu konuda adı ön plâna çıkan kişiler anlamında kullanılır.

arslanlı

* Osmanlı devletinde kullanılan arslan baskılı gümüş sikke.

arş

* İslâm dinî inanışına göre göğün en yüksek katı.

arş

* Askerlikte "yürü" komutu.

arşe

* Keman yayı.

* Tren, trolleybüs, tramvay gibi elektrikle işleyen taşıtlarda telden elektrik akımı almaya yarayan, yukarıya doğru uzanmış demir yay.

arşetip

* İlk örnek.

arşıâlâ

* Dokuzuncu kat gök.

arşın

* Yaklaşık olarak 68 cm ye eşit olan uzunluk ölçüsü.

arşnlama

* Arşnlamak işi.

arşnlamak

* Arşınla ölçmek.

* Amaçsız, geniş adımlarla dolaşmak.

arşnlık

* Arşın ölçüsünde, arşın kadar.

arşidük

* Avusturya'da imparator ailesi prenslerine verilen unvan.

arşidüşes

* Arşidükün karısı veya kızı.

* Avusturya hanedanında prenses.

arşiv

* Belgelik.

arşivci

* Belgelik görevlisi veya uzmanı.

arşivcilik

* Arşivcinin yaptığı iş veya görevi.

arşivleme

* Arşivlemek işi.

arşivlemek

* Arşive kaldırmak, arşivde saklamak.

art

* Arka, geri.

* Bir şeyin öbür yüzü.

art arda

* Birbirinin arkasından.

art avurt

* Avurdun arka bölümü.

art avurt ünsüzü

* Dil ucunun art damağa çarpmasından oluşan ve dilin yanlarından akan ses.

art bölge

* Deniz kıyısında bulunan bir yerin gerisindeki bölge, hinterland.

art damak

* Damağın arka bölümü.

art damak ünsüzü

* Ciğerlerden gelen havanın dil sırtı yardımıyla art damağın çeşitli noktalarında bazen patlayarak, bazen de sızarak oluşturduğu ünsüz: k, g, ğ.

art düşünce

* Bir düşüncenin arkasında gizli tutulan asıl düşünce.

art elden

* birini oyalayıp, ondan gizli olarak.

art eteğinde namaz kıl

* çok temiz huylu kimseler için söylenir.

art niyet

* Art düşünce.

art oda

* Gözde iris ile billûr cismin arasındaki boşluk.

art teker

* İtici gücü sağlayarak bisikleti yürüten teker.

art zamanlı

* Evrim açısından ele alınan süre içinde birbirini izleyen, diyakronik.

art zamanlı dil bilimi

* Dil olaylarını değişik zaman ve evrim açısından ele alan dil bilimi.

art zamanlılık

* Değişik zaman ve evrim açısından incelenen dil olaylarının özelliği, diyakroni.

artağan

* Alışıldan veya beklenilenden artık verimi olan, bereketli.

* Çoğalan, fazlalaşan, artımlı.

artağanlık

* Alışıldan veya beklenilenden artık ürün verme durumu, bereket.

artakalma

* Artakalmak işi veya durumu.

artakalmak

* Artmak, geriye kalmak, fazla bulunmak.

artçı

* Yürüyüş durumunda bulunan bir askerî birliğin güvenliğini sağlamak için arkadan gelmek üzere bırakılan kıta, dümdar.

* Geçmiş bir sanat veya edebiyat çağırını sürdüren (sanatçı, hareket).

artçılık

* Artçının görevi.

arter

- * Atardamar.
- * Trafiğı yoğun olan ana yol.

arterit

- * Atardamar bozukluğu.

artezyen

- * Toprağı burgu ile delinerek açılan ve suyu yükseğe fışkıran kuyu.

artezyen kuyusu

- * Artezyen.

artı

- * Toplama işleminde + işaretinin adı, zait.
- * Sıfırdan büyük, önünde artı işareti bulunan (sayı), eksi karşıtı, pozitif.

artı sayı

- * Kendisinden önce + işareti bulunan, sıfırdan büyük sayı, pozitif sayı.

artı uç

- * Elektrikli çözümlemede, sıvıya batırılıp akımın geçmesini sağlayan, metal uçlardan artı yüklü olanı, anot.

artık

- * İçildikten, yenildikten veya kullanıldıktan sonra geriye kalan.
- * Kalan veya artan bölüm.
- * Bir şey harcandıktan sonra onun artan bölümü.
- * Daha çok, daha fazla.
- * Bundan böyle, sonra, daha, yeter.

artık değer

- * İşçinin, iş gücünün karşılığı olarak, ödenen değerın üzerinde ürettiğı ve iş verenin, karşılığını ödemeksizin sahip olduğı ek değer.

artık emek

- * İşçinin, ek süre içinde harcadığı ve sonucunda artık değer yarattığı, karşılığı ödenmeyen emek.

artık gün

- * Artık yıllarda şubat ayına eklenen, dört yılda bir gelen 29. gün.

artık yıl

- * Dört yılda bir gelen 366 günlük yıl, senekebire.

artıklama

- * Artıklamak işi.

artıklamak

- * Yemekte artık bırakmak.

artım

- * Artma, artış, çoğalma.

artımlı

- * Pişince şiştiğı için miktarı artmış gibi görünen, artağan.

artın

- * Katyon.

artınılma

- * Artınılmak işi.

artırılmak

- * Artırmak işine konu olmak, çoğaltılmak, tezyit edilmek.

artırım

- * Bir şeyi idareli harcayarak onun bir bölümünü artırma işi, tasarruf.
- * Müzayedede artırma.

artırma

- * Artırmak işi.
- * Alıcılar arasındaki yarışmaya dayanan ve en yüksek fiyatı sürene malın verilmesiyle biten yöntem, müzayedede.

artırmak

- * Artmasını sağlamak, çoğaltmak.
- * Bir malı başka alıcıların verdiği fiyattan daha yüksek bir fiyatla almak istemek.
- * Tutumlu davranıp biriktirmek, tasarruf etmek.
- * Herhangi bir davranışta ileri gitmek.

artış

- * Artmak işi veya biçimi, artma, artım, çoğalış.

artist

- * Güzel sanatlardan birini meslek edinen kimse, sanatçı, sanatkâr.
- * Eğlence yerlerinde gösteri yapan kimse.

artist gibi

- * boylu poslu, güzel ve alımlı (kimse).

artistçe

- * Artiste benzer biçimde, artist gibi.

artistik

- * Güzel sanatların gerektirdiği niteliğe uygun, sanatlı.

artistlik

- * Artistin görevi.
- * Artist olma durumu.

artma

- * Artmak işi.

artmak

- * Büyük heybe.

artmak

- * Eskisinden daha çok çoğalmak.
- * Gereğince harcandıktan sonra bir miktar geri kalmak.
- * Değeri yükselmek, fazlalaşmak.

artrit

- * Eklem romatizması.

artroz

- * Genellikle şekil bozucu, iltihapsız, süregelen eklem hastalığı.

arttırma

- * Arttırmak işi.

arttırmak

- * Artırmak işi yapılmak.
- * Yükseltmek.

aruz

* Hecelerin uzunluk ve kısalık, kapalılık veya açıklık değerlerine göre türlü ses kalıplarından oluşan Divan Edebiyatı nazım ölçüsü.

arya

* Operalarda solistlerden birinin orkestra eşliğinde söylediği, genellikle kendi içinde bütünlüğü olan parça.

Aryanizm

* IV. yüzyılda Arius adlı bir papazın kurduğu ve Hristiyan inancının tersine olarak İsa'nın tanrılığını inkâr eden mezhep.

arz

* Sunma.

* (büyük bir makama) Anlatma, bildirme.

arz

* En, genişlik.

arz

* Yer, yeryüzü.

arz dairesi

* Bkz. enlem dairesi.

arz derecesi

* Bkz. enlem.

arz etmek

* sunmak.

* saygı ile bildirmek.

arz odası

* Mevkii olan insanların, halkla görüştüğü oda.

arz talep kanunu

* Belirli bir piyasada sunu ve talep dengesini düzenli tutma sistemi.

arz ve talep

* Üreticinin piyasaya mal çıkarması ve tüketicinin piyasadan mal çekmesi olayları, sunu ve istem.

arzanî

* Enine olan.

arziyat

* Yer bilimi, jeoloji.

arzu

* İstek, dilek.

* Heves.

arzu duymak

* birine veya bir şeye karşı istek duymak.

arzu etmek

* yürekten istemek.

arzu hâl

* Dilekçe, istida.

arzu hâl gibi (veya kadar)

* bir mektubun çok uzun olduğunu anlatmak için söylenir.

arzuhalci

* Para ile dilekçe, mektup vb. yazan kimse.

arzuhalcilik

* Arzuhal yazma işi.

arzulama

* Arzulamak işi.

arzulamak

* İstek duymak, özlemek, istemek.

arzulu

* İstekli, hevesli.

arzusu kalmak

* isteği yerine gelmemek, hevesini alamamak.

As

* Arsenik'in kısaltması.

as

* Kakım.

as

* İskambil kâğıtlarında birli.

* Bir işte başta gelen (kimse veya şey).

as-

* Ast sıfatının kısaltılmışı; eklendiği kelimenin daha aşağı derecelisini anlatan yeni kelimeler türetmeye yarar.

as kat

* Herhangi bir ölçü biriminin bölündüğü eşit parçalardan her biri.

as yön

* Ara yön.

asa

* Bazı ülkelerde, hükümdarların, mareşallerin, din adamlarının güç sembolü olarak, törenlerde taşıdıkları bir tür ağaç veya metalden değnek.

* Eskiden ihtiyarların baston yerine kullandıkları uzun sopa.

asabî

* Sinirli.

* Sinirle ilgili, sinirsel.

asabileşme

* Asabileşmek işi.

asabileşmek

* Kızmak, öfkelenmek, sinirlilik belirtileri göstermek, sinirlenmek.

asabîlik

* Asabî olma durumu.

asabiye

* Sinir hastalıkları ile ilgili hekimlik kolu.

* Sinir hastalıkları ile ilgili hastahane bölümü.

asabiyeci

* Sinir hastalıkları uzmanı.

asabiyet

* Sinirlilik, asabî yapılı olma.

asal

* Başlıca, temel niteliğinde olan, esasî.

asal gazlar

* Atomlarının dış elektron halkaları tamamıyla veya geçici olarak elektrona doymuş olan gazlar (helyum, neon, argon, kripton, ksenon), soy gazlar.

asal sayı(lar)

* Bölenlerinin kümesi iki elemanlı olan elemanlardan biri 1, öbürü sayının kendisi olan doğal sayı(lar).

asalak

* Bir canlının içinde veya üzerinde sürekli veya geçici olarak, onun zararına yaşayan başka canlı, tufeyli, parazit.

* Başkalarının sırtından geçinen (kimse), ekti.

asalak bilimi

* Asalakların yapısını, yaşayışını, konakçıyla ilişkisini ve yaptığı hastalıklarla bu hastalıklara karşı girişilecek savaşı konu alan bilim dalı, parazitoloji.

asalaklaşma

* Asalaklaşmak durumu.

asalaklaşmak

* Asalak duruma gelmek.

asalaklık

* Asalak olmanın durumu.

asalet

* Soyluluk.

* Bir görevi yüklenmiş olan, o görevin sahibi olan kimse, asillik, vekillik karşıtı.

* Yazıda veya sözde bayağı söz ve deyim bulunmaması durumu.

asaleten

* Bir görevde temelli olarak, asıl olarak, vekâleten karşıtı.

* Kendi adına hareket ederek.

asaleten atama

* Sürekli görev yapmak üzere bir göreve atama.

asamble

* Kurul.

asansör

* İnsanları veya yükleri bir yapının bir katından ötekine veya yüksek yerlere çıkarıp indiren elektrikle işler araç.

asansör boşluğu

* Binalarda asansörün işlemesi için bırakılan boşluk.

asansörcü

* Asansörün bakım ve onarımını yapan kimse.

* Otel ve hastahane gibi büyük kuruluşlarda asansörün düzenli çalışmasını sağlayan kimse.

asap

* Sinirler.

asar

* Yapılar, eserler.

asariatika

* Eski yapılar, eski eserler.

asayiş

* Bir yerin düzen ve güvenlik içinde bulunması durumu, düzenlilik, güvenlik.

asayiş berkemal

* Güvenliğin yerinde olduğunu anlatır.

asbaşkan

* İkinci başkan.

asbest

* Tremolitin bozulmasından oluşan lifli, kırılmadan bükülebilen ve ateşte niteliği değişmeyen bir mineral, taş pamuğu, kaya lifi.

asbest yünü

* Asbestin işlenerek yün biçimine sokulmuşu.

aselbent

* Hekimlikte ve koku yapımında kullanılan, aselbent ağacının kabukları çizilerek elde edilen bir reçine.
* Bu reçinenin elde edildiği ağaç (Styrax officinalis).

asenkron

* Eş zamanlı olmayan, başlama ve bitme anları başka olan (olaylar); senkron, eş zaman karşıtı, yadın kurun.

asepsi

* İlâç kullanmadan, yalnız ısı yardımı ile aygıt ve pansuman gereçleri gibi şeyleri mikropsuzlaştırma işi.

aseptik

* Her türlü mikroptan arınmış.

ases

* Gece bekçisi.
* Osmanlı İmparatorluğunda yeniçeri ocağının kaldırılmasından önceki güvenlik görevlisi.

asesbaşı

* Yeniçeri ocağındaki askerî görevinin yanı sıra, başşehirin düzenini korumakla da yükümlü olan 28. ortanın çorbacıbaşısına verilen ad.

asetat

* Asetik asidin tuzu veya esteri, saydam.

asetatlı

* Birleşimine asetat karıştırılmış.

asetik

* Sirkeyle ilgili, sirkeyle aynı özellikleri taşıyan.

asetik asit

* Sirkeye tadını ve özelliklerinden birçoğunu veren asit.

asetilen

* Renksiz, sarımsak kokulu, güçlü ve beyaz bir ışık vererek yanan hidrokarbonlu bir gaz.

aseton

* Birçok organik maddeyi eritmekte kullanılan uçucu, kolayca alev alır, eter kokusunda bir sıvı.

asfalt

* Siyah renkte şekilsiz bir cins bitüm.
* Ana maddesi katran olan ve yolların kaplanması için kullanılan karışım.

* Asfaltlanmış.

asfaltit

* Petrolün ayrışması ile oluşan ve çoklukta tortul kayaçların gözeneklerinde bulunan doğal bitüm.

asfaltlama

* Asfaltlamak işi.

asfaltlamak

* Asfaltla kaplamak.

asfaltlanma

* Asfaltlanmak işi.

asfaltlanmak

* Asfalt dökülmek, asfaltla kaplanmak.

asgarımüşterek

* Herkes tarafından kabul edilen nokta, üzerinde anlaşmaya varılan husus, uyushulan konu, ortak payda.

asgarî

* En az, en aşağı, en azından, en düşük.
* Minimum.

asgarî ücret

* İşçilere bir çalışma günü karşılığı olarak ödenen ve işçinin gıda, konut giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden en az düzeyde karşılamaya yetecek ücret.

ashap

* Sahipler.
* Hz. Muhammed'in meclislerinde ve konuşmalarında bulunanlar, sahabeler.

ası

* Asmak işi.

-ası / -esi

* Fiilden sıfat yapan ek.

asıda olmak (veya asıda kalmak)

* bir işe son verilmeyip öylece bırakılmış olmak veya kalmak.

asık

* Somurtkan.
* Asılı.

asık suratlı

* Hoşnutsuzluğunu, kızgınlığını yüzüne sert bir anlam vererek belirten" öfkeli görünümlü yüzü olan.

asıl

* Bir şeyin kendisi, örnek, kopya karşıtı.
* Kök, köken, kaynak.
* Gerçeklik, esas, hakikat.
* Soy, nesep.
* Gerçek.
* Bir şeyin temelini oluşturan, ana.
* Aranılan nitelikleri en çok kendinde toplamış olan.
* (a'sıl) Başlıca, başta gelen, gerçek olarak.

asıl nüsha

* Bir yazma eserin veya belgenin kopyalarının dayandığı özgün biçimi.

asıl sayılar

* Sıra veya  leştirme eki almamış yalın sayılar.

asıl vurgu

* Kelimenin aslındaki vurgu.

asılanma

* Asılanmak işi, intifa.

asılanmak

* Bir şeyden yarar sağlamak, intifa etmek.

asılı

* Asılmış olan.

asılış

* Asılmak işi veya biçimi.

asıllı

* Bir kökene dayanan, kökenli.

asılma

* Asılmak işi.

asılmak

- * Asmak işi yapılmak veya asmak işine konu olmak.
- * Bir yere tutunup sarmak.
- * Tutup çekmek.
- * Bir şey isterken karşısındakini tedirgin edecek derecede ileri gitmek  stelemek, ısrar etmek.
- * Hızla eline almak.
- * Boynuna ip geçirip sallandırılarak  ld r lmek, idam edilmek.
- * Karşı cinsin ilgisini çekmek için çarpıcı davranışlarda bulunmak.
- * Israrla  zerine gitmek, sonuna kadar mücadele etmek.

asılmışadam

* Salepgillerden, iekleri asılmış bir insana benzeyen ve köklerinden salep çıkarılan bir bitki.

asılsız

* Doğru olmayan, temelsiz, dayanaksız, köksüz (haber).

asılı

- *  z nemeyen madde parçacıklarının dibe çökmeden bir sıvı ortamda kalmış durumu, süspansiyon.
- * Böyle bir sıvı karışımı, süspansiyon.

asım

* Asma işi.

asım takım

* Kadınların takındıkları süs eşyası.

asıntı

- * Bir işi hemen yapmayıp bekleterek geri bırakma, tehir, tavik.
- * Birini tedirgin edecek kadar üzerine düşme.
- * Sırnaşan, tebelles  lan kimse.

asıntı olmak

* tebelles ölmek, sırnaşmak.

asıp kesmek

* (genellikle iş başında bulunan bir kimse için) yasayı çiğneyerek sert davranmak.

asır

* Yüzyıl.

* Çağ.

asırlarca

* Yüzlerce yıl.

asırlık

* Yüzyıllık.

asi

* Baş kaldıran, isyan eden.

* Hayırsız, dik başlı.

aside

* Un, et ve bamya ile yapılan bir Arap yemeği.

asidimetre

* Asitölçer.

asil

* Soylu.

* Yüksek duygu ile yapılan.

* Bir görevde temelli olan, vekil karşıtı.

asileşme

* Asileşmek işi.

asileşmek

* Karşı gelmek, baş kaldırmak, isyan etmek.

asilik

* Asi olma durumu, isyan etme, isyankârlık.

asilik etmek

* karşı gelmek, baş kaldırmak.

asillik

* Asil olma durumu, asalet.

* Soylu olma durumu, soyluluk.

asılzade

* Soylu.

asılzadelik

* Soyluluk.

asimetri

* Simetrisi olmayan, bakışsızlık.

asimetrik

* Simetrik olmayan, bakışsız.

asimilâsyon

* Benzer hâle getirme, kendine benzetme, kendine uydurma, özümleme.

* Benzeşme.

asimile

* Bu söz "benzeşmek", "kendine uydurmak" anlamında "asimile etmek" biçiminde kullanılır.

asimptot

* Bir eğriye giderek yaklaşan, ama sonuna kadar uzatılsa bile yaklaştığı hâlde eğriyi kesmeyen doğru; sonuçmaz.

asistan

- * Yardımcı.
- * Araştırma görevlisi.

asistanlık

- * Asistan, araştırma görevlisi olma durumu asistanın görevi.

asit

* Turnusolün mavi rengini kırmızıya çevirmek özelliğinde olan ve birleşimindeki hidrojenin yerine maden olarak tuz oluşturan hidrojenli birleşik, hamız.

asit alkol

- * Aynı zamanda asit ve alkol gruplarını içeren birleşiklere verilen ad.

asit borik

- * Bkz. borik asit.

asit fenik

- * Bkz. fenol.

asitölçer

- * Bir asidin özelliğini, konsantrasyon derecesini ölçmeye yarayan cihaz, asidimetre.

ask

- * Bkz. asklı.

askarit

- * Bağırsak solucanı.

asker

- * Erden mareşale kadar orduda görevli bulunan herkes.
- * Askerlik görevi veya ödevi.
- * Ordunun yalnız er rütbesinde olan bölümü.
- * Topluluk düzenine saygısı olan, disiplinli.
- * Yurdun korunması yolunda iyi dövüşmesini başaran.

asker çıkarmak

- * (bir devlet) belli kanunlara bağlı olarak asker toplamak.
- * kıylara ve en çok düşman kıylarına asker indirme.

asker gibi

- * disiplinli, düzgün.

asker kaçağı

- * Askerlik ödevini yapmamak için asker ocağından ayrılan veya oraya gitmekten kaçan kimse.

asker ocağı

- * Askerlik ödevinin yapıldığı kışla, ordugâh, tahkimli bölge, gemi, tersane gibi hizmet yerlerine verilen ad.

asker olmak

- * askerlik ödevine başlamak.

asker tayını

- * Erlere verilen azık.

askerce

- * Askere yakışır biçimde.

askerci

- * Asker yanlısı.

askercilik

- * Askerci olma durumu.
- * Bir tür çocuk oyunu.

askere alınmak

- * askerlik ödevini yapmak için er eğitim merkezine gönderilmek.

askere çağrılmak

- * askerlik ödevini yapmak için şubece istenmek.

askere gitmek

- * askerlik ödevini yapmak için orduya katılmak.

askerî

- * Askerlikle ilgili, askere özgü.

askerî ambargo

- * Bir ülkeyi cezalandırmak amacıyla askerî alanda yaptırım uygulama.

askerî ataşe

- * Bir ulusun yabancı ülkelerdeki elçiliklerinde görevli askerî uzman.

askerî inzibat

- * Askerî birlikler arasında düzeni, disiplini, kanunları yürütmekle görevli sınıf ve bu sınıftan olan asker.

askerî kaput

- * Askerlerin giydiği kalın kumaştan üstlük.

askerî rüştiye

- * Askerî ortaokul.

askerîleşme

- * Askerîleşmek işi.

askerîleşmek

- * Bir yer askerlikle ilişkili duruma gelmek, askerlik niteliği kazanmak.

askerîleştirme

- * Askerîleştirmek işi.

askerîleştirmek

- * Asker yönetimine geçirmek; (bir şeye) askerlik niteliği kazandırmak.

askeriye

- * Askerlik.

askerlik

- * Asker olma durumu; askerlik ödevi ordu hizmeti.

askerlik dairesi

- * Yurttaşları askere alma işleriyle görevli olan askerlik şubelerinin bağlı bulundukları bölge dairesi.

askerlik etmek

- * askerlik yapmak.

askerlik hizmeti

- * Orduda belirli bir sürede yapılan yurt ödevi.

askerlik yapmak

- * kanunlara göre yurttaşların yükümlü oldukları ordu ödevinde bulunmak.

askerlik yoklaması

- * Askerlik şubelerine kayıtlı kimselerin belirli zamanlarda yapılan durum yoklaması.

askı

- * Üzerine herhangi bir şey asmaya yarar nesne.
- * Pantolon veya giysilerin düşmesini önlemek için omuzdan aşırılan bağ.
- * Artırma, eksiltme gibi resmî iş ilânlarının ilgili daire duvarında belli bir zaman süresince asılı durması.
- * Hastahanelerde kırık kol veya bacakların asılarak tutturulduğu araç.
- * Çay, kahve taşımaya yarar kahveci tepsisi, fener.
- * Saklanmak için tavana asılmış dizi veya hevenk.
- * Yeni yapılan yapıların çatısına, ev sahibi tarafından usta için veya düğün arabalarına düğün sahibi tarafından arabacı için armağan olarak asılan kumaş.
- * Gelinin oturacağı yerin üstüne asılan süsler.
- * Kadınların kullandığı altın dizisi veya zincirli mücevherat.
- * Düğünlerde geline yakınları tarafından takılan hediye.
- * İpek böceğinin kozasını sarması için yanına konulan çalı çırpı.
- * Saz şairleri arasında yapılan deyiş yarışında üstün gelene verilmek için duvara asılan kumaş, tabanca gibi ödül.

askıda bırakmak

- * sonuca vardırmamak.

askıda kalmak

- * (bir iş) bir engel dolayısıyla sonuca varamamak.

askılı

- * Askısı olan.

askılık

- * Avcıların sırtlarına taktıkları askı takımı.
- * Asılıp saklanacak sebze, meyve.
- * Vestiyer.

askıntı

- * Başkalarının sırtından geçinen.
- * Karşı cinsi rahatsız eden kimse.

askıya almak

- * altı boşalıp desteği kalmayan yapıyı dikmelerle boşlukta tutarak yıkılmaktan kurtarmak.
- * oturmuş veya batmış bir gemiyi yüzdürmek için başka teknelere asarak kaldırmak.
- * bir işi zamanında yapmayıp belirsiz bir zamana bırakmak, savsaklamak.

askıya çıkarmak (veya çıkarılmak)

- * evlenecek kimselerin durumunu nüfus kayıtlarının bulunduğu yerde askı yoluyla ilân etmek.

askıya çıkmak

- * ipek böceği koza sarmak üzere dallara çıkmak.

asklı

- * Sporları ask denen torbalar içinde oluşan (mantar).

askospor

- * Askılı mantarların sporuna verilen ad.

asla

- * Hiçbir zaman, hiçbir biçimde.

Aslan

- * Zodyak üzerinde, Yengeç ile Başak burçları arasında yer alan burcun adı, Zodyak.

aslan

- * Kedigillerden, erkekleri yeleli, yırtıcı, Afrika'da yaşayan, uzunluğu 160 cm, kuyruğu 70 cm ve ucu püsküllü, çok koyu sarı renkli güçlü bir memeli türü, arslan.
- * Gürbüz ve yiğit adam.

aslan ağızı

* Havuz kenarlarına konulan ve ağızından su akan aslan biçiminde süs taşı.

aslan gibi

* boylu boslu, güçlü ve yakışıklı.

* sağlığı yerinde.

aslan kesilmek

* aslan gibi güçlü ve cesur duruma gelmek.

aslan payı

* Hak edilenden daha çok alınan pay.

aslan sütü

* Rakı.

aslan yatağından belli olur

* bir kimsenin oturduğu yerin durumu, onun kişiliğini belli eder, uygun bir durumda olması gerekir.

aslan yürekli

* Çok yiğit, hiçbir şeyden korkmayan.

aslanagözü

* Sıraca otugillerden, türlü renkte, güzel, kokusuz çiçekleri olan bir bitki.

aslanca

* Aslana yakışır yolda, aslan gibi, yiğitçe.

aslangiller

* Kedi cinsinden olan bütün et oburları içine alan hayvan familyası.

aslanım!

* gençler, delikanlılar için kullanılan bir seslenme sözü.

aslanın ağızında

* elde edilmesi çok güç.

aslankulağı

* Bir sap üzerinde dizili sarı veya kırmızı çiçekli otsu bir bitki.

aslankuyruğu

* Balıbabagillerden, eskiden hekimlikte terletici olarak kullanılan bir bitki, yer pırasası (Leonurus).

aslanlık

* Yiğitlik, cesaretlilik.

aslanpençesi

* Gülgillerden, sarı, beyaz çiçekli bir yabanî bitki (Alchemilla).

* Şirpençe.

aslen

* Kök veya soy bakımından.

aslı astarı

* iç yüzü, gerçek şekli.

aslı astarı

* Esası, doğruluğu, geçerliliği.

aslı astarı (veya aslı aslı) olmamak

* yalan, asılsız olmak.

aslı çıkmak

* gerçek olduğu anlaşılmaq, gerçek olduğu ortaya çıkmak.

aslı faslı yok

* yalan, uydurma.

aslı nesli

* Soyu sopyu.

aslık

* Kısır olan (kadın veya dişi hayvan).

aslı

* Temel olarak alınan, esas olan.

aslı düşünce

* Ana fikir.

aslı maaş

* Devlet dairelerinde çalışan memurlara verilen aylığın, yükselmeye temel olan her aşaması.

aslı nüsha

* Bir yazının çoğaltılmasına örneklik eden ilk nüsha.

asliye

* Temel, esas.

asma

* Asmak işi.

* Asılmış, asılı.

asma

* Asmagillerden, dalları çardak üzerine yayılan bitkilere genel olarak verilen ad.

* Belirli bir tür üzüm veren bitki (Vitis).

asma bahçe

* Ayak ve kemerler üzerine kurulan teraslardan yapılmış bahçe.

asma bıyığı

* Asma dallarının çevresine tutunmasına yarayan yeşil uzantılar, sülük.

asma biti

* Eş kanatlılardan, asmalara zarar veren, sarımsı renkte bir böcek, filoksera (Phylloxera vestatrix).

asma kabağı

* Kabakgillerden sürüngen veya sarılgan, mevsimlik bir kabak türü (Lagenaria vulgaris).

* Bu türün ince uzun, sebze olarak kullanılan ürünü.

asma kat

* Yapılarda genellikle tabanla birinci kat arasına yapılan, basık tavanlı, altı boş kat.

asma kilit

* Kilitlenecek şeyin üstündeki halkalara geçirilip kapatılacak biçimde yapılmış kilit.

asma köprü

* İki başındaki ayaklardan başka dayanağı olmayan, çoğunlukla uzun ve yüksek köprü.

asma merdiven

* Yukarı ucundan bir yere asılarak kullanılan ip merdiven.

asma yaprağı

* Zeytinyağı ve etli dolma yapmakta kullanılan körpe asma yaprağı.

asmagiller

* İki çeneklilerden, belli başlı türü asma olan bitki familyası.

asmak

- * Bir şeyi aşağıya sarkacak biçimde bir yere ilâştirip sarkıtmak.
- * Üzerine takınmak, kuşanmak.
- * Bir kimseyi boğazından ip geçirip sarkıtarak öldürmek, idam etmek.
- * Gitmek zorunda olunan bir yere özürsüz gitmemek veya görevi olan bir işi özürsüz yapmamak.

asmalı

* Asması olan.

asmalık

* Asma için ayrılmış yer veya toprak.

asmolen

* Pişmiş toprak, cüruf ve beton karışımından yapılan kiriş, putrel nervürler arasına konulan delikli tuğla.

asonans

* Yanım kafiye, her dizinin sonunda gelen, aynı aksanı veren ünlünün ondan sonra veya önce gelen ünsüzü hiç dikkate almadan tekrarlama şeklinde uyak.

asorti

* (daha çok giyimde) Birbirine uygun, birbirini tutar renk ve yapıda olan.

asortik

* (daha çok giyimde) Birbirine uygun, birbirini tutar renk ve yapıda olan.

asosyal

* Sosyal olmayan.

asparagas

* Uydurma, gerçek olmayan, gerçekmiş gibi gösteren haber.

aspidistra

* Zambakgillerden, genellikle saksıda yetiştirilen, yaprakları doğrudan doğruya topraktan çıkan bir süs bitkisi.

aspiratör

* Havadaki duman, toz vb. yabancı maddeleri emerek dışarı atan cihaz, emmeç.

aspirin

* Ağrı kesici ve ateş düşürücü olarak kullanılan beyaz renkli, ekşimtirik ilâç.

aspur

* Yalancı safran.

asrısaadet

* Hz. Muhammed'in yaşadığı zaman.

asrî

* Modern, çağcıl.

asrîleşme

* Çağcılışma, çağdaşlaşma.

asrîleşmek

* Çağcılışmak, çağdaşlaşmak.

asrîlik

* Çağcılık.

assai

* Birlikte kullanıldığı terimin anlamına aşınılık kazandırır: Adagio assai çok yavaş, çok ağır.

assolist

* Bir müzik programında daha çok en son olarak sahneye çıkan, alanında tanınmış ve çok ünlü olan sanatçı.

ast

* Alt.
* Birinin buyruğu altında olan görevli, madun.
* (birine göre) Rütbe veya kıdemce küçük olan asker.

astar

* Giyecek, perde, çanta, ayakkabı gibi şeylerde, kumaşın veya derinin iç tarafına geçirilen ince kat.
* Sıva veya boyadan önce vurulan kat.
* Gemicilikte bir şeyi sağlamlaştırmak için kullanılan bez, halat, ağaç vb.

astar boyası

* Boyacılıkta asıl boyadan önce sürülen, kiri kapatmak ve sürülecek boyanın dayanıklılığını artırmak için kullanılan boya.
* Üzerine resim yapılacak bezin veya duvarın yağlı boyayı emmesi için, resim yapılmadan önce sürülen boya.

astar kaplama

* Kontratablalarda kör ağacın biçim değiştirmesini önlemek amacıyla iki yüzüne yapıştırılan kaplama katı.

astar sürmek (veya vurmak, çekmek)

* astar boyası ile boyamak.

astarı yüzünden pahalı olmak

* bir işin ayrıntılarına harcanılan para veya emek, elde edilen sonucun değerini aşmak, masraflı olmak.

astarlama

* Astarlamak işi.

astarlamak

* Astar geçirmek.
* Boyacılıkta, astar vurmak, astar sürmek.

astarlanma

* Astarlanmak işi.

astarlanmak

* Astar geçirilmek.

astarlatma

* Astarlatmak işi.

astarlatmak

* Astar yaptırmak veya geçirtmek.

astarlı

* Astar geçirilmiş, astarlanmış.

astarlı zarf

* İç yüzüne ince bir kâğıt geçirilmiş zarf.

astarlık

* Astar olmaya elverişli (kumaş vb.).

astarya

* Bir gemiye yükleme veya boşaltma için tanınan süre.

astasım

* Öncüllerinden biri önceki tasımın vargısı durumunda olan bir ek tasım.

astat

* Atom numarası 85 olan, bizmutun alfa ışınlarıyla bombardımanı sonucu elde edilen yapay element.
Kısaltması At.

astatin

* Astat.

asteğmen

* Orduda en küçük rütbeli subay.

asteğmenlik

* Asteğmen rütbesi veya asteğmenin görevi.

astığı astık, kestiği kestik

* acımasız, çok sert veya istediği gibi davranan kimseler için kullanılır.

astım

* Bronşların daralmasından ileri gelen nefes darlığı.

astımlı

* Astımı olan, astım hastalığına tutulmuş olan.

astırma

* Astırmak işi.

astırmak

* Asmak işini yaptırmak.

astigmat

* Net görmeyen, astigmatizme tutulmuş (göz).

astigmatizm

* Gözün saydam tabakasında meridyenlerin eşitsizliği yüzünden net görememe durumu.

astragan

* Karakul kuzusunun kıvrıcık ve parlak postu.

* Bu posttan yapılmış olan.

astrofizik

* Gök fiziği.

astrolog

* Yıldız falıyla uğraşan kimse, müneccim.

astroloji

* Yıldız falcılığı, müneccimlik.

astronom

* Astronomi bilgini, gök bilimci.

astronomi

* Gök bilimi, felekiyat.

astronomik

* Gök bilimiyle ilgili olan.

* Aşırı çok yüksek.

astronomik fiyat

* Çok yüksek fiyat.

astronomik rakam

* İnsana şaşkınlık verecek derecede büyük rakam.

astronot

* Uzay adamı.

astronotluk

* Uzay adamı olma durumu veya uzay adamının görevi.

astropikal

* Tropikal bölgelere yakın, fakat daha yüksek bir enlemde olan.

astsubay

* Silâhlı Kuvvetler yasasına göre astsubay okullarında yetişerek Silâhlı Kuvvetlere katılan astsubay çavuştan astsubay kıdemli başçavuşa kadar rütbesi olan asker.

astsubay başçavuş

* Astsubaylığın beşinci basamağı.

astsubay çavuş

* Astsubaylığın ilk basamağı.

astsubay kıdemli başçavuş

* Astsubaylığın altıncı ve son basamağı.

astsubay kıdemli çavuş

* Astsubaylığın ikinci basamağı.

astsubay kıdemli üstçavuş

* Astsubaylığın dördüncü basamağı.

astsubay üstçavuş

* Astsubaylığın üçüncü basamağı.

astsubaylık

* Astsubay olma durumu veya astsubayın görevi.

asude

* Sessiz, rahat, sakin.

asudelik

* Huzur içinde olma, mutluluk.

asuman

* Gök, gökyüzü.

Asurca

* Samî dilleri ailesine giren ve Milâttan önceki dönemlerde Ön Asya'da kullanılmış olan ölü bir dil.

Asyalı

* Asya'da yaşayan kimse.

* Asya'ya özgü olan, Asya ile ilgili (olan).

Asyalılık

* Asyalı olma durumu.

aş

* Pişirilerek hazırlanan yemek.

aş damı

* Bazı bölgelerde yemek pişirilen yer, mutfak.

aş erme

* Aş ermek durumu.

aş ermek

* hamilelikte bazı yiyeceklere karşı aşırı düşkünlük göstermek, çok arzulamak veya nefret etmek, tiksirmek.

aş evi

* Para ile yemek yenilen yer, aşçı, lokanta.

* Yoksullara parasız yemek yedirilen veya dağıtılan yer, aşhane.

* Düğün ve benzeri toplantılarda, verilecek yemekleri hazırlamak için geçici olarak mutfak gibi kullanılan

yer.

* Tekkelerde yemek pişirilen yer.

aş ocağı

* Yemek pişirilip yoksullara dağıtılan yer.

aş taşınca kepçeye paha olmaz

* sıkışık zamanlarda önemsiz şeylerin değeri çoktur.

aş yermek

* Bkz. aş ermek.

aşağı

* Bir şeyin alt bölümü.

* Bir yere göre daha alçak yerde bulunan.

* Eğimli bir yerin daha alçak olan yeri.

* Niteliği düşük, kötü, adı.

* Bayağı, adı.

* Daha küçük, daha az; değer yönünden daha az.

* Aşağıya, yere doğru.

aşağı (falan) yukarı

* bir kimsenin adının dilden düşürmediğini, onun pek gözde olduğunu anlatır.

* bir hizmette çok kullanılan kişiye, yakınma olarak kullanılır.

aşağı almak

* devirmek, yıkmak.

aşağı bitkiler

* Su yosunları, mantarlar ve kara yosunları gibi su dışında fazla boy atmayan damarsız bitkiler.

aşağı düşmek

* düzeyi, miktarı, niteliği alçalmak.

aşağı görmek

* küçük görmek, beğenmemek, hor görmek.

aşağı kalır yeri (veya yanı) yok

* nitelikleri bakımından başkalarıyla karşılaştırıldığında eksiği olmayan, denk olan.

aşağı kalmamak

* herhangi bir nitelik bakımından ondan geri olmamak.

aşağı kurtarmaz

* bundan daha ucuza olmaz.

* daha aşağı bir durumu kendine lâıyk görmez.

aşağı mahalle

* Yüksek bir yerleşim bölgesine göre alçakta kalan yer, yerleşim bölgesi.

* Genel ev.

aşağı tükürsem sakalım, yukarı tükürsem bıyığım

* iki karşıt ve aynı derecede sakıncalı durum karşısında karar verme zorluğunu anlatır.

aşağı yukarı

* Tama yakın, yaklaşık olarak.

aşağı yukarı (yürümek)

* bir baştan bir başa (yürümek).

aşağıdan almak

* sert konuşan bir kimseye yumuşak bir dil kullanmak, alttan almak.

aşağılama

* Aşağılamak işi.

aşağılamak

* Değerinden düşük göstermek.

* Küçültücü davranışlarda bulunmak, hor görmek.

aşağılanma

* Aşağılanmak durumu.

aşağılanmak

* Aşağı duruma düşürülmek.

aşağılaşma

* Aşağı duruma düşme, mezellet.

aşağılaşmak

* Aşağılık duruma düşmek.

aşağılatma

* Aşağılatmak işi.

aşağılatmak

* Aşağılamak işine uğratmak, tenzil etmek.

aşağılı yukarılı

* Aşağısı ve yukarısı olan; aşağısı yukarısı birlikte.

aşağılık

* Aşağı olma durumu, adilik.

* Niteliği düşük, adı.

aşağılık duygusu

* Kişinin gerçeklere uyan veya uymayan sebeplerle, benliğini yetersiz ve küçük görmesi.

aşağılık kompleksi

* Kendini olduğundan yetersiz, yeteneksiz ve güçsüz görme duygusu.

aşağısama

* Aşağısamak işi.

aşağısamak

* Bir kimseyi veya bir şeyi aşağılık ve değersiz göstermek, hafife almak, hafifsemek, tezyif etmek.

aşağısı

* Aşağı taraftaki.

aşama

* Önem veya değer bakımından gitgide yükselen bir sıra basamakların her biri, rütbe, mertebe, paye.

* Varılması istenen bir amaca doğru geçilmesi gerekli dönemlerden her biri, evre, basamak, merhale.

aşama sırası

* Önem ve değer bakımından gitgide yükselen basamaklar dizisi, hiyerarşi.

* Otoritenin en geniş ölçüde en üst mertebede olarak değişik önem sıraları arasında katı ve kesin bir biçimde dağıldığı toplumsal teşkilatlanış biçimi, hiyerarşi.

aşamalı

* Aşamalı olan, kademeli.

aşar

* Ondalık.

* Tarım ürünlerinden alınan onda bir nisbetindeki vergiler.

aşarî

* Ondalık.

aşçı

* Yemek pişiren kimse, ahçı.

* Yemek pişirip satan kimse.

* Yemek yenilen dükkân, aş evi, lokanta.

aşçı baltası

* Kemikli et kesmeye yarar küçük balta.

aşçıbaşı

* Birkaç aşçının birlikte çalıştığı yerde bulunanların başı.

* Bir lokanta veya evde yemek pişirmekle görevli kimse.

aşçıbaşılık

* Aşçıbaşı olma durumu, aşçıbaşının görevi.

aşçılık

* Aşçı olma durumu veya aşçının görevi.

* Yemek pişirme zanaatı veya bilgisi.

aşerat

* Onluklar.

aşhane

* Aş evi.

* Mutfak.

aşı

* Organizmada belli birtakım hastalıklara karşı bağışıklık sağlamak için vücuda verilen, o hastalığın mikrobuyla hazırlanmış eriyik.

* Bir ağacın dalı veya gövdesi üzerine, aynı familyanın daha iyi bir türünden alınan dal, göz, tomurcuk gibi parçaları kaynaştırma işi veya böylece eklenen parça.

* Bu eriyiğin uygulanması.

* Aşılı (kimse veya bitki).

aşı boyalı

* Aşı boyası renginde boyanmış.

aşı boyası

* İçine karışan demir hidroksit miktarına göre pas sarısı, kızıl veya koyu esmer renk almış gevrek kil.

* Koyuca kırmızı, kiremit rengi.

aşı kâğıdı

* Aşı olanlara verilen resmî belge.

aşı olmak

* aşı yapılmak.

aşı taşı

* Taş durumundaki aş1 boyası.

aşı vurmak

* bağışıklık veya tedavi amacıyla vücuda aş1 vermek, aş1 yapmak.

aşıcı

* Aş1 yapan kimse.

aşıcılık

* Aşıcının yaptığı iş.

âşığa Bağdad sorulmaz

* bir şeye çok istekli olan kimsenin, o şeyi elde etmedeki zorlukları hiçe saydığını anlatır.

aşığ1 cuk oturmak

* işi çok olumlu bir biçim almak.

âşığ1 kesilmek

* tutku hâline getirmek.

âşığın gözü kördür

* kendisini aşka kaptıran kimse, sevgilisinin kusurlarını görmediği gibi, çevresinde olup bitenlerle de ilgilenmez.

aşık

* Baldır kemiği ile eklemleşerek bileğin belli başlı oynak merkezini oluşturan, ayak bileğinde bulunan küçük kemiklerden biri.

* Yapı çatılarında, uzun mertek, aşırma.

âşık

* Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun (kimse).

* Halk içinde yetişen, deyişlerini sazla söyleyen, sözlü şiir geleneğine bağlı halk şairi.

* Sevişen bir çiftten kadına oranla genellikle erkeğe verilen ad.

* Dalgın, kalender (kimse).

* Ahbap, arkadaş gibi bir seslenme.

aşık atmak

* yanış etmek, yarışmak.

aşık atmak (veya aşık oynamak)

* aşık kemiğiyle oyun oynamak.

aşık kemiği

* Aşık.

âşık olmak

* sevmek, tutulmak.

âşıkane

* Âşığa yaraşır biçimde (olan).

âşıklık

* Âşık olanın durumu.

âşıklısı

* çok seveni, düşkünü.

âşıktaş

* Birbirleriyle sevişen erkek ve kadından her biri.

âşıktaşlık

- * Karşılıklı sevişme, muşaka.

âşıktaşlık etmek

- * karşılıklı sevişmek.

aşılama

- * Aşılama işi.
- * Yeni aşılannmış ağaç.
- * Soğuga sıcak, sıcakta soğuk su katma.
- * Bu yolla elde edilmiş.
- * Bitkilerin aşı yoluyla üretilmesi, ilkah.
- * Aşılannmış (ağaç).

aşılama

* Organizmada bağışıklık yaratmak veya yerleşmiş bir hastalığa karşı koyabilmek için hazırlanmış bir aşığı vücuda vermek, aşı yapmak.

- * Elde edilmesi istenilen herhangi bir ağacın bir parçasını anaç üzerine kaynaştırarak üretmek.
- * Başkasına hastalık geçirmek.
- * Birtakım düşünce veya duyguları başkasına benimsetmek, telkin etmek, etkilemek.
- * Soğuga sıcak, sıcakta soğuk su katmak.

aşılama

- * Aşılama işi.

aşılama

- * Aşılama işine konu olmak.

aşılama

- * Aşılama işi.

aşılama

- * Aşılama işini yaptırmak.

aşılı

- * Herhangi bir hastalığa karşı aşılannmış olan (kimse).
- * Kendisine aşı yapılmış (bitki).

aşılma

- * Aşılma durumu.

aşılma

- * Aşılma işine konu olmak.

aşım

- * Erkek hayvanın dişisiyle çiftleşmesi.

aşındırma

- * Aşındırma işi.

aşındırma

- * Aşınma işine uğratmak.
- * Dokunduğu cisimleri eriterek aşınmasına yol açmak.
- * (bir yere) Pek çok gidip gelmek.

aşınım

- * Aşınma işi.
- * Erozyon.

aşınma

- * Aşınma işi.

* Yer kabuğunu oluşturan kayaçların, başta akarsular olmak üzere türlü dış etmenlerle yıpratılıp, yerinden koparılımları veya eritilmeleri, itikal, erozyon.

aşınmak

- * Birbirine sürtünerek incelmek.
- * Eskimek, yıpranmak.
- * Çukurlukları silinmek, düzleşmek.

aşıntı

- * Aşınmış yer.

aşır

- * On sayısı.
- * Bir dinî tören sırasında veya cemaatle namaz kılındıktan sonra Kur'an'dan okunan on ayetlik bölüm.

aşırmento

- * Çalma, aşırma.

aşır1

- * Alışılan veya dayanılabilen dereceden çok daha fazla, taşkın.
- * Bir şeye gereğinden çok fazla bağlanan, önem veren, müfrit.
- * Bir şeyin gereğinden çok olanı.
- * Ötede, ötesinde.
- * Gereğinden fazla, çok.

aşır1 bellem

- * Belleme yetisinin olağanüstü bir durumda gelişmiş olması.

aşır1 besi

- * Olağanüstü nicelikte yemek yeme veya yedirme.

aşır1 doyma

* Belli sıcaklıktaki bir sıvı içinde, eriyebildiği kadar eriyen bir maddenin, sıcaklığın düşmesine karşın bir sınıra kadar erimiş olarak kalması durumu.

aşır1 duyu

* Herhangi bir duyu organıyla ve özellikle dokunma duyusuyla sağlanan her tür uyarana karşı olağan dışı bir duyarlık gösterme durumu.

aşır1 erime

* Erime noktasından daha aşağı bir ısı derecesine düşmesine rağmen birtakım şartlar altında bir sıvının katılaşmaması durumu.

aşır1 gitmek

- * Ölçüyü kaçırmak, usandırmak.

aşır1 taşır1

- * Çok aşır1, fazla miktarda.

aşır1 uç

- * Politika alanında sağ veya sol görüşlerin en ateşli ve yıkıcı kanadı.

aşırıcılık

- * Beklenenin üstünde aşır1 davranma eğilimi.

aşırılık

- * Aşır1 olma durumu.

aşırılma

- * Aşırılmak işi.

aşırılmak

* Aşırmak işine konu olmak.

aşırıntı

* Aşırılmış olan (şey).

aşıрма

* Aşırmak işi.

* Başkalarının yazılarından bölümler, mısralar alıp kendininmiş gibi gösterme veya başkalarının konularını benimseyip değişik biçimde anlatma, intihal.

* Aşırılmış.

* Yapı çatılarında uzun mertek, aşık.

* Küçük kazan, kova, bakraç.

aşıрма kayış

* Bir çarkı döndürmek için kasnaktan kasnağa geçirilen kuşak biçimindeki kayış çember.

aşırmacılık

* Başkasına ait olan bir şeyi izinsiz alma.

* Bir yazarın başka bir yazarın eserinden konu veya biçim alması.

aşırmak

* Yüksek veya geçilmesi güç bir yerin üstünden öte yanına geçirmek.

* Çalıp götürmek.

* Tehlike içinde bulunan bir şeyi acele kaçırmak.

* Başkasının eserinden parçalar alıp kendininmiş gibi göstermek.

aşırmasyon

* Çalma, aşırma.

aşırtı

* Aşıрма işi.

aşırtma

* Aşırtmak işi.

aşırtmak

* Aşırmak işini yaptırmak.

* Aşırmak.

aşısız

* Herhangi bir hastalığa karşı aşılanmamış olan (kimse).

* Kendisine aşı yapılmamış (bitki).

aşıtı

* Siper, kuytu yer.

* Aşılacak yer.

* Dağ geçidi.

aşikâr

* Açık, apaçık, belli, meydanda olan.

aşikâr etmek

* açıklamak, belli etmek.

aşikâr olmak

* belli olmak, ortaya çıkmak, belirginleşmek.

aşikâre

* Açıkça, belli ederek, saklamadan.

aşına

* Bildik, dost, arkadaş, tanıdık.

* Bilinen, tanıdık olan.

aşinalık

- * Birbirini bilme, tanıma, tanışıklık.
- * Tanışıklığı gösterir davranış.

aşinalık göstermek

- * İlgilenmek, tanıdığını belli etmek.

aşiret

- * Oymak.

aşıyan

- * Kuş yuvası.
- * Ev, oturulan yer, mesken.

aşk

- * Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu, sevi.

aşk etmek

- * hızla vurmak.

aşk olmayınca meşk olmaz

- * güçlü bir istek olmayınca hiçbir şey elde edilemez.

aşk olsun

- * "Aferin" sözünden daha güçlü olarak bir davranışın, bir tutumun çok beğenildiğini bildirir.
- * Beğenilmeyecek bir davranış, bir tutum karşısında kınama, sitem bildirir.
- * Dervişler arasında selâm sözü olarak kullanılır.

aşk yapmak

- * cinsel ilişkide bulunmak, sevişmek.

aşka düşmek

- * âşık olmak.

aşka gelmek

- * bir şeyi yapmak için büyük bir istek duymak, coşmak, coşkunluk göstermek.

aşkın

- * Belli bir süreyi aşmış, ötesine geçmiş.
- * Benzerlerinden üstün.
- * Çok, fazla.

aşkıncılık

- * Birey ve evrenseli birleştirmeye çalışan ahlâkî nitelikli Amerikan felsefesi.

aşlama

- * Bkz. Aşılama.

aşlamak

- * Bkz. Aşılamak.

aşlık

- * Aş yapmak için hazırlanan ve saklanan şeyler.
- * Dövdükten sonra savrularak temizlenen ve kurutulan buğday.
- * Sırası gelince kullanılmak için saklanan yemeklik şeyler, zahire.

aşma

- * Aşmak işi.

aşmak

- * Yüksek, uzak veya geçilmesi güç bir yerin öte yanına geçmek.
- * (süre) Geçmek, bitmek, sona ermek.
- * (erkek hayvan) Dişisiyle çiftleşmek.
- * Görünmeden kaçmak.

aşna

- * Aşına.

aşna fişne

- * Gizli dost.
- * Gizli dostluk.

aşoz

- * Ahşap gemilerin omurgalarının uzunluğunca ve iki yanında borda kaplamalarının en dar yüzünü yerleştirmek için açılan keskin, sivri köşeli yuva.

aştırma

- * Aştırmak işi.

aştırmak

- * Aşmak işini yaptırmak.

aşure

- * Buğday, nohut gibi taneleri, kuru yemişleri şekerle kaynatarak yapılan bir tür tatlı.

aşure ayı

- * Muharrem ayı.

aşure günü

- * Aşurenin pişirildiği Muharrem ayının onuncu günü.

aşurelik

- * Aşure yapmada kullanılan.
- * Aşure dağıtmaya yarayan süslü kap.

aşüfte

- * Oynak, açık saçık kadın, kokot.

aşüftelik

- * Aşüfte olma durumu.

At

- * Astatin'in kısaltması.

at

- * Atgillerden, binme, yük çekme veya taşıma gibi hizmetlerde kullanılan memeli hayvan.
- * Satrançta, her yönde siyahtan beyaza ve beyazdan siyaha bir hane atlayarak L biçiminde hareket eden taş.

-at

- * İsimden isim türeten ek (Arapça çokluk eki): gidiş-at, gelir-at vb.

at anası

- * Bkz. atlar anası.

at başı (beraber) gitmek

- * eşit durumda olmak.

at binenin (veya iş bilenin), kılıç kuşananın

- * her şey, onu gereği gibi kullanmasını bilene yakıştır.

at binicisine göre kişner

- * insanların, başlarında bulunan kişinin etkisi altında kalarak, onun tutumuna göre davrandıklarını anlatır.

at cambazı

- * At alıp satan kimse.
- * Sirklerde veya eğlence yerlerinde, at üstünde hünelerini gösteren kimse.

at çalındıktan sonra ahırın kapısını kapamak

- * İş işten geçtikten sonra önlem almaya kalkışmak.

at çevirmek

- * geri döndürmek.

at donu

- * Atın tüyünün rengi.

at gibi

- * vücudu iri yarı olan (kadın).

at gözlüğü

- * Atların koşum takımında, göz hizasında bulunan korumalık.
- * Çevresinde olup bitenleri iyi algılayamama, değerlendirememeye, sabit fikirliklik.

at hırsız gibi

- * kılık kıyafeti ve tutumu güven vermeyen (adam).

at izi it izine karışmak

- * iyiyi kötüden ayıramayacak kadar bir karışıklık ortaya çıkmak.

at keşanesi

* At keşanesigillerden, 15 ile 30 m yükseklikte, geniş yapraklı, çiçekleri kokulu bir ağaç (Aesculus hippocastanum).

- * Bu ağacın keşaneye benzeyen yemişi.

at keşanesigiller

- * İki çeneklilerden, örneği at keşanesi olan bir bitki familyası.

at koşturacak kadar

- * pek geniş.

at koşturmak

- * çok geniş, alabildiğine rahat hareket edilebilecek yer ve ortam yaratmak, veya bulmak.

at meydanı

- * at koşularının yapıldığı meydan.

at meydanı

- * At veya at arabaları koşularının yapıldığı yer.

at nalı kadar

- * (nişan, madalya, elmas, plâka gibi göğse takılan şeyler için) pek büyük.

at olur, meydan olmaz (bulunmaz), meydan olur (bulunur), at olmaz (bulunmaz)

- * gerekli şartlar her zaman bir arada bulunmaz.

at oynatmak

- * atla hünere göstermek.
- * yarışmak.
- * bildiği ve istediği gibi davranmak.

at pazarında eşek osurtmuyoruz!

- * söyleneni dinlemeyene söylenen bir uyarma sözü.

at sineği

* Çift kanatlılardan, uzunluğu 8 mm kadar olan, kanatları büyük ve küt, at, sığır ve domuzların bacak ve kuyruk aralarında yaşayan, eklem bacaklı bir sinek türü (Hippobosca equina).

at var, meydan yok

* yapacak güç var, ama kullanma imkânı yok.

ata

* Baba.

* Dedelerden ve büyük babalardan her biri.

ata et, ite ot vermek

* bir işi ters yapmak.

atabek

* Bkz. atabey.

atabey

* Eski Türk devletlerinde, özellikle Selçuklularda şehzadelerin eğitimi veya bağımsız olarak bir eyaletin yönetimi ile görevli vezir.

atacılık

* Uzaklarda bulunan ve birçok kuşaktan beri görünmeyen birtakım özelliklerin yeni bir kuşakta birden ortaya çıkması, ataya çekme, atavizm.

atadan babadan görmek

* gelenek hâlinde eskiden beri bilmek, yapmak, uygulamak.

ataerki

* Soyda temel olarak babayı alan ve ailede çocukları baba soyuna mal eden topluluk düzeni, pederşahilik.

ataerkil

* Ataerki temeline dayanan, pederşahî, patriarkal.

atak

* Düşüncesizce her işe atılan, cür'etkâr.

* Geveze, yalancı.

atak

* Atılım, akın.

* Saldırı, saldırı, hücum, hamle.

atak yapmak

* akın yapmak, atılım yapmak.

ataklık

* Atak olanın durumu veya atakça iş, davranış, cür'et.

atalet

* Tembellik.

* İşsizlik, işsiz kalma, işlemezlik.

atalık

* Ataya yakışır davranış, babalık.

atama

* Atamak işi, tayin.

atamak

* Birini bir göreve getirmek, tayin etmek.

ataman

* Eskiden Rus Kazakların başbuğuna verilen unvan.

atanma

* Bir göreve getirilme, tayin edilme.

atanma yapmak

* tayin etmek.

atanmak

* Bir göreve getirilmek, tayin edilmek.

ataraksiya

* Hiçbir heyecan veya zihin etkisiyle uyanılmayan ruh dinginliği, acıya olduğu kadar kıvanca karşı da ilgisizlik.

atardamar

* Kalbin sağ karıncığından akciğerlere, sol karıncığından vücudun diğer bölümlerine kan taşıyan damar, şıryan.

atari

* Bilgisayarlarda basit programlarla düzenlenmiş bir oyun türü.

atarkanal

* Spermayı idrar yoluna salan iki kanal.

atasözü

* Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş söz, darbımesel: Ayağını yorganına göre uzat. Atsan atılmaz, satsan satılmaz vb.

ataş

* Tutacak.

ataşe

* Bir elçiliğe bağlı uzman, elçilik uzmanı.

ataşelik

* Ataşe olma durumu veya makamı.

* Ataşenin görev yaptığı yer.

Atatürkçü

* Atatürkçülük yanlısı olan (kimse), Kemalist.

Atatürkçülük

* Atatürk'ün düşünce ve uygulamalarından kaynaklanan; Türk Devleti'nin bağımsızlık ve bütünlüğünü, millî egemenliği, kişi özgürlüğünü, çağdaş olmayı amaçlayan; akla, bilime ve gerçeğe dayanan, evrensel ağırlıklı, geleceğe yönelik, birbiri ile uyumlu amaçlar, uygulamalar ve ilkeler bütünü.

* Bu ilkeye bağlılık.

atavik

* Atacılıkla ilgili.

atavizm

* Atacılık.

atbalığı

* Su aygırı.

atçı

* Soy at yetiştiricisi.

atçılık

* Soy at yetiştiriciliğinde yapılan at koşulan, at sergileri gibi çalışmalar.

ate

* Ateist.

atefleksiyon

* Döl yatağının biçiminin bozulması.

ateh

* Bunama, bunaklık, ihtiyarlık yüzünden alık duruma gelme.

ateh getirmek

* bunamak.

ateist

* Tanrıtanımaz.

ateizm

* Tanrıtanımazlık.

atelye

* Bkz. atölye.

aterina

* Gümüş balığı.

ateş

* Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık, od.

* Tutuşmuş olan cisim.

* Isıtma veya pişirme için kullanılan yer veya araç.

* Patlayıcı silâhların atılması.

* Vücut ısısı.

* Coşkunkluk.

* Tehlike, felâket.

* Büyük üzüntü, acı.

* Kırmızı, alev renginde olan.

* Öfke, hırs, hınç.

ateş açmak

* ateşli silâhla mermi atmaya başlamak.

ateş almak

* yanmak, tutuşmak.

* (ateşli silâh) patlamak.

* telâşlanmak, öfkelenmek, heyecanlanmak, coşmak, acele davranmak, acele etmek.

ateş almaya mı geldin?

* uğradığı yerden hemen gitmeye kalkan kimseye sitem olarak söylenir.

ateş bacayı (veya saçağı) sarmak

* bir olay, önüne geçilemez, tehlikeli bir durum almak.

ateş balığı

* Sardalye.

ateş basmak

* kızarmak, sıkılıp başına kan yürümek.

ateş böceği

* Kın kanatlılardan, karanlıkta ışıldama özelliği olan böcek (Lampyrus noctiluca).

ateş böcekleri

* Kın kanatlılardan, örneği ateş böceği olan böcekler takımı.

ateş çıkmak

* Bkz. yangın çıkmak.

ateş çiçeği

* Balı babagillerden, ateş kırmızısı renginde çiçekler açan bir süs bitkisi (Salvia splendens).

ateş düştüğü yeri yakar

* bir acıyı onu çekenden başkası tam anlayamaz veya aynı ölçüde üzülemez.

ateş etmek

* ateşli silâhlarla mermi atmak.

ateş gecesi

* Hristiyanlarda 24 Hazirana rastlayan Yahya yortusunun, meydanlarda ateş yakmak, bu ateşin üstünden atlamak ve çevresinde oynamak yolu ile kutlanan bir önceki gecesi.

ateş gemisi

* Eski çağlarda düşman gemilerini yakmak için özel bir biçimde yapılmış, içi yakıcı maddelerle dolu gemi.

ateş gibi

* çok sıcak.

* zeki, çalışkan ve becerikli.

* kıpkırmızı.

ateş gibi yanmak

* ateşi yükselmek.

ateş hattı

* Savaşta en ilerideki birliklerin ellerindeki silâhlarla ateş açabilecekleri hat.

ateş kayığı

* Ateş balığı avlamak için kullanılan ve içinde ateş yakılan kayık.

* Yangın söndürmede kullanılan tulumbayı taşımak için kullanılan büyük ve geniş kayık.

ateş kesilmek

* çok kızgın davranışlarda bulunmak, ateş püskürmek.

* (sonradan) çok çalışkan, hareketli ve becerikli olmak.

ateş kesmek

* ateşli silâhlarla yapılan atışa son vermek.

ateş kırmızısı

* Yanan ateşin rengi.

ateş olmayan yerden duman çıkmaz

* küçük de olsa birtakım belirtilerin önemli olaylara işaret olduğunu anlatır.

ateş olsa cirmi kadar yer yakar

* hasmın pek önemsenmediğini anlatır.

ateş pahası

* Çok pahalı.

ateş parçası

* Ateşin bir bölümü.

* Çok canlı, hareketli, becerikli, çalışkan.

* Çok yaramaz (çocuk).

ateş püskürmek

* şiddetli, öfkeli konuşmak.

* çok öfkeli olmak.

ateş saçmak

* çok kızmak, çok öfkelenmek.

ateş tuğlası

* Ocak, soba gibi yerlerde kullanılan, ateşe dayanıklı tuğla.

ateş vermek

* tutuşturmak.

ateş yağdırmak

* ateşli silâhlarla aralıksız mermi atmak.

* çevresindekilere ağır sözler söylemek.

ateş!

* ateş etmek için verilen komut.

ateşbaz

* Osmanlılarda şenlikler için donanma fişeklerini hazırlayan kimse.

* Ateşle hüner gösteren oyuncu.

ateşçi

* Fabrika, vapur, lokomotif gibi ateşle işleyen yerlerde ocaklara kömür atıp ateşin sürekli yanmasını sağlayan kimse.

ateşçilik

* Ateşçinin işi.

ateşe atmak

* bile bile çok tehlikeli bir işe girişmek.

ateşe dayanıklı

* aşırı ısıdan zarar görmeyen.

ateşe tutmak

* az ısıtmak.

* üzerine ateşli silâhla mermi atmak.

ateşe vermek

* ateş içine sokmak.

* bir yeri kasten yakmak, kundak sokmak.

* aşırı telâşa ve sıkıntıya düşürmek.

* bir ülkeyi savaşa sokarak veya kargaşa ve karışıklık yaratarak sıkıntı ve yıkıma uğratmak.

ateşe vurmak

* bir yemeği pişmek üzere ocağa koymak.

ateşe vursa duman vermez

* pek cimri olanlar için söylenir.

ateşi başına vurmak

* çok öfkelenmek, sinirlenmek, coşmak.

ateşi çıkmak (veya yükselmek)

* (hasta için) vücut ısısı olağandan çok artmak.

ateşi düşmek

* (hasta için) ateşi geçmek veya azalmak.

ateşi uyandırmak

* sönmek üzere olan ateşi canlandırmak.

ateşin

* Ateşli, coşkun.

ateşine (veya nârına) yanmak
* bir kimse yüzünden zarara uğramak.

ateşini almak
* yüksek vücut ısını düşürmek.
* derece ile ateşi ölçmek.
* acıyı, yanmayı azaltmak.

ateşkes
* Savaşan iki kuvvetin karşılıklı olarak savaşı durdurması, bırakışma, mütareke.

ateşle barut bir yerde durmaz
* biri kız, biri erkek iki gencin bir yerde yalnız başlarına kalmalarının sakıncalı olduğunu anlatmak için söylenir.

ateşle oynamak
* pek tehlikeli bir işle uğraşmak.

ateşleme
* Ateşlemek işi.

ateşlemek
* Tutuşturmak, yakmak.
* Top, tüfek gibi patlayıcı maddeleri patlatmak.
* Kışkırtmak, heveslendirmek.

ateşlendirme
* Ateşlendirmek işi.

ateşlendirmek
* Coşturmak, kışkırtmak, şiddetlendirmek.

ateşlenme
* Ateşlenmek işi.

ateşlenmek
* Ateşlemek işine konu olmak.
* Vücut ısı artmak.
* Coşmak, kızışmak, şiddetlenmek.

ateşler içinde
* (hasta) çok ateşli bir durumda.

ateşletme
* Ateşletmek işi.

ateşletmek
* Ateşlemek işini yaptırmak.

ateşleyici
* Ateşleme niteliği olan.
* Patlayıcı maddeleri ateşlemede kullanılan cihaz.

ateşli
* Ateşi olan.
* Coşkun, coşturucu, coşkulu.
* Cinsel istekleri güçlü olan.

ateşli ateşli
* Yoğun ve heyecanlı bir biçimde, hararetili hararetili.

ateşli silâh

* Patlayıcı madde aracı ile mermi atan top, tüfek gibi silâh.

ateşlik

* Ateş yakılan veya konulan yer.

ateşlilik

* Ateşli olma durumu.

ateşperest

* Ateşe tapan.

ateşten gömlek

* acı, üzüntü veren, dayanılmaz, sıkıntılı durum.

atfen

* Mal ederek, yükleyerek.

atfetme

* Atfetmek işi, isnat.

atfetmek

* Bir işi veya bir sözü bir kimseye mal etmek, yüklemek, isnat etmek.

* Yöneltmek, çevirmek.

atgiller

* Atları, eşekleri ve zebraları içine alan, tek parmaklı memeliler familyası.

atı alan Üsküdar'ı geçti

* fırsatın kaçınıp artık yapılacak bir şey kalmadığını anlatır.

atıcı

* İyi nişan alan, attığını vuran kimse.

* Yalancı, asılsız şeyler uydurup söyleyen.

atıcılık

* Atıcı olma durumu.

* Bazı ateşli silâhlar kullanarak yapılan spor.

* Yalancılık, uydurmacılık.

atıf

* Yönelme, çevirme.

* İlişkili bulma.

atıfet

* İyilik, bağış, kayra, lütuf, ihsan, inayet.

* Karşılık beklemeden gösterilen sevgi.

atık

* Süt veya yoğurt çalkamaya yarar küçük yayık.

atık

* Atılmış, atılan.

atık kâğıt

* Kâğıt, işleme sürecinden veya kullanımdan sonra arta kalan ve kâğıt veya karton üretiminde ve kâğıt hamuru yapımında tekrar kullanılan kâğıt veya karton parçaları.

atık su

* Evlerde, iş yerlerinde kullanımdan dolayı kirlenen ve bina dışına sevk edilen pis su.

atıl

- * Tembel.
- * İşsiz, aylak.
- * Etkisiz, işe yaramaz.
- * Bkz. süreduran.

atılğan

- * Çekiniş korkmadan kendini tehlike veya güçlölere atan.
- * Girişken.

atılğanlık

- * Atılğan olma durumu.

atılım

- * İleri atılma, atılma işi.
- * Hızla ilerleme, hamle, savlet.
- * Herhangi bir konuda ilerleme çabası, hamle.
- * Sayı kazanmak amacıyla yapılan atılış, hücum.

atılımcı

- * Durumunu geliştirme gücü gösteren, atılım yapan, hamleci.

atılış

- * Atılmak işi veya biçimi, atılma.

atılma

- * Atılmak işi.

atılmak

- * Atmak işine konu olmak.
- * Saldırmak, hücum etmek.
- * Bir şeye doğru birden gitmek, birden bir davranışta bulunmak.
- * Bir işe girişmek, başlamak.
- * Patlamak.

atım

- * Atmak işi.
- * Atılan bir şeyin gidebildiği uzaklık.

atımcı

- * Pamuğu, yünü yay veya tokmak gibi bir araçla kabartma, ditme işini yapan kimse, hallaç.

atımcılık

- * Atımcının işi, hallaçlık.

atımlık

- * Silâhı doldurmaya yetecek veya en az bir atım yapabilecek barut miktarı.
- * Konuşacak, yazacak söz veya bilgi.

atın ölümü arpadan olsun

- * çok sevilen bir şey yapılırken veya sevilen bir yiyecek yenilirken sonuç kötü de olsa katlanılacağını anlatır.

atını sağlam kazığa bağlamak

- * eşeğini sağlam kazığa bağlamak.

atıp (veya atmak) tutmak

- * bir kimse veya bir şey için kötü konuşmak.
- * abartmalı konuşmak.

atış

- * Atmak işi veya biçimi.
- * Bir silâhın mermisini amaca ulaştırmak için gereken iş ve bilgi.
- * (kalp, nabız için) Vuruş, çarpış.

atış yeri

* Silâh atma alıştırmaları yapılan yer, poligon.

atışma

* Atışmak işi.

* Saz şairlerinin deyişle tartışmaları.

atışmak

* Ağız kavgası etmek.

* Kendisine dargın olan bir kimseye barışıkmiş gibi söz söylemek.

* Saz şairleri, belli bir ayak üzerine birbirlerini küçük düşürmek amacıyla karşılıklı deyiş söylemek.

atıştırma

* Atıştırmak işi.

atıştırma yeri

* Ayaküstü yemek yenilen yer.

atıştırmak

* Acele olarak yemek veya içmek.

* (yağmur veya kar) Serpiştirmek.

atıştırmalık

* Atıştırmaya yarayan.

ati

* Gelecek.

atik

* Çabuk davranan, çevik.

atik

* Eski, eski zamanla ilgili.

atik tetik

* Çabuk hareket edebilen, çevik.

atiklik

* Çabukluk, çeviklik.

atkı

* Soğuşa karşı omuzlara, başa, sırtta veya boyna alınan örtü.

* Bazı kadın ayakkabılarında ve çocuk patiklerinde ayağın üstünden geçen, yandan iliklenen ince uzun parça.

* Büyük yaba.

* Kapı ve pencerelerin yapımında üst tarafa konan ağaç, taş veya beton destek, üst eşik.

* Dokuma tezgâhlarında mekikle enine atılan iplik, argaç.

atkı iplik

* Dokumacılıkta mekikle enine atılan iplik kumaşın en ipliği.

atkılama

* Atkılamak işi.

atkılamak

* Dokuma tezgâhlarında mekikle atkı atmak, argaçlamak.

atkılı

* Atkısı olan.

atkuyruğu

* Atkuyruğugillerden, kök sapı ömürlü olan, daha çok nemli yerlerde yetişen ve ilâç olarak kullanılan bir bitki (Equisetum arvense).

* Genç kızların saçlarını başlarının arkasına toplayarak uç bölümünü kaldırıp serbest bıraktıkları saç biçimi.

atkuyruğugiller

* Eğrelti otugillerden, örneği atkuyruğu olan bir bitki familyası.

atla arpayı dövüştürmek (veya dalaştırmak)

* fesat karıştırmak, ara bozanlık etmek.

atladı geçti Genç Osman!

* bir işin bittiğini veya tehlikenin atlatıldığını anlatır.

atlama

* Atlamak işi.

* Belirli bir yerden gerilip hız alarak yapılan sıçrama ile vücudu yerden kesip daha uzak bir yere kondurma veya belli bir yükseklikten aşırma.

* Bu biçimde en uzağa atlamak veya en yükseği aşmak amacıyla yarışılan atletizm dalı.

atlama beygiri

* Yüksekliği 1.70'e ayarlanabilen ve atlamalar için kullanılan beden eğitimi aracı.

atlama tahtası

* Daha iyi bir duruma geçmek için araç olarak kullanılan yer veya kimse.

atlama taşı

* Suyu geçerken üzerine basıp atlamak için konulan büyük taş, atlangıç.

atlama taşı yapmak

* daha iyi bir yere geçmek için bir durumu veya bir kimseyi araç olarak kullanmak.

atlamak

* Bir engeli sıçrayarak veya fırlayarak aşmak.

* Yüksek bir yerden alçak bir yere, ayaküstü gelecek biçimde kendini bırakmak.

* Binmek.

* (basında) Haberi zamanında verememek veya diğer gazetelerden öğrenmek.

* Okuma, yazı yazma, sayı sayma gibi işlerde bazı bölümleri bırakıp geçmek.

* Sınıfı okumadan geçmek.

* Yanılmak, aldanmak.

* Çıkmak, inmek.

atlambaç

* Çocukların atlama oyunu.

atlandırma

* Atlandırmak işi.

atlandırmak

* Ata bindirmek veya binecek at vermek.

atlangıç

* Suyu geçerken üzerine basıp atlamak için konulan büyük taş, atlama taşı.

atlanılma

* Atlanılmak işi.

atlanılmak

* Atlanmak.

atlanma

* Atlanmak işi.

atlanmak

* Ata binmek veya at edinmek.

atlanmak

* Atlamak işi yapılmak.

atlar anası

* İri yarı, erkeksi kadın.

atlar nallanırken kurbagalar ayak uzatmaz

* küçükler büyüklerin yanında hadlerini bilmelidir.

atlar tepişir, arada eşekler ezilir

* büyüklerin çatışmasından küçükler zarar görür.

atlas

* Yüzü parlak, sık dokunmuş bir tür ipekli kumaş.

atlas

* Dünyanın, bir ülkenin, bir bölgenin fiziksel ve siyasî coğrafyası ile ekonomi, tarih gibi konularda toplu bilgi vermek için bir araya getirilmiş coğrafya haritaları derlemesi.

* Bir konuyu açıklamak için hazırlanmış resim veya levhalardan oluşmuş kitap.

atlas çiçeği

* Uzun ve sarkık yapraklı, parlak kırmızı çiçekler açan kaktüs.

atlas çiçeğigiller

* Kaktüsçiller.

atlas kemiği

* Boyun omurlarının üstten birincisi.

atlatılma

* Atlatılmak işi.

atlatılmak

* Atlatmak işi yapılmak veya bu işe konu olmak.

atlatma

* Atlatmak işi.

atlatmak

* Atlamak işini yaptırmak.

* Kötü bir durumu geçiştirmek.

* Savmak.

* Savsaklamak.

* Aldatmak.

* (basında) Başka ilgililerden önce bir haberin yayımlanmasını sağlamak.

atlaya zıplaya

* atlayarak.

* istekle, isteyerek.

atlet

* Atletizmle uğraşan kimse.

atlet fanilâsı

* Kolsuz erkek fanilâsı.

atletik

* Atletleri ilgilendiren.

* Vücudu gelişmiş, biçimli, atlet gibi.

atletizm

* Beden gücünü, çevikliği, yetenekleri geliştirmeye yarayan koşu, atlama, ağırlık kaldırma ve atma gibi, tek başına yapılan vücut çalışmaları.

atlı

- * Atı olan.
- * Ata binmiş kimse, süvari.
- * Binek atı kullanan asker veya asker sınıfı.

atlı karınca

- * İri bir karınca türü (*Ponera grandis*).

atlı kovalarcasına

- * gereksiz yere acele ederek.

atlı spor

- * At üzerinde yapılan bütün sporların genel adı.

atlıkarınca

* Yere dikilmiş bir eksen çerçevesinde döndürülen askılara takılı oyuncak atlar, uçaklar vb.den oluşan bir eğlence aracı.

atma

- * Atmak işi.

atma Recep, din kardeşiyiz

- * söylediklerin hep yalan (veya abartma), farkındayız.

atmaca

- * Kartalgillerden, ava alıştırılabilen küçük bir yırtıcı kuş (*Accipiter nisus*).
- * Sapan.

atmak

- * Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak.
- * Bir şeyi yere doğru bırakmak.
- * (bir kimseyi) Uzaklaştırmak, göndermek, ilgisini kesmek.
- * Koymak.
- * Yerleştirmek, bir kenara koymak.
- * Uzatmak.
- * Bir yerden başka bir yere taşımak.
- * (sille, tokat, kılıç) Vurmak.
- * (top, tüfek gibi silâhlar için) Patlatmak.
- * (kurşun, gülle, ok gibi şeyleri) Hedefe iletmek.
- * (zaman bildiren tümleçlerle) Geri bırakmak.
- * Örtmek.
- * (yapılmış kötü bir işi birine) Yükleme.
- * Sözle sataşmak.
- * Kovmak, dışarıya çıkarmak, ilgisini kesip uzaklaştırmak.
- * İstenilmeyen bir şeyi kendi malı olmaktan çıkarmak.
- * Kullanılması gelenek hâline gelmiş bir şeyi kullanmaktan vazgeçmek.
- * Çıkarmak, dışarıya vermek.
- * Patlayıcı maddelerle havaya uçurup yıkmak.
- * Yay ve tokmakla ditmek, kabartmak.
- * İçki içmek.
- * Bilmeden, kestirerek söylemek.
- * Yalan veya abartmalı söz söylemek.
- * Çatlamak, yırtılmak veya yapışık olduğu yerden ayrılmak.
- * (kalp, nabız gibi kan dolaşımı ile ilgili organlar için) Vurmak, çarpmak.
- * (sıkıntı dolayısıyla) Giyilen bir şeyi çıkarmak.
- * Yazılı veya banda alınmış bir metinden bazı bölümleri çıkarmak.
- * Değerini eksiltmek.

- * (renk için) Solmak.
- * Söylemek.
- * Göndermek, yollamak.
- * Haykırmak, bağırarak.
- * Etkisi kaybolmak, alışmak, bırakmak.
- * Götürmek, sahiplenmek.

atmasyon

- * Uydurma, palavra.

atmasyoncu

- * Uydurmacı, palavracı (kimse).

atmasyunculuk

- * Atmasyoncu olma durumu.

atmık

- * Erkeklerin cinsel organından salgılanan madde, er suyu, bel, meni, sperma.

atmosfer

- * Yeri veya herhangi bir gök cismini saran gaz tabakası, gaz yuvarı.
- * Hava yuvarı.
- * İçinde yaşanan ve etkisinde kalınan ortam, hava.
- * Basınç birimi olarak kullanılan, 150 C de deniz yüzeyinde, 76 cm uzunluğunda ve tabanı 1 cm 2 olan cıva sütununun ağırlığı (1 kg 33 gr).

atmosfer basıncı

- * Atmosferin yeryüzünde bulunan her cisim üzerine yaptığı basınç.

atmosferik

- * Atmosferle ilgili, cevvi.

atol

- * Mercanların bir araya toplanması ile oluşmuş, halka biçiminde adacık, mercan ada.

atom

- * Birkaç türü birleşince çeşitli kimyasal birleşikleri (molekülleri), bir tek türü ise bir kimyasal ögeyi oluşturan parçacık.
- * (eski Yunan filozoflarına göre) Gerçeğin son, artık bölünemez, bozulamaz diye tasarlanan temel ögeleri.

atom ağırlığı

- * Herhangi bir atomun 16 sayısı ile gösterilen oksijen atomuna göre ağırlığı.

atom bombası

- * Atom çekirdeklerinin parçalanması sonucu enerji oluşması temeline dayanan bomba.

atom çağı

- * Atom enerjisinin insanlığın hizmetine girdiği çağ.

atom çekirdeğı

- * Atomun çekim kuvvetinin etkisiyle, çevresinde elektronlar dolaşan, proton ve nötronlardan oluşan pozitif elektron yüklü merkez bölümü.

atom enerjisi

- * Atom çekirdeklerinin parçalanmasından veya hafif atomların kaynaşmasından oluşan büyük enerji.

atom numarası

- * Bir atom çekirdeğinin içinde bulunan protonların sayısı.

atom reaktörü

- * Nükleer parçalanma sonucu oluşan enerjiyi kontrol etmekte kullanılan düzen.

atom santrali

* Atomdan yararlanarak enerji elde eden fabrika.

atom sayısı

* Bir atom çekirdeğinin içerisinde bulunan protonların sayısı.

atomal

* Atomlarla ilgili olan.

atomcu

* Atomculuk yanlısı (kimse).

* Atomla ilgili.

atomculuk

* Evrenin, bölünmez parçaların kümelenmesinden oluştuğunu ileri süren öğreti.

atomik

* Atomla ilgili olan.

atonal

* Yeni bir bestecilik çığırına göre, ton ve makam temeline bağlı kalmadan oluşturulan (beste).

atölye

* Zanaatçıların veya resim, heykel sanatlarıyla uğraşanların çalıştığı yer, işlik.

atölye resmi

* Bir işin ayrıntılarını gösteren ve atölyede yapım sırasında kullanılan 1/1 ölçüdeki teknik resim.

atraksiyon

* Gazino gibi yerlerde yapılan, müşterileri oyalayıcı, eğlendirici, ilgi çekici gösteri.

atropin

* Güzelavrat otundan çıkarılıp hekimlikte kullanılan zehirli bir ilâç.

atsan atılmaz, satsan satılmaz

* işe yaramadığı veya sıkıntı verdiği hâlde vazgeçilemeyen şeyler ve kimseler için söylenir.

attan inip eşeğe binmek

* bulunduğu önemli görevden daha aşağı bir göreve alınmak.

attar

* Bkz. aktar.

attığı tırnak kadar olamamak

* bir kimsenin sözü edilenden daha değersiz olduğunu anlatmak için kullanılır.

attırma

* Attırmak işi.

attırmak

* Atmak işini yaptırmak.

Au

* Altın'ın kısaltması.

aut

* Top oyunlarında topun karşı takım oyuncularının vuruşuyla oyun alanının veya kale çizgisinin arkasına geçmesi.

av

* Karada, denizde, gölde veya akarsularda evcil olmayan hayvanları vurma veya yakalama işi.

* Bir hayvanın bir başka hayvanı yemek için yakalaması.

- * Bu yollarla yakalanan hayvan.
- * Tuzağa düşürülen, kendisinden yararlanılan kimse.

-av / -ev

- * Fiilden isim türeten ek: sına-v, gör-ev, öd-ev, işle-v, türe-v vb.

av avlanmış, tav tavlansmış

- * olan olmuş, iş işten geçmiş, artık yapacak bir şey yok.

av dönemi

- * Av hayvanlarının avlanması veya bu amaçla kullanılan av araçlarının kullanılmasının serbest olduğu yılın belirli bölümü.

av köpeği

- * Tazı, kopoy, zağar gibi ava yardımcılık etmeye alıştırılmış köpek.

av kuşu

- * Avlanan kuş.

av mevsimi

- * Av dönemi.

av yasağı

- * Yılın av dönemi dışında kalan zamanda konulan yasak.

ava çıkmak

- * avlanmak için gitmek.

avadancı

- * Eski Osmanlı sarayında bir sınıf hademe.

avadanlık

- * Bir işi yapmak, bir aracı onarmak için kullanılan alet takımı.

aval

- * Ticarî senetlerde, ödemedi sorumlu olanların ödememesi hâlinde üçüncü bir kişinin alacaklılara senet bedelini ödeyeceğine ilişkin verdiği güvence.

aval

- * Saflığı sersemlik derecesine varan (kimse).

aval aval

- * Aptal bir biçimde, aptal aptal.

avam

- * Halkın aşağı tabakası.
- * Halk.

avanak

- * Kolaylıkla kandırılabilen veya aldatılabilen, aptal, bön.

avanakça

- * Avanak gibi, avanağa uygun düşen biçimde.

avanaklık

- * Avanak olma durumu, avanakça davranış.

avanaklık etmek

- * aptallık etmek, avanak gibi davranmak.

avangart

- * Öncü.

avans

* Alacağına sayılmak üzere önceden yapılan ödeme, öndelik, peşinat.

avans almak

* Öndelik almak.

avans çekmek

* Öndelik çekmek.

avans vermek

* Öndelik vermek.

avanta

* Bir kimsenin, emek vermeden sağladığı kazanç.

avantacı

* Çıkarıcı, beleşçi, bedavacı.

avantacılık

* Çıkarıcılık, beleşçilik, bedavacılık.

avantadan

* bedavadan, beleşten.

avantaj

* Üstünlük sağlayan şey, yarar, kâr.

avantajlı

* Yarar sağlayan, yararlı (durum veya şey).

avantajsız

* Yarar sağlamayan, yararsız.

avantür

* Serüven, macera.

avantüriyer

* Serüvene atılan, maceracı.

Avar

* Kuzeydoğu Kafkasya'da Dağıstan Federe Cumhuriyeti'nde yaşayan halk.

* III. - VI. yüzyıllar arasında Moğolistan'da VI. - IX. yüzyıllar arasında Orta Avrupa'da yaşamış halk.

avara

* Bir geminin başka bir gemiden veya kıyıdan açılması.

* Kıyıya dayanılarak sandalın açılması için kürekçilere verilen komut.

avara

* İşe yaramaz, kötü.

* Üzerinde döndüğü ve kendisini taşıyan milden bağımsız olarak çalışan mekanizma.

avara kasnak işlemek (veya dönmek)

* hiçbir işe yaramadan boşuna.

avaraya almak

* o bölümün çalışmasını durdurmak.

Avarca

* Avarların kullandığı dil.

avare

* İşsiz, işsiz güçsüz, başıboş, başıboşluk, aylak.

avare dolaşmak

* işsiz, işsiz güçsüz, başıboş, aylak dolaşmak.

avare etmek

* bir kimseyi işinden alıkoymak.

avare olmak

* işsiz güçsüz dolaşmak.

avareleşme

* Avareleşmek durumu.

avareleşmek

* Aylaklık etmek.

avarelik

* İşsizlik, başıboşluk, aylaklık.

avarız

* Kazalar, belâlar.

* Engbeler, engeller, tümsekler, yüzey biçimleri.

* Osmanlılarda önceleri yalnız olağanüstü durumlarda, sonraları ise sürekli olarak halktan toplanan vergi.

avarya

* Bir deniz yolculuğunda geminin veya yükünün gördüğü zarar.

* Çeşitli sebeplerle dayanıklılığını ve esnekliğini kaybetmiş yapağı ve yün.

avaz

* Yüksek ses, nara.

avaz avaz (bağırarak)

* var gücüyle bağırarak.

avazı çıktığı kadar

* çok yüksek sesle.

avcı

* Avlanmayı seven veya avı kendine iş edinen kimse.

* Avcılara özgü olan.

* Başka hayvanları yakalamakta usta olan (hayvan).

* Bir şeyi büyük bir istekle izleyen ve bulup ortaya çıkaran, tanıtan kimse.

avcı eri

* Piyade mangasında her ere verilen ad.

avcı hattı

* Savaşta düşmana doğru dağılarak ön safta ilerleyen asker topluluğu.

avcı otu

* Dügün çiçeğigillerden, kokusuz, parlak zehirli bir bitki (Adonis).

avcı uçağı

* Düşman uçaklarını düşürmek için kullanılan uçak.

avcılık

* Avcı olma durumu veya işi.

avcılık etmek

* avlanma ile uğraşmak.

avcu kaşınmak

* halk inanışına göre eline bir yerden para geçeceği anlaşılmak.

avcuna saymak

* peşin olarak ödemek.

avcunu yalamak

* umduğunu ele geçirememek.

avcunun içi gibi bilmek

* (bir yeri, bir şeyi) çok iyi ve ayrıntılı olarak bilmek.

avcunun içinde tutmak

* ona istediğini yaptıracak güçte olmak.

avcunun içine almak

* bir kimseyi baskı ve etkisi altına almak.

avdet

* Dönüş, geri gelme.

avdet etmek

* dönmek, geri gelmek.

avdetî

* (genellikle Musevîler için) İslâm dinine dönmüş olan.

avene

* Yardakçılar.

averaj

* Ortalama.

* Sayı farkı.

avgın

* Duvar da suyun geçmesi için bırakılan delik veya üstü kapalı su yolu.

avisto

* Ödenmesi gereken poliçelere yazılan ve "görüldüğünde" anlamına gelen bir terim.

avize

* Tavana asılan, şamdanlı, lâmbalı, billür, cam veya metal süslü aydınlatma aracı.

avize ağacı

* Zambakgillerden, Amerika'dan dünyanın her yanına yayılmış olan, avize biçiminde sarkık, iri ve beyaz çiçekli bir süs ağacı (Yucca glosiosa).

avlak

* Avı çok olan yer, av yeri.

avlama

* Avlamak işi.

* Voleybolda karşı oyuncuların boş bıraktığı ve yetişemeyeceği yere topu yavaşça indirip sayı alma.

avlamak

* Bir avı diri veya ölü olarak ele geçirmek.

* Tuzağa düşürmek, kurnazlıkla kandırmak.

avlanma

* Avlanmak işi.

avlanmak

- * Avlamak işine konu olmak.
- * Ava gitmek, ava çıkmak, av için dolaşmak.

avlatma

- * Avlatmak işini yaptıрма.

avlatmak

- * Avlanmak işini yaptırmak.

avlu

- * Bir yapının veya yapı grubunun ortasında kalan üstü açık, duvarla çevrili alan.

avokado

- * Amerikan armudu (Persea americana).

avrat

- * Kadın.
- * Karı, eş.

avrat pazarı

- * Cariyelerin satıldığı pazar.
- * Kadınların öteberi sattıkları pazar yeri.

avret

- * Ut yeri.

Avrupa kayını

- * Avrupa'da yetişen bir kayın türü.

Avrupaî

- * Avrupalılara vergi, Avrupalılara benzer, Avrupalılar gibi.

Avrupalı

- * Avrupa'da yaşayan, Avrupa halkından olan kimse.
- * Avrupa'ya özgü olan, Avrupa ile ilgili (olan).

Avrupalılaşma

- * Avrupalılaşmak.

Avrupalılaşmak

- * Avrupalıların düşünce, davranış ve yaşantılarını benimsemek.

Avrupalılık

- * Çağdaş olma, düşünce ve davranışta batı ölçülerinde bulunma.

Avşar

- * Bkz. Afşar.

avuç

- * Elin iç tarafı.
- * Elin yarı yumulmuş durumu.
- * Yarı yumulmuş elin alacağı miktar.

avuç (veya el) açmak

- * dilenmek, para istemek, yardım istemek.

avuç avuç

- * Her defasında bir avuç.
- * (para için) Bol bol, pek çok.
- * Avuçlayarak.

avuç dolusu

* (para için) Pek çok.

avuç içi

* Elin parmak dipleri ile bilek arasındaki iç bölümü.

avuç içi kadar

* pek küçük, dar (yer).

avulama

* Avulamak işi.

avulamak

* Avula kavramak, avula almak.

avukat

* Hak ve yasa işlerinde isteyenlere yol göstermeyi, mahkemelerde, devlet dairelerinde başkalarının hakkını aramayı, korumayı meslek edinen ve bunun için yasanın gerektirdiğı şartları taşıyan kimse.

* Gerekmediğı hâlde başkasının savunmasını üstlenen kimse.

avukat tutmak

* adli işlemleri gereğince yerine getirmek için bir avukata vekâletname verip onu görevli kılmak.

avukatlık

* Avukat mesleğı.

* Avukatın yaptığı iş.

* Gereksiz, boş savunma.

avun

* Acının hafiflemesi veya unutulması, avuntu, teselli.

avundurma

* Avundurmak işi.

avundurmak

* Oyalanmasını sağlamak.

* Acısını hafifletmek, acısını unutturmak, teselli etmek.

avunma

* Avunmak işi, teselli.

avunmak

* Bir şeyle uğraşarak acısını unutmak, sıkıntılardan uzaklaşmak, teselli bulmak, müteselli olmak.

* Oyalanmak; yetinmek.

* (hayvan) Gebe kalmak.

avuntu

* İnsanı avutan şey, teselli.

avurdu avurduna geçmek

* çok zayıflamak.

avurt

* Yanağın ağız boşluğu hizasına gelen bölümü.

avurt satmak (veya avurt zavurt etmek)

* beceremeyeceğı şeyleri becerebilecekmiş gibi konuşmak.

* korkutucu büyük sözler söylemek.

avurt şişirmek

* yanağın iç tarafındaki boşluğu su veya havayla doldurup şişkin duruma getirmek.

avurt ünsüzü

* Dil ucunun ön damağa veya art damağa çarpmasından oluşan ve dilin yanlarından akan ses: Dil, bel, el, dal, bal, al kelimelerindeki l ünsüzü gibi.

avurtlama

* Avurtlamak işi.

avurtlamak

* Büyülenmek.

* Çalım satmak, yüksekten atmak.

avurtları çökmek (veya avurtları birbirine geçmek)

* çok zayıfladığı yüzünden belli olmak.

avurtlu

* Çalım satan, yüksekten atan.

Avustralya kara tavuğu

* Serçeğillerden, erkeğinin kuyruğu lir biçiminde ve çok süslü bir Avustralya kuşu (Maenura superba).

Avustralyalı

* Avustralya kökenli olan (kimse).

Avusturyalı

* Avusturya kökenli olan (kimse).

avutma

* Avutmak işi, teselli.

avutmak

* (bir kimsenin acısını veya sıkıntısını) Yatıştırmak, teselli etmek.

* Oyalamak.

avutucu

* Avutan, teselli eden.

avutulma

* Avutulmak işi.

avutulmak

* Avutmak işine konu olmak.

Ay

* Yer yuvarlağının uydusu olan gök cismi, kamer.

* Yılın on iki bölümünden her biri.

* Art arda gelen iki yeni ay arasında geçen süre.

* Bir ayın herhangi bir gününden ertesi ayın aynı gününe kadar geçen veya yaklaşık 30 gün olarak kabul edilen süre.

ay

* Birdenbire duyulan acı, ağrı veya şaşırma, ürkme veya sevinç anlatır.

-ay / -ey

* İsimden isim türeten ek: kol-ay, düz-ey, gün-ey, yüz-ey vb.

-ay / -ey, y

* Fiilden isim ve sıfat türeten ek: ol-ay, dene-y, yapa-y vb.

ay ağlı

* Ayın aylası, hale.

ay aydın, hesap belli

* anlaşılmayacak bir şey yok, hesap ortada, açık.

ay balığı

* Ay balıgğillerden, 3 m boyunda, görünüşü balık başına benzeyen, kuyruk yüzgeci hilâl biçiminde olan, Akdeniz'de yaşayan bir balık türü, pervane balığı, kemer balığı (Mola mola).

ay balıgğiller

* Kemikli balıklar takımının çengel çeneliler alt takımına giren bir familya.

ay balta

* Ağzı yarım daire biçiminde olan balta, teber.

ay çekirdeği

* Ay çiçeğinin tohumu.

* Genellikle vakit geçirmek için içi yenen kuru yemiş çeşidi.

ay dede

* (çocuk dilinde) Ay.

ay dedeye misafir olmak

* gece açta yatmak, geceyi açta geçirmek.

ay dönümü

* Aybaşı.

ay evi

* Ayla.

ay gibi

* Bkz. ay parçası.

ay harmanlanmak

* ayın çevresinde ayla oluşmak.

ay ışığı

* Ayın yeryüzüne verdiği ışık.

* Ayın dolunay durumundaki parlak durumu, mehtap.

ay karanlığı

* Bulutlar arkasında kalan ayın yaydığı hafif aydınlık.

ay modülü

* Gözlem araçlarını içinde taşıyan, ay araştırmaları için kullanılan ve ay yüzüne yumuşak iniş yapan araç.

ay örümceği

* Ay modülü.

ay parçası (gibi)

* (kadın veya kız için) çok güzel.

ay takvimi

* Ayın gökyüzündeki görünen hareketine ve evrelerine göre düzenlenen takvim, kamer takvimi.

Ay tutulması

* Yer yuvarlağının Güneş ile Ay arasına girmesiyle, Ay'ın yer yuvarlağı gölgesinde kalması, husuf.

ay yıldız

* Türk bayrağındaki ayça ve beş ışınlı yıldızdan oluşmuş simge.

ay yılı

* Ayın on iki kez yeni aydan yeni aya gelmesi için geçen süre (354 gün 8 saat).

aya

- * Elin parmak dipleriyle bilek arasındaki iç bölümü, avuç içi; ayak tabanı.
- * Yaprakların düz ve parlak bölümü.

ayağa düşmek

- * işe ilgisiz ve yetkisiz kimseler karışmak.

ayağa fırlamak

- * hızla ayağa kalkmak.

ayağa kaldırmak

- * telâş ve heyecana düşürmek.

ayağa kalkmak

- * ayakları üzerinde durmak, dikilmek.
- * telâşlanmak, telâşa kapılmak, heyecanlanmak.
- * (hasta) iyi olmak, iyileşmek.
- * saygı göstermek için oturma durumundan ayak üzeri durumuna geçmek.

ayağı (veya ayakları) dolaşmak

- * yürürken telâştan ayakları birbirine takılmak.

ayağı (veya ayakları) suya ermek

- * bir gerçeği anlayarak aklı başına gelmek.

ayağı alışmak (veya alışmamak)

- * bir yere sürekli gitmek (veya gitmemek).

ayağı düşmek

- * Bkz. yolu düşmek.

ayağı düze basmak

- * güçlükleri yenerek ilerisinden korkmayacak bir duruma girmek.

ayağı ile (veya kendi ayağı ile) gelmek

- * kendi isteğiyle gelmek veya emek çekilmeden elde edilmek.

ayağı uğurlu

- * geldiği yere uğur getirdiğine inanılan (kişi).

ayağı üzengide

- * hemen yola çıkmak üzere olan.

ayağı yerden kesilmek

- * ayağı yere değmez olmak.
- * bir taşta binip yaya yürümekten kurtulmak.

ayağı yürüten baştır

- * halkın düzen içinde çalışmasını baştakiler sağlar.

ayağına (veya ayaklarına) kapanmak

- * alçalırcasına yalvarmak.
- * bağışlanmak için yalvarmak.

ayağına (veya bacağına) geçirmek

- * aceleyle bir şeyi giymek.

ayağına bağ olmak

- * (biri) bulunduğu yerden ayrılmasına veya yaptığı işi sürdürmesine engel olmak.

ayağına bağ vurmak

- * önüne bir engel çıkarmak.

ayağına çabuk

* bir yere alışıldan daha kısa sürede gidip gelen.

ayağına çağırarak

* yanına gelmesini istemek.

ayağına çelme takmak

* biri yürürken ayakları arasına ayak uzatıp düşürmek.

* (birinin) işinde yükselmesine engel olmak.

ayağına dolanmak (veya dolaşmak)

* başkasına yapmayı tasarladığı kötülük kendi başına gelmek.

* iş yapmakta olan birine engel olmak, yürümesine engel olmak.

ayağına düşmek

* çok yalvarmak.

ayağına gelmek

* alçak gönüllülük göstererek birinin yanına gelmek.

* emek çekilmeden elde edilmek.

ayağına getirmek

* sıra, saygı gözetmeksizin birinin yanına gelmesini sağlamak.

ayağına gitmek

* alçak gönüllülük ederek veya saygı göstererek birinin yanına varmak.

ayağına ip takmak

* bir kimseyi çekiştirmek.

ayağına kira istemek

* gelmeye nazlanmak, gitmeye üşenmek.

ayağına sıcak su mu, soğuk su mu dökelim?

* ender gelen bir konuya yarı sitem, yarı sevinçle söylenen söz.

ayağına üşenmemek

* hamarat olmak, ayak işlerini bıkmadan, yorulmadan yapmak.

ayağında donu yok, fesleğen ister (veya takar) başına

* yoksulluğuna bakmayarak süs ve gösteriş yapmak ister.

ayağını (veya ayaklarını) altına almak

* tek bacağı (veya bacaklarını) kıvrıp üzerine oturmak.

ayağını (veya ayaklarını) öpeyim

* yalvarırım.

ayağını alamamak

* ağı veya uyuşma dolayısıyla ayağını oynatamamak.

* alışılan bir yere gitmekten kendini alamamak.

ayağını bağlamak

* engel olmak.

ayağını çekmek

* sık sık gittiği bir yere artık uğramaz olmak, ilgiyi kesmek.

ayağını denk almak

* başkalarının kendisine yapması ihtimali bulunan kötülöklere karşı uyanık davranmak.

* dikkat.

ayağını denk basmak

* dikkatli ve uyanık davranmak.

ayağını giymek

* ayakkabısını giymek.

ayağını kaydırmak

* bir yolunu bulup birini işinden veya görevinden uzaklaştırmak.

ayağını kesmek

* bir yere gitmez olmak, uğramamak.

* başkasını bir yere artık uğramaz duruma getirmek.

ayağını sürümek

* verilen bir işi ağırdan almak.

* bir yerden uzaklaşmak üzere bulunmak.

* halk inancına göre bir kimsenin gelmesi, ardından başkalarının da gelmesine yol açmak.

* ölmek üzere olmak.

ayağını tek almak

* bir işte iyi düşünüp dikkatli davranmak.

ayağını vurmak

* ayakkabı ayağını yara etmek.

ayağını yorganına göre uzatmak

* giderini gelirine uydurmak.

ayağının (veya ayaklar) altında

* (yüksek bir yerden) geniş bir alanı görür durumda.

ayağının (veya ayaklarının) altını öpeyim

* "pek çok yalvarırım" anlamında kullanılır.

ayağının altına almak

* tekme ile dövmek.

ayağının altına karpuz kabuğu koymak

* bir yolunu bulup bir kimseyi düzenle işinden uzaklaştırmak.

ayağının bağıını çözmek

* karısını boşamak.

* serbest davranmasını engelleyen ilişkilere son vermek.

ayağının bastığı yerde ot bitmez

* uğradığı yere bereketsizlik, uğursuzluk getirir.

ayağının pabucu olamamak

* değerce ondan çok aşağı olmak.

ayağının pabucunu başına giymek

* dengi olmayan bir kimseyle evlenmek.

* değersiz bir kimseyi üstün bir yere geçirmek.

ayağının tozu ile

* yoldan gelir gelmez, henüz dinlenmeden.

ayağının tozunu silmeden

* henüz yoldan gelmişken.

ayağının türabı olmak

* bir kimse başka bir kimseye kul gibi bağlanıp onun her emrini yerine getirmek.

ayak

- * Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü.
- * Bacak.
- * Birtakım şeylerin yerden yüksekçe durmasını sağlayan dayak, destek veya bunlardan her biri.
- * Vücudun belden aşağı bölümü.
- * Büyük bir ırmağa karışan ikinci derecedeki akarsuların her biri.
- * Göl ayağı.
- * Yürüyüşün ağırlık veya çabukluk derecesi.
- * Basamak.
- * Halk edebiyatında uyak.
- * Halk edebiyatında koşuklarda kısa yedekli dizelere verilen ad.
- * Yanım arşın veya 30,5 cm uzunluğundaki ölçü birimi, kadem.
- * 30,4 cm değerinde İngiliz uzunluk ölçüsü birimi, fut.
- * (buzdolabı ölçülerinde) İngiliz ölçüsü fut'un kübü alınarak hesaplanan değer.
- * Bir doğrunun başka bir doğruya veya bir düzlemi kestiği nokta.
- * Aşağı düzeyde, sıradan, bayağı.

ayak atmak

- * girmek.
- * ilk kez gitmek.

ayak atmamak

- * bir yere hiç gitmemek, uğramamak.

ayak ayak üstüne atmak

- * otururken bir bacağını ötekinin üstüne almak.

ayak bağı

- * Bir yere veya bir işe gidilmesine engel olan şey.

ayak basmak

- * bir yere varmak, ulaşmak.
- * girmek, gelmek, uğramak.
- * (bir yere veya mesleğe) girmek, bağlanmak.

ayak basmamak

- * bir yere hiç uğramamak.

ayak bileği

- * Baldır kemikleriyle tarak kemikleri arasında bulunan ve yedi kemikten oluşan ayağın arka bölümü.

ayak çekmek

- * kandırmaya çalışmak, avutmak.

ayak değiştirmek

- * talim yürüyüşünde kısa bir adım atmak yolu ile adımlarını başkalarınınkine uydurmak.

ayak diremek

- * bir düşüncüyü, bir davranışı sonuna kadar sürdürmek, kendi tutumundan şaşmamak.

ayak divanı

- * Olağanüstü durumlarda o anda bulunulan yerde padişahın katılmasıyla bir konuyu görüşmek ve karara bağlamak için yapılan toplantı, ayakta toplanan meclis.
- * Ayakta yapılan sohbet.

ayak işi

- * Birtakım getir götür işleri.

ayak izi

- * Herhangi bir zemin üzerinde ayağın bıraktığı iz.

ayak keseri

* Ayakta durarak ağaç yontmaya elverişli uzun saplı keser.

ayak kirası

* Bir haber veya eşya getirene emeğine karşılık verilen para, ayak teri.

ayak makinesi

* Ayak yardımı ile işletilen makine.

ayak oyunu

* Hile.

ayak satıcısı

* Gezgin satıcı.

ayak sürümek

* verilen bir işi ağırdan almak.

* gönderilen yere isteği ile gitmemek.

ayak takımı

* Görgüsüzlükleri veya bilgisizlikleri dolayısıyla toplum içinde aşağı durumda olan kişiler.

ayak tarağı

* Bkz. tarak.

ayak tedavisi

* Ayakta oluşan bir hastalığın veya rahatsızlığın tedavisi.

* Ayakta tedavi.

ayak teri

* Ayak parmakları arasından çıkan pis kokulu salgı.

* Hizmet için bir yere gönderilen kimseye verilen ücret, ayak kirası.

ayak topu

* Futbol.

ayak tutmak

* mani yarışmalarında karşısındakine uyması gereken uyağı vermek.

ayak ucu

* Yatanın veya yatılan bir yerin ayak uzatılan yönü, yeri.

* Ayak parmak uçlarının oluşturduğu dar dayanak yüzeyi.

ayak uydurmak

* yürüyüşte adım atışını başkalarınınkine uydurmak.

* kendi gidiş ve davranışını başkasınınkine benzetmek.

ayak vermek

* âşık atışmalarında dinleyicilerden biri uyak belirtmek.

ayak yalın

* Yalın ayak.

ayak yapmak

* birini aldatmak, kandırmak için dalavere çevirmek.

ayakaltı

* Gelip geçenlerin çok olduğu yer.

ayakaltına almak

* hakir görülmek, gözden çıkarılmak.

ayakaltında bırakmak

* ezilmesine, yok olmasına göz yummak, korumamak.

ayakaltında dolaşmak

* bir işe yaramadığı hâlde herkesin işine engel olacak biçimde ortalıkta dolaşmak.

ayakbastı

* Bir yere dışarıdan gelen insan ve eşyadan alınan vergi, toprakbastı.

ayakçak

* Merdiven, merdiven basamağı.

* Dokuma tezgâhı ayaklığı.

* Çocukların, cambazların ayaklarına takıp yürüdükleri çifte sırtık.

ayakçı

* Ayak işlerinde kullanılan kimse.

* Bir iş süresince tutulan hizmetçi.

* Gezici satıcı, çerçi.

ayakçın

* Dokuma tezgâhlarında atkı ipliklerini hareket ettirmek için ayakla basılan tahta ayaklık.

ayakkabı

* Özellikle sokakta ayağı korumak için giyilen ve altı kösele, lâstik gibi dayanıklı maddelerden yapılan ayak giyeceği, pabuç.

ayakkabı vurmak

* (ayakkabı) ayağı zedelemek, ayağı rahatsız etmek.

ayakkabıcı

* Ayakkabı yapan veya satan kimse, pabuççu.

* Ayakkabı satılan yer.

ayakkabıcılık

* Ayakkabıcının işi, pabuçculuk.

ayakkabılarını çevirmek

* konuk ayakkabılarını gidiş yönüne doğru düzgün biçimde sıralamak.

* bazı davranışlarla konuyu gitmeye zorlamak.

ayakkabılık

* Ayakkabı konulan yer, ayakkabı dolabı.

* Ayakkabı yapmaya elverişli olan (deri, kösele gibi şeyler).

ayaklama

* Ayaklamak işi.

ayaklamak

* Ayakla ölçmek.

ayaklandırma

* Ayaklandırmak işi.

ayaklandırmak

* Ayaklanmak işini yaptırmak.

ayaklanma

* Ayaklanmak işi.

* Birçok kimsenin cebir ve şiddet kullanarak devlet güçlerine karşı gelmesi, baş kaldırma, isyan, kıyam.

ayaklanmak

* (çocuk için) Yürümeye başlamak.

- * (hasta için) Yürüyebilir duruma gelmek.
- * Ayağa kalkıp gitmeye davranmak.
- * (birçok kimse) Cebir ve şiddet kullanarak devlet güçlerine karşı gelmek, baş kaldırmak, isyan etmek.
- * Uyanmak, uyanıp kalkmak.

ayaklar altına almak

- * önem verilmesi gereken şeyleri hiçe saymak, çiğnemek.

ayaklar baş, başlar ayak olmak

- * değersiz kimseler başa geçip, değerli kimseler ise en geride bırakılmak.

ayakları dolaşmak

- * yürürken ayakları birbirine takılmak.

ayakları geri geri gitmek

- * bir yere gönülsüz, istemeye istemeye gitmek.

ayakları yere değmemek

- * çok sevinmek.

ayaklarına (veya ayağına) kara su (veya sular) inmek

- * uzun süre ayakta kalmak veya yürümekten çok yorulmak.

ayaklarını sürümek

- * güçlükle yürümek, ayağını sürümek.

ayaklarını yerden kesmek

- * bir taşta binerek yürümekten kurtulmak.

ayaklarının (veya ayağının) ucuna basmak

- * çok yavaş, sessiz, gürültü yapmamaya özen göstererek yürümek.

ayaklı

- * Ayağı olan.
- * Bir destekle yere dayanan.
- * Ayakla işletilen.

ayaklı canavar

- * Çok hareketli, yaramaz, cin gibi çocuk.

ayaklı koşma

- * Halk şiirinde müstezat tarzında söylenen deyiş.

ayaklı kütüphane

- * Pek çok konuda bilgisi olan, çok şey okumuş ve öğrenmiş olan, sorulan her soruya cevap verebilen kimse.

ayaklı mani

- * Cinash ayaklarla söylenen bir mani türü.

ayaklık

- * Ayakla işletilen makinelerde ayağın bastığı yer, pedal.
- * Ayak basacak yer.
- * Ayakçak.
- * Taban.

ayaksız

- * Ayağı olmayan.

ayaksızlar

- * Omurgalı hayvanlarda amfibyumlar sınıfının en ilkel yapıları türlerini içine alan bir takım.

ayakta

- * Ayağa kalkmış durumda.
- * Telâşlı, heyecanlı.

ayakta kalmak

- * oturacak yer bulamamak.
- * yıkılmamak, çökmemek.
- * değerini yitirmemek, önemini korumak.

ayakta tedavi

- * hastanın yatağa yatırılması gerekli görülmeyerek kendisine ayakta yapılan tedavi.

ayakta tutmak

- * oturtmak gerekirken oturtmamak.
- * bozulmasına, yıkılmasına, çökmesine engel olmak.
- * bir kuruluşun yaşamasını sağlamak.

ayakta tutmak

- * o şeyin sürekliliğini sağlamak.

ayakta uyumak

- * aşırı dalgın, şaşkın veya yorgun olmak.

ayaktan

- * (kesim hayvanları için) canlı olarak.

ayaktaş

- * Arkadaş, yoldaş; hempa.

ayakucu

- * Yeryüzünde bir noktada çekülün gösterdiği doğrultudaki alt yön.

ayaküstü

- * Oturmadan, ayakta durarak; kısa sürede.
- * Acele olarak.
- * Hazır yemek, festfut.

ayaküzeri

- * Ayaküstü.

ayakyolu

- * İnsanın besin artıklarıyla idrarını boşalttığı yer, abdesthane, helâ, kademhane, memişhane, kenef, tuvalet.

ayal

- * Karı, eş.

ayan

- * Belli, açık.

âyan

- * İleri gelenler.
- * Senato üyeleri.

ayan beyan

- * Besbelli, apaçık, açık seçik.

ayan olmak

- * belli olmak, bilinir olmak.

ayandon

- * 18 Ocak'ta başlayan bir fırtına.

ayar

- * Bir aygıtın gereken işi yapabilmesi durumu.
- * Saatler için belli bir yere göre kabul edilmiş olan ölçü.
- * Altın, gümüş gibi madenlerden yapılmış şeylerin saflık derecesi.
- * Bir iş veya bir davranışta gereken ölçü.
- * Değer derecesi.

ayar etmek

- * (bir aygıtın) çalışmasını düzeltmek, düzenli işler duruma getirmek.

ayarcı

- * Esnafın kullandığı ölçü aletlerini denetleyen görevli.

ayarı bozuk

- * Belli bir ayarı olmayan.
- * Ahlâk, karakter veya aklı yerinde olmayan.

ayarlama

- * Ayarlamak işi.

ayarlamak

- * Bir ölçünün doğruluğunu belli bir örneğe göre düzeltmek, doğrulamak.
- * Bir aygıtı belli bir iş yapabilecek duruma getirmek.
- * İşleri birbiriyle çatışmayacak veya zamanında bitirecek biçimde düzenlemek.
- * Kandırmak.

ayarlanma

- * Ayarlanmak işi.

ayarlanmak

- * Ayar edilmek, birbirine uygun duruma getirilmek.

ayarlatma

- * Ayarlatmak işi.

ayarlatmak

- * Ayar ettirmek.

ayarlı

- * (saat ve makine için) Ayarlanmış, doğru çalışması sağlanmış, düzeltilmiş, düzenli, doğru.
- * (altın ve gümüş için) Belirli bir ayarı olan.

ayarlı pense

- * Vida, cıvata ve musluk aksamını sıkıştırmak amacıyla kullanılan, ağız açıklığı ayarlanabilen özel alet.

ayarsız

- * Ayarı yapılmamış, ayarı bozuk, düzensiz.
- * Davranışları ölçsüz.
- * (altın ve gümüş için) Belli bir ayarı olmayan.

ayarsızlık

- * Ayarsız olma durumu.
- * Ölçsüzlük, düzensizlik.

ayartı

- * Baştan çıkarma.

ayartıcı

- * Baştan çıkaran, doğru yoldan saptıran, ayartan.

ayartıcılık

- * Ayartıcının yaptığı iş.

ayartılma

* Ayartılmak işi.

ayartılmak

* Ayartmak işine konu olmak.

ayartma

* Ayartmak işi.

ayartmak

* Baştan çıkarmak, doğru yoldan saptırmak.

* Kandırmak.

* Birini, çalıştığı yerden ayırıp başkasının yanında çalışmaya kandırmak.

ayaz

* Duru, sakın havada çıkan kuru soğuk.

* (hava ve gece için) Soğuk.

ayaz kesmek

* uzun süre soğukta kalıp üşümek.

ayaz paşa kol geziyor

* dışarıda çok soğuk var.

ayaz vurmak

* (sebze ve meyveler için) donmak.

ayaza çekmek

* kışın kuru soğuk artmak.

ayazda kalmak

* soğukta kalmak.

* boş yere beklemek, eline bir şey geçmemek.

ayazlama

* Ayazlamak işi.

ayazlamak

* (hava) Ayaza çevirmek.

* Ayazda kalıp üşümek.

* Boş yere beklemek, eline bir şey geçmemek.

ayazlandırılma

* Ayazlandırılmak durumu.

ayazlandırılmak

* Ayazlanması sağlanmak.

ayazlandırılmış rakı

* Halk inancına göre sıtma tedavisinde kullanılmak üzere rakının açılarak balkonda veya dışarıda bekletilmiş hâli.

ayazlandırma

* Ayazlandırmak durumu.

ayazlandırmak

* Ayazlanmasını sağlamak.

ayazlanma

* Ayazlanmak işi.

ayazlanmak

* Ayazda bırakılıp soğumak.

ayazlatma

* Ayazlatmak işi.

ayazlatmak

* Soğukta bekletmek.

* Ayazda soğutmak.

ayazlık

* Evlerde serinlemek için kullanılan önü açık yer, tahtaboş, balkon, taraça.

ayazma

* Rumların kutsal saydıkları kaynak veya pınar.

aybaşı

* Ayın ilk günü, ay dönümü.

* Ayın ilk günü.

aybaşı olmak

* (kadının) ayda bir döl yatağından kan gelmek, âdet görmek.

aybeay

* Aydan aya, ay ay olarak.

ayça

* Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi, hilâl.

* Bayrak ve sancak direklerinin tepesindeki pirinçten yapılmış ay yıldızlı süs, alem.

ayçiçeği

* Birleşikgillerden, sarı renkli çiçeği çok iri olan, yurdumuzda çok yetiştirilen bir bitki, gün çiçeği, günebakan; gündöndü (Helianthus annuus).

* Bu bitkinin yağ çıkarılan tohumu.

ayçiçeği yağı

* Ay çiçeğinden çıkarılan yağ.

ayçöreği

* İçine tarçın, ceviz konularak ay biçiminde yapılmış çörek.

ayda yılda bir

* çok seyrek olarak.

aydemir

* Yüzü yay biçiminde bir çeşit keser.

aydın

* Işık alan, ıslıklı, aydınlık.

* Kültürlü, okumuş, görgülü, ileri düşünceli (kimse), münevver.

* Kolayca anlaşılacak kadar açık (söz veya yazı), vazih.

aydınger

* Parlak yüzeyli, saydam, mimarlıkta çizim için kullanılan özel bir kâğıt.

aydınlanma

* Aydınlanmak işi.

* Bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinme, tenevvür.

* Bir yüzeyin, karşısına konulan eşit ışık kaynaklarının sayısı ile orantılı olarak aydınlık görünmesi.

aydınlanmak

* Aydınlık olmak.

* Bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinmek, tenevvür etmek.

aydınlatici

- * Aydınlik verici.
- * Bir sorunla ilgili gerekli bilgileri veren.

aydınlattılma

- * Aydınlatılmak işi.

aydınlattılmak

- * Aydınlatmak işine konu olmak.

aydınlattırma

- * Aydınlatmak işi.
- * Sahnelerin ışıklandırılması işi.

aydınlattırma

- * Karanlığı giderip görünür duruma getirmek.
- * Bir sorun üzerine bilgi vermek.

aydınlık

- * Bir yeri aydınlatan güç, ışıık.
- * Işıık alan.
- * Kolay anlaşılacak derecede açık olan, vazih.
- * Kötülükten uzak, temiz, saf.
- * Bir yapının ortasına gelen oda ve öbür bölümlerin ışıık alması için, damın ortasından zemine kadar açılan boşluk.

aydınlıkölçer

- * Aydınlikları ölçmeye yarayan aygıt, lüksmetre.

ayet

- * Kur'an surelerini oluşturan cümlelerden her biri.

aygın

- * Bitkin.

aygın baygın

- * Güçsüz, çok yorgun, bitkin.
- * Duyguda ölçüyü kaçırmış.
- * Kendinden geçercesine aşık, vurgun.

aygır

- * Damızlık erkek at.

aygır deposu

- * Aygırların bakıldığı büyük ahır.

aygır gibi

- * iri yarı cüsseli, güçlü (kimse).

aygıt

- * Birçok parçadan yapılmış alet, cihaz.
- * Vücutta belirli bir görevin sağlanmasına yarayan organların hepsi, cihaz.
- * Birkaç aletin uygun biçimde eklenmesinden oluşturulan ve bazı belli deneylerin yapılmasına yarayan takım.

ay-gün takvimi

- * Güneşin görünen hareketlerine göre düzenlenen takvim.

ay-gün yılı

- * Hem ay evreleri değişimi hem de güneşin gökyüzündeki görünen hareketi göz önüne alınarak düzenlenmiş olan takvim yılı.

ay1

* Memelilerin et obur takımından, beş parmaklı, tabanlarına basarak yürüyen, yurdumuzda boz türü bulunan, iri gövdeli hayvan (Ursus arctos).

* Kaba saba.

ay1 balığı

* Fok.

ay1 gibi

* iri yarı.

* kaba, anlayışsız (kimse).

ay1 gördüm, yıldız itibânım (veya minnetim) yok

* bir şeyin en iyisine alıştıktan sonra ondan aşağı olanlar beni doyuramaz.

ay1 görmeden bayram etme

* bir iş gerçekleşmeden ona oldu gözüyle bakılıp sevinilmemelidir.

ay1 gülü

* İki çenekliler sınıfının düğün çiçeğigiller familyasından bir şakayık türü (Peconia corollina).

ay1 üzümü

* Fundagillerden, küçük taneli yemişler veren, tüylü bir bitki (Arbutus uva ursi).

ay1 yavrusu ile oynuyor

* iri ve yetişkin birinin ufak tefek birine, bir çocuğa el şakası yapması veya gücünü onda denemesi karşısında ayıplama yollu söylenir.

ay1 yürüyüşü

* Gergin kol ve bacaklarla dört ayak yürüme.

ayıbacığı

* Çift yan yelkenlerden birini sağdan, birini soldan kullanma biçimi.

ayıbını yüzüne vurmak

* birinin kusurunu yüzüne söylemek.

ayıboğan

* İri yarı, kaba ve anlayışsız (kimse).

ayıcı

* Ayı oynatmayı iş edinen kimse.

* Sert, kaba ve hoyrat (kimse).

ayıcılık

* Ayıcının işi, mesleği.

ayıgiller

* Memeli et oburlardan, ayıları içine alan bir familya.

ayık

* Sarhoşluğu veya baygınlığı geçmiş olan.

* Sarhoşluğu geçmiş bir biçimde.

* Anlayışlı, uyanık.

ayıkla pirincin taşını!

* bir işin pek kanşık ve içinden çıkılmaz durumda olduğunu anlatmak için kullanılır.

ayıklama

* Ayıklamak işi.

ayıklamak

* Bir şeyin içinden, işe yaramayan, gereksiz veya istenmeyen taneleri veya maddeleri ayırıp çıkarmak, temizlemek.

* Bir görevde gereksiz görülenleri işinden ayırmak.

ayıklanma

* Ayıklanmak işi.

* Yaşayan varlıklarda ortamın şartlarına en iyi uyan türlerin veya bireylerin üreyip kalması, uyamayanların yok olması, ıstıfa.

ayıklanmak

* Ayıklamak işine konu olmak.

ayıklatma

* Ayıklatmak işi.

ayıklatmak

* Ayıklamak işini yaptırmak.

ayıklık

* Ayık olma durumu.

ayıklmak

* Ayılmak, kendine gelmek, uyanmak, aklı başına gelmek.

ayıkulağı

* Çuha çiçeğinin bir türü (Primula auricula).

ayılık

* Kabalık, kaba davranış.

ayılık etmek

* kaba davranmak.

ayılp bayılmak

* birini kendinden geçercesine sevmek.

* aşırı ölçüde sinir bunalımları geçirmek.

ayıma

* Ayılmak işi.

ayılmak

* Sarhoşluk, baygınlık gibi bir durumdan kurtulmak, kendine gelmek.

* Aklı başına gelip gerçeği görmek.

ayıltı

* İçki içmiş bir kimsenin duyduğu baş ağrısı ve sersemlik, mahmurluk.

ayıltma

* Ayıltmak işi.

ayıltmak

* Ayılmasını sağlamak.

-ayım / -eyim

* İstek kipi tekil 1. kişi eki: yaz-ayım, çiz-eyim, oku-y-ayım, bekle-y-eyim vb.

ayın

* Arap alfabesinde on sekizinci, Osmanlı alfabesinde yirmi birinci harf.

ayın on dördü

* Dolunay.

ayın on dördü gibi

* yüzü çok güzel (kadın veya kız).

ayınga

* Kaçak tütün, tütün.

ayıngacı

* Tütün kaçakçısı.

ayıngacılık

* Tütün kaçakçılığı.

ayının kırk türküsü var, kırkı da Ahlat üstüne

* bir kimsenin hep aynı şeyi veya hikâyeyi anlatması karşısında söylenir.

ayınları çatlatmak

* bu harfin gösterdiği Arapçaya özgü sesi gırtlakta boğumlamaya çalışmak.

ayıp

* Toplumun ahlâk kurallarına aykırı olan, utanılacak durum veya davranış.

* Kusur, eksiklik.

* Utanç veren.

ayıp etmek (veya yapmak)

* yakışsızca davranmak.

ayıp yerler

* vücutta örtülü tutulması gereken yerler.

ayıplama

* Ayıplamak işi, takbih.

ayıplamak

* Kınamak, takbih etmek.

ayıplanma

* Ayıplanmak işi.

ayıplanmak

* Ayıplamak işine konu olmak.

ayıplı

* Ayıbı, kusuru olan.

ayıpsız

* Ayıbı, kusuru olmayan.

ayıptır söylemesi

* "bunu söylemek size karşı saygısızlık olacak, ama söylemek zorundayım" anlamında özür dilemek için kullanılır.

* övünmek gibi olmasın ama.

ayıraç

* Cisimleri, birleşime veya ayrışma uğratarak niteliklerini belirtmede kullanılan madde, miyar.

ayıran

* Işığı yalın öğelerine ayırma özelliği olan.

ayıncı

* Ayırma özelliği veya gücü olan.

ayırtım

* Ayırmak işi.

ayırım yapmak

* eşit davranışta bulunmamak, fark gözetmek.

ayırım yaratmak

* farklılık çıkarmak, ikilik ortaya atmak.

ayırımılama

* Ayırım yapmak işi.

ayırımılamak

* Ayırım yapmak.

ayırma

* Ayırmak işi.

ayırmaç

* Bir şeyi benzerlerinden ayırt etmeye yarayan durum veya öge, farika.

ayırmak

* Bölmek.

* Bir bütünden bir parçayı herhangi bir amaçla bir tarafa koymak, saklamak.

* Bir yeri bir engelle bölmek.

* Birbirinden uzaklaştırmak.

* Nitelik değişikliğini anlamak.

* Seçmek.

* İki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozmak.

* Farklı davranmak, fark gözetmek.

* (bir şey veya yeri) Bir şey veya kimse için kullanmayı belirlemek, tahsis etmek.

ayırt edilmek

* Ayırt etmek işine konu olmak.

ayırt etmek

* Birkaç şeyi birbirinden ayıran niteliği anlamak, tefrik etmek, temyiz etmek.

ayırtı

* Aynı cinsten olan şeyler arasındaki ince fark, nüans.

ayırtma

* Ayırtmak işi.

ayırtmak

* Ayırmak işini yaptırmak.

ayırtman

* Sınavlarda, soruların hazırlanmasından notların verilmesine kadar bütün değerlendirme çalışmalarına katılan görevli, mümeyyiz.

ayırtmanlık

* Ayırtmanın görevi, mümeyyizlik.

ayıt

* Mine çiçeğigillerden, Akdeniz çevresinde yetişen, mavi, beyaz veya menekşe renginde çiçekler açan, 1-2 m boyunda bir ağaççık, hayıt (Vitex agnus-castus).

ayıya kaval çalmak

* anlayışsız bir kimseye bir şey anlatmaya çalışmak.

ayıyı vurmadan postunu satmak

* henüz ele geçmemiş bir şey üzerinde hesap yapmak.

ayın

- * Dinî tören, ibadet.
- * Mevlevî tekkelerinde okunan ağır bestelerin biçimi.

ayinice

- * Mevlevî ve Bektaşî tekkelerinde kadın ve erkeğin birlikte katıldığı, dinî müzikli sohbet töreni.

aykırı

- * Alışılmışı, doğru diye belenmiş uygun olmayan, karşıt, ters, mugayir.
- * Gidilen yol üzerinde olmayıp gidiş yönüne ters düşen.
- * Çapraz, ters.
- * Bütün noktaları aynı düzlemde bulunmayan.

aykırı doğrular

- * Aynı düzlemde bulunmayan doğrular.

aykırı düşmek

- * uygun gelmemek, ters gelmek, ters düşmek.

aykırı katmanlaşma

- * Katmanları düzenli bir biçimde olmayan katmanlaşma.

aykırı olmak

- * ters olmak, zıt olmak.

aykırılma

- * Aykırılmak işi.

aykırılmak

- * Dikey olarak gelmek; kestirmeden gitmek, düz yoldan ayrılmak.

aykırılma

- * Aykırılmak işi.

aykırılma

- * Aykırı duruma gelmek.

aykırılık

- * Aykırı olma durumu, mugayeret, muhalefet.

ayla

- * Ayın ve bazı yıldızların dolayındaki ışık çevresi, ay ağılı, hale.
- * Bazı kutsal kişilerin başı etrafında gösterilen ışık çevresi.

aylak

- * İşsiz, boş gezen, avare.
- * İşsiz, bir şey yapmayarak.

aylak olmak

- * boşta olmak, yapacak bir işi olmamak, boş oturmak.

aylakçı

- * Temelli işi olmayan işçi.

aylakçılık

- * Temelli iş sahibi olmama durumu.
- * İşsizlik, avarelik.

aylaklık

- * Aylak olma durumu, işsizlik, avarelik.

aylaklık etmek

- * boş durmak, boş oturmak, işsiz güçsüz dolaşmak, çalışmamak.

aylama

- * Aylamak işi.

aylamak

- * Beklemek.
- * Sürmek, devam etmek.
- * Ayı dolduran bir süre geçirmek, aylarca kalmak.

aylandız

* Sedef otugillerden, Avrupa'ya Çin'den getirilmiş, kısa zamanda yetişip boy attığı için bir gölge ağacı olarak dikilen, kötü kokan bir ağaç, kokar ağaç (Ailanthus glandulosa).

aylanma

- * Aylanmak işi.

aylanmak

- * Bir yerin çevresinde dolanmak.

aylı

- * Üzerinde ay biçimi bulunan.
- * Ay ışığı olan, mehtaplı.

aylığa geçmek

- * çalışması karşılığı olarak her ay belirli bir para alınacak bir işe başlamak.
- * gündelikten veya ücretten kadroya geçmek.

aylık

- * Birine, görevi karşılığı olarak veya geçimi için her ay ödenen para, maaş.
- * Bir ay içinde olan veya bir ay süren.
- * Ayda bir kez yapılan veya çıkan.
- * ... aydan beri var olan.
- * Ay olarak, bir ay için.

aylık almak

- * bir aylık çalışma karşılığında para almak.

aylık bağlamak

- * emekli olan veya başka sebeplerle çalışmayanlara her ay için belirli bir parayı ödemeyi üstlenmek.

aylık vermek

- * aylık olarak üstlenilen parayı ödemek.

aylıkçı

- * Aylıkla çalışan kimse.
- * Başka geliri olmayıp yalnız aldığı aylıkla geçinen kimse.

aylıklı

- * Aylık alan (kimse), maaşlı.
- * Karşılığı aylıkla ödenen.

ayma

- * Aymak işi.

aymak

- * Kendine gelmek, aklı başına gelmek, ayılmak.
- * Gerçeği anlamak.

aymaz

- * Çevresinde olup bitenlerin farkına varmayan, gafil.

aymazlık

- * Çevresinde olup bitenlerin farkına varamama durumu, aymaza yakışacak durum, gaflet.

ayn

- * Göz.

ayna

- * Işığ yansıtan, varlıkların görüntüsünü veren, cilâlı ve sırlı cam.
- * Gemilerde işaretçi erlerin kullandığı dürbün.
- * Akıntı ve anaförün birleştiği yerde oluşan su burgacı.
- * Doğramacılık ve yapıcılıkta çerçeve içine geçirilen tahta veya taş levha.
- * Küreğin yassı uç bölümü.
- * (atlarda) Diz kapağı.
- * İyi bir durumda, yolunda.
- * (Karagöz oyununda) Perde.
- * Bir olayı, bir durumu yansıtan, göz önünde canlandıran olay, durum, şey.

ayna gibi

- * dümdüz ve parlak.
- * (deniz için) kımıltısız, durgun.

ayna taşı

- * Yapı, anıt ve çeşme gibi yerlere konan yazılı veya yazısız süslü taş levha.

ayna tırnağı

- * Aynayı duvara tutturmak için kullanılan nikel veya kromla kaplanmış metal parçası.

aynabakar

- * Büyük, yumurtamsı, kırmızımsı mavi renkli bir erik türü.

aynacı

- * Ayna yapan veya satan kimse.
- * Hileci, işine hile kaşıran.

aynacılık

- * Aynacının yaptığı iş veya aynacı olma durumu.

aynalı

- * Aynası olan.
- * Parlak yüzlü, yakışıklı, güzel.

aynalı sazan

- * Üzerinde az sayıda büyük pullar bulunan bir tür sazan balığı.

aynalık

- * Geminin ve bağlı bulunduğu limanın adı yazılan, düz veya az yuvarlak kış bölüm.

aynalık tahtası

- * Sandalların kış taraflarında oturanın sırtını dayamasına yarayan tahta.

aynasız

- * Aynası olmayan.
- * Hoşa gitmeyen, kötü, yakışksız, çirkin, ters, biçimsiz.
- * Polis.

aynasızlık

- * Aynasız olma durumu.

aynaz

- * Bataklık.

aynaz

* Köy oyunlarını yöneten kimse.

aynen

* Olduğu gibi, değiştirmeden, aynıyla.

aynı

* Başkası değil, yine o.

* Ayırt edilemeyecek kadar benzeri özdeşi, tıpkısı.

* Değişmeyen, aralarında ayrım olmayan.

aynı ağız kullanmak

* aynı şeyi söylemek, aynı düşünceyi ileri sürmek.

aynı kapıya çıkmak

* sonuç bakımından fark etmemek, aynı sonuca varmak.

aynı potada erimek

* benzer konuları ve sorunları birlikte düşünmek veya değerlendirmek.

aynı telden çalmak

* aynı şeyi söylemek.

aynı yolun yolcusu

* kötü sonları birbirine eş olan.

aynı zamanda

* Hem de, bununla birlikte.

aynılık

* Aynı olma durumu, özdeşlik, ayniyet.

aynısefa

* Birleşikgillerden, çiçekleri sarı renkli bir kır bitkisi (Calendula arvensis).

aynıyla

* Hiçbir değişiklik olmadan, olduğu gibi.

aynî

* Gözle ilgili.

aynî

* Para olarak değil, madde olarak verilen.

aynî hak

* Taşınır veya taşınmaz üzerinde doğrudan doğruya egemenlik yetkisi veren ve herkese karşı ileri sürülebilen haklar.

ayniyat

* Kullanılmaya veya harcamaya elverişli, taşınması kolay eşya.

ayniyet

* Aynılık, özdeşlik.

aynştayniyum

* Bkz. einsteiniyum.

ayol

* Daha çok kadınların kullandığı bir seslenme sözü.

ayraç

* Yay ayraç.

ayraç açmak

* söz veya yazı içine, asıl konu ile ilgisi az olan bir bölüm sıkıştırmak.

ayran

* Süt veya yoğurt yayıkta çalkalanarak yağı alındıktan sonra kalan sulu bölüm.

* Yoğurdu sulandırarak yapılan içecek.

ayran ağzlı

* Aptal, budala, sersem.

ayran budalası

* Aptal, sersem.

ayran delisi

* Bön, safdil.

ayran gönüllü

* Çabuk âşık olan.

ayrancı

* Ayran yapan veya satan kimse.

ayrancılık

* Ayran yapıp satma işi.

ayranı kabarmak

* öfkelenmek, coşmak.

* aşırı bir cinsel arzu duymak.

ayranı yok içmeye, atla (veya tahtırevanla) gider sıçmaya

* yoksulluğuna bakmadan gösteriş yapmaya kalkanların gülünçlüğü anlatmak için kullanılır.

ayranım budur, yarısı sudur

* yapılan bir işin yarım yamalak olduğu bildirilmek için kullanılır.

ayranlaşma

* Ayranlaşmak özelliği veya durumu.

ayranlaşmak

* Ayran durumuna gelmek.

ayrı

* Yerleri bir olmayan.

* Başka, başka türlü.

* Yalnız, tek başına olan.

ayrı ayrı

* Birbirinden ayrı olan, değişik.

* Her biri için.

* (her biri) Ayrı olarak.

ayrı basım

* Genellikle bir dergide yayımlanmış bilimsel bir yazının ayrı bir broşür olarak basımı.

ayrı baş çekmek

* topluluktan ayrılp kendi başına iş yapmak.

ayrı cinsten

* Farklı yapıda olan, heterojen.

ayrı çanak yapraklılar

* Çanak yaprakları birbirine bitişmiş olmayan bitkiler.

ayrı düşmek

- * birbirinden uzakta kalmak.
- * uyuşmamak.

ayrı gayrı bilmemek (veya ayrısı gayrısı olmamak)

- * birbirinden hiçbir şey esirgemeyecek durumda olmak.

ayrı seçi yapmak

- * birkaç şey arasında fark gözetmek.

ayrı taç yapraklılar

- * Taç yaprakları birbirine bitişik olmayıp yan yana yer almış bulunan bitkiler.

ayrı tutmak

- * farklı davranmak.

ayrıca

- * Ayrı olarak.
- * Ayrı bir önem verilerek.
- * Bundan başka.

ayrıcalı

- * Başkalarına benzemeyen, ayrı tutulan, müstesna.

ayrıcalık

- * Başkalarından ayrı ve üstün tutulma durumu, imtiyaz.

ayrıcalık tanınmak (veya göstermek)

- * başkalarından ayrı ve üstün tutmak.

ayrıcalıklı

- * Ayrıcalığı olan, ayrıcalık tanınan, imtiyazlı.

ayrıcalıksız

- * Ayrıcalığı olmayan, ayrıcalık tanınmayan, imtiyazsız.

ayrıcasız

- * Ayrı tutulmadan, istisnasız.

ayrıç

- * Yol kavşağı, iki yolun ayrıldığı yer.

ayrık

- * Ayrılmış.
- * Ayrı tutulan, başkalarına benzemeyen, ayrıcalı, müstesna.
- * Kur'a dışı, müstesna.
- * Ayrık otu.
- * Düzgün ve uygun olmayan, çarpık.

ayrık küme

- * Ortak elemanları olmayan küme.

ayrık otu

- * Buğdaygillerden, kökü hekimlikte idrar söktürücü olarak kullanılan yabanî bir bitki (Agropyrum repens).

ayrıklı

- * Ayrı tutulmuş, benzerlerine uymayan, kural dışı olan, istisnaî.

ayrıklık

- * Ayrıklı olma durumu, ayrı tutma, ayrı tutulma, istisna.

* Bir konik (elips, daire, parabol, hiperbol) üzerinde hareket eden bir cismi, odağa veya merkeze birleştiren doğrunun büyük eksen ile yaptığı açı.

* Önermelerin birbirine bağlanması işleminde ya ... ya ve ya da ile gösterilen ilişki.

* Kaplamları birbirinden ayrı olmakla birlikte aynı yakın cinsin kaplamına giren kavramlar arasındaki bağlantı.

ayrık

* Alışlagelmiş töre ve davranışlara aykırı olan, eksantrik.

ayrık ay

* Ayın yörüngesindeki en beri noktasından art arda iki geçişi arasındaki süre farkı.

ayrık yıl

* Yerin kendi yörüngesindeki günberi noktasından art arda iki geçişi arasındaki süre farkı.

ayrıklık

* Ayrık olma durumu.

ayrık

* Hiçbir ayrılmadan veya hiçbirini ayrı tutmaksızın, istisnasız, bilâistisna.

ayrılma

* Ayrılmak durumu.

ayrılmak

* Ayrı duruma gelmek.

ayrışma

* Ayrışmak işi, teferrüt.

ayrışmak

* Benzerleri arasında ayrı bir yeri ve önemi olmak, teferrüt etmek.

ayrılı

* Ayrılmış olan, ayrı duran, munfasıl.

ayrılık

* Ayrı olma durumu.

* Birinden uzak düşme.

* Düşünce, görüş veya duygu arasındaki uymazlık, mubayenet.

* Evlilik birliğinin yargı kararı ile geçici bir süre için kaldırılması.

ayrılış

* Ayrılmak işi veya biçimi.

ayrılışma

* Ayrılışmak işi veya durumu.

ayrılışmak

* Birbirinden ayrılmak.

ayrılma

* Ayrılmak işi.

* Bir biçimden geçen beyaz ışığın türlü renklerde görünmesi.

ayrılmak

* Ayırmak işine konu olmak.

* Bir yerden, bir kimseden, bir şeyden uzaklaşmak.

* (kan ve koca için) Evlilik birliğini bozmak.

ayrılmazlık

* Özelliklerin, kendilerini taşıyan nesnelerle; ilneklerin tözle bağlantısı, kalıcılık karşıtı.

ayrım

- * Ayrırmak işi, tefrik.
- * Bir kimse veya nesnenin bir başkasıyla karıştırılmamasını sağlayan ayrılık; benzer şeyleri birbirinden ayıran özellik, başkalık, fark.
- * Alt bölüm.
- * Cinsleri ve türleri birbirinden ayıran ana karakter, fark.
- * Ayrılma noktası.
- * Bir veya daha çok sahne içinde geliştirilip, olayın tamamlanmış bir parçasını veren film bölümü.

ayrımlama

- * Senaryonun hazırlanmasında geliştirim ile çevrim senaryosu arasında yer alan, senaryonun sahne ve ayrımlarının belirlendiği, başlıca karakterlerin ayrıntılarıyla çizildiği, konuşmaların son biçimini aldığı aşama.

ayrımlaşma

- * Ayrımlaşmak işi, farklılaşma.
- * Hücrelerin veya canlı organizmaların işlevlerine veya yaşayış türlerine ilişkin yapısal nitelik kazanması, farklılaşma.
- * Bir iç kayanın katılaşması sürecinde yer ve zamana göre ayrımların ortaya çıkması, farklılaşma.

ayrımlaşmak

- * Ayrımlı duruma gelmek, farklılaşmak.

ayrımlı

- * Ayrımı olan, aralarında ayrım bulunan, değişik, farklı.

ayrımlılık

- * Ayrımlı olma durumu, farklılık.

ayrımsama

- * Ayrımsamak işi veya durumu.

ayrımsamak

- * Bir şeyi anlamak, bir şeyi görmek, fark etmek.

ayrımsız

- * Ayrımlı olmayan, aynı, farksız.

ayrımsızlık

- * Ayrımsız olma durumu, farksızlık.

ayrıntı

- * Bir bütünün önemce ikinci derecede olan öğelerinden her biri, detay.
- * Edebiyat veya sanat eserlerinde bir bütünün öğelerinden her biri, teferruat, tafsîlât.
- * Bir tiyatro eserinde ana düşünceye yardımcı olan kelime, cümle veya eşya.

ayrıntılara inmek

- * bir konuyu en küçük noktasına kadar inceleyip araştırmak.

ayrıntılı

- * Ayrıntısı olan, teferruatlı, tafsîlâtı, detaylı, mufassal.

ayrışık

- * Ayrışmış olan.
- * Ayrı türden, çeşit çeşit, muhtelif.

ayrışıklık

- * Ayrışık olma durumu.

ayrışım

- * Ayrışmak işi.

ayrışma

- * Ayrışmak işi.
- * Moleküllerin, türlü etkenlerle geçici olarak daha yalın atom ve moleküllere bölünmesi, tahallül.

ayrışmak

- * Birbirinden ayrılmak, birliği bozmak.
- * Moleküller, türlü etkenler sebebiyle geçici olarak daha yalın atom veya moleküllere bölünmek.

ayrıştırma

- * Ayrıştırmak işi.

ayrıştırmak

- * Bütünün bozulmasına sebep olmak.
- * Ayrışmasını sağlamak.

ayrıt

- * İki düzlemin ara kesiti.

aysar

- * Ayın etkisiyle huyunun değiştiği sanılan (kimse).
- * Değişken huylu, kararsız (kimse).

aysberg

- * Buz dağı.

aysfild

- * Buzla, bankız.

aysız

- * Ay ışığı olmayan (gökyüzü, gece).

ayşekadın

- * Kılçıksız, lezzetli bir tür taze fasulye.

aytışma

- * Aytışmak işi.

aytışmak

- * Atışmak, tartışmak, münakaşa etmek.
- * Halk şairleri belli bir ayak çerçevesinde karşılıklı atışmak.

ayva

- * Gülgillerden, çiçekleri iri ve pembe, yapraklarının altı tüylü, orta yükseklikte bir ağaç (Cydonia vulgaris).
- * Bu ağacın büyük, sarı renkte, tüylü, mayhoş, dokusu sertçe, ufak çekirdekli meyvesi.

ayva göbekli

- * göbeği çukur olan (kimse).

ayva hoşafı

- * Ayvadan yapılan hoşaf.

ayva kompostosu

- * Ayvadan yapılan komposto.

ayva marmelâdı

- * Ayva ve şekerden yapılan ezme.

ayva reçeli

- * Ayva ve şekerden yapılan kokulu reçel.

ayva tüyü

- * Vücuttaki ince, sarı tüyler.

ayvadana

* Yüksekliği 15-70 cm , sık tüylü, soluk sarı çiçekli, çok yıllık ve otsu bir bitki (Achillea nobilis).

ayvalık

* Ayva ağaçlarının çok bulunduğu yer.

ayvan

* Teras, sundurma.

* Bir tarafı dışarıya açık olan oda.

ayvayı yemek

* kötü duruma düşmek, işi bozulmak.

ayvaz

* Büyük konaklarda mutfak ve yemek hizmetlerinde çalıştırılan uşak.

* Koca, erkek, eş.

ayvaz kasap hep bir hesap

* ha öyle ha böyle, ikisi de bir.

ayvazlık

* Ayvazın görevi.

ayyar

* Dolandırıcı, hilekâr.

ayyarlık

* Dolandırıcılık.

ayyaş

* İçkiye düşkün, içkici, içken, bekri.

ayyaşlık

* Ayyaş olma durumu.

ayyuk

* Göğün en yüksek yeri.

* Göğün kuzey yarım küresinde bulunan bir takım yıldızın en parlak yıldızı.

ayyuka çıkmak

* (ses için) yükselmek.

* (dedikodu için) herkesçe duyulmak, yayılmak.

Az

* Azot'un kısaltılması. Bu gaz N kısaltması ile de gösterilir.

az

* Alışılmış olandan, umulandan veya gerekenden eksik, çok karşıtı.

* Nicelik, güç, nitelik, süre bakımından eksiklik bildirir.

az az

* Uzun süreli, yavaş yavaş.

* Küçük ölçülerle.

az buçuk

* Bir parça, biraz.

az bulmak

* yeterli görmemek, az saymak, azımsamak.

az buz olmamak

* (bir şey) azımsanacak kadar olmak.

az çok

* Bir parça, oldukça.

az daha

* az kalsın, neredeyse.

az değil

* birinin herhangi bir karakter bakımından görüldüğü gibi olmadığını anlatmak için söylenir.

az gelişmiş

* gelişmesi gecikmiş olan.

* eğitim düzeyi düşük kalmış, üretimi daha çok ilkel tarıma dayanan, doğal kaynaklarını gereğince değerlendiremeyen (ülke).

az gelmek

* yetmemek, daha çok istemek.

az görmek

* umduğundan eksik bulmak.

* azımsamak.

az günün adamı olmamak

* çok yaşamış, çok görmüş bulunmak.

az kaldı (veya az kalsın)

* bir işin olması, gerçekleşmesi, bitmesi çok yakınen olmadığını anlatır.

az tamah çok ziyan getirir

* hırslı ve pinti insan her zaman zararlı çıkar.

aza

* Organlar, vücut parçaları.

* Üye.

* Vücut parçası, organ.

aza çoğa bakmamak

* olanla yetinmek.

aza sormuşlar: "nereye?" "çoğun yanına" demiş

* küçük kazançların bile hep varlıklı kimselere düştüğü inancını belirtir.

azade

* Başıboş, erkin, serbest.

* Başıboş, erkin, serbest olarak gürültüden azade yaşamak.

azade azade

* bir şeyden kurtulmuş, uzak.

azadelik

* Azade olma durumu, serbestlik.

azalma

* Azalmak işi, eksilme, tenakus.

azalmak

* Az denecek bir miktara inmek veya eskisinden az bir duruma gelmek.

* Etkisini yitirmek, hafiflemek.

azaltma

* Azaltmak işi.

azaltmak

- * Az denecek bir miktara indirmek veya eskisinden az bir duruma getirmek, kırmak.
- * Etkisini yitirmesine sebep olmak, hafifletmek.

azamet

- * Ululuk, büyüklük.
- * Gurur.
- * Görkem, heybet.
- * Debdebe.
- * Çalım, kurum, tekebbür.

azamet satmak

- * büyüklük taslamak, çalım satmak, böbürlenmek.

azametli

- * Ulu, çok büyük.
- * Gururlu.
- * Görkemli, heybetli.
- * Debdebeli.
- * Çalım, kurumlu.

azamî

- * En büyük, en yüksek, en çok, maksimum.

azap

- * (Müslümanlıkta) Dünyada günah işlemiş olanlara ahrette verilecek ceza.
- * Organik veya ruhî büyük sıkıntı, ezinç.

azap

- * (Anadolu'nun birçok bölgesinde) Çiftlik uşağı.
- * Anadolu beyliklerinde donanmadaki görevlerde kullanılan asker.

azap çekmek

- * ahrette ceza görmek.
- * çok büyük sıkıntıya uğramak.

azap vermek

- * acı çektirmek, üzmek.

azar

- * Paylama.

azar azar

- * Süreyi uzatarak, yavaş yavaş, az az.
- * Küçük ölçülerle.

azar işitmek

- * azarlanmak.

azarlama

- * Azarlamak işi, paylama.

azarlamak

- * Paylamak, takdir etmek.

azarlanma

- * Azarlanmak işi, paylanma.

azarlanmak

- * Azarlamak işine konu olmak, paylanmak, kötü sözle karşılaşmak.

azarlatma

* Azarlatmak işi.

azarlatmak

* Azarlamak işini yaptırmak veya azarlanmasına yol açmak.

azat

* Serbest bırakma.
* Okullarda paydos.
* Serbest bırakılmış olan.

azat etmek

* serbest bırakmak, salıvermek.
* (köle ve cariyeler için) özgürlüğünü geri vermek.

azat eylemek

* azat etmek.

azatlı

* Azat edilmiş (cariye veya köle).

azatlık

* Azat olma durumu, serbestlik.
* Azat edilme vakti gelmiş olan (cariye, köle).

azatsız

* Azat edilemez.

azca

* Oldukça az.

azdırılma

* Azdırılmak işi.

azdırılmak

* Azmasına yol açmak.

azdırma

* Azdırmak işi.

azdırmak

* Azmasına sebep olmak.
* Azgın duruma getirmek.
* Şımartmak.
* Kötü davranış veya alışkanlıklara sürüklemek, yoldan çıkarmak.

azelya

* Açalya.

Azerbaycanlı

* Azerbaycan halkından olan kimse.

Azerî

* Azerbaycan Cumhuriyeti'nde ve güney Azerbaycan'da (İran'da) yaşayan Türk soylu halk veya bu halktan olan kimse.
* Azerî halkına özgü olan, Azerî halkı ile ilgili (olan).

Azerîce

* Azerbaycan Türkçesi.

azgın

* Azmış olan.

- * (ten için) Çabuk iltihaplanan, yarası hemen kapanmayan.
- * (çocuk için) Çok yaramaz.
- * Cinsel istekleri aşırı olan.

azgınlaşma

- * Azgınlaşmak işi.

azgınlaşmak

- * Azgın duruma gelmek.
- * Cinsel istekleri aşınlaşmak.

azgınlık

- * Azgın olma durumu.

azı

- * Köpek dişlerinden sonra içeriye doğru, alt ve üst çenenin iki yanında beşer tane bulunan ve yiyecekleri öğütmeye yarayan dişlerin ortak adı, azı dişi, öğütücü diş.
- * Öküz arabalarında ön ve arka yastıkları dingile bağlayan ağaç çivi.

azı çoğa saymak (veya tutmak)

- * verilen küçük bir armağanı çok ve değerli kabul etmek.

azı dişi

- * Azı.

azıcık

- * Çok az, biraz.
- * (süre ve miktar için) Az olarak, biraz.

azıcık aşım kaygsız başım

- * derdim olmasın da başka bir şey istemem.

azık

- * Yiyecek, besin, gıda.

azıklı

- * Azıgı olan.
- * Yoksulları doyuran.

azıklık

- * Azık olarak ayrılan veya hazırlanan yiyecekler.
- * Azık koymaya yarayan kap veya torba.
- * Hemen yemek üzere, harman zamanından önce biçilip savrulan ekin.

azılı

- * Gözü bir şeyden yılmayan, azgın.
- * Şiddetli, korkunç, çok etkili.

azımsama

- * Azımsamak işi.

azımsamak

- * Bir şeyin umulduğundan az olduğu yargısına varmak, daha fazlasını istemek, az görmek, az bulmak.

azınlık

karşısı.

- * Bir toplulukta herhangi bir nitelik bakımından ayrı ve ötekilerden sayıca az olanlar, ekalliyet, çoğunluk
- * Bir ülkede egemen ulusa göre ayrı soydan ve sayıca az olan topluluk, ekalliyet.

azınlık hükûmeti

- * Mecliste çoğunluğu olmayan bir partinin kurduğu hükûmet.

azınlıkta kalmak

* bir toplulukta belli bir sorun üzerine oy verenler, karşı düşünceye oy verenlerden daha az olmak.

azışma

* Azışmak işi.

azışmak

* Gittikçe kızışmak, şiddetlenmek.

azıştırma

* Azıştırmak işi.

azıştırmak

* Azışmasına yol açmak.

azıtma

* Azıtmak işi.

azıtmak

* Azgın duruma getirmek.

* Çığırından çıkarmak.

azil

* Görevden alma.

azim

* Bir işteki engelleri yenme karar.

azimet

* Gidiş.

azimet etmek

* gitmek, yola çıkmak.

azimkârane

* Kararlı.

* Kararlılıkla, kararlı olarak.

azimli

* Kararında, tutumunda direnen, kararlı.

azit

* Azothidrik asit HN3 deki hidrojenin yerine bir kökün geçmesi ile türeyen birleşiklere verilen ad.

aziz

* Sevgide üstün tutulan, muazzez.

* Ermiş, eren.

azize

* Ermiş kadın.

aziziye

* Sultan Abdülaziz'in ve devlet adamlarının giydiği fes.

azizlik

* Aziz olma durumu.

* Muziplik.

azizlik etmek

* muziplik etmek.

azledilme

* Azledilmek işi.

azledilmek

* Görevden alınmak.

azletme

* Azletmek işi.

azletmek

* Bir görevliyi işinden ayırıp açıkta bırakmak, görevden almak, çıkarmak.

azlık

* Az olma durumu.

* Azınlık.

azlolunma

* Azlolunmak işi.

azlolunmak

* Görevinden alınmak, görevinden çıkarılmak.

azma

* Azmak işi.

* İki ayrı ırkın karışmasından doğan, kırma, melez, metis.

azmak

* Küçük su birikintisi, gölcük.

* Bataklık.

azmak

* Taşkınlıkta ileri gitmek, kötülüğünü artırmak.

* (deniz, ırmak vb. için) Kabarmak, taşmak.

* (yara, hastalık vb. için) Etkili, tehlikeli duruma gelmek.

* Cinsel duyguları artmak.

* (çamaşır) Artık ağartılamaz duruma gelmek.

* (hayvanlar için) İki ayrı ırktan doğmak.

azman

* Çok gelişmiş.

* Azma.

* Kerestelik tomruk.

azman kaya

* Kaya balığının bir çeşidi.

azmanlaşma

* Azmanlaşmak işi.

azmanlaşmak

* İrileşmek, kocaman duruma gelmek.

azmetme

* Azmetmek işi.

azmetmek

* Bir işteki engelleri yenmeye karar vermiş olmak.

azmettirme

* Azmettirmek işi.

azmettirmek

* Bir suçu veya herhangi bir işi kesinlikle yapmasına karar verdirmek.

azmış kudurmuştan beterdir

* "coşkun ve heyecana kapılmış kimseyi zaptetmek zordur" anlamında kullanılır.

aznavur

* Gürcüce, iri "yarı" "kıncı" sinirli, asık yüzlü, sert kimse.

aznavur gibi

* zalimce davranan.

aznif

* Bir tür domino oyunu.

azoik

* İçinde fosil bulunmayan (toprak).

* En eski jeolojik (sistem).

azol

* Heterosiklik birleşiklerin önemli bir sınıfına verilen ad.

azonal

* Yeryüzünün herhangi bir noktasında enleme bağlı olmaksızın meydana gelen olay.

azot

* Atom numarası 7, atom ağırlığı 14,008 olan, havada beşte dört oranında bulunan, rengi, kokusu, tadı olmayan element. Kısaltması N.

azotlama

* Azotlamak işi.

* Azotlu besin almayan bitki veya hayvanların dokularındaki serbest azotu tespit etme işi.

azotlamak

* Azotla karıştırmak veya birleştirmek.

azotlanmış

* Azotlama işlemi yapılmış.

azotlu

* İçinde azot bulunan.

azotometre

* Bir organik maddede bulunan azotun gaz hacmini ayarlamaya yarayan aygıt.

azotölçer

* Azotometre.

Azrail

* Tanrı buyruğu ile insanların canını almakla görevli olduğuna inanılan melek.

Azrail'e bir can borcu olmak (veya kalmak)

* nasıl olsa öleceğini kabul etmek.

* hiç kimseye borcu kalmamak, bütün borçlarından kurtulmak.

Azrail'in elinden kurtulmak

* ölümden kurtulmak.

Azrail'le burun buruna gelmek

* ölümle karşı karşıya gelmek.

azvay

* Sarı sabır.

B

- * Bor'un kısaltması.
- * Basso kısaltması.

b, B

- * Türk alfabesinin ikinci harfi. Be adı verilen bu harf, ses bilimi bakımından ötümlü, çift dudak patlayıcısını gösterir.
- * Nota işaretlerini harflerle gösterme yönteminde İngilizler b harfiyle "si" yi, Almanlar ise "si bemol"ü gösterirler.

Ba

- * Baryum'un kısaltması.

baba

- * Çocuğun dünyaya gelmesinde etken olan erkek.
- * Çocuğu olmuş erkek.
- * Tarikatların bazısında tekke büyüğü.
- * Bu gibi kimselere verilen unvan.
- * Silâh kaçakçılığı,kara para aklama ve uyuşturucu madde ticareti gibi kirli ve gizli işler yapan çetenin başı.
- * Yaratıcı, kurucu kimse.
- * Gemi veya iskelede halatın takıldığı yuvarlak başlı, iri demir, ağaç veya beton dikme.
- * Kazılarda çıkarılan toprağın miktarını hesaplayabilmek için yer yer bırakılan toprak dikme.
- * Çatı mertegi.
- * Koruyucu, babalık duygulan ile dolu kimse; bir ülkeye veya bir topluluğa yararlı olmuş kimse.
- * Ata.

baba

baba adam

- * Yaşlı, ağırbaşlı, iyi yürekli, olgun adam.

baba bucağı

- * \343 baba ocağı.

baba değil, trabzan babası

- * babalık görevlerini yapmayan babalar için söylenir.

baba evi

- * Babadan, dededen kalma ev, toprak, yurt.

baba hindi

- * İri ve iyi beslenmiş erkek hindi.

baba koruk (veya erik) yer, oğlunun dişi kamaşır

- * babanın yaptığı kötü işin sıkıntısını çocuğu çeker.

baba mirası

- * Babanın yaşadığı dönemden kalan değerli mal veya dost.

baba nasihati

- * Bir babanın verdiği öğüt.

baba ocağı

- * Babadan, dededen kalma mülk veya bir kimsenin içinde doğup büyüdüğü, yaşadığı ev, toprak ya da yurt, baba evi, baba bucağı, baba yurdu.

baba oğluna bir bağ bağışlamış, oğul babaya bir salkım üzüm vermemiş

- * babalar çocukları için büyük fedakârlıklara katlanırlar, ama çocuklar babaları için fedakârlıkta bulunmazlar.

baba olmak

- * (erkek için) çocuk sahibi olmak.

baba tatlısı

* Bir çeşit hamur tatlısı, şambaba.

baba yadigârı

* Babadan kalan, baba döneminde yapılmış, babanın hatırasını taşıyan.

baba yurdu

* Baba evi, baba ocağı.

babaanne

* (çocuğa göre) Babanın annesi.

babaca

* Baba gibi, babaya yakın.

babacan

* Cana yakın, olgun, hoşgörölü, iyi kalpli, güvenilir (erkek).

babacanca

* Sevgi ve sevecenlikle, cana yakın olarak.

babacanlaşma

* Babacanlaşmak işi veya durumu.

babacanlaşmak

* Babacan duruma gelmek.

babacanlık

* Babacan olma durumu, cana yakınlık.

babacık

* Küçük baba.

* Sevimli, hoş, sempatik baba.

babacıl

* Babasını çok seven, babasına çok düşkün olan.

babacılık

* Devletin türlü sınıflar üzerinde babalık ederek bu sınıflar arasında denge kurmaya çalışması işlemi, paternalizm.

babaç

* Erkek kümes hayvanlarının en iri ve yaşlı olanı.

babaçko

* (kadın için) Güçlü ve gösterişli, iri yanı.

babadan babaya

* dedelere doğru zincirleme.

babadan oğula

* torunlara doğru zincirleme.

* atalarından beri.

babafingo

* Yelkenli gemilerde direklerin ve gabyanın üstünde bulunan en yüksek bölüm.

Babaî

* Babaîlik mezhebinden olan kimse.

Babaîlik

* XIII. yüzyılda Baba İshak'ın kurduğu mezhep.

babaköş

* Ayaksız olduğu için yılan sanılan, solucanla beslenen bir tür kertenkele (Anguis fragilis).

babalanma

* Babalanmak işi.

babalanmak

* Babalan tutmak, öfkelenmek.

* Diklenmek, kabadayca davranmak.

babalarımız

* bizden, bizim kuşaktan öncekiler.

babalı

* Babası olan.

babalı

* Zaman zaman sinir nöbeti geçiren.

babalık

* Baba olma durumu.

* Üvey baba.

* Kayın baba, kayın peder.

* Yaşlı veya küçümşenen adamlara seslenme olarak kullanılır.

babalık etmek

* baba gibi davranmak.

babalık fırın has işler

* babasının parası ile geçinenlere sitem olarak kullanılır.

babam!

* teklifsiz bir seslenme sözü.

* tekrarlanan iki emir kipi arasına getirilerek işin sürekliliğini anlatmaya yarar.

babamın (veya ustamın) adı Hıdır, elimden gelen budur

* gücüm ancak bu kadarını yapmaya yeter.

babana rahmet

* yapılan bir iş, bir davranış karşısında "Allah senden razı olsun." anlamında kullanılan bir söz.

babası tutmak (veya babalan üstünde olmak)

* gibi deyimlerde "çok öfkelenmek, öfkesi her hâliyle belli olmak" anlamında geçer.

babasına çekmek

* her yönü ile tamamen babaya benzemek.

babasına rahmet okumak

* hakkında iyilik düşünmemek.

babasının (veya babalarının) çiftliği

* bir malı veya kuruluşu yalnızca kendi çıkarlarına araç yapmak.

babasının hayrına

* hiçbir çıkar gözetmeksizin.

babasının oğlu

* her yönüyle babasına benzeyen erkek çocuk.

babasız

* Babası ölmüş çocuk, yetim.

babayani

- * Gösterişi ve özentisi olmayan.

babayanilik

- * Babayani olma durumu.

babayiğit

- * Güçlü kuvvetli.
- * Mert, korkusuz adam, kabadayı.
- * Bir girişimde kendine güvenebilecek durumda olan.

babayiğitlik

- * Babayiğit olma durumu, babayiğitçe davranış, kabadayılık.

Babıâli

- * Osmanlı imparatorluğu döneminde İstanbul'da sadaret (Başbakanlık), dahiliye ve hariciye nezaretleri (İç işleri ve Dış işleri bakanlıkları) ile Şûrayı Devlet (Danıştay) dairelerinin bulunduğu yapı.
- * İstanbul'da bu çevredeki basın.
- * Osmanlı hükûmeti.

babında

- * Konusunda.

babından

- * Bkz. babında.

Babî

- * "Bâb'a ait" Babilik yanlısı.

Babîlik

- * XIX. yüzyılda, İran'da Ali Muhammed Bab'ın kurduğu dinî öğreti.

Baca

- * Dumanı ocaktan çekip havaya vermeye yarayan maden veya kâgır yol.
- * Su yolu, lâğım, maden ocağı gibi yer altı yapılarının hava deliği.

Baca başı

- * Ocağın üstündeki taş raf.

Baca kulağı

- * Ocağın iki yanında taştan yapılmış ufak raf.

Baca tomruğu

- * Bacanın damdan yukarı bölümü.

Bacak

- * Vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü.
- * Hayvanlarda yürümeye veya atlamaya yarayan organ.
- * Bazı şeylerin yerden yüksekçe durmasını sağlayan dayak, destek veya bunlardan her biri, ayak.
- * Oyun kâğıtlarında, oğlan, vale.

Bacak bacak üstüne atmak

- * otururken bir bacağını ötekinin üstüne koyarak oturmak.

Bacak kadar

- * ufacak.

Bacak kadar boyu var, türlü türlü huyu var

- * daha küçük, ama değişik, herkesten farklı alışkanlıklar, huylar edinmiş.

Bacak kalemi

* Kaval kemiği.

bacakkıran

* Nemli bölgelerde yetişen yeşilimsi sarı çiçekli bir bitki (Narthecium).

bacakları kopmak

* çok yorulmak.

bacakları tutmamak

* ayaklarının üzerine basıp yürüyemeyecek duruma gelmek.

bacaklı

* Bacağı olan.

* Bacakları uzun olan, uzun boylu.

* Felemenk altınına verilen ad.

bacaklı yazı

* İri ve okunaklı yazı.

bacaklık

* Özellikle hokey oyuncularının giydikleri deriden yapılmış koruyucu.

bacaksız

* Bacağı olmayan.

* Bacakları kısa olan, kısa boylu, bodur.

* Yaşından büyük işlere kalkışan çocuklar için söylenir.

bacanak

* Karıları kardeş olan erkeklerden her biri.

* Dost, arkadaş.

bacanaklık

* Bacanak olma durumu.

bacası tütmeğ

* (aile için) yaşaması sürüp gitmek.

bacası tütmez olmak

* (aile için) dağılmak veya işi bozulmak.

bacı

* Büyük kız kardeş, abla.

* Kız kardeş.

* Bir evde uzun zaman çalışmış yaşlı kadınlara (daha çok yaşlı zenci kadınlara) verilen unvan.

* Tarikat şeyhlerinin karısı.

baç

* Osmanlı İmparatorluğunda gümrük vergisi.

* Zorla alınan para, haraç.

-baç

* Fiilden isim türeten -maç/-meç ekinin türü.

baççı

* Baç alan kimse.

baççılık

* Baç alma işi veya görevi.

bad

* Yel, rüzgâr.

badana

* Duvarları boyamak için kullanılan sulandırılmış kireç veya boya.

badana etmek (veya vurmak)

* badanalamak, badana yapmak.

badanacı

* Geçimini badana yapmakla kazanan kimse.

badanacılık

* Badanacının yaptığı iş.

badanalama

* Badanalamak işi.

badanalamak

* Duvarları boyamak için sulandırılmış kireç veya plâstik boya sürmek.

badanalanma

* Badanalanmak işi.

badanalanmak

* Badana yapılmak.

badanalatma

* Badanalatmak işi.

badanalatmak

* Badanalamak işini yaptırmak.

badanalı

* Badana edilmiş olan.

* Yüzüne çok pudra ve boya sürmüş olan (kadın).

badanasız

* Badana edilmemiş.

* Badanası bozulmuş.

badas

* Harman kaldırıldıktan sonra yerde kalan toprak, çöp ve samanla karışık tahıl taneleri, harman döküntüsü.

badat

* Birleşikgillerden, şekeri çok, bir tür yer elması.

bade

* Şarap, içki.

badehu

* Ondan sonra.

badeli

* Aşk badesi içmiş kimse.

badeli âşk

* Düşünde bir pirin elinden aşk badesi içerek saz çalıp söyleyen halk şairi.

badem

* Gülgillerden, yurdumuzun her yerinde yetişen ağaç (Amygdalus communis).

* Bu ağacın yaş veya kuru yenilen yemişi.

badem ağacı

* Gülgillerden ilkbaharda beyaz ve pembe renkli çiçekler açan yüksekçe bir bitki, badem (Amygdalus communis ve Prunus amygdalus).

badem bıyık

* Badem içi biçiminde üst dudağın her iki yanında yer alan bıyık.

badem ezmesi

* Ezilmiş bademle yapılan şekerleme.

badem gibi

* (salatalık için) taze ve gevrek.

badem gözlü

* Badem içi biçiminde iri göz.

badem içi

* Bademin dış kabuğu alındıktan sonra kalan içi.

badem kürk

* Tilki postunun yalnız bacak kesiminden yapılan kürk.

badem parmak

* Başparmak.

badem şekeri

* İnce bir şeker tabakasıyla kaplanmış iç badem.

badem tırnak

* Badem biçiminde uzunca tırnak.

badem yağı

* Bademden çıkarılan ve deri, kösele gibi şeyleri yumuşatmak için kullanılan yağ.

badema

* Bundan sonra, bundan böyle.

bademci

* Badem satan kimse.

bademcik

* Boğazın iki yanında birer tane bulunan, badem biçimindeki organ.

bademli

* İçinde badem bulunan yiyecek.

bademlik

* Badem ağaçları çok olan yer, badem bahçesi.

bademsi

* Badem biçiminde olan.

baderna

* Halatın aşınabilecek yerine sarılan bez, halat sargısı.

badıç

* Bakla, fasulye, bezelye gibi taze sebzelerde, içinde tohumların sıralanmış bulunduğu kabuk.

badısaba

* Sabah vakti esen ve ruhu okşayan, gönle ferahlık veren hafif rüzgâr.

badı

* Ördek.

badı badı yürümek (veya gitmek, koşmak)
* Ördek gibi iki yana sallanarak yürümek (gitmek).

badık
* Ördek; palaz.
* Kısa boylu.

badikleme
* Badiklemek işi.

badiklemek
* Ördek gibi iki yana sallana sallana yürümek.

badikleşme
* Badikleşmek durumu.

badikleşmek
* Ördek gibi sağa sol yalpa vurarak yürüme eğilimi göstermek.

badire
* Birdenbire ortaya çıkan tehlikeli durum.

badıye
* Çöl.

badminton
* Tenise benzeyen ve bir tür tüylü topa oynanan oyun.

badya
* Ağzı geniş, yayvan, büyükçe su kabı.

bagaj
* Yolcu yükü.
* Tren, vapur gibi taşıtlarda yolcuların yüklerinin konulduğu yer.
* Otomobillerin yük konulabilen, genellikle arkada olan bölümleri.

bagaj kapağı
* Otomobillerde içine yük konulabilen bagajları kapatmaya veya kilitlemeye yarayan bölüm.

bagaj kilidi
* Bagaj kapağını kilitlemeye yarayan alet.

bagaj memuru
* Toplu taşıma yerlerinde ve araçlarında bagaj işlerini yürütmekle görevli kimse.

baget
* İnce, kısa değnek.
* Tıraşlanmış, dikdörtgen biçiminde değerli taş.
* Düşük gramajlı küçük boy ekmek.

bagetli
* Bageti olan.

bağ
* Bir şeyi başka bir şeye veya birçok şeyi topluca birbirine tutturmak için kullanılan ip, sicim, şerit, tel gibi düğümlenebilir nesne.

- * Sargı.
- * Bağlam, deste, demet.
- * İlgi, ilişki, rabıta.
- * Kemikleri birbirine bağlamaya, iç organları yerinde tutmaya yarayan lif demeti.

bağ

- * Üzüm kütüklerinin dikili bulunduğu toprak parçası.
- * Meyve bahçesi.

bağ bahçe

- * Bahçe gibi taşınmaz mal.

bağ bıçağı

- * Bağ ve bahçelerde yetişen meyve fidanlarını, bitki ve özellikle üzüm kütüklerini budamaya yarayan kesici alet.

bağ bozmak

- * bağın üzümlerini toplamak.

bağ bozumu

- * Bağda ürünün toplanması.
- * Bu işin yapıldığı mevsim, güz, sonbahar.

bağ budamak

- * bağdaki üzüm kütüklerini budamak.

bağ çubuğu

- * Asma fidesi.

bağ doku

- * Hücre sayısı az, hücre arası maddesi çok ve genel olarak diğer dokuları birbirine bağlayarak destek görevi yapan doku.

bağ fiil

- * Fiillerin zarf olarak kullanılan şekilleri, ulaç, zarf fiil: gül-e gül-e, koş-arak, otur-up vb.

bağa

- * Kaplumbağa.
- * Deniz kaplumbağasının kabuğu.
- * Kaplumbağa kabuğu.
- * Kaplumbağa kabuğundan yapılmış veya bu kabuğu andırır biçimde olan.
- * Ur.

bağa bak, üzüm olsun, yemeye yüzün olsun

- * kişi, karşılık beklediği işten istediğini alabilmek için gereken harcamaları yapmalıdır.

bağan

- * Vakti gelmeden ölü doğan yavru, düşük.
- * Ölü doğan kuzunun derisi.

bağboğan

- * Küsküt, şeytansaçı.

bağcı

- * Bağ yetiştirip ürününü satan kimse.
- * Bağlayan veya soğuk haddehaneden çıkan metal şerit bobinlere bant yapıştıran (kimse).

bağcık

- * Bağlama işinde kullanılan şerit biçiminde bağ.

bağcıklı

- * Bağlı olan, bulunan.

bağciksiz

- * Bağlı olmayan, bağısız.

bağcılık

* Bağ yetiştirme ve ürününü satma işi.

Bağdad'ı tamir etmek

* karnını doyurmak.

bağdadi

* Ağağ direkler üzerine çakılmış ıtalarla sıva vurularak yapılan (duvar veya tavan).

* Yapılarda kullanılan çıta.

bağdalama

* Bağdalamak işi.

bağdalamak

* Düşürmek için ayağını birinin ayaklarına takmak, çelme atmak.

bağdama

* Bağdamak işi.

bağdamak

* Birkaç şeyi birbirine geçirerek bağlamak.

* İçinden çıkılmayacak bir duruma getirmek, kör düğüm etmek.

bağdaş

* Sağ ayağı sol uyluğun, sol ayağı sağ uyluğun altına alarak oturma biçimi.

bağdaş kurmak

* bu biçimde oturmak.

bağdaşık

* Her yeri aynı özelliği gösteren, mütecanis, homojen.

bağdaşıklaşma

* Bağdaşıklaşmak durumu.

bağdaşıklaşmak

* Aynı özelliği göstermek, homojen duruma gelmek.

bağdaşıklaştırma

* Bağdaşıklaştırmak işi.

bağdaşıklaştırmak

* Bağdaşık duruma getirmek, homojenleştirmek.

bağdaşıklık

* Bağdaşık olma durumu, homojenlik.

bağdaşılma

* Bağdaşılmak işi.

bağdaşılmak

* Bağdaşmak işine konu olmak.

bağdaşım

* Tutarlık, tutarlılık, insicam.

bağdaşma

* Bağdaşmak işi, imtizaç.

bağdaşmak

* Anlaşmak, uzlaşmak, uymak, imtizaç etmek.

* ocuk oyunlarında arkadaş olmak.

* Bağdaş kurup oturmak.

bağdaşmaz

* Uyuşmaz, tutarsız.

bağdaşmazlık

* Uyuşmazlık, geçimsizlik.

bağdaştırıcı

* Bağdaşma sağlayan.

bağdaştırma

* Bağdaştırmak işi.

bağdaştırmacı

* Bağdaştırmacılık yanlısı kimse.

bağdaştırmacılık

* Pek çok değişik öğretiyi birleştirmeyi amaçlayan felsefî veya dinî öğreti.

* Farklı kökenlere sahip değişik kültür özelliklerini birleştirme veya kaynaştırma işi.

bağdaştırmak

* Bağdaşmasını sağlamak.

bağ

* Büyü, sihir.

bağıcı

* Büyücü.

* Baştan çıkarıcı.

bağıl

* Görece, izafi.

* Başka bir cisme uyarak sürüklenen, aynı zamanda kendine özgü bir kıyımdanışı da bulunan bir cismin görünürdeki bu kıyımdanışının niteliği, izafi.

bağıl değer

* Bir aritmetik sayısının, önüne + ve - işaretleri yazıldıktan sonraki değeri.

* Bir sayının rakamlarından her birinin bulunduğu basamağa göre aldığı değer, izafi değer.

bağıl nem

* Bir metre küp hava içinde bulunan su buharı ağırlığının, aynı şartlardaki havanın doymuş su buharının ağırlığına oranı.

bağıldak

* Beşikteki çocuğun düşmemesi için beşiğe sarılıp bağlanan, kumaştan yapılmış enli bağ.

* Kadınların âdet zamanında bağladıkları bez.

bağıllık

* Görece olma durumu, izafiyet, rölâtivité.

bağım

* Bir şeyin veya bir kimsenin gücü ve etkisi altında bulunma durumu, tâbüiyet.

bağımlama

* Bağımlamak işi.

bağımlamak

* Bir şeyi bağım altına sokmak, etkisi altında tutmak.

bağımlaşma

* Bağımlaşmak işi.

bağımlaşmak

* Bir şeye veya bir kimseye tamamen bağımlı olmak.

bağımlı

* Başka bir şeyin istemine, gücüne veya yardımına bağlı olan, özgürlüğü, özerkliği olmayan, tâbi.

bağımlı sıralı cümle

* Anlam bakımından birbirine bağlı olan ve özneleri, tümleçleri veya yüklemeleri ortak olan cümle.

bağımlılık

* Bağımlı olma durumu, tâbiyet.

bağımsız

* Davranışlarını, tutumunu, girişimlerini herhangi bir gücün etkisinde kalmadan düzenleyebilen, hür, özgür, müstakil.

* Herhangi bir kuruluşa, partiye bağlı olmayan kimse.

bağımsız milletvekili

* Herhangi bir partinin adayı olmadan seçilen veya herhangi bir partiye bağlı olmayan milletvekili, bağımsız.

bağımsız sıralı cümle

* Anlam bakımından birbirine bağlı olduğu hâlde özneleri, tümleçleri, yüklemeleri ayrı olan cümle.

bağımsızlaşma

* Bağımsızlaşmak işi.

bağımsızlaşmak

* Bağımsız duruma gelmek.

bağımsızlaştırma

* Bağımsızlaştırmak işi.

bağımsızlaştırmak

* Bağımsız duruma getirmek.

bağımsızlık

* Bağımsız olma durumu veya niteliği, istiklâl.

bağın

* İnşaatı veya kazı sırasında toprağın çökmesini önlemek için yerleştirilen parça veya dayak.

bağın vurmak

* kazı duvarlarının çökmemesi için bağınlarla desteklemek.

bağıntı

* Bir nesneyi başka bir nesne ile uyarlı kılan bağ.

* Eşyayı, kavramları veya tasarımları birlik, bağlılık, birliktelik gibi durumlarda toplayan görünüş veya nitelik, görelilik, bağıllık, izafet, rölâtivite.

* İki veya daha çok nitelik arasında matematik işlemleri yardımı ile kurulan bağıllık veya eşitlik.

bağıntıcı

* Bağıntıcılık yanlısı olan kimse, göreci, rölâтивist.

bağıntıcılık

* Bağıntıcılık öğretisi; özellikle bilginin bağıntılı olduğunu ileri süren her türlü felsefe öğretisi; görecilik, izafiye, rölâтивizm.

bağıntılı

* Varlığı başka bir şeyin varlığına bağlı bulunan, mutlak olmayan, göreci, izafi, nispi, rölâtif.

bağıntılılık

* Var olabilmek veya belirlenebilmek için, bağıntı yolu ile başka bir şeye bağlı bulunma durumu, görelilik, izafiyet, rölâtivite.

bağır

- * Göğüs.
- * (ok yayı ve dağ için) Orta bölüm.
- * Cığır, bağırsak gibi vücut boşluklarında bulunan organların ortak adı, ahş.

bağır yeleği

- * Eskiden zırh altına giyilen, köseleden yapılmış yelek.

bağırdak

- * Bağıldak.

bağırğan

- * Bağırıp çağıran, tepkisini hemen ve sert bir şekilde dışa vuran kimse.

bağır ıyanmak

- * üzüntü çekmek, çok acı duymak.
- * çok susamış olmak.

bağırıp çağırmak

- * öfkeyle bağırarak.

bağırış

- * Bağırarak işi veya biçimi.

bağırış çağırış

- * Gürültü, şamata.
- * Gürültüyle, şamata ederek.

bağırışma

- * Bkz. bağırışma.

bağırışmak

- * Bkz. bağırışmak.

bağırma

- * Bağırarak işi.

bağırarak

- * (insan) Yüksek ve gür ses çıkarmak.
- * Kendini belli etmek.
- * Yüksek sesle azarlamak.

bağırsak

- * Sindirim organının mideden anüse kadar olan, ince bağırsak ve kalın bağırsaktan oluşan bölümü.

bağırsak askısı

- * İnce bağırsağı karnın arka bölümüne bağlayan ve karın zarının bir bölümünden oluşan askı.

bağırsak iltihabı

- * Sindirim organında oluşan iltihabî durum ve buna bağlı hastalık.

bağırsak ingini

- * Çoğunlukla sürgün ve karın ağrısı ile beliren bağırsak iltihabı.

bağırsak kazıntısı

- * Kalın bağırsak hastalıklarında çıkarılan sümüksü madde.

bağırsak kurdu

- * Omurgalıların ve de özellikle insanların bağırsağında yaşayan asalak solucan.

bağırsak otu
* Farekulağı.

bağırsak solucanı
* Ortalama 25 cm boyunda, insanların, özellikle çocukların bağırsaklarında asalak olarak yaşayan yuvarlak solucan, askarit.

bağırsaklarını deşerim
* "canına kıyanım, öldürürüm" anlamında korkutmak, gözdağı vermek üzere kullanılır.

bağırıtı
* Bağırma sesi.

bağırıtkan
* Çok bağırıp çağırarak huyunda olan (kimse).

bağırıtlağ
* Orta büyüklükte, eti sevilen bir cins göçebe ördek (Querquedula).

bağırıtma
* Bağirtmek işi.

bağirtmek
* Bağırmasına yol açmak.
* Bir haberi, bir isteği, birinin aracılığıyla duyurmak.

bağış
* Bağışlamak işi veya biçimi.
* Bağışlanan şey, hibe, teberru.

bağışçı
* Bağış yapan kimse.

bağışık
* Herhangi bir ödevin veya yükümlülüğün dışında kalan, muaf.
* Bazı mikroplara karşı aşı veya doğal yolla direnç kazanmış olan.

bağışıklık
* Bir ödevin veya yükümlülüğün dışında kalma durumu, muafiyet.
* Bazı mikroplara karşı aşı veya doğal yolla kazanılmış direnç durumu.

bağışıklık bilimi
* Bağışıklık olaylarının ortaya çıkma şartlarını, gelişimini, alınabilecek önlemleri ve yapılabilecek tedaviyi inceleyen tıp dalı, immünoloji.

bağışlama
* Bağışlamak işi, affetme, af.
* Hibe etme.

bağışlamak
* Bir mal veya hakkı karşılık beklemeden birine vermek, teberru etmek.
* Herhangi bir kötü davranış için ceza vermekten vazgeçmek, affetmek.
* Görevden çekmek, almak.
* Deyimlerde "Tanrı esirgesin, ayırmasın" gibi anlamlarda kullanılır.

bağışlamamak
* karşısındakinin yanlışımdan, kusurundan doğacak fırsatları kaçırmamak, acımadan değerlendirmek.

bağışlanma
* Bağışlanmak işi, affedilme.

bağışlanmak

* Bağışlamak işine konu olmak, affa uğramak, affedilmek, affolunmak.

bağışlatma

* Bağışlatmak işi.

bağışlatmak

* Bağışlamak işini yaptırmak.

bağışlayıcı

* Bağışlayan.

bağıt

* Sözleşme, akit, mukavele, kontrat.

bağıtçı

* Bağıt yapanlardan her biri, âkit.

bağıtlanma

* Bağıtlanmak işi veya durumu.

bağıtlanmak

* Bağıt ile sonuçlanmak.

bağıtlaşma

* Bağıtlaşmak işi veya durumu.

bağıtlaşmak

* Aralarında bağıt yapmak.

bağıtlı

* Bağıtlı, sözleşme ile bağlanmış olan.

bağkesen

* Makaslı böcek.

bağlaç

* Eş görevli kelimeleri veya önermeleri birbirine bağlayan kelime türü, rabıt: Ve, ya, veya, ya da birer bağlaçtır.

bağlaç grubu

* Bağlaç öbeği.

bağlaç öbeği

* Bağlaçla veya bağlaçsız birbirine bağlanmış olan, aynı nitelikte iki veya daha çok kelimedenden oluşan öbek.

bağlaçlı

* Bağlacı olan.

bağlaçlı tamlama

* İsimleri, sıfatları arasına bağlaç alan isim veya sıfat tamlaması.

bağlaçlı yan cümle

* Birleşik cümlelerde ki bağlacıyla temel cümleye bağlanan yan cümle.

bağladığı yerde otlamak

* Bkz. bıraktığım (bıraktığı) bağladığım (bağladığı) yerde (çayırda) otluyorsun (otluyor).

bağlam

* Cinsleri aynı veya birbirine yakın olan şeylerin bir arada bağlanmış, demet, deste.

* Bir şürdeki dörtlüklerin her biri, bent.

* (herhangi bir olguda) Olaylar, durumlar, ilişkiler örgüsü veya bağlantısı, kontekst.

* Bir dil birimini çevreleyen, ondan önce veya sonra gelen, birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim veya birimler bütünü, kontekst.

bağlama

- * Bağlamak işi.
- * Üç çift telli olan ve mızrapla çalınan bir saz.
- * Yapılarda duvarları birbirine bağlayan giriş, putrel vb.

bağlama zarf fiili

* Ve bağlacı görevinde kullanılarak, kendinden sonraki çekimli fiile veya fiilimsiye zaman ve kişi bakımlarından uyan -ıp ekini almış fiil: Gelip gitti (Geldi ve gitti) Gülüp geçti (Güldü ve geçti) gibi.

bağlamacı

- * Bağlama yapan veya satan kimse.
- * Bağlama çalan kimse.

bağlamacılık

- * Bağlamacının işi veya mesleği.

bağlamak

- * Bağ veya başka bir araçla tutturmak.
- * Düğümlemek.
- * (yara için) İlâç koyup bezle sarmak.
- * Denk yapmak, paket yapmak.
- * Oluşmak, tutmak, meydana gelmek.
- * Bir iş veya kimse için ayırmak, tahsis etmek.
- * (bir iş için) Anlaşma yapmak.
- * Birinde bir şeye karşı ilgi, istek uyandırarak o şeye ilgi, yakınlık duymasını sağlamak.
- * Uyulması zorunlu olmak.
- * Başka bir işle uğraşamaz durumda olmak.
- * Sona erdirmek, bitirmek, tamamlamak.
- * Gönlünü kazanmak.
- * Bütün ilgisini bir yerde yoğunlaştırmak.
- * Geçiş engellemek.

bağlamalık

- * Bağlama yapmaya yarayan.

bağlamsal

- * Bağlam ile ilgili.

bağlamsal anlam

- * Bir sözün kullanılan veya amaçlanan bağlama göre anlam kazanması.

bağlanak

- * Bağlanılacak şey, bağlantı, irtibat.

bağlanım

- * Bağlanmak işi veya biçimi.
- * (siyasî veya sosyal konularda) Yan tutma.

bağlanış

- * Bağlanmak işi veya biçimi.

bağlanma

- * Bağlanmak işi.

bağlanmak

- * Bağlamak işine konu olmak.
- * Sevmek, içten bağlı olmak.
- * Beklenen şey elde edilmez olmak.
- * Yalnızca belli bir işle uğraşmak.

* Bir şey bir kimseye ayrılmak, tahsis edilmek.

bağlantı

- * İki veya daha çok şeyin birbiriyle bağlı, ilişik veya ilgili bulunması, irtibat.
- * İki şey arasında ilişki sağlayan bağ.

bağlantı borusu

- * Katlardaki pis ve kirli suları toplayan, kolona ileten boru.

bağlantı kurmak

- * irtibat sağlamak.
- * haberleşme sağlamak.

bağlantı ünlüsü

- * Bkz. bağlayıcı ünlü.

bağlantı ünsüzü

- * Bkz. bağlayıcı ünsüz.

bağlantı yapmak

- * ilişki kurmak; anlaşma, sözleşme yapmak.

bağlantılı

- * Aralarında bağlantı bulunan, irtibatlı, rabıtalı.

bağlantısız

- * Aralarında bağlantı bulunmayan.
- * Askerî, siyasî yönden hiçbir bloka bağlı olmayan (ülke), bloksuz.

bağlantısız ülkeler

- * Bağlantısızlık siyaseti izleyen ülkeler, bloksuz ülkeler.

bağlantısızlık

- * Bağlantısız olma durumu.

bağlantısızlık politikası

- * Askerî, siyasî yönden hiçbir bloka girmeme siyaseti.

bağlantısızlık siyaseti

- * Bağlantısız ülkelerin izlediği siyaset.

bağlaşık

- * Aralarında anlaşma veya sözleşme sağlanmış olan (kimse veya topluluk), müttefik.
- * Sonuç, sebep gibi birbiriyle sıkı sıkıya bağlı ve karşılıklı bağımlı olan (nesne, terim).

bağlaşıklık

- * Bağlaşık olma durumu.

bağlaşım

- * Eşleme.
- * Aralarında ortak çıkar bulunan devletler ilişkisi.

bağlaşımli

- * Aralarında karşılıklı destek ve bağımlılık bulunan.

bağlaşma

- * Bağlaşmak işi, ittifak.

bağlaşmak

- * Bir şey yapmak için birbirine antlaşma veya sözleşme ile bağlanmak, ittifak etmek.

bağlatma

* Bağlatmak işi.

bağlatmak

* Bağlamak işini yaptırmak.

bağlayıcı

- * Bağlama niteliği olan.
- * Bağlamaya ve birleştirmeye yarayan: "Ve" bağlayıcı bir edattır.
- * Uyulması zorunlu.

bağlayıcı ünlü

* Ünsüzle biten kelime kök ve gövdelerine ünsüz ile başlayan eklerin getirilmesi sırasında ve kök ile eki birbirine bağlayan ünlü: al-ı-r, aç-ı-l-mak, gec-i-k-mek vb.

bağlayıcı ünsüz

* Ünlü ile biten kelime kök ve gövdelerine ünlü ile başlayan bir ek eklendiğinde araya giren y ünsüzü, koruyucu ünsüz: okul-da-y-ım, eski-y-ince vb.

bağlı

- * Bir bağ ile tutturulmuş olan.
- * Gerçekleşmesi bir şartı gerektiren, tâbi, vabeste.
- * Bir kimseye, bir düşünceye, bir hatıraya saygı veya aşk gibi duygularla bağlanan, tutkun.
- * Sınırlanmış, sınırlı.
- * Kapatılmış olan, kapalı.
- * Bir kuruluşun yetkisi altında bulunan.
- * Bir halk inanışına göre, büyü etkisiyle cinsel güçten yoksun edilmiş (erkek).
- * Sadık.

bağlı kalmak

* uymak, tâbi olmak.

bağlı kredi

* Kredi açan ülkeden mal veya hizmet satın alınması şartı ile sağlanan kredi.

bağlı olmak

* tâbi bulunmak.

bağlı su

* Ağaçta hücre zannın emdiği ve taşıdığı su.

bağlık

* Bağ yeri, üzüm bağları çok olan (yer).

bağlık bahçelik, -ği

* Bağ, bahçesi zengin ve bol olan (yer).

bağlılaşık

* Biri ötekine bağlı olarak var olan; biri olmadan öteki düşünülemeyen iki şeyin, bu ilişki yönünden durumu.

bağlılaşım

- * İki veya daha fazla değişken arasındaki bağıntı.
- * Organizmanın değişik yapı, özellik ve olaylarında görülen karşılıklı ilgi, korelasyon.

bağlılaşma

* Bağlılaşmak işi.

bağlılaşmak

* İki şey arasında karşılıklı bağıntı olmak veya bağlilik kurmak.

bağlilik

- * Bağlı olma durumu, merbutiyet.
- * Birine karşı, sevgi, saygı ile yakınlık duyma ve gösterme, sadakat.

* Bkz. Bağlılaşım.

bağnaz

* Bir düşünceye, bir inanışa aşırı ölçüde bağlanıp ondan başka bir düşünce ve inanış kabul etmeyen, mutaassıp.

bağnazlaşma

* Bağnazlaşmak durumu.

bağnazlaşmak

* Bağnaz duruma gelmek.

bağnazlık

* Bağnaz olma durumu, bağnazca davranış, taassup.

* Bir düşünceye, bir inanışa aşırı ölçüde bağlanıp ondan başkasını düşünmeme durumu, taassup.

bağrı yanık

* Çok dert, acı, sıkıntı çekmiş.

bağrı yufka

* Yufka yürekli, merhametli.

bağrı kara

* İskete kuşunun bir türü (Saxicola torquata).

bağrına basmak

* kucaklamak.

* biriyle ilgilenerek onu koruyup kayırmak, yetiştirmek.

bağrına taş basmak

* sesini çıkarmaksızın her türlü acıya katlanmak.

bağrını delmek

* çok dokunmak, içine işlemek.

bağrını ezmek

* üzölmek, dertlenmek.

bağrış

* Bağırma işi veya biçimi.

bağrış çağrış

* Güröltü, şamata.

* Güröltüyle, şamata ederek.

bağrışa çağrışa

* Büyük güröltü ederek, bağırarak çağırarak.

bağrışma

* Bağrışmak işi, birlikte bağırma.

bağrışmak

* Birlikte veya karşılıklı bağırma.

bağrıştırma

* Bağrıştırmak işi veya durumu.

bağrıştırmak

* Bağırmasına yol açmak, hep birden bağdırtmak.

bağsız

* Bağı bulunmayan.

baha

* Paha.

baha biçmek

* değerini belirlemek.

bahadır

* Savaşlarda, çarpışmalarda gücü ve yılmazlığıyla üstünlük kazanan veya yiğitlik gösteren (kimse).

bahadırılık

* Bahadır olma özelliği, durumu.

Bahâî

* Bahâîlik yanlısı kimse.

Bahâîlik

* XIX. yüzyılda Babilikten doğmuş olan, İran'dan başka Avrupa ve Amerika'da da yayılmış bir din.

bahane

* Bir şeyin gerçek sebebi gizlenerek ileri sürülen sözde sebep.

bahane aramak

* bir işi yapmamak için sebep aramak.

bahane bulmak

* bir işi yapmak veya yapmamak için sözde sebep göstermek.

bahane etmek

* herhangi bir şeyi sebep olarak ileri sürmek.

bahaneli

* Bahanesi olan.

bahanesiz

* Bahanesi olmayan.

bahar

* Kuzey yarım küre için, 21 Martta gündüz gece eşitliğiyle başlayarak 22 Haziranda gün dönümü ile biten,

kış ve yaz arasındaki mevsim; ilkyaz, ilkbahar.

* Bu mevsimde ağaçlarda açan çiçekler ve yapraklar.

* Gençlik çağı.

bahar

* Yiyecek ve içeceklerle hoş koku ve tat vermek için kullanılan tarçın, karanfil, zencefil, karabiber gibi maddeler.

bahar bayramı

* Genellikle mayıs ayının ilk günlerinde kutlanan bayram.

bahar dönemi

* Yılın kıştan sonra gelen ilk ayları.

bahar nezlesi

* Bkz. saman nezlesi.

bahar noktası

* İlkbaharda gündüz gece eşitliği anında güneşin gök ekvatoru çizgisi üzerinde bulunduğu nokta.

baharat

* Tarçın, karanfil, zencefil, karabiber gibi maddelerin toplu adı.

baharatçı

* Baharat satan kimse.

baharatçılık

* Baharat satma işi.

baharatlandırmak

* Baharat ile süslemek, lezzetlendirmek veya baharat eklemek.

baharatlı

* Baharatı olan.

baharatsız

* Baharatı olmayan.

baharcı

* Baharat alım satımıyla uğraşan (kimse).

baharı başına vurmak

* (alay yollu) gençliğin verdiği coşkuyla gereksiz veya aşırı davranışta bulunmak.

bahariye

* Divan edebiyatında, bahar tasviri ile başlayan kaside.

baharlı

* İçinde karabiber, karanfil, tarçın gibi bahar bulunan.

bahçe

* Sebze yetiştirilen yer, bostan.

* Çiçek ve ağaç yetiştirilen yer.

bahçe domatesi

* Tarla ve bahçelerde sunî gübre kullanmadan, doğal olarak yetiştirilen domates türü.

bahçe kekiği

* Bahçelerde özel yöntemlerle yetiştirilen kekik.

bahçe makası

* Çeşitli ot ve bitkileri düzgün kesmek ve budamak amacıyla yapılan bir makas türü.

bahçe nanesi

* Bahçelerde yetiştirilen bir nane türü.

bahçeci

* Çiçek, ağaç ve sebze yetiştirme işiyle uğraşan kimse.

bahçecilik

* Bahçecinin işi.

* Bahçe yapma işi.

bahçeli

* Bahçesi olan.

bahçelik

* Bağları, bahçeleri olan (yer).

bahçemsi

* Bahçeye benzeyen, bahçe gibi düzenlenmiş yer.

bahçesiz

* Bahçesi olmayan.

bahçıvan

- * Geçimini bahçe ürünlerini yetiştirip satmakla sağlayan kimse.
- * Bir bahçenin düzenlenmesi ve bakımıyla görevli kimse.

bahçıvanlı

- * Bahçıvanı bulunan.

bahçıvanlık

- * Bahçıvanın yaptığı iş.

bahir

- * Deniz.
- * Aruzdaki vezin takımlarından her biri.
- * Mevlid'in bölümlerinden her biri.

bahis

- * Konuşulan şey, konu.
- * Görüşünde veya iddiasında haklı çıkacak tarafa bir şey verilmesini kabul eden sözlü anlaşma.
- * Söz.
- * Bir kitabın bölümlerinden her biri.

bahis açmak (veya açılmak)

- * belli bir konuda konuşmaya başlamak (başlanılmak).

bahis konusu

- * Söz konusu.

bahis mevzuu olmak

- * üzerinde konuşulmak, söz konusu olmak.

bahis tutuşmak

- * karşılıklı bahse girmek.

bahisçi

- * Oyunlarda veya at yarışlarında yarışın sonuçlarını tahmin ederek bahis oynayan veya oynatan kimse, müşterek bahisçi.

bahname

- * İçinde cinsel konularla ilgili açık saçık yazıların, resimlerin bulunduğu eser.

bahrî

- * Denizle ilgili.

bahrî

- * Yalçapkını.

bahriye

- * Bir devletin deniz güçlerinin ve kuruluşlarının bütünü.

bahriye çifte tellisi

- * Hareketli bir halk oyunu ve ezgisi.

bahriyeli

- * Deniz Kuvvetlerine bağlı asker.
- * Deniz Harp Okulu öğrencisi.

bahse girmek

- * görüşünde veya iddiasında haklı çıkacak tarafa bir şey verilmesini kabul eden sözlü anlaşma yapmak.

bahsetme

- * Bahsetmek işi.

bahsetmek

* Bir konu üzerinde söz söylemek, konuşmak, sözünü etmek.

bahsi geçmek

* bir konu üzerinde konuşulmuş olmak.

bahsi kapamak

* bir konu üzerindeki konuşmayı kesmek.

bahsi kaybetmek

* ileri sürülen, savunulan görüşün yanlış olduğu ortaya çıkmak.

bahsi kazanmak

* ileri sürülen, savunulan görüşün doğru olduğu belli olmak.

bahsi tazelemek

* konuşmayı aynı konu üzerine getirmek.

bahşetme

* Bahşetmek işi.

bahşetmek

* Bağışlamak, sunmak.

bahşış

* Bir hizmet görene hakkından ayrı olarak verilen para.

bahşış (veya beleş) atın dişine bakılmaz

* para verilmeden sağlanan bir şeyin ufak tefek kusurlarını hoş görmelidir.

baht

* Olacakların, kaçınılmaz olduğunu belirleyen ilâhî iradenin insan için veya bir toplum için çizdiği hayat tarzı, kader, talih.

* Şans, mutluluk.

baht işi

* Talihe bırakılmış, talihe bağlı iş.

bahtı açık

* Talihli.

bahtı açık olmak

* bir konuda şansı yaver gitmek, talih yüzüne gülmek.

bahtı açılmak

* talihi dönüp uygun duruma veya arzulanan sonuca gelmek.

bahtı bağlı olmak

* talihi kapalı olmak.

* (kızlar için) evlenecek istekli çıkmamak.

bahtı kapanmak

* talihsizliğe uğramak, istenen sonuca ulaşmamak.

bahtı kara

* Mutsuz, talihsiz.

bahtı kara olmak

* sürekli olarak talihi yaver gitmemek, mutsuz olmak.

bahtına küsmek

* talihsizliğinden yakınmak.

bahtiyar

* Bahtlı olan, bahtlı, talihli, mutlu.

bahtiyarlık

* Bahtlı olma durumu, mutluluk.

bahtlı

* Bahtı iyi olan, mutlu, talihli.

bahtsız

* Bahtı kötü olan, mutsuz, talihsiz.

bahtsızlık

* Bahtsız olma durumu, mutsuzluk.

bahusus

* Hele, özellikle, üstelik.

bak bak!

* şaşma bildirir.

bak!

* işte.

* şaşma anlatır.

* küçümseme bildirir.

bakaç

* Dürbün.

bakakalma

* Bakakalmak işi veya durumu.

bakakalmak

* Şaşkınlığa uğrayıp ne yapacağını bilmez durumda kalmak.

bakalım (veya bakayım)

* içinde yer aldığı cümlelerin güvensizlik, kuşku, merak, uyarma gibi anlamlarını pekiştirir.

bakalit

* Formaldehit ile bir fenolün yoğunlaşması sonucu elde edilen yapay reçine.

bakalitli

* Bakalit bulunduran, bakalit kaplamalı.

bakalorya

* (eskiden üniversite ve yüksek okullara girebilmek için lise öğreniminden sonra verilen) Olgunluk sınavı.

bakam

* Baklagillerden, odunundan kırmızı boya çıkarılan bir ağaç, bakkam (Haematoxylon campechianum).

bakan

* Bakmak işini yapan (kimse).

* Hükûmet işlerinden birini yönetmek için, genellikle milletvekilleri arasından, başbakan tarafından seçilerek cumhurbaşkanınca onaylandıktan sonra iş başına getirilen yetkili, vekil, nazır.

bakanak

* Geviş getiren hayvanların ayaklarının arkasındaki körelmiş tırnak, kemik çıkıntısı.

bakanlar kurulu

* Başbakan ve bakanlardan oluşan kurul, hükûmet.

bakanlık

- * Bakan olanın durumu ve görevi, vekillik.
- * Bakanın yönetimi altındaki kuruluşların bütünü veya bu kuruluşların bulunduğu yer, nezaret, vekâlet.

bakar

- * Öküz, sığır.

bakar kör

- * Gözleri sağlam görüldüğü hâlde göremeyen.
- * Çok dikkatsiz (kimse).

bakar mısınız?

- * seslenme ünlemi.

bakara

- * İskambil kâğıdı ile oynanan bir kumar.

bakarak

- * göre.

bakarsın

- * olur ki.

bakaya

- * Kalıntılar.
- * Askerlik çağına girenlerden son yoklamada bulunarak askere alınmış oldukları hâlde çağrıldıklarında gelmeyen veya gelip de kıtalarına gitmeden toplandıkları yerlerden veya yollardan savuşanlar.
- * Ait olduğu yıl içinde toplanamayıp ertesi yıla kalan vergiler.

bakı

- * Özellikle dağlık yörelerde bir yamacın güneş ışınlarına, güneye veya kuzeye karşı konumunu belirleyen, bunun sonucu olarak da doğal şartlarını tespit eden durumu.
- * Fal.

bakıcı

- * Bakmak işiyle görevlendirilen kimse.
- * Bir şeyi satın almayı düşünmeden yalnızca bakarak ilgilenen (kimse).
- * Falcı.

bakıcılık

- * Bakmak işi.
- * Falcılık.

bakılma

- * Bakılmak işi.

bakılmak

- * Bakmak işine konu olmak veya bakmak işi yapılmak.

bakım

- * Bir şeyin iyi gelişmesi, iyi bir durumda kalması için verilen emek veya emek verme biçimi.

bakım evi

- * Bakıma ihtiyacı olan kimselerin bakıldıkları, barındıkları kuruluş.
- * Kademe.
- * Kurum ve kuruluşlarda motorlu araçların onarıldığı ve korunduğu yer veya birim.

bakım yapmak

- * araç ve gereçlerin düzenli çalışması için onarımını yapmak.

bakım yurdu

- * Yoksul veya kimsesiz yaşlı ve sakatların barındırılıp bakıldıkları yurt, darülaceze.

bakımcı

* Bakım işini yapan kimse.

bakımından

* Bakış veya görüş açısı, yönü, değerlendirme açısı, -e göre.

bakımlı

* İyi bakılmış, üzerinde iyi çalışılmış.

bakımlık

* Filmin kartpostal büyüklüğünde cam bir perde üzerinde görünmesini sağlayan cihaz.

bakımlılık

* Bakımlı olma durumu.

bakımsız

* Özen gösterilmemiş, bakılmamış.

bakımsızlık

* Bakımsız olma, terk edilme, yüzüstü bırakılma durumu.

bakıncak

* Tüfeklerde hedefin uzaklığına, yakınlığına göre ayar edilecek biçimde yapılmış iner kalkar gez, nişangâh.

bakındı

* Bak hele, olacak şey mi? gibi şaşma anlatır.

bakınma

* Bakınmak işi.

bakınmak

* Bakmak işi yapılmak, çevreye göz gezdirmek, araştırmak.

* Muayene olmak.

bakır

* Atom numarası 29, yoğunluğu 8.95 olan, 10840 C ye doğru eriyen, doğada serbest veya birleşik olarak bulunan, ısı ve elektriği iyi ileten, kolay dövülür ve işlenir olduğundan eski çağlardan beri türlü işlerde kullanılan, kırmızı renkli element. Kısaltması Cu.

* Bakırdan yapılmış kap.

* Bakırdan yapılmış.

bakır alaşımı

* %1'in üzerinde çözünmüş elementlerin oluşturduğu bakır alaşımlarının genel adı.

bakır ılgıt

* Bakır tuzları ile zehirli duruma gelmiş.

* Yeşile çalar mavî renk.

bakır çalmak

* (bakır kaptaki yemek) bakır tuzları ile zehirli duruma gelmek.

bakır kaplama

* Demir benzeri madenlerin yüzeyinde bakır katman oluşturma işlemi.

bakır oksit

* Kimyasal formülü CuO veya Cu₂O olan bakırın oksit biçimi.

bakır pası

* Bakır üzerinde nemli havalarda oluşan bakır hidrokarbonat.

bakır rengi

- * Kızıla yakın kahverengi.
- * Bu renkte olan.

bakır sülfat

- * Göz taşı.

bakır taşı

- * Malakit.

bakır tuzu

- * Bakır sülfat, göz taşı.

bakırcı

- * Bakır işleyen veya bakır kap kacak satan kimse.

bakırcılık

- * Bakır kap yapma veya satma işi.

bakırlaşma

- * Bakırlaşmak durumu.

bakırlaşmak

- * Bakır rengini almak, (rengi) bakırın rengine benzemek.

bakırlı

- * Bakır içeren maddeler.

bakış

- * Bakmak işi veya biçimi.

bakış açısı

- * Bir olayda, konuyu, düşüncüyü belirli bir yönden inceleme, görüş açısı.

bakış atmak

- * kısa bir sürede bakıp geçmek.

bakışık

- * Bkz. bakışumlu.

bakışsız

- * Bkz. bakışsımsız.

bakışım

- * İki veya daha çok şey arasında konum, biçim ve belirli bir eksene göre ölçü uygunluğu.
- * Eksen olarak alınan bir doğrudan, benzer noktaları karşılıklı olarak aynı uzaklıkta bulunan iki benzer parçanın birbirine göre olan durumu, tenazur, simetri.

bakışumlu

- * Bakışımı bulunan, simetrik, mütenazır.

bakışsımsız

- * Aralarında bakışım bulunmayan (iki şey) veya iki yanı arasında bakışım olmayan (bir şey), asimetrik.

bakışsızlık

- * Bakışsımsız olma durumu, asimetri.

bakışma

- * Bakışmak işi.

bakışmak

- * İki veya daha çok kimse birbirine bakmak.
- * Kaçamak ve gizli olarak birbirine bakmak.

baki

- * Sürekli, kalıcı, daimî.
- * Bir şeyden artan (miktar).

baki kalmak

- * sürekli, kalımlı olmak.
- * bir şeyden artmak.
- * artakalan, geride kalan, öteki.

bakir

- * Cinsel ilişkide bulunmamış (erkek).
- * El değmemiş, kullanılmamış.
- * (toprak için) İşlenmemiş.
- * Eskimemiş, yıpranmamış, yeni.

bakire

- * Cinsel ilişkide bulunmamış dişi; kız, kız oğlan kız.

bakirelik

- * Bakire olma durumu, erdenlik.

bakirlik

- * Bakir olma durumu; el değmemişlik, bozulmamışlık.

bakiye

- * Artık, artan, kalan, geri kalan.
- * Kalıntı.

bakkal

- * Yiyecek, içecek ve başka ihtiyaç maddelerini perakende olarak satan kimse.
- * Bu gibi şeylerin satıldığı dükkân.

bakkal çakkal

- * Bakkal ve benzeri işlerle uğraşan esnaf için küçümseme sözü.

bakkal defteri

- * Karışık, düzensiz yazılarla dolu defter.

bakkal kâğıdı

- * Kalın ve kaba kâğıt.

bakkala bırakma!

- * bir işi "bakalım!" diyerek savsaklamak isteyenlere söylenir.

bakkaliye

- * Bakkal dükkânında satılan şeyler.
- * Büyük bakkal dükkânı.

bakkallık

- * Bakkalın işi.

bakkam

- * Bkz. bakam.

bakla

- * Baklagillerden, yurdumuzun her yerinde yetiştirilen, taneleri badıç içinde bulunan bir bitki (Vicia faba).
- * Bu bitkinin yeşil ürünü veya kuru tanesi.
- * Bir zinciri oluşturan halka veya parçalardan her biri.

bakla çiçeği

- * Sarımtırak eflâtuna çalan beyaz renkte olan bitki.

* Bu renkte olan.

bakla dökme (veya atmak)

* bakla ile fala bakmak.

bakla falı

* Bakla taneleri ile bakılan bir fal türü.

bakla ıslanmamak

* Bkz. ağızda bakla ıslanmamak.

bakla kadar

* (bit, pire gibi küçük böcekler için) çok iri.

bakla kır

* Beyazı çoğalmış, beyazlamaya yüz tutmuş renk.

* At donlarından koyu ve iri lekeli kır.

bakla oda nohut sofa

* Bkz. nohut oda.

baklagiller

* Bakla, fasulye, akasya, keçiboynuzu gibi, badıçlı pek çok sebze ve ağaçları içine alan, iki çenekli ayrı taç yapraklılardan büyük bir bitki familyası, bakliye.

baklalı

* Baklası olan.

baklalık

* Bakla tarlası.

baklamsı

* Bakla biçiminde olan.

baklamsı meyve

* Bkz. badıç.

baklan

* Anguta benzeyen kırmızı renkli bir çeşit yaban kazı (Otis tarda).

baklava

* Çok ince yufkadan yapılarak arasına kaymak, fıstık, ceviz, badem gibi şeyler konulan tatlı.

* Eşkenar dörtgen biçiminde olan nesne.

baklava açmak

* baklava yapmak için gerekli olan ince yufkaları hazırlamak.

baklava börek

* (bir başka şeyle karşılaştırıldığında) çok kolay ve zevkli (iş).

* çok tokluk durumunda "baklava börek olsa yemem" biçiminde kullanılır.

baklava dilimi

* Eşkenar dörtgen biçiminde olan.

baklavacı

* Baklava yapan veya satan kimse.

baklavacılık

* Baklava yapma veya satma işi.

baklavalı

* İçinde baklava bulunan.

* İçinde baklava desenleri olan.

baklavalık

* Baklava yapımında kullanılan veya baklava yapmaya elverişli olan.

baklayı ağızından çıkarmak

* sabrı tükenip o zamana kadar söylemediği şeyleri söylemeye başlamak.
* açık söylemekten kaçındığı bir sorunu sonunda açıklamak.

bakliyat

* Baklagillerden elde edilen ürün.

bakliye

* Bkz. baklagiller.

bakma

* Bakmak işi.

bakmak

* Bakışı bir şey üzerine çevirmek.
* Aramak.
* (yer için) Yüzü bir yöne doğru olmak.
* Bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek vermek.
* Beslemek, geçindirmek.
* (bir iş) Birinden beklenmek.
* (hasta için) Muayene etmek, tedavi etmek.
* Yoklamak, incelemek, denemek.
* Bir işi yapmak, bir işi yapmakla görevli olmak.
* Yapılabilmesi bir şeye bağlı bulunmak.
* Gözetmek, ilgilenmek.
* Renklerde, Benzemek, andırmak.
* Önem vermek, önem vererek üzerinde durmak.
* Anlamak, farkına varmak.
* Başka bir şeyle ilgilenmeyip elindeki veya önündeki işle uğraşır olmak.

bakraç

* Çoğunlukla bakırdan yapılan küçük kova.
* Bir bacracın alabildiği miktar.

baksana! baksanıza!

* seslenme için kullanılır.
* dikkat çekmek sözü.

bakteri

* Toprakta, suda, canlılarda bulunan, çürüme, mayalanma veya hastalıklara yol açan, küresel, silindirimsi, kıvrık biçimde olan, bölünerek çoğalan, klorofilsiz, tek hücre canlı.

bakteridi

* Şarbon hücresi gibi hareketsiz bakteri.

bakterigiller

* Bakterilere verilen ad, bakterileri içine alan canlılar.

bakterisit

* Canlıların vücudunda veya laboratuvar deneylerinde bakterileri fiziksel, kimyasal etkiyle öldüren (etken).

bakteriyel

* Bakterilerle ilgili.

bakteriyolog

* Bakterilerle ilgili, bakteriyoloji alanında çalışan kimse.

bakteriyoloji

* Bakterilerin ve genel olarak mikropların biçimlerini, niteliklerini inceleyen bilim.

bakteriyolojik

* Bakteri bilimi ile ilgili.

bakteriyoskopi

* Bakterilerin mikroskopla incelenmesi işlemi.

baktıkça alır

* güzelliği birdenbire göze çarpmayan.

baktırma

* Baktırmak işi.

baktırmak

* Bakmasına yol açmak, bakmasını sağlamak.

bal

* Özellikle bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özünden yapıp, kovanlarındaki petek gözlerine doldurdukları, rengi beyazdan esmere kadar değişen tatlı, koyu, sıvı madde.

* Olgunlaşmış incirin, dışına sızan tatlısı.

* Ağaçların kabuğundan sızarak pıhtılaşan besı suyu.

bal alacak çiçeği bilmek (veya bulmak)

* çıkar sağlanabilecek yeri veya şeyi bilmek veya bulmak.

bal arısı

* Zar kanatlılardan, bal yapan eklem bacaklı türü (Apis mellifica).

bal bal demekle ağız tatlılanmaz

* sözde kalan dilek ve tasarıların iş bitirmede hiçbir etkisi olmaz.

bal başı

* En temiz bal.

bal çiçeği

* Almaşık yapraklı, kırmızı veya kırmızıya çalar sarı renkli çiçekli ağaççık.

bal dök de yala

* bir yerin çok temiz olduğunu anlatır.

bal dudak

* Bkz. bal dudaklı.

bal dudaklı

* Tatlı dilli.

bal gibi

* pek tatlı.

* şüpheye yer bırakmadan, çok iyi, adamakılı.

bal kabağı

* İçi turuncu, iri ve tatlı bir kabak çeşidi (Cucurbita moschata).

* Aptal, beyinsiz kimse.

bal kelebeği

* Bal kovanlarına çok zarar veren bir böcek (Galleria mellonella).

bal mumu

* Arıların peteklerini yapmak için karın halkaları arasında salgıladıkları yumuşak ve sarımsı madde.

* Bu maddenin sanayide kullanılmak için yapay olarak hazırlanmış.

bal mumu gibi erimek

* çok zayıflamak.

bal mumu macunu

* Mobilyadaki kusurların onarımında kullanılan, toprak boya ile renklendirilmiş bal mumu.

bal mumu yapıştırmak

* unutulmaması için işaret edip dikkati çekmek.

bal özlü

* Bal özü bulunduran.

bal özü

* Bazı çiçeklerin içinde bulunan, onların bal yapmak için emdikleri tatlı sıvı, nektar.

bal özü bezi

* Bitkilerin yaprak, yumurtalık ve erkek organlarının dibinde bulunan ve bal özü çıkaran bez.

bal özülük

* Çiçeklerde bal özünü çıkaran bezlerin bulunduğu organ.

bal peteği

* Arıların içine bal doldurduğu bal mumu levha.

bal rengi

* Kahverengine çalan sarı renk.

* Bu renkte olan.

bal sağmak

* kovandan bal ürünü almak.

bal tutan parmağını yalar

* imkânları geniş bir işin başında bulunan kimse bu imkânlardan az da olsa yararlanır.

bala

* Yavru, çocuk.

balaban

* İri, büyük.

* Şişman, gürbüz (kimse, çocuk).

balaban

* Atmaca veya doğan gibi yırtıcı bir kuş.

balaban kuşu

* Bataklıklarda yaşayan, balıkçılarla benzer, eti yağlı ve ağır, iri bir kuş (Botaurus).

balabanlaşma

* Balabanlaşmak durumu.

balabanlaşmak

* Balaban duruma gelmek, irileşmek.

balabanlık

* Balaban olma durumu.

balak

* Bkz. malak.

balalayka

* Üç köşeli, üç telli Rus halk sazı.

balama

- * Orta oyununda Rum tipi.
- * Karagöz, matiz ve külhan beyi tipleri tarafından yabancı ülkelerin tiplerine hitap ederken kullanılan söz.

balans

- * Denge, muvazene.

balans ayarı

- * Otomobilin sarsılmasını önlemek için, tekerleklerle gereği kadar balans pensi denen kurşun parçası takarak denge sağlama işi.

balans pensi

- * Arabaların tekerleklerindeki dengeli dönmeyi sağlamak için cant ile lâstik kenarına sıkıştırılan kurşun parçası.

balat

- * Çatı kirişi olarak kullanılan ve kiremitlerin altına döşenen ince tahta, pedavra.

balast

- * Demir yollarında traverslerin altına, şoselerde düzeltilmiş toprak üzerine döşenen taş kırıkları.
- * Safra.

balast direnç

- * Gerilimin büyük değişimlerinde, devredeki akımı sabit tutmak için konulan direnç.

balast gemi

- * Ambarlarında yük bulunmayan gemi.

balast yem

- * Çok büyük miktarda ham selüloz ihtiva eden ve dolayısıyla yoğun yemlerden çok daha düşük sindirilebilir besin maddeleri ihtiva eden ve hayvanlara tokluk hissi vermek amacıyla kullanılan yem.

balat

- * Orta Çağda, üç bentten oluşan bir Batı şiiri türü.
- * Batıda, belirli danslara eşlik eden bir tür şarkı.
- * Serbest biçimli, romantik, müzik araçlarıyla çalınan veya şarkı olarak okunan eser.

balata

- * Soğuk ve sıcakta büyük bir sürtünme kat sayısına sahip olan suya ve yağa dayanıklı, yavaş aşınan madde.
- * Motorlu araçlarda fren yapmayı sağlayan, tekerlek mili üzerine yerleştirilmiş yanm ay biçimindeki alet.

balayı

- * Evlilik hayatının ilk ayı veya ilk günleri.

balbal

- * Eski Türklerde kişinin anılması için mezarının veya bazı kurganların etrafına dikilen taş.

balcı

- * Arı yetiştirip bal alan veya satan kimse.

balcılık

- * Arı yetiştirme veya bal alıp satma işi.

balçak

- * Kabza.
- * Kabzanın demir siperi.

balçık

- * İçinde çeşitli organik maddeler bulunan, daha çok killi, koyu, yapışkan çamur, mil.
- * Güçlük çıkartan.
- * İçindeki kil oranı yüksek, yağlı, su geçirmez, koyu toprak.

balçık hurması

* Sandıklara basılarak kurutulan hurma (veya kuru incir).

balçık inciri

* Kurutulmuş incir, balçık hurması.

balçıklı

* Balçığı olan.

baldır

* Bacağın dizden ayak bileğine kadar olan bölümü, incik.

* Bu bölümün yumuşak ve şişkin olan arka tarafı.

baldır bacak

* Açık saçık görülen kadın bacağı.

baldır kemiği

* Baldırda bulunan iki kemikten ince olanı.

baldırak

* Don ve pantolon gibi giysilerin dizden aşağı olan bölümü.

* Kılıç kayışının aşağı uzanan parçası.

baldıran

* Maydanozgillerden, nemli yerlerde yetişen zehirli bitkilerin ortak adı, ağı otu. (Conium maculatum).

* Bu bitkiden çıkarılan zehir.

baldıran şerbeti

* Acı çekerek, yüz suyu dökerek elde edilen kazanç.

baldıranlık

* Çok baldıran yetişen yer.

baldırgan

* Baldıran.

* Şeytan otu, şeytan tersi otu (Ferula assa-foetida).

baldırın çıplak

* Ayak takımından, işsiz, serseri.

baldırın kara

* Nemli yerlerde yetişen birçok eğrelti otu türünün ortak adı, karabaldır.

baldırpatlatan

* Güreşte hasmın bir ayağını tutarak diz kapağına kadar büküp üzerine yüklenme oyunu.

baldırsokan

* Çift kanatlıların, sinekgiller familyasından, karasineğe çok benzeyen, kan emen, hastalık bulaştırıcı, hayvan sağlığı yönünden zararlı bir sinek türü (Stomoxys calcitrans).

baldız

* Erkeğe göre karısının kız kardeşi.

baldo

* İri ve dolgun taneli, pilâvlık pirinç.

bale

* Belli hafif figürlere, adım atışlara, çoğunlukla sahne düzenine ve müziğe dayalı gösteri türü.

* Bu tür gösteri yapan sanatçı topluluğu.

balerin

* Bale yapan kız veya kadın sanatçı.

balerinlik

* Asıl mesleği balerin olan kimse.

balet

* Bale yapan erkek sanatçı.

balgam

* Solunum organlarının salgıladığı, ağızdan dışarı atılan sümüksü madde.

balgam atmak

* yapılmakta olan bir iş veya bir konu üzerine kuşku uyandıracak bir söz söylemek.

balgam taşı

* Damarlı ve yarı saydam bir tür Kadıköy taşı, Hacıbektaş taşı, mühresenk.

balgamlı

* Balgamı olan.

balgümeci

* Bal peteğini andıran bir tür dikiş büzgüsü.

balhane

* Bal süzme ve paketlenme işlemlerinin yapıldığı yer.

balığa çıkmak

* balık avlamaya gitmek.

balık

* Omurgalılardan, suda yaşayan, solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvanların genel adı.

balık

* Zodyak üzerinde, Kova ile Koç burçları arasında yer alan burcun adı. Zodyak.

balık adam

* Deniz dibine inilebilecek donanımla su altında çalışmayı iş edinen kimse, dalgıç, kurbağa adam.

balık baştan kokar

* bir işte aksaklığın başta olanlardan başladığını anlatır.

balık bilimci

* Balıklar sınıfını inceleyen bilim adamı.

balık bilimi

* Su ürünleri araştırmalarında özellikle balıklar sınıfını inceleyen bilim.

balık çorbası

* Beyaz etli balıklardan yapılan bir tür çorba.

* Suda pişirilip kılçıkları ayıklanmış, incecik kıyılmış balık ile soğan, yağ, havuç, patates ve domatesten hazırlanan bir çorba türü.

balık eti

* Omurgalılardan, suda yaşayan hayvanların yumuşak ve açık renkli eti.

balık etinde

* Ne şişman, ne zayıf olan, biçimli tombul.

balık istifi

* Çok sıkışık olarak bir yere dolmuş (insanlar).

balık kartalı

* Kartallardan, su kıyılarında yaşayan, balıkla beslenen, beyaz, kahverengi çizgili, yırtıcı kuş (Pandion haliaetus).

balık kavağa çıkınca

* hiçbir zaman olmayacak işler için söylenir.

balık otu

* Cava ve Malabar'da yetişen, zehirli meyvesiyle balıkları sersemleterek avlamaya yarayan bir bitki (Anamirta).

balık pazarı

* Balıkçıların avladığı balıkların günlük ve taze olarak satışa sunulduğu yer, ticarî merkez.

balık sütü

* Yumurtlama sırasında erkek balıkların çıkardığı beyaz madde.

balık tabağı

* Balık koymaya yarayan kap.

* Yayvan servis tabağı.

balık tutkalı

* Balık endüstrisi artıklarından üretilen, yavaş kuruyan, fakat bağlama gücü yüksek yapıştırıcı.

balık tutmak

* balığı avlamak.

balık unu

* Kurutulmuş balıktan özel işlemlerle elde edilen un.

balık yağı

* İri balık ve deniz hayvanlarının sanayide kullanılan yağı.

* Morina balığının karaciğerinden çıkarılan ve hekimlikte zayıflığa karşı kullanılan iyotlu, vitaminli yağ.

balık yemi

* Balık avlamada oltanın ucuna takılan genellikle yiyecek türü madde.

balık yumurtası

* Balıkların daha çok sığ yerlere bıraktıkları, üremelerini sağlayan yumurta.

* Çoğunlukla mersin balığının, eritilmiş bal mumuna batınlararak hazırlanan yumurtası, havyar.

balıkçı

* Balık tutan veya satan kimse.

* Balıkçılara özgü.

balıkçı düğümü

* İşleme başlangıcında yapılan ve sonra kolayca çözülerek işin tersine de tutturulan düğüm şekli.

balıkçı kazağı

* Balıkçıların soğuk ve nemli havalarda giydiği boğazlı ve yünlü kalın kazak.

balıkçı yaka

* Kazaklarda boynu saran ve katlanabilen yaka, boğazlık.

balıkçıl

* Balıkla beslenen, balık yiyen.

* Uzun bacaklılardan, boynu ve gagası uzun, su kıyılarında yaşayan, balık yiyerek beslenen büyük bir kuş (Ardea cinerea).

balıkçılğiller

* Leyleksiler takımının balıkçılar alt takımına giren bir familya.

balıkçılık

- * Balık tutma, avlama işi.
- * Balık üretme, balıktan yararlanma ve satma işi.

balıkçılar

- * Çoğunlukla uzun bacaklı, uzun gagalı balıkçıl cinsinden kuşlar familyası.

balıkçın

- * Perde ayaklılardan, uzunca gagalı, uzun ve çatal kuyruklu, deniz kıyılarında yaşayan bir kuş cinsi, deniz kırlangıcı (Sterna hirundo).

balıkgözü

- * Ayakkabıların bağ geçirilen deliklerine ve kemer deliklerine takılan maden, kemik gibi şeylerden yapılmış halka.

balıkgözü objektif

- * Normal objektiflerden çok daha geniş açıyı alan ve görüntüyü dış bükey ayna görüntüsü biçiminde veren objektif türü.

balıkthane

- * Balıkların toptan satışa çıkarıldığı, soğuk hava deposu olan yer.

balıklama

- * (suya dalmada, atlamada) Balık gibi gergin, düz ve baş aşağı bir biçimde.
- * Bir işe, bir duruma, bir harekete sonucunun ne olacağını düşünmeden girişerek.

balıklamak

- * Balıklama tarzı suya atlamak.

balıklandırma

- * Balıklandırmak işi.

balıklandırmak

- * Balık ile doldurmak, süslemek.

balıklava

- * Deniz, göl ve ırmaklarda balık yatağı olan yer.

balıklı

- * Balığı olan.

balıknefesi

- * Balınagillerin başından çıkarılan ve kozmetik maddeler ve süslü mumlar yapımında kullanılan bir yağ.

balıksırtı

- * Balık kılıcı biçiminde birbirine paralel ve çapraz çizgili kumaş deseni.
- * Yollarda suların ortada toplanmayarak iki yana akması için yapılan şişkinlik.

balıksız

- * Balığı olmayan.

balığ

- * Döl verme çağına eren, buluş çağına ermiş olan.

balığ olmak

- * bulmak, erişmek.
- * erinlik çağına ermek, erinleşmek, buluşa ermek, akıl balığ olmak.

balina

- * Balinalardan, uzunluğu 20 m, ağırlığı 200 ton olan, yağı ve çubukları için avlanan memeli hayvan, kadırga balığı, falyanos (Balaena mysticetus).
- * Giysilerin dik ve düzgün durması için bazı yerlerine özellikle yakalarına konulan sert, esnek, yassı, dar, uzun çubuk.

balina çubuğu

* Balinanın ağzına aldığı suyu dışarıya süzüp içindeki deniz hayvanlarını tutmasına yarayan ve üst çenesinin iki yanında tarak dişleri gibi sıralanmış, boynuz dokusunda, esnek kemiksi bölümlerin adı.

balina yağı

* İspirmeçet balinasının kafa sinüslerinde bulunan yağ.

balinalar

* Örnek hayvanı balina olan, kutup denizlerinde yaşayan memeli hayvanlar familyası.

balinalı

* Balina takılmış olan, balina geçirilmiş olan (giysi).

balistik

* Ateşli silâhlarda barut gazının basıncı ile fırlayıp hedefe varıncaya kadar merminin havadaki hareketini inceleyen bilim.

balkan

* Sarp ve ormanlık sıra dağlar.

Balkanlar

* Hırvatistan, Sırbistan, Karadağ, Kosova, Slovenya, Arnavutluk, Makedonya, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Romanya, Yunanistan ve Trakya'yı içine alan bölge.

Balkanlı

* Balkan devletlerinden olan, Balkanlarla ilgili.

Balkanlık

* Balkanlı olma durumu.

Balkanolog

* Balkanoloji uzmanı.

Balkanoloji

* Balkan uluslarının dili, tarihi ve kültürü ile uğraşan bilim dalı.

Balkar

* Bkz. Malkar.

Balkarca

* Bkz. Malkarca.

balkı

* Güzel süslü, parlak.

* Ağrı, sancı.

balkıma

* Balkımak işi.

balkımak

* Parlamak, parıldamak.

* Şimşek çakmak.

* Su halkalanmak, dalgalanmak.

* Kesik kesik ağrımak, sancımak.

balkır

* Parıltı.

* Şimşek.

balkon

* Bir yapının genellikle üst katlarında dışarıya doğru çıkmış, çevresi duvar veya parmaklıkla çevrili bölümü.

* Tiyatro ve sinema gibi büyük salonlarda asma kat.

balkonumsu

* Balkona benzer.

balköpüğü

* Açık sarı renk.

ballandıra ballandıra

* Ballandırarak.

ballandırma

* Ballandırmak işi.

ballandırmak

* İmrendirecek biçimde övmek.

ballanma

* Ballanmak işi.

ballanmak

* Bal bulaşmak, bal sürülmek.

* Tatlılaşmak, tatlanmak, olgunlaşmak.

ballı

* İçinde bal bulunan.

ballı börek

* Çok lezzetli.

ballı börekli olmak

* çok iyi anlamak.

ballı pasta

* Bal ile yapılmış veya içine bal konmuş pasta.

ballıbaba

* Ballıbabagillerden, beyaz çiçekli ve çok yıllık otsu bir bitki (Lamiumalbum).

ballıbabagiller

* Nane, lâvanta çiçeği, kekik gibi kokulu bitkileri içine alan ve iki çenekli bitişik taç yapraklılardan oluşan bir familya.

ballıdarı

* İncir.

ballık

* Bal konulan kap.

* Bağlarda görülen külleme hastalığı.

* Ballıbaba.

ballıklı

* Ballık hastalığı olan.

balo

* Danslı ve resmî giyimli gece toplantısı.

balo vermek

* baloyu hazırlamak, düzenlemek.

balon

* Isıtılmış hava veya havadan daha hafif bir gazla doldurulan, atmosferde uçabilen, küre biçiminde araç.

- * Hava veya gazla doldurulmuş, kauçuktan yapılan çocuk oyuncağı.
- * Karnı yuvarlak ve şişkin, boynu dar cam kap.

balon lâstik

- * Bisikletlerde kullanılan bir lâstik türü.

balon uçurmak

- * İlgililerin ne diyeceklerini ve nasıl davranacaklarını anlamak amacıyla aslı olmayan bir haber yaymak.

baloncu

- * Balon satan kimse.

baloncuk

- * Küçük balon.

balonculuk

- * Balon yapmak veya satmak işi.

balonvari

- * Balona benzer, balon gibi.

balotaj

- * Bir seçimde adaylardan hiçbirinin, gerekli oyu sağlayamaması dolayısıyla seçimin sonuçsuz kalması.

baloz

- * Gemici, işçi gibi kimselerin eğlenmek için gittikleri içkili, danslı yer.

balsam

- * Bazı ağaçlardan elde edilen, parfüm ve ilaçların yapımında kullanılan reçine, belsem.

balsamlı

- * Balsam içeren, antiseptik ve besleyici özelliği olan (ilâç, merhem vb.).

balsıra

- * Yaprakların üzerinde oluşan bir tür küf.
- * Bir tür kudret helvası.

balta

- * Kesmek, yarmak, yontmak gibi işlerde kullanılan ağaç saplı, demir araç.

balta değmemiş (girmemiş veya görmemiş)

- * içinden hiç ağaç kesilmemiş, sık ve gür (orman, koru).

balta olmak

- * direnerek bir şey istemek, vakitli vakitsiz tedirgin etmek, asılmak, musallat olmak.

balta vurmak

- * balta ile kesmek, parçalamak.

baltabaş

- * Baş bodoslaması omurga hattına dikey olarak çelik lâmadan yapılmış (gemi).

baltacı

- * Balta yapan veya satan kimse.
- * Odun kırıncı.
- * Yangın söndürme kuruluşlarında balta kullanan er.
- * Önceleri sefer sırasında çalılık ve ormanlık yerleri temizlemek, yol açmak, çadırları kurup kaldırmak, yükleri bindirip indirmekle; sonraları kızlar ağasına bağlı olarak sarayı korumak ve sarayın dış hizmetlerini yapmakla görevli kimse.

baltacık

- * Küçük el baltası.

* Değirmen taşının ortasında bulunan haç biçimindeki alet.

baltadan kurtulmak

* kesilmemek.

baltalama

* Baltalamak işi, sabotaj.

* Bilinçli ve kasıtlı olarak, bir işi veya bir durumu bozarak zarara yol açan harekette bulunma, sabote etme.

baltalamak

* Balta ile kesmek.

* Bir işi, bilinçli ve kasıtlı olarak bozacak veya yıkacak davranışta bulunmak, sabote etmek.

baltalayıcı

* Baltalama hareketini yapan kimse.

baltalayıcılık

* Baltalama işini yapan kimse.

baltalı

* Baltası olan.

* Yolları açma ve düzenlemede balta ile donatılmış asker sınıfı.

baltalık

* Sık sık kesimi yapılan orman.

* Bir köyün odun ihtiyacını sağlamasına izin verilen koruluk veya orman bölgesi.

baltası kütükten çıkmak

* bir engelden, bir sıkıntıdan kurtulmak.

baltayı taşa vurmak

* farkında olmayarak birine dokunacak sözler söylemek, pot kırmak.

Baltık

* Baltık denizine kıyısı olan ülkeler ve bu ülkelerin halkı.

Baltık dilleri

* Baltık ülkelerinde konuşulan Hint-Avrupa dil grubu.

baltrap

* Atıcılıkta hedef vazifesi gören plâkaları havaya fırlatan yaylı alet.

balya

* Çember ve demir tellerle bağlanmış ticaret eşyası.

balya makinesi

* Değişik tanm ürünlerini ip ya da çember ile balyalama veya denkleme işini yapan alet.

balya yapmak

* balyalamak.

balyalama

* Balyalamak işi.

balyalamak

* Balya yapmak, denk yapmak.

balyalanma

* Balyalanmak işi.

balyalanmak

* Balyalamak işi yapılmak.

balyemez

* Eskiden kara ve deniz savaşlarında kullanılan, orta çapta, uzun menzilli tunçtan top.

balyos

* Osmanlı İmparatorluğu döneminde Frenk ve özellikle Venedik elçilerine verilen ad.

balyoz

* Taşları kırmak, kazık çakmak gibi işlerde kullanılan, çok iri ve ağır çekiç, varyos.

balyoz gibi

* çok ağır, ezici (kol veya yumruk).

balyozlama

* Balyozlamak işi.

balyozlamak

* Balyozla vurmak, balyozla dövmek.

balyozlanma

* Balyozlanmak işi veya durumu.

balyozlanmak

* Balyoz ile dövülmek.

bam teli

* Bazı sazlarda kalın ses veren tel veya kırıç.

* Sakalın, alt dudağın hemen altındaki bölümü.

bam teline basmak (veya dokunmak)

* en çok kızacağı şeyi yapmak veya sözü söylemek.

bambaşka

* Bütün başka, apayrı, değişik, farklı.

bambaşkalık

* Bambaşka olma durumu.

bambu

* Buğdaygillerden, sıcak ülkelerde yetişen, boyu 25 m kadar olabilen, mobilya, merdiven, baston gibi birçok eşyanın yapımında kullanılan bir tür kamış, Hint kamışı, hezaren (*Bambusa vulgaris*).

* Bu kamıştan yapılmış olan.

bambul

* Kurtçuk evresinde ekinlerin kökünü, ergin evrede başakları kemiren, kahverengi, kın kanatlı böcek (*Anisoplia austriaca*).

bambul otu

* Sıcak ve ılıman bölgelerde yetişen otsu veya çalı türü bir bitki (*Heliotropium*).

bamya

* Ebegümecigillerden bir bitki (*Hibiscus esculentus*).

* Bu bitkinin hem taze, hem kurutularak yenilen ürünü.

bamya tarlası

* Mezarlık.

ban

* Osmanlı İmparatorluğu döneminde Macaristan ve Hırvatistan'da sancak beylerine ve küçük prenslere verilen unvan.

ban ağacı

* Asya'nın tropik bölgelerinde ve Afrika'nın kuzeyinde yetişen, yaprakları telek damarlı, çiçekleri salkım durumunda, meyvesinden kokusuz bir yağ elde edilen ağaç (Moringa oleifera).

* Sepetçi söğüdü, sorgun.

ban otu

* Asya, Kuzey Afrika ve Avrupa'nın sıcak bölgelerinde yetişen zehirli ve otsu bir bitki (Hyoscyamus).

ban yağı

* Hint yağı.

bana

* Ben zamirinin yönelme hâli ekli biçimi.

bana bak!

* "beni dinle" anlamında teklifsiz bir seslenme ve gözdağı sözü.

bana da ... demesinler

* bir işin kesinlikle yapılacağını belirtmek için söylenir.

bana dokunmayan (veya beni sokmayan) yılan bin yaşasın

* birçok kimseler, kendilerine kötülüğü dokunmayan kişiye dokunmak istemezler.

bana mısın dememek

* hiçbir şey etkili olmamak, aldınış etmemek.

banak

* Ekmek parçası, lokma.

banal

* Herkesin kullandığı, herkesin anladığı.

* Bayağı, sıradan.

banallik

* Banal olma durumu.

banço

* Amerika zencilerinin çaldığı gitar biçiminde, madenî gövdesi olan beş veya daha çok teli olan bir müzik aleti.

bançolaşma

* Bançolaşmak durumu.

bançolaşmak

* Banço durumuna gelmek.

banda almak

* bir sesi, ses cihazı ile bant üzerine kaydetmek.

bandaj

* Sargı ile sarma.

* Bağ, sargı.

bandajlama

* Bandajlamak işi.

bandajlamak

* Sargı ile sarmak.

bandajlatma

* Bandajlatmak işi.

bandajlatmak

* Sargı ile sardırarak, bandaj yaptırmak.

bandıra

- * Geminin hangi devlete ait olduğunu gösteren bayrak.
- * Yabancı devlet bayrağı.

bandıralı

- * Bandırası olan.

bandırma

- * Bandırmak işi.
- * İpe dizilmiş ceviz, badem ve benzerlerinin, nişasta ile kaynatılmış üzüm suyuna veya başka bir tatlıya batırılmasıyla yapılan sucuk.
- * Kurutulacak üzümün güneşe serilmeden önce içine batırıldığı potaslı suyun konulduğu kap.

bandırmak

- * Banmak.
- * Çabuk kuruması ve renginin parlak sarı olması için üzüm salkımlarını veya inciri küllü veya potaslı ılık suya daldırıp çıkarmak.

bando

- * Türlü üfleme ve vurgulu çalgılardan oluşan ve daha çok geçit törenlerinde kullanılan mızıkacılar topluluğu veya takımı, mızıkacı.

bandocu

- * Bandoda görevi olan kimse, mızıkacı.

bandoculuk

- * Bandocu olma işi veya durumu.

bandrol

- * Paket veya şişelerin ağızlarına konulan şerit veya etiket.
- * Devletçe verginin kesildiğini gösteren etiket.
- * Bayrak direğinin tepesine süs olarak konulan uzun, kumaş şerit.

bandrollü

- * Bandrolü bulunan.

bangır bangır

- * Yüksek sesle, gürültüyle.

bangır bangır ağlamak

- * yüksek sesle, hıçırarak ağlamak.

bangır bangır bağırarak

- * yüksek sesle, avazı çıktığı kadar bağırarak.

bangırdama

- * Bangırdamak işi.

bangırdamak

- * Öfkelenerek yüksek sesle bağırarak çağırmak, bangır bangır bağırarak.

Bangladeşli

- * Bangladeş halkından olan kimse.

bani

- * Kurucu.
- * Yapan, kuran.

bank

- * Etibank, Sümerbank gibi belirtme gruplarında banka sözünün yerine kullanılır.

bank

* Çoğunlukla bahçelerde, parklarda oturulacak sıra.

banka

* Faizle para alıp veren, kredi, iskonto, kambiyo işlemleri yapan, kasalarında para, değerli belge, eşya saklayan ve daha başka ekonomik etkinliklerde bulunan kuruluş.

* Bankacılık işleminin yapıldığı yer.

banka cüzdanı

* Banka hesabı olanların sahip oldukları küçük defter, banka cüzdanı.

banka defteri

* Bkz. banka cüzdanı.

banka gibi

* Çok zengin (kimse).

banka kartı

* Banka işlemleri için otomatik makinede kullanılan özel şifreli kart.

bankacı

* Bankacılık işlemleri ile uğraşan veya bankada görevli kimse.

bankacılık

* Banka işlemleri yapma işi.

* Bankacının mesleği.

bankadan çekmek (veya almak)

* bankadaki hesabından para almak.

bankamatik

* Bankaların para işlemlerini günün her saatinde otomatik olarak yapan makine.

bankaya yatırmak

* bankadaki hesabına para koymak, biriktirmek.

banker

* Banka sahibi.

* Bankacı.

* Para, altın gibi taşınır değerlerin ticaretiyle uğraşan kimse.

* Çok zengin (kimse).

bankerlik

* Banker olma durumu.

* Bankerin yaptığı işi.

bankerzede

* Banker ile olan işi ilişkilerinde zarara uğrayan kimse.

banket

* şehirler arası yolların iki tarafında yayaların yürümesine ve taşıtların trafiği aksatmadan durabilmesine yarayan çakıl veya toprak yol.

bankiz

* Buzla.

banknot

* Devlet bankası tarafından piyasaya çıkarılan kâğıt para.

banko

* İş yerlerinde üzerine eşya koymaya elverişli, işi takibi için gelenle görevli arasına konulmuş tezgâh.

- * Talih oyunlarında, oyunu yönetenin ortaya koyduğu para.
- * Talih oyunlarında oyunu yöneten kimse.
- * Talih oyunlarında ortada toplanan paranın hepsine oynandığını anlatır.
- * Su altı tepeliği.

banko at

- * Yaşlarda dereceye gireceği kesin olarak tahmin edilen at.

banko geçme

- * Banko geçmek durumu.

banko geçmek

- * Yaşlarda veya toto, loto gibi oyunlarda, bir atın veya sayının kesin olarak tutturulacağını tahmin edip işaretlemek.

banko sayı

- * Sayısal loto oyununda, garanti olarak çıkacağı tahmin edilen sayı.

banlama

- * Banlamak işi.

banlamak

- * Horoz ötmek.
- * Bağlamak.

banliyö

- * Genellikle oturma alanı niteliğinde olan, şehir merkezinden uzakta veya sınırlarına yakın yerlerde bulunan şehir yöresi, çevre, dolay.

banliyö treni

- * Şehirle banliyö arasında işleyen tren.

banma

- * Banmak işi.

banmak

- * Katı bir şeyi sulu veya tuz, biber gibi toz durumundaki maddelerin içine batırıp çıkarmak.

bant

- * Düz, ensiz, yassı bağ, şerit.
- * Yara üzerine yapıştırılan özel olarak hazırlanmış ilâçlı küçük şerit.
- * Ses alma cihazlarında seslerin kaydı için kullanılan manyetik oksitli plâstik veya selüloz şerit.

bant çözmek

- * manyetik bir bant üzerine alınmış sesleri yazıya aktarmak, deşifre etmek.

bant doldurmak

- * bir bandı ses kaydederek kullanmak.

bant zımpara

- * Çekmeye dayanıklı, uzun kâğıt veya bezden üretilmiş, genellikle zımparalama makinelerinde kullanılan aşındırma gereci.

bantlama

- * Bantlamak işi.

bantlamak

- * Bantla iki şeyi birbirine tutturmak, bant yapıştırmak.

bantlayıcı

- * Bant yapan kimse.
- * Bantlama makinesi.

banttan vermek

* genellikle radyo ve televizyonda banttan yararlanarak daha önceden alınmış bir sesi veya görüntüyü yayınlamak.

banyo

* Yapılarda, içinde yıkanılan bölüm, hamam.

* Banyo küvetinde yıkanma.

* Tedavi amacı ile hazırlanan ilâçlı su.

* Vücudun bir bölümünü veya bütünü, fiziksel veya kimyasal bir etki altında bir süre bulundurma işlemi.

* Duyarlı yüzeylerin işlenmesinde belirli bir işlemin gerektirdiği maddeyi erimiş olarak içinde bulunduran

sıvı.

banyo bataryası

* Sıcak ve soğuk su ile duş bağlantısının bir arada bulunduğu musluk takımı.

banyo almak

* banyo yapmak.

banyo dolabı

* Banyo için gereken bütün malzemenin içinde bulundurulduğu dolap.

banyo havlusu

* Banyo sonrası kullanılan ve özel olarak yapılan havlu.

banyo kabini

* Duş kabini.

banyo kazanı

* Banyoyu ve suyu ısıtmak için yapılan özel kazan veya ısıtma aleti.

banyo küveti

* Genellikle içine su doldurulup yıkanmaya elverişli tekne.

banyo sabunu

* Banyo yaparken vücudu yıkamak için kullanılan sabun.

banyo takımı

* Banyo odalarında ıslak zemine serilen altı plâstik, üstü havlu benzeri dokuma olan paspas.

banyo yapmak

* yıkanmak.

banyolu

* İçinde banyo bölümü olan.

* Banyodan henüz çıkmış bir kimsenin durumu.

banyosuz

* Banyosu olmayan.

baobap

* Ebegümeçigillerden, sıcak ülkelerde yetişen, çok yüksek olmamakla birlikte, gövdesinin çevresi 20 m yi aşabilen bir ağaç (Adansonia digitata).

bap

* Kapı.

* (kitaplarda) Bölüm, başlık.

* Konu, husus.

* Arap gramerinde mastar çeşitlerinden her biri.

bar

* Anadolu'nun doğu ve kuzey bölgesinde, en çok Artvin ve Erzurum yörelerinde el ele tutuşularak oynanan, ağır ritimli bir halk oyunu.

bar

- * Danslı, içkili eğlence yeri.
- * Ayaküstü içki içilen meyhane.
- * Bir salonda içki içmek için hazırlanmış köşe.

bar

- * Hava basıncı birimi.

bar

- * Cam kaplarda oluşan pas.

bar

- * Halterde kaldırılması gereken alet.

bar ateşi

- * Yoğun yaylım ateşi.

bar bağlamak

- * kir bağlamak, paslanmak.

bar bar

- * Bağlamak fiili ile kullanılarak bağrışın öfkeli ve yüksek sesle olduğunu anlatır.
- * Apaçık görünmek, ortada olmak.

bar havası

- * Bar oyunlarında tek veya toplu olarak söylenen ezgi.

bar tutmak

- * bar oynamak için hazırlanmak ve oyuna başlamak.

baraj

- * Suyu toplamak, gücünden yararlanmak amacıyla akarsu üzerinde yapılan bent, bûğet.
- * Herhangi bir alanda başarıyı tespit etmek için gerekli olan şart.
- * Futbol veya hentbolda serbest atışı yapacak oyuncunun önünde karşı takım oyuncularının yanyana dizilip oluşturdukları duvar.

baraj ateşi

- * Yoğun yaylım ateşi.

baraj mesafesi

- * Serbest atış sırasında, atış noktasından kaleye doğru ve oluşturulan baraja kadar belirlenen nizamî ara açıklığı.

baraj yapmak (veya kurmak)

- * (futbol veya hentbolda kaleye yapılan vuruşları önlemek için) oyuncular kale önünü kapatacak biçimde sıralanmak, duvar yapmak.

barajı aşmak

- * herhangi bir sebeple konulmuş olan şartı yerine getirip başarı sağlamak.

barak

- * Tüylü, kıllı çuha, kebe.
- * Bir cins tüylü av köpeği.

baraka

- * Tahta, çinko gibi hafif şeylerden yapılmış, temelsiz eğreti yapı.

barakacık

- * Küçük baraka.

baran

* Yağmur.

barata

* Osmanlı sarayında genel olarak bostancıların, baltacı ve kapıcıların giydikleri, kırmızı çuhadan yapılmış, ucu kıvrık, uzunca başlık.

* Bilim doktorlarının ve kardinallerin giydikleri dört köşe külâh veya başlık.

baratarya

* Kaptanın, tayfaların, gemi sahibine, armatöre veya sigorta ortaklığına bilerek verdikleri zarar.

barba

* İhtiyar Rum meyhanecilerine seslenmek için kullanılır.

barbakan

* Kale duvarlarında düşmana ok atmak için açılmış delik.

barbar

* Uygarlaşmamış.

* Uygarlaşmamış kavim, topluluk.

* Kaba ve kırıncı.

* Kaba saba, ilkel.

barbarca

* Barbara yakışan bir biçimde.

* Kaba ve kırıncı bir davranışla.

barbarizm

* Bir sözün fonetik veya morfolojik yapısında yapılan büyük yanlışlık.

barbarlaşma

* Barbarlaşmak işi.

barbarlaşmak

* Barbar gibi davranmak.

barbarlık

* Barbar olma durumu.

barbaşı

* Bar oyunlarında sıranın sağ başında yer alan ve oyunun düzenini sağlayan kimse.

barbata

* Kalelerde mazgal ve mazgal siperlerinin oluşturduğu girintili çıkıntılı dış duvarların üst bölümü, kale korkuluğu.

barbekü

* Özellikle balkonlarda ızgara et pişirmekte kullanılan ve duvar içerisine gömülmüş ocak.

barbunya

* Barbunyagillerden, kırmızı pullu, beyaz etli, kemikli bir balık (Mullus barbatus).

* Taneleri yuvarlak, oval veya yassı, kırmızı benekli, bir tür fasulye.

barbunyagiller

* Dikenli yüzgeçliler alt takımına giren, vücutları iri pullarla kaplı, barbunya ve tekir türleri iyi bilinen bir familya.

barbut

* Zarla oynanan bir çeşit kumar.

barcı

* Bar işleten kimse.

barcılık

- * Barcı olma durumu.
- * Barcının işi veya mesleği.

barça

- * Orta Çağda kullanılan kürekli ve yelkenli taşıma gemisi.
- * Kalyon türünden küçük savaş gemisi.

barçak

- * Kılıç kabzasının siperi.

barda

- * Dam ustalarının kullandığı, başının bir ucu çember parçası biçiminde eğri, öbür ucu keskin çekiç.
- * Fıçı keseri.

bardacık

- * Bir tür küçük ve tatlı yaşıncir.

bardacık eriği

- * Bardak eriği.

bardağı taşıran damla

- * sabır tüketen aşırı davranış veya durum.

bardağı taşımak

- * sabrını tüketmek.

bardak

- * Su ve benzeri şeyleri içmek için kullanılan, genellikle camdan yapılan kap.
- * Bir bardağın alacağı miktar.
- * (bazı bölgelerde) Toprak testi.

bardak eriği

- * İri ve tatlı bir tür erik.

bardakaltı

- * Bardağın konulduğu yeri kirletmemesi için kullanılan, genellikle örgü, kâğıt veya plâstik örtü.
- * Yemek öncesi yenilen bardak altı büyüklüğünde bir tür lâhmacun.

bardakçı

- * Bardak veya çömlek yapan veya satan kimse.

bardaktan boşanırcasına yağmak

- * (yağmur) çok şiddetli yağmak.

bardan

- * Çok beyaz.

bardan

- * Yük taşımak için kullanılan çanta veya çuval.

bardan bardan

- * Beyaz beyaz.

bardo

- * Aygır ile dişi eşek çiftleşmesinden üretilen her yaştaki hayvan.

barem

- * Devlet memurlarının maaşlarının derece ve tutarlarını düzenleyen sistem ve çizelge.

baret

* İşçilerin başlarına giydikleri, metal veya plâstikten yapılmış şapka.

baret

* Küçük takke, papaz takkesi.

* Bir tür süs iğnesi.

barfiks

* Çeşitli beden hareketleri yapmaya elverişli yükseklikte, iki ayak üzerine tutturulmuş çubuklu jimnastik aracı.

bargâh

* İçine izinle girilen yer, otağ, yüksek divan.

bargam

* Levreğe benzer bir balık.

barhana

* Kafilé, küçük kervan, göç.

* Göç eşyası, ev eşyası.

barı

* Bahçe duvarı, çit.

barınak

* Barınılacak yer, melce.

barındırma

* Barındırmak işi.

barındırmak

* Barınmasını sağlamak.

barınma

* Barınmak işi.

barınmak

* Doğa etkilerinden korunmak için kapalı bir yere sığınmak.

* Yerleşmek, yaşamak için uygun şartlar bularak oturmak.

* Çevresiyle uyumlu, dirlik içinde yaşamak.

* (soyut kavramlar için) Bir yerde etkili olmak, gelişecek ortamı bulmak.

barış

* Barışmak işi.

* Savaşın bittiğinin bir antlaşmayla belirtilmesinden sonraki durum, sulh.

* Böyle bir antlaşmadan sonra insanlık tarihindeki süreç.

* Uyum, karşılıklı anlayış ve hoşgörü ile oluşturulan ortam.

barış görüş olmak

* her türlü dargınlığı unutarak barışmak.

barış yapmak

* barış antlaşmasını imzalamak.

barışçı

* Barışı seven, barışsever, sulhçu, sulhsever, sulhperver.

* Barışı amaçlayan, barışı öngören.

barışçıl

* Bkz. barışçı.

barışçılık

* Barışçı olma durumu, kavga etmeme eğilimi.

barışık

* Başkası ile barış durumunda bulunan, dargın veya düşman olmayan, sevecen, hoşgörülü.

barışık olmak

* sevecen ve hoşgörülü davranmak.

barışıklık

* Barışık olma durumu.

barışma

* Barışmak durumu, uzlaşma, anlaşma.

barışmak

* İki taraf, aralarındaki dargınlığı kaldırmak, uzlaşmak, anlaşmak.

* Sevmek, zevk almak.

barışsever

* Barışçı, barışçıl, sulhçu, sulhsever, sulhperver.

barışseverlik

* Barışsever olma durumu.

barıştırma

* Barıştırmak işi.

barıştırmak

* Barışmalarını sağlamak, ara bulmak.

bari

* Hiç olmazsa, hiç değilse, o hâlde, öyle ise.

* Keşke.

barikat

* Bir yolu veya geçidi kapamak için her türlü araçtan yararlanılarak yapılan engel.

barikat kurmak

* engel oluşturmak.

barikat yapmak

* çeşitli araçlarla bir engel oluşturmak.

barikatlama

* Barikatlamak işi.

barikatlamak

* Barikat ile çevirmek, barikat yapmak.

barisfer

* Bkz. ağır küre.

barit

* Baryum oksit (BaO) veya baryum hidroksit Ba(OH)₂.

baritin

* Doğal baryum sülfat (BaSO₄).

baritli

* İçinde barit bulunduran.

baritli yıkama

* Kalınbağırsağın ve rektumun radyolojik işlemde baryum sülfatla doldurulması ve yıkanması.

bariton

- * Tenor ve bas arasındaki erkek sesi.
- * Basso ile alto arasında ses veren, pistonlu bir tür ağız çalgısı.

bariyer

- * Hemzemin geçitlerde kara yolu güvenliğini sağlamak için kullanılan açılır kapanır engel.
- * Kara yollarının kenarlarına yapılan korkuluk, engel.
- * Herhangi bir yolu kapamak için yapılan engel.
- * Engelli at yarışlarında üzerinden atlanması gereken yapay engel.

bariz

- * Açık, göze çarpan, belirgin.

barizleşme

- * Barizleşmek işi.

barizleşmek

- * Bariz duruma gelmek.

bark

- * Bkz. ev bark.

barka

- * Büyük sandal.

barkarol

- * Venedik gondolcülerinin söz ve müziği önceden yazılmadan, içlerinden geldiği gibi söyledikleri şarkı.
- * Ritmi üç zamanlı müzik eseri.

barklanma

- * Barklanmak işi veya durumu.

barklanmak

- * Ev sahibi olmak; evlenmek.

barkot

- * Çizgi im.

barlam

- * Bkz. barlam.

barmen

- * Bar tezgâhtarı.

barmenlik

- * Bar tezgâhtarlığı.

baro

- * Bir şehir veya bir bölge avukatlarının bağlı oldukları meslek kuruluşu.

baro başkanı

- * Baro genel kurulunca en az on beş yıllık kıdemi olan avukatlar arasından seçilen ve baroyu temsil eden

baro üyesi.

barograf

- * Bir hava taşıtının uçarken izlediği yolun yüksekliklerini çizgi hâlinde göstermeye veya işaretlemeye yarayan alet, yükseklikölçer.

barok

- * M.S 1600 ile 1750 yılları arasındaki klâsik sanatı izleyen resim, mimarlık üslûbu.

* Batı edebiyatlarında dengeden çok harekete, düşünceden çok duyuma, biçimlerin serbestçe yaratılmasından duyulan coşkuya önem veren, abartmalı, etkileyici, çelişkiden çekinmeyen edebiyat akımı.

barok müzik

* Çalgılar arasında veya çalgılarla sesler arasında karşıtlıklar kuran XVI-XVIII. yüzyıllar arasındaki müzik reformunu oluşturan müzik.

barokçu

* Barokçuluk yanlısı olan kimse.

barokçuluk

* Barok sanat ve edebiyat görüş ve ilkelerini benimseyen akım.

barometre

* Basınçölçer.

* Gösterge.

baron

* Batı ülkelerinde vikont ile şövalye arasında soyluluk unvanı.

baronluk

* Baron olma durumu veya baronun görevi.

baroskop

* Havanın içinde bulunduğu cisimlerin ağırlığı üzerine yaptığı hafifletici etkiyi gösteren ve havası boşaltılabilen bir fanus içinde terazisi bulunan fizik cihazı.

barparalel

* Düşey direkler üzerine paralel olarak tutturulmuş iki tahta çubuktan oluşmuş jimnastik aracı.

barsak

* Bağırsak.

barsam

* Yüzgeçleri dikenli ve zehirli bir çeşit çarpan balığı (Trachinus vipera).

barsama

* Güzel kokulu yaprakları yemeklere konulan, nane ve yaban kekiğinin ortak adı.

barudî

* Koyu gri renkte olan.

barut

* Ateşli silâhla bir merminin atılmasına veya herhangi bir aracın fırlatılmasına yarayan, patlayıcı, katı madde.

barut esmeri

* Koyu esmer renkte olan (kimse).

barut fıçısı

* Barut koymaya, doldurmaya ve muhafaza etmeye yarayan kutu, fıçı.

barut fıçısı gibi

* çok kızgın, sinirli ve kinle dolu kimse.

* her an olay çıkacak yer veya kavgaya yol açacak durum.

barut gibi

* öfkeli, huysuz, sert, aksi (kimse).

* pek ekşi veya acı.

barut hakkı

* Mermiyi istenilen uzaklığa atabilmek için gerekli barut gazı basıncını sağlamaya yetecek miktarda barut.

barut kesilmek (veya olmak)
* çok öfkelenmek.

barut kokusu gelmek
* savaş tehlikesi sezilmek.

barut rengi
* Koyu gri.

barutçu
* Barut yapan kimse.

barutçuluk
* Barut yapma veya alıp satma işi.

baruthane
* Barut yapılan veya saklanan yer.

barutla oynamak
* tehlikeli işlerle uğraşmak.

barutluk
* Barut saklanan kap veya yer.

baryum
* Atom sayısı 56, yoğunluğu 3.78 olan, doğada en çok baryum sülfat ve baryum karbonat olarak bulunan, havada çabuk oksitlenen, gümüş renginde, katı ve basit bir element. Kısaltması Ba.

baryum karbonat
* Karbondioksitin, barit üzerine etkisiyle elde edilen beyaz bir katı.

baryum sülfat
* Baritin.

bas
* En kalın erkek sesi.
* Sesi böyle olan sanatçı.
* En kalın sesli orkestra çalgısı.

bas (veya bas git)
* çekil, yürü, git, defol!.

bas bariton
* Basın çıkamadığı ince tonlara çıkabilen, buna rağmen basın indiği kalın ve tok tonlara inemeyen sesi olan sanatçı.

bas bas
* Bağırarak fiili ile kullanılarak bağırışın yüksek sesle olduğunu anlatır.

bas tutmak
* ince sesli çalgılara tek perdeden eşlik etmek.

basak
* Merdiven.

basaklı
* Merdiveni olan.

basaksız
* Merdiveni olmayan.

basamak

* Bir yere çıkarken veya bir yerden inerken basılan ve art arda gelen, birbirinden belirli aralıklarla yükselen düz yüzeylerden her biri.

* Derece, aşama, kerte.

* Bir amaca ulaşmak için yararlanılan kişi, durum veya yer.

* (aritmetikte) On kuralına göre yazılmış bir sayının, her rakamının bulunduğu sıra, hane.

* (cebirde) Bir tam denklemde bulunan bilinmeyenin en yüksek kuvveti.

basamak basamak

* Yavaş yavaş (yükselme veya inme).

* Derece derece.

basamak yapmak

* bir durumu daha yükseğine erişmek için araç olarak kullanmak.

basamaklı

* Basamağı olan, basamak basamak olan.

basar

* Göz.

* İleriye görme, algılama yetisi.

basar

* Merdivenin ayakla basılan yüzeyi.

basarî

* Görme ile ilgili.

basarna

* Bir cismin bir yanını kaldıraçla yükseltme işi.

* Dalyanın kapak yeri.

basbayağı

* Alışlıandan, bilinenden hiçbir değişikliği olmayan.

basen

* Omurganın bel ile kalça arasındaki bölümü.

* Kıtasal uzantıdan okyanus ortası sırtlarına kadar devam eden ve 4000-5000 m derinliği olan deniz dibi.

bası

* Resim klişesi, dökme harf, taş kalıp kullanarak makine yardımı ile kâğıda ve bez gibi şeylere yazı, resim çıkarmak işi, tabı.

basıcı

* Kitap, dergi gibi şeyleri basan kimse, tâbi.

basıcılık

* Basıcı olma durumu veya basıcının işi.

basık

* Basılmış, yassılaştırmış.

* Çok yüksek olmayan, alçak.

* Kısık.

basıklaştırma

* Basıklaştırmak işi.

basıklaştırmak

* Basık durumuna getirmek.

basıklık

* Basık olma durumu.

* Bir elipsin büyük ve küçük eksenleri arasındaki farkın büyük eksene oranı.

basıla

* Basımcılıkta, provalarda "basınız, basılsın" anlamlarında kullanılan terim.

basıla vermek

* prova hâlindeki bir kitabın veya herhangi bir yazının basıma uygun olduğunu bildirmek.

basılı

* Basılarak yerleştirilmiş.

* Basım evinde basılmış, matbu.

basılış

* Basılmak işi veya durumu.

basılma

* Basılmak işi.

basılma dayanımı

* Dokusunu basarak ezmeye çalışan dış etkilere ağacın gösterdiği direnç.

basılmak

* Basmak işine konu olmak veya basmak işi yapılmak.

basım

* Bası sanatı, tabaat.

* Bası işi, tabı, tipografya.

basım evi

* Bası işi yapılan yer, matbaa.

basımcı

* Basım evi işleten kimse, matbaacı.

basımcılık

* Basım evi işletme işi, kitap basma işi, matbaacılık.

basın

* Gazete, dergi gibi belirli zamanlarda çıkan yayınların bütünü, matbuat.

basın atâşesi

* Resmî veya özel kurum ve kuruluşlarda, yabancı temsilciliklerde basın ile ilgili konuları düzenleyen yetkili ve sorumlu kimse.

basın bildirisi

* Basın yayını organlarına bilgi vermek amacıyla yetkili kurum veya kişiler tarafından hazırlanmış yazılı açıklama.

basın dünyası

* Görsel ve yazılı basın organları ile burada görevlilerin tümü.

basın kartı

* Mesleği basın işleri olan kimselerin taşıdığı kimlik belgesi.

basın özgürlüğü

* Görüş ve düşünceleri basın ve yayın yoluyla açıklayabilme ve yayabilme hakkı.

basın toplantısı

* Yetkili veya ilgili bir kimsenin, bir konu veya çeşitli konular üzerinde açıklamada bulunmak için gazetecilerle yaptığı toplantı.

basın yasağı

* Basın yayını organlarının bir konu hakkında yayını yapmasını kısıtlayıp engelleme.

basınç

* Bir yüzey üzerine etkide bulunan gücün yüz ölçümü birimine düşen miktarı, tazyik.

basınçlama

* Basınçlamak işi.

basınçlamak

* Hava taşıt araçlarında, insan organizması için yeterli basınç düzeyini sağlamak veya ayarlamak.

basınçlı

* Basınç yüklenmiş olan.

basınçlı su

* Basınç yüklenerek fışkırtılma düzeyine getirilmiş su, tazyikli su.

basınçölçer

* Hava basıncını ölçerek yer yükseltilerini ve hava değişimlerini tespit etmek için kullanılan alet, barometre.

basınçölçüm

* Hava basıncı ölçümlerini inceleyen birim.

basıölçer

* Buharın veya herhangi bir gazın bulunduğu kabın yüzeyine yaptığı basıncı belirleyen alet.

* Akışkanların basıncını ölçen araç.

basıp geçmek

* Önde gideni geçmek.

* Önem vermeyerek uğramamak.

basıp gitmek

* birdenbire gitmek, aklına koyduğu şeyi yapmak üzere bulunduğu yerden uzaklaşmak, çekip gitmek.

basırgama

* Basırgamak işi.

basırgamak

* Ağırlık çökmek veya basmak.

* Kâbus çökmek.

basırganma

* Basırganmak durumu.

basırganmak

* Üzerine ağırlık basmak, kâbus çökmek.

basış

* Basmak işi.

basil

* Bakterilerin çomak biçiminde ince uzun olan türü.

basiret

* Doğru görüş, uzağı görüş, seziş, uyanıklık, anlayış, kavrayış, dikkat, sağgörü.

basireti bağlanmak

* iyi düşünemez, gerçeği göremez bir duruma düşmek.

basiretli

* Gerçeği görebilen, uzağı görebilen, basireti olan, sağgörülü.

basiretsiz

* Gerçekleri görebilmekten uzak, ileri ve uzak görüşlü olmayan, sağgörüsüz.

basiretsizlik

* Gerçekleri, ileriye ve uzağı görememe, sağgörüden yoksun olma.

basit

* Yapılması veya anlaşılması kolay olan, karışık olmayan, bayağı.

* Süssüz, gösterişsiz.

* Bilgi ve görgüsü sınırlı olan, bayağı, görgüsüz.

* Her zaman rastlanan, özelliği olmayan, olağan.

* Kolay.

basit cisim

* Maddesi tek elementten oluşmuş cisim.

basit cümle

* Tek yargı bildiren cümle.

basit faiz

* Faizleri üzerine eklenmemiş ana paraya belli bir dönem sonunda verilen faiz.

basit kelime

* Anlamli olarak daha küçük parçaya bölünemeyen, kök durumundaki kelime, yalın kelime.

basit kesir

* Payı paydasından küçük olan kesir.

basit renk

* Biçmeden geçen beyaz ışığın ayrıldığı renklerden her biri.

basitçe

* Basit olarak, kolay tarafından.

basite indirgemek

* basitleştirmek, sade bir biçime döndürmek, basite irca etmek.

basitleşme

* Basitleşmek işi.

basitleşmek

* Basit duruma gelmek.

basitleştirme

* Basitleştirmek işi.

basitleştirmek

* Gereksiz ayrıntılardan arıtarak sade duruma getirmek.

basitlik

* Basit olma durumu.

Baskça

* İspanya'nın Bask bölgesinde kullanılan dil.

basket

* Basketbolda kazanılan sayı.

basket yapmak

* basketbolda sayı kazanmak.

basketbol

* Beşer kişilik iki takım arasında topu 3 m yükseklikteki karşılıklı duran ağ geçirilmiş iki sepetten birine sokup sayı kazanmak esasına dayanan bir oyun.

basketbolcu

* Basketbol oyuncusu.

basketbolculuk

* Basketbol oynama veya oynatmak işi.

basketçi

* Basketbol oyuncusu, basketbolcu.

baskı

* Bir eserin basılış biçimi veya durumu.

* Bası sayısı.

* Bir eserin basılarak tekrarlanan her bir kezi.

* Giysinin içine kıvrılıp dikilen kenarı.

* Hak ve özgürlükleri kısıtlayarak zor altında bulundurma durumu, tazyik.

* Bir maddeyi sıkıp ezen alet, pres.

* Belirli ruhi etkinlik ve süreçleri, kişinin isteği dışında bilinçaltına itmesi veya bu itilenlerin bilince çıkmasını önleme durumu.

* Karşı takım oyuncusunun hareketini ve sonuç almasını engellemek amacıyla uygulanan yakın savunma durumu.

baskı altında tutmak

* Özgürlüğünü engellemek, kısıtlamak.

baskı grubu

* Bir işin yapılmasında, gerçekleştirilmesinde veya tamamlanmasında baskı oluşturan güç.

baskı kalıbı

* Kitap kaplarına süslemeler basmak için kullanılan kalıp.

baskı resim

* Gravür tekniği ile yapılan resim, kazıma resim.

baskı yapmak

* bir kimseyi bir işi yapmaya zorlamak, zor kullanmak.

baskıcı

* İşlenecek kumaşlar üzerine kalıplara resim basan kimse.

* Matbaacılıkta baskı işlerini yapan kimse.

* Kısıtlayıcı.

baskıcılık

* Baskıcının işi.

baskıda kalmak

* yağmur yağdıktan sonra toprağın üst kısmı sertleşerek tohumlar fidelenip toprak üstüne çıkmak.

baskılı

* Baskısı olan.

baskılık

* Bir masadaki kâğıtların uçmaması için üzerlerine konulan özel biçimdeki ağırlık.

baskın

* Suç işlediği veya suçluların bulunduğu sanılan bir yere ansızın girme.

* Kısa süreli, beklenmedik saldırı.

* (sertlik, zorluk bakımından) Üstün.

baskın basanıdır

* dūřmanı gafil avlayıp saldıran taraf savaşı kazanır.

baskın çıkmak (veya gelmek)

* (karşılaştırma konusu olan kimseyi) geçmek, üstünlüğünü göstermek.

baskın vermek

* anî ve habersiz girmek, saldırıda bulunmak.

baskın yapmak

* suç işlendiğı veya suçluların bulunduğu sanılan bir yere ansızın girmek.

* düşmana ansızın saldırmak.

* ansızın konuk gelmek.

baskına uğramak

* düşmanın beklenmedik bir saldırısıyla karşılaşmak.

* bir yerde suç üstü yakalanmak.

* beklenmedik bir zamanda konuklar gelmek.

baskıncı

* Baskın yapan kimse.

baskısız

* Hak ve özgürlükleri kısıtlanmamış.

* Disiplinsiz.

* Terbiyesiz, ahlâksız.

baskısız büyümek

* serbest bir eğitimle yetişmek.

basklârnet

* Kalın sesli klârnet.

baskül

* Çoğunlukla bir kütleyi çok daha küçük bir kütle yardımıyla tartmaya yarayan alet.

* İki kolu sıra ile kalkıp inebilen, ortasından veya uçlarından birine az çok yakın değışmez bir noktaya

dayanan kaldıraç.

basma

* Basmak işi.

* Üzerinde bası ile yapılmış renkli biçimler bulunan pamuklu kumaş.

* Bu kumaştan yapılmış olan.

* Gazete, dergi, kitap gibi bası ile hazırlanmış yazılı şeyler, matbua.

* Basılmış, matbu.

* İskambil kâğıdı ile oynanan bir oyun.

* Gübre, tezek.

basma kalıbı

* Kitap, kumaş gibi şeylerin baskısı için hazırlanan kalıp.

basmacı

* Basma yapan veya satan kimse.

* Pamuklu, tülbent vb. üzerine kalıpla desen basan kimse.

* Bohça ile köylerde eşya satan kadın, bohçacı.

basmacılık

* Basma alım satımı.

* Pamuklu, tülbent vb. üzerine kalıpla desen basma işi.

* Matbaacılık.

basmahane

* Basma yapılan iş yeri.

basmak

- * Vücudun ağırlığını verecek biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak.
- * (küçük çocuklar için) Ayakta durabilmek.
- * Bir şeyi, üzerine kuvvet vererek itmek.
- * Sıkıştırarak yerleştirmek.
- * Bası işi yapmak, tabetmek.
- * Örtmek, bürümek, kaplamak.
- * Bir şey üzerinde kalıp, mühür gibi bir araçla iz yapmak.
- * Baskın yapmak.
- * Bazı isimlerle birlikte sertlik, aşırılık anlamlarında yardımcı fiil olarak kullanılır.
- * Bir kimse bir yaşa girmek.
- * Çevreyi kaplamak, çökmek.
- * Basınç yaparak sıvı ve gazları itmek.
- * Kümes hayvanları kuluçkaya yatmak.
- * Bir şeyin etkisinde kalıp eziklik, üzüntü ve ağırlık duymak.

basmakalıp

- * Özgünlüğü olmayan, değişiklik göstermeyen, bilineni tekrarlayan, harcıâlem, klişe.

basmakalıplaşmak

- * Basmakalıp durumuna gelmek.

basmalı

- * Basma özelliği olan.

basmalık

- * Üzerine basılacak şey.

basso

- * En kalın erkek sesi.
- * En kalın sesli orkestra çalgısı.

bastana salatası

- * Domates, taze soğan, yeşilbiber, maydanoz, nane ve limon suyu kullanılarak yapılan bir salata türü.

bastarda

- * Bkz. baştarda.

bastı

- * Kıyma ile pişirilmiş sebze.
- * Bastırma.

bastıbacak

- * Bacakları kısa veya çarpık (kimse).
- * (çocuk için) Yaramaz.

bastığı yerde ot bitmez

- * gittiği yere uğursuzluk götürür, gittiği yerin bereketini kurutur.

bastığı yeri bilmemek

- * çok sevinmek.
- * şaşkınlıktan nerede olduğunu seçememek, durumunu kontrol edememek.

bastık

- * Pestil.

bastırak

- * Yol yapımında çakıl, kum, curuf gibi maddeleri ezmeye ve sıkıştırmaya yarayan alet.

bastırık

- * Kapıyı arkadan bastırmak için kullanılan ağaç dayak.
- * Ağırlık, baskı, yük.

bastırılma

- * Bastırılmak işi.

bastırılmak

- * Bastırmak işine konu olmak.

bastırım

- * Ruh dünyasında oluşan tepkimelerin bilinç dışına yansması.

bastırma

- * Bastırmak işi.
- * Bastı.

bastırmak

- * Basmak işini yaptırmak.
- * Zararlı bir olayı önlemek.
- * Üstünlüğünü göstermek.
- * Bir kumaşın kenarını kıvrıp dikmek.
- * Gidermek.
- * (cevap için) Hemen yetiştirmek.
- * Ansızın birinin yanına gitmek.
- * Birdenbire ve pek çok etkisini göstermek.
- * Kümes hayvanlarını kuluçkaya yatırmak.
- * Baskı yapmak, üzerine iyice düşmek.

bastıka

- * Bir yelken serenine veya herhangi bir ağaca açılan delik.

baston

- * Yürürken dayanmaya yarayan ağaç veya metalden yapılan araç.
- * Geminin baş tarafındaki yatık direğin (cıvadranın) dışarıya doğru uzanan parçası.

baston francela

- * İnce, uzun ekmek.

baston gibi (veya baston yutmuş gibi)

- * dimdik duran veya yürüyen (kimse).

bastoncu

- * Baston yapan veya satan kimse.

bastonculuk

- * Baston yapma veya satma işi.

bastonlu

- * Bastonu olan.

bastonsuz

- * Bastonu olmayan.

basur

- * Kalın bağırsağın alt bölümünde ve anüste toplardamarların genişlemesiyle oluşan varis, hemoroit.

basur memesi

- * Anüste genişleyip meme gibi uzamış damar yığını.

basur otu

- * Düğün çiçeğigillerden, nemli ormanlarda biten, köklerinde basur memelerine iyi gelen bir madde bulunan, sarı çiçek açan küçük bir bitki (Ranunculus ficaria).

basurlu

* Basuru olan, hemoroitli.

basübadelmeyt

* Ölümden sonra dirilme.

basya

* Sapotgillerden, tohumlarından sabunculukta kullanılan bir yağ elde edilen, Asya'da yetişen bir ağaç (Basia).

baş

* İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız gibi organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.

* Bir topluluğu yöneten kimse.

* Başlangıç.

* Temel, esas.

* Arazide en yüksek nokta.

* Bir şeyin genellikle toparlakça ucu.

* Bir şeyin uçlarından biri.

* Kasaplık hayvanlarda ve bazı yiyeceklerde tane.

* Para değiştirirken verilen veya alınan üstelik, sarrafiye.

* Bir şeyin yakını veya çevresi.

* "Baş" kelimesi birçok deyimde "öz varlık, kendisi" anlamını taşıyan bir zamir niteliğindedir.

* Önem veya yönetim bakımından ileride olan, en önemli, en üstün anlamında birleşik kelimeler yapar.

* Güreşte pehlivanların ayırdıkları beş derecenin en yükseği.

* "... başına" adlardan sonra ve nicelik anlatan kelimeden önce gelerek üleştirme anlamı verir.

* Deniz teknelerinde ön taraf.

* En uç, yüksek nokta veya en ön.

baş

* Çıban.

baş ağırlık

* Ağır sıklet.

baş ağrısı

* Başın ağrması, başta oluşan rahatsızlık.

* Sürekli sıkıntı yaratan durum veya kimse.

baş ağrısı olmak

* sıkıntı vermek, uğraştırmak.

baş ağrıtmak

* tedirgin etmek, bıkkınlık vermek, can sıkmak.

baş alamamak

* çok uğraştıran bir konu yüzünden vakit ve fırsat bulamamak.

baş almak

* fırsat bulmak.

baş aşağı

* Başı aşağı gelmek üzere.

baş aşağı düşmek

* kişiliğinden kaybederek toplum içindeki durumu sarsılmak.

baş aşağı etmek

* tersine çevirmek.

baş aşağı gelmek

* tepesi üstü düşmek.

baş aşağı gitmek

* sürekli zarar görmek veya kötüleşmek.

baş aşağı gitmek

* işleri ters gitmek, sürekli zarar etmek.

baş bağlamak

* başına bir örtü örtmek.

* başak vermek.

* birine veya bir şeye bağlanmak, intisap etmek.

baş baş

* çocukların "Allaha ısmarladık" anlamında ellerini başlarına götürmelerini sağlamak için söylenir.

baş başa

* Birlikte, beraberce.

baş başa (veya kafa kafaya) vermek

* iki veya daha çok kimse bir kenara çekilip konuşmak.

* dayanışmak.

baş başa bırakmak

* birinin, bir şeyle veya bir kimseyle yalnız kalmasını sağlamak.

baş başa kalmak

* biriyle veya bir şeyle yalnız kalmak.

baş başa olmak

* birlikte bulunmak, beraber yaşamak.

baş belası

* Sıkıntı, üzüntü veren.

baş bezi

* Mendil.

baş bıçağı

* Ustura.

baş biti

* Bkz. bit.

baş bulmak

* (alış verişte) kazanç bırakmak.

baş çanağı

* Kafa taşı.

baş çekmek

* ön ayak olmak.

baş çevirtmek

* başı arkaya doğru döndürtmek.

* birinin arkasından hayranlıkla bakmak.

baş döndürmek

* başarıdan, gururdan, sevinçten çok mutlu duruma getirmek, aşırı heyecanlandırmak.

baş döndürücü

* (çabuklukta) olağanüstü, aşırı.

* baygınlık verici.

baş döndürücü

* Şaşkına, serseme çevirici.

baş dönmesi

* Göz kararır düşecek gibi olma.

baş edebilmek

* bir kimseyi yola getirmeye veya bir şeyi yapmaya gücü yetmek.

baş eğmek

* saygı göstermek için baş eğerek selâmlamak.

* direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek, inkıyat etmek.

baş elde iken

* ölmeden, yaşarken sağ iken.

baş etmek (veya edememek)

* gücü yetmek (yetmemek), başarı kazanmak (kazanmamak).

baş gelmek

* yenmek, gücü yetmek.

baş göstermek

* belirlemek, ortaya çıkmak, zuhur etmek, vuku bulmak.

baş göz etmek

* evlendirmek.

baş göz olmak

* evlenmek.

baş kaldırma

* baş kaldırmak işi, isyan.

baş kaldırmak

* ayaklanmak, yönetime karşı gelmek, isyan etmek.

* iyice coşmak, kabarmak.

baş kaldırmamak

* Bkz. başını kaldırmamak.

baş kesmek

* selâm için baş eğmek.

baş kış vurmak

* baştan gelen dalgalarla gemi, başı ve kışı üzerinde inip kalkmak.

baş kınır fes içinde, kol kırılır yen içinde

* aile içindeki, arkadaşlar arasındaki uyuşmazlıklar yabancılara duyurulmamalıdır.

baş komak (koymak)

* bir şey uğruna ölümü göze almak.

baş koşmak

* bir işi başarmak için çalışmak.

baş nereye giderse, ayak da oraya gider

* küçükler büyüklerin izinde gider, her işte onları örnek tutarlar.

baş ol da, istersen soğan başı ol

* küçük bir işte de olsa, başta olmak önemlidir.

baş olan boş olmaz

- * bir yerde baş olan kimse taşıdığı değer dolayısıyla o yere gelmiştir.
- * iş başındaki kişinin işi çoktur.

baş örtüsü

- * Bkz. başörtü.

baş sağlığı

- * Ölen bir kimsenin yakınlarına söylenen ilgi ve yakınlık anlatan söz.

baş sağlığı dilemek

- * ölen bir kimsenin yakınlarına ilgi ve yakınlık anlatan söz söylemek.

baş sallamak

- * karşısındakinin her sözünü uygun bulur görünmek.

baş tacı

- * Çok sevilen, çok yüksek tutulan (kimse veya şey).

baş tacı etmek

baş tacı etmek

- * çok sevmek ve saymak, el üstünde tutmak.

baş tutamamak

- * rüzgâr, fırtına yüzünden, yapısındaki veya yükselişindeki bir bozukluk sebebiyle gemi dümene uymamak, rotadan çıkmak.

baş tutmak

- * elebaşı olmak.

baş ucu

- * Yatılan bir yerin baş konulan yönü veya yakını.

baş ucu kitabı

- * Sık sık yararlanılan, ana bilgileri veren, değerini hiç yitirmeyen eser.

baş üstünde tutmak

- * çok iyi ağırlamak.

baş üstünde yeri var

- * büyük bir saygı ve ilgi ile karşılanır veya ağırlanır.

baş üstüne

- * bir dileğin yerine getirileceğini içtenlikle belirtmek için "peki" anlamında kullanılan söz.

baş vermek

- * (çıban) olgunlaşmak.
- * (buğday vb. bitkiler) başak bağlamaya başlamak, başak oluşmak.
- * (gemi, kayık) döndürmek, çevirmek.

baş yakmak

- * kötü duruma düşürmek.

baş yapmak

- * (kuaför) saç bakım ve tuvaleti yapmak.

baş yanılır (kınılır) börk (fes) içinde, kol kınılır kürk (yen) içinde

- * aile içindeki kişilerin anlaşmazlıkları aile içinde kalmalıdır.

baş yarma

- * Vida yapımında kullanılacak olan perçinlerin başlarına tornavida yerleri açmak işi.

baş yastığı

* Yatakta başın altına konulan yastık.

baş yemek (başını yemek)

* birinin ölümüne veya yok olmasına sebep olmak.

* birinin güç duruma düşmesine yol açmak.

başa baş

* birinden üstün olmadan.

başa baş

* Eşit durumda, dengeli olarak.

başa baş gelmek

* eşit olmak, denk olmak.

başa baş noktası

* bir yabancı paranın veya değerli kâğıdın piyasa değeri ile üstünde yazılı değerın aynı olması durumu.

başa çıkmak

* güçlükler çıkaran biriyle olan işini, kendi istediği yolda sonuçlandırabilmek.

başa çıkmak

* bir şeye gücü yetmek.

başa geçmek

* en üstün yeri almak.

başa gelen çekilir

* çaresiz durumlara düştüğünde insanın kendini üzüntüye kaptırmayıp bu durumlara katlanmasının olağan ve doğru bulunduğunu anlatır.

başa gelmek

* (kötü bir duruma) uğramak.

başa güreşmek

* yağlı güreşte, en usta pehlivanlar başpehlivanlık için yarışmak.

* en üstün sonucu elde etmek için mücadele vermek.

başa vermek

* değiş tokuş yaparken üste bazı şeyler vermek.

başağaç

* Boyuna dikey yönden kesilmiş olan ve yıl halkaları çember biçiminde görüntü veren ağaç.

Başak

* Zodyak üzerinde Aslan ile Terazi burçları arasında bulunan burcun adı, Zodyak.

başak

* Arpa, buğday, yulaf gibi ekinlerin taneleri taşıyan kılçıklı başı.

* Tarlalarda, bağlarda dökülmüş veya tek tük kalmış olan ürün.

başak bağlamak (veya tutmak)

* arpa, buğday, yulaf gibi ekinlerde başak oluşmak.

başak toplamak

* tarlalarda kalmış başakları veya bağlarda dökülmüş meyveleri toplamak.

başakçı

* Tarlalarda kalmış başakları veya bağlarda dökülmüş meyveleri toplayan kimse.

başakçık

* Çiçeklerde başağı oluşturan çiçek demeti veya topluluğu.

başaklama

* Başaklamak işi.

başaklamak

* Tarlalarda, bağlarda kalmış döküntüleri toplamak.

başaklanma

* Başaklanmak durumu.

başaklanmak

* Başak bağlamak, tutmak.

başaklı

* Başağı olan (ekin).

* Arka ucu başka biçimde olan (ok).

başaktör

* Bir filmde veya bir tiyatro eserinde en önemli erkek oyuncu.

başaktörlük

* Başaktörün işi veya mesleği.

başaktris

* Bir filmde veya bir tiyatro eserinde en önemli kadın oyuncu.

başaktrislik

* Başaktrisin işi veya mesleği.

başaltı

* Yağlı güreşte pehlivanların ayrıldığı beş derecenin ikincisi.

* Gemilerde tayfa ve erlerin baş taraftaki koğuşları.

başarı

* Başarmak işi veya başanılan iş, muvaffakiyet.

başarı göstermek (veya kazanmak)

* başarmak.

başarılı

* Başarı gösteren, muvaffakiyetli.

* Başarılmış, üstesinden gelinmiş.

* Başarılı bir biçimde, başarı göstererek.

başarılmama

* Başarılmak işi.

başarılmak

* Başarı ile sona ermek.

başarımla

* Elde edilen bir başarı.

* Bir sporcunun yapabileceği en iyi derece, takat sınırı, performans.

başarısız

* Başarı göstermeyen, muvaffakiyetsiz.

* Başarılamayan, muvaffakiyetsiz.

* Başarı göstermeyerek.

başarısız olmak

* başarı sağlayamamak, başarı gösterememek.

başarısızlığa uğramak
* başarısız olmak.

başarısızlık
* Başarısız olma durumu, muvaffakiyetsizlik.

başarma
* Başarmak işi.

başarmak
* Bir işi istenilen biçimde bitirmek, muvaffak olmak.

başasistan
* En üst derecedeki asistan.

başasistanlık
* Başasistan olma durumu.
* Başasistanın görevi.

başat
* Benzerleri arasında güç ve önem bakımından başta gelen, hâkim, dominant.

başat karakter
* Bir melezde her zaman ortaya çıkan karakter.

başatlık
* Başat olma durumu, hâkimiyet.

başatlık yasası
* Irk karışmasında güçlü öz yapının sonraki soylardan üstün geldiğini kanıtlayan yasa.

başbakan
* Hükûmet başkanı; bakanlar kurulunun başı, kabinenin başı, başvekil.

başbakanlık
* Başbakan olma durumu ve başbakanın görevi.
* Başbakanın makamı.
* Başbakan ve görevlilerinin çalıştığı daire.

başbayi
* Bir dağıtım işinde bütün bayilerin bağlı bulunduğu ana bayi.

başbuğ
* Eski Türklerde baş, başkan, komutan.
* Osmanlı İmparatorluğunda savaş zamanı başka birliklerden ayrılıp bir araya getirilerek oluşturulan birliğin veya milis güçlerinin komutanı.

başçavuş
* Astsubay başçavuş.
* Yeniçeri ocağının çavuşu.

başçavuşluk
* Astsubay başçavuş rütbesi.

başçı
* İşçi başı.
* Çiğ veya pişmiş koyun, kuzu, sığır başı satan kimse.

başcık
* Çiçeklerin erkek organlarında çiçek tozunu taşıyan torbacık, haşefe.

başdanışman

* Danışmanların başı.

başdanışmanlık

* Başdanışmanın işi veya görevi.

başdekorcu

* Dekorcuların başı, dekor hazırlamada en üst sorumlu.

başdekorculuk

* Başdekorcunun işi veya mesleği.

başdizgici

* Bir basım evindeki dizgicilerin başı, başmürettip, sermürettip.

başdizgicilik

* Dizgicilerin başı.

başdümenci

* Dümencilerin başı.

başdümeni

* Gemi veya teknelerin başına yerleştirilen ve iyi bir manevra sağlayan dümen.

başefendi

* Devlet dairelerinde kıdemli memur, başkâtip.

başekspers

* Eksperslerin başı.

başeser

* Kendi türünde en mükemmel eser, başyapıt, şaheser.

başeski

* En kıdemli kimse.

* Yeniçeri bölüklerinin en kıdemsiz subayı ve erlerinin en kıdemlisi.

başfiyat

* En iyi ürün için tespit edilen fiyat.

başgardıyan

* Gardiyanların başı.

başgarson

* Garsonların başı, metrdotel.

başgarsonluk

* Başgarson olma durumu.

* Başgarsonun işi, metrdotellik.

başgedikli

* En yüksek rütbeli astsubay.

başhakem

* Yanşmayı veya oyunu yöneten hakemlerin başı.

başhekim

* Bir hastahaneyi yönetmekle görevlendirilen hekim, baştabip, sertabip.

başhekimlik

* Başhekimin görevi.

* Başhekimin makamı.

başhemşire

* Bir klinik veya hastahanedeki hemşireleri yönetmekle görevlendirilmiş hemşire.

başhemşirelik

* Başhemşire olma durumu.

başhostes

* Hava yollarında hosteslerin en deneyimli ve yapılan sefer boyunca hizmetten sorumlu kimse.

başı açık

* Örtü veya şapka ile başı örtülmemiş.

başı ağrımak

* bir işten dolayı sorumlu duruma düşmek.

başı bağlanmak

* biri evlendirilmek.

* birini yandaş olarak kazanmak, kendi yanında tutmak.

başı bağlı

* Serbest olmayan.

* Evli.

başı belâda

* çözülmesi güç, sıkıntılı bir durumda.

başı belâyâ girmek (veya uğramak)

* sıkıcı, üzücü bir durumla karşılaşmak.

başı bütün

* eşi hayatta olan (karı veya koca).

başı çatlamak

* başı çok ağrımak.

başı çekmek

* herhangi bir konuda önde gitmek, ön ayak olmak.

başı dara düşmek

* sıkıntıya girmek.

başı daralmak

* (para yönünden) sıkıntıya, darlığa düşmek.

başı darda kalmak

* parasızlıktan dolayı sıkıntıda olmak.

başı derde girmek

* sıkıntılı bir duruma düşmek.

başı dertte

* çözülmesi güç, sıkıntılı durumda.

başı devletli

* Talihli, bahtı açık.

başı dimdik

* Onurlu, gururlu.

başı dinç

* Kaygısız ve tasası olmayan.

başı dönmek

- * insana, eşyanın dönmesi, ayağının altından yerin çekilmesi gibi bir duygu gelmek.
- * sıkıntı yaratan bir durum karşısında bunalmak.
- * görkemli bir şey karşısında şaşırarak.
- * para veya mevki sebebiyle şaşırıp şırmamak.

başı dumanlı

- * Doruğunu sis bürümüş (dağ).
- * Sevdadan veya içkiden sarhoş.

başı göğse ermek (veya değmek)

- * beklenmeyen bir mutluluğa ermek.

başı havada

- * sevinçli.

başı hoş olmamak

- * bir şeyden hoşlanmamak.

başı için

- * "çocuğumuzun başı için", "annenizin başı için" gibi sözlerde değerli bir kişi ortaya konarak kullanılan ant veya yalvarma sözü.

başı kalabalık

- * yanında bir işi konuşamayacak kadar çok kimse var.

başı kazan gibi olmak

- * başında çok ağrı ve uğultulu bir sersemlik olmak.

başı nâra yanmak

- * başkası uğruna büyük bir zarara uğramak.

başı önünde

- * uslu, çevrede gözü olmayan.

başı sıkılmak (veya sıkışmak)

- * herhangi bir güçlük karşısında kalmak, bunalmak.

başı sıkıya gelmek

- * herhangi bir güçlük karşısında bunalmak, zor durumda kalmak.

başı taşa değmek

- * ağır bir durum kendisine ders olmak.

başı tutmak

- * gürültüden veya üzüntüden başı ağrımak.

başı üstünde yeri olmak

- * her zaman iyi karşılanmak, ağırlanmak.
- * bir düşünce veya davranışı uygun bulmak.

başı yastığa düşmek

- * yorgunluktan veya güçsüzlükten uykuya dalmak.

başı yastık yüzü görmemek

- * yatağa yatıp uyumamış olmak.

başı yerde

- * utançla, kırgınlıkla, üzüntüyle.

başı yerine gelmek

* zihin yorgunluğu geçmiş olmak.

başı yukarda

* onurlu, kibirli, kendini beğenmiş.

başı yumuşak

* Uysal, söz dinler (kimse).

başı zapt olunmamak

* binicisini alıp götürmek.

başıboş

* Bir şeye veya kimseye bağlı olmayan.

* Bağlanmamış, serbest bırakılmış.

* Ynetimsiz, baskısız, denetimsiz.

başıboş bırakmak

* stnde hiçbir baskı veya denetim bulundurmamak, kendi havasına bırakmak.

başıboş kalmak

* baskı altında bulunmamak, karışanı, grşeni olmamak.

başıboşluk

* Başıboş olma durumu.

başıbozuk

* Askerlerin arasına katılmış sivil savaşçı.

* Düzensiz topluluk.

* Kargaşalı, karışık, içinden çıkılamayan.

başıbozukluk

* Başıbozuk olma durumu.

* Düzensiz davranış, düzensizlik, disiplinsizlik.

başıkabak

* Saçı dökülmüş veya dibinden kesilmış.

* Başını örtmeden.

başım gözüm üstüne

* belirtilen istekleri içtenlikle yapmayı kabul etmeyi anlatır.

başımla beraber

* memnunlukla, seve seve.

başın sağ olsun

* yakınlanıandan birini toprağa vermiş bir kimseye söylenen ilgi ve yakınlık anlatan söz.

başına balta kesilmek (veya olmak)

* sürekli istemek, ısrar etmek, inat etmek.

başına belâ açmak

* kötü bir olay dolayısıyla dert sahibi olmak.

başına belâ almak

* bir sorunla karşılaşmak, kötü bir duruma düşmek.

başına belâ olmak (veya kesilmek)

* sıkıntı vermek, tedirgin etmek, musallat olmak.

başına bir hâl gelmek

* kötü bir duruma uğramak.

* Ölüm ihtimalini bildirmek için kullanılır.

başına buyruk

* kimseden izin almaksızın dilediği gibi davranan.

başına çalmak

* bir şeyi öfkeyle, nefretle geri vermek.

başına çalsın

* birine verilmek istenilen bir şeyin öfke ve nefretle geri çevrildiğini anlatmak için söylenir.

başına çıkarmak

* şımartmak, çok yüz vermek.

başına çıkmak

* birinden yüz bulup ona karşı pek şımartkça davranmak.

başına çorap örmek

* birine, haberi olmadan kötü duruma düşürücü davranışta bulunmak.

başına dert etmek (veya açmak)

* bir şeyi üzüntü konusu yapmak.

başına devlet kuşu konmak

* beklenmediği büyük bir nimeti ele geçirmek.

başına dikmek

* birini veya bir şeyi korumak için bir kimseyi görevlendirmek.

* bir içeceği kabı yukarı kaldırarak sonuna dek içmek.

başına dolamak

* musallat etmek.

başına dünyanın belâsını sarmak

* büyük felâket getirmek.

başına ekşimek

* ağır yük olmak.

* üstüne kalmak.

başına geçirmek

* başına giymek.

* bir şeyi öfke ile birisinin başına vurmak.

başına geçmek

* görevi altında bulundurmak.

* bir işin yönetimini ele almak.

* bir işi yapmaya başlamak.

başına gelmek

* bir görevin başına gelmek.

* kötü bir durumla karşılaşmak.

* beklenmedik, şaşırtıcı bir olay veya durumla karşılaşmak.

başına güneş geçmek

* güneş çarpmak.

başına iş açmak

* uğraştırıcı ve üzücü bir işin çıkmasına yol açmak.

başına iş çıkarmak

* istenilmeyen veya uğraştırıcı bir işe yol açmak.

başına iş çıkmak

* boşa gitmeyen ve beklenmedik bir iş veya olayla karşılaşmak.

başına kakınç etmek

* yapılan bir iyiliği sürekli olarak söyleyerek bıktırmak.

başına kakmak

* yapılan bir iyiliği yüzüne vurarak birini üzme.

başına kalmak

* istemediği hâlde bir işi yapmak veya bir kimseye bakmak zorunluğu ile karşılaşmak.

başına kan çıkmak

* öfkelenmek, hiddete kapılmak, kontrolünü yitirmek.

başına karalar bağlamak

* çok kederlenmek.

başına oturmak

* Bir işi yapmaya başlamak, işe koyulmak.

başına sarmak

* birine musallat etmek.

başına taş etmek

* çok değer vermek, ilgi göstermek.

başına taş düşmek (veya yağmak)

* felâkete uğramak.

başına vur, ağzından lokmasını al

* uysal ve sessiz kimseler için kullanılır.

başına vurmak

* (içtiği içki) ne yaptığını bilemez bir duruma düşürmek.

* (gaz veya sıcaktan) başı ağrımak.

başına yıkmak

* harap etmek, zor durumda bırakmak.

başında

* (bir şeyin) sırada önde olanı, önde geleni.

başında beklemek (veya durmak)

* yanında durup gözetlemek.

başında değirmen çevirmek

* gürültü ile tedirgin etmek.

başında kavak yeli esmek

* (genç için) sorumluluk duygusundan uzak, zevk, eğlence peşinde koşmak.

* gerçekleşmeyecek şeyler düşünerek vakit geçirme.

başında olmak

* aynı sıkıntılı durumda bulunmak.

başında olmak

* yöneticisi olmak.

başında paralansın

* yapılan bir iyilik çok söylendiğinde o iyiliğin artık istenmediğini belirten bir söz.

başında torbası eksik

* eşek gibi bir adam.

başından almak

* kurtulmak, sorumluluğu atmak.

başından aşağı kaynar sular dökülmek

* üzüntülü veya kötü bir olay karşısında birdenbire büyük bir sıkıntı duymak.

başından aşkın olmak

* işi pek çok olmak.

başından atmak

* yapılması güç bir işi yapmaktan kendini kurtarmak.

* sürdürülmesi gereksiz görülen bir bağlılığa, bir ilişkiye son vermek.

başından büyük işlere girişmek (veya kalkışmak)

* gücünün üstünde olan işlere kalkışmak.

başından geçmek

* daha önce aynı duruma uğramış olmak.

başından kesmek

* yapılması istenmeyen bir işi baştan engellemek.

başından korkmak

* hayatından kaygı duymak, cezalandırılmaktan korkmak.

başından savmak

* bir istekte bulunamı sözde bir sebeple uzaklaştırmak.

başını ağrıtmak

* gereksiz sözlerle birini bunaltmak.

* bir iş için birini tedirgin etmek, uğraştırmak.

başını ağrıtmamak (veya başınızı ağrıtmayayım)

* uzun uzun anlatılan bir sorunu sonuca bağlarken sözün uzadığını anlatmak için söylenir.

başını alamamak

* bir şeyden kurtulamamak.

başını alıp gitmek

* izin almadan ve gideceği yeri bildirmeden gitmek, savuşmak.

başını ateşlere yakmak

* başına büyük bir dert almak.

başını bağlamak

* birini nişanlamak veya evlendirmek.

başını beklemek

* gözetlemek.

başını belâya sokmak

* birini, kötü sonuçlar verecek bir duruma itmek.

başını bir yere bağlamak

* birini bir işe yerleştirmek, işsizlikten, başıboşluktan kurtarmak.

başını boş bırakmak

* yalnız veya serbest bırakmak.

başını çatmak

* baş ağrısını önlemek için alnın üstünden arkaya doğru eşarp ve benzeri şeyleri çepeçevre bağlamak.

başını çıkarmak

* (bitki için) filizlenmeye başlamak.

başını derde sokmak

* sıkıntılı bir duruma girmek veya getirilmek.

başını dik tutmak

* onurunu korumak.

başını dinlemek

* sessiz, sakın kalmak.

başını döndürmek

* mutluluktan yarı sarhoş duruma getirmek.

* kendine hayran bırakmak.

başını duman almak

* sis kaplamak, sis bürümek.

başını ezmek

* bir daha kötülük edemeyecek duruma getirmek.

başını gözünü yarmak

* bir işi kötü yapmak, bir işi istenildiği gibi yapmamak.

başını istemek

* öldürülmesini istemek.

başını kaldırmamak (veya kaldıramamak)

* bir işi aralıksız sürdürmek.

* iyileşmemek, yataktan çıkamamak.

başını kaşımaya vakti olmamak (veya başını kaşıyacak vakti olmamak)

* arada en ufak başka bir iş yapamayacak kadar sıkışık durumda bulunmak.

başını koltuğunun altına almak

* ölümü göze alarak bir işe girişmek.

başını kurtarmak

* canını korumak.

* geçimini sağlayacak bir duruma gelmek.

başını nâra yakmak

* birini ağır bir zarara uğratmak.

başını ortaya koymak

* bir işe girerken ölümü göze almak.

başını sokmak

* barınacak bir yer bulmak.

başını taştan taş vurmak

* çaresiz kalarak çok pişman olmak.

başını toplamak

* (kadın) saçını toplayıp başına bir çeki düzen vermek.

başını uçurmak

* Bkz. kellesini uçurmak.

başını vermek

* kendini feda etmek.

başını yakmak

* güç bir duruma sokmak.

başını yemek

* yok olmasına sebep olmak.

başının altında

* yastığının altında.

başının altından çıkmak

* birinin hilesiyle yapılmak.

başının çaresine bakmak

* kimseden yardım görmeden kendi işini kendi yapmak.

başının derdine düşmek

* başka bir şeyle ilgilenmeyecek kadar sıkıntılı durumda bulunmak.

başının dikine gitmek

* kendi düşünce ve görüşünün en iyi olduğuna inanarak kimsenin öğüdünü, uyarısını dinlememek.

başının etini yemek

* karşısındakini bezdirinceye, bıktıncaya kadar sürekli konuşmak veya söylemek.

başının gözünün sadakası

* başa gelecek bir belâyı savmak veya önlemek için yapılan bağış, özveri.

başımam

* Birden çok imam bulunan camilerde yönetici durumundaki imam.

başka

* Bilinenden ayrı, değişik, farklı, özge.

* Nitelik yönünden alışılmışın dışında bir üstünlüğü olan.

* Konu edilen, bilinenden ayrı nesne ve kimse için teklik veya çokluk olarak başkası, başkaları biçiminde

kullanılır.

* "Ayrıca üstelik bir yana" anlamlarında -dan / -den başka biçiminde kullanılır.

başka biri

* diğer bir kimse.

başka işi yok mu?

* Bu işe ne diye karışıyor? Bu iş onu ilgilendirmez.

başka olmak

* farklı olmak, değişik görünmek.

başkaca

* Ayrıca.

başkafiye

* Dize başlarında aynı kelime olmamak kaydıyla aynı sesleri veren kelimelerden oluşan kafiye.

başkahraman

* Bir eserde başrolü oynayan kişi, başkişi.

başkalaşım

* Bir kütlenin fizikçe ve kimyaca değişmesi, istihale, metamorfizm.

başkalaşma

- * Başkalaşmak işi.
- * Embriyon evresinden ergin olana değin bir hayvanın geçirdiğı biçim ve yapı değişimleri, istihale, metamorfoz.

başkalaşmak

- * Başka bir varlığa, niteliğe dönüşmek, değişmek, farklılık kazanmak.
- * Biçim değiştirmek, istihale etmek.
- * Kötüleşmek, bozulmak.

başkalaştırma

- * Başkalaştırmak işi.

başkalaştırmak

- * Başka bir duruma getirmek.

başkaldırı

- * Ayaklanma, isyan.

başkalık

- * Alışılana benzememe, değişik olma durumu, değişiklik.

başkan

- * Bir topluluğun, bir toplantının veya bir derneğin başında bulunan kimse, reis.
- * Bazı ülkelerde devletin ve hükûmetin başı.

başkan vekili

- * Başkanın işini görmesi için yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse.

başkan yardımcısı

- * Başkana yardım eden sorumlu ve yetkili kimse.

başkanlık

- * Başkan olma durumu.
- * Başkanın görevi veya makamı, reislik, riyaset.

başkanlık etmek

- * bir toplantı veya topluluğu, başkan olarak yönetmek.

başkanlık makamı

- * Başkanın odasının bulunduğu veya oturduğu yer.

başkanlık sistemi

- * Devlet yönetiminde tek bir kişinin başkanlığında hükûmet etme ve devleti yönetme esasına bağlı siyasî sistem.

başkarakter

- * Oyunun önde gelen aslı karakteri , aslı tipi.

başkası

- * Diğer bir şahıs, herhangi bir kimse, diğeri, ötekisi.

başkâtip

- * Bir resmî dairede veya kuruluştaki çalışan kâtiplerin başı, başyazman.

başkâtiplik

- * Bir resmî dairede veya kuruluştaki çalışan kâtiplerin başı, başyazman.

başkent

- * Başşehir.

başkentlik

* Başkent olma durumu.

başkesit

* Ağacın boyuna dikey yönde kesilmesi sonunda yıl halkalarının çember biçiminde görüntü verdiği yüzey.

başkilise

* Piskoposluk makamı olan büyük kilise, katedral.

başkişi

* Bir eserin veya bir oyunun en önemli kişisi, başkahraman.

başkomutan

* Savaşta bir devletin bütün kara, deniz ve hava kuvvetlerine komuta eden en büyük komutan, başkumandan, serdar.

başkomutanlık

* Başkomutanın görevi.
* Başkomutanın makamı.

başkonakçı

* Asalağın en iyi geliştiği, dolayısıyla en çok yararlandığı ve yaşamaktan hoşlandığı konakçı.

başkonsolos

* En yüksek derecedeki konsolos.

başkonsolosluk

* Başkonsolosun görevi.
* Başkonsolosun makamı.

başköşe

* Bir yerde en saygın kişinin veya büyüklerin oturması için ayrılan yer.

başköşeye kurulmak

* saygın kişilere ayrılan yere oturmak.

başkumandan

* Başkomutan.

başkumandanlık

* Başkomutanlık.

Başkurt

* Rusya'daki Başkurdistan Federe Cumhuriyeti'nde yaşayan Türk halkı veya bu halkın soyundan olan kimse.
* Bu halka özgü olan, bu halkla ilgili.

Başkurtça

* Başkurt Türkçesi.

başlâhana

* Yaprakları sıkı, yuvarlak başlı lâhana (Brassica oleracea).

başlama

* Başlamak işi.

başlama meridyeni

* Boylamların hesabında başlangıç olarak kabul edilen meridyen.

başlama vuruşu

* Futbolda oyuna ilk başlamada veya her golden sonra topu santrada yeniden oyuna sokmada yapılan vuruş.

başlama!

* (hoş olmayan bir söz veya davranışla ilgili olarak) "tekrarlama" anlamında emir.

başlamak

- * Bir işe girişmek, harekete geçmek.
- * Çalışır, işler, yürür duruma girmek.
- * Olmak, oluşmak, ortaya çıkmak, doğmak.
- * Görünmek.
- * Etkisini gösterme.
- * Hoş olmayan bir davranışa koyulmak.

başlangıç

- * Bir işin, bir dönemin, bir hayatın vb.nin ilk bölümü.
- * Ön söz veya giriş, mukaddime.

başlangıç noktası

- * Bir işin veya şeyin başladığı yer.
- * Sıfır sayısının, sayı doğrusundaki yeri.
- * Parametrelenmiş bir yayın uçlarından biri.

başlangıç tutmak

- * bir işi, bir dönemin, başladığı nokta veya tarih olarak kabul etmek, belirtmek.

başlanılma

- * Başlanılmak işi.

başlanılmak

- * Başlanmak.

başlanma

- * Başlanmak işi.

başlanmak

- * Başlamak işine konu olmak.
- * Baş oluşmak.

başlatılma

- * Başlatılmak işi.

başlatılmak

- * Başlatmak işi yapılmak.

başlatma

- * Başlatmak işi.

başlatmak

- * Başlamasına yol açmak.
- * (birinin) Kötü konuşmasına yol açmak.

başlayıcı

- * Bir şey öğrenmeye yeni başlayan (kimse), müptedi.

başlayış

- * Başlamak işi veya biçimi.

başlı

- * Başlı olan.

başlı başına

- * Başka şeylerden ayrı olarak kendi başına, tek başına.

başlıca

- * En önemli, başta gelen.

başlık

- * Genellikle başı korumak için giyilen nesne, takke, külâh, serpuş.
- * Hayvan koşumunun başa geçirilen bölümü.
- * Bir sütunun, bir direğin tepeliği.
- * Bir yazının, bir kitabın bölümlerinin başına konulan ve konuyu kısaca tanıtan yazı, serlevha, antet.
- * Bazı bölgelerde, evlenirken, damadın kaynatasına ödemesi görenek olan para.
- * Tablaların veya iş parçalarının düzgün kalmasını sağlamak amacı ile baş taraflarına takılan parça.
- * Tekerlek parmaklarının çakılı olduğu kısım, top.

başlık atmak (veya koymak)

- * bir yazıya başlık olarak ad bulmak.

başlık vermek

- * bazı bölgelerde, evlenirken damat kaynatasına para veya mal vermek.

başlıkçı

- * Başlık yapan veya satan (kimse).

başlıklı

- * Başlığı olan.
- * Antetli, anteti olan.

başlıksız

- * Başlığı olmayan.

başmabeyinci

- * Osmanlı sarayında mabeyincilerin başı.

başmak

- * Ayakkabı, paşmak.

başmakale

- * Başyazı.

başmakçı

- * Ayakkabı yapan, satan kimse, paşmakçı.
- * Camilerde, giriş bölümünde, çıkarılan ayakkabılara bekçilik eden kimse.

başmakçılık

- * Başmakçının işi.

başmaklık

- * Padişahın anne, kız kardeş, kız ve hasekilerine bağlanan ödenek, has, arpalık.
- * (camide) Ayakkabı konulan yer.

başmal

- * Anamal, sermaye, kapital.

başmisafir

- * En değerli konuk.

başmuallim

- * Başöğretmen.

başmuallimlik

- * Başöğretmenlik.

başmubassır

- * Gözetmenlerin başı olan kimse.

başmuharir

- * Başyazar, sermuharir.

başmuharirlik

* Başyazar olma durumu.

başmurakıp

* En üst düzeydeki denetçi.

başmurakıplık

* Başmurakıbın yaptığı iş.

başmüdür

* En üst düzeydeki müdür.

başmüdürlük

* Başmüdürle yönetilen kuruluş.

* Başmüdürün çalıştığı daire.

başmüfettiş

* En üst düzeydeki müfettiş.

başmüfettişlik

* Başmüfettiş olma durumu.

başmühendis

* En üst düzeydeki mühendis.

başmühendislik

* Başmühendisin yaptığı iş veya görev.

başmürettip

* Başdizgici, sermürettip.

başmürettiplik

* Başmürettibin yaptığı iş.

başmüsevvit

* Yazı müsveddeleri hazırlayan ve adına müsevvit denen memurların başkanı.

başnokta

* Başlangıç noktası.

başoda

* Geleneksel Türk evinde özellikle konukların ağırlandığı büyük ve özenli döşenmiş oda.

başoyuncu

* Bir filmde veya tiyatro eserinde başrolü canlandıran oyuncu.

başoyunculuk

* Başoyuncu olma durumu.

başöğretmen

* (ilkokullarda) Yönetimden sorumlu olan öğretmen, müdür.

başöğretmenlik

* Başöğretmen olma durumu.

başörtü

* Kadınların saçlarını örtmek için kullandıkları örtü, eşarp.

başörtülü

* Başını başörtü ile örtmüş olan (kadın).

başpapaz

- * Bazı kiliselerin papazlarına, öteki papazlara göre bir üstünlük veren unvan.

başpapazlık

- * Başpapazın görevi ve makamı.
- * Başpapazın sorumluluğunda olan bölge.

başparmak

- * El ve ayakta bulunan en kalın parmak.

başpehlivan

- * Birçok pehlivanı yenerek gücünü kabul ettirmiş pehlivan.

başpehlivanlık

- * Başpehlivan olma durumu.

başpiskopos

- * Katoliklerde piskoposların başı olan din adamı.

başpiskoposluk

- * Başpiskoposun görevi ve makamı.

başrahip

- * Manastırlarda en kıdemli ve yönetimden sorumlu rahip.

başrahiplik

- * Başrahibin görevi.

başrejisör

- * Başyönetmen.

başrejisörlük

- * Başyönetmenlik.

başrol

- * Başoyuncunun rolü.
- * Bir filmin veya bir tiyatro eserinin başkişisini canlandırma işi.

başsavcı

- * En üst düzeydeki savcı.

başsavcılık

- * Başsavcı olma durumu.
- * Başsavcının görevi veya makamı.

başsız

- * Baş olmayan.
- * Yöneticisi, başkanı olmayan.

başsızlık

- * Baş veya başkanı bulunmama durumu.
- * Yasası ve hükûmeti olmayan topluluk, erksizlik, anarşi.

başşehir

- * Bir devletin yönetim merkezi olan şehir, devlet merkezi, başkent.

başta (veya başında) bulunmak

- * bir işin yöneticisi olmak.

başta gelmek

- * önde olmak, üstün durumda olmak.

başta gitmek

* en ileri durumda bulunmak.

başta taşımak

* çok saygı göstermek.

baştaban

* Yunan ve Roma mimarlıklarında, sütunların üstüne oturan ve iki sütun arasındaki uzaklığın üstünü örten büyük, uzun taş girişlerin oluşturduğu bölüm.

baştabip

* Başhekim.

baştabiplik

* Başhekimlik.

baştan

* başından alarak, bir kez daha, yeniden.

baştan aşağı

* Hepsi, bütünü, bir uçtan öbür uca kadar.

baştan aşmak

* pek çok olmak, pek çoğalmak.

baştan başa

* Tamamen, bütünüyle, hepsi bir arada.

* Başından sonuna kadar.

baştan çıkarmak

* ayartmak, kötü yola sürüklemek, doğru yoldan saptırmak.

baştan çıkmak

* ahlâkı bozulmak.

baştan kalmış (veya kalma)

* başkası tarafından kullanılmış.

baştan kara etmek

* batma tehlikesi karşısında, gemi başını karaya vurup oturmak.

baştan kara gitmek (veya etmek)

* sonunu düşünmeyerek hesapsız, batarcasına yaşamak.

baştan savma

* üstünkörü, özen göstermeden.

baştan savmacı

* Bir işi yapmamak veya savsaklamak için bahane bulma, başından savma veya atma.

baştan savmacılık

* Bir işi yapmamak için bahane bulma işi.

baştan sona

* Daima, her zaman.

baştanımaz

* Asi, isyancı, düzen bozucu.

baştanımazlık

* Anarşizm.

baştankara

* Ötücü kuşlar takımının, baştankaragiller familyasından, Kuzey Afrika, Avrupa ve Asya'da yaşayan, çeşitli renklerde olabilen bir kuş türü (Parus maior).

baştankaragiller

* Omurgalı hayvanların, ötücü kuşlar takımından yüz kadar kuş türünü içine alan geniş bir familya.

başlarda

* Osmanlı donanmasında yer alan kadirga cinsinden bir tür savaş gemisi.

başteknisyen

* En yüksek düzeyde bulunan teknisyen.

başteknisyenlik

* Başteknisyenin görevi.

başucu

* Bir yerin düşeyinin gök küreyi kestiği nokta.

başucu noktası

* Yeryüzündeki bir gözlem noktasından geçen düşey doğrultusunun gökyüzünü deldiği iki noktadan, ufkun üstünde olanı, semtürreis.

başucu uzaklığı

* Gökyüzünde verilen bir nokta veya yıldızın başucu noktasından açısal uzaklığı.

başuzman

* En yüksek düzeyde bulunan uzman.

başuzmanlık

* Başuzman olma durumu.

* Başuzmanın görevi.

başülke

* Sömürge imparatorluklarında sömürgelere egemen olan ülke.

başüstü

* Geminin ön bölümünde çapanın bulunduğu yer.

başvekâlet

* Başbakanlık.

başvekil

* Başbakan.

başvekillik

* Başvekil olma durumu.

başvurdurma

* Başvurdurmak işi veya durumu.

başvurdurmak

* Başvuru işi yaptırmak, müracaat etmesini sağlamak, müracaat ettirmek.

başvurma

* Başvurmak işi, müracaat.

başvurmak

* Bir işin yapılması için bir kimsenin aracılığıını istemek veya bir işte bir şeyden yararlanmak amacıyla ona el atmak, müracaat etmek.

* Bilgi sahibi olmak için bir kaynağı kullanmak.

başvuru

- * Başvurmak işi, müracaat.
- * Bilgi sahibi olmak için bir kaynağı kullanma, bilgiye ulaşma, referans.

başvurucu

- * Bir iş için başvuran kimse, müracaatçı.

başvurulma

- * Başvurulmak durumu.

başvurulmak

- * Başvuru yapılmak, müracaat edilmek.

başyapıt

- * Şaheser.

başyardımcı

- * Bir kurum veya kuruluştaki görevli amirin yardımcılardan en üst düzeyde olanı.

başyargıcı

- * Oyunu yöneten yargıcılardan, anlaşmazlık durumunda, kararda yetki üstünlüğü olanı, başhakem.

başyaver

- * Yaverlerin başı olan kimse.

başyaverlik

- * Başyaver olma durumu.
- * Başyaverin görevi veya makamı.

başyazar

- * Bir gazete veya derginin başyazılanı yazan kimse, başmuharrir, sermuharrir.

başyazarlık

- * Başyazar olma durumu.
- * Başyazarın görevi.

başyazı

- * Gazete ve dergilerde ilk sütuna veya birinci sayfaya konulan önemli yazı, başmakale.

başyazman

- * Bir dairedaki yazmanların başı, başkâtip.

başyazmanlık

- * Başyazman olma durumu, başkâtiplik.
- * Başyazmanın görevi veya makamı.

başyemek

- * Geleneksel Türk mutfağında çorbadan sonra gelen en önemli yemek.

başyıldız

- * Çift yıldızlarda büyük olan yıldız.

başyönetmen

- * Bir filmde veya tiyatro oyununda en üst düzeyde yönetmenlik yapan kimse, başrejisör.

başyönetmenlik

- * Başyönetmenin işi veya mesleği.

başyukarı

- * Bir yer altı kuyusunun üst kısmına geçmeyi sağlayan geçit.

bat

* Kurşun borulann ağzını açmakta kullanılan, şimşirden yapılmış, ucu sivri bir çeşit takoz.

bata çıka

* Güçlölkle zorlukla.

batağa saplanmak

* içinden çıkılması güç bir durumda olmak.

batak

* Üzerine basınca çöken çamurlaşmış toprak.

* Hayır gelmez, yarar sağlamaz, batmış.

* Kötü durum, içinden çıkılmaz iş.

batak çulluğu

* Çullukgillerden, bataklıklarda yaşayan, rengi kahverengiye çalan siyah, 30 cm uzunluğunda bir çulluk türü (Gallinago gallinago).

batakçı

* Borcunu ödememeyi alışkanlık hâline getirmiş olan (kimse).

* Eline geçen parayı batıran.

batakçıl

* Bataklıkları seven, bataklıklarda yaşayan (bitki, hayvan).

batakçılık

* Batakçı olma durumu.

batakhane

* Gidenlerin dolandırıldığı veya kötü bir durumda bırakıldığı yer.

* İşlerin zamanında ve gereğince yapılmadığı yer.

bataklı

* Bataklığı olan (yer).

bataklık

* Çok derin olmayan sularla örtülü bataklık bölge.

* Uygunsuz ve kötü, ahlâk dışı durum.

bataklık ardıcı

* Bataklık ve sık bitki örtülü yerlerde yaşayan küçük ve ötücü kuş (Acrocephalus palustris).

bataklık baykuşu

* Baykuşgiller familyasından, sırt tüyleri pas rengi olan, bataklıklarda yaşayan bir kuş türü, ishak kuşu (Asio flammeus).

bataklık gazı

* Metan.

bataklık keteni

* Papirüs familyasından, bataklıklarda yetişen bir bitki, pamuk otu (Eriophorum).

bataklık kırlangıcı

* Kısa gagalı, uzun kanatlı, uçarken deniz kırlangıcını andıran bir tür kuş (Glareda).

bataklık kuşları

* Omurgalı hayvanlardan hem tavuksulardan, hem yağmur kuşlarını içine alan kuşlar sınıfı.

bataklık nergisi

* Avrupa ve Kuzey Amerika'da güneşli su kıyılarında yetişen çok yıllık bir bitki (Caltha palustris).

batar

* Zatürree.

batarya

- * En küçük topçu birliğı.
- * Savaş gemilerinde borda topları ve bunların bulunduğu güverte parçası.
- * Birkaç aygıtın bir araya getirilerek belirli biçimde eklenmesinden oluşan takım.

batarya ateş

- * Bir bataryada bulunan topların hep birden ateş düzenine geçmesi.

batarya kutusu

- * Bataryanın bütün olarak taşınmasını sağlayan sandık.

bataryalı

- * Batarya ile güçlendirilmiş veya desteklenmiş.
- * Batarya ile çalışan (radyo, telefon vb.).

bateri

- * Orkestrada vurma çalgılar takımı, davul.

baterist

- * Bateria çalan kimse, davulcu.

batı

- * Yeryüzündeki başlıca dört yönden güneşin battığı yön, gün indi, garp.
- * Bu yönde olan, bu yönle ilgili, garbî.
- * Bulunulan yere göre güneşin battığı yönde olan bölge, garp.
- * (siyasî anlamda) Avrupa ve Kuzey Amerika.
- * Güneşin 22 Martta ve 23 Eylülde battığı nokta.

batı bloku

- * Batı Avrupa ülkeleri ile Kuzey Amerika ülkelerinin oluşturduğu blok.

Batı Türkçesi

* Hazar Denizinin batısındaki Türk dünyasında XIII. yüzyıldan beri kullanılan ve Oğuzcaya dayanan Türk dili.

batıcı

- * Batı yanlısı olan kimse, garpçı.

batıcılık

- * Batı yanlısı olma durumu, garpçılık.

batık

- * (gemi için) Batmış.

batıl

- * Doğru ve haklı olmayan.
- * Çürük, temelsiz.

batıl inanç

- * Doğa üstü olaylara, gizli ve akıl dışı güçlere, kehanetlere aşırı derecede bağlı boş inanç, batıl itikat.

batıl itikat

- * Boş inanç.

batılı

- * Batı ülkeleri veya batı bölgesi halkından olan (kimse), garplı.
- * Batı uygarlığını benimsemiş bulunan (kimse).

batılılaşıma

- * Batıllaşmak işi, garplılaşma.

batılılaşmak

* Özellikle Avrupa ülkelerinin düşünce, çalışmada, görüş ve anlayışta izledikleri temel ilkeleri benimsemiş olmak, garplılaşmak.

batılılaştırma

* Batılılaştırmak işi, garplılaştırma.

batılılaştırmak

* Batılılaşmasını sağlamak, garplılaştırmak.

batıllık

* Batılı olma durumu.

* Batı uygarlığını benimseme, garplılık.

batın

* Karın.

* Göbek, kuşak.

Batınî

* Batıniye mezhebinden olan kimse.

* İçrek.

Batınîye

* Görünürdeki olayların ardında gizli gerçeklerin bulunduğunu kabul eden tarikatlara verilen ad.

batırık

* Köftelik bulgur, dövülmemiş ceviz içi, soğan, domates, nane, maydanoz, tahin ve limon suyu kullanılarak yapılan, taze asma yaprağı veya lahanaya sarılarak tüketilen bir salata tütü.

batırılma

* Batırılmak işi.

batırılmak

* Batırmak işine konu olmak.

* Yok edilmek.

batırma

* Batırmak işi.

batırmak

* Sıvının veya yumuşak bir maddenin içine gömülmesine yol açmak, batmasını sağlamak.

* Bir işte sermayeyi yitirmek.

* Bir kimseyi çekiştirip iyice kötülemek.

* Kırletmek.

* Mahvetmek.

batış

* Batmak işi veya biçimi.

batı

* Yavaş, ağır.

batık

* Kumaş, deri veya kâğıt süslemede kullanılan bir yöntem.

* Bu yöntemle hazırlanmış kumaş.

* Bu kumaştan yapılmış olan (giysi).

batisfer

* Su üstü araçlarına çelik kablo ile bağlanmış, negatif yüzebilirliği bulunan dalış küresi.

batiskaf

* Deniz diplerinde inceleme yapmak için kullanılan araç.

batkı

* Batkınlık, iflâs.

batkın

* Borçlarını ödeyemez duruma düşen, iflâs etmiş (kimse), müflis.

batkınlık

* Borçlarını ödeyemediği mahkeme kararı ile tespit ve ilân olunan tüccarın durumu, iflâs.

batma

* Batmak işi.
* Yıkılma, çökme; yok olma, inkıraz.
* Bir gök cisminin (Ay, Güneş, Yıldız vb.) ufkun altına inmesi.

batmak

* Bir sıvının üstünde iken içine gömülmek.
* (Güneş, Ay, yıldız için) Dünyanın dönüşü dolayısıyla ufkun altına inmek.
* İflâs etmek.
* Kirlenmek.
* Saplanmak.
* Dokunmak, incitmek.
* (tedirgin etmemesi gereken şeyler için) Tedirgin etmek.
* Hoşa gitmeyen bir duruma uğramak.
* Yok olmak.
* Daha kötü bir duruma uğramak.
* Çökmek.
* Yıkılmak egemenliği sona ermek.

batman

* Miktarı bölgelere ve tartılacak şeylere göre değişen eski bir ağırlık ölçüsü.

batonsale

* Tuzlu hamurdan yapılan ince uzun çubuk, tuzlu çubuk.

batöz

* Harman makinesi, harman dövme makinesi.

batsat

* Ara sıra, seyrek olarak tek tük.

battal

* İşe yaramaz, kullanılmaz.
* Alışılmış olandan büyük.

battal edilmek

* kullanılamaz duruma getirilmek, bozulmak.

battal etmek

* kullanılamaz bir duruma getirmek.

battal olmak

* kullanılamaz, işe yaramaz duruma gelmek.

battaniye

* Yorgan yerine veya yorgan üstünde kullanılan, çoğu yünden dokunmuş kalınca örtü.

battaniyeli

* Battaniyesi olan.

batı balık yan gider

* İşler kötü gittiğine göre artık istenildiği gibi davranılabilir.

batur

* Bahadır.

batyal

* 200 ile 2000 m arasında derinliğı olan (deniz).

bav

* Hayvanı avcılığa alıştırma işi.

bavcı

* Şahin ve köpek gibi hayvanları avcılığa alıştıran kimse.

bavlı

* Ava alıştırılmış (hayvan).

* Avcıların, köpeklerini ava alıştırmak için kullandıkları yapay kuş vb.

bavlıma

* Bavlımak işi.

bavlımak

* Şahin ve köpeğı ava alıştırmak.

bavul

* Yolculukta, içine eşya konulan büyük çanta.

bavul ticareti

* Gümrüksüz ve vergisiz ithaline izin verilen eşyayı yabancı ülkelerden satın alıp, bavul veya çantalarla yolcu beraberinde sınırdan geçirerek iç piyasada değerlendirmek işi.

bavulcu

* Bavul yapan veya satan kimse.

bavullu

* Bavulu olan.

Bavyeralı

* Bavyera halkından olan (kimse).

bay

* Parası, malı çok olan, zengin (kimse).

bay

* Bey yerine kullanılan bir unvan.

* Erkek özel adları yerine kullanılır.

bayağı

* Aşağılık, pespaye.

* Kibar olmayan, basit adı, sıradan, amiyane, banal.

* Her zamanki gibi olan, hiçbir özelliğı bulunmayan.

* Hemen hemen, âdeta.

* Gerçekten, çok, oldukça, epey.

* Çok iyi, pekâlâ.

bayağı kaçmak

* (söz, davranış, giyiniş için) yakışmamak, uygunsuz olmak.

bayağı kesir

* Ondalık olmayan kesir.

bayağılaşma

* Bayağılaşmak durumu.

bayağılaşmak

* Bayağı bir durum almak, bayağı bir duruma girmek.

bayağılaştırma

* Bayağılaştırmak işi.

bayağılaştırmak

* Bayağılaşmasına sebep olmak.

bayağılık

* Bayağı olma durumu veya bayağıca davranış.

bayan

* Hanım yerine kullanılan bir unvan.

* Kadın özel adları yerine kullanılır.

* Eş, kan.

bayat

* Taze olmayan.

* Güncelliğini, önemini, özelliğini yitirmiş, çok söylenmiş.

Bayat

* Oğuz Türklerinin 24 boyundan biri.

bayatı

* Azerî ve Türkmen halk şiirinde mani türüne verilen ad.

bayatî

* Klâsik Türk müziğinde uşşak dörtlüsüne buselik beşlisi katılmasıyla yapılmış eski bir makam.

bayatîaraban

* Araban ve bayatî makamlarından oluşturulan bir birleşik makam.

bayatîbuselik

* Bayatî makamının buselik beşlisi veya dörtlüsü ile sona ermesinden oluşan bir birleşik makam.

bayatlama

* Bayatlamak durumu.

bayatlamak

* Bayat duruma gelmek, tazeliğini yitirmek.

bayatlatma

* Bayatlatmak işi.

bayatlatmak

* Tazeyken kullanmayıp bayatlaması için bekletmek.

bayatlık

* Bayat olma durumu.

bayatsı

* Bayatlamaya başlamış.

bayatsımak

* Bayatlamaya yüz tutmak.

baygın

* Bayılmış, kendinden geçmiş.

* Süzgün.

* Gönül vermiş.

- * İnsanı kendinden geçirir gibi olan.
- * Yığılmış, dökülmüş.

baygın baygın bakmak

- * kendinden geçmiş bir şekilde, çevreye göz gezdirmek.
- * hayranlıkla seyretmek.

baygın düşmek

- * çok yorulmak.

baygınlaşma

- * Baygınlaşmak işi.

baygınlaşmak

- * Baygın duruma gelmek.
- * (göz için) Süzülme.

baygınlık

- * Baygın olma durumu.
- * Duyumların durması, kan dolaşımının ve solunum görevlerinin duraklaması, vücudun kıvılcıktanamaması gibi fizyolojik aksamalarla beliren kendinden geçme durumu.

baygınlık geçirmek

- * bayılmak.
- * çok heyecanlanmak, telâşlanmak.

baygıntı

- * Baygınlık.
- * İpek böceklerinin sindirim organlarında görülen ve yemden kesilmelerine yol açan bir hastalık; bu sebeple koza yapamama durumu.

bayıla bayıla

- * İsteyerek, istekle, çok isteyerek, severek.

bayılma

- * Baygın duruma girme, kendinden geçme.

bayılmak

- * Baygın duruma girmek, uyur gibi olmak, kendinden geçmek, kendini kaybetmek.
- * Çok hoşlanmak, çok sevmek.
- * Sıcak, açlık, susuzluk, yorgunluk gibi etkenlerle dayanma gücünü yitirmek.
- * Vermek, ödemek.

bayıltıcı

- * Bayıltan.
- * Bayıltacak gibi etkide bulunan.

bayıltma

- * Bayıltmak işi.

bayıltmak

- * Bayılmasını sağlamak, bayılmasına yol açmak.

bayılttırma

- * Bayılttırmak işi veya durumu.

bayılttırmak

- * Bayılmasına yol açmak, bayılmasını sağlamak.

bayındır

- * (yer için) Gelişip güzelleşmesi, hayat şartlarının uygun duruma getirilmesi için üzerinde çalışılmış olan, mamur.

Bayındır

* Oğuz Türklerinin 24 boyundan biri.

bayındırcı

* Bayındır duruma getirici.

bayındırlaşma

* Bayındırlaşmak durumu.

bayındırlaşmak

* Bayındır duruma gelmek.

bayındırlaştırma

* Bayındırlaştırmak işi, imar etme.

bayındırlaştırmak

* Bir yeri bayındır duruma getirmek, imar etmek.

bayındırlık

* Bayındır olma durumu, ümran.

* Bayındır duruma getirme işi, imar.

Bayındur

* Oğuz Türklerinin 24 boyundan biri.

bayır

* Küçük yokuş.

bayır aşığı

* Tepeden düze doğru.

bayır kuşu

* Çalı bülbülü.

bayır turpu

* İri bir turp türü (*Cochlearia armoracia*).

* Kaba, terbiyesiz erkek.

bayır yukarı

* Tepeye doğru, yokuş başına yönelerek.

bayırlaşma

* Bayırlaşmak durumu.

bayırlaşmak

* (yer ve yol için) Dikleşmek.

bayi

* Bazı maddeleri satma izni olan kimse, dükkân veya kuruluş.

bayilik

* Bir maddeyi sürekli satma işi.

* Bu işin yapıldığı yer.

baykuş

* Başında, kulak yerinde iki sorgucu bulunan, yırtıcı gece kuşlarının genel adı.

baykuş gibi

* uğursuzluk getirdiğine inanılan kimseler için söylenir.

baykuşgiller

* Büyüklükleri çeşitli olan kukumav, puhu gibi yırtıcı kuşları içine alan kuşlar familyası.

baylan

* Nazlı, şımarık (biçimde).

baylanlık

* Zenginlik.

* Şımarıklık, naz, işve.

baylanma

* Baylanmak işi.

baylanmak

* Nazlanmak, şımarıkmak.

bayma

* Baymak işi.

baymak

* (yiyecek) Baygınlık vermek, mideyi bulandırmak, midede ezinti yapmak.

* Aldatmak, kandırmak, etki altında bırakmak.

baypas

* Damar aktarma.

* Devre dışı bırakma.

baypas ameliyatı

* Kalpte tıkanmış bir damarın beslediği bölgeye kan akışını artırmak için o bölgeye eklemek için yapılan damar ameliyatı.

bayrağı yarıya indirmek

* millî yas ilân etmek için bayrağı direğin yarısına kadar indirmek.

bayrak

* Bir milletin, belli bir topluluğun veya bir kuruluşun simgesi olarak kullanılan, renk ve biçimle özelleştirilmiş, genellikle dik dörtgen biçiminde kumaş.

* Öncü.

* Simge, sembol.

* Baklagil çiçeklerinde diğerlerinden daha üstte bulunan, daha büyük olan ve çoğunlukla başka bir renkte ve yuvarlakça olan taç yaprağı.

* Gerekliğinde indirilip kaldırılan, açılıp kapatılan kol.

bayrak açmak

* gönüllü asker toplamaya girişmek.

* bir ülkü yolunda toplanmaya çağırarak.

bayrak çekmek (veya asmak)

* bayrağı bir direğe veya ipe takmak.

bayrak dikmek

* bayraklı bir sopayı bir yere saplamak.

bayrak direği

* Bayrak asmak için hazırlanmış uzun direk.

* Gemilerde güvertenin en yüksek direği.

bayrak gibi

* kendini belli edecek bir biçimde.

bayrak merasimi

* Bkz. bayrak töreni.

bayrak töreni

- * Bayrak karşısındaki saygı duruşu.

bayrak yarışı

- * Atletizmde dört sporcudan oluşan ekibin aralarında paylaştıkları mesafelere başlarken elden ele geçirmek yoluyla bir sopayı, bayrağı düşürmeden yaptıkları koşu.

bayrakaltı

- * Ordu hizmeti, askerlik.

bayrakçı

- * Bayrak çeken kimse.
- * Bayrak yapan, diken veya satan kimse.

bayrakları açmak

- * bağırıp çağırarak, hırçınlık etmek.

bayraklaşma

- * Bayraklaşmak işi veya durumu.

bayraklaşmak

- * Bayrak değeri kazanmak.

bayraklı

- * Bayrağı olan, üzerine bayrak çekilmiş bulunan (yer).
- * Bkz. eli bayraklı.

bayraklık

- * Bayrak olmaya uygun kumaş.
- * Bayrak asmaya uygun direk.

bayraktar

- * Bayrağı taşıyan kimse.

bayraktarlığını yapmak

- * bir akımın, bir görüşün yayılmasında öncü olarak çalışmak.

bayraktarlık

- * Bayraktarın görevi.

bayraktarlık etmek

- * öncülük etmek, yol göstermek.

bayram

- * Millî veya dinî bakımdan önemi olan ve kutlanan gün veya günler.
- * Sevinç, neşe.
- * Özel olarak kutlanan gün.

bayram alayı

- * Bayram günlerinde padişahların camiye gidiş ve geliş sırasında yapılan tören.

bayram ayı

- * (Hicrî takvime göre) Ramazandan sonra gelen ay, şevval.

bayram çocuğu

- * Bayram dolayısıyla süslenmiş, donatılmış, sevinçli çocuk.
- * Bayram günü doğmuş çocuk.

bayram değil, seyran değil, eniştem beni niye öptü

- * gösterilen bu ilginin, bu yakınlığın bir sebebi olacak.

bayram etmek (veya yapmak)

* çok sevinmek.

bayram günü

* Bayrama rastlayan, bayramın kutlandığı gün.

bayram haftasını mangal tahtası anlamak

* sözü, konu ile hiçbir ilgisi olmayacak biçimde ters anlamak.

bayram havası

* Neşeli, sevinçli bir ortam.

bayram hediyesi

* Bayram günleri karşılıklı veya tek yanlı verilen armağan.

bayram koçu gibi

* gösterişli ve zevksiz bir biçimde süslenmiş olan.

bayram namazı

* Dinî bayramların ilk gününde sabah namazından sonra kılınan özel namaz.

bayram şekeri

* Özellikle dinî bayramlarda konuklara ikram edilen şeker veya çikolata.

bayram tebriği

* Bayramı kutlamak için yazılıp gönderilen kart veya birine yapılan ziyaret.

bayram topu

* Dinî bayramların başladığını duyurmak için atılan top.

bayram yeri

* Bayram günlerinde çocuklar için kurulan açık eğlence yeri.

bayram ziyareti

* Dinî bayram günlerinde, bayramı kutlamak için yapılan kısa ziyaret.

bayramda seyranda

* seyrek olarak, arada sırada.

bayramdan bayrama

* çok seyrek olarak, nadir olarak, nadiren.

Bayramî

* Hacı Bayram Veli'nin tarikatına girmiş olan kimse.

Bayramîlik

* Bayramî tarikatı.

* Bayramî tarikatından olma durumu.

bayramlaşma

* Bayramlaşmak işi.

bayramlaşmak

* Birbirinin bayramını kutlamak.

bayramlık

* Bayramda kullanılan, bayrama özgü olan.

* Bayramlarda verilen armağan.

bayramlık ad

* Birisi tarafından hakaret yollu kullanılan sözün kendisine ait olduğunu bildirmek için kullanılır.

bayramlık ağız

* küfür.

bayramlık ağzını açmak

* kaba konuşmak, küfretmek.

bayramüstü

* Bayrama yakın.

bayramüzeri

* Bkz. Bayramüstü.

bayrı

* Çok eski zamanda var olmuş veya eskiden beri var olan, kadim.

bayrılık

* Bayrı olma durumu, kıdem.

baysal

* Huzur ve refah içinde olan.

baysallık

* Huzur ve refah içinde bulunma durumu.

baysungur

* Şahin cinsinden, yırtıcı bir kuş.

baytar

* Hayvan hastalıkları hekimi, veteriner.

baytarlık

* Baytarın mesleği.

baz

* Temel, esas.

* Bir asitle birleşince bir tuz oluşturan madde, esas.

* Taban.

baz losyon

* Cildin esnek ve sağlıklı görünmesini sağlamak ve özellikle yağlı ciltlerin parlak görüntüsünü gidermek için kullanılan bir tür losyon.

baza

* Mobilyanın uzunluğunca konulan dar ayak.

* Dolap gövdesinin zemine düzgün oturmasına yarayan çerçeve şeklindeki kaide.

bazal

* Bazı çok olan (tuz) veya bazın özelliklerini taşıyan (madde), esasî.

bazalt

* Koyu renkli, sert, bir çeşit yanardağ kültesi.

bazar

* Çarşı, pazar.

* Pazarlık, alış veriş.

bazen

* Ara sıra, arada bir, kimi vakit.

bazı

* Birtakım, kimi.

* Ara sıra, arada bir, kimi vakit.

bazı bazı

* Ara sıra, arada bir.

bazı dingil döner bazı teker

* karşılıklı ilişkilerde her iki tarafa da zaman zaman söz söyleme hakkı doğar anlamında kullanılır.

bazıları (veya bazıısı)

* birtakımı, kimisi.

baziçe

* Oyun.

bazidiyospor

* Bazitli mantarların sporlarına verilen ad.

bazik

* Baz niteliği gösteren.

* Birleşiminde asit ve baz ağırlığı oranı normal tuza göre az, fakat baz oranı normal tuza göre yüksek olan (tuz).

bazik oksitler

* Çoğu oksijen bakımından zayıf olan, su ile birleşince baz etkisi gösteren, asitlerle birleşince tuzları veren oksitler.

bazilika

* Kral sarayı.

* Dikdörtgen biçiminde, uç kısmında yarım çembere benzeyen bir çıkıntısı olan Roma mahkemesi.

* Ortadaki yüksek, yanlardakiler daha alçak olmak üzere içi, iki sıra sütunla, üç salona ayrılmış, dikdörtgen biçiminde kilise.

bazit

* Bazit mantarların üreme organı.

bazitli mantarlar

* Sporları bazitlerin içinde bulunan mantarlar grubu.

bazlama

* Sacda pişirilmiş yuvarlak pide.

* Tatlısı bol, kalın gözleme.

bazlamaç

* Bazlama.

bazlaşma

* Bir maddenin baz durumuna gelmesi.

bazuka

* Roketatar.

Be

* Berilyum'un kısaltması.

be

* Türk alfabesinin ikinci harfinin adı.

be

* (teklifsiz konuşmada) Ey, hey, yahu.

bebe

* Bebek, küçük çocuk.

bebe aspirini

* Becerisi olan, elinden iş gelen, usta, maharetli, mahir.

beceriklilik

* Becerikli olma durumu, ustalık, maharet.

beceriksiz

* Becerisi olmayan, usta olmayan.

beceriksizlik

* Beceriksiz olma durumu.

becerme

* Becermek işi.

becermek

* Güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulmak, üstesinden gelmek.

* Bir şeyi kullanılmaz duruma getirmek, bozmak, kirletmek.

* İrza na geçmek, kirletmek.

* Birini öldürmek.

becet

* Serçegillerden, küçük bir kuş (Passer).

becit

* Gerekli, lüzumlu.

* İvedi, acele.

Beç tavuğu

* Tavukgillerden, başı küçük ve çıplak, tüyü mavimsi kül renginde, tavuk büyüklüğünde, evcil bir hayvan (Numida meleagris).

Beçene

* Oğuz Türklerinin 24 boyundan biri.

bedahet

* Besbelli, apaçık olma durumu.

* Bir konuda hazırlıksız konuşabilme yeteneği.

bedaheten

* Birdenbire, ansızın, düşünmeksizin.

bedava

* Karşılıksız, parasız, emeksiz.

bedava sirke baldan tatlıdır

* masrafsız veya emeksiz elde edilen şeylere herkes istek gösterir.

bedavacı

* Her şeyi bedavadan sağlamaya çalışan (kimse).

bedavacılık

* Bedavacı olma durumu.

bedavadan

* Bedava olarak.

bedavadan ucuz

* çok ucuz.

bedavalaşma

* Bedavalaşmak durumu.

bedavalaşmak

* Bedava duruma gelmek.

bedavasına

* Bkz. bedavadan.

bedavaya

* Çok ucuza.

bedayi

* Estetik yönü ağır basan güzellikler.

bedbaht

* Mutsuz, bahtsız, talihsiz.

bedbaht etmek

* üzmek.

bedbaht olmak

* üzülmek.

bedbahtlık

* Mutsuzluk, bahtsızlık.

bedbin

* Kötümser, karamsar, pesimist.

bedbin etmek

* üzmek, karamsarlığa sokmak, ümitsizliğe düşürmek.

bedbin olmak

* ümitsizliğe düşmek, kötümserliğe kapılmak.

bedbinleşme

* Bedbinleşmek işi.

bedbinleşmek

* Kötümserleşmek, kötümser olmak, karamsar olmak.

bedbinleştirme

* Bedbinleştirmek işi.

bedbinleştirmek

* Kötümser, karamsar duruma getirmek.

bedbinlik

* Kötümserlik, karamsarlık, pesimizm.

bedçehre

* Kötü yüzlü.

* Asık suratlı, lânetlenmiş, suratsız.

beddua

* İlenme, ilenç.

beddua etmek

* ilenmek, intizar etmek.

beddua sinmek

* ilencin tutması yüzünden, birinin işi sürekli ters gitmek.

bedduası tutmak

* ilenci yerine gelmek.

bedduasını almak

* biri tarafından kendisine ilenilmek.

bedel

* Değer, fiyat, kıymet.

* Bir şeyin yerini tutabilen karşılık.

* Eşit, denk.

* Askerlik yapmamak veya yapılacak süreyi kısaltmak isteyenlerin devlete ödedikleri para.

* Başkasının adına ve onun parası ile hacca giden kimse.

* Uşak, hizmetçi, çoban.

bedel tutmak

* kendi yerine askerlik yapması için birini para ile tutmak.

bedel vermek

* askerlik yapmamak veya kısa süre yapmak için devlete para ödemek.

bedelci

* Bedel verdiği için kısa süre hizmet gören asker.

bedelli

* Bedeli olan, bedel ödenilen.

* Bedelci.

bedelli askerlik

* Askerlik çağına gelmiş gençlerin belirlenen miktardaki parayı ödeyerek yaptıkları kısa süreli vatanî görev.

bedelsiz

* Bedeli olmayan, bedel ödenilmeyen.

* Çok değerli, bedeli belirlenemeyen.

bedelsiz ithalât

* Yurt dışındaki işçilerin veya geçici görevle yurt dışına giden kamu görevlilerinin dönüşlerinde kendi mesleklerinin icrası veya kişisel kullanım için getirdikleri mallar için yapılan düzenleme.

beden

* Canlı varlıkların maddî bölümü, vücut.

* Vücudun, baş, kol ve bacak dışında kalan bölümü, gövde.

* Kale duvarı.

beden cezası

* İnsan vücudu üzerine uygulanan ceza.

beden eğitimi

* Vücudu güçlendirmek ve sağlığı korumak amacıyla araçlı veya araçsız hareketler yapma.

beden terbiyesi

* Spor işlerinden sorumlu makam.

* Bkz. beden eğitimi.

bedence

* Beden bakımından.

bedenci

* Beden eğitimi öğretmeni.

bedenen

* Bedeniyle, vücuduyla, fiilen.

bedenî

* Bedenle ilgili, bedensel.

bedenli

* Bedeni olan.

bedensel

* Bedenle ilgili, bedenî.

bedesten

* İçinde değerli eşya alınıp satılan kapalı çarşı.

bedevî

* Çölde, çadırda yaşayan göçebe.
* Böyle bir hayat sürdüren kimse.
* (büyük b ile) Bedevîlik tarikatından olan derviş.

bedevîlik

* Bedevî olma durumu.
* (büyük b ile) XIII. yüzyılda kurulan bir Sünnî tarikatı.

bedhah

* Kötülük isteyen, kötü yürekli.

bedihî

* Besbelli, apaçık.

bedîî

* Güzellik ölçülerine uyan, gözü gönlü okşayan, beğenilen.
* Estetik.

bedîîleşme

* Bedîîleşmek işi.

bedîîleşmek

* Bedîî duruma gelmek.

bedîiyat

* Estetik bilimi, güzel sanatlar.

bedik

* Kazak Türklerinde bir hastalığın iyileşmesi için yapılan tören.

bedir

* Dolunay, ayın on dördü.

bedirik

* Temizlenip taranmış ve eğilmeye hazır duruma getirilmiş yün veya pamuk topağı, yumağı.

bedirlenme

* Bedirlenmek durumu.

bedirlenmek

* Dolunay biçimini almak.
* Parlak ve sağlıklı görünmek.

bedirleşme

* Bedirleşmek durumu.

bedirleşmek

* Ay bedir durumunu almak, bedirlenmek.

bednam

* Kötü ün kazanan, kötülüğü ile dillere düşen.

bedük

* Çam sakızı, reçine.

begayet

* Son derece, pek çok, aşırı.

Begdili

* Oğuz Türklerinin 24 boyundan biri.

begonvil

* Akdeniz bölgesinde yaygın bir çiçek.

begonya

* Begonyagillerden, dekoratif yaprakları ve renkli çiçekleri olan, pek çok çeşitleri bulunan sıcak ülke bitkisi (Begonia).

begonyagiller

* İki çeneklilerden, örneği begonya olan bir bitki familyası.

begüm

* Hint prenseslerine verilen unvan.

beğ

* Bey.

beğence

* Övücü tanıtmaya yazısı, takriz.

beğendi

* Bkz. hünkârbeğendi.

beğendirme

* Beğendirmek işi.

beğendirmek

* Beğenilmesini, hoş görünmesini sağlamak.

beğeni

* Güzel veya çirkin yargısını verdiren duygu, zevk.

* Güzel çirkinden ayırma yetisi, zevk, gusto.

beğenilir

* Beğenme duygusu veren, beğenilen.

beğenilme

* Beğenilmek işi veya durumu.

beğenilmek

* İyi ve güzel bulunmak.

* Sevilmek, hoş gitmek.

beğenirlik

* Beğenme durumu, beğenilir olma durumu.

beğeniş

* Beğenme.

beğenme

* Beğenmek işi.

beğenmek

- * İyi veya güzel bulmak.
- * Benzerleri arasından birini seçip ayırma.
- * Onaylamak, kabul etmek, tasvîp etmek.

beğenmemek

- * İyi veya güzel bulmamak.
- * Kuşku duymak, kuşku ile karşılamak.
- * Küçümsemek, hor görmek.
- * Onaylamamak.

beğenmeyen kızını (veya küçük kızını) vermesin

- * bir durumun beğenilmemesi karşısında, beğenmeyenin umursanmadığını anlatır.

beğenmezlik

- * Beğenmeme, iyi veya güzel bulmama.

beğlik

- * Beylik.

behavyorizm

- * Davranışçılık.

behemehal

- * Her hâlde, ne olursa olsun, ne yapıp yapıp, mutlaka.

beher

- * Her bir.

behey

- * Çıkışma bildirmek için kullanılan bir ünlem.

behime

- * Dört ayaklı hayvan.

behimî

- * (duygular için) Hayvanca, hayvana yakışır biçimde olan.

behimilik

- * Behimî olma durumu.

behişt

- * Cennet, uçmak.

behre

- * Pay, nasip, hisse.

behresiz

- * Payı, nasibi, hissesi olmayan; bîbehre.

beis

- * Engel, uymazlık.
- * Kötülük, zarar.

beis görmemek

- * sakınca, zarar görmemek.

beis yok

- * zararı yok, önemi yok.

bej

- * Sarıya çalan açık kahverengi.

* Bu renkte olan.

bek

* Sert, katı; sağlam.

bek

* Savunucu.

bek

* Hava gazı lâmbasının ucu.

beka

* Kalıcılık, ölmezlik.

beka bulmak

* Ölmezlik erdemine ulaşmak, ölümsüzleşmek.

bekar

* Diyezli veya bemollü bir sesin eski durumuna getirilmesini gösteren nota işareti.

bekâr

* Evlenmemiş kimse.
* Evli olduğu hâlde ailesinden ayrı, yalnız yaşayan kimse.

bekâr kalmak (veya yaşamak)

* evlenmemek, evlenmemiş olmak.
* ölüm veya boşanma dolayısıyla eşini yitirmek.

bekâr odası

* Bekârların, taşradan gelmiş işçilerin kalacağı oda.

bekâra karı boşaması kolaydır

* bilgi ve tecrübesi olmayan bir kimsenin işi hafife alması, önemsememesi, gereğince değerlendirememesi tâbiüdür.

bekâret

* Kız oğlan kız olma durumu, kızlık, erdenlik.
* Saflık, temizlik, masumluk.
* Sanat ve düşüncede özgünlük, yenilik.
* Doğallık, tazelik.

bekârhane

* Bekârların kalması için ayrılmış veya düzenlenmiş oda.
* Bekârların yaşadığı müstakil ev.

bekârlık

* Bekâr olma durumu.

bekârlık sultanlık

* evlenmeden tek başına yaşamamanın daha iyi olduğunu anlatır.

bekas

* Çulluk.

bekçi

* Bir şeyi veya bir yeri bekleyip korumakla görevli kimse.

bekçi kalmak

* koruyucu, gözcü, denetleyici olarak beklemek.

bekçilik

* Bekçinin yaptığı iş.

bekçilik etmek
* (bir şeyi) bekleyip korumak.

bekinme
* Bekinmek işi.

bekinmek
* İnat etmek, direnmek.
* Kapanmak, tıkanmak.

bekitme
* Bekitmek işi.

bekitmek
* Kapamak, tıkamak.

bekle yârin köşesini!
* yakında gerçekleşeceği sanılmayan umutlar karşısında söylenir.

bekleme
* Beklemek işi.
* Vakit öldürme.

bekleme odası
* Bir kimseyi veya bir taşıtı beklemek için gelenlerin oturdukları yer.

bekleme salonu
* Doktor, avukat vb. ile görüşme öncesinde oturulan yer.

bekleme yeri
* Bir kimseyi veya taşıtı beklemek için ayrılan bölme, bekleme odası, bekleme salonu.

beklemek
* Bir iş oluncaya, biri gelinceye değin bir yerde kalmak, durmak.
* Süre tanımak, acele etmemek.
* Bir şeyi, bir kimseyi gözetmek, korumak, muhafaza etmek.
* Ummak.
* Karşılaşılması ihtimali bulunmak.
* Aramak, istemek.

beklemeli
* Sınıfta kalıp derslere devam etmeyen (öğrenci).

beklenilme
* Beklenilmek işi veya durumu.

beklenilmek
* Beklenmek.

beklenme
* Beklenmek durumu.

beklenmedik
* Birdenbire, ansızın.

beklenmek
* Beklemek işine konu olmak.

beklenmez
* Beklenmeyecek durumda olan.

beklenmezlik

* Beklenmeme durumu.

beklenmezlik fiili

* -acağı/-eceği biçimindeki sıfat-fiil ekine tutmak fiili getirilerek yapılan ve işin istenmeden, beklenmeden olduğunu anlatan birleşik fiil.

beklenti

* Bir olgunun sonunda gerçekleşmesi beklenen şey.

* Bireyin belli şart ve durumların alacağı biçimler veya kendisinden beklenenler konusundaki ön görüşü.

bekleşme

* Bekleşmek işi veya durumu.

bekleşmek

* Birlikte veya karşılıklı beklemek.

bekletilme

* Bekletilmek işi veya durumu.

bekletilmek

* Bekletmek işine konu olmak veya bekletmek işi yapılmak.

bekletme

* Bekletmek işi.

bekletmek

* Beklemek işini birine yaptırmak.

bekleyiş

* Beklemek işi veya biçimi.

bekri

* İçkiye düşkün, içkici, ayyaş.

bekrilik

* İçkiye düşkünlük, ayyaşlık.

Bektaşî

* Hacı Bektaş Veli'nin tarikatına girmiş olan kimse.

Bektaşî babası

* Bektaşî tarikatından olan derviş.

Bektaşî dedesi

* Bektaşî tarikatında daha üst makamlarda bulunan ve yönetimde sorumluluk taşıyan derviş.

Bektaşî sırrı

* Çok gizli tutulan sır.

Bektaşî üzümü

* Taşkırangillerden bir çalı (Ribes grossularia).

* Bu çalının mayhoş, nohut büyüklüğünde, ak veya kara yemişi.

bektaşîkavuşu

* Büyük ve güzel çiçekler veren, ılık iklimlerde yetişen bir kaktüs (Echinocactus).

Bektaşîlik

* Bektaşî tarikatı.

* Bektaşî tarikatından olma durumu.

bel

* İşaret.

bel

- * İnsan bedeninde göğüsle karın arasında daralmış bölüm.
- * Bu bölümün, sırtın altına rastlayan bölgesi.
- * Hayvanlarda omuz başı ile sağrı arası.
- * Dağ sırtlarında geçit veren çukur yer.
- * Geminin orta bölümü.

bel

- * Atmık, meni, sperm.

bel

- * Toprağı kazmaya veya kirizma yapmaya yarayan, uzun saplı, ayakla basılacak yeri tahta, ucu sivri kürek veya çatal biçiminde bir tarım aracı.

bel

- * Ses şiddetiyle ilgili birim.

bel ağrısı

- * Bel çevresinde oluşan ve duyulan ağrı.

bel bağı

- * Bel kemeri.

bel bağlamak

- * birisinin kendisine yardımcı olacağına inanmak, güvenmek.

bel bel

- * Durgun, anlamsız bakmayı anlatan bel bel bakmak deyiminde geçer.

bel bellemek

- * toprağı belle kazmak.

bel etmek

- * işaret koymak, işaret vermek.

bel evlâdı

- * (bir kimsenin) Öz çocuğı.

bel fıtığı

- * Bel bölgesinde fıtık.

bel gevşekliğı

- * Cinsel gücü yitirme.

bel kemeri

- * Elbise üzerinden bele dolayarak bir toka ile tutturulan, deri, kumaş veya metalden yapılan özel bağ.

bel kemiğı

- * Omurga.
- * Bir şeyin varlığı ile ilgili en önemli bölümü, temel, esas.

bel kıra kıra

- * kırta kırta, salına salına.

bel kırmak

- * gövdeyi, belden sağa sola bükme.

bel kundesı

- * (güreşte) Ellerin arkadan gelip hasmın göbeğı üzerinde kilitlenmesi yolundaki kündeleme.

bel soğukluğu

- * Üreme organlarının akıntılı ve bulaşıcı bir hastalığı.

bel soğukluğuna uğratmak

- * bir işe veya bir söze gereksiz yere kanşarak onun akışını sektirmek.

bel vermek

- * (duvar gibi dik şeyler) dışarıya veya (tavan gibi yatay şeyler) aşağıya doğru kamburlaşmak.
- * destek olmak.

belâ

- * İçinden çıkılması güç, sakıncalı durum.
- * Büyük zarar ve sıkıntıya yol açan olay veya kimse.
- * Hak edilen ceza.
- * (istenmedik bir davranışa zorlayan) Etki.

belâ aramak

- * kavga çıkarmak için fırsat aramak.

belâ çıkarmak

- * kavga çıkarmak.

belâ kesilmek

- * birisine sıkıntı ve eziyet vermek, musallat olmak.

belâ okumak

- * birine beddua etmek.

belâgat

- * İyi konuşma, sözle inandırma yeteneği.
- * Söz sanatlarını inceleyen bilgi dalı, retorik.
- * Konuyu bütün yönleriyle kavrayarak, hiçbir yanlış ve eksik anlayışa yer bırakmayan, yorum gerektirmeyen, yapmacıktan uzak, düzgün anlatma sanatı.
- * Bir şeyde gizli olan derin anlam.

belâgatli

- * Belâgati olan.

belâgatsiz

- * Belâgati olmayan.

belâhat

- * Alıklık.

belâlar mübareği

- * istenilmeyen, kaçınılan bir durumun gerçekleştiği bildirilirken alay yollu söylenir.

belâlı

- * Yorucu, üzücü, can sıkıcı.
- * Kavgacı, şirret.
- * Yolsuz kadınların zorba dostu.

belâsı

- * -den dolayı, -den sebebiyle.

belâsını bulmak

- * hak ettiği cezayı görmek.

belâyâ çatmak (girmek veya uğramak)

- * beklenmedik bir belâ ile karşılaşmak.

belâyâ uğramak

* çok kötü bir durumla karşılaşmak.

belâyı satın almak

* göz göre göre belâyı üstüne çekmek.

belce

* İki kaş arası.

Belçikalı

* Belçika halkından olan (kimse).

belde

* Şehir.

* Mekân, yer, çevre.

beldeitayyibe

* Medine şehri.

beledi

* Şehirle ilgili.

* Yerleşik.

* Bir tür pamuklu, kalın kumaş.

belediye

* İl, ilçe, bucak gibi yerleşim merkezlerinde temizlik, aydınlatma, su ve esnafın denetimi gibi kamu hizmetlerine bakan, üyeleri halk tarafından seçilen, tüzel kişiliği olan teşkilât.

* Bu teşkilâtın bulunduğu bina.

belediye başkanı

* Belediye teşkilâtını yöneten kimse.

belediye çavuşu

* Zabıta işlerinde üst görevli.

belediye encümeni

* Belediye kanununda belirtilmiş görevleri yerine getiren, özel kanunlarla belediye meclisince verilen görevleri, belediye meclisi toplu bulunmadığı zaman, tetkik eden ve karara bağlayan organ.

belediye meclisi

* Belediye tüzel kişiliğine tanınan yetkileri kendinde toplayan organ.

belediye nikâhı

* Medenî kanuna göre kıyılan resmî nikâh.

belediye polisi

* Zabıta görevlisi.

belediye reisi

* Belediye başkanı.

belediye sarayı

* Belediyeye ait bütün işlerin yapıldığı ve büroların bir arada bulunduğu büyük yapı.

belediye suçları

* Belediye buyruklarına ve yasaklarına aykırı davranışlar.

belediye teşkilâtı

* Nüfusu iki binden fazla olan yerleşim yerlerinde hükûmet kararıyla kurulan, belediye başkanı, belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye memurlarından oluşan kuruluş.

belediyeci

* Belediye işleri görevlisi.

belediyecilik

* Belediye işleri.

belediyelik

* Belediyeyle ilgili.

belediyelik olmak

* belediye ile ilgili bir işi olmak.

belek

* Kundak, çocuk bezi.

* Beşiğe konulan yatak.

beleme

* Belemek işi.

belemek

* (çocuğu) Kundaklamak.

* Beşiğe yatırıp bağlamak.

* Bulamak, bulaştırmak.

belemir

* Orta Anadolu'da tarlalarda yetişen, çiçekleri mavimsi renkte bir yıllık bir bitki, peygamber çiçeği, mavi kantaron (*Cephalaria syriaca*).

belen

* Bel.

* Tepe, yüksek yer; bayır.

* Dağ üzerindeki yüksek geçit, dik dağ yolu.

belenme

* Belenmek işi.

belenmek

* Kundaklanmak.

* Bulanmak, bulaşmak, örtülmek.

belerme

* Belermek işi.

belermek

* (göz için) Akı iyice belirecek biçimde açılmak.

belertme

* Belertmek işi.

belertmek

* Gözlerini, akı çok görünecek biçimde açmak.

beleş

* Karşılıksız, emeksiz, parasız elde edilen.

beleş (veya bahşış) atın dişine (veya yaşına) bakılmaz

* bedava gelen şeyde kusur aranmaz.

beleşçi

* Parasız geçinmeyi seven, lüpcü, bedavacı.

beleşçilik

* Beleşçi olma durumu.

beleşe konmak

* emek, para vermeden elde etmek.

beleşten

* Emek vermeden, karşılıksız.

beletme

* Beletmek işi.

beletmek

* Kundaklatmak.

belge

* Bir gerçeğe tanıklık eden yazı, fotoğraf, resim, film vb. vesika, doküman.

belge almak

* (iki yıl aynı sınıfta üst üste kalan öğrenci) okuldan uzaklaştırılmak, okuldan çıkarılmak.

belgeci

* Belgesel filmler yapan, yöneten sinemacı.

belgegeçer

* Yazılı, bilgi ve belgelerin telefon sistemi vasıtasıyla bir yerden bir yere iletilmesini anında sağlayan araç, faks.

belgeleme

* Belgelemek işi, tevsik.

belgelemek

* Bir olgunun doğru olduğunu belge ile göstermek, ortaya çıkarmak, tevsik etmek.

belgelendirme

* Belgelendirmek işi.

belgelendirmek

* Belge göstererek belirtmek.

belgelenme

* Belgelenmek işi.

belgelenmek

* Belgelemek işine konu olmak.

* İki yıl üst üste aynı sınıfta kalan öğrenci okuldan çıkarılmak.

belgeli

* Belgesi olan.

* İki yıl üst üste sınıfta kaldığı için okula devam etme hakkını yitirerek belge alan.

belgelik

* Belge ve yazıların saklandığı yer, arşiv.

belgesel

* Belge niteliği bulunan (şey), dokümanter.

* Belge niteliği taşıyan film veya televizyon programı.

belgesel film

* Hayattan alınan herhangi bir olguyu, kendi tabii çevresi ve akışı içinde veya gerçeğe en yakın biçimde hazırlanmış yapay bir yerde işleyen, belirli bir amacı yansıtan film.

belgeselci

* Belgesel, film çeken veya bunun üzerinde çalışan (kimse).

* Belgesel niteliğindeki eserleri seven veya bunlarla ilgilenen (kimse).

belgeselcilik

* Belgeselcinin yaptığı iş.

belgi

* Bir şeyi benzerlerinden ayıran özellik, şiar, alâmet, nişan.

* Duyuş, düşünüş ve inanıştaki ayırıcı özellik, şiar.

belgileme

* Belgilemek işi.

belgilemek

* Belgi ile göstermek.

belgili

* Belgiye dayanan, belirli olan.

belgin

* Tam ve kesin olarak belirlenmiş olan, sarıh.

belginlik

* Belgin olma durumu, sarahat.

belgisiz

* Belirli olmayan, işaret edilemeyen, gayrimuayyen.

belgisiz sıfat

* Bkz. belirsizlik sıfatı.

belgisiz zamir

* Bkz. belirsizlik zamiri.

belgisizlik

* Belgisiz olma durumu.

belgit

* Senet.

* Bir önermeyi tanıtlamak için gösterilen ve daha önce doğru diye kabul edilen başka önerme, hüccet,

burhan.

beli

* Evet.

beli açılmak

* küçük aptesini tutamaz olmak.

beli bükük

* Beli bükülmüş, güçsüz, zavallı.

beli bükülmek

* yaşlılık yüzünden güçsüz kalmak, bir iş yapamayacak duruma düşmek.

beli çökmek

* kamburlaşmak.

beli gelmek

* cinsel birleşme sırasında salgı boşalmak.

beliğ

* Belâgati olan, belâgatli.

belik

* Saç örgüsü.

belik belik

* Örgü örgü, örgü hâlinde.

belikleme

* Beliklemek işi.

beliklemek

* Saçları örmek.

belinden gelmek

* birinin dölü olmak.

belini bükmek

* çaresizlik içinde bırakmak.

belini doğrultmak (veya doğrultmamak)

* yeniden durumunu düzeltmek.

belini kırmak

* birini bir şeyi yapamaz duruma getirmek.

belini vermek

* dayamak,yaslanmak.

belinleme

* Belinlemek işi.

belinlemek

* Birden uyanarak çevresine korku ile şaşkın şaşkın bakmak, irkilmek.

belirgin

* Belirmiş durumda olan, besbelli, açık, bariz, sarıh.

belirginleşme

* Belirgin duruma gelme.

belirginleşmek

* Belirgin duruma gelmek.

belirginleştirme

* Belirgin duruma getirme.

belirginleştirmek

* Belirgin duruma getirmek.

belirginlik

* Belirgin olma durumu.

belirleme

* Belirlemek işi, tayin.

belirlemek

* Belirli duruma getirmek, belirli kılmak, tayin etmek.

* Yeni bir kavramı, özünü oluşturan öğeleri açıklayarak tanımlamak, sınırlamak.

* Bir kavramı, ayıncı bir öge ekleyerek sınırlamak, kapsam bakımından daraltmak, genellemek karşıtı.

belirlenim

* Belirli duruma gelme işi.

* Bir kavramın anlamının, içeriğinin, yapısının veya sınırlarının tam olarak belirlenmesi işi, gerektirim, determinasyon.

belirlenimci

* Belirlenimcilik yanlısı olan (kimse), gerekirci, determinist.

belirlenimcilik

* Her olayın başka olayların gerekli ve kaçınılmaz bir sonucu olduğunu ileri süren öğreti, gerekircilik, determinizm.

belirlenme

* Belirlenmek işi.

belirlenmek

* Belirli duruma getirilmek.

belirlenmezci

* Belirlenmezcilik yanlısı olan (kimse), indeterminist.

belirlenmezcilik

* Nedensellik yasasına bağlı olmayan, bir sebebe bağlanmayan olay ve durumların da bulunduğunu öne süren görüş, indeterminizm.

* İnsan iradesinin hiçbir şarta bağlı olmadığını, içinde bulunduğu şartlarla belirlenmediğini, insanın özgür iradesinin nedensellik yasasına bağlı olmadığını savunan görüş, indeterminizm.

belirleşme

* Belirleşmek işi veya durumu.

belirleşmek

* Belirgin duruma girmek.

belirli

* Açık ve kesin olarak sınırlanmış veya kararlaştırılmış olan, muayyen.

belirli belirsiz

* Yan belirgin durumda, az çok belli olan.

belirli geçmiş

* Fiilin belirttiği kavramın, içinde bulunan zamandan önce olup bittiğini kesinlikle bildiren kip, -di'li geçmiş, görülen geçmiş. Bu zaman Türkçede -dı (-di) / -tı (-ti) ekiyle karşılanır. Aldı, biçti, uçtu vb.

belirli nesne

* Belirtme durumu ekini almış, geçişli fiil durumunda olan yüklemlerle ilgili kelime veya kelime grubu.

belirlilik

* Belirli olma durumu.

belirme

* Belirmek işi, tebellür etme.

belirmek

* (önce belli veya görünür olmayan bir şey için) Ortaya çıkmak, tezahür etmek.

* Bir düşünce veya durum için, kesin bir biçim almak, tebellür etmek.

* İyice görünür ve anlaşılır bir durum almak, tebarüz etmek.

belirsiz

* Belirli olmayan, gayrimuayyen.

* Niteliği hakkında tam bir bilgi edinilemeyen, müphem.

* Bilinmeyen, meçhul.

belirsiz geçmiş

* Fiilin belirttiği kavramın, içinde bulunulan zamandan önce olup bittiğini başkasından duyarak veya belirsiz olarak bildiren kip, -miş'li geçmiş, görülmeyen geçmiş. Türkçede bu zaman -mış / -miş ekiyle kurulur: Gelmiş, gülmüş, ağlamış gibi.

belirsizlik

* Belirsiz olma durumu, müphemiyet.

belirsizlik sıfatı

* İsimleri yaklaşık, kabataslak belirten sıfat: bazı, birkaç, her, birtakım, filan vb.

belirsizlik zamiri

* İsmi yerini belirsiz, kabataslak tutan zamir: bazı, birkaç, birçoğu, azı, herkes, biri vb.

belirteç

* Zarf.

belirten

* Tamlayan.

belirti

* Bir olayın veya durumun anlaşılmasına yardım eden şey, alâmet, nişan, nişane.

belirtik

* Açık, belli, sarıh.

belirtilen

* Tamlanan.

belirtili

* Belirtisi olan.

* Belirtilmiş olan, belirli kılınan.

belirtili nesne

* Belirtme durumundaki nesne, sarıh meful.

belirtili tamlama

* Tamlayanı -in (-nin) takısı, tamlananı üçüncü kişi iyelik eki alan ve belirli bir kavram taşıyan tamlama: Doğan'ın kalemi, çiçeğin kokusu gibi.

belirtilme

* Belirtilmek işi.

belirtilmek

* Belirtmek işine konu olmak.

belirtisiz

* Belirtisi olmayan.

* Belirtilmemiş olan.

belirtisiz nesne

* Yalın durumdaki nesne.

belirtisiz tamlama

* Tamlayanı yalın durumda olan, tamlananı genellikle üçüncü kişi iyelik eki alan ve çoğu kez tür kavramı veren isim tamlaması: Ankara kedisi. Tuz Gölü gibi.

belirtken

* Bir özlü sözle birlikte kullanılan işaret.

* Soyut bir şeyin, bir kavramın sembolü olan varlık veya eşya, amblem.

* Gösterge.

belirtme

* Belirli kılma, görüş bildirme, tasrih.

belirtme durumu

* Yükleme geçişli bir fiil olan cümlede fiilin doğrudan etkilediği -i (-ı, -u, -ü) ekini almış isim, yükleme durumu, i hâli, akuzatif. Evi gördüm. Yazıyı okudum.

belirtme grubu

* Tamlamalardan daha geniş kelime dizisi: Kalın bir kitabın süslü cilt kapağı bir belirtme grubudur.

belirtme sıfatı

* Bir ismi gösterme, soru, sayı veya belirsizlik bakımlarından belirten sıfat: Bu kapı. Birinci dönem. Kaç öğrenci? Hangi ev? Üç çocuk gibi.

belirtmek

* Açıklamak, tebarüz ettirmek.

belit

* Kendiliğinden apaçık ve bundan dolayı öteki önermelerin ön dayanağı sayılan temel önerme, mütearife, aksiyom: "Tüm, parçaların her birinden büyüktür" sözü bir belittir.

belitken

* Belitler sistemi.

belitleme

* Belitlemek işi.

* Tümünden gelişimci bir bilime esas olacak belit sistemi.

belitlemek

* Belgeye dayanarak ortaya koymak.

* Belitleme kuramını ortaya koymak.

belitlenebilirlik

* Belitlenebilen kuram.

beliye

* Felâket, keder, tasa.

belki

* Muhtemel olarak, olabilir ki.

* Olsa olsa, ya ... ya, ihtimal.

belki de

* Şu da olabilir.

belkili

* Olasılı, muhtemel.

* Doğru olabileceği gibi, yanlış da olabilen, belli ve kesin olmayan, olasılı, ihtimalî.

belladonna

* Güzelavrat otu.

belleğini yitirmek

* Bellek kaybına uğramak.

bellek

* Yaşananları, öğrenilen konuları, bunların geçmişle ilişkisini bilinçli olarak zihinde saklama gücü, akıl, hafıza, dağarcık.

* Bir bilgisayarda, programı değişmeyen verileri, yapılacak iş için gerekli olan ara sonuçları toplayan bölüm.

bellek karışıklığı

* Kelimelerin doğru anlamını hatırlayamamak veya ilk olarak görülen bir şeyi önce gördüğünü sanma duygusuna kapılmak biçiminde beliren bir ruh hastalığı.

bellek kaybı

* Bellek yitimi.

bellek yitimi

- * Büyük sarsıntı veya humma yüzünden belleğin bozulması veya kaybolması biçiminde beliren ruh hastalığı.
- * Belleğin kısa bir süre durup işlememesi.

bellem

- * Bellemek yetisi.

belleme

- * Bellemek işi.

belleme

- * At ve benzeri hayvanların sırtına vurulan keçe, meşin veya kalın kumaş parçası, yapık, haşa.

bellemek

- * Öğrenip akılda tutmak.
- * Sanmak.

bellemek

- * Bel denilen araçla toprağı işlemek.

bellenmek

- * Bellenmek (I) işine konu olmak, öğrenilmek.

bellenmek

- * Bellenmek (II) işine konu olmak.

belleten

- * Bilim kurumlarının çalışmaları ile ilgili yazı ve haberlerin yayımlandığı dergi.

belletici

- * Çalıştırıcı, öğretici, müzakereci.

belletme

- * Belletmek işi.

belletmek

- * Bellemesini sağlamak, öğretmek.

belletmen

- * Orta öğretimde etütleri denetleyen kimse, belletici.

belli

- * Beli olan.

belli

- * Bilinmedik bir yanı olmayan, malûm.
- * Gizli olmayan, ortada olan, anlaşılan, bedihî, zahir, aşikâr.
- * Belirli, muayyen.

belli başlı

- * Belirli, muayyen.
- * Önemli.

belli belirsiz

- * Zorlukla seçilebilen, yanı belli, yanı bellisiz, duyulabilen, çok az belli olan.

belli etmek

- * açıklamak, iyice görünür anlaşılır duruma getirmek.
- * sezdirmek, hissettirmek.

belli olmak

* anlaşılmak, açıklanmak.

bellik

* İşaret, marka.

bellilik

* Belli olma durumu, bedahet, muayyeniyet.

bellisiz

* Belli olmayan, bilinemeyen.

belsem

* Bkz. balsam.

bembeyaz

* Çok beyaz veya her yanı beyaz, apak.

* Pırl pırl, apaçık.

bemol

* Bir sesin yarım ton kalınlaştırılacağını gösteren nota işareti.

* Böylece kalınlaştırılmış (ses).

ben

* Çoğu doğuştan, tende bulunan ufak, koyu renkli leke veya kabartı.

* En çok üzümde görülen olgunlaşma belirtisi.

* Saçta, sakalda beliren beyazlık.

ben

* Olta veya tuzaga konulan yem.

* Kuşun yavrusuna taşıdığı yem.

ben

* Tekil birinci kişiyi gösteren zamir.

* Kişiyi öbür varlıklardan ayıran bilinç.

* Bir kimsenin kişiliğini oluşturan temel öge, ego.

ben bu işte yokum

* ben bu işe karışmam.

ben hancı, sen yolcu oldukça

* özel ilişkilerimiz sürüp gittikçe (senin bana işin düşer).

ben şahımı (veya şeyhimi) bu kadar severim

* ben bundan daha çok özveride bulunamam.

benbenci

* Kendini çok öven, hep kendinden söz eden, kibirli, gururlu.

benbencilik

* Benbenci olma durumu.

bence

* Bana göre, düşündüğüm gibi.

benci

* Kendini beğenen, kendini her konuda üstün gören, hodpesent, megaloman.

bencil

* Yalnız kendini düşünen, kendi çıkarlarını herkesinkinden üstün tutan, hodbin, hodkâm, egoist.

* Bencillik öğretisine inanan.

bencil olmak

* bencilce davranışta bulunmak.

bencilce

* Bencile yakışır biçimde.

bencilceyin

* Benim gibi.

bencilik

* Benci olma durumu, hodpesentlik, egoizm.

* İnsanın bütün eylemlerinin ben sevgisiyle belirlenmiş olduğunu, buna göre ahlâklılığın da yalnızca kendini koruma içgüdüsünün bir biçimi olduğunu ileri süren öğreti.

* Kendi benini ve çıkarını hayatın mutlak ilkesi yapan anlayış.

bencilleşme

* Bencilleşmek işi.

bencilleşmek

* Bencil duruma gelmek.

bencillik

* Bencil olma durumu, hodbinlik, egoistlik, egoizm.

bencillik etmek

* bencil davranmak.

bende

* Kul, köle.

bendegân

* Kullar, köleler.

bendegî

* Kulluk, kölelik.

* Köle ile ilgili, köleye ait.

bendehane

* Bendenin, kölenin evi.

benden de al o kadar

* Bkz. al benden de o kadar.

benden günah gitti

* Bkz. benden söylemesi.

benden söylemesi

* ben üzerine borç saydığım şeyi söyledim, kendimi suçlu saymam.

bendeniz

* alçak gönüllülükle ben yerine ve "köleniz" anlamında kullanılır.

bendeniz cennet kuşu

* kendini tanıtırken kullanılan bir deyim.

bendezade

* Bendenin oğlu.

bendir

* Alaturka çalgı aleti.

benefşe

* Menekşe.

benek

- * Herhangi bir şey üzerindeki ufak leke, nokta, puan.
- * Güneş lekeleri yörresinde görülen, parlak taneciklerden ve parlak damarlardan oluşmuş bölüm, fekül.

beneklenme

- * Beneklenmek işi.

beneklenmek

- * Benek oluşmak.

benekleşme

- * Benekleşmek işi veya durumu.

benekleşmek

- * Benek benek durum almak.

benekli

- * Ufak lekeleri bulunan.

benekli köpek balığı

- * Kara benekli, küçük boyda bir cins köpek balığı (Scylliorhinus canicula).

bengi

- * Sonu olmayan, hep kalacak olan, ölümsüz, ebedî.

bengi

- * Ege ve Güney Marmara bölgesinin halk oyunlarından biri.

bengi su

- * İçene sonsuz hayat verdiğiğine inanılan ve efsanelerde geçen su, abıhayat.

bengileme

- * Bengilemek işi.

bengilemek

- * Bengi kılmak, sonsuz yaşama niteliği kazandırmak, ölümsüzleştirmek, ebedileştirmek.

bengileşme

- * Bengileşmek işi.

bengileşmek

- * Sonsuz yaşama niteliği kazanmak, ölümsüzleşmek, ebedileşmek.

bengilik

- * Zamanla ilgisi, başlangıcı ve sonu olmayan varlık.
- * Ölmezlik, ebedilik.
- * Sonsuz ve ölçülmez zaman.

beni sokmayan yılan bin (yıl) yaşasın

- * zararlı olduğu bilinen, ama kimseye kötülüğü dokunmayan kişiyle uğraşmamalıdır.

beniâdem

- * Âdemoğulları, insanlar.

benibeşer

- * İnsan.

beniçinci

- * Kişinin benliğini merkez sayma görüşü, benmerkezci.

beniçincilik

* Dünyada kişinin benliğini merkez sayan felsefe görüşü, benmerkezcilik, egosantrizm.

benildeme

* Benildemek işi.

benildemek

* Belinlemek.

benim diyen

* kendine güvenen, güçlü olduğuna inanan.

benim oğlum bina okur, döner döner yine okur

* "çok çalışmasına karşılık verimli ve yararlı olmuyor" anlamında kınama veya eleştiri belirtmek için kullanılır.

benimseme

* Benimsemek işi, sahip çıkma, tesahup.

benimsemek

* Bir şeyi kendine mal etmek, sahip çıkmak, kabullenmek, tesahup etmek.

* Bir şeye, birine bağlanmak, ısınmak.

benimsenme

* Benimsenmek işi.

benimsenmek

* Benimsenmek işine konu olmak.

benimsetme

* Benimsetmek işi.

benimsetmek

* Birinin benimsemesini sağlamak.

benimseyiş

* Benimsemek işi veya durumu.

beniz

* Yüz rengi.

beniz geçmek

* benzi solmak.

benizli

* Benzi bulunan, benze sahip olan.

benlenme

* Benlenmek işi.

benlenmek

* Ben oluşmak.

benli

* Teninde ben bulunan.

benli

* Bkz. senli benli.

benliği yoğurmak

* kişiliği oluşturmak.

benliğinden çıkmak

* kendine benzemez olmak.

benlik

- * Bir kimsenin öz varlığı, kişiliği, onu kendisi yapan şey, kendilik, şahsiyet.
- * Kendi kişiliğine önem verme, kişiliğini üstün görme, kibir, gurur.

benlik çatışması

- * Benliğin ön plâna çıkması ile başgösteren çatışması.

benlik davası

- * Her şeyi kendi düşüncesine uydurmak ve her şeyde söz sahibi olmak çabası.

benlik ikileşmesi

* Öznenin kişiliğini iki veya daha çok bilinç merkezine bölen ve tek kişide çeşitli kişilikler durumunda beliren bir ruh hastalığı.

benlik yitimi

- * Kişilik duygusunun ve benlik bilincinin yitirilmesi ile beliren ruh hastalığı.

benlikçi

- * Her konuda hep kendini ileri süren, hep kendinden söz eden (kimse).
- * Benlikçilik yanlısı olan (kimse).

benlikçilik

- * Her konuda hep kendini ileri sürme, hep kendinden söz etme durumu.
- * Kendi benliğinin gelişimini, bütün davranışlarının ilkesi yapan kişinin niteliği, egotizm.

benmari

- * Bir kabı kaynar suya oturtmak yolu ile içindekini ısıtmak veya eritmek yöntemi.

benmerkezci

- * Beniçinci.

benmerkezçilik

- * Beniçincilik.

bent

- * Bağ, rabıt.
- * Kanun maddesi; kitaplarda kendi içinde bütünlük oluşturan bölüm.
- * Suyu biriktirmek için önüne yapılan set, bûğet.
- * Gazete yazısı.
- * Bağlam.

bent etmek

- * kendine bağlamak.

bent olmak

- * bağlanmak, tutulmak.

benzeme

- * Benzemek işi.

benzemek

- * İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
- * Sanısını uyandırmak, gibi görünmek.

benzemeklik

- * Benzer olma durumu.

benzemez

- * İskambil veya okey oyununda farklı kâğıtların veya taşların bir araya gelmesi.

benzen

* Maden kömürü katranından çıkarılan C₆H₆ formülündeki hidrokarbonun bilimsel adı.

benzer

* Nitelik, görünüş ve yapı bakımından bir başkasına benzeyen veya ona eş olan (şey), müşabih, mümasil.

* Bkz. benzeşim.

* Bazı önemsiz veya tehlikeli sahnelerde asıl oyuncunun yerine çıkan, yapı ve yüz bakımından bu oyuncuyu andıran kimse, dublör.

benzer şekiller

* Kenarlarının uzunlukları arasındaki oran değişmemekle birlikte karşılıklı açılan eşit olan şekiller.

benzeri

* Benzerlik gösteren, benzer.

benzerlik

* Benzer olma durumu.

* İki üçgende köşelerinin eşlenmesine göre karşılıklı açılardan eş ve karşılıklı kenarların orantısından doğan durum.

benzersiz

* Benzeri olmayan, eşsiz.

benzersizlik

* Benzersiz olma durumu.

benzeş

* Birbirine benzeyen, aralarında benzerlik bulunan, müşabih, nazir.

benzeşen

* Ünlü veya ünsüz benzeşmelerinde etki altında kalan ünsüz veya ünlü: Sütçü (süt-çü), ekmekten (ekmek-ten), odalardan (oda-lar-dan) kelimelerinde bulunan -çü, -ten, -dan eklerindeki ünsüz veya ünlüler gibi.

benzeşik

* Benzeşme özelliği gösteren.

benzeşim

* Bazı ortak yönleri olan iki şey arasındaki benzeşme.

* İki şeklin kenarlarının uzunlukları arasındaki oran değişmemekle birlikte, karşılıklı açılarının eşit bulunması durumu.

benzeşim oranı

* İki şeklin kenarlarının arasındaki oran.

benzeşlik

* Benzeş olma durumu, müşabehet.

benzeşme

* Benzeşmek işi.

* Bir kelimedede bir sesin başka bir sesi kendisine benzetme etkisi: yurt-daş > yurттаş, çarşanba > çarşamba, o + bir < öbür gibi.

benzeşmek

* Birbirine benzemek, müşabih olmak.

benzeşmezlik

* Bir kelimedede bulunan aynı veya benzeri seslerden birinin değişikliğe uğraması, disimilasyon: Kınnap > kırnap, attar > aktar, kehribar > kehlibar gibi.

benzeti

* Benzetme, aslından kopya edilmiş, teşbih.

benzeti ressamı

* Büyük sanatçıların yaptıklarını, orijinaline bakarak yapan ve benzeti olduğunu belirten ressam.

benzetici

* Benzeterек yapan, sahteci, kopyacı.

benzetici ressam

* Büyük sanatçıların üslûbunda çalışarak, yaptığı işleri orijinal eser diye satan sahteci ressam.

benzetilme

* Benzetilmek işi.

benzetilmek

* Benzetmek işine konu olmak.

benzetiş

* Bir şeyi başka bir şeye benzetmek işi veya biçimi.

benzetme

* Benzetmek işi.

* Bir şeyin neteliğini anlatmak için, o niteliği eksiksiz taşıyan bir şeyi örnek olarak gösterme işi, teşbih.

benzetmek

* Benzer duruma getirmek.

* Bir şeyde başka şeye benzeyen yönler bulmak.

* Kötü bir duruma getirmek, bozmak.

* Dövmek.

benzetmek gibi olmasın

* kötü bir sona uğramış birinden veya bir şeyden söz ederken, ona benzetilen kimse veya şey için kötü bir duygu beslenilmediğini anlatır.

benzeyiş

* Bir şeyin başka bir şeye benzemesi durumu.

benzeyişsizlik

* Benzeşmemek durumu.

benzi atmak (veya uçmak)

* ansızın yüzünün rengi sararmak, solmak.

benzi kül gibi olmak

* yüzünden kan çekilmek, yüzü sararmak.

benzi sararmak

* yüzünün rengi solmak.

benzi uçmak

* yüzü sararmak.

benzin

* Petrolün damıtılması ile elde edilen, özgül ağırlığı yaklaşık 0,65 olan, renksiz, uçucu, kendine özgü kokusu

bulunan bir sıvı.

* Benzen.

benzin istasyonu

* Araçların benzin, yağ gibi ihtiyaçlarını karşılayan, yolculara dinlenme ve alış veriş imkânı veren tesis,

benzinlik.

benzin pompası

* Benzinlikte araç depolarına benzin koyma ve verilen benzin tutarını gösterme aracı.

benzinci

* Benzin satılan yer veya benzin satan kimse.

benzincilik

* Benzincinin işi veya mesleği.

benzinde kan kalmamak

* kansızlık sebebiyle yüzü sararmak.

benzine kan gelmek (veya benzi kanlanmak)

* sağlıklı duruma gelmek, canlanmak.

benzinleme

* Benzinlemek işi veya durumu.

benzinlemek

* Benzin dökerek yakmak.

* Bir nesneyi benzine bulamak.

benzinli

* Benzinle çalışan (motor, makine vb.).

benzinlik

* Benzin satılan yer, benzin istasyonu.

benzol

* Benzin ve tolüen karışımı bir akaryakıt.

beraat

* Aklanma.

beraat etmek

* aklanmak, temize çıkmak.

beraatızimmet

* Borcu, vereceği olmama durumu, borçsuzluk.

beraatızimmet asıkdır

* tersi ispatlanmadıkça insanların suçsuz sayılmaları ilkesini anlatır.

beraber

* Birlikte, bir arada.

* Aynı düzeyde.

* -e rağmen, -e karşın.

beraberce

* Birlikte, beraber olarak.

berabere bitmek

* (oyun, yarışma) takımların aynı sayıyı almasıyla sonuçlanmak.

berabere kalmak

* (oyun, yarışma için) takımlar aynı sayıyı almak veya denk gelmek, başa baş kalmak, başa baş gelmek.

beraberinde

* yanında.

beraberlik

* Birlikte olma durumu.

* Baş başa kalma durumu.

beraberlik müziği

* Orkestra, koro veya oda müziğinde olduğu gibi birçok sesin oluşturduğu müzik.

berat

* Bir buluştan, bir haktan yararlanmak için devletçe verilen belge, patent.

* Osmanlı İmparatorluğunda bir göreve atanan, aylık bağlanan, san, nişan veya ayrıcalık verilen kimseler için çıkarılan padişah buyruğu.

Berat Gecesi

* Hz. Muhammed'e peygamberliğin Cebrail aracılığıyla bildirildiği şaban ayının 15. gecesine rastlayan kandil gecesi.

Berat Kandili

* Bkz. Berat Gecesi.

berbat

* Kötü.

* Bozuk.

* Çirkin, beğenilmeyen.

* Darmadağın, bakımsız, perişan, viran.

berbat etmek (veya eylemek)

* kötü duruma getirmek.

* bozmak.

berbat olmak

* kötü duruma gelmek; kirlenmek.

* bozulmak.

berber

* Saç ve sakalın kesilmesi, taranması ve yapılması işiyle uğraşan veya bunu meslek edinen kimse.

* Bu işin yapıldığı dükkân.

berber balığı

* Hanigillerden, kuyruğunun çatalı çok uzun olan, Akdeniz'de yaşayan, eti yenilen bir balık (Serranus anthias).

berber bataryası

* Berber dükkânlarında lâvaboya su akmasını sağlayan deve boynu biçimindeki musluk takımı.

berber çırağı

* Berber ustasının yanında yetiştirilmek üzere çalışan çocuk.

berber dükkânı

* Berber.

berber koltuğu

* Berberler için yapılan hareketli, oynar başlıklı özel koltuk.

berber salonu

* Büyük berber dükkânı.

Berberî

* Kuzey Afrika'daki Cezayir bölgesinde Berberistan halkından veya bu halkın soyundan olan kimse.

berberlik

* Berberin yaptığı iş.

berceste

* Sağlam ve lâtif.

* Seçilmiş, seçme.

* Sanat değeri yüksek anlamlar taşıyan dize.

berdelacuz

- * Halk tahminine göre, 9-18 Mart arasında görülen kocakan soğuğu.

berdevam

- * Sürmekte olan, sürüp giden.

berduş

- * Başıboş, serseri.
- * Pis, bozuk, bakımsız.

bere

- * Vurma ve incitme sonucu vücudun herhangi bir yerinde oluşan çürük.
- * Herhangi bir şeyde görülen çizik, ezik.

bere

- * Yuvarlak, yassı ve sipersiz başlık.

bereket

- * Bolluk, gürlük, ongunluk, feyz, feyezana.
- * İyi ki, neyse ki, iyi bir rastlantı olarak.
- * Yağmur.

bereket ki (veya bereket versin ki)

- * iyi ki, Tanrı'ya şükür ki.

bereket versin

- * para alan kimsenin söylediğı iyi dilek sözü.
- * bir kimsenin bir durumdan hoşnutluğunu anlatması, teselli bulması.

bereketlenme

- * Bereketlenmek işi veya durumu.

bereketlenmek

- * Çoğalmak, artmak.

bereketli

- * Bol, verimli.

bereketli ola! (veya olsun!)

- * yemek yemekte olanlara veya ürünlerini devşirenlere söylenen iyi dilek sözü.

bereketlilik

- * Bereketli olma durumu.

bereketsiz

- * Kendinden beklenen yararlığı sağlayamayan (şey).

bereketsizlik

- * Bereketsiz olma durumu.

berелеme

- * Berelemek işi.

berелеmek

- * Bereli duruma getirmek.

berelenme

- * Berelenmek işi veya durumu.

berelenmek

- * Bereli duruma gelmek.

bereli

* Beresi olan.

bereli

* Beresi olan.

berenarı

* Şöyle böyle, az çok, biraz, oldukça.

bergamodî

* Sarımsı pembe rengine olan.

bergamot

* Turunçgillerden bir ağaç (Citrus bergamia).

* Bu ağacın, kabuklarından reçel yapılan ve esans çıkarılan meyvesi.

bergüzar

* Anmak için verilen hatıra, armağan, yadigâr.

berhane

* Büyük, harap, kullanışsız ev.

berhane gibi

* gereğinden çok büyük (ev).

berhava

* Havaya verilmiş, uçurulmuş.

* Yararsız, boş.

berhava etmek

* havaya uçurmak.

* bitirmek, yok etmek.

berhava olmak

* patlama yolu ile havaya uçmak.

* boşa gitmek.

berhayat

* Hayatta olan, canlı, yaşayan.

berhudar

* Mutlu.

berhudar ol!

* "iyi günler göresin" anlamında dilek olarak kullanılır.

beri

* Konuşanın önündeki iki uzaklıktan kendisine daha yakın olanı.

* Bu uzaklıkta bulunan.

* Çıkma durumundaki kelimelerden sonra getirilerek bir işin başlangıcını gösterir.

beribenzer

* Sıradan bayağı, alelâde.

beriberi

* Genellikle Uzak Doğu ülkelerinde B vitamini eksikliğinden ileri gelen bir hastalık.

beriki

* Beride olan.

* Beride olan şey veya kimse.

beril

* Doğada altıgen billûrlar durumunda bulunan, saydam, çoğu yeşil renkli berilyum ve aliminyum silikat.

berilyum

* Atom numarası 4, yoğunluğu 1,84, atom ağırlığı 9,013 olan, zümrüt gibi bazı taşların birleşiminde bulunan, 29700C de eriyen, havanın etkisine karşı ince bir oksit tabakasıyla kaplı element. Kısaltması Be.

berjer

* Arkası kabank ve yüksek oturacak yeri geniş koltuk.

berk

* Sert, katı.

* Sağlam.

berkelyum

* Atom numarası 97, atom ağırlığı 294 olan, amerikyum veya kuryumdan elde edilen yapay element. Kısaltması Bk.

berkema

* Mükemmel, pek iyi.

berkime

* Berkimek işi.

berkimek

* Sağlamlaşmak, güç kazanmak, pekişmek.

berkinme

* Berkinmek işi veya durumu.

berkinmek

* Berkimek.

* Pekiştirilmek.

berkitme

* Sağlamlaştırma, tahkim, takviye.

berkitmek

* Sağlamlaştırmak, tahkim etmek, takviye etmek.

berklik

* Sağlamlık.

* Sertlik, katılık.

berlam

* İnce pullu, sırtı açık kahverengi, yanları ve karnı beyaz, ortalama 30-40 cm boyunda, Marmara ve Ege deniziyle Akdeniz'de bol bulunan bir balık türü (Merluccius merluccius).

bermuda

* Dizlere kadar inen dar ve kısa pantolon.

bermutat

* Alışlagelen biçimde, her zaman olduğu gibi.

berrak

* Duru, temiz, aydınlık, açık.

berraklaşma

* Berraklaşmak işi veya durumu.

berraklaşmak

* Berrak duruma gelmek, durulaşmak.

berraklaştırma

* Berraklaştırmak işi.

berraklaştırmak

* Berrak duruma getirmek, durulaştırmak.

* Açık, net ve kolay anlaşılır duruma getirmek.

berraklık

* Berrak olma durumu, duruluk.

berri

* Kara ile (toprakla) ilgili, karasal.

bertafsil

* Açıklamalı, uzun uzadıya, açık olarak.

bertaraf

* Bir yana, şöyle dursun.

bertaraf etmek

* ortadan kaldırmak, gidermek.

bertaraf olmak

* ortadan kalkmak, yok edilmek.

bertik

* Yara, bere.

* İncinmiş, burkulmuş.

* Deride mor leke, çürük.

bertilme

* Bertilmek işi veya durumu.

bertilmek

* İncinmek, burkulmak.

* Berelenmek yaralanmak.

* Morarmak, çürümek.

bertme

* Bertmek işi.

bertmek

* Bertilmek.

berzah

* Kıstak, dar dil.

besalet

* Yiğitlik, yararlılık.

besbedava

* Pek ucuz.

besbelli

* Açık, apaçık, çok belli.

* Anlaşıldığına göre, anlaşılıyor ki.

besbeter

* Çok kötü.

beselemek

* Bkz. eselemek beselemek.

beserek

- * Tüylü ve damızlık erkek deve.

besermek

- * Bkz. esermek besermek.

besi

- * Yaşatmak ve geliştirmek için gereken besinleri yedirip içirmek işi.
- * Bir şeyi istenilen durumda tutmak ve oturtmak için kullanılan takoz gibi şeyler.

besi doku

- * Tohumların içinde embriyonu çevreleyen bölüm.
- * Yumurta akı maddesi.

besi dokulu

- * Besi dokusu olan.

besi dokusu

- * Besi doku.

besi dokusuz

- * Besi dokusu olmayan.

besi hayvanı

- * Beslenmek amacıyla yavru iken alınan veya besiye çekilen hayvan.

besi merası

- * Besleme değeri oldukça yüksek mera bitkileri ile kaplı olan ve gerektiğinde ilâve yemler de verilerek özellikle kesime gönderilecek hayvanların fazla canlı ağırlık kazanmaları için otlatıldıkları doğal veya sunî verimli mera.

besi örü

- * Tohum çimlenirken yeni çıkan bitkiyi beslemeye yarayan ve embriyonun çevresine yayılmış bulunan besleyici maddelerin bütünü.

besi suyu

- * Bitkilerin damarlarında dolaşan besleyici su.

besici

- * Sığır, davar gibi hayvanları besleyerek semirten, satan kimse.

besicilik

- * Besicinin yaptığı iş.

besihane

- * Besi yapılan yer.

besili

- * Semiz, semirtilmiş.

besin

- * Yenilebilir, beslenmeye elverişli her tür madde, azık, gıda.
- * Yaşamak, varlığını sürdürmek için gerekli şey.

besinli

- * Besini olan, gıdalı.

besinsiz

- * Besini olmayan, yeterli besin almayan, gıdasız.

besinsizlik

* Besinsiz olma durumu, gıdasızlık.

besiye çekmek

* hayvanı semirtmek için çalıştırmadan beslemek.

besle kargayı, oysun gözünü

* nankörlük edenler için söylenir.

beslek

* Besleme, hizmetçi, ahretlik.

besleme

* Beslemek işi.

* Evlâtlık olarak alınan, ev işlerinde çalıştırılan kız.

* Herhangi bir kuruluşu, onun maddî yardımları dolayısıyla körü körüne destekleyen.

besleme basın

* Çıkar uğruna, herhangi bir kuruluşun veya iktidardaki güçlerin görüşlerini savunan basın.

besleme gibi

* giydiğini kendine yakıştıramayan (kız).

besleme kız

* Besleme.

beslemek

* Yiyecek ve içeceğini sağlamak.

* Yedirmek.

* Semirtmek.

* Eklenmek, katılmak, çoğaltmak.

* Bir şeyi korumak veya sağlamca durmasını sağlamak için, çevresini veya altını desteklemek, doldurmak, pekiştirmek.

* Yetiştirmek.

* Bir duyguyu gönülde yaşatmak.

* Maddî yardım yapmak, desteklemek.

beslemelik

* Besleme.

* Besleme olarak.

beslenen

* Sönümsüz.

beslengi

* Hizmetçi, evlâtlık, besleme.

beslenilme

* Beslenilmek işi veya durumu.

beslenilmek

* Beslenmek işine konu olmak.

beslenme

* Beslenmek işi.

* Vücut için gerekli besin maddelerinin alımı.

beslenme bozukluğu

* Bazı organ ve dokularda veya organizmanın bütününde şekil veya çalışma düzensizliği meydana getiren, bir veya birkaç beslenme görevinin bozulması.

beslenme çantası

* Anaokulu ve ilköğretim okullarının öğrencilerinin beslenme saatinde yiyeceklerini içinde bulunduran çanta.

beslenme eğitimsi

* Beslenme eğitimi ile uğraşan uzman.

beslenme eğitimi

* Besin maddelerinin özellikleri, insan vücudunun gelişmesinde yiyeceklerin etkisi ve görevi, yiyecek seçiminde dikkat edilmesi gereken noktalar, iyi beslenmenin sağlık yönünden önemi, ucuz ve dengeli beslenmenin yolları gibi konuları işleyen bilim dalı.

beslenme odası

* Anaokulu, ilköğretim okulu gibi eğitim kurumlarında yemek yenilen yer.

beslenme saati

* Anaokulu, ilköğretim okulu gibi eğitim kurumlarında yemek yeme zamanı.

beslenme uzmanı

* Beslenmenin genel özelliklerini kitle çapında ele alan, inceleyen yetkili.

beslenmek

* Kendini beslemek.

* Beslemek işine konu olmak.

besletme

* Besletmek işi veya durumu.

besletmek

* Beslemek işini başkasına yaptırmak.

besleyici

* Besleyen, beslemeye yarayan, besin değeri yüksek, mugaddi.

* Yüz ve boyunda güneş lekelerini azaltıp ölü hücreleri atan krem türü.

besli

* Bkz. besili.

besmele

* "Acıyan ve esirgeyen Tanrı'nın adı ile" anlamına gelen ve bir işe başlarken söylenilen Arapça bismillahirrahmanirrahim sözünün kısaltması.

besmele çekmek

* bismillahirrahmanirrahim sözünü söylemek.

besmelesiz

* Çocuklar için "piç" anlamında kullanılan bir sövgü.

* Besmele çekmeden.

beste

* Bir müzik eserini oluşturan ezgilerin bütünü.

beste bağlamak

* bestelemek.

beste yapmak

* bir müzik eseri yaratmak.

besteci

* Beste yapan kimse, bestekâr, kompozitör.

bestekâr

* Besteci.

besteleme

* Bestelemek işi.

bestelemek

* Beste yapmak.

bestelenme

* Bestelemek işi.

bestelenmek

* Bestelemek işine konu olmak, bestesi yapılmak.

besteli

* Bestesi olan, bestelenmiş.

bestelik

* Beste olma durumu.

bestenigâr

* Klâsik Türk müziğinde en eski birleşik makamlardan biri.

bestesiz

* Bestesi olmayan.

bestseller

* Çoksatar.

beş

* Dörtten sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam, 5, V.

* Dörtten bir fazla.

* Beş sınıflı ilkokul.

beş altı

* Biraz, bir parça, birkaç.

beş aşağı beş yukarı

* Bkz. üç aşağı, beş yukarı.

beş beter

* Besbeter.

beş binlik

* Beş bin liralık bütün kâğıt para.

beş bir

* Bkz. pencüyek.

beş dört

* Oyunda, atılan zarlardan birinin beş, öbürünün dört benekli yüzünün üste gelmesi.

beş duyu

* Dokunma, görme, işitme, koklama, tat alma duyuları.

beş iki

* Bkz. pencüdü.

beş kardeş

* Şamar, tokat.

beş milyonluk

* Beş milyon liralık bütün kâğıt para.

beş on

- * Az sayıda, biraz.
- * Beş ve on santim ölçülerinde biçilmiş kereste.

beş para almamak

- * hiç para almamak.

beş para etmez

- * hiçbir değeri yok, işe yaramaz.

beş paralık

- * Değersiz, aşağılık, bayağı.

beş paralık etmek

- * Bkz. on paralık etmek.

beş paralık olmak

- * alçalmak, kusurları açığa çıkmak.

beş parasız

- * parasız, yoksul.

beş parmak bir olmaz

- * ana ve babaları bir olduğu hâlde kardeşler arasında çeşitli farklılıklar bulunur.

beş üç

- * Bkz. pencüse.

beş vakit

- * Günün belirli beş vaktinde kılınan namaz.

beş yüzlü

- * Beş yüzü olan cisim.

beş yüzlük

- * Beş yüz liralık bütün kâğıt para.
- * İçinde beş yüz tane bulunan.

beşaret

- * İyi haber, müjde, muştı, erim.

beşbüyük

- * İri muşmula.

beşer

- * İnsanoğlu, insan.

beşer

- * Beş sayısının üleştirme biçimi, her birine beş, her defasında beşi bir arada.

beşer şaşar

- * insan her zaman yanılabılır.

beşerî

- * İnsanoğlu ile ilgili.
- * Bedensel, bedenle ilgili.

beşerî coğrafya

* İnsanların yerleşik bulunduğu yöre ile ilgisini ve o yörenin veya yerin türlü olaylarını inceleyen coğrafya kolu.

beşeriyet

* İnsanlık, insanoğulları.

beşeriyetçi

* Beşeriyet yanlısı (kimse), hümanist, insancıl.

beşeriyetçilik

* Beşeriyetçi olma işi veya durumu, hümanizm, insancılık.

beşerli

* Beşer beşer sıralanmış.

beşgen

* Beş kenarlı çokgen.

beşbirlik

* Kadınların süs için takındıkları, beş altın lira değerinde olan altın.

beşbiryerde

* Bkz. beşbirlik.

beşiğini sallamak

* çocukluğundan veya çok eskiden tanımak, büyümesine hizmet etmek.

beşik

* Süt çocuklarını yatırmaya ve sallayarak uyutmaya yarayan, tahta veya demirden yapılmış sallanır bir çeşit küçük karyola.

* Bir şeyin doğup geliştiği yer.

* Yüz üstü yatışta, geriye bükülü ayak bileklerini ellerle kavrayarak karnı üzerinde baş ve ayak yönünde sallanma.

* Ambalâjlanacak malın biçimine uygun olarak alta konulan parça veya parçaların tümü.

beşik kertigi

* Daha beşikte iken anası babası tarafından nişanlanmış kimse.

beşik kertme

* Daha beşikte iken anası babası tarafından nişanlanma.

beşik salıncak

* Bayram yerinde kurulan bir tür salıncak.

beşikçi

* Beşik yapan veya satan kimse.

beşiklik

* Beşik olmaya uygun.

beşiklik etmek

* beşik vazifesini, fonksiyonunu yapmak.

beşikörtüsü

* İki yana akıntısı olan çatı.

beşikten mezara kadar

* bütün hayatı boyunca, ölünceye kadar.

beşinci

* Beş sayısının sıra sıfatı, sırada dördüncüden sonra gelen.

beşinci kol

* Bir ülkede gizli olarak, düşman için çalışan örgüt.

beşiz

* Beşi bir arada doğan (kardeşler).

beşizli

* Beş tanesi bir arada olan.

beşleme

* Beşlemek işi.
* Tahmis.

beşlemek

* Bir işi beş kez yapmak.
* Bir şeyin sayısını beşe çıkarmak.

beşli

* Beş parçadan oluşan, kendinde herhangi bir şeyden beş tane bulunan.
* İskambil, domino gibi oyunlarda üzerinde beş işareti bulunan kâğıt veya pul.
* Divan edebiyatında beş dizeli bölümlerden oluşmuş manzume, muhammes.
* Beş ses veya beş müzik aracı için yazılan müzik eseri, kentet.
* Beş müzisyenin çaldığı caz orkestrası.
* Halk edebiyatında üçlemeli bir bende, konu ile ilgili aynı ölçüde bir çift dizenin bağlanmasıyla oluşan manzume.

beşlik

* Beş para, beş kuruş veya beş lira değerinde olan akçe.
* Beşi bir arada olan, beş tane alabilen.

beşlik simit gibi kurulmak

* kendine değer vererek bir yere yayılıp oturmak.

beşme

* Her çubuğu ayrı ayrı beş renkte olan, yollu bir çeşit kumaş.
* Çıkrıkçı tezgâhının kütüğü.

beşme

* Tabaklanmamış ham deri.

beşparmak

* Derisi dikenlilerden, beş ışıklı yıldız biçiminde bir deniz hayvanı, beşpençe (Uraster).
* Beş renkte dokunmuş çubuklu kumaş.

beşparmak otu

* Gülgillerden, yol kıyılarında ve çayırarda yetişen, sürgüne karşı kullanılan bir bitki, kurt pençesi (Potentilla reptans).

beşpençe

* Bkz. beşparmak.

beştaş

* Beş taşla oynanan bir tür çocuk oyunu.

beşuş

* Güler yüzlü, güleç, gülümser.

bet

* Beti benzi atmak, beti benzi uçmak, beti benzi sararmak gibi deyimlerde beniz kelimesi ile birlikte, "çehre" anlamında ikileme oluşturur.

* Bet bereket kalmamak, beti bereketi gelmek, beti bereketi kaçmak gibi deyimlerde bereket kelimesi ile birlikte "bolluk" anlamında ikileme oluşturur.

bet

* Kötü, çirkin, tuhaf.

bet beniz kalmamak

* yüzü sararıp solmak.

bet bet bakmak

* kötü kötü bakmak, bir kötülük yapacakmış gibi durmak.

bet surathı

* Yüreğinin kötülüğü yüzünden belli olan.

beta

* Yunan alfabesinin ikinci harfi -B.

beta ışınları

* Radyoaktif cisimlerin yaydıkları üç ışıdan biri.

betatron

* Elektronları hızlandıran elektromanyetik bir araç.

betelemek

* Bkz. etelemek betelemek.

betelenmek

* Karşı gelmek, dikleşmek, kafa tutmak.

beter

* İyice kötü.

beter etmek

* daha kötü duruma getirmek.

beterin beteri var

* çok kötü bir duruma düşen kimse, bundan daha kötü durumların da bulunduğunu düşünerek teselli bulmalıdır.

beterleşme

* Beterleşmek işi veya durumu.

beterleşmek

* Beter duruma girmek veya o durumda bulunmak.

beti

* Resim ve heykel sanatlarında varlıkların biçimi.

beti benzi kireç kesilmek (beti benzi atmak, solmak veya beti benzi uçmak)

* herhangi bir sebeple kanı çekilip yüzü solmak, korkmak.

beti bereketi kalmamak (veya kaçmak)

* azalmak, kıtlaşmak, çabuk tükenmek.

betik

* Yazılı olan şey, kitap, mektup, tezkere, pusula.

betili

* İçinde insan, hayvan ve doğa öğeleri bulunan (resim veya heykel), figüratif.

betili sanat

* Doğanın görünen biçimlerini işleyen sanat, figüratif sanat.

betim

* Betimlemek işi, betimleme.

* Bir şeyi, bir kimseyi, bir olay veya duyguyu betimleyen söz veya yazı, tasvir.

betimleme

* Betimlemek işi, tasvir.

betimlemeci

* Betimlemeye ağırlık veren, tasvirici.

betimlemek

* Bir nesnenin, kendine özgü belirtilerini tam ve açık biçimde söz veya yazı ile anlatmak, tasvir etmek.

betimlenme

* Betimlenmek durumu.

betimlenmek

* Betimlemek işi yapılmak.

betimleyici

* Betimleme yanlısı.

betimsel

* Betimle ilgili, tasvirî.

betimsel dil bilgisi

* Bir dilin belirli çağını inceleyen dil bilgisi, betimlemeli dil bilgisi, tasvirî dil bilgisi.

betine gitmek

* gücüne gitmek, kendine yedirememek.

betisiz

* İçinde insan, hayvan ve doğa öğeleri bulunmayan (resim veya heykel), nonfigüratif.

betisiz sanat

* Beti kullanmayan nonfigüratif sanat.

beton

* Çimentonun su yardımıyla kum, çakıl gibi maddelerle karışması sonucu oluşan sert, dayanıklı, bağlayıcı yapay yığılma.

beton gibi

* çok sağlam, dayanıklı, sert.

* güçlü.

betonarme

* Yapıda gücü, esnekliği artırmak için metal ve çimentodan yararlanma yöntemi, demirli beton.

betoncu

* Yapılarda beton dökme işleriyle uğraşan usta veya işçi.

betoniyer

* Beton karma makinesi.

betonkarar

* Beton karma makinesi.

betonlaşma

* Betonlaşmak durumu.

betonlaşmak

* Beton duruma gelmek.

bevliye

* İdrar yolları hastalıkları, üroloji.

bevliyeci

* İdrar yolu hastalıkları hekimi, ürolog.

bevliyecilik

* Bevliyecinin işi veya mesleği.

bev vap

* Kapıcı.

* Mahalle okullarında hademe.

bey

* Günümüzde erkek adlarından sonra kullanılan saygı sözü.

* Erkek özel adları yerine kullanılır.

* Eş, koca.

* Zengin, ileri gelen kimse, bay.

* İskambil kâğıtlarında birli, as.

* Boy gibi küçük bir toplumun veya küçük bir devletin başkanı.

* Komutan.

* Erkek sıfatlarının hemen arkasına eklenir.

bey (veya paşa) gibi yaşamak

* bolluk içinde yaşamak.

bey armudu

* İri, kokulu ve tatlı bir armut türü.

bey erki

* Zengin erki, plutokrasi.

bey kardeş

* erkekler için seslenme sözü.

bey mi yaman, el mi yaman

* Bkz. el mi yaman, bey mi yaman.

beyaban

* Çöl.

beyan

* Söyleme, bildirme.

* Bir eserde, düşüncelerin, duyguların, hayallerin doğuş ve değerlerini, bunların anlatımında tutulacak yolları konu edinen bir edebiyat bilgisi dalı.

beyan etmek

* bildirmek, söylemek, ileri sürmek, anlatmak.

beyanat

* Demeç, bildiri.

beyanat vermek (veya beyanatta bulunmak)

* demeç vermek.

beyanname

* Bildirge.

beyaz

* Ak, kara karşıtı.

* Bu renkte olan.

* Beyaz ırktan olan kimse.

* (baskıda) Normal karalıktaki görünen harf çeşidi.

beyaz adam

- * Beyaz ırka mensup olan kişi.
- * Avrupalı.

beyaz baston

- * Görme özürlülerin yürürken kullandıkları madenî çubuk.

beyaz cam

- * Televizyon ekranı.

beyaz dizi

- * Genellikle sevgi konulanı basit bir biçimde işleyen romanlardan oluşan dizi.

beyaz eşya

- * Buzdolabı, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi gibi ev aletlerine toplu olarak verilen ad.

beyaz et

- * Tavuk, balık vb. etlere verilen genel ad.

beyaz etmek (veya beyaza çekmek)

- * yazıyı temize çekmek.

beyaz ırk

- * Avrupa, Kuzey Amerika, Güney ve Batı Asya ile Kuzey Afrika'da yaşayan ve teninin rengi açık olan ırk.

beyaz iş

- * Beyaz pamuklu veya keten kumaşlar üzerine beyaz veya renkli ipliklerle yapılan sarma iş.

beyaz kitap

- * Bir sorunu aydınlatmak ve savunmak için bir kurum veya hükûmetçe yayımlanan kitap.

beyaz kömür

- * Akarsulardan elde edilen elektrik gücü.

beyaz oy

- * Onaylayıcı oy.

beyaz perde

- * Göstericiden çıkan görüntülerin üzerinde yansıdığı, sinema filminin oynatıldığı yüzey.
- * Sinema.

beyaz peynir

- * Beyaz renkli bir tür peynir.

Beyaz Rus

- * Ekim ihtilâlinde komünist kıvıl yönetimden kaçan Rusyalı kimse.
- * Beyaz Rusya halkından olan kimse.

beyaz sabun

- * Beyaz renkli bir tür sabun.

beyaz şarap

- * Sadece beyaz üzüm şirasından yapılan şarap.

beyaz zehir

- * Eroin, kokain gibi sıvı olmayan uyuşturucu madde.

beyazımsı

- * Beyaza çalan.

beyazımtırak

- * Beyaza çalar renk.

beyazın adı, esmerin tadı
* esmerleri övmek için söylenir.

beyazlanma
* Beyaz duruma gelme, ağarma.

beyazlanmak
* Beyaz duruma gelmek, ağarmak.

beyazlaşma
* Beyazlaşmak işi veya durumu.

beyazlaşmak
* Beyaz duruma getirmek.

beyazlatıcı
* Daha beyaz duruma getiren kimyasal madde.
* Dokunan kumaşların renk tonlarını açan veya beyazlatan ve kumaşlar üzerindeki lekeleri gideren (kimse).

beyazlatılmak
* Beyaz duruma getirilmek, ağartılmak.

beyazlatma
* Beyazlatmak işi, ağartma.
* (kâğıtçılıkta) Parlaklığın iyileştirilmesi için hamur bileşenlerinin renginin az veya çok oranda değiştirilmesi veya giderilmesi.

beyazlatmak
* Beyaz duruma getirmek, ağartmak.

beyazlı
* Beyazı bulunan.

beyazlık
* Beyaz olma durumu.
* Ağartı.

beyazsinek
* Özellikle pamukların üzerinde üreyerek bitkinin öz suyunu emen ve kurumasına sebep olan bir sinek türü.

beyaztilki
* Tilkinin kışlık tüyünden yapılan kürk.

beybaba
* Yaşlı erkeklere teklifsizce sesleniş biçimi.
* Çocukların babaları için kullandığı saygı sözü.

beyfendi
* Saygı belirtmek için erkek adlarının sonuna getirilen veya bu adların yerine kullanılan san.

beygir
* At.
* Yük taşıyan, araba çeken, üstüne binilen at.
* Atlama beygiri.

beygir gücü
* Saniyede 75 kilogrammetrelik iş yapan bir motorun gücü.

beygirci
* Beygir besleyen veya kiraya veren kimse.

beygirli

* Beygiri olan.

beygirlik

* Beygire ait, beygir için.
* Beygir gücünde.

beygirsiz

* Beygiri olmayan.

beyhude

* Boşuna.
* Yararsız, anlamsız.

beyhude yere

* boş yere, boşu boşuna, gereği yokken.

beyhudelik

* Beyhude olma durumu.

beyin

* Kafatasının üst bölümünde beyin zarı ile örtülü, iki yanın yuvar biçiminde sinir kütesinden oluşan, duyum ve bilinç merkezlerinin bulunduğu organ, dimağ.
* Muhakeme, usa vurma.
* Bir şeyi yönetmede önemli görevi olan kimse.
* Bilgisi, eğitimi, düşüncesi yüksek düzeyde olan kimse.

beyin cerrahı

* Beyin konusunda uzmanlık yapmış cerrah.

beyin cerrahisi

* Hastahanelerde beyin konusunda ameliyat yapabilen bölüm.

beyin göçü

* İleri düzeydeki meslek ve bilim adamları ile uzmanların bir başka gelişmiş ülkede yerleşip çalışmak amacı ile kendi ülkelerinden ayrılması.

beyin gücü

* Bir ülkede ileri düzeyde iyi yetişmiş olan meslek ve bilim adamları ile uzmanların fikir gücü.

beyin jimnastiği

* Bkz. zihin jimnastiği.

beyin kanaması

* Beyni besleyen damarlardan bir veya birkaçından dışarı kan sızması sonucu, beslenen bölgenin çalışmaz duruma gelmesi.

beyin karıncıkları

* İçinde beyin-omurilik sıvısı bulunan, kafa içinin, dört boşluğundan her biri.

beyin omurilik sıvısı

* Örümceksi zarla ince zar arasındaki boşlukta bulunan beyinle omuriliği çepeçevre saran sıvı.

beyin orağı

* Beynin iki lopu arasındaki zar.

beyin takımı

* Bir kurum veya kuruluşun yönetiminde etkin rol oynayan kimseler.

beyin üçgeni

* Beynin alt tarafındaki üç kıvrımlı yuvarlak çıkıntı.

beyin yıkamak

* insanı, kendine özgü düşünce ve dünya görüşüne yabancılaştırmak, başka yönde düşünür ve davranır duruma getirmek amacıyla çeşitli yollarla etkilemek.

beyin zarı

* Beyni üst üste saran zar, korteks.

beyin zarları

* Beyni üst üste saran üç zar.

beyincik

* Kafatasının art bölümünde ve beyin altında, hareket dengesi merkezi olan organ, dimağçe.

beyinli

* Beyni olan.

* Akıllı, düşünceli.

beyinsel

* Beyinle ilgili.

beyinsi

* Beyne benzeyen.

beyinsiz

* Beyni olmayan.

* Akılsız, düşüncesiz.

beyit

* Ev.

* Anlam bakımından birbirine bağlı iki dizeden oluşmuş şiir parçası.

beyitli

* Beyti bulunan, içinde beyit olan.

beyiye

* Bkz. satımlık.

beylerbeyi

* Sancak beylerinin başı.

beylik

* Bey olma durumu.

* Devletle ilgili, devlete özgü olan, devlet malı olan, mirî.

* Herkesin kullandığı, çok bilinen, herkesin bildiği, basmakalıp.

* Rahat yaşama.

* Merkeze tam bağlı olmayarak bir beyin yönetimi altındaki ülke, emirlik, emaret.

* Hükûmet.

* Bir çeşit küçük ve ince asker battaniyesi.

beylik fırın has çıkarır

* devlet görevlisi olmanın insana birçok kazançlar sağladığını şaka yollu anlatmak için söylenir.

beylik söz

* Herkesin kullandığı, etkisi kalmamış söz.

beylikçi

* Divanı kaleminin başı.

beynamaz

* Namazsız, namaz kılmayan, pis (kimse).

beynelmîl

* Milletler arası, uluslar arası, enternasyonal.

beynelmilelci

* Bkz. uluslar arası.

beynelmilelcilik

* Milletlerin sosyal sınıfları arasında uygunluk olması ve birlikte davranılması gerektiğini savunan görüş, milletler arasıçılık, uluslar arasıçılık, enternasyonalizm.

beyni atmak

* Bkz. tepesi atmak.

beyni bulanmak

* sersemlemek, düşünemez olmak.

* kötü bir şey sezinlemek.

beyni karıncalanmak

* zihin yorgunluğundan düşünemez olmak.

beyni kaynamak

* aşırı sıcaktan sersemlemek, bunalmak.

beyni sıçramak

* aklı başından gitmek.

beyni sulanmak

* düzgün düşünemez olmak, bunalmak.

beyninde

* Arasında.

beyninde şimşekler çakmak

* çok üzölmek, sarsılmak.

* zihninde birden bir düşünce doğmak.

beyninden vurulmuşa dönmek

* beklenmedik bir durum karşısında olağanüstü bir üzüntü ve şaşkınlığa uğramak.

beynine girmek

* herhangi bir konuda birisini yönlendirmek, ikna etmek.

beynine vurmak

* (içki etkisiyle) ne yaptığını bilemez duruma gelmek.

beynini kemirmek

* rahatsızlık vermek, huzurunu kaçırmak.

beysbol

* Dokuzar kişilik iki takım arasında bir top ve sopayla oynanan, Amerika Birleşik Devletlerinde yaygın bir çeşit oyun.

beysbolcu

* Beysbol oynayan ve oynatan (kimse).

beytölmal

* Devlet hazinesi.

beyyine

* Bir olayın doğruluğunu ortaya koyabilen yöntem.

* Duruşma sırasında bir düşünceyi gerçekleştirmek için başvuru belgesi, kanıt, tutamak, delil.

beyzade

* Bey oğlu.

- * Soylu kimse.
- * Özenle büyütölmüş, nazlı kimse.

beyzadelik

- * Soyluluk.

beyzî

- * Yumurta biçiminde, söbe, oval.

bez

- * Pamuk veya keten ipliğinden yapılan dokuma.
- * Pamuktan, düz dokuma.
- * Herhangi bir cins kumaş.
- * Herhangi bir iş için kullanılan dokuma.
- * Gelişigüzel kumaş parçası, çaput.
- * Bezden yapılmış.

bez

- * İçinden geçen kandan veya öz sudan bazı maddeler ayırarak salgı oluşturan organ, gudde.

bez bağlamak

- * bebeklere altlarını kirletmesinler diye bez koymak.

bez tüyler

- * Bitkilerde salgı çıkaran tüyler.

bezci

- * Bez yapan veya alıp satan (kimse).

bezcilik

- * Bezcinin işi veya mesleği.

bezdirci

- * Usanç veren.

bezdirilme

- * Bezdirilmek işi veya durumu.

bezdirilmek

- * Bezmesine sebep olmak, bezmesine yol açmak.

bezdirme

- * Bezdirmek işi.

bezdirmek

- * Bıktırmak, usandırmak, bıkkınlık vermek.

beze

- * Yara veya çıban sebebiyle vücudun herhangi bir yerinde oluşan şişkinlik.
- * Bez (I).

beze

- * Hamur topağı, pazı.

beze

- * Yumurta akı ve pudra şekeri ile yapılan bir çeşit kuru pasta.

bezek

- * Süs, ziynet.
- * Bir eseri süslemeye yarayan motiflerin her biri.

bezekçi

- * Duvar ve tavanları boyayıp birtakım resim veya şekillerle süsleyen kimse, nakkaş.
- * Gelinleri süsleyen kadın.

bezekleme

- * Bezeklemek işi.

bezeklemek

- * Süslemek, bezemek.

bezekli

- * Bezeği olan, süslü, süslenmiş.

bezeleme

- * Bezelemek işi.

bezelemek

- * Hamur topağı yapmak.

bezeli

- * Bezeği olan, bezekli.

bezelye

- * Baklagillerden, yurdumuzun her yanında yetiştirilen, tırmanıcı bir bitki (Pisum sativum).
- * Bu bitkinin yuvarlak tanesi.

bezeme

- * Süsleme, tezyin.
- * Süs, süsleyen şey.

bezemeci

- * Bezeme yapan oymacı veya nakkaş.

bezemecilik

- * Bezemecinin yaptığı iş.

bezemek

- * Süslemek, donatmak, tezyin etmek.

bezemeli

- * Süslü, dekoratif.

bezen

- * Bezek, süs.

bezeniş

- * Bezenme işi veya biçimi.

bezenme

- * Bezenmek işi veya durumu.

bezenmek

- * Bezemek işine konu olmak, süslenmek.
- * Kendini bezemek, süslenmek.

bezetme

- * Bezetmek işi.

bezetmek

- * Bezeme yaptırmak, süsletmek.

bezeyici

- * Bezekleme yapan ressam, dekoratör.

bezeyiş

* Bezeme işi veya biçimi.

bezgi

* Süs, bezek.

bezgin

* Yaşama veya iş görme isteğini yitirmiş.

bezginleşme

* Bezginleşmek işi.

bezginleşmek

* Bezgin duruma gelmek.

bezginlik

* Bezgin olma durumu, usanç, yorgunluk.

bezi herkesin arşınına göre vermezler

* genel kurallar kişilerin isteklerine göre bozulmaz.

bezik

* İki, üç veya dört kişi arasında 96 kâğıtla oynanan bir çeşit iskambil kâğıdı oyunu.

bezilme

* Bezilmek işi.

bezilmek

* Bezmek işine konu olmak, bezmek durumuna gelinmek.

bezir

* Keten tohumu.

* Bkz. bezir yağı.

bezir yağı

* Keten tohumundan çıkarılan ve yağlı boya yapmak için içine renkli maddeler katılan, çabuk kurur bir yağ.

bezirgân

* Tüccar.

* Alış verişte çok kâr amacını güden kimse.

* Mesleğini sadece kazanç için kullanan kimse.

* Yahudilere verilen ad.

bezirgânbaşı

* Padişahın kullanacağı çuha, bez, tülbent gibi eşyaları sağlamak ve bunları korumakla görevli kimse.

* Bir çocuk oyunu.

bezirgânlık

* Bezirgâna yakışır davranış.

bezirleme

* Bezirlemek işi.

bezirlemek

* Bezir yağı ile yağlamak, bezir yağı sürmek.

bezleme

* Bezlemek işi.

bezlemek

* Bez veya kumaş ile örtmek veya kaplamak.

* Çocuğun altına bez koymak, çocuğu belemek.

bezm

* İçki meclisi, dost toplantısı.

bezme

* Bezemek işi.

bezmek

* Bezgin duruma gelmek, bezginlik getirmek, bıkıp usanmak.

bezsi

* Bez dokusunda olan, bezi andıran.

bezzaz

* Kumaş alıp satan kimse,manifaturacı.

bezzazlık

* Kumaş satma işi, manifaturacılık.

bıcı bıcı

* (çocuk dilinde) Yıkanma.

* Genellikle benzinliklerde bulunan otomobil yıkama aleti ve yeri.

bıcı bıcı yapmak

* yıkanmak.

bıcıl

* Aşık kemiğinin altında bulunan küçük bir kemik.

* Bu kemikle oynanan bir oyun.

bıcılğan

* Bkz. bıcılğan.

bıcır bıcır

* Sürekli ve çok konuşma için kullanılır.

bırcırgan

* Boru biçimindeki maden parçaların içini düzleştirip parlatmakta kullanılan alet.

bıçak

* Bir sap ve çelik bölümden oluşan kesici araç.

* Çeşitli kesme işlerinde kullanılan keskin ağızlı araç.

* Jilet.

bıçak altına yatmak

* (insan için) ameliyat olmak.

bıçak atmak

* bir hedefe bıçak fırlatmak.

* bıçaklamak.

* ameliyat etmek.

bıçak bıçağa gelmek

* bıçakla birbirine saldıracak kadar zorlu kavga etmek.

bıçak çekmek

* üzerindeki bıçağı birden ele alarak birine saplamaya hazırlanmak.

bıçak gibi

* ince, keskin.

bıçak gibi kesilmek

* (söz, konuşma, sohbet) birden bitmek, duruvermek.

bıçak gibi kesmek

* çok keskin olmak.

* birdenbire ve tamamen ortadan kaldırmak.

bıçak gibi saplanmak

* (sancı, ağrı) birden ve güçlü olarak gelmek.

bıçak kemiğe dayanmak

* çekilen sıkıntı artık katlanılamayacak bir duruma gelmek.

bıçak kınını kesmez

* kötüler yararlandıkları kimselere kötülük etmekten çekinirler.

bıçak sırtı

* Bıçağın keskin olmayan ters yanı.

* Çok az (fark), çok yakın (aralık).

bıçak silmek

* bir işi bitirmek.

bıçak vurmak

* bıçakla kesmek.

* bıçaklamak.

bıçak yarası onulur, dil yarası onulmaz

* hakaret, ağır söz gibi gönül kırıcı davranışların hiçbir zaman unutulmayacağını anlatır.

bıçak yemek

* bıçaklanmak.

bıçakçı

* Bıçak ve daha başka kesici araçlar yapan veya satan kimse.

bıçakçılık

* Bıçak ve benzeri şeyleri yapma veya satma işi.

bıçaklama

* Bıçaklamak işi.

bıçaklamak

* Bıçakla kesmek.

* Bıçakla yaralamak.

bıçaklanma

* Bıçaklanmak işi.

bıçaklanmak

* Bıçaklamak işine konu olmak.

bıçaklatma

* Bıçaklatmak işi.

bıçaklatmak

* Bıçakla saldırıyı tahrik etmek, bıçakla saldırtmak ve yaralamak.

bıçaklı

* Bıçağı olan.

bıçaklık

- * Bıçak koyacak yer.
- * Bıçak yapmaya elverişli (maden).

bıçık

- * Sel veya dere yatağı.

bıçılğan

- * Azmış, yayılmış (yara).
- * Hayvanların tırnak kökünde oluşan yara.

bıçkı

- * Tahta veya ağaç biçmekte kullanılan, karşılıklı iki sapı olan ve iki kişi tarafından kullanılan büyük testere.
- * Motorla çalışan bir çeşit güçlü testere.
- * Saraç bıçağı.
- * Bağ budamaya yarayan dişli bıçak.

bıçkı evi

- * Tomruklardan kalas, kalaslardan daha ince tahtalar kesen, boylarını ve kenarlarını düzgün ve eşit olarak düzeltten iş yeri.

bıçkı tozu

- * Doğramacılıkta bıçkıdan çıkan ve çoklukla yakacak olarak kullanılan toz ve talaş.

bıçkıcı

- * Bıçkı ile ağaç ve tahta kesen kimse.
- * Bıçkı yapıp satan kimse.

bıçkühane

- * Bıçkı evi.

bıçkın

- * Külhanbeyi, kabadayı.
- * Korkusuz, gözü pek, yürekli, cesur.

bıçkınlaşma

- * Bıçkınlaşmak işi.

bıçkınlaşmak

- * Kabadayılık taslamak.

bıçkınlık

- * Bıçkın olma durumu.

bıdık

- * Kısa ve tıknaz.

bıkılma

- * Bıkılmak işi.

bıkılmak

- * Usanılmak.

bıkıp usanmak

- * çok bezmek.

bıkış

- * Bıkma işi veya biçimi.

bıkışma

- * Bıkışmak işi.

bıkışmak

* Karşılıklı olarak birbirinden bıkmak.

bıkkın

* Çok bıkmış, usanmış, bezmiş.

bıkkınlık

* Çok bıkmış olma durumu.

bıkkınlık gelmek

* bıkmak, usanmak, bunalmak.

bıkkınlık vermek

* bir şeyi sürekli tekrarlayarak karşısındakini usandırmak.

bıkkıntı

* Bıkma duygusu.

bıkma

* Bıkmak işi.

bıkmak

* Tekrarlanması, sürüp gitmesi yüzünden bir şeyden doygunluk veya yorgunluk duyarak onu istemez duruma gelmek, usanmak.

* Dayanamaz duruma gelmek.

bıktırıcı

* Bıkkınlık verici.

bıktırma

* Bıktırmak işi.

bıktırmak

* Bıkmasına yol açmak, bıkkınlık vermek, usandırmak.

bıldır

* Geçen yıl, bir yıl önce.

bıldırcın

* Tavukgillerden, boz renkli, benekli, yurdumuzda en çok güzün, eti için avlanan göçebe kuş (Coturnix).

bıldırcın eti

* Bıldırcın kuşunun saka ve avcılarca beğenilen kırmızı eti.

bıldırcın gibi

* kısa boylu, dolgunca, alımlı (kadın).

bılkıma

* Bılkımak işi veya durumu.

bılkımak

* Bozulmak, yumuşamak, zedelenmek, erimek.

bıllık bıllık

* Çok tombul, etli butlu.

bıngıl bıngıl

* Dolgun ve pelte gibi titrek.

bıngıldak

* Kafatası kemikleşmeden önce kemiklerin birleşme yerlerinde bulunan kıkırdak bölümü.

bıngıldama

* Bıngıldamak işi.

bıngıldamak

* (et ve sıvı için) Yumuşaklık veya şişmanlık sebebiyle oynamak, titremek.

bırak Allah'ını seversen

* bir kimse veya nesnenin değersizliğini belirtmek için kullanılır.

bırak ki

* saymasak, hesaba katmasak da.

bırakılma

* Bırakılmak işi veya durumu.

bırakılmak

* Bırakmak işine konu olmak, terk edilmek.

bırakım

* Bırakmak işi.

bırakış

* Bırakma işi veya biçimi.

bırakışma

* Karşılıklı bırakmak işi, ateşkes, mütareke.

bırakışmak

* Savaşma, çarpışma gibi durumları karşılıklı bırakmak, ateşkes yapmak, mütareke yapmak.

bırakıt

* Tereke.

bırakma

* Bırakmak işi.

* Salıverme, terk.

bırakmak

* Elde bulunan bir şeyi tutmaz olmak.

* Koymak.

* Bir işi başka bir zamana ertelemek.

* Unutmak.

* Eski bulunduğu yerini veya durumunu değiştirmemek.

* Saklamak, artırmak.

* Bir işin sorumluluğunu, yükümlülüğünü başkasına vermek, görevlendirmek.

* Engel olmamak.

* Sarkıtmak.

* (ölen, ayrılan birinden iş, kişi, nesne vb.) Kalmak.

* Bir alışkanlıktan veya bir işten vazgeçmek.

* Uğraşmaz olmak, artık uğraşmamak.

* (bıyık veya sakal) Uzatmak.

* Özgürlük vermek, hürriyetine kavuşmasını sağlamak.

* Boşamak.

* Kötü bir durumda terk etmek.

* Ayrılmak; terk etmek.

* Sınıf geçirmemek, döndürmek.

* Bir pazarlıkta, belli bir fiyata vermeyi kabul etmek.

* Bakılmak, korunmak için vermek.

* Yanına almamak, yanında götürmemek.

* Sahiplik hakkını başkasına vermek.

* Yapışık olan bir şey yapışıklıktan kurtulmak.

* (bulunduğu veya dokunduğu yerde) Oluşturmak, meydana getirmek.

bıraktığım (bıraktığı), bağladığım (bağladığı) yerde (çayırda) otluyorsun (otluyor)
* uzun süredir hiçbir ilerleme ve değişiklik göstermiyor (veya göstermiyorsun).

bıraktırma
* Bıraktırmak işi.

bıraktırmak
* Bırakmasını sağlamak, bırakmasına yol açmak.

bıtrak
* Kırlarda yetişen yabancı bir otun dışı dikenli tohumu.

bıyığı terlemek
* bıyığı yeni yeni çıkmaya başlamak.

bıyığını balta kesmez olmak
* kimseden korkusu olmamak.

bıyığını silmek
* bir işi olmuş bitmiş sayarak onunla uğraşmaktan vazgeçmek.

bıyık
* Üst dudak üzerinde çıkan kıllar.
* Balıklarda deri uzantısı.
* Asma gibi bitkilerde, sarılıp tutunmaya yarayan sürgün.

bıyık altından gülmek
* birinin durumuna belli etmemeye çalışarak gülümsemek.

bıyık bırakmak
* bıyık uzatmak.

bıyık burmak (veya bükmek)
* çalım yapmak amacıyla bıyıkları kıvrırmak.

bıyıklanma
* Bıyıklanmak işi.

bıyıklanmak
* Bıyığı çıkmak, bıyıklı duruma gelmek.

bıyıkları ele almak
* delikanlılık çağına girmek.

bıyıklı
* Bıyığı olan, bıyığını tıraş etmemiş olan.

bıyıklı balık
* Sazangillerden, büyüklerinin boyu 2 m yi bulan, eti sevilen bir balık (Barbus fluviatilis).

bıyıksız
* Bıyığı olmayan, bıyığını tıraş etmiş olan.

bızbız
* Davula sol elle vurulan ince değnek.

bızdık
* Ufak çocuk.

bızır
* Kadınlık organının üst yanında cinsel zevk duyumu noktası olan bölüm, klitoris.

Bi

* Bizmut'un kısaltması.

bâman

* Hoşgörüsüz, amansız, gaddar, zalim.

biat

* Bir kimsenin egemenliğini tanıma.

* Osmanlı İmparatorluğunda padişah ölünce tahta geçecek oğlunun devlet yönetimindeki etkili gruplarca kabul ve tasdik edilmesi.

biat edilmek

* birinin egemenliği tanınmak.

biat etmek

* birinin egemenliğini tanımak, kabul etmek.

bîbaht

* Bahtsız, kadersiz, kötü talihli.

bîbehre

* Payı olmayan, pay almamış.

biber

* Patlıcangillerden, yurdumuzda çok yetişen bir bitki (Capsicum annuum).

* Bu bitkinin, tazeiken sebze olarak yenilen veya kurutulup baharat olarak yararlanılan ürünü.

biber atmak

* içine biber koymak.

biber gibi

* çok acı.

biber gibi yanmak

* (deri, göz vb.) çok acımak.

biber salçası

* Kırmızı biberden yapılmış salça.

biber turşusu

* Yalnızca uzun yeşil biberden yapılmış turşu.

biberiye

* Balıbabagillerden, Akdeniz çevresinde çok yetişen, güzel kokulu yapraklarını dökmeyen, çiçekleri soluk mavi renkli, çok yıllık bir bitki (Rosmarinus officinalis).

biberleme

* Biberlemek işi.

biberlemek

* Biber serpmek, biber katmak.

biberli

* İçine biber katılmış.

* Acı.

biberlik

* Biber konulan küçük kap.

* Biber yetiştirilen yer.

biberon

* Genellikle süt çocuklarına süt ve sulu yiyecekleri içirmekte kullanılan emzikli şişe.

bibersiz

- * İçine biber katılmamış.
- * Acsız.

bibi

- * Babanın kız kardeşi, hala.

bibliyofil

- * Kitapsever.

bibliyograf

- * Bibliyografya uzmanı, kaynakları bilen uzman.

bibliyografi

- * Bibliyografya.

bibliyografik

- * Kaynakla ilgili.

bibliyografya

- * Kaynaklar, kaynakça.

bibliyoman

- * Bibliyomanisi olan (kimse).

bibliyomani

- * Hastalık derecesine varan kitap sevgisi, kitap dűşkűnlűğű.

bibliyotek

- * Kitaplık, kűtűphane.

bibliyoteki

- * Kűtűphaneci.

biblo

- * Çeřitli maddelerden yapılan heykel, vazo gibi zarif kűűk sűs eřyası.

biblo gibi

- * ufak tefek, zarif (kız).

bici

- * Bkz. cici bici.

bicik

- * Meme, meme başı.

bicili

- * Bkz. cicili bicili.

bıare

- * Çaresiz, zavallı (kimse).

bıare olmak

- * Çaresiz kalmak.

bıarelik

- * Bıare olma durumu, zavallılık, çaresizlik.

biçem

- * űslűp.

biçenek

* Her yıl belirli bir süre otlatıldıktan sonra yeniden gelişen bitkilerin biçilerek değerlendirildiği tabii çayır.

biçerbağlar

* Ekin hem biçen, hem de bağ durumuna getiren makine.

biçerdöver

* Ekin biçen, döven, taneleri ayıran, samanı bağlam veya balya durumuna getiren makine.

biçici

* Biçmek işini yapan (kimse).

biçicilik

* Biçicinin işi veya mesleği.

biçilme

* Biçilmek işi.

biçilmek

* Biçmek işine konu olmak.

biçilmiş kaftan

* bütünü ile uygun, elverişli (iş).

biçim

* Dış görünüş, şekil.

* Yakışık alan şekil, uygun şekil.

* Herhangi bir şeyin benzeri.

* Sanat ve edebiyat eserlerinde dış görünüş, form.

* Tarz.

* Manzumelerin kuruluş ve uyak düzenlerine göre olan dış görünüşü, şekil.

biçim

* Biçmek işi.

biçim almak

* biçimlenmek, belli bir biçime girmek, şekillenmek.

biçim bilimi

* Yapı bilimi, morfoloji.

biçim birimi

* Kelimelere gramer bakımından biçim veren, çoğu ek durumunda olan öge, morfem.

biçimci

* Biçimcilik yanlısı olan (kimse).

* Alışılmış kural, tutum, davranış veya belli biçimin dışına çıkmayan (kimse), şekilci, formaliteci, formalist.

biçimcilik

* Biçime sıkı sıkıya bağlılık.

* Özü, içeriği yeterince önemsemeden, yalnız biçim üzerinde duran, biçime ağırlık veren görüş.

biçime sokmak (veya biçim vermek)

* bir şeyi biçimlendirmek.

biçimine getirmek

* sırasını, fırsatını bulmak, punduna getirmek, en uygun durumunu yakalamak.

biçimleme

* Çeşitli maddelerin biçimsel imkânları ile birbirleri arasındaki düzen ilişkilerini araştırma işi.

biçimlendirilme

* Biçimlendirilmek işi.

biçimlendirilmek

* Bir şeye biçim verilmek.

biçimlendirme

* Biçimlendirmek işi, şekillendirme.

biçimlendirmek

* Bir şeye belirli bir biçim vermek, şekillendirmek.

biçimlenme

* Biçimlenmek işi, şekillenme.

biçimlenmek

* Bir şey belli bir biçim kazanmak, şekillenmek.

biçimli

* Biçimi güzel olan, mevzun.

* Ortamına uygun düşen, yakışık alan.

biçimsel

* Biçime dayanan, biçimle ilgili, şekle ait, şekli, formel.

biçimselleştirme

* Biçimselleştirmek işi.

biçimselleştirmek

* Biçimsel duruma getirmek.

* Bir kuramı biçimsel bir kurama dönüştürmek.

biçimsellik

* Biçime uygun olma durumu.

biçimsiz

* Kendine özgü bir biçimi olmayan, biçimi bozuk, şekilsiz.

* Kötü, hoş olmayan, yakışsız.

* Kendine özgü billûrlaşmış bir biçimi olmayan (madde), amorf.

biçimsizleşme

* Biçimsizleşmek işi.

biçimsizleşmek

* Biçimsiz duruma gelmek, biçimi bozulmak.

biçimsizlik

* Biçimsiz olma durumu.

* Çirkinlik, yakışsızlık.

biçiş

* Biçmek işi veya biçimi.

biçki

* Dikilecek kumaşı belli bir modele ve ölçüye göre kesme sanatı.

biçki dikiş kursu

* Terzilik mesleğini öğretmek amacıyla verilen kurs.

biçki dikiş yurdu

* Halka açık terzilik mesleğini öğretme ve uygulama yeri.

biçki yapmak

* dikilecek kumaşı belli bir modele ve ölçüye göre kesmek.

biçki yurdu

* Biçki ve dikiş okulu.

biçkici

* Kumaşı belli bir modele göre biçen (kimse).

biçme

* Biçmek işi.

* Alt ve üst tabanları birbirine paralel ve eşit iki çokgendenden, yanıl aynlıları da eşit ve paralel doğrulardan oluşan çok düzlemli cisim, menşur, prizma.

* Yontulmuş yapı taşı.

biçmek

* Belli bir biçim vererek kesmek.

* Dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesmek.

* Ekini, otu orakla, tırpanla, makine ile kesmek.

* Yaylın ateşiiyle öldürmek.

* (değer, paha, fiyat) Koymak.

biçtirme

* Biçtirmek işi.

biçtirmek

* Biçmek işini yaptırmak.

bîdar

* Uyanık, uyumayan.

bid'at

* İslâm dininde Hz. Muhammed zamanından sonra ortaya çıkan değişik yargılar ve ilkeler.

* Sonradan türeyen şey.

bidayet

* Başlama, başlangıç.

bide

* Bedenin belden aşağı bölümlerini yıkamakta kullanılan tuvalet aracı.

bidon

* İçine sıvı maddeler konulan, sac, plâstik veya çinkodan yapılmış, çoğunlukla silindir biçiminde kap.

bidoncu

* Bidon satan kimse.

bienal

* Yıl aşırı, iki yılda bir olan.

biftek

* Izgara veya tavada pişirilen dana eti dilimi.

bîgâne

* Yabancı.

* İlgisiz.

bîgânelik

* Bîgâne olma durumu.

bigudi

* Kadınların saçlarını kıvrırmak için kullandıkları, metal veya plâstikten, boru biçiminde küçük araç.

bîgünah

* Suçsuz, günahsız.

bîhaber

* Habersiz, bilgisiz.

bihakkın

* Hakkı ile, hakkı olarak, gerçekten.

bîhuş

* Şaşkın, sersem, akli başında olmayan, deli.

bîilâç

* İlâçsız, çaresiz, umutsuz.

bijon anahtarı

* Araba tekerleklerinin somunlarını sökmek için kullanılan alet.

bijuteri

* Kuyumcunun yaptığı değerli takıların tamamı.

* Değerli olmayan maden veya taşlardan yapılmış takı, süs eşyası.

bîkarar

* Kararsız, tereddütlü.

bikarbonat

* Hidrojen karbonatların genel adı.

bîkes

* Kimsesiz.

bîkeslik

* Bîkes olma durumu.

bikini

* İki parçalı kadın mayosu.

bikir

* Kızlık, erdenlik.

bilâder ağacı

* Amerika elması.

bilâhare

* Sonra, sonradan, daha sonra, sonraları.

bilâistisna

* İstisnasız, ayraksız, ayırım yapılmadan.

bilâkaydüşart

* Kayıtsız ve şartsız olarak, herhangi bir kısıtlama olmaksızın.

bilâkis

* Tersine olarak, tam tersine, tersine, aksine.

bilânço

* Bir kuruluşun veya bir ticarethanenin belirli bir dönem sonundaki veya belirli bir gündeki taşınır ve taşınmaz varlıkları ile bunları sağlamak için kullanılan öz ve yabancı kaynakları dengeli olarak gösteren çizelge.

* Girişilen herhangi bir işte, belirli bir süre sonunda elde edilen iyi ve kötü sonuçların karşılıklı durumu.

bilâr

* Katranlı kıldan yapılan ve kalafat işlerinde kullanılan bir tür macun.

bilârdo

* Yeşil çuha kaplı bir masa üzerinde, fil dişi toplarla ve isteka ile oynanan bir oyun.

bilârdocu

* Bilârdo oynayan veya oynatan kimse.

bilârdoculuk

* Bilârdo salonunu işletme veya oynama işi.

bilâvasıta

* Vasıtasız, araçsız, aracısız, dolaysız, doğrudan doğruya.

bilcümle

* Bütün, hep ...-in hepsi.

bildiğinden şaşmamak (veya kalmamak)

* hiçbir etkiye aldınış etmeyerek doğru bildiği davranışı sürdürmek.

bildiğini okumak

* herkes ne derse desin bildiği, istediği gibi davranmak.

bildiğini yapmak

* verilen öğütleri dinlemeyerek tutumunu sürdürmek.

bildiğini yedi mahalle bilmez

* bir kimsenin çok kurnaz, çok bilmiş olduğunu anlatır.

bildik

* Tanıdık.

bildik çıkmak

* birbirlerini eskiden bildiklerini veya ailece tanışıklarını anlamak.

bildim bileli (veya bildik bileli)

* Öteden beri, eskiden beri.

bildirge

* Bir kimsenin resmî bir kuruluşa herhangi bir durumu bildirmek için verdiği çizelge, beyanname.

* Vergi yükümlülerinin belli zamanlarda, bağlı oldukları vergi dairelerine verdikleri gelir bildirme belgesi, beyanname.

bildiri

* Resmî bir makam, kurum veya bir topluluk tarafından herhangi bir durumu ilgililere duyurmak için yazılan yazı, tebliğ, tebligat.

* Bilimsel bir konu üzerine yazılan açıklama, tebliğ.

bildirilme

* Bildirilmek işi veya durumu.

bildirilmek

* Bildirmek işine konu olmak, duyurulmak, haber verilmek.

bildirim

* Yazılı olarak yapılan açıklama, tebliğ.

* Bu açıklamanın yapıldığı kâğıt, ihbarname.

bildirim ödencesi

* Süresi belli olmayan sürekli iş sözleşmelerinin daha önce bildirim yapılmaksızın yürürlükten kaldırılması sebebiyle yükümlü olanlarca karşı tarafa verilmesi zorunlu olan ödence, ihbar tazminatı.

bildirış

* Bildirmek işi veya biçimi.

bildirişim

* İletişim, haberleşme, iletişim.

bildirişme

* Bildirişmek işi veya durumu.

bildirişmek

* Bir duygu veya düşünceyi işaretle veya sesler dizgesiyle bildirerek anlaşmak.

bildirme

* Bildirmek işi, beyan.

bildirme cümlesi

* Yükleme bildirme kiplerinden biriyle kurulan cümle.

bildirme kipleri

* Belli zaman kavramı veren, belirli geçmiş, belirsiz geçmiş, şimdiki zaman, geniş zaman, gelecek zaman kipleri: Gel-di, gelmiş, gel-iyor, gel-ir, gel-ecek gibi.

bildirmek

* Herhangi bir şeyi haber vermek.
* Herhangi bir konuda bilgi vermek.
* Anlatmak, ifade etmek.

bile

* Birlikte.
* Aynı zamanda, da, de, dahi.
* Üstelik.

bile bile

* Bilerek, isteyerek, önceden tasarlayarak, düşünülmüş, kasten.

bile bile lâdes

* Kötü bir durumu öyle gerektiği için kabullenmiş görünme, bilerek aldanmış görünme.

bilecen

* Her şeyi bilen, her şeyden anlayan.
* Bilgiçlik taslayan, ukalâ.

bilecenlik

* Bilecen olma durumu.

bileği

* Kesici araçları bilemek için kullanılan alet.

bileği taşı

* Bıçak, çakı, makas gibi kesici araçları bilemekte kullanılan ince taneli sarı şist.

bileğinde altın bileziği olmak

* Bkz. kolunda altın bileziği olmak.

bileğine güvenmek

* gücüne veya hüneline güvenmek.

bileğine kadar (veya bileklerine kadar)

* (çamur, kar için) ayakları içine gömülecek biçimde.
* (giysi eteği için) yalnız ayaklar görünecek kadar (uzun).

bileğinin hakkı ile

* kendi gücü ve kendi çalışması ile.

bilek

- * Elle kolun, ayakla bacağın birleştiği bölüm.
- * Güç, kuvvet.

bilek damarı

- * Nabız.

bilek gibi

- * (saç veya akarsu için) gür, kalın.

bilek gücü

- * Kol kuvveti.

bilek güreşi

- * Karşılıklı iki kişi dirseklerini dayayarak birbirlerinin bileğini bükme.

bilek kuvveti

- * Beden kuvveti, kol kuvveti.

bilek saati

- * Bileğe takılan küçük saat.

bileklik

- * Oyunlarda bileğin incinmesini önlemek için bileğe takılan meşin sargı.

bileme

- * Bilemek işi.

bilemedin (veya bilemediniz)

- * en çok, en fazla.

bilemek

- * Kesici aletleri zımpara veya bileği taşında keskinleştirmek, keskin duruma getirmek, keskinleştirmek.
- * Güçlendirmek, etkisini artırmak.

bilenme

- * Bilenmek işi.

bilenmek

- * Bilemek işine konu olmak, keskin duruma getirilmek.
- * Bir işe yoğun bir biçimde hazırlanmak, konsantre olmak.
- * Hırslanmak, aşırı derecede istemek.

bilerek

- * isteyerek, kasten.

bileşen

- * Bir bileşke oluşturan kuvvetlerin her biri.

bileşik

- * Birleşerek oluşmuş, basit olmayan, mürekkep.
- * Kimyasal tepkimeler sonucu iki veya daha çok elementten oluşan ve bunlardan bağımsız fiziksel, kimyasal nitelikler gösteren (madde).
- * Ses ve görüntünün birlikte yer aldığı film parçası.

bileşik faiz

- * Süre tarihine dek birikmiş faizlerin ana paraya eklenmesiyle elde edilen toplam üstünden ödenen faiz, mürekkep faiz.

bileşik kap

- * Birleşik kap.

bileşik kaplar

* Birleşik kaplar.

bileşik kesir

* Payı paydasına eşit veya payı paydasından büyük olan kesir.

bileşik önerme

* En az iki önermeden oluşan yeni önerme.

bileşikgiller

* Bitişik yapraklı iki çeneklilerden, çiçekleri kömeç durumunda toplu olarak bulunan, bazı cinsleri uçucu yağ veya süt taşıyan bir familya.

bileşim

* İki veya daha çok öge bir araya gelerek yeni bir öge oluşturma, terkip.
* Bir maddenin hangi kimyasal türlerden oluştuğunu belirleyen verilerin tamamı.
* Bileşme sonucu oluşan cisim.
* Bileşmek işi veya durumu.

bileşke

* Bir cisme uygulanan birkaç kuvvetin toplam etkisine eşit olan tek kuvvet, muhassala.

bileşme

* Bileşmek işi, terekküp.

bileşmek

* İki veya daha çok öge bir araya gelerek yeni bir öge oluşturmak, terekküp etmek.

bileştirici

* Bileştirmek işini yöneten kimse.

bileştirme

* Bileştirmek işi.

bileştirmek

* Bileşmesini sağlamak.
* İki veya daha çok vektörün, paralel kenar kuralına uygun olarak geometrik toplamını almak, geometrik toplam.

bilet

* Para ile alınan, konser, sinema, tiyatro gibi eğlence yerlerine girme, ulaşım araçlarına binme veya bir talih oyununa katılma imkânını veren belge.

bilet kesmek

* bileti koparıp alıcıya vermek, bilet satmak.

biletçi

* Bilet satan görevli.

biletçilik

* Bilet satma işi.

biletli

* Bileti olan.

biletme

* Biletmek işi.

biletmek

* Bilemek işini yaptırmak.

biletsiz

- * Bileti olmayan.

bileyici

- * Kesici aletleri bilemeyi iş edinmiş olan kimse, zağcı.

bileyicilik

- * Bileyicinin yaptığı iş, zağcılık.

bilezik

- * Bileğe süs için takılan halka.
- * İki borunun ucunu birleştirmeye yarayan halkaya benzer parça.
- * Motor pistonlarına, yağlama, soğutma, özellikle sızıntıyı önleme gibi amaçlarla yerleştirilmiş, genel olarak dökme demirden yapılmış, uçları açık ve esnek halka.
- * Kelepçe.
- * Mobilyaların ayak altlarına takılan kare, dikdörtgen, silindirik, kesik koni ve benzeri şekilli, pirinç veya nikel kaplı demirden yapılmış, iki ucu delik gereç.

bilezikli

- * Bileziği olan.
- * Bilezik takmış olan.

bilfarz

- * Tutam ki, sayalım ki, söz gelişi, diyelim ki.

bilfiil

- * İş olarak, iş edinerek, gerçekten.

bilge

- * Bilgili, iyi ahlâklı, olgun ve örnek (kimse), hakim.

bilgece

- * Bilgeye yaraşır (biçimde), hâkimane.

bilgelik

- * Bilge olma durumu ve niteliği.
- * Bilgi, hikmet.
- * (İlk Çağ felsefesinde) Kendini tanımanın bilgisi, vukuf.

bilgi

- * İnsan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütününe verilen ad, malûmat.
- * Öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek, malûmat, vukuf.
- * İnsan zekâsının çalışması sonucu ortaya çıkan düşünce ürünü, malûmat, vukuf.
- * Genel olarak ve ilk sezi durumunda zihnin kavradığı temel düşünceler, malûmat.
- * Bilim.
- * (bilişimde) Kurallardan yararlanarak kişinin veriye yönelttiği anlam.

bilgi edinmek

- * öğrenmek, bilgi almak.
- * Bir durumu öğrenmek.

bilgi işlem

- * Özellikle bilgisayar vb. makinelerle yapılan işlemlerin düzenli biçimde yürütülmesi.

bilgi kuramı

- * Bilginin temelini, bilim alanında uygulanan yöntemleri, sınır ve güvenilirlik bakımından inceleyip araştıran felsefe dalı, epistemoloji.

bilgi şöleni

- * Belli bir konunun tartışıldığı bilimsel toplantı, sempozyum.

bilgi toplamak

* değişik yer ve kaynaklardan sağlanan bilgileri bir araya getirmek.

bilgici

* Sofist.

bilgicilik

* Antik Yunan felsefesinde eleştiri akımı, sofizm.

* Başkasını yanıltmak için doğru olmadığı bilinerek yapılan usamlama ve çıkarsama, safsatacılık.

bilgi

* Bilgili kimse.

* Bilgisiz olduğu hâlde bilgili görünmek isteyen, bilgili geçinen kimse.

bilgi bilgi

* Bilgisi olduğunu göstererek, bildirerek.

bilgiçlik

* Bilgi olma durumu.

bilgiçlik satmak (veya taslamak)

* bilmediği hâlde bilir görünmek, bilgin geçinmek.

bilgilendirme

* Bilgilendirmek işi veya durumu.

bilgilendirmek

* Bir konuda bilgi sahibi olmasını sağlamak, haberdar etmek.

bilgilenme

* Bilgilenmek işi veya durumu.

bilgilenmek

* Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.

bilgili

* Bilgi sahibi olan, malûmatlı, haberli.

* Bilerek.

bilgilik

* Ansiklopedi.

bilgin

* Bilimsel bir konuda çok bilgisi olan (kimse), âlim.

bilgince

* Bilgine yakışır, bilgin tavrında, bilgin gibi.

bilginlik

* Bilgin olma durumu.

bilgisayar

* Çok sayıda aritmetiksel veya mantıksal işlemlerden oluşan bir işi, önceden verilmiş bir programa göre yapıp sonuçlandıran elektronik araç, elektronik beyin, kompüter.

bilgisayarcı

* Bilgisayar alım satımcısı.

* Bilgisayar programcısı, yapımcısı veya mühendisi.

bilgisayarcılık

* Bilgisayar ticareti veya uzmanlığı.

bilgisayarlamak

* Bilgisayara geçirmek.

bilgisayarlaşmak

* Bilgisayar düzeniyle donatılmak.

bilgisiz

* Bilgi sahibi olmayan, malûmatsız, cahil.

bilgisizlik

* Bilgisiz olma veya bilgi yokluğu durumu, cehalet.

bilgiyazar

* Elektronik sistemle dizgi yapan alet.

bilhassa

* Hele, her şeyden önce, başta, özellikle, en çok, mahsus.

bili

* Bilgi, malûmat.

bili bili

* Tavuk gibi kümes hayvanlarını çağırmak için çıkarılan ses.

bilici

* Bilen.

bililtizam

* Bile bile, bilerek ve isteyerek.

bilim

* Evrenin veya olayların bir bölümünü konu olarak seçen, deneye dayanan yöntemler ve gerçeklikten yararlanarak yasalar çıkarmaya çalışan düzenli bilgi, ilim.

* Genel geçerlik ve kesinlik nitelikleri gösteren yöntemli ve dizgesel bilgi.

* Belli bir konuyu bilme isteğinden yola çıkan, belli bir amaca yönelen bir bilgi edinme ve yöntemli araştırma süreci.

bilim adamı

* Bilimsel çalışmalarla uğraşan kimse, bilgin, âlim.

bilim dışı

* Bilime aykırı, bilime uymaz, gayriilmî.

bilim kadını

* Bkz. bilim adamı.

bilim kuramı

* Bilimlerin koydukları düşünsel sorunları inceleyen ve tek tek bilimlerin yöntemlerini, ilkelerini, varsayımlarını araştıran felsefe dalı.

bilim kurgu

* Çağdaş bilim verileriyle düş gücünden oluşan film, roman vb.

bilim kurgusal

* Biyoloji ve elektrikle ilgili olan, biyonik.

bilimci

* Bilgin.

bilimcilik

* Bilginin, temeli olarak yalnız bilim yöntemine önem verme, ilimcilik.

bilimsel

* Bilimle ilgili, bilime dayanan, ilmi.

bilimsel deneycilik

* Her bilginin deneyle veya gözlemle doğrulanabileceğini, sınanabileceğini savunan felsefe akımı.

bilimsel düşünce

* Bilim temeline dayanan özgür eleştirci, araştırmacı ve bağımsız düşünce.

bilimsel sosyalizm

* İhtilâlcı sosyalizm, Marxçılık.

bilimsel toplantı

* Uzmanların katılımı ile gündemi bilimsel konuların oluşturduğu toplantı.

bilimselleştirme

* Bilimselleştirmek işi.

bilimselleştirmek

* Bilimin metotlarına uygun duruma getirmek.

bilimsellik

* Bilimsel olma durumu.

bilimsiz

* Bilime, bilim yöntemlerine uygun olmayan gayriilmi.

bilimsizlik

* Bilimsiz olma durumu bilimsizce iş.

bilincine varmak

* anlamak, kavramak.

bilincini yitirmek

* bilincini herhangi bir sebeple yitirmek.

bilinç

* İnsanın kendisini ve çevresini tanıma yeteneği, şuur.

* Algı ve bilgilerin zihinde duru ve aydınlık olarak izlenme süreci, şuur.

* Temel bilgi, temel görüş.

* Bir toplumdaki ruhî etkinliklerin veya ruhî durumların bütünü.

* Dimağ.

bilinç akışı

* Düşüncelerin arka arkaya birbirini izlemesi.

* Kişinin aklından geçenlerin birinci kişi ağzından yansıtılması.

bilinç dışı

* Bilinçsizce yapılan iş ve etkinliklerin bütünü gayrişuur.

* İnsan ruhunun, baskı altında tutulan isteklerle bunlara bağlı düşüncelerden oluşan ve bilince ulaşamayan bölümü.

bilinç kaybı

* Hafıza yitimi.

bilinçaltı

* Bilinç dışı olmakla birlikte, dilendiği zaman kapsamındakilerin bilince çağrılabilirdiği zihin bölgesi, şuuraltı tahteshuur.

bilinçlendirme

* Bilinçlendirmek işi.

bilinçlendirmek

* Bilinçli duruma getirmek.

bilinçlenme

* Bilinçlenmek işi.

bilinçlenmek

* Bilinçli duruma gelmek, şuurlanmak.

bilinçli

* Bilinci olan, bilinçle yapılan, şuurlu.

* Eleştirmeli bir biçimde, kendi etkinliğinin farkında olan, şuurlu.

bilinçlilik

* Bilinçli olma durumu şuurculuk.

* Nesne, olay ve edimlere uyanık bulunma durumu, şuurculuk.

bilinçsiz

* Bilinci olmayan, bilinçle yapılmayan, şuursuz.

* Kendi etkinliğini eleştirmeli bir biçimde sezmeyen, şuursuz.

bilinçsizlik

* Bilinçsiz olma durumu, şuursuzluk.

* Nesne, olay ve işlere karşı uyanık bulunmama durumu, şuursuzluk.

bilindik

* Bilinen.

bilinemez

* İnsan aklıyla bilinemeyen şey.

bilinemezci

* Bilginin bağıntılı olduğuna inanan (kimse).

* Tann'nın ve evrenin nereden türediğinin bilinmediğini ve bilinemeyeceğini ileri süren öğretiyi benimseyen (kimse), lâedri, agnostik.

bilinemezcilik

* Bilginin bağıntılı olduğuna ve bundan dolayı salt olmadığına inanan öğreti.

* Tann'nın ve evrenin nereden türediğinin bilinmediğini ve bilinemeyeceğini ileri süren öğreti, lâedriye, agnostisizm.

bilinen

* Değeri belli olan nicelik, bilindik, malûm.

bilinme

* Bilinmek işi.

bilinmedik

* Bilinmeyen.

bilinmek

* Bilmek işine konu olmak, anlaşılmak, öğrenilmek.

bilinmeyen

* Değeri belli olmayan, bilinmeyen (nicelik), bilinmedik, meçhul.

bilinmez

* Anlamı gizli ve anlaşılması güç olan, muğlak.

* Belli olmaz, kuşkulu, meçhul.

bilinmezlik

* Bilinmez olma durumu.

bilir

* "Anlar", "sayar", "yapar" anlamları ile isimlerle birleşerek birleşik sıfat kurar.

bilir bilmez

* yarım bilgi ile, bilip bilmediğini göz önüne almadan.

bilirkişi

* Belirli bir konudan iyi anlayan ve bir anlaşmazlığı çözümlmek için kendisine başvuru kimse, uzman, ehlihibre, ehli-vukuf, eksper.

* Çözümlemesi özel veya bilimsel bilgiye dayanan konularda oyuna veya düşüncesine başvuru kimse, ehlihibre, ehli-vukuf.

bilirkişi raporu

* Bilirkişinin hazırlamış olduğu rapor.

bilirkişilik

* Bilirkişinin yaptığı iş.

bilisiz

* Öğrenim görmemiş, cahil.

bilisizlik

* Bilisiz olma durumu, cahillik.

bilistifade

* Yararlanarak.

bilîş

* Canlının, bir nesne veya olayın varlığına ilişkin bilgili ve bilinçli duruma gelmesi, vukuf.

* Bildik, tanıdık, dost.

bilîş çıkmak

* tanımak, önceden tanış olmak.

bilîşim

* Teknik, ekonomik ve toplumsal alanlardaki iletişimde kullanılan ve özellikle elektronik aletler aracılığı ile düzenli bir biçimde işlemeyi ön gören bilim, informatik, sibernetik.

bilîşim ağı

* Teknik, ekonomik ve toplumsal alanlardaki iletişim sistemi.

bilîşim teknolojisi

* Bilîşimde kullanılan bütün araç ve gereçlerin oluşturduğu sistem.

bilîşimci

* Bilîşim alanında uzman kişi.

bilîşme

* Bilîşmek işi.

bilîşmek

* Karşılıklı olarak birbirini tanımak, muarefesi olmak.

* Öğrenmek.

billâhi

* "Tann'ya ant içerim" anlamında bir ant.

* "İnan olsun" anlamında kullanılır.

billûr

* Bazı cisimlerin aldıkları geometrik biçim.

* Duru ve temiz kesme cam, kristal.

* Billûrdan yapılmış.

* Koç yumurtası.

billûr cisim

* Gözde, irisin arkasında, mercek görevini yapan, mercimek biçim ve büyüklüğündeki saydam cisim.

billûr gibi

- * çok duru, çok temiz (su).
- * çok beyaz ve pürüzsüz (kol, gerdan, göğüs).
- * (ses için) pürüzsüz.

billûrî

* Billûra benzer, billûr gibi.

billûriye

- * Billûrdan yapılmış veya billûrla ilgili.
- * Genellikle billûrdan yapılmış eşya satan dükkân.

billûrlaşma

- * Billûr durumuna gelme.
- * Herhangi bir cisim moleküllerinin bazı fizik ve kimya değişimleriyle geometrik biçim alması, kristalleşme.

billûrlaşmak

- * Billûr durumuna gelmek, billûr durumunda yoğunlaşmak, kristalleşmek.
- * Belirgin duruma gelmek, netlik kazanmak.

billûrlaştırma

* Billûrlaştırmak işi.

billûrlaştırmak

* Billûr durumuna getirmek.

billûrlu

- * İçinde billûr bulunan.
- * Bol ı ışıklı, pınl pınl parlayan (yer).

billûrsu

- * Billûra benzeyen, billûru andıran, kristaloit.
- * Diyalize uğrayarak çözümlenen madde, koloit karşıtı.

bilme

- * Bilmek işi.
- * Bir şeyin ne olduğunun bilincine varma.
- * Bilgi edinmenin gaye ve sonucu.

bilmece

- * Bir şeyin adını anmadan, niteliklerini üstü kapalı söyleyerek o şeyin ne olduğunu bulmayı dinleyene veya okuyana bırakan oyun, muamma.
- * Bilinmeyen şey, muamma.

bilmece çözmek

* bilmecenin cevabını bulmak.

bilmece gibi konuşmak

* açık, anlaşılır biçimde konuşmamak.

bilmeden

- * bilmeyerek.
- * sonucun ne olacağını kestiremeden.

bilmediği beş vakit namaz

* her şeyi pek iyi bilir, anlamında bir söz.

bilmek

- * Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
- * Bir bilim veya sanat dalında yeterli olmak.
- * Bir iş yapmaya alışmış olmak, elinden gelmek.
- * Tanımak, hatırlamak.
- * Sanmak, var saymak, farz etmek.
- * Anlamak.
- * Sorumlu tutmak.
- * İnanmak.
- * Bazen "işine gelmek", "uygun bulmak" anlamında da kullanılır.
- * -a/-e ekli fiillerle yeterlik bildiren birleşik fiiller oluşturur.
- * Saymak.
- * Geniş zamanın olumsuz birinci tekil kişisi olarak bilmem biçiminde kullanılınca duraksama, şaşma, tereddüt anlamını verir.

bilmem hangi (veya bilmem kaç, kim, nasıl, ne)

- * önemli veya anlatılması gerekli görülmeyen şeyler için kullanılır.

bilmemek

- * birlikte kullanıldığı fiilin bir türlü gerçekleşemediğini anlatır.

bilmemezlik

- * Bilememe durumu, bilmezlik.

bilmez

- * Anlamaz, kavramaz, hatırbilmez, kadirbilmez gibi sözlerle "yapamaz", "edemez" anlamlarında kullanılır.

bilmezleme

- * Bilmezlemek işi, teşhil.

bilmezlemek

- * Bir kimseyi, bir şey bilmez göstermek, teşhil etmek.

bilmezlenme

- * Bilmezlenmek işi.

bilmezlenmek

- * Bilmiyor gibi görünmek, bilmezlikten gelmek, tecahül etmek.

bilmezlik

- * Bilmez olma durumu, cehalet.

bilmezlikten gelme

- * yazanın, bildiği belli olan bir şeyi bilmez veya başka türlü bilir görünecek yolda bir anlatış sanatı, tecahülüarifane.

bilmezlikten gelmek

- * bilmiyor görünmek.

bilmiş

- * Her şeyi bilir geçinen, bilgiçlik taslayan.
- * Bkz. çok bilmiş.

bilmukabele

- * Karşılıklı olarak, karşılık olarak.
- * (davranış töresinde) Ben de, size de, sizlere de.

bilmünasebe

- * Sırası gelince, sırası düşünce.

bilsat

- * Kuruluşlar, şirketler arasında bilgi satma, bilgileşim, benchmarking.

bilumum

* Bütün, hep, kamu, ... -in hepsi.

bilvasıta

* (birinin) Aracılığı ile, araçla; doğrudan doğruya olmayarak, dolaylı.

bilye

* Taş, maden, toprak, cam gibi şeylerden yapılmış küçük yuvarlak, misket.

* Motorlu taşıtlarda dönme veya sürtünme etkilerini azaltmak, aşınmayı ve enerji yitimini önlemek için, göbeklerdeki yataklara yerleştirilen, çoğunlukla çelikten, küçük yuvarlak.

bilyeli

* Bilyesi olan.

bilyeli yatak

* Bisiklet, otomobil gibi taşıtların tekerleklerinde sürtünmeyi azaltmak amacıyla içine çelik bilye yerleştirilmiş bölüm.

bilyon

* Milyar.

bin

* On kere yüz, dokuz yüz doksan dokuzdan bir artık.

* Bu sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam, 1000, M.

* Bir isimden önce geldiğinde aşırılık ve çokluk bildirir.

bin bilsen de bir bilene danış

* bir insan bir şeyi ne kadar iyi bilirse bilsin, gene de onu kendisinden daha iyi bilen bulunabilir.

bin bir

* Pek çok, çok sayıda.

bin bir ayak bir ayak üstüne

* herkesin ayakta olduğu kalabalık.

bin can ile

* çok isteyerek, gönülden.

bin dallı

* Çoğunlukla mor kadife üzerine sırma ile kabartma dal, yaprak ve çiçek işlenmiş giysi veya örtü.

bin derde deva

* pek çok işe yarayan; her sıkıntıyı gideren.

bin dereden su getirmek

* birini kandırmak için birçok sebep ileri sürmek, dil dökmek.

bin işçi, bir başçı

* her işe, baş olacak bir kimse gerekir.

bin kalıba girmek

* birbirine benzeyen birçok iş yapmak, sürekli olarak düşünce değiştirmek.

bin kat

* Pek çok, kıyaslanmayacak ölçüde.

bin nasihatten bir musibet yeğdir

* yaşanmış olaylar, öğütlerden çok daha etkilidir.

bin pişman olmak

* çok pişman olmak.

bin tarakta bezi olmak

* birçok işle uğraşmak.

bin türlü

* Birbirinden çok farklı, çok değişik.

bin yaşa!

* (memnunluk bildirmek için kullanılan söz) çok yaşa!.

bin zahmetle

* çok zor, büyük zorlukla.

bina

* Yapı.

* Arapça fiil çatısını konu edinen bilim ve kitap.

* Çatı.

bina etmek

* yapmak, kurmak, inşa etmek.

* (bir düşünce sistemine göre) kurmak, dayamak, yapmak.

binaen

* -den dolayı, -den ötürü, -diği için.

* Dayanarak.

binaenaleyh

* Bundan dolayı, bundan ötürü, bunun için, bunun üzerine.

bînamaz

* Bkz. beynamaz.

binbaşı

* Rütbesi yüzbaşı ile yarbay arasında bulunan ve asıl görevi tabur komutanlığı olan subay.

binbaşılık

* Binbaşı rütbesi veya binbaşının görevi.

binde bir

* çok seyrek olarak.

bindi

* Destek, hamil.

bindiği dalı kesmek

* (kendisine gerekli ve yararlı olan şeyi) farkında olmadan yararsız duruma getirmek, kendi eliyle yok etmek.

bindirilme

* Bindirilmek işi veya durumu.

bindirilmek

* Bindirmek işi yapılmak.

bindirilmiş kuvvetler

* Motorlu taşıtlara bindirilmiş asker birlikleri.

bindirim

* Fiyat artırma, zam.

bindirimli

* Fiyatı artırılmış, zamlı.

bindirme

- * Bindirmek işi.
- * Birbiri üzerine gelerek eklenen levha, kiremit, ahşap parçalarının durumu.
- * Çıkarma harekâtına katılacak birliklerin, çıkarma yerine gitmek için kendilerine ayrılan deniz araçlarına binmeleri.

bindirme kilit

- * Gövdesi kutu biçiminde olan, kapak veya kapının arkasına doğrudan vidalanan, basit mekanizmalı kilit.

bindirmek

- * Bir kimseyi bir şeyin üzerine çıkartmak, oturtmak veya içine yerleştirmek, binmesini sağlamak.
- * (taşıt) Baş tarafından başka bir taşıta çarpmak veya bir yere vurmak.
- * Ekleme, katmak.

binek

- * Binmeye ayrılmış şey ve daha çok at.
- * Üzerine binilen, binmeye yarayan.

binek atı

- * Sadece binmek, gezmek veya binicilik sporu için yetiştirilen at.

binek taşı

- * At veya arabaya binmek için üstüne çıkılan yüksekçe taş.

biner

- * Bin sayısının üleştirme biçimi, her birine bin, her defasında bini bir arada olarak.

bingi

- * Kemerler üzerine oturtulmuş kubbe ile kemerlerin arasını kapatan üçgen biçimindeki kubbe parçalarından her biri.

bini

- * Binme işi.
- * Kapı, dolap gibi şeylerin, kanatları kapanınca kalan aralığı örtbilmek için bu kanatların kenarına çakılan çita.

bini aşmak

- * çok fazla olmak.

bini bir paraya

- * pek çok ve ucuz.
- * pek çok yapılan, pek çok olan.

binici

- * Binen.
- * Ata iyi binen kimse.

binicilik

- * Ata binme ustalığı.
- * Ata binilerek yapılan spor.

binilme

- * Binilmek işi.

binilmek

- * Binmek işi yapılmak.

binin yarısı beş yüz (o da bizde yok)

- * çok düşünceli görünen birine şaka yollu "aldırma!" anlamında söylenir.

bininci

- * Bin sayısının sıra sıfatı, sırada dokuz yüz doksan dokuzuncudan sonra gelen.

binış

- * Binmek işi veya biçimi.
- * Atlı alay.
- * Atlı alayda giyilen giysi.
- * Yüksek aşamalı bilginlerin ve yeniçeri subaylarının giydikleri cübbe.
- * Üniversite öğretim üyelerinin giydikleri cübbe.

binışme

- * Binışmek durumu.

binışmek

- * İki parçadan biri, öbürünün üstünde olmak.
- * Kas kırıışleri birbiri üstüne binmek.
- * Kırık bir kemiğin iki parçası birbiri üstüne gelmek.

binit

- * Üstüne binilen hayvan, binek atı.

binit

- * Hamur durumundaki ekmeklerin, fırına atılmadan önce, içine konulduğu oyuk gözlü tahta.

binlerce

- * Birçok bin; pek çok.

binlik

- * Bin liralık kâğıt para.
- * Yaklaşık olarak üç litrelik büyük şişe.
- * Bin tanesi bir arada olan.

binme

- * Binmek işi.

binmek

- * Yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak.
- * Bir yere gitmek için tren, vapur, uçak, otomobil gibi bir taşıtta yer almak.
- * (bisiklet motosiklet, binek hayvanı için) Kullanmak.
- * İş istenilmeyen veya beklenilmeyen bir biçim almak.
- * Bir şey sıkışarak yanındakinin üstüne çıkmak.
- * Fiyat artmak.
- * Eklenmek, katılmak.

binnetice

- * Sonuç olarak, nihayet.

binyıl

- * Bin yılı içine alan zaman dilimi.

biokütle

- * Belirli zamanda sınırları belirli bir biyotopta bulunan canlı organizmaların toplam kütlesi.

biomedikal

- * Hem biyoloji hem de tıpla ilgili olan.

biomekanik

- * Biyoloji, fizyoloji ve tıp konularını mekanik kanunlar yöntemiyle irdeleme.

biomikroskop

- * Kendine özgü bir ışık ile kullanılan çift göz mercekli mikroskop.

bîperva

- * Çekinmez, sakınmaz, korkusuz, gözü pek.

* Çekinmeden, korkmadan.

bir

- * Sayıların ilki.
- * Bu sayıyı gösteren rakam 1, I.
- * Bu sayı kadar olan.
- * Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösterir.
- * Tek.
- * Birleşik.
- * Eş, aynı, bir boyda.
- * Ortaklaşa olan, müşterek.
- * Değer, önem bakımlarından birbirinden farksız, birbirine eşit, birbirine benzer.
- * Sıfat veya zarf durumunda başına geldiği kelimelere kuvvet, istek veya kesin olmayan anlamlar katar.
- * (tekrarlanarak) Bir kez.
- * Sadece.
- * Ancak, yalnız.

bir (veya sağ) elinin verdiği öbür (veya sol) elin duymasın
* yapılan bir iyilik gizli tutulmalı, onunla övünülmemelidir.

bir (veya tek başına)
* yalnız olarak, yanında kimse bulunmadan.
* başka birinin yardımı olmaksızın.

bir ..., bir (veya bir de)
* hem hem.

bir abam var atarım, nerede olsam yatarım
* tek başına bulunan kimsenin istediği yerde barınıp rahat edebileceğini anlatır.

bir acı kahvenin kırk yıl hatırı vardır
* Bkz. bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır.

bir ağızdan
* hep birlikte, beraberce, hep birden.

bir ağızdan çıkıp bin dile yayılır
* ortaya atılan bir söz çok çabuk yayılır.

bir alay
* Birçok, bir sürü, pek çok.

bir âlem
* Kendine özgü bir niteliği olan.

bir an
* Çok kısa bir süre için kullanılır.

bir an önce
* Bir ara, olabildiği kadar tez.

bir ara
* Kısa bir süre.
* Geçmişte bir zaman.

bir araba
* Odun, kömür gibi bazı şeylerin ölçü birimi.
* Pek çok, fazla.

bir arada
* Toplu bir durumda, birlikte, toplu olarak.

bir aralık

* Bir ara.

bir araya gelmek

* bir yerde toplanmak, buluşmak.

bir araya getirmek

* toplamak.

bir arpa boyu (gitmek veya yol almak)

* çok az.

bir aşağı bir yukarı

* amaçsız olarak gidip gelmeyi anlatır.

bir atımlık barutu olmak (veya kalmak)

* bir konuda yapabileceği çok az şeyi bulunmak.

bir avuç

* Bir avuç dolduracak kadar.

* Az, çok az.

bir ayağı çukurda olmak

* yaşayacak çok az zamanı kalmış olmak; çok yaşlanmış olmak.

bir ayak önce (evvel)

* bir an önce.

bir ayak üstünde bin yalan söylemek (veya bir ayak üstünde kırk yalanın belini bükmek)

* çok kısa sürede pek çok yalan söylemek.

bir baba dokuz evlâdı besler, dokuz evlât bir babayı beslemez

* çok çocuğu olan baba, her çocuk babasına bakılmasını ötekinden beklediği için sıkıntıda kalır.

bir bakıma

* Başka bir görüşle, başka bir düşünüşle.

bir baltaya sap olmak

* belirli bir iş sahibi olmak.

bir bardak suda fırtına koparmak

* önemsiz, küçük bir sorunu büyütme.

bir başına

* Tek başına.

bir baştan (veya uçtan) bir başa (veya uca)

* bir yerin bir sınırdan öbür sınırına kadar.

bir ben, bir de Allah bilir

* sıkıntılı durumlarda söylenilen bir deyim.

bir biçimine getirmek

* çözüm yolu bulmak.

bir bir

* Bkz. hepyek.

bir bir

* Birer birer, ayrı ayrı.

* Olduğu gibi, tam tamına, eksiksiz.

bir boy

- * Bir kez.
- * Hele.

bir boyda

- * Boyları eşit.

bir boydan bir boya

- * Bir yerin bir ucundan öbür ucuna kadar, baştan başa.

bir bu eksikti

- * sıkıntılı bir durum varken bir yenisinin çıkması üzerine söylenir.

bir çatı altında (olmak veya bulunmak)

- * aynı yapı içinde.

bir çekirdek geri kalmamak

- * bütünüyle denk olmak.

bir çenekliler

- * Oğulcuğı bir çenekten oluşmuş, kapalı tohumlulardan bir bitki sınıfı.

bir çenetli

- * Kapsüllü yemişlerin tek parçalı olanları.

bir çırpıda

- * bir ele alışta, ele alır almaz, çabucak.

bir çiçekle bahar (veya yaz) olmaz

- * küçük, güzel bir belirti ile doyurucu sonuca ulaşılmaz.
- * çapkın kimseler için kullanılır.

bir çift

- * Bir takım.
- * Biraz, bir iki.

bir çift söz

- * Bir iki söz.

bir çift sözü olmak

- * söyleyecek bir şeyleri bulunmak.

bir çokları

- * çok sayıda olan (kimse veya şey).

bir çöplükte iki horoz ötmez

- * bir yerde iki kişi baş olmaz.

bir çuval inciri berbat etmek

- * düzelmekte olan bir durumu yersiz, yanlış davranışlarla bozmak.

bir daha

- * bir kez daha.
- * hiçbir zaman.

bir daha yüzüne bakmamak

- * danlıp ilgiyi kesmek.

bir dalda durmamak

- * sık sık iş veya düşünce değiştirmek.

bir damla

- * Çok az.
- * (çocuk için) Çok küçük.

bir de

- * ve olana katarak, fazladan.
- * umulanın veya beklenilenin dışında bir durumu anlatan cümlelerin başına gelir.

bir dediği bir dediğini tutmamak

- * söyledikleri birbirine uymamak, tutarsız konuşmak.

bir dediği iki olmamak

- * her istediği yapılmak.

bir dediğini iki etmemek

- * her istediğini hemen yapmak.

bir defa

- * Olup bitti anlatan cümlelere katılır.
- * "ilk önce", "hele" anlamında da kullanılır.

bir defada

- * ara vermeksizin.

bir defalık

- * Bir kere yapmaya yetecek kadar.
- * Bir kereye özgü olan, bir kereye özgü olarak.

bir deli kuyuya bir taş atar, kırk akıllı çıkaramazmış

- * bazen bir kimsenin yaptığı yersiz bir iş, birçok kimse tarafından düzeltilemez.

bir derece (veya bir dereceye kadar)

- * biraz.

bir deri bir kemik (kalmak)

- * çok zayıflamak.

bir dikili ağacı olmamak

- * evi veya mülkü olmamak.

bir dirhem

- * Çok az, birazcık.

bir dirhem bal için bir çeki keçi boynuzu çiğnemek

- * verimi az, zahmeti çok olan bir işle uğraşmak.

bir dirhem et bin ayıp örter

- * biraz kilo almak bazen insanı güzelleştirir.

bir dokun bin ah işit (dinle) kaseifağfurdan

- * insanları konuşturmak için biraz dertlerini deşmek yeter.

bir dolu

- * Birçok.

bir don bir gömlek

- * yan çıplak.

bir dostluk kaldı!

- * az bir mal kalınca satıcıların kullandığı bir özendirme deyiimi.

bir dudağı yerde bir dudağı gökte

- * masallardaki dev gibi korkunç ve çirkin.

bir düziye

* Sürekli olarak.

bir el

* (ateşli silâh için) bir kez atım.

bir el bir eli yıkar, iki el bir yüzü yıkar

* bazı durumlarda yardımcısız iş yapılmayacağını anlatır.

bir elden

* aynı kimse tarafından.

* bir merkezden.

bir eli yağda bir eli balda (olmak)

* varlık ve bolluk içinde olmak.

bir elin sesi çıkmaz

* bir davanın bir kişi tarafından savunulması etkili ve yeterli değildir.

* yardımlaşarak işler daha kolay başarılır.

bir elini bırakıp ötekini öpmek

* aşırı saygı göstermek.

bir elle verdiği öbür elle almak

* yapar görüldüğü bir iyiliği, sağladığı bir çıkarla ödetmek.

bir elmanın yarısı o, yarısı bu

* birbirlerine çok benzeyen kimseler için kullanılır.

bir evcikli

* Mısır, ceviz, fındık gibi erkek ve dişi organları ayrı çiçeklerde, ancak aynı kök üzerinde bulunan (bitki).

bir fende kazık kakmak

* bir bilgi veya bilim dalında saplanmış kalmak.

bir fincan (veya bir acı) kahvenin kırk yıl hatırı vardır

* iyilik küçük de olsa unutulmaz.

bir gecelik

* Bir gece için, bir gece içinde olup biten, bir geceye ait.

bir gömlek aşağı

* bir derece daha düşük (birinden).

bir gömlek fazla eskitmiş olmak

* birinden daha yaşlı ve daha görmüş geçirmiş olmak.

bir göz ağlarken öbür göz gülmez

* keder veya sıkıntı varken dostlar, akrabalar eğlenmemelidir.

bir göz gülmek

* hem gülüp hem ağlamak.

bir gözeli

* Yapısı tek bir hücreden oluşan (hayvan veya bitki), tek hücreli.

bir güzeliler

* Yapısı tek bir hücreden oluşan hayvanlar veya bitkiler.

bir gün evvel

* olabildiği kadar çabuk.

bir günden bir güne

* hiç, hiçbir zaman.

bir günlük beylik beyliktir

* hoş giden bir durum, kısa da sürse çekici ve güzeldir.

bir güzel

* Çok iyi, iyice.

bir hâl olmak

* bir şeyin çok tekrarlanması yüzünden bitkin duruma gelmek, usanmak, bezmek, fenalık gelmek.

* huyu değişmek.

* kazaya uğramak, ölmek.

bir hamlede

* Çabucak, bir atılışta.

bir hayli

* Epey, çok.

bir hoş

* Tuhaf bir şekilde, garip.

bir hoş eylemek

* hüzünlendirmek.

bir hoş olmak

* şaşırmak.

* hüzünlenmek.

bir hoşluğu olmak

* bir rahatsızlığı, bir neşesizliği olmak.

bir hücreli

* Bkz. bir gözeli.

bir içim su (gibi)

* (kadın için) çok güzel.

bir iğne bir iplik olmak

* Bkz. iğne ipliğe dönmek.

bir iki

* Birtakım, bazı, bir parça, biraz, çok az sayıda, birkaç kez.

bir iki demeden (demeye kalmadan) (veya bir iki derken)

* duraksamadan, karşısındakine vakit bırakmadan, duraksamadan.

bir işaretime bakmak

* bir işi yapmak için hazır beklemek.

bir iştir oldu

* istenmeyen, kötü bir durum karşısında söylenir.

bir kafada

* aynı düşüncede.

bir kalem

* Bir an için.

* Aynı, benzer, tek tür.

bir kalem geçmek

* boş vermek, bir an için göz ardı etmek.

bir kalemde

* birden ve toptan.

bir kapıya çıkmak

* aynı sonuca varmak.

bir karar

* Aynı durumunu koruyarak, belli durumunu değiştirmeden.

bir kararda bir Allah

* insan talihinin her an değişebileceğini ve bunun olağan karşılanmasını öğütler.

bir karış

* Çok kısa.

* Çok az.

bir karış beberuhi

* çok kısa boylu kimse.

bir kariyla bir koca, dırdır eder her gece

* sıkıntı veya yalnızlık yüzünden iki dost (bile) birbiriyle dalaşır, anlamsız konuşur.

bir kaşık suda boğmak

* bir kimseye çok kızmak veya çok öfkelenmek.

bir kazanda kaynamak

* anlaşmak, uyuşmak, bağdaşmak.

bir kenarda durmak

* gerektiği zaman kullanmak üzere hazırda tutmak.

bir kere

* Aslında.

* Bir kez, bir defa.

bir kerecik

* Bir defaya mahsus olarak.

bir kıyamettir gitmek (veya kopmak)

* çok fazla gürültü, patırtı, telâş olmak.

bir kızı bin kişi ister, bir kişi alır

* güzel şeyi herkes ister, ama o, ancak bir kişiye kismet olur.

bir kol çengi (olmak)

* şen sözler ve davranışlarla çevresine neşe saçanlar için söylenir.

bir koltuğa iki karpuz sığmaz

* aynı zamanda birden çok işle ilgilenmek başarı için sakıncalıdır.

bir koşu

* Koşarak, koş a koş a, çabucak.

bir koyundan iki post çıkmaz

* birinden, gücünün yetmediği bir özveriyi beklememek gerekir.

bir Köroğlu, bir Ayvaz

* bir karı kocanın çocuklarının, yakınlarının yanlarında bulunmadığını veya hiç çocukları olmadığını anlatır.

bir köşeye atmak
* gerektiğinde kullanılmak için bir yere koymak.

bir köşeye koymak
* saklamak, biriktirmek.

bir kulağından girip öbür kulağından çıkmak
* söylenen söze önem vermemek.

bir kurşun atımı
* kurşunun gidebileceği uzaklık.

bir lokma bir hırka
* hayatta azla yetinmeyi, dervişçe geçinmeyi anlatır.

bir mum al da derdine yan
* başkalarıyla uğraşacağına kendi durumunu düşün.

bir nebze
* Çok az, bir parça.

bir nefeste
* (söz ve içecekler için) Ara vermeden.

bir nice
* Bir hayli, birçok.

bir numara
* Tek, birinci.

bir numaralı
* Birinci, başta gelen.

bir o kadar
* Ne kadar varsa o kadar daha, bir katı, bir misli.

bir o yana, bir bu yana
* rastgele, birçok yerlere, çeşitli yönlerle.

bir olmak
* bir araya gelmek, iş birliği yapmak.

bir ölçüde
* Biraz, belli oranda.

bir örnek
* Aynı biçimde olan, yeknesak.

bir papel etmemek
* hiç bir işe yaramamak, değeri olmamak.

bir paralık etmek
* çok utanacak, işe yaramaz bir duruma düşürmek.

bir parça
* Biraz, azıcık, çok az.

bir parmak
* Parmak ucuyla alınan miktar veya parmak ucuyla alarak.
* Çok küçük (çocuk).

bir postum var atarım, nerede olsa yatarım

* istediğim yere gider, istediğim biçimde davranırım.

bir pul etmemek

* hiç değeri olmamak.

bir pula satmak

* bir kimseyi bir çıkar uğruna harcamak.

bir sıçrarsın çekirge, iki sıçrarsın çekirge, sonunda yakalanırsın çekirge (veya üçüncüsünde avucuma düşersin çekirge)

* birkaç kez saklanabilen bir suç günün birinde ortaya çıkarak yaparı kötü bir duruma düşürür, suçlu cezasız kalmaz.

bir sıkımlık canı olmak

* çok cılız ve güçsüz olmak.

bir sıra

* Üst üste, ardı ardına.

bir solukta

* Çabucak, çarçabuk, çok kısa bir sürede, hemen.

bir söyle on dinle

* az konuşup çok dinlemek yaralı olur.

bir söyledi pir söyledi

* uzatmadan, gereği gibi söyledi.

bir sözünü iki etmemek

* birinin her istediğini hemen yerine getirmek.

bir sürü

* Çok sayıda, pek çok.

bir şey sanmak

* (bir kimseyi, bir şeyi, bir yeri) gerçeğinden, olduğundan başka türlü düşünerek hayal kırıklığına uğramak, değerlendirmede yanılmak.

bir şey söylemek

* konuşmak.

* belirtmek, anlatmak, ifade etmek.

bir şeye benzememek

* işe yarar durumda olmamak.

bir şeyin şuyuu vukuundan beterdir

* söylenti veya dedikodu olayın gerçekleşmesinden daha kötüdür.

bir şeyler (veya bir şey) olmak

* huyu, durumu, tutumu değişmek, yeni huylar edinmek.

* bayılır gibi olmak, birden fenalık gelmek.

* ölmek.

bir şeyler, bir şeyler

* daha fazla açıklamamak, kısa kesmek gerektiğinde söylenir.

bir tahtada

* bir defada, yekten.

bir tahtası eksik

* akılca eksik, yarım akıllı.

bir tane

* Biricik, yegâne.

bir tanem

* Sevgi sözü.

bir tarafa bırakmak (veya koymak)

* önemsememek, benimsememek, ertelemek.

bir taşla iki kuş vurmak

* bir davranışla birden çok yararlı sonuca ulaşmak.

bir tek atmak

* bir kadeh içki içmek.

bir temiz

* Adamakıllı.

bir terimli

* Aralarında yalnız çarpma, bölme, kuvvete yükseltme, kök alma işlemleri yapılacak olan (nicelikleri gösteren terim).

bir torba kemik

* çok zayıf.

bir tuhaflığı olmak

* kendini iyi hissetmemek.

bir tutmak (veya bir görmek)

* eşit saymak, eşit görmek.

bir türlü

* (tekrarlı kullanıldığında) işin yapılmasının da, yapılmamasının da aynı derecede kötü olduğunu belirtir.

* hiçbir biçimde, hiçbir yolla.

bir vakitler

* Geçmiş zamanda, eskiden, vaktiyle.

bir varmış bir yokmuş

* bir masala başlarken, "eskiden" anlamında söylenen bir tekerleme.

* masal gibi geçip gitmiş, artık hayal olmuş.

bir yakadan baş çıkarmak

* bir çatı altında dirlik düzenlik içinde yaşamak.

bir yana

* -den başka, sayılmazsa, hariç tutulursa.

bir yana dünya bir yana

* bir varlığa çok değer verildiğini anlatmak için kullanır.

bir yandan (yanda)

* bir taraftan (tarafta), hem ... hem.

bir yastığa baş koymak

* (kan koca) evli bulunmak.

bir yastıkta kocamak

* (kan koca birlikte) uzun bir ömür sürmek.

bir yaşına daha girmek

* şimdiye değin görmediği şaşılacak yeni bir şeyle karşılaşmak.

bir yığın

* birçok, pek çok, bir sürü.

bir yiyip bin şükretmek

* kötü durumda olanlara bakarak kendi durumunun değerini bilmek.

bir yol

* Bir kez.

bir yol tutturmak

* bir davranış, bir tutum biçimi belirlemek.

bir yolunu bulmak

* bir işi sonuçlandırmak için çare bulmak.

bir zaman

* Geçmiş zamanda, eskiden, vaktiyle.

* Belirli bir süre, biraz.

bir zamanlar

* Zamanında, vaktiyle, eskiden.

bira

* Arpa ile şerbetçi otunu mayalandırarak yapılan bir içki, arpa suyu.

bira bardağı

* Bira içmek için yapılmış özel bardak.

bira mayası

* Mayalanmış durumdaki biranın yüzünden alınan bir tür mantar.

biracı

* Bira yapıp satan kimse.

* Çok bira içen (kimse).

biracılık

* Bira yapma ve satma işi.

birader

* Erkek kardeş.

* "Yahu, dost, arkadaş" anlamında seslenme olarak kullanılır.

* Masonların birbirlerine verdikleri ad.

birahane

* Genel olarak sadece bira içilen, aynı zamanda da çabuk hazırlanan bazı sıcak veya soğuk yemeklerin yenildiği yer.

birahaneci

* Birahane işleten kimse.

biralık

* Bira yapmakta kullanılan.

biraz

* Kısa bir süre için.

* Yeterince değil, yeter ölçüde değil.

* Az miktarda, çok değil.

birazcık

* Pek az, çok az.

birazdan

* Az sonra.

birazı

* Bir parça.

birbiri

* Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.

* Biri diğerinin yanı sıra.

birbiri için yaratılmış olmak

* birbiriyle çok iyi anlaşmak.

birbiri üstüne gelmek

* arkası arkasına, ara vermeden.

birbirine düşmek

* araları açılmak, aralarında anlaşmazlık çıkmak.

birbirine girmek

* kavga etmek, dövüşmek.

* karışmak.

* (ıplık vb. için) dolaşmak, çözölmeyecek duruma gelmek.

birbirine katmak

* aralarını açmak, aralanı bozmak, olay çıkarmak.

birbirini tutmaz

* birbiriyle ilgisi olmayan, tutarsız.

birbirini yemek

* iki veya daha çok kimse birbiriyle uğraşmak, birbirine kötülük etmek.

birbirinin ağzına girmek

* birbirine çok düşkün olmak.

birbirinin ağzına tükürmek

* bir sorunda, bir olayda sözleşmiş gibi, ağız birliği yapmak.

birbirinin gözünü çıkarmak

* kıyasıya dövüşmek.

birbirinin gözünü oymak

* aralarında aşırı geçimsizlik olmak.

birci

* Tekçi, monist.

bircilik

* Tekçilik, monizm.

birçoğu

* Çok sayıda olan kimse veya şey.

birçok

* Oldukça çok, sayısı belirsiz, bir hayli, müteaddit.

birden

* Bir defada, hepsi bir arada.

* Ansızın, hemencecik.

* Birlikte, beraberce.

birdenbire

* Ansızın, hemencecik, beklenmedik bir sırada.

birdirbir

* Oyuncuların birbirinin üstünden atlayarak oynadıkları bir oyun.

bire ... vermek

* (buğday, arpa, nohut, fasulye gibi ürünler için) toprak, kullanılan tohumun belli bir katı kadar ürün vermek.

bire beş katmak

* eklemek, abartmak, bire bin katmak.

bire bin katmak

* çok abartmak.

bire bir

* Verilen ölçüdeki karşılık, miktar.

bire bir eşleme

* İki kümenin elemanları arasında, bir elemana karşı, bir eleman alınarak yapılan eşleme.

birebir

* Etkisi kesin olan.

* İstenildiği gibi, uygun.

birebir gelmek

* etkisini hemen ve kesin olarak göstermek.

birer

* Bir sayısının üleştirme sayı sıfatı, her birine bir.

birer birer

* Her biri ayrı olarak.

birer ikişer

* Tek veya birkaçı birlikte olarak.

bireşim

* Parçaların veya öğelerin bir araya getirilip bir bütün olarak birleştirilmesi.

* Bu biçimde oluşan bütün.

* Element veya başka maddeleri bir araya getirerek, sunî olarak bileşik cisimler oluşturma, sentez.

* Yalından karmaşık olana, külliden cüz'îye, zorunludan olasıya, ilkeden onun uygulanmasına, genel yasadan

bireysel duruma, nedenden etkiye, öncülden varılan sonuca giden düşünme biçimi, terkip, sentez.

bireşimli

* Bireşim yolu ile elde edilen, sentetik.

birey

* Kendine özgü nitelikleri yitirmeden bölünemeyen tek varlık, fert.

* Bir türün kapsamı içine giren somut varlık.

* Doğa bilgisinde türü oluşturan tek varlıklardan her biri.

* Toplumlardan oluşturan ve düşünsel, duygusal, iradeyle ilgili nitelikleri toplum içinde belirlenen insanların her

biri, fert.

* İnsan topluluklarını oluşturan, insanların benzer yanlarını kendinde taşımakla birlikte, kendine özgü ayımsız özellikleri de bulunan tek can, fert.

birey oluş

* Yumurtaının döllenmesinden bireyin yetkin duruma gelmesine kadar geçirdiği gelişim evrelerinin bütünü, ontogenez, soy oluş karşıtı.

birey üstü

* Tek bir bireyi aşan.

* Genellikle fertlerin çevresini aşan, bireylerin bilincinden bağımsız olan.

bireyci

- * Kişi haklarını savunan.
- * Bireycilikten yana olan, ferdiyetçi.

bireycilik

- * Bireylerin yararlarını toplumsal yararlardan daha üstün veya daha önemli sayan öğreti, tutum veya politikaların genel adı, ferdiyetçilik, individüalizm.
- * Bütüne, genele değil de, bireye, tek olana üstünlük tanıyan görüş, ferdiyetçilik, individüalizm.

bireyleşme

- * Türle ilgili bir örneğin bireyde gerçekleşmesi.
- * Bağımsız kişiliğe varan gelişme süreci.

bireyleştirme

- * Bireye özgü kılma.

bireyleştirmek

- * Bireye özgü kılmak, başkalarından ayırmak.

bireylik

- * Bir kimseyi dış gözlemciler gözünde benzersiz, tek kılan özellikler veya bunların tek biçimi, ferdiyet.
- * Bireyi benzerlerinden ayıran niteliklerin bütünü.

bireysel

- * Bireyle ilgili olan, bireye özgü olan, ferdi.

bireyselleştirme

- * Bireysel duruma getirme.
- * Ancak ortaklaşa ve genel olarak var olan şeyi bireylere uygulama ve yayma.
- * İnsanların doğal, toplumsal ve tarihi gelişmesinden; kendine özgü olan şeylerin, özelliklerin, bireysel olanın çekilip çıkarılması.

bireyselleştirmek

- * Bir şeyi ayrı olarak, bireysel olarak göz önüne almak.

bireysellik

- * Birey olma olgusu.
- * Bir kişiyi benzerlerinden ayıran özelliklerin bütünü, ferdiyet.

biri

- * Bir tanesi.
- * Bilinmeyen bir kimse.
- * Tamlanan olarak kullanılan bazı isim tamlamalarında tamlayanın küçümsendiğini, hor görüldüğünü anlatır.
- * Yükleme durumunda olan bir isim takımının belirtileni olarak kullanıldığında, belirtenin hor görüldüğünü anlatır.

biri çok olmak

- * haddini aşarak karşısındakini usandırmak.

biri eşikte biri beşikte

- * ufak çocuğu çok olan kimseler için söylenir.

biri yer biri bakar, kıyamet ondan kopar

- * bir şeyden yalnız bir veya birkaç kişi yararlanır da başkalarına yararlanma imkânı verilmezse bundan büyük sorunlar çıkar.

birice

- * En fazla, tek.

biricik

- * Eşi, benzeri, ikincisi olmayan ve çok sevilen, tek, yegâne.

birikim

- * Birikme, bir yerde toplanıp yığılma.
- * Gözlemler, deneyler sonucu elde edilmiş şeylerin bütünü.
- * Toplumların kültürel varlıklarının gelişip genişlemesi ve uygarlık düzeyinin yükselmesi süreci.
- * Mal ve paranın toplanıp çoğalma süreci.
- * Herhangi bir aşınma sürecinde veya taşıma işi yapılırken alüvyonlu maddelerin bırakılması.

birikinti

- * Bir yerde kendi kendine birikmiş olan şey.

birikinti konisi

- * Dağlık bölgelerden veya yamaçlardan suların getirdiği kum veya taş parçalarının bir düzlükte oluşturduğu yelpaze biçimindeki yığın.

birikiş

- * Birikme işi veya biçimi.

birikişme

- * Birikişmek işi.

birikişmek

- * Bir yere toplanmak, bir araya gelmek.

birikme

- * Toplanıp yığılma.

birikme havzası

- * Kar ve yağmur sularının biriktiği bölge.

birikmek

- * Toplanıp yığılmak.
- * Birbirine eklenip çoğalmak.

biriktirim

- * Biriktirme.

biriktirme

- * Biriktirmek işi, tasarruf.

biriktirmek

- * Toplayıp yığmak.
- * Bir şeyi, parayı ölçülü kullanarak artırmak, tasarruf etmek.
- * Öğrenme, yarar sağlama gibi sebeplerle bazı nesneleri bir araya getirmek, koleksiyon yapmak.

birileri

- * Bazı kimseler.

birim

- * Bir kümenin her elemanı veya bir çokluğu oluşturan varlıkların her biri, ünite.
- * Bir niceliği ölçmek için kendi cinsinden örnek seçilen değişmez parça, vahit.
- * Herhangi bir kuruluştaki alt bölümlerden her biri.
- * Dilin, oluşturduğu yapı içinde, belli bir düzlemde yer alan öbür öğelerle kurduğu bağıntılarla tanımlanan ayrı nitelikli öge, ünite.

birimci ekonomi

- * Birime bağlı ekonomi.

birimler bölüğü

- * Birden dokuz yüz doksan dokuza kadar olan sayılar bölüğü.

birincasıf

* Birleşikgillerden hekimlikte kullanılan bir bitki.

birinci

- * Bir sayısının sıra sıfatı.
- * Zaman, yer, sıra bakımından başkalarından önce gelen.
- * Sırada, önem sırasında en üstün olan kimse.
- * (ulaşım araçlarında) Mevki, sınıf, orun.

birinci çağ

- * Yeryüzünün yaklaşık üç yüz milyon yıllık çağı, paleozoik.

birinci gelmek (veya çıkmak)

- * birçokları arasında en iyi olarak seçilmek.

birinci olmak

- * başta gelmek, önde gelmek.

birinci orun

- * (tren, vapur, uçak vb.) Birinci mevki.

birinci zar

- * Yemişlerin derisi, dış kabuk, meyve dışı.

birincil

- * Sırada, önemde ilk yeri alan, ana, temel, esas.

birincil grup

- * İçten, samimî, yüz yüze ilişkilere dayanan iki veya daha çok insandan meydana gelen topluluk.

birincilik

- * Birinci olma durumu.
- * (çoğul durumda) Şampiyonluk için yapılan yarışmalar.

birincivasıf

- * Birleşikgillerden, hekimlikte kullanılan bir bitki.

birinden) buz gibi soğumak

- * birinden tiksilmek.

birinin başına dikilmek

- * birinin yanından uzaklaşmamak, onu denetim altında bulundurmak.
- * bir işi yaptırmak için yanında ayakta durmak.
- * bir şeyin yanında ve ayakta beklemek.

birinin çanına ot tıkmak (tıkmak veya tıkanmak)

- * sesini çıkaramayacak, kötülük edemeyecek bir duruma getirmek (getirilmek), susturmak.

birisi

- * Bilinmeyen bir kimse.

birisinden biri

- * içlerinden biri, birkaç kişiden herhangi biri.

birkaç

- * Çok olmayan, az sayıda, az.

birkaçı

- * Az sayıda olan kimse veya şey.

birleme

- * Bir etme, tek duruma getirme.
- * Tann'nın birliğini dile getirme, tevhit.

birlemek

- * Bir etmek, tek duruma getirmek.
- * Tanrı'nın birliğini dile getirmek, zikretmek.

birler

- * Ondalık sayı sistemine göre yazılan bir tam sayıda sağdan sola doğru ilk sayının bulunduğu basamak.

birleşen

- * Birbirini kesen, bir noktada kesişen (doğru, yay).

birleşik

- * Bir araya gelmiş, birleşmiş olan, müttehit.

birleşik cümle

- * Birkaç yan cümle veya ara cümle ile bir temel cümleden kurulan cümle.

birleşik fiil

- * İsim soyundan bir kelime ile biçim veya anlam bakımından kaynaşıp bütünleşen fiil: Reddetmek, hissetmek, kaybolmak, bakakalmak, hasta olmak, tedavi etmek gibi.

birleşik isim

- * Birleşik kelime biçiminde belirli kurallar içinde kalıplaşmış isim: Aslanagzı, başşehir, kaptıkaçtı, gecekondı gibi.

birleşik kap

- * Alt tarafından birleştirilmiş kaplardan her biri.

birleşik kaplar

- * Alt taraflarından değişik boyut ve kesitlerde borularla birleştirilmiş sistem.

birleşik kelime

- * Ses düşmesi, ses türemesi, kelime türünün değişmesi, üzerindeki ekin görevini kaybetmesi veya anlam kayması dolayısıyla aralarına ek girmeyerek kalıplaşmış iki veya daha çok sözden oluşan kelime: pazartesi (< pazar ertesi), hissetmek (< hiss etmek), ayakkabı (< ayak kabı), delikanlı (<deli kanlı), kaptıkaçtı (< kaptı kaçtı) gibi.

birleşik oturum

- * Bir arada yapılan oturum.

birleşik oy pusulası

- * Seçime katılan bütün partilerin adaylarını ayrı ayrı gösteren oy pusulası.

birleşik zaman

- * Yalnız zamanlı ve çekimli bir fiilin -di (i-di), -miş (i-miş), -se (i-se) gibi ek fiil eklerinden birini alarak bildirdiği zaman: Sevdirdi (sevdi-y-di <sevdi+i-di), sevecekmış (sev-ecek-miş < sev-ecek + i-miş) sev-er-se (sev-erse < sev-er + ise) gibi.

birleşilme

- * Birleşilmek işi veya durumu.

birleşilmek

- * Birleşmek işi yapılmak, bir araya gelinmek, buluşulmak.

birleşim

- * Birleşmek işi.
- * Bir meclisin bir gün içindeki toplanmaları, inikat.
- * Döllenmek için erkekle dişi hayvanın bir araya gelmesi.

birleşme

- * Birleşmek işi.

birleşme değeri

* Basit bir cismin bir atomu ile birleşebilecek olan hidrojen atomlarının en yüksek miktarı.

birleşmek

- * Ayrı iken tek bir bütün durumuna gelmek.
- * Buluşmak, bir araya gelmek.
- * Uyuşmak, aynı görüşte olmak.
- * Aynı amaç çevresinde toplanmak.
- * Kaynaşmak.
- * Cinsel ilişkide bulunmak.

birleştirici

- * Birliği sağlayan.
- * Uzlaşmayı sağlayan.
- * İki veya daha çok nesnenin birleşmesini sağlayan.

birleştirme

- * Birleştirmek işi veya durumu.

birleştirmek

- * Bir araya getirmek.

birli

- * İskambil, domino gibi oyunlarda bir işaretini taşıyan kâğıt veya pul, as.

birlik

- * Tek, bir olma durumu, vahdaniyet.
- * Bir taneden oluşmuş, bir tane alabilen.
- * Birleşmiş, bir arada olma durumu, vahdet.
- * Bağlılık, benzerlik, bağlantı, vahdet.
- * Belli bir topluluğun yararlarını korumak için kurulmuş dernek.
- * Askerlikte bölük, tabur, alay gibi bir bütün sayılan topluluk.
- * Konunun bir ana düşünce çevresinde toplanması.
- * Bölünmezliği içeren yalın bütün.
- * En büyük değerdeki nota, dört dörtlük.

birlik olmak

- * bir işi yapmak için anlaşmak.

birlikte

- * Bir arada, beraberce.
- * Yanında, beraberinde.

birliktelik

- * Birlikte olma durumu.

birlikten kuvvet doğar

- * toplu veya beraber davranmak daha büyük güç sağlar.

birsam

- * Sanrı, halüsinasyon.

birtakım

- * Belirsiz olarak çokluğu anlatır (nitelediği isim çokluk biçimde olur), kimi, bazı.

birun

- * Osmanlı sarayında Harem dairesinin ve Enderun'un dışında kalan bölüm.

biryan

- * Tandırda susuz pişirilen kebab.

biryan pilâvı

- * Biryan yağı ile pişirilen pilâv.

biryan yağı

* Tandırda susuz pişirilerek yapılan kebaptan çıkan yağ.

biryancı

* Biryân yapan veya satan kimse.

bisiklet

* Tekerleğin ayakla çevrilmesiyle hareket eden iki tekerlekli taşıt, çiftteker.

bisiklet yolu

* Trafikte bisikletlerin geçmesine ayrılmış dar yol.

bisikletçi

* Bisikletle spor yapan kimse, çifttekerçi.

bisikletçilik

* Bisikletle yapılan spor, çifttekerçilik.

* Bisiklet satma, onarma işi.

bisikletli

* Bisikleti olan.

bisikletsiz

* Bisikleti olmayan.

bisküvi

* Un, süt, şeker veya tuzla yapılan ince, gevrek kuru pasta türü.

bismillâh

* "Allah'ın adı ile" anlamında, bir işe başlarken söylenen veya şaşırma, korku gibi duygulanı belirten söz.

bismillah demek

* bir işe uğurlu olması dileği ile başlamak.

bistro

* İçkili kahve, küçük lokanta.

bisturi

* Neşter.

bisülfat

* Hidrojenli sülfatlara verilen ad.

bisülfür

* Molekülünde iki kükürt atomu bulunduran birleşik.

bişek

* Yayık dövmede kullanılan araç.

bişi

* Çörek, tatlı bir ekmek türü.

bit

* Yanm kanatlılar alt takımına giren, insan ve memeli hayvanların vücudunda asalak olarak yaşayan böcek, kehle (Pediculus).

bit kadar

* en küçük, en ufak, çok küçük.

bit otu

* Sıracagillerden, birçok çeşitleri bulunan ve kuzey yarım kürede yetişen bir bitki.

* Bitlere karşı kullanılan bir madde.

bit yeniği

* Bir işin gizli kalmış kötü ve aksak yanı, kuşkulu bir nokta.

bîtap

* Bitkin, yorgun.

bîtap düşmek

* çok yorulmak, yorgun düşmek.

bîtaraf

* Yansız, tarafsız.

bîtaraflık

* Yansız olma durumu, yansızca davranış.

bitek

* Bol ve iyi bitki yetiştiren, verimli (toprak), mûmbit.

bitelge

* Toprağın bitki yetiştirme gücü.

bitevi

* Bkz. biteviye.

biteviye

* Aynı biçimde, sürekli olarak.

biteviyelik

* Aynı biçimde sürüp gitme durumu.

bitey

* Bitki örtüsü, flora.

biti kanlanmak

* sıkıntı içinde yaşayan bir kişi para ve varlık yönünden güçlenmek.

bitik

* Yorgunluk veya hastalıktan gücü kalmamış.

* Durumu kötü, fena.

* Yapışık, dolaşık,ekli.

bitiklik

* Bitik olma durumu.

bitim

* Bitmek işi.

* Son, nihayet, münteha.

bitimli

* Sonu olan, sonlu.

bitimsiz

* Sonu olmayan, sınırlandırılıp belirlenmeyen, namütenahi.

bitirilme

* Bitirilmek durumu.

bitirilmek

* Bitirmek işine konu olmak.

bitirim

- * Çok hoşa giden (kimse, yer).
- * Barbut oynatılan yer, kahve, kumarhane.
- * Yaman, zeki, çok beğenilen.

bitirim yeri

- * Kumarhane.

bitirimci

- * Barbut kahvesi işleten, barbut oynatan kimse.

bitirimhane

- * Kumar oynanan yer, kumarhane.

bitiriş yemi

- * Et üretimi için beslenen hayvanlara belirli bir devreden itibaren besi sonuna kadar yedirilen ve enerji değeri daha yüksek olan karma yem.

bitirme

- * Bitirmek işi, itmam, mezuniyet.

bitirme fiili

- * Etmiş biçimindeki sıfat-fiille ve olmak yardımcııyla yapılan ve fiilin, yardımcı fiilin işaret ettiği zamandan önce olup bittiğini anlatan birleşik fiil.

bitirmek

- * Bitmesini sağlamak,sona erdirmek, tüketmek, tamamlamak, sonuçlandırmak.
- * Güçsüz düşürmek, bitkin duruma getirmek, yormak.
- * Onulmaz duruma getirmek, mahvetmek.

bitirmiş

- * Bir bilim dalında veya başka bir alanda bilginin doruğuna ulaşmış (kimse).
- * Bilgili, açıkğöz.

bitiş

- * Bitmek işi veya biçimi, bitme, sona erme.

bitişik

- * Birbirine dokunacak kadar yakınlaşmış veya yan yana olan.
- * Yandaki ev, komşu.
- * Yan, yandaki.

bitişik çanak yapraklılar

- * Çanak yaprakları birbirine bitişmiş bulunan bitkiler.

bitişik taç yapraklılar

- * Taç yaprakları birbirleriyle yandan bitişik olan bitkiler.

bitişiklik

- * Bitişik olma durumu.

bitişimli

- * Bitişken.

bitişken

- * Kelime üretim ve çekiminde ekler getirilirken kökü veya gövdesi değişikliğe uğramayan (dil), iltisakî.

bitişken dil

- * Kelime kökleri değişmeyen, eklerle türetilen dil.

bitişkenlik

- * Bitişken olma durumu.

* Yeni bir kelime türetmek için köklere ek getirme özelliği.

bitişme

* Bitişmek işi, ittisal.

bitişmek

* Birbirine dokunacak kadar yanaşmak.

bitiştirme

* Bitiştirmek işi.

bitiştirmek

* Bitişmesini sağlamak.

bitki

* Bulunduğu yere kökleriyle tutunup gelişen, döl veren ve hayatını tamamladıktan sonra kuruyarak varlığı sona eren, yosun, ot, ağaç gibi canlıların genel adı, nebat.

bitki bilimci

* Bitki bilimiyle uğraşan, bitki bilimi uzmanı, botanikçi.

bitki bilimi

* Bitkileri inceleyen bilim kolu, botanik.

bitki bitleri

* Bitkiler üzerinde yaşayan, kırmızı böceği, ağaç biti, çiçek veya fidan biti gibi böceklerin ortak adı.

bitki coğrafyası

* Yeryüzünün bitki örtüsünü ve bu örtünün çevreyle ilgisini inceleyen coğrafya bilimi.

bitki örtüsü

* Bir bölgede yetişen bitkilerin topu, bitey, flora.

bitki patalojisi

* Bitki hastalıklarını inceleyen bilim dalı.

bitki sütü

* Süt görünüşünde bitki öz suyu.

bitki topluluğu

* Benzer doğal olaylara ve yaşama koşullarına uymuş, belirli bir görünüş almış bitkilerin bir araya gelmiş durumu.

bitkici

* Bitki yetiştiren kimse.

bitkicilik

* Bitki yetiştirme işi.

bitkileşme

* Bitkileşmek işi veya durumu.

bitkileşmek

* Bitki durumuna gelmek.

bitkimsi

* Bitkiye benzer, bitkiyi andırır.

bitkimsi hayvanlar

* Mercan, sünger gibi bitki görünümünde olan hayvanlar.

bitkin

* Gücü tükenmiş olan, çok yorgun.

bitkinlik

* Bitkin olma durumu.

bitkisel

* Bitki ile ilgili, bitki cinsinden olan; bitkiden elde edilen, nebatî.

bitkisel hayat

* Hastalık veya kaza sebebiyle bilinçsiz ve hareketsiz duruma gelen kişinin hayatı.

bitkisel kazein

* Küspe ve sıvı yağ artıklarından elde edilen azotlu madde.

bitkisel yağ

* Bitkilerden değişik yöntemler kullanılarak elde edilen yağ.

bitleme

* Bitlemek işi.

bitlemek

* Birinin bitlerini ayıklamak.

bitlenme

* Bitlenmek işi.

bitlenmek

* Üzerinde bit üremek.

* Kendi bitlerini ayıklamak.

bitler

* Kanatlılar alt sınıfına giren, ağız yapıları sokup emmeye elverişli, memelilerde yaşayan ve kanla beslenen bir böcek takımı.

bitli

* Üstünde bit bulunan.

* Cimri.

bitli (veya kurtlu) baklanın da kör alıcısı olur

* İşe yaramaz da olsa, her şeyin isteklisi bulunduğunu anlatır.

bitli kokuş

* üstü başı kirli, vücut temizliğine bakmayan (kadın).

Bitlis köftesi

* Yağsız kıyma, köftelik bulgur, pirinç, yağ, nar, yumurta ve baharat kullanılarak hazırlanan ceviz büyüklüğünde bir yemek.

bitme

* Bitmek işi.

bitmek

* Tükenmek.

* Sona ermek.

* Çok yorulmak, güçsüz kalmak, çok zayıflamak.

* Çok sevmek, bayılmak, beğenmek.

bitmek

* Bitki, tüy, saç gibi şeyler için, çıkp yetişmek.

* Beklenmedik zamanda ortaya çıkmak.

bitmek tükenmek bilmemek

* bir türlü sonu gelmemek, eksilmemek.

bitmez tükenmez (veya bitip tükenmez)

* hiç bitmeyen, sonu gelmeyen, uçsuz bucaksız.

bitmişi

* pazarlıkta bir şeyin son fiyatı.

bitnik

* Genel davranışları ve hırpanî giysileri ile toplum hayatından kopma eğilimi gösteren ve toplum dışında bir yaşantısı olan genç.

bitpazarı

* Eski eşyanın alınıp satıldığı pazar.

bittabi

* Doğal olarak, tabiatı ile, tabî, elbette.

bitter

* Bir çeşit acı bira.
* Bir çeşit ardıc rakısı.
* Acı çikolata.

bitüm

* Keskin bir koku, alev ve koyu duman çıkararak yanan, karbon ve hidrojen bakımından çok zengin tabî yakıt maddelerinin genel adı, yer sakızı.
* Yol kaplamasında, kâğıt ve çatıların su geçirmez duruma getirilmesinde, kömür tozundan briket yapımında vb. kullanılan, tabî ısıda katı, yoğunluğu bire yakın, koyu kestane renginde madde.

bitümleme

* Bitümlemek işi.

bitümlemek

* Belirli bir kalınlıkta bitüm ile örtmek.

bitümlü

* İçinde bitüm bulunan veya bitümün bütün özelliklerini gösteren.

bîvefa

* Sevgisine bağlı olmayan, vefasız.

biyaprak

* Yaprakları halka dizilişli, daha çok akvaryumlarda bulundurulan su bitkisi.

biye

* Genellikle giysinin yaka, kol, etek çevresine kendi kumaşından veya başka kumaştan geçirilen ince şerit.

biyel

* Makinelerde, bir ucu pistonu, öbür ucu volanı çeviren kaldıraça geçirilmiş bulunan hareketli çubuk.

biyelcik

* Küçük biyel, küçük hareketli çubuk.

biyeli

* Biye geçirilmiş, biyesi olan.

biyesiz

* Biyesi olmayan, biye geçirilmemiş olan.

biyoelektrik

* Canlı varlıkların ürettiği elektrik.

biyoelektronik

* Moleküler biyolojinin hücrelerin yapısına giren moleküller arasında geçerli elektrostatik güçlerini inceleyen bölümü.

biyoenerji

* Biyokütlenin kimyasal dönüşümüyle elde edilen enerji.

biyofizik

* Fizyolojide geçen fiziksel olayların bilimi, biyolojik fizik.

biyogaz

* Ahır gübresinden elde edilen yanıcı gaz, gübre gazı.

biyograf

* Hayat hikâyesi yazarı.

biyografi

* Hayat hikâyesi, tercüme-i hâl, hâl tercümesi.

biyografik

* Biyografi ile ilgili.

biyojeografi

* Bitki ve hayvanların yeryüzü üzerindeki dağılımını ve bunun sebeplerini inceleyen bilim, biyoloji coğrafyası.

biyokatalizör

* Canlı dokuların hepsinde çok az bulunan ve hayat için gerekli kimyasal tepkimeleri uyandıran veya kolaylaştıran madde.

biyokimya

* Hücrenden en gelişmiş organa kadar canlı dokuları inceleyen ve bunları oluşturan maddeleri araştıran bilim dalı.

biyolog

* Biyoloji ile uğraşan kimse, biyoloji uzmanı.

biyoloji

* Bitki ve hayvanların doğma, gelişme, üreme gibi yaşayış evrelerini inceleyen bilim, dirim bilimi.

biyolojici

* Okulda biyoloji dersini veren öğretmen.

biyolojik

* Biyoloji ile ilgili, dirimsel, dirim bilimsel.

biyometeoroloji

* Canlılar üzerinde hava olaylarının etkisini inceleyen bilim.

biyonik

* Biyoloji ve elektronik ile ilgili olan.

* Dirim kurgu.

biyopsi

* Mikroskopta yapısını incelemek amacıyla canlıdan bir doku parçası alma.

biyopsi yapmak

* parça almak.

biyosfer

* Üzerinde hayat olan yeryüzü bölgesi.

biyoşimi

* Organ dokularındaki kimyasal olayları inceleyen kimya kolu.

biyotit

* Bir çeşit kara renkli mika.

biz

* Çoğul birinci kişi zamiri.

* Resmi konuşmada, bazen teklik birinci kişi zamiri ben yerine kullanılır.

* (bazı yazarlar için) Ben zamirinin yerine kullanılır.

biz

* Katı bir şeyi dikerken iğne geçirecek yeri delmek için kullanılan, çelikten yapılmış, sivri uçlu ve ağaç saplı araç, tığ.

* Maraş işinde kalın karton parçalarının iğneyi kırmamasını sağlamak ve delik delmek işleminde kullanılmak üzere hazırlanmış tahta saplı, ince sivri uçlu bir tür çuvaldız.

biz

* Ülkemiz sularında yaşayan bir mersin balığı türü, şip (Acipenser nudiventris).

biz attık kemik diye, el kaptı ilik diye

* bizim işe yaramaz diye vazgeçtiğimizi başkaları değerli buldu.

biz bize

* Yalnız biz, aramızda yabancı bir kimse olmaksızın.

biz bize benzeriz

* aramızda fark yok, özelliklerimiz veya tutum ve davranışlarımız aynıdır.

biz kırk kişiyiz, birbirimizi biliriz

* birbirimizi çok yakından tanınız; onun öyle bir üstün durumu olmadığını biliriz.

bîzar

* Tedirgin, bezmiş, usanmış, bezginlik getirmiş.

bizar etmek

* tedirgin etmek, usandırmak.

bizar olmak

* usanmak, bıkmak.

bizatihi

* Kendiliğinden, kendinden, özünden, kendisi.

bizce

* Bize göre.

bizcileyin

* Bizim gibi.

bizden

* Bizim tarafımızda olan (kimse).

bizdenlik

* Bizden olma durumu.

bize de mi lolo?

* işin içinde bir iş olduğunu bilmez miyiz sanıyorsunuz?.

bizim gelin bizden kaçır, tutar ellere başını açar

* bize yabancı duran yakınımız, dostumuz, akrabamız başkalarına rahatça içtenlikle, yardım eder.

bizimki

- * Bizim olan, bizimle ilgili olan.
- * Kadınların kocalarından, kocaların karılarından söz ederken kullandıkları söz.
- * Yakın çevremizde olan bir kimseden söz ederken kullanılır.

bizleme

- * Bizlemek işi.

bizlemek

- * Ucu çivili değnekle hayvanı dürtmek.

bizlengiç

- * Ucu çivili değnek.

bizmut

- * Atom sayısı 83, atom ağırlığı 209 olan, 271,3° C de eriyen, yoğunluğu 9,8 olan, kızılımsı beyaz renkli, kırılğan ve katı bir element. Kısaltması Bi.
- * İlâç olarak kullanılan ve asıl maddesi bizmut olan karışım.

bizon

- * Amerika'da yaşayan bir cins hörgüçlü yaban öküzü.

bizzat

- * Kendi, kendisi, şahsen.

blâstulâ

- * Yumurta hücresi embriyon olurken morulânın gelişerek içi boş yuvarlak biçime girmesi durumu, morulâ.

blender

- * Pişirmeden önce malzemeyi kesip karıştıran elektrikli alet.

blok

- * Kocaman ve ağır kitle.
- * Birden çok bölümü bir araya getirilmiş olan, bir bütün oluşturan.
- * Politik çıkarları sebebiyle birlik kuran devletler topluluğu.
- * İçine resim veya yazı kâğıtları konulan karton kap.
- * Birbirine bitişik büyük yapılar.
- * Voleybolda, file üstünde karşı oyuncunun topu sert vururken, önünde iki veya üç kişinin elleri ile oluşturdıkları perde.

blok inşaat

- * Birbirine bitişik yapılan yapılar.

blokaj

- * Bloke etmek işi.
- * Hareketine engel olma, hareketini durdurma.
- * Sivri taşların toprak zemine dikine çakılarak, üzerine beton dökülmesiyle yapılan dolgu.
- * Bankacılıkta bir varlığın yetkili otoritelerin izni olmadan sahibi tarafından kullanılamaması durumu.

bloke

- * Kullanılması önlenmiş, el konulmuş.

bloke çek

- * Keşideci tarafından anlaşmazlığın çözümüne kadar ödemenin durdurulduğu çek türü.

bloke etmek

- * kullanılmasını önlemek amacıyla el koymak.
- * savaş durumundaki bir ülkenin dış ülkelerle ilişkisini engellemek.
- * kapatmak, durdurmak.
- * (futbolda kaleci) topu yakalamak.

bloklaşma

* Bloklaşmak işi.

bloklaşmak

* Blok durumuna gelmek.

bloknot

* Yaprakları kolayca çıkartılabilecek biçimde yapılmış not defteri.

bloksuz

* Hiçbir bloka girmemiş olan; bağlantısız.

bloksuzluk

* Bloksuz davranma, bağlantısızlık.

blöf

* İşkambil oyunlarında elindeki kâğıtları olduğundan başka gösterme davranışı.

* Karşısındakini yanıltarak veya yıldırarak bir işten caydırmak için söylenen asılsız söz veya takınılan aldatıcı tavrı, kuru sıkı.

blöf yapmak

* karşısındakini yanıltarak veya yıldırarak bir işten caydırmak için aslı olmayan söz söylemek veya aldatıcı tavrı takınmak.

blöf

* Blöf yapan (kimse).

blcin

* Giysi yapılan bir tür mavi, kaba pamuklu kumaş.

* Bu kumaştan yapılan (giysi).

blm

* Bir tür işkambil oyunu.

blz

* Vücudun st bölümüne giyilen, genellikle ince kumaştan yapılan veya iplikten örülen kadın giysisi.

boa

* Boagillerden, yalnız Güney Amerika'da yaşayan, zehirsiz, çok iri, güçlü bir yılan (Boa constrictor).

* Kadınların boyunlarına aldıkları yılan biçiminde dar ve uzun krk, boyun krk.

boagiller

* Avlarını yutmadan önce uzun gövdeleriyle sarıp sıkarak boğan ve ezen sarılğan yılanları kapsayan zehirsiz yılanlar familyası.

boalar

* Sürüngenler sınıfının, yılanlar takımının bir bölümü.

bobin

* Makara.

* Fotoğraf filmi rulosu.

* (kâğıt ve karton için) Tampon silindiri veya mihver boru etrafına sarılmış kâğıt veya kartonun sürekli uzunluğu.

* İçinden elektrik akımı geçebilen yalıtılmış tel ile bu telin, makara tiresi gibi sarılı bulunduğu silindirden oluşan aygıt.

bobin kırıcı

* Dağınık iplik bobinlerini düzelten ve boyamaya elverişli biçime getiren makinede çalışan (kimse).

bobinaj

* Bir filmi veya mıknatıslı kuşağı bir makaradan başka bir makaraya sarma.

boca

* Geminin rüzgâr almayan yanı, rüzgâr üstü, orsa veya rüzgâr üstü karşıtı, poca.

boca alabanda

* Boca etme komutu.

boca etmek

* geminin başını bocaya rüzgâr almayan tarafa çevirmek.

* (birden çevirip) boşaltmak, dökmek.

bocalama

* Bocalamak işi.

bocalamak

* (gemi) Rüzgâra karşı gidemeyerek sürüklenmek.

* Bir işte tutulması gereken yolu kestirememek, ne yapacağını bilememek, kararsız olmak.

bocalatma

* Bocalatmak işi.

bocalatmak

* Bocalamasına yol açmak.

boci

* Ağır yük taşımaya yarayan, iki kalın ve küçük tekerleği olan el arabası.

bocuk

* (Ortodokslarca kutlanan) İsa'nın doğum yortusu.

* Domuz.

bocuk domuzuna dönmek

* çok semiz ve besili olmak.

bocurgat

* Ağır yükleri çekmek için manivelâ ile döndürülen ve döndürüldükçe, çekilecek şeyin bağlı bulunduğu urganı kendi üzerine saran çıkık.

bodoslama

* Gemi omurgasının baş ve kış tarafından yukarıya uzanan ağaç veya demir direklerden her biri.

bodoslama

* Bodoslamak işi.

bodoslamadan

* Ön taraftan, baş taraftan.

bodoslamak

* Açıklamak, belirtmek, ileri sürmek.

bodrum

* Bir yapının yol düzeyinden aşağıda kalan bölümü.

bodrum gibi

* basık tavanlı, genellikle güneş görmeyen (oda).

bodrum katı

* Bir yapının zemin katının altında olan ve oturulabilen en alt katı.

boduç

* Ağaç veya topraktan yapılmış küçük testi.

bodur

* Enine göre boyu kısa ve tıknaz.

bodur kalmak

- * boyu uzamamak.
- * gelişmemek.

bodur pas

- * Arpa yapraklarına yerleşen ve seyrek olarak yurdumuzda da görülen ilkel mantar (Puccinia hordei).
- * Bu mantarın yol açtığı hastalık.

bodur tavuk her gün (veya her dem) piliç

- * kısa boylular olduklarından daha genç görünürler.

bodurlaşma

- * Bodurlaşmak işi veya durumu.

bodurlaşmak

- * Bodur duruma gelmek.

bodurluk

- * Bodur olma durumu.

Boğa

- * Zodyak üzerinde, Koç ile İkizler burçları arasında yer alan burcun adı, \343 Zodyak.

boğa

- * Damızlık erkek sığır.

boğa gibi

- * çok güçlü görünen, vücudu iyi gelişmiş (delikanlı).

boğa güreşi

- * Daha çok İspanya ve Meksika'da, özel olarak yetiştirilmiş boğayı yenmek amacıyla yapılan gösteri.

boğada

- * Küllü veya sodalı su ile çamaşır yıkama.
- * Yikanmak üzere hazırlanmış çamaşırın üzerine sıcak kül suyu süzme işi.

boğak

- * Anjin.

boğalık

- * Boğa olarak kullanılmak için ayrılan bir yaşından yukarı erkek sığır.

boğan otu

- * Dügün çiçeğigillerden, özellikle kökünde akonitin adında bir zehir bulunan bitki, kurtboğan otu (Acunitum napellus).

boğanak

- * Sağanak, bora.

boğasak

- * Boğaya gelmiş veya boğa isteyen inek.

boğasama

- * (inek) Boğasamak işi veya durumu.

boğasamak

- * (inek) Boğa istemek veya boğaya gelmek.

boğası

- * İnce bez, astar.

boğaya çekmek

* (inek) boğa ile cinsel ilişkide bulundurmak, keleye çekmek.

boğaz

* Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar, imik.
* Şişe, güğüm gibi kaplarda ağza yakın dar bölüm.
* İki dağ arasında dar geçit, derbent.
* İki kara arasındaki dar deniz.
* Yiyeceği içeceği sağlanan kimse.
* Yeme içme.
* Yedirip içirme yükümü, iase.

boğaz açmak

* ağaçların dibini kazarak toprağı kabartmak.

boğaz boğaza (veya gırtlak gırtlığa) gelmek

* zorlu kavga etmek.

boğaz derdi

* geçim için uğraşma.
* yemek pişirme, hazırlama sıkıntıları.

boğaz dokuz boğumdur

* bir söz iyice düşünmeden söylenmemelidir.

boğaz durmaz

* yeme içme ihtiyacının başka ihtiyaçlar gibi geri bırakılamayacağını anlatır.

boğaz içinde kavga var

* aşırı bir biçimde açlığını gidermeye çalışanlar için söylenir.

boğaz kavgası

* Geçim için yapılan didinme.

boğaz meselesi

* Geçim derdi.

boğaz ola

* "afiyet olsun, yarasın, bereketli olsun" anlamına, yemek yiyenlere söylenir.

boğaz olmak

* boğazı ağrımak.
* imrenmekten boğazı şişmek.

boğaz tokluğuna

* ayrıca ücret verilmeden yalnız karnını doyurarak.

boğazı açılmak

* iştahı artmak.

boğazı düğümlemek

* üzüntüden boğazı tıkanmak.

boğazı inmek

* bademcikleri şişmek, iltihaplanmak.

boğazı işlemek

* durmadan bir şeyler yemek.

boğazı kurumak

* çok susamak.

boğazına bir yumruk tıkanmak (veya gelip oturmak)
* konuşamaz olmak, sesi çıkmamak.

boğazına dikkat etmek
* yiyeceğine, içeceğine özen göstermek.

boğazına dizilmek
* (üzüntü, kaygı gibi sebeplerle) isteksiz yemek, iştahı kesilmek.

boğazına durmak
* yediği şeyi yutamamak.

boğazına düşkün
* yiyip içmeyi çok seven (kimse).

boğazına indirmek
* fazla ve gelişigüzel yemek.

boğazına kadar
* pek çok, lüzumundan fazla, aşırı ölçüde.

boğazına sanılmak
* üstüne yürümek.

boğazında düğümlenmek
* söylemek istediğini heyecan veya üzüntü yüzünden diyememek.

boğazında kalmak
* ağızındaki lokmayı üzüntü dolayısıyla yutamaz duruma gelmek.

boğazından artırmak
* yiyeceğinden kısıp parasını artırmak.

boğazından geçmemek
* sevdiği bir kimsenin yokluğu veya yoksulluğu dolayısıyla bir yiyeceği yalnız başına yemekten üzüntü duymak.

boğazından kesmek
* yiyip içmede çok tutumlu davranmak.

boğazını doyurmak
* karnını doyurmak.

boğazını sevmek
* yiyip içmeye düşkün olmak.

boğazını sıkmak
* bunaltmak, sıkıntı vermek.

boğazını yırtmak
* olanca gücüyle bağırarak.

boğazkesen
* Bir boğazı savunmak için deniz kıyısında yapılan hisar.

boğazlama
* Boğazlamak işi.

boğazlamak
* Hayvan veya insanı boğazından keserek öldürmek.
* Gaddarca, kan dökerek öldürmek.

boğazlanma

* Boğazlanmak işi.

boğazlanmak

* Boğazlamak işine konu olmak veya boğazlamak işi yapılmak.

boğazlaşma

* Boğazlaşmak işi.

boğazlaşmak

* Birbirini boğazlamak veya kıyasıya dövüşmek.

boğazlatma

* Boğazlatmak işi.

boğazlatmak

* Boğazlamak işini yaptırmak.

boğazlı

* Boğazlı olan.

* Çok yemek yiyen, yemek isteği çok olan, iştahlı.

boğazsız

* Boğazlı olmayan.

* Çok az yemek yiyen, iştahsız.

boğdurma

* Boğdurmak işi.

boğdurmak

* Boğmak işini yaptırmak.

boğdurtma

* Boğdurtmak işi.

boğdurtmak

* Boğdurmak işini birine yaptırmak.

boğdurulma

* Boğdurulmak işi.

boğdurulmak

* Boğdurmak işi yapılmak.

boğma

* Boğmak işi.

* İncir, dut, kuru üzümün mayalandıktan sonra ilkel araçlarla damıtılmasıyla elde edilen, alkol derecesi düşük bir tür rakı.

boğmaca

* Çoğunlukla çocuklarda nöbet nöbet öksürüklerle görülen bulaşıcı bir hastalık.

boğmacalı

* Boğmacaya tutulmuş olan (kimse).

boğmak

* Bir canlıyı, soluk almasına engel olarak öldürmek.

* El, ip veya benzeri ile bir şeyi çepeçevre sıkmak.

* Silik bir duruma getirmek, bastırmak.

* Tamamıyla kaplamak, sarmak.

* Peşpeşe yapmak, bir kimseyi bir şeyin fazlasına erdirmek veya uğratmak.

* (motorlu taşıtlarda) Fazla yakıt, motoru çalışmaz duruma getirmek.

- * Bir durumu başka bir durum yaratarak örtmeye çalışmak.
- * Gelişmesine engel olmak.
- * (renkler için) Uygun düşmemek.
- * Bunaltmak.

boğmak

- * Boğum yeri.

boğmak boğmak

- * boğum boğum.

boğmaklı

- * Boğmakları olan.

boğmaklı kuş

- * Toygar kuşunun bir türü.

boğucu

- * Boğma özelliği olan.
- * Solunumu güçleştiren.
- * Çok sıcak, sıkıntı veren.

boğuk

- * Kısılmış (ses).

boğuk boğuk

- * Boğuk bir biçimde, kısık kısık.

boğuklaşma

- * Boğuklaşmak işi.

boğuklaşmak

- * (Ses) Boğuk duruma gelmek, kısıklaşmak.

boğula boğula

- * Boğulacakmış gibi, boğuk bir biçimde.

boğulma

- * Boğulmak işi.

boğulmak

- * Boğmak işine konu olmak.
- * Havasızlıktan ölmek.
- * Bunalmak.

boğum

- * Boğulmuş, sıkılmış yer.
- * Parmak veya kavis, saz gibi bitkilerin şişkince bölümü.
- * İnce damarların veya sinirlerin yumak gibi toplandığı yer.

boğum boğum

- * Çok boğumlu.

boğumlama

- * Boğulmak işi.

boğumlamak

- * Boğum durumuna getirmek.

boğumlanma

- * Boğumlanmak işi.

* Ciğerlerden gelen havanın, ağız ve burundaki çeşitli nokta ve bölgelerde engellemeye uğrayarak ses olarak çıkması, telâffuz.

boğumlanma bölgesi

* Ağız boşluğunda seslerin oluştuğu çeşitli bölgelerden her biri.

boğumlanma noktası

* Ağız boşluğunda seslerin oluştuğu noktaların her biri, çıkak, mahreç.

boğumlanmak

* Boğum oluşmak, boğum boğum olmak.

* Bir ses çıkarmak için ses yolunun herhangi bir yerinde daralma veya kapanma olmak.

boğumlu

* Boğumu olan.

boğuntu

* Zor soluk alma.

* Sıkıntı.

* Bir şeyi değerinden çok yükseğe satma işi, vurgunculuk, ihtikar.

boğuntuya getirmek

* birini bunaltıp şaşırtmak yolu ile kendisinden, bir iş veya mal karşılığı olarak çok miktarda para çekmek.

boğunuk

* Kısık, boğuk.

* Sıkıntılı, kapalı, donuk.

boğuşma

* Boğuşmak işi.

boğuşmak

* Birbirinin boğazına sarılmak, dövüşmek.

* İtişip kakışmak.

boğuşulma

* Boğuşulmak işi veya durumu.

boğuşulmak

* Boğuşmak işi yapılmak.

bohça

* İçine çamaşır, elbise gibi şeyler koyup sarmaya yarayan dört köşe kumaş.

* Ufak ve seçme tütün dengi.

bohça böreği

* Bohça biçiminde sanılan bir çeşit börek.

bohçacı

* Bohça içinde dokuma eşya gezdirip satan kadın.

bohçacılık

* Bohçacının işi.

bohçalama

* Bohçalamak işi.

bohçalamak

* Bir şeyi bohça içine koyup sarmak.

* Güreşte rakibin kol ve ayaklarını üst üste getirerek kımıldayamaz hâlde alttan kavrayıp kucaklamak.

bohçasını koltuğuna almak

* kendi isteğiyle ayrılmak.

bohçasını koltuğuna vermek

* kovmak, işine son vermek.

bohçasını toplamak

* eşyasını toplamak.

bohem

* Yarınnını düşünmeden günü gününe tasasız, derbeder bir yaşayışı olan edebiyat ve sanat çevresinden (kimse veya topluluk).

bohem hayatı

* Başıboş yaşayış.

bok

* Dışkı.

* (kaba konuşmada) Hor görülen, tiksilen.

* Güç durum.

bok atmak

* (birine) leke sürmek, kara çalmak.

bok böceği

* Kın kanatlılardan, genellikle otçul memeli hayvanların gübrelerinde yaşayan ve bokla beslenen böcek (Geotrupes stercorarius).

bok canına olsun

* bıkkın, kötülüğü görülen şeylere karşı bir sövgü sözü olarak söylenir.

bok etmek

* (bir işi, bir şeyi) bozmak, berbat etmek.

bok karıştırmak

* bir işi bozacak biçimde davranmak.

bok püsür

* hoş gitmeyen, can sıkıcı şey ve onun ayrıntı ve pürüzleri.

bok üstün bok

* çok kötü, çok berbat.

bok yedi başı

* burnunu her işe sokan, her işe karışan.

bok yemek

* yakışsız bir iş yapmak.

bok yemek düşmek

* birinin bir işe kanışmaması, burnunu sokmaması gerekir.

bok yemenin Arapçası

* yakışsızlığın büyüğü.

bok yoluna gitmek

* yararsız, gereksiz bir şey uğruna yok olmak.

boka nispetle tezek amberdir

* çok kötü bir şeyin yanında, ondan daha az kötü olanı güzel görünür.

boklama

* Boklamak işi.

boklamak

* (bir yeri veya bir işi) Kötü bir duruma getirmek.

boklanma

* Boklanmak durumu.

boklanmak

* Kötü bir duruma gelmek, pislenmek.

boklaşma

* Boklaşmak durumu.

boklaşmak

* Kötü bir duruma girmek.

boklu

* Boku olan; pis.

bokluk

* Pislik.

* Kötü durum.

boks

* Belirli kurallara uyularak yapılan yumruk dövüşü, yumruk oyunu.

boksit

* Korindon.

boksör

* Boks oynayan kimse, yumruk oyuncusu.

boksörlük

* Boksörün işi veya mesleği.

boktan

* temelsiz, derme çatma, yararsız.

boku bokuna

* boşu boşuna, yok yere.

boku çıkmak

* bir iş veya durum tatsızlaşmak.

bokun soyu (veya bok soyu)

* kızılan veya tiksiniilen bir şeye karşı sövgü olarak söylenir.

bokunda boncuk bulmak

* birine hak etmediği hâlde çok değer vermek.

bokunu çıkarmak

* bok etmek.

bokuyla kavga etmek

* çok sinirli ve geçimsiz olmak, her şeye öfkelenir olmak.

bol

* İçine girecek şeyin boyutlarından daha büyük veya geniş olan, dar karşıtı.

* (nicelik bakımından) Olağandan veya alışıldandan çok, kıt karşıtı.

bol

* Özel bir cam içinde likör, şarap, meyve ve maden suyu karıştırılarak hazırlanan içki.

bol bol

* Fazla, büyük miktarda, sıkıntıya düşmeden.

bol bolamat

* Refah, zenginlik, bolluk.

bol bulamaç

* Bol bol, pek çok.

bol doğramak

* (parasını) saçıp savurmak.

bol kepçe

* Servis sırasında yiyeceği bol bol dağıtma.

* Cömert, eli açık, zengin gönüllü.

bol keseden

* bol bol, ölçsüz, çok.

bol paça

* Geniş paçalı.

* Dökük, saç, şapşal.

bolalma

* Bolalmak işi veya durumu.

bolalmak

* Bollaşmak.

bolarma

* Bolarmak işi veya durumu.

bolarmak

* Bol duruma gelmek.

bolca

* Oldukça çok, çokça.

* Oldukça geniş.

bolero

* Kısa ve kolsuz kadın ceketi.

* Ağır ritimli bir İspanyol dansı.

* Bu dansın müziği.

bolıçe

* Yahudi kadını.

Bolivyalı

* Bolivya halkından olan.

bollanma

* Bol duruma gelme.

bollanmak

* Bol duruma gelmek, genişlemek.

bollaşma

* Bollaşmak işi veya durumu.

bollaşmak

* Bol durumda olmak.

bollaştırma

- * Bollaştırmak işi veya durumu.

bollaştırmak

- * Bol duruma getirmek.

bollatma

- * Bol duruma getirme.

bollatmak

- * Bol duruma getirmek, genişletmek.

bolluk

- * Bol olma durumu.
- * Her şeyin bol olduğu zaman.
- * Her şeyin bol olduğu (yer).
- * Fazlalık.

bolometre

- * Işınımölçer.

Bolşevik

- * Bolşeviklik yanlısı kimse.
- * Bolşeviklikle ilgili olan.

Bolşeviklik

- * Rusya'da XX. yüzyıl başlarında doğan ve Lenin tarafından geliştirilen komünist hareket.

Bolşevizm

- * Bolşeviklik, komünistlik.

bom

- * Bir çeşit kumar.

bomba

- * Canlı veya cansız hedeflere atılan, içi yakıcı ve yıkıcı maddelerle doldurulmuş, türlü büyüklükte patlayıcı, ateşli silâh.
- * Büyük fıçı veya varıl.
- * Bomba biçiminde, kalın demirden kap.

bomba

- * Yan yelkenlerin alt yakasını gerip açmak için kullanılan yatay seren.

bomba gibi

- * iyi, sağlam, göz alıcı, gösterişli.
- * iyi hazırlanmış, çok çalışmış (öğrenci).

bomba gibi patlamak

- * öfkelenerek, birdenbire ve yüksek sesle bağırıp çağırarak.
- * bir olay birdenbire ortaya çıkarak herkesi şaşırtmak.

bombacı

- * Bomba kullanan veya yapan kimse.

bombacılık

- * Bombacının işi veya mesleği.

bombalama

- * Bombalamak işi.

bombalamak

* Belli bir hedefe, çoğunlukla havadan, bomba atmak.

bombalanma

* Bombalanmak işi.

bombalanmak

* Bombalanmak işine konu olmak.

bombalatma

* Bombalatmak işi.

bombalatmak

* Bombalamak işini yaptırmak.

bombardıman

* Topa tutma.

* Bombalama.

bombardıman etmek

* top ateşi veya bomba ile bir yere saldırmak.

* bir kimseyi ağır sözlerle paylamak.

bombardıman uçağı

* Bombalama işinde kullanılan uçak.

bombardon

* Bandoda en kalın sesi veren, pistonlu, nefesli çalgı.

bombe

* Şişkin, kabarık, tümsekli.

* Şişkinlik, kabarıklık.

bombe bezi

* Ayakkabı sayalanının burun bölümlerine içten dikilen bir kumaş türü.

bombeli

* Şişkinliği, kabarıklığı olan.

bombesiz

* Bombesi olmayan.

bombok

* Çok kötü, çok berbat.

bomboş

* Büsbütün, tamamen boş.

bomboz

* Çok boz.

bon otu

* Patlıcangillerden, hekimlikte kullanılan, uyuşturucu ve zehirli, bir veya iki yıllık otsu bir bitki (Hyoscyamus niger).

bonbon

* Şeker şerbeti içinde kaynatılıp üzeri şekerle kaplanmış meyve.

bonbon şekeri

* Bkz. bonbon.

bonboncu

* Bonbon yapan veya satan kimse.

bonbonculuk

* Bonbon yapma veya satma işi.

boncuk

* Cam, taş, sedef, tahta, plâstik gibi maddelerden yapılan, ortası delik, çoğu yuvarlak ve renkli süs tanesi.

boncuk boncuk

* boncuk gibi yuvarlak taneler durumunda.

boncuk fasulye

* Bir tür iri taneli fasulye.

boncuk gibi

* küçücük (göz).

boncuk mavisi

* Yeşile çalan bir mavi.

boncuk tutkalı

* Boncuk biçiminde glüten tutkalı.

boncukçu

* Boncuk yapan veya satan kimse.

boncukçuluk

* Boncukçunun işi veya mesleği.

boncuklanış

* Boncuklanmak işi veya durumu.

boncuklanma

* Boncuklanmak işi.

boncuklanmak

* Gözyaşı, çiy, ter boncuk biçiminde yuvarlak taneler oluşmak.

boncuklaşma

* Boncuklaşmak işi.

boncuklaşmak

* Boncuk biçimini almak.

boncuklu

* Boncuğu olan, boncukla süslenmiş.

boncukluk

* Boncuk olmaya elverişli (nesne).

boncuksuz

* Boncuğu olmayan.

bone

* Düz veya kıvrımlı her çeşit yumuşak kumaş vb. maddeden yapılan başlık.

bonfile

* Kasaplık hayvanlarda karnın içinde, bel kemiğinin iki yanından aşağıya doğru uzanan ve yumuşaklığı dolayısıyla beğenilen et bölümü.

bonfilelik

* Bonfile yapmaya elverişli (et).

bonjur

- * Günaydın.
- * Uzun siyah ceketle, çizgili pantolondan oluşan erkek giysisi.

bonkör

- * İyi yürekli.
- * Eli açık, cömert.

bonkörlük

- * İyi yüreklilik, eli açıklık, cömertlik.

bonmarşe

- * İçinde her türlü giyim, süs eşyası oyuncak vb. satılan büyük mağaza.

bono

- * Belirli bir sürenin sonunda, belirli bir paranın, belirli bir kimseye ödeneceğini belirten senet.

bono kırdırmak

- * bir bonoyu, süresi dolmadan, eksikğine paraya çevirmek.

bono vermek

- * borç alındığını gösteren vadeli senedi imzalayıp teslim etmek.

bonservis

- * Çalıştığı yerden ayrılırken görevini iyi yaptığını belirtmek amacıyla birine verilen belge, temiz iş kâğıdı.

bop

- * Poker oyununda, oyuna girmek için ortaya konması gereken en az miktar.

bopluk

- * Bop tutarında olma.

bopstil

- * Züppece giyiniş biçimi.
- * Bu biçimde giyinen kimse.

bor

- * İşlenmemiş, taşlık, sert, ekilmemiş (toprak).

bor

- * Atom sayısı 5, atom ağırlığı 10,8 olan, tabiatta bor asidi veya boratlar durumunda bulunan, yoğunluğu 2.45 olan basit element. Kısaltması B.

bora

- * Genellikle arkasından yağmur getiren sert ve geçici yel.

bora gibi

- * çok sert, öfkeli, şiddetli.

borak

- * Bor (I).

boraks

- * Yoğunlaşmış bir borik asitten türeyen sodyum tuzu.

boralı

- * Yağmurlu, sert rüzgârlı ve soğuk havalı.

boran

- * Rüzgâr şimşek ve gök gürültüsü ile ortaya çıkan sağnak yağışlı hava olayı.

borani

* Pirinçli, yumurtalı ve yoğurtlu ıspanak veya benzeri sebze yemeği.

borasit

* Sert billûr veya yumuşak beyaz kütle durumunda bulunan magnezyum boratı.

borat

* Bor asidi ile bir oksidin birleşmesinden oluşan tuz.

borazan

* Üfleyerek çalınan, perdesiz çalgı, boru.

* Bu boruyu çalan kimse.

borazancı

* Borazan çalan kimse.

borazancıbaşı

* Birçok borazancının başı olan borazancı.

borazancılık

* Borazancının işi.

borca almak

* veresiye almak.

borca batmak

* çok borçlu olmak.

borca girmek

* borçlanmak, borç para almak.

borcunu bilmek

* borcunu zamanında öder olmak.

borcunu bilmek (veya saymak)

* bir şey yapmayı yerine getirilmesi gereken bir iş olarak değerlendirmek.

borcunu kapatmak (veya borçtan kurtulmak)

* borcunu ödeyip bitirmek.

borç

* Ödenmesi gerekli para veya başka bir şey.

* Birine karşı bir şeyi yerine getirme, gerekliliği, yükümlülük, vecibe.

borç

* Pancar, lâhana ve et veya krema konularak yapılan sebze çorbası.

borç almak

* daha sonra ödemek üzere birinden para veya bir şey almak.

borç altına girmek

* borç para almak.

borç bini aşmak

* (borç) pek çok olmak, altından kalkılamayacak duruma gelmek.

borç etmek

* borçlandırmak.

borç gırtlığına çıkmak

* Bkz. borca batmak.

borç harç

* Borçlanarak veya benzeri yollara başvuruarak.

borç ödemekle (veya vermekle), yol yürümekle tükenir

* birden ödenmeyen bir borç azar azar verilerek ödenebilir.

borç yapmak

* borç olarak almak.

borç yemek

* borçla geçinmek.

borç yiğidin kamçısıdır

* borç, kişiyi daha çok çalışmaya zorlar.

borç yiyen kesesinden yer

* borçla alış veriş yapan, aldıklarının parasını hemen vermez, ama aldıklarının karşılığı kesesinden çıkacaktır.

borçlandırılma

* Borçlandırılmak işi veya durumu.

borçlandırılmak

* Borçlanmasına yol açılmak.

borçlandırma

* Borçlandırmak işi.

borçlandırmak

* Borçlanmasına yol açmak, borçlu duruma getirmek.

borçlanılma

* Borçlanılmak işi veya durumu.

borçlanılmak

* Borca girilmek, borç edilmek.

borçlanma

* Borçlanmak işi, istikraz.

borçlanmak

* Karşılığını sonra vermek şartıyla birinden para veya bir şey almak.

* Manevî bir yükümlülük altına girmek.

borçlu

* Borcu olan, borç almış olan, verecekli, medyun.

* Bir yüküm altında bulunan.

* Bir şeyi birinin yardımıyla elde etmiş olan.

borçlu bulunmak (veya olmak)

* borçlu duruma düşmek.

borçlu çıkmak

* görülen hesapta vereceği kalmak.

borçlu ölmez, benzi sararır

* borç kişiyi öldürmez, ancak hasta edecek kadar üzer.

borçluluk

* Borçlu olma durumu.

borçluluk dengesi

* Bir ülkenin belli bir tarihe kadar birikmiş dış borç ve alacaklarını gösteren durum veya belge.

borçsuz

* Borcu olmayan.

borçsuz harçsız

* Hiç borç yapmadan.

borçsuzluk

* Borçsuz olma durumu.

borda

* Geminin veya kayığın yanı.

borda bordaya

* yan yana.

borda etmek

* yandan yanaşmak.

borda fenerleri

* Gemilerde biri (solda) kırmızı, biri (sağda) yeşil olarak iki yanda yakılan fenerler.

borda hattı

* Donanma gemilerinin bir sırada ve paralel olarak gitmek için aldıkları durum.

bordalama

* Bordalamak işi.

bordalamak

* Gemiyle bir başka gemiye borda bordaya gelmek veya kazayla ona çarpmak.

bordo

* Mora çalan kırmızı renk, şarap tortusu rengi.

* Bu renkte olan.

bordro

* Bir hesabın ayrıntılarını gösteren çizelge.

bordür

* Kaldırımların kenarlarında bulunan taşlar.

* (genellikle giyim kuşam malzemesindeki) Kenar süsü.

* Cilt kapağındaki kalın çizgiler.

* Banyo, tuvalet ve mutfak gibi ıslak zeminlerde duvar döşemeleri arasına konan motifli bir tür fayans.

borik

* Bordan türeyen bir asit ve anhidrite verilen ad.

borik asit

* Etkisi az, beyaz, sedef görünümde bir madde, asit borik.

borikli

* İçinde borik asit bulunan.

borina

* Dört köşe yelkenlerin yan yakalarına, alt tarafa doğru bağlanan halat.

Bornova misketi

* Bir çeşit üzüm.

bornoz

* Banyodan çıkarken kurulanmak için kullanılan, önden açık, havludan yapılmış giyecek.

* Kuzey Afrika'da Berberîlerin giydikleri başlıklı, geniş, kısa kollu bir üstlük.

borsa

* Bazı tüccarların ve özellikle sarraflarla değerli kâğıt ve tahvil alış verişleriyle uğraşanların alım satım ve değişim amacıyla devlet denetimi altında iş yaptıkları yer.

borsa acentesi

* Müşteriden aldıkları alış ve satış emirlerini borsada yerine getirip karşılığında komisyon alan kimse.

borsa cetveli

* Borsada belirlenen fiyatları gösteren günlük bülten.

borsa değeri

* Borsada arz ve talebe göre oluşan fiyat.

borsa kâğıdı

* Borsada kayıtlı, alınıp satılan hisse senedi.

borsa oyunu

* Borsada oynanan hava oyunu.

borsa simsarı

* Müşteri ile borsa acenteleri arasında aracılık yapan kimse.

borsa tahtası

* Borsada alım satım fiyatlarının ilân edildiği pano.

borsacı

* Değerli kâğıt, para ve tahvil üzerine borsa oyunu yapan kimse.

borsacılık

* Borsacının işi veya mesleği.

borş

* Borç (II).

boru

* Bir yerden başka bir yere sıvı veya gaz aktarmaya yarayan, içi boş, uçları açık, uzun ve dar silindir.
* Nefesle çalınan perdesiz madenî çalgı, borazan.

boru ağı

* Tesisatı oluşturan boruların bütünü.

boru askısı

* Her tür borunun asılmasında kullanılan, lâma demiri veya çelik çemberlerden yapılan askı.

boru bileziği

* Soba borularının ek yerine geçirilen süslü çember.

boru çalmak

* borazan öttürmek.

boru çiçeği

* Çan çiçeği.
* Tatula.

boru çiçeğigiller

* Çan çiçeğigiller.

boru değil (veya boru mu bu?)

* azımsanacak, küçümsenecek, önem verilmeyecek şey değil.

boru hattı

* Doğal gaz anıtma ünitesinden alınan gazın, bir veya daha fazla dağıtım merkezlerine veya tüketim merkezlerine doğal gaz taşınması amacıyla tesis edilen boru şebekesi.

boru kabağı

* Boğumsuz, boru gibi uzun su kabağı.

boru kelepçesi

* Boruyu duvara tespit etmekte kullanılan gereç.

boru mengenesi

* Kesme, diş açma gibi işlemler için borunun sıkıca bağlandığı alet.

boru yolu

* Petrolü, çıktığı yerden başka yere akıtan boru tesisatı, payplayn.

borucu

* Boru yapıp satan kimse.

* Boru montajında çalışan kimse.

boruk

* Dağlarda yetişen, kokulu, süpürge ve yakacak olarak kullanılan bir ot türü.

borulu

* Borusu olan.

borumsu

* Boru biçiminde olan.

borusu ötmek

* sözü geçmek, yetkisi olmak.

borusu tutmak (veya üstünde)

* (zenciler için) ağızı köpürerek kriz geçirmek, çok öfkelenerek etrafa saldırmak.

borusunu çalmak

* çıkar sağladığı kimsenin davasını gütmek.

bos

* Bkz. boy bos.

boslu

* Bkz. boylu boslu.

bostan

* Sebze bahçesi.

* Kavun, karpuz tarlası.

* Kavun ve karpuz verilen ortak ad.

bostan bekçisi

* Bostanı koruyan ve kollayan kimse.

bostan bozuntusu

* Korkak, yüreksiz, işe yaramaz adam.

bostan dolabı

* Sebze bahçesini sulamak için bir at bağlanarak diklemesine dönen kovalarla kuyudan su çıkarmaya yarayan dolap.

bostan kebabı

* Patlıcan ve yeşillikler ile kuğu inceliğinin toprak tencerede pişirilmesiyle yapılan kebab.

bostan korkuluğu

- * Kuşları ürkütüp yaklaştırmamak için tarlaya dikilen kukla.
- * Kendisinden beklenen görevi yapmayan veya kendisinden çekinilmeyen güçsüz kimse.

bostan patlıcanı

- * Az çekirdekli, iri ve yuvarlak bir patlıcan türü.

bostancı

- * Bostan işleriyle uğraşan kimse.
- * Osmanlı tarihinde sarayın korunmasına ve şehrin güvenliğine bakmakla görevli olan erlerden her biri.

bostancı ocağı

- * Bostancıların bağlı oldukları ocak.

bostancılık

- * Bostan işleriyle uğraşma.
- * Bostancının görevi.

bostanlık

- * Bostan olmaya elverişli yer.

boş

- * İçinde, üstünde hiç kimse veya hiçbir şey bulunmayan.
- * İşsiz.
- * Bir işe yaramayan.
- * Bilgisiz.
- * Görevlisi olmayan (iş, görev), münhal.
- * Yapılacak işi olmayan.
- * Verimsiz.
- * Anlamsız.

boş (veya boşta) gezmek veya gezinmek

- * işsiz güçsüz dolaşmak.

boş atıp dolu tutmak (vurmak)

- * umutsuz olarak girilen bir iş, iyi sonuç vermek.

boş başak dik durur

- * bilgisiz olan üstün görünmek için kasılır.

boş bırakmak

- * bir yerde kimse oturmamak, boş kalmak.

boş bırakmamak

- * (para, yiyecek gibi şeylerle) yardım etmek.
- * işsiz bırakmamak.

boş boş bakmak

- * amaçsız, anlamsız ve bilinçsizce bakmak.

boş böğür

- * Bkz. böğür.

boş bulunmak

- * dikkatsiz ve dalgın bulunmak.
- * söylenmesi sakıncalı olan bir şeyi söyleyivermek.

boş çıkmak

- * umduğu gerçekleşmemek, sonuç vermemek.

boş çıkmamak

- * bir işten az da olsa, bir kazançla çıkmak.

boş dönmek

* hiçbir şey elde edemedi geri gelmek.

boş durmak

* işsiz kalmak, çalışmamak.

boş durmamak

* her zaman bir işle uğraşmak.

* birinin yaptığına karşılık olarak bir harekette bulunmak.

boş düşmek

* (kadın) şeriat hükümlerine göre kocasından ayrılmak.

boş gezenin boş kalfası

* işsiz güçsüz dolaşan kimse.

boş gezmekten bedava çalışmak yeğdir

* çalışmak insanı tembellikten kurtarır.

boş gözlerle bakmak

* anlamsız bakmak.

boş inanç

* Kaynakları bilimsel ve dinî temele dayanmayan, dar, biçimci inanma, batıl itikat.

boş kafalı

* akılsız veya bilgisiz.

boş kâğıdı

* Eski şeriat hükümlerine göre, ayrılmak isteyen kocanın, karısına gönderdiği boşanma kâğıdı.

boş kalmak

* kimse oturmamak.

* işsiz kalmak.

boş kile dipsiz ambar

* Bkz. dipsiz kile boş ambar.

boş konuşmamak

* gerçekleri söylemek, bilgisine dayanarak anlatmak.

boş koymak

* yoksun bırakmak, mahrum etmek.

boş küme

* Hiçbir ögesi olmayan küme.

boş lâf

* Gereksiz, verimsiz, işe yaramayan şekilde konuşma.

boş ol (veya olsun)

* erkeğin karısını boşamak için söylediği söz.

boş olmak

* evlilik birliği sona ermek, boşanmak.

boş oturmak

* hiçbir işi, uğraşı olmamak.

boş söz

* Bir düşünce anlatmayan, lâf olsun diye söylenmiş söz.

boş torba ile at tutulmaz

* çıkar veya karşılık gösterilmeden bir kimse bir yere bağlanmaz.

boş vermek

* aldırmamak.

boş yere

* Boşuna.

boş yerine vurmak

* böğürlerine vurmak.

boş zaman

* Çalışarak geçirilen saatler dışında kalan süre.

boşa almak

* askıya almak.

* (motorlu araçlarda) vites kolunu vitesten kurtarmak, rölântiye almak.

boşa çıkarmak

* olumlu bir sonuç alınmasını engellemek.

boşa çıkmak

* (umut, düşünce gibi şeyler) sonuç vermemek, gerçekleşmemek.

boşa gitmek

* (harcanan emek, para) hiçbir işe yaramamak, olumlu bir sonuca ulaşamamak.

boşa koysan dolmaz, doluya koysan almaz

* içinden çıkılamayan güç bir durum karşısında kalındığında söylenir.

boşa vermek

* boş geçirmek.

boşalım

* Boşalmak işi, deşarj.

boşalma

* Boşalmak işi, inhilâl.

* Derdini birine açarak ferahlama, rahatlama.

* Elektrik yükünün başka bir iletkene geçişi veya sıfıra düşmesi.

boşalmak

* Boş duruma gelmek, içinde bir şey kalmamak, inhilâl etmek.

* Dışarıya akmak, dökülmek.

* Gevşemek, açılmak.

* Derdini, sıkıntısını birine anlatarak ferahlamak, deşarj olmak.

* (hayvan) Bağından kurtulmak.

boşaltaç

* Bir kabın içindeki havayı boşaltmaya yarayan araç, hava boşaltma makinesi.

boşaltı

* Boşaltım.

boşaltılma

* Boşaltılmak işi veya durumu.

boşaltılmak

* Boşaltmak işine konu olmak.

boşaltım

* Boşaltmak işi.
* Sistemlerin çalışabilmesi için sürekli olarak gereken boşaltma işlemleri.
* Sindirimden sonra bağırsaklarda kalan posanın, idrar torbasındaki idrarın ve ter, tükürük, sümük gibi salgıların vücuttan dışarı atılması, ifrağ.

boşaltım organı

* Vücuttan dışarı atılması gereken maddeleri toplayıp boşaltan organ.

boşaltma

* Boşaltmak işi.

boşaltma havzası

* Sularını ırmağa veya göle veren yerlerin bütünü.

boşaltmak

* Boş duruma getirmek.
* Dökmek, boca etmek.
* Bir silâhta ne kadar mermi varsa hepsini arka arkaya patlatmak.
* Derdini dökmek.
* Kusmak.
* Gevşetmek, açmak.

boşama

* Boşamak işi.

boşamak

* Kanunlara göre iki eş, aile ilişkisini kesmek.
* Karısı ile arasındaki nikâh bağına bozmak.

boşandırma

* Boşandırmak işi veya durumu.

boşandırmak

* Boşanmasını sağlamak.
* (kan ile kocayı) İstekleri üzerine kanunlara uyarak ayırmak.

boşanma

* Boşanmak işi.
* Eşlerden birinin boşanma ilâmı almasıyla evlilik birliğinin son bulması.

boşanma davası

* Eşlerden birinin evlilik birliğine son verecek kararı elde etmek için açtığı dava.

boşanma ilâmı

* Mahkemenin boşanmayı kesin hükme bağladığını belirterek verdiği resmî belge.

boşanmak

* (kan ve koca) Mahkeme kararı ile birbirinden ayrılmak.
* (hayvan) Başlığandan, koşum takımından veya bağından kurtulmak.
* Birdenbire ve bol bol akmak.
* (baskı altında gergin duran bir şey) Birden ve hızla kurtulmak.
* (kapalı bir yerde bulunan insanlar) Birden dışarı çıkmak.
* Dertlerini, yakınmalarını anlatmak.
* Çok ağlamak.
* Sıynlmak kurtulmak.

boşatma

* Boşatmak işi.

boşatmak

* Boşamak işini yaptırmak.

boşattırma

- * Boşatma işini yaptırtma.

boşattırmak

- * Boşatma işini yaptırtmak.

boşboğaz

- * Saklanması gereken şeyleri söyleyiveren, sır saklayamayan, geveze.
- * Yerli yersiz konuşan (kimse).

boşboğazlık

- * Boşboğaz olma durumu.

boşboğazlık etmek

- * gereksiz, yersiz, düşüncesiz konuşmak.

boşlama

- * Boşlamak işi, ihmal.

boşlamak

- * Bırakmak.
- * İlgi göstermemek, ihmal etmek.

boşluk

- * Oyuk, çukur, kapanmamış yer.
- * Kesinti, kopukluk.
- * Boş geçen süre.
- * Eksiklik, yoksunluk duygusu.
- * Yetersizlik.
- * İçinde hiçbir cisim bulunmayan uzay, vakum.

boşluk tulumbası

- * Bkz. boşaltaç.

boşluklu serpmeye

- * Zımpara üretiminde tanecikler arasında %50 boşluk kalacak biçimde düzenlenen tane yapıştırma işlemi.

Boşnak

- * Bosna halkından veya bu halkın soyundan olan kimse.
- * Boşnaklara özgü olan, Boşnaklarla ilgili olan.

Boşnak güzeli

- * Sarı saçlı, al yanaklı, ablak yüzlü güzel.

Boşnakça

- * Çoğunlukla Bosna-Hersek Cumhuriyeti'nde yaşayan Bosna Müslümanlarının kullandığı dil.

Boşnaklık

- * Boşnak olma durumu.

boşta gezmek

- * işsiz olmak.

boşta kalmak

- * işsiz kalmak.

boşu boşuna

- * Gereksiz yere, boşuna.

boşuna

- * gereksiz, yararsız yere, boş yere, beyhude, nafile.

boşuna

* Boş yere, yararsız yere, gereksiz, beyhude, nafile, tevekkeli.

bot

* Küçük gemi.
* Ağaç, plâstik veya kauçuktan yapılmış küçük sandal.

bot

* Uzun konçlu, kapalı ayakkabı.

botanik

* Bitki bilimi, nebatat.

botanik bahçesi

* Otsu veya çalı türü bitkilerin yetiştirildiği ve incelemelerinin yapıldığı halka açık bahçe.

botanik parkı

* Otsu ve çalı türü bitkiler ve değişik ağaç türleri ile düzenlenmiş, dinlenme ve gezme amacıyla halka açık geniş alan.

botanikçi

* Bitki bilimci.

boy

* Bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık.
* Bir yüzeyde, en sayılan iki kenar arasındaki uzaklık, en karşıtı.
* Uzunluk.
* Yol, ırmak, deniz kıyısı.
* Kumaş için ölçü.
* Süre.
* Uzaklık.
* Destan.

boy

* Ortak bir atadan türediklerine, birbirleriyle kan akrabalığı bulunduğu inanarak evlenmeyen, toplumsal ve ekonomik ilişkilerini anaerkil, ataerkil anlayışı uygulayan geleneksel topluluk, kabile, klân.

boy abdesti

* İslâm dininin gerekli bulunduğu durumlarda ve biçimde yıkanıp abdest alma, gusül.

boy almak (veya sürmek)

* boyu uzamak, boylanmak.

boy atmak

* boyu uzamak, boylanmak, gelişmek.

boy aynası

* İnsanı bütünüyle gösteren büyük ayna.

boy beyi

* Boyun en saygın ve lider kimliğine sahip kişisi.

boy bos

* Vücudun yapısı bakımından biçimi.
* Geçerlilik, değer.

boy bos yerinde

* uzun ve biçimli.

boy boy

* Çeşitli büyüklük ve nitelikte.

boy göstermek

- * görünmek.
- * gösteriş yapmak.

boy menteşe

- * Düz yaprak menteşe benzeri 1,75-3,50 cm uzunluğunda menteşe.

boy otu

* Baklagillerden, çiçekleri mavi, sarı veya beyaz renkli, kurutulan tohumları çemen yapımında kullanılan bir bitki (Trigonella faenum-graecum).

boy ölçüşmek

- * yarışmak.

boy pos

- * Bkz. boy bos.

boy vermek

- * (su) insan boyunu aşacak kadar derin olmak.
- * suya dalarak boyu ile suyun derinliğini ölçmek.
- * büyümek.

boy vermemek

- * sığ olmak, (su) insan boyunu geçmemek.

boya

- * Renk vermek, dış etkilerden korumak için eşyanın üzerine sürülen veya içine katılan renkli madde.
- * Renk.
- * Yazmak için kullanılan mürekkep.
- * Aldatıcı görünüş.

boya çekmek

- * boyuna büyümek, uzamak.

boya fırçası

- * Boya sürmek veya resim yapmak için kullanılan değişik tür ve ölçülerde fırça.

boya kalemi

- * Resim yapmak için kullanılan değişik renkli kalem.

boya kökü

- * Bitki köklerinden elde edilen tabii boya.

boya kullanmak

- * boyanmak, makyaj yapmak.

boya kutusu

- * İçine çeşitli renkli kalemleri ve fırçaları koymaya yarayan kutu.

boya tabakası

- * Şablonların sulu kenar kapatıcısı ile kaplanması.

boya tabancası

- * Sıvı boyayı püskürtmek için kullanılan alet.

boya tutmak

- * (boyanan nesne) iyi boyanır olmak.

boya vurmak (veya çekmek, sürmek)

- * boyamak.

boyacı

- * Boya satan kimse.
- * Boyama işini, boyacılığı meslek edinen kimse.
- * Boya satılan dükkân.

boyacı küpü

* Bir işin kolayca ve çabucak yapılamayacağını anlatmak için boyacı küpü mü bu? boyacı küpü değil ki (hemen daldırıp çıkarasın) gibi deyimlerde kullanılır.

boyacı küpüne girmiş gibi

- * çok boyalı kadın.

boyacı sandığı

* Ayakkabı boyacılarının boya, fırça, cilâ gibi gereçlerini koydukları ve müşterinin ayağını basıp ayakkabısını boyattığı, omuza asılarak taşınabilir bir çeşit küçük sandık.

boyacılık

- * Boya yapma veya satma işi.
- * Boyacının yaptığı iş.

boyahane

- * Boya işleri yapılan yer.

boyalama

- * Boyalamak işi.

boyalamak

- * Gelişigüzel boya sürmek.

boyanma

- * Boyalanmak durumu.

boyanmak

- * Boya sürülmek.

boyalı

- * Boya sürülmüş, boyanmış veya boyaya batırılmış.
- * Renkli.
- * (kadın için) Yüzünü çok boyamış olan, makyajlı.

boyalı basın

* Okuyucunun ilgisini çekmek için renkli fotoğrafa yazı ve haberdan çok yer veren, kupon veya çekilişlerle armağan dağıtan basın.

boyama

- * Boyamak işi.
- * Renkli yazma veya mendil.
- * Rengi boya ile sonradan verilmiş olan.

boyama kazanı

- * Örgü yünlerinin veya ipliklerin boyanma işleminin yapıldığı büyük tekne.

boyama kitabı

- * Küçükleri eğitici nitelikte içinde boyanacak resimler bulunan kitap.

boyamak

- * Boya sürerek veya boyaya batırarak renk vermek.
- * Ağır söz söylemek, aşağılamak.

boyana

- * Boyna.

boyanma

* Boyanmak işi.

boyanmak

* Boyamak işi yapılmak.

* Kendi kendini boyamak, yüzüne boya sürmek, makyaj yapmak.

* Boya veya renkli bir şey sürülmek.

boyar

* Tuna bölgesinde, Transilvanya'da, Rusya'da soylulara verilen unvan.

boyar

* Boyama özelliği olan madde, boyar madde.

boyar madde

* Bazı ortamlarda çözünerek ortama belli renk veren doğal veya yapay renkli madde.

* Hücre öz suyu içinde eriyik durumunda bulunan renkli madde.

boyası atmak

* boyası solmak.

boyasız

* Boya sürülmemiş.

* Renksiz.

* (kadın için) Yüzünü boyamamış olan, makyajsız.

boyasızlık

* Boyasız olma durumu.

boyatılma

* Boyatılma işi.

boyatılmak

* Boyamak işi yaptırılmak, boya sürdürülmek.

boyatma

* Boyatmak işi.

boyatmak

* Boyamak işini yaptırmak, boya sürdürmek.

boyayıcı

* Boyama özelliği olan.

boyca

* Boy bakımından.

boydak

* Yüğü olmayan yaya.

* Bekâr, yalnız, serbest.

boydan boya

* Bir uçtan öbür uca kadar.

boydaş

* Aynı boyda olan.

* Akran.

boydaşlık

* Boydaş olma durumu.

boykot

* Bir işi, bir davranışı yapmama kararı alma.

* Bir kimse, bir topluluk veya bir ülkeyle amaca ulaşmak için her türlü ilişkiyi kesme.

boykot etmek

* bir işi, bir davranışı yapmama kararı almak.

boykotaj

* Boykot etmek işi.

boykotçu

* Boykot yapan veya boykota katılan kimse.

boykotçuluk

* Boykot yapma işi.

boylam

* Yeryüzündeki herhangi bir noktanın meridyen dairesiyle başlangıç olarak alınan Greenwich gözlem evinin meridyen dairesi arasındaki açı değeri, tul.

boylama

* Boylamak işi.

boylamak

* İstemeyerek bir yere gitme durumunda kalmak.

* Batmak.

* Düşmek.

* Yükselmek, çıkmak.

* Destan söylemek, anlatmak.

boylamasına

* Boyu doğrultusunda.

boylanış

* Boylanmak işi veya biçimi.

boylanma

* Boylanmak işi.

boylanmak

* Boyu uzamak.

boyler

* Kalorifer kazanının sıcaklığından yararlanarak, içindeki suyun ısıtılması sağlanan depo.

boylu

* Boyu olan.

* Boyu benzerlerinden uzun olan.

boylu boslu

* Uzun boylu, yakışıklı, gösterişli.

boylu boyunca

* Boyu uzanabildiği kadar, boyu uzunluğunca.

boylu poslu

* Bkz. boylu boslu.

boyluca

* Uzun boylu gibi olan.

boyna

* Sandalı kıçtan yürüten kısa kürek.

boyna etmek

* sandalı kıçtan tek kürekle yürütmek.

boynu altında kalsın!

* ölsün, gebersin.

boynu armut sapına dönmek

* çok zayıflamak.

boynu bükük

* Üzgün, kınılmış, kimsesiz, acınacak ve yardım bekler durumda, zavallı.

boynu eğri

* Asmaların yeni sürgünlerini yiyen veya kemiren bağ zararlısı.

boynu eğri

* herhangi bir sebeple birine karşı direnecek veya söz söyleyecek durumda olmayan.

boynu kıldan ince olmak

* haksız olduğu anlaşıldığında verilecek her cezaya razı olmak.

boynuna

* üstüne.

boynuna almak

* bir şeyi borç veya ödev olarak üzerine almak.

boynuna geçirmek

* bir şeyi kendine mal etmek, zimmetine geçirmek.

boynunda kalmak

* bir sözü iletmediği veya birine ödenecek parayı ödemediği için üzerinde borç kalmak.

boynunu bükmek

* acındırıcı, çaresiz bir durumda kalmak.

* bir durumu, bir işi ister istemez kabul etmek.

* (bitki için) canlılığını yitirmek.

boynunu kırmak

* çekip gitmek.

boynunu uzatmak

* her şeye, her cezaya razı olmak.

boynunu vurmak

* başını keserek öldürmek.

boynuz

* Bazı hayvanların başında bulunan, tırnaklı bir maddeden, uzun, kıvrık veya çatallı korunma organı.

* Bu organdan yapılmış.

* Kurşun borudan kol alma işleminde kullanılan demirden yapılmış alet.

boynuz çekmek

* boynuz kullanarak kan çekmek, hacamat etmek.

boynuz dikmek

* (kadın) başka erkekle ilişki kurarak kocasını aldatmak.

boynuz eğmek

* istemeyerek uymak, karşı tarafın gücünü kabul etmek.

boynuz isterken kulaktan olmak

* daha iyisini, mükemmelini ararken mevcut olanı yitirmek, Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olmak.

boynuz kulağı geçmek

* bir konuda daha sonra yetişenler yetenek bakımından eskileri geçmek.

boynuz takmak (veya takınmak, taktırmak)

* (koca) karısı başka bir erkekle ilişki kurarak aldatılmak.

boynuzlama

* Boynuzlamak işi.

boynuzlamak

* (hayvan) Boynuzu ile vurmak, süsmek.

* (kadın için) Kocasını başka bir erkekle aldatmak.

boynuzlanma

* Boynuzlanmak işi veya biçimi.

boynuzlanmak

* Boynuzu çıkmak.

* Boynuz batılmak, boynuz yarası almak.

* (erkek için) Karısı veya bir kadın yakını tarafından aldatılmak.

boynuzlaşma

* Boynuzlaşmak işi veya durumu.

boynuzlaşmak

* Boynuz durumuna girmek.

boynuzlatma

* Boynuzlatmak işi.

boynuzlatmak

* Erkek, karısı veya bir kadın yakını tarafından aldatılmak.

boynuzlu

* Boynuzu olan (hayvan).

* Karsının veya kadın yakınlarından birinin iffetsizliğine göz yuman (erkek).

* Trolleybüs.

boynuzlugiller

* Keçi, koyun, sığır ve antilopları içine alan, içi boş olan boynuzları sürekli kalan ve dallı olmayan, omurgalıların memeliler sınıfı.

boynuzluteke

* Kın kanatlılardan, kurtçuğu meşe ağaçlarında yaşayan bir böcek (Carambyx).

boynuzsu

* Boynuza benzer, boynuz gibi.

boynuzsuz

* Boynuzu olmayan.

boysuz

* Boyu benzerleri arasında kısa olan.

boyu

* (bir isim tamlamasında tamlanan olduğunda) süresince, boyunca.

boyu (bosu) devrilsin (veya devrilesi)

* "ölsün" anlamında ilenç sözü.

boyu (veya boyuna, boyunca) beraber
* kendi boyu kadar.

boyu bacadan mı aştı?
* daha evlenecek yaşta değil.

boyu boyuna, huyu huyuna
* karı koca veya arkadaşlar arasında her bakımdan uygunluk olması gerekir.

boyun
* Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi.
* Şişe, güğüm gibi kapların veya vida, cıvata gibi araçların dar olan üst bölümü.
* Sorumluluk.
* Dağ sırtlarında geçmeye elverişli alçak yer.

boyun bağı
* Gömlek yakasının altından geçirilip süs olarak bağlanan uzun, enlice kumaş parçası, kravat.

boyun bir karış uzadı
* gereği olmayan o işi yapmakla sanki yükseldin anlamında söylenir.

boyun borcu
* Yapılması gereken ödev, vecibe.

boyun bükmek
* Bkz. boynunu bükmek.

boyun eğmek
* isteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.

boyun kesmek
* başını eğmek.

boyun kırmak
* saygı duyulan bir kimse karşısında, ayakta iken başı öne bükmek.

boyun olmak
* kefil olmak.

boyun vermek
* buyruk altına girmek.

boyuna
* Ene dik olarak, boyunca, uzunlamasına, tulânî.
* (bo'yuna) Ara vermeden, durmaksızın.

boyuna bosuna bakmadan
* fizik yapısının gereğince gelişmemiş olmasını göz önünde bulundurmadan.

boyunca
* Boyu veya uzunluğu kadar.
* Sürdüğü zaman kadar, süresince.

boyunca çocuğu olmak
* yetişkin çocuğu olmak.

boyunduruğa atmak (veya almak)
* (güreşte) hasmın başını koltuk altına alıp boynuna kol dolamak.

boyunduruğa vurmak
* baskı altına almak.

boyunduruk

* Çift süren veya arabaya koşulan hayvanların birlikte yürümelerini sağlamak için boyunlarına geçirilen bir tür ağaç çember.

* Zulüm ve zorbalık baskısı, esaret.

* Güreşte hasmın başını koltuk altına alıp boynuna kol dolama oyunu.

* Kapı veya pencere gibi açıklıkların üzerine konulan ağaç, taş veya beton kiriş, lento.

* Mengenenin üst yanındaki kemer biçimli bölüm.

boyunduruk altına girmek

* başkasının baskısı altında kalmak.

boyunduruk parası

* Bir mahalleden veya köyden başka yere gelin götürülürken, kaynatanın, gelinin ayrıldığı yerin delikanlılarına verdiği bahşış.

boyunlandırmak

* Kapsam kazandırmak.

boyunlu

* Boynu olan.

boyunluk

* Boyuna sanılan şey, boyun sargısı.

boyunun ölçüsünü almak

* kendi yetersizliğini, beceriksizliğini anlamak; beklediği yakınlığı görememek.

boyut

* Bir cismin herhangi bir yöndeki uzanımı.

* Nitelik, genişlik, kapsam.

* Durum.

* Doğruların, yüzeylerin veya cisimlerin ölçülmesinde ele alınan üç doğrultudan uzunluk, genişlik ve derinlikten her biri, buut.

boyut katmak

* başka veya yeni bir görüş açısı vermek, genişlik, kapsam ve içerik kazandırmak.

boyut kazanmak

* yeni bir durum, içerik, genişlik, kapsam kazanmak.

boyutlandırma

* Boyutlandırmak işi.

boyutlu

* Boyutu olan.

boyutsuz

* Boyutu olamayan.

boz

* Açık toprak rengi.

* Bu renkte olan.

* Açılmamış, sürülmemiş (toprak).

boz bulanık

* Çok bulanık.

boz madde

* Sinir hücrelerinden oluşan, beyinde dış, omurilikte iç tabaka.

boz yel

* Lodos.

boza

* Arpa, darı, mısır, buğday gibi tahılların hamurunun ekşitilmesiyle yapılan koyuca, tatlı veya mayhoş içecek.

boza gibi

* (sıvılar için) koyu ve bulanık.

boza olmak

* utanmak, bozum olmak.

bozacı

* Boza yapan veya satan kimse.

bozacılık

* Boza yapma veya satma işi.

bozahane

* Boza yapılan yer.

bozarık

* Bozarmış olan.

bozarma

* Bozarmak işi veya durumu.

bozarmak

* Rengi boz olmak, renk değiştirmek, rengini atmak.

bozayı

* Tehlikeli bir cins ayı.

bozbakkal

* Karatavukgillerden, boz renkli ardıc kuşu (Turdus pıl ris).

bozca

* Rengi boza çalan.

* İşlenmemiş, çalılık toprak, ham tarla.

bozdoğan

* Bir doğan türü (Falco aesalon).

* Yeniçeriler tarafından kullanılan ve atların eyerlerinde asılı duran altı toplu gürz.

bozdur bozdur harca

* çok az olan şeyler için alay olarak kullanılır.

bozdurma

* Bozdurmak işi.

bozdurmak

* Bozmak işini yaptırmak.

bozdurtma

* Bozdurtmak işi veya durumu.

bozdurtmak

* Bozdurmak.

bozdurulma

* Bozdurulmak işi veya durumu.

bozdurulmak

* Bozmak işi yaptırılmak.

bozgeven

* Yurdumuzda Erciyes dağında yetişen bir geven türü (Astragalus microcephalus).

bozgun

* Bir toplulukta karşılıklı güvenin bozulması ile beliren karışıklık.
* Yenilen bir ordunun, düzen bağını yitirerek asker onurunun gerektirdiği bütün bağları bozması, hezimet.
* Bu durumda bulunan.
* Morali bozulmuş, çökmüş, yılgın.

bozguna uğramak (veya vermek)

* yenilip perişan olmak, dağılmak, hezimete uğramak.

bozguncu

* Bozgunluk yaratan (kimse, güç vb.).

bozgunculuk

* Bozguncuya yakışır davranış.

bozgunluk

* Bozgun.
* Bozgun olanın durumu.

bozkır

* Kurakçıl otsu bitkilerden oluşan, sıcak ve ılıman iklimlerde geniş alanlara yayılan, ağaçsız doğal bölge, step.

bozkır kedisi

* Genellikle bozkırlarda yaşayan yabanî kedi (Otocolobus manul).

bozkır koyunu

* Asya koyunu (Ovis vignei).

bozkır tavuğu

* Bağırtlak.

bozkırlaşma

* Bozkırlaşmak işi veya durumu.

bozkırlaşmak

* Bozkır durumuna gelmek.

bozkurt

* Birçok Türk destanında yer alan kutsal hayvan.

bozlak

* Orta ve Güney Anadolu'nun birçok bölgelerinde bir türkü ezgisi.
* Bu ezgiyle söylenen, konusu acıklı türküler.

bozlama

* Bozlamak eylemi.

bozlamak

* (deve) Bağrmak.
* Çıglık koparmak.

bozma

* Bozmak işi.
* Biçimi ve kullanılışı değiştirilmiş.

bozmacı

* Eski şeyleri alıp bozarak parça parça satan kimse.

bozmak

- * Bir şeyi kendisinden beklenilen işi yapamayacak duruma getirmek.
- * Bir yerin, bir şeyin düzenini karıştırmak.
- * Dokunmak, zarar vermek.
- * Kötü duruma getirmek.
- * Geçersiz bir duruma getirmek.
- * Büyük parayı ufak birimlere ayırmak.
- * Bir kimseyi beklemediği bir davranış karşısında bırakarak veya sözünü yalana çıkararak küçük düşürmek.
- * Bozguna uğratmak, yenmek, mağlûp etmek.
- * Altını paraya çevirmek, bozdurmak.
- * Bağ veya bostanın son ürününü toplamak.
- * Kızlığına zarar vermek.
- * Aklını yitirecek derecede bir şeye düşkün olmak.
- * Biçimini ve kullanılışını değiştirmek.
- * Bırakmak, dağıtmak.

bozördek

- * Tatlı sulara bulunan bir tür ördek.

bozrak

- * Rengi boza çalan.

bozuk

- * Bozulmuş olan.
- * (bir organ) Görevini yapamaz duruma gelmiş.
- * Kızgın, sıkıntılı.
- * Madenî, küçük değerli para.
- * Kötümser, gergin, huzursuz, kaşık.

bozuk

- * Türk halk müziğinde, bağlamadan biraz büyük ve meydan sazından küçük dokuz telli bir saz.

bozuk çalmak

- * canı sıkılmış, yüzü asılmış olmak.

bozuk düzen

- * Düzensiz, düzeni bozuk olan.

bozuk para

- * Ufak birimlere ayrılmış para, ufaklık, bozuk.

bozuk para gibi harcamak

- * değerini düşürecek biçimde bir kimseden yararlanmaya kalkışmak.

bozukça

- * Biraz, bozuk, bozuk gibi.

bozukluk

- * Bozuk olma durumu.
- * Bir paranın ufak birimlere ayrılmış durumu, ufaklık, bozuk para.

bozulma

- * Bozulmak işi.

bozulmak

- * Bozmak işine konu olmak.
- * (yiyecek için) Kokmak, yenilemeyecek duruma gelmek, ekşimek.
- * İyi ve değerli niteliğini yitirmek.
- * Bir şeye kızmak, içermek.
- * Sağlığını yitirip zayıflamak.
- * Dağılmak, bozguna uğramak.

bozuluş

* Bozulmak işi veya biçimi.

bozum

* Bozulmak işi, utangaçlık, mahcupluk.

bozum etmek

* utandırmak, mahcup etmek.

bozum havası

* Utangaçlık, mahcupluk, yenilmişlik.

bozum olmak

* utanmak, utanacak duruma düşmek, mahcup olmak.

bozumca

* Kurşun renginde iri bir kertenkele.

bozuntu

* Bozulmuş bir şeyin kalan bölümleri, döküntü.

* Kendinde bulunması gereken nitelikleri taşımayan kimse veya şey.

* Şaşkınlığa düşme.

bozuntuya uğramak

* şaşkınlığa kapılmak.

bozuntuya vermemek

* bir kimsenin hoşla gitmeyen bir durumda fark etmemiş gibi davranmak.

bozuşma

* Bozuşmak işi.

bozuşmak

* Aralan açılmak.

bozuşuk

* Aralan açılmış, bozulmuş olan.

bozuşukluk

* Bozuk durumda, karşılıklı bozulma içinde.

bozyürük

* Üstü hafif benekli, başı küçük, kuyruğu kalın ve kısa, zehirsiz ve zararsız bir yılan (Eryx).

böbrek

* Kandaki zararlı maddeleri süzen, idrar salan, omurganın sağ ve sol yanında bulunan çift organlardan her biri.

böbrek taşı

* Böbreklerde oluşan taş.

böbrek üstü bezi

* Böbreklerin üstünde bulunan, hormon niteliğinde salgısı olan bez (II).

böbrek yağı

* Kasaplık hayvanların böbreklerinin çevresinde oluşan yağ.

böbreksi

* Böbrek biçiminde olan.

böbür

- * Memelilerden, sıcak ülkelerde yaşayan, derisi benekli, yırtıcı hayvan (Hyrax syriensis).
- * Böbürlenme, kibir.

böbürlenme

- * Böbürlenmek işi.

böbürlenmek

- * Övünerek kabarmak, kurulmak.

böbürlenmek

- * çok böbürlenmek.

böbürtü

- * Böbürlenme.

böce

- * Böcü.

böcek

- * Eklem bacaklıların, altı bacaklı, çoğu kanatlı ve vücutları baş, göğüs, karın olarak eklemlerden oluşmuş hayvan sınıfı, haşere.
- * Kelebek, kurt ve tırtılın dışında kalan küçük hayvancıklara verilen ad.
- * İstakozla benzer, uzunluğu 30-40 cm kadar olan, sarı renkli, kısa kısıkaçlı, yenilen bir deniz hayvanı.

böcek bilimci

- * Böcek bilimi uzmanı, entomolojist.

böcek bilimi

- * Böceklerin yapısını, yaşayışını ve hastalık yapıcı niteliklerini inceleyen bilim dalı, entomoloji.

böcek çıkarmak

- * ipek böceği yetiştirmek.

böcek gibi

- * ufak tefek ve esmer (çocuk).

böcek kabuğu

- * Mor ile yeşil arasında ve metal parlaklığında olan renk.
- * Bu renkte olan.

böcekbaşı

- * Osmanlı İmparatorluğunda zabıta görevlisi.

böcekçil

- * Böcek yiyen, böceklerle beslenen (hayvan veya bitki).

böcekçiller

- * Omurgalı hayvanlardan memeliler sınıfına giren, böcek yiyen, karada yaşayan hayvanlar takımı.

böcekhane

- * Böceklik.

böcekkapan

- * Örnek bitkisi drosera olan ve bazı organları böcek yakalamaya, sindirmeye elverişli olan bitkilerin ortak adı.

böceklenme

- * Böceklenmek işi.

böceklenmek

- * İçinde veya üstünde böcek üremek.

böcekler

* Vücutları baş, göğüs ve karın olarak üç bölgeye ayrılan, duyargaları birer, kanatları ikişer, ayaklarıyla ağız parçaları üçer çift olan eklem bacaklılar sınıfı.

böcekli

* İçinde veya üstünde böcek bulunan, böceklenmiş.

böceklik

* İpek böceği yetiştirilen yer, böcekthane.

böceksavar

* Evdeki zararlı böcekleri savıp öldürmekte kullanılan ve ilaç püskürten sprey.

böceksiz

* İçinde böcek bulunmayan.

böcelenme

* Böcelenmek işi veya durumu.

böcelenmek

* (tahıl) Böceklenmek.

böcü

* Kurt.

* Böcek.

* Çocukları korkutmak için söylenen ve hayalet, hortlak vb. gibi hayali bir varlığa verilen ad.

böcül böcül

* Gözlerini iki yana oynatarak (bakmak).

böğ

* Eklem bacaklılardan, soluk sarı renkli, zehirli bir örümcek türü.

böğür

* İnsan ve hayvan vücudunun kaburga ile kalça arasındaki bölümü, boş böğür.

* Yan taraf.

böğüre böğüre

* Bağırarak.

böğürme

* Böğürmek işi.

böğürmek

* (öküz, manda, deve) Bağırarak.

* (insan) Anlaşılmaz bir biçimde yüksek sesle bağırarak.

böğürtlen

* Gülgillerden, bahçe çitlerinde, yol kenarlarında kendiliğinden yetişen dikenli ve çok yıllık bir çalı, diken dutu (Rubus caesus).

* Bu bitkinin önce kırmızı iken olgunlaşınca kararan mayhoş yemişi.

böğürtlenlik

* Böğürtlen çalılarının çok olduğu yer.

böğürtme

* Böğürtmek işi.

böğürtmek

* Böğürtmek işini yaptırmak.

böğürtü

* Bögürme sesi.

bögürüş

* Bögürmek işi veya biçimi.

böke

* Kahraman, güçlü kimse.

* Ulusal veya uluslar arası bir yarışmada ilk dereceyi alan, birinci olan (kimse), şampiyon.

bökelik

* Böke olma durumu, şampiyonluk, şampiyona.

böldürme

* Böldürmek işi.

böldürmek

* Bölmek işi yaptırılmak.

bölen

* Bir bölme işleminde bölünen sayının kaç eşit parçaya ayrıldığını gösteren sayı.

bölge

* Sınırları idarî veya ekonomik birliğe, toprak, iklim ve bitki özelliklerinin benzerliğine veya üzerinde yaşayan insanların aynı soydan gelmiş olmalarına göre belirlenen toprak parçası, mıntıka.

* Vücut yüzeyinde sınırları belli herhangi bir bölüm, nahiye.

bölgeci

* Belli bir bölgenin çıkarları için çalışan (kimse).

bölgecilik

* Belli bir bölgenin çıkarları için çalışma durumu.

bölgesel

* Bölge ile ilgili veya bir bölgeye özgü olan.

bölme

* Bölmek işi, ayırma, parçalama, taksim.

* Salon, oda veya sofa gibi büyük bir yerden ayrılmış daha küçük yer.

* Büyük bir yeri, alanı küçük oda veya kısımlara ayıran ince duvar veya tahta perde.

* Bölmek işlemi, taksim.

* Cins kavramlarını tür, alt tür kavramlarına ayırmak işi.

* Gemilerin içinde, su baskını, yangın gibi durumlarda, ara kapılar kapanınca arızanın veya hasarın yayılmasını önlemek için kullanılan birbirlerinden ayrılmış yerler.

* Kalın ağaç gövdesinden odun veya tekne yapmak için ayrılan tomruk.

bölme işareti

* Bölme işleminin yapılacağını ifade eden bölü "/" işareti.

bölmeç

* Ambalaj içinde bulunan malları birbirinden ayırmaya yarayan koruyucu parça.

bölmek

* Bir bütünü iki veya daha çok parçaya ayırmak, taksim etmek.

* Birliğin bozulmasına yol açmak, parçalamak.

* Bir niceliği iki veya daha çok eşit parçaya ayırmak.

bölmeli

* Bölme ile ayrılmış olan.

bölü

* Bölme işlemini gösteren işaretin "/" okunuşu, taksim; "a/b" anlatımı, "a bölü b" diye okunur.

* Bir bayağı kesrin gösterilişinde pay ile payda arasına konulan yatay çizginin okunuşu; "a/b" kesri "a bölü b" diye okunur.

bölücü

- * Bölme işini yapan, bölen.
- * Bir topluluğu, birliği parçalama, bölme amacıyla olan, fesatçı, münafık.
- * Bir siyasî partinin birliğini parçalamayı, bozmayı amaç edinen kimse.

bölücülük

- * Bölücünün yaptığı iş, ara bozuculuk.

bölük

- * Bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım.
- * Saç örgüsü.
- * Hizip.
- * Takımlardan oluşan, üçü veya dördü bir tabur oluşturan ve öbür birliklerin temeli sayılan birlik.
- * On kuralına göre yazılan bir tam sayının, sağdan sola doğru üçer üçer ayrılan basamaklarından her bir üçlü

takımı.

bölük bölük

- * Parçalara ayrılmış, kısım kısım.

bölük pörçük

- * Bütünlüğü sağlanamamış durumda, parça parça.

bölükbaşı

- * Yeniçeri ordusunda üst rütbeli bir görevli.

bölüm

- * Bir bütünü oluşturan parçaların her biri, kısım.
- * Bir kuruluşun yönetim birimlerinden her biri, departman, seksiyon.
- * Bir okul veya üniversitenin herhangi bir bilim ve uzmanlık dalında eğitim sağlayan birimlerinden her biri, departman.
- * Çağ, devir.
- * Bölme işlemi sonunda elde edilen sayı.
- * Canlıların bölünmesinde filumların bir araya gelmesiyle oluşan birlik.

bölümleme

- * Bölümlemek işi, sınıflama, tasnif.

bölümlemek

- * Birçok şey arasında, birbirine eşit veya benzer olanları kümelere ayırmak, sınıflamak, tasnif etmek.

bölümlendirme

- * Bölümlendirmek işi, sınıflandırma.

bölümlendirmek

- * Bir şeyi bölümlere ayırmak, sınıflandırmak.

bölümleniş

- * Bölümlenmek işi veya biçimi.

bölümlenme

- * Bölümlenmek işi veya durumu.

bölümlenmek

- * Bölümlemek işine konu olmak, sınıflanmak.

bölümsel

- * Bölünme ile ilgili, kısmî.

bölünebilme

* Kalansız bölünür olma durumu.

bölünen

* Bölme işlemine uğratan sayı; eşit bölümlere ayrılması gereken miktar veya sayı.

bölüğü

* Fraksiyon.

bölünme

* Bölünmek işi.

* Hücrelerin, belli bir büyüklüğe varınca eşit bölümlere ayrılıp çoğalması.

* Yanışta toplu olarak koşarken birbirinden ayrılma.

bölünmek

* Bir bütün, belirli bölümlere, parçalara ayrılmak.

bölünmez

* Parçalanamaz, ayrılamaz.

bölünmezlik

* Bölünmez olma durumu.

bölüntü

* Bölünmüş parça.

* Fraksiyon.

bölüntüler

* Bir bütünün ayrılmış olduğu bölümler, taksimat.

bölünüş

* Bölünmek işi veya biçimi.

bölüş

* Bölmek işi veya biçimi.

bölüşme

* Bölüşmek işi.

bölüşmek

* İki veya daha çok kimse aralarında herhangi bir şeyi paylaşmak, üleşmek, payını almak, taksim etmek.

bölüştürme

* Bölüştürmek işi.

bölüştürmek

* Bölüşmek işini yaptırmak.

bölüşüm

* Bölüşme, paylaşma.

bölüt

* Eklem bacaklıların vücudunu oluşturan yan yana dizili parçaların her biri, halka.

* Zigotun bölünmesinden sonra embriyonda ortaya çıkan ve az çok birbirine benzeyen parçaların her biri.

bölütlenme

* Dölllenmiş yumurtanın blâstulayı oluşturuncaya dek art arda bölünmesi.

bölütlü

* Bölütlere, halkalara ayrılmış olan.

bön

* Budala, saf.

bön bön

* Budala ve safca bakarak.

bön bön bakmak

* anlamayarak, safça, şaşkın şaşkın bakmak.

bönce

* Budala, saf (bir biçimde).

bönleşme

* Bönleşmek işi.

bönleşmek

* Bön duruma gelmek, aptallaşmak.

bönlük

* Bön olma durumu, budalalık, aptallık, sersemlik, saflık.

börek

* Açılmış hamurun veya yufkanın arasına, peynir, kıyma, ıspanak gibi şeyler konularak pişirilen çeşitli biçimlerde hamur işi.

börek açmak

* börek yapmak için hamurdan ince yufkalar hazırlamak.

börekçi

* Börek yapan veya satan kimse.

börekçilik

* Börek yapma veya satma işi.

böreklik

* Börek yapmaya elverişli olan, börek için ayrılmış olan.

börk

* Genellikle hayvan postundan yapılan başlık.

börkenek

* Geviş getiren hayvanların midelerinin ikinci bölümü.
* Yağmurdan veya soğuktan korunmak için giyilen ucu sivri boşluk, külâh.

börtme

* Börtmek işi.

börtmek

* Az pişirmek, haşlamak.

börttürme

* Börttürme işi.

börttürmek

* Börtmek işi yaptırılmak.

börtü böcek

* Çeşitli böcekler.

börtük

* Haşlanarak veya ateşte biraz kızartılarak pişmiş olan (şey).

börtülme

* Börtülme işi.

börtölmek

- * Börtmek işine konu olmak.

börölce

- * Fasulyeye benzer bir bitki ve bunun göbeği koyu benekli tohumu (Vigna sinensis).
- * Bu bitkinin sebze olarak yararlanılan yeşil ürünü.

bösme

- * Bösmek işi.

bösmek

- * Bir madde birdenbire gaz durumuna gelerek patlamak, infilâk etmek.

böyle

- * Bunun gibi, buna benzer.
- * Bu yolda, bu biçimde.
- * Bu derece.
- * İçinde "ne", "nasıl" gibi sorular bulunan cümlelerin sonuna geldiğinde, o cümlede anlatılan şeyin hoş karşılanmadığını veya ona şaşıldığını anlatır.

böyle başa, böyle tıraş

- * kişilere yaraşan işlemler uygulanır.

böyle böyle

- * Böylelikle.

böyle gelmiş böyle gider

- * her zaman böyle olmuş, gene de böyle olacak.

böylece

- * Tam böyle, bu biçimde.
- * Sonunda, böylelikle.

böylecene

- * Böylece, böylelikle.

böylelikle

- * Bu yolda yürüyerek, sonunda.

böylemesine

- * Bu biçimde, bu yolda.

böylesi

- * Bunun gibisi, bu biçimde olanı.

böylesine

- * Aşırı bir biçimde.

Br

- * Brom elementinin kısaltması.

brahma

- * İri yapılı, bacakları tüylü, paçalı bir tavuk ırkı.

Brahman

- * Hint kastlarında ilk kast.
- * Bu kasttan olan kimse.

Brahmanizm

- * Brahmanlık.

Brahmanlık

* Kalıtım yoluyla geçen bir kast bölünmesine dayalı toplumsal bir kuruluşu içeren Hint dini, Brahmanizm.

braket

* Dikişten çıkan kitapların sırtına makine ile bez geçirme.

brakisefal

* Kafatasının ön alt eksenine göre kısa olan (kimse), kısa kafalı.

branda

* Gemilerde tayfa ve erlerin yattığı dikdörtgen biçiminde, astarlanmış bezden yapılan, halatlarla bir yere tutturulan asılı yatak.

branda bezi

* Keten ve pamuk ipliğinden sık ve sağlam dokunmuş bez.

branş

* (bilim için) Dal, kol.

bravo

* Aferin, yaşa!.

bre

* "Ey, hey" anlamında kullanılır.

* "Be" yerine kullanılır.

* "Vay" gibi şaşma anlatır.

* Tekrarlanan iki emir kipi arasına getirilerek işin sürekliliğini anlatır.

* Şaşkınlık, coşku anlatır.

Brehmen

* Bkz. Brahman.

breş

* Doğal çimento ile lâvlı, kavrık, kabuklu, kemikli kırntıların kaynaşmasıyla oluşmuş kütle.

* Bir tür yapay mermer.

brezil

* Baklagillerden bazı ağaçların kırmızı boya çıkarılan odunu.

brıçka

* Üstü kapalı, kışın kızak olarak kullanılan tek atlı, yaylı hafif araba.

brıç

* Dört kişi arasında oynanan bir iskambil oyunu.

brifing

* Bir konuda özet olarak verilen bilgi veya açıklama.

brik

* İki direkli, seren yelkenli, birkaç top taşıyan gemi.

brik

* Önde çok yüksek bir oturma yeri, arkada da boylamasına yerleştirilmiş oturacak yerleri bulunan dört tekerlekli, yaylı at arabası.

briket

* Linyit ve kömür tozundan basınçla elde edilen yakıt.

* Linyit, kömür tozu ve katan tortusundan basınçla elde edilen, tuğla biçimli yapı malzemesi.

briketçi

* Briket yapan veya satan kimse.

briketçilik

* Briketçinin işi veya mesleği.

briketleme

* Briketlemek işi.

briketlemek

* Briket hâline getirmek.

briyantin

* Saçı parlatmak ve yatırmak için kullanılan güzel kokulu bir madde.

briyantinli

* Briyantinle süslenmiş, briyantin sürülmüş.

brizbiz

* Pencerelerin çerçevesine, içeriden tutturulan ince perde.

brokar

* Sırma veya gümüş işlemeli bir tür ipekli kumaş.

brokkoli

* Küçük, yeşil yumrular hâlinde olan, haşlanarak yemeği hazırlanan bir tür sebze.

brom

* Atom numarası 35, atom ağırlığı 79,909 olan, deniz sularında az, bazı göllerde çok miktarda bulunan, yoğunluğu 2,97 olan kırmızı renkli, pis kokulu, zehirli sıvı bir element. Kısaltması Br.

bromhidrik

* Bromun hidrojenle birleşmesinden oluşan.

bromhidrik asit

* Bromun hidrojenle birleşmesinden oluşan HBr aside verilen ad.

bromür

* Bromhidrik asidin tuzu veya eteri.

bromürlü

* Yapısında bromür bulunan.

bronş

* Soluk borusunun akciğerlere giden iki kolundan her biri ve bunların dalları.

bronşçuk

* Bronşların uç dallarından her biri.

bronşit

* Bronş ve bronşçukların iltihaplanması.

bronz

* Tunç.

bronz gibi

* tunca benzeyen, tunç rengine olan.

bronzlaşma

* Bronzlaşmak işi.

bronzlaşmak

* Bronz rengini almak.

broş

* Kadınların takındıkları süs iğnesi.

broşür

* Sayfa sayısı az, küçük kitap, risale.

brovning

* 7.65 mm lik otomatik tabanca.

bröve

* Diploma, şahadetname.

Bruxelles lâhanası

* Bkz. Brüksel lâhanası.

Brüksel lâhanası

* Ceviz büyüklüğünde bir lâhana türü, Frenk lâhanası (Brassica oleracea gemmifera).

brülör

* Sıvı yakıtı kolayca yanabilecek taneciklere ayırarak püskürten araç, yakmaç.

brüt

* Kesintisi yapılmamış, kesintisiz (para).

* Kabı ile darası çıkarılmadan tartılan (ağırlık).

bu

* Yerde, zamanda veya söz zincirinde en yakın olanı gösterir.

* En yakında bulunan bir varlığı veya biraz önce anılan bir şeyi işaret yolu ile belirtmek için kullanılır (Çekim sırasında bunu, buna, bunda, bundan, biçimlerine girer. Çokluk biçimi bunlar).

bu (veya şu) kadar

* bir sayıdan sonra gelerek o sayıdan artık miktarı bildirir.

bu abdestle daha çok namaz kılınır

* bir tutum veya davranışın etkisinin sürekli olacağını anlatır.

bu arada

* Bu süre içinde.

* Birlikte, beraber.

bu cümleden

* bunlar arasında, bunlar gibi.

bu gidişle

* bu biçimde, bu tarzda.

bu gözle

* bu anlayışla.

bu günlerde

* içinde bulunduğumuz zamanda, bu birkaç gün içinde.

bu haysiyetle

* bu bakımdan.

bu kabil

* bu gibi, bu türlü.

bu kabilden

* gibi, çeşidinden.

bu kadar

* bu denli.

bu kadar kusur kadı kızında da bulunur

* üzerinde durulmaya değmeyecek kadar küçük bir kusurdur.

bu meyanda

* Bkz. bu arada.

bu meyanda

* Bu arada.

bu ne perhiz bu ne lâhana turşusu!

* sözleri ve davranışları birbirini tutmuyor, çelişiyor.

bu sefer

* Bu defa, bu kez.

bu sıcağa kar mı dayanır?

* aşırı harcamalarla eldeki imkânların tükeneceğini anlatır.

bu türlü

* böyle, bu biçimde.

bu yüzden

* bundan dolayı, bunun için.

buat

* Elektrik akımı devrelerinde birleştirme yapmak veya akımı bir veya daha fazla kollara ayırmak için kullanılan araç, kutu.

bubi

* Küçük bir dokunma ile patlayan, kamufle edilmiş bombadan oluşan bubi tuzağı teriminde geçer.

bucak

* Kenar, köşe, yer.

* İlçelerin, bir müdürle yönetilen bölümlerinden her biri, nahiye.

bucak bucak

* Her yerde, her yanda, her tarafta.

bucak bucak aramak

* her yerde aramak.

bucak bucak kaçmak

* bir olay, bir durum veya bir kimseyle karşılaşmamaya çalışmak.

buçuk

* (sayı ve üleştirme sıfatlarından sonra gelir, tek başına kullanılmaz) ... ve yarım.

buçuklu

* Kesirli.

budak

* Ağacın dal olacak sürgünü.

* Dal.

* Dalın gövde içindeki başlangıç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak koyuca renkte sert bölüm.

budak deliği

* Tahtalardaki budak yerinin çıkarılmasından sonra açılan boşluk.

budak özü

* Taze sürgün.

budaklanma

* Budaklanmak işi.

budaklanmak

* Budak sürmek, dallanmak.

budaklı

* Budağı olan.

budala

* Zekâca geri.

* Bir şeye aşırı ölçüde düşkün.

* Zekâca geri olan kimse.

budala budala

* budala gibi, budalaca.

budalaca

* Budalaya yakışır (biçimde).

budalacasına

budalalaşma

* Budalalaşmak işi.

budalalaşmak

* Budala duruma gelmek, budala gibi davranmak.

budalalık

* Budala olma durumu.

* Budalaca yapılan iş.

budalalık etmek

* akılsızca davranmak.

budama

* Budamak işi.

budamak

* Daha çok ürün almak veya düzgün bir biçim vermek amacıyla ağaç, asma gibi bitkilerin dallarını kesmek, dallarını kısaltmak.

* Yeni filiz sürmesi için bir bitkinin dallarını kesmek.

* (güreşte) Rakibinin ayaklarını bir ayak oyunu veya vuruşu ile yerden kesmek.

* Bir şeyi eksiltmek, azaltmak.

budanış

* Budanmak işi veya biçimi.

budanma

* Budanmak işi.

budanmak

* Budamak işine konu olmak.

budatma

* Budatmak işi.

budatmak

* Budamak işini yaptırmak.

Buddhist

* Buddhizm dininden olan kimse.

Buddhizm

* Tabiatüstü kişileşmiş bir tanrı düşüncesi yerine, salt varlığı koyarak onun insanda arzu biçiminde belirdiğini, bundan da ıstırapın doğduğunu, ıstıraftan kurtulmak için var olmaktan vazgeçmek gerektiğini ileri süren, Hindistan ve Çin'de yaygın olan, Buddha'nın ileri sürdüğü mistik dünya görüşü ve din.

Budist

* Bkz. Buddhist.

budun

* Aralarında töre, dil ve kültür ortaklığı bulunan, boy ve soy bakımından da birbirine bağlı insan topluluğu, kavim.

* Ulus, millet.

budun betimci

* Etnograf.

budun betimi

* Etnografya, kavmiyat.

budun bilimci

* Budun bilimi uzmanı, etnolog.

budun bilimi

* Etnoloji, irkiyat.

budun bilimsel

* Etnolojik.

budunsal

* Kavmî, etnik.

bugün

* İçinde bulunduğumuz gün.

* İçinde bulunduğumuz çağ, zaman.

* İçinde bulunduğumuz günde.

bugün bana ise yarın sana

* bugün birinin başına gelen kötü bir durumun, daha sonra başkasının da başına gelebileceğini hatırlatmak için söylenir.

bugün yarın

* çok yakında, nerede ise.

bugünden tezi yok

* hemen şimdi, derhal.

bugünden yarına

* az zaman sonra.

* bugün yaşayanlardan gelecek kuşaklara.

bugüne bugün

* "unutma ki", "şunu iyi bil ki" anlamında kullanılır.

* bugüne değin.

bugünkü

* Bugüne özgü, bugün olan, bugün yapılan.

bugünkü günde

* şimdi, içinde bulunduğumuz zamanda, şimdiki şartlarda.

bugünkü tavuk yarınki kazdan iyidir

* sağlanmış bir kazancın umulan daha büyük bir kazanca feda edilmemesini öğütler.

bugünlük

* Bugün için.

bugünlük yarınlık

* çok yakında olması beklenen şeyler için söylenir.

buğday

* Buğdaygillerin örnek bitkisi (Triticum).

* Bu bitkinin başaktan ayrılmış tanesi.

buğday başak verince orak pahaya çıkar

* ihtiyaç duyulan şey değerkazanır.

buğday benizli

* Açık esmer.

buğday biti

* Yanm kanatlılardan, vücudu yeşil, başı siyah, ekinlere zararlı bir böcek, ekin biti (Sitophilus granarius).

buğday güvesi

* Tahıla zarar veren küçük bir kelebek (Tinea granella).

buğday pası

* Pas mantarıgillerden asalak bir mantar (Puccinia graminisi).

* Bu mantarın buğday ve benzeri bitkilerin yapraklarında oluşturduğu hastalık.

buğday rengi

* (ten için) Açık esmer.

buğday sürmesi

* Buğday başaklarından oluşan ilkel mantar (Tilletia tritici).

* Bu mantarın yol açtığı hastalık.

buğday unu

* Yabancı maddelerinden temizlenmiş ve tavllanmış buğdayların tekniğine uygun olarak öğütölmesiyle elde edilen bir ürün.

buğdaycıl

* Batakılık yerlerde, patates, pancar tarlalarında yaşayan göçücü bir kuş (Luscinia svecica cyanecula).

buğdaygiller

* Bir çeneklilerden, örneği buğday, yulaf, arpa, pirinç, çavdar, mısır, ayrik ve çayır otları, kamış, bambu olan, çiçekleri başak durumunda büyük bir bitki familyası.

buğdaysı

* Buğdayı andıran.

buğdaysı meyve

* Çok ince olan kabuğu, zarından ayrılmayacak derecede kaynaşmış olan tohum izlenimi veren bir kuru meyve.

buğdaysı tane

* Bkz. buğdaysı meyve.

buğdaysı tohum

* Bkz. buğdaysı meyve.

buğra

* Erkek deve, iki hörgüçlü deve.

buğu

- * Isı etkisiyle gaz durumuna geçen sıvı.
- * Soğuk bir cisim üzerinde ince bir tabaka durumunda yoğunlaşmış sıvı.

buğu evi

- * Hastalık dolayısıyla mikroplu sayılan eşyanın sıcak buğu ile temizlendiği yer, tephirhane.

buğu kebabı

- * Et, arpacık soğanı, domates, sarımsak, kekik ve baharat kullanılarak hiç su konmadan hazırlanan bir et yemeği.

buğul buğul

- * Buğu çıkararak.

buğulama

- * Buğulamak işi.
- * Buğuda pişmiş (yemek).

buğulamak

- * Buğudan geçirmek, buğuya tutmak.
- * Bazı yemekleri buğu ile pişirmek.

buğulandırma

- * Buğulandırmak işi.

buğulandırmak

- * Buğulanmasına yol açmak.

buğulanış

- * Buğulanmak işi veya biçimi.

buğulanma

- * Buğulanmak işi.

buğulanmak

- * Üzerinde buğu oluşmak, buğu ile kaplanmak.

buğulaşma

- * Buğulaşmak işi, buharlaşma.

buğulaşmak

- * Buğu durumuna gelmek, buharlaşmak.

buğulaştırıcı

- * Suyu buğu durumuna getirmek için kullanılan (araç).

buğulu

- * Üzerinde buğu bulunan, buğulanmış.
- * Süzgün, dalgın bakışlı olan (göz).

buğulu buğulu

- * Nemli, dolu dolu, yaşlı.

buğur

- * Buğra.

buğusu üstünde

- * sıcak sıcak, sıcaklığı azalmamış durumda.

buhar

- * Isı etkisiyle sıvıların ve bazı katıların dönüştükleri gaz durumu.

buhar kazanı

* Buhar elde etmekte kullanılan kazan.

buhar kurutucusu

* Buhar içerisindeki su damlacıklarını ayıran ve kuru buhar elde edilmesini sağlayan araç.

buhar makinesi

* Buhar basıncıyla işleyen makine.

buhar olmak

* yok olmak, kaybolmak.

buhar valfı

* Buharlı ısıtma sisteminde, kalorifer dairelerinde buhar akışını kesmeye ve dengelemeye yarayan alet.

buharlaşma

* Buharlaşmak işi, buğulaşma, tebahhur.

buharlaşma noktası

* Bir sıvının kaynatılma sonucunda buhar durumuna geçme derecesi.

buharlaşmak

* Buhar durumuna dönüşmek, buğulaşmak, tebahhur etmek.

* Dalgınlaşmak, hayaller içinde kalmak.

buharlaştırıcı

* Buharlaşma işlemini gerçekleştiren alet.

buharlaştırma

* Buharlaştırmak işi.

buharlaştırmak

* Bir sıvıyı kaynatarak buhar durumuna getirmek.

* Bir sıvıyı ince damlacıklar durumunda damıtmak.

buharlayıcı

* Buhar hâline getiren (makine vb.).

buharlı

* Buharı olan.

* Buhar gücü ile çalışan.

buharlı gemi

* Buhar gücüyle çalışan gemi.

buharlı ısıtma

* Buharın taşıdığı ısıdan yararlanarak yapılan ısıtma.

buharlı makine

* Buharla çalışan makine.

buharlı tren

* Buhar gücüyle çalışan tren.

buharlı ütü

* Çıkardığı buharla kuru çamaşırları ütölemeye hazır duruma getiren ütü.

buhran

* Bunalım, bunluk, kriz.

buhran geçirmek

* bunalım geçirmek.

buhrana tutulmak

* buhran geçirmek.

buhranlı

* Bunalımlı.

buhur

* Dinî törenlerde yakılan kokulu ağaç vb. maddeler, tütsü.

buhurdan

* Buhurluk.

buhurdanlık

* Buhur yapmak için kullanılan araç.

buhurluk

* İçinde tütsü için kullanılan maddeler yakılan kap.

buhurumeryem

* Tavşankulağı, siklâmen.

buji

* Patlamalı motorlarda gazı tutuşturmaya yarayan elektrikli araç.

bukağı

* Ağır cezalıların ayaklarına takılıp ucuna pranga bağlanan demir halka.

* Kaçmaması için hayvanların ayağına takılan zincir, demir köstek.

bukağı vurmak

* bukağı takmak.

bukağılama

* Bukağılamak işi.

bukağılamak

* (hayvan için) Ayağa bukağı takmak.

bukağılı

* Ayağında bukağı bulunan.

* Bilekleri beyaz olan (hayvan).

bukağılık

* Hayvanların ayağına bukağı takılacak yer, bilek.

bukalemun

* Bukalemungillerden, 20-30 cm boyunda, renk değiştirmesiyle ünlü sürüngen türü, kaya keleri (Chamaeleo chamaeleon).

* Çıkarına göre davranışını, görüşünü değiştiren kimse.

bukalemun gibi renkten renge girmek

* sürekli düşünce değiştirmek.

bukalemungiller

* Sürüngenler sınıfının renklerini bulundukları yerin rengine uyduran, hareketleri yavaş, bukalemun türlerini içine alan bir familyası.

bukanak

* Ayak.

buke

* Güzel koku, rayiha.

buket

* Çiçek demeti.

bukle

* Küçük lüle durumunda, kıvrımlı saç.

bukle bukle

* Kıvrım kıvrım, bukleli (saç).

bukleli

* Kıvrımları olan (saç).

buklesiz

* Kıvrımları olmayan (saç).

buklet

* Bükülmüş iplik.

* Bu iplikten dokunmuş (giyecek).

bukran

* Saraçların kullandığı yün kırpıntısı.

bul

* Yalnız iki geniş yüzü testere ile düzeltilmiş tahta.

bula

* Yenge, amca veya dayı karısı.

bula bula bunu (onu, bir şeyi, bir kimseyi) bulmak

* var olanların en değersizini seçmek.

* kötü bir raslantıyı anlatmak için kullanılır.

bulada

* Büyük piliç.

bulak

* Kaynak, pınar.

bulama

* Bulamak işi.

* Genellikle üzüm sırasının kaynatılması ile yapılan koyu pekmez.

bulamaç

* Sulu, cıvık hamur.

* Bu koyulukta yapılan çeşitli hamur yemekleri.

* Karşık, oradan buradan toplanmış.

bulamak

* Bir nesnenin her yanını bir şeye değdirerek üstünü onunla kaplamak, bir nesneyi başka bir maddeye

batırmak.

* Kirletmek.

bulandırıcı

* Bulantı veren.

* Tiksindirici, nefret uyandıran.

bulandırılmak

* Bulandırmak işi yapılmak.

bulandırmak

* Bulanmasına yol açmak, bulanmasını sağlamak.

* İki veya daha çok şeyi birbirlerinden fark edilmeyecek biçimde karıştırmak.

bulanık

- * Bulanmış olan, duru olmayan.
- * Bulutlu, kapalı.
- * Açık seçik görünmeyen, net olmayan.
- * (bakış) için, Donuk, anlamsız; fersiz.
- * Niteliği tam anlaşılmayan.

bulanıkça

- * Biraz bulanık olan, çok duru olmayan.

bulanıklaşma

- * Bulanıklaşmak işi veya durumu.

bulanıklaşmak

- * Bulanık olmak.

bulanıklaştırmak

- * Bulanık duruma getirmek.

bulanıklık

- * Bulanık olma durumu.

bulanış

- * Bulanmak işi veya biçimi.

bulanma

- * Bulanmak işi.

bulanmak

- * Bulamak işine konu olmak, her yanı bir şeyle kaplanmak.
- * Duruluğunu yitirmek.
- * Parlaklığını ve açıklığını yitirmek.
- * (iç, mide içi) Bulantısı olmak.
- * Karışmak.

bulantı

- * Midede duyulan ve insana kusacak gibi bir duygu veren durum.

bulantı vermek

- * (içini, midesini) bulandırmak.

bulaşıcı

- * Birinden başkasına geçen, bulaşan, sri.

bulaşıcı hastalık

- * Mikrop yolu ile yayılan hastalık.

bulaşık

- * Yiyecek veya içecekte kullanılan yıkanmamış mutfak eşyası veya kap kakak.
- * Bulaşmış olan.
- * Yapışkan, sulu.
- * İz, etki, kalıntı.

bulaşık adam

- * Yolsuz, uygunsuz işler yapan, sataşma alışkanlığı olan kimse.

bulaşık bezi

- * Bulaşıkları yıkamak için kullanılan bez.

bulaşık deniz

* Mayın tehlikesi olan deniz.

bulaşık deterjanı

* Bulaşık tozu.

bulaşık eldiveni

* Bulaşık yıkarken kullanılan plâstikten yapılmış geçirimsiz eldiven.

bulaşık gemi

* Tayfalarında veya içindeki yolcular arasında bulaşıcı hastalık bulunan gemi.

bulaşık iş

* Yolsuz, uygunsuz, kirli iş.

bulaşık makinesi

* Bulaşık yıkamaya yarayan alet.

bulaşık makinesi tuzu

* Bulaşık makinelerinde suyun içinde veya yıkananların üzerinde kireç kalıntılarını yok eden kimyasal bileşim.

bulaşık suyu

* Bulaşık yıkarken kullanılan su.

bulaşık suyu gibi

* (sulu yiyecek ve içecekler için) kötü hazırlanmış, tadı tuzu olmayan.

bulaşık tozu

* Bulaşıkları yıkarken kullanılan, temizleme ve arıtma özelliği bulunan toz.

bulaşıkçı

* İşini kirli kapları yıkamak olan kimse.

bulaşıkçılık

* Bulaşıkçının işi.

bulaşıkhanesi

* Kışla, okul, otel gibi yerlerde bulaşık yıkamaya ayrılan özel bölüm.

bulaşıklık

* Bulaşık olma durumu.

bulaşılma

* Bulaşılmak işi veya durumu.

bulaşılmak

* Bulaşmak işine konu olmak.

bulaşkan

* Bulaştığı yerden kolay temizlenemeyen, yapışkan.

* Sataşma, kavga etme alışkanlığı olan.

bulaşkanlık

* Bulaşkan olma durumu.

bulaşma

* Bulaşmak işi.

bulaşmak

* Bir nesne, üzerine sürülen bir şey yüzünden kirlenmek.

* İstenilmeyen bir madde bir şeye sürülmek.

* (hastalık) Geçmek, sirayet etmek.

- * atmak, sataşmak, tedirgin etmek.
- * İstmeden veya rastlantı sonucu bir işe kaşmak.

bulaştırılma

- * Bulaştırılmak işi veya durumu.

bulaştırılmak

- * Bulaştırmak işine konu olmak.

bulaştırma

- * Bulaştırmak işi veya durumu.

bulaştırmak

- * Bulaşmasına yol açmak.

bulatmak

- * Bulaştırmak.

buldok

* Köpekgillerden, burnu basık, alt çenesi üsttekinden uzun, iri ve güçlü bir köpek türü (Canis familiaris molosus hibernicus).

buldozer

- * Önündeki geniş bıçakla toprağı sıyırtıp engebeleri kaldıran, tekerlekli veya tırtıllı bir yol makinesi.

buldukça bunar (veya bulmuş da bunuyor)

- * bulduğıyla yetinmiyor da daha çoğunu istiyor.

buldumcuk

- * Sonradan görme.

buldumcuk olmak

- * bir şeye sonradan ulaşınca şımarmak.

buldurma

- * Buldurmak işi.

buldurmak

- * Bulmak işini yaptırmak.

buldurtma

- * Buldurtmak işi.

buldurtmak

- * Bulmasını veya buldurmasını sağlamak.

Bulgar

- * Slâvların güney kolundan olan bir halk veya bu halkın soyundan olan kimse.
- * Bulgaristan'a özgü olan, Bulgaristanla ilgili olan.

Bulgarca

- * Bulgar dili.

bulgari

- * Dört telli bağlama.

Bulgaristanlı

- * Bulgaristan halkından olan (kimse).

bulgu

- * Var olduğı hâlde bilinmeyeni bulup ortaya çıkarma işi ve bu işin sonunda elde edilen şey.
- * Araştırma verilerinin çözümlenmesinden çıkarılan bilimsel sonuç, netice.

* Vücuttaki işlevsel bir bozukluğun, hastalığın belirlenmesine yarayan olgu veya olay, araz, semptom.

bulgulama

- * Bulgulamak işi.
- * Yeni olayları ve bilgileri bulma yöntemi ve öğretisi.

bulgulamak

- * Yeni olayları ve bilgileri bulmak.

bulgur

- * Kaynatılıp kurutulduktan ve kabuğu çıkarıldıktan sonra kırılan buğday.
- * Sert ve ufak taneler durumunda yağın kar, ebe bulguru.

bulgur bulgur

- * Bulgur tanesi gibi.

bulgur çorbası

- * Domates, bulgur, taze biber, soğan, tereyağı ve salça kullanılarak hazırlanan bir çorba türü.

bulgurcu

- * Bulgur yapan ve satan kimse.

bulgurcuk

- * Güneş yüzeyinde teleskopla seçilebilen küçük, dairesel görünüşlü parçacıklardan her biri.

bulgurculuk

- * Bulgurcunun işi veya mesleği.

bulgurlama

- * Bulgurlamak işi.

bulgurlamak

- * Bulgur tanaları gibi küçük parçalara ayırmak.

bulgurlanma

- * Bulgur tanaları gibi küçük parçalara ayrılma.
- * Güneş yüzeyinde bulgurcuk denilen taneciklerin kaynaşması olayı.

bulgurlu köfte

- * İnce bulgurla yoğrulmuş köfte.

bulgurlu pilâv

- * Bulgurla pişirilen pilâv.

bulgurluk

- * Bulgur yapmaya elverişli.

Bulgurlu'ya gelin mi gidecek?

- * gereği yokken ivedi ve sürekli olarak dikiş, nakış gibi işlerle uğraşanlara şaka yollu söylenir.

bulgusal

- * Bulguyla ilgili, bulguya ait.

bulgusal yöntem

- * Öğretilmek istenen şeyi, öğrencilerin kendilerinin bulmasını sağlayan öğretim yöntemi.

bullak

- * Bkz. allak bullak.

bulma

- * Bulmak işi.

bulmaca

- * Çeşitli biçimlerde düzenlenen ve düşündürerek, aratarak buldurmayı amaç edinen oyun.

bulmak

- * Arayarak veya aramadan, bir şeyle, bir kimse ile karşılaşmak; bir şeyi elde etmek.
- * Kaybedilen bir şeyi yeniden ele geçirmek.
- * Varlığı bilinmeyen bir şeyi ortaya çıkarmak, keşfetmek.
- * İlk kez yeni bir şey yaratmak, icat etmek.
- * İstenilen şeye kavuşmak, nail olmak.
- * Bir yer, bir noktaya erişmek, ulaşmak.
- * Herhangi bir görüşe, bir yargıya varmak.
- * Seçmek, uygun saymak.
- * Sağlamak, temin etmek.
- * (kabahat, suç, kusur için) Yükleme.
- * Erişmek.
- * Cezaya uğramak.
- * Hatırlamak.

bulucu

- * Bir şeyi bulan, bir buluş yapan kimse, kâşif.
- * Gazları, mayınları, radyoaktif mineralleri, manyetik dalgaları bulmaya yarayan araç, detektör.

bulûğ

- * Erin olma, balığ olma, erinlik.

bulûğ çağı

- * Ergenlik çağı.

bulûğa ermek

- * erinleşmek.

bulundurma

- * Bulundurmak işi.

bulundurmak

- * Var olmasını, hazır bulunmasını sağlamak.
- * Eksik etmemek.

bulunma

- * Bulunmak işi.

bulunmak

- * Bulmak işine konu olmak.
- * Herhangi bir durumda olmak.
- * (bir yerde) Olmak.
- * Bulunmaz, eşsiz, benzersiz, güç bulunan.

bulunmaz Hint kumaşı

- * çok az bulunduğu ve çok değerli olduğu sanılan şey.

buluntu

- * Kazı veya araştırmalarla ortaya çıkarılmış olan, bazen de rast gelinerek bulunan eski çağlardan kalma eşya.
- * Sokakta bulunup alınan çocuk.

bulup buluşturmak

- * çaba göstererek sağlamak, yaratmak.

buluş

- * Bulmak işi veya biçimi.
- * İlk defa yeni bir şey yaratma, icat.
- * Bilinen bilgilerden yararlanarak daha önce bilinmeyen yeni bir bulguya ulaşma veya yöntem geliştirme, icat.
- * Konu, duygu, düşünce ve hayalde başkalarının etkisinden sıyrılarak, bunların işlenişinde yeni bir yol tutma.

buluş hakkı

* Bir buluşun veya o buluşu uygulama alanında kullanma hakkının bir kimseye ait olduğunu gösteren belgeye karşılık kazanılan hak.

buluşma

* Buluşmak işi.

buluşma yeri

* Buluşulacak yer.

buluşmak

- * Bir araya gelmek; karşılaşmak.
- * Önceden belirlenmiş bir yer ve zamanda bir araya gelmek.
- * Kavuşmak.

buluşturma

* Buluşturmak işi.

buluşturmak

* Bir araya gelmelerini sağlamak, bir araya getirmek.

buluşulma

* Buluşulmak işi.

buluşulmak

* Buluşmak işi yapılmak.

bulut

- * Atmosferdeki su damlacıkları ve buz taneciklerinin görülebilir yoğunluk kazanmasıyla oluşan, biçimleri, yükseklikleri ve yol açtıkları hava olaylarıyla birbirinden ayrılan yığınlar.
- * Herhangi bir şeyden oluşan yoğun yığın.
- * Keder, endişe.

bulut gibi

* Çok sarhoş.

bulut uk

* Küçük bulut.

bulutlanma

* Bulutlanmak işi.

bulutlanmak

- * Bulutlarla kaplanmak.
- * Kederlenmek, h   nlenmek.

bulutlu

- * Bulutlarla kaplanmış, bulutlanmış.
- *  zerinde bulut varmış gibi bulanık görünen.
- * (bellek için) Karışık, net olmayan.

bulutsu

* Uzayda ekseni çevresinde yavaşça dönen, kızgın gaz ve tozlardan oluşmuş gök varlığı, neb l z.

bulutsuz

* Bulutu bulunmayan, açık, berrak.

buluttan nem kapmak

* en küçük bir şeyden alınmak, çok alıngan olmak.

bulvar

* Şehir içinde ağaçlı, geniş cadde.

bumbar

- * Büyükbaş ve küçükbaş hayvanların kalın bağırsağı.
- * Bu bağırsağa ciğer, kıyma, pirinç veya bulgur doldurularak yapılan yemek.
- * Soğuşun girmesini önlemek için kapı ve pencere aralıklarına takılan, içi pamuk dolu, uzun bez kılıf.

bumburuşuk

- * Çok, iyice buruşmuş olan.

bumbuz

- * Çok soğuk.

bumerang

- * Kıvrık bir sopaya benzeyen ve fırlatıldığında geri dönen, ağaçtan yapılmış bir av aracı.

bumlama

- * Bumlamak işi.

bumlamak

- * Lâstik tırnaklarının janta iyi oturmamasından dolayı jantın iç lâstik üzerine basması sonucu lâstik patlamak.

bun

- * Sıkıntı.

buna

- * Bu zamirinin yönelme eki almış durumu.

buna değdi (idi) buna değmedi (idi) diyerek

- * birçok şey arasından, iyilerini seçmeye başlamışken önce beğenmeyip bıraktıklarını da sonradan, yeniden seçip alarak.

bunak

- * Bunamış olan (kimse), ateh getirmiş olan (kimse), matuh.

bunakça

- * Bunağa benzer, biraz bunak.
- * Bunağa yakışır (bir biçimde), bunak gibi.

bunaklık

- * Bunak olma durumu.

bunalım

- * Doğal bir süreçte birdenbire oluşan aykırılık, bunluk, buhran, kriz.
- * Tehlikeli sonuç doğurabilecek gerginlik, buhran.
- * Bir hastalıkta iyileşme veya ölümle sonuçlanan, birdenbire olan fizyolojik değişiklik, kriz.
- * Çoğunluğa ilişkin satın alma gücünün durması, satış değerlerinin düşmesi, çalışma gücünün azalması gibi sebeplerle ortaya çıkan iktisadî durum, kriz.
- * Ruhî yönden sonucu tehlikeli olabilecek durum.

bunalım geçirmek

- * herhangi sebeple oluşan bunalımı yaşamak.

bunalıma düşmek

- * ruhî bakımdan gerginlik veya sıkıntı içine girmek.

bunalımlı

- * Gerginlik, sıkıntı veren, gerginliği olan.

bunalış

- * Bunalmak işi veya biçimi.

bunalma

* Bunalmak işi.

bunalmak

* Soluk alması güçleşmek.

* Çok sıkılmak, çok tedirgin olmak.

bunaltı

* Sıkıntı, iç sıkıntısı.

bunaltıcı

* Boğucu, sıkıcı, sıkıntı veren.

bunaltılma

* Bunaltılmak işi veya durumu.

bunaltılmak

* Bunalmasına yol açılmak.

bunaltma

* Bunaltmak işi.

bunaltmak

* Bunalmasına yol açmak.

bunama

* Frengi, alkolizm gibi dış sebeplerden veya yaşlılık, damar tıkanması gibi iç sebeplerden ileri gelen, zihnî bağıntının kopması, ateh.

bunamak

* Frengi, alkolizm gibi dış sebeplerden veya yaşlılık, damar tıkanması gibi iç sebeplerle zihnî bağıntı kopmak, ateh getirmek.

bunayış

* Bunamak işi veya biçimi.

bunca

* Epey, çok.

* Bu kadar, bu denli.

buncağz

* Bunun gibi.

bunda

* Bu zamirinin kalma durumu.

bunda bir iş var

* olayın bir iç yüzü, durumun gizli bir yönü var.

bundan

* Bu zamirinin çıkma eki almış durumu.

bundan böyle

* bundan sonra.

bundan iyisi can sağlığı

* bu en iyisidir, daha iyisi olamaz.

bungalov

* Hindistan'da tek katlı, genellikle tahtadan yapılmış, veranda ile çevrili ev.

* Genellikle tahtadan yapılmış, tek katlı ev.

bungun

* Sıkıntılı.

bungunlaştırmak

* Bungun hâle getirmek.

bunlar

* Bu zamirinin çoğul eki almış durumu.

bunlu

* Sıkıntılı.

bunluk

* Bunalım, sıkıntı.

bunmak

* Beğenmemek, azımsamak, küçümsemek.

bunu

* Bu zamirinin belirtme eki almış durumu.

bunun

* Bu zamirinin tamlayan durumu.

bunun burası

* dikkati çekmek için "burası" anlamında kullanılır.

bununla birlikte

* Buna ek olarak.

* Bunun böyle olduğuna bakmayarak.

bura

* (bu ve ara kelimelerinden) Bu yer.

* Kalma ve çıkma durumlarında orta hecenin düştüğü ve burda, burdan biçimlerinin kullanıldığı da görülür.

buracıkta

* Çok yakın ve belirli bir yeri gösterir.

burada

* Bu yerde.

buradan

* Buradan.

buradayım diye bağırarak

* göze çaracak bir yerde bulunmak.

buranın

* Güçlü esen rüzgâr.

buralar

* bu yerler.

buralı

* Bu memleketli, bu yerin halkından.

buram buram

* (duman, koku gibi havada yayılan şeyler için) Pek çok.

burası

* Bu yer, bura.

burcu

* Güzel koku, ıtır.

burcu burcu

* (koku için) Güzel güzel, pek güzel.

burcumak

* Güzel koku yaymak.

burç

* Kale duvarlarından daha yüksek, yuvarlak, dört köşe veya çok köşeli kale çıkıntısı.

* Zodyak üzerinde yer alan on iki takım yıldız verilen ortak ad.

burç

* Ökse otu.

burçak

* Baklagillerden, taneleri hayvan yemi olarak kullanılan yıllık bir yem bitkisi (Vicia ervilia).

* Bu bitkinin mercimeğe benzeyen tanesi.

burçlar kuşağı

* Gök küresinde tutulma çemberinin geçtiği ve üzerinde on iki burçun (Koç, Boğa, İkizler, Yengeç, Aslan, Başak, Terazi, Akrep, Yay, Oğlak, Kova, Balık) eşit aralıklarla dağıtıldığı kuşak. \343 Zodyak.

burdurma

* Burdurmak işi.

burdurmak

* Burmak işini yaptırmak.

burgacık

* Bkz. kargacık burgacık.

burgaç

* Anafor, girdap.

burgata

* Tel ve bitkisel halatların pus (2.54 cm) olarak çevresini belirten birim.

burgu

* Tahtada belirli delik açmaya yarayan delgiye takılı sarma, yivli, keskin, çelik alet.

* Tıpa çekmeye yarayan, ucu sivri ve helis biçiminde demir alet, tirbuşon.

* Yerin orta ve derin katmanlarına inebilmeyi sağlayan delici alet.

* Telli sazlarda, telleri germeye yarayan mandal.

burgu makarna

* Burgu biçiminde dökülmüş ve fırınlanmış makarna.

burgulama

* Burgulamak işi.

burgulamak

* Burgu ile delmek, delik açmak.

burgulanma

* Burgulanmak işi.

burgulanmak

* Burgulamak işine konu olmak, burgu ile delinmek.

burgulu

* Burgusu olan.

* Burgulanmış olan.

burgusuz

- * Burgusu olmayan.
- * Burgulanmamış olan.

burhan

- * Kanıt.
- * Belgit.

burjuva

- * Şehirlerde yaşayan, özel imtiyazlardan yararlanan şehirli.
- * Orta sınıftan olan kimse, kent soylu.

burjuva edebiyatı

- * Orta sınıf halk kesimine hitap eden edebiyat.

burjuvaca

- * Burjuva gibi, burjuvaya yakışan biçimde.

burjuvalık

- * Burjuva olma durumu.

burjuvazi

- * Burjuva sınıfı, kent soyluluk.

burkma

- * Burkamak işi.

burkmak

- * Burarak çevirmek.
- * Burkulmak.
- * Acı vermek, üzme.

burkucu

- * Burkma işini yapan.
- * Üzücü.

burkulma

- * Burkulmak işi.

burkulmak

- * Burkmak işine konu olmak.
- * Vücuttaki organlardan biri birdenbire kendi eklemi üzerinde dönmek.
- * Üzüntü duymak.

burlesk

- * Sanat alanında ve özellikle edebiyatta rastlanan, komikliğe dayanan bir tür.

burma

- * Burmak işi.
- * Sarıgıburma tatlısının bir adı.
- * Burularak yapılmış bilezik.
- * Burulmuş, burularak yapılmış, kıvrılmış.
- * Hadım etme, iğdiş etme.
- * Musluk.
- * Eğrilmek için bükülmüş yün.
- * Yaş iken burularak kurutulan ot.
- * Kuru incir.

burmak

- * Bir şeyi iki ucundan tutup ekseni çevresinde çevirerek bükme.

- * Hadım etmek, iğdiş etmek.
- * Ağza kekre tat vermek.
- * (mide, bağırsak) Sancımak.
- * Üzmek, sıkıntı vermek.

burnaz

- * İri ve uzun burunlu.

burnu bile kanamamak

- * tehlikeli bir durumdan yara bere almadan kurtulmak.

burnu büyük

- * kibirli.

burnu büyümek

- * kibirlenmek, büyüklenmek.

burnu havada

- * kendini çok beğenmiş (olmak).

burnu havada (veya kaf dağında) (olmak)

- * çok kibirli (olmak).

burnu kınılmak

- * büyüklenemez duruma gelmek.

burnu sürülmek (veya burnu sürtmek)

- * sıkıntı çektikten sonra daha önce beğenmediği bir durumu kabul etmek, gururundan vazgeçmek.

burnu yere düşse almaz

- * kendini beğenmiş, kibirli.

burnuna girmek

- * birine çok sokulmak.

burnunda (veya gözündə) tutmek

- * çok özlemek.

burnundan (fitil fitil) gelmek

- * elde ettiği güzel şey, sonradan gelen üzüntüler üzerine kendisine zehir olmak.

burnundan ayrılmamak

- * yanından gitmemek, uzaklaşmamak.

burnundan düşen bin parça olmak

- * çok asık suratlı olmak.

burnundan kıl aldırmmamak

- * kendisine hiç söz söyletmemek, çok huysuz olmak.

burnundan solumak

- * çok öfkelenmiş olmak.

burnundan yakalamak

- * birini yönetimi altına almak, kaçamak bulamayacağı duruma getirmek.

burnunu çekmek

- * sümüğünü çekmek.
- * umduğunu bulamamak, amacına ulaşmamak.

burnunu kırmak

- * birini güç durumda bırakarak büyüklenmesini veya direnişini yok etmek.

burnunu sıksan canı çıkacak
* çok zayıf ve güçsüz kimseler için kullanılır.

burnunu sokmak
* gerekmediği hâlde her işe karışmak.

burnunun dibi
* çok yakını.

burnunun dibine sokulmak
* çok yaklaşmak, iyice yaklaşmak.

burnunun dikine (veya doğrusuna) gitmek
* öğüt dinlemeyerek kendi bildiği gibi davranmak.

burnunun direği kırılmak
* çok pis bir koku duyarak tedirgin olmak.

burnunun direği sızlamak
* (maddî veya manevî) çok acı duymak, çok üzülmek.

burnunun ucundan ötesini (veya ilerisini) görmemek
* kıt düşünceli olmak.

burnunun ucunu görmemek
* çok sarhoş olmak.

burnunun yeli harman savurmak
* büyüklenmek, kibirlenmek.
* çok öfkelenmek.

burs
* Bir öğrencinin öğrenimini yapması veya bir kimsenin bilgi ve görgüsünü artırması için belli bir süre devlet veya özel kuruluşlarca, ödenen aylık para.
* Bu amaçla vakfedilmiş paranın veya malın geliri.

burslu
* Burs alan, bursu olan.

burssuz
* Burs almayan, bursu olmayan.

burtlak
* Taşlık, çalılık yer.

buru
* Sancı, buruntu.

buruk
* Burulmuş olan.
* Tadı kekre olan.
* Alınarak küskünlük gösteren, gücenmiş (kimse).
* Uygun olmayan şartlar sonucu dönerek büyüyen ağacın kerestesi.

buruk buruk
* Buruk bir biçimde.

burukça
* Tadı biraz buruk olan.

buruklaşma

* Buruklaşmak işi veya durumu.

buruklaşmak

* Buruk durum almak.

burukluk

* Buruk olma durumu, kekrelik.
* Kûskûnluk, gücenmişlik.

buruksu

* Buruğa benzer, buruk gibi.

burulma

* Burulmak işi.

burulma dayanımı

* Elyafını bükerek kırmaya çalışan kuvvete karşı ağacın gösterdiği direnç.

burulmak

* Ekseni çevresinde döndürülmek.
* Sancımak, ağrımak.
* Alınarak kûskûnluk göstermek, gücenmek.

burum burum

* Burulmak fiili ile birlikte "çok fazla burulmak" anlamında kullanılır.

burun

* Alınla üst dudak arasında bulunan, çıkıntılı, iki delikli koklama ve solunum organı.
* Bazı şeylerin ön ve sivri bölümü.
* Karanın, özellikle yüksek ve dağlık kıyılarda, türlü biçimlerde denize uzanmış bölümü.
* Kibir, büyülenme.

burun boşlukları

* Burun deliklerinden yukarı doğru açılan, mukozayla kaplı boşluklar.

burun buruna

* Birbirine çok yakın ve yüz yüze.

burun buruna gelmek

* beklenmedik bir anda karşılaşmak, birbirlerine çok yaklaşmak.
* karşısında hissetmek.

burun bükmek

* beğenmemek, önem vermemek.

burun deliği

* Burnun iki boşluğundan her biri.

burun kanadı

* Burun deliğinin yan tarafındaki kabank bölüm.

burun kıvrırmak

* önem vermemek, küçümsemek, beğenmemek.

burun otu

* Burna çekilen tütün, enfiye.

burun perdesi

* Burun boşluğunu ikiye ayıran bölme.

burun şişirmek

* kibirlenmek.

burun yapmak

* üstünlük taslamak.

Burundili

* Burindi halkından olan (kimse).

burunduruk

* Hayvanları nallarken ısırması için dudaklarını kısırmaya yarayan kıskaç, yavaş.

burunlamak

* Dışlamak, aşağılamak.

burunlu

* Herhangi bir biçimde burnu olan.

* Çıkıntısı olan.

* Kendini beğenmiş, onurlu, kibirli.

burunluk

* Burunsak.

burunsak

* Hayvan yavrusunun anasından süt emmesini önlemek için burnuna geçirilen başlık.

* Hayvanların burunlarına geçirilen ip.

burunsalık

* Burunsak.

buruntu

* Buru, sancı, bağırsak bozukluğu.

buruş buruş

* Çok buruşmuş.

buruşma

* Buruşmak işi.

buruşmak

* Düzgünlüğü bozulmak, üzerinde kırışık ve katlamalar olmak.

* (ağızda) Kekrelik duymak.

* Tiksilmek, hoşlanmamak.

buruşturma

* Buruşturmak işi.

buruşturmak

* Buruşuk duruma getirmek.

buruşuk

* Gerginliği, düzgünlüğü kalmamış buruşmuş olan.

buruşukça

* Biraz buruşuk olan, pek düzgün olmayan.

buruşukluk

* Buruşuk olma durumu.

* Ciltte oluşmuş kırışık.

buruşuksuz

* Buruşuğu olmayan.

busbulanık

* Çok bulanık.

buse

* Öpücük, öpme, öpüş.

buselik

* Klâsik Türk müziğinde on üç basit makamdan biri.

buselikaşiran

* Klâsik Türk müziğinde birleşik bir makam.

business klas

* İşlik orun.

but

* Vücudun kalça ile diz arasındaki bölümü.

* Hayvanların, bacaklarının gövdeye bitişik olan dolgun, etli bölümü.

butafor

* Oyun için gerekli sahne eşyası.

butaforcu

* Oyun için gerekli sahne eşyasını yapan uzman.

butik

* Giyim ve süs eşyası satılan dükkân.

butikçi

* Butik işleten kimse.

butikçilik

* Butik işletme işi.

butlan

* Batıl olma durumu.

* Geçersizlik, hükümsüzlük.

* Yanlılık, haksızlık.

buton

* Çalıştırmaya yarayan düğme.

buut

* Boyut.

* Uzunluk.

buydurmak

* Dondurmak, çok üşütmek.

buyma

* Buymak işi.

buymak

* Soğuktan donarak ölmek.

* Çok üşümek.

buyot

* Yatakta ısınmak için kullanılan sıcak su torbası.

buyruğu altına girmek

* bir kimse başka bir kimsenin isteklerini ister istemez yerine getirmek zorunda olmak.

buyruk

- * Belirli bir davranışta bulunmaya zorlayıcı söz, emir, ferman.
- * Egemenlik.

buyruk kulu
* Emir kulu.

buyrukçu
* Buyuran, emreden (kimse).

buyrulma
* Buyrulmak işi.

buyrulmak
* Buyurmak işi yapılmak.

buyrultu
* Sadrazam, vezir, beylerbeyi gibi yüksek devlet görevlilerince yazılan buyruk.
* İrade.

buyur
* Buyurun anlamında bir hitap sözü.

buyur etmek
* "buyurun" diyerek konuğu saygı ile içeri almak veya sofraya çağırarak.

buyur?
* anlamadım, sözünüzü tekrarlar mısınız?
* söyleyiniz, emrediniz.

buyurgan
* Sık sık buyruk veren, buyruk verir gibi konuşan.

buyurganlık
* Buyurgan olma durumu.

buyurma
* Buyurmak işi.

buyurmak
* Bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını kesin olarak söylemek, emretmek.
* Söylemek, demek, düşüncesini bildirmek.
* Gelmek, gitmek, geçmek, girmek.
* Almak.
* 'Etmek, eylemek' anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır.

buyuru
* Buyruk, emir.

buyurucu
* Buyruk, emir veren.

buyurun cenaze namazına!
* hiç beklenmedik kötü bir durum karşısında, şaka yollu üzüntü anlatır.

buz
* Donarak katı duruma gelmiş su.
* Çok soğuk bir etki uyandıran şey veya kimseleri anlatmak için kullanılır.

buz alanı
* Buzla.

buz bağlamak

* (sıvılar için) yüzeyi donmak.

buz dağı

* Kutup bölgelerinde buzullardan koparak akıntılarla yer değiştiren büyük buz parçası, aysberg.

buz duvarı

* Samimî olmamaktan ortaya çıkan, arzu edilmeyen, arada soğukluk yaratan durum.

buz gibi

* çok soğuk.

* (kötü nitelikler için) kesin bir gerçeği belirtir.

* (et için) temiz ve yağlı.

buz kalıbı

* Suyun belli biçimlerde donmasını sağlayan özel kap.

buz kesilmek

* buz gibi soğumak; buz durumuna gelmek.

* çok üşümek, donmak.

* şaşılacak, üzülecek bir durum karşısında donakalmak.

buz kesmek

* çok üşümek.

buz torbası

* Tedavi amacıyla kullanılan ve içinde buz parçaları bulunan plâstik bir torba.

buz tutmak

* (sıvı için) üstünde buz oluşmak, buzla kaplanmak.

buz üstüne yazı yazmak

* süresi, etkisi çok az olacak bir iş yapmak.

* bir kimseye etki yapmayan sözler söylemek.

buz yalağı

* Yüksek dağlarda kalıcı kar ve buzulun birlikte oluşturduğu, arkası ve yanları dik, önü açık, çember biçimli çukurluk.

buzağı

* Sütten kesilmemiş sığır yavrusu.

buzağılama

* Buzağılama işi.

buzağılama

* (sığır için) Yavrulama.

buzağışma

* Buzağışma işi.

buzağışmak

* Buzağı durumuna gelmek.

buzağılı

* Buzağısı olan.

buzağısız

* Buzağısı olmayan.

buzcu

* Buz satan kimse.

buzculuk

* Buzcunun işi veya mesleği.

buzçözer

* Buzu çözen, donmayı önleyen alet, defroster.

buzdolabı

* Yiyecek ve içecek gibi şeyleri soğuk olarak saklamaya yarayan, motorla çalışan dolap.

buzhane

* Buz yapılan yer.

* Soğuk hava deposu.

buzkıran

* Donmuş deniz, göl veya ırmaklarda ulaşımı öteki gemilere kolaylaştırmakta kullanılan, buzları kırarak yol açmak için yapılmış gemi.

buzla

* Deniz suyunun donmasıyla kutup bölgelerinde oluşan buz alanı, bankiz, aysfild.

buzlanma

* Buzlanmak işi.

buzlanmak

* Buzla kaplanmak, buz tutmak.

buzlar çözülmek

* buzlar erimeye ve kınlmaya başlamak.

* aradaki soğukluk, dargınlık, gerginlik ortadan kalkmak.

buzlaşma

* Buzlaşmak işi.

buzlaşmak

* Buz durumuna gelmek.

buzlu

* Buz tutmuş, buz bağlamış olan.

* Buz içinde tutularak, içine buz katılarak soğutulmuş.

* Buğulanmış gibi olan, saydam olmayan.

buzlu cam

* Saydamlığı giderilmiş cam.

* Televizyon ekranı.

buzluğan

* Üzerinde buz eksik olmayan yüksek dağ tepesi.

buzluk

* Yiyecek ve içecekleri soğutarak saklamak için kullanılan, buzla soğutulan kap veya dolap.

* Buzdolabının içinde buz yapan bölme.

buzuki

* Bağlamaya benzer, bozuk düzen çalınan bir Yunan çalgısı.

buzul

* Kutup bölgelerinde veya dağ başlarında aşağıya doğru ağır ağır yer değiştiren büyük kar ve buz kütlesi, cumudiye.

buzul bilimci

* Buzul bilimi uzmanı, glâsyolojist.

buzul bilimi

* Fizikî coğrafyanın buzulları ve yeryüzündeki işlevlerini konu alan bölümü, glâsyoloji.

buzul çağı

* Dördüncü zamanın, yeryüzünün bugünkünden daha büyük bölgelerinin buzullarla örtülü bulunduğu dönemi, pleistosen.

buzul dönemi

* Buzulların yayıldığı dördüncü zaman.

buzul kar

* Bir buzulun oluşmasında temel olan katılaşmış kar kümesi.

buzul kaynağı

* Buzulun eriyerek toprağın altına inen suyunu dışarıya veren kaynak.

buzul masası

* Çevresindeki buzlar erirken, altına rastlayan bölümü erimekten koruyan ve böylece buzdan bir ayak üzerinde kalan kütle.

buzul seli

* Buzulun erimesiyle oluşan sel.

buzul taş

* Buzulların taşıyıp biriktirdikleri, üzerleri çok kez parıltılı veya çizikli taşlar, moren.

buzullaşma

* Buzul durumuna gelme.

* Geçmiş çağlarda ve şimdi geniş veya dar bir bölgenin buzullarla örtülmesi olayı.

buzullaşmak

* Buzul durumuna gelmek.

buzullu

* Buzulu olan.

buzulsuz

* Buzulu olmayan.

bücür

* Ufak tefek ve kısa boylu, bodur (kimse).

bücürleşme

* Bücürleşmek işi.

bücürleşmek

* Bücür duruma gelmek.

bücürlük

* Bücür olma durumu.

Büdü

* Bkz. Edi ile Büdü.

büfe

* İçine sofra takımlarının bulunduğu dolap.

* Toplantılarda yiyecek ve içeceklerin konulduğu masa.

* İçki, yiyecek türü şeylerin satılıp tüketildiği yer.

büfeci

* Büfe işleten kimse.

büfecilik

* Büfe işletme işi.

Bügdüz

* Oğuz Türklerinin 24 boyundan biri.

büğe

* Büve.

bügelek

* Büve.

büğeme

* Büğemek işi.

büğemek

* Suyu önüne bent yaparak toplamak.

büğet

* Su birikintisi, gölcük.

büğlü

* Küçük büğlü, soprano büğlü, alto büğlü, bariton büğlü olarak dört türü bulunan, bakırdan, perdeli veya pistonlu müzik araçlarının adı.

büğrü

* Bkz. eğri büğrü.

bühtan

* Kara çalma, iftira.

bühtan etmek

* kara çalmak, iftira etmek.

bük

* Ovada veya dere kıyısında çalı ve diken topluluğu.

* Böğürtlen.

* Akarsu kıyısındaki verimli tarlalar.

* Dönemeç.

büken

* Oynak kemikleri arasındaki açılan daraltan kasların genel adı, açan karşıtı.

büklük

* Akarsu kıyısındaki verimli tarlalar, bük.

büklüm

* Bükülmüş, kıvrılmış şeylerin oluşturduğu kat.

* Dönemeç, viraj.

büklüm büklüm

* Çok büklümlü, kıvrım kıvrım.

bükme

* Bükme işi.

* Bükülmüş kaytan veya iplik.

* Vücudun bir bölümünü yanındaki bölüm üzerine kıvrma.

bükmek

* Sertçe çevirmek, kıvrırmak.

* Birkaç tel ipliği burarak sarmak.

* Eğmek.

- * Katlamak.
- * Döndürmek.

büktürme

- * Büktürmek işi.

büktürmek

- * Bükmek işini yaptırmak, kıvırtmak.

bükücü

- * Ağaç veya kontraplâkları kalıpla veya elle bükerek şekil veren kimse.

bükücülük

- * Bükücünün işi veya mesleği.

bükük

- * Bükülmüş, eğilmiş olan.

bükülgen

- * Kolay eğilip bükülen.
- * Bükünlü.

bükülgenlik

- * Bükülgen olma durumu.

bükülme

- * Bükülmek işi.

bükülmek

- * Bükmek işine konu olmak, katlanmak.
- * (iplik için) Eğrilmek.
- * Eğilmek.
- * Yönelmek.

bükülü

- * Bükülmüş olan.

bükülüş

- * Bükülmek işi veya biçimi.

büküm

- * Bükmek işi.
- * Bir şeyin bükülmüş yeri, kat, kıvrım.
- * (iplik, yün vb. için) Bir defada eğrilmiş ip miktarı.

bükümlü

- * Bükülmüş olan, bükümü olan.

bükümsüz

- * Bükülmemiş olan, bükümü olmayan.

bükün

* Gramer görevleri ve yapı bakımından, kelime köklerinin başında, içinde veya sonunda türlü değişikliklerin olması, insiraf.

bükünlü

- * Türetmede ve çekimde kelime kökleri değişikliğe uğrayan (dil), insirafı.

bükünlü dil

- * Gramer görevleri ve yapı bakımından kelime köklerini değiştiren dil: Arapça fail, fiil; şair, şiir gibi.

bükünme

* Bükünmek işi.

bükünmek

* Kıvrılmak, bükülmek.
* Ağrıdan, sancıdan kıvranmak.

büküntü

* Bükme sonucu oluşan biçim veya iz.
* Bağırsakta olan ağrı.
* Dönemeç, viraj.

büküş

* Bükme işi veya biçimi.

bülbül

* Karatavukgillerden, sesinin güzelliği ile tanınmış olan ötücü kuş (Luscinia megarhynchos).
* Sesi çok güzel olan kimse.

bülbül çanağı

* Çok ufak (kâse).

bülbül gibi bilmek

* çok iyi öğrenmiş olmak.

bülbül gibi konuşmak (veya okumak)

* kolaylıkla konuşmak, okumak.

bülbül gibi konuşturmak (veya söyletmek)

* itiraf ettirmek.

bülbül gibi söylemek

* hiçbir şey saklamadan bildiklerini söylemek, itiraf etmek.

bülbül gibi şakımak

* güzel sesle, neşeyle konuşmak.

bülbül kesilmek

* bir etki veya baskı altında çokça konuşmak.

bülbülkonağı

* Bir tür hamur tatlısı.

bülbülleşme

* Bülbülleşmek işi.

bülbülleşmek

* Bülbül gibi ötmek veya şakımak.

bülbülü altın kafese koymuşlar, "ah vatanım" demiş

* kişi, yurdu dışında ne kadar zengin olursa olsun, yine de yurdunu özler.

bülbülün çektiği dili belâsı

* ilerisi düşünülmeden söylenen söz insanın başına dert açabilir.

bülbülyuvası

* Daire biçiminde, ortası çukur ve bu çukur yere piştikten sonra dövülmüş Antep fıstığı konulan bir tür hamur tatlısı.

bülten

* Özel veya resmî kurum ve kuruluşlar veya yetkili kişilerce herhangi bir durumla ilgili olarak süreli veya süresiz yayımlanan duyuru.
* Dergi.

bünye

- * Vücut yapısı.
- * Yapı, kuruluş.

bünyece

- * Bünye olarak, bünye bakımından.

bürgü

- * Baş örtüsü.
- * Çarşaf.
- * Atkı.
- * İnce perde.

bürgülü

- * Bürgüsü olan.

büro

- * Çalışma odası, yazıhane.
- * Danışma ve yazı işlerinin yürütüldüğü iş yeri.
- * Bölüm, şube.
- * Yazı masası.

bürokrasi

- * Kırtasiyecilik.
- * Kamu yönetimi.

bürokrat

- * Devlet dairesinde çalışan görevli.
- * Kırtasiyeci.

bürokratik

- * Kırtasiyecilikle ilgili.
- * Kamu yönetimi ile ilgili.

bürudet

- * Soğukluk.

bürük

- * Duvak.

bürülü

- * Bürünmüş.

bürüm

- * Bürülmüş, dürülmüş, katlanmış olan şey.

bürümcek

- * Koza gibi yumaklanmış şey.

bürümcük

- * Ham ipekten dokunmuş giysi kumaşı.
- * Ham ipekten dokunan bir tür iç çamaşır kumaşı.

bürüme

- * Bürümek işi.

bürümek

- * Sarmak, kaplamak, örtmek, basmak, istilâ etmek.
- * Çok, güçlü etkilemek.

bürünme

* B r nmek i i.

bürünmek

- * B r nmek içine konu olmak.
- * Sar nmak,  rt nmek.
- * Bir g r n  e girmek.

b ryan

- * Bkz. biryan.

b ryan pil v 

- * Kemiksiz koyun eti, pirinç, soğan, domates, baharat ve yağı kar  ımıyla fırında pişirilen bir pilâv türü.

b ryancı

- * Bkz. biryancı.

büsbütün

- * İyiden iyiye, iyice, tamamen, tamamıyla, temelli.

b st

- * Vücudun, omuzlarla birlikte göğüsten yukarı bölümü.
- * Heykelt ra lıkta ba ı, g ğ  , bazen de omuzları içine alan sanat ürünü.

bütan

- * Metal bidonlar içinde az bir basıncı altında sıvıla an, yakıt olarak yararlanılan HC formülündeki hidrokarbür gazı.

bütçe

- * Devletin, bir kuruluşun, bir aile veya bir kimsenin gelecekteki belirli bir süre için tasarladığı gelir ve giderlerini tür ve ayrıntılarıyla gösteren  izelge.
- * Devlet ve öteki kurulu  veya toplulukların belirli bir dönem içindeki gelir ve giderlerinin oranlama niceliklerini önceden belirleyen, onaylayan ve bu işlemlerin yapılmasına izin veren kanun veya karar.

bütçe açığı

- * Bütçede belirlenen giderlerin gelirlerden çok olması durumu.

bütçe yılı

- * Bir bütçenin uygulanmaya ba ladığı günden ertesini yıl aynı güne kadar geçen süre.

bütçeleme

- * B t elemek i i.

b t elemek

- * Bütçe yapmak veya hazırlamak.

büten

- * Olefin grubundan C₄H₈ formülünde iki hidrokarbonun adı.

bütün

- * Eksiksiz, tam.
- * Par alanmamı .
- * Çok sayıdaki varlık ve nesnelerin hepsi, bütünü.
- * Ufaklık, bozukluk olmayan (para).
- * Birlik, tamlık.

bütün bütün

- * Büsbütün.

bütün bütüne

- * Bütün olarak, tamamıyla.

bütüncü ekonomi

* Ekonominin bütün alanlarını kapsayan yapı ve oluşum, makro ekonomi.

bütüncül

* Totaliter.

bütüncüllük

* Bütüncül olma durumu.

bütünleme

* Bütünlemek işi, bütün, tek parça durumuna getirme, tamamlama, ikmal.
* Bütünleme sınavı.

bütünleme sınavı

* İlk ve orta dereceli okullarla üniversite ve yüksek okullarda bütünlemeye kalan öğrenciler için genellikle yaz tatili veya dönem sonunda açılan sınav, ikmal imtihanı.

bütünlemek

* Eksiksiz duruma getirmek, tamamlamak.
* Ufak, bozuk paraları büyük para durumuna getirmek.

bütünlemeli

* Bütünleme sınavına girmesi gereken (öğrenci).

bütünlemeye kalmak

* bir öğrenci yarı yıl veya öğretim yılı sonunda bir veya birden çok dersten bir kez daha sınava girmek üzere başarısızlığa uğramak, ikmale kalmak.

bütünlenme

* Bütünlenmek işi veya durumu.

bütünlenmek

* Bütünlemek işine konu olmak, ikmal edilmek, tamamlanmak.

bütünler

* Bütün durumuna getiren veya bütün durumuna getirmek için eklenen, mütemmim.

bütünler açısı

* Ölçülerinin toplamını 180° ye çıkaran açılardan her biri.

bütünleşme

* Bütünleşmek işi.

bütünleşmek

* Bütün duruma gelmek.

bütünletme

* Bütünletmek işi.

bütünletmek

* Bütün durumuna getirmek, tamamlatmak.

bütünleyen

* Bütün durumuna getiren, mütemmim.

bütünleyici

* Bütünleme işini yapan.

bütünlük

* Bütün olma durumu.

bütünsel

* Bütün niteliğinde olan, bütünle ilgili, total.

bütünsellik

* Bütün olma durumu.

büve

* Daha çok sığırlara saldıran, onların kanını emen, vızıltısıyla tedirginlik yaratan sokucu sinek (Hypoderma bovis).

büvelek

* Büve.

büvet

* Bkz. Bütet.

büvet

* (İstasyon, tiyatro, sinema gibi yerlerde) Yiyecek ve içecek satılan küçük büfe.

büyü

* Tabiat kanunlarına aykırı sonuçlar elde etmek iddiasında olanların başvurdukları gizli işlem ve davranışlara verilen genel ad, afsun, sihir, füsün, bağ.

* Karşı durulmaz güçlü etki.

büyü bozmak

* yapılmış bir büyüü etkisiz duruma getirmek.

büyü bozulmak

* yapılmış bir büyü etkisiz duruma getirilmek.

büyü yapmak

* büyü yolu ile etki altına almaya veya aldırmaya çalışmak.

büyücek

* Biraz büyük, büyüğe yakın.

büyücü

* Büyü yapan kimse, sihirbaz.

* Çevresindekileri çabuk ve güçlü olarak etkileyen kimse.

büyücülük

* Büyücünün yaptığı iş, sihirbazlık.

büyüğümsü

* Büyüğe yakışır, büyük gibi, büyüklere özgü.

büyük

* (somut nesneler için) Boyutları, benzerlerinden daha fazla olan, küçük karşıtı.

* (soyut kavramlar için) Çok, ortalamayı aşan.

* Niceliği çok olan.

* Üstün niteliği olan.

* Yetişkin, belli bir yaşa gelmiş.

* Önemli.

büyük (şöz) söylemek

* yapacağı bir şey hakkında kesin konuşarak övünmek.

büyük abdest

* Dışkı, kaka.

büyük abdesti gelmek

* göden bağırsağını boşaltma gerekliliğini duymak.

büyük aile

* Büyük baba, büyük anne ile bunların evli oğullarından, gelinlerinden ve çocuklarından oluşan aile.

büyük amiral

* Bazı ülkelerde kara ordusunda mareşale denk sayılan donanma subaylarının en yüksek aşamasındaki amiral.

büyük ana

* Büyük anne.

büyük anne

* Annenin veya babanın annesi, nine.

büyük atardamar

* Kalbin kasılması ile karıncıklardaki kanı bütün vücuda taşıyan ana atardamar.

büyük baba

* Annenin veya babanın babası, dede.

büyük balık küçük balığı yutar

* güçlüler, güçsüzleri ezer.

büyük başın derdi büyük olur

* büyük işlerin başında bulunanların karşılaştacağı güçlükler de çoktur.

büyük boy

* Normal ölçülerden daha büyük.

büyük çember

* Bir kürenin merkezinden geçen bir düzlemde ara kesiti olan çember.

büyük dalga

* (radyo yayını için) Uzun dalga.

büyük defter

* Ticarî bir kuruluşun aylık ve bilânço hesaplarını gösteren defter.

büyük elçi

* Üstün aşamalı elçi.

büyük elçilik

* Büyük elçi olma durumu.

* Büyük elçinin makamı.

büyük görmek (bilmek veya tutmak)

* kendini veya başkasını olduğundan üstün saymak, yüceltmek.

büyük hanım

* Yaşlı kadın.

büyük harf

* Özel adlarla cümle başlan gibi yerlerde kullanılan ve büyük yazılan, özel biçimli harf, majüskül.

büyük kalori

* 1 atmosfer basınç altında 1 kg suyun sıcaklığını 14.50 C den 15.50 C ye çıkarmak için gereken ısı miktarı, kilokalori.

büyük kan dolaşımı

* Kalbin sürekli kasılıp gevşemesiyle kan ve lenfin vücudun büyük bölümünü dolaşması.

büyük lâf etmek

* Bkz. büyük söz söylemek.

büyük lokma ye büyük söyleme

* başaramayacağın, sonuçlandıramayacağın bir konuda kesin sözler söyleme.

büyük mağaza

* Her türlü tüketim maddesinin bol miktarda satışa sunulduğu yer.

büyük mevlit ayı

* Ay takviminin üçüncü ayı, rebiyülevvel.

büyük oynamak

* çok para koyarak kumar oynamak.

* büyük bir tehlikeyi göze alarak bir işe girişmek.

büyük önerme

* Tasımın öncüllerinden büyük olanı, majör.

büyük para

* Çok para.

büyük peder

* Büyük baba, dede.

büyük sesli uyumu

* Kelimede kalın ünlülerden (a, ı, o, u) sonra kalın, ince ünlülerden (e, i, ö, ü) sonra ince ünlülerin gelmesi kuralı, büyük ünlü uyumu.

büyük sözüme tövbe!

* bir konuda çok kesin konuşulduğunda, tersi bir durumun başa gelmemesi dileğini belirtir.

büyük şehir

* Ana kent.

büyük tansiyon

* Kan basıncının yüksek olması.

büyük terim

* Kapsamı daha geniş olan son uç önermesinin yüklemi görevini taşıyan terim.

büyük tövbe ayı

* Ay takvimin beşinci ayı, cemaziyülevvel.

büyük ünlü uyumu

* Türkçe bir kelimenin ilk hecesinde kalın bir ünlü varsa, ondan sonra gelen bütün hecelerin kalın ünlülerle, ince bir ünlü varsa sonraki hecelerin de ince ünlülerle sürüp gitmesi kuralı: Çocuklaşmak, denizcilik gibi.

büyük yemin etmek

* bir şeyi yapmamak konusunda en kutsal şeyler üzerine ant içmek.

Büyükayı

* Kuzey yarım kürede yedi yıldızdan oluşmuş takım yıldız, Yedigir, Dübbüekber.

büyükbaş

* Sığır, manda gibi hayvanların niteliğini belirtmek için kullanılır.

büyükçe

* Biraz büyük.

* Oldukça önemli.

büyükle büyük, küçükle küçük olmak

* her yaş ve durumdaki kişilere karşı dostça, arkadaşça davranmak.

büyükleme

* Kendini büyük gösterme, kibir.

büyüklenmek

* Kendini büyük göstermek, büyüklük taslamak, kibirlenmek.

büyüklerin ellerinden, küçüklerin gözlerinden öpmek

* sevgi ve saygı göstermek.

büyükkü küçükkü

* Büyük küçük hepsi bir arada.

büyükük

* Büyük olma durumu, ululuk.

* Büyüklere yaraşır bağışlayıcı davranış.

büyükük göstermek

* gönül ululuğu göstermek.

büyükük hastalığı

* Kendini olduğundan daha büyük ve önemli görme, gösterme hastalığı, megalomani.

büyükük satmak

* gururlanıp üstünlük taslamak.

büyükük taslamak

* kendini üstün görmeye çalışmak, böbürlenmek.

büyükseme

* Büyüksemek işi.

büyüksemek

* Büyük olduğunu kabul etmek.

büyüksü

* Büyük gibi, büyümüşe benzer.

büyükten büyüğe

* mirasın önce büyüğe, o ölünce kalanların en büyüğüne geçmesi kuralı, ekber evlât hakkı.

büyüleme

* Büyülemek işi.

büyülemek

* Büyü ile etki altına almak.

* Etkisi altına almak, birini kendine bağlamak, teshir etmek.

büyüleniş

* Büyülenmek işi veya biçimi.

büyülenme

* Büyülenmek işi.

büyülenmek

* Büyülemek işine konu olmak.

büyüleyici

* Etkileyen, çekici niteliği olan.

büyüleyici özellik

* Sürekli büyüleyici ve etkileyici olma.

büyüleyiş

* Büyülemek işi veya biçimi.

büyülteç

* Fotoğraf ve resim büyültmeye, büyültüp basmaya yarayan aygıt, agrandisor.

büyültme

* Büyültmek işi.

* Fotoğraf ve resimlere boyut kazandırma işlemi, agrandisman.

büyültmek

* Bir şeyi büyük duruma getirmek, büyütme.

* (resim, harita gibi şeyler için) Daha büyük örneğini yapmak.

* Abartmak.

büyülü

* Kendisine büyü yapılmış (kimse).

* Büyü gücü olan, sihirli.

büyüme

* Büyümek işi.

* Organizmanın bütününde veya bu bütünün bir bölümünde boyutların artması.

büyümek

* Organizmanın bütününde veya bu bütünün bir bölümünde, boyutlar artmak, irileşmek, eskisinden büyük duruma gelmek.

* Yetişmek.

* Yaşı artmak, yaşlanmak.

* Artmak, güçlenmek, şiddeti artmak.

* Sayıca artmak.

* Genişlemek.

* Önem ve değer kazanmak.

büyümüş de küçülmüş

* (çocuk için) konuşması ve davranışları yaşına uymayan, büyüklerinki gibi olan.

büyüsel

* Büyü ile ilgili olan.

büyüteç

* Odak boyutu birkaç santimetre olan yaklaşırtıcı mercek, pertavsız.

büyütken doku

* Sürgen doku.

büyütme

* Büyütmek işi.

* Birisi tarafından yetiştirilmiş kimse.

* Uzakta duran cisimlere dürbün veya benzeri bir araçla bakıldığında cismi gören açının çıplak gözle bakıldığı zamanki açıya oranı.

büyütmek

* Büyük duruma getirmek, genişletmek.

* Yetiştirmek, bakmak.

* Abartmak, mübalâğa etmek.

büyütölme

* Büyütölme işi.

büyütölme

* Büyütmek işi yapılmak.

büyütölme

* Aşırı laştırma.

büyütüş

* Büyütmek işi veya biçimi.

büyüye kapılmak (veya tutulmak)

* yapılan büyüün etkisinde kalmak, bir şeyin o kimsenin çekiciliğinden kurtulamamak.

büyüyüş

* Büyüme işi veya biçimi.

büz

* Künk.

büzdürme

* Büzdürmek işi.

büzdürmek

* Büzmek.

* Büzmek işini birine yaptırmak.

büzgen

* Kasılarak vücuttaki herhangi bir deliği açan veya kapayan çember biçimindeki kasların genel adı.

büzgü

* Dikişte kumaşın bir ucundan istenilen yere kadar geçirilen bir ipliğin çekilmesi ile oluşan, kumaşın bolluğunu azaltan sık, küçük kıvrım.

büzgüleme

* Büzgülemek işini yapmak.

büzgülemek

* Büzgü şeklini vermek.

büzgülü

* Büzgüsü olan, büzülerek dikilmiş olan.

büzgüsüz

* Büzgüsü olmayan.

büzme

* Büzmek işi.

* Ağzı büzülerek kapatılan (kese, torba vb.).

büzmek

* Buruşturarak, sıkıştırarak veya kıvrım yaparak bir şeyin alanını ve hacmini küçültmek.

* Kapatmak, dedikodu yapılmasına engel olmak.

büzük

* Toplanarak büzülmüş.

* Kalın bağırsağın sona erdiği yer, anüs.

* Yürekli, cesaret.

büzüktaş

* Kafa dengi arkadaş, kafadar.

büzülme

* Büzülmek işi.

büzülmek

* Büzmek işi yapılmak.

* Korku, şaşkınlık, soğuk gibi etkenlerle bir kenara sinmek, bir kenara çekilmek.

büzülüp oturmak (kalmak)

* bir kenarda çekingen bir tavırla oturmak.

büzülüş

* Büzülmek işi veya biçimi.

büzüşme

* Büzüşmek işi.

büzüşmek

* Büzülerek alan hacmini küçültmek, kırışmak.

büzüşük

* Büzülerek yüzey veya hacmi küçülmüş olan, büzüşmüş; kırışık.

by-pass

* Bkz. baypas.

C

* Karbon'un kısaltması.

* Elektrik kapasitesinin kısaltılması.

c, C

* Türk alfabesinin üçüncü harfi. Ce adı verilen bu harf ses bilimi bakımından ötümlü katışık diş - diş eti ünsüzünü gösterir.

* Nota işaretlerini harflerle gösterme yönteminde do sesini gösterir.

* Romen rakamlarında 100 sayısını gösterir.

Ca

* Kalsiyum'un kısaltması.

-ca / -ce, -ça / -çe

* Vurgusuz zarf eki: Kısa-ca, iyi-ce, açık-ça, mert-çe vb.; dil adları türetir: Alman-ca, İngiliz-ce, Rus-ça, Türk-çe vb. "bakımından" anlamına zarf türetir: Para-ca, yaş-ca vb. "-a göre" anlamına zarf türetir: Onlar-ca, biz-ce, ben-ce, sen-ce vb. "tarafından" anlamına zarf türetir: Bakanlık-ça, hükümet-çe vb. "kadar" anlamına zarf türetir: Bun-ca, on-ca vb. sayıca eşitlik bildiren zarflar türetir: Yüzyıllar-ca, aylar-ca, günler-ce, binler-ce vb. topluluk beraberlik anlatan zarflar türetir: Aile-ce, ev-ce, köy-ce vb.

-ca / -ce, -ça / -çe

* Sıfatlardan küçültme sıfatları türeten ek: Sarışın-ca, esmer-ce, soluk-ça, sert-çe vb.

caba

* Bir şey ödemedен, para vermeden alınan şey, bedava.

* Fazla olarak, üstelik.

cabadan

* Bedava olarak, karşılıksız, fazladan.

cacık

* Yoğurt, ayran içine hıyar veya marul doğranarak yapılan, çoğu kez sarımsaklı, iştah açıcı yiyecek.

cacık

* Bir tür ot.

-cacık / -cecik

* Zarf türeten ek (vurgusuz): hemen-cecik, yavaş-çacık, usul-cacık vb.

cadaloz

* Çok konuşan, huysuz ve şirret (kadın, kocakarı).

cadalozlaşma

* Cadalozlaşmak işi.

cadalozlaşmak

* Cadaloz gibi davranmak.

cadalozluk

* Cadaloz olma durumu.

cadde

* Şehir içinde ana yol.

caddeyi tutmak

* herhangi bir sebeple bir yoldan geçişi engellemek, kapamak.

* (korkulu bir durumda) başını alıp gitmek, uzaklaşmak.

cadı

* Geceleri dolaşarak insanlara kötülük ettiğine inanılan hortlak.

* Huysuz, çirkin, ihtiyar kadın.

* Çok güzel göz.

cadı gibi

* saç başı dağınık, tırnakları uzun ve pis kadınlar için kullanılır.

* çok becerikli.

cadı kazanı

* dedikodunun, fesadın çok olduğu yer.

cadılaşma

* Cadılaşmak işi.

cadılaşmak

* (kadın) Çirkinleşip huysuzlaşmak.

* Bitki bakımsızlıktan yabanileşmek.

cadılık

* Cadıya yakışır davranış, huysuzluk.

cadılık etmek

* huysuzluk etmek, cadı gibi davranmak.

cadıüpürgesi

* Emeçleri özellikle dal uçlarındaki kabuk altında sıkı bir ağ örerek çekirdekli yemiş ağaçlarının çiçeklenmesine, dolayısıyla meyve verimine engel olan asklı mantar (Taphrina cerasi).

* Bu mantarın yol açtığı bitki hastalığı.

cafcac

* Gösteriş, şatafat.

* Ağız kalabalığı ile bir şeyi elde eden, şirret.

cafcacılı

* Gösterişli, fazla şık, şatafatlı.

* Kanşık, gürültülü patırtılı, tehlikeli.

Caferî

* Şiîliğin bir kolu ve bu koldan olan kimse.

cağ

* Parmaklık, korkuluk.

cağ

* Büyük bez veya deri torba, cav.

cağ

- * Lavabo, banyo.
- * Hamam, duş, banyo vb. yerlerde atık suyun akmasını sağlayan zemindeki delik.

cağlık

sehpa.

- * Dokumacılıkta, çözgü makinesinde çözgü ipliği bobinlerinin desen ve renk sırasına göre yerleştirildiği

cahil

- * Öğrenim görmemiş, okumamış, bilgisiz.
- * Belli bir konuda yeterli bilgisi olmayan.
- * Deneksiz, genç, toy (delikanlı veya kız).

cahil kalmak

- * bilgi edinememek, bilgisi olmamak.

cahilâne

- * Cahilce, cahile yakıştır (biçimde).

cahilce

- * Cahil gibi, cahile yakıştır (biçimde).

cahiliye

- * Araplarda Müslümanlıktan önceki çağ.

cahiliyet

- * Cahillik, bilgisizlik.

cahillik

- * Cahil olma durumu, bilgisizlik.
- * Gençlik, toyluk, deneksizlik ve bu yüzden işlenen kusur.

cahillik etmek

- * bilgisizliğini göstermek.
- * gençlik, toyluk, deneksizlik yüzünden kusur işleme.

caiz

- * Din, yasa, töre veya başka bakımdan işlenmesinde, yapılmasında sakınca olmayan, yapıp işlenmesine izin verilen, uygun, yerinde sayılan, yakışık olan.

caize

- * Şairlerin kasidelerle övdükleri büyükler tarafından kendilerine verilen bahşış.
- * Yazıda bir sözün olduğu gibi tekrarlandığını göstermek için alt hizasına konulan tırnak biçimindeki noktalama işareti.
- * Yol yiyeceği, azık.

-cak / -cek, -çak / -çek

- * Küçültme isimleri türeten ek: Yavru-cak, kuzu-cak vb.

caka

- * Gösteriş, çalım, kabadayılık, fiyaka.

caka satmak

- * gösteriş yapmak, çalım satmak.

caka yapmak

- * gösterişli davranmak, fiyakalı durumda olmak.

cakacı

- * Caka yapmayı seven.

cakacılık

* Cakacı olma durumu veya cakalı davranış.

cakalanma

* Caka satma.

cakalanmak

* Caka satmak.

cakalı

* Cakası olan, caka ile yapılan, gösterişli.

cakasız

* Cakası olmayan.

cali

* Yapmacıklı, düzme, sahte.

calip

* Celp eden, çeken, çekici.

Calvinci

* Bkz. Kalvinci.

Calvincilik

* Bkz. Kalvincilik.

cam

* Soda veya potas katılmış silisli kumun ateşte eritilmesiyle yapılan sert, saydam ve çabuk kırılır cisim.

* Tümü veya bir bölümü bu maddeden yapılmış, sırça.

* Pencere.

* Kadeh, içki.

cam çivisi

* Yaklaşık çapları 1 mm, boyları 1,5-2,5 cm arasında değişen ince ve başsız tel çivi.

cam evi

* Cam takma işleri yapılan dükkân, camcı.

* Çerçevelerde camın yerleştirilmesi için açılan yiv.

cam gibi

* arkası görünen, saydam, şeffaf.

* (göz için) donuk, cansız.

cam göz

* Gözü takma olan.

* Aç gözlü, tamahkâr.

cam kanatlılar

* Kurtçuklar, elma, kayın, kavak, meşe ve gürgen ağaçlarına zarar veren, kanatları camı, hortumları körelmiş kelebekler familyası.

cam macunu

* Camı yuvasına tutturmak ve yalıtkanlık sağlamak amacı ile kullanılan bezir yağı ve üstübeç karışımı.

cam mozaik

* Renkli taş parçaları yerine cam parçalarından yapılan mozaik.

cam resim

* Renkli camların kesilip birbirlerine kurşun çubuklarla bağlanması ile yapılan süs veya resim.

cam suyu

* Potas veya sodanın kuvars ile eritilmesinden elde edilen, ağacın böceklerle ve ateşe direncini artıran renksiz sıvı.

cam yuvası

* Cam evi.

cam yünü

* Çok ince, bükülebilir cam liflerinin oluşturduğu ısı ve ses yalıtımında kullanılan madde.

camadan

* Çapraz düğmeli, ipek veya sırma işlemeli bir tür kısa yelek.

* Dört köşe yelkenleri boğarak yüzeylerini küçültme işi.

camadan vurmak

* fazla rüzgâra karşı yelkeni kasmak.

camadanı fora etmek

* bağları koyuverip kısılmış yelkeni açmak.

camadanlı

* Camadan giymiş olan.

cambaz

* Yerde ve tel, at, bisiklet vb. üzerinde dengeye dayanan, tehlikeli, heyecan verici gösterileri yapan kimse,

akrobat.

* At alıp satan veya yetiştiren kimse.

* Usta, becerikli kimse.

* Kurnaz, hileci.

* Osmanlı Devletinde atlı olan ve savaşlarda padişahın önünde düşmana karşı ilk saldırıya geçen birlik.

cambazhane

* Cambazların oyunlarını gösterdikleri yer.

cambazlık

* Cambazın işi veya mesleği, akrobatlık, akrobasi.

* At alıp satma veya yetiştirme işi.

* Kurnazlık, hilecilik.

cambul cumbul

* (yemek için) Çok sulu, suyu bol.

camcı

* Cam ticaretini veya cam takmayı meslek edinmiş kimse.

* Evin içini pencereden gözetleyen kimse.

camcı elması

* Ucundaki küçük, dönebilen elmas parçası ile camı çizerek kesmeye yarayan araç.

camcı macunu

* Cam ile çerçeve arasındaki aralıkları kapatmakta kullanılan ve kaba üstübeçle bezir yağından yapılan hamur.

camcılık

* Cam alıp satma veya takma işi.

* Evin içini pencereden gözetleme.

camekân

* Göstermelik, satılık şeylerin sergilendiği camlı bölme veya yer, sergen, vitrin.

* Bir yeri, bir veya daha çok bölüme ayıran cam bölme, camlık.

* Ser (II).

* Hamamlarda soyunulan camlı yer.

* Gözlük.

camekânlı

* Camekanı olan (yer).

camekânlı kutu

* Televizyon.

camekânsız

* Camekânlı olmayan.

camgöbeği

* Yeşile çalar mavi renk.

* Bu renkte olan.

camgöz

* Deniz kıyısına yakın yaşayan, boyu bir buçuk metre kadar olan, eti lezzetli bir tür köpek balığı (Galeus canis).

camgüzeli

* Evlerde süs olarak yetiştirilen, pembe, kırmızı çiçekler açan bir tür kına çiçeği (Impatiens sultanı).

camı çerçeveyi indirmek

* etrafı kırıp dökmek, her şeyi parçalayıp dağıtmak.

camız

* Manda, su sığırı, kömüş.

camî

* Müslümanların hep birlikte namaz kılmak için toplandıkları yer.

camî

* Toplayan, bir araya getiren.

* İçine alan, içinde bulunduran.

camî yıkılmış, ama mihrabı yerinde

* yaşlandığı hâlde güzelliği bozulmamış (kadın).

camia

* Topluluk, zümre.

camit

* Cansız.

* Donmuş.

camlama

* Camlamak işi.

camlamak

* Cam geçirmek, cam takmak.

camlanma

* Camlanmak işi.

camlanmak

* Cam takılmak.

camlaşma

* Camlaşmak işi.

camlaşmak

* Cama benzer duruma gelmek.

camlatma

* Camlatmak işi.

camlatmak

* Cam taktırmak.

camlı

* Cam takılmış, cam geçirilmiş, camı olan.

camlı köşk

* Saraylarda veya bahçelerde soğuktan korunmak için camla örtülmüş oda, salon.

camlık

* Camlı çerçeve ile bölünmüş yer.

* Çiçek, sebze gibi bitkileri dış etkenlerden korumak için yapılmış küçük limonluk, camekân.

camsı

* Cam gibi saydam, cama benzer.

* Yerin içinden yüze çıkan erimiş sıcak maddelerin, soğuma sırasında billûrlaşmayıp biçimsiz olarak katılmış durumu.

camsız

* Camı olmayan.

can

* İnsan ve hayvanlarda yaşamayı sağladığına ve ölümle vücuttan ayrıldığına inanılan madde dışı varlık.

* Yaşama, hayat.

* Güç, dirlik.

* Kişi, birey.

* İnsanın kendi varlığı, özü.

* Gönül.

* Bektaşîlik ve Mevlevîlikte tarikat kardeşi.

* Yakınlık duygusu belirten bir seslenme sözü.

* Çok içten, sevimli, sevilen, şirin.

can acısı

* Vücudun herhangi bir yerinde duyulan şiddetli acı.

can alacak nokta (veya yer)

* bir şeyin en önemli yeri.

can alıcı

* En önemli, en çarpıcı.

* Azrail.

can alıp can vermek

* ölüm sıkıntısı ve acısı içinde bunalmak.

can arkadaşı

* Bkz. can dostu.

can atmak

can baş üstüne

* istenilen şeyin büyük bir memnunlukla yapılacağını anlatır.

can başına sıçramak

* çok korkmak.

can bayılmak

* iç geçmek, takatsızlık göstermek.

can beraber

* Çok sevgili.

can beslemek

* kaygısızca yiyip içip rahatına bakmak.

* başkasının yiyeceğini, içeceğini sağlamak.

can boğazdan gelir (veya geçer)

* insan yiyeceğine önem vererek güçlenebilir veya yemeden yaşamak mümkün değildir.

can borcunu ödemek

* ölmek.

can bunaltsı

* Aşırı üzüntü sebebiyle canın sıkılma, bunalma hâli.

can cana, baş başa

* herkesin kendi canının, kendi başının kaygısına düştüğü bir tehlike anını anlatır.

* birbirini seven iki kişi bir arada yalnız olarak.

can ciğer

* Çok yakın, sıkı fıkı, pek içten (arkadaş).

can ciğer kuzu sarması

* içli dışlı, candan, pek içten.

can ciğer olmak

* birbiriyle çok yakın arkadaş olmak.

can cümleden aziz

* insanın kendisi herkesten önce gelir.

can çabası

* varlığını kanıtlama amacıyla aşırı gayret.

can çekişmek

* ölmek üzere bulunmak.

* sona ermek, tükenmek, bitmek.

can çekişmektense ölmek yeğdir

* bir işte çeşitli sıkıntı ve üzüntülerle karşılaşp olağanüstü gayret harcamaktansa o işten vazgeçmek daha iyidir.

can çıkmayınca (veya çıkmadan) huy çıkmaz

* insanı alışkanlıklarından, huylarından vazgeçirmek mümkün değildir.

can damarı

* En önemli veya hassas nokta, bir şeyin yaşaması için en önemli araç.

can damarına basmak

* bir işin en önemli yönü üzerinde durmak.

can dayanmamak

* bir şey karşısında insanın dayanıklılığı elden gitmek.

can derdinde olmak

* zor bir durumdan kurtulmaya çalışmak.

can derdine düşmek

* ölüm korkusuna kapılmak.

can direği

* Kemanın içinde, alt ve üst kapakları arasında dikili duran çubuk.

can dostu

* Pek içten dost.

can düşmanı

* Aşırı düşmanlık güden kimse, öldürmeyi bile düşünen düşman.

can eriği

* Genellikle yeşilken yenen sert, sulu bir tür erik.

can evi

* Yüreğin altındaki bölge.

* En duyarlı yer, yürek.

can evinden vurmak

* en etkileyici yönünden saldırmak.

can feda

* Çok imrenilen iyi veya güzel şeyler, davranışlar karşısında söylenir, can kurban.

can gelmek

* canlanmak, güçlenmek.

can gözdesi

* Sevgili.

can havli

* ölüm korkusu.

can havli ile...

* ölüm korkusundan doğan güçlü bir tepki ile.

can kalmamak

* bitkin bir duruma gelmek, gücü tükenmek.

can kaygısına düşmek

* her şeyden vazgeçip sadece kendi hayatını koruma veya kurtarma çabasında olmak.

can korkusu

* Bkz. can havli.

can korkusu

* Ölüm korkusu.

can kulağı

* çok yakın dost, sırdaş.

can kulağı ile dinlemek

* büyük bir dikkatle dinlemek.

can kurban

* Can feda.

can kuşu

* Ruh.

can noktası

* En önemli husus, vurgulanması gereken yer.

can olmak

* sevimli, hoş görünmek.

can pahasına

* canını vererek veya tehlikeye koyarak.

can pazarı

* Herkesin kendi canının kaygısına düştüğü ve kendini kurtarmaya çalıştığı bir durum.

can sağlığı

* İnsanın sağ ve sağlıklı olması.

can sevecek bir şey

* hoş gidecek bir şey.

can sıkıcı

* Üzüntü yaratan, üzücü.

can sıkıntısı

* yapılacak bir iş olmamaktan ve hiçbir şeyle oyalanma imkânı bulunamadığı için duyulan tedirginlik, bunalım.

can sıkmak

* bıkkınlık vermek.

can sohbeti

* İçtenlikle konuşan çok yakın dostlar bir arada söyleşip dertleşme.

can tahtası

* Göğüs kemiği.

can vermek

* ölmek.

* ruha güç vermek.

* canlanmasına yol açmak.

* bir şeyi çok istemek.

can yakmak

* zulmetmek, eziyet etmek.

* bir kimseyi büyük zarar ve ziyana sokmak.

* üzme, acı vermek.

can yeleği

* Bkz. cankurtaran yeleği.

can yoldaşı

* Yalnızlıktan kurtulmak için birlikte yaşanan (kimse vb.).

cana

* Sevgiliye hitap sözü.

cana can katmak

* yaşama gücünü artırmak.

cana kıymak

* öldürmek.

cana minnet saymak (veya bilmek)

* bir lütuf olarak kabul etmek.

cana yakın

* Sevimli.

cana yakınlık

* Cana yakın olma durumu.

canan

* Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan kadın, sevgili.
* (tasavvufta) Tanrı.

canavar

* Masallarda sözü geçen yabanî, yırtıcı hayvan.
* Kurt, domuz gibi cana kıyan yaban hayvanı.
* Haşan, yaramaz çocuk.
* Acımasız, kötü ruhlu, zalim (kimse).
* Köpek balığı.

canavar düdüğü

* Taştlarda bulunan, tiz ses çıkaran alet.
* Acı acı ses çıkaran ve uzaklara kadar tehlike işareti vermek için kullanılan düdük.

canavar gibi

* iri yarı, saldırgan.
* çok fazla.

canavar kesilmek

* hırçınlaşmak, canavar gibi olmak.

canavar otu

* Canavar otugiller familyasının örnek türlerinden olan ve kenevirle tütün köklerinin asalaklarından biri sayılan çiçekli bitki (Orobanche ramosa).

canavar otugiller

* Bitişik taç yapraklı iki çeneklilerden, tarım bitkilerine zarar veren asalak bir bitki familyası.

canavarca

* Canavar gibi, canavara uygun düşen biçimde.

canavarlaşma

* Canavarlaşmak işi.

canavarlaşmak

* Canavar gibi davranmak.
* Korkunç, ürkütücü bir durum almak.

canavarlık

* Canavar gibi davranma.

cancağz

* Cancağızım sözünde sevgi ve teklifsizlik; cancağızı isterse deyiminde ise önemsemezlik anlatır.

candan

* İçten, yürekten, gönülden, samimî.
* İçtenlikle, istekle, ilgiyle.

candan candan

* İçtenlikli bir biçimde.

candan geçmek

* ölmek.

candan yürekten

* içtenlikle.

candanlık

* Candan olma durumu.

candarma

* Jandarma.

canfes

* Üzerinde desen bulunmayan, ince dokunmuş, parlak, tok, ipekli kumaş.

* Bu kumaştan yapılmış.

canfes gibi yaprak

* (asma ve dut yaprakları için) ince, taze ve sinirsiz yaprak.

canfeza

* Türk müziğinde çok az kullanılmış bir birleşik makam.

cangıl

* Bkz. cengel.

* Karşıklık, kargaşa.

cangıl cüngül

* Hayvanlara takılan çanların veya başka maden eşyanın çıkardığı kaba sesleri anlatır.

* Bu biçimdeki gürültü.

canhıraş

* Yürek paralayan, kulak tırmalayan, acı, tüyler ürpertici.

canı acımak

* çarpma, vurma vb. sonucu acı duymak.

* üzülmek, rahatsız olmak.

canı ağzına (veya boğazına) gelmek

* büyük bir tehlike karşısında ölecekmiş gibi bir korkuya kapılmak.

* aşırı duygulanmak, çok heyecanlanmak.

canı burnuna (veya burnundan) gelmek

* bir şey yaparken çok zorluk çekmek.

canı burnunda olmak

* çok yorgun ve bezgin olmak.

canı cana ölçmek

* başkasına yapılacak şeyi kendine yapılacak gibi düşünmek.

canı canına (veya içine) sığmamak

* sabırsızlık göstermek, tahammül etmemek.

canı cebinde

* zayıf ahlâklı kimse.

canı cehenneme

* sevilmeyen bir kimse için duyulan öfke ve nefreti bildirir.

canı çekilmek

* (vücudun herhangi bir organı için) canlılığı azalır gibi olmak.

* içi ezilmek.

canı çekmek

* bir şeyi istemek, istek duymak, arzulamak.

canı çıkasıca!

* "büyük zarara veya kötülüğe uğrasın, perişan olsun, ölsün" anlamlarında kullanılan bir ilenme sözü.

canı çıkmak

- * çok yorulmak veya çok zorluk çekmek.
- * ölmek.
- * çok yıpranmak.

canı çıksın!

- * "ölsün, gebersin" anlamında bir ilenme sözü.

canı gelip gitmek

- * ayılıp bayılmak.
- * ümit ve ümitsizlik arasında kalıp heyecanlanmak.

canı gelmek

- * yeniden canlanmak, canı yerine gelmek.

canı gibi sevmek

- * çok güçlü bir sevgiyle bağlanmak.

canı gitmek

- * özen gösterilen, çok sevilen bir şeye zarar gelecek diye kaygılanmak.

canı gönülden (veya canı yürekten)

- * içtenlikle, çok isteyerek.

canı ile oynamak

- * tehlikeli işlerle uğraşmak.

canı ile uğraşmak

- * ağır hasta olmak, ölüm döşeginde can çekişmek.
- * büyük sıkıntıya düşmek.

canı istemek

- * heves duymak.

canı isterse

- * (olumsuz bir cevap karşısında) "kabul etmezse etmesin!" anlamında kullanılır.

canı pek

- * Acıya, sıkıntıya karşı dayanıklı.

canı sağ olsun!

- * üzölmeye gerek olmadığını karşı tarafa bildirmek için kullanılır.

canı sıkılmak

- * içi sıkılmak, yapacak bir işi olmamaktan tedirginlik duymak.
- * keyfi kaçmak.
- * yanı üzölmek, yanı öfkelenmek.

canı sıkkın

- * keyfi kaçmış.

canı tatlı

- * Sıkıntıya ve acıya katlanmak istemeyen.

canı tez

- * Beklemeye dayanamayan, sabırsız.

canı yanan eşek attan yüğrük olur

- * zarara veya kötölüğe uğrayan kimse acısını çıkarmak için aşırı çaba harcar.

canı yanmak

- * çok acı duymak.
- * acı bir deneme geçirmek; bir işte zarar görmek.

canı yerine gelmek

* yorgunluğu geçmek; sağlığını, gücünü kazanmak.

canı yok mu?

* birinin katlandığı sıkıntıyı başkalarına örnek göstermek için söylenir.

canı yürekten

* Bkz. canı gönülden.

canım ciğerim

* içten bir sevgi seslenişi.

canım dese, canım çıksın diyor sanmak

* birinin en gönül okşayıcı sözleri bile kendisine dokunmak, batmak.

canım!

* hoşnutsuzluk anlatır.

* sevgi seslenişi olarak kullanılır.

* (ca:nım) çok güzel, çok değer verilen.

canımı sokakta bulmadım

* tehlikeye veya herhangi bir sıkıntıya katlanmaya hiç niyetim yok.

canımın içi

* şefkat veya sevgi seslenişi.

canın isterse!

* "dilediğin gibi olsun, sen bilirsin, bana göre hava hoş" anlamında kullanılır.

canına acımamak

* kendini düşünmeden, kendine bakmadan yaşamak.

canına değmek

* çok hoşlanmak.

* ruhu şad olmak.

canına düşkün

* kendine iyi bakan, kendini koruyan.

canına ezan okumak

* bir kimsenin hakkından gelmek, öldürmek.

canına geçmek, canına işlemek (veya canına kâr etmek)

* çok etkilemek.

canına kasdetmek

* intihara kalkışmak.

* birini öldürmeye hazırlanmak.

canına kıymak

* acımadan öldürmek.

* kendini öldürmek.

* gücünden fazla iş görerek aşırı derecede kendini yormak.

canına minnet

* beklenilmeyen iyi bir durumla karşılaşınca duyulan memnunluğu anlatmak için söylenir.

canına okumak

* berbat ve perişan etmek.

canına rahmet

* "Allah rahmetini esirgemesin" anlamında kullanılır.

canına susamak

- * ölmek istemek.
- * birini öldürmeyi istemek.

canına tak demek (veya etmek)

- * dayanamaz duruma gelmek, sabrı kalmamak.

canına tükürdüğümün (veya üfürdüğümün)

- * kızgınlık ve öfke belirtir.

canına yandığımı (veya yandığımın)

- * sevgi, hayranlık veya öfke gibi türlü duygular anlatır.

canına yetmek

- * katlanamayacak duruma gelmek, bezmek, bıkmak.

canından bezmek (veya bıkmak, usanmak)

- * ölümü göze alacak kadar sıkıntı içinde olmak.

canından geçmek

- * ölmek için hazır olmak.

canını (bir yere) dar atmak

- * bir tehlikeden güçlükle kurtularak bir yere sığınmak.

canını acıtmak

- * birine acı vermek.

canını almak

- * (Tanrı) öldürmek.
- * canını verdirecek kadar memnun etmek.
- * sıkıntıya sokmak.

canını bağışlamak

- * öldürülmesi gerekirken vazgeçmek.

canını burnundan getirmek

- * çok yormak, fazla çalıştırmak.

canını cehenneme göndermek (veya yollamak)

- * öldürmek.

canını çıkarmak

- * hırpalamak, çok yormak, yıprandırmak.

canını dişine almak (veya takmak)

- * her tehlikeyi göze alarak işe girişmek.

canını sıkmak

- * keyfini bozmak, neşesini kaçırmak.

canını sokakta bulmak

- * sağlığı korumak gerektiğini anlatan bir söz.

canını vermek

- * kendini feda etmek.
- * hiçbir şey esirgememek.
- * bir şeye çok düşkün olmak, çok sevmek.

canını yakmak

- * acı verecek biçimde cezalandırmak.
- * bir kimseyi, çok sıkıntı ve zarara sokmak.

canının derdine düşmek
* canından başka bir şey düşünemeyecek kadar sıkıntıda olmak.

canının içine sokacağı gelmek
* çok hoşlanmak, çok sevmek.

cani
* Cinayet işlemiş olan kimse, kıyacı.

canice
* Cani gibi, caniye yakışır (biçimde).

canilik
* Cani olma durumu.

canip
* Yan, taraf.

caniyane
* Cani gibi, canice.

cankurtaran
* Hastahane veya kliniklere hasta veya yaralı taşımaya özgü araç, ambulâns.
* Havuz veya plâjda yüzmeyenleri uyaran, tehlikeden koruyan ve onları kurtaran kimse.

cankurtaran çanı
* Tıpili veya sisli havalarda sığınacak veya yönelecek yeri yolculara, gemilere belli etmek için kullanılan çan (veya düdük).

cankurtaran düdüğü
* Cankurtaran çanı.

cankurtaran gemisi
* Karaya oturan, yanan veya batma tehlikesi ile karşı karşıya kalan gemileri kurtarmaya yarayan gemi.

cankurtaran kulübesi
* Dağ geçitlerinde tipiden veya soğuktan korunmak için sığınak olarak yapılmış kulübe.

cankurtaran salı
* Deniz kazalarında kullanılmak üzere gemilerde bulundurulmuş sal.

cankurtaran sandalı
* Deniz kazalarında veya gemi batmak üzere iken insanları kurtarmaya yarayan motorlu, kürekli sandal, filika.

cankurtaran simidi
* Suda boğulma tehlikesine karşı kullanılan ve sudan hafif maddelerden, büyük simit veya yelek biçiminde yapılmış araç.

cankurtaran şamandırısı
* Denize düşenlerin kolayca belirlenip kurtarılımları için denize bırakılan ve kazaya uğrayanların bulup kendilerini göstermeleri için kullanılan, parlak renkli, fosforlu şamandıra.

cankurtaran yeleği
* Yelek biçiminde yapılmış cankurtaran aracı.

cankurtaran yok mu!
* ölüm tehlikesi karşısında yardım isteme sözü.

cankurtaranlık

- * Cankurtaran olma durumu.

canla başla

- * Seve seve her türlü yorgunluğu göze alarak, var gücüyle.

canlandırıcı

- * Canlılık veren, canlılık kazandıran.
- * Bir canlı resim veya şema filmi için hareketliliği sağlayan tek tek resimleri yapan sanatçı.

canlandırıcılık

- * Canlandırıcı olma durumu.

canlandırılma

- * Canlandırılmak işi.

canlandırılmak

- * Canlandırmak işine konu olmak.

canlandırım

- * Ortada kalan kalıntılara göre bir eserin ana tasarısına uygun olarak yeniden çizimi.

canlandırma

- * Canlandırmak işi.
- * Tek tek resimleri veya hareketsiz cisimleri gösterim sırasında hareket duygusu verebilecek biçimde düzenleme ve filme aktarma işi.
- * Kişileştirme.
- * Geçmiş bir olayın gelişmesini ve sonucunu aynı biçimde yansıtarak sunma.

canlandırmak

- * Canlanmasını sağlamak, canlanmasına yol açmak.
- * Yaşatmak, (birinin) kılığına girmek.
- * Yoğunluk, etkinlik kazandırmak.
- * Canlılık, tazelik, dirilik getirmek.

canlanma

- * Canlanmak işi.

canlanmak

- * Gücü artmak, diri duruma gelmek.
- * Etkinliği artmak, hareketlilik kazanmak.
- * Depreşmek.
- * Geçmişte yaşanan bir olay veya durum yeniden hatırlanmak.

canlı

- * Canlı olan, diri, yaşayan.
- * Güçlü, etkili, hareketli, hayat dolu.
- * Yaşayıp yer değiştirebilen yaratık, hayvan.

canlı canlı

- * Diri diri, henüz ölmemiş.
- * Heyecanlı.

canlı cenaze

- * Çok zayıf, bir deri bir kemik kalmış kimse.

canlı model

- * Figürlerle süslü veya heykeltıraşlıkta yararlanılan kadın veya erkek.

canlı müzik

- * Gazino, lokal vb. yerlerde yemek sırasında bir veya birkaç müzisyenin çalgı ve sesleri ile parçaları seslendirmesi.

canlı özdekçilik

- * Evrenin temeli olarak düşünölen maddenin canlı olduğunu savunan doktrin, hилоzoizm.

canlı resim

- * Bir hareketi parçalanına ayırıp bunların elle yapılan resimlerinin alıcıyla tek tek çevrilmesine dayanan ve gösterimde sürekli bir hareketi ortaya koyan film tekniği.

canlı yayın

- * (televizyon ve radyo için) Daha önceden herhangi bir gereç üzerine tespit edilmemiş, alıcıyla tespit edildiği anda yapılan yayın.

canlıcılık

- * Olup bitenin ruhlar alanının gizli güçlerince yönetildiğine inanan ilkel anlayış, animizm.
- * Bağımsız bir ruhî varlığın insanda ve doğa nesnelerinde yerleşik olduğuna inanan ilkel dinî görüş.
- * Tek ve aynı ruhun fıkrî ve organik hayatın ilkesi olduğunu ileri süren öğreti.
- * Çocukta bir düşünce biçimi olarak bütün cisimlerin canlı olduğuna inanma.

canlılık

- * Canlı olma durumu.
- * Neşelilik, hareketlilik.

cansız

- * Canını yitirmiş, ölmüş.
- * Güçsüz, mecalsiz.
- * İlgi uyandırmayan, sönük.
- * Durgun.
- * Canlı olmayan (varlık), camit.

cansız cansız

- * Cansız olarak, cansız gibi.

cansız düşmek

- * hastalık veya yorgunluk yüzünden bitkin bir duruma gelmek.

cansız hedef

- * İnsan ve hayvan dışında kalan hedef.

cansızlaşma

- * Cansızlaşmak işi.

cansızlaşmak

- * Cansız duruma gelmek.

cansızlaştırma

- * Cansızlaştırmak işi.

cansızlaştırmak

- * Cansız duruma getirmek.
- * Bir dışın canlı dokusunu yok etmek.

cansızlık

- * Cansız olma durumu.
- * Hareketsizlik.

cansıparane

- * Canını verircesine, özveriyle.

cantiyane

- * Kantiyane.

capcanlı

* Çok canlı (bir biçimde).

car

* Çağrı, tellâl ile duyurma; ilân.
* Tehlike durumu, imdat, yardım.

car

* Bazı yerlerde kadınların kollarına örttükleri veya boydan boya örtündükleri çarşaf, zar.

car car

* Çok ve yüksek sesle, gürültülü bir biçimde (konuşma).

car etmek

* nara atmak, haykırmak; ilân etmek.

carcar

* Geveze, yaygaracı.

carcur

* Bkz. şarjör.

carcur

* "Gelişigüzel konuşmak" anlamına gelen carcur etmek deyiminde geçer.

carcur

* Fermuar.

cari

* Akan.
* Olagelen, geçen, yürürlükte olan.

cari hesap

* İki taraf arasında sürüp giden alacak verecek işlemlerinin tutulan hesabı.

cari masraf

* Belirli bir dönemde yapılan harcamalar.

cari para

* Geçerli olan, yürürlükte bulunan para.

cari ücret

* İş gücü piyasasında iş gücünün, arz ve talebe göre belirlenen fiyatı.

cariye

* Yabancı ülkelerden kaçırılıp özgürlükten yoksun edilen, alınıp satılabilen, her konuda efendisinin isteklerine bağlı bulunan genç kadın, halayık.

cariyelik

* Cariye olma durumu.

cariyelik etmek

* cariye gibi hizmet etmek.

cariyeniz (veya cariyeleri)

* eskiden, söz söylenen kimseye aşırı bir saygı göstermiş olmak için kadınlar tarafından "ben" zamiri yerine kullanılırdı.

* aynı maksatla genç kadınlardan söz edilirken onları anlatan kelimelere bir unvan gibi getirilirdi.

carlama

* Carlamak işi.

carlamak

- * Bağırarak konuşmak; çok söylemek.
- * İlân etmek, duyurmak; nara atmak, haykırmak.

carlı

- * Can (II) olan.

carsız

- * Can (II) olmayan.

cart

- * Sert bir şey yırtılırken çıkan ses.

cart cart ötmek

- * kendini beğenmiş bir davranışla ve buyururcasına söz söylemek.

cart curt

- * Gerekli gereksiz yerde söylenen, abartılı söz.

cart curt etmek

- * göz korkutmak veya övünmek amacıyla abartılı konuşmak.

cart kaba kâğıt

- * yüksekte atana veya çalımlı bir tavır takınana karşı söylenen hafifseme ünlemi.

carta

- * Yellenme.

cartadak

- * Birdenbire ve gürültü ile.

cartadan

- * Cartadak.

cartayı çekmek

- * ölmek.

cascavlak

- * (baş için) Çok saçsız, çok tüysüz, hiç tüyü olmayan.
- * Çınlıçplak, örtüsüz.

cascavlak kalmak

- * bütün imkânları elinden alınmış olarak ortada kalmak.

casus

- * Bir devletin veya bir kimsenin sırlarını başkasının hesabına öğrenmeyi üstüne alan kimse, çaşıt.

casusluk

- * Casus olma durumu, çaşıtlık.

casusluk etmek

- * casus olarak çalışmak.

cav

- * Bkz. çağ (II).

cavalacoz

- * Değersiz, önemsiz, derme çatma.

cavlağı çekmek

- * ölmek.

cavlak

* Çıplak, tüysüz.

cavlaklık

* Cavlak olma durumu, çıplaklık.

cavlama

* Cavlamak işi.

cavlamak

* Kavlamak, tüyünü dökmek, çıplak kalmak.

cavlamak

* lmek.

caydırıcı

* Kararından, sözünden döndürücü.

caydıncılık

* Caydırıcı olma durumu.

caydırılmak

* Cayması sağlanmak, kararından döndürülmek, vazgeirilmek.

caydırış

* Caydırmak işi veya biçimi.

caydırma

* Caydırmak işi.

caydırmak

* Caymasını sağlamak, kararından döndürmek, vazgeçirmek.

caygın

* Vazgeçip işin ardını bırakan, dnek.

cayır cayır

* Bir cismin çabuk ve şiddetle yandığını, yırtıldığını anlatmak için kullanılır.
* şiddetli, etkili olarak.

cayırdama

* Cayırdamak işi.

cayırdamak

* (nesneler için) Ses çıkararak yanmak veya yırtılmak.

cayırdatma

* Cayırdatmak işi.

cayırdatmak

* (nesneler için) Sert, uzun, gürültülü ses çıkartmak.

cayırtı

* şiddetli yanma, yırtılma sesi, gürültü.

cayırtı vermek

* gürültü ile gözdağı vermek.

cayırtıyı basmak (veya cayırtı koparmak)

* birdenbire bağnıp çağırmaya başlamak.

cayış

* Caymak işi veya biçimi.

cayma

* Caymak işi.

caymak

* Sözünden, kararından dönmek, vazgeçmek.

caz

* Başlangıçta Kuzey Amerika zencilerinin müziği iken sonraları bütün dünyada benimsenen bir müzik türü.
* Caz müziği çalan orkestra.

caz takımı

* Caz müziği çalan orkestranın bütün çalgıları.

cazbant

* Caz müziği çalan orkestra.

cazcı

* Caz müziği çalan veya besteleyen kimse.

cazcılık

* Cazcının işi veya mesleği.

cazgır

* Güreşecek olan pehlivanları yüksek sesle izleyicilere tanıtan ve dualarını okuyarak onları alana süren kimse.
* Fitneci.

cazgırlık

* Cazgır olma durumu.

cazır cazır

* (bir cismin kaynama ve yanmasını belirtirken) Güçlü ve sesli olarak.

cazırdama

* Cazırdamak işi.

cazırdamak

* Caz diye ses çıkarmak.

cazırdatma

* Cazırdatmak işi.

cazırdatmak

* Cazırdamasına yol açmak.

cazırtı

* Cazırdama sesi.

cazibe

* Alım, alımlılık, çekicilik, albeni.
* Çekim.

cazibe kanunu

* Yer çekimini belirten kurallar bütünü.

cazibedar

* Çekiciliği olma, alımlı.

cazibeleşme

* Cazibeleşmek durumu.

cazibeleşmek

* Çekici, alımlı duruma gelmek.

cazibeleştirmek

* Çekici, alımlı duruma getirmek.

cazibeli

* Çekici, alımlı, albenili.

* Önemli, ağırlığı olan.

cazibesiz

* Çekici olmayan, alımsız.

cazip

* İlgi uyandıran, çekici, elverişli.

cazipleşme

* Cazipleşmek durumu.

cazipleşmek

* Cazip duruma gelmek.

cazipleştirme

* Cazipleştirmek durumu.

cazipleştirmek

* Cazip duruma getirmek.

cazipli

* Çekici, alımlı, albenili.

caziplik

* Cazip olma durumu.

cazlı

* Cazı olan.

cazsız

* Cazı olmayan.

cazur cazur

* Bkz. cazır cazır.

Cb

* Kolombiyum'un kısaltması.

cc

* Kemanın sırt ve göğüs tahtasını iki yanından C harfi biçiminde çentten oyuklar.

Cd

* Kadmiyum'un kısaltması.

CD

* Yabancı devlet elçiliklerine ait arabaların plâkalarında kullanılan kısaltma.

Ce

* Seryum'un kısaltması.

ce

* Türk alfabesinin üçüncü harfinin adı.

ce

* Kucak çocuklarını, bebekleri eğlendirmek için çıkarılan ses.

-ce

* Bkz. -ca / -ce (I).

-ce

* Bkz. -ca / -ce (II).

ce demeye mi geldin?

* "Bu kadar az oturmaya mı geldin?" anlamında kullanılır.

cebbar

* Zorlayıcı, zorba.

* Kudret sahibi, Tannı.

* Gökyüzünün güneyinde bulunan bir yıldız kümesi.

* Becerikli, açık göz (kadın).

cebe

* Zırh.

* Silâh.

cebeci

* Yeniçeri ordusunda silâh yapan, onaran ve bakımı ile görevli bulunan; savaşta ordunun silâh ve cephanesini ulaştıran yaya kapıkulu ocaklarından bir sınıf asker.

cebel

* Dağ.

* Sahipsiz, boş toprak.

* Ekilmemiş tarla, ekime elverişli olmayan yer.

cebeli

* Osmanlı İmparatorluğu döneminde, savaş sırasında tımar, zeamet sahiplerinin dirlikleri oranına göre yanlarında götürmekle yükümlü bulundukları atlı asker.

* Aynı dönemde illerdeki atlı inzibat kuvveti.

cebelleşme

* Cebelleşmek işi.

cebelleşmek

* Uğraşmak, çekişmek; tartışmak, münakaşa etmek.

cebellezi

* Hakkı olmayan bir şeyi kendisine mal edip cebine koyma, cebine indirme.

cebellezi etmek

* cebine indirmek.

ceberut

* Tann'ının her şeyin üstünde olan kudreti.

* (tasavvufta) Allah'a varmanın üçüncü basamağı.

* ("büyük kudret" anlamından kayarak) Merhametsizlik, zorbalık.

* Acımasız, merhametsiz, zorba.

cebi delik

* Tutumlu olmayan (kimse), savurgan.

cebi delik (kimse)

* para tutmayan, züğürt, parasız.

cebi para görmek

* parası yokken para kazanmaya başlamak.

cebin

- * Korkak.
- * Alın, yüz.

cebinden çıkarmak

- * ondan çok üstün olmak.

cebine indirmek (veya atmak)

- * (para için) hakkı olmadığı hâlde kendine mal etmek.

cebini doldurmak

- * karşılaştığı elverişli durumlardan yararlanarak bol para kazanmak.

cebir

- * Zor, zorlayış.

cebir

* Artı ve eksi gerçek sayılarla, bunların yerini tutan harfler yardımıyla nicelikler arasında genel bağlantılar kuran matematik kolu.

cebir kullanmak

- * bir işi yaptırmak için zora başvurmak.

cebire

* Kırık kemikleri yerinde tutmak için kullanılan tahta, mukavva veya tenekeden yapılmış, üzeri bezle kaplanan levha, süyek, koaptör.

cebirsel

- * Cebirle ilgili.

cebirsel deyim

* Bilinen veya bilinmeyen büyüklük ölçüleri üzerinde, bunlara bağlı bir büyüklük ölçüsünü çıkarmak için gerekli işlemleri gösteren ve birbirine cebirsel işaretlerle bağlanan harf ve sayılar bütünü.

cebirsel formül

- * Cebirsel deyim.

cebirsel ifade

- * Cebirsel deyim.

cebren

- * Zorla, zor kullanarak, zoraki.

cebretme

- * Cebretmek işi.

cebretmek

- * Zorlamak.

cebrî

- * Zorla yapılan; zor kullanılarak yaptırılan.

cebrî yürüyüş

- * Bir yere kuvvet yetiştirmek veya düşmandan önce varmak için yapılan sıkı yürüyüş.

cebrinefs

- * Kendini zorlama, kendini tutma.

cebriye

- * Yazgıcılık, kadercilik, fatalizm.

ceddine lânet (veya yedi ceddine lânet!)

- * "soyun sopunla birlikte Tanrı cezanızı versin!" anlamında ilenme bildiren söz.

ceddine rahmet!

* "aferin, bravo" veya "Tanrı senden razı olsun" anlamında kullanılır.

Cedi

* Oğlak burcu.

cedit

* Yeni.

cedre

* Guatr, guşa.

cefa

* Büyük sıkıntı, üzü, eziyet.

cefa çekmek (veya görmek)

* üzüntü, sıkıntı çekmek.

cefa etmek

* üzmek, eziyet etmek.

cefakâr

* Cefalı.

cefakeş

* Cefa çeken, cefalı, sıkıntıya katlanan.

cefalı

* Sıkıntıya, eziyete katlanmış veya katlanan.

cefaya katlanmak

* sıkıntı veya üzüntüyü sabırla karşılayıp tahammül etmek.

ceffekalem

* Hiç düşünüp taşınmadan, bir çırpıda.

cehalet

* Bilgisizlik, bilmezlik.

cehdetme

* Cehdetmek işi.

cehdetmek

* Çalışıp çabalamak.

cehennem

* Dinî inanışlara göre, kötülük yapanların öldükten sonra ceza göreceikleri yer, tamu.

* Çok sıkıntılı yer.

cehennem azabı

* Cehennemde uğranılacağına inanılan ceza.

* Çok büyük sıkıntı, eziyet.

cehennem gibi

* çok sıcak.

cehennem hayatı

* Büyük sıkıntı ve üzüntülerle dolu yaşayış.

cehennem kütüğü

* Cehennemde yanmaya yaraşır kimse.

cehennem ol
* defoll.

cehennem olmak
* defolmak.

cehennem taşı
* Gümüşün nitrik asitte ergitilmesiyle elde edilen, havaya dayanıklı, ışıktta bozulmayan beyaz kristal.

cehennem zebanisi
* Zalim, acımasız kimse.

cehenneme kadar yolu var
* "defolsun, istediği yere kadar gitsin, korkum yoktur" anlamında sövme.

cehennemî
* Cehennemle ilgili.
* Üzücü, yakıcı, cehennem gibi.

cehennemi boylamak
* (sevilmeyen kimse için) ölmek.

cehennemin bucağı (veya dibi)
* çok uzak yer.

cehennemin dibine gitmek
* (kızılan kimse için) defolup gitmek.

cehennemleşme
* Cehennemleşmek durumu.

cehennemleşmek
* Cehenneme dönmek.
* Aşırı üzüntü ve sıkıntı çekilen yer hâlini almak.

cehennemlik
* Öldükten sonra yerinin cehennem olacağı sanılan, cehenneme lâyük (kimse).
* Hamamın ocağı, külhan.
* Modern ekmek fırınlarında ateşin bulunduğu en sıcak bölüm.

cehil
* Bilgisizlik, bilmezlik.

cehre
* Pamuk, yün, ipek gibi şeyleri eğirip iplik durumuna getirmeye yarar araç, iğ.

cehri
* Kök boyasgillerden, meyve, kabuk veya odunundan güzel kırmızı renk elde edilen bir kök (Rhamnus infectorius).

ceht
* Çaba, çabalama.

-cek
* Bkz. -cak / -cek.

ceket
* Erkeklerin ve kadınların giydiği, genellikle önden düğmeli, kalçayı örten, kollu giysi.

ceketatay
* Bkz. Jaketatay.

celâdet

* Yiğitlik, kahramanlık.

celâl

* Büyüklük, ululuk.

* Öfke, kızgınlık.

Celâlî

* İlk olarak Yavuz Sultan Selim döneminde ortaya çıkıp devlete isyan eden Bozoklu Derviş Celâl'in adamlarına ve ondan yana olanlara, sonraları da türeyen bütün eşkıyaya verilen ad.

Celâlîlik

* Celâlî olma durumu.

celâllenme

* Celâllenmek işi.

celâllenmek

* Öfkelenmek, kızmak.

celâlli

* Sert ve öfkeli (kimse).

* Hırçın, coşkun.

celâllice

* Celâlli gibi, celâlliye benzer.

celbe

* Avcı çantası.

celep

* Koyun, keçi, sığır gibi kesilecek hayvanların ticaretini yapan kimse.

* Topkapı, Galata, İbrahim Paşa ve Edirne saraylarına alınıp türlü devlet hizmetleri için aday olarak yetiştirilen genç.

celeplik

* Koyun, keçi, sığır gibi kesilecek hayvanların ticaretini yapma işi.

celî

* Açık, aşikâr.

* Parlak, cilâlı.

celî yazı

* (Arap harfleriyle) Uzaktan okunacak biçimde istif edilmiş iri sülüs levha yazısı.

celil

* Çok büyük, ulu.

* Tann'nın sıfatlarından biri.

cellât

* Ölüm cezasına çarptırılanları öldürmekle görevli olan kimse.

* Acımasız, katı yürekli, kolaylıkla suç işleyen, zalim.

cellât gibi

* acımasız.

cellâtlık

* Cellâdın görevi.

* Katı yüreklilik, zalimlik.

celp

- * Getirtme, kendi üzerine çekme.
- * Mahkeme tarafından dava edene, edilene veya tanıklara gönderilen çağrı belgesi.
- * Askerlik ödevini yapmaya çağırma.

celp etmek

- * kendine çekmek.
- * getirmek.

celp kâğıdı

- * Çağrı kâğıdı, çağrı belgesi, celpname.

celpname

- * Celp kâğıdı, çağrı belgesi.

celse

- * Oturum.

celseyi açmak

- * oturumu açmak.

celseyi tatil etmek

- * oturuma ara vermek.

cemaat

- * Bir imama uyup namaz kılan kişiler.
- * İnsan kalabalığı.
- * Bir dinden veya bir soydan olanların topluluğu.

cemaat ne kadar çok olsa (veya cami ne kadar büyük olsa) imam gene bildiğini okur

- * bir yetkili kimse, çevresindekilerin düşüncesi ne olursa olsun kendi istediğini yapmaya çalışır.

cemaate uymak

- * içinde bulunulan bir topluluğa uyarak davranmak.

cemaatimüslimin

- * Müslüman halk.

cemaatle namaz kılmak

- * imama uyarak namaz kılmak.

cemaatleşme

- * Cemaatleşmek işi veya durumu.

cemaatleşmek

- * Cemaat hâline gelmek.

cemaatli

- * Cemaati olan.

cemaatsiz

- * Cemaati olmayan.

cemaatsizlik

- * Cemaatsiz olma durumu.

cemadat

- * Cansızlar, cansız varlıklar.

cemal

- * Yüz güzelliği.

cem'an

* Toplayarak, toplam olarak, hepsi.

cem'an yekûn

* Toplam olarak, hepsinin tamamı.

cemaziyülâhır

* Ay takviminin altıncı ayı, küçük tövbe ayı.

cemaziyülevvel

* Ay takviminin beşinci ayı, büyük tövbe ayı.

cemaziyülevvelini bilmek

* bir kimsenin herkesçe bilinmeyen, geçmişteki kötü bir yönünü veya kötü durumunu bilmek.

cembiye

* Bir çeşit eğri kama, hançer.

cembiyeli

* Cembiyesi olan.

cembiyesiz

* Cembiyesi olmayan.

cemetme

* Cemetmek işi.

cemetmek

* Toplamak, bir araya getirmek.

cemi

* Bütün, hep, (bir şeyin) hepsi, (bir şeyin) tümü.

* Toplama.

* Toplama.

* Çoğul, çokluk.

cemil

* (erkek için) Güzel.

* Tann'nın sıfatlarından biri.

cemile

* (kadın için) Güzel.

* Gönül alıcı davranış.

cemilendirme

* Çoğullandırma işi.

cemilendirmek

* Çoğullandırmak, çokluk hâline getirmek.

cemilenme

* Çoğullanma işi.

cemilenmek

* Çoğullanmak.

cemiyet

* Dernek.

* Topluluk, toplum.

* Düğün.

* Birbirine uygun veya zıt anlamlı kelimeleri tenasüp veya tezat sanatları yoluyla bir araya getirme.

* Bir olayı veya kişiyi kutlama amacıyla bir araya gelen topluluk.

cemiyetli

* Cemiyet içinde geçen, derli toplu, dağınık olmayan.

cemre

* Şubat ayında birer hafta aralıklarla önce havada, sonra suda ve en sonra toprakta oluştuğu sanılan sıcaklık yükselişi.

cemre düşmek

* sıcaklık yükselişi o hafta içindeki günde başlamak.

cenabet

* Cünüp.

* Pis, kötü, hoşlanılmayan kimse veya şey.

Cenabıhak

* Allah, Tanrı.

cenah

* Kuş kanadı.

* Kol, pazı.

* Yan, taraf.

* Savaş düzenindeki ordunun iki yanından her biri.

cenap

* Saygı, onur ve büyüklük anlamıyla kullanılır.

cenaze

* Kefenlenip tabuta konmuş, gömülmeye hazırlanmış insan ölüsü.

* Cenaze töreni.

cenaze alayı

* Ölüyü kaldırma töreni veya bu törende yer alan veya cenazeyi izleyen topluluk.

cenaze duası

* Cenaze defnedilirken okunan dua.

cenaze gibi

* benzi sararmış.

cenaze levazımatı

* Ölünün kefenlenmesi sırasında gerekli olan malzemeler.

cenaze merasimi

* Cenaze töreni.

cenaze namazı

* Cenaze gömülmeden önce musalla taşının üstüne konan tabutun önünde kılınan namaz.

cenaze töreni

* Cenaze namazından mezara kadar yapılan dinî tören.

cenazeyi kaldırmak

* ölüyü gömmek üzere götürmek; gömmek.

cenbiye

* Ağız eğri bir tür Arap bıçağı.

cendere

* Bir şeyi sıkmak, ezmek gibi işlerde kullanılan mekanizma, pres.

* Manevî baskı.

cendereleşme

* Cendereleşmek işi.

cendereleşmek

* Manevî baskı altında mücadele etmek.

cendereye sokmak

* manevî baskı altına almak.

Cenevizli

* Ceneviz (bugünkü Cenova şehri) Cumhuriyeti halkından olan kimse.

cengâver

* Savaşçı.

* İyi dövüşen, dövüşçü, savaşkan, vuruşkan.

cengâverce

* Cengâvere yakışır biçimde.

cengâverlik

* Savaşçılık, savaşkanlık, dövüşçülük.

cengel

* Otlarla ve sık ağaçlarla örtülü geniş Hindistan ormanlarına verilen ad.

cenin

* Ana rahminde doğma zamanını tamamlayamamış veya vaktinden önce düşmüş çocuk.

ceninisakıt

* Düşük.

cenk

* Savaş, kavga.

* Büyük çaba, uğraş, kavga; çekişme.

cenk etmek

* savaşmak, mücadele etmek.

cenkçi

* Savaşçı, kavgacı.

cenkçilik

* Cenkçi olma durumu.

cenkleşme

* Cenkleşmek işi.

cenkleşmek

* Savaşmak.

* Atışmak, çekişmek, münakaşa etmek.

cennet

* Dinî inanışlara göre, iyilik yapanların, günahsızların, öldükten sonra sonsuz bir mutluluğa kavuşacakları yer; uçmak (II).

* Çok güzel, huzur veren yer.

cennet balığı

* Cennet balığıgillerden, mavi yeşil zemin üzerine bakır rengi çizgili tropikal balık (Macropodus viridiauratus).

cennet balığıgiller

* Kemikli balıklar takımının kefallar alt takımına giren bir familya.

cennet biberi

- * Zencefilgillerden karabiber tadında bir bitki.

cennet gibi

- * güzel, bakımlı (yer).

cennet kuşu

- * Cennet kuşugillerden, tüyleri güzel renkli bir kuş (Paradisea apoda).
- * Güzel, alımlı kadın.
- * Henüz pek küçükken ölen bebek.

cennet kuşugiller

- * Omurgalı hayvanlardan kuşlar sınıfının bir familyası.

cennet öküzü

- * Yüreği temiz ama budala denecek kadar saf kimse.

cennet taamı

- * Tadı çok güzel olan yemek veya yiyecek.

cennete çevirmek

- * temiz, bakımlı, güzel bir yer durumuna getirmek.

cennete dönmek

- * güzel, rahat yaşanılır, bakımlı bir yer durumuna gelmek.

cennetleşme

- * Cennetleşmek durumu.

cennetleşmek

- * Cennet durumuna girmek.
- * Cennetin güzellikleriyle donanmak.

cennetlik

- * Öldükten sonra yerinin cennet olacağına inanılan (kimse).
- * (ölmüş kimse için) Yeri cennet olan, cennetmekân.

cennetmekân

- * Cennetlik.

centilmen

- * İyi arkadaşlık eden, saygılı, görgülü, kibar (erkek).

centilmence

- * Centilmene yakışır (bir biçimde).

centilmenlik

- * Centilmen olma durumu.
- * Centilmene yakışır davranış.

centilmenlik antlaşması

- * Hukukî ve resmî olmayan, ancak tarafların karşılıklı güvenlerine dayanan sözlü antlaşma.

cenubi

- * Güneyle ilgili, güneye özgü olan, güney.

cenup

- * Güney.

cenuplu

- * Güneyli.

cep

* Genellikle bir şey koymaya yarar, giysinin belli bir yeri açılarak içine yerleştirilen astardan yapılmış torba veya giysinin üzerine konulan parça ile yapılmış yer.

* Belirtisiz isim tamlaması yapısında, tamlayan görevinde "cebe sığabilecek boyda" anlamını verir.

* Savaş alanının bir yerinde düşmanın geriletilmesiyle ortaya çıkan taktik durum, çökertme.

* Trafiği kolaylaştırmak için yaya kaldırımlarında veya yollarda yapılan cep biçimindeki taşıt yanaşma yeri.

* Kablosuz telefon.

cep defteri

* Cebe sığabilecek büyüklükteki defter.

cep feneri

* Pille çalışan ve cepte taşınan küçük fener.

cep harçlığı

* Bir kimseye ufak tefek gündelik harcamaları karşılaması için verilen para.

cep harçlığını çıkarmak

* günlük masrafını karşılayacak kadar kazanç sahibi olmak.

cep kitabı

* Cepte taşınacak, cebe girecek biçimde küçük kitap.

cep saati

* Cepte taşınan saat.

cep sözlüğü

* Cepte taşınabilecek ve günlük ihtiyaca hemen cevap verebilecek küçük sözlük.

cep takvimi

* Cepte taşınabilecek küçük boy takvim.

cep telefonu

* Cebe sığabilecek küçüklükte olan, taşınabilir, kablosuz telefon.

cep televizyonu

* Çok küçük boyutları olan veya cebe sığabilecek küçüklükteki televizyon.

cepçi

* Yankesici.

cepçilik

* Yankesicilik.

cephane

* Ateşli silâhlarla atılmak için hazırlanan her türlü patlayıcı madde.

cephaneci

* Kara, deniz ve hava birliklerinde cephanelik görevlisi veya sorumlusu olan kimse.

cephanelik

* Cephanenin saklanması için kapalı ve korunmuş yer.

cephane

* (yapılarda) Yüz, alnaç.

* Üzerinde savaşın sürdüğü bölge.

* Yan, yön, taraf.

* Belli bir düşünce, istek çevresinde sağlanan beraberlik.

cephane açmak

* savaş olmayan bir bölgede, savaşa hazırlanmak ve başlamak.

cephe almak

* hasım durumu takınmak, bir düşünceye karşı olmak, direnmek.

cephe gerisi

* Savaş alanının gerisinde kalan bölge.

cepheden cepheye koşmak

* durmadan, değişik cephelerde savaşmak, yılmak bilmemek.

cepheden hücumu geçmek

* dolaşık yollara sapmadan, doğrudan doğruya konuyu ele alarak birine karşı çıkmak veya mücadeleyi açıktan açığa yapmak.

cephelenme

* Cephelenmek işi.

cephelenmek

* Cephe oluşturmak.

cepheleşme

* Cepheleşmek işi.

cepheleşmek

* Bir düşünce, bir istek çevresinde birlik oluşturmak.

cepheli

* Yönlü, taraflı.

cepken

* Kolları yırtmaçlı ve uzun, harçla işlenmiş bir tür kısa, yakasız üst giysisi.

cepleme

* Ceplemek işi.

ceplemek

* Kazanmak, cebine indirmek.

cepten aramak

* bir kimseyi cep telefonundan aramak.

cepten vermek

* kendi kesesinden, kendi malından ödemek.

cer

* Çekme, sürükleyerek götürme.

cer hocası

* Taşrada imamlık yaparak para ve erzak toplayan genç medrese öğrencisi.

cerahat

* İrin.

* Yara.

cerahatlenme

* Cerahatlenmek işi.

cerahatlenmek

* (yara) İrin toplamak.

cerahatli

* İrin toplamış, irinli.

cerahatsız

- * İrin toplamamış, irinsiz.

cerbeze

- * Güzel konuşma.
- * Beceriklilik, girginlik.
- * Kurnazlık, hilekârlık.

cerbezeli

- * Girgin, kolaylıkla ve inandırımcı söz söyleyen, dilli.

cereme

- * Başkası tarafından yapılan veya kaza sonucu ortaya çıkan zararı ödeme.

ceremesini çekmek

- * başkasının yol açtığı zararı ödemek.

ceren

- * Ceylan.

cereyan

- * Bir yöne doğru akma, akış, akıntı.
- * Akım.
- * Bir şeyin gelişme, olma durumu.
- * Aynı eğilimde olan, aynı görüşü paylaşan kimselerin oluşturduğu hareket.

cereyan çarpmak

- * elektrik akımına tutulup etkisinde kalmak.

cereyan etmek

- * geçmek, olmak, yapılmak.

cereyana kapılmak

- * elektrik akımıyla çarpmak.
- * suyun akışı içinde kalıp sürüklenmek.
- * bir eğilim, bir görüş hareketi içinde yer almak.

cereyanda kalmak

- * kapalı bir yerde, karşılıklı açık pencere veya kapı arasında meydana gelen hava akıntısında kalıp üşütmek.

cereyanlı

- * Akıntılı.
- * Akımlı.

cerh

- * Yaralama.
- * (bir düşünce, inanç, veya iddia için) Çürütme.

cerh etmek

- * yaralamak.
- * çürütmek.

ceride

- * Gazete.
- * Tutanak, kayıt defteri.
- * Süvari kolu.

ceriha

- * Yara.

cerime

- * Cereme.

Cermen

* Bugünkü Almanya'yı, Bohemya ve Polonya'nın batı bölümünü kapsayan Cermanya'da M.Ö. 3. yüzyıldan 9. yüzyıla kadar oturan halk veya bu halktan olan kimse.

Cermen dilleri

* Kuzey Avrupa'da konuşulan ve Hint-Avrupa dil ailesi içinde yer alan diller.

cermen menteşe

* Bina kapıları ile pencerelere takılan ve yaprakları menteşe uzunluğunun yarısı kadar olan, sactan kıvrılarak yapılmış menteşe.

Cermence

* Cermen dili.

cerrah

* Operatör.

* Önemsiz yaraları iyileştiren kimse.

cerrahî

* Cerrahlıkla ilgili.

* Hekimliğin, ameliyatla tedavi yapan dalı.

cerrahî müdahale

* Ameliyat.

cerrahlık

* Cerrah olma durumu veya cerrahın mesleği.

cerrar

* Çekici, sürükleyici.

* Zorla para alan (kimse).

* Savaş araçlarıyla donatılmış kalabalık ordu.

* Dilenci.

cerre çıkmak

* (medreselerde okuyan softalar) para ve erzak toplamak için belli aylarda köylere dağılıp imamlık veya müezzinlik yapmak.

cesamet

* Büyüklük, irilik.

cesametli

* Kocaman, iri.

cesaret

* Güç veya tehlikeli bir işe girerken kişinin kendinde bulduğu güven; yüreklilik, yiğitlik, yürek ve göz pekliği.

* Çekinmezlik, atılganlık.

cesaret almak (veya bulmak)

* herhangi bir durumdan, davranıştan güç almak.

cesaret etmek

* korkulması gereken bir işe korkmadan girişmek, göze almak.

cesaret gelmek

* yılmınlığı gitmek, yüreklenmek.

cesaret göstermek

* yürekli davranmak.

cesaret vermek

* birinin ylgınlığını gidermek, birini yüreklendirmek.

cesarete gelmek

* ylgınlığı gitmek, yüreklenmek.

cesaretini kırmak

* yürekliliğini gidermek, korkutmak.

cesaretini toplamak

* kendine güven duygusunu, yürekliliğini ve atılganlığını bir araya getirmek.

cesaretlendirilme

* Cesaretlendirilmek işi, yüreklendirilme.

cesaretlendirilmek

* Yüreklendirilmek.

cesaretlendirme

* Cesaretlendirmek işi, yüreklendirme, yiğitlendirme.

cesaretlendirmek

* Yüreklendirmek, yiğitlendirmek, cesaret vermek.

cesaretlenme

* Cesaretlenmek işi, yüreklenme, yiğitlenme.

cesaretlenmek

* Ylgınlığı gitmek, yüreklenmek, yiğitlenmek.

cesaretli

* Hiçbir şeyden korkusu olmayan, yürekli, yiğit.

cesaretlilik

* Cesaretli olma durumu, yüreklilik.

cesaretsiz

* Yüreksiz.

* Çekingen.

cesaretsizlik

* Cesaretsiz olma durumu, yüreksizlik.

ceset

* Ölü vücut, naaş.

cesim

* Büyük, iri, kocaman.

ceste

* "Azar azar", "kısım kısım" anlamındaki ceste ceste ikilemesinde geçer.

ceste ceste

* Azar azar.

cesur

* Yürekli, cesaretli.

cesurane

* Cesaretle, yürekllice, yiğitçesine.

cesurca

* Cesura yakışan biçimde, cesur gibi.

cesurluk

* Yürekliik, gözü pek olma durumu.
* Atılganlık.

cet

* Dede, büyük baba, ata.

cetbecet

* Atalardan beri, soyca.

cetvel

* Doğru çizgileri çizmeye yarayan, dereceli veya derecesiz, tahtadan, plâstikten veya madenden yapılmış araç,
çizgilik.

* Liste, çizelge.
* Ark, su kanalı.

cevaben

* Cevap olarak, karşılık olarak.

cevabı dikmek (veya dayamak, yapıştırmak)

* kesin, ters ve karşısındakinin beklemediği bir karşılık vermek.

cevabî

* Cevap niteliğinde olan.

cevahir

* Elmas, yakut gibi değerli taşlar, mücevher.

cevahir yumurtlamak

* cevher yumurtlamak.

cevahirci

* Mücevher alıp satan kimse, mücevherci.

cevap

* Bir soruya, bir isteğe, bir söz veya yazıya verilen karşılık, yanıt.

cevap anahtarı

* Sınavlarda sorulan soruların çözülmüş biçimi.

cevap hakkı

* Bir kimsenin şahsıyla ilgili basın yayın organlarında çıkan haberlere karşılık olarak ya düzeltme ya da cevap verme hakkı.

cevap kâğıdı

* Sınavlarda sorulan soruların cevaplarının bulunduğu kâğıt.

cevap vermek

* karşılık olarak bildirmek veya söylemek.
* ihtiyacı karşılamak.
* iyi sonuç vermek, iyi sonuç alınmak.

cevaplama

* Cevaplamak işi.

cevaplamak

* Bir soruya, bir isteğe, bir söz veya yazıya karşılık vermek, yanıtlamak.

cevaplandırılma

* Cevaplandırılmak işi, yanıtlandırılma.

cevaplandırılmak

* Bir şeyin cevabı, karşılığı verilmek, yanıtlandırılmak.

cevaplandırma

* Cevaplandırmak işi, yanıtlandırma.

cevaplandırmak

* Bir şeyin cevabını, karşılığını vermek, yanıtlandırmak.

cevaplı

* İçinde cevap bulunan, yanıtlı.

cevaplı telgraf

* Cevabının ücreti bir şey sorup cevap almak için telgraf gönderen kimse tarafından önceden ödenmiş olan telgraf türü.

cevapsız

* Cevabı verilmemiş, karşılıksız, yanıtsız.

cevapsız bırakmak

* karşılığında herhangi bir cevap vermemek, bir tepki göstermemek.

cevaz

* İzin, müsaade.

cevaz vermek

* hoş görmek, uygun bulmak.

cevelân

* Dolaşma, dolanma, gezinme, gezinti.

cevher

* Bir şeyin özü, maya, gevher.

* Değerli süs taşı, mücevher.

* İyi yetenek.

* Töz.

cevher yumurtlamak

* değerli sözler söylediğini sanarak saçmalayanlar için alay yollu söylenir.

cevherli

* Cevheri olan.

cevhersiz

* Cevheri olmayan.

cevir

* Eziyet, cefa, üzü.

ceviz

* Cevizgillerin örnek bitkisi olan, uzun ömürlü, gövdesi kalın, kerestesi değerli, yurdumuzda çok yetişen ağaç (Juglans regia).

* Bu ağacın yağı, nişastalı yemişi, koz.

* Ceviz ağacının kerestesinden yapılmış.

ceviz içi

* Cevizin kabuğu kırıldıktan sonra kalan iç.

ceviz kırmak

* yanlış tutum veya davranışta bulunmak, hata yapmak.

cevizgiller

* Örneği ceviz olan, taçsız iki çeneklilerden bir bitki familyası.

cevizî

* Cevizden yapılmış veya cevizi andıran.

cevizli

* Cevizi olan, ceviz katılmış.

cevizlik

* Ceviz ağacının çok olduğu yer.

cevretme

* Cevretmek işi.

cevretmek

* Eziyet etmek.

cevval

* Davranışları çabuk ve kesin olan.

cevvaliyet

* Çabukluk, hareketlilik.

cevvî

* Atmosfer ile ilgili, atmosferik.

Cevza

* İkizler burcu.

ceylân

* Çift parmaklılardan, boynuzlugiller familyasından, çöllerde yaşayan, çok hızlı koşan, gözlerinin güzelliği ile tanınan, ince bacaklı, zarif, memeli hayvan, gazal (Gazella dorcas).

ceylân bakışlı

* Süzgün ve tatlı bakışlı.

ceylân gibi

* yapısı ince ve uyumlu.

ceylânca

* Ceylân gibi, ceylâna uygun biçimde.

ceza

* Uygun görülmeyen tepki ve davranışları önlemek için üzüntü, sıkıntı, acı veren uygulama.

* Suç işleyen bir kimsenin yaşantısına, özgürlüğüne, mallarına, onuruna karşı devletin koyduğu sınırlama.

ceza alanı

* (futbol, hentbol vb. de) Bir oyuncunun bilerek yaptığı kural dışı davranışın penaltı ile cezalandırıldığı veya kalecinin topu elle tutmasına izin verilen alan.

ceza almak

* öğrenci cezalandırılmak.

* (görevli, suçluya) para cezası verdirmek.

ceza atışı

* Ceza vuruşu.

ceza çekmek

* hapisteye yatmak.

* manevî bakımdan işlenen suçun ağırlığını çekip sıkıntı ve üzüntü içinde kalmak.

ceza evi

* Hükümlülerin içinde tutuldukları yapı, hapishane, mahpushane.

ceza görmek

* kendisine ceza verilmek, cezalandırılmak.

ceza hukuku

* Suç kapsamı içine giren eylemler ile bunlara uygulanacak cezaları inceleyen hukuk dalı.

ceza kesmek

* (görevli) para cezası yazmak.

ceza reisi

* Ağır ceza mahkemesi başkanı.

ceza sahası

* Bkz. ceza alanı.

ceza vermek

* cezalandırmak.

* para cezası ödemek.

ceza vuruşu

* Özellikle futbolda, bir oyuncunun oyun alanında yanlış davranışını cezalandırmak için, karşı tarafın yapmaya hak kazandığı serbest vuruş.

ceza yazmak

* Bkz. ceza kesmek.

ceza yemek

* cezalandırılmak.

cezaî

* Ceza ile ilgili, cezaya ilişkin, cezaya dayanan.

cezalandırılma

* Cezalandırılmak işi.

cezalandırılmak

* Cezaya çarptırılmak, ceza verilmek, tecziye edilmek.

cezalandırma

* Cezalandırmak işi.

cezalandırmak

* Bir kimseye veya varlığa ceza vermek.

cezanama

* Cezalanmak işi.

cezanamak

* Cezaya çarpılmak.

cezalılı

* Cezalandırılmış (kimse).

cezasını bulmak

* hak ettiği kötü sona uğramak.

cezasını çekmek

* yaptığı bir kusur veya tedbirsizliğin zararına uğramak.

* hükmedilen cezayı bitirmek.

cezasız

* Cezaya arptılmamış, cezalandırılmamış.

cezaya çarptırmak

* cezalandırmak.

Cezayir menekşesi

* Zakkumgillerden, bahçelerde süs bitkisi olarak yetiştirilen, kendine özgü mavi, açık mor renkli çiçekleri ve ortası çukur ta yaprakları olan bir bitki (Vinca).

Cezayirli

* Cezayir halkından olan (kimse).

cezbe

* Bir duygu veya bir inanışın etkisiyle aşırı ölçüde coşup kendinden geçme durumu.

cezbelenme

* Cezbelenmek durumu.

cezbelenmek

* Cezbeye tutulmak, kendinden geçmek, kendini kaybetmek.

cezbeli

* Cezbesi olan.

cezbesiz

* Cezbesi olmayan.

cezbetme

* Cezbetmek durumu.

cezbetmek

* Kendine çekmek, bağlamak.

cezbeye tutulmak (veya kapılmak)

* bir duygu veya bir inanışın etkisiyle aşırı ölçüde coşup kendinden geçmek.

cezerye

* Ezilmiş havuç içine fındık, şeker vb. eklenerek yapılan bir tatlı türü.

cezir

* Kök.

* Alçalma.

cezire

* (denizde) Ada.

cezp

* Kendine çekme.

* Etkileyerek kendine bağlama.

cezri

* Köklü, kökten, temelden, radikal.

cezve

* Kahve pişirmeye yarayan, saplı, silindire benzer küçük kap.

cezve sürmek

* kahveyi pişirmek için cezveyi ateşe doğru itmek.

Cf

* Kaliforniyum'un kısaltması.

CGS

* Santim, gram, saniye kelimelerinin kısaltılmasından oluşan uluslar arası fizik birimleri sistemi.

charter

* Bkz. çartır.

check up

* Bkz. çekap.

-cı / -ci, -cu / -cü

* İsimden isim ve sıfat türeten ek: kapı-cı, köfte-ci, su-cu, türkü-cü, balık-çı, simit-çi, yoğurt-çu, kürk-çü vb.

cıbıl

* Çıplak.

* Yoksul, parasız, geçim darlığı çeken.

cıçığı çıkmak (veya cıçığını çıkartmak)

* çok yorulmak, hırpalanmak.

cıcık

* Güzel.

* Süs.

* Derisi soyulmuş et.

* İç organlar.

cıda

* Mızrak.

cıdağı

* Atın iki omzunun arası.

* Derin, işleyen yara, büyük çiban.

cıdak

* Mızrak.

cıgara

* Bkz. sigara.

cık

* "Yok olmaz" anlamında kullanılır.

-cık / -cik, -cuk / -cük

* İsimden küçültme ve okşama isimleri türeten ek: baba-cık, anne-cik, yavru-cuk, öpü-cük vb.

* Önüne bir ünlü getirilerek sıfat ve zarf türetir: az-ıcık, dara-cık, bir-i-cik vb.

* -ca ekli zarflardan pekiştirme zarfları türetir: Yavaşca-cık, usulca-cık vb.

-cıl / -cil

* İsimden "seven" anlamına sıfat türetir: adam-cıl, insan-cıl, balık-çıl, ev-cil vb.

cılız

* Çok zayıf ve güçsüz, eneze, nahif.

* (ışık için) Güçsüz, sönük.

cılızlaşma

* Cılızlaşmak işi.

cılızlaşmak

* Zayıf ve güçsüz düşmek, zayıflamak.

* Gücünü, değerini yitirmek.

cılızlık

* Cılız olma durumu.

cılık

* Bozularak kokmuş.
* Cıvık.
* İrinlenmiş.
* Sözüünün eri olmayan.

cılık çıkmak

* kusurlu, boş veya bozuk çıkmak.

cılık etmek

* bozmak, çürütmek.

cılıkava

* Kurdun veya tilkinin ense postundan yapılan kürk.

cılıkı çıkmak

* bozulmak, doğru ve uygun yolundan ayrılmak.

cııklaşma

* Cııklaşmak işi.

cııklaşmak

* Cılık duruma gelmek.

cııkkık

* Cılık olma durumu.

cımbar

* Çımbar.
* Filiz, sürgün.

cımbarlama

* Cımbarlamak işi.

cımbarlamak

* Dokumakta olan halının veya bezin kenarını cımbarla geriye almak.

cımbız

* Kıl gibi ince şeyleri tutmak veya çekmek için kullanılan küçük maşa.
* Özellikle dokumacılıkta kumaş yüzlerindeki düğüm, çöp gibi maddeleri temizlemekte kullanılan el aracı.

cımbızcı

* Dokumacılıkta cımbızlamak işini yapan (kimse).

cımbızlama

* Cımbızlamak işi.

cımbızlamak

* Cımbızla yolmak.
* Dokumacılıkta kumaş yüzlerindeki düğüm, çöp gibi maddeleri cımbızla temizlemek.

cıncık

* Bardak, kadeh, tabak gibi sırçadan veya porselenden yapılan şeyler, züccaciye.

cıncık boncuk

* Yalancı taşlardan yapılmış küpe, kolye gibi şeyler.

cıngıl

* Küçük üzüm salkımı.

* Boncuk, gümüş veya altın para ile yapılmış, başlığa veya giysiye takılan süs, cingil.

cır cır

* Durup dinlenmeden ince ve usandırıcı ses çıkararak.

cır cır ötmek

* gereksiz, yerli yersiz konuşmak.

cırboğa

* Bir tür çöl sıçanı (Dipus Caegyptius).

* Cılız, zayıf, çelimsiz çocuk.

cırcır

* Kaynana zırlıtısı.

* Geveze.

* Pamuk kozalarının pamuğunu ve çekirdeğini birbirinden ayıran çıkırık.

* Ağustos böceği.

cırcır böceği

* Düz kanatlılardan ocaklarda, fırınlarda, kırlarda yaşayan böcek, cırlak.(Grillus domesticus, G. campestris).

cırcır delgi

* Dönme hareketini yivli gövdesi üzerindeki parçanın ileri geri itilmesinden alan ve küçük delikler açmak için kullanılan araç.

cırcır kolu

* Lokma vidaları sökmeye yarayan alet.

cırdaval

* Meşe dalından yapılan ucu demirli, uzun cirit değneği.

cırl dama

* Cırl damak işi.

cırl damak

* Cır cır diye ses çıkarmak.

cırlıtı

* Cır cır diye çıkan ses.

cırlak

* (ses için) Hoşa gitmeyen, keskin ve çığ, tiz.

* Cırcır böceği.

cırlak cırlak

* Çok tiz ve ince bir sesle.

cırlama

* Cırlamak işi.

cırlamak

* İnce ve usandırıcı ses çıkarmak.

cırlatma

* Cırlatmak işi.

cırlatmak

* Cırlamasına yol açmak.

cırlayık

* Örümcek kuşugillerden, ormanlık, çalılık yerlerde yaşayan, güzel öten bir kuş (Lanius).

* Ağustos böceği.

cırmalama

* Cırmalamak işi.

cırmalamak

* Tırmalamak.

cırmık

* Tırnak izi.

cırnak

* Yırtıcı hayvan tırnağı.

cırnaklama

* Cırnaklamak işi.

cırnaklamak

* Tırmalamak.

cırnık

* Set duvarlarında su akacak delik.

cırt

* Kâğıt, kumaş gibi şeyler yırtılırken çıkan ses.

cırtlak

* Cırlak.

* Olgunluktan ezilebilecek duruma gelmiş (meyve, sebze).

cırtlama

* Cırtlamak işi.

cırtlamak

* Cırt diye ses çıkarmak.

cıs

* Çocukları ateşe ve tehlikeli şeylere karşı uyarırken söylenir.

cıva

* Atom sayısı 80, atom ağırlığı 200.5 olan, donma noktası -38, 80 C olduğundan, bayağı sıcaklıkta sıvı olarak bulunan, yoğunluğu 13, 59 olan, gümüş renginde bir element. Kısaltması Hg.

cıva gibi

* yerinde durmaz, ele avuca sığmaz, çok hareketli.

cıvadra

* Geminin baş tarafından havaya doğru biraz kalkık olarak uzatılmış bulunan direk.

cıvalı

* Cıvası olan.

cıvata

* Birbirine bağlanmak istenen ağaç veya demir parçaların hazırlanmış olan deliklerden geçirilerek, ucuna somun takılıp sıkıştırılan iri başlı vida.

cıvatalama

* Cıvatalamak işi.

cıvatalamak

* Cıvata ile tutturmak.

cıvık

- * Fazla suyla karıştığı için biçimini koruyamayacak kadar sulanmış.
- * Soğuk ve can sıkıcı şakalar yapan (kimse).

cıvık cıvık

- * Soğuk ve can sıkıcı olarak.

cıvık mantarlar

- * Bakterilerle ortak yaşayan, ilkel ve hayvanımsı yapılı, peltemsi mantarlar.

cıvıklanma

- * Cıvıklanmak durumu.

cıvıklanmak

- * Cıvık duruma gelmek.

cıvıklaşma

- * Cıvıklaşmak durumu.

cıvıklaşmak

- * Cıvık duruma gelmek.

cıvıklaştırma

- * Cıvıklaştırmak işi.

cıvıklaştırmak

- * Cıvık duruma getirmek.

cıvıklık

- * Cıvık olma durumu.

cıvıl cıvıl

- * (kuşlar) Cıvıltı ile ötüşerek.
- * Canlı, hareketli olarak.
- * Canlı, neşeli.
- * Hareketli, kalabalık.

cıvıldama

- * Cıvıldamak işi.

cıvıldamak

- * Cıvıl cıvıl ötmek.

cıvıldaşma

- * Cıvıldaşmak işi.

cıvıldaşmak

- * Hep birden cıvıldamak.

cıvıltı

- * Kuşların ötüşürken çıkardıkları ses.
- * (ses için) Canlılık, ateşlilik.

cıvıltılı

- * Cıvıltısı olan.

cıvıltısız

- * Cıvıltısı olmayan.

cıvıma

- * Cıvımak işi.

cıvımak

- * Cıvık duruma gelmek.
- * (bir iş) Çağırından çıkmak.
- * Saygısızca davranışta bulunmak.

cıvıtılma

- * Cıvıtılmak işi.

cıvıtılmak

- * Cıvık duruma getirilmek.

cıvıtma

- * Cıvıtmak işi.

cıvıtmak

- * Cıvık duruma getirmek.
- * Bir işi yakışık almayacak bir duruma getirmek.

cıvma

- * Cıvmak işi.

cıvmak

- * Sekmek, değip geçmek, vurup sapmak.

cıyak cıyak

- * Bağırma fiili ile birlikte kullanılarak ince, acı ve yüksek sesle durmadan bağırmaı anlatır.

cıyıklama

- * Cıyıklamak işi.

cıyıklamak

- * İnce, acı ve yüksek sesle bağırma.

cıyaklatma

- * Cıyaklatmak işi.

cıyaklatmak

- * Cıyaklamasına sebep olmak.

cıyırdama

- * Cıyırdamak işi.

cıyırdamak

- * Yırtılırken cıyırtı çıkarmak.

cıyırdatma

- * Cıyırdatmak işi.

cıyırdatmak

- * Cıyırdamasına sebep olmak.

cıyırtı

- * Bez veya kâğıt gibi şeylerin yırtılırken çıkardıkları ses.

cız

- * (çocuk dilinde) Ateş.
- * Kızgın yağın içine bir şey atılınca çıkan ses.

cız etmek

- * cız diye ses çıkarmak.
- * acı duymak.

cız sineği

* Bir tür büvelek.

cızbız

* Izgarada pişirilmiş (et).

cızgara

* Toplu hâlde Türk müziği icra edilirken kullanılan bir yaylı çalgı türü.

cızık

* Çizgi.

* İz.

cızıktırma

* Cızıktırmak işi.

cızıktırmak

* Yazmak, karalamak.

cızıldama

* Cızıldamak işi.

cızıldamak

* Cızırdamak.

cızıltı

* Cızırtı.

cızıltılı

* Cızırtısı olan.

cızır cızır

* Pişmekte olan kebabın, yağda kızartılan yiyeceğin, kesilen camın veya yazı yazarken kalem kalemin çıkardığı sesi anlatır.

cızırdama

* Cızırdamak işi.

cızırdamak

* Cızır cızır ses çıkarmak.

* Boğazındaki gıcıktan dolayı kesik ve ince ses çıkarmak.

cızırdatma

* Cızırdatmak işi.

cızırdatmak

* Cızırdamasına yol açmak.

* Kâğıt üzerinde ustaca kalem oynatmak veya beceriyle yazı yazmak.

cızırtı

* Cızırdama sesi.

cızırtılı

* Cızırdayan, cızırtısı olan.

cızlam

* Kaçma, savuşma.

cızlama

* Cızlamak durumu.

cızlamak

* Cız diye ses çıkarmak.

* Cız etmek.

cızlamı çekmek (veya cızlam etmek)

* kaçmak, savuşup gitmek.

-ci

* Bkz. -c1 / - ci.

cibilliyet

* (huy ve ahlâk bakımından) Yaradılış, maya.

cibilliyetsiz

* Soysuz, sütü bozuk.

cibilliyetsizlik

* Cibilliyetsiz olma durumu.

cibinlik

* Sivrisinekten ve başka böceklerden korunmak için yatağın üstüne ve yanlarına gerilen çadır biçiminde tül.

cibre

* Sıklıp suyu alınan üzüm ve başka meyvelerin posası.

cici

* Sevimli, cana yakın, hoş, güzel, hoş giden.

cici anne

* Bazı çocukların, büyük annelerine veya o yaştaki kadın yakınlarına verdikleri ad.

* Üvey ana, üvey anne.

cici bici

* Süslü giysi veya süs eşyası.

cici mama

* Kadınlarla düşüp kalkmaya başlayan toy bir erkekten söz edilirken onun bu ilişkilerine verilen ad.

cicik

* İnsan veya hayvan memesi.

cicili bicili

* Göze çarpan süslerle bezenmiş.

cicim

* Ensiz olarak dokunmuş parçaların yan yana eklenmesiyle oluşan, perde veya örtü olarak kullanılan nakışlı ince kilim.

cicim ayı

* Balayı, yeni evlilerin ilk haftalarda dillerinden düşürmedikleri sevgi sözü.

cicim!

* bir sevgi sözü.

* alay yollu seslenme sözü.

cicoz

* Cam veya toprak bilyelerle oynanan bir çocuk oyunu.

* Bu oyundaki bilyelerin her biri.

* Hiç yok.

cicozlama

* Cicozlamak durumu.

cicozlamak

* Kaçmak, uzaklaşmak.

cicozluk

* Cicoz olma durumu.

cidal

* Savaşma, cenk.

* Ağız kavgası, çekişme.

cidalci

* Savaşçı.

cidar

* Duvar.

* Çeper.

cidden

* Şakasız olarak, gerçekten.

ciddî

* Şaka olmayan, gerçek.

* Ağırbaşlı.

* Titizlik gösterilen, önem verilen.

* Tehlikeli, endişe veren, ağır, vahim.

* Eğlendirme amacı gütmeyen.

* Gülmeyen.

* Güvenilir, sağlam.

* Önemli.

* Önem vererek, gerçek olarak.

ciddî ciddî

* Ciddî bir biçimde, ciddî olarak.

ciddîleşme

* Ciddîleşmek işi.

ciddîleşmek

* Ciddî bir durum almak.

ciddîlik

* Ciddî davranış.

* Ciddî durum.

ciddiye almak

* inanmak, gerçek sanmak, önem vermek.

ciddiyet

* Ciddîlik, ağırbaşlılık.

ciddiyetsiz

* Ciddiyeti olmayan, lâubali.

ciddiyetsizlik

* Ciddiyetsiz olma durumu.

cif

* Bir malın fiyatına sigorta ve navlun ücretinin de katılmış olduğunu gösteren İngilizce bir terimin baş harflerinden oluşturulmuş bir kısaltma.

cife

* Leş.

* İğrenç şey.

ciğara

* Bkz. sigara.

ciğer

* Akciğerlerle karaciğerin ortak adı.

* (kasaplıkta) Akciğer, yürek ve karaciğerin oluşturduğu takım.

* Yürek, iç.

ciğer acısı

* Evlât acısı.

ciğer kebabçısı

* Ciğer kavurup satan kimse.

ciğer otları

* Yaprakları kara yosunlarından bir bitki sınıfı.

ciğer otu

* Dügün çiçeğigillerden, çok yıllık otsu bir bitki (Hepatica).

ciğer sarma

* İnce kıyılmış ak ve karaciğer, pirinç, yağ, çam fıstığı, kuş üzümü, yeşil soğan, yumurta ve baharat karışımıyla fırında pişirilen bir kebab türü.

ciğer sotesi

* Sote.

ciğer yarası

* Ciğer acısı.

ciğer, kebab olmak

* büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak.

ciğerci

* Kesilen hayvanların ciğer, baş, ayak, işkembe gibi parçalarını satan kimse, sakatatçı.

* Ciğer pişirip satan kimse.

ciğerdeldi

* Kumaş üzerine küçük delikler açılarak yapılan işleme.

* Bu delikleri açmakta kullanılan ucu sivri küçük araç.

ciğeri (veya yüreği) sızlamak

* çok acımak, derin bir acıma duygusuyla üzülmek.

ciğeri beş para etmez

* değersiz, aşâğılık (kimse).

ciğeri parçalanmak

* Bkz. yüreği parçalanmak.

ciğeri yanmak

* çok acı ve sıkıntı çekmek, büyük bir acıya uğramak.

ciğerimin köşesi

* çok sevdiğim.

* çok sevgili evlâdım.

ciğerine işlemek

* çok dokunmak, (söz, kötü davranış) etkilemek.

ciğerini delmek

* acıklı bir durum, kişiye dayanılmaz bir üzüntü vermek.

ciğerini okumak

* onun aklından geçenleri, gizli düşüncelerini bilmek.

ciğerini sökmek

* bir kimseyi çok büyük zararlara uğratmak.

ciğerini yakmak

* bir kimseye büyük bir acı çektirmek.

ciğerinin içini bilmek

* çok yakından tanımak, her türlü düşüncesini bilmek.

ciğerleri bayram etmek

* her zamankinden daha iyi cins sigara içen veya temiz havaya çıkan kişilerin söylediği söz.

ciğerpare

* Çok sevilen (kimse).

cihan

* Evren, âlem.

* Dünya.

cihangir

* Dünyanın büyük bir bölümünü eline geçiren.

cihangirane

* Ülkeler fetheden cesur kahraman.

cihangirlik

* Cihangir olma durumu.

cihanı tutmak

* dünyayı tutmak.

cihannüma

* Her yanı görmeye elverişli, camlı çatı katı veya taraça, kule.

* Dünya haritası.

cihanşinas

* Dünyayı tanımış, her şeyi yerli yerinde bilen kimse.

cihanşümul

* Evrensel, universal.

cihar

* (tavla oyununda zarlar için) Dört.

ciharıdü

* Oyunda zarlardan birinin dördü, öbürünün ikili düşmesi.

ciharıse

* Oyunda zarlardan birinin dördü, öbürünün üçlü düşmesi.

ciharıyek

* Oyunda zarlardan birinin dördü, öbürünün birli düşmesi.

cihat

* Din uğruna yapılan savaş.

cihat açmak

* savaş için çağrı yapmak.

cihaz

* Aygıt, alet, takım.
* Çeyiz.

cihazlanma

* Donanımına sahip olma, teknolojik gelişmelerin en son ürünleriyle donatılma.

cihazlanmak

* Teknolojik gelişmelerin en son ürünleriyle donatılmak.

cihet

* Yön, yan, taraf.

cihetiyle

* -den dolayı, -den ötürü, sebebiyle.

-cık

* -cık / -cik.

-cil

* -cıl / -cil.

cilâ

* Bir şeyi parlatmak için kullanılan kimyasal birleşik.
* Parlaklık.
* Gereksiz süs, gösteriş.

cilâ topu

* Cilâ eriyiğini yüzeye sürtmeye kullanılan, dışı dokuma bezden, içi yıkanmış yün veya pamuktan hazırlanan topaç.

cilâ vermek

* aydınlatmak.

cilâ yağı

* Cilâ topunun, cilâlanacak yüzeyde kolayca kaymasını sağlayan, asitsiz, renksiz ve reçinesiz ince yağ.

cilâcı

* Cilâ yapan, eşyaya cilâ vuran kimse.

cilâcılık

* Eşyaya cilâ vurma işi.

cilâlama

* Cilâlamak işi.

cilâlamak

* Cilâ sürmek, cilâ vurmak.
* Pürüzünü gidererek parlatmak.
* Neşesini artırmak.

cilâlanma

* Cilâlanmak işi.

cilâlanmak

* Cilâlamak işine konu olmak.

cilâlatma

* Cilâlatmak işi.

cilâlatmak

* Cilâlamak işini yaptırmak.

cilâh

* Cilâsı olan, cilâ sürülmüş, cilâ ile parlatılmış, mücellâ.

Cilâlî Taş Devri

* Tarihden önceki zamanların ayrıldığı üç devirden biri.

cilâsız

* Cilâ sürülmemiş veya cilâsı kalmamış olan.

cilâsun

* Yiğit, eli çabuk, becerikli kimse.

cilban

* Çok küçük taneli fasulye.

cilbent

* Klâsör.

cildiye

* Deri hastalıkları, dermatoloji.

cildiyeci

* Deri hastalıkları uzmanı, dermatolog.

cildiyecilik

* Cildiyeci olma durumu.

cilt

* Deri, ten.

* Formaları veya yaprakları birbirine dikilerek veya yapıştırılarak bir kitaba geçirilen deri, bez veya kâğıtla kaplı kapak.

* Bir eserin ayrı ayrı basılan bölümlerinden her biri.

cilt evi

* Cilt işleri yapan dükkân, ciltçi.

cilt kapağı

* Forma veya fasikül hâlinde yayımlanan eserlerin bir örnek ciltlenip kullanılması için hazırlanan bez veya plâstik kaplanmış kalın karton.

ciltçi

* Kitapları ciltleyen kimse, mücellit.

* Cilt evi.

ciltçilik

* Ciltçinin işi, mücellitlik.

ciltleme

* Ciltlemek işi.

ciltlemek

* Kitaba cilt yapmak.

ciltlenme

* Ciltlenmek işi.

ciltlenmek

* Ciltlemek işi yapılmak.

ciltletme

* Ciltletmek işi.

ciltletmek

* Ciltlemek işini yaptırmak.

ciltli

* Ciltlenmiş olan.

ciltlik

* Cilt yapmaya yarayan malzeme.

* Ciltlerden oluşan takım.

ciltsiz

* Ciltlenmemiş olan.

cilve

* Hoşa gitmek için yapılan davranış, kınıtma, naz.

* Görünme, ortaya çıkma, tecelli.

cilve etmek (veya yapmak)

* nazlanmak, kırıtmak.

cilvebaz

* Cilve yapan, cilveli davranan kimse.

cilvekâr

* Cilveli.

cilvelenme

* Cilvelenmek işi.

cilvelenmek

* Cilve yapmak.

cilveleşme

* Cilveleşmek işi.

cilveleşmek

* Karşılıklı cilve yapmak.

* Birbirine çok yakın arkadaşmış gibi takılmak.

cilveli

* Cilvesi olan, cilve yapan, cilvekâr.

cilvesiz

* Cilvesi olmayan.

cim

* Arap alfabesinde c sesini gösteren harfin adı.

cim karnında bir nokta

* hiçbir bilgisi olmayan, cahil.

* acemi, toy.

cima

* (insanlarda) Çiftleşme, cinsel ilişki.

cimbakuka

* Çelimsiz ve biçimsiz (kimse).

cimcime

- * K    k ve tatlı bir t  r karpuz.
- * K    k ve sevimli (  ocuk, kadın).

cimdall  

- * Bir t  r oyun.

cimnastik

- * Bkz. jimnastik.

cimnastik  i

- * Bkz. jimnastik  i.

cimri

- * Elindeki parayı harcamaya kıyamayan.

cimrice

- * Cimri gibi, cimriye yakın.

cimrile  me

- * Cimrile  mek i  i.

cimrile  mek

- * Cimri gibi davranmaya ba  lamak.

cimrilik

- * Cimri olma durumu, pintilik, nekeslik.

cimrilik etmek

- * cimrice davranmak, pintile  mek.
- * daha az vermek, esirgemek.

cin

- * Masallara ve bazı inan  lara g  re, g  ze g  r  nmeyen yaratık.
- * Akıllı, zeki.

cin

- * Bu  day, arpa, yulaf gibi tanelerden   ıkarılan ve ardı  la kokulandırılan bir t  r alkoll   i  ki.

cin

- * (Cenova   hrinin adından) Pamuklu, kalın kuma  tan giysi veya pantolon.

cin cin bakmak

- * kurnazca bakmak.
- * uykusuz g  zlerle bakmak.

cin   alı  ı

- *   arpık veya dı   g  r  n       irkin olan insanlar i  in kullanılır.

cin   arpmak

- * (bir inanı  a g  re, cinlerin   fkesiyle) inme inmek.

cin   arpmı  a d  nmek

- * neye u  radı  nı bilemeyecek kadar k  t   bir duruma d    mek.

cin darısı

- * Bkz. cin mısım.

cin fikirli

- *   ok anlayı  lı,   ok kurnaz, zeki.

cin gibi

- * anlayı  lı ve zeki.

cin ifrit olmak (veya kesilmek)
* son derece kızmak öfkelenmek.

cin mısırlı
* Bir tür ufak taneli mısır, cin darısı.

cin saçlı
* Küsküt.

cin tutmak
* (bir inanışa göre cinlerin etkisiyle) delirmek.

cinai
* Cinayetle ilgili veya konusu cinayet olan.

cinas
* Çok anlamlı bir kelimeye, her defasında başka bir anlam yükleyerek birbirine yakın birkaç yerde kullanma.
* Çok anlamı olan bir kelimenin iyi anlamını kullanır görünerek kötüsünü öne çıkarma.

cinaslı
* Cinası olan, cinas sanatı bulunan.

cinayet
* Adam öldürme.
* Adam öldürme derecesinde ağır suç.

cinayet işlemek
* adam öldürmek.

cinci
* Cin çağırma ve onlarla konuşma gibi bir iddia ile geçim sağlayan (kimse).

cingil
* Bkz. cıngıl.

cingöz
* Açıkgöz, hiç aldatılmayan.

cini tutmak
* çok sinirlenmek.

cinlenme
* Cinlenmek durumu.

cinlenmek
* Öfkelenmek.

cinler cirit (veya top) oynamak
* o yer ıssız olmak.

cinleri ayağa kalkmak
* sinirlenmek.

cinleri başına toplanmak (veya üşüşmek)
* öfkelenmek.

cinleşme
* Cinleşmek işi.

cinleşmek
* Cin gibi davranmak.

cinli

- * İçinde cinlerin olduğuna inanılan.
- * Öfkeli, sinirli (kimse).

cinnet

- * Delilik.

cinnet geçirmek

- * delirmek, aklını kaçırmak.

cins

- * Tür, çeşit.
- * Aralarında ortak özellikler bulunan varlıklar topluluğu.
- * Soy, kök, asıl.
- * Garip, tuhaf.
- * Pek çok ortak özellikleri bulunan türler topluluğu.
- * Yüksek nitelikte olan.

cins cıbilliyet

- * Nitelik, asıl; soy sop.

cins cins

- * Çeşitli, çeşit çeşit.
- * Türlerine göre.

cins isim

- * Cins ismi.

cins ismi

- * Bir türden olan varlıkların adı: Kedi, nehir, düşünce, annelik gibi.

cinsel

- * Bkz. cinsî.

cinsel taciz

- * Ahlâksızca ve ulu orta veya gizlice söz ve davranışlarla karşı cinse eziyet etme, tedirginlik ve sıkıntı verme.
- * Çalışma hayatında ekonomik güç, üst makam veya başka etkili bir göreve sahip olanların, genellikle karşı cinsi ahlâk dışı birtakım tutum ve davranışlarla cinsel yönden sıkıntıya sokup rahatsız etmesi.

cinsellik

- * Cinsel özelliklerin bütünü.

cinsî

- * Cinsiyetle ilgili, cinsel, eşeyssel.

cinsilâtif

- * Kadın; güzel, alımlı, hoş giden kadın.

cinsiyet

- * Bireye, üreme işinde ayrı bir rol veren ve erkekle dişiği ayırt ettiren özel bir yaratılış, eşey, cinslik, seks.

cinslik

- * Cinsiyet.

cinslik bilimi

- * Cinsiyetle ilgili sorunları inceleyen bilim, seksoloji.

cinsliksiz

- * Cinsliği olmayan, erkek veya dişi olmayan, eşeysiz.

cinyolu

* Tarlaların arasında görülen verimsiz topraklar.

cip

* Her türlü arazide kullanılabilen ufak, hafif, motorlu taşıt.

cips

* İnce, yuvarlak kesilerek kızartılmış patates.

ciranta

* Bir senedi ciro eden kimse.

cirim

* Hacim, oylum.

* Miktar, tutar, bölüm.

cirit

* At koşturup birbirine değnek atarak topluca oynanan oyun.

* Bu oyunda atılan değnek.

cirit atma

* Atletizmin ciridi fırlatmaya dayanan dalı.

cirit atmak

* (bir yerde) çokça bulunmak, sık dolaşmak ve serbestçe davranmak.

cirit oynamak

* istediği biçimde, keyfince davranmak.

cirit oyunu

* Cirit.

cirit ucu

* Cirit sopasının ucundaki demir, temren.

ciritçi

* Cirit oynayan kimse.

ciro

* Bir ticaret senedinin, alacaklı tarafından başkasına çevrilmesi ve senedin arkasına gereken yazının yazılıp imza edilmesi.

ciro etmek

* bir ticaret senedinin veya çekin arkasına gereken yazıyı yazmak.

cisim

* Maddenin biçim almış durumu.

* Gövde, beden, vücut.

cisimcik

* Küçük cisim.

* Atom taneciği.

cisimlenme

* Cisimlenmek işi, tecessüm.

cisimlenmek

* (cismi olmayan bir şey için) Cisim durumuna gelmek, tecessüm etmek.

cisimleşme

* Cisimleşmek durumu.

cisimleşmek

* Cisim hâline gelmek, tecessüm etmek.

cismanî

* Cisimle, bedenle ilgili.

* Dinî bir inanışla ilgili düşüncelere bağlı olmayarak, yalnız maddî temellere dayanan, ruhanî karşıtı.

cismanîlik

* Maddîlik.

cismen

* Cisim olarak, vücutça, bedence.

civan

* Yakışıklı genç erkek veya genç kadın.

* Genç ve yakışıklı olan.

civanım!

* bir sevgi seslenişi.

civankaş

* Bir tür nakış ve işleme.

civanmert

* Mert yaratılışlı, yüce gönüllü, yiğit.

civanmertlik

* Civanmert olma durumu.

civanperçemi

* Birleşikgillerden, birçok türleri olan bir kır bitkisi, kandil çiçeği (Achillea millefolium).

civar

* Yöre, yakın yer, dolay.

civciv

* Kümes hayvanlarının yumurtadan yeni çıkmış yavrusu.

civcivli

* Gürültülü patırtılı, telâşlı.

civcivlik

* Sekiz on haftalık oluncaya kadar civcivlerin bakımına ayrılan kümes.

civelek

* Canlı, neşeli ve sokulgan.

* Yeniçeri ocağına yeni girmiş delikanlı.

civeleklik

* Civelek olma durumu.

ciyak ciyak

* Bkz. cıyak cıyak.

ciyıklama

* Cıyıklama.

ciyıklamak

* Cıyıklamak.

cizvit

* İsa Derneği denilen bir Hristiyan derneğinin üyesi.

cizye

* Müslüman devletlerde Müslüman olmayanlardan alınan bir çeşit vergi.

Cl

* Klor'un kısaltması.

Co

* Kobalt'ın kısaltması.

coğrafi

* Coğrafya ile ilgili.

coğrafi durum

* Bir yerin çevresi ile ilgisinin tespiti veya görünümü.

coğrafik

* Coğrafi.

coğrafya

* Yeryüzünü fizikî, ekonomik, beşerî, siyasî, yönlerden inceleyen bilim.

* Bir yeryüzü parçasını, bir bölgeyi, bir ülkeyi belirleyen, niteleyen, fizikî, ekonomik, beşerî, siyasî gerçekliklerin tümü.

coğrafyacı

* Coğrafya araştırmaları yapan kimse.

* Coğrafya öğretmeni.

coğrafyacılık

* Coğrafyacı olma durumu veya coğrafyacının mesleği.

cokey

* Yanş atlarına binen, yetenekleri bu amaca göre geliştirilmiş kimse.

cokeylik

* Cokeyin yaptığı iş.

conta

* Geçirmezliği sağlamak için, sıkıştırılmış iki yüzey arasına yerleştirilmiş, genellikle kauçuk ve kurşundan yapılan ince parça.

contalama

* Contalamak işi.

contalamak

* Conta koymak veya yerleştirmek.

cop

* Kalın kısa değnek.

* Polislerin kullandığı araç veya lâstik sopa.

coplama

* Coplamak işi.

coplamak

* Copla vurmak, copla dövmek.

coplanma

* Coplanmak işi.

coplanmak

* Copla dövülmek.

coplatma

* Coplatmak işi.

coplatmak

* Coplamak işini yaptırmak.

corum

* Balık akını.

* Uskumruların büyük balıklardan korkarak kıyıya sığınması durumu.

coşku

* Genellikle büyük bir istekle ortaya çıkan geçici hayranlık veya heyecan durumu.

* Sevinç gösterileriyle beliren güçlü heyecan.

* Salgı bezleri ve dinamik etkinliklerle kendine özgü ilişkileri bulunan iç veya dış uyaranların kamçılacağı güçlü duygu durumu.

* Bir düşünceyle, bir duyguyla dolarak yücelme; ruhun kendini aşıp yücelmesi, heyecan.

coşkulanma

* Coşkulanmak işi.

coşkulanmak

* Coşkulu duruma gelmek.

coşkulu

* Coşkusu olan.

coşkun

* Coşmuş olan.

coşkunca

* Coşkun (bir biçimde).

coşkunlaşma

* Coşkunlaşmak işi.

coşkunlaşmak

* Coşkun bir duruma gelmek.

coşkunluk

* Coşkun olma durumu veya coşkunca yapılan iş.

coşma

* Coşmak işi, galeyan.

coşmak

* Duygu ve düşünceleri güçlü bir tepki ile dışarı vurmak, galeyan etmek.

* (doğa olaylarından herhangi biri) Birdenbire çoğalıp hızlanmak.

coşturma

* Coşturmak işi.

coşturmak

* Coşmasını sağlamak, coşmasına yol açmak.

coşturucu

* Coşturan.

coşturuculuk

* Coşturucu olma durumu.

coşturulma

* Coşturulmak işine konu olmak.

çoşturulmak

* Coşmak işi yaptırılmak.

çoşuntu

* Coşku, heyecanlı davranış.

cömert

* Para ve malını esirgemedten veren, eli açık, selek, semih.

* Verimli.

cömert davranmak

* sakınmadan, esirgemedten bol bol vermek.

cömertçe

* Cömert bir biçimde, sakınmadan, bol bol.

cömertleşme

* Cömertleşmek işi.

cömertleşmek

* Cömertçe davranmak.

cömertlik

* El açıklığı, verimlilik, semahat, mürüvvet.

cönk

* Büyük yelkenli gemi.

* Saz şairlerinin, kendilerinin veya başkalarının şiirlerini derledikleri, uzunlamasına açılan, deri kaplı defter.

Cr

* Krom'un kısaltması.

crescendo

* Çalgılar giderek daha yüksek ses verecek biçimde çalınma durumu.

Cs

* Sezyum'un kısaltması.

Cu

* Bakır'ın kısaltması.

-cu

* Bkz. -c1 / -ci.

cudam

* Beceriksiz, güçsüz, görgüsüz kimse.

cuk

* Bkz. aşağı cuk oturmak.

-cuk

* Bkz. -cık / -cik.

cukka

* Hayvan ve insan memesi.

cukkayı yutmak

* oyunda ütölmek.

-cul

* Bkz. c1 / -cıl.

cuma

- * Haftanın altıncı günü, perşembe ile cumartesi arasındaki gün.
- * Cuma namazı.

cuma gecesi

- * Perşembeyi cumaya bağlayan gece.

cuma namazı

- * Cuma günü öğlen ibadetinde cemaatle kılınan namaz.

cumartesi

- * Haftanın yedinci günü, cuma ile pazar arasındaki gün.

cumartesi kibarı gibi süslenmek

- * Özentili fakat zevksiz süslenmek.

cumba

- * Yapıların üst katlarında, ana duvarların dışına, sokağa doğru çıkıntı yapmış balkon.
- * Eski evlerde pencere hizasından sokağa doğru çıkıntısı olan kafesli bölüm.

cumbadak

- * Suya düşen bir cismin çıkardığı sesi anlatmak için düşmek fiiliyle birlikte kullanılır.

cumbalak

- * Takla.

cumbalama

- * Cumbalamak işi.

cumbalamak

- * Bir parçanın dar kenarındaki testere izi veya benzeri girinti ve çıkıntıları düzeltmek.

cumbalatma

- * Cumbalatmak işi.

cumbalatmak

- * Cumbalamak işini yaptırmak.

cumbalı

- * Cumbası olan (yapı).

cumbasız

- * Cumbası olmayan (yapı).

cumbul cumbul

- * Aşırı ölçüde içilmiş içkinin veya yenmiş sulu yemeğin vücutta çıkardığı sesi anlatır.

cumbuldama

- * Cumbuldamak işi.

cumbuldamak

- * Bir kabın içinde çalkalanıp ses çıkarmak.

cumbuldatma

- * Cumbuldatmak işi.

cumbuldatmak

- * (bir sıvı için) Bir kabın içinde çalkalamak.

cumburdama

- * Cumburdamak durumu.

cumburdamak

* Cumburtu sesi çıkarmak.

cumburlop

* Ağır bir cismin suya düştüğü zaman çıkardığı sesi anlatmak için kullanılır.

cumburtu

* Suya düşen ağır bir cismin veya çalkalanan suyun çıkardığı ses.

cumhur

* Halk.

* Topluluk.

cumhur cemaat

* Cümbür cemaat.

cumhura muhalefet kuvveihatadandır

* halkın tuttuğu bir davaya karşı çıkmaz.

cumhurbaşkanı

* Cumhuriyetle yönetilen ülkelerde devlet başkanı, reisicumhur.

cumhurbaşkanlığı

* Cumhurbaşkanı olma durumu.

* Cumhurbaşkanının makamı.

cumhurca

* Toplu olarak, hep birlikte.

cumhuriyet

* Millet, egemenliği kendi elinde tuttuğu ve bunu belirli süreler için seçtiği millet vekilleri aracılığı ile kullandığı devlet biçimi.

Cumhuriyet Bayramı

* 29 Ekim 1923'te kurulan Cumhuriyeti kutlamak üzere yasayla kabul edilmiş olan resmî bayram.

cumhuriyetçi

* Cumhuriyet yanlısı olan kimse.

cumhuriyetçilik

* Cumhuriyet yanlısı olma durumu.

cumhuriyetperver

* Cumhuriyetçi, cumhuriyet yanlısı.

cumhurreisi

* Bkz. cumhurbaşkanı.

cunda

* Yatay serenlerin her iki başı.

cunta

* Bir ülkede yönetime el koyan kimselerden oluşan kurul.

cuntacı

* Cunta üyesi.

cup

* Suya düşen bir şeyin çıkardığı sesi anlatmak için kullanılır.

cuppadak

* Cumbadak.

cura

- * Tezene ile çalınan iki veya üç telli halk sazı.
- * Bir çeşit küçük atmaca.
- * Ufak tefek, gelişmemiş.

cura zurna

- * Bir çeşit küçük zurna.

curacı

- * Cura yapan veya çalan kimse.

curcuna

- * Gürültülü, kaşık durum.
- * Alaturka müzikte hızlı bir usul.

curcunalı

- * Curcuna içinde olan (yer, ses, hava).

curcunaya çevirmek, döndürmek (veya curcunaya vermek)

- * ortalığı karışık, gürültülü duruma sokmak.

curnal

- * Bkz. jurnal.

curnata

- * Bildircin sökünü.

cuşış

- * Coşkunluk, coşma.

-cü

- * Bkz. -c1 / -ci.

cübbe

* Hukukçuların, üniversitede belli bir aşamaya ulaşmış bilim adamlarının elbise üstüne giydikleri uzun, yanları geniş, düğmesiz giysi.

cübbe gibi

- * çok geniş ve uzun (giysi).

cübbeci

- * Cübbe yapan ve satan kimse.

cübbeli

- * Cübbe giymiş olan.

cüce

- * Boyu, normalden çok daha kısa olan (kimse).
- * Gelişmemiş.

cüceleşme

- * Cüceleşmek durumu.

cüceleşmek

- * Cüce durumuna gelmek.

cücelik

- * Cüce olma durumu.

cücük

- * Filiz, tomurcuk.
- * Kümes hayvanlarının yavrusu, civciv.
- * Kuş yavrusu.
- * Soğan, marul gibi katmerli bitkilerin en iç bölümü.
- * Bir şeyin küçüğü veya onu andıran bir parçası.

c c klenme

- * C c klenmek işi.

c c klenmek

- * Filizlenmek.

c c kleşme

- * C c kleşmek durumu.

c c kleşmek

- * Filizlenme durumu almak.

c da

- * (yurt, baba ocağı gibi çok sevilen şeylerden) Ayrılmış olan, uzak kalmış olan.

c da etmek

- * ayırmak.

c hel 

- * Bilgisizler, cahiller.

-c k

- * Bkz. -cık /-cik.

-c l

- * Bkz. -cıl /-cil.

c l s

- * Hükümdarlık tahtına çıkma, tahta oturma.

c l siye

- * Hükümdarların c l s törenlerinde dağıttığı bahşış.
- * şairlerin tahta çıkan padişah için yazdığı şiir.

c mb r cemaat

- * Toplu olarak, hepsi birden, cumhur cemaat.

cümbüş

- * Eğlenti.
- * Maden gövdeli, tambura benzer bir saz.
- * Canlılık, coşku.

cümbüş yapmak

- * toplu hâlde eğlenmek.

c mb ş  

- * C mb ş çalan (kimse).

c mb şl 

- * Eğlentili, hareketli.

cümle

- * Dizge, sistem.
- * Bir yargı bildirmek için tek başına çekimli bir fil veya çekimli bir fille kullanılan kelimeler dizisi, tümce.
- * Bütün, hep, herkes.

cümle âlem

* Herkes.

cümle bilgisi

* Bir cümleyi oluşturan kelime ve kelime grupları arasındaki ilişkiyi inceleyen ve sınıflamalar yapan, dil bilgisinin ana bölümlerinden biri, tümce bilgisi, söz dizimi.

cümle kapısı

* Yapılarda ana kapı.

cümlecik

* Önerme.

* Küçük cümle.

cümlelerin öğeleri

* cümlelerin kuruluşunda başlıca görevleri yüklenmiş olan kelimeler, özne, tümleç, yüklem.

cümlesi

* Hepsi.

cümleten

* Hep birden.

cümudiye

* Buzul.

cünha

* Cürüm derecesindeki suç, kabahatten ağır ve cinayetden hafif olan suç.

cünun

* Delilik.

cünüp

* Cinsel ilişkiden sonra, dinin buyurduğu biçimde henüz yıkanmadığı için temiz sayılmayan (kimse), cenabet.

cünüplük

* Cünüp olma durumu.

cüppe

* Bkz. cübbe.

cür'et

* Yüreklilik, ataklık, cesaret.

* Düşüncesizce, saygıyı aşan davranış.

cür'et etmek

* ataklık etmek, yüreklilikle davranmak.

cür'etkâr

* Atak, cür'etli.

cür'etkârlık

* Cür'etkâr olma durumu.

cür'etlenme

* Cür'etlenmek durumu.

cür'etlenmek

* Cür'etli davranmak.

cür'etli

* Cür'eti olan.

cür'etsiz

* Cür'eti olmayan.

cürmümeşhut

* Suçüstü.

cürmümeşhut hâlinde

* suçu işlerken, suç üstü yakalanmak.

cüruf

* Maden posası, demir boku, dışkı.

* Kaloriferlerden çıkan yanmış kömür artığı.

cürüm

* Suç.

* Yanlışlık, kusur veya hatadan doğan durum.

cüsse

* İnsan gövdesi.

cüsseli

* İri yapılı, iri gövdeli, iri yarı (insan).

cüssesiz

* İnce yapılı, ufak tefek, güçsüz.

cüz

* Bir bütünü oluşturan bölümlerden her biri.

* Kur'an'ın bölünmüş olduğu otuz parçadan her biri.

* Basılı eserlerin aynı bir kapak içinde satışa çıkarılan bir veya birkaç formalık bölümü, fasikül.

cüzam

* Hansen basilinein sebep olduğu deri hastalığı.

cüzamlı

* Cüzam hastalığına tutulmuş olan.

cüzdan

* Cebe girecek büyüklükte, para ve kâğıt koymaya yarar küçük çanta.

* Bir kimsenin kimliğini bildirmek için resmî bir yerden kendisine verilen, cep defteri biçimindeki belge.

cüz'î

* Az, azıcık, pek az.

* Tikel.

-ç

* Küçültme eki.

ç Ç

* Türk alfabesinin dördüncü harfi. Çe adı verilen bu harf, ses bilimi bakımından ötümsüz, katışık, diş - diş eti ünsüzünü gösterir.

ç ç

* Türk alfabesinin dördüncü harfi.

-ça / -çe

* Bkz. -ca / -ce (I).

-ça / -çe

* Bkz. -ca / -ce (II).

aba

* Herhangi bir işi yapmak için ortaya konan g, zorlu, sürekli çalışma, ceht.

aba göstermek

* bir işi başarmak için çalışmak, uğraşmak.

aba harcamak

* bir işi yapabilmek için elden gelen bütün gücü kullanmak.

abalama

* abalamak işi.

abalama kaptan ben gidemem

* bu işi yapacak güçte değilim, zorlamanın yaran yok.

abalamak

* G bir durumdan kurtulmaya uğraşmak.

* Bir işi başarmak için uğraşmak.

abalanma

* abalanmak işi.

abalanmak

* abalamak işi yapılmak.

abalayış

* abalamak işi veya biçimi.

abucacık

* abucak, sür'atle.

abucak

* Çok abuk, vakit geçirmeden, çabucacık, hızla, sür'atle.

* Kısa sürede ve kolaylıkla.

abuk

* Alışlıandan veya gösterilenden daha kısa bir zamanda, tez, yavaş karşıtı.

* Hızlı.

* Acele et, oyalanma" anlamında.

abuk abuk

* abuk olarak, ivedilikle.

abuk ol (veya çabuk)

* abuk davran, çabuk iş gr, oyalanma!.

abuk parlayan çabuk sner

* olağan sayılmayacak kadar kısa bir zamanda olan bir gelişmenin sürekli olamayacağını anlatır.

abuka

* abucacık, oldukça çabuk.

abuklaşma

* abuklaşmak işi.

abuklaşmak

* Çabukluk kazanmak, hızlanmak.

abuklaştırılma

* abuklaştırılmak işi.

abuklaştırılmak

* Çabuklaşmak işi yaptırılmak.

çabuklaştırma

* Çabuklaştırmak işi, tacil.

çabuklaştırmak

* Bir işe çabukluk vermek, tesri etmek.

çabukluk

* Çabuk olma durumu hız, sür'at.

çaça

* (ticaret gemilerinde) Eski ve usta gemici.

* Genel ev işleten kadın, mama.

çaça balığı

* Hamsigillerden küçük bir balık (Clupea sprattus).

çaçaça

* Meksika'dan yayılmış, hareketli, modern bir dans.

çaçaron

* Karşısındakini susturacak biçimde ve çok konuşan, çenesi kuvvetli, geveze.

çaçaronca

* Çaçarona yakışır (bir biçimde).

çaçaronluk

* Çaçaron olma durumu veya çaçaronca davranış.

çadır

* Keçe, deri, kıl dokuma veya sık dokunmuş kalın bezden yapılarak direklerle tutturulan, taşınabilir barınak,

çerge, oba, otağ.

* Gölgelik olarak kullanılan tente veya şemsiye.

çadır ağırşığı

* Çadırın direk başlığı.

çadır bezi

* Pamuk veya ketenden dokunmuş kalın, sık bir tür bez.

çadır çanağı

* Çadır direğinin ucunda, çadır bezini tutmaya yarayan oyuk ağaç.

çadır çatı

* Orta noktadan başlayarak dört tarafa bakan yüzeyi bulunan ve kare piramit biçimindeki çatı.

çadır çiçeği

* Nilüfergillerden, Çin ve Amerika ırmaklarında yetişen, büyük yapraklı, pembe ve beyaz çiçekli bir bitki (Euryaleferox).

çadır devlet

* Göçebe boy ve aşiretlerden oluşan devlet.

çadır direği

* Çadırın düzgün ve gergin kurularak çökmemesini sağlayan orta direk.

çadır kurmak

* Çadırın içinde oturulabilecek bir duruma getirmek.

çadır tiyatrosu

* Oyunlarını ve diğer gösterilerini çok büyük bir çadır içinde halka sunan gezici tiyatro veya gösteri grubu.

çadır uşağı

* Maydanozgillerden, öz suyu hekimlikte kullanılan bir bitki (Dorema ammoniacum).

çadır yıkmak

* kurulu olan çadırları söküp toplamak.

çadırıcı

* Çadır yapan veya satan kimse.

çadırıcılık

* Çadır yapma veya satma işi.

çadırılı

* Çadırı olan.

* Çadıra yerleşmiş olan.

çadırılı ordugâh

* Çadırlarda barındırılan askerî güç.

çağ

* Zaman parçası, vakit.

* Hayatın çocukluk, gençlik gibi türlü dönemlerinden her biri, yaş.

* Kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası, dönem, devir.

* Tarihin ayrıldığı dört büyük bölümden her biri, kurun.

* Bir şeyin uygun, elverişli zamanı.

* Bir katmanın oluştuğu süre.

çağ açmak

* herhangi bir bakımdan öncekilerden farklı olan yeni bir evrensel gidişe yol açmak.

çağ dışı

* Çağın gerektirdiği şartların gerisinde kalmış, köhne.

* Askerliğe alınma çağı dışında.

çağ dışı olmak (veya kalmak)

* yedek askerlik çağını doldurmuş olmak.

çağ dışılık

* Çağ dışı olma durumu.

çağa

* Çocuk, bebek.

çağanak

* Bkz. çalgı çağanak.

çağanoz

* Kabukluların ön ayaklılar alt takımından, eti için avlanan, pavuryaya benzer küçük su hayvanı (Carcinus).

çağanoz gibi

* eğri büğrü (kimse).

Çağatayca

* Adını Cengiz'in ikinci oğlu Çağatay'dan alan, Doğu Türkçesinin XV. yüzyılda oluşan yazı dili.

çağcıl

* (insan için) Çağın yeniliklerini benimseyen, ona göre davranan, asrî, modern.

* Tekniğin, bilimin yeniliklerinden yararlanan, modern.

çağcılaşma

* Çağcılaşmak işi, asrileşme, modernleşme.

çağcılaşmak

* Çağın yeniliklerine uygun duruma gelmek, asrileşmek, modernleşmek.

çağcılaştırma

* Çağcılaştırmak işi, modernleştirmek.

çağcılaştırmak

* Çağın gereklerine uydurmak, asrileştirmek, modernleştirmek.

çağcılık

* Çağcıl olma durumu, asrilik, modernlik.

çağdaş

* Aynı çağda yaşayan, muasır.

* Bulunulan çağın anlayışına, şartlarına uygun olan, modern, muasır.

çağdaşlaşma

* Çağdaşlaşmak işi, muasırlaşma.

çağdaşlaşmak

* Çağın tutumuna, anlayışına, gereklerine uymak, muasırlaşmak.

çağdaştırma

* Çağdaştırmak işi.

çağdaştırmak

* Çağdaşlaşmasına yol açmak.

çağdaşlık

* Çağdaş olma durumu, modernlik.

çağı geçmek

* eskimek, dönemi veya modası geçmek.

çağıl çağıl

* Çağıldayarak akan suların sesini yansılar.

çağıldama

* Çağıldamak işi.

çağıldamak

* Sular akarken taşlara, kayalara çarparak ses çıkarmak.

çağıldayış

* Çağıldamak işi veya biçimi.

çağıltı

* Suyun, akarken taşlara, kayalara çarparak çıkardığı ses.

çağıltılı

* Çağıltısı olan.

çağın gerisinde kalmak

* gelişmelere ve yeni düşüncelere uyum sağlayamamak, ayak uyduramamak.

çağını aşmak

* düşünce, tutum ve davranışlarıyla bulunduğu çağdan daha ileride olmak.

çağra çağra

* Sürekli çağırarak.

çağır

* Davetli.

çağırıcı

* Çağır işini yerine getiren kişi, davetçi.
* Sahnede oyuncuların takdim eden kimse.

çağırılma

* Çağırılma.

çağırılmak

* Çağırılmak.

çağırım

* Çağırma işi.
* Ruh çağırma sırasında seans.

çağırış

* Çağırma işi veya biçimi.

çağırma

* Çağırma işi.

çağırma

* Birinin gelmesini kendisine yüksek sesle söylemek, seslenmek.
* Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek.
* Binmek için bir araç istemek.
* (yüksek sesle) Şarkı, türkü söylemek.

çağırma

* Çağırma sesi.

çağırma

* Ötüşüyle kendi türünden olan kuşların çevresine toplanması için avcılarının yararlandığı kuş, çağırma.

çağırma

* Çağırma işi.

çağırma

* Tellâl.

çağırma

* Çağırma işini yaptırmak.

çağla

* Olmamış, ham yemiş.
* Badem, kayısı, erik gibi tek çekirdekli yemişlerin körpe iken yenilebilen ham şekli.

çağlama

* Çağlama işi.

çağlamadan çatlamak

* gerekli olgunluğa erişmeden olgun davranışlarda bulunmak, büyüklük taslamak.

çağlamak

* (akarsu) Köpürerek ve ses çıkararak coşkun bir biçimde akmak.
* Coşmak.

çağlar

* Çağlayan.

çağlayan

* Küçük bir akarsuyun, çok yüksek olmayan bir yerden dökülüp aktığı yer, küçük şelâle.

çağlayık

* Yerden ses çıkararak, gürültüyle kaynarak çıkan genellikle sıcak su, kaynak.

çağlayış

* Çağlamak işi veya biçimi.

çağma

* Çağmak işi.

çağmak

* (güneş ışığı) Vurmak.

çağnak

* Döl kesesini dolduran ve dölütü içinde bulunduran sıvı, amnios suyu.

çağrı

* Birinin bir yere gelmesini isteme, davet.

* Çağrı cihazı.

çağrı cihazı

* Telefon sistemi ve ağı düzeninde belli bir numara verilerek taşıyanına kolayca ulaşılmasını veya ona haber bırakılmasını sağlayan alet.

çağrı numarası

* Çağrı cihazının numarası.

çağrıcı

* Çağırma işini yapan, çağırma için giden kimse, davetçi.

* Bazı yerlere girmek isteyenleri sırası gelince çağıran kimse, mübaşir.

çağrıcılık

* Çağrıcının görevi.

çağrılı

* Bir toplantıya, bir yere veya birinin yanına çağrılmış kimse, davetli.

çağrılık

* Davet için yazılan kâğıt, davetiye, okuntu.

çağrılış

* Çağrılmak işi veya biçimi.

çağrılma

* Çağrılmak işi.

çağrılmak

* Çağırma işi yapılmak.

çağrım

* Yüksek bir sesin yetiştirebileceği kadar uzaklık.

çağrısız

* Çağrılmamış veya çağrılmayan kimse.

çağrışım

* Bir düşüncenin veya görüntünün, bir başkasını hatırlatması.

* Davranışlar, düşünceler ve kavramlar arasında yer ve zaman birliğinin etkisiyle kurulan bağlantılar sonucu, bilinç alanına bunlardan birisi girince ötekini de bilince çekmesi olayı, tedâî.

çağrışım yapmak

* çağrıştırmak.

çağrışımca

* Çağrışımıcılık doktrini taraftarı olan (kimse).

çağrışımıcılık

* Bütün bellek işlemlerini, aklın bütün ilkelerini, hatta bellek hayatının hepsini, düşüncelerin çağrışımı ile açıklamak isteyen doktrin.

çağrışımlı

* Çağrışımı olan.

çağrışımsal

* Çağrışım ile ilgili.

çağrışımsız

* Çağrışımı olmayan.

çağrışma

* Çağrışmak işi.

çağrışmak

* Birbirini çağırarak.

* Hep birden bağırarak yaygara etmek.

çağrıştırmak

* Çağrıştırmak işi.

çağrıştırmak

* Bir çağrışma yolu açmak.

* Akla getirmek, hatırlatmak, andırmak.

* Benzemek, andırmak.

-çak

* İsimden isim yapma eki.

çâk

* Yırtık, yarık.

çâk çâk (olmak)

* çok yırtık, lime lime, parça parça (olmak).

çakal

* Et oburlardan, sürü durumunda yaşayan, kurttan küçük bir yaban hayvanı (Canis aureus).

* Kurnaz, yalancı, düzensiz, aşâğılık kimse.

* Titiz, huysuz, görgüsüz.

çakal armudu

* Yabanî armut, ahlat.

çakal eriği

* Çok ekşi, sert, iri çekirdekli bir erik türü (Prunus spinosa).

çakal yağmuru

* Güneş varken yağan yağmur.

çakalboğan

* Kırılarda rastlanan bir bitki.

çakaloz

* Mermi olarak çakıl taşı atan bir tür top veya bu topu kullanan topçu.

çakar

- * Denizde, açığa veya kıyılara yerleştirilen, belirli aralıklarla yanıp sönen küçük fener.
- * Uzunluğu iki yüz elli - üç yüz, genişliği on kulaç olan balık ağı.

çakaralmaz

- * Basit, ilkel çakmak.
- * İlkel bir biçimde üretilmiş.
- * İşe yaramayacak durumda olan, bozuk.
- * (kalitesiz) Tabanca.

çaker

- * Kul, köle, cariye, yandaşma.

çakı

- * Açılıp kapanan bir veya birkaç ağızlı küçük cep bıçağı.
- * Bkz. deniz çakısı.

çakı gibi

- * canlı ve atık.

çakıcı

- * Bıçakçı.

çakıl

- * Küçük veya orta boyda taş parçası, çakıl taşı.

çakıl çukul

- * Karışık biçimde, ne dediği belli olmaksızın.

çakıl kuşu

- * Yağmur kuşugiller familyasından kuzey bölgelerde yaşayan sıcak aylarda güneye geçen göçmen kuş (Crocethia alba).

çakıl taşı

- * Deniz kıyılarında veya derelerde suyun aşındırması ile sivrilikleri kaybolmuş, toparlak veya badem biçiminde ufak bir taş türü.

çakıl yol

- * Çakıl taşları ile döşenmiş yol.

çakıldak

- * Bir çarkın yalnız bir yöne doğru işlemesine yol verip tersine dönmesini önleyen veya değirmen, su dolabı gibi birtakım makinelerin işleyişini çıkardığı sesle kontrole yarayan parça.
- * Elde çevrildikçe gürültülü ses çıkaran, değirmi biçiminde bir çocuk oyuncağı.
- * Koyunların kuyrukları altındaki kıllara yapışıp kuruyan pislik.

çakıldama

- * Çakıldamak işi.

çakıldamak

- * Sürtünen, yuvarlanan çakıl taşları gibi ses çıkarmak.

çakıldatma

- * Çakıldatmak işi.

çakıldatmak

- * Çakıldamak işini yaptırmak.

çakılı

- * Çivi, kazık gibi bir şeyle tutturulmuş.
- * Çakılmış bir şeye bağlı.
- * Yeri değişmez, sabit.

çakılı kalmak

* bir yerde değışmeden durmak.

çakılıp kalmak

* bir yerde uzun süre hareketsiz kalmak.

çakılı

* Çakılı olan.

çakılık

* Çakıl döşenmiş veya birikmiş yer.

çakılma

* Çakılmak işi.

çakılmak

* Çakmak işine konu olmak.

* Hızla düşüp saplanmak.

* Ortaya çıkmak, farkına varılmak, anlaşılmak.

çakıltı

* Çakıl taşlarının ve onlara benzer şeylerin kımıldatılınca çıkardıkları ses.

çakım

* Şimşek, çakın.

* Kıvılcım, şerare.

çakın

* Bkz. çakım.

çakıntı

* Şimşek çakması, parlaması.

* Ani buluş, düşünce, beklenmeyen söz veya davranış.

çakıntılı

* Çakıntısı olan.

çakıntısız

* Çakıntısı olmayan.

çakır

* (göz için) Açık mavi, hareli elâ.

* Çakırdoğan.

çakır

* Şarap.

çakır ayaz

* Açık ama çok soğuk hava.

çakır çukur

* Çak çuk diye ses çıkararak.

* Grintili çakıntılı, pürüzlü yüzey.

çakır pençe

* Tuttuğunu koparan, giriştiği veya ele aldığı her işi başaran, becerikli (kimse).

çakır pençelik

* Tuttuğunu koparma, becerikli olma durumu.

çakırcı

* Kuş avında çakırdoğanı tutan kimse.

çakırcılık

* Çakırcının işi ve mesleği.

çakırdiken

* Maydanozgillerden, hekimlikte kullanılan bir bitki, deve elması (*Arctium tomentosum*).

çakırdikenlik

* Çakır dikenini bol olan yer.

çakırdoğan

* Yırtıcı kuşlardan bir doğan çeşidi, toğrul (*Accipiter gentilis*).

çakırkanat

* Kanatları mavi hareli bir ördek çeşidi (*Anas crecca*).

çakırkeyf

* Yan sarhoş.

çakırkeyif

* Bkz. çakırkeyf.

çakırlaşma

* Çakırlaşmak durumu.

çakırlaşmak

* Çakırkeyf olmaya başlamak.

* Olgunlaşmaya yüz tutmak.

çakırsız

* Çakısı olmayan.

çakış

* Çakmak işi veya biçimi.

çakışık

* Çakışmış olan.

çakışma

* Çakışmak işi.

çakışmak

* Birbirine geçip kenetlenmek; takılmak.

* Söz yarıştı etmek.

* Doğru, aç, yüzey gibi geometrik biçimler üst üste konulduklarında birbirini bütünüyle örterek eşit olmak.

* Aynı zaman dilimi içinde bulunmak.

çakışmalı

* Birbirine eşit şekiller.

çakıştırma

* Çakıştırmak işi.

çakıştırmak

* Çakışmak işini yaptırmak.

* İçki içip keyfetmek.

çakma

* Çakmak işi.

* Vurup çakarak yapılmış kuyumcu işi, çukurlusuna dişi çakma, kabartmalısına da erkek çakma denir.

* Bu işte kullanılan kuyumcu kalıbı.

* Deri hastalığı, yara, çıban.

çakma kapı

* Genellikle iki kuşak üzerine tahtaların çivi ile tutturulması yöntemiyle yapılan basit kapı.

çakmacı

* Çakma işini yapan kimse.

çakmak

* Taşa vurulup kıvılcım çıkarılan çelik parçası.
* Çelik, taş, cam, plâstik vb. maddeden yapılmış gaz veya benzinle dolu tutuşturma aleti.
* Tabanca veya tüfeklerde bulunan tetik düzeni.

çakmak

* Kuruyunca kalın kabuk bağlayan kabarcıklarla beliren ve genellikle yüzde çıkan bir deri hastalığı.

çakmak

* Vurarak sokup yerleştirmek.
* Çivi ile tutturmak.
* Kazık çakıp hayvan bağlamak.
* Kabul edilmeyecek bir şeyi kurnazlıkla kabul ettirmek.
* Vurmak.
* Bir şeyi başka bir şeye sürtmek, vurmak veya çarpmak.
* Sezinlemek, anlamak, farkına varmak.
* İçki içmek.
* Saplamak.
* Anlamak, bilmek.
* Parıldamak, ı ışık vermek.

çakmak çakmak

* ateş yakabilmek için çakmağı tutuşturmak.

çakmak çakmak

* (gözler için) Parlar durumda, alev alev.

çakmak taşı

* Demir veya çeliğe sürtüldüğünde kıvılcım çıkartan bir tür kuvars.
* Düvenlerin altına çakılan küçük ve kesici taş.

çakmakçı

* Çakmak yapan veya satan kimse.
* Tüfek ve tabanca çakmaklarını yapan ve onaran kimse.

çakmakçılık

* Çakmak yapıp satma işi.

çakmaklaşma

* Çakmaklaşmak durumu.

çakmaklaşmak

* (göz) Çakmak çakmak olmak, kızarmak ve iyice açılmak.

çakmaklı

* Çakmak taşı ve zemberekle ateş alan eski zaman tüfeği.

çakmaklık

* Çakmakta kullanılacak olan.
* İçine çakmak konulan koruyucu malzeme.

çakmaksız

* Çakmağı olmayan.
* Eski, kullanılmaz tabanca veya tüfek.

* Kibrit.

çakozlama

* Çakozlamak durumu.

çakozlamak

* Uygunsuz bir durumu fark etmek.

çakşır

* Paça bölümü diz üstünde veya diz altında kalan bir tür erkek şalvarı.

* Kuşların ayağında bulunan ve süs gibi görünen tüy.

çakşırılı

* Çakşır giymiş.

* Ayakları tüylü, paçalı (güvercin) veya başka (kuş).

çakşırsız

* Çakşırı olmayan.

çaktırlma

* Çaktırlmak işi.

çaktırlmak

* Çaktırmak işi yapılmak.

çaktırış

* Çaktırmak işi veya biçimi.

çaktırma

* Çaktırmak işi veya durumu.

çaktırmadan

* Belli etmeden, gizlice, sezdirmeden.

çaktırmak

* Çakmak işini yaptırmak.

* Birinin bir şeyi sezmesini sağlamak.

çal

* Taşlık yer, çıplak tepe.

çala

* Belli isimlerden önce gelerek fiile bağlanır ve isimle ilgili bir çabukluk, süreklilik, dikkatsizlik anlamı katar.

çala kalem

* Gelişigüzel, durmadan yazarak.

çala kamçı

* Durmadan kamçılıyarak.

çala kaşık

* Soluk almadan yiyerek.

çala kılıç

* Durmadan kılıç sallayarak.

çala kürek

* Sürekli kürek çekerek.

çala paça

* Zorla yürüterek, sürükleye sürükleye.

çalacak

* Yoğurt mayası.

çalâk

* Eline ayağına çabuk, atik, çevik.

Çalap

* Tanrı.

çalar

* Farklılık veya anlam inceliği, nüans.

çalar saat

* Ayarlanışına göre istenilen zamanda çalan saat.

çalarma

* Çalarmak işi.

çalarmak

* Ekinler veya meyveler olmağa yüz tutmak.

çalçene

* Durup dinlenmeden konuşan, çenesi düşük.

çalçenelik

* Çalçene olma durumu.

çaldırılma

* Çaldırılmak işi.

çaldırılmak

* Çalmak işi yaptırılmak.

* Hırsıza kaptırılmak.

çaldırış

* Çaldırmak işi veya biçimi.

çaldırma

* Çaldırmak işi.

çaldırmak

* Çalmak işini yaptırmak.

* Hırsıza kaptırmak.

çalgı

* Müzik aleti, enstrüman.

* Çalgı çalma, müzik.

* Müzik topluluğu.

çalgı aleti

* Müzik yapmak için kullanılan araç, enstrüman.

çalgı çağanak

* Çalgı, neşe ve gürültü olduğu hâlde.

çalgı çalmak

* bir müzik aletini seslendirmek.

çalgı orağı

* Tırpan.

çalgıcı

* Çalgı çalmayı kendine meslek edinmiş kimse.

çalıcı böcek

* Yaklaşık 5 mm boyunda, başı sert bir kabukla örtülü, kahverengi veya siyah, zararlı böcek.

çalıcı otu

* Turpgillerden, kurak yerlerde yetişen bir bitki cinsi (Sisymbrium).

çalıcılık

* Çalgıcının işi.

çalıç

* Bazı çalgıların tellerine vurmaya yarar kuş tüyü, kemik, boynuz gibi şeylerden yapılmış çalma aracı, tezene, mızrap.

* Bahçe süpürgesi, çalkı.

çalıhane

* Müzik evi, çalgılı lokanta veya eğlence yeri.

çalılı

* İçinde çalgı çalınan.

* Çalgı çalınarak yapılan.

çalılı çağanaklı

* Eğlenceli, şarkılı, çalgılı, gürültülü patırtılı, neşeli.

çalın

* Sıcak veya soğuktan gelişemeyerek cılız kalan ekin.

* Uzun zaman bakır kapta kalan tadı bozulmuş yemek, çalık.

* Kötürüm, inmeli, sakat.

çalısız

* Çalgısı olmayan.

çalı

* Böğürtlen, ahu dudu gibi ağaççuktan küçük, dalları çok çatallı ve sapları odunsu bitki.

çalı bülbülü

* Serçegillerden, güzel öten, küçük bir kuş, ötleğen (Sylvia communis).

çalı çırpı

* Kolayca ateş yakmaya yarayan ince ve kuru ağaç dalı, kuru ot gibi şeyler.

çalı diken

* Bkz. karaçalı.

çalı fasulyesi

* Kılçıklı bir çeşit fasulye.

çalı gibi

* sık ve sert (saç, sakal).

çalı horozu

* Tavukgillerden, eti beğenilen bir yaban kuşu (Tetraourogallus).

çalı idi, çırpı idi, evim idi ya, ayı idi uyu idi, kocam idi ya

* her ne kadar evim derme çatma, kocam kaba saba idiyse de, bir düzen kurmuş, yaşayıp gidiyordum.

çalı kakıcı

* Eşkıya bozuntusu.

çalı kuşu

* Serçeğillerden, başı koyu kırmızı, gövdesine doğru rengi açılan, çalılık yerleri seven ötücü bir kuş (Troglodytes).

çalı kuşugiller

* Çalı kuşu benzeri türleri içine alan kuşlar familyası.

çalı süpürgesi

* Kırmızı çiçekleri olan ve süpürge yapımında kullanılan bir bitki.

çalık

- * Çarpık.
- * Verev kesilmiş.
- * Tabii olmaktan uzaklaşmış, kendi renginden olmayan.
- * Yan yan giden.
- * Adı defterden silinmiş.
- * Yüzünde çiban veya yara yeri olan.
- * Çiban yeri.
- * Koyunlarda çiçek hastalığı.
- * Çalgın.

çalık kavak

* Dallan sepetçilikte kullanılan bir kavak türü, sepetçi kavağı.

çalılandırma

* Çalılandırmak işi.

çalılandırmak

* Çorak bir araziye çalı ekimi yöntemi ile yeşertmek.

çalılık

* Çalısı çokça olan yer.

çalım

- * Gösteriş, karşıdakini etkileme amacıyla yapılan davranış, kurum, caka.
- * Kılıcın keskin yanı.
- * Menzil, erim.
- * Biraz benzeme, andırma.
- * Bir oyuncunun topu elinden veya ayağından kaçırmadan karşısındaki oyuncuları kıvrak hareketlerle aldatıp geçmesi.
- * Geminin su kesiminden aşağı bölümünün baş ve kış bodoslamasına doğru darlaşması.

çalım atmak (veya yapmak)

* Bkz. çalımlamak.

çalım satmak

* kurulup büyüklük taslamak.

çalım yemek

* futbolda çalım ile geçilmek.

çalımcı

* Çalım yapan kimse.

çalımına gelmek (veya getirmek)

* uygun zaman veya durumu ele geçirmek.

çalımından geçilmemek

* çok kurumlu olmak, çok çalımlı olmak.

çalımlama

* Çalımlamak işi.

çalımlamak

- * Oyunda topu karşı tarafa kaptırmamak için el, ayak veya vücutla şaşırtıcı hareketlerde bulunmak.
- * Bir fırsattan yararlanarak bir başkasının hakkı olan bir şeyi ele geçirmek.

çalımlanış

- * Çalımlanmak işi veya biçimi.

çalımlanma

- * Çalımlamak işi veya durumu.

çalımlanmak

- * Çalımlı davranmak.
- * Kendisine çalım yapılmak.

çalımlayış

- * Çalımlamak işi veya biçimi.

çalımlı

- * Gösterişli, kurumlu.
- * Başı yüksek, yapısı dar (gemi).

çalımlı çalımlı

- * Çalım göstererek, çalım satarak.

çalımlık

- * Yoğurt veya maya çalmaya yetecek kadar.

çalımlılık

- * Çalımlı olma durumu.

çalımsız

- * Çalımı olmayan, gösterişsiz.

çalımsızlık

- * Çalımsız olma durumu.

çalınma

- * Çalınmak işi.

çalınmak

- * Çalmak işine konu olmak.
- * İnme inmek.

çalıntı

- * Çalınmış olan (şey).

çalıp çırpma

- * eline geçeni çalmak.

çalısız

- * Çalışı olmayan.

çalış

- * Çalmak işi veya biçimi.

çalışılma

- * Çalışılmak işi.

çalışılmak

- * Çalışmak işine konu olmak.

çalışıp çabalamak

* çok gayret göstermek.

çalışkan

* Çok çalışkan, çalışmayı seven, faal.

çalışkanlık

* Çalışkan olma durumu, faaliyet.

çalışma

* Çalışmak işi, emek, say.

* Bir yapı elemanının yük altında biçim değiştirmesi, az veya çok zorlanması.

* Bünyesindeki suyun azalması veya çoğalması sonucu ağacın biçim ve boyutlarının değişmesi.

* İş saati.

çalışma barışı

* İş huzuru.

çalışma belgesi

* Bir iş yerinde veya alanında çalışılabileceğini gösterir belge.

çalışma dolabı

* Üst yüzeyinde çalışma tablası bulunan, ön yüzeyinde kapak ve çekmeceleri olan mobilya.

çalışma gezisi

* Bir iş bağlama veya ön anlaşma yapmak üzere çıkılan gezi.

çalışma günü

* Tatil günleri dışında kalan ve çalışılabilen her gün, iş günü.

çalışma hayatı

* İş hayatı.

çalışma karnesi

* İşveren tarafından çalışma hayatına başlayan işçiye verilen, onun işçilik durumunu gösterir belge.

çalışma masası

* Üzerinde iş yapılan masa.

çalışma odası

* İçinde iş yapılan oda.

çalışma saati

* İş saati.

çalışma saatleri

* İşin başlama ve bitiş anı arasındaki saatler, iş saatleri.

çalışma yöntemi

* Bir çalışma veya iş süresinde izlenen bilimsel ve metodik yöntem.

çalışmacı

* Sağlık, yönetim bilimi gibi konularda çalışma yapan kimse.

çalışmak

* Bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek harcamak.

* İş veya görevi olmak.

* İş üzerinde bulunmak.

* (makine veya âletler için) İşe yarar durumda olmak veya işlemekte bulunmak.

* Bir şeyi yapmak için gereken çarelere başvurmak, o şeyi gerçekleştirmek için kendini zorlamak, çaba harcamak.

* Bir şeyi öğrenmek veya yapmak için emek vermek.

çalıştıran

* İşveren.

çalıştırıcı

* Bir spor dalında, sporcuyu eğiten, yetiştiren ve çalıştıran kişi, antrenör.

çalıştırıcılık

* Çalıştırıcının işi veya mesleği.

çalıştırılma

* Çalıştırılmak durumu.

çalıştırılmak

* Çalışma yaptırılmak.

çalıştırış

* Çalıştırma işi.

çalıştırma

* Çalıştırmak işi veya biçimi.

çalıştırmak

* Çalışmasını sağlamak.

* Çalışmak işini yaptırmak.

çalkağı

* Çalkar.

çalkak

* Çalkar.

çalkalama

* Çalkalamak işi.

çalkalamak

* İçinde bir şey bulunan bir nesneyi sarsarak sallamak.

* Sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırmak.

* Sudan sarsarak geçirmek veya içinden suyu çarparak geçirmek yolu ile bir şeyi temizlemek.

* Tahılı sarsarak kalburdan geçirmek, elemek.

* Vücudun bir yerini sürekli oynatmak.

* (kuluçka yumurtalarını) Çevirmek.

* Sağlığının bozulmasına yol açmak.

çalkalanış

* Çalkalanmak işi veya biçimi.

çalkalanma

* Çalkalanmak işi.

çalkalanmak

* Çalkalanma işine konu olmak.

* Dalgalanmak.

çalkalatış

* Çalkalatma işi veya biçimi.

çalkalatma

* Çalkalatmak işi.

çalkalatmak

* Çalkatmak.

çalkalayış

- * Çalkalama işi veya biçimi.

çalkama

- * Çalkamak işi.
- * Çalkalanarak yapılan.

çalkamak

- * Tahıl elemek.

çalkanış

- * Çalkanmak işi veya biçimi.

çalkanma

- * Çalkanmak işi.

çalkanmak

- * Çalkamak işine konu olmak.
- * (deniz, göl için) Dalgalanmak.
- * Coşmak.
- * (haber, söylenti) Herkesin ağzında dolaşmak.
- * Coşkunluk, hareketlilik içinde bulunmak.

çalkantı

- * (deniz) Dalgalanma.
- * Çalkanmış şey.
- * Kalbur yardımıyla ayrılan çer çöp.
- * Coşku.
- * Kargaşa ve bunalımın yol açtığı düzensiz, karışık, sıkıntılı durum.

çalkantılı

- * Çalkantısı olan.

çalkantısız

- * Çalkantısı olmayan.

çalkar

- * Tahıl tanesini yabancı nesnelerden seçmeye veya tohumlukta kullanılacak tahılı ayırmaya yarayan döner kalburlu araç, çalkağı.

çalkatma

- * Çalkatmak işi.

çalkatmak

- * Çalkalamak işini yaptırmak.

çalkayış

- * Çalkamak işi veya biçimi.

çalkı

- * Çalgıç.
- * Tırpan.

çalma

- * Çalmak işi.
- * Hırsızlık, sırat.
- * Başa sarılan sarık.
- * Çalınmış.
- * Kakmalı olmayan, kalemle işlenmiş.
- * Kibrit.

çalmacı

* Maden üzerine çalma işi yapan usta.

çalmaç

* Tahtadan yapılmış kap.

çalmadan oynamak

* çok keyifli ve sevinçli durumda bulunmak.

* bir işe çok hevesli görünmek.

çalmak

* Başkasının malını gizlice almak, hırsızlık etmek, aşırarak.

* Vurarak veya sürterek ses çıkartmak.

* Bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak.

* Ses çıkarmak, ses vermek.

* Atmak, çarpmak, vurmak.

* Yoğurt yapmak için sütü mayalamak, katıp karıştırmak.

* Üzerine sürmek.

* Bozmak, zarar vermek.

* Kumaşın bir parçasını kesmek.

* (madeni) Oymak, kalemle işlemek.

* Süpürmek, temizlemek.

* Benzemek, andırmak.

* (zaman için) Boşa harcatmak, ziyan etmek.

çalpara

* Parmaklara takılıp çalınan zil veya buna benzer ses çıkarıcı araç.

puber).
Açıklarda kumluk alanlarda yaşayan ve ağları keserek balıkçılara arar veren bir çeşit çağanoz (Portunus

çaltı

* Diken, çalı.

çaltılık

* Çaltısı çok olan yer.

çalyaka

* Birdenbire yakasına yapışarak.

çalyaka etmek

* yakasına yapışıp sıkıca tutmak.

çam

* Çamgillerin örnek bitkisi olan ve yurdumuzda birçok türü yetişen bir orman ağacı (Pinus).

çam balı

* Arıların sanı çam üzerinde biten yaprak bitlerine salgıladıkları bal sıvısından oluşturdıkları bir tür bal.

çam devirmek

* karşısındakine dokunacak veya kötü bir sonuç doğuracak söz söylemek.

çam fıstığı

* Fıstık çamının kozalak biçimindeki meyvesinden çıkarılan sert kabuklu, yağlı ve nişastalı tohum.

çam sakızı

* Çam ağacından çıkarılan reçine.

çam sakızı çoban armağanı

* verilen bir armağanın sunulduğu kimsenin değerine uygun olmadığını ve verenin gücünün ancak buna yettiğini özür yollu anlatmak için söylenir.

çam sakızı gibi

* tedirginlik verecek kadar bir insanın peşinden ayrılmayan.

çam yarması (veya bölmesi)

* iri gövdeli insan.

çam yeşili

* Çam yapraklarına benzer yeşilin bir tonu.

çamaşır

* İç giysisi.

* Yıkaması gerekli kirli.

* Kirli eşyaları yıkama işi.

çamaşır değiştirmek

* iç giysilerini çıkartıp temizlerini giymek.

çamaşır deterjanı

* Çamaşırların daha çabuk, daha iyi temizlenmesini sağlayan kimyasal birleşim.

çamaşır dolabı

* Çamaşır saklamada kullanılan çekmeceli dolap.

çamaşır ertesi olmak

* çok çamaşır yıkamaktan aşırı yorulup hasta olmak.

çamaşır ipeği

* Nakış yapmakta kullanılan ipek iplik.

çamaşır ipi

* Kurutmak için üzerine çamaşır asılan ip veya tel.

çamaşır leğeni

* Çamaşırların içinde yıkandığı, metal veya plâstikten yapılmış, geniş kap.

çamaşır makinesi

* Çamaşır yıkamaya yarayan araç.

çamaşır mandalı

* Kurutmak için asılmış çamaşırları ipe sıkıca tutturmak amacıyla kullanılan küçük, tahta veya plâstik kıskaç.

çamaşır sabunu

* Çamaşır yıkamak işinde kullanılan beyaz sabun.

çamaşır sepeti

* Kirli veya yıkanmış çamaşırların içinde toplandığı sepet.

çamaşır sodası

* Beyaz çamaşırların yoğun veya asitli kirlerini eritmek için kullanılan sodyum karbonat.

çamaşır suyu

* Çamaşırların beyazlığını ve kolayca temizlenmesini sağlayan kimyasal birleşimli su.

çamaşır takımı

* Fanilâ, don, gömlek, çorap, mendil gibi eşya, bir arada bohçaya konulup verilen hediye.

çamaşırcı

* Para ile başkalarının çamaşırını yıkayan kimse.

çamaşırcılık

* Çamaşırcının işi.

çamaşırhane

* Çamaşırlık.

amaşırlık

- * Çamaşır yıkamak için kullanılan yer, amaşırhane.
- * Çamaşır yapımına yarayan.

amat

- * Avlanılmış balıkları elde taşımaya yarar engel askı.

ama

- * Sazangillerden, pullarından yalancı inci yapılan bir ırnak balığı (Leuciscus rutilus).

amak

- * Ağaçtan oyularak yapılmış kulplu su kabı, apak.
- * Köpüklenerek akma.

amak amak

- * Bolca, bol miktarda.

amgiller

- * Kozalaklılardan, iğne gibi ince ve uzun yapraklarını yaz kış dökmeyen, tohumları çıplak olarak kozalak pulları üzerinde bulunan, am, köknar, lâdin gibi bitki türlerini içine alan reçineli ağaçlar familyası.

amlık

- * am ağaçları çok olan yer.
- * am korusu.

amuka

- * Gümüş balığına benzer bir balık. amukanın büyüklerine tokmak baş denir (Atherina hepsetus).

Çamur

- * Su ile kaşıp, bulaşır ve içine batılır duruma gelmiş toprak, balçık.
- * Yapı işlerinde kullanılan çeşitli malzeme ile yapılan harç.
- * Sataşkan, çevresine tedirginlik veren, sulu (kimse).

Çamur atmak (veya sıçratmak)

- * birini kötü bir işe kaşmış göstermek, kara çalmak, iftira etmek.

Çamur banyosu

- * Tedavi gücü olan çamurla yapılan banyo.

Çamur deryası

- * Her tarafı çamurla kaplanmış olan.

Çamur gibi

- * (ekmek için) iyi pişmemiş ve siyah unla yapılmış.
- * herkese sataşp tedirginlik veren (kimse).

Çamur iğnbı

- * Denizin siğ ve çamurlu yerlerinde kullanılan 25-30 kulaç uzunluğunda bir balık ağı.

Çamur kalemi

- * Heykeltıraşların çamura biçim verme sırasında kullandıkları şimşir araç.

Çamura bulaşmak (veya batmak)

- * kirli ve uygunsuz bir işe karışmak.

Çamura taş atmak

- * \343 ırkefe taş atmak.

Çamura yatmak

- * borcunu ödememek, sözünü yerine getirmemek.

çamurcuk

* Sazangillerden, sazandan küçük, eti tatsız bir göl ve bataklık balığı (Chondrostoma nasus).

çamurcun

* Anadolu ve Kuzey Afrika'da yaşayan bir tür ördek.

çamurdan çekip çıkarmak

* birini kötü veya onurunu tehlikeye düşüren bir durumdan kurtarmak.

çamurlama

* Çamurlamak işi.

* Yanmaya elverişli cevherin bir bölümünün eski üretim alanlarında bırakılması sonucunda çıkması muhtemel yangının önlenmesi işi.

çamurlamak

* Çamur sürmek, çamurla sıvamak.

* Kötülemek.

çamurlanma

* Çamurlanmak işi.

çamurlanmak

* Üzerine çamur sürülmek.

çamurlaşma

* Çamurlaşmak işi.

çamurlaşmak

* Çamur durumuna gelmek.

* Sataşmaya koyulmak.

çamurlatma

* Çamurlatmak işi veya biçimi.

çamurlatmak

* Çamur sürdürmek, çamurla sıvatmak.

çamurlu

* Çamur bulaşmış, üstünde veya içinde çamur bulunan.

çamurluk

* Çamuru çok olan yer.

* Paçaları çamurdan korumak için giyilen tozluk.

* Taşıtlarda tekerleklerin üst bölümünü örten parça.

* Ayakkabıların çamurunu kazımak için yapılarda giriş kapısının önünde, yere çimento veya betonla tutturulan, demirden yapılmış türlü biçimlerdeki ayakkabı sileceği.

çamurlukçu

* Araçların çamurluklarını yapan veya onaran kimse veya iş yeri.

çamurlukçuluk

* Çamurlukçunun işi veya mesleği.

çamursuz

* Çamuru olmayan, üstünde çamur bulunmayan.

çamuru karnında, çiçeği burnunda

* Bkz. çiçeği burnunda, çamuru karnında.

çan

* İçinden sarkan tokmağının kenarlara vurmasıyla ses çıkaran madenden araç, kampana.

çan çalmak

* herkese bildirmek.

çan çan

* Çan sesine benzer ses çıkararak.

* Sürekli ve yüksek sesle edilen gevezelik.

çan çan etmek (ötmek veya konuşmak)

* yüksek sesle sürekli gevezelik etmek.

çan çiçeği

* Çan çiçeğigillerden, süs bitkisi olarak ekilen ve çiçekleri çan biçiminde olan bir bitki cinsi, Meryem ana eldiveni (Campanella).

çan çiçeğigiller

* Bitişik taç yapraklılardan, örneği çan çiçeği olan bir bitki familyası.

çan kulesi

* İçinde çan bulunan uzun, yüksek yapı, kule.

çanak

* Toprak, metal vb. den yapılmış yayvan, çukurca kap.

* Çiçeğin en dışında bulunan yeşil yaprakların tümü.

* Göz çukuru.

* Çevresine göre alçakta bulunan ve genellikle geniş tekne biçiminde yer.

çanak ağızlı

* Büyük ağızlı.

* Sır saklamaz.

çanak anten

* Belirli frekanslarda uzaydaki aktarıcıdan yapılan radyo ve televizyon yayınlarını almaya yarayan tepsi biçiminde anten.

çanak çömlek

* Topraktan yapılmış türlü kaplar.

çanak tutmak (veya açmak)

* davranışları veya sözleriyle kötü bir karşılığa yol açmak.

çanak üzengi

* Basılan yeri, tabanın büyük bir bölümünü kaplayacak kadar geniş üzengi.

çanak yalamak

* dalkavukluk etmek.

çanak yalayıcı

* Dalkavuk.

çanak yalayıcılık

* Dalkavukluk.

çanak yalayıcılık etmek

* dalkavukluk etmek.

çanak yaprağı

* Çanağı oluşturan yaprakların her biri.

çanakçı

* Çanak yapan veya satan kimse.

çanakçılık

* Çanak yapma veya satma işi.

çanaklık

* Gemi direklerindeki gözetleme yeri.

çanaksı

* Çanağa benzeyen, çanak gibi.

çanaksı hücreler

* Salgı olacağı vakit şişen ve belirli bir hacme geldiklerinde içlerindeki sıvı salgısını boşaltan bez hücreleri.

çancı

* Çan yapan veya satan kimse.

* Çan çalmakla görevli kimse.

çancılık

* Çancının işi veya mesleği.

çandı

* Çivisiz, birbirine geçirilme yöntemine göre hazır kesilmiş kereste.

* Tahta kapak veya tavan.

çandır

* Karışık, melez.

* Aşılınmamış, yaban.

çangal

* Ayakta güreşirken karşı güreşçinin koltuğu altından bir kolu sokarak bir ayakla o güreşçinin bir bacağına çengel taktıktan sonra onu öne doğru eğip başı üzerinden atma oyunu, çelme takma.

çangal

* Dallı budaklı ağaç.

* Fasulye sığı, sırık.

çangıl çungul

* Kulağa hoş gelmeyen kaba ses çıkaran.

çangır çungur

* Düşme veya birbirine çarpma sırasında kaba ve zevksiz ses çıkarak.

çangırdama

* Çangırdamak işi veya durumu.

çangırdamak

* Düşerek veya birbirine çarparak gürültü çıkarmak.

çangırtı

* Çangırdama sesi.

çanılı

* Çan sesi.

çanta

* Kösele, meşin, kumaş gibi hafif malzemeden yapıp büyüklüğüne göre para, evrak, yiyecek koyup taşımaya yarayan kap.

çanta çiçeği

* İki çeneklilerden, beyaz, erguvanî veya sarı renkli bir süs bitkisi.

çantacı

* Çanta yapan veya satan (kimse).

çantacılık

* Çanta yapma sanatı veya çanta satma işi.

çantada keklik

* ele geçirilmesi o kadar kesin ki elde edilmiş sayılır, torbada keklik.

çantadan yetişmek

* bir mesleği eğitim görmeden, tecrübelerle kazanmak.

çantalı

* Çantası olan.

çantasız

* Çantası olmayan.

çap

* Genellikle cisimlerin genişliği, kutur.

* Büyüklük, ölçü.

* Değer.

* Yapının veya arsanın boyutlarını ve sınırlarını gösteren harita.

* Uç noktaları dairenin çevresi üzerinde bulunan ve çemberin merkezinden geçen doğru parçası.

* Bilgi, tecrübe ve yeteneklerin tümü.

* Bozuk, eğri, dolaşık, aykırı.

çapa

* Tarlalarda toprağı işlemek için kullanılan ağaç saplı demir kazı aracı.

* Çapalamak işi.

çapa

* Çipo.

çapacı

* Çapa ile çalışan işçi.

çapacılık

* Çapacının yaptığı iş.

çapaçul

* Kılığının veya eşyasının düzgün ve temiz olmasına özenmeyip düzensizlik içinde yaşayan, pasaklı.

çapaçulcu

* Serseri, başıboş (kimse).

çapaçulculuk

* Serserilik, başıboşluk.

* Kılık kıyafete özen göstermeyişi iş edinme.

çapaçullaştırma

* Çapaçullaştırmak işi veya durumu.

çapaçullaştırmak

* Çapaçul duruma getirmek.

çapaçulluk

* Çapaçul olma durumu, kılık kıyafete özen göstermeyiş.

çapak

* Göz pınarında ve kirpiklerde birikerek pıhtılaşan veya kuruyan akıntı.

* Madenler dövülürken sıçrayan ince, ufak parça.

* Metal veya toprak eşya kenarlarında bulunan pürüz.

çapak

* Sazan familyasından, vücudu yandan basık, 50 cm uzunluğunda, 4-5 kg ağırlığında, sarı pullu, eti tatsız, kılçıklı bir tatlı su balığı (Abramis brama).

çapaklanış

* Çapaklanma işi veya biçimi.

çapaklanma

* Çapaklanmak işi.

çapaklanmak

* Çapak oluşmak.

çapaklı

* Çapağı olan.

çapaksız

* Çapağı olmayan.

çapalama

* Çapalamak işi.

çapalamak

* Çapa ile kabartmak.

çapalanış

* Çapalanmak işi veya biçimi.

çapalanma

* Çapalanmak işi.

çapalanmak

* Bir yer çapa ile kabartılmak.

çapalatma

* Çapalatmak işi.

çapalatmak

* Çapalamak işini yaptırmak.

çapalı

* Çapalanmış (yer).

* Çapası olan.

çapanoğlu

* Başa dert olacak durum.

çapanoğunun abdest suyu gibi

* (içilecek şeyler için) sulu, tatsız ve kötü görünüşte olan.

çapar

* Postacı, ulak.

* (hayvan ve bitki için) Benekli, alacalı.

* Derisi, kılları ve gözleri, boya maddesi yokluğundan renksiz olan (insan veya hayvan), akşın, albinos.

* Çiçek bozuğu yüz.

çapar

* Takadan büyük, baş ve kış tarafı yukarı kalkık bir çeşit Karadeniz kayığı.

çaparız

* İçinden çıkılamayacak kadar güç olan, karışık iş.

çaparı

* Çok iğneli; beden, köstek ve iğne bölümlerinden meydana gelen, her bir iğneye hindi, horoz, kaz, martı, tavuk, ördek gibi kuşların kanat, kuyruk tüyleri takılan bir tür olta takımı.

çapasız

- * Çapalanmamış (yer).
- * Çapası olmayan.

çapçak

- * Ağaçtan oyularak yapılmış su kabı, çamçak.
- * Ağzı açık fıcı.

çapkımak

- * Enini boyunu ölçmek, çaplamak.

çapkın

- * Geçici aşklar arkasında koşan.
- * Cinsellik taşıyan veya hatırlatan.
- * Haylaz.
- * Okşayıcı bir söz gibi de kullanılır.

çapkınca

- * Çapkın bir biçimde.

çapkınlaşma

- * Çapkınlaşmak işi.

çapkınlaşmak

- * Çapkın duruma gelmek.

çapkınlık

- * Çapkın olma durumu veya çapkınca davranış.

çapla

- * Maden kazımak için kullanılan çelik kalem.

çaplama

- * Çaplamak işi.

çaplamak

- * Bir şeyin enini, boyunu ölçmek, çapkımak.
- * Keresteleri dört köşe olarak kesip biçmek.

çaplı

- * Çapı geniş olan.

çapma

- * Çapmak işi.

çapmak

- * Koşturmak.
- * Akın etmek, koşmak.

çaprak

- * Eyer örtüsü, şaprak.

çapraşık

- * Kaşık, dolaşık.
- * Anlaşılmaması, çözülmesi veya içinden çıkılması güç, karışık, muğlâk.

çapraşıklaşma

- * Çapraşıklaşmak işi.

 apraşıklaşmak

* Çapraşık duruma gelmek.

 apraşıklık

* Çapraşık olma durumu.

 apraşma

*  apraşmak işi.

 apraşmak

* Karşık, çapraşık,     lmez duruma gelmek.

* İki şey birbiriyle çapraz olarak kesişmek.

Çapraz

* Eğik olarak birbiriyle kesişen.

* Güreşte hasmının koltuk altından kol geçirip sarma oyunu; bir veya iki kolla yapıldığına göre tek çapraz ve

Çift  apraz denir.

* Kop a, düğme.

* Bir tür olta iğnesi.

* Karşıt y n.

Çapraz ateş

* Karşılıklı yönlerden silâhla saldırma.

Çapraz kafiye

* D rtl klerde birinci ile üçüncü, ikinci ile dördüncü dizelerin birbiriyle kafiyelenmesi düzeni.

Çapraz kur

* İki  lke parası arasında üçüncü bir ülkenin parasıyla belirlenen kombiyo sürüm değeri,    ülke parasının birbirlerine oranı.

 apraza almak

* Çaprazlama olarak davranmak.

 apraza sarmak

* bir iş içinden çıkılmaz duruma gelmek,  aprazlaşmak.

 aprazda sürmek

*  apraza alınan hasmı geriye doğru hızla sürmek.

Çaprazlama

* Çapraz olarak, makaslama.

* Testerenin keserken sıkışmaması için dişlerini belli ölçülere göre sağa sola bükme.

* Evirme.

 aprazlamak

* Çapraz duruma getirmek.

 aprazlaşma

*  aprazlamak işi.

 aprazlaşmak

* İçinden çıkılmaz duruma gelmek, ne yapılacağı bilinemez duruma gelmek.

 aprazlık

* Çapraz olma durumu.

 apraz l er

* Elde veya makinede  aprazlanan dişlerin eğimini denetlemede yararlanılan yardımcı alet.

 aprazvari

* Çapraz olarak.

çapsız

- * Çapı olmayan.
- * Değersiz.

çaptan düşmek

- * çalışma gücü, verimi azalmış veya tükenmiş olan.

çapul

- * Yağma, talan, plâçka.

çapula

- * Kaba deriden yapılmış ucu sivri ve kıvrık ayakkabı.

çapulacı

- * Çapula yapan veya satan kimse.

çapulacılık

- * Çapulacının işi veya mesleği.

çapulcu

- * Çapul yolu ile başkasının malını alan, talancı, yağmacı, plâçkacı.

çapulculuk

- * Çapulcunun yaptığı iş veya davranış.

çapullama

- * Çapullamak işi.

çapullamak

- * Çapul yolu ile bir malı almak veya bir yeri soymak, yağmalamak.

çaput

- * Eski bez parçası, paçavra.
- * Bez.

çar

- * Rus imparatorlarına ve Bulgar krallarına verilen unvan.

çarçabuk

- * Pek çabuk, çabucak, hemencecik, tez elden.
- * Kolaylıkla.

çarçur

- * Gereksiz yere harcama.

çarçur etmek

- * gereksiz yerlere harcayıp tüketmek.

çarçur olmak

- * gereksiz yere harcanmak, ziyan olmak.

çardak

- * Tarla, bahçe gibi yerlerde ağaç dallarından örülmüş bannak.
- * Asma gibi bitkilerin dallarını sardırma için direklerle yapılmış yer.
- * Kameriye.

çardaklı

- * Çardağı olan.

çardaksız

- * Çardağı olmayan.

çardaş

* İki veya dört zamanlı Macar halk dansı.

çare

* Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
* Bir şeyi önleme, tedavi yolu, deva.

çaresine bakmak

* gerekeni yapmak, çözüm yolu bulmak.

çaresiz

* Çaresi bulunmayan, onulmaz.
* Çare bulamayan (kimse), biçare.
* İster istemez.

çaresiz kalmak

* çözüm yolu, çıkar yolu bulamamak.

çaresizlik

* Çaresiz olma durumu.

çareviç

* Çarın oğlu.

çargâh

* Türk müziğinde "do" perdesinin adı.
* Bu perdede karar kılan makam.

çarık

* Tabaklanmamış sığır derisinden yapılan ve deliklerine geçirilen şeritle sıkıca bağlanan ayak giyeceği.
* Araba yokuş aşağı giderken tekerleği frenlemek için altına sürülen demir levha.
* Para cüzdanı.

çarıkçı

* Çank yapan veya satan kimse.

çarıkçılık

* Çank yapma veya satma işi.

çarıklı

* Ayağına çarık giymiş.

çarıklı erkânıharf

* Kurnaz veya uyanık köylüler için şaka yollu söylenir.

çarıklık

* Çank yapmaya elverişli.
* Çank konulacak yer.

çarıksız

* Çanğı olmayan veya çank giymemiş.

çariçe

* Çarın kansına veya kadın çara verilen unvan.

çark

* Bir eksenin döndürdüğü tekerlek biçimindeki makine parçası.
* Herhangi bir kıt'anın, biçimini ve düzenini bozmadan kanatlarından biri çevresinde dönerek yön değiştirmesi.

çark çevirmek

* aynı yol üzerinde dönerek gitmek.

çark etmek

* (bir doğrultuda giden kimse veya şey) sağa veya sola doğru yön değiştirmek.
* geri dönmek.

çarka

* Osmanlılarda öncü görevi.

çarka vermek (veya çarka çekirmek)

* (kesici araçlar için) bileği çarkı ile biletmek.

çarkacı

* Osmanlı ordusunda öncü süvari birliğinde görevli asker.

çarkçı

* Vapurlarda makine bölümünü yöneten kimse.
* Çarkla bıçak bileyen kimse, bileyici.

çarkçıbaşı

* Vapurlarda birinci çarkçı.

çarkçılık

* Çarkçının görevi.

çarkı döndürmek

* geçimini sağlamak.

çarkıfelek

* Çarkıfelekgillerden güzel, büyük, parlak kırmızı çiçekleri olan, duvar kenarlarına ve kameriyeler çevresine ekilen tırmanıcı bir süs bitkisi, fındak çiçeği (*Passiflora caerulea*).
* Yakılınca dönerek kıvılcım saçan donanma fişeği.
* Talih, kader.

çarkıfelekgiller

* Ayrı çanak yapraklı iki çeneklilerden, örneği çarkıfelek olan bir bitki familyası.

çarkına etmek (veya okumak)

* birine büyük kötülük yapmak veya işini bozarak zarar vermek.

çarkıt

* Eski, bozuk, sakat.

çarklı

* Çarklı olan.
* Her iki yanda birer çarkı bulunan vapur.

çarksız

* Çarkı olmayan.

çarktan çıkma

* yepyeni, güzel.

çarlık

* Çar olma durumu.
* Çarın yönetiminde bulunan devlet.

çarliston

* Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da yaygınlaşan dans türü veya bu dansın müziği.
* Sivri uçlu, uzun ve kalın, tatlı yeşilimsi biber.
* İnce, uzun ve çarpıcı.

çarliston biber

* Çarliston adı verilen bir biber türü.

çarliston marka

* Yeni icat, az bulunur, antika.

çarliston marka kereste

* Az bulunan kereste.

* Haddini bilmez, terbiyesiz.

çarmih

* Suçlunun öldürölmek amacıyla çivilendiğı haç biçimindeki darağacı.

* Ana direkleri ve gabya çubuklarını yandan tutan halatlar.

çarmıha germek

* haç biçimindeki darağacına çivilemek.

çarmık

* Bkz. çarmih.

çarnaçar

* İster istemez.

çarpan

* Bir çarpmada çarpılan sayı veya cebirsel anlatımlardan her biri.

çarpan balığı

* Levrekgillerden, yüzgeçleri dikenli ve zehirli, eti sevilen bir balık, trakunya (Trachinus draco).

çarpanlara ayırma

* bir sayıyı veya cebirsel anlatımı iki veya daha çok çarpanın çarpımı durumuna getirme.

çarpı

* Kaba sıva, çarpma sıva.

* Birbiriyle çarpılan iki sayı arasına konulan işaret: "a x b" veya "a . b" "a çarpı b" diye okunur.

çarpıcı

* Etkili.

çarpıcılık

* Çarpıcı olma durumu.

çarpık

* Düzgünlüğünü yitirerek eğrilmiş.

* Gerçek niteliğini yitirmiş.

* Aksi, ters, huysuz.

çarpık çurpuk

* Çok çarpık, eğri büğrü.

çarpıkça

* Biraz çarpık.

çarpıklaşma

* Çarpıklaşmak işi.

çarpıklaşmak

* Çarpık duruma gelmek.

çarpıklaştırma

* Çarpıklaştırmak işi.

çarpıklaştırmak

* Çarpık duruma getirmek.

çarpıklık

* Çarpık olma durumu, eğrilik.

çarpılan

* Bir çarpma işleminde tekrarlanan sayı.

çarpılı

* Çarpı işareti konmuş.

* Bir tür olta iğnesi.

çarpılış

* Çarpılmak işi veya biçimi.

çarpılma

* Çarpılmak işi.

* Çarpık duruma gelme.

çarpılmak

* Çarpmak işine konu olmak.

* Çarpık duruma gelmek.

* Alınıp gücenmek.

* Çekiciliğine kapılmak.

çarpım

* Çarpma işleminin sonucu olan sayı.

çarpım cetveli

* Bkz. çarpım tablosu.

çarpım tablosu

* Birbiriyle çarpılan sayıların (çoğu 1'den 9'a kadar) çarpımlarını gösteren çizelge, kerrat cetveli.

çarpınma

* Çarpınmak işi.

çarpınmak

* Çarpınmak.

çarpıntı

* (kalp için) Hızlı ve sık vurma.

çarpıntılı

* Heyecanlı, telâşlı.

çarpıntısı tutmak

* heyecan, korku veya üzüntüden çarpıntı nöbeti gelmek.

çarpıntısız

* Çarpıntısı olmayan.

çarpış

* Çarpmak işi veya biçimi.

çarpışılma

* Çarpışılmak işi veya biçimi.

çarpışılmak

* Çarpışmak işi yapılmak.

çarpışma

- * Çarpışmak işi, müsademe, sadme.
- * Öncülerin veya küçük birliklerin yaptıkları küçük savaşma.

çarpışmak

- * Birbirine çarpmak, tokuşmak.
- * Vuruşmak.
- * Birbirine üstün gelmeye çalışmak.

çarpıştırma

- * Çarpıştırmak işini yapmak.

çarpıştırmak

- * Çarpışmak işini yaptırmak.

çarpıtılma

- * Çarpıtılmak işi veya biçimi.

çarpıtılmak

- * Çarpıtmak işi yapılmak.

çarpıtma

- * Çarpıtmak işi.

çarpıtmak

- * Çarpık duruma getirmek.
- * Gerçek anlamdan saptırmak.
- * Yanlış ve kötü duruma götürmek.

çarpma

- * Çarpmak işi.
- * Çarpmak işlemi, darp, zarp.
- * Alaturka müzikte temel notaların arasına sıkıştırılmış ve usulü bozmayan, tek perdelik küçük fazlalık.
- * Kuyu çengeli biçiminde beş kollu büyük olta iğnesi.
- * Çarpılarak yapılan (şey).

çarpma işareti

- * Çarpmak işleminin yapılmasını sağlayan x işareti.

çarpma kapı

- * Tek veya çift kanatlı olan, özel menteşesi yardımı ile içe ve dışa doğru açılabilen kapı türü.

çarpmak

- * Hızla değmek, vurmak.
- * Etkisiyle birdenbire hasta etmek.
- * Varlığına inanılan bir gücün öfkesine uğramak.
- * El çabukluğu ile çalmak.
- * Kurnazlıkla, zorla ele geçirmek.
- * Hızlı atmak.
- * Hızla bir yere vurmak.
- * Biri çarpılan, öbürü çarpan denilen iki sayı verildiğinde, çarpma çarpılandaki birim kadar çoğaltarak çarpım adı verilen bir üçüncü sayıyı elde etmek, zarp etmek.
- * Çekiciliğiyle etkilemek, şaşırtmak.

çarptırış

- * Çarptırmak işi veya biçimi.

çarptırma

- * Çarptırmak işi.

çarptırmak

- * Çarpma işini yaptırmak veya çarpmasına yol açmak.

* Yankesiciye kaptırmak.

çarşaf

* Yatağın üstüne serilen veya yorgan kaplanan bez örtü.

* Eskiden kadınların kullandığı ve baştan örtülen, pelerinli, eteklikli sokak giysisi.

çarşaf çarşaf

* Olabildiğince uzun, uzun uzun.

çarşaf gibi

* (deniz, göl, su için) dalgasız, dümdüz ve durgun.

çarşaf kadar

* (eni boyu küçük olması gereken şeyler için) pek büyük, çok geniş.

çarşafa dolanmak

* bir işin içinden çıkamamak, kötü ve başarısız duruma düşmek, zor durumda kalmak, çarşaflamak.

çarşafa girmek

* (eskiden, yeni yetişen kız için) çarşaf giymeye başlamak.

çarşafçı

* Çarşaf yapan veya satan kimse.

çarşafçılık

* Çarşaf yapma sanatı veya çarşaf satma işi.

çarşaflama

* Çarşaflamak işi.

çarşaflamak

* Yorganı çarşaf ile kaplamak.

* Kötü ve başarısız duruma düşmek, çarşafa dolanmak.

çarşaflanma

* Çarşaflanmak işi.

çarşaflanmak

* Çarşaflama işine konu olmak.

* Çarşaf giymek.

çarşaflatma

* Çarşaflatmak işi.

çarşaflatmak

* Çarşaflamak işini yaptırmak.

çarşaflı

* Üzerinde çarşaf olan.

* Çarşaf giymiş olan (kimse).

çarşaflık

* Çarşaf yapmaya elverişli olan (kumaş).

çarşafsız

* Üzerinde çarşaf olmayan.

* Çarşaf giymemiş olan.

çarşafsızlık

* Çarşafsız olma durumu.

çarşamba

* Haftanın dördüncü günü, salı ile perşembe arasında bulunan gün.

çarşamba kansı

- * Saçı başı karmakarışık, üstü başı özensiz kadın.
- * Al kansı.

çarşamba pazarı

- * Herşey karmakarışık ortada olan yer.

çarşamba pazarına çevirmek

- * Özellikle yüze vurarak çok dayak atmak.

çarşı

- * Dükkânların bulunduğu alış veriş yeri.

çarşı ağası

- * Çarşayı ve esnafı düzen altında tutmakla görevli kimse.

çarşı ekmeği

- * Has undan çarşıda yapılan ve satın alınan ekmeğin türü.

çarşı ve pazar dolaşmak (veya gezmek)

- * alış veriş edinilen her yeri dolaşmak (gezmek).

çarşılı

- * Çarşı esnafı.

çartır

- * Dolmuş uçak.

çasar

- * Viyana'da oturan Alman imparatoruna verilen unvan.

çaşı

- * Casus.
- * Ara bozmak amacıyla söz taşıyan kimse.

çaşıtlama

- * Çaşıtlamak işi veya durumu.

çaşıtlamak

- * Casusluk yapmak.

çaşıtlık

- * Çaşıt olma durumu, casusluk.

çat

- * Sert bir şeyin kırılırken çıkardığı ses.

çat

- * İki yolun veya iki derenin birleştiği yer, kavşak.

çat etmek

- * çat diye ses çıkarmak.

çat kapı

- * beklenmedik bir zamanda kapıyı çalarak.

çat orada çat burada çat kapı arkasında

- * çok yer değiştiren bir şeyin durumunu anlatır.

çat pat

- * Biraz, yarım yamalak.
- * Ara sıra.
- * Uygunsuz zamanlarda, vakitli vakitsiz.

çatak

- * İki dağ yamacının kesişmesi ile oluşmuş dere yatağı.
- * Yapışık, ikiz (meyve).
- * Kavgacı.

çatak bayrak

- * Yeniçerilerin yarısı sarı, yarısı kırmızı renkteki bayrağı.

çatal

- * İki veya daha çok kola ayrılan değnek.
- * Yol, ağaç gibi, kollara ayrılan şeylerin ayrılma yeri.
- * Dallı olan şeylerin her kolu.
- * Yemek yerken kullanılan iki, üç veya dört uzun dişli çoğunlukla metal araç.
- * Dirgen.
- * Ucu kollara ayrılmış.
- * İki taraflı.
- * İki anlamlı, iki türlü anlaşılabilir.
- * Bir tür olta iğnesi.

çatal ağız

- * Bir ırmağın denize kavuştuğu yerde lığların birikmesiyle oluşan üçgen biçimli ova, delta.

çatal aşı

- * Yeşil mercimek, kuru barbunya, dövme soğan, tereyağı ve baharat kullanılarak hazırlanan bir çorba türü.

çatal ayak

- * Ateşli bir silâhın namlusuna destek olan, genellikle ters V biçiminde yere kurulan iki ayaklı parça.

çatal bel

- * Bahçeyi bellemeye yarayan ucu çatallı ve saplı alet.

çatal bıçak takımı

- * Sofra için gerekli olan çatal, kaşık, bıçak ve diğer servis araçlarının tümü.

çatal çivi

- * Elektrik ve telefon kablolarını süpürgeliğe, kapı veya pencere pervazı gibi ahşap yüzeylere tutturmakta kullanılan, iki ucu sivri, U biçiminde özel çivi.

çatal don

- * Paçalanı kısa, diz üstünde kalan don.

çatal görmek

- * net görememek, bir şeyi iki görmek. çatal matal kaç çatal üzerine atlanıp sırtına oturulacak gözleri kapalı kişinin, üzerinde oturanın tek veya çatal biçimde kaldırılmış çift parmağının kaç olduğunu bilmesi temeline dayanan bir çeşit birdir bir oyunu.

çatal iğne

- * İki veya üç çengeli olan olta iğnesi.

çatal kargı

- * Büyük balıkları zıpkınlayarak avlamakta kullanılan üç dişli, sivri uçlu araç.

çatal kazık

- * Sonuçta ne olacağı belirsiz, karışık, karanlık ve şüpheli durum.

çatal kundak

- * Açıldığı zaman V biçiminde olan iki ayaklı top kundağı.

çatal kuyruk

* Uzun ve ince gövdeli, ılık denizlerde yaşayan bir balık türü (*Lepidopus caudatus*).

çatal sakal

* Sakalı ortadan ikiye ayrılmış (kimse).

çatal ses

* İki perdeden çıkar gibi olan ve kulağı tırmalayan ses.

çatal zıpkın

* Çatal kargı.

çatallanma

* Çatallanmak işi.

çatallanmak

* Çatal gibi ikiye ayrılmak.

çatallaşma

* Çatallaşmak işi.

çatallaşmak

* İki veya daha çok ihtimal ortaya çıkarak anlaşılması güç bir duruma gelmek.

çatallaştırma

* Çatallaştırmak işi.

çatallaştırmak

* Çatallaşmasına yol açmak.

çatallı

* Çatalı olan veya çatal durumunda olan.

* İki veya daha çok ihtimali olan.

* (ses için) Pürüzlü.

çatallık

* Çatal konulan yer.

çatana

* Filika büyüklüğünde, islimle işleyen deniz teknesi, küçük vapur, istimbot.

çatanacı

* Çatana işleten kimse.

çatapat

* Ayakla çığnenince veya bir yere sürülünce çat pat diye patlayan bir eğlence fişegi.

çatı

* Bir yapının, bir evin damını kuran parçaların bütünü.

* Birbirine çatılmış çakılmış şeylerin bütünü.

* Yapının tavanı ile damı arasındaki genellikle az kullanılan yer.

* İnsan ve hayvanda iskeletin kuruluşu.

* Barınılan, sığınılan yer.

* Belli bir maksada yönelik kimselerin oluşturduğu kuruluş.

* Özne veya nesne durumlarına göre, belirli çatı eklerinin fiil kök veya gövdelerine getirilen türev, bina:

Sevinmek (sev-in-), sevdirmek (sev-dir-), sevindirmek (sev-in-dir-) gibi.

* Bir yapıyı örten ve eğik yüzeyleri olan damın tahtadan iç yapısı.

* Hikâye, roman, piyes gibi edebî türlerde olay kuruluşu, kurgu.

çatı arası

* Tavanla çatı örtüsü arasında kalan boş bölüm, tavan arası.

çatı ekleri

* Fîl kök veya gövdelerinden dönüşlü, edilgen, işteş, ettirgen çatılar yapmaya yarayan ekler: (Sev-in-), (sev-il-), (sev-iş-), (kapa-t-), (geç-ir-), (sev-dir-) gibi.

çatı eteği

* Çatının, binanın dış duvarlarını aşan, yağışlara karşı duvarın en üst bölümünü koruyan dışa uzanmış kısmı.

çatı kaplayıcı

* İskele kurup ahşap çatı kaplamasını ve duvarları keçe veya özel kâğıtlar ile kaplayan usta.

çatı katı

* Yapılarda çatı ile son kat arasında yapılan küçük kat.

çatı kirişi

* Bir ucu tavanın üstüne bindirilen ve üzerine kiremit altı tahtalarının kaplandığı ana kiriş.

çatı örtüsü

* Çatıların üstüne kiremit, çinko ve oluklu sac vb. ile kaplanan, tavana su geçmesini önleyen yapı bölümü.

çatı penceresi

* Tavan arasını aydınlatmaya yarayan pencere veya camlı kapak.

çatıcı

* Çatma işini yapan kimse.

çatık

* Çatılmış olan.

çatık çehre

* Çatık yüz.

çatık kaş

* Kaşları birbirine çok yakın ve çatık olan (kimse).

çatık surat

* Çatık yüz.

çatık yüz

* Öfkeli yüz (çehre, surat).

çatıklaşma

* Çatıklaşmak işi.

çatıklaşmak

* Çatık duruma gelmek.

çatıklık

* Çatık olma durumu.

çatıldama

* Çatıldamak durumu.

çatıldamak

* Çatık duruma gelmek.

çatılı

* Çatısı olan (yapı).
* Çatılmış olan.
* Başına çatki bağlanmış olan.

çatılış

* Çatılmak işi veya biçimi.

çatılma

* Çatılmak işi.

çatılmak

* Çatmak işine konu olmak.

çatınma

* Çatınmak işi.

çatınmak

* Kaşlarını çatıp surat asmak.

çatır çatır

* Sert bir şey kırılırken, yanarken yerinden sökülürken veya sıkıştırılınca çıkan ses.

* Zor kullanarak, baskı yaparak.

* Güçlük çekmeden.

çatır çatır çatlamak

* çok çatlamak.

* çok kıskanmak.

çatır çatır etmek

* çatır çatır ses çıkarmak.

çatır çatır sökmek

* bir şeyi zorlayarak yerinden söküp çıkarmak.

çatır çutur

* Bir şey kırılırken çıkan sesi anlatır.

çatırdama

* Çatırdamak işi.

çatırdamak

* Çatır diye ses çıkarmak.

* Çökmeye, yok olmaya yüz tutmak, tehlikeli duruma düşmek.

çatırdatma

* Çatırdatmak işi.

çatırdatmak

* Bir şeyin çatır diye sesini çıkartmak.

çatırtı

* Çatırdama sesi.

çatırtılı

* Çatırtısı olan.

çatısız

* Çatısı olmayan, üstü açık (ev, kulübe).

çatış

* Çatmak işi veya biçimi.

çatışık

* Birbirini tutmayan, birbirini çelen, birbirine uymayan, çelişik, mütenakız.

çatışılma

* Çatışılmak işi.

çatışılmak

- * Çatışmak işi yapılmak.

çatışkı

- * Yasaların veya önermelerin kendi aralarında çelişikliği, antinomi.

çatışma

- * Çatışmak işi.
- * Silâhlı büyük kavga, arbede.
- * Savaş maksadıyla düşmana karşı ilerleyen bir birliğin keşif ve güvenlik kolları arasında ilk silâhlı vuruşma.
- * Türlü yönlerden uzanan kıvrımlı dağ sıralarının, bir yerde dar bir açı ile birbirine yaklaşıp kaynaşması veya düğümlenmesi.

çatışmak

- * Birbirine çatmak veya çatılmak.
- * (söz, iddia veya davranışla) Birbirini tutmamak, birbirini çelmek, mütenakız olmak.
- * Karşılıklı vuruşmak.
- * Kavga etmek.
- * (deve ve köpek için) Çiftleşmek.
- * Aynı zamana rastlamak.

çatıştırma

- * Çatıştırmak işi.

çatıştırmak

- * Birbirine çatırtmak, kavga ettirmek, birbirine düşürmek.

çatıyı almak

- * çatıya ulaşmak.

çatkı

- * Uç uca, birbirine çatılan şeylerin bütünü.
- * Sehpa.
- * Alından geçerek başın çevresine çember gibi bağlanan bağ, kaşbaşı.
- * Bir işin bütününe veya parçalarının bir araya getirilmesinde uyulan yöntem.

çatkılı

- * Çatkısı olan.

çatkılık

- * Çift öküzlerini birbirlerine bağlayan çifte boyunduruklu ağaç.

çatkın

- * Çatkı.

çatkınlık

- * Çatkın olma durumu.

çatkısız

- * Çatkısı olmayan.

çatladın mı?

- * aşırı sabırsızlık gösterenlere söylenen kaba bir uyarma.

çatlak

- * Çatlamış olan.
- * Çatlamış yer.
- * Çatlama.
- * Deli.

çatlak ses

- * Pürüzlü, bozuk ses.

çatlak zurna

- * Çirkin sesli, geveze, boşboğaz.

çatlaklık

- * Çatlak olma durumu.
- * Çatlamış yer, çatlak.
- * Delilik.

çatlama

- * Çatlamak işi.
- * Tohumların dağılması için meyve kabuğunun yarılması, açılma.
- * Dalgaların sığ kıyıya geldikleri zaman dökülüp köpürmesi, çatlak.
- * Uygun olmayan kuruma sonucu ağacın boyu yönündeki lif ayrılması.

çatlamak

- * Parçaları ayrılıp dağılmayacak biçimde yarılmak.
- * Bir yüzeyde kırışıklar, çizgiler oluşmak.
- * Aşırı yemekten, içmekten, yorgunluktan veya (bebek) ağlamaktan ölecek duruma gelmek veya ölmek.
- * Sıkıntı, sevinç, yalnızlık, heyecan, sabırsızlık, kıskançlık gibi ruhi durumları aşırı derecede duymak.

çatlama da (veya çatlama da patlama da)

- * elinden gelen her çareye başvursa da.

çatlatış

- * Çatlatmak işi veya biçimi.

çatlatma

- * Çatlatmak işi.

çatlatmak

- * Çatlak duruma getirmek.
- * Çatlamasına yol açmak.
- * Aklını kaçırmak.

çatlayış

- * Çatlatmak işi veya biçimi.

çatma

- * Çatmak işi.
- * Provada geçici olarak bir giysiye iliştilmiş olan parça.
- * Duvarları ağaç gövdesinden birbirine takılarak ve çivisiz olarak yapılan yayla evi, yörük çadırı.
- * Bir çeşit döşemelik kumaş.
- * Ahşap yapılarda ağaç iskeletin temel parçaları.
- * Semerin ağaç kısmı.
- * Heykel yapımında çamuru ayakta tutan tel iskelet.

çatma kaş

- * Aralarında kılsız yer olmayıp birbirine kavuşmuş olan kaşlar.

çatmak

* Değnek, kılıç, tüfek gibi uzun şeylerden birkaç tanesini, tepelerinden birbirine çaprazlama dayayarak durdurmak.

- * (kereste vb. gereci) Birbirine tutturmak.
- * Bir şeyi yapmak için gerekli parçaları bir araya getirmek.
- * (yükü hayvana) İki yanlı yüklemek.
- * (baş, yemeni, çatkı, yazma gibi şeyleri) Bağlamak.
- * (kaş, yüz için) Sertlik, öfke bildiren bir duruma sokmak.
- * Üzücü olaylarla karşılaşmak.
- * Birine sert sözle söylemek veya yazılar yazmak.
- * Rastlamak, karşılaşmak.
- * Sırası gelmek, zamanı gelmek.

çatpat

* Bkz. çatapat.

çatra patra

* Bir dilin az çok ve yalan yanlış olarak konuşulduğunu anlatır.

çattırma

* Çattırma işi.

çattırmak

* Çatmak işini yaptırmak.

çav

* Ses, ün, haber.

çav

* At, eşek gibi hayvanların erkeklik organı.

çav

* Hoşça kal anlamında gençler arasında kullanılan bir söz.

çavalye

* Balıkçıların tuttıkları balıkları içine attıkları sepet.

çavdar

* Buğdaygillerden, unlu tane veren bir bitki (Secale cereale).

çavdar ekmeği

* Çavdar ve buğday unu karışımından yapılan ekmek.

çavdarlı

* Çavdar katışmış.

çavdarmahmuzu

* Buğdaygillerin ve en çok çavdarın başağı üzerinde türeyip koyu mor renkte bir horoz mahmuzunu andıran, 1-4 cm uzunlukta, 2-7 mm genişlikte, az çok kıvrık, kolayca kırılabilen, özel kokulu, silindir yapılı çubuklar hâlinde olan ve hekimlikte kullanılan askılı mantarlardan biri (Claviceps purpurea).

çavdarsız

* Çavdar katışmamış olan.

çavelâ

* Tutulan balıkların içine konduğu sepet, çavalye.

çavlan

* Çağlayanın büyüğü, şelâle.

çavlanma

* Çavlanmak işi.

çavlanmak

* Gürültüsü çevreye yayılmak.

* Dillere düşmek, şüyü bulmak.

çavlı

* Henüz ava alıştırılmamış doğan yavrusu.

çavmak

* Güneş doğmak.

* Dağılıp yayılmak, saçılmak.

* Sapmak, yol değiştirmek, amaçtan şaşmak.

çavşır

* Maydanozgillerden bir bitki ve bunun eczacılıkta kullanılan reçinesi (Opopanax chironium).

Çavuldur

* Oğuz Türklerinin 24 boyundan biri.

çavun

* Hayvan derisinden veya çavdan yapılmış kırbaç.

çavuş

- * Osmanlı devleti teşkilâtında çeşitli hizmetler yapan görevli.
- * Osmanlı ordusunda üst komutanların buyruklarını ast komutanlara ulaştıran görevli.
- * Onbaşidan sonra gelen ve görevi manga komutanlığı olan er rütbesi.
- * Bir işin veya işçilerin başında bulunan ve onları yöneten sorumlu kimse.
- * Askerî okullarda sınıf birincisi.

çavuş kuşu

* Çavuş kuşugillerden, uzun yay biçimli gagalı, güvercinden küçük, başı sorguçlu, kısa kanatlı bir kuş, ibibik, hüthüt (Upopa epops).

çavuş kuşugiller

* Örneği çavuş kuşu olan bir kuş familyası.

çavuş üzümü

* Kabuğu ince, çekirdeği ufak, iri taneli bir tür beyaz üzüm.

çavuşluk

- * Çavuş olma durumu veya görevi.
- * Çavuş rütbesi.

çay

- * Çaygillerden bir ağaççık (Thea chinensis).
- * Bu ağaççığın özel işlemlerle kurutulan yaprağı.
- * Bu yaprakların haşlanması ile elde edilen güzel kokulu ve sarımtırak kırmızı renkli içecek.
- * Konukların çay, börek, pasta gibi içecek ve yiyeceklerle ağırlandığı toplantı.
- * Müzikli toplantı.

çay

* Dereden büyük, ırmaktan küçük akarsu.

çay bahçesi

* Çay, kahve ve alkolsüz içkilerin içildiği bahçe.

çay bardağı

* Çay içmekte kullanılan, belli biçimde cam bardak.

çay demlemek

* Bkz. demlemek.

çay evi

* Çay gibi içeceklerin hazırlandığı ve bunların içildiği yer, çayhane.

çay fincanı

* Genellikle porselenden yapılan, çay içmeye yarayan, kulplu fincan.

çay kaşığı

* Kahve yaparken veya çaya toz şeker koyarken ölçek olarak kullanılan ve şekeri karıştırmaya yarayan küçük kaşık.

çay kenarında kuyu kazmak

* elde, maksada ulaşılacak bol araç varken emek harcayarak başka yollar aramak.

çay ocağı

* Çay pişirilen veya çay içilen yer.

çay saati

* Çay içmek için belirlenmiş saat.

çay servisi

* Çay dağıtımı.

çay şekeri

* Çayı tatlandırmak için kullanılan katı şeker, küp şekeri.

çay takımı

* Çaydanlık, sütlük, şekerlik ve altı veya on iki çay fincanından oluşan takım.

* Çay sunulurken kullanılan örtü ve peçetelerin hepsi.

çay vermek

* konuklara çay ve börek, çörek, pasta gibi yiyecekler sunulan toplantı düzenlemek.

çayan

* Akrep, yılan, çıyan, kırkayak vb. zehirli hayvan.

çaycı

* Çay yapıp satan kimse.

* Çay yetiştiricisi.

* Çay içmeye düşkün, çay tiryakisi.

çaycılık

* Çay yapma ve satma işi.

* Çay yetiştirme işi.

çayda çıra

* Elâzığ ve çevresinde kına gecesi veya düğünlerde, ellerde yanan mum taşınarak oynanan türkülü bir halk oyunu veya bu oyunun müziği.

çaydan geçip dereye boğulmak

* büyük güçlükleri yenmişken önemsiz bir sebepten başansızlığa uğramak.

çaydanlık

* İçinde çay pişirilen kap.

çaygiller

* İki çeneklilerden, yapraklarından çay yapılan bir bitki familyası.

çayhane

* Çay evi.

çayhaneci

* Çayhane işleten kimse.

çayhanecilik

* Çayhanecinin işi veya mesleği.

çayı görmeden paçaları sıvamak

* Bkz. dereyi görmeden paçaları sıvamak.

çayır

* Üzerinde gür ot biten düz ve nemli yer.

* Böyle yerde biten otlar.

çayır güzeli

* Buğdaygillerden bir bitki çayır otu (*Erogrostis major*).

çayır kuşu

* Tarla kuşu.

çayır mantarı

* Şapkasının alt yüzü ince dilimli, yenebilen ve zehirli de olabilen mantar türlerinin ortak adı.

çayır otu

* Çayır oluşturan çeşitli bitkilerin genel adı.

* Buğdaygillerden kuru ve kireçli yerlerde yetişen küçük bir çayır otu, fleol (*Phleum pratense*).

çayır peyniri

* Bir çeşit az tuzlu veya tuzsuz taze peynir.

çayır tavuğu

* Orman tavuğugillerden, sırtı beyaz çizgili siyah ve esmer, karnı siyah bir kuş (*Tympanuchus cupido*).

çayır teresi

* Turpgillerden beyaz çiçekli, yabanî bir bitki (*Cardemina pratensis*).

çayır tırfilı

* Baklagillerden, hayvan yemi olarak yetiştirilen bir bitki (*Trifolium pratense*).

çayır yulafı

* Buğdaygillerden, yulafa benzeyen bir kır bitkisi (*Avenastrum*).

çayırlama

* Çayırlamak işi.

çayırlamak

* Çayırlanmak.

* (hayvan) Yediği çayırdan hastalanmak.

çayırlanma

* Çayırlanmak işi.

çayırlanmak

* (hayvan) Çayırdan otlamak.

çayırlaşma

* Çayırlaşmak işi.

çayırlaşmak

* Çayır durumuna gelmek.

çayırlatma

* Çayırlatmak işi.

çayırlatmak

* Çayırlanmasını sağlamak.

çayırılı

* Çayırı olan.

çayırılık

* Çayırı olan yer.

çayırmelikesi

* Erkeçsakalı, keçisakalı.

çayırsedefi

* Dügün çiçeğigillerden, sulak yerlerde yetişen, kökü iç sürdürücü olarak kullanılan bir bitki (Thalictrum).

çayrsız

* Çayırı olmayan.

çaykara

* Çay kenarında çıkan göze, kaynak, pınar.

çaykızı

* Bir tür çiçek.

çaylak

* Yırtıcılardan, uzun kanatlı, çengel gagalı, küçük kuşları ve fare gibi zararlı hayvanları avlayan, tavuk büyüklüğünde bir kuş (Milvus migrans).

* Toy, tecrübesiz, acemi.

çaylak fırtınası

* Kış başlarında olan fırtına.

çaylakça

* Çaylağa yakıştır (biçimde).

çaylaklık

* Toyluk, tecrübesizlik, acemilik.

çaylı

* İçinde çay bulunan.

çaylı kek

* İçine çay karıştırılarak yapılan kek.

çaylık

* Çay ağaçcıklarının yetiştiği yer.

* Çay için kullanılan.

çe

* Çe adı verilen bu harf, ses bilimi bakımından ötümsüz, katışık, diş-diş eti ünsüzünü gösterir.

çe

* Türk alfabesinin dördüncü harfinin adı.

çebiç

* Bir yaşında keçi yavrusu.

çecik

* Madenî kulp, halka, çivi.

çeç

* Tahıl yığını.

* Tahıl elenen kalbur.

çeçe

* İki kanatlılardan, insana uyku hastalığı aşılayan, sinekten büyük bir cins Güney Afrika böceği (Glossina).

Çeçen

* Kafkasya'nın kuzeydoğusundaki Çeçen Cumhuriyeti'nde yaşayan bir halk veya bu halkın soyundan olan (kimse).

Çeçence

* Çeçen dili.

çedene

* Bkz. çetene.

çedik

* Mesh üzerine giyilen sanı pabuç.
* Terlik.

çeğmel

* Yay veya çengel biçiminde bükülmüş olan.

çeğmellenme

* Çeğmellenmek işi.

çeğmellenmek

* Yay veya çengel biçimini almak veya girmek.

çehre

* Yüz, sima.
* Görünüş.
* Somurtkanlık.

çehre almak

* tavır takınmak.

çehre etmek

* surat etmek.

çehre züğürdü

* Yüzü çirkin.

çehrece

* Çehre bakımından.

çehreli

* Çehresi olan.

çehresi bozulmak

* yüzü, tavırları düşmek.

Çek

* Slavların batı kolundan olan bir ulus veya bu ulusun soyundan gelen kimse.
* Çek halkına özgü olan.

çek

* Bir kimsenin, bankadaki parasının dilediği kimseye ödenmesi için bankaya gönderdiği yazılı belge.

çek arabanı (veya yalnız çek!)

* git buradan!.

çek valf

* Depodaki suyun kaçmasını önlemek için kullanılan araç.
* İçinden gaz akışının geçmesine bir yönde izin veren, ters yönde gaz akışını otomatik olarak kapayan ve durduran vana.

çek vana

* Çek valf.

çekap

* Tam bakım.

çekberi

* Harman yerinde yığınları çekmeye yarayan alet, gelberi.

Çekçe

* Çek dili.

çekçek

* Dört tekerlekli el arabası.

çেকেgeği olmak

* başına sıkıntılı çok iş gelecek olmak.

çেকেcek

* Ayakkabı ile topuk arasına sokularak, ayağın ayakkabıya kolay girmesini sağlayan, maden, boynuz ve plâstik maddeden yapılmış alet.

çekek

* Kayık, mavna ve küçük gemilerin karaya çekildikleri yer.

çekel

* Küçük çapa.

* Üvendirinin alt ucunda bulunan, pulluğ a yapışan toprağı ayırmaya yarayan demir bölüm.

çেকেleme

* Çেকেlemek işi veya durumu.

çেকেlemek

* Tekrar tekrar çekmek.

çেকেlez

* Sincap.

çekem

* Yeşil yapraklı, dikensi, ateş a atıldığında çatırdayarak yanan bir bitki.

çekememe

* Çেকেmeme işi veya durumu.

çekememek

* Çেকেmek işini yapamamak.

* Katlanamamak.

* Kıskanarak hoş görmemek.

çekememezlik

* Çেকেmeme durumu veya çekememekten, kıskançlıktan doğan davranış.

çekemez

* Kıskanç.

çekemezlik

* Bkz. çekememezlik.

çeker

* Bir tartma aletinin kaldırabildiğı ağırlık miktarı.

* Çেকেkici araç.

çেকেi

* Tartı.

* İki yüz elli kiloya eşit olan, odun, kireç gibi ağır ve kaba şeyleri tartmakta kullanılan bir ağırlık ölçüsü.

* Kadınların başlarına bağladıkları örtü.

* Bkz. çেকেi düzen.

* Üzüntü, sıkıntı.

çেকেi düzen

* Düzenlilik, özen, itina, intizam, ihtııam.

çeki düzen vermek

- * düzgün duruma getirmek, düzeltmek, düzenlemek.

çeki taşı gibi

- * ağır ve kıvıldamaz.

çekici

- * Çekme işini yapan.
- * Kendisi için eğilim uyandıran, alımlı, cazibeli, cazip.
- * Kurtarma aracı.

çekicilik

- * Çekici olma durumu, cazibe.
- * Çekme gücü.

çekiç

- * Çivi çakmak, madenleri dövmek gibi işlerde kullanılan ve bir sapla dövecek bir maden bölümden yapılmış araç.
- * Yaklaşık 1.20 m uzunluğundaki madenî tele bağlı ve ağırlığı 7.257 kg olan gülle.

çekiç atma

- * Çekicinin en uzağa atılması temeline dayanan atletizm dalı.

çekiç kemigi

- * Orta kulaktaki dört küçük kemikten biri.

çekiç makinesi

- * Ayakkabı imalatında taban köşelerinin burun kısımlarını incelten ve köseleleri döverek düzelten bir makine.

çekiçhane

- * Demir fabrikalarında makine ile çalışan çok ağır çekiçlerin bulunduğu yer.

çekiçleme

- * Çekiçlemek işi.

çekiçlemek

- * Çekiçle dövmek.

çekik

- * Yanlara doğru çekilerek gerilmiş gibi olan.
- * İçeriye doğru kaçmış, batık.

çekikçe

- * Çekiğe yakın, biraz çekik.

çekiliş

- * Çekilme işi.

çekilme

- * Çekilme işi.
- * Bir görevden, bir işten kendi isteği ile ayrılma, istifa.
- * Yerin yükselmesiyle bu yeri örten deniz sularının gerilemesi, basma karşıtı.
- * Savaşta, bir ordunun veya bir birliğin düşmandan ayrılmak için yaptığı davranış, ricat.
- * Bir boksörün veya güreşçinin herhangi bir sebeple karşılaşmayı bırakması.

çekilmek

- * Çekme işi yapılmak.
- * Kendini geriye veya bir yana çekmek.
- * Bir işten bir görevden kendi isteğiyle ayrılmak, istifa etmek.
- * Azalmak veya yok olmak.

- * Bir yere, bir duruma geçmek.
- * Bir yerden uzaklaşmak, bir yere uğramamak.
- * Gerilemek, geri gitmek, ricat etmek.
- * Katılmamak, vazgeçmek.
- * Katlanmak, üstlenmek, tahammül etmek.

çekim

- * Çekmek işi.
- * Herhangi bir cismin, başka bir cismi kendine doğru çekme gücü, cazibe.
- * Fiillerin çeşitli zaman, kişi ve kiplere, isimlerin de isim hallerine göre uğradıkları değişiklikler, tasrif.
- * Alıcının sürekli olarak bir kez çalıştırılmasıyla elde edilen film parçası, plân.

çekim ekleri

- * Fiil, isim kök veya gövdelerine gelerek bağlı oldukları kelime gruplarına göre kelimeler arasında durum (hâl) iyelik, çokluk, zaman, şahıs ilişkisi kuran birimler: ev-e, ev-im, ev-ler, gel-di, gel-di-m, gel-di-ler gibi.

çekimci

- * Yapımcı.
- * Kameraman.

çekimleme

- * Çekimlemek işi.

çekimlemek

- * (bir cismi) Genel çekim yasasına göre başka bir cismi çekmek.

çekimli

- * Çekimi olan.
- * Çekim ekleri alabilen.

çekimli fiil

- * Kip zaman ve kişi eklerini almış fiil.

çekimölçer

- * Çekim kuvvetlerini ölçmeye yarayan araç.
- * Yer yer değişen yer çekiminin tam ve gerçek değerini dikey olarak belirlemeye yarayan araç, gravimetre.

çekimsenme

- * Çekimsenmek işi.

çekimsenmek

- * Bir şeyi yapmaktan geri durmak, kaçınmak, el çekmek, istinkâf etmek.

çekimser

- * Oy vermekten, eğilim göstermekten veya bir şey yapmaktan kaçınan, müstenkif.

çekimserlik

- * Çekimser davranma durumu.

çekimsiz

- * Çekimi olmayan.
- * Cins, sayı, kişi belirtmeden bütün durumlarda değişmeyen kelimeler.

çekimsizlik

- * Çekimsiz olma durumu.

çekince

- * Herhangi bir konuda ileriye düşünerek çekinmeyi gerektiren sebep veya durum, rezerv, ihtiraz.

çekince koymak

- * çekindiğini, sakındığını belirtmek.

çekine çekine

* Çekinerek.

çekingen

* Her şeyden çekinme huyu olan, ürkek, sıklıgan, muhteriz.

çekingen davranmak

* ürkekçe davranışlarda bulunmak.

çekingence

* Çekingene yakışır (biçimde), ürkekçe.

çekingenleşme

* Çekingenleşmek işi.

çekingenleşmek

* Çekingen duruma gelmek.

çekingenlik

* Çekingen olma durumu.

çekinik

* Birkaç kuşak sonra ortaya çıkan ve o zamana kadar aradaki döllerde gizli kalan soya çekim nitelikleri için kullanılır, resesif.

çekinilme

* Çekinilmek işi.

çekinilmek

* Çekinmek işine konu olmak.

çekiniş

* Çekinmek işi veya biçimi.

çekinme

* Çekinmek işi.

çekinmek

* Saygı, korku, utanma gibi duygularla bir şeyi yapmak istememek, kaçınmak.

* Bir şey sürünmek.

çekinti

* Duraksama, kararsızlık, tereddüt.

çekip almak

* uzaklaştırmak, meşguliyetine son vermek, koparmak.

çekip çevirmek

* hâle yola koymak, yönetmek.

çekip gitmek

* bırakıp gitmek, ayrılmak, savuşmak.

çekirdecik

* Hücre çekirdeğinin içinde tek veya birden çok bulunan yuvarlak cisim.

çekirdek

* Etlı meyvelerin içinde bir veya birden çok bulunan, çoğu sert bir kabukla kaplı tohum.

* Yenmek için satılan kabak veya ayçiçeği çekirdeği.

* Bir hücrenin merkezini oluşturan cisimcik.

* Atom çekirdeği.

* Kuyumculukta kullanılan ve beş santigrama eşit olan ağırlık ölçüsü.

- * Bir şeyin temelini oluşturan öz, nüve.
- * Ağaçlarda soyulmayan bölüm.

çekirdek aile

- * Anne, baba ve henüz evlenmemiş çocuklardan oluşan aile.

çekirdek kahve

- * Çekilmemiş veya dövülmemiş kahve.

çekirdekçi

- * Çekirdek satan kimse.

çekirdekçilik

- * Çekirdek satma işi.

çekirdeklenme

- * Çekirdeklenmek işi.

çekirdeklenmek

- * Çekirdek bağlamak.

çekirdekli

- * Çekirdeği olan, içinde çekirdeği bulunan.

çekirdeksel

- * Atom çekirdeği ile ilgili, nükleer.

çekirdeksiz

- * Çekirdeği olmayan, içinde çekirdeği bulunmayan.

çekirdekten yetişme

- * herhangi bir işte, meslekte, küçük yaştan başlayarak yetişmiş olan.

çekirge

- * Düz kanatlılardan, uzun olan art bacaklarına dayanarak uzağa sıçrayabilen, birçok türleri olan böcek (Acridium).

çekirge kuşu

- * Sığırcık (Sturnus vulgaris).

çekirge ötleğeni

- * Orta Asya ve Avrupa içlerinde yaşayan ötücü bir kuş.

çekirge şalvar

- * Paçaları çok dar, bacak bölümü geniş olarak dikilmiş şalvar.

çekiş

- * Çekmek işi veya biçimi.
- * Bir motorun çekme gücü.
- * Ağız kavgası.

çekişe çekişe pazarlık (etmek)

- * (alıcı) bir malı ucuz almak için titizce pazarlık (etmek).

çekişken

- * Çekişmeyi seven, kavgacı (kimse).

çekişli

- * Çekme gücünü ön tekerleklerden alan araç.

çekişme

- * Çekişmek işi.

çekişmek

- * İki yönünden karşılıklı çekmek.
- * Bir şeyi birbirine karşı çekmek.
- * (ad çekme, niyet, kâğıt için) Aralarında çekmek.
- * Ağız kavgası etmek.
- * Çaba, gayret harcamak.

çekişmeli

- * Çekişmeye yol açan.
- * Sert, çetin, zorlu.

çekişmesiz

- * Çekişmeye yol açmayan.

çekişte

- * Tuzla terbiye edilmiş yeşil zeytin.

çekıştırıcı

- * Çekistirmek işini yapan (kimse).
- * Bir kimsenin kötü taraflarını uzun uzadıya sayıp döken (kimse).

çekıştırıcılık

- * Çekistiricinin işi.

çekistirme

- * Çekistirmek işi.

çekistirmek

- * Uçlarında tutarak aynı yönlerde doğru çekmek.
- * Tekrar tekrar çekerek koparmak.
- * Bir kimsenin kötü taraflarını uzun uzadıya sayıp dökmek.

çekiver kuyruğunu

- * artık ondan hayır bekleme.

çekiye gelmek

- * düzene uymak.

çekiye gelmez

- * ölçüsüz derecede çok veya büyük.
- * düzeltilemez, düzene sokulamaz.

çekkin

- * Elini eteğini çekmiş, ilgisiz.

çekme

- * Çekmek işi.
- * Masa, dolap gibi şeylerin dışarıya çekilen gözü, çekmece.
- * Yüksekteki ince dalları çekip kesmeye yarar, ay biçiminde, uzun saplı, ağzı tırtıklı bıçak.
- * Düzgün biçimli.
- * Çekilerek giyilen veya kullanılan.
- * Parmak veya mızrapla çalınan çalgı.
- * Ağacın yapısındaki nem oranının azalması sonucu boyutlarının küçülmesi.
- * İş yaparken giyilen bir tür şalvar.
- * Vücut bölümlerinin bükücü kas gücü ile bir direnci kendisine yaklaştırması.

çekme demir

- * Haddeden geçirilmiş demir.

çekme kat

- * Apartmanda veya evlerde dört yanı teras olarak bırakılan en üst kat.

çekmece

- * Masa, dolap gibi şeylerin dışarıya çekilen gözü, çekme.
- * İçinde mücevherat veya başka değerli şeyler saklanan küçük, süslü sandık.
- * Gemilerin bannabilecekleri koy.

çekmeceli

- * Çekmecesi olan.

çekmecesiz

- * Çekmecesi olmayan.

çekmek

- * Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek.
- * (taşıt için) Bırakmak, koymak.
- * Germek.
- * İçine almak.
- * Bir yerden başka bir yere taşımak.
- * Bir amaçla ortadan kaldırmak.
- * Solukla içine almak.
- * Üzerinde bulunan bir silâhla saldırmak için davranmak.
- * Atmak, vurmak.
- * (bir kimseyi veya bir şeyi) Geri almak.
- * (güç durumlara) Uğramak, dayanmak, katlanmak.
- * Yüklenmek, üzerine almak, etkisi altında bulunmak.
- * (tartıda) Ağırlığı olmak.
- * Döşemek.
- * Herhangi bir engel kurmak.
- * (ad çekme, niyet, piyango için) Şans denemek amacıyla hazırlanmış kâğıtlardan birini almak.
- * İmbik yardımı ile elde etmek.
- * Çizgi durumunda uzatmak.
- * Tıpkısını yazmak veya çizmek.
- * (şişe, vantuz, sülük vb. için) Tedavi amacıyla uygulamak.
- * Bir yerden bir şeyi yukarı doğru almak.
- * Görüntüyü bir aletle özel bir nesne üzerinde tespit etmek.
- * Taşıma gücü olmak.
- * Öğütmek.
- * (protesto, polişe, çek gibi şeyler için) Düzenleyip yürürlüğe koymak.
- * (dikkat, ilgi vb. için) Üzerine toplamak.
- * Hoşa gitmek, sarmak.
- * Kaçan ilmeği örmek.
- * Masrafını karşılamak.
- * Bir duyguyu içinde yaşatmak.
- * İçki içmek.
- * Yürütmek, sürmek.
- * (bir kimse) Ailesinden birine herhangi bir bakımdan benzemek.
- * (bir şeyin iç yüzünü anlamak amacıyla) Sıkıştırmak.
- * Herhangi bir anlama almak.
- * Örtmek, giymek.
- * Dişi hayvanı çiftleşmek için erkeğin yanına götürmek.
- * (yol, ay için) Sürmek.
- * Daralıp kısalmak.
- * Söylemek.
- * Asmak.
- * (boya, badana vb.) Sürmek.
- * Yollamak.
- * (bir şeyi) Emip dışarıya çıkarmak.

çekmeli

- * Çekmesi veya çekişi olan.
- * Çekmecesi olan.

çekmelik

* Genellikle yemeni gibi giyeceklerde, ayağın daha rahat girmesi için topuk üzerinde bulunan uzun çıkıntı.

Çekoslovak

* Çekoslovakya'da yaşayan (kimse).

Çekoslovakyalı

* Çekoslovak halkından olan kimse.

çektiri

* Yelkenleri olmakla birlikte kürekle de yol alan eski zaman gemisi, çektirme.

çektirici

* Tekstil imalâtında dokunmuş malzemeyi istenilen boy ve ene göre çektiren aracı çalıştıran işçi.

çektiriş

* Çektirmek işi veya biçimi.

çektirme

* Çektirmek işi.

* Çektiri.

* Büyük yelken kayığı.

* Sökülebilir elbise, yemek ve salon dolaplarının tablalarını birbirine tutturmak için metal veya plâstikten yapılmış bağlantı parçası.

* Arabaların göbek bilyalarını çıkarmak için kullanılan araç.

çektirme ağı

* Yan yana ilerleyen iki tekne tarafından çekilen geniş ağızlı büyük balık ağı.

çektirmek

* Çekmek işini yaptırmak.

* Birinin sıkıntı çekmesine, onulmaz duruma gelmesine yol açmak.

çekül

* Ucuna küçük bir ağırlık bağlanmış iple oluşturulan, yer çekiminin doğrultusunu belirtmek için sarkıtılarak kullanılan bir araç, şakul.

çekyat

* Gerektiğinde açılıp yatak hâline getirilebilen koltuk, kanepé.

çelebi

* Görgülü, terbiyeli, olgun (kimse).

* Bay.

* Bektaşî ve Mevlevî pirlerinin en büyüklerine verilen unvan.

* Hristiyan tüccar.

çelebice

* Çelebiye yakışır (biçimde), çelebi gibi.

çelebilik

* Çelebi olma durumu veya çelebice davranış.

çelek

* Boynuzu kırık veya eğri hayvan.

çelen

* Ev saçığı.

çelenç

* Sporda rekor kıranlar arasında elden ele geçen kupa ve bu kupayı kazanmak için yapılan yarışma.

çelenk

- * Çiçek, dal ve yapraklarla yapılmış halka.
- * Kadınların başlarına taktıkları mücevher veya madenden yapılmış sorguç.

çelenk koymak

- * bir kimseyi anmak için mezarına veya anıtına çelenk bırakmak.

çelgi

- * Alna bağlanan yazma yemeni.

çeliğe su vermek

- * çeliği hızla soğutarak özel bir şekilde daha çok sertleşmesini sağlamak.

çelik

karbon alaşımı, pulat.

- * Su verilerek çok sert ve esnek bir duruma getirilebilen, birleşiminde az miktarda karbon bulunan demir ve

- * Çelikten yapılmış.

çelik

- * Kısa kesilmiş dal.
- * Kök salmak amacıyla yere dikilen dal.
- * Çocukların çelik çomak oyununda ucuna çomakla vurarak havaya kaldırdıkları, iki tarafı sivri, kısa değnek.
- * Gemilerde, üzerine halat veya ip geçirip tutturmaya yarayan ağaç veya metalden yapılmış kısa değnek.
- * Bir ağacı aşılama amacıyla hazırlanmış dal.

çelik başlık

başlık.

- * Hafif piyade silâhlarının, havan ve top mermi parçalarının etkilerine karşı başı korumak için giyilen özel

çelik çember

- * Balya, eşya, yük vb. sanlıp ambalâjlanmasında kullanılan dar, çelik şerit.

çelik çomak

- * Çocukların, çomakla çeliğe vurarak oynadıkları oyun.

çelik gibi

- * zayıf, fakat güçlü (vücut).

çelik halat

- * Çelikten yapılan, asma köprü ayaklarını birbirine bağlayan, tral ağını denizde çekmeye yarayan halat.

çelik kalemi

yapılmış, keskin uçlu alet.

- * Her türlü metal, tahta ve taşları kesme, oyma ve yontma işlerinde çekiçle vurarak kullanılan, çelikten

çelik kapı

- * Ana çevresi çelikten, yüzeyi ahşaptan yapılan dış kapı.

çelik kasa

- * Kıymetli eşyayı ve parayı muhafaza etmek için çelikten yapılan kasa.

çelik macunu

- * Yağ, vernik, dolgu ve renk gereçlerinden hazırlanan boya astarı.

çelik metre

- * Üzerinde ölçü birimleri işaretlenmiş küçük bir kutuya girebilen, ince çelik metalden yapılmış ölçme aracı.

çelik pamuğu

- * Verniklenmiş yüzeyleri düzeltmeye veya matlaştırmaya yarayan uzun ve keskin kenarlı çelik tel tomanı.

çelik yelek

- * Özel alaşım ve maddelerle kurşun geçirmeyecek biçimde yapılmış üst giysisi.

çelikhane

* Çelik elde edilen fabrika.

çelikleme

* Çelik dikerek ağaç yetiştirme.

çelikleme

* Çelik dikerek ağaç yetiştirmek.

çelikleşme

* Çelikleşmek işi.

çelikleşmek

* Çelik durumuna gelmek.

* Çelik gibi sağlam olmak.

çelikleştirme

* Çelikleştirmek işi.

çelikleştirmek

* Çelik durumuna getirmek.

* Güçlendirmek, güç kazandırmak.

çelikli

* Çeliği olan, çelik içeren veya çelik kaplı.

çeliksi

* Çeliğe benzeyen, çeliği andıran.

çelim

* Güç, kuvvet.

çelimli

* Güçlü.

çelimsiz

* Güçsüz, nahif.

çelimsizlik

* Çelimsiz olma durumu.

çelişik

* Çelişme durumunda olan, çelişmeli, mütenakız.

çelişiklik

* Çelişik olma durumu.

çelişiklik ilkesi

* İki çelişik önermenin hem doğru hem yanlış olamayacağı ilkesi.

çelişken

* Çelişik.

çelişki

* Çelişme, tenakuz.

çelişkili

* Çelişme durumunda olan, çelişmeli, mütenakız.

çelişkisiz

* Çelişme durumunda olmayan, çelişmesiz.

çelişme

- * Birbirine ters olma, birbirini tutmama.
- * Önerme, yargı, kavram ve terimlerin birbirini tutmama durumu.

çelişmek

- * (düşünce ve davranış) Birbirini tutmamak, birbirlerine ters düşmek, mütenakız olmak.

çelişmeli

- * Çelişik, çelişkili.

çelişmesiz

- * Çelişgi olmayan, çelişkisiz.

çelişmezlik

- * İçinde çelişme yaratmayan kuram.

çelişmezlik ilkesi

- * Çelişik önermeleri özünde bulundurmayan ve yasaklayan kuram.

çello

- * Viyolonselın kısaltılmış adı.

çelme

- * Çelmek işi.
- * Birini yere düşürmek için ayağının önüne ayak uzatmak.
- * Arkadan hafifçe bağlanan baş örtüsü.

çelme atmak (veya takmak)

- * çelme ile yıkmaya çalışmak.
- * bir işi veya bir kimseyi baltalamak, gelişmesini engellemek.

çelmece

- * Aklını karıştıracak biçimde.

çelmek

- * Düşürmek.
- * Yolundan çevirmek, engel olmak, engellemek.
- * (örtü vb. bir şey) Örtünüp iki ucunu bağlamak.
- * Bir şeyin kenarını verev veya çapraz kesmek, çalmak.
- * Dua okumak, zikretmek.
- * (düşünce ve davranış için) Birbirini tutmamak, birbirine ters düşmek.
- * Topa gidiş yönünü değiştirecek biçimde vurmak.

çelmeleme

- * Çelmelemek işi.

çelmelemek

- * Çelme takmak.

çelmelenme

- * Çelmelenmek işi.

çelmelenmek

- * Çelme takılmak.
- * (bir iş veya kimse) Engellenmek, baltalanmak.

çelmeleyiş

- * Çelmelemek işi veya biçimi.

çelmik

- * Buğday ve başakla karışık iri saman.

çeltek

* Çoban yamağı, yardımcı, uşak.

çeltik

* Kabuğu ayıklanmamış pirinç.

çeltik kargası

* Bkz. kara leylek.

çeltik tarlası

* Pirinç yetiştirilen sulak tarla.

çeltikçi

* Çeltik yetiştiricisi.

çeltikçilik

* Çeltik yetiştirme işi.

çeltikli

* İçinde çeltik olan.

çeltiklik

* Çeltik ekmeye veya üretmeye elverişli yer.

çem

* Yeşilliği bol olan yer.

çembalo

* Klâvsen.

çember

* Merkez denilen sabit bir noktadan aynı uzaklık ve düzlemdeki noktalar kümesinin oluşturduğu kapalı eğri.

* Bu biçime getirilmiş katı cisimlerin çevresi.

* Çocukların oynamak için çevirip arkasından koştukları tekerlek biçiminde oyuncak.

* Sandık, denk, fıçı vb. nin dağılmaması için üzerlerine geçirilen dayanıklı bir cisimden kuşak.

* Büyük yazma yemeni.

* Aşılması, çözümü güç durum.

* Basketbolda içinden topun geçmesiyle sayı kazanılan ağırlı demir halka.

çember çevirmek

* (çocuk) çemberi döndürmek.

çember geçirmek

* çemberle kuşatmak.

çember içine almak (veya çembere almak)

* kuşatmak.

çember kayık

* Arka tarafı yuvarlak kayık.

çember makası

* Karyola ve somya imalâtında kullanılacak olan çelik çemberleri kesmeye yarayan araç.

çember sakal

* Yuvarlak bir biçimde kesilmiş sakal.

çemberden dönmek

* başarıya ulaşmak üzere iken olumsuz bir sonuçla karşılaşmak.

çemberi yarmak

* kuşatmadan, bir veya birkaç noktayı geçerek kurtulmak.

emberleme

* emberlemek işi.

emberlemek

* Çemberle kuşatmak.

emberlenme

* emberlenmek işi.

emberlenmek

* Çemberle kuşatılmak.

* Çember durumuna gelmek.

emberletme

* emberletmek işi.

emberletmek

* emberlenmesini sağlamak.

Çemberli

* emberi olan.

* Çember geçirilmiş olan.

embersel bölge

* Çember ve çemberin içindeki noktaların meydana getirdiği düz yüzey.

embersiz

* emberi olmayan.

* Çember geçirilmemiş olan.

eme

* me.

emen

* Maydanozgillerden bir bitki ve bunun kokulu tohumu (Cuminum cyminum).

* Bu tohumu un durumuna getirip sanımsak, kırmızı biberle karıştırarak yapılan, pastırma üzerine sürülen macun.

Çemenleme

* emenlemek işi.

emenlemek

* emen sürmek.

emenli

* emeni olan veya emen sürülmüş olan.

emi

* Dut veya üzüm kurusu.

emkirış

* emkirmek işi veya biçimi.

emkirme

* emkirmek işi.

emkirmek

* (birine) Karşı gelmek, sert cevap vermek.

* Köpek kesik kesik havlamak.

Çemrek

* Kolları ve bacakları sıvanmış (kimse).

çemreme

* Çemremek işi.

çemremek

* Kolunu veya paçalarını sıvamak, eteğini toplamak.

çemrenme

* Çemrenmek işi.

çemrenmek

* Kendi kol, etek veya paçalarını çemremek.

* Bir işe girişmek için hazırlanmak, paçaları sıvamak.

çençen

* Geveze.

çene

* Omurgalılardan kemik veya kıkırdak ile desteklenen, altlı üstlü dişleri taşıyan ve ağzın açılıp kapanmasını

sağlayan parça.

* Omurgasız hayvanlarda buna benzeyen yapı.

* Mengene veya kerpeten gibi araçların eşyayı sıkıştıran karşılıklı iki parçasından her biri.

* Çok konuşma huyu.

* Köşe.

çene çalmak

* gevezelik etmek.

çene çukuru

* Alt çenenin ucundaki çukur.

çene kavafı

* Geveze.

çene yarışı

* Durmadan karşılıklı konuşmak.

çene yarışırma

* karşılıklı gevezelik etme, karşılıklı çene çalma.

* Bkz. söz göstergesi.

çene yarıştırmak

* karşılıklı gevezelik etmek, karşılıklı çene çalmak.

çene yormak

* boşuna söyleyip durmak.

çenebaz

* Çok konuşan, çenesi kuvvetli, çeneli.

çenebazlık

* Çenebaz olma durumu.

çenek

* Tohumda embriyonu kaplayan etli bölüm.

* Kuşların gagasını oluşturan alt ve üst bölümlerden her biri.

* Böceklerde ağzın iki yanında bulunan parçalayıcı sert organ.

çenekli

* Çeneği olan.

çeneksiz

* Çeneği olmayan ve çeneleri iyi görülemeyen.

çeneleşme

* Çeneleşmek işi.

çeneleşmek

* Karşılıklı olarak konuşmak.

çeneli

* Çenesi olan.

* Çok konuşan.

çenen tutulsun

* (şom ağızlılara) "söyleyemez ol! anlamında beddua olarak kullanılır.

çenesi açılmak

* durmadan konuşmak, gevezelik etmek.

çenesi atmak

* (can çekişirken) çenesi titremek.

çenesi durmamak

* gereksiz yere sürekli konuşmak.

çenesi düşmek

* yerli yersiz konuşup gevezelik etmek.

çenesi düşük

* Çok gereksiz şeyler konuşan, boşboğaz, geveze.

çenesi kitlenmek

* alt ve üst çene sımsıkı bir durumda bir araya gelmek.

çenesi kuvvetli

* Kolay ve etkili söz söylemekten yorulmayan.

çenesi oynamak

* bir şey yemekte bulunmak.

çenesini açtırmak

* söz fırsatı vermek.

çenesini bağlamak

* ölen bir kimsenin çenesi altından geçirilen tülbendi başının üstünde düğümlemek.

* bir kimsenin ölümünü istemek.

çenesini bıçak açmamak

* sıkıntı ve üzüntüden konuşmamak.

çenesini dağıtmak

* çok güçlü bir yumrukla çenesine vurmak.

çenesini kapatmak

* susturmak.

çenesini tutmak

* bildiğini, düşündüğünü söylememek veya konuşmaktan vazgeçmek.

çenesinin bağı çözülmek

* gevezelik etmek, yerli yersiz, durmadan konuşmak.

çenesiz

- * Çenesi olmayan.
- * Yerinde ve düzgün konuşmasını bilmeyen.

çenet

- * Açıldığında tohumların ortaya çıktığı kabuk.
- * İstiridye gibi iki çeneli yumuşakçalarda, kolsu ayaklılarda kavkın iki parçasından her biri.

çenetli

- * İki veya daha çok çeneti bulunan.

çeneye kuvvet

- * konuşma gücüyle, durmadan konuşup söyleyerek.

çeng

- * Eski bir Türk sazı.

çengel

- * Bir yere takılmaya, geçirilmeye yarayan eğri ve ucu sivri demir.
- * Basketbolda çembere yan durarak tek elle baş üzerinden geçirilerek atılan şut, çengel atış.

çengel atış

- * Çengel.

çengel atmak

- * bir konuya taraftar toplama girişiminde bulunmak, ilişki kurmak.

çengel çeneliler

- * Çeneleri gaga biçiminde uzamış ve tam kemikleşmemiş balıklar takımı, yapışık çeneliler.

çengel iğnesi

- * Çengel biçiminde ilmeklerden oluşan bir tür işleme.
- * Çengelli iğne.

çengel sakızı

- * Kengel sakızı.

çengel takmak

- * uğraşmak veya kötülük etmek için el atmak.

çengelleme

- * Çengellemek işi.

çengellemek

- * Çengelini takmak.
- * Çengel atış yapmak.

çengellenmek

- * Çengel takılmak, çengelle tutturulmak.

çengelleyiş

- * Çengellemek işi veya biçimi.

çengelli

- * Çengeli olan veya ucu çengel biçiminde olan.

çengelli iğne

- * Tutturulduğu yerden kurtulmaması için ucu özel yuvaya geçirilen iğne.

çengelsi

- * Çengeli andıran, çengel biçimli.

çengi

* Çalgı eşliğinde oynamayı meslek edinmiş kadın.

çengi kolu

* Çengilerden oluşan topluluk.

çengi takımı

* Çengi kolu.

çengilik

* Çenginin yaptığı iş.

çengüçegane

* Saz eğlentisi.

çenileme

* Çenilemek işi.

çenilemek

* Canı yanan köpek ağlar gibi acı acı ses çıkarmak.

çenk

* Harpı andıran, telli bir çalgı.

çentik

* Bir şeyin kenarından kesilerek veya kırılarak açılan küçük kertik, tırtık.

* Kertikli.

* Küçük oyuk.

* Basım sırasında basım aletinin diyaframını belirli bir açıklığa getirecek düzeni işletmek için filmin kenarına yapılan çukurluk.

çentik açmak

* çentik oluşturmak.

çentik atmak

* çentiklemek.

çentikleme

* Çentiklemek işi.

çentiklemek

* Bir şeyde çentik açmak.

* Bir şeyi ince doğramak.

çentiklenme

* Çentiklenmek işi.

çentiklenmek

* Çentikli duruma gelmek.

çentikli

* Üzerinde çentik bulunan.

çentilme

* Çentilmek durumu.

çentilmek

* Çentmek işine konu olmak.

çentme

* Çentmek işi.

çentmek

- * Bir şeyin kenarında kertik açmak.
- * Soğan, salatalık gibi şeyleri küçük ve ince parçalar durumunda doğramak.

çepçevre

- * Bkz. çepeçevre.

çepeçevre

- * Bütün yanlarını kuşatacak biçimde, fırdolayı.

çepel

- * Kir, bulaşık, çamur, pislik.
- * Ürüne karışmış yabancı madde.
- * Çalı çırpı.
- * Bozuk, kapak, yağmurlu hava.

çepelleme

- * Çepellemek işi.

çepellemek

- * Çepel duruma getirmek, kanştırmak.

çepellenme

- * Çepellenmek işi.

çepellenmek

- * Çepelli duruma gelmek.
- * Kanşıp bozulmak.

çepelli

- * İçinde sap, taş, toprak gibi yabancı madde bulunan.

çepellilik

- * Çepelli olma durumu.

çeper

- * Çit.
- * Ahlâksız, huysuz, geçimsiz kimse.
- * Bağ çubuğu, çalı çırpı.
- * Sebze bahçesi.
- * Zar.

çeper çekmek

- * çitten duvar çevirmek.

çeperli

- * Çeperi olan, çeperle çevrili bulunan.

çepéz

- * Bozuk ipek kozası.

çepiç

- * Çebiç.

çepin

- * Bahçelerde kullanılan küçük çapa.

Çepni

- * Oğuz Türklerinin 24 boyundan biri.

çer

- * "Gelişigüzel ve dayanıksız yapılmış" anlamında çer çöp veya çerden çöpten ikilemelerinde geçer.

çer çöp

- * Çalı çırpı kıntısı.
- * Döküntü, süprüntü.
- * Bazı çocuk oyunlarında dikkat anlamında kullanılan uyarma sözü.

çerçeve

- * Resim, yazı, ayna gibi şeyleri süslemek veya bir yere asılabilecek duruma getirmek için bunlara geçirilen

kenarlık.

- * Kapı, pencere ile bunların cam veya tablalarının yerleştirilmiş olduğu kenarlık.
- * Bir düşünce alanının sınırları veya bu sınırlar içindeki alan.
- * Beden eğitiminde asılma ve tırmanmalar için kullanılan araç.

çerçeve anlaşma

- * Hükûmet ile sendika ve işverenler arasında toplu sözleşme öncesinde yapılan ön anlaşma.

çerçevenci

- * Çerçeve yapan kimse.
- * Resimlere, tablolara çerçeve takma işiyle uğraşan kimse.

çerçevencilik

- * Çerçeve yapma veya satma işi.

çerçeveleme

- * Çerçevelemek işi.
- * Filmi çevrilecek başlıca cismin, gerek büyüklük gerek yer bakımından görüntü çerçevesine göre düzenlenmesi işi.

çerçevelemek

- * Bir şeye çerçeve geçirmek veya bir şeyi çerçeve içine alma.

çerçevenme

- * Çerçevenmek işi.

çerçevenmek

- * Çerçeve içine alınmak.

çerçeveletme

- * Çerçeveletmek işi.

çerçeveletmek

- * Çerçeve geçirtmek.

çerçeveli

- * Çerçeve geçirilmiş veya çerçeve içine alınmış olan.

çerçevesiz

- * Çerçeve içinde olmayan.

çerçi

- * Köy, pazar ve benzeri yerlerde dolaşarak ufak tefek tuhafiyeye eşyası satan gezginci esnaf.
- * (bazı bölgelerde) Tuhafiyeci.

çerçici

- * Çerçi.

çerçilik

- * Çerçinin yaptığı iş.

çerden çöpten

- * Dayanaksız, çürük.
- * Zayıf, narın, çelimsiz.

çerez

- * Asıl yemekten sayılmayan, peynir, zeytin gibi yiyecekler.
- * Yemek dışında yenilen yaş veya kuru yemiş gibi şeyler.

çerezci

- * Çerez satan kimse.

çerezcilik

- * Çerez satma işi.

çerezlenme

- * Çerezlenmek işi.

çerezlenmek

- * Çerez türünden bir şeyler yemek.
- * Bir şeyden biraz yararlanmak, çimlenmek.

çerezlik

- * Çerez olabilecek şeyler.
- * Çerez konulan kap.

çerge

- * Derme çatma çadır, göçebe çadırı.
- * Çingene çadırı.
- * Otağ.

çergeci

- * Padişah çadırını beklemekle görevli yeniçeri.

çergi

- * Bkz. çerge.

çergici

- * Pazarlarda sergi açan gezginci esnaf.

çeri

- * Asker.

çeribaşı

- * Alay beyi.
- * Çingene topluluklarının başı.

çeribaşılık

- * Çeribaşı olma durumu.

Çerkez

- * Kafkasya'da yaşayan bir boy veya bu boydan olan kimse.
- * Çerkezlere özgü, Çerkezlerle ilgili.

Çerkez peyniri

* Peynir yapmak için mayalanan sütün ince dilimler hâlinde sıcak suya atılmasıyla yapılan, taze veya kuru olarak yenen tuzlu bir peynir türü.

Çerkez tavuğu

* Tavuk, hindi gibi kümes hayvanlarının etinden yapılan ve salçasına dövülmüş ceviz, biber katılarak hazırlanan bir yemek.

Çerkezce

- * Çerkez dili.

çerkezlilik

* Çerkez gibi davranma eğilimi.

çermik

* Kaplıca, ılıca.

çerviş

* Kasaplık hayvanlardan elde edilen çeşitli yağların eritilmiş.
* Yemeğin sulu kısmı.

çervişli

* Çervişli olan.

çeşit

* Aynı türden olan şeylerin bazı özelliklerle ayrılan öbeklerinden her biri, tür, nevi.
* Canlıların bölümlenmesinde, bireylerden oluşan, türden daha küçük birlik.
* Türlü.

çeşit çeşit

* Çeşitli olan, türlü türlü.

çeşitkenar

* Kenarlarından hiçbirisi ötekine eşit olmayan (çokgen).

çeşitkenar üçgen

* Üç kenarı da ayrı uzunlukta olan üçgen.

çeşitleme

* Çeşitlemek işi.
* Belli bir temayı değişik armoni, melodi ve ritimle süsleyerek yeniden çalma, varyasyon.

çeşitlemek

* Bir şeyin çeşidini artırmak.

çeşitlendirme

* Çeşitlendirmek işi.

çeşitlendirmek

* Çeşitlerini artırmak.

çeşitlenme

* Çeşitlenmek işi.

çeşitlenmek

* Çeşitli duruma gelmek.

çeşitli

* Çeşidi çok olan, türlü, mütenevvi.

çeşitlilik

* Çeşidi çok olma durumu, tenevvü.

çeşme

* Çoğunlukla herkesin yararlanması için yapılan, borularla gelen suyun bir oluktan veya musluktan aktığı, yalaklı su hazinesi veya yapısı.

çeşmeye gitse çeşme kuruyacak

* çok talihsiz kimseler için söylenir.

çeşmibülbül

* Üzeri beyaz, sarmal süsler ve çiçek motifleri ile bezenmiş cam işlerine verilen ad.

çeşni

- * (yiyecek, içecek için) Tat, tadımlık.
- * Hoşa giden bir özellik.

çeşni katmak

- * değişik, özel ve hoş bir katkı yapmak.

çeşni tutmak

- * ekmekçilikte una karıştırılacak suyun oranını belirtmek.

çeşnici

- * Saraylarda ve büyük konaklarda yemek ve sofrayı yöneten kimse.
- * Sikkelerin ayanını düzenleyen kimse.
- * Tütün veya içkilerin tat ve niteliğini belirleyen kimse.

çeşnicibaşı

- * Başçeşnici.
- * Sık sık eş değiştiren erkek.

çeşnicilik

- * Çeşnicinin işi.

çeşnileme

- * Çeşnilemek işi.

çeşnilemek

- * Çeşni vermek.

çeşnilenme

- * Çeşnilenmek işi.

çeşnilenmek

- * Tadı yerine gelmek.

çeşnili

- * Çeşnisi olan.

çeşnilik

- * Yemeğe çeşni vermek için katılan baharat vb.

çeşnisine bakmak

- * tadına bakmak.

çete

- * Ordu birliklerinden olmayan silâhlı küçük birlik.

çete savaşı

- * Küçük asker birlikleri veya çeteler tarafından düşmanı yıpratmak için her türlü yola başvuruyla yapılan savaş.

çeteci

- * Çeteden olan kimse.

çetecilik

- * Çeteci olma durumu veya çetecinin yaptığı iş.

çetele

- * Çizilerek veya oyularak açılan kertik.
- * Ekmekçi, sütçü gibi esnafın, uzunlamasına ikiye bölüp üzerine kertikler çenterek hesap tuttukları ağaç dalı.

çetele çekmek (veya tutmak)

- * hesap tutmak amacı ile bir yere çizgiler çizmek.

çeteleşme

* Çeteleşmek işi veya durumu.

çeteleşmek

* Çete durumuna gelmek.

çeteleştirme

* Çeteleştirmek işi veya durumu.

çeteleştirmek

* Çete durumuna getirmek.

çeteleye dönmek

* (insanın yüzü veya başka bir tarafı için) üzerinde birçok kesikler ve sıyrıklar olmak.

çetene

* Kendir tohumu.

çetin

* Amaçlanan duruma getirilmesi, elde edilmesi, çözümlenmesi, işlenmesi güç veya engeli çok olan, müşkül.

çetin ceviz

* Yola getirilmesi güç olan kimse, yapılması zor olan iş.

çetince

* Çetin (bir biçimde).

çetinleşme

* Çetinleşmek işi.

çetinleşmek

* Çetin duruma gelmek.

çetinleştirme

* Çetinleştirmek işi veya durumu.

çetinleştirmek

* Çetin duruma getirilmek.

çetinlik

* Çetin olma durumu, sertlik.

çetrefil

* Karşıklığı dolayısıyla, anlaşılması veya sonuca bağlanması güç.

* Yapı ve ses kurallarına aykırı kullanılan (dil).

* Sarp, engelli ve engebeli yer.

çetrefilce

* Biraz çetrefil.

çetrefilleşme

* Çetrefilleşmek işi veya durumu.

çetrefilleşmek

* Çetrefil duruma gelmek.

çetrefilli

* Karşık ve anlaşılması güç olan.

çetrefillik

* Çetrefil olma durumu.

çetrefilesiz

* Basit ve anlaşılması kolay olan.

çevgen

* Değnek.

* Atlara binilerek değneklerle oynanan bir çeşit top oyunu, polo.

çevik

* Kolaylık ve çabuklukla davranan, tetik.

çevikçe

* Çevik (bir biçimde).

çevikleşme

* Çevikleşmek işi.

çevikleşmek

* Çevik duruma gelmek.

çevikleştirme

* Çevikleştirmek işi.

çevikleştirmek

* Çevik duruma getirmek.

çeviklik

* Çevik olma durumu veya çevikçe davranış.

çevir kazı yanmasın

* karşısındakine dokunacak yersiz bir söz söylediğini fark eder etmez sözünü çevirmeye kalkışanlara alay veya şaka yollu söylenir.

çevir sesi

* Telefon numarasının aranmaya hazır olduğunu belirten ince ve monoton ses, sinyal.

çevir sinyali

* Çevir sesi.

çeviren

* Çeviri yapan kimse, çevirmen.

çevirgeç

* Elektrik akımını açıp kapama veya değiştirme işini yapan araç, şalter, komütatör.

çevirgi

* Çevrilebilen anahtar, tokmak vb. araçlar.

çeviri

* Dilden dile aktarma, çevirme, tercüme.

* Bir dilden başka bir dile çevrilmiş yazı veya kitap, tercüme.

çeviri dili

* Bir bilgisayarın sembolik makine dili.

çevirici

* Sözlü veya yazılı çeviri yapan kimse, dilmaç, tercüman, mütercim.

* Elektrik akımının yönünü değiştirmeye yarayan araç, komütatör.

çevirici dili

* Bilgisayarda makine dili komutlarının sembollerle kaydedildiği alçak düzeyli programlama dili.

çeviricilik

* Çeviri işi yapma, dilmaçlık, tercümanlık.

çevirim

* Çevirme işi.

* Sinema filmi elde etmek üzere alıcının çalıştırılması, duyar katın üzerinde gizli görüntülerin belirmesi.

çevirim senaryosu

* Çekimlere bölünmüş, her çekimin sayısı belirtilmiş, çevirim için bütün teknik açıklamaları ve konuşmaları içine alan senaryo.

çeviriş

* Çevirmek işi veya biçimi.

çevirme

* Çevirmek işi, tedvir.

* Kuzu, oğlak gibi hayvanların şişte, kor üzerinde çevrilerek pişirilmiş.

* Uzaktan dolaşıp düşmanın yan gerilerine düşerek onu istemediği bir durumda dövüşmek zorunda bırakma, kuşatma, ihata.

* Bir dilden başka dile çevrilmiş, tercüme.

* Bir müzik parçasındaki aralığın veya bir cümle parçasının tiz sesini pese, pes sesini tize dönüştürmek işi.

çevirme ağı

* Balık sürülerinin önce çevrelerinin sarılması, sonra ağın altının kapatılması yoluyla kaçmalarını önleyerek avlamayı sağlayan bir ağ türü.

çevirmek

* Bir şeyin yönünü değiştirmek.

* Öteki yüzünü görünür duruma getirmek.

* Döndürerek hareket ettirmek.

* Yönetmek, idare etmek.

* Yolundan alıkoymak, yoldan döndürmek.

* Geri göndermek.

* Bir giyeceği söküp iç yüzünü dışa getirmek.

* Çevrilemek, tevil etmek.

* Hile, dolap, dalavere gibi dürüst olmayan davranışlar için yapmak.

* Kötü bir duruma getirmek.

* Bir dilden başka bir dile aktarmak, tercüme etmek.

* Bir yerin çevresini bir şeyle sarmak, kuşatmak.

* Bir durumdan başka duruma getirmek, dönüştürmek.

* Bir durumdan başka duruma geçmek.

* (kağıt oyunu için) Oynamak.

çevirmen

* Bir yazıyı veya konuşmayı bir dilden başka bir dile çeviren kimse, mütercim.

çevirmenlik

* Çevirmen olma durumu, mütercimlik.

* Çevirmenin görevi.

çevirtme

* Çevirtmek işi.

çevirtmek

* Çevirmek işi yaptırmak.

çevre

* Bir şeyin yakını, dolayı, etraf.

* Bir kimse ile ilişkisi bulunanlar, muhit.

* Aynı konu ile ilgili bulunan kimselerin tümü, muhit.

* Kişinin içinde bulunduğu toplumu oluşturan ortam.

* Sırma işlemeli mendil.

* Düzlem üzerindeki bir şekli sınırlayan çizgi.

* Hayatın gelişmesinde etkili olan doğal, toplumsal, kültürel dış faktörlerin bütünlüğü.
* Bir birimden önce veya sonra gelen aynı türden birimlerin tümü; bunların oluşturduğu küçük grup, konteks.

çevre açısı

* Geometride, bir çemberin iç bölgesinde, köşesi çember üzerinde bulunan açı.

çevre bilimci

* Çevre bilimi uzmanı, ekolojist.

çevre bilimi

* Canlıların aralarındaki bağlantıları ve ortamlarıyla olan ilişkilerini inceleyen biyoloji dalı, ekoloji.

çevre bilimsel

* Çevre bilimiyle ilgili, çevre bilimine dayanan, ekolojik.

çevre kirliliği

* Doğal kaynakların aşırı ve yanlış kullanılması, tahrip edilmesi sonucunda çevrede dengenin olumsuz yönde bozulması ve birtakım sorunların ortaya çıkması.

çevre sağlığı

* Belli bir çevrede yaşayan kişilerin sağlığını etkileyen dış faktörler ve alınan önlemler.

çevre teker

* Sap ve kökte, merkez bölümünün en dış kuşağı.

çevre yolu

* Şehir trafiğini aksatmamak amacıyla yerleşim yerinin dışından geçen ve şehir yollarına bağlanan ana yol.

çevreci

* Çevre kirliliği sorunlarıyla uğraşan kimse veya topluluk.

çevrecilik

* Çevrecinin yaptığı iş.

çevreleme

* Çevrelemek işi, kuşatma, ihata.

çevrelemek

* İçine almak, kuşatmak, sarmak, ihata etmek.

* Bir konunun sınırlarını çizmek, tahdit etmek.

çevreleniş

* Çevrenmek işi veya biçimi.

çevrenme

* Çevrenmek işi.

çevrenmek

* Kuşatılmak, sınır içine alınmak, tahdit edilmek.

çevreleyiş

* Çevrelemek işi veya biçimi.

çevrelik

* Marangozlukta, mimarlıkta ve dülgerlikte kullanılan bütün kenar parçaları.

çevren

* Ufuk, göz erimi.

çevresel

* Çevre ile ilgili.

çevri

- * Bir söz veya davranışı görünür anlamından başka bir anlamda kabul etme, tevil.
- * Anafor, burgaç.

çevrik

- * Çevrilmiş, dönük.

çevrileme

- * Çevrilemek işi.

çevrilemek

- * Çevriye uğratmak, tevil etmek.

çevrili

- * Çevrilmiş, kuşatılmış.
- * Dönük.

çevriliş

- * Çevrilmek işi veya biçimi.

çevrilme

- * Çevrilmek işi.

çevrilmek

- * Çevirmek işine konu olmak.
- * Kendini çevirmek, birine dönmek.

çevrim

- * Devir.
- * Bir elektrik akımının iletken üzerinde aldığı yol, devre.
- * Elektrik enerjisinin bir başka enerjiye dönüştürülmesi.

çevrimli

- * İş iyi yöneten, becerikli, idareli.

çevrimsel

- * Çevrimle ilgili veya çevrim biçiminde olan, devrî.

çevrinme

- * Çevrinmek işi, tavaf.

çevrinmek

- * Bir şeyin etrafında saygı ile dolanmak, tavaf etmek.

çevrinti

- * Bir şeyin kendi ekseni çevresinde sürekli dönmesi.
- * Su ve hava çevrintisi.
- * Çeşitli tahıl karışığı.

çevriyazı

- * Bir yazıyı bütün ses inceliklerini belirterek başka bir alfabeye çevirme yolu, yazı çevrimi, transkripsiyon.

çeyiz

- * Gelin için hazırlanan her türlü eşya.

çeyiz çemen

- * Eksiksiz, kusursuz çeyiz.

çeyiz düzmek

- * Çeyiz hazırlamak.

 eyizci

* Çeyiz hazırlayan veya satan kimse.

 eyizcilik

* Çeyiz hazırlama veya satma işi.

 eyizleme

*  eyizlemek işi.

 eyizlemek

* Evlenecek kızın çeyizini hazırlayıp vermek.

 eyizlenme

*  eyizlenmek işi.

 eyizlenmek

*  eyizli duruma gelmek veya getirilmek.

 eyizli

*  eyizi olan.

 eyizlik

* Çeyiz olarak hazırlanan, çeyiz için ayrılan.

* Çeyiz eşyası.

 eyizsiz

*  eyizi olmayan.

 eyrek

* Dörtte bir.

* Gümüş mecdiyenin dörtte biri değerinde olan beş kuruş.

* On beş dakikalık zaman.

* Alman markı.

 eyrek final

* Bir yarışmada ikili eşlemelerle son sekiz takımın oluşturduğu grup veya aşama.

 eyrek finalist

*  eyrek final aşamasına yükselme başarısını gösteren ekip veya kişi.

 eyrek son

* Koşullarda yarı final yarışına katılacak dört kişiyi seçmek üzere sekiz kişi veya dört takımı ayırmak için sekiz takım arasında düzenlenen seçme yarışı.

 eyrekleme

*  eyrekleme işi.

 eyrekleme

* Süt çocuklarının kollarını ve bacaklarını çaprazlayarak vücutlarına idman yaptırmak.

 eyreklenme

*  eyreklenmek işi.

 eyreklenmek

*  eyrekleme işi yapılmak.

- ı

* Bkz. -c1 / -ci.

Çıban

* Vücudun herhangi bir yerinde oluşan ve çoğu, deride şişkinlik, kızartı, ağrı ve ateş ile kendini gösteren irin birikimi.

çıban ağırşığı

- * Çıbanın patlamak üzere olan yeri.
- * Ağır sonuçlar doğurabilecek durum veya sorun.

çıban işlemek

- * Çıban irin akıtmak.

çıbanbaşı

- * Kurcalandığı, üzerine düşüldüğü takdirde ağır veya kötü bir sonuca varacak olan tehlikeli sorun veya konu.

çıbanın başını koparmak

- * ağır bir sorunun patlak vermesine yol açmak.

çıbanlaşma

- * Çıbanlaşmak durumu.

çıbanlaşmak

- * Çıban durumuna gelmek.

çıdam

- * Sabır.

çıdama

- * Çıdamak işi.

çıdamak

- * Sabretmek.

Çıft

- * Yahudi.
- * (küçük ç ile) Hileci, düzenbaz.

çıft çarşısı

- * Türlü şeylerin karmakarışık bir durumda bulunduğu yer.

Çıftlık

- * Yahudilik.
- * (küçük ç ile) Hilekârlık, düzenbazlık.

çıftlık etmek

- * hile yapmak, düzenbazlık etmek.

çığ

- * Dağın bir noktasından kopup yuvarlanan ve yuvarlandıkça büyüyen kar kümesi.
- * Bölme veya paravana.

çığ düşmek

- * dağda aşağı çığ yuvarlanmak.

çığ gibi büyümek

- * (bir olay için) birdenbire ve etkileyici bir şekilde büyümek.

çığa

- * Mersin balığının, yumurtasından havyar yapılan türü (Acipenser ruthenus).

çığa

- * Horoz, cennet kuşu gibi birtakım kuşların kuyruğundaki tüylerden en uzun ve gösterişli olanı.

çığalanma

- * Çığalanmak işi.

çığalanmak

* (atın kuyruğu) Horoz kuyruğu gibi dikilmek.

çığıltı

* Çıgıllıkla karışık ses.

çığır

* Çağın kar üzerinde açtığı iz.

* Hayvanların gide gele açtıkları ince yol, keçi yolu, patika.

* İz.

* (başkalarının da uyabileceği) Yeni bir biçim, yöntem veya yol.

* Büyük hattatların sanat yolu.

çığır açmak

* bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak.

çığırından çıkmak

* doğru ve uygun yolundan ayrılmak.

çığırış

* Çağırmak işi veya biçimi.

çığıрма

* Çağırmak işi.

çığırmak

* Çağırmak, seslenmek.

* Türkü söylemek.

çığırtı

* Çağırışma sesleri.

çığırtkan

* Çağırtkan.

* Bir şeyi yüksek sesle çevreye duyuran.

* Çıkarı olduğu için birini övüp koruyan kimse.

çığırtkanlık

* Çağırtkanın yaptığı iş.

çığırtma

* Çağırtmak işi.

* Basit, küçük, nefesli bir çalgı.

çığırtmacı

* Çağırtma çalan kimse.

çığırtmak

* Çağırtmak.

çığılık

* Acı acı veya ince ve keskin bağırma, feryat, fıgan.

çığılık atmak (koparmak veya basmak)

* kulak ırmalayıcı korkunç sesler çıkararak acı acı bağırmak.

çığılık çığığa

* Çığılık atarak bağırıp çağırarak.

çığıralık

* Karda kürekle, dallarla açılan dar yol.

* Bir tür çalılık.

çığırış

* Haykırış.

çığırışma

* Çığırışmak işi.

çığırışmak

* Hep birden bağırıp çağırarak gürültü etmek.

-çık

* Bkz. -cık / -cik.

çıkacak

* Hamamlarda dışarıya çıkıp giyinme yerine giderken kurulanmak üzere verilen havlu.

* Boy ölçülecek (kimse).

çıkagelme

* Çıkagelmek işi.

çıkagelmek

* Beklenmedik bir zamanda gelmek.

çıkak

* Çıkılacak yer, çıkıt, mahreç.

* Boğumlanma noktası, mahreç.

çıkan

* Çıkarma işleminde bütünden alınan sayı.

çıkar

* Dolaylı bir biçimde elde edilen kazanç, menfaat.

çıkar budak

* Çevresi ile bağlantısı zayıflayan ve bazı ağaç türlerinde kendiliğinden düşebilen budak türü.

çıkar yol

* Güç durumlarda insanı başarıya ulaştıran, kurtaran davranış, çözüm yolu, çare.

çıkarayazmak

* Çıkarma işi gerçekleşecek olmak.

çıkarıcı

* Yalnız kendi çıkarını düşünen, çıkarını kollayan kimse, menfaatçi, menfaatperest.

çıkarıcılık

* Yalnız kendi çıkarını düşünme durumu, menfaatçilik, menfaatperestlik.

çıkarılış

* Çıkarılmak işi veya biçimi.

çıkarılma

* Çıkarılmak işi.

çıkarılmak

* Çıkarmak işine konu olmak.

çıkarım

* Çıkarmak işi.

* Belli önermelerin kabul edilen veya gerçek olan doğruluklarından veya yanlışlıklarından, başka önermelerin kabul edilen veya gerçek olan doğruluk veya yanlışlıklarını çıkarma, istidlâl.

çıkarına bakmak

- * sadece kendini ve kendi durumunu gözetererek çıkar sağlamak.

çıkarını tepmek

- * kendisine yarar sağlayacak bir şeyi veya bir durumu istememek, böyle bir şeyden veya durumdan yararlanmamak.

çıkarış

- * Çıkarmak işi veya biçimi.

çıkarma

- * Çıkarmak işi.
- * Çıkarmak işlemi, tarh.
- * Kıyılara ve en çok düşman kıyılarına asker indirme, asker çıkarma.

çıkarma birliği

- * Deniz kıyısında çıkarma harekâtı yapmak üzere eğitilmiş, özel yapılmış hafif ve küçük teknelerden kurulmuş askeri birlik.

çıkarma gemisi

- * Çıkarma yapılacak kıyıya asker, araç ve cephane taşımaya yarayan, altı düz küçük deniz aracı.

çıkarma harekâtı

- * Düşman işgalinde olan bir kıyıya, güvenli bir köprü başı kurmak amacıyla düzenlenen ve çeşitli birliklerin görev aldığı askerî harekât.
- * Bir konuda kamuoyu oluşturmak veya yandaş toplamak için yoğun faaliyet göstermek.

çıkarma işareti

- * Çıkarma işlemini anlatan işaret.

çıkarmak

- * (birinin veya bir şeyin) Çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.
- * (cümlede zaman anlatan bir sözle) Sonunu getirmek.
- * Anlamak, ne olduğunu bilmek.
- * Bulmak, ortaya koymak.
- * Hatırlamak.
- * Söylemek.
- * Döküntülü hastalığa tutulmak.
- * (keyif, tat, zevk gibi şeyler için) Çok hoşlanmak.
- * (öfke, hırs, acı gibi şeyler için) Zararını çektirmek.
- * Sağlamak, elde etmek.
- * Gibi göstermek, bir davranış yüklemek.
- * Sindirim yolundan dışarı atmak.
- * İlgisini keserek uzaklaştırmak.
- * Giysi, ayakkabı gibi şeyleri vücuttan ayırmak, soyamak.
- * Yayımlamak.
- * Gidermek.
- * Sebep olmak, yol açmak.
- * Yapmak, üretmek.
- * Sunmak.
- * Göstermek.
- * (bir şeyi) Bir örneğe göre yapmak.
- * Üçüncü bir sayı elde etmek üzere belli bir sayıdan, daha az değerli başka bir sayı kadar birim eksiltmek, tarh etmek.
- * Yollamak, göndermek.
- * Yüğü boşaltmak.
- * Resim yapmak veya fotoğraf çekmek.

çıkarsama

- * Bir önermeden, düşünce yoluyla bir başka önermeye geçme işi, intikal.

çıkartı

* Boşaltım ile vücuttan dışarı çıkan madde, ıtrah maddesi.

çıkartılma

* Çıkartılmak işi.

çıkartılmak

* Çıkartmak işi yapılmak.

çıkartma

* Çıkartmak işi.

* Üzerindeki resim ıslatılarak yapıştırıldığı yere çıkartılan, özel olarak hazırlanmış zamklı kâğıt.

* Bu yolla çıkarılan resim.

çıkartmak

* Çıkarmak işini yaptırmak.

çıkı

* Küçük bohça, çıkın.

çıkık

* Yerinden çıkmış (kemik veya organ).

* Çıkıntısı olan.

* Bir kemik veya organın yerinden çıkmış olması.

çıkıkçı

* Çıkıkları düzelten kimse, sınıkçı, kırıkçı.

çıkıkçılık

* Çıkıkçının mesleği.

çıkıklık

* Çıkık olma durumu.

çıkılama

* Çıkılamak işi.

çıkılamak

* Çıkı yapmak.

çıkılanma

* Çıkılanmak işi.

çıkılanmak

* Çıkılamak işi yapılmak.

çıkılmatma

* Çıkılmatmak işi.

çıkılmatmak

* Çıkı yaptırmak.

çıkılma

* Çıkılmak işi.

çıkılmak

* (dışarı veya yukarı) Gidilmek.

çıkın

* Bir beze sarılarak düğümlenmiş küçük bohça.

çıkın etmek

* Çıkına koyup bağlamak, çıkına koymak, çıkınlamak.

çıkınlama

- * Çıkınlamak işi.

çıkınlamak

- * Çıkına koyup bağlamak.

çıkıntı

- * Bir yüzeyde ileri doğru çıkan bölüm.
- * Bir metni düzeltmek veya ona bir şey eklemek için satır dışına yazılan yazı, çıkma.
- * Kambur.

çıkıntılı

- * Çıkıntısı olan.

çıkıntısız

- * Çıkıntısı olmayan.

çıkır çıkır

- * Şıkır şıkır.

çıkış

- * Çıkmak işi veya biçimi.
- * Bir yerden çıkmak için kullanılan yer.
- * Beklenilmeyen bir sırada yapılan sert konuşma.
- * Yokuş.
- * Kuşatılmış bir bölgedeki birliklerin yaptığı saldırı.
- * Güreşte cazgının alana çıkardığı pehlivanların izleyicilere doğru yürüyerek çalım yapmaya başlaması.
- * Verilen bir işaretle yarışa başlama, depar.
- * Havacılıkta uçak, filo bir görev için uçuşa başlama.
- * Mezuniyet, okul bitirme.

çıkış almak

- * işten ayrılmak.

çıkış belgesi

- * Bir kimsenin bir okulu bitirdiğini göstermek için geçici olarak verilen belge.
- * Bir malın ülke dışına çıkarılma iznini gösteren belge.

çıkış çizgisi

- * Yarışa başlangıç olarak belirlenen beyaz çizgi.

çıkış hakemi

- * Yarışa başlama işaretini veren görevli.

çıkış kapısı

- * Yapılarda dışarı çıkmayı sağlayan kapı.

çıkış noktası

- * Bir şeye başlanılan yer.

çıkış takozu

- * Kısa mesafeli hız koşularında, sporcuların dizlerini yere dayadıktan sonra ayaklarını bastırıp itme gücü sağlamak ve hız kazanmak amacıyla kullandıkları özel araç.

çıkış vermek

- * belge düzenleyip işine son vermek.

çıkış yapmak

- * bir tartışmada, karşı düşüncede olanları alt etmek için sert davranışta bulunmak.
- * uçağın herhangi bir görevle havalanması.

çıkış yolu

* Çözüm.

çıkışmamak

* boy ölçüşmemek, eşit derecede olmamak.

çıkışlı

* Belli bir okulu veya öğrenim derecesini bitirmiş olan, mezun, neşetli.

çıkışma

* Çıkışmak işi.

* Birine sert sözler söylemek.

çıkışmak

* Bir kimseye hoşla gitmeyen bir davranışından dolayı sert sözler söylemek, azarlamak.

* Yeter olmak, yetmek.

çıkıştırma

* Çıkıştırmak işi.

çıkıştırmak

* Gereken miktara ulaştırmak.

çıkış

* Çıkak.

çıkma

* Çıkmak işi.

* Bir yapının üst katlarından dışarıya doğru uzanmış bölüm, balkon.

* Hamamdan çıkarken kullanılan havlu ve kurulanma takımı, çıkacak.

* Bir yazı sayfasının kenarına metinle ilgili olarak yazılan ek, derkenar.

* Çıkmış.

* Çıkmak, neşet.

* Eski, kullanılmış.

çıkma durumu

* İsim soyundan bir kelimenin kavramında çıkışı gösteren durum, -den hâli, ablatif: Evden, sokaktan vb.

çıkma

* İçeriden dışarıya varmak, gitmek.

* Elde edilmek, sağlanmak, istihsal edilmek.

* Bir meslek veya bilim kurumunda okuyup sınavını vererek yetişmiş olmak, mezun olmak.

* Ayrılmak, ilgisini kesmek.

* Süresi dolunca ayrılmak.

* Yapılmak, yürümek.

* Yetişecek ölçüde olmak.

* Eksilmek.

* Sonuca ulaşmak.

* Sınılmak, ayrılmak.

* Harcama zorunda kalmak.

* Herhangi bir durumda olduğu anlaşılmak.

* Bir durumla ilgili niteliklerini yitirmek, bir durumdan başka bir duruma geçmek.

* Bir şeyin yukarısına varmak veya yükselmek.

* Bir inceleme, bir araştırma sonucu bulmak.

* İş için, yetkili birini makamında görmek.

* Talihine veya payına düşmek, isabet etmek, vurmak.

* Gitmek, koyulmak.

* Bir konu yetkililerce karara bağlanmak.

* Birdenbire görünmek.

* Mal olmak.

* Oyunda herhangi bir rolü oynamak.

* (bir yere) Ulaşmak, varmak.

- * Karaya ayak basmak.
- * Yayılmak, duyulmak.
- * Olmak, bulunmak, var olmak.
- * Bir iddia ile ortalıkta görünmek.
- * Yayılmak.
- * Karşı gelebilmek, boy ölçüşmek.
- * Bulaşmak.
- * (yapı için) Yapmak.
- * Bulunduğu yeri bırakıp başka yere geçmek, taşınmak, ayrılmak.
- * Bir sebeple bulunulan yerden ayrılmak.
- * Niteliği sonradan anlaşılacak veya sonradan ortaya çıkmak.
- * Davranışta herhangi bir niteliği bulunmak.
- * Yerinden oynamak.
- * Görünür veya belli bir durumda bulunmak.
- * Oluşmak, olmak.
- * Piyasaya sürülmek.
- * Bitmek, büyümek, sürmek.
- * Verilmek.
- * (ay veya mevsim) Geçmek.
- * Yeni yetişip satışa sunulmak.
- * Yükselmek, artmak.
- * Artırmak, fiyatı yükseltmek.
- * Sesini yükseltmek.
- * Büyük abdest bozmak.
- * Giderilmek, yok olmak.
- * Unutmak.
- * (Ay, güneş) Doğmak.
- * Vermeye katlanmak.
- * Yayımlanmak.
- * Gelmek.
- * Gerçekleşmek.
- * Bulunduğu yerden ayrılmak; fırlamak, kopmak.
- * (bir şeyin) Düzeni bozulmak, eskisinden daha değişik, kötü bir duruma girmek.
- * Flört etmek.
- * Erişmek, görmek.

çıkma

- * Çıkma durumunda olma.

çıkmalı

- * Çıkma durumunda olan.

çıkmalı tamlama

* Tamlayanı çıkma durumunda olan ve tamlananı üçüncü kişi iyelik eki alan tamlama: İnsanlardan bazıları. Öğrencilerden ikisi gibi.

çıkmalı tümleş

- * Fiilin anlamını tamlayan ve çıkma durumunda bulunan dolaylı tümleş.

çıkma

- * Sonu kapalı, çıkış yeri olmayan, hiçbir yere ulaşamayan (yol, sokak).
- * Çözüme ulaşamayan, çözüm yolu olmayan.

çıkma ayın son çarşamba

- * hiç yapılmayacak bir işin sözde yapılma zamanı olarak söylenir.

çıkma sokak

- * Herhangi bir yöne çıkışı olmayan sokak.

çıkma girmek

- * (bir iş) çözümlenemeyecek, içinden çıkılmayacak bir duruma düşmek.

çıkmaza sokmak

* (bir işi, bir durumu) çözümlenemez, güç bir duruma getirmek.

çıkra

* Sık çalı.

çıkralık

* Çıkra ile örtülü yer.

çıkırık

* Kuyudan kovayı çekmeye yarayan ve el ile çevrilen araç.

* İplik bükme, iplik sarmak gibi işlerde kullanılan, el veya ayakla çevrilen dolap.

* Ağır bir şeyi çekecek ipin sarılmasına yarayan ve bir eksen üzerinde uzunca bir kolla çevrilerek dönen silindir.

çıkırıkçı

* Çıkırık yapıp satan kimse.

* Elyaf fitillerini incelterek iplik veya elyaf yünü hâline getiren ve boş makaralara saran bir makine.

çıkırıkçılık

* Çıkırık yapma işi veya satma.

çıkırıkçın

* Bir ördek türü.

çıkırıklı

* Çıkırığı olan.

çıkırksız

* Çıkırığı olmayan.

çıktı

* Üretim sonucu ortaya çıkan ürün, girdi karıştı.

* Artık.

* Bilgisayarda yazılan bir metni kâğıda dökme.

* Mezuniyet belgesi.

-çıl

* Bkz. -cıl / -cil.

-çıl

* Küçültme sıfatları türeten ek: ak-çıl, kır-çıl vb.

çıdan

* İri bir çeşit çiğde.

çılbr

* Yoğurtlu yumurta yemeği.

çılbr

* Yulara takılan ip veya zincir.

çıldır çıldır

* Canlı canlı.

* Parlak parlak, parlayarak.

çıldırasıya

* Çıldırarak gibi, pek çok.

çıldırış

* Çıldırmak işi veya biçimi.

çıldırma

* Çıldırma işi.

çıldırma

* Delirmek, aklını oynatmak.

* Israrla istemek, büyük arzu göstermek.

çıldırtıcı

* Çıldırtma işini yapan.

çıldırtıcılık

* Çıldırtıcı olma durumu.

çıldırtma

* Çıldırtma işi.

çıldırtmak

* Çıldırtmasına sebep olmak.

çılgın

* Aşırı davranışlarda bulunan, deli, mecnun.

* Çok büyük, aşırı, olağanüstü.

çılgına dönmek

* sevnîç, öfke, kırgınlık vb. duygular sonucu aşırı ölçüde heyecanlamak, kendine hâkim olamamak.

çılgınca

* Deli gibi, delicesine.

* Aşırı bir biçimde.

çılgıncasına

* Çılgın gibi, çılgına dönmüş olarak.

çılgınlaşma

* Çılgınlaşma işi.

çılgınlaşmak

* Çılgınca davranışlarda bulunmak.

çılgınlık

* Aşırı davranış.

çılıkava

* Bkz. cılıkava.

çıma

* Halat ucu.

çıma vermek

* halat uzatmak.

çımacı

* Vapur iskelelerinde çıma uzatan veya tutan işçi.

çımacılık

* Çımacının işi.

çımbar

* Dokuma tezgâhındaki kumaşı germeye yarayan iki tarafı dişli araç, çımbar.

çımkırma

* Çımkırmak işi.

çımkırmak

* (kuş için) Pislemek.

çın

* Doğru, gerçek.

çın çın

* Metal eşyaya vurulunca çıkan sese benzeyen bir ses çıkararak.

çın çın inletmek

* gür ve keskin ses çıkarmak.

çın çın ötmek

* sürekli olarak keskin ses çıkarmak.

çın tutmak

* doğru olduğunu söylemek, doğrulamak.

çınar

* İki çeneklilerden, 30 m' ye kadar uzayabilen, gövdesi kalın, uzun ömürlü, geniş yapraklı bir ağaç (Platanus).

çınargiller

* Örneği çınar olan bitki familyası.

çınanmsı

* Çınara benzeyen.

çınanmsı isfendan

* Çınara benzer akça ağaç türü (Acer psüudoplatanus).

çınarlı

* Çınarı olan.

çınarlık

* Çınar ağaçları çok olan yer.

çınayaz

* Açık, mehtaplı, çok soğuk hava.

çınçınlatmak

* (kadehleri) Birbirine tokuşturmak.

çingar

* Kavga, gürültü.

çingar çıkarmak

* gürültü, kavga çıkarmak.

çingar kopmak

* gürültü, kavga çıkmak.

çingri

* Kıvılcım.

* Parça, zerre.

çingil

* Ufak ve seyrek taneli üzüm salkımı.

çingır çingır

* (ses için) Çingırak sesi gibi ses çıkararak.

çingırağı çekmek
* ölmek.

çingırak
* Küçük çan.
* İçindeki tanelerin hareketiyle ses çıkaran metal yuvarlak nesne.

çingırakçı
* Çingırak yapan veya satan kimse.

çingırakçılık
* Çingırak yapmak veya çingırak satmak işi.

çingıraklı
* Çingırak taşıyan, üzerinde çingırak bulunan.
* Neşeli ve yüksek sesle (gülme, kahkaha).

çingıraklı yılan
* Çingıraklı yılanlardan, kuyruk ucundaki sert pulları kımıldatarak kuru yaprak hışırtısına benzer bir ses çıkartan tehlikeli bir yılan (Crotalus).

çingıraklı yılanlar
* Omurgalı hayvanlardan sürüngenler sınıfına giren bir familya.

çingırdak
* Çingırak.
* Çocuk oyuncuğu olarak kullanılan saplı bir tür çingırak.

çingırdama
* Çingırdamak işi.

çingırdamak
* Çingırak sesi çıkarmak.

çingırdatma
* Çingırdatmak işi.

çingırdatmak
* Çingırak sesi çıkarmasını sağlamak.

çingırtı
* Çingırağın sesine benzer keskin ve kesik ses.

çınlak
* Çınlaması, yankısı çok olan (yer).

çınlama
* Çınlamak işi.

çınlamak
* Çın diye ses çıkarmak.
* Yankı vermek.

çınlamalı
* Çınlaması olan.

çınlatış
* Çınlatma işi veya biçimi.

çınlatma
* Çınlatmak işi veya biçimi.

çınlatmak

* Çınlamasını sağlamak.

çınlayış

* Çınlamak işi veya biçimi.

çınsabah

* Sabahleyin, çok erken.

çıpı çıpı

* (çocuk dilinde) Yıkanma.

çıpıl çıpıl

* Su ile oynayarak.

çıpıldak

* (küçük çocuklar için) Çıplak.

çıpır

* Yonga.

çıpır makinesi

* Elyafı plâka imalâtında kullanılmak üzere odunları yonga hâline getiren makine.

çıplak

* Üstünde bulunması gereken giysi, örtü vb. bulunmayan.

* (baş için) Saçsız.

* Üzerinde yeşillik bulunmayan.

* İçinde, gerekli eşya bulunmayan.

* Yalın, süssüz.

* Olduğu gibi, apaçık.

* Çıplak vücut resmi, nü.

* Yoksul kimse.

çıplak alev

* Isıtılacak maddelere veya bunların içinde bulunduğu kaplara doğrudan doğruya yöneltilen ateş veya alev.

çıplak at

* Koşumları ve gemi takılmamış, eyerlenmemiş at.

çıplak gözle (bakmak)

* görmeye yardımcı olacak hiçbir araç kullanmaksızın.

çıplak maden

* Tamamen saf durumda, içinde hiçbir yabancı madde bulunmayan maden.

çıplak mülkiyet

* Yararlanma hakkı başkasının olan bir mal üzerindeki sahiplik durumu, kuru mülkiyet.

çıplak resim

* Resim sanatında çıplak insanı konu alan bir resim türü, nü.

çıplak tohumlular

* Açık tohumlar.

çıplak ücret

* Vergiler, yan ödemeler veya primler dışında kalan aslı ücret.

çıplaklar kampı

* İçinde, insanların giysisiz dolaşıp yaşadıkları dinlenme bölgesi.

çıplaklaşma

* Çıplaklaşmak işi.

çıplaklaşmak

* Çıplak duruma gelmek.

çıplaklaştırma

* Çıplaklaştırmak işi.

çıplaklaştırmak

* Çıplak duruma getirmek.

çıplaklığıyla

* hiçbir şey saklamaksızın, olduğu gibi.

çıplaklık

* Çıplak olma durumu.

çıplanma

* Çıplanmak işi.

çıplanmak

* Çıplak duruma gelmek.

çır çır

* Çırpınmak fiili ile birlikte ne yapacağını şaşırması bir durumda çok üzüntü ve telaş anlatır.

çıra

* Çam gibi reçineli ağaçların yağlı ve çabuk yanmaya elverişli bölümü.

* Lâmba.

çıra dibine ışık vermek

* Bkz. mum dibine ışık vermek.

çırağ

* Mum, kandil, lâmba gibi ışık aracı; ışık.

çırak

* Zanaat öğrenmek için bir ustanın yanında çalışan kimse.

* Dükânında ayak işlerine bakan kimse.

* Saray veya daire gibi büyük yerlerde yıllarca hizmet ettikten sonra geçimi sağlanarak izin verilen kimse.

çırak çıkarmak

* bir kimsenin beklediğinden az bir kazançla ortalıktan uzaklaştırıldığını anlatmak için kinayeli olarak kullanılır.

* Cariye veya odalıkların saray, konak veya köşk gibi büyük yerlerde yıllarca hizmet ettikten sonra evlenmesine veya geçimi sağlayacak o yerden ayrılmasına izin vermek.

çırak etmek

* bir ustanın yanında çalıştıktan sonra geçimini sağlayabilecek düzeye erişmiş olan kişiye bağımsız çalışması için izin vermek.

çıraklık

* Çırak olma durumu, yamaklık.

* Çırağın yaptığı iş.

* Çırağa verilen ücret.

* Çırakların çalıştığı yer.

çıraklık etmek

* çırak olarak çalışmak.

çırakma

* Üzerine kandil, mum veya herhangi bir ışık konulan yüksek tabla, şamdan.

çırakman

- * Üzerinde meş'ale yakılan kule veya demir direk.
- * Balıkçıların balıkları kıyıya çekebilmek için geceleyin yaktıkları ateş.
- * Çırakma.

çırallı

- * Çırası olan veya çıra gibi reçineli olan.

çıralık

- * Çıra olarak kullanılmaya elverişli.

çıramoz

- * Balıkçıların, ateş balığı avlarken üzerinde çıra ve funda yaktıkları ızgara.

çırçıl

- * Gemilere yükleme sırasında, bir fıçıyı yukarı kaldırabilmek için fıçının iki başına takılan enli ve kancalı zincir.

çırçıplak

- * Bütünüyle çıplak, çırılçıplak.

çırçıplaklık

- * Çırçıplak olma durumu.

çırçır

- * Pamuğu çekirdeğinden ayırmaya yarayan âlet.

çırçır

- * Küçük pınar.
- * Cırcır böceği.

çırçırılama

- * Çırçılama işi veya durumu.

çırçırlamak

- * Pamuk, keten ve kendir gibi bitkisel dokuma ham maddelerini çekirdek veya kabuklarından temizlemek.

çırılçıplak

- * Tamamen çıplak, çırçıplak.
- * Çok açık ve yalın bir durumda.

çırılçıplaklık

- * Çırılçıplak olma durumu.

çırnık

- * Küçük boyda kayık.
- * Üç flok yelkeni bulunan, iki yüz tona kadar olabilen, tek ve yekpare direkli yelkenli.

çırpı

- * Dal, budak kırpıntısı.
- * Boyalı ve gergin bir sicimi yay gibi çekip bırakmak yoluyla çizgi çizme.

çırpı (gibi)

- * (kol ve bacak için) çok ince, çok zayıf.

çırpı ipi

- * İki nokta arasında düzgünlüğü sağlamak için kullanılan ip.

çırpı vurma

- * boyaya batırılmış ipin gerilip çabucak çırpılmasıyla yüzeylere çizgi çekmek.

çırpıcı

- * Çırpma işini yapan.
- * Yazma kumaş işlerini, boyaları tutsun diye deniz suyunda çırpan kimse.

çırılma

- * Çırılmak işi.

çırılmak

- * Çırma işine konu olmak.

çırını çırını

- * Çırınarak.

çırınış

- * Çırınmak işi veya biçimi.

çırınma

- * Çırınmak işi.

çırınmak

- * Acı ile kınıldanmak.
- * Kaslar birdenbire kendiliğinden ve düzensiz bir biçimde kınıldamak, ihtilâç etmek.
- * Ses çıkararak hafif dalgalanmak.
- * Ne yapacağını şaşırılmış bir durumda üzüntü ve telâş göstermek.
- * Çok istenilen bir şeyi gerçekleştirebilmek için aşırı derecede çaba harcamak.

çırıntı

- * Çırınma.
- * Suların ufak ve oynak dalgalarla kaynaşması.

çırıntılı

- * Ufak ve oynak dalgalı (deniz).

çırış

- * Çırma.

çırışma

- * Çırışmak işi.

çırışmak

- * (kuşlar) Kanatlarını oynatmak.

çırıştırılma

- * Çırıştırılmak işi.

çırıştırılmak

- * Çırıştırmak işi yaptırılmak.

çırıştırma

- * Çırıştırmak işi.
- * Çarçabuk, özensiz ve üstünkörü yapılan (iş).

çırıştırmak

- * Emek harcamadan, özensiz ve üstünkörü yapmak.

çırpya getirmek

- * bir sıra veya çizgi üzerine getirmek.

çırpma

- * Çırpma işi.
- * Kumaşın kenarını kıvrıp dikmek için iğne, kenara göre çapraz tutularak ve çift kattan batırılıp tek kattan çıkarılarak yapılan dikiş biçimi.

çırpmacı

* Çırpmak işini yapan kimse.

çırpmacılık

* Çırpmacının işi veya mesleği.

çırpmak

* Hızla ve kesik kesik silkelemek.

* İki şeyi birbirine çarpmak.

* Bir şeyin ucundan bir parça kesmek.

* Sulu yiyecekleri hızla ve sürekli olarak çatal, kaşık gibi bir şeyle karıştırmak.

* Güreşte rakibinin kollarını beli hizasında sımsıkı kavrayarak minderde kendi üzerinden sağa ve sola sırt üstü savurmak.

* Çalmak, hırsızlık etmek.

çırptırma

* Çırptırmak işi.

çırptırmak

* Çırpmak işini yaptırmak.

çıt

* Küçük bir şeyin kınılırken çıkardığı hafif ve süresiz ses.

çıt çıkarmamak

* hiç ses çıkarmamak.

çıt çıkmamak

* en hafif bir ses bile çıkmamak.

çıt etmek

* çıt sesi çıkarmak.

çıt yok

* en hafif bir ses bile yok.

çıta

* Düzgün biçilmiş uzun ve ensiz tahta.

çıtak

* Dağda yaşayan ve geçimini odun satarak sağlayan.

* Kaba, huysuz, kavgacı.

çıtçıt

* Üzerinde dikili bulundukları şeyin iki kenarını üst üste getirerek birleştirmeye yarayan iki parçadan yapılmış metal tutturmalık, fermejüp, kopça.

* Mobilya kapaklarını, kapıları kilitleme ve sürgülemenin dışında kapalı tutmaya yarayan ve az bir kuvvetle açılıp kapanmasını sağlayan iki parçalı metal veya plâstik araç.

çıtçıtılama

* Çıtçıtılamak işi.

çıtçıtılamak

* Çıtçıtıla tutturmak.

çıtı pıtı

* Ufak tefek ve sevimli.

çıtır çıtır

* Kömür ve odun yanarken, ince tahta çubuklar vb. kınılırken, gevrek bir şey yenilirken çıkan ses.

çıtır çıtır etmek
* Çıtırdamak.

çıtır çıtır konuşmak
* düzgün ve uzunca konuşmak.

çıtır pıtır
* (çocuklar için) Kolaylıkla ve tatlı tatlı (konuşmak).
* Çıtı pıtı.

çıtırdama
* Çıtırdamak işi.

çıtırdamak
* Çıtır çıtır ses çıkarmak.

çıtırdata çıtırdata
* Çıtırdatarak.

çıtırdatış
* Çıtırdatmak işi veya biçimi.

çıtırdatma
* Çıtırdatmak işi.

çıtırdatmak
* Çıtır çıtır ses çıkarmasına yol açmak.

çıtırdayış
* Çıtırdamak işi veya biçimi.

çıtırıtı
* Çıtırdama sesi.

çıtıknıldım
* Aşırı incelik, dayanıksızlık ve çekingenlik gösteren (kimse).

çıtıknıldımlık
* Çıtıknıldım olma durumu.

çıtılama
* Çıtlamak işi.
* Antep fıstığının kabuğunu aralama.

çıtlamak
* Çıt sesi çıkarmak.

çıtlatılma
* Çıtlatılmak işi.

çıtlatılmak
* Çıtlatmak işi yapılmak.

çıtlatış
* Çıtlatmak işi veya biçimi.

çıtlatma
* Çıtlatmak işi.
* Antep fıstığının kabuğunu aralama.

çıtlatmak
* Bir şeyden çıt sesi çıkarmak.

- * Bir kimseye, bilmediği bir şeyden ancak sezdirecek kadar söz etmek.
- * Antep fıstığının kabuğunu aralamak.
- * İş parçalarının bazı yerlerini oyup çıkarmadan makasla kesmek.

çıtılık

- * Çitlembik.

çıtpıt

- * Ayak altında ezilerek çıtır çıtır ses çıkaran bir tür patlangaç, çatapat.

çıvdırma

- * Çıvdırmak işi.

çıvdırmak

- * Çıvmak işini yaptırmak.

çıvgar

- * Çift sürmekte veya araba çekmekte olan hayvanlara yardımcı olarak koşulan hayvan.

çıvgın

- * Rüzgâr ve karla karışık yağın yağmur.
- * Ağaç sürgünü, filiz.

çıvlama

- * Çıvlamak işi.

çıvlamak

- * Fıskırlarak akmak.

çıvma

- * Çıvmak işi.

çıvmak

- * Atlamak, sıçramak, zıplamak.
- * (hızla giden bir şey) Bir yere çarpıp yön değiştirmek, sekmek, çavmak, sapmak, inhiraf etmek.

çıyan

- * Çok ayaklılardan.sarımtırak renkte, zehirli böcek (Scolopendra).

çıyan gibi

- * hain bakışlı sarışın kimse.

çıyan gözlü

- * Mavi gözlü.

çıyanlık

- * Hain olma durumu, hainlik.

çıyanlık etmek

- * hainlik etmek.

çızıktırmak

- * Çiziktirmek.

-çi

- * Bkz. -cı / -ci.

çiçeğe kesmek

- * çiçek açmak.

çiçeği burnunda (veya çiçeği burnunda, çamuru karnında)

- * yeni, çok taze, yeni koparılmış.

çiçek

- * Bir bitkinin, üreme organlarını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü.
- * Çiçek açan kır veya bahçe bitkisi.
- * Davranışları hafif, toplum kurallarına uymayan kimse.
- * İrinli kabarcıklar dökerek yüzde izler bırakan ateşli, ağır ve bulaşıcı bir hastalık.
- * Süblimleşme veya çiçeksime yoluyla elde edilen toz.

çiçek açmak (veya vermek)

- * çiçeklenmek.
- * yeniden ortaya çıkmak, görüntü vermek.

çiçek aşısı

- * Çiçek hastalığına karşı bağışıklık sağlamak amacıyla aşı olarak yapılan zayıflatılmış çiçek virüsü.

çiçek bahçesi

- * Çiçek yetiştirilen veya çiçeklerle kaplanmış süslü bahçe.

çiçek biti

* Yanm kanatlılardan, küçük ve yumuşak vücutlu olan, bitkilerin üzerinde sürü durumunda yaşayan bir böcek.

çiçek boyası

- * Kırmızı.

çiçek bozuğu

- * Çiçek hastalığından yüzü delik deşik olmuş, çöpür.

çiçek çıkarmak

- * çiçek hastalığına tutulmak.

çiçek durumu

- * Çiçeklerin sap üzerindeki dizilişi.

çiçek dürbünü

- * Bkz. kaleydoskop.

çiçek evi

- * Çiçek yetiştirilen ve satılan yer.

çiçek gibi

- * temiz, bakımlı, güzel.

çiçek olmak

- * yaşına, durumuna uymayan aşırı davranışlarda bulunmak.

çiçek pazarı

- * Çiçeklerin alınıp satıldığı çarşı.

çiçek sapçığı

- * Çiçekleri sapa birleştiren ince ve küçük sap.

çiçek sapı

- * Çiçek durumunda bütün çiçeklerin, üzerinde toplandığı veya bittiği sap.

çiçek soğanı

- * Lâle gibi çiçeklerin ekim zamanı köklerinde oluşan soğan biçimindeki yumru filiz.

çiçek suyu

- * Turuncgillerin çiçeklerinin imbikten geçirilmesiyle elde edilen güzel kokulu su.

çiçek tacı

* Çiçeklerin üreme organlarının çevresinde türlü renkte yaprakçıklardan oluşan ve böcekleri çeken organ.

çiçek tozu

* Başçığın içinde bulunan, çiçekte döllenmeyi sağlayan toz.

çiçek yağı

* Ayçiçeği yağı.

çiçek yaprağı

* Çiçek sapı üzerinde ve çiçeğe yakın, özel biçimler gösteren yaprak.

çiçekçi

* Çiçek yetiştiren, satan veya yapma çiçek işiyle uğraşan kimse.

* Çiçek satılan yer.

çiçekçi esnafı

* Sebze ve meyve toptancısı, komisyoncusu.

çiçekçilik

* Çiçek yetiştirme, satma veya yapma, çiçek yapıp satma işi.

çiçekleme

* Çiçeklemek işi.

çiçeklemek

* Çiçek dikmek.

* Çiçekle donatmak.

çiçeklendirme

* Çiçeklendirmek işi.

çiçeklendirmek

* Çiçekli duruma getirmek.

* Çiçekli bir durumdaymış gibi görünmek.

çiçekleniş

* Çiçeklenmek işi veya biçimi.

çiçeklenme

* Çiçek açma.

* Çiçeğin açma zamanı.

* Tuzların billûrlaşma sularını yitirerek toz durumuna gelmesiyle oluşan tuzlar.

çiçeklenmek

* Çiçek açmak, çiçek vermek, çiçekli duruma gelmek.

çiçekleşme

* Çiçekleşmek işi veya durumu.

çiçekleşmek

* Çiçek durumuna girmek, çiçek gibi olmak.

çiçekli

* Çiçeği veya çiçek resimleri olan.

çiçekli bitkiler

* Bkz. tohumlu bitkiler.

çiçeklik

* Kopanmış çiçekleri koymaya yarar kap.

* Çiçek saksılarını koymaya veya çiçek yetiştirmeye ayrılmış yer.

* Eski evlerde süs eşyası konulan rafli duvar oyuğu.

* Çiçeğin üzerinde çanak, taç ve öteki organlarının bulunduğu parça.

çiçeksever

* Çiçeğe düşkün kimse.

çiçeksime

* Çiçeksimek işi veya sonucu.

çiçeksimek

* Çiçek gibi olmak, çiçeklenmek.

* Kristal durumunda bulunan bir bileşik, kristal suyunu yitirip beyazımsı bir toz durumunu almak.

* Deride leke, sivilce, çiçek gibi döküntüler belirlemek.

çiçeksiz

* Çiçeği olmayan.

çiçeksiz bitkiler

* Mantarlar ve eğrelti otları gibi, üreme organları gizli olan bitkiler sınıfı.

çift

* (nesneler için) Birbirini tamamlayan iki tekten oluşan.

* Bir erkek ve bir dişiden oluşan iki eş.

* Toprağı sürmek için birlikte koşulan iki hayvan.

* Küçük maşa veya cımbız.

çift atış

* Çıkış hakeminin, çıkışın yanlış olduğunu koşuculara bildirmek ve yarışı durdurmak için yaptığı iki el tabanca atışı.

çift ayaklılar

* Duyguları sekiz eklemlilik, vücut halkalarında ikişer çift ayak bulunan, ıslak ve karanlık yerleri seven çok ayaklılar topluluğu.

çift camlı

* Aralarında boşluk bırakılarak takılmış iki camı bulunan (pencere).

çift cinsellik

* Kişinin beyininde bir dişi bir de erkek gizli gücün bulunması durumu.

çift çubuk

* Çiftçilik yapabilmek için gereken her türlü araç.

* Mal mülk, para edebilecek bütün varlıklar.

çift dalma

* Ayakta güreşirken beklenmeyen bir atılımla karşısındakinin iki ayağını birden kapma.

çift desimetre

* Üzerinde yirmi cm'lik bölüntüler bulunan ölçü cetveli.

çift dikiş

* Birbirlerinden geçen iki sıra düz dikiş.

* Bir sınıfta iki yıl üst üste okuma.

çift direkli

* İki direkli küçük yelkenli.

çift dirsek

* Boruya 180° lik dönüş veren dirsek.

çift dişliler

* Omurgalılardan, üst çenedeki bir çift kemirmeye yarayan kesici dişin arasında bir çift daha küçük dişleri bulunan kemiriciler takımının bir alt takımı.

çift görmek

* sarhoş olmak.

çift kanatlılar

* Sinekler gibi iki kanadı olan ve emici ağızları bulunan böcekler takımı, iki kanatlılar.

çift kapı

* Üst üste kapanan veya birbirine vidalanarak kullanılan, yalıtma özelliği çok, iki katlı kapı.

çift kişilik

* İki kişiye ait, iki kişilik.

çift kol

* Aynı yönde ilerleyen, duran veya yürüyen birliklerden ve araçlardan oluşan yan yana iki kol.

çift koşmak

* hayvanları sabana pulluğa koşmak.

çift küme

* Birbirine çok yakın iki yıldız kümesi.

çift motorlu

* İki motorlu küçük uçak.

çift parmaklılar

* Memelilerin öküz, koyun gibi parmakları çift olan takımı.

çift pencere

* Yalıtkanlığı artırmak amacıyla üst üste kapanan iki kanat biçiminde yapılmış pencere.

çift sayı

* 4, 6, 8 gibi 2'nin katı olan ve 2'ye bölünebilen tam sayı.

çift sürmek

* saban, pulluk kullanarak toprağı ekilebilir duruma getirmek.

çift vuruş

* Kasıtlı olmayan ama kurala da aykırı olan bir davranışa uygulanan ve doğrudan doğruya kaleye çekilemeyecek, iki vuruşlu bir ceza türü.

çift yıldız

* Birbirinin çekim etkisinde bulunan ve böylece ortak kütle merkezi çevresinde dolanan yakın iki yıldız.

çift zamanı

* Tarla sürme zamanı.

çiftçi

* Geçimini toprağı ekerek sağlayan kimse, rençber.

çiftçilik

* Çiftçi olma durumu.

* Çiftçinin gördüğü işler, tarım, rençberlik, ziraat.

çiftçilik etmek

* tarımla uğraşmak, rençberlik yapmak.

çifte

* İki bir arada bulunan veya ikili.

* (sandal, kayak için) Çift kürekli.

* At, eşek ve katırın arka ayaklarıyla vuruşu, tekme.

* İki namlulu av tüfeği.

çifte atmak

- * (at, eşek) arka ayakları ile vurmak.
- * iki namlulu av tüfeğini patlatmak.

çifte çubuğa gitmek

- * ekim ve biçim işleriyle uğraşmak.

çifte dalmak

- * Bkz. çift dalma.

çifte dikiş

- * Bkz. çift dikiş.

çifte gitmek

- * tarla sürmeye gitmek.

çifte kavrulmuş

- * Bir çeşit sert ve ufak kesilmiş lokum.
- * Pek pişkin (kimse).
- * Çok çile çekmiş (kimse).

çifte kısıkaç

- * İkili kısıkaca alma durumu.

çifte koşmak

- * başka bir işte kullanılan hayvanları sabana, pulluğa koşmak.

çifte kumrular

- * Çok sevişen ve birbirinden hiç ayrılmayan kimseler.

çifte nağra

- * Birbirine bağlı küçük iki dümbelekten oluşan çalgı.

çifte standart

- * Çifte ölçü, ikili davranış veya tutum.

çifte vatandaşlık

- * İki ayrı millet vatandaşlığına sahip olma.

çifte yemek

- * hayvanın çiftesine maruz kalmak.

çiftehane

- * Kuş üretmeye yarar kafesli yer.

çifteleme

- * Çiftelemek işi.

çiftelemek

- * (hayvan) Arka ayaklarıyla tepmek.
- * (gemi) Havanın sertleşmesi üzerine ikinci demirini de atmak.

çiftelenme

- * Çiftelenmek işi.

çiftelenmek

- * Çifte yemek.

çifteleşme

- * Çifteleşmek işi veya biçimi.

çiftleşmek

- * Birbirini çiftlemek.

çifteli

- * Çiftesi bulunan.
- * Çifte atan veya alnında çift sakar bulunan.
- * Rahat durmayan, sataşkan.
- * Uğursuz.

çifter çifter

- * Her defasında, her yapılışında çift olarak.

çiftetelli

- * Göğüs ve göbek titreterek, gerdan kırarak oynanan bir oyun.
- * Bu oyunun müziği.

çifti bozmak

- * çiftçilik yapmaktan vazgeçmek.

çiftleme

- * Çiftlemek işi.

çiftlemek

- * Çift duruma getirmek, ikilemek.
- * Dişi ile erkeği bir araya getirmek.

çiftlenme

- * Çiftlenmek işi.

çiftlenmek

- * İkili duruma getirilmek.

çiftleşme

- * Çiftleşmek işi.

çiftleşmek

- * Bir şey tek iken bir tanesinin daha katılmasıyla iki olmak.
- * Erkek ve dişi hayvan veya bitki hücreleri döllenmek için bir araya gelmek.

çiftleştiriş

- * Çiftleştirmek işi veya biçimi.

çiftleştirme

- * Çiftleştirmek işi.

çiftleştirmek

- * Çift yapmak.
- * Hayvanları çiftleşmek üzere bir araya getirmek.

çiftlik

- * Tarım yapılan, hayvan yetiştirilen ve orada çalışanların oturması için evleri bulunan geniş toprak parçası.

çiftlik kâhyası

- * Çiftlik işlerini yöneten kimse.

çiftteker

- * Bisiklet.

çifttekerçi

- * Bisikletçi.

çifttekercilik

* Bisikletçi olma durumu.

Çıgan

* Çingene.

Çıgan müziği

* Macar folklorundan gelişmiş özel yaylı sazla çalınan hareketli halk müziği.

çiğ

* Pişmemiş veya az pişmiş.

* Yersiz ve yakışksız.

* Yaşının gerektirdiği görgüye ve olgunluğa erişmiş olmayan.

* (renk, ısı için) Gözü rahatsız eden, göze batan.

çiğ börek

* Çiğ kıyma, soğan ve baharat karışımını açılmış olan yufkaya koyarak hazırlanan ve yağda kızartılarak yapılan börek.

çiğ çiğ yemek

* parçalayıp öldürecek derecede birine kızmak.

çiğ düşmek

* hoş karşılanmamak, kaba ve yersiz bulunmak.

çiğ iplik

* Bükülmemiş iplik.

çiğ kaçmak (veya düşmek)

* yersiz, yakışksız olmak.

çiğ köfte

* İyice dövülmüş çiğ etle ince bulgura biber, soğan, baharat, salça, maydanoz katılarak bulgur yumuşayınca kadar yoğrulup sıkılan ve pişirilmeden yenen köfte.

çiğ renkçi

* Çiğ renkçilik anlayışında resim yapan (sanatçı).

çiğ renkçilik

* XX. yüzyılın başlangıcında ilk defa izlenimciliğin renklerini bırakıp gereğinden çok saf renkler kullanarak abartılmış tabiat biçimlerini gösteren resim anlayışı.

çiğ süt emmiş

* Bkz. insanoğlu çiğ süt emmiş.

çiğ toprak

* Uzun zaman işlenmemiş, güç sürülür toprak.

çiğ yemedim ki karnım ağrısın

* suç işlemedim ki korkayım.

çiğde

* Ayrı çanak yapraklı iki çeneklilerden bir ağaç, hünnap (*Zizyphus sativa*).

* Bu ağacın kırmızı kabuklu, sert çekirdekli, iri zeytin biçiminde ve büyüklüğünde, güzün olgunlaşan yemişi.

çiğdem

* Zambakgillerden, türlü renklerde çiçek açan, çok yıllık, yumrulu bir kır bitkisi, mahmur çiçeği (*Colchicum*).

çiğden vermek

* yiyecek karşılığını para olarak ödemek.

çiğe

* Ceviz veya badem içi.

Çiğil

* Eski Türk boylarından biri.

çiğın

* Omuz.

çiğindirik

* İki ucuna su kabı, yoğurt tablası gibi taşınacak şeyler asılarak omuza alınan ağaç, omuzluk.

çiğit

* Çekirdek, özellikle pamuk çekirdeği.

çiğitli

* Çiğit karışmış olan.

çiğleşme

* Çiğleşmek işi.

çiğleşmek

* Göze batmak.

* Kaba davranışlarda bulunmak.

çiğlik

* Çiğ olma durumu.

* Kaba, yersiz, yakışsız davranış.

çiğlik etmek

* ters veya yersiz bir davranışta bulunmak.

çiğnek

* Yolüstü.

çiğnem

* Ağızda çiğnenecek miktar(da), bir parça, çiğnemlik.

çiğneme

* Çiğnemek işi.

çiğnemek

* Ağıza alınan bir şeyi dişler arasında ezmek, öğütmek.

* Ayak veya tekerlek altına alarak ezmek.

* Sayılması gereken bir şeyi saymamak, itibar etmemek, ayaklar altına almak.

* Egemenliği altına almak, hükmetmek.

çiğnemik

* Ağızda çiğnenip çıkarılan yemek.

çiğnemlik

* Ağızda çiğnenecek miktarda olan.

çiğneniş

* Çiğnenmek işi veya biçimi.

çiğnenme

* Çiğnenmek işi.

çiğnenmek

* Çiğnemek işi yapılmak.

* İşgal altına alınmak.

çiğnetme

* Çiğnetmek işi.

çiğnetmek

* Çiğnemek işini yaptırmak.

çiğneyiş

* Çiğnemek işi veya biçimi.

çiklet

* Şekerli ve kokulu çiğneme sakızı, jiklet.

çikletçi

* Çiklet yapan veya satan kimse.

çikletçilik

* Çikletçinin işi ve mesleği.

çikolata

* Kakaodan yapılan ve bazen içine şeker, süt, fıstık, fındık katılan yiyecek.

çikolatacı

* Çikolata yapan veya satan kimse.

* Çok çikolata yiyen veya seven kimse.

çikolatacılık

* Çikolata yapmak veya satmak işi.

çikolatalı

* Çikolatası olan.

çil

* Orman tavuğugillerden, eti için avlanan, ormanlarda yaşayan bir kuş, dağ tavuğu (Tetrastes bonasia).

çil

* Çoğunlukla yüzde oluşan kahverengi küçük benekler.

* Aynada oluşan leke.

* Köklerdeki kıl gibi ince uzantılar.

* Tüyünde küçük benekler bulunan (hayvan).

* Yeni ve parlak.

çil çil

* Pırıl pırl, parlak.

çil yavrusu gibi dağılmak

* toplu bir hâlde bulunan insanların her biri bir yana dağılmak.

çile

* Dervişlerin kırk gün süre ile kendilerine uyguladıkları zahmetli ve perhizli dönem.

* Zahmet, sıkıntı.

çile

* İpek, yün, pamuk gibi her türlü iplik kangalı.

* Yay kirişi.

çile çekmek

* çok sıkıntı çekmek.

çile çıkarmak (veya doldurmak)

* sıkıntılı bir işin veya bir durumun sona ermesini beklemek.

çilecilik

* Dinî maksatlarla ve törelere bağı olarak tabî eğilimleri ve beden isteklerini yenmek için isteyerek acı çekme.

çileden çıkarmak

* çok kızdırmak.

çileden çıkmak

* olup bitenler karşısında sabrı ve dayanıklığı kalmayıp taşkınlık göstermek.

* çile süresini bitirmek.

çilehane

* Dervişlerin çile doldurdıkları yer.

çilek

* Gülgillerden, sapları sürüngen, çiçekleri beyaz bir bitki.

* Bu bitkinin güzel kokulu, pembe, kırmızı renkli meyvesi.

çilek reçeli

* Çilek ve şekerden yapılan kokulu bir tür reçel.

çilek suyu

* Çilekten sıkılan meyve suyu.

çilek üzümü

* Bir tür üzüm.

çilekçi

* Çilek yetiştiren veya satan kimse.

çilekçilik

* Çilek yetiştirme veya satma işi.

çilekeş

* Birçok sıkıntılı ve üzüntülü durumlara düşmüş olan.

çilekeşlik

* Çilekeş olma durumu.

çileli

* Çilesi olan, çok sıkıntı çekmiş olan.

* Çok üzüntülere yol açan.

çilemek

* Yağmur çiselemek.

* Nemlenmek, ıslanmak.

* (bûlbûl) Şakımak.

çilenti

* Hafif yağmur, serpinti.

çilesi dolmak

* derviş ve tarikat ehlinin sadece dua ve ibadetle geçirmeleri gereken süreyi tamamlayarak çileden çıkması.

* üzücü ve sıkıntılı bir durumdan kurtulmak.

çileye girmek

* dervişlerin kırk gün süre ile kendilerine uyguladıkları zorlu ve perhizli döneme girmek.

çilingir

* Kilit, anahtar gibi demirciliğin ince işlerini yapan usta.

çilingir sofrası

* Üzerine meze ve içki konmuş tepsi, küçük içki sofrası.

çilingirlik

* Çilingirin yaptığı iş.

çillenme

* Çillenmek işi.

çillenmek

* Çil (II) oluşmak.

çilli

* Çili olan.

çilsiz

* Çili olmayan.

çim

* Buğdaygillerden, bahçelerin yeşillendirilmesinde yararlanılan çok yıllık bitki (Lolium).

çim çim

* İsteksizce.

çimbali

* Orkestralarda çalınan iki yuvarlak yüzeyden oluşmuş metal vurmali çalgı.

çimçek

* Serçenin küçük bir türü.

çimdik

* Çimdiklemek işi.
* Baş parmakla işaret parmağının ucu arasına alınan miktar.
* Gönül kıracak söz.
* Tatar böreği.

çimdik atmak (veya basmak)

* çimdiklemek.

çimdikleme

* Çimdiklemek işi.

çimdiklemek

* Bir kimsenin etini iki parmak ucu arasında kıştırarak sıkıp acıtmak.
* Bir bütünden küçük küçük parçalar koparmak.

çimdiklenme

* Çimdiklenmek işi.

çimdiklenmek

* Çimdik atılmak.

çimdirme

* Çimdirmek işi veya durumu.

çimdirmek

* Çimmek işini yaptırmak.

çimek

* Çimecek yer.

çimen

* Kendiliğinden yetişmiş çim.
* Bkz. çemen.

çimenli

* Çimeni olan.

çimenlik

* Çimeni olan (yer).

çimensiz

* Çimeni olmayan.

çimento

* Killi kalkerleri özel fırınlarda pişirip ezmekle elde edilen, çamuru çarçabuk katılaşıp sertleşen ve yapılara harç olarak kullanılan kül renginde veya beyaz toz.

çimentocu

* Çimento üreten veya satan kimse.

çimentoculuk

* Çimento üretmek veya satmak.

çimentolama

* Çimentolamak işi.

çimentolamak

* Çimento sürmek, çimento ile sıvamak.

çimentolanma

* Çimentolanmak işi.

çimentolanmak

* Çimento sürülmek, çimento ile kaplanmak.

çimentolatma

* Çimentolatmak işi.

çimentolatmak

* Çimento ile sıvatmak, çimento karışımı malzeme ile yaptırmak.

çimentolu

* Çimentosu olan.

çimentosuz

* Çimentosu olmayan.

çimleme

* Çimlemek işi.

çimlemek

* Çim ekmek.

çimlendirme

* Çimlendirmek işi.

çimlendirmek

* Çimlenmesini sağlamak.

çimlenme

* Çimlenmek işi.

çimlenmek

* Çimle kaplanmak.

* Üzerinde çim bitmek.

- * Kendinin olmayan şeylerden biraz yarar sağlamak.
- * (yiyeceklerden) Azar azar alıp yemek.

çimleyiş

- * Çimlemek işi veya biçimi.

çimmek

- * Suya bütün vücuduyla girip çıkmak.

Çin anasonu

- * Manolyagillerden, sarı renkteki çiçekleri anason kokan bir ağaççık (*Illicium anisatum*).

Çin gülü

- * Bkz. kamelya.

Çin lâhanası

- * Çin'de yetiştirilen bir tür lâhana.

Çin leylâğı

- * Tespih ağacı.

çinakop

- * Lüfer balığının küçüğü (*Temnodon altator*).

Çince

- * Çin dili.

çinçilya

- * Çinçilyagillerden, postu için avlanan, yumuşak ve gümüş rengi tüyleri olan kemirici hayvan (*Chinchilla laniger*).

çinçilyagiller

- * Örnek hayvanı çinçilya olan kemiriciler familyası.

Çingen

- * Çingene.

Çingene

- * Hindistan'dan çıktıkları söylenen, dünyanın çeşitli yerlerinde göçebe olarak yaşayan bir topluluk veya bu topluluktan olan kimse.
- * (Küçük ç ile) Cimri.

Çingene borcu

- * Tutarı pek önemli olmamakla birlikte ufak ve dağınık borçların bütünü.

Çingene çergesi

- * Derme çatma ve pis bir yer.

Çingene çergesinde musandıra ne arar

- * yoksul bir kimseden ne beklenir?.

Çingene düğünü

- * Gürültülü toplantı.

Çingene kavgası

- * Önemsiz bir sorun üzerine başlayıp gittikçe kızışan, yakası açılmadık küfürlere yol açan kavga.

Çingene palamudu

- * Palamut balığının yavrusu.

Çingene parası

- * Bozuk para, ufaklık.

Çingene pembesi

- * Göz alıcı, çiğ pembe renk.
- * Bu renkte olan.

Çingenece

- * Çingene dili.
- * (Küçük ç ile) Çingeneye yaraşır (biçiminde), çingene gibi.

çingeneleşme

- * Çingeneleşmek işi.

çingeneleşmek

- * Cimrice davranışlarda bulunmak.

Çingenelik

- * Çingene olma durumu.
- * (Küçük ç ile) Arsızca aç gözlülük, cimrilik.

çini

- * Duvarları kaplayıp süslemek için kullanılan, bir yüzü sırlı ve genellikle çiçek resimleriyle bezeli, pişmiş, balçık levha, fayans.
- * Sırlı ve süslü, pişmiş balçıktan yapılmış olan.

çini döşemek

- * bir yeri çini ile kaplamak.

çini mürekkebi

- * Simsiyah, ince ve solmaz bir is mürekkebi.

çinici

- * Çini yapan veya satan kimse.

çinicilik

- * Çini yapma sanatı.

çinili

- * Çinisi olan, çinilerle bezenmiş olan.

çinisiz

- * Çinisi olmayan.

çinke

- * Sağlam, sert taş.
- * En ufak parça.
- * Benek.

çinko

- * Atom numarası 30, atom ağırlığı 65,37, mavimsi beyaz renkte olan sert bir element, tutya. Kısaltması Zn.
- * Bu elementten yapılmış.

çinko

- * Tombala oyununda kartın bir veya iki sırasını doldurunca kazandığını bildiren ve açıkça söylenen söz.
- * Tombala oyununda kartın bir veya iki sırasını doldurana verilen ödül.

çinkograf

- * Çinkografi ustası.

çinkografi

- * Çoğaltılmak istenilen resim veya yazıların kalıbını çinko üzerine çıkarma sanatı.

Çinli

* Çin milletinden veya bu milletin soyundan olan (kimse).

çintiyan

* İçi astarlı, uzun kadın donu, kadın şalvan.

çip

* Milimetrik yüzeyler üzerinde on binlerce devre elemanından oluşan ve son derece karmaşık elektronik devrelerin yerleştirildiği, genellikle silikon gibi yarı iletken bir malzemeden yapılmış ince bir dilim.

çipil

* (göz için) Ağnrlı ve kirpikleri dökülmüş.

çipilleşme

* Çipilleşmek işi.

çipilleşmek

* Gözleri çipil duruma gelmek.

çipilti

* Yağmur serpintisi.

çipo

* Gemiği istenilen bir yerde tutmak için bir zincirle denize atılan, iki veya daha çok kolu bulunan gemi demiri.

çipura

* Karagöz balığına benzer, eti beyaz bir Akdeniz balığı (Aurata aurata).

çir

* Kayısı, erik, zerdali gibi meyvelerin kurusu.

çirçirci

* Çirçir yapan kimse.

çiriş

* Çiriş otunun kökünün öğütülmesiyle yapılan ve su ile kanılarak tutkal gibi kullanılan esmer, sarı bir toz.

çiriş gibi

* yapışkan ve acı.

çiriş otu

* Zambakgillerden, beyaz çiçekli bir bitki (Asphodelus).

çirişçi

* Çiriş yapan ve satan kimse.

çirişçi çanağı

* Çiriş hazırlamakta kullanılan derin kap.

* Acı ve kurumuş, zehir gibi.

çirişçilik

* Çirişçinin işi veya mesleği.

çirişleme

* Çirişlemek işi.

çirişlemek

* Çiriş sürmek.

çirişlenme

* Çirişlenmek işi veya durumu.

* Nişastanın ve bazı inorganik tuzların etkisi ile granüller yapısının bozulması, su alarak şişmesi, kristal özelliğini kaybetmesi ve viskozite ve enzimlere karşı hassasiyetinin artması.

çirışlenmek

* Çirış sürülmek.

çirışli

* Çirış sürülmüş.

* İnceliği kola ile örtülmüş (bez, kumaş).

çirkef

* Pis ve bulanık su.

* İğrenç ve bulaşkan (kimse veya şey).

çirkefçe

* Çirkefe yakışır bir biçimde (olan).

çirkefe (çamura) taş atmak (veya çirkefi üzerine sıçratmak)

* edepsiz bir kimsenin tepkisine yol açacak bir davranışta bulunmak.

çirkefleşme

* Çirkefleşmek işi.

çirkeleşmek

* Çirkef durumuna gelmek.

çirkefli

* İğrenç ve pis durumda bulunan.

çirkeflik

* Çirkef olma durumu veya çirkefçe davranış.

çirkin

* Göze veya kulağa hoş gelmeyen, güzel karşıtı.

* Yakışık almayan.

* Karanlık, dalavereli, şüpheli.

çirkin kaçmak

* hoş olmayan bir durum olmak.

çirkince

* Çirkinine yakın, çirkin bir biçimde (olan).

çirkinleşme

* Çirkinleşmek işi.

çirkinleşmek

* Çirkin bir duruma gelmek.

çirkinleştirme

* Çirkinleştirmek işi.

çirkinleştirmek

* Çirkin bir duruma getirmek.

çirkinlik

* Çirkin olma durumu.

* Çirkin olanın niteliği.

çirkinseme

* Çirkinsemek işi.

çirkinsemek

* Bir şeyi çirkin bulmak.

çiroz

* Yumurtasını atarak zayıflamış uskumru balığı ve bunun kurutulmuşu.

* Çok zayıf kimse.

çirozlaşma

* Çirozlaşmak işi veya durumu.

çirozlaşmak

* (uskumru için) Yumurtasını atarak zayıflamak.

* Çok zayıflamak.

çirozluk

* Çiroz olmaya elverişli.

* Zayıflık, kuruluk.

çis

* Bazı bitkilerden sızan ve katlaşıarak sarımtırak bir cisim durumuna gelen bir çeşit şekerli öz su, kudret helvası.

çisc

* İnce yağmur, çisenti.

çiseleme

* Çiselemek işi.

çiselemek

* (yağmur) İnce ince yağmak.

çiseme

* Çisemek işi.

çisemek

* Çiselemek.

çisenti

* Toz gibi ince yağın (yağmur).

çiskin

* Çiseleyen yağmurdan hafifçe ıslanmış.

* Çiseleyen yağmur.

çiş

* (çocuk dilinde) Sidik.

çiş etmek

* işemek.

çişi gelmek

* işeyeceği gelmek.

çişik

* Tavşan yavrusu.

çit

* Bağ, bahçe, bostan gibi yerlerin çevresine çalı, kamış, ağaç dalı gibi şeylerden çekilen duvar.

çit

* Pamuktan dokunmuş basma.

* Baş örtüsü, yazma, yemeni.

çit sarmaşığı

* Çit sarmaşığıgillerin örnek bitkisi olan, daha çok tarla kenarlarında yetişen, beyaz çiçekli, tüysüz ve uzun saphı, sanlıcı, çok yıllık ve otsu bir bitki (Convolvulus sepium).

çit sarmaşığıgiller

* Bitişik taç yapraklı iki çeneklilerden, çit sarmaşığı, kakhaha çiçeğı, mahmude, küsküt gibi bitkileri içine alan bir familya.

çita

* Etçil memeliler sınıfının etçiller takımının kedigiller familyasından bir hayvan.

çitar

* İpek ve pamukla dokunan bir tür kumaş.

çitari

* İzmaritgillerden, üzerinde sarı çizgiler bulunan, en büyüğü yarım kiloyu aşmayan, kılçıklı bir balık (Boxsalpa).

* Bir tür ince dokunmuş, çizgili kumaş.

çiten

* Saman taşımak için arabalara konulan ince dallardan örölmüş büyük sepet veya çit.

* Kuzu ağılı.

çiti

* Çitmek işi.

çiti yapmak

* saçları, çitilmiş tarakla taramak.

* çitilemek.

çitileme

* Çitilemek işi.

çitilemek

* Kirini çıkarmak için çamaşırın iki yanını ele alıp birbirine sürmek.

çitilenme

* Çitilenmek işi.

çitilenmek

* Çitilemek işine konu olmak.

çitili

* Çitilenmiş olan.

çitilmek

* Çitmek işine konu olmak.

çitişme

* Çitişmek işi.

çitişmek

* Birbirine geçip pekişmek.

çitlembik

* Kara ağaçgillerden, mercimekten az büyük, buruk lezzette meyvesi olan bir ağaç, melengiç (Celtis).

çitlembik gibi

* ufak tefek, esmer ve sevimli.

çitleme

* Çitlemek işi.

çitlemek

- * Kabak çekirdeği, fıstık gibi şeylerin kabuklarını çıkararak yemek.
- * Çitle çevirmek.

çitme

- * Çitmek işi.

çitmek

- * Bir araya getirmek, birleştirmek.
- * Kumaştaki deliği örerek kapamak.
- * Tarağın dişlerini iplikle bağlayıp sıkıştırmak.
- * Çitilemek.

çitmik

- * Üzüm salkımının küçük dalı.
- * İki parmak ucu ile alınan miktar, çimdik.

çivi

- * İki şeyi birbirine tutturmak için çakılan, ucu sivri, başlı, metal veya ağaçtan yapılmış ufak çubuk.
- * Kalkan balığının üzerindeki düğmeye benzer kemiksi oluşum.

çivi çıkar, ama yeri kalır

- * gönül yarası kapansa da unutulmaz.

çivi çiviye söker

- * güçlü bir şey kendisi güçlü olan başka bir şeyle veya durumla etkisiz bırakılır.

çivi gibi

- * çok sağlam ve çevik (insan).
- * çok soğuk.

çivi gibi olmak

- * çok üşümek, donmak.

çivi kesmek

- * çok üşümek.

çivi kestirmek

- * çok üşütmek.

çivi kırmak

- * ayakkabıların içinden çıkan çivi uçlarını bir âletle kesip raspa ile eğileyerek köselenin içine gömmek.

çivi sokmak (veya sürmek)

- * bir işin olmasında engel, güçlük çıkarmak.

çivi yazısı

- * Eski Farsların, Medlerin ve Asurluların kullandığı yazı.

çivi yukarı

- * Yağlı güreşte hasmı ayaklarından yakalayıp tepesi üstü diktikten sonra sırtını yere getirerek yenme yolu.

çivici

- * Çivi satan kimse.
- * Topu sert olarak karşı alana dikine indiren oyuncu.

çivicilik

- * Çivi yapıp satma işi.

çividî

* Çivit renginde olan.

çivileme

- * Çivilemek işi.
- * Dımdık ve ayaküstü bir durumda (denize atlama).
- * Topu karşı alana dikine indirmeye yarayan sert vuruş.

çivilemek

- * Bir şeyi bir yere çivi ile tutturmak, mıhlamak.
- * Vurmak, öldürmek.
- * Olduğu yerde hareketsiz bırakmak.
- * Aynı noktaya sürekli olarak bakmak.
- * Sabitleştirmek, kesin olarak yerleştirmek.

çivilenme

- * Çivilenmek işi.

çivilenmek

- * Çivi ile tutturulmak, mıhlanmak.
- * Bir yerde hareketsiz kalmak.

çiviletme

- * Çiviletmek işi.

çiviletmek

- * Çivi çaktırmak.

çivili

- * Çivisi olan.
- * Çivi çakılarak yapılmış.
- * Çivi ile bir yere tutturulmuş.
- * Çeşitli spor oyunlarında giyilen bir ayakkabı türü.

çivisiz

- * Çivisi olmayan veya çivilenmemiş olan.

çivisiz kalkan

- * Vücudunda çivi yerine benekleri bulunan, eti çok lezzetli kalkan balığı cinsi.

çivit

* Eskiden çivit otundan, bugün yapay yollarla elde edilen, mavi renkli, sarılığını gidermek için çamaşının son suyuna karıştırılan toz boya.

çivit mavisi

- * Çivit rengindeki mavi.

çivit otu

- * Baklagillerden, yapraklarından çivit çıkarılan bitki türü (İndigofera).
- * Turpgillerden, yapraklarından mavi boya çıkarılan bitki (İsalis tinctoria).

çivit rengi

- * Bir tür koyu mavi renk.
- * Bu renkte olan.

çivitleme

- * Çivilemek işi.

çivitlemek

- * Çamaşırı çivitli suya sokup sarılığını gidermek.

çivitlenme

- * Çivitlenmek işi.

çivitlenmek

* Çivitlemek işine konu olmak.

çivitli

* İçinde çivit bulunan.

* Çivitli sudan geçirilmiş olan (çamaşır).

çivitsiz

* Çividi olmayan veya çivitlenmemiş olan.

çiy

* Havada buğu durumundayken akşamın ve gecenin serinliğiyle yerde veya bitkilerde toplanan küçük su damlaları, şebnem.

çiyleme

* Hafif ve ince yağın yağmur, çisenti.

çiylemek

* Yağmur çiselemek.

çizdirme

* Çizdirmek işi.

çizdirmek

* Çizmek işini yaptırmak.

çizecek

* Ağacı çizmeye yarayan, çember kesitli, ucu sivri ve ağaç saplı el aracı.

çizelge

* Çizgilerle bölümlere ayrılmış kâğıt, cetvel.

çizge

* Bir olayın çeşitli durumlarını göstermeye veya birkaç şey arasında karşılaştırma yapmaya yarayan çizgilerden oluşmuş biçim, grafik.

çizgi

* Çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz, çizici, hat.

* Yüz ve vücut hatlarının her biri.

* Bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim.

* Temel.

* Bir durumdan başka bir duruma atlanan, geçilen yer, sınır.

çizgi çekmek

* bir noktayı hat biçiminde çeşitli yönde uzatmak.

* bitirmek, sona erdirmek.

çizgi film

* Bir konuyla ilgili olarak kişilerinin hareketlerini belirtecek yolda art arda çizilmiş resimlerden oluşan sinema filmi.

çizgi ölçek

* Plân veya haritanın alt köşesinde yatay bir çizgi ile gösterilen, harita üzerindeki uzunluğun gerçekte ne kadar uzunluğa karşılık olduğunu belirten ve bunun çizgi üzerinde işaretlenmesiyle elde edilen ölçek.

çizgi resim

* Yalnız çizgilerle yapılmış resim.

çizgi roman

* Konuyu ve olaylar zincirini kesintisiz olarak resimleme yöntemiyle okuyucuya sunan anlatım tarzı.

çizgileme

* Çizgilemek işi.

çizgilemek

* Çizgi çekmek, çizgi çizmek.

çizgilenme

* Çizgilenmek işi veya durumu.

çizgilenmek

* Çizgi meydana gelmek.

çizgileşme

* Çizgileşmek işi veya durumu.

çizgileşmek

* Çizgi durumuna gelmek.

çizgili

* Üzerinde çizgi bulunan.

çizgilik

* Çizgi çizmeye yarar tahta, cetvel tahtası.

çizginme

* Çizginmek işi veya durumu.

çizginmek

* Bir şeyin etrafında dönüp durmak.

* Tereddüt etmek.

çizgisel

* Çizgi ile gösterilmiş.

çizgisiz

* Üzerinde çizgi olmayan.

çizi

* Çizgi.

* Saban demirinin toprakta bıraktığı iz.

* Tutum, davranış.

çizici

* Çizen.

* Tarlada haşhaş kozalaklarını afyon almak için çizen kimse.

çizicilik

* Çizicinin işi.

çizik

* Çizilmiş.

* Çizgi.

çizik çizik

* Çizikle dolu.

çizikli

* Çizikleri olan.

çiziktirme

* Çiziktirmek işi.

çiziktirmek

- * Çabucak çizmek.
- * Baştan savma yazmak.

çizili

- * Çizilmiş olan.

çiziliş

- * Çizilmek işi veya biçimi.

çizilme

- * Çizilmek işi.

çizilmek

- * Çizmek işine konu olmak.

çizim

- * Belli bir kurala göre ve genellikle yalnız cetvel ve pergel yardımıyla bir şeklin çizilmesi.

çizimci

- * Çizim yapan kimse.

çizin çizim

- * Çizgi durumunda, sırayla.

çizinti

- * Ufak sıyrık.
- * Bir yazıda üzeri çizilen yer.

çiziş

- * Çizmek işi veya biçimi.

çizme

- * Koncu diz kapaklarına kadar çıkan bir çeşit ayakkabı.

çizme

- * Çizmek işi.

çizmecisi

- * Çizme yapan veya satan kimse.

çizmecilik

- * Çizme yapma veya satma işi.

çizmeden yukarı çıkmak

- * bilmediği, aklının ermediği, yetkisi dışındaki bir işe karışmak.

çizmek

- * Çizgi çekmek.
- * Resmini yapmak, resmetmek.
- * Çizgiler hâlinde belirtmek, desenini yapmak.
- * Çizgi hâlinde berelemek.
- * Geçersiz kılmak için üzerine çizgi çekmek.

çizmeleri çekmek

- * bir işe girişmek.

çizmeli

- * Çizmesi olan.

çoban

- * Davar, koyun, keçi, sığır, manda sürülerini güdüp otlatan kimse.

* Bkz. Çulpan.

çoban aldı bağa gitti, kurt aldı dağa gitti

* malını, varlığını başkaları kullandı, kendisine bir şey kalmadı.

çoban böreği

* Haşlanmış patateslerin sütle püre hâline getirilmesi, malzemenin doğranmış soğanla kavrulması, üzerine et suyu, kıyma ve nane eklenerek pişirilmesiyle hazırlanan börek.

çoban kebabı

* Taş kebabına benzeyen yoğurtlu et yemeği.

çoban köpeği

* Sürüyü koruyan iri cins köpek.

çoban kulübesinde padişah rüyası görmek

* içinde bulunduğu duruma uygun düşmeyen düşler kurmak.

çoban merhemi

* Terementi ve mum yağı ile yapılmış yara merhemi.

çoban salatası

* Domates, salatalık ve biberler küçük küçük doğranarak yapılan soğanlı salata.

Çoban Yıldızı

* Venüs, Çulpan.

çobanaldatan

* Çobanaldatangillerden, kanatları sivri, kuyruğu uzun bir kuş türü, keçisağan, dağ kırlangıcı (Caprimulgus europeus).

çobanaldatangiller

* En iyi bilinen türü çobanaldatan olan, kuşlar sınıfının gök kuzgunumsular takımının bir familyası.

çobançantası

* Turpgillerden, yemişleri torbayı andıran bir yaban bitkisi (Capsella bursa pastoris).

çobandağarcığı

* Turpgillerden yabancı bir bitki, kuş ekmeği (Thlaspi).

çobandeğneği

* Kara buğdaygillerden, beyaz veya pembe çiçekli, yürek biçimi yapraklı, otsu bir kır bitkisi (Polygonum aviculare).

çobandüdüğü

* İki çeneklilerden, sap ve yapraklarında keskin bir koku ve acı bir tat olan, nemli yerlerde yetişen bir bitki, meyhaneci otu (Asarum europaeum).

çobanın gönlü olursa tekeden yağ (süt veya köremez) çıkarır

* bir işi bitirecek kişi, isterse olmayacak gibi görünen işlere çözüm yolu bulur.

çobaniğnesi

* İtır çiçeği cinsinden kokulu bir bitki (Geranium).

çobanlama

* Kır yaşantısının ve özellikle çobanların aşk ve yaşayışlarını anlatan edebiyat türü, pastoral.

çobanlık

* Çoban olma durumu veya çobanın gördüğü iş.

* Çobana verilen ücret.

çobanlık etmek

* çoban olarak çalışmak, hayvan gütmek.

çobanpüskülü

* Çobanpüskülügillerden, bir süs bitkisi (Ilex aquifolium).

çobanpüskülügiller

* İki çeneklilerden, örnek bitkisi çobanpüskülü olan bitki familyası.

çobansüzgeci

* Yoğurt otu.

çobantarağı

* Maydanozgillerden, tarlalarda çok rastlanılan, beyaz çiçekli bir bitki (Scandix).

çobantuzluğu

* Sarı çalı.

çocuğu olmak

* çocuğu doğmak.

çocuğumsu

* Çocuksu.

çocuk

* Küçük yaştaki oğlan veya kız.

* Soy bakımından oğul veya kız, evlât.

* Bebeklik çağı ile erginlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan insan.

* Genç erkek.

* Büyüklere yakışmayacak biçimde düşüncesizce davranan kimse.

* (büyükler arasında daha az yaşlılar için) İnsan.

* (küçümseme yolu) Belli bir işte yeteri kadar tecrübesi ve yeteneği olmayan kimse.

çocuk aldırma

* (kadın) karnındaki bebeği hekime ameliyatla aldırma.

çocuk bahçesi

* Çocukların gezinmesi, oyun oynaması ve hava alması için yapılmış bahçe.

çocuk bakıcı

* Bkz. çocuk bakıcısı.

çocuk bakıcısı

* Çocuk bakımı ile görevlendirilmiş kız veya kadın.

çocuk bezi

* Bebeklerin altına bağlanan bez.

çocuk bilimci

* Çocuk bilimi uzmanı, pedolog.

çocuk bilimi

* Konu olarak çocuğu alıp her bakımdan inceleyerek özelliklerini belirten bilim, pedoloji.

çocuk dili

* Çocukların belli birtakım seslerden, basitleştirilmiş kurallardan, örneklemelemlerden yararlanarak kullandıkları dil.

çocuk dünyaya getirmek

* çocuk doğurmak.

çocuk düşürmek

* (gebe kadın) çocuğunu vaktinden önce ve ölü olarak doğurmak, düşük yapmak.

çocuk gibi

- * yetenekleri gelişmemiş, çocuk kalmış.
- * kolay kanar, kolay inanır.

çocuk gibi sevinmek

- * çok sevinmek.

çocuk işi

- * Kolay veya önemsiz iş.

çocuk kalmak

- * büyümüş olmasına rağmen çocukça düşünceler taşıyıp çocuk gibi davranmak.

çocuk olmak

- * çocuklaşmak.

çocuk oyuncuğu

- * Önem verilecek değerde olmayan.
- * Kolay iş.

çocuk oyuncuğu hâline getirmek

- * yeteneksiz kimseler kanşarak bir işi değerdinden düşürmek.

çocuk oyunu

- * Çocukların oynadığı oyun.
- * Basit ve sıradan bir olay veya durumun olmadığını ifade etmek için söylenir.

çocuk peydahlamak

- * (evli olmayan kadın) gebe kalmak.

çocuk ruhlu

- * Çocuklara benzeyen bir iç dünyası olan, çocuksu davranışları olan.

çocuk yapmak

- * (isteyerek) çocuğu olmak.

çocuk yetiştirmek

- * çocuğu topluma yararlı bir duruma getirmek.

çocuk yuvası

- * Genellikle çalışan kadınların küçük çocuklarını sabah bırakıp akşam aldıkları bakım evi, kreş.

çocukcağz

- * Kendisine karşı şefkat ve acıma duyulan kız.

çocukça

- * Çocuğa yakışır (biçimde), çocuk gibi.

çocukçu

- * Çocuk sağlığı ve hastalıkları doktoru.

çocukla çocuk, büyükle büyük olmak

- * içinde bulunulan yere veya çevredeki insanlara uymak.

çocuklar!

- * arkadaşlar!.

çocuklaşma

- * Çocuklaşmak işi.

çocuklaşmak

* Çocuk gibi davranışlarda bulunmak.

çocuklaştırma

* Çocuklaştırmak işi.

çocuklaştırmak

* Çocuklaşmasına yol açmak.

çocuklu

* Çocuğu olan.

çocukluğu tutmak

* çocuksu davranışlarda bulunmak.

çocukluk

* Çocuk olma durumu.

* İnsan hayatının bebeklikle ergenlik arasındaki dönemi.

* Çocukça davranış.

çocukluk etmek

* çocukça davranışlarda bulunmak.

* gereğı gibi düşünmeden tecrübesizce davranmak.

çocuksu

* Çocuk gibi, çocukça olan, çocuğa benzeyen.

çocuksuluk

* Çocuksu olma durumu.

çocuksuz

* Çocuğu olmayan.

çocuksuzluk

* Çocuksuz olma durumu.

çocuktan al haberi

* bir aile sorunu veya ailece gizli tutulan bir şey, çocukların rastgele söyledikleri bir sözle anlaşıldığında söylenir.

çoğalış

* Çoğalmak işi veya biçimi.

çoğalma

* Çok duruma gelme, artma.

çoğalmak

* Azken çok olmak, çok duruma gelmek.

çoğaltıcı

* Çoğaltma işini gerçekleştiren düzenek.

çoğaltım

* Çoğaltmak işi.

* Asıl kopya ile aynı özellikleri taşıyan yeni bir kopyayı tek işlemde elde etme.

çoğaltış

* Çoğaltmak işi veya biçimi.

çoğaltma

* Çoğaltmak işi.

* Çok duruma getirme, teksir.

çoğaltma makinesi

* Özel bir kâğıt üzerine yazılmış yazıyı çoğaltmaya yarayan makine, teksir makinesi, müstensih.

çoğaltmak

* Miktarını, sayısını, ölçüsünü artırmak.

* Çoğaltma makinesi kullanılarak sayısını artırmak, teksir etmek.

çoğu

* Çoğu zaman, çok defa.

* Bir şeyin büyük bölümü.

* Çok kimse.

çoğu gitti, azı kaldı

* yapılmakta olan işin en önemli, en güç bölümü bitti, az ve önemsiz bölümü kaldı.

çoğu kez

* Birçok kere, defalarca.

çoğu zarar, azı karar

* "aşırıya kaçmamalı" anlamında kullanılır.

çoğul

* Kelimelerin belirli eklerle birden çok varlığı veya kişiyi bildirme biçimi, çokluk: Ordular. Geldik. Evlerimiz gibi.

çoğul eki

* Çokluk eki.

çoğul ekleri

* Çokluk ekleri.

çoğulcu

* Çoğulculukla ilgili olan, plüralist: Çoğulcu görüş.

* Çoğulculuk yanlısı olan (kimse), plüralist.

çoğulculuk

* Çeşitli eğilimlerin, düşüncelerin, yönetimde etkisini kabul eden siyasî yöntem, plüralizm.

çoğullama

* Çoğullamak işi.

çoğullamak

* Çoğul duruma getirmek.

çoğullaştırma

* Çoğullaştırmak işi.

çoğullaştırmak

* Bir kelimeyi çokluk ifade edecek biçime getirmek.

çoğulluk

* Çoğul olma durumu.

çoğumsama

* Çoğumsamak işi.

çoğumsamak

* Bir şeyin düşünülenden daha çok olduğu yargısına varmak, çok görmek, çok bulmak.

çoğun

* Çok kez, sık sık, ekseriya.

çoğunca

* En çoğu, ekseri.

çoğunluk

* Sayı üstünlüğü, ekseriyet.

çoğunlukla

* Çoğunluğa dayanılarak.

* Çoğu zaman, çoğu kez.

çoğurcuk

* Sığırık kuşunun başka bir adı, çekirge kuşu (Sturnus vulgaris).

çok

* Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı.

* Sayı, güçlük, süre vb. bakımından aşrılık bildirir.

çok anlamlı

* Çok anlamlılıkla ilgili olan.

çok anlamlılık

* Bir kelimenin birçok anlamlar bildirme niteliği.

çok ayaklılar

* Eklem bacaklı böceklerin, çıyan gibi, her eklemde bir veya iki çift ayağı olan takımı.

çok çok

* En çok, en son, olsa olsa.

çok düzlemlı

* Birkaç düzlemin birbirini kesmesiyle oluşmuş (açı).

çok eşli

* Aynı zamanda birçok kadınla evli olan (erkek) veya birçok erkekle evli olan (kadın), poligram.

çok eşlilik

* Karı veya kocadan herhangi birinin birden çok sayıda olmasının toplumsal olarak onayladığı evlilik biçimi, poligami.

çok fazlı

* Birden çok fazı bulunan (akım, sistem).

çok geçmeden

* kısa bir süre sonra.

çok gelmek

* gereğinden fazla olmak.

* çekilmez ve katlanılmaz olmak.

çok görmek

* esirgemek.

* bir kimsenin bir davranışını yadırgamak.

çok gözeli

* Bkz. çok hücreli.

çok hücreli

* Yapısında birden çok hücre bulunan (hayvan veya bitki).

çok hücreliler

* Yapısında birden çok hücre bulunan bitki ve hayvanlar.

çok karılı

* Bkz. çok eşli.

çok karılılık

* Bir erkeğin kanunî olarak aynı zamanda iki veya daha çok sayıda kadınla evli olabildiği evlilik biçimi, polijini.

çok katlı otopark

* Katlannda araç park yerlerinin bulunduğu bina.

çok kısa dalga

* 2.9 m'den 3.4 m'ye kadar (104 megahertze kadar) olan radyo dalgaları.

çok kocalı

* Çok karılı.

çok kocalılık

* Çok karılılık.

çok ortaklı

* Birçok ortaktan oluşan (şirket), anonim.

çok partili

* Birden fazla partinin katılımı ile yaşanan siyasî hayat.

çok seslendirilmiş

* Çok sesli duruma getirilmiş.

çok sesli

* Çok seslilikle ilgili, polifonik.

* Dilde birçok sesi bildiren (harf), polifonik.

* Birçok değişik sesin bir araya gelmesiyle yapılan (müzik), polifonik.

çok seslilik

* Birçok sesi müziğe uygun olarak yazma sanatı, polifoni.

* Dilde bir harfin birden çok sesi karşılaması niteliği, polifoni.

çok söylemek

* gevezelik etmek.

çok sözlü

* Tatlı dilli, konuşkan.

çok şey!

* şaşma anlatır.

çok şükür!

* Tann'nın verdiği nimetlerden hoşnutluğu anlatır.

çok tanrıcı

* Birden çok tanrının varlığını benimseme.

çok tanrıcılık

* Birçok tanrının varlığı düşüncesini benimseyen inanç, politeizm, paganizm.

çok tasım

* Birinin vargısı ötekine öncül olmaya yaramak yoluyla birbirine bağlı bulunmayan birçok tasımdan oluşmuş kanıt.

çok terimli

* Aralarında artı (+) veya eksi (-) işareti bulunan birçok terimden oluşan cebir ile ilgili anlatım.

çok uluslu

- * (sanayi veya ticaret için) İki veya daha çok ulusla ilgili olan; çeşitli ulusların katıldığı ortaklık.

çok yanlı (veya yönlü)

- * İki'den çok yanı olan.
- * birçok konuda bilgi ve çalışması olan.

çok yıllık

- * Yıllarca toprak üstünde ve toprak altında canlılığını sürdürebilen bitki.
- * Çiçek açmadan önce birçok yıl yaşayan (bitki).

çok yüzlü

- * Bütün yüzleri birer çokgen olan şekil.

çokal

- * Savaşlarda giyilen zırh.

çokbilmiş

- * Her şeye aklı eren, zeki, akıllı.
- * Çıkarını bilen, kurnaz.

çokbilmişlik

- * Çok bilmiş olma durumu.

çokbilmişlik taslamak

- * kendini çokbilmiş gibi göstermek.

çokça

- * Çok olarak.
- * Aşırı, fazla.

çokçu

- * Çokçuluk öğretisini benimseyen (kimse), plüralist.

çokçuluk

- * Gerçekçiliğin açıklanmasında birden çok ilkenin temelde bulunduğu kabul eden öğretici, bircilik karşıtı, plüralizim.

çokgen

- * Açı oluşturacak biçimde dörtten çok kenardan oluşan kapalı düzlem.

çokları

- * Birçoğu.

çoklarınca

- * Birçok kimselerce, birçok kimse tarafından.

çokluk

- * Sayı veya ölçü yönünden çok olma durumu, kesret, ekseriyet.
- * Coğunluk.
- * Sık sık, çokça, çok kez, çoğu.

çokluk eki

- * Getirildiği kelimenin birden çok olduğunu anlatan ek.

çoklukla

- * Genellikle.

çokrağan

- * Gür kaynak.

çokrama

* Çokramak işi.

çokramak

* Fıkır fıkır kaynamak.

çoksamak

* Çok görmek.

çoktan (veya çoktandır)

* çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri.

çolak

* Eli veya kolu sakat olan.

çolaklık

* El veya kol sakatlığı.

çolpa

* Ayağı sakat olan.

* Beceriksiz, eli işe yakışmayan, acemi.

çolpalık

* Çolpa olma durumu.

Çolpan

* Bkz. Çulpan, Venüs.

çoluk çocuğa kanışmak

* evlenip çocukları dünyaya gelmek.

çoluk çocuk

* Çocuklarla birlikte aile topluluğu.

* Bir işte gereken tecrübeyi kazanmamış yaşça küçük kimseler, gençler.

çoluk çocuk elinde kalmak

* tecrübesiz, çok genç kişilerin eline geçmek.

çoluk çocuk sahibi olmak

* (erkek) evlenip eşi ve çocukları olmak.

çoluklu çocuklu

* Çoluk çocuğu olan.

çomak

* Değnek.

çomak sokmak (veya koymak)

* Bkz. tekerine çomak koymak.

çomaklama

* Çomaklamak işi.

çomaklamak

* Çomakla vurmak.

çomar

* İri köpek, çoban köpeği.

çopra

* Balık kılçığı.

* Sık çalılık veya sazlık.

 opra balığı

* Kayalıklarda yaşıyan, iri bıyıklı bir tatlı su balığı (Cobitis).

Çopur

* Yüzü  i ek hastalığından kalma küçük yara izleri taşıyan, aşırı  i ek bozuğu olan (kimse).

 opurina

* İzmarite benzer bir balık.

 opurlaşma

*  opurlaşmak işi.

 opurlaşmak

* Çopur duruma gelmek.

 opurlaştırma

*  opurlaştırmak işi.

 opurlaştırmak

* Çopur duruma getirmek.

 opurluk

*  i ek bozuğu olma durumu.

 or

* Hastalık, dert.

* Sığır vebası.

 orak

* Bitkisi iyi olmayan veya hiç bitki vermeyen, verimli olmayan.

* (su için) Acı.

* Toprak damlara çekilen su geçirmeyen killi toprak.

* Bazı toprakların yüzünde beyaz bir katman durumunda toplanan ve eskiden barut yapmakta kullanılan potaslı, s  tl   tuz.

* Verimsiz, kısır, bakımsız, yoksul.

 oraklaşma

*  oraklaşmak işi.

 oraklaşmak

*  orak duruma gelmek.

 oraklaştırma

*  oraklaştırmak işi.

 oraklaştırmak

*  orak duruma getirmek.

 oraklık

* (toprak için) Verimli olmama durumu.

* (su için) Acılık.

 orap

* Çeşitli ipliklerden     len, ayağa giyilen giyecek.

 orap kaçmak

*  orabın bir teli kopup     s   uzunlamasına a  lmak.

 orap   rmek

* Bkz. başına çorap   rmek.

 orap s  k  ğ   gibi gitmek (veya gelmek)

* başlayan bir iş veya birbirine bağlı birçok iş arka arkaya ve kolayca sürüp gitmek.

çorapçı

* Çorap ören veya satan kimse.

çorapçılık

* Çorap yapma işi.

* Çorap alıp satma işi.

çorba

* Sebzeyle veya etle hazırlanan sıcak, sulu içecek.

çorba etmek

* karıştırmak.

çorba gibi

* pek sulu (yemek).

çorba içmeye çağırarak

* yemek yemeye çağırarak.

çorba kaşığı

* Yemek yerken kullanılan tatlı kaşığından büyük kaşık.

çorba olmak

* Bkz. çorbaya dönmek.

çorba tabağı

* Çorba konmak için yapılan özel tabak.

çorbacı

* Çorba pişirip satan kimse.

* Taşrada halkın Hristiyan ileri gelenlerine verdiği unvan.

* Yeniçerilerde bir birlik komutanı.

* Tayfaların gemi sahibine verdikleri ad.

çorbacılık

* Çorba pişirip satma işi.

çorbada tuzu (veya maydanozu) bulunmak

* bir iş veya görevde az da olsa emeği geçmiş olmak.

çorbalık

* Çorba pişirmeye yarar.

çorbaya dönmek

* karmakansık duruma gelmek, içinden çıkılmaz bir durum almak.

çorbaya sinek düşmek

* işin tadı kaçmak, yeteri kadar iyi ve güzel olmadığı anlaşılmak.

çorlu

* Hastalıklı, dertli.

çorman

* Bkz. karman çorman.

çotanak

* Üzerinde birçok fındık bulunan dal.

çotira

* Çotiragillerden, dikenli, sert pullu, kısa ve geniş, siyaha yakın esmer bir balık (Balistes capriscus).

çotiragiller

- * Örnek hayvanı çotira olan kemikli balıklar familyası.

çotra

- * Ağaçtan yapılmış küçük su kabı.

çotuk

- * Dışarda kalmış ağaç kökü.
- * Kesilen ağacın topraktan yukarıda kalan bölümü.
- * Asma kütüğü, tevek.

çöğdürme

- * Çöğdürmek işi.

çöğdürmek

- * İşemek.
- * İleri doğru fişkırtmak.

çöğmek

- * Alçalmak, aşağıya inmek.

çöğüncek

- * Dayanma noktası ortada olan kaldıraç, tahterevalli.

çöğünme

- * Çöğünmek işi.

çöğünmek

- * Bir yanı inerken öbür yanı kalkmak.

çöğür

- * İri gövdeli, kısa saplı bir tür halk sazı.

çöğür

- * Maydanozgillerden bir çeşit dikenli yaban bitkisi.
- * Tohumdan yetişmiş küçük fidan.

çöğürcü

- * Çöğür (I) çalan kimse.

çökek

- * Çukur yer.
- * Bataklık, sazlık.

çökel

- * Taşan bir suyun çekildikten sonra bıraktığı tortu.
- * Çökelti, rüsup.

çökelek

- * Yağı alınmış süt veya yoğurdun kaynatılmasıyla elde edilen bir çeşit peynir, kesik, ekşimik.
- * Tortu.

çökelekli

- * İçinde çökelek bulunan, çökeleği olan.

çökelge

- * Bataklık, su kenarı, balçık.

çökelme

- * Çökelmek işi.

çökeltmek

* (bir sıvının içinde erimiş olan katı bir madde) Bir ayırıcın yardımıyla sıvı dibine çökmek, teressüp etmek.

çökelti

* Bir çökeltme sonunda bir sıvının dibine çöken katı madde, rüsup.

çökeltme

* Çökeltmek işi.

çökeltmek

* Çökelmeye uğratmak, çökmesini sağlamak.

çökermek

* Çökmesini sağlamak.

çökertme

* Çökertmek işi veya durumu.

* Bir tür halk oyunu.

* Bkz. cep.

çökertme

* Deniz dibine indirilerek üstüne balıklar geldiğinde köşelerinden çekilip kaldırılan ağ.

çökertmek

* Çöktürüp oturtmak.

* Bulunduğu yerde yere yıkmak.

* Moral bozmak, dağınıklığa yol açmak.

çökkün

* Çökmüş olan.

* Vücut, akıl ve ruhça gücü azalmış olan.

çökkünleşme

* Çökkünleşmek işi.

çökkünleşmek

* Çökkün duruma gelmek.

çökkünlük

* Çökkün olma durumu.

çökme

* Çökmek işi, inhitat.

* Bir kısım yerin alttan yıkılarak alçalması.

çökmek

* Bulunduğu düzeyden aşağı inmek, çukurlaşmak.

* Üzerinde bulunduğu yere yıkılmak.

* Çölmek.

* Oturmak, birdenbire oturmak.

* (deve, sığır vb. için) Olduğu yere oturmak.

* (şakak, avurt vb. için) İçeri doğru girmek, çukurlaşmak.

* İnerek kaplamak.

* (tortu) Dibe inmek.

* Sarsılıp dinçliğini yitirmek.

* Son bulmak, yıkılıp dağılmak.

* (duygu, durum vb.) Basmak, yayılmak.

* Yoğun bir biçimde duymak.

çöktürme

* Çöktürmek işi.

çöktürme havuzu

- * Pis suyu temizleme döşemelerine, yabancı maddelerin çöktürüldüğü havuz.

çöktürmek

- * Çökmesine yol açmak, çökmesine sebep olmak.

çökük

- * Çökmüş, çukurlaşmış, içeri çekilmiş.

çöküklük

- * Çökük olma durumu.

çöküm

- * Çökme biçimi, inhitat.

çöküntü

- * Çökme.
- * Çöken şeylerin kalıntısı, enkaz.
- * Suyun dibine çöken şeyler.
- * Jeolojik bir olay sonunda oluşan toprak çöküklüğü.
- * Uyarılara karşı duyarlılığın, iş yapabilme gücünün, kendine güvenin azalarak karamsarlığın, umutsuzluğun güçlenmesiyle ortaya çıkan aklı bozukluk, depresyon.
- * Gerileme, kriz.

çöküntü hendeği

- * Yer kabuğunun birbirine paralel olarak uzanan kırıklar veya basamaklı kırık dizileri arasındaki çökmüş bölümü, yer çöküntüsü.

çöküş

- * Çökmek işi veya biçimi, inhitat.
- * Yıkılma.
- * Çömelip yere oturuş.
- * Son bulma, mahvolma, inhitat.

çöküşme

- * Çöküşmek işi.

çöküşmek

- * Bir şeyin başına çöküp toplanmak.

çöl

- * Kumluk, susuz ve ıssız geniş arazi, sahra.

çöl tavuğu

çöl tavuğugiller

- * Omurgalılardan çöllerde yaşayan, uzun gövdeli, çarpık bacaklı kuşlar takımı (Pteroclididae).

çöle dönmek

- * harap olmak, bozulmak.

çölleşme

- * Çölleşmek işi.

çölleşmek

- * Özlü toprağı akıp çöl durumuna gelmek.
- * Verimsiz hâle gelmek.

çölleştirme

- * Çölleştirmek işi veya durumu.

çölleştirmek

* Çöl durumuna getirmek.

öllük

* ölu çok olan.
* orak.

ömçe

* Tahta kepçe.

ömeliş

* ömelmek işi veya biçimi.

ömelme

* ömelmek işi.

ömelmek

* Dizlerini bükerek topukları üzerine oturmak.

öeltme

* öeltmek işi veya durumu.

öeltmek

* ömelmek işini yaptırmak.

ömez

* Medreselerde müderrisin hizmetine bakan ve ondan ders alan öğrenci.
* Birinin kendi işini öğreterek yetiştirdiğı kimse.

ömezlik

* Müderrisin yanında öğrencilik etme.
* Birinin sözünden çıkmama, davranışlarına uyma durumu.

ömlek

* Toprak tencere.

ömlek hesabı

* Basit ve güvenilirmez hesap.

ömlek kebabı

* ömlek içinde pişirilen et yemeğı.

ömlekçi

* Çanak, çömlek, testi yapan veya satan kimse.

Çömlekçilik

* Çanak, çömlek, testi gibi şeyler yapma sanatı, seramikçilik.

ömlekleme

* ömlekleme işi.

ömleklemek

* ömlek işine konu olmak.

ömmek

* ömelmek.

öngöl

* Ufak bataklık, çamurlu küçük göl.

öp

* Saman inceliğinde herhangi bir sap, dal veya tahta parçası.
* Yararsız, pis veya zararlı olduğı için atılan ufak tefek şeylerin hepsi.

çöp arabası

- * Süprüntülerin, atıkların taşındığı araba.
- * İşe yaramaz, değersiz, kaba saba kimse.

çöp atlamaz

- * gözünden hiçbir şey kaçmayacak kadar titiz ve dikkatli (olan), aldatılamaz.

çöp gibi

- * çok ince, zayıf.

çöp kebabı

- * Kısa ve ince ağaç şişlere geçirilerek pişirilen et kebabı.

çöp kovası

- * Bkz. çöp torbası, çöp sepeti.

çöp sepeti

- * Büro ve evlerde çöpleri, atıkları koymaya yarayan kap.

çöp tenekesi

- * Çöplerin içinde toplandığı büyük kap.
- * Çöplük.
- * İşe yaramayan, kötü, berbat (şey).

çöp torbası

- * Evlerde içine çöplerin konduğu kâğıt veya plâstik torba.

çöpçatan

- * Kimin kiminle evleneceğini önceden kararlaştırıp gerçekleştirdiğine inanılan manevî güç.
- * Evlenmelerde aracılık eden kimse.

çöpçatanlık

- * Çöpçatanın işi.

çöpçü

- * Evlerden çöpleri toplayan veya sokakları süpüren temizlik işçisi.

çöpçülük

- * Çöpçünün yaptığı iş.

çöpe dönmek

- * çok zayıflamak.

çöpleme

- * Düğün çiçeğigillerden, kökleri iç sürdürücü olarak kullanılan, kara çöpleme, yeşil çöpleme ve sarı çöpleme gibi türleri olan bir bitki, marulcuk (Helleborus).

çöplenme

- * Çöplenmek işi.

çöplenmek

- * Çeşitli yiyeceklerden azar azar yemek.
- * Kendine ağızdan ufak tefek çıkarlar sağlamak.

çöplü

- * (üzüm vb. için) Sapı olan.
- * Çöple, süprüntüyle karışmış.

çöplüğü

- * her türlü yetkinin sınırsızca kullanıldığı yer.

çöplüğü

* her türlü yetkinin sınırsızca kullanıldığı yer.

çöplük

* Çöplerin atıldığı yer, süprüntülük, mezbele.

çöplük horozu

* Güzeli, çirkinini ayırt etmeyen kadın düşkünün erkek.

çöplükçü

* Çöplükleri satın alarak işe yarar madde ve malzemeleri yeniden değerlendirme için hazırlayan kimse.

çöplükçülük

* Çöplükçünün işi.

çöpsüz

* Çöpü olmayan.

çöpsüz üzüm

* Kusursuz ve uygun şey.

* Birlikte yaşayacak yakınları olmayan eş.

çöpten çelebi

* çok zayıf, güçsüz kişi.

çör çöp

* Bkz. çer çöp.

çördek

* Gabya mantileri üzerine bağlanan palanga, flok ve yan yelkenleri kandilisası.

çöre otu

* Bkz. çörek otu.

çörek

* Az yağlı, bazen şekerli ve yumurtalı, gevrekçe bir hamur işi.

* Bir gök cisminin tekerlek biçiminde görülen yüzü, kurs.

çörek mantarı

* Ormanlık alanlarda yetişen bir mantar.

çörek otu

* Düğün çiçeğigillerden bir bitki ve bunun çöreklerle çeşni katmak için ekilen, susam iriliğindeki siyah tohumu (*Nigella damascena*).

çörekçi

* Çörek yapan veya satan kimse.

çörekçilik

* Çörek yapıp, satma işi.

çöreklenme

* Çöreklenmek işi.

çöreklenmek

* (yılan için) Halka durumunda kıvrılıp toplanmak.

* Sürekli kalmak, yerleşmek.

* Bir duyguyu güçlü ve sürekli olarak duymak.

çöreklik

* Çörek yapmaya elverişli olan, çörek için ayrılmış olan.

çörkü

* Sayı boncuğu, abaküs.

çörten

* Dam çevresindeki yağmur sularını oluklardan alıp duvar temelinden uzağa akıtan, saçak kenarlarından dışarı doğru uzanmış ağaç oluk.

çörten gibi

* oluk gibi, çok gür bir biçimde.

çörtü

* Değirmende buğday teknesi oluğu.

çöven

* Kökü ve dalları, suyu sabun katılmış gibi köpürten, kir temizleyici bir bitki, sabun otu, helvacı kökü (Saponaria officinalis).

* Çevgen.

çöz

* Bumbar, bağırsak.

* Bumbarın yağı.

çözdürme

* Çözdürmek işi.

çözdürmek

* Çözmek işini yaptırmak.

çözelti

* Çözülme sonucu ortaya çıkan madde.

çözü

* Dokumacılıkta atkılann geçirildiği uzunlamasına ipler, arış.

çözgün

* Çözölmüş, dağılmış.

* (kar, buz için) Erimeye başlamış, yumuşamış.

çözgünlük

* Çözgün olma durumu.

çözme

* Çözmek işi.

* El tezgâhlarında dokunan, genellikle yatak, yorgan çarşafı yapmakta kullanılan ince bez.

çözmek

* Düğümlü, bağlı veya sanlı bir şeyi açmak.

* Düğmeyi iliğinden açmak.

* (saç için) Açmak.

* Çözgü ipini tezgâha yerleştirmek.

* (bulmaca, sorun vb. için) Bilinmeyen, gizli noktasını bulup onu açıklamak.

* Bir problemde aranan sonucu, belli ögeler yardımıyla ortaya çıkarmak, halletmek.

* Bir maddeyi bir çözücöde çözöndürmek, onun çözeltisini yapmak.

çözücü

* Çözmek işini yapan.

* Başka bir maddeyi çözmek özelliğı olan.

çözük

* Çözölmüş olan.

çözölme

- * Çözölmek işi.
- * Savaşta, gerideki savunma hattına çekilmek isteyen birliğin düşmandan sıyrılması.
- * Bir sesin boğumlanmasından sonra organların eski duruma geçmesi.
- * Kişilik veya karakter gibi bir bütünde birliğin bozulması durumu.

çözölmek

- * Çözmek işine konu olmak.
- * Gevşeyip yumuşamak, erimeye başlamak.
- * Birliğini, beraberliğini yitirmek, dağılmak, parçalanmak.
- * Gevşemek, güçsüz kalmak.
- * Dağılmak, çökmek.

çözölüm

- * Çözölmek işi, dağılım, bozgun.
- * Sinir merkezleri arasındaki iş birliği ve uyumun bozulup kesilmesi.

çözölüş

- * Çözölmek işi veya biçimi.
- * Eriyerek gevşeme.
- * Dağılış.
- * Yıkılış.

çözüm

- * Bir sorunun çözölmesinden alınan sonuç, hal.
- * Bir denklemde bilinmeyenlerin yerine konulunca o denklemi gerçekleştiren sayı veya sayılar.
- * Bir problemi çözmek için verilenler üzerinde yapılacak işlemlerin gösterilmesi.

çözüm yolu

- * Bir güçlüğü giderme çaresi.

çözömcü

- * Çözüm getiren kimse.

çözölme

- * Çözölme işi.
- * Herhangi bir konunun, bir nesnenin düşönce veya gerçeklikte kurucu parçalarına ayrılmak yoluyla yapısının, işleyişinin ve gelişim yasalarının ortaya konması işlemi.
- * Bir cümledeki kelimelerin hangi kelime türünden olduklarını veya özne, tümlec, yüklem görevlerinden hangisinde bulunduklarını belirtme, tahlil.
- * Bir maddenin birleşimindeki yalın cisimlerin niteliğini veya niceliğini anlamak için yapılan işlem, tahlil, analiz.
- * Bir sayıyı onluk ve birliklerine ayırıp, yazmak.
- * Bir metni belirli yöntemlere bağılı kalarak gözden geçirme, tahlil.

çözölme

- * Çözölme yoluyla bir şeyi incelemek, tahlil etmek, analiz etmek.
- * Anlamı ve niteliğı anlaşılamayan bir konuyu açıkladıktan sonra sonuca bağlamak, tahlil etmek, analiz etmek.

çözölme

- * Çözölme dayanan, çözölme ilgili, tahlil, analitik.

çözölme

- * Çözölme işi veya biçimi.

çözölme

- * Çözölme işi.

çözölme

- * Çözölme işine konu olmak.
- * Onluk sayma düzeninde, sayılar basamak değerlerine ayrılarak yazılmak.

Çözümleyici

* özümlemek işini yapan kimse.

özümleyiş

* özümlemek işi veya biçimi.

Çözümsel

* Çözümle ilgili, tahlili, analitik.

özümsüz

* özümü olmayan.

Çözümsüzlük

* özümü olmama durumu.

Çözündürme

* özündürmek işi.

özündürmek

* özünmesini sağlamak.

Çözünme

* özünmek işi.

* Bir sıvı ile karışan katı, sıvı veya gaz durumundaki bir maddenin bu sıvı içinde homojen bir bütün oluşturacak biçimde karışması.

özünmek

* Çözülmek işine konu olmak, dağılmak, erimek.

özüntü

* Çözülme, dağılma durumu.

özüş

* özmek işi veya biçimi.

özüşme

* özüşmek işi.

özüşmek

* (bir şeyi oluşturan ögeler) Birbirinden ayrılmak.

özyağı

* Karın boşluğundaki sindirim organları üzerinde bulunan ve onların üzerinden sıyrılarak veya kesilerek alınan yağ.

-çu

* Bkz. -c1 / -ci.

ubuğunu tıttırmek

* üzüntüsüz, kaygısız yaşamak.

ubuk

* Körpe dal.

* Değnek biçiminde ince, uzun ve sert olan şey.

* Tütün içmek için kullanılan uzun ağızlık.

* Kumaşta düz çizgi.

* Ana direkler üzerine sürülen ikinci ve üçüncü direk parçası.

ubuk ağacı

* Sütleğengillerden, içi delik olan dalları çubuk gibi kullanılan bir ağaçlık (Mabea).

ubuk makarna

* İnce, uzun, çubuk biçiminde dökülmüş ve fırınlanmış makarna.

çubuk odası

* Bkz. çubukluk.

çubukçu

* Çubuk yapıp satan kimse.

* Saraylarda ve büyük konaklarda tütün çubuklarını hazırlayan kimse.

çubuklama

* Çubuklamak işi.

çubuklamak

* Halı, kilim gibi örtülerin tozunu temizlemek veya şilte, pamuk gibi şeyleri kabartıp düzeltmek için üzerlerine değnek vurmaktır.

çubuklu

* Çubuğu olan.

* (kumaşta) Uzunlamasına çizgili.

çubukluk

* Çubuk saklanan uzun dolap.

çubuksuz

* Çubuğu olmayan.

çucu

* Semerci.

çuha

* Tüysüz ince, sık dokunmuş yün kumaş.

çuha çiçeği

* İki çeneklilerden, çok yıllık, değişik renkli çiçekleri ve rozet yaprakları olan, dere kenarlarında da yetişen bir süs bitkisi.

çuha çiçeğiller

* İki çeneklilerden, örneği çuha çiçeği olan bir bitki familyası.

çuhacılık

* Çuha dokuma işi.

çuhadar

* Bir dairenin dışardaki ayak işlerine bakan kimse.

çuhadarlık

* Çuhadarın işi.

çuhalı

* Çuhası olan.

çuhçuh

* (çocuk dilinde) Tren.

* Lokomotifin çalışırken çıkardığı ses.

çuka

* Akdeniz, Marmara ve Karadeniz'de yaşayan tekirlerin irisi.

çukur

* Çevresine göre aşağı çökmüş olan (yer).

* Çene ve yanaktaki gamze.

* Sin, mezar.

çukur açmak

* toprağı kazarak çukur yapmak.

çukura düşmek

* kötü ve uygunsuz bir duruma girmek.

çukurlanma

* Çukurlanmak işi.

çukurlanmak

* Çukur durumuna girmek veya çukurlu olmak.

çukurlaşma

* Çukurlaşmak işi.

çukurlaşmak

* Çukur duruma gelmek.

çukurlatma

* Çukurlatmak işi.

çukurlatmak

* Çukur durumuna getirmek veya çukurlu yapmak.

çukurlu

* Çukuru olan.

çukurluk

* Çukur olma durumu.

* Çukur yer.

çukurunu kazmak

* birinin felâketine yol açacak bir düzen kurmak.

çul

* Genellikle kıldan yapılmış kaba dokuma.

* Kıldan veya yünden yapılmış hayvan örtüsü.

* Giyim, giysi.

çul çaput

* Dokunmuş eski eşya veya eski giysi.

* Her türlü dokunmuş kumaş.

çul tutmaz

* giysi ve mal değeri bilmeyen, derbeder, serseri, avare (kimse).

çulcu

* Çul işleriyle uğraşan kimse.

çulha

* El tezgâhında bez dokuyan kimse.

çulha kuşu

* Bir iskete türü (Parus pendulinus).

çullama

* Çullamak işi.

* Tavşan ve kuzu eti ile kızartılmış hamur yemeğı.

çullamak

* Hayvana çul örtmek.

* Fırtınalı denizde dalgalar güverteye su atmak.

çullandırma

* Çullandırmak işi veya durumu.

çullandırmak

* Çullanmasına sebep olmak.

çullanış

* Çullanmak işi veya biçimi.

çullanma

* Çullanmak işi.

çullanmak

* Alta almak için birinin üzerine abanmak.

* Birini bezdirecek, bıktıracak kadar tedirgin edici olmak.

çulluk

* Çullukgillerden, Avrupa, Asya ve Kuzey Afrika'da yaşayan, 32 cm uzunluğunda, tüyleri kahverengi ve kül rengi, göçebe, eti için avlanan, uzun gagalı bir kuş, bekas (*Scolopax rusticola*).

çullukgiller

* Yağmur kuşlarının örnek hayvanı çulluk ve bataklık çulluğu olan alt familyası.

Çulpan

* Venüs.

çulsuz

* Çulu olmayan.

* Varlıksız, parasız.

çultar

* Eyerin veya palanın üzerine örtülen kilim, halı gibi örtü.

çultarı

* Bkz. çultar.

çulu düzmek (veya düzeltmek)

* giyimi kuşamı yenilemek.

* maddi durumu iyileşmek.

çupra

* Bkz. çopra.

çupra balığı

* Çipura.

çurçur

* Lâpina familyasından, eti pek sevilmeyen, küçük bir deniz balığı (*Crenilabrus*).

* Önemsiz, değersiz.

çurlatma

* Çurlatmak işi veya durumu.

çurlatmak

* Hızla, hızlandırmak.

çuşka

* Acı biber, kırmızı biber.

çuval

- * Pamuk, kenevir veya sentetik iplikten dokunmuş büyük torba.
- * Bir çuvalın alabileceği miktar.

çuval gibi

- * kaba ve seyrek (kumaş) veya bol ve ütüsüz (giysi).

çuvalcı

- * Çuval yapan veya satan kimse.
- * Tarım işlerinde ürünü çuvalara dolduran kimse.

çuvalcılık

- * Çuval yapıp satma işi.
- * Ürünü çuvala doldurma işi.

çuvaldız

- * Çuval gibi dokumalar dikmekte kullanılan, ucu yassı ve eğri, büyük iğne.

çuvallama

- * Çuvallamak işi veya durumu.

çuvallamak

- * Çuvala doldurmak.
- * Başaramamak.

çuvalanma

- * Çuvallanmak işi veya durumu.

çuvalanmak

- * Çuvallamak işine konu olmak.

çuvalatma

- * Çuvalatmak işi veya durumu.

çuvalatmak

- * Çuvallamasını sağlamak.

çuvalı

- * Çuvallanmış veya çuvalı olan.

çuvalsız

- * Çuvalı olmayan veya çuvallanmamış.

Çuvaş

soyundan olan kimse.

- * Çuvaşlara özgü olan.

Çuvaşça

- * Çuvaş Türkçesi.

-çü

- * Bkz. -cı / -ci.

çük

- * Erkeklik organı.

çükündür

- * Pancar.

çükür

- * Bir yüzü balta, bir yüzü kazma olan araç.

çünkü

- * Şundan dolayı, şu sebeple.

çürüğe çıkarmak

- * bir nesneyi işe yaramayacak durumda olmasından dolayı kullanmamak.

çürük

- * Çürümüş olan.
- * Sağlam ve dayanıklı olmayan.
- * Sağlam bir temele veya kanıtlara dayanmayan.
- * Gereği gibi işlemez, sakat.
- * Vurma veya sıkıştırma yüzünden vücutta oluşan mor leke.

çürük (veya çürüğe) çıkmak

- * birinin sağlam olmadığı anlaşılmak.
- * sağlık durumunun elverişsiz olması yüzünden askerlik ödevinden bağışlanmak.

çürük boya

- * Doğal olmayan ve basit kimyasal yollarla elde edilen boya.

çürük çarık

- * Sağlam olmayan, işe yaramaz.

çürük gaz

- * Otomobil vb. taşıt araçlarının egzozundan çıkan yanmış gaz.

çürük iş

- * Bozuk, kötü, işe yaramaz özellikleri olan durum veya iş.

çürük para

- * Ayarı düşük on akçe, sağ para karşısı.

çürük sakız

- * Çok kullanılan söz veya düşünce.

çürük tahtaya basmak

- * tedbirsizlik edip sonu tehlikeli olabilecek bir işe girişmek.

çürükçül

- * Doğal olarak hayvan ve bitki kalıntılarının üzerinde yaşayan ve onların çürümesine yol açan (bitki ve organizmalar), saprofit.

çürüklü

- * Çürüğü olan.

çürüklük

- * Çürük olma durumu.
- * İşe yaramayan maddelerin bırakıldığı yer.
- * Sakıncalı, şüpheli, belirsiz durum.

çürüksüz

- * Çürüğü olmayan.

çürüme

- * Çürümek işi.

çürümek

- * (bitki veya hayvan) Türlü etkilerle ve en çok mikropların etkisiyle, kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılmak.

- * Sağlamlığını, dayanıklılığını yitirmek.
- * Vurulma veya sıkışma yüzünden vücutta lekeler oluşmak.
- * (insan için) Yıpranmak, çökmek.

* (dava için) Temelsiz ve kanıtsız kalmak.

çürütme

* Çürütmek işi.

çürütmek

* Çürütmesine sebep olmak.

* (eti) Bayatlatıp gevrek bir duruma getirmek.

* Doğru olarak ileri sürülen bir düşüncenin, bir davanın boşluğunu, anlamsızlığını ortaya koymak.

çürütülme

* Çürütülmek işi veya durumu.

çürütülmek

* Çürütmek işine konu olmak.

* Doğru olarak ileri sürülen düşüncenin yanlışlığını, gerçeklere dayanmadığını ortaya çıkarmak.

çürütüş

* Çürütmek işi veya biçimi.

çürüyüş

* Çürümek işi veya biçimi.

çüş

* Yürüyen eşeği durdurmak için söylenen söz.

* Yakışsız bir davranış karşısında söylenen kaba bir söz.

D

* Döteryum'un kısaltması.

d D

* Türk alfabesinin beşinci harfi. De adı verilen bu harf ses bilimi bakımından ötümlü, patlayıcı diş eti ünsüzünü gösterir.

* Nota işaretleri harfle tanımlandığında re notasını gösterir.

* Romen rakamlarında beş yüz sayısını gösterir.

da / de

* (sonunda kalın ünlülü hece bulunan kelimelerden sonra da, ince ünlülü hece bulunan kelimelerden sonra de, biçimlerinde yazılır; yazıda, ta / te biçimi kullanılmaz.) Daha önce geçmiş bir cümle veya eş görevli öge ile sonraki arasında "-den başka" anlamıyla ilişki kurar.

* Azarlama, yalvarma, küçümseme, yakınma, övme anlamlarında iki cümleyi bağlar.

* Şart bildiren fiillerden sonra "bile, dahi" anlamına gelerek şartın geçerli olmadığını anlatır.

* Karşıt anlamlı cümleleri pekiştirerek bağlar.

* Bazı birleşik cümleleri "ama, fakat" anlamıyla birbirine bağlar.

* Bazı edat, bağlaç ve zarflardan sonra gelerek anlamı güçlendirir.

* Kendisinden önceki fiili zarf-fiil durumuna sokar.

* -erek, -ip ekli zarf-fiillerden sonra kullanılırsa temel fiilin oluş biçimini, önermenin nasıl oluştuğunu anlatır.

* Tekrarlanan iki isim, iki sıfat arasında kullanılırsa anlam güçlendirilmiş olur.

* Bir isteğe karşı olan fiili bağlamaya yarar.

* Tekrarlanan fiiller arasında süreklilik bildirir.

* Bir şeyin yerine geçebilen iki cümlelerin fiillerini birbirine bağlar.

* Tekrarlanan kelimelerin arasına girerek kuvvetli istek, direnme bildirir: Çocuk satıcıyı görünce şeker de şeker diye tutturdu ... cümlede da...da, de...de, da...de veya de...da biçimleriyle eş görevli ögeleri, "hem ... hem" anlamıyla bağlar.

-da / -de / , -ta / -te

* Bulunma hâli eki: oda-da, sokak-ta, ev-de, gök-te vb. Bazı örneklerde bu ek kalıplaşmıştır: gözde, sözde, ondalık.

-da - / -de-, -ta- / -te-

* Yansımalardan geçişsiz fiil türeten ek: fısıl-da-mak, çağıl-da-mak, gümbür-de-mek, fındır-de-mek vb.

Dadacı

- * Dadacılık akımına bağlı sanatçı, dadaist.

Dadacılık

- * Savaşa ve toplumsal düzensizliğe karşı baş kaldırmadan doğan bir sanat akımı, Dadaizm.
- * 1916'da dil ve estetik kurallarını tanımayan, kelimelerin anlamlarına değer vermeyen, anlatımda başıboş ve alabildiğine çağrışımlara dayanan bir yol izleyen, bile bile kapalılığa sapan bir çığır, Dadaizm.

Dadaist

- * Dadacı.

Dadaizm

- * Dadacılık.

dadandırma

- * Dadandırmak işi.

dadandırmak

- * Dadanmasına yol açmak.

dadanma

- * Dadanmak işi.

dadanmak

- * Tadını aldığı, hoşlandığı bir şeyi sık sık istemek.
- * Yarar, çıkar amacıyla veya alışkanlıkla bir yere sık sık uğramak.

dadaş

- * Erkek kardeş.
- * Delikanlı, yiğit kimse.
- * (doğu illerinde) Seslenme sözü olarak kullanılır.

dadaşlık

- * Dadaş olma durumu.

dadı

- * Çocuk bakımı ile görevlendirilmiş kadın.

dadı olmak

- * çocuk bakıcılığı görevini üstlenmek.

dadılık

- * Dadı olma durumu veya dadının yaptığı iş.

dadılık etmek

- * bebek veya çocuk bakıcılığı ile uğraşmak.
- * üzerine sorumluluk almak, göz kulak olmak, sahip çıkmak, sahiplenmek.

dağ

- * Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümlerine verilen ad.

dağ

- * Kızgın bir demirle vurulan damga, nişan.
- * İyileştirmek için vücudun hastalıklı bölümünde kızgın bir araçla yapılan yanık.
- * Büyük üzüntü, acı.

dağ (veya dağlar) gibi (kadar)

- * çok büyük, çok iri, çok güçlü.
- * pek çok.

dağ (veya dağlar) devirmek

* çok zor işleri başarmak.

dağ adamı

* Kaba saba kimse.

dağ anası

* Çok iri kadın, dağlar anası.

dağ ardında olsun da, yer altında olmasın

* yaşasın da uzakta olsun.

dağ armudu

* Yabanî armut, ahlat.

dağ aslanı

* Puma.

dağ ayısı

* Dağlarda yaşayan yabanî ve tehlikeli ayı cinsi.

* Şehir yaşayışına alışmamış çok kaba kimse.

dağ başı

* Dağ doruğu.

* Şehir dışı; ıssız yer.

dağ bayır

* İnişli çıkışlı yer, kır.

dağ birliği

* Dağ şartlarına göre eğitilmiş askerî birlik.

dağ çamı

* Dağda yetişen çam türü.

dağ çayı

* Bkz. ada çayı.

dağ çayırı

* Dağlık bölgelerde derin ve rutubetli toprağa sahip alanlarda gelişen tabii çayır.

dağ çileği

* Dağda yetişen çilek, yaban çileği.

dağ dağ üstüne olur, ev ev üstüne olmaz

* aynı evde oturan iki aile arasında er geç birtakım anlaşmazlıklar çıkar.

dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur

* ne kadar uzak düşmüş olurlarsa olsunlar, insanlar günün birinde birbirleriyle karşılaşabilirler.

dağ dalak otu

* 5-10 cm yükseklikte, yere yatık ve çiçekleri soluk sarı renkli bir dalak otu türü (Teucrium montana).

dağ doğura doğura bir fare doğurmuş

* büyük şeyler beklenen bir işten önemsiz bir sonuç alınınca söylenir.

dağ elması

* Yabanî elma.

dağ eriği

* Yabanî erik.

dağ eteği

* Dağ yamacının alt bölümü.

dağ evi

* Dağlık yerlerde kurulmuş ev.

* Şehirlerin kirli havasından uzaklaşmak, tabiat varlıklarından ve güzelliklerinden yararlanmak için yapılmış ev.

dağ gölü

* Dağlar arasındaki çukur alanlarda akan suların birikimi ile oluşan göl.

dağ havası

* Yüksek yerlerdeki serin ve temiz hava.

dağ iklimi

* Sert, kuru ve soğuk havanın hâkim olduğu iklim türü.

dağ ispinozu

* Sırtı kara benekli, karnı beyaz, erkeğinin gerdanı portakal renginde, ağaçlık yerlerde yaşayan ispinozgillerden bir kuş.

dağ keçisi

* Boynuzlugiller familyasından, ufak sürüler hâlinde yaşayan, çok çevik bir antilop türü, elik (*Rupicapra tragus*).

dağ kestanesi

* Amerika'nın sıcak bölgelerinde yetişen sert yapılı ağaç ve bu ağacın meyvesi (*Sloane berteriana*).

dağ kırlangıcı

* Çobanaldatan, keçisağan.

dağ kolu

* Sıradağlardan her iki yöne doğru uzanan dağ sırtı.

dağ koyunu

* Yabanî koyun.

dağ köyü

* Dağlık yerlerde kurulmuş yerleşim yeri.

dağ lâlesi

* Dügün çiçeğigillerden, mor renkli, çan biçimi tüylü çiçekleri olan otsu bir bitki, anemon (*Anemone vulgaris*).

dağ merası

* Dağlar arasında kalan hayvan otlatmaya elverişli bölge.

dağ nanesi

* Yüksekliği 20-50 cm arasında olan, sık beyaz tüylü, kuvvetli nane kokulu, çok yıllık ve otsu bir bitki (*Cyclotrichium niveum*).

dağ oluşu

* Yer kabuğunun belli yerlerinde kıvrılma, kınılma ve yükselme olayları sonucu dağların oluşunu inceleyen bilim kolu, orojeni.

dağ otlağı

* Dağ merası.

dağ serçesi

* Serçeğigillerden, orman ve bahçelerde yaşayan sırtı kahverengi, karnı kül rengi ve beyaz olan bir tür serçe (*Passer montanus*).

dağ sıçanı

* Kemiriciler takımının sincapgiller familyasından postu beğenilen bir memeli türü (Marmota marmota).

dağ taş

- * Şehir dışındaki her yer.
- * Çok fazla.

dağ tavuğu

- * Bkz. çil (I).

dağ topu

- * Katır sırtında taşınan küçük top.

dağ yolu

- * Dağ eteklerinden geçen vasıfsız yol.

dağ yürümezse, abdal yürür

- * büyüklük taslayan birinden bitecek bir işimiz varsa, biz onun ayağına gidip işimizi görmeliyiz.

dağa çıkmak

- * eşkiyalık etmek veya hükûmete karşı gelmek için dağlara çekilmek.

dağa kaldırmak

- * birini, herhangi bir amaçla, zorla dağa veya ıssız bir yere götürüp orada tutmak.

dağalası

- * Eti kırmızı bir çeşit küçük ala balık (Salmo alpinus).

dağar

- * Ağzı yayvan, dibi dar toprak kap.
- * Dağarcık.

dağarcığı yüklü

- * bilgisi çok olan, bilgili.

dağarcığına atmak

- * bir bilgiyi eski bilgilerine katmak, zihnine yerleştirmek.

dağarcığındakini çıkarmak

- * hazırladığı bir sözü söylemek.

dağarcık

- * Meşin torba.
- * Bilginin biriktiği yer, bellek.
- * Repertuar.

dağarcıkta bir şey kalmamak

- * her şeyi tüketmek, bitirmek.

dağcı

- * Dağa tırmanma sporu yapan kimse, alpinist.

dağcıl

- * Dağ şartlarına ve iklimine göre yetiştirilen bitki.

dağcılık

- * Dağa tırmanma sporu, alpinizm.

dağda bağı var, yüreğinde dağın var

- * malı mülkü veya evlâdı olanlar kaygı ve tasadan uzak olamazlar.

dağda büyümüş

- * kaba ve görgüsüz kimse.

dağdağa

* Gürültü, patırtı, telâş, karmakarışık durum, sıkıntı.

dağdağalı

* Gürültülü patırtılı.

dağdağasız

* Gürültüsüz, patırtısız, sessiz ve sakin (yer veya ortam).

dağdan gelip bağdakini kovmak

* sonradan geldiği bir yerde eskiden beri burada bulunan kişinin yerini almaya çalışmak.

dağdan inme

* çok kaba saba kimse.

dağılım

* Dağılarak birbirinden ayrılma.

* Bir toplumda veya kümede incelenen bir veya birçok özelliğin zamana, yere veya seçilen herhangi bir

değişkene göre hesaplanan sayısal ve oransal dağılışı.

* Ulusal gelirin toplumun bireyleri veya kesimleri arasındaki dağılışı.

* Mal üretiminde, katkıda bulunanlara, üretilen mallardan herhangi bir ölçüde verilmesi, dağıtılması.

* Çağrışım.

* Bir ses biriminin, anlam biriminin veya dizimin değişik kullanım veya bağlamlardaki çevrelerinin tümü.

* Birleşiminde kütle içinde tamamen eşit olarak dağılmış gerçek veya koloidal eriyik biçiminde başka bir

madde bulunan katı, sıvı veya gaz durumundaki bütün cisimlere verilen ad.

dağılış

* Dağılmak işi veya biçimi, çözülme.

* Yıkılış, çöküş.

dağılma

* Dağılmak işi.

* Sınırlı bölgelere toplanmış birlik, gereç ve kuruluşların düşman saldırısına karşı daha iyi korunmalarını sağlamak amacıyla birbirlerinden uzaklaştırılmaları.

* Aynı silâhla aynı hedefe atılan mermilerin, barut haklarının ve başka şartların değişmesi yüzünden ayrı ayrı noktalara vurması.

dağılmak

* Toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak.

* Değer ve birimler belli etkenlerle, oranlı olarak bölünmek.

* Parçalanarak yayılmak, ufalanmak.

* Kaşık duruma gelmek, düzeni bozulmak.

* Birliği beraberliği bozulmak.

* Bir topluluğun, kuruluşun varlığı son bulmak, fesholunmak, münfesi olmak.

* Etkisi, gücü azalmak.

dağınık

* Geniş bir alana yayılmış olan.

* Bir arada olmayan, birbiriyle bağlantısı olmayan.

* Düzeni bozuk, kaşık.

* Düzensiz, düzenli olmayan, tertipsiz.

* Düşüncelerini toparlayamayan.

dağınık gözenek

* Ağaç başkesitindeki gözeneklerin dengeli düzende dağılım gösterme hâli.

dağınık ışık

* Bir sahnenin aydınlatılmasında genel aydınlanmayı sağlayan veya sahnenin genel aydınlanma derecesini artırmakta kullanılan ışık.

dağınıkça

* Biraz dağılmış, dağınık gibi.

dağınıklık

* Dağınık olma durumu.

dağını

* Karışık, gelişigüzel atılmış öteberi.

Dağıstanlı

* Kuzeydoğu Kafkasya'daki Dağıstan Federe Cumhuriyeti halkından olan kimse.

dağıtıcı

* Mektup, gazete vb. şeyleri dolaşarak dağıtan kimse, müvezzi.

* Motorlarda yüksek gerilimli akımı çalışma sırasına göre bujilere yayıp gönderen aygıt, distribütör.

dağıtıcılık

* Dağıtma işi.

dağıtık

* Kendinden geçmiş, sarhoş.

dağıtılma

* Dağıtılmak işi.

dağıtılmak

* Dağıtmak işi yapılmak, tevzi edilmek.

dağıtım

* Dağıtmak işi, tevzi.

* Bir merkezden çeşitli yerlere göndermek işi.

dağıtım bürosu

* Dağıtım işinin yapıldığı büro.

dağıtım evi

* Dağıtım işiyle uğraşan kuruluş merkezi.

dağıtımcı

* Dağıtım işiyle uğraşan kimse veya kuruluş.

dağıtımcılık

* Dağıtımcının işi.

dağıtış

* Dağıtmak işi veya biçimi.

dağıtma

* Dağıtmak işi, tevzi etme.

dağıtmak

* Toplu durumda bulunan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak.

* Belli bir orana göre bölüştürmek, pay etmek, tevzi etmek.

* Bir şeyin veya bir yerin düzenini bozmak.

* Güçlü bir vuruşla büyük bir zarara yol açmak.

* Bir topluluğun varlığına son vermek, feshetmek.

* Kurulu bir düzeni bozmak.

* Etkisini, gücünü azaltmak, gidermek.

* İletmek, ulaştırmak.

dağı

* Dağlık bölgelerde söylenen türkülerin makamı.

dağlağı

* Dağlama aracı.

dağlama

* Dağlamak işi.

dağlama resim

* Tahta üzerine kızgın demirle yapılan bir tür resim, yakma resmi, pirogravür.

dağlamak

* Kızgın bir demirle hayvan derisine damga vurmak.

* Akan kanı dindirmek veya hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir yerini kızdırılmış bir metal araçla yakmak.

* (çok sıcak, soğuk veya acı bir şey) Yakmak.

* Acısı yüreğine işlemek.

dağlanış

* Dağlanma işi veya biçimi.

dağlanma

* Dağlanmak işi.

dağlanmak

* Dağlamak işine konu olmak.

dağlar anası

* Çok iri kadın, dağ anası.

dağlara düşmek

* büyük bir üzüntü dolayısıyla insanlardan kaçıp ıssız yerlerde yaşamak.

dağlara taşlara

* kötü bir durumdan söz edilirken "hepimizden ırak olsun" anlamında söylenir.

dağların misafır aldığı mevsim

* yaz mevsimi.

dağların şenliği (veya dağların gelin anası)

* ayı, kaba, anlayışsız kimse.

dağlatış

* Dağlatmak işi veya biçimi.

dağlatma

* Dağlatmak işi.

dağlatmak

* Dağlamak işini yaptırmak.

dağlayış

* Dağlamak işi veya biçimi.

dağlı

* Dağlık bölge halkından olan.

* Kaba saba, görgüsüz.

* Dağa ait.

dağlı

* Dağlanmış olan.

dağlıç

* Kıvrıcık koç ile Karaman koyununun birleşmesinden doğan melez koyun.

dağlık

* Birçok dağın bulunduğu, dağlarla kaplı (bölge).

dah

* Bkz. deh.

dah etmek

* sürmek, yürütmek.

daha

* Şimdiye kadar, henüz.

* Olana ek olarak, olana katarak.

* Kendisinden sonra üçüncü kişi iyelik eki alan bir sıfatla birlikte sözü edilen konuda en önemli durumu belirtmek için kullanılır.

* Bundan başka, bunun dışında.

daha bir

* Değişik, farklı.

daha da

* karşılaştırma derecesini vurgular.

daha daha

* "Başka neler oldu?" anlamında kullanılır.

daha iyisi can sağlığı

* "bulunabileceklerin en iyisi oldu" anlamında kullanılır.

daha neler!

* "hiç öyle şey olur mu!" anlamında kullanılır.

dahası

* (bir şeye) Fazlası, ilâvesi.

dahası var

* bir konuda bilinmesi gereken başka şeyler de olduğunu anlatmak için kullanılır.

dahdah

* (çocuk dilinde) At.

dahi

* Da, de.

* "Bile" anlamında şart bildiren fiillerden sonra gelerek şartın geçerli olmadığını bildirir.

dâhi

* Olağanüstü yeteneği ve yaratıcı gücü olan (kimse).

dâhice

* Dâhiye yakışır (biçimde).

dahil

* Bir işe karışmış olma, karışma.

dâhil

* İç, içeri.

* İçinde olmak üzere, ile birlikte.

dâhil etmek

* içine almak, katmak.

dâhil olmak

* katılmak, girmek veya içinde olmak.

dâhilen

* İçeriden, içten.
* (ilâçlar için) İçip, yutularak.

dâhilî

* İçle ilgili.

dâhilî deniz

* Bkz. iç deniz.

dâhilî harp

* Bkz. iç savaş.

dâhilî nizamname

* İç tüzük.

dâhilî talimatname

* İç yönetmelik.

dâhilik

* Dâhi olma durumu, deha.

dâhiliye

* (devlet yönetiminde) İç işleri.
* Vücudun iç hastalıklarıyla ilgili hekimlik kolu.
* İç hastalıklarıyla ilgili hastahane bölümü.

dâhiliye mütehasısı

* İç hastalıkları uzmanı.

dâhiliye subayı

* Askerî okul, hastahane gibi kuruluşlarda iç yönetimde görevli subay.

dâhiliyeci

* İç hastalıkları uzmanı.

dâhiyane

* Dâhiye yakıştır (biçimde), dâhice.

dahletme

* Dahletmek işi.

dahletmek

* Karışmak, burnunu sokmak; sataşmak.

dahra

* Bkz. tahrâ.

daim

* Sürekli, sonsuz.

daim etmek (veya eylemek)

* sürekli kılmak.

daim olmak

* süre durmak, sürüp gitmek, devam etmek.

daima

* Her vakit, sürekli olarak.

daimî

* Sürekli, kalıcı, temelli, gedikli.

dair

* Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.

daire

* Bir çemberin içinde kalan düzlem parçası.
* Bir yapının konut olarak kullanılan bölümlerinden her biri, kat.
* Belirli devlet işlerini çevirmekle görevli kuruluşlardan her biri ve bunların içinde çalışıkları yapı.
* Bir yapı veya gemide belli bir işe ayrılmış bölüm.
* (soyut kavramlar için) Belli sınır, ölçü.
* Saz takımında usul vurmaya yarayan tef.

daire kesmesi

* Bir dairenin iki yarı çapı ile aralarındaki yayın çevrelediği alan.

daire parçası

* Bir dairenin bir kirişi ile o kirişin yayı arasında kalan parçası.

daireli

* Dairesi olan.

dairesel

* Daire ile ilgili, daire biçiminde olan.

dairesiz

* Dairesi olmayan.

dairevî

* Dairesel.

-daki / -deki, -taki / -teki

* İsimden sıfat yapma eki: dağ-daki ev, bahçe-deki ağaçlar, iç-teki masa, uzak-taki akrabamız vb.

dakik

* Düzenli işleyen.
* Zamanı kullanmada çok dikkatli olan, her şeyi zamanında yapmaya özen gösteren.

dakika

* Bir saatlik zamanın altmışta biri.
* Bir derecenin altmışta biri.
* An, zaman.

dakikane

* Tam zamanında, dakik olarak.
* Sadık bir biçimde.

dakikası dakikasına

* tam zamanında.

dakikası dakikasına uymaz

* her an başka bir ruh durumu gösterir.

dakikasında

* Hemen o anda, anında.

daktilo

* Yazı makinesi.
* Yazı makinesi ile yazmayı meslek edinen kimse.

daktilo etmek

* yazı makinesiyle yazmak.

daktilo kâğıdı

* Daktilo yazılan için kullanılan kâğıt.

daktilo makinesi

* Yazı makinesi.

daktilo masası

* Üzerinde daktilo ile yazı yazılan özel masa.

daktilo şeridi

* Daktilodaki harflerin beyaz kâğıt üzerinde daha iyi okunmasını sağlayan karbonlu şerit.

daktilograf

* Yazı makinesi ile yazı yazan kimse, daktilo.

daktilografi

* Yazı makinesi ile yazı yazma işi.

daktiloluk

* Daktilo olma durumu.

daktiloskopi

* Parmak izine dayanarak kimlik belirleme yöntemi.

daktilotekni

* Suçlunun parmak izlerini belirleme, kimliğini araştırma ve bulmaya yarayan yöntemlerin bütünü.

dal

* Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri.

* Kol, bölüm.

* Canlıların bölümlenmesinde, sınıfların bir araya gelmesiyle oluşan birlik, şube.

dal

* Arka, sırt.

* Kol.

* Boyun, ense; omuz.

dal

* Çıplak, yalın.

dal

* Zaman belirten kelimelerin başına getirildiğinde kelimenin anlamını güçlendirir.

dal

* Arap alfabesinde de harfi.

dal budak salmak

* karmaşık bir biçimde yayılıp genişlemek.

* soy yönünden genişleyip yayılmak.

dal gibi

* ince uzun yapılı.

dal gibi kalmak

* (vücudu) çok zayıflamak.

dal vermek

* dayanmak, yaslanmak.

dal yarak

* Budalalığı yüzünden her zaman densizlik eden kimse.

dala çıka

* büyük güçlüklerle.

dalak

* Midenin arkasında, diyaframın altında, sol böbreğin üstünde, yassı, uzunca, akyuvar üreten ve yıpranmış al yuvarları toplayan, damarlı gevşek bir dokudan oluşmuş organ.

* Omurgalı hayvanlarda lenf bezine benzeyen ve kan damarları çok olan bir organ.

* Bal peteği.

* Tekerlek biçimindeki kaşar peyniri.

dalak kestirmek

* sıtmadan büyümüş dalağı eski bir usulle tedavi ettirmek.

dalak otu

* Ballıbabagillerden, Akdeniz çevresinde kuru yerlerde yetiştirilen, yüz kadar türü bulunan, güçlendirici, uyarıcı ve yara sağaltıcı olarak kullanılan otsu veya odunsu bitki, duvar sedefi (Teucrium chamaedrys).

dalâlet

* Sapın, sapkınılı, doğru yoldan ayrılmak.

dalâlete düşmek

* doğru yoldan ayrılmak, sapkınlık etmek.

dalama

* Dalamak işi.

dalamak

* (köpek, kurt gibi ısırıcı hayvanlar için) Dişlemek, ısırarak.

* (zehirli böcek, ısırgan otu gibi yakıcı maddesi bulunan şeyler veya sert kumaş için) Dokunarak teni acıtmak veya kaşındırmak.

dalan

* Lobi.

* Biçim, şekil.

dalancı

* Lobici.

dalancılık

* Dalancının işi veya mesleği.

dalap olmak

* (dişi hayvan, özellikle kısırak) Erkek istemek.

dalaş

* Kavga, gürültülü bağnşıp çağnşıma.

dalaşma

* Dalaşmak işi veya durumu, dalaş.

dalaşmak

* (köpekler) Boğuşup birbirini ısırarak.

* Ağız kavgası etmek.

dalavere

* Yalan dolanla gizlice görülen kötü iş, gizli oyun.

dalavere çevirmek (veya döndürmek)

* yalan dolanla gizlice kötü iş görmek.

dalavereci

* Çıkartı için hileye başvuran (kimse).

dalaverecilik

* Dalavereci olma durumu.

dalbastı

* Bir tür iri, aşılı kiraz.

dalcık

* Ana dalın kollarından her biri, küçük dal.

daldalan

* Arka arkaya, peşi sıra.

daldan dala

* Oradan oraya, düzensiz, kararsız.

daldan dala konmak

* sık sık iş, konu veya düşünce değiştirmek.

daldırılma

* Daldırılmak işi.

daldırılmak

* Daldırmak işine konu olmak.

daldırış

* Daldırma işi veya biçimi.

daldırma

* Daldırmak işi.

* Bir dalı gövdeden ayırmadan toprağa gömerek köklenmesini sağlama yolu.

* Bu yolla daldırılan dal.

daldırma

* Cam veya seramikten yapılmış bir çeşit kulplu kap.

daldırmak

* Dalmak işini yaptırmak, dalmasına sebep olmak.

* Dalmak.

daldırtma

* Daldırtmak işi.

daldırtmak

* Daldırmasını sağlamak.

daldız

* Marangozların kullandığı ağaç oymaya yarayan oluklu demir alet.

* Ağaçtan oyulmuş anı kovana.

* Ağaçtan oyulmuş yayık.

* Petekten bal almak için kullanılan demir kepçe, demir bıçak.

dalfes

* Üstünde sarık bulunmayan, sansız fes.

dalfidan

* Taze ve yeni fidan.

dalfidan boylu

* İnce, uzun ve yeni dal gibi boyu olan.

dalga

* Deniz veya göl gibi geniş su yüzeylerinde genellikle rüzgârın, depremin vb. nin etkisiyle oluşan kıvrımlı

hareket.

- * (sıcak, soğuk, moda için) Belli bir süre etkili olan dönem.
- * Titreşimin bir ortam içinde yayılma hareketi.
- * Bir yüzeydeki kıvrım.
- * Saçların kıvrım genişliği.
- * Gizli iş, dalavere.
- * Esrar, eroin vb. uyuşturucu maddelerin verdiği keyif durumu.
- * Dalgınlık.
- * Geçici sevgili.
- * Macera, meşru olmayan kazanç veya aşk ilişkisi.

dalga bandı

* Hem radyo hem de optik dalgaları kapsayan bant.

dalga boyu

* Yan yana iki dalga sırtı arasında kalan ve uzunluğu yerine göre birkaç metreden birkaç yüz metreye kadar ulaşabilen yatay uzaklık.

* Devirli hareketlerde bir devir içindeki hareketin yayıldığı uzaklık.

dalga çukuru

* Biribiri ardından gelen iki dalga arasında oluşan çukur bölge.

dalga dalga

- * (renk için) Açıklı koyulu.
- * Düzgün olmayan, alçaklı, yüksekli.
- * (saç için) Kıvrımlı.

dalga geçmek

- * üzerinde durulması gereken işle ilgilenmeyerek, başka şeyler düşünmek.
- * eğlenmek, alay etmek.
- * geçici sevgi ilişkisi kurmak, gönül eğlendirmek.

dalga genliği

* Dalganın en yüksek noktası ile sıfır noktası arasındaki nicelik.

dalga hızı

* Dalga boyunun dalga periyoduna oranı.

dalga kuşağı

* Aynı frekansı içeren dalgalar bütünlüğü.

dalga periyodu

* Dalgaların arka arkaya iki tepesinin belli bir noktadan geçiş süresi.

dalga saymak

- * boş ve aylak durmak.
- * yersiz ve gereksiz şeylerle uğraşmak.

dalga sırtı

* Dalganın iki yanındaki çukurlar arasındaki yüksek kesimi.

dalga tepesi

* Dalganın en yüksek noktası.

dalga uzunluğu

* Dalga boyu.

dalga yüksekliği

* Denizlerde dalga çukuru ile dalga tepesi arasındaki düşey mesafe.

dalgacı

* İşine gereken önem ve dikkati göstermeyen.

dalgacı Mahmut

* yapılması gerekli bir işi benimsemeyen, kaytarıcı.

dalgacık

* Küçük dalga.

dalgacılık

* Dalgacı olma durumu, kaytarıcılık.

dalgakıran

* Kıyı kuruluşlarını, tekneleri, dalgaların yıpratıcı etkisinden korumak veya gemilerin yük alıp boşaltmasını sağlamak amacıyla liman ve iskele önlerine yapılan uzun set.

dalgalandırıcı

* Bir sıvıyı veya ortamı dalgalanmaya sürükleyici.

dalgalandırış

* Dalgalandırmak işi veya biçimi.

dalgalandırma

* Dalgalandırmak işi.

dalgalandırmak

* Dalgalı duruma getirmek.

dalgalanış

* Dalgalanma işi veya biçimi.

dalgalanma

* Dalgalanmak işi.

* Mal fiyatlarının türlü sebeplerle inişi veya çıkışı.

* Bir toplumda uyumsuzluktan doğan karışıklık.

* Koşu durumunda, dizlerin hafif bükülmesinden ve kolların gevşek olarak öne yukarı doğru kaldırılmasından sonra, dizlerin gerilerek gövdenin doğrulmasıyla vücudun diz, kalça, bel, sırt, baş ve kollarda geliştirdiği bir dalga hareketi.

dalgalanmak

* Dalga oluşmak.

* Hareket durumunda olmak, kıpırdamak.

* (renk için) Ton değiştirmek.

dalgalanmaya bırakmak

* paranın gerçek değerini bulması için girişimde bulunmadan beklemek.

* bir konu için girişimde bulunmadan beklemek.

dalgalı

* Dalgası olan.

* Dalga dalga görünen.

* (saç için) Kıvrımlı.

* (renk için) Açıklı koyulu.

* Belli dalga boylarını alabilen.

dalgalı akım

* Bir çevrimde akış yönü sürekli değişen akım, alternatif akım.

dalgalı akım üretici

* Dalgalı elektrik akımı veren üreteç, alternatör.

dalgaölçer

* Oluşan dalgaların yüksekliğini ve derinliğini, çukurunu ölçen alet.

dalgasına taş atmak

* işini bozmak, keyfini kaçırmak.

dalgasını taşlamak

* (birinin) işini bozmak.

dalgasız

* Dalgası olmayan.

dalğaya düşmek (veya gelmek)

* yanılmak, dalgınlıkla unutmak.

dalğaya getirmek

* birinin dalgınlığından yararlanarak onu kandırmak.

dalgayı başa almak

* gemi veya sandalın başını dalgaların geldiği yöne çevirmek.

dalgı

* Gaflet, aymazlık.

dalgıç

* Genellikle özel donanımla su yüzeyi altında çalışmayı meslek edinen kimse, balık adam, kurbağa adam.

* Birinden habersiz bir şey almak huyunda olan kimse.

dalgıç böcekler

* Sivrisinek kurtçuklarına saldırarak yok eden, durgun sularda yaşayan kın kanatlılar familyası.

dalgıç elbisesi

* Dalgıçların su altında hareketlerini engellemeden vücutlarını çeşitli etkenlerden korumak için özel olarak yapılmış elbise.

dalgıç gözlüğü

* Su altında görmeyi sağlayan ve içine su girmeyecek biçimde yapılmış gözlük.

dalgıç kuşları

* Gagalın bir kılıfla örtülü, kanatları ve kuyruğu kısa, ayakları perdeli, iyi yüzen ve dalan bazı kuşları içine alan kuşlar takımı.

dalgıç kuşu

* Dalgıç kuşlarından, Amerika ve Avrupa'nın kuzeyinde yaşayan bir hayvan (*Colymbus glacialis*).

dalgıç kuşugiller

* Kuşlar sınıfının dalgıç kuşları takımına giren bir familya.

dalgıç tüpü

* Dalgıçların su altında uzun süre kalmaları için solunum yapmalarını sağlayan tüp.

dalgıçlık

* Dalgıcının mesleği.

dalgın

* Çevresinde olup bitenleri fark edemeyecek kadar düşüncelere dalmış olan veya dikkatini belirli bir konu üzerinde toplayamayan, gafil.

* Kendinden geçmiş.

dalgın dalgın

* Çevresiyle ilgilenmeden, düşünceli olarak.

dalgınca

* Dalgın bir biçimde, dalgın olarak.

dalgınlaşma

* Dalgınlaşmak işi.

dalgınlaşmak

* Dalgın duruma gelmek.

dalgınlaştırma

* Dalgınlaştırmak işi.

dalgınlaştırmak

* Dalgın duruma getirmek.

dalgınlığına gelmek

* dalgınlık dolayısıyla fark edememek.

dalgınlığına getirmek

* birinin dalgınlığından yararlanıp kendi isteğini gerçekleştirmek.

dalgınlık

* Dalgın olma durumu veya dalgınca davranış.

* Derin uyku durumu.

dalgır

* Bir yüzeyde renk dalgalanması sonucu görülen parlaklık, meneviş, hare.

dalgündüz

* Güpegündüz.

dalcı

* Su altına dalan (kimse, hayvan).

-dalık / -delik

* İsimden isim ve sıfat üreten birleşik ek: On-dalık, gün-delik vb.

dalina basmak

* hoşlanmadığı şeyleri yaparak birini kızdırmak.

dalina binmek

* bir kimseye bir iş yaptırmak için asılmak, musallat olmak, sıkıştırmak.

dalınc

* Güzel bir görünüş, bir düşünce karşısında kendinden geçercesine sessiz bir coşkuya dalma, istiğrak.

dalıp çıkmak

* (deniz, göl gibi yerlerde) suyun içinde kaybolup yeniden görünmek.

* (deniz, göl gibi yerlerde) az süre kalmak.

* birçok yerlere girmek.

dalıp gitmek

* bir düşünce veya hayal ile bulunduğu ortamdan uzaklaşmak.

dalış

* Dalmak işi veya biçimi.

* Topu yakalamak amacıyla savunmadaki bir oyuncunun yatay olarak sıçraması, plonjon.

daliz

* İç kulaktaki kemik dolambacın orta bölümü.

dalkavuk

* Kendisine çıkar ve yarar sağlayacak olanlara aşırı bir saygı ve hayranlık göstererek yaranmak isteyen kimse, şaklaban.

* Saraylarda devlet büyüklerini nükteli sözlerle eğlendiren kimse.

dalkavukça

* Dalkavuk gibi, dalkavuğa yakışır (biçimde).

dalkavuklaşma

* Dalkavuklaşmak işi.

dalkavuklaşmak

* Dalkavukça davranmaya başlamak.

dalkavukluk

* Dalkavuk olma durumu veya dalkavukça davranış, şaklabanlık.

dalkavukluk etmek

* dalkavuğa yakışır biçimde davranmak.

dalkılıç

* Kılıcını çekmiş olan.

* Kılıcını çekmiş olarak, yalın kılıç.

dalkıran

* Kabuk böcekleri familyasından, fındık ağaçlarında yaşayan kın kanatlı böcek (Anisandrus dispar).

* Zorlu esen rüzgâr.

dalkurutan

* Kabuk altındaki odun katında oyuklar açarak dişbudak sürgünlerini ve zeytin dallarını kurutan kın kanatlı böcek (Hylesinus oleiperda).

dallama

* Dallamak işi.

dallamak

* Budamak.

dallandırma

* Dallandırmak işi.

dallandırmak

* Dallanmasına yol açmak.

* Bir işi, bir sorunu büyütüp karışık duruma getirmek.

dallanıp budaklanmak veya (bir işi) dallandırıp budaklandırmak

* bir iş, bir sorun büyüyerek karışık duruma gelmek (getirilmek).

dallanış

* Dallanmak işi veya biçimi.

dallanma

* Dallanmak işi.

dallanmak

* Dal vermek.

* Yayılmak, genişlemek.

* (bir iş, bir sorun) Karışık, güç bir duruma girmek.

dalları basmak

* ağaçta dalları eğecek kadar çok meyve olmak.

dallı

- * Dallan olan.
- * Üzerinde dallan, çiçekleri olan (kumaş).

dallı budaklı

- * Karşık bir duruma girmiş olan, çapraşık.

dallı güllü

- * Çok renkli, canlı.

dalma

- * Dalmak işi.
- * Güreşçinin ayaktaiken, birden eğilerek, rakibinin belden aşağı herhangi bir yerini kapması.

dalmak

- * Suyun içine bütünüyle ve hızla girmek.
- * Bir yerin içine girmek.
- * Başka bir şeyle uğraşamayacak veya başka bir şeyi düşünemeyecek biçimde kendini bir şeye kaptırmak.
- * Kendini bilmez duruma gelmek, kendinden geçmek.
- * Uyumak.
- * Güreşte dalma oyununu yapmak.

dalöğle

- * Tam öğle zamanı.

dalsı

- * Dalı andıran, dala benzeyen.
- * Görevi, biçimi ve durumu yaprağa benzeyen yassı (dal).

dalsız

- * Dalı olmayan.

daltaban

- * Yalın ayak (kimse).
- * Aşağılık, serseri.

daltonizm

- * Renk körlüğü.

daluyku

- * Derin uyku.

dalya

- * Bir şey sayılırken birim olarak alınan sayıya gelince söylenen uyarma sözü.

dalya

- * Yıldız çiçeği (Dahlia).

dalyan

- * Deniz, göl ve ırmaklarda kıyılara yakın yerlerde ağ ve kazıklarla oluşturulan, büyük balık avlama yeri.

dalyan ağ

- * Huni biçiminde oldukça dar gözlü balık ağı.

dalyan çorbası

- * Çeşitli taze balıklardan yapılan bol soğanlı çorba.

dalyan gibi

- * boylu boslu.

dalyan köftesi

- * İçine bezelye, havuç ve haşlanmış yumurta konularak rulo biçiminde hazırlanmış bir tür köfte.

dalyan sepeti

* Dalyanın denizden yana olan dip tarafındaki açıklığı kapamak için kullanılan büyük sepet.

dalyan tarlası

* Dalyanın, deniz içinde kurulu bulunduğu alan.

dalyan yeri

* Sabit veya yüzer dalyan kurmaya elverişli avlanma yeri.

dalyancı

* Dalyan sahibi olan veya dalyanla balık avlayan kimse.

dalyasan

* Sarıların omuz üzerine dökülen ucu.

dam

* Yapıları dış etkilere korumak amacıyla üzerlerine yapılan çoğu kiremit kaplı bölüm.

* Toprak damlı ev, küçük ev, köy evi.

* Ahr.

* Tutuk evi.

dam

* Dansta kavalinin eşi.

* İskambil kâğıtlarında kız.

dam aktarma

* Damın kiremitlerini elden geçirip kırıklarını değiştirmek.

dam altı

* Barınılacak, sığınılacak yer.

dam kuruğu

* Dam kuruğugillerden, bir veya çok yıllık türleri olan, ılık iklimlerde yetişen otsu bir bitki (Sedum).

dam kuruğugiller

* İki çeneklilerden örnek bitkisi dam kuruğu olan bir bitki familyası.

dam üstünde saksıya, vur beline kazmayı

* yersiz ve saçma sözler karşısında hafifseme yollu söylenir.

dam yandı, içindeki sıçan da (birlikte) yandı

* "bu, büyük bir kayıp, ama eskiden yol açtığı rahatsızlık da sona erdi" anlamında kullanılır.

dama

* Karelere ayrılmış zemin üzerinde on altı taşla iki kişi arasında oynanan oyun.

dama çıkmak

* cinsî istekleri artmak.

dama demek

* gücü kalmayarak bir işi daha ileri götüremeyecek duruma gelmek.

* tükenmek.

dama tahtası

* Üzerinde dama oynanan tahta.

dama taşı

* Dama oynanan taş.

* Sık sık bir yerden başka bir yere giden veya atanan.

dama taşı gibi oynatmak

* sık sık bir yerden bir yere göndermek veya atamak.

damacana

* Su veya başka sıvıları taşımaya yarayan dar ağzılı şişkin karınlı genellikle hasır veya plâstik sepet içinde korunan büyük şişe.

damacı

* Dama oyuncusu.

damak

* Ağız boşluğunun tavanı.

damak eteği

* Damağın kemiksiz ve yumuşak olan arka bölümü.

damak tadı

* Tat alma duyusuna uygun yiyecek.

damak ünsüzü

* Dil sırtı yardımı ile ön damakta veya art damakta oluşan ses: g, k, n.

damaklı

* Damağı olan.

damaklı diş

* Damağı ile beraber hazırlanmış takma diş.

damaksı

* Boğumlanma noktası damakta bulunan (ses).

damaksıl

* Damakla ilgili.

damaksıllaşma

* Damaksıllaşmak işi.

damaksıllaşmak

* Bir kelimede art damaktan çıkan bir ünsüz veya kalın bir ünlü ön damağa kayıp yumuşamak ve incelmek: Yana > yine, alma > elma gibi.

damaksıllaşmış

* Damaksıllaşan veya gerçekte damaksı olan ünsüze verilen ad.

damaksıllaştırma

* Damaksıllaştırmak işi.

damaksıllaştırmak

* Bir fonemin boğumlanma noktasını sert damağa doğru kaydırmak.

damaksız

* Damağı olmayan.

* Tat alma duyusu zayıflamış olan veya bu duyuyu tamamen yitirmiş olan (kimse).

* Sivri uçlu balıkçı iğnesi.

damalı

* Üstünde kareler bulunan.

damar

* Canlı varlıklarda kanın veya besleyici sıvıların dolaştığı kanal.

* Mermerde, bazı taşlarda ve tahta kesitlerinde renk ayrılığı gösteren dalgalı çizgi.

* Başka türden katmanların arasında bulunan sıvı, maden veya mineral katmanı.

* Soy, yaradılış.

* Huy, mizaç.

- * İçinde ongun besî suyunun dolaştığı odunsu dokudan boru.
- * Böceklerde kanat zarını dik tutmaya yarayan organ.

damar aktarma

- * Vücudun bir yerinden alınan damarı tıkanmış damarın yerine koymak suretiyle yapılan tedavi, by-pass.

damar damar

- * Çok damarlı.
- * Katmanlı.

damar sertliği

- * Atardamar iç yüzeyinde yaşlanma, yıpranma, kireçlenme sebebiyle ortaya çıkan kan dolaşımı güçlüğü ve kan basıncının artması hastalığı.

damar tabaka

- * İnce kan damarlarından oluşan, göz küresinin içini döşeyen katman.

damar tıkanıklığı

- * Atardamar kanının pıhtılaşması veya yağ parçacıklarının oluşması sonucunda meydana gelen tıkanma, emboli.

damarcık

- * Küçük damar.

damardaraltan

- * Damarların kas tabakasını büzerek kanın dolaşımını çabuklaştıran veya düzenleyen (sinir, madde).

damargenişleten

- * Damarların kas tabakasını gevşeterek çapını büyüten (sinir, madde).

damarı (veya damarları) kabarmak

- * (bir huy veya duygu) güçlü bir biçimde ortaya çıkmak.

damarı bozuk

- * Huysuz, sinirli, aksi, geçimsiz kimse.

damarı kurusun

- * birinin huysuzluğuna öfkelenildiğinde, ilenme olarak söylenir.

damarı tutmak

- * kötü huyu, aksiliği depreşmek.

damarına (veya damarlarına) işlemek

- * kötü bir huy, vazgeçilmez bir biçimde yerleşmek.

damarına basmak

- * birini, duyarlı olduğu bir konuda kızdırmak.

damarına çekmek

- * soyunun özelliklerini taşımak.

damarına girmek

- * birinin hoşlanacağı şeyler yaparak kendisini ona sevdirmek.

damarını bulmak

- * hoşlanabileceği biçimde davranıp uysallığını sağlamak.

damarlandırma

- * Damarları yetersiz olan bir organa yeni damarlar eklemeyi amaçlayan ameliyat.

damarlanma

- * Bir organın, bir bölgenin damarlarının durumu.

damarlanmak

* Damar damar olmak, damar durumu almak.

damarları ayağa kalkmak

* Bir duygu sonucu şiddetle istemek.

damarlı

* Damarı olan, damarı gözle görülecek kadar kabarmış olan.

* Aksi, huysuz, sinirli, geçimsiz.

damarsız

* Damarı olmayan.

* Uysal, iyi huylu.

damasko

* Çoğunlukla döşemelik olarak kullanılan, keten ve ipek karışımı bir tür kumaş.

damat

* Güvey.

* Padişah soyundan kız almış olan kimse.

damat girmek

* aileye güvey olarak katılmak.

damatlık

* Güveylik.

damdan çardağa atlamak

* hiçbir mantık bağı kurmadan konudan konuya geçmek.

damdan düşer gibi (düşercesine)

* (söz için) birdenbire ve yersiz olarak.

damdazlak

* Hiç saçı olmayan.

damga

* Bir şeyin üzerine bir nişan, bir işaret basmaya yarayan araç.

* Bu araçla basılan nişan, işaret.

* Bir kimsenin adını kötüye çıkaran, yüz kızartıcı durum.

* Bir şeyin kime, hangi çağa ait olduğunu gösteren belirgin iz, işaret, nitelik.

damga harcı

* Kamuya ait mal ve hizmetlere vatandaşın katkı payı olarak ödediği vergi.

damga kanunu

* Damga pullarının nasıl ve ne miktarda yapıştırılacağını gösteren kanun.

damga pulu

* Resmî işlemlerde belgelere yapıştırılan pul.

damga vergisi

* Kişiler veya kuruluşlar arası hukukî işlemlerin geçerliliğini belgeleyen kâğıtlardan alınan vergi.

damga vurmak

* damgalamak.

* iz bırakmak.

damga yemek

* (biri) kötü bir yargıya veya nitelenmeye uğramak.

damgacı

- * Damga vurmakla görevli kimse.
- * Damga yapan veya satan kimse.

damgacılık

- * Damgacının işi veya mesleği.

damgalama

- * Damgalamak işi.

damgalamak

- * Bir şeyin üzerine damga ile işaret yapmak, damga vurmak.
- * Bir kimseye gerçeğe dayanmadan herhangi bir özellik veya nitelik yüklemek.
- * Birine yüz kızartıcı bir suç yüklemek.

damgalanma

- * Damgalanmak işi.

damgalanmak

- * Damgalamak işine konu olmak.

damgalatma

- * Damgalatmak işi.

damgalatmak

- * Damgalamak işini yaptırmak.

damgalayış

- * Damgalama işi veya biçimi.

damgalı

- * Damgası olan, damgalanmış olan.
- * (kendisine) Yüz kızartıcı bir suç yüklenmiş olan.

damgasız

- * Damgalanmamış, damgası olmayan.

damıtıcı

- * Damıtmaya yarayan, damıtma işinde kullanılan araç, imbik.
- * Endüstride damıtma ürünleri elde etmede türlü ham maddeleri damıtan kimse.

damıtık

- * Damıtma yoluyla, damıtılarak elde edilmiş olan.

damıtılma

- * Damıtılmak işi.

damıtılmak

- * Damıtmak işi yapılmak veya damıtmak işine konu olmak.

damıtma

- * Damıtmak işi, taktir.

damıtmak

- * Gaz ürünler elde etmek için, bazı katı nesneleri ısı yoluyla temel öğelerine ayırıştırmak, imbikten çekmek, taktir etmek.
- * Sıvı karışımlarda, karmaşık, değişken birleşimleri oluşturan öğeleri, özellikleri belirli ürünlere ayırmak.

damızlık

- * Yalnız dölü alınmak için yetiştirilen yüksek nitelikli (hayvan veya bitki).
- * Maya.

damla

- * Yuvarlak biçimde, çok küçük miktarda sıvı.
- * Damlalıkla kullanılan ilâç.
- * Kalbe inen inme; felç.
- * Çok az.
- * Damla biçiminde olan (ziynet).

damla damla

- * Azar azar.

damla hastalığı

- * Gut.

damla inmek

- * felç olmak, damlaya uğramak, yüreğine inmek.

damla sakızı

- * İri taneli, parlak ve çok sevilen bir tür sakız.

damla taş

- * Tıraş edilmeyerek yuvarlak ve cilâlı bırakılmış, değerli veya yarı değerli taş.
- * Sarkıt.

damla taşı

- * Yapılarda süs unsuru olarak kullanılan damla biçiminde taş.

damlacık

- * Küçük damla.

damlalık

- * Bir sıvıyı damla damla akıtmak için bir ucuna kauçuktan yapılmış başlık geçirilmiş, öbür ucu sivri, cam veya plâstikten araç.
- * Bir yapıda çörlenleri ve dam oluklarını taşıyan yan duvar.
- * Bulaşık teknesinin yanına konulan ve yıkanmış kap kazağın sularını tekneye akıtan oluklu bölüm.

damlama

- * Damlamak işi.

damlamak

- * Damla durumunda tane tane düşmek.
- * İçindeki damla damla akıtmak.
- * Bir yere çağrılmadan, birdenbire, çekinmeden girmek.

damlatılma

- * Damlatılmak işi.

damlatılmak

- * Damlatmak işi yapılmak.

damlatma

- * Damlatmak işi.

damlatmak

- * Damla damla akıtmak.
- * Damlalıkla ilâç koymak.
- * Damıtmak.

damlaya damlaya göl olur

- * azar azar olagelen bir şeyi küçümsemenin doğru olmadığını, çünkü birikerek önemli bir niceliğe ulaşacağını anlatır.

damlı

* Damı olan.

damper

* Bir şasinin üzerine takılmış, inip kalkan kasası olan, kendinden hareketli, yükü boşaltan düzen.

damperli

* Damper düzeni olan.

damping

* Milletler arası pazarları elde etmek veya elindeki malı elden çıkarmak için düşük fiyatla satma.
* Ucuzluk.

damsız

* Damı olmayan.

dan dan

* Kaba, kırıcı.

dan dun

* Karşılıklı atılan silâh seslerini anlatır.

-dan, -den / -tan, -ten

* Çıkma hâli eki: Tarladan, köy-den vb.
* İsimlerden sıfat ve zarflar da türetir: toptan, candan, gerçekten vb.

dana

* İneğin, sütten kesilmesinden bir yaşına kadar olan erkek yavrusu.

dana derisi

* Ölü buzağından elde edilen ve tirşe yapımında kullanılan özel deri.

dana eti

* Sütten yeni kesilmiş dananın eti.

dana humması

* İnekte buzağıyı doğurduktan sonra ortaya çıkan bir tür hastalık.

danaayağı

* Yılanyastığıgillerden, yaprakları lekeli bir bitki (Arum).

danaburnu

* Toprak içinde yaşayıp bitkilere, köklerini keserek zarar veren bir böcek, kök kurdu (Gryllotalpa vulgaris).
* Aslanagzı çiçeği.

danacı

* Dana çobanı.

danadili

* Bir tür cönk.

danakıran otu

* Salepgillerden, bataklık yerlerde yetişen bir bitki (Epipactis).

danalar gibi bağırmak (veya böğürmek)

* çok kuvvetle haykırmak.

dananın kuyruğu kopmak

* beklenen veya korkulan sonuç gerçekleşmek.

Danca

* Danimarka dili.

dandini

- * Bebekleri uyuturken, oyalarken söylenen tekerlemelerde geçer.
- * Düzensiz, karışık, darmadağın.

dandini bebek

- * Yaşına yakışmayacak davranışlarda bulunanlar için söylenir.

dane

- * Kuş yemi.

dang

- * Başta, kaslarda, oynaklarda ağrılar yapan, vücutta kızıl lekeler gösteren, ateşli ve salgın bir hastalık.

dangadak

- * Birdenbire, damdan düşer gibi.

dangalak

- * Akılsız, düşüncesiz.

dangalakça

- * Dangalağa yakışır (biçimde).

dangalaklık

- * Dangalak olma durumu veya dangalakça davranış.

dangıl dungul

- * Kaba saba, yersiz ve lüzumsuz.

dangıldamak

- * Dangırdamak.

dangırdama

- * Dangırdamak işi veya biçimi.

dangırdamak

- * Yüksek sesle, bağıra bağıra konuşmak.

danış

- * Önemli bir konuda birkaç kişinin bir arada konuşması, müşavere.

danışık

- * Olmayan bir durumu varmış gibi göstermek veya olduğundan başka anlatmak için önceden yapılan anlaşma, muvazaa.

danışıklı

- * Gerçekte olmadığı hâlde bir anlaşma sonunda öyle gösterilen, muvazaalı.

danışıklı dövüş

- * Başkalarını aldatmak veya atlatmak için önceden yapılmış gizli anlaşmaya dayanan davranış, şike.

danışıklık

- * Danışıklı olma durumu, muvazaa.

danışılma

- * Danışılmak işi.

danışılmak

- * Danışmak işi yapılmak.

danışma

- * Danışmak işi, müşavere, istişare, müzakere, meşveret.
- * Danışılan yer, müracaat, enformasyon.

danışma bürosu

* Bazı kuruluşların işleriyle ilgili olarak sorulacak soruları cevaplamak için açılmış büro.

danışma meclisi

* 1982 Anayasasını hazırlayan ve Kurucu Meclisi oluşturan organlardan biri.

danışmak

* Bir iş için bilgi veya yol sormak, görüş almak, istişare etmek, müracaat etmek, meşveret etmek.

danışman

* Bilgi ve düşüncesi alınmak için kendisine danışılan görevli kimse, müşavir.

danışmanlık

* Danışmanın yaptığı görev, müşavirlik.

Danıştay

* Yönetim davalarına bakmak, bakanlar kurulunca gönderilen yasa ve tüzük tasarıları ile imtiyaz sözleşmeleri üzerine düşüncelerini bildirmek gibi görevleri olan, üyeleri Anayasa Mahkemesince seçilen bağımsız anayasa kuruluşu, Devlet Şurası.

Danimarka kırmızısı

* Kalları kırmızı, ortalama 600 kg ağırlığında iri yapılı, sert şartlara uyum sağlayan bir sütçü sığır ırkı.

Danimarkalı

* Danimarka halkından veya bu halkın soyundan olan kimse.

danıska

* En iyi, katmerli.

danışment

* Bilgili.

* Tanzimattan önce, kadıların yanında yetişmek üzere görevlendirilen kimse.

* Sahn medreselerinde oda sahibi olabilen öğrenci.

dank

* "Çoktan beri anlayamadığı bir şeyi, bir olayın ortaya çıkmasıyla birdenbire kavrayıvermek" anlamına gelen kafasına dank demek veya kafasına dank etmek deyimlerinde geçer.

dans

* Müzik temposuna uyularak yapılan ve estetik değer taşıyan düzenli vücut hareketleri, raks.

dans etmek (veya yapmak)

* müzik temposuna uyarak, estetik değer taşıyan vücut hareketleri yapmak.

dansçı

* Dans eden kişi.

* Dansı meslek edinen kişi.

dansimetre

* Yoğunlukölçer.

dansing

* Dans etmek için gidilen, halka açık yer.

danslı

* Dansı olan, dans edilen.

dansör

* Dans etmeyi meslek edinen erkek.

dansörlük

* Dansörün işi veya mesleği.

dansöz

* Dans etmeyi meslek edinen kadın.

dansözlük

* Dansözün işi veya mesleği.

danssız

* Dansı olmayan, dans edilmeyen.

dantel

* Her türlü iplikle örülen veya bir kumaşın kenarına işlenen türlü biçimde ince ve ağ görünümünde örgü, tentene.

dantel ağacı

* Dulaptal otugillerden, Antillerde yetişen, sünger gibi kullanılan, kabuk lifleri dantele benzeyen bir ağaç (Lâgetta).

dantelâ

* Bkz. dantel.

dantelâlı

* Dantelâsı olan.

dantelli

* Danteli olan.

dapdar

* Çok dar.

dapdaracık

* Çok dar.

dar

* İçine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olan, geniş ve bol karşıtı.

* Genişliği az veya yetersiz olan, ensiz.

* (yaratıcı yetiler için) Yetersiz.

* Az, elverişsiz, sınırlı.

* Yeterli paranın olmamasından doğan sıkıntı.

* Güçlülükle, ucu ucuna, ancak.

dar

* İdam mahkûmlarını asmak için dikilen direk.

dar açı

* Ölçüsü 90° den küçük olan açı.

dar aralık

* Borsada hisse senetlerinin alım satım emirlerinin verilmesi sırasında geçen kısa süre.

dar atmak

* güçlülükle ve ivedi olarak bir yere sığınmak; kaçmak.

dar boğaz

* Kısık.

* Toplumun, çözümlenmesinde güçlüklerle karşılaştığı bunalımlı durum.

dar darına

* güçlülükle ve son anda; güç hâl ile, uç uca.

dar gelirli

* Geliri normal bir geçim sağlamaya yetişmeyen; geçim sıkıntısı çeken.

dar gelmek

* sıkıntı ve huzursuzluk vermek.

dar görüşlü

* Yeni ve değişik görüşleri benimsemeyen, anlayış göstermeyen.

dar hat

* Dar demir yolu.

dar kaçmak

* istemediği bir çevreden kendini dışarı atmak.

dar kafalı

* Kavrayışı az, anlayışı kıt; yenilikleri benimseyecek yetenekten yoksun (kimse).

dar nlü

* Alt çenenin az açılmasıyla oluşan ünlü: u, ü.

dara

* Kabıyla birlikte tartılan bir nesnenin kabının ağırlığı.

* Bu kabın ağırlığına karşılık olarak terazinin öbür kefesine konulan ağırlık.

* İçinde yk taşınan aracın boş durumdaki ağırlığı.

dara boğmak

* birinin g durumundan yararlanmak.

dara dar

* Güçlükle, ancak, uç uca, son dakikada.

dara düşmek

* para sıkıntısına düşmek.

dara gelmek

* aceleye gelmek.

* mecbur olmak.

dara getirmek

* aceleye getirmek.

daraban

* (kalp için) Vurma, vuruş, atış.

daracık

* Çok dar.

dara

* Dar.

darağacı

* İdama mahkm olanları asmak için kurulan sehpa.

daralış

* Daralma işi veya biçimi.

daralma

* Daralmak işi.

* Geniş nllerin, yanlarındaki bazı ünsüzlerin etkisiyle darlaşması: geymek > giymek, yine > yine gibi.

daralmak

* Dar duruma gelmek, klmek; azalmak.

- * Güçleşmek, zorlaşmak.
- * Sıkışmak, başı dara gelmek, bunalmak.
- * Zayıflamak.

daraltı

- * Dar gibi görünme veya olma.

daraltıcı

- * Boruların çaplarını daraltmakta kullanılan bağlantı parçası.

daraltılma

- * Daraltılmak işi.

daraltılmak

- * Daraltmak işi yapılmak.

daraltma

- * Daraltmak işi.

daraltmak

- * Dar duruma getirmek.
- * Sayıca azaltmak.

darasını almak

- * içine bir şey konulacak kabın ağırlığını tartmak.

darasını düşmek

- * tarttıktan sonra kabın ağırlığını hesaptan düşmek.

darasız

- * Darası alınmadan.

darışlık

- * Sıkıntılı ortam, durum, darlık.

daraya atmak (veya çıkarmak)

- * değer vermemek.

darbe

- * Vuruş, çarpış.
- * Bir ülkede baskı kurarak, zor kullanarak veya demokratik yollardan yararlanarak hükûmeti istifa ettirmek veya rejimi değiştirecek biçimde yönetimi, devirmek işi.
- * Birini kötü duruma düşüren, sarsan olay.

darbe vurmak (veya indirmek)

- * iyi olan bir durumu kötüye dönüştürmek.

darbe yemek

- * gücünü sarsıcı, yok edici bir durum almak.

darbeci

- * Vuran, çarpan kimse.
- * Darbe yaparak yönetime el koyan kimse.

darbecik

- * Küçük, hafif darbe.

darbecilik

- * Darbecinin işi.

darbeleme

- * Darbelemek işi.

darbelemek

- * Vurmak, çarpmak.
- * Yıkıma uğratmak.
- * Bir işi engellemek.

darbimesel

- * Atasözü, atalar sözü.

darbuka

- * Toprak veya madenden yapılan, bir yanı açık, uzunca bir tür dümbelek.

darbukacı

- * Darbuka çalan kimse.

darbukacılık

- * Darbukacının işi veya mesleği.

darca

- * Biraz dar, pek geniş olmayan, dar olarak.

darda bulunmak

- * para sıkıntısı içinde bulunmak.

darda kalmak

- * paraca sıkıntı içine girmek.
- * zor duruma düşmek.

dardağan

- * Palmiye cinsinden bir ağaç (Miliun effusum).
- * Bu ağacın çitlembik büyüklüğünde, sert çekirdekli tatlı yemişi.

dargın

- * Darılmış olan, küskün.
- * Soğuk, ilgisiz.

dargın durmak

- * küskün durumda olmak.

dargınlaşma

- * Dargınlaşmak işi.

dargınlaşmak

- * Dargın bir durum almak.

dargınlık

- * Dargın olma durumu.

darı

- * Buğdaygillerden, tohumları gereğinde buğday yerine besin olarak kullanılan, kuraklığa dayanıklı bir bitki, akdarı (Panicum).
- * (bazı bölgelerde) Mısır.

darı danna

- * Güçlkle, uç uca.

darı unundan baklava, incir ağacından oklava olmaz

- * kötü gereçle iyi iş görülemez.

dâridünya

- * Dünya, yeryüzü.

dârîfûlful

* Doğu Hint Adalarında yabancı olarak yetişen, tırmanıcı, meyveleri 6 cm uzunluğunda, 7 mm çapında, koni biçiminde, açık esmer renkli, yakıcı ve keskin lezzetli, iştah açıcı bir bitki (Fructus Piperis longi).

darılğan

* Çabuk alınıp darılan (kimse).

darılğanlık

* Çabuk alınıp darılma durumu.

darılma

* Darılmak işi.

darılmaca

* "Darılmak olmaz", "sakın darılma" anlamında kullanılan darılmaca yok deyiminde geçer.

darılmak

* Hoşa gitmeyen bir tutum, davranış veya söz dolayısıyla gücenip görüşmez olmak, ilgiyi kesmek.
* Gücenmek, kınılmak, alınmak, incinmek.
* Azarlamak, paylamak.

darıltma

* Darıltmak işi.

darıltmak

* Darılmasına sebep olmak.

darısı başına

* bir başarı, bir mutluluk başkası için istendiğinde söylenir.

darlaşma

* Darlaşmak işi.

darlaşmak

* Daralmak.

darlaştırma

* Darlaştırmak işi.

darlaştırmak

* Daraltmak.

darlık

* Dar olma durumu.
* Geçim zorluğu.
* İç sıkıntısı.

darmadağın

* Çok dağınık ve karışık, tarumar.

darmadağın etmek

* dağıtmak, karıştırmak.
* dayak atıp iyice dövmek.

darmadağınık

* Darmadağın olmuş.

darmaduman

* Karmakarışık.

darmaduman etmek

* karmakarışık bir duruma getirmek.

darmaduman olmak

* karmakarışık bir duruma gelmek.

darp

* Vurma, dövme.

* Çarpma.

* Vuruş.

darp etmek

* vurmak, çarpmak.

* (para için) damga basmak.

darphane

* Para basılan yer.

darülâceze

* Düşkünler evi.

darülbedayi

* Güzel sanatlar evi, kuruluşu.

darüleytam

* Yetimler evi.

darülfünun

* Üniversite.

darüşşifa

* Sağlık yurdu.

Darvencilik

* Darwin'ce geliştirilen, canlı türlerin doğal ayıklanma sonucu, evrim yoluyla basit organizmalardan türediğini ileri süren görüş.

dasdaracık

* Çok dar.

dasit

* Kuvarslı diyorit birleşiminde olan bir sızıntı kütlesi.

dasitan

* Destan.

dasitanî

* Destanî.

dastar

* Baş örtüsü.

-daş / - taş

* İsimden isim türeten ek: din-daş, arka-daş, meslek-taş, sır-daş, yol-daş vb.

datif

* Yönelme durumu.

daüssıla

* Yurt özlemi, yurtsama.

dav

* Postu, kaplan postu gibi çizgili bir tür Afrika zebrası (Hippotigris burchelli).

dava

- * Hukukî korunmanın bir hüküm ile sağlanması için yargı organlarına başvurma.
- * İleri sürülerek savunulan düşünce, çözümlenmesi gerekli olan konu, sav.
- * Sorun.
- * Ülkü.
- * Sevgili.

dava adamı

- * Bir ülkü uğrunda sürekli çalışan kimse.

dava etmek (veya açmak)

- * hukukî korunmanın bir hüküm ile sağlanması için yargı organlarına başvurmak.

dava görmek

- * açılan davaları incelemek ve sonuca bağlamak.

dava gütmek

- * sürekli olarak bir konuyu savunmak veya gündemde tutmak.

dava vekili

- * Avukat sayısı beşten az olan yerlerde avukat yetkisini taşıyan meslek adamı.

davacı

- * Dava eden kimse, müddei.

davalaşma

- * Davalaşmak durumu.

davalaşmak

- * Birbiri aleyhinde mahkemeye başvurmak.

davalı

- * Kendisinden bir şey dava edilen kimse, müddeialeyh.
- * Dava konusu olan (şey).
- * Davası olan.

davalık

- * Davayı gerektiren.

davar

- * Koyun ve keçiye verilen ortak ad.
- * Koyun veya keçi sürüsü.

davar gütmek

- * sürüyü otlatmak, korumak ve gerektiğinde süt sağlamak.
- * işe yaramayan, aptal veya acemi insanları kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak.

davaya bakmak

- * açılan davayı incelemek, araştırmak ve sonuçlandırmak, rüyet etmek.

davet

- * Çağrı, çağırma.
- * Yemekli toplantı.

davet etmek

- * çağırma.
- * yol açmak.
- * birinin bir şeye uymasını istemek.

davetçi

- * Çağrıda bulunan kimse, çağırıcı.

davete icabet etmek

* çağrılı olduğu yere gitmek.

davetiye

* Davet için yazılan kâğıt.

davetkâr

* (bakış, davranış vb. için) Çağran, davet eden.

* Çekici, cazibeli.

davetli

* Çağrılı.

davetname

* Yasal bir iş için gönderilen çağnılık.

davetsiz

* Çağrılmadan gelen.

davlumbaz

* Dumanı toplayıp bacaya vermeye yarayan çıkıntı.

* Yandan çarklı vapurların çarklarını örten yarım daire biçimindeki kapak.

davrandırma

* Davrandırmak işi.

davrandırmak

* (birinin) Davranmasını sağlamak.

davranış

* Davranmak işi veya biçimi, tutum, muamele, hareket.

* Dıştan gözlemlenebilecek tepkilerin toplamı.

* Organizmanın uyarılar karşısındaki tepkilerinin bütünü.

davranış bilgisi

* Görgü kuralları.

davranışçılık

* Psikolojinin inceleme konusunun davranış olduğuna inanan, bilincin, psikolojinin araştırma alanına girdiğini inkâr eden görüş, behavyorizm.

davranma

* Davranmak işi.

davranma!

* kınıldama!.

davranmak

* Bir kimseye veya bir şeye karşı belli tavır takınmak.

* Bir şeye el atmak, girişmek.

* Bir işi yapmaya hazır olmak, hazırlanmak.

davudî

* Kalın, tok ve gür (ses).

davul

* Büyük ve enlice bir kasnağın iki yanına deri geçirilerek yapılan, tokmak ve değnekle çalınan çalgı.

davul (birinin) boynunda, tokmak (bir başkasının) elinde

* sorumluluğu taşıyan biri olduğü hâlde, sözü geçen bir başkasıdır.

davul çalmak

* bir şeyi herkesin haber alabileceği biçimde ortalığa yaymak.

davul çalsan işitmez

* çok sağır.

* uykusu çok ağır, derin uykuda.

davul dengi dengine diye çalar

* evlenecek kimselerin birbirlerine denk olması gerekir.

davul dövmek

* davul çalmak.

davul gibi

* şiş ve gergin.

davul tozu

* Gerçekleşmesi imkânsız olan durumlar için kullanılır.

davulcu

* Davul çalan kimse.

davulculuk

* Davulcunun işi veya mesleği.

davulu biz çaldık, parsayı başkası topladı

* biz çalıştık, uğraştık, başkası yararlandı.

davulun sesi uzaktan hoş gelir

* işin içinde olmayanlar o işi kolay veya kârlı sanırlar.

davya

* Dişçi kerpeteni.

dayağa idmanlı olmak

* dayak yemeye alışmış olmak.

dayak

* (bir insanı veya bir hayvanı) Dövmek işi, patak, kötek.

* Bir şeyin yıkılmaması için dayatılan ağaç, destek, payanda.

* Evlerin kapısının açılmaması için kapının arkasına konulan kol, destek, sürgü.

dayak arsız

* Dayaktan korkmaz olmuş, dayak yemeye alışmış.

dayak atmak

* dövmek, sopa ile dövmek.

dayak cennetten çıkmıştır

* dayağın yola getirici bir etkisi bulunduğunu anlatır.

dayak düşkün

* Dayağa lâyık olan, dövülmeyi hak eden.

dayak kaçkını

* Dayak yemeye alışmış, dayaktan korkmaz kişi.

dayak yemek

* dövülmek, sopa ile dövülmek.

dayaklama

* Dayaklamak işi.

dayaklamak

- * Yıkılmaması için bir şeye destek koymak.
- * Kapıyı bir destekle arkasından kapamak, sürgülemek.

dayaklanma

- * Dayaklanmak işi veya durumu.

dayaklanmak

- * Dayaklamak işi yapılmak.

dayaklı

- * Dayığı olan.

dayaklık

- * Destek olarak kullanılan şey.

dayalı

- * Dayanmış olan.
- * İlgili, dair, müstenit, mebni.

dayalı döşeli

- * Döşemesi ve eşyası eksiksiz.

dayama

- * Dayamak işi.

dayamak

- * Bir şeyi bir yere dokunur duruma getirmek ve bu durumda bırakmak veya tutmak.
- * Bir yerden, bir kimseden yararlanmak, güç almak.
- * Hızla, öfke ile veya korkutmak için yaklaştırmak, uzatmak.
- * Vakit geçirmeden, bekletmeden vermek.
- * (kapı, pencere için) Ardına kadar açmak.
- * Kalitesiz, kötü veya çürük bir malı, gizlice iyi olanların arasına katıp müşteriye satmak.
- * Varmak, ulaşmak.

dayanak

- * Dayanılacak şey, istinatgâh, mesnet.
- * Bir iddiayı güçlendirmeye yarayan tanııt.
- * Güç verici, yardımcı, destek.
- * Bir gerçekliğin onaylanması için olayların arkasında veya altında bulunan şey; kendisine bir şey yüklenen, bir varlığa destek olan, alta bulunan temel.

dayanak noktası

- * Yapılarda bir bölümün ağırlığını taşımaya yarayan öge.
- * Dayanak.

dayanaklı

- * Dayanağı olan.

dayanaklık

- * Dayanak, destek olma durumu.

dayanaksız

- * Dayanağı olmayan.

dayanamamak

- * katlanamamak, sabredememek.

dayanç

- * Sabır.
- * Dayanak.

dayandırma

* Dayandırmak işi.

dayandırmak

* Dayanmasını sağlamak, istinat ettirmek.

dayanıklı

* Dayanabilen, sağlam, güçlü, mukavim, zorlu.

* Metanetli, metin, mütehammil.

dayanıklılık

* Dayanıklı olma durumu, metanet.

dayanıksız

* Dayanmayan, sağlam olmayan, güçsüz, metanetsiz.

dayanıksızlık

* Dayanıksız olma durumu, metanetsizlik.

dayanılma

* Dayanılmak işi veya durumu.

dayanılmak

* Dayanmak işi yapılmak.

dayanılmaz

* (bir kimse veya şey için) Karşı konulamaz veya karşı çıkılamaz.

* Tahammül edilemez, katlanılamaz.

dayanım

* Bir varlığın dış etkilere karşı direnme özelliği, direnç.

dayanım ömrü

* Bkz. dayanma ömrü.

dayanırlık

* Direnç, mukavemet.

dayanış

* Dayanma işi veya biçimi.

dayanışık

* Üyeleri arasında dayanışma bulunan (millet, topluluk, sınıf vb.), mütesanit.

dayanışma

* Dayanışmak işi, tesanüt.

* Bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda birbirlerine karşılıklı bağlanması, tesanüt.

dayanışmacı

* Dayanışmacılıktan yana olan, solidarist.

dayanışmacılık

* Bir topluluğun bütün bireyleri arasında bir dayanışma bulunmasını toplu durumda yaşamının gereklerinden sayan ve bireycilikle ortaklaşacılık arasında yer alan bir öğretisi, solidarizm.

dayanışmak

* (bir topluluğu oluşturan kişiler) Bir şeyi gerçekleştirmek için duygu, düşünce ve çıkar birliği göstermek, birbirini kollamak, mütesanit olmak.

dayanışmalı

* Aralarında dayanışma bulunan.

dayanma

- * Dayanmak işi.

dayanma ömrü

- * Bir malzemenin kopmaya, kınlmaya ve görevini yapamaz hâle gelmesine kadar göstermiş olduğu direnç.

dayanmak

- * Bir yere yaslanmak, kendini dayamak.
- * Kullanılışı uzun sürmek, dayanıklı olmak.
- * Zarar görmemek, varlığını korumak, hasar görmemek.
- * Birinden, bir şeyden güç almak, güvenmek; istinat etmek.
- * Tutunmak, karşı durmak, karşı koymak, mukavemet etmek.
- * Bir şeyin üzerinde kurulmuş olmak, istinat etmek.
- * Güç bir duruma katlanmak, çekmek, sabretmek, tahammül etmek.
- * Varmak, ulaşmak.
- * Bütün gücünü kullanarak bir işi yapmak.
- * (tükenmeyen işler için) Sonunda birinin veya bir şeyin üzerinde kalmak.
- * Hız vermek.
- * Yetişmek, yeter olmak.

dayantı

- * Dayanıklılık.

dayatış

- * Dayatmak işi veya biçimi.

dayatışma

- * Kendi isteğinde inatlaşma.

dayatışmak

- * Kendi istek ve arzuları doğrultusunda ısrar etmek, inatlaşmak.

dayatma

- * Dayatmak işi, empoze etme.

dayatmacı

- * İstedğini yaptırmada baskı uygulayan, direten, empoze eden.

dayatmak

- * Dayamak işini yaptırmak, empoze etmek.
- * Kendi istediğini yaptırmakta direnmek.
- * Başkasının isteğine karşı koymak.
- * Empoze etmek.

dayattırma

- * Dayattırmak işi.

dayattırmak

- * Dayatmak işini yaptırmak.

dayayıp döşemek

- * (evi, odayı) mobilya ve benzeri eşya ile döşemek.

dayayış

- * Dayamak işi veya biçimi.

daye

- * Çocuk bakıcısı, süt nine, dadı.

dayı

- * Annenin erkek kardeşi.
- * Bir kimsenin kayıncısı olan, sözü geçer kimse.

- * Yaşlı erkeklere seslenme sözü olarak kullanılır.
- * Osmanlı İmparatorluğu döneminde Tunus, Cezayir ve Trablusgarp'ta seçimle başa getirilen yönetici.
- * Cesur, yiğit.

dayılanma

- * Dayılanmak işi.

dayılanmak

- * Çalım satmak, yüksekten atmak.

dayılık

- * Dayı olma durumu.
- * Kayıricılık.
- * Kabadayılık, külhanbeylik.

dayıoğlu

- * Dayının oğlu, dayızade.

dayızade

- * Dayıoğlu veya dayının kızı.

daylak

- * Dişi deve.
- * Deve yavrusu.

daz

- * Saçı dökülmüş (baş), dazlak.
- * Çıplak (toprak).

dazara dazar

- * Çok ivedi ve telâşlı.

dazara dazır

- * Dazara dazar.

dazlak

- * Tepesindeki saçı dökülmüş olan (kimse, baş).

dazlaklaşma

- * Dazlak duruma gelmek.

dazlaklaşmak

- * (insan) Tepesindeki saçı dökülmüş olmak, dazlak duruma gelmek.
- * Saçlarını ustura ile kazıtmak.

dazlaklık

- * Dazlak olma durumu.

dazlama

- * Dazlamak işi.

dazlamak

- * Güç beğenmek, güç beğenir olmak.

de

- * Türk alfabesinin beşinci harfinin adı.

de

- * Bkz. da / de.

-de

- * Bkz. -da / -de, -ta / -te.

debagat

* Tabaklık, sepicilik.

debbag

* Sepici, tabak (II).

debbe

* Kulplu ve ağız kapaklı bakırdan su kabı, güğüm.

debboy

* Silâh, giysi gibi asker eşyası ambarı.

debdebe

* Görkem, gösteriş, şatafat, ihtişam.

debdebeli

* Görkemli, gösterişli.

debeleniş

* Debelenmek işi veya biçimi.

debelenme

* Debelenmek işi.

debelenmek

* Bir acının etkisiyle veya bir baskıdan kurtulmak için çırpınmak.

* Çırpınmak, tepinmek, kımıldamak.

* Boşuna uğraşıp durmak.

debi

* Bir akarsuyun herhangi bir kesiminden saniyede geçen suyun hacmi, akım.

debil

* Zayıf yapılı, güçsüz.

debillik

* Genellikle yapı ile ilgili aşırı ve sürekli güçsüzlük.

debimetre

* Bir borudan akan gaz veya sıvının hacim ve kütle cinsinden debisini kontrol eden, düzenleyen ve ölçen araç.

debriyaj

* Otomobillerde kavrama yöntemi ile kenetlenmiş iki mili birbirinden ayıran ve çekici mili hareket düzeninde tutarak çekilen milin durmasını ve bu işlem sonunda aracın hareketini sağlayan sistem.

debriyaj pedalı

* Kavrama pedalı.

Deccal

* Dinî inanışlara göre kıyamete yakın bir zamanda çıkacağına inanılan yalancı ve kötü yaratılışlı kimse.

deccal

* Yalancı, fesat, dedikoducu.

decrescendo

* Bir parçanın, sesi gittikçe kısarak çalınacağını anlatır.

dede

* (evlât için) Babanın veya ananın babası, büyük baba.

* Büyük babadan başlayarak geriye doğru atalardan her biri.

- * Mevlevî tarikatında çile doldurmuş olan dervişlere verilen unvan.
- * Çok yaşlı kimselere seslenme sözü olarak kullanılır.

dede (dedesi) koruk yer, torununun dişi kamaşır
* eskilerin yaptığı yanlış işlerden daha sonrakiler de zarar görür.

dededen kalma
* çok eski dönemlerden beri kullanılan nesne.

dedektif
* Bkz. detektif.

dedektör
* Bkz. detektör.

dedelik
* Dede olma durumu veya dedeye yakışan davranış.

dedi mi
* (dedi'mi) tam vaktinde.

dediği çıkmak
* dediği şey gerçekleşmek.

dediği dedik
* her istediğini yaptırır, söylediği sözden dönmez.

dediğim dedik, öttürdüğüm (veya çaldığım) düdük
* bir insanın sözünde direndiğini anlatmak için söylenen bir tekerleme.

dediğim dedikçi
* Her isteğini yaptıran, inatçı, iddiacı (kimse).

dediğin
* adı verilen, sayılan, kabul edilen.

dediğinden (dışarı) çıkmak
* sözünü dinlememek.

dediğine gelmek
* birinin düşüncesini önce kabul etmezken sonradan doğru bulup kabul etmek.

dediğine kara demek
* inatçılık ederek karşısındaki ile anlaşmaya yanaşmamak.

dedikodu
* Konusu çekiştirme veya kınama olan konuşma, kılûkal.

dedikodu etmek (veya yapmak)
* birini çekiştirmek.

dedikodu kumkuması
* İş gücü dedikodu olan kimse.

dedikoducu
* Çok dedikodu yapan.

dedikoduculuk
* Dedikodu yapma işi.

dedirme
* Dedirmek işi.

dedirmek

- * Demek zorunda bırakmak.
- * Denilmesini sağlamak.

dedirtme

- * Dedirtmek işi.

dedirtmek

- * Demek zorunda bıraktırmak.

dedüksiyon

- * Tümden gelim.

def

- * Bkz. tef.

def

- * Savma.

defa

- * Kez, kere.

defalarca

- * Sık sık, sürekli olarak.

defans

- * Savunma.

def'aten

- * Birden, bir defada.

defetme

- * Defetmek işi.

defetmek

- * Kovmak.
- * Savmak, savuşturmak.

defibelâ kabilinden

- * bir belâyı savarcasına.

defibratör

- * Yongalan liflerine ayrıştıran özel alet.

defigam etmek

- * üzüntüyü, sıkıntıyı atmak.

defihacet etmek

- * büyük abdest bozmak.

defile

- * Giyecekleri tanıtmak amacıyla mankenlerin yaptıkları gösteri, moda gösteri geçidi, giyim gösterisi.

defin

- * (ölüyü) Gömmek.

define

- * Toprak altına gömülerek saklanmış, para veya değerli şeyler, gömü.

defineci

- * Gömü bulmak umuduyla kazı yapan veya yaptıran kimse.

definecilik

* Defineci olma durumu.

deflasyon

* Para darlığı, durgunluk.

defleme

* Deflemek işi.

deflemek

* Defetmek.

defne

* Defnegillerden, yaprakları güzel kokulu ve yaz kış yeşil olan bir ağaç (Laurus nobilis).

defne yaprağı

* Çeşitli yiyeceklere güzel koku versin diye katılan yaprak.

defnedilme

* Defnedilmek işi, gömülme.

defnedilmek

* (ölü) Gömülmek.

defnegiller

* Örnek bitkisi defne olan, iki çeneklilerin aynı taç yapraklılarından, yaprakları kokulu birçok türü içine alan bir bitki familyası.

defnetme

* Defnetmek işi, gömme.

defnetmek

* (ölüyü) Gömmek, toprağa vermek.

defneyaprağı

* Bir lüfer çeşidi.

defnolunma

* Defnolunmak işi.

defnolunmak

* (ölü) Gömülmek.

defo

* Kusur, özür, bozukluk.

defol!

* savuş git, uzaklaş.

defolma

* Defolmak işi.

defolmak

* (hakaret sözü olarak) Savuşmak, çekilip gitmek.

defolu

* Defosu olan, bozuk, özürlü, kusurlu (kumaş, giysi vb.).

deformasyon

* Biçimi bozulma, biçimsizleşme.

deforme

* Biçimi, kalıbı bozulmuş.

deforme olmak

* biçimi, kalıbı bozulmak.

defosuz

* Defosu olmayan, sağlam.

defroster

* Buzçözer.

defter

* Genellikle hafif bir kapak içerisinde, bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları.

defter açmak

* para yardımı veya gönüllü toplamaya girişmek.

defter emini

* Tapu işlerine bakan yüksek görevli.

defter tutmak

* işlem veya hesapları düzenli olarak bir deftere geçirmek.

defterci

* Defter yapan veya satan kimse.

deftercilik

* Defter yapmak veya satmak işi.

defterdar

* Bir ilin maliye işlerini yöneten yüksek görevli.

* Osmanlılarda maliye işlerinin en yüksek yetkilisi veya illerde maliye işleriyle uğraşan görevli.

defterdarlık

* Defterdarın makamı, görevi veya görevin yürütüldüğü yapı.

defterden silmek

* adını anmaz olmak, dost saymaz olmak.

defterhane

* Osmanlı ülkelerindeki bütün toprak kayıtlarını içine alan ana defterlerin bulunduğu ve bunlara özgü işlerin görüldüğü daire.

defteri dürülmek

* ölmek, öldürülmek.

* görevine son verilerek bir yerden uzaklaştırılmak.

defteri kapamak

* söz konusu işi artık yapmaz olmak; bir şeyle ilgiyi kesmek.

defterihakanî

* Osmanlı İmparatorluğunda Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü.

defterikebir

* Ana defter.

defterinde olmamak

* sahip bulunmamak, tabiatında bulunmak.

defterini dürmek

* öldürmek.

degajman

* Futbolda kalecinin topu sert bir ayak vuruşuyla uzağa atması.

değdiriş

* Değdirmek işi veya biçimi.

değdirme

* Değdirmek işi.

değdirmek

* Değmesini sağlamak, değmesine yol açmak.

değer

* Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet.

* Bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, paha.

* Yüksek ve yararlı nitelik.

* Üstün, yararlı nitelikleri olan kimse.

* Kişinin isteyen, ihtiyaç duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey.

* Bir değişkenin veya bilinmeyenin sayısı ile anlatımı.

değer analizi

* Bir ürünün her parçasının veya ekonomik işlemin her basamağının sistemli bir biçimde analiz edilip, katma değerinin hesaplanması ve maliyetle ilişkisinin meydana çıkarılması işi.

değer artırma

* Fiyatını yükseltme.

değer biçmek

* bir şeyin değerini belirtmek, bir şeye değer koymak.

değer düşürme

* Fiyatını indirme, değerini aşağıya çekme.

değer düşürümü

* Paranın altın veya yabancı bir paraya göre değerinin düşürülmesi, satın alma gücünün azalması, devalüasyon.

değer kuramı

* Değerlerin önem sıralarını ve bu arada en yüksek değeri araştırarak bir değer ölçüsü bildiren felsefe kuramı.

değer vermek

* değerli saymak, önem vermek.

değer yargısı

* Bir değerlendirme getiren yargı.

değerbilir

* Değeri olan şeyleri, kimseleri sayan veya koruyan, iyilikbilir, kadirbilir, kadirşinas.

değerbilirlik

* Değerbilir olma durumu, iyilikbilirlik, kadirbilirlik, kadirşinaslık.

değerbilmez

* Değeri olan şeyleri, kimseleri saymayan veya korumayan, hatırsız.

değerbilmezlik

* Değerbilmez olma durumu.

değerleme

* Değerlemek işi.

değerlemek

* Değer belirtmek.

değerlendirilme

* Değerlendirilmek işi, kıymetlendirilme.

değerlendirilmek

* Değerlendirmek işi yapılmak, kıymetlendirilmek.

değerlendirme

* Değerlendirmek işi, kıymetlendirme.

değerlendirmek

* Bir şeyi yerinde ve yararlı bir yolda kullanmak, kıymetlendirmek.

* Bir şeyin özünü, önemini, nitelik ve niceliğini belirlemek.

değerlenme

* Değerlenmek işi, kıymetlenme.

değerlenmek

* Değer kazanmak, değeri artmak, değer sağlamak, kıymetlenmek.

değerli

* Değeri olan veya değeri yüksek olan, kıymetli.

değerli kâğıt

* Kapsadığı hak, senede bağlı olan, senetsiz ileri sürülebilmesine imkân olmayan kâğıt.

değerlilik

* Değeri olma durumu, kıymetlilik.

değersiz

* Değeri olmayan veya değeri çok az olan, önemsiz, kıymetsiz, naçiz.

değersizlik

* Değersiz olma durumu.

değgin

* İlişkin, üstüne ait, dair, müteallik.

değil

* İsim cümlesinde yükleme veya başka öğelere olumsuzluk anlamı veren kelime.

değil a

* "şöyle dursun" anlamına.

değil mi ki

* madem, mademki.

değim

* Bir kimsenin, kendisine iş verilmeye hak kazandıran durumu, liyakat.

değimli

* Liyakatli.

değimsiz

* Liyakati olmayan, liyakatsiz.

değın

* Kadar, dek gibi bir işin bir durumun sona erdiği zamanı veya yeri gösterir.

değın

* Sıncap.

değini

* Değınme.

değiniş

* Değınmek işi veya biçimi.

değınme

* Değınmek işi, temas.

değınmek

* Bir konuyu ele alarak ondan kısaca söz etmek, dokunmak, temas etmek.

değinti

* Temas.

değırme

* Değirmek işi.

değirmek

* Duyurmak, bildirmek, ulaştırmak.

* Değdirmek, dokundurmak.

değırmen

* Öğüten araç veya alet.

* İçinde öğütme işi yapılan yer.

değırmen taşı

* Değirmende, dönerek taneleri ezen yuvarlak taş.

* Değirmen taşı yapmakta ve bazen de yapılarda kullanılan çakmak taşı türünden sert bir taş.

değırmen taşının altından diri çıkar

* en ağır şartlarda bütün güçlükleri yener.

değırmenci

* Değırmen yapan veya işleten kimse.

değırmencilik

* Değırmen yapma işi.

* Değırmen işletme işi.

değırmenin suyu nereden geliyor?

* bu işin masrafını karşılayacak para nasıl kazanılıyor?.

değırmenlik

* Değirmende öğütölmek için ayrılmış (tahıl).

* Bir değırmen taşını işletecek güçte (akarsu).

değırmi

* Yuvarlak.

* (kumaş için) Eni boyuna eşit olan.

* Yemeni, yazma, baş örtüsü, mendil.

değırmi sakal

* Değırmi bir biçimde kesilmiş sakal.

değırmileme

* Değırmileme işi.

değırmilemek

* Yuvarlak biçime koymak.

değirmileşme

* Değirmileşmek işi.

değirmileşmek

* Değirmi hâle gelmek.

değirmilik

* Değirmi olma durumu, yuvarlaklık.

değiş

* Değmek işi veya biçimi.

* Bir şey verip yerine başka bir şey alma, mübadele, trampa.

değiş etmek

* bir şey verip yerine başka bir şey almak.

değiş tokuş

* Değiş, alış veriş, mübadele, trampa.

değişebilir

* Değişme özelliği taşıyan, değiştirilebilen.

değişebilirlik

* Değişebilir olma durumu.

değişen yıldız

* Parlaklığı zamana bağlı olarak değişme gösteren yıldız.

değişici

* Biçimden biçime giren, değişken.

değişik

* Değiştirilmiş.

* Alışılmışın dışında bir özelliği bulunan.

* Çeşitli, farklı.

* Yedek (iç çamaşırı, giyecek).

değişiklik

* Değişik olma durumu.

* Bir bütünden bir bölümünün değişmesiyle ortaya çıkan yeni durum.

* Amaca uygun biçime getirmek için yapılan değiştirme, tadil.

değişiklik önergesi

* Bazı kanun maddelerinin amaca daha uygun olması için Büyük Millet Meclisine yapılan öneri.

değişiklik teklifi

* Değişiklik önergesi.

değişiklik yapmak

* değiştirmek.

değişim

* Bir zaman dilimi içindeki değişikliklerin bütünü.

* Yeni döllerin atalarına tıpatıp benzememesini sağlayan özelliklerin tümü, varyasyon.

* Üretilen malların başka mallar veya para karşılığı değiştirilmesi.

* Bir niceliğin birbirinden ayrı değerler alması veya böyle iki değer arasındaki ayırım.

* Rüzgârın yön değiştirmesi.

değişim yönetimi

* Hızla değişen bir ortamda ayakta kalabilmek ve rakiplerin önüne geçebilmek için, şirketin kendini yenilemesi, değişim fırsatlarını analiz edip ortaya çıkan potansiyeli değerlendirmesi ve en uygun stratejinin belirlenip bunun uygulanması için yeniden örgütlenme ve yapılanma işi.

değişimli

* Değişme özelliği gösteren.

değişimli ünsüzler

* Ünsüz uyumuna bağlı olarak ötümlülük ve ötümsüzlük bakımından birbirinin yerine geçen ünsüzler: p / b, ç / c, t / d, k / g, k / ğ

değişim

* Doğada ve toplumda nitelikle ilgili değişmelerin yavaş yavaş değil, birdenbire olması, bir şeyin ortam ve şartlarını bulduğunda birdenbire nitelik değiştirmesi, mutasyon.

değişimci

* Değişimcilik yanlısı, mutasyonist.

değişimcilik

* Bir canlı varlıktaki soya çekimin (genlerin bazı özel durumlarının yitirilmesi, yeniden oluşması veya değişmesi yüzünden) aniden değişebileceğini ve bu değişmen, türlerin oluşmasında ana yol olduğunu ileri süren kuram, mutasyonizm.

* Doğ a ve toplumdaki değişmelerin değişim biçiminde olduğunu savunan düşünce akımı, mutasyonizm.

değişiş

* Değişmek işi veya biçimi.

değişke

* Her canlıda dış etkilerle ortaya çıkabilen, kalıtımla ilgili olmayan değişiklik, modifikasyon.

değişken

* Değişme özelliği gösteren, çok değişen, değişebilir, kararsız, değişici, mütehavvil.

* Değişik sayı değerleri alabilen nicelik.

değişkenlik

* Değişken olma durumu.

değişkin

* Değişikliğe uğramış, değişik, muaddel.

değişkinlik

* Değişkin olma durumu.

değişme

* Değişmek işi.

* Değişim, mübadele.

değişmek

* Başka bir biçim veya duruma girmek, tahavvül etmek.

* Yerine başka şey veya kimse gelmek.

* Karşılıklı alıp vermek, mübadele etmek.

* Değiştirmek.

* (olumsuz biçimiyle) Çok değer vermek.

değişmez

* Aynen kalan, değişikliğe uğramayan.

değiştirge

* Bir değişiklik yapılması için verilen önerge, tadil teklifi.

değiştirgeç

* Bir cismin veya bir gücün biçimini değiştirmeye yarayan alet, konvertisör.

değiştirici

- * Değiştirme özelliği olan.
- * Değiştirme işini yapan nesne veya kimse.

değiştiriliş

- * Değiştirilmek işi veya biçimi.

değiştirilme

- * Değiştirilmek işi.

değiştirilmek

- * Değiştirmek işi yapılmak.

değiştirim

- * Değiştirmek işi.

değiştirme

- * Değiştirmek işi, tebdil, tahrif.

değiştirmek

- * Başka bir biçime sokmak, değişikliğe uğratmak.
- * Bir şey veya kimseyi bulunduğu yerden başka bir yere almak.
- * Bir şey verip yerine başka bir şey almak.
- * Birini bırakıp başkasını edinmek veya kullanmak.
- * Başka bir duruma, başka bir görünüme getirmek.
- * Anlatıma yeni bir içerik vermek.

değiştirtme

- * Değiştirtmek işi.

değiştirtmek

- * Değiştirmek işini yaptırmak.

değme

- * Değme işi, temas.

değme

- * Her, herhangi bir, gelişigüzel, rastgele.
- * Seçkin, seçme.

değme gitsin

- * deme, kaçma gitsin.

değme keyfine

- * konuşulan işten çok hoşlanıldığını anlatmak için kullanılır.

değmek

- * Aralık kalmayıncaya kadar birbirine yaklaşmak, dokunmak, temas etmek.
- * Ulaşmak, erişmek.
- * İstenilen yere düşmek, rast gelmek, isabet etmek.

değmek

- * Değerinde olmak.
- * Karşılık olmak.
- * (zevk veren şeyler için) Hoşa gitmek.
- * Herhangi bir nitelikte olmak.
- * Eş değerde olmak.

değnek

- * Elde taşınacak incelikte düzgün ağaç, sopa.
- * Değnekle atılan dayak.

değnek gibi

* çok zayıf ve ince.

değnekçi

* Motorlu taşıtların çalıştığı yerlerde yolcuların binış ve sıra düzenini sağlayan kimse, kâhya.

* Şehir düzeni ile ilgili görevli.

değnekçilik

* Değnekçinin yaptığı iş.

değnekleme

* Değneklemek işi.

değneklemek

* Değnekle vurmak.

deh

* Binek veya koşum hayvanlarını yürütmek için söylenen bir söz.

deha

* İnsan zekâsının, insan kişiliğinin erişebileceği en yüksek kerte, dâhilik.

* Dâhi.

dehalet

* Sığınma, korunma.

dehdeh

* Bkz. dahdah.

dehhaş

* Aşırı korku verici, dehşet saçıcı.

dehleme

* Dehlemek işi.

dehlemek

* Hayvanı deh diyerek yürütmek.

* Kovmak.

dehlenme

* Dehlenmek işi.

dehlenmek

* Dehlemek işi yapılmak.

dehletmek

* Aşağılamak, hor görmek.

dehliz

* Üstü kapalı, dar ve uzun geçit, koridor.

dehşet

* Bir tehlike veya korkunç bir şey karşısında duyulan ürküntü, yıldı.

* Olağanüstü.

* Olağanüstü şeyler karşısında şaşma anlatır.

dehşet saçmak

* ortalğa korku vermek.

dehşete düşürmek

* dehşet içine sokmak.

dehşete kapılmak (veya düşmek)
* çok korkmak.

dehşetlenme
* Dehşetlenmek işi.

dehşetlenmek
* Dehşete kapılmak.

dehşetli
* Korku veya ürküntü veren.
* Şaşırtıcı.
* Çok fazla, son derece.

deist
* Deizm yanlısı.

deizm
* Tanrı'yı yalnızca ilk sebep olarak kabul eden, Tanrı için başka herhangi bir güç ve nitelik tanımayan, vahyi reddeden görüş.

dejenere
* Soysuz.
* Yoz.

dejenere etmek
* soysuzlaştırmak, yozlaştırmak.

dejenere olmak
* soysuzlaşmak, yozlaşmak.

dejenereleşme
* Dejenereleşmek işi.

dejenereleşmek
* Soysuzlaşmak.
* Yozlaşmak.

dejenerelek
* Soysuz, yoz; soysuzluk, yozluk.

dek
* Kadar, gibi bir işin sona erdiği noktayı veya zamanı anlatır.

dek
* Düzen, hile.
* Tokuşma, çatışma.
* Sağlam.

dek
* Bkz. tek.

dekadan
* XIX. yüzyıl sonlarında Fransa'da natüralistlere karşı çıkan sembolizm akımına öncülük etmiş olan sanatçılara verilen ad.

dekadanlık
* Dekadan olma durumu.

dekagram
* Bir kilonun yüzde biri, dag.

dekalitre

* On litrelik hacim ölçü birimi, dal.

dekametre

* On metre uzunluğunda bir ölçü birimi, dam.

dekan

* Fakültenin yönetiminden sorumlu profesör.

dekanlık

* Dekanın görevi.

* Dekanın makamı.

dekar

* On ar (1000 m²) değerinde yüzey ölçü birimi.

Dekartçı

* Descartes'in öğretisi ile ilgili, kartezyen.

* Descartes felsefesini benimseyen kimse.

Dekartçılık

* Descartes'in felsefesi.

* Descartes'in öğretisi, kartezyenizm.

dekaster

* On metreküplük hacim ölçüsü birimi.

dekatlon

* 100 m koşusu, uzun atlama, gülle atma, yüksek atlama, 400 m koşusu, 110 m engelli koşu, disk atma, sırıkla yüksek atlama, cirit atma, 1500 m koşulanı içeren atletizm yarışması.

dekatloncu

* Dekatlon yarışmalarına katılan atlet.

deke düşmek

* hileye, oyuna gelmek.

deklânşör

* Bir devre kesicinin işleyişini etkileyerek açılmasını önleyen düzen.

* Fotoğraf makinesinin resim çekilirken basılan düğmesi.

deklârasyon

* Bildirme, duyurma, ilân etme.

* Bir konunun kamuoyuna duyurulması için yapılan açıklama, bildiri.

* Mal bildirimi.

deklâre

* Bildirilmiş, ilân edilmiş.

deklâre etmek

* bildirmek.

* gümrüklerde vergi konusu olacak eşya vb.yi resmî makama bildirmek.

dekolte

* Kollarının, göğüs ve sırtının bir bölümü açık kadın giysisi.

* Açık.

dekolte konuşmak

* açık saçık konuşmak.

dekont

- * Ödenmiş veya ödenecek olan hesapların dökümü.
- * Kapatılan bir hesaptan yapılacak indirme.
- * Bütün indirmeler yapıldıktan sonra borçlu tarafından ödenecek, alacaklı tarafından alınacak olan miktar.

dekor

- * Tiyatro, sinema ve televizyonda sahneye konulan eserin yazıldığı yerin, çağının özelliklerini belirleyen çeşitli öğelerin (perde, aksesuar vb.nin) bütünü.
- * Bir yere süsleme amacıyla verilen düzen.
- * Görünüş, manzara.

dekorasyon

- * Dekor yapma işi.
- * Bir yeri süsleme.

dekoratif

- * Dekor olarak kullanılan, süslemeye yarayan, süsleyici, tezyinî.
- * Göstermelik.

dekoratör

- * Tiyatro, opera vb. dekorlarını tasarlayan sanatçı.
- * İç mimar.

dekoratörlük

- * Dekoratör olma durumu.
- * Dekoratörün işi ve mesleği.

dekorcu

- * Mesleği dekor yapmak olan sanatçı.

dekorculuk

- * Dekorcu olma durumu.
- * Dekorcunun işi ve mesleği.

dekore

- * Süsleme amacıyla düzenlenmiş.

dekore etmek

- * (bir yere) süsleme amacıyla düzen vermek.

dekovil

- * Ray aralığı 60 cm eninde veya daha az olan, arabaları buhar, hayvan veya insan gücüyle yürütülen, küçük demiryolu.

dekstrin

- * Nişastanın bölünmesinden elde edilen zamlı bir madde (C6 H10 O5).

dekstroz

- * Nişasta şekeri.

delâlet

- * Kılavuzluk, aracılık.
- * İz, işaret.

delâlet etmek

- * yol göstermek.
- * göstermek, anlatmak, demeye gelmek.
- * belirtmek.

deldirme

- * Deldirmek işi.

deldirmek

- * Delmek işini yaptırmak.
- * Geçersiz hâle getirmek.

delecek

- * Zimba.

delegasyon

- * Herhangi bir topluluğu temsil etmekle görevli yetkili kurul.

delege

- * Kendisine yetki verilerek bir yere veya birinin katına gönderilen kimse, elçi, murahhas.

delegelik

- * Delegenin görevi, murahhaslık.

delep delep

- * Parlayarak, parl parl.

delepmek

- * Parlamak.

delgeç

- * Mukavva, kâğıt, kayış, maden gibi şeylerde delik açmaya yarayan araç, delecek, zimba.

delgi

- * Maden, tahta, taş vb. üzerinde delik açmaya yarayan aygıt, matkap.

delgiç

- * Ucu sivri demirli, ağaçtan tutacak yeri olan ve tütün dikmeye yarayan araç.

deli

- * Aklını yitirmiş olan, aklî dengesi bozulmuş olan, mecnun.
- * Davranışları aşırı ve taşkın olan (kimse), çılgın.
- * Aşırı derecede düşkün.
- * Coşkun, azgın.

deli alacası

- * Birbirini tutmayan parlak renklerden oluşan.

deli bal

- * Arıların zehirli çiçeklerden topladıkları bal.

deli balta

- * Acımasız, gaddar, zalim kimse.

deli bayrağı açmak

- * Şık olmak.

deli bozuk

- * Günü gününe, sözü sözüne uymayan.

deli bozukluk

- * Deli bozuk olma durumu.

deli çıkmak

- * çıldırmak.
- * çok sinirlenmek.

deli dana hastalığı

- * İngiltere'de büyük baş hayvanlarda görülen eden bulaşıcı ve öldürücü bir hastalık.

deli dana(lar) gibi dönmek

* ne yapacağını bilemeyerek, şaşkınca davranmak.

deli deli

* Delice.

deli divane

* Çılgın, aşırı deli.

deli divane (âşık) olmak

* aşırı derecede sevmek.

deli divane olmak

* mutlu olmak, bir kimseyi, bir şeyi aşırı derecede sevmek.

deli dolu

* İlerisini gerisini düşünmeden davranan, rastgele konuşan, patavatsız.

deli etmek

* çılgına çevirmek.

deli fişek

* Delişmen ve atak.

deli fişeklik

* Deli fişek olma durumu.

deli gibi

* deliye yaraşır davranışta, delicesine.

deli gömleği

* Tehlikeli ve saldırgan delilere giydirilen kolsuz gömlek.

deli güllâbıcısı

* Bkz. güllâbici.

deli ırmak

* Akıntısı çok hızlı olan ırmak.

deli kızın çeyizi gibi

* bir arada sergilenen ve birbirine yakışmayan eşya için söylenir.

deli olmak

* çok sevmek.

* çok sinirlenmek.

deli olmak işten değil

* güç durumlarda çaresizliği anlatır.

deli orman

* Çok sık ve gür orman.

deli otu

* Turpgillerden, bahçelere süs olarak dikilen bir bitki, kuduz otu (Alyssum).

deli pösteği sayar gibi

* çok karışık, çok ayrıntılı, sıkıcı bir işle uğraşma.

deli Raziye gibi

* delice davranışlarda bulunan kız veya kadın.

deli saçması

* Anlamsız, tutarsız, delice söz.

deli saraylı (gibi)

- * acayıp biçimde giyinenler, takıp takıştıranlar için söylenir.

delibaş

- * Koyunlarda ve danalarda görülen tehlikeli bir hastalık.
- * Huysuzluk yapan hayvan.

delice

- * Davranışları aşırı, deli gibi olan.
- * Delicesine.
- * Buğdaygillerden, genellikle buğday tarlalarında yetişen, tohumu zehirli, yabancı bir bitki (Lolium temulentum).
- * Aşılammamış zeytin ağacı, yabancı ağaç.
- * Atmaca, şahin.

delice doğan

- * Kartallar takımının kartalgiller familyasından bir kuş türü (Falco subbuteo).

delicesine

- * Aşırı bir biçimde.

delicesine tutulmak

- * aşırı bir biçimde bağlanmak, çok sevmek.

delici

- * Delen, delmek işini yapan.
- * Çok etkili, etkileyici.

deliğe tıkmak

- * tutuklamak, hapsetmek.

delik

- * Dar, küçük açıklık; dar, küçük çukur.
- * Delinmiş.
- * Ceza evi.
- * Küçük hayvan yuvası.

delik büyük, yama küçük

- * eldeki imkânlar gerekenden çok az.

delik deşik

- * Her yanı deliklerle dolu.

delik deşik aramak

- * her yerde aramak.

delik deşik etmek

- * (bir canlının vücudunda) bir araçla birçok yaralar, kesikler açmak.
- * bir şeyin her yanında delikler açmak.

delik deşik olmak

- * (bir canlının vücudunda) bir araçla birçok yaralar, kesikler oluşmak.
- * bir şeyin her yanı delinmek.

delik eğirmek

- * hapse girmek, tutuklanmak.

delikanlı

- * Çocukluk çağından çıkmış genç erkek.
- * Gençlere seslenme sözü olarak kullanılır.
- * Sözünün eri, dürüst, namuslu kimse.

delikanlılık

- * Delikanlı olma durumu.
- * İnsanın delikanlı olduğu çağ.

delikli

- * Deliği veya delikleri olan.
- * Kevgir.
- * Deliklerle kaplı esnek doku şeritlerine verilen ad.
- * Bir tür olta iğnesi.

delikli boncuk (veya taş) yerde kalmaz

- * az çok işe yarayan her şeyin isteklisi bulunur.

delikliler

- * Delikli ve sert bir kabukla kaplı bir hücreli hayvanlar takımı.

deliksiz

- * Deliği olmayan.

deliksiz uyku

- * Arada hiç uyanmadan uyunulan uzun uyku.

delil

- * İnsanı aradığı gerçeğe ulaştırabilecek iz, kanıt, emare.
- * Kanıt.
- * Kılavuz, rehber.

delilenme

- * Delilenmek işi veya durumu.

delilenmek

- * Deli gibi davranmak.

deliliğe vurmak

- * kendini deli gibi göstermek.

deliliği tutmak

- * delice davranmak.

delilik

- * Deli olma durumu veya delice davranış.

delimsirek

- * Çılgınca, delicesine.

delinin eline değnek vermek

- * kötülük yapabilecek bir kimsenin davranışlarını kolaylaştırmak.

delinme

- * Delinmek işi.

delinmek

- * Delmek işine konu olmak.
- * Bir şeyde delik oluşmak.
- * Çiğnemek, uymamak, aykırı davranmak.

deliriş

- * Delirmek işi veya biçimi.

delirme

- * Delirmek işi.

delirmek

* Deli olmak, aklını yitirmek, çıldırmak.

delirtme

* Delirtmek işi.

delirtmek

* Deli etmek, çıldırtmak.

delişmen

* Şımarık ve delice tavırlı, zıdır.

* Güçlü, hareketli, sağlam yapılı.

delişmence

* Delişmene yakışır (biçimde) delişmen gibi.

delişmenlik

* Delişmen olma durumu, delişmence davranış, zıdır.

delişmenlik etmek

* delişmence davranmak.

deliye dönmek

* çok sevinmek.

* çok üzölmek.

deliye her gün bayram

* her fırsattan yararlanarak bayrammış gibi davrananlara ve her şeyi eğlenceli yönden alanlara alay yollu söylenir.

delk

* Ovma, ovuşturma.

* Sürtünme.

delme

* Delmek işi.

* Yelek.

* Delinerek yapılmış.

delmek

* Delik açmak, delik duruma getirmek.

* İncitmek, kırmak.

delta

* Yunan alfabesinin dördüncü harfi (D).

* Bir ırmağın çatallanarak döküldüğü yer, çatal ağız.

delta kası

* Omuz başında bulunan üçgen biçimindeki kas.

dem

* Soluk, nefes.

* Zaman, çağ.

* İçki.

* Hazırlanan çayın renk ve koku bakımından istenilen durumu.

* Koku.

* Pişirilen yemeklerin yenecek kıvama gelmesi.

dem

* Kan.

-dem / -tem

* İsimden isim türeten ek.

dem çekmek

* (kuşlar) uzun ve güzel ezgiler çıkarmak.

* içki içmek.

dem dökmek

* (kadınlar) ay başında kan yitirmek.

dem tutmak

* bir çalgıya başka bir çalgı veya sesle eşlik etmek.

dem vurmak

* bir şeyden söz etmek, konu açmak.

demagog

* Demagoji yapan kimse, halk avcısı, halk dalkavuşu.

demagogluk

* Demagog olma durumu.

demagoji

* Bir kimsenin veya grubun duygularını kamçılایarak, gerçek dışı sözler söyleyerek onları kazanmaya çalışma, halk avcılığı.

demagoji yapmak

* bir kimsenin veya grubun duygularını kamçılایarak, gerçek dışı sözler söyleyerek onları kazanmaya çalışmak.

demagojik

* Demagojiye dayanan, demagoji ile ilgili.

deme

* Demek işi.

* Anlam.

* (halk edebiyatında) Şiir.

* Daha çok Alevî şairlerin tarikatlarıyla ilgili konuları işleyen şiirlerine, kendilerince verilen ad.

* Atasözü; ağıt.

deme (veya değme) gitsin

* anlatılması güç, anlatılamaz.

deme!

* (de'me) "gerçek mi", "yok canım" gibi şaşma anlatır.

demeç

* Yetkili bir kimsenin bir konuda yayın organlarına yaptığı açıklama, beyanat.

demeç vermek

* (yetkili bir kimse) bir konuda yayın organlarına açıklama yapmak, beyanat vermek.

demediğini bırakmamak (veya komamak)

* birisi için kırıcı, ağır, ileri geri konuşmak.

demek

* Söylemek, söz söylemek.

* Ad vermek.

* (bir dilde) Karşılığı olmak.

* Anlamına gelmek.

* (herhangi bir) Ses çıkarmak.

* Herhangi bir yargıya varmak.

- * Demek kelimesi düşünmek, oranlamak, ummak, istemek veya erişmek gibi anlamlara da gelebilir.
- * (hareketin olumsuz biçimi, zıt anlamı kelimelerle kullanıldığında) Şartlar ne olursa olsun bir işi yapmak.
- * O hâlde, şu hâlde.
- * Bir işe kalkışmak, yeltenmek.

demek istemek

- * bir düşünceyi söylemek istemek; bir şeyi anlatmak istemek.

demek ki (demek oluyor ki)

- * şu hâlde, öyle ise.

demek olmak

- * anlamına gelmek.

demem o deme değil

- * benim söylemek istediğim o değil.

demem o deme değil

- * Bkz. deme.

demet

- * Bağlanarak oluşturulmuş deste, bağlam.
- * Bitki veya çiçek bağlamı.
- * Üstün yapılı bitkilerde öz suların akmasına yarayan, bitkiye desteklik eden damarlı veya lifli kordon.
- * Uzunlamasına birbirine bitişik olarak bir arada bulunan sinir ve kas telleri topluluğu.
- * Bir atomun parçalanmasından doğan elektriklenmiş taneciklerin yörüngelerinden oluşan ışık topluluğu.

demet demet

- * Birçok demetler durumunda bağlanmış olarak, deste deste, demetleme.

demetçi

- * Demet yapan kimse.
- * Harman makinesini ekin demetleriyle dolduran kimse.

demetçik

- * Demet parçası, küçük demet.

demetleme

- * Demetlemek işi.

demetlemek

- * Demet yapmak, demet durumunda ayırıp bağlamak.

demetlenme

- * Demetlenmek işi.

demetlenmek

- * Demet yapılmak.

demetletiş

- * Demet yaptırmak işi veya biçimi.

demetletme

- * Demet yaptırmak işi.

demetletmek

- * Demet yaptırmak.

demetleyiş

- * Demet yapmak işi veya biçimi.

demetli

* Demet biçiminde olan.

demevî

- * Kanlı, kanı çok (insan).
- * Kanla ilgili.
- * Öfkeli, sinirli.

demeye getirmek

- * doğrudan doğruya söylemeyip dolayısıyla anlatmak.

demeye kalmamak

- * birden, hemen.

demin

- * Az önce.

demincek

- * Çok az önce.

deminden

- * Demin, az önce.

deminki

- * Biraz önceki.

demir

- * Atom sayısı 26 atom ağırlığı 55.847 olan, mavimsi esmer renkte 7,8 yoğunluğunda, 1510° C de eriyen, özellikle çelik, döküm ve alaşımlar durumunda sanayide kullanılmaya en elverişli element. Kısaltması Fe.
- * Bazı nesnelerin demirden yapılmış parçası.
- * Ayakkabı topuğuna veya ayakkabı burnuna aşınmayı önlemek için çakılan, özel olarak yapılmış madenden parça.
- * Gemilerin dalgalara, akıntılara kapılarak yer değiştirmemesi için suya atılan, zincirle gemiye bağlı bulunan, ucu çengelli ağır demir araç, çapa.
- * Demirden yapılmış.
- * Güçlü, kuvvetli, sert.

demir ağacı

- * İki çeneklilerden, ana yurdu Avustralya olan bir evcikli veya iki evcikli bir ağaç (Casuarina).

demir almak

- * gemi yola çıkmak için çapasını denizden çekmek, gitmeye hazırlanmak.
- * ölmek, çekip gitmek.

demir atmak

- * (gemi) çapasını denize salmak.
- * bir kimse bir yerde uzun süre kalmak.

demir bilek

- * Güçlü kuvvetli kimse.

demir boku

- * Demir dışığı, maden cürufu.

demir dikenli

- * Toprak üzerinde yatık olarak bulunan, çiçekleri küçük ve açık sarı renkli, meyvesi 10 mm kadar çapında, boynuz şeklinde sivri uçlara sahip bir bitki (Tribulus terrestris).

demir gibi

- * çok sağlam.
- * çok güçlü, çok kuvvetli.

demir hat

* Demir yolu.

demir kapı

* Irmaklarda gemilerin geçmesine engel olan kayalık yer.

demir kır

* Siyah, beyaz karışık griye yakın renkte at donu.

demir kuş

* Uçak.

demir oksit

* Demirin hem tabiatta hem de sentetik yapılmış olarak görülen ve değişik kimyasal değer ve renkte bulunabilen oksit biçimi.

demir pası

* Demirde oluşan pas.

* Bu pasın renginde olan.

demir perde

* Sahne ile izleyicilerin bulunduğu salonu yangın tehlikesinde birbirinden ayıran, demirden yapılmış perde.

demir resmi

* Geminin bir limanda demirlemek için ödediği vergi.

demir sülfat

* Sülfirik asidin kimyasal formülü $Fe_2(SO_4)_3$ olan demir tuzu ve bunun hidrolaştırılmış biçimi.

demir taramak

* (gemi) rüzgâr veya akıntı yüzünden çapasını sürümek.

demir tavında dövülür

* bir işin yapılması için uygun olan bir zaman, bir durum vardır.

demir üzerinde

* demirini almış ve kalkmaya hazır (gemi).

demir yeri

* Limanlarda gemilerin demir atmasına ayrılmış yer.

demir yolcu

* Demir yolu görevlisi.

demir yolculuk

* Demir yolcunun görevi.

* Demir yolu yapma ve işletme işi.

demir yolu

* Lokomotif, vagon gibi demir tekerlekli taşıtların yürüdüğü paralel iki ray döşenerek yapılan bir tür yol, tren yolu.

* Bu yolların yönetimi.

demir yumruk

* Güçlü kuvvetli kimse.

demirbaş

* Bir yerde kullanılan, bir yere kayıtlı olan, bir görevliden öbürüne teslim edilen dayanıklı eşya.

* Bu nitelikte olan.

* Bir yerin eskisi, emektarı olan (kimse).

demirbaştan düşmek

* demirbaş listesinden çıkarmak, kaydını silmek.

demirci

* Demir satan, demir eşya yapan veya onaran kimse.

demirci mengenesi

* Kızgın demiri tutmak için kullanılan kısıkaç.

demircilik

* Demir eşya alıp satma veya onarma işi.
* Demircinin zanaatı.

demire vurmak

* birini demir zincirle bağlamak.

demirhindi

* Baklagillerden, sıcak iklimlerde yetişen bir ağaç (Tamarindus indica).
* Bu ağacın meyvesi.
* Bu meyveden yapılan şerbet.
* Pinti, hasis.

demirî

* Demir mavisi, gri.

demirkapan

* Mıknatıs.

Demirkazık

* Kutup Yıldızı.

demirleblebi

* Başarılması çok güç iş.
* Başa çıkılması güç kimse.

demirleme

* Demirlemek işi.

demirlemek

* Kol demirini takmak, kapatmak.
* (gemi) Demir atmak.
* Demire vurmak.

demirleşme

* Demirleşmek işi.

demirleşmek

* Demir durumuna gelmek.
* Demir gibi sağlam duruma gelmek.

demirli

* İçinde metal veya karışım durumunda demir bulunan.
* Demir parmaklık veya demir bir parça takılmış olan.
* Demir atmış (gemi).
* Bağlanıp kalmış.

demirli beton

* Yapıda gücü, esnekliği artırmak için metal ve çimentodan yararlanma yöntemi, betonarme.

Demirperde

* II. Dünya Savaşı sonrası soğuk savaş döneminde, batılı ülkelerin kendilerini doğu bloku ülkelerinden ayıran sınıra ve bu ülkelere taktıkları ad.

demirsiz

* Demiri bulunmayan, içinde demir olmayan.

demirsizlik

* Vücutta veya kanda beliren demir yetersizliği.

demiurgos

* Eflâtun felsefesinde evreni yaratan, yaratıcı tanrı.

demkeş

* (güvercin için) Dem çeken, güzel ses çıkaran.

demleme

* Demlemek işi.

demlemek

* (çayı) Kaynar suyun içine attıktan sonra renk ve koku vermesi için bekletmek.

demlendirme

* Demlendirmek işi.

demlendirme suyu

* Suda veya başka bir sıvıda ıslatmak suretiyle yapılan yaş ekstraksiyon sırasında ele geçen ve suda çözünebilen maddeleri içeren sıvı.

demlendirmek

* Demlemek.

demlenme

* Demlenmek işi.

demlenmek

* (çayın) Rengi ve kokusu suya geçmek.

* (pilâv için) Piştikten sonra bir süre bekletilerek kıvama gelmek.

* İçki içmek.

demli

* Demlenmiş, rengini, kokusunu, tadını bulmuş (çay).

demlik

* Çayın demlendiği kap.

demode

* Modası geçmiş olan.

demode olmak

* modası geçmek, gözden düşmek, değerini yitirmek.

demograf

* Nüfus bilimci.

demografi

* Nüfus bilimi.

demografik

* Nüfus bilimiyle ilgili.

Demokles'in kılıcı

* her an gerçekleşebilecek tehlike.

demokrasi

* Halkın egemenliği temeline dayanan yönetim biçimi, el erki, demokratlık.

demokrat

* Demokrasi yanlısı.

demokratik

* Demokrasiye uygun.

demokratikleşme

* Demokratikleşmek işi.

demokratikleşmek

* Demokrasiye uygun biçime girmek.

demokratikleştirme

* Demokratikleştirmek işi.

demokratikleştirmek

* Demokrasiye uygun biçime getirmek.

demokratlaşma

* Demokratlaşmak işi.

demokratlaşmak

* Demokrasi ilkelerini uygulamak, demokrasiye uygun yapıyı kurmak; demokrat bir biçimde davranmak.

demokratlık

* Demokrasi.

demonstrasyon

* Gösteri.

-den bu yana

* -den beri.

-den yana

* için.

* -e kalırsa.

-den yana (olmak)

* birinin tarafını tutmak.

-den yana çıkmak

* birinin yanlısı olmak, birini tutmak.

denaet

* Alçaklık.

denden

* Bir çizelgede alt alta gelen aynı söz veya söz gruplarının birkaç kez yazılmasını önleyerek kolaylık sağlamak için birinci satırın altındakiler yerine kullanılan (") işareti.

denden işareti

* Bkz. denden.

denek

* Üzerinde deney yapılan kimse veya şey.

denek taşı

* Altın, gümüş gibi madenlerin ayarını anlamak için, sürtüldükleri bir tür taş, mihenk.

* Bir kimse veya nesnenin değerini anlamaya yarayan şey.

deneme

* Denemek işi, sınama, tecrübe.

- * Son biçimi bulmamış, taslak durumunda olan eser.
- * Herhangi bir konuda yeni ve kişisel görüşlerle bezenmiş bir anlatım içinde sunulan düz yazı türü.

deneme hayvanı

- * Meramın verimi veya mera üzerinde uygulanan ıslah ve amenajman işlemlerinin etkileri hakkında bilgiler edinmek amacıyla otlatılan ve canlı ağırlık artışı veya süt verimi devamlı şekilde ölçülen hayvan.

deneme tahtası

- * Üzerinde bilgisizce, tedavi, onarım gibi işler yapılan kimse veya şey.

deneme yayını

- * Radyo, televizyon gibi haberleşme araçlarının başlangıçta işe alışmak ve daha verimli olmak üzere yaptıkları kısa süreli yayın.

denemeci

- * Deneme yazarı.

denemecilik

- * Deneme yazarlığı, deneme yazma işi.

denemek

- * Değerini anlamak, gerekli niteliği taşıyıp taşımadığını bulmak için bir insanı, bir nesneyi veya bir düşünceyi sınamak, tecrübe etmek.
- * Bir işe, başarmak amacıyla başlamak, girişimde bulunmak, teşebbüs etmek.

denenme

- * Denenmek işi.

denenmek

- * Denemek işine konu olmak.

denet

- * Denetlemek işi, teftiş.
- * Lâboratuvar işlemi tamamlanmış bir filmin herhangi bir eksikliği olup olmadığını anlamak için dağıtımçıya verilmeden önce incelenmesi.

denetçi

- * Denetlemeyle görevli kimse, murakı, kontrolör.
- * Gösterim odasında filmi izleyerek görüntülerin, sesin, rengin kusursuz olup olmadığını, çizik vb. bulunup bulunmadığını inceleyen kimse.

denetçilik

- * Denetçinin görevi.
- * Denetçi olma durumu, murakıplık, kontrolörlük.

denetici

- * Bir işlemin istenilen ölçülerde yürütülmesini denetim altına alan cihaz.
- * Sıcaklık, basınç veya nem değişimlerini önleyerek bunlara ilişkin hareketin denetimini yapan alet.
- * Su altındaki bir aleti uzaktan yöneten makine.

denetilde

- * Denetmek işine konu olma.

denetilmek

- * Denetmek işine konu olmak.

denetim

- * Denetlemek işi, murakabe, kontrol.

denetim kurulu

- * Bkz. denetleme kurulu.

denetimci

* Denetim işini yapan kimse.

denetimli

* Denetlenmiş olan.

denetimsiz

* Denetlenmiş olmayan.

denetleme

* Denetlemek işi, murakabe, kontrol.

denetleme kurulu

* Devlet kuruluşlarında denetim işini yapmakla görevli üyelerin oluşturduğu kurul, teftiş kurulu.

* Bir kuruluşun yasalara ve kendi amacına uygun olarak çalışıp çalışmadığını denetleyen kurul.

denetleme raporu

* Denetçi tarafından hazırlanan ve bir işin doğru, usullere ve yönetime uygun olarak yapılıp yapılmadığını belirten yazı.

denetleme yapmak

* kontrol etmek.

denetlemek

* Bir işin doğru ve yönetime uygun olarak yapılıp yapılmadığını incelemek, murakabe etmek, teftiş etmek, kontrol etmek.

denetlenme

* Denetlenmek işi.

denetlenmek

* Denetlemek işine konu olmak.

denetleyici

* Denetleyen (kimse).

* Denetleyen alet.

deney

* Bilimsel bir gerçeği göstermek, bir yasaı doğrulamak, bir var sayımı kanıtlamak amacıyla yapılan işlem, tecrübe.

* Deneyim, tecrübe.

deney kabı

* İçinde kimya deneyleri yapmaya yarayan özel kap.

deney tüpü

* Çoğunlukla kimyasal deneylerde kullanılan bir ucu kapalı cam boru.

deneyci

* Deneycilik yanlısı olan (kimse), ampirist.

deneycilik

* Bilginin gözlem, deneme veya duyular ile elde edilebileceğini ileri süren geleneksel öğreti, görgücülük, ampirizm, usçuluk karşıtı.

* Organizma ile durum veya çevre arasında bir etkileşim olarak yaşantıya önem veren, bilgiyi, simgelerle iletişimi yapılan denetimli ve yeniden düzenlenmiş yaşantı biçiminde düşünen çağdaş bir felsefe anlayışı, görgücülük, ampirizm.

deneyim

* Tecrübe.

deneyim kazanmak

* deneyimli duruma gelmek.

deneyimci

* Deneyimi ön plâna çıkaran kimse.

deneyimcilik

* Deneyimcinin işi.

deneyimli

* Deneyim kazanmış olan, tecrübeli.

deneyimsiz

* Deneyimi olmayan, tecrübesiz.

deneyimsizlik

* Deneyimsiz olma durumu, tecrübesizlik.

deneyiş

* Denemek işi veya biçimi.

deneyleme

* Deneylemek işi.

deneylemek

* Deney yapmak.

deneyli

* Deneye başvurularak yapılan.

deneyssel

* Deneye dayanan, deney yoluyla olan, deneyle ilgili, tecrübî.

deneyselcilik

* Gerçek bilginin ancak deney yoluyla elde edilebileceğini; bilgilerimizin varsayıma dayanan bir nitelik taşıdığını, gerçeğin insan yaşantısının bir ürünü olarak düşünülmesi gerektiğini; değerler ile ahlâklılığın mutlak değil, toplumsal olduğunu ileri süren öğretî, eksperimentalizm.

deneysellik

* Deneyle ilgili olma durumu.

deneyssiz

* Deneye başvurulmadan yapılan.

deneyüstü

* Deneyle kazanılması imkânsız, akılla ilgili olan (bilgi).

deneyüstücülük

* İnsan bilgisinin niteliğini ve ilkelerini akıl yoluyla çözmek amacıyla deney alanının ötesine gitmeye çalışan anlayış, mütealiye, transandantalizm.

* Ahlâkta belli bir gizemciliği savunan, Tanrı, doğa ve insanı kaynaştırmaya çalışan Amerikan felsefe okulu, mütealiye, transandantalizm.

denge

* Bir nesnenin veya bir insanın devrilmeden durma hâli, muvazene.

* Birbirini ortadan kaldıran güçlerin sonucu olan durma hâli.

* Zihinsel ve duygusal uyum, istikrar.

* Bkz. toplumsal denge.

* Siyasî güçlerin, yetkilerin birbirini sınırlayacak biçimde dağıtılması.

* Ekonomik hayatın uyumlu düzeni.

* Vücudun en küçük dayanak yüzey veya yüzeylerinde düşmeden durması.

denge kalası

* Aletli jimnastik dalında kullanılan ve 1.20 m yükseklikte, piramit biçiminde, iki ayak üzerinde duran 5 m uzunluğunda, 10 cm yürüme yüzeyi olan düzgün kalastan yapılmış denge aracı.

denge taşı

* Omurgalıların özellikle de memelilerin iç kulak kesecğinde bulunan kalsiyum tuzu.

dengeci

* Denge unsurunu ön plânda tutan.

dengencilik

* Dengeci olma durumu.

dengeleme

* Dengelemek işi.

dengelemek

* Dengeli duruma getirmek.

* Bir cismi güç katarak veya eksilterek denge durumuna getirmek.

dengelenme

* Dengelenmek işi.

dengelenmek

* Dengesi sağlanmak.

dengeleyici

* Denge sağlayan, dengeleme özelliği olan.

* Otomobillerde eğikliği veya yaylanma genliğini azaltmak için şasi ve tekerleklerle yerleştirilen düzen,

stabilizatör.

* Bir evredeki işlemin daha dengeli bir duruma gelmesini sağlayan alet.

dengeli

* Dengesi olan, muvazeneli.

* Tutum ve davranışlarında uyum olan (kimse), istikrarlı.

* Kurallara uygun, sıkıntı yaratmayan.

dengeli beslenme

* Sağlık için gerekli olan besinleri belirli ölçülerde ve düzenli bir biçimde alma.

dengeli kılmak

* huzura, düzene kavuşturmak.

dengelik

* Denge sağlayan alet.

dengesi bozulmak

* dik durumdan düşecek duruma gelmek.

* aralarında ilişki bulunan şeyler arasındaki uyum bozulmak.

dengesiz

* Dengesi olmayan, muvazenesiz.

* Tutum ve davranışlarında uyum olmayan (kimse), istikrarsız.

dengesizleştirme

* Dengesizleştirmek işi.

dengesizleştirmek

* Dengesiz duruma getirmek.

dengesizlik

* Bir şeyde denge bulunmaması durumu.

* Bir kimsenin, tutum ve davranışlarında sık sık, beklenmedik değişimler olması, istikrarsızlık.

dengeşik

* Dümen sisteminde yelpazenin itme merkezinin kenarına değil, yakınına konulan ek dümen.

dengi dengine

* uygun olanıyla.

dengine dengine

* getirmek punduna getirmek.

dengiyle karşılamak

* kendisine yapılan bir işin karşılığını aynı değerde iş yaparak vermek.

denî

* Alçak, kötü, kişiliksiz (kimse).

denilme

* Denilmek işi.

denilmek

* Ad verilmek.

* Söylenmek, sözü edilmek.

deniz

* Yer kabuğunun çukur bölümlerini kaplayan, birbiriyle bağlantılı, tuzlu su kütlesi.

* Bu su kütlesinin belirli bir parçası.

* (denizde) Dalga olma durumu.

* Geniş alan.

* Sınırsız genişlik, çokluk, yoğunluk.

* Aydaki düzlükler.

deniz akıntısı

* Deniz suyunun bazı etkilerle belirli bir yönde yer değiştirmesi.

deniz altı

* Deniz altında bulunan.

* Deniz altında yapılan.

* Dalgalara karşı açık.

deniz ataşesi

* Büyük elçiliklerde görev yapan deniz kuvvetlerine bağlı askerî üst düzey görevlisi.

deniz aygırı

* Denizlerde yaşayan bir tür vahşî hayvan.

deniz aynası

* Denizin dibini açık ve seçik görebilmek için özel olarak yapılmış cam, alet.

deniz basması

* Çöken bir kara parçasına deniz sularının dolması.

deniz bilimci

* Deniz bilimi ile uğraşan kimse.

deniz bilimi

* Ana deniz bilimi, oşinografi.

deniz bindirmek

* denizde birden fırtına çıkmak.

deniz buzu

* Kutuplara yakın yerlerde soğuk havanın etkisiyle denizlerin üstünde oluşan buz.

deniz çıkmak

* denizde fırtına olmak.

deniz çulluğu

* Kıyı bölgelerinde yaşayan bir tür çulluk.

deniz depremi

* Deprem merkezi denizin dibinde odaklaşan bir tür yer sarsıntısı.

deniz durmak (veya düşmek)

* denizdeki fırtına geçmek.

deniz feneri

* Kıyıların tehlikeli yerlerinde, bazı kaya ve adacıkların üzerinde geceleri deniz taşıtlarına yol gösteren, tepesinde güçlü bir ışık kaynağı olan fener.

deniz geçişi

* Gaz boru hattının denize girmesi durumunda, kıyı şeridinden belli bir derinlikteki kesimden öteye hattın deniz altında kalan kısmı.

deniz hamamı

* Plaj.

deniz haritası

* Denizlerin oluşum ve konumlarını değişik renk ve çizgilerle gösteren harita.

deniz hukuku

* Devletler hukukunda denizin türlü bölümlerinin durumunu düzenleyen ve devletlerin bu bölümler üzerindeki yetkilerini belirten antlaşma, gelenek vb. niteliğindeki kuralların bütünü.

deniz iklimi

* Denizlerde, adalarda, yüksek enlemlerde görülen ve sıcaklık oynamaları az olan iklim.

deniz kaplumbağaları

* Denizde yaşayan, ayakları yüzgeç biçimindeki bütün kaplumbağalara verilen ad.

deniz kaplumbağası

* Denizlerde yaşayan ve ayaklarını yüzgeç gibi kullanan bir deniz hayvanı.

deniz kazı

* Akbaş.

deniz kırlangıcı

* Balıkçın.

deniz kızı

* Denize yakın kayalıklar üzerinde şarkı söyleyen, başı ve göğsü kadın biçiminde, belden aşağısı balık kuyruklu doğaüstü yaratık.

deniz kulağı

* Açık denizden bir kum setiyle ayrılmış veya kıyı dilinin gelişmesiyle göl biçimini almış, sığ koy veya körfez, lâgün.

deniz kuvvetleri

* Bir ülkeyi denizden gelecek saldırılara karşı korumak için kurulan askerî kuruluşlar.

deniz marulu

* Sığ sularda bulunan, ince levhaya benzeyen yaprakları olan yeşil su yosunu (Ulva lactuca).

deniz mavisi

* Deniz renginde koyuca mavi.

deniz menekşesi

* Çan çiçeğinin bir türü.

deniz mili

* 1852 m olan uzunluk ölçüsü birimi.

deniz motoru

* Deniz yollarında yolcu taşımaya yarayan pervaneli ve patenli motorlu gemi.

deniz otobüsü

* Tepkili motorları sayesinde, özel hava yastıkları üzerinde hız kazanan ve suya temas etmeden hızla seyreden, yolcularını kapalı mekân içerisinde taşıyan bir deniz taşıtı.

deniz ördeği

* Fırtına kuşu.

deniz örümceği

* En büyük yengeç türü (Maja squinado).

deniz pırasası

* Denizlerde yetişen bir tür yosun.

deniz piyadesi

* Çıkarma harekâtında kıyıya ulaşacak tarzda eğitilen deniz kuvvetlerine özgü sınıf.

deniz rezenesi

* Maydanozgillerden, deniz kumsallarında bol olarak yetişen, ıtırılı bir bitki (Crithmum maritimum).

deniz sarmaşığı

* Çok yıllık, sürünücü, beyaz sütlü ve otsu bir bitki (Convolvulus soldanella).

deniz seviyesi

* Kara ile denizlerin birleştiği ve yüksekliğin 0 olarak kabul edildiği nokta.

deniz suyu

* Birleşiminde sudan başka değişik tuzlar ve gazlar bulunan su.

deniz tavşancılı

* Balık kartalı.

deniz tutmak

* deniz taşıtlarında sallantıdan etkilenmek.

deniz tutması

* Gemide dalgaların etkisiyle sallantıların yarattığı rahatsızlık.

deniz uçağı

* Su üzerinden havalanabilecek ve uçuştan sonra yine su üzerine inebilecek şekilde düzenlenmiş hava taşıtı.

deniz üssü

* Stratejik bölgelerde deniz kuvvetlerinin askerî harekâtları yönettiği ve birimlerini konuşlandırdığı askerî merkez.

deniz üzümü

* 1-2 m yükseklikte, dik dallı, dalları yeşil renkli, yaprakları pulsu ve kın hâlinde dalları sarmış, çalı görünüşünde, meyvesi bezelye büyüklüğünde, kırmızı ve nadiren sarı renkli, çok yıllık bir bitki (Ephedromajor).

deniz yeli

* İmbat.

deniz yılı

* Yılanlar takımından çok zehirli, kürek biçiminde yassı kuyruklu, Hint ve Pasifik okyanuslarında yaşayan bir hayvan (Hydrophis).

deniz yolu

* Deniz taşıtlarının izlemeye zorunlu oldukları yol.

deniz yolu ile

* denizden, deniz taşıtları ile.

deniz yolu ulaşımı

* Liman ve iskeleler arasında deniz taşıtlarıyla yapılan taşıma işi.

deniz yosunu

* Denizlerde biten ve genellikle kıyılarda ve kayalıklarda yoğun olarak görülen bitki türü.

denizalası

* Kemikli balıklar takımının alabalıkgiller familyasından denizlerde yaşayan bir balık türü (Salmo trutta marina).

denizaltı

* Deniz yüzeyinin altında ve üstünde yol alabilen savaş gemisi, tahtelbahir.

denizaltıcı

* Denizaltılarda görevli kimse.

denizaltıcılık

* Denizaltıcı olma durumu.

denizanası

* Selenterelerden, yassı bir diske benzeyen, saydam, serbestçe yüzebilen deniz hayvanı, medüz.

denizaslani

* Amerika'nın kuzeybatı kıyılarında yaşayan ve sık renk değiştiren etçil bir memeli türü.

denizası

* Denizlerin ötesinde bulunan.

denizatı

* Baş at başına benzeyen, suda dik duran, kuyruk yüzgeci olmayan, 10-15 cm boyunda bir deniz hayvanı (Hippocampus hippocampus).

denizayısı

* 1,5-2 m boyunda, uzun ve yumuşak tüylü postu beğenilen, bitkiyle beslenen bir deniz memelisi (Arctocephalus ursinus).

denizci

* Denizle ilgili işlerde çalışan kimse.

* Deniz askeri.

* Deniz sporlarıyla uğraşan kimse.

denizcilik

* Denizlerde sefer yapma işi.

* Denizle, gemi işletmesiyle ilgili meslek.

* Deniz sporculuğu.

denizçakısı

* Yumuşakça.

denizde kum, onda para

* çok paralı kimse.

denizdeki balığın karada komisyonculuğunu yapmak

* gerçekte bulunmayan bir konu üzerinde varmış gibi savunuculuğunu yapmak, hayali konularda gereksiz söz söylemek.

denizden (veya denizi) geçip çayda boğulmak

* büyük güçlükleri yenmişken önemsiz bir sebeple başarısızlığa uğramak.

denizden çıkmış balığa dönmek

* Bkz. sudan çıkmış balığa dönmek.

denize açılmak

* kıyıdan çok uzaklaşmak.

denize çıkmak

* gezi veya av için kıyıdan ayrılmak.

denize dökmek

* düşmanı denize kadar sürüp yok etmek.

denize düşen yılanı sarılır

* güç bir duruma düşenlerin bundan kurtulmak için her türlü çareye başvurmaları olağandır.

denize indirmek

* denizde kullanılacak, genellikle yeni yapılan bir aracı kızaklar yardımıyla karadan suya salıvermek.

denizgergedanı

* Balinagillerden, 8-10 m boyunda, erkeğinin üst çenesinde iki uzun diş bulunan bir deniz memelisi (Monodon monoceros).

denizgülü

* Mercanlar sınıfından dokunaçları kısa bir tür hayvan (Actinia).

denizgüzeli

* Bkz. sarıağz.

denizhiyarı

* Deniz hiyarlarından, boyu 25 cm kadar olabilen, yuvarlak ve yumuşak vücutlu derisi dikenli bir hayvan (Holothurion).

denizhiyarları

* Örnek hayvanı denizhiyarı olan derisi dikenliler sınıfı (Holothurion).

denizısırganları

* Salgıladıkları sıvılarla insan derisinde ısırgan etkisi uyandıran, iri medüzleri içine alan selentereler sınıfı.

denizibiği

* Bkz. deniz rezenesi.

deniziğnesi

* Yuvarlak somaklı, vücudu ince ve uzun bir deniz balığı (Syngnathus acus).

denizineği

* Amerika ve Afrika'nın tropikal kıyı sularında yaşayan, 2-3 m boyunda deniz memelisi (Hydrodamalis gigas).

denizkadayıfı

* Esmer su yosunlarından bir deniz bitkisi (Alaria esculenta).

denizkedisi

* Tüm başlılar takımından, vücudu ince uzun, büyük başlı, derin ve büyük denizlerde yaşayan bir balık (Chimaera monstrosa).

denizkestanesi

* Hareket edebilen dikenlerle örtülü, yuvarlak kalker kabuklu, derisi dikenlilerden bir yumuşakça (Echinus esculentus).

denizkızı

* Solunumları hem akciğerlerle, hem solungaçlarla olan, arka üyeleri olmayan, otçul amfibyumlar sınıfından bir hayvan.

denizkozalağı

* Konik biçimli kabuğunda bir yarık bulunan karından bacaklı yumuşakça (Conus).

denizköpüğü

* Lüle taşı.

denizkulağı

* Yassı kabuklu, içi sedefli, 10 cm uzunluğunda bir deniz yumuşakçası (Haliotis).

denizkurdu

* Deneyimli, eski denizci, usta denizci.

denizlâleleri

* Vücutları bir sapla deniz dibine bağlı veya serbest olabilen beş veya daha fazla kollu, toplu durumda yaşayan derisi dikenlilerden bir sınıf.

denizlik

* Kayıklarda bordayı aşan dalgaların içeriye girmesine engel olan eğik tahta.

* Pencerelerin altında, içte ve dışta yapılarak suların duvar içine sızmasını veya duvar yüzeyinde yayılmasını önleyen eğik bölüm.

* Denize girerken kullanılan kadın mayosu.

denizmaymunu

* Denizkedisi.

denizpalamudu

* Kıyı kayalarının üzerinde yapışık olarak yaşayan, beyaz kalkerli plâkalarla çevrili, koni biçiminde, küçük, kabuklu bir böcek (Balanus).

denizpelidi

* Bir tür deniz böceği.

denizşakayığı

* Kayalıklara yapışık olarak yaşayan, dokunaçları çok ve uzun, güzel renkli bir polip türü (Anemonia actinia).

denizşakayıkları

* Deniz şakayıklarını içine alan selentereler alt sınıfı.

deniztarağı

* İki çenetli kabuklu bir yumuşakça türü (Pecten).

deniztavşanı

* Ağız dokunaçları geniş ve etli, uzun, çıplak vücutlu deniz yumuşakçası (Cyclopterus lumpus).

deniztilkisi

* Saban balığı.

denizyıldızı

* Denizyıldızlarından, yıldız biçiminde beş kolu olan, kayalıklar üzerinde yaşayan derisi dikenli bir hayvan (Aster).

denizyıldızları

* Örnek hayvanı denizyıldızı olan derisi dikenliler sınıfı.

denk

- * Yük hayvanlarının sağ ve soluna konulan iki yük parçasından her biri.
- * Yatak, yorgan, kumaş gibi eşyanın sarılıp bağlanmasıyla oluşan yük, balya.
- * Ağırlık bakımından eşit olan.
- * Uygun, nitelik yönünden eşit.
- * Destekleri paralel, yönleri aynı, şiddetleri eşit bulunan güçler.

denk düşmek

- * uygun olmak, fırsat olmak.

denk gelmek

- * uygun düşmek, uygun gelmek.
- * rast gelmek, rastlamak.

denk getirmek

- * uygun düşürmek, rastlatmak.

denk küme

- * Bire bir eşlenebilen, eleman sayılan eşit küme.

denk yapmak

- * denk durumuna getirmek.

denkçi

- * Denk işleri ile uğraşan veya denk yapan kimse.

denkçilik-ęi

- * Denkçi olma durumu.

denklem

- * İçinde yer alan bazı niceliklere ancak uygun bir değeri verildiği zaman sağlanabilen eşitlik, muadele.
- * Bir yanında olaya giren çeşitli maddelerin formülleri, öteki yanında da tepkime sonucu oluşan yeni maddelerin formülleri bulunan eşitlik.

denkleme

- * Denkleme işi.

denklemek

- * Denk duruma getirmek.

denklemler sistemi

- * İki veya daha çok denklemden oluşan ve hepsinin birlikte ortak çözümü istenen takım.

denklenmek

- * Denk yapılmak.

denkleşme

- * Denkleşme durumu.

denkleşmek

- * Birbirine denk olmak, denk duruma gelmek.

denkleştirici

- * Denkleştirme işlemini sağlayan.

denkleştirme

- * Denkleştirmek işi.

denkleştirmek

- * Denk duruma gelmesini sağlamak.
- * Gereken miktan sağlamak.

denklik

* Denk olma durumu, eşitlik, müsavat.

denktaş

* Denk, eşit, küfüv.

denkteş

* Bkz. denktaş.

denli

* "Kadar" anlamında üstünlük derecesini belirtir.

denli

* Ağır başlı, sözleri ve davranışları ölçülü olan (kimse).

denli densiz söz söylemek

* uygunsuz, yakışksız ve saygısız sözler söylemek.

denlilik

* Denli olma durumu.

denme

* Denmek, denilmek işi.

denmek

* Ad verilmek.

* Söylenmek, sözü edilmek.

densimetre

* Bitkilerin dış kısımları ile toprak üzerinde kapladıkları alanı çeşitli büyüklüklerdeki halkalar yardımı ile ölçen bir alet.

densiz

* Yakışksız ve saygısızca davranan.

densizlenme

* Densizleşmek durumu.

densizlenmek

* Densizlik etmek.

densizleşme

* Densizleşmek işi.

densizleşmek

* Yakışksız ve saygısızca davranır duruma gelmek.

densizlik

* Densiz olma durumu, densizce davranış.

densizlik etmek

* densiz bir davranışta bulunmak.

denşirme

* Denşirmek işi.

denşirmek

* Bir şeyin yapısını veya niteliğini bozmak, tağyir etmek.

deontoloji

* Ödev bilgisi.

depar

* Çıkış.

depara geçmek

* koşuya veya yarışa hızla başlamak.

depara kalkmak

* koşu veya yarış içinde birdenbire hız artırmak.

departman

* Bir iş yeri, okul veya üniversitenin herhangi bir bilim ve uzmanlık dalında eğitim sağlayan alt birimlerinden her biri, bölüm.

depderin

* Çok derin.

deplâsman

* Spor takımlarının kendi şehirleri dışında maç yapmaya gitmesi.

deplâsmana gitmek (veya çıkmak)

* (spor takımları) kendi şehirleri dışında maç yapmaya gitmek.

depo

* Korunmak, saklanmak veya gerektiğinde kullanılmak için bir şeyin konulduğu yer.
* Bir malın toptan satıldığı ve çokça bulunduğu yer.
* Ordu mallarının saklandığı, bakımlarının yapıldığı yer.

depo etmek

* yığmak, biriktirmek.

depocu

* Depoya bakan kimse.

depoculuk

* Depocunun yaptığı iş.

depolama

* Depolamak işi.
* Bellek cihazına verinin yerleştirilmesi veya saklanması.

depolamak

* Depo etmek, biriktirmek.
* Bir bellek cihazına veriyi yerleştirmek veya saklamak.

depolanma

* Depolanmak durumu.

depolanmak

* Depolamak işi yapılmak.

depozit

* Bir taahhüt sırasında yatırılan güvence veya bağlanma parası.

depozito

* Bkz. depozit.

deppoy

* Bkz. debboy.

deprem

* Yer kabuğunun derin katmanlarının kınılp yer değiştirmesi veya yanardağların püskürme durumuna geçmesi yüzünden oluşan sarsıntı, yer sarsıntısı, hareket, zelzele.

deprem bilimci

* Deprem bilimiyle uğraşan kimse.

deprem bilimi

* Depremleri, yer hareketlerini inceleyen bilim, sismoloji.

deprem bölgesi

* Depremlerin sık sık oluştuğu, gevşek ve kırık yer altı kuşağı.

deprem kuşağı

* Depremlerin oluştuğu aynı düzlemde yer alan bölgeler.

deprem merkezi

* Depremin oluştuğu odak nokta ve yayıldığı yer.

depremçizer

* Depremleri yazan cihaz, sismograf.

depremyazar

* Depremlerin yerini, süresini, şiddetini tespit eden çok duyarlı cihaz, sismograf.

depremtede

* Depremde zarar görmüş insan.

depreme

* Deprenmek işi.

deprenmek

* Kımıldamak, hareket etmek, sarsılmak.

depreyon

* Ruhu çöküntü.

depreşme

* Depreşmek durumu.

depreşmek

* Yeniden ortaya çıkmak, nüksetmek.

depreştirme

* Depreştirmek işi.

depreştirmek

* Depreşmesine sebep olmak.

der demez

* hemen, o sırada.

der oğlu der

* bir şeyin sürekli söylendiğini anlatır.

derakap

* Hemen arkasından, hemencecik, derhal.

derbeder

* Yaşayışı ve davranışı düzensiz (kimse).

derbederlik

* Derbeder olma durumu.

derbent

* İki dağ arasındaki geçit yeri, boğaz.

* Sınırlarda bulunan küçük kale.

derç

- * Alma, toplama.
- * Kaydetmek (almak, toplamak).

derde derman olmak

- * soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek.

derdest

- * Yakalama, tutma, ele geçirme.

derdest etmek

- * yakalamak, tutmak, ele geçirmek.

derdi başından aşkın olmak

- * aşırı derecede meşgul olmak birçok sorunu bulunmak.

derdi günü

- * çok ilgilenilen, çok düşünülen, uğraşılan (şey).

derdi veren devasını da verir

- * her sıkıntının, üzüntünün bir çaresi vardır.

derdine deva bulunmak

- * sıkıntıyı halletmek, atlatmak, çaresizliği yenmek.

derdine düşmek

- * yapılması gereken bir şeyi gerçekleştirmenin yollarını aramak.

derdine yanmak

- * kendi durumuna üzülmek.

derdini çekmek

- * üzüntüsüne katlanmak.

derdini deşmek (veya depreştirmek)

- * derdini hatırlatıp yeniden üzülmesine yol açmak.

derdini dökmek

- * derdini, sıkıntılarını ayrıntılı olarak anlatmak.

derdini Marko Paşaya anlat

- * yakınmanı dinleyecek kimse yok.

derdini söylemeyen derman bulamaz

- * insan sıkıntısını başkasına açıklayarak giderebilir.

dere

- * Genellikle yazın kuruyan küçük akarsu ve bunların yatağı.
- * İki dağ arasındaki uzun çukur.
- * Damlarda yağmur sularını toplayarak oluğa veren çinko veya kiremit yol.

dere gibi akmak

- * vücudun bir yerinden çok kan akmak veya bir savaşta çok kişi yaralanarak ölmek.

dere tepe

- * İnişli çıkışlı (yer).

dere tepe düz gitmek

- * "engelleri aşarak gitmek" anlamında bir tekerleme.

derebeyi

- * Topraklarını derebeylik düzenine göre yöneten kimse.
- * Zorba.

derebeylik

- * Derebeyi olma durumu.
- * Özellikle Batı Avrupa'da toprağı ve üzerinde yaşayan köylüleri tek bir kimsenin malı sayan Orta Çağ siyasi

düzeni, feodalite.

- * Derebeyi yönetimindeki bölge.

derece

- * Bir süreç içindeki durumlardan her biri, basamak, aşama, rütbe, mertebe.
- * Ölçü aletlerinin ölçteğinde belirtilmiş bulunan başlıca bölümlerden her biri.
- * Bir çözeltinin yoğunluğunu ölçmede kullanılan birim.
- * Bir çemberin 360'ta birine eşit olan açı birimi.
- * Sıcaklıkölçer, termometre.
- * Denli, kadar.
- * Sporda başarı gösterme.

derece almak

- * başarı göstererek ödöl kazanmak.

derece derece

- * Azar azar, yavaş yavaş, tedricen.
- * Farklı farklı, değışik.

dereceleme

- * Derecelemek işi.

derecelemek

- * Derecelere ayırmak.

derecelendirilme

- * Derecelendirilmek işi.

derecelendirilmek

- * Derecelendirmek işi yapılmak.

derecelendirme

- * Derecelendirmek işi.

derecelendirmek

- * Derecelemek işi yapılmak.

dereceli

- * Derecesi olan.
- * Derecelere ayrılmış, kademeli.

derecesiz

- * Derecesi olmayan.
- * Çok fazla.

derecik

- * Küçük dere.

dere den tepeden konuşmak

- * gelişigüzel konuşmak, rastgele konular üzerinde konuşmak.

dereke

- * Aşağı derece.

dereotu

* Maydanozgillerden, ince yapraklı, bazı yemeklere konulan güzel kokulu bir bitki (Anethum).

dereyi görmeden paçaları sıvamak

* gerektiğinden çok önce veya henüz ortada hiçbir şey yokken hazırlanmaya kalkışmak.

dergâh

* Tarikattan olanların barındıkları, ibadet ve törenler yaptıkları yer, tekke.

dergi

* Siyaset, edebiyat, teknik gibi konuları inceleyen ve belirli aralıklarla çıkan süreli yayın, mecmua.

dergicilik

* Dergi yayımlama işi.

derhal

* Hemen çabucak.

deri

* İnsan ve hayvan vücudunu kaplayan tüy, kıl veya pulla kaplı örtü.

* İşlenerek kullanılır duruma getirilmiş hayvan derisi.

* Bu deriden yapılmış.

* Soyulmadan yenen yemişlerin ince kabuğu veya soyulan yemişlerde kabuk altındaki zar.

deri

* Toplantı, düğün.

* Pazar veya panayır kurulan gün, dernek.

deri altı

* Derinin altında bulunan.

derici

* Dericilik yapan kimse.

dericilik

* Belirli bir amaçla kullanmak için hayvan derisini işleme.

* Deri alıp satma işi.

derili

* Derisi olan, deri ile kaplanmış olan.

derilme

* Derilmek işi.

derilmek

* Dermek işine konu olmak.

derim evi

* Kafes biçiminde tahtadan yapılmış portatif ev.

* Keçeden yapılmış çadır.

derin

* Dibi yüzeyinden veya ağzından uzak olan.

* Yüzeyden içeri inen.

* Kendi türünde çok gelişmiş, en ileri durumda olan.

* Yoğun.

* Uzun süren.

* Ayrıntıya önem verilerek hazırlanan.

* Çok içten gelen.

* Dıp.

derin derin

* Derin olarak.

derin derin düşünmek

- * üzüntülü düşünceye dalmak.
- * çok fazla düşünmek.

derin dondurucu

- * Buzdolabında besinleri bozulmadan uzun süre saklayacak bölüm.

derin soğutma

- * Derin soğutucu üretimi tekniği.

derin soğutucu

- * Buzdolabı düzeni içinde çok yüksek soğutucu özelliği olan bir tür buzdolabı.

derin uyku

- * Uyanılması güç uyku, ağır uyku.

derince

- * Biraz derin.

derinden

- * En ince ayrıntısına kadar, etraflıca.
- * Pek belli olmayan uzak bir yerden.
- * İçten.

derinden derine

- * Uzaklardan.
- * En iyi biçimde, en ince ayrıntılarına kadar.

derinlemesine

- * Çok ayrıntılı olarak.

derinleşme

- * Derinleşmek durumu.

derinleşmek

- * Derin duruma gelmek.
- * Bir konuda köklü, sağlam bilgi edinmek, bilgisini genişletmek.
- * Ses kaynağı uzaklaşarak az duyulur duruma gelmek.

derinleştirme

- * Derinleştirmek durumu, tamik.

derinleştirmek

- * Derin duruma getirmek.
- * Ayrıntılarına kadar incelemek, derinliğine incelemek.

derinletme

- * Derinletmek işi.

derinletmek

- * Derin duruma getirmek.

derinliğine

- * Derin olarak, derinlemesine.

derinlik

- * Bir şeyin dip tarafının yüzeye, ağza olan uzaklığı.
- * Bir cismin en ve boy dışındaki üçüncü boyutu.
- * Bulunulan yere göre uzakta olan yer.
- * Özüne inerek ayrıntılarıyla kavrama gücü.
- * Varlığın içi, özü.

- * Varlığı ortaya çıkarılamamış, kanıtlanamamış şey.
- * Yanaşık veya dağınık düzende bulunan bir birliğin en ileride olan kısmının başından, en geride bulunan kısmının sonuna kadar olan uzaklık.
- * Borsada az sayıda hisse senedinin el değiştirmesi.

derinlik kayaçları

- * Yer kabuğunun derinlerinde, büyük kütleler biçiminde katılaşmış magma kayaçları.

derinlik ölçümü

- * Deniz derinliğinin veya yüksekliğinin özel bir aletle belirlenmesi işlemi.

derinlikölçer

- * Denizin derinliğini ölçmeye yarayan alet.

derinti

- * Toplantı.
- * Gelişigüzel toplanmış eşya.
- * İnsan kalabalığı, güruh.

derisi dikenliler

* Beşli bakışmık denizkestaneleri denizhıyarları, denizyıldızları deniz yılanları ve denizlâlelerini içine alan deniz hayvanları dalı.

derisi kemiklerine yapışmak

- * çok zayıflamak.

derisine sığmaz

- * çok kibirli.

derisini yüzmek

- * derisini soymak, sıyırmak.
- * birinin bütün varlığını elinden almak.
- * işkence ederek öldürmek.

derişik

- * Derişmiş olan, mütemerkiz, müteksif, konsantre, seyreltik karşıtı.

derişiklik

- * Derişik olma durumu.

derişme

- * Derişmek durumu.
- * Bir cismin, birleşimindeki suyu yitirerek daha koyu kıvama gelmesi, konsantrasyon.

derişmek

- * Bir nokta dolayında toplanmak, temerküz etmek.
- * Bir sıvı, içindeki su veya sıvı miktarı azalarak koyulaşmak, tekâsüf etmek.

derivasyon

- * Yatağını değiştirme.

derk

- * Anlama, kavrama.

derk etmek

- * anlamak, kavramak.

derken

- * dendiği hâlde.
- * tam o sırada.
- * diye davranırken.
- * diye düşünürken.

derken

* Bkz. demek.

derkenar

* (yazıda) Sayfa kenarına kaydedilen yazı, çıkma.

derkenar etmek

* bir kitabın sayfalarının veya yazının kenarına not düşmek.

derlem

* Koleksiyon.

derlemci

* Koleksiyoncu.

derlemcilik

* Koleksiyonculuk.

derleme

* Derlemek işi, tedvin.

* Seçilip toplanmış.

derlemek

* Seçme yaparak toplamak, bir araya getirmek, tedvin etmek.

* Düzgün bir biçimde toplamak.

derlenme

* Derlenmek işi.

derlenmek

* Derlemek işi yapılmak, toplanmak, düzene girmek.

derleyici

* Derleme yapan kimse.

derleyicilik

* Derleyicinin yaptığı iş.

derleyip toplamak (veya toparlamak)

* dağınık olan şeyleri bir araya getirip düzenlemek, düzene sokmak.

derli toplu

* Düzenli, dağınık olmayan, düzen verilmiş.

* Düzenli bir biçimde.

derman

* Güç, takat, mecal.

* İlâç.

* Çıkar yol, çare.

dermanı kesilmek (veya dermandan kesilmek)

* yorgunluktan güçsüzleşmek.

dermansız

* Gücü kalmamış, bitkin.

dermansızlaşma

* Dermansızlaşmak işi.

dermansızlaşmak

* Gücü kalmamak, güçsüz duruma gelmek, güçsüzleşmek.

dermansızlık

* Güçsüzlük, bitkinlik, zafiyet.

dermatit

* Deride görülen her çeşit iltihaplı hastalık.

dermatolog

* Deri hastalıkları uzmanı, cildiye.

dermatoloji

* Deri hastalıkları ile ilgili hekimlik dalı, cildiye.

derme

* Dermek işi.

* Aynı türden bir araya getirilmiş şeylerin hepsi, koleksiyon.

derme çatma

* Gelişigüzel toplanmış, aralarında uygunluk bulunmayan.

* Değersiz gereçlerle özensiz olarak yapılmış.

* Önemsiz, değersiz.

dermek

* Derlemek, toplamak, devşirmek.

dermeyan

* Ortada, ortaya konmuş.

dermeyan etmek

* bir düşünce ileri sürmek, ortaya koymak.

dermit

* Bkz. dermatit.

dernek

* Toplantı, düğün.

* Pazar veya panayır kurulan gün, deri.

* Belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek için kurulan yasal topluluk, cemiyet.

dernek kurmak

* dernek oluşturmak.

dernekçi

* Dernek üyesi olan.

* Bir derneğe çok bağlı olan.

dernekçilik

* Bir dernekten yana olma, bir derneğe çok bağlı olma.

dernekleşme

* Dernekleşmek işi.

dernekleşmek

* Dernek kurmak.

derneşik

* Derli toplu, düzenli.

derpiş

* Öngörme, göz önünde tutma, aklından geçirme.

derpiş etmek

* öngörmek, göz önünde tutmak, aklından geçirmek.

derrace

* Bisiklet.

ders

* Bir konuda öğretmenin öğrenciye sınıfta, belirli bir sürede verdiği bilgi.
* Bu bilgi aktarımı için ayrılan süre.
* Öğrencinin öğrenmek zorunda olduğu bilgi.
* Bir olayın bellekte bıraktığı öğretici iz, öğüt, ibret.

ders almak

* (bir konu üzerinde bir öğrenci) yetkili bir kimseden bilgi edinmek.
* bir olaydan tecrübe kazanmak, ibret almak.

ders çalışmak

* ders yapmak.

ders dışı

* Ders süresinin dışında.

ders görmek

* Bkz. ders almak.

ders içi

* Ders süresinde.

ders olmak

* (bir olay), tecrübe kazandırmak, öğretici örnek olmak, ibret olmak.

ders vermek

* öğretmek, yetiştirmek.
* azarlamak, sert davranmak, sert bir karşılıkla yola getirmek.

ders yapmak

* Bkz. öğretim yapmak.

dershane

* Öğrencilerin, bir öğretmenin gözetimi altında, anlatma, araştırma, küme çalışması gibi yollarla ve türlü eğitim araç ve gereçlerinden de yararlanarak ders yaptıkları yer, derslik, sınıf.
* Okul dışında para ile ders veren kuruluş.

dershaneci

* Dershane işleten kimse.

dershanecilik

* Dershane işletmeciliği.

dersiam

* Osmanlılar döneminde müderrislerin camilerde verdikleri ders.
* Osmanlılarda camilerde ders veren müderrislerin unvanı.

dersiz topsuz

* Düzensiz, karmakansık.

derslik

* Sınıf, dershane.

dert

* Üzüntü.
* Hastalık; ağrı.
* Sorun, kaygı.

* Ur.

dert anlatmak

* derdini dökme.

dert babası

* Herkesin derdini, rahatlıkla, çekinmeden veya bir çözüm yolu bulabilir ümidiyle açıklayıp anlattığı kimse.

dert değil

* önemsemeye, üzülmeye değmez!.

dert dökme

* sıkıntılarını bir bir anlatmak, dile getirmek.

dert edinmek (veya etmek)

* bir sorunu veya durumu üzüntü konusu yapmak.

dert eğirmek

* içinden çıkılması güç bir sorunla uğraşmak zorunda kalmak.

dert küpü

* Sorunları, sıkıntıları çok olan kimse.

dert olmak (veya kesilmek)

* (bir kimse veya olay için) sıkıntı vermek.

dert ortağı

* Aynı derdin sıkıntısı içinde bulunanlardan her biri.

* Bir kimsenin derdini anlattığı, derdini paylaştığı dostu.

dert sahibi

* Üzüntüsü, sorunu olan.

* Hastalıklı.

dert yanmak

* derdini sızlanarak anlatmak.

dertlenme

* Dertlenmek durumu.

dertlenmek

* Üzüntüye kapılmak, dertli duruma gelmek, kaygılanmak.

dertleşme

* Dertleşmek durumu.

dertleşmek

* Karşılıklı dertlerini anlatmak.

dertli

* Derdi olan.

dertlilik

* Dertli olma durumu.

dertop

* Bir araya getirilerek, bütölerek.

dertop etmek

* bir araya getirmek, toplamak.

dertsiz

* Derdi olmayan.

dertsiz başını derde sokmak

* bir derdi yokken gereksiz yere üzüntü veren bir işe girişmek.

dertsizlik

* Dertsiz olma durumu.

deruhte

* Üzerine alma, üstlenme.

deruhte etmek

* üstlenmek.

derun

* İç, içeri, öz.

* Gönül, yürek, ruh.

derunî

* İçle ilgili, içten.

derviş

* Bir tarıkata girmiş, onun yasa ve törelerine bağlı kimse, alp eren.

* Alçak gönüllü ve her şeyi hoş gören kimse.

* Yoksulluğu, çilekeşliği benimsemiş kimse.

* Kırılmaç balığının pek küçüğü.

dervişane

* Derviş gibi, dervişe yakışan biçimde.

dervişçe

* Dervişe yakışır (biçimde), derviş gibi; hoşgörülü.

dervişin fikri ne ise zikri de odur

* insan, önem verip düşündüğü şeyi konuşmaktan kendini alamaz.

dervişlik

* Derviş olma durumu.

derya

* Deniz.

* Bilgili kimse.

* Bir şeyin bol olduğu yer.

derya gibi

* çok bilgili.

* pek çok.

deryadil

* Her şeyi hoş gören, çok sabırlı.

derz

* Duvar taşlarının veya tuğlalarının harçla doldurulup üzerinden mala çekilerek düzeltilen aralığı.

Descartes'çı

* Bkz. Dekartçı.

Descartes'çılık

* Bkz. Dekartçılık.

desen

* Tahta, çini, kumaş, kâğıt gibi yüzeylerin üzerinde varlıkları, nesneleri belirli çizgilerle gösterme, tasvir.

- * Görsel bir etki yaratmak amacıyla yapılmış çizgi resimlerin hepsi.
- * Desen yapma sanatı.

desenci

- * Desen ile uğraşan kimse.

desencilik

- * Desencinin işi veya mesleği.

desenleme

- * Desenlemek işi.

desenlemek

- * Desen yaparak çizmek.

desenli

- * Desenlerle süslü olan.

desenli kaplama

* Ağacın yıl halkalarının kaplama yüzeyinde güzel görünüşlü çizgiler oluşturmasıyla elde edilen bir kaplama türü.

desensiz

- * Üzerinde desen bulunmayan.

desibel

- * İşitme duyarlılığını ölçmekte kullanılan bir âlet.

desigram

- * Bir gramın onda biri, dg.

desikatör

- * Kurutma kabı.

desilitre

- * Bir litrenin onda biri, dl.

desimetre

- * Bir metrenin onda biri, dm.

desinatör

- * Mesleği desen yapmak olan kimse.
- * Endüstri, mimarlık vb.de desen yapan kimse.

desinatörlük

- * Desinatörün yaptığı iş.

desise

- * Aldatma, oyun, düzen, hile, entrika.

desister

- * Bir sterin onda biri, dst.

deskriptif

- * Tasvirî.

despot

- * Bir ülkeyi zora ve baskıya dayanarak yöneten kimse, müstebit.
- * Ortodoks Rumların din başkanlarına verilen ad.
- * Her istediğini ve dilediğini yaptırmak isteyen kimse, tiran.

despotça

* Despota yakışan biçimde, despot gibi.

despotik

* Despotça.

despotizm

* Despotluk, istibdat.

despotluk

* Despot olma durumu, müstebitlik, istibdat, despotizm.
* Bir ülkeyi zora, baskıya ve keyfe bağlı yönetme.

dessas

* Düzençi, entrikacı.

destan

* Tarih öncesi tanrı, tanrıça, yarı tanrı ve kahramanlarla ilgili olağanüstü olayları konu alan şiir, epope.
* Bir kahramanlık hikâyesini veya bir olayı anlatan, koşma biçiminde, ölçüsü on bir hece olan halk şiiri.
* Çağdaş Türk edebiyatında biçim ve içerik yönünden, geleneksel destanlardan ayrılık gösteren uzun kahramanlık şiiri.

destan düzmek

* kahramanlık hikâyesi veya herhangi bir olayı anlatan şiir yazmak.

destan gibi

* uzun yazılmış (mektup).

destan yaratmak

* olağanüstü kahramanlık göstermek, yararlık göstermek.

destancı

* Destan yazan veya anlatan kimse.

destanî

* Destan biçiminde yazılmış olan.
* Destan kahramanlarına yaraşır nitelikte olan.
* Destana benzer, destan gibi.

destanlaşma

* Destanlaşmak durumu.

destanlaşmak

* Olağanüstü kahramanlık ve başarı göstermek.

destanlı

* Destanı olan, içinde destan bulunan.

destanlık

* Destan durumuna gelmeye yarayan (şey).

destansal

* Destanla ilgili destana özgü.
* Destan kahramanına benzer.

destansı

* Destan niteliğinde olan, destana benzer, epik.

destansız

* Destanı olmayan, içinde destan bulunmayan.

destar

* Sarık.

destarî

- * Sarıklı ilgili.
- * Sarık yapan kimse.

destarlı

- * Sarığı olan, sarıklı.

deste

- * Cinsleri aynı veya birbirine yakın olan şeylerin bir arada bağlanmış, demet, bağlam.
- * Çok.
- * Kılıç, bıçak vb.nin elle tutulacak yeri, kabza.
- * Yağlı güreşte pehlivanların ayrıldıkları beş dereceden en küçüğü.
- * Aynı cinsten onluk bir küme.

deste deste

- * Demet demet.

desteci

- * Desteleyici.

destek

- * Dayanak, dayak.
- * Üzerine bir şey oturtmaya, tuturmaya, koymaya yarar araç, hamil.
- * Yardımcı.
- * Bir vektörü taşıyan sonsuz doğru.
- * Bir birlik için sağlanan yardım veya koruma.

destek doku

- * Vücuda destek görevi yaptıkları için bağ dokusunun kıkırdak ve kemik dokularına bir arada verilen ad.
- * Kalın çeperli, güçlü hücrelerden oluşmuş, bitkiye diklik, sertlik ve sağlamlık kazandıran doku.

destek görmek

- * yardım etmek, müzaherette bulunmak.

destek olmak

- * güç sağlamak, yardımcı olmak.

destekleme

- * Desteklemek işi.
- * Devletçe yapılan para yardımı, sübvansiyon.

destekleme alımı

- * Bir ürünün değerini belli bir düzeyden aşağı düşürmemek için devletçe yapılan satın alma işi.

desteklemek

- * Destek koymak.
- * Bir kimse veya kuruluşa yardım sağlamak, müzaheret etmek.
- * Arka olmak, arka çıkmak.

desteklenme

- * Desteklenmek işi.

desteklenmek

- * Desteklemek işine konu olmak.
- * Desteklemek işi yapılmak.

destekleşme

- * Destekleşmek işi.

destekleşmek

- * Destekleri karşılıklı olarak almak veya vermek.

destekleyiş

* Destekleme işi veya biçimi.

destekli

* Desteklenmiş, destek konulmuş.

destekli bütçe

* Dayanağı olan bütçe.

desteksiz

* Desteği olmayan, desteklenmemiş.

desteksiz atmak

* mübalâğalı konuşmak, yalan söylemek.

desteleme

* Destelemek işi.

destelemek

* Deste durumuna getirmek, deste yapmak.

destelenme

* Destelenmek işi.

destelenmek

* Destelemek işi yapılmak.

desteleyici

* Biçilmiş ekini deste yapan işçi, desteci.

desteleyicilik

* Desteleyici olma durumu.

destere

* Bkz. testere.

destroyer

* Orta tonajda, yüksek hızlı savaş gemisi, muhrip.

destur

* İzin, müsaade.

* (destur) "Yol verin", "savulun", "izin verin" anlamında kullanılır.

* Karanlık, ıssız yerlere pis veya atık su dökerken cin çarpmasın diye yüksek sesle söylenir.

destursuz

* İzinsiz, müsaadesiz.

destursuz atmak

* kolay yalan söyleyebilmek, palavra atmak.

destursuz bağa gireni sopa ile kovarlar

* bir yere izinsiz girmek veya bir işe izinsiz el atmak kötü karşılanır.

desturun

* İğrenç veya ayıp bir söz söylemek zorunda kalınca "affedersiniz" anlamında kullanılır.

-deş / -teş

* Bkz. -daş / -taş.

deşarj

* Boşalma.

* Rahatlama.

deşarj olmak

- * akü, pıl gücünü yitirmek.
- * içini dökmek, boşalmak, rahatlamak.

deşeleme

- * Deşelemek işi.

deşelemek

- * Güçlü bir biçimde deşmek, karıştırmak.
- * Araştırmak.

deşifre

- * Çözülmüş, açıklanmış.

deşifre etmek

- * bir şifreyi veya güç bir yazıyı çözmek, okuyup anlamak.

deşifre olmak

- * (gizli durum) açığa çıkmak.

deşik

- * Deşilmiş olan.
- * Deşilmiş yer.

deşilme

- * Deşilmek işi.

deşilmek

- * Deşmek işi yapılmak.

deşme

- * Deşmek işi.

deşmek

- * Oymak, delmek, yazmak, yara açmak, içini açmak, karıştırmak, kazmak.
- * Bir sorunun üzerinde yeniden durmak, hatırlatmak, kurcalamak.

detant

- * Yumuşama, gerginlik azalma.

detay

- * Ayrıntı.

detaylandırma

- * Detaylandırmak işi.

detaylandırmak

- * Detay duruma getirmek.

detektif

- * Gizli polis, polis hafiyesi.
- * Özel soruşturmayla görevlendirilmiş kimse.

detektiflik

- * Detektif olma durumu.

detektör

- * Gazları, mayınları, radyoaktif mineralleri, manyetik dalgaları vb.ni bulmaya yarayan cihaz, bulucu.

deterjan

* Petrol türevlerinden elde edilen, temizleme, arıtma özelliği bulunan, toz, sıvı veya krem durumunda olabilen kimyasal madde, arıtıcı.

deterjancı

* Deterjan üreticisi.

deterjancılık

* Deterjancının işi veya mesleği.

determinant

* Birkaç bilinmeyenli birinci dereceden eşitlik sistemlerini çözmede kullanılan yardımcı cebirsel anlatım.

determinasyon

* Belirlenme işi.

determinist

* Belirlenimcilik felsefesine bağlı olan kimse, belirlenimci.

determinizm

* Belirlenimcilik.

detone

* Yanlış, kusurlu.

detone olmak

* yanlış çalmak veya söylemek.

dev

* Korkunç, çok iri ve olağanüstü güçlü masal yaratığı.

* Olağanüstü irilikte olan.

* Çok büyük, çok önemli.

dev adımlarıyla ilerlemek

* çok çabuk ilerlemek, üst üste başarılar göstermek.

dev anası

* Masallarda geçen dişi dev.

* İri yarı kadın.

dev aynası

* Nesneleri olduğundan çok büyük gösteren ayna.

dev aynasında görmek

* (gerçekten öyle olmadığı hâlde) kendini çok büyük ve önemli saymak.

dev gibi

* iri ve korkunç.

dev köpek balığıgiller

* Omurgalı hayvanlardan balıklar sınıfının köpek balıkları takımının bir alt familyası.

deva

* İlâç, çare.

devaimisk

* Güzel kokulu bir tür helva.

devalüasyon

* Değer düşürümü.

devam

* Sürme, sürüp gitme, kesilmeme, bitmeme.

- * Bir yere belli bir amaçla, gereken zamanlarda gitme.
- * Ek, parça.
- * Kesme, sürdür, devam et!.

devam etmek (veya ettirmek)

- * başlanmış bir işi sürdürmek.
- * sürekli gitmek.

devamlı

- * Sürekli, bitmeyen, kesintiye uğramayan.
- * İşine düzgün giden.

devamlı otlatma

* Bir meranın otlatma mevsimi içerisinde aralıksız bir şekilde, mera bitkilerine dinlenme imkânı verilmeden hayvanların otlatılması.

devamlılık

- * Devamlı olma durumu, süreklilik.

devamsız

- * Devam etmeyen, süreksiz.
- * İşine düzgün devam etmeyen.

devamsızlık

- * Devam etmeme durumu, süreksizlik.

devasa

- * Dev gibi, çok büyük.

devasız

- * İyileştirilemeyen, ilâc ı bulunamayan.
- * Çaresiz.

devce

- * Dev gibi, deve benzer.

deve

* Geviş getiren memelilerden, boynu uzun, sırtında bir veya iki hörgücü olan, yük taşımakta kullanılan hayvan (Camelus).

deve bir akçeye, deve bin akçeye

- * imkân olmadığı zaman bir şey ucuz da olsa alınmadığı hâlde imkân olunca pahalı da olsa alınır.

deve diken i

* Birleşikgillerden, yol ve tarla kenarlarında yetişen, 30-100 cm yükseklikte 1-2 yıllık ve otsu bir bitki (Silyum marianum).

deve dişi

- * (nar, buğday vb. için) İri taneli.

deve dişi gibi

- * sıradan olmayan iri görünümde olan .
- * sıradan olmayan, tanınmış, güçlü.

deve döşlü

- * Karnı içeriye çekik (at).

deve elması

- * Çakırdiken.

deve gibi

- * uzun boylu ve hantal.

deve kini

* Geçmeyen büyük kin, bitmek tükenmek bilmeyen kin.

deve kolu

* Çöl nitelikli bölgelerde taşıma işlerinde kullanılmak için develerden kurulmuş askerî ulaştırma birliklerine verilen ad.

deve kuşu

* Afrika ve Arabistan bozkırlarında yaşayan, kısa kanatları uçmaya elverişli olmayan fakat uzun bacaklarıyla çok hızlı koşabilen tehlikeyi sezdiği an kafasını kuma sokarak saklandığını ve gerçeklerden uzak olduğunu sanan iri bir kuş (Struthio camelus).

deve kuşu gibi (yüke gelince kuş, uçmaya gelince deve)

* uygun şartlarda terslik çıkaranlar için kullanılır.

deve kuşu gibi başını kuma sokmak (veya gömmek)

* bir tehlike, bir olay karşısında yararlı olmayacağı apaçık ortada olan kaçamak bir yola sapmak.

* kendini aldatarak başkalarını aldattığını sanmak.

deve kuşuluk

* Deve kuşu gibi olmak veya davranmak işi.

deve kuşuluk etmek

* deve kuşu gibi başını kuma sokup gerçeklerden uzak duracağını sanmak.

deve nalbanda bakar gibi

* hiç görmediği, bilmediği bir şeye bakar gibi.

deve olmak

* (para veya yiyecek) kaybolmak.

deve tımarı

* Özensiz, üstünkörü yapılan.

deve tüyü

* Deve tüyünden yapılmış.

deve yapmak

* (başkasının malını) kendine mal etmek.

deve yükü

* Bir devenin taşıyabileceği yük miktarı.

* Aşırı ölçüde, çok fazla.

deve yürekli

* çok korkak.

deveboynu

* S veya U biçiminde boru.

deveci

* Deve sahibi, deve kiralayan kimse.

* Deve kervanını güden kimse.

* Çok sert ve kaba oynayan kimse.

deveci ile görüşen kapısını yüksek açmalı

* yüksek makam sahibi kimselerle ilgisi olanlar durumlarının gerektirdiği özveriyi göze almalıdırlar.

devecilik

* Deve yetiştirme veya deve ile yük taşıma işi.

devede kulak

* bir bütüne göre ufak bir parça.

deveden büyük fil var

* herhangi bir konuda söz sahibi olanlardan daha büyük, daha yetkilisinin bulunabileceğini anlatmak için kullanılır.

develik

* Özellikle Güneydoğu Anadolu'da develerin korunduğu veya bağlandığı, evlerin alt katında bir bölüm.

developman

* Işığa karşı hassas fotoğrafik malzeme poz verildikten sonra kullanılan kimyevî banyo maddesi.

devenin başı (papucu veya nalı)

* Bkz. yok devenin başı.

deveran

* Dolaşım, dönme.

deveranidem

* Kan dolaşımı.

devetabanı

* Birleşikgillerden, geniş yapraklı bir süs bitkisi (Phlodontrion).

devetüyü

* Devetüyü renginde olan, açık kahverengi.

deveye hendek atlatmak

* yapılması çok zor, hemen hemen imkânsız olan işler için kullanılır.

deveyi düze çıkarmak

* güçlükleri giderip işleri yoluna koymak.

deveyi havuduyla yutmak

* herkesin gözü önünde büyük hırsızlık yapmak.

deveyi yardan uçuran bir tutam ottur

* küçük bir çıkar peşinde koşmak, bazen kişinin büyük zararlara uğramasına yol açabilir.

devim

* Devinim.

devim bilimi

* Dinamik.

devimli

* Devimi olan.

devimsel

* Devinim durumunda olan, harekî.

* Devinimi yalnızca fizik kanunlarına bağlı olmayan, aynı zamanda etkin bir gücü, bir amacı da içeren, dinamik.

devimselcilik

* Beliren ve gelişen şeylerin kendiliklerinden etkin olduklarını, gelişmelerini sağlayan gücün dışarıdan gelmeyip kendileriyle özdeş bulunduğunu ileri süren öğretî, dinamizm, mekanikçilik karşıtı.

devimsellik

* Devimsel olma durumu.

devimsiz

* Devimi olmayan.

devin duyumu

* Devinmekten ve özellikle kasların kasılmasından canlının edindiği duyum, kinestezi.

devindirici

* Devindirme özelliği olan.

devindirme

* Devindirmek işi.

devindirmek

* Devinmesine yol açmak.

devingen

* Hareketli, müteharrik.

devingenlik

* Devingen olma durumu veya hareketlilik.

devinim

* Devinmek işi, hareket.

* Durğan bir noktaya göre devinmekte olan bir nesnenin durumu, devim, hareket.

* Bir ruh durumundan başka bir ruh durumuna geçiş, bir düşünce sürecinin başlaması, hareket.

devinme

* Devinmek işi, hareket.

devinme olayı

* Yer'in dönme ekseninin tutulum düzleminin normali çevresinde bir koni çizicek biçimde çok yavaş olarak dönmesi.

devinmek

* Vücudu oynatmak veya kıpırdatmak, kımıldanmak, hareket etmek.

* Bir cismin, bir noktaya göre, yeri veya durumu değişmek, hareket etmek.

devir

* Kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası, dönem, periyot.

devir

* Dönme, dönüş.

* Dolaşma.

* Aktarılma.

* Bir malın mülkiyetini veya bir mal üzerindeki hakkı bir başkasına geçirme.

* Bir görevin bir kimseden bir başkasına geçmesi.

* Sürekli ve düzenli değişme, çevrim.

* Bir hareket, birbirinin aynı olan ve eşit zamanlarda yapılan başka hareketlerden oluştuğunda hareketlerin her biri veya bunların yapılması için geçen her zaman aralığı, periyot.

devir açmak

* tarihte özellik taşıyan yeni bir çağ başlatmak.

devirli

* Eşit zaman aralıkları ile ardışık olarak tekrarlanan (hareket).

devirme

* Devirmek işi.

devirmek

* Ayakta veya dik duran bir şeyi düşürmek, yatay duruma getirmek.

* Bir yönetim organının veya başkanının yönetim gücünü zorla elinden almak.

* Bütünüyle içmek.

- * Bir yana eğmek.
- * Bir kitabı başından sonuna kadar okuyup bitirmek.

devitken

- * Herhangi bir hareketi sağlayan, muharrik.

devitme

- * Devitmek işi.

devitmek

- * Hareket durumuna getirmek.

devleşme

- * Çok büyüme, irileşme.
- * Aşırı gelişme.

devleşmek

- * Çok büyümek, irileşmek.
- * Aşırı bir gelişme göstermek.

devleştirme

- * Devleştirmek işi.

devleştirmek

- * Dev duruma getirmek, aşırı ölçüde geliştirmek.

devlet

- * Toprak bütünlüğüne bağlı olarak siyasî bakımdan teşkilâtlanmış millet veya milletler topluluğunun oluşturduğu tüzel varlık.
- * Devletin yönetim organları.
- * Mutluluk; talih.
- * Büyüklük, mevki.

devlet adamı

- * Devlet yönetiminde söz sahibi kişi.

devlet baba

- * Devlet.

devlet bakanı

- * Bazı resmî kuruluşların yönetimi başbakan adına üstlenen hükûmet üyesi.

devlet bankası

- * Bazı ülkelerde devletten aldığı sermaye ile kurulan, yönetimde devletin atadığı kişiler bulunan veya devletin izniyle para bastırıp piyasaya sürme hakkı bulunan banka.

devlet başkanı

- * Devletin başında bulunan kimse.

devlet düşküni

- * Bolluk ve mutluluk içinde iken sonradan fakir düşmüş kimse.

devlet kapısı

- * Devletin resmî daireleri.

devlet kuşu

- * Umulmadık bir talih.

devletçi

- * Devletçilik yanlısı.
- * Devletçiliğe uygun olan.

devletçilik

* Bir milletin yönetimle ilgili ve ekonomik işlevlerinin devletçe birleşik bir yönetim altında bütünleştirilmesi siyaseti ve öğretisi.

* Genellikle devleti töre, kültür, hukuk vb.nin kaynak ve taşıyıcısı olarak görme eğilimi.

devlethane

* Kendisine saygı gösterilen bir kimseyle konuşulurken nezaket gereği olarak "eviniz" yerine söylenirdi.

devletle!

* "güle güle" yerine kullanılan bir uğurlama sözü.

devletler arası

* Birden çok devleti kapsayan veya birçok devletle ilgili olan.

devletleştirilme

* Devletleştirilmek işi.

devletleştirilmek

* Devletleştirmek işi yapılmak.

devletleştirme

* Devletleştirmek işi, kamulaştırma.

devletleştirmek

* Kamu yararı için devlete mal etmek, devlet eliyle işletmek, kamulaştırmak.

devletli

* Mutluluk ve refah içinde olan (kimse).

* Osmanlı İmparatorluğunda paşa, vezir gibi devlet adamlarına verilen unvan.

devletlû

* Devletli.

devoniyen

* Birinci çağın dördüncü dönemi ve bu dönemde oluşmuş yer tabakaları.

devralma

* Devralmak işi.

devralmak

* Bir şeyi devir yoluyla almak, teslim almak.

devran

* Dünya.

* Kader, talih.

* Zaman.

devran

* Devirler, çağlar.

devre

* Dönem.

* Elektrik devresi, çevrim.

devre

* Ters, yanlış.

devre mülk

* Özellikle tatil beldelerinde belli dönemlerde kullanılmak üzere satın alınan ve değişik kişilerce de kullanılabilen küçük daire.

devredilebilir

* Başkasına devredilebilen bir hak için söylenir veya kullanılır.

devredilebilirlik

* Bir hakkın karşılıklı veya karşılıksız olarak başkasına geçirilebilme durumu veya niteliği.

devredilme

* Devredilmek işi.

devredilmek

* Devretmek işi yapılmak.

devredilmezlik

* İnsan haklarının niteliklerinden birini belirtmek için kullanılan terim.

devren

* Devir (II) yoluyla, devrederek.

devretme

* Devretmek işi.

devretmek

* Dönmek, dolaşmak.

* Bir malın mülkiyetini, bir mal üzerindeki hakkı başkasına geçirmek.

* Aktarmak.

* Baştan sona değin okumak; bitirmek.

devreye alınmak

* işin içine girmesini sağlamak.

devreye girmek

* ilgilenmek, karışmak, araya girmek.

devreye sokmak

* işin içine girdirmek, karıştırmak.

devrî

* Devirli.

* Devirle ilgili.

devriâlem

* Dünyayı dolaşma.

devridaim

* Tam ve sürekli dönüş veya dolaşım.

* Motorda suyun dönmesini sağlayan cihaz.

devrihindî

* Türk müziğinde bir küçük usul.

devrik

* Katlanıp kendi üzerine bükülmüş.

* Yatırılmış, yıkılmış, dik durumunu yitirmiş.

* (iktidarda olanlar için) Darbe ile makamından indirilmiş.

devrik cümle

* Yüklemi öteki kelimelerden daha önce gelen cümle.

devrikebir

* Türk müziğinde bir büyük usul.

devriklik

* Devrik olma durumu.

devriliş

* Devrilmek işi veya biçimi.

devrilme

* Devrilmek işi.

devrilmek

* Yok edilmek, ortadan kaldırılmak.

devrim

* Çevrilme, katlanma, bükülme.

* (dil inkılâbının ilk yıllarında) İnkılâp.

* (son yıllarda) İhtilâl.

devrimci

* (dil inkılâbının ilk yıllarında) İnkılâpçı.

* (daha sonraki yıllarda) Devrim yapan veya devrime bağlı olan, ihtilâlcî.

devrimcilik

* (dil inkılâbının ilk yıllarında) İnkılâpçılık.

* (daha sonraki yıllarda) ihtilâlcilik.

devrîrevan

* Türk müziğinde bir büyük usul.

devrîsaadet

* Hazretî Muhammed'in yaşadığı dönem, saadet asrı.

devrîsi

* (gün, hafta, ay, yıl için) Bir sonraki, ertesi.

devrîye

* Güvenliği sağlamak amacıyla dolaşan polis, jandarma veya asker topluluğu, karakol.

* Osmanlılarda ilmiye sınıfından olan kimselere verilen derece.

devrîye gezmek

* Bkz. karakol gezmek.

devrolunma

* Devrolunma işi.

devrolunmak

* Devredilmek.

devşirilme

* Devşirmek işi.

devşirmek

* Devşirmek işi yapılmak.

devşirim

* Devşirmek işi.

devşirimli

* Düzenli olarak derlenmiş.

devşirimsiz

* Düzenli olarak derlenmemiş.

devşirme

* Devşirmek işi.

- * Asker yetiştirilmek üzere Yeniçeri Ocağına alınacak çocukları seçip toplama işi.
- * Yeniçeri Ocağına bu yolla alınan çocuk.

devşirmek

- * Bir araya getirmek, derlemek, toplamak.
- * Katlamak, düzgün duruma getirmek.

deyi

- * Dil, söz, işaret, mimik gibi anlatım araçlarının bütünü.
- * Hristiyan felsefesinde Tanrı kelâmını insanlara ulaştıran oğul (İsa), logos.

deyim

- * Genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, ilgi çekici bir anlam taşıyan kalıplaşmış anlatım, tabir.

deyimleşme

- * Deyimleşmek işi.

deyimleşmek

- * Deyim özelliğini kazanmak.

deyimleştirme

- * Deyimleştirmek işi.

deyimleştirmek

- * Deyim durumuna getirmek, deyim özelliği kazandırmak.

deyip de geçmek

- * önemsememek.

deyip de geçmemek

- * önemsemek.

deyiş

- * Söyleme biçimi, anlatım biçimi, üslup.
- * Halk şiiri, halk türküsü.
- * Bir kimsenin bir konuyla ilgili anlattıkları, ifade.

deyyus

- * Karsının veya kendisine çok yakın bir kadının iffetsizliğine göz yuman kimse anlamında sövgü sözü.

dezavantaj

- * Engelleme, zarar verme durumu.

dezenfektan

- * Mikrop kırma özelliği olan (madde).

dezenfektasyon

- * Mikroplardan temizlemek işi.

dezenfekte

- * Mikroplardan temizlenmiş.

dezenfekte etmek

- * mikroplardan temizlemek, mikropsuzlaştırmak.

-dı / -di; -du / -dü; -tı / -ti; -tu / -tü

- * Belirli geçmiş zaman eki: al-dı, gel-di, vur-du, gül-dü, at-tı, koş-tu, düş-tü vb. Bu ekle türemiş isimler de vardır: türedi, alındı, uydu, dedikodu, gecekodu vb.

dıbır dıbır

- * Ses çıkaran adımlar atarken yapılan yürüyüşü anlatır.

dıĝan

* Yaĝ tavası.

dıĝdıĝı

* Konuşurken "r" leri "ĝ" gibi söyleyen (kimse).

dıĝdık

* Akrabalıĝın uzak olduğunu anlatmak için dıĝdıĝının dıĝdıĝı deyiminde geçer. \343 dızdık.

-dık / -dik; -duk / -dük; -tık / -tik; -tuk / -tük

* Geçmiş zaman sıfat fiil eki: tanı-dık adam, görül-me-dik olay vb. Bu ekle yapılmış isimler de vardır: tanı-dıĝ-a rastlamak, bil-diĝ-ini söylemek vb.

dılak

* Bızır, klitoris.

dımbırdatma

* Dımbırdatma işi.

dımbırdatmak

* (saz, cura, tambur gibi çalgılar için) Çalmak.

dımdızlak

* Çırçıplak.

* Elindeki her şeyini, imkânlarını yitirmiş.

* Tepesinde saç dökülmüş (kimse).

dımdızlak kalmak

* elindeki her şeyi, imkânlarını yitirmek.

dımışkî

* Bir çeşit üzüm.

-dır / -dir; -dur / -dür; -tır / -tir; -tur / -tür

* Ek fiilin geniş zamanının tekil üçüncü kişi şekli: dalgın-dır, güzel-dir, yorgun-dur, süslü-dür, açık-tır, köpek-tir, çocuk-tur, çürük-tür vb.

-dır / -dir; -dur / -dür; -tır / -tir; -tur / -tür

* Ettirgen çatı eki: yaz-dır-, çiz-dir-, vurdur-, öl-dür-, at-tır-, biç-tir-, tut-tur-, tüttür- vb.

dır dır

* Sürekli, bezdirecek biçimde (söylenme).

dır dır etmek

* bezginlik verecek biçimde söylenip durmak.

dıramudana

* Bir rüzgâr türü.

dırdır

* Bezginlik verecek biçiminde söylenen söz.

dırdırcı

* Bezdirici söz etme alışkanlığı olan (kimse), geveze, yerli yersiz çok konuşan (kimse).

dırdırlanma

* Dırdırlanmak işi.

dırdırlanmak

* Dır dır etmek.

dırlı

- * Bezdirici bir biçimde söylenme, dırdır.
- * Çekişme, atışma.

dırıltı çıkarmak

- * çekişmeye yol açmak.

dırlanma

- * Dırlanmak işi.

dırlanmak

- * Herkesi tedirgin edecek, bezdirecek biçimde söylenmek.

dırışma

- * Dırışmak işi.

dırışmak

- * Kavga etmek, ağız kavgası etmek, dilleşmek.

-dırt / -dirt; -durt / -dür; -tırt / -tirt; -turt / -türt

- * Ettirgen çatı eki: al-dırt-, ger-dirt-, vur-durt-, öl-dürt-, aç-tırt-, biç-tirt-, koşturt-, çok-türt- vb.

dış

- * Herhangi bir cisim veya alanın sınırları içinde bulunmayan yer, hariç, iç karşıtı.
- * Bir konunun kapsamına girmeyen şey.
- * Görülen, içte bulunmayan yüzey.
- * (somut kavramlarda) İki veya ikiden çok şeyde merkeze daha uzak olan.
- * Yabancı ülkelerle ilgili.
- * Bir kimsenin görünüşü, durum ve davranışları.
- * Bireyin ötesinde bir varlığı olan.
- * Açık havada geçen sahneleri içine alan çekim.

dış aç

- * İki doğruyu kesen bir doğrunun bu doğruların dışında kalacak biçimde yaptığı aç.

dış âlem

- * İnsanın kendi çevresi dışındaki yaşayış, dünya.

dış alım

- * İthalât.

dış alımcı

- * İthalâtçı.

dış alımcılık

- * İthalâtçılık.

dış asalak

- * Konakçının üzerinde yaşayan ve çoğunlukla kan emen asalak.

dış başkalaşım

- * Magmanın sokulmasıyla, komşu kayaçların uğradığı başkalaşma, egzomorfizm.

dış bellek

- * Bilgisayarın yalnızca giriş çıkış kanallarını kullanarak erişebildiği bellek.

dış beslenme

- * Besinin organik maddelerden sağlama, heterotrofi.

dış borç

- * Devlet bütçesine, kamu veya özel kesime dış ülkelere kredi yoluyla sağlanan para.

dış çevre

* Canlının dışında olan ve kendisinin de bilinçli veya bilinçsiz olarak tepkide bulunduğu uyaranların hepsi.

dış çizgiler durumu

* Aynı ayrı birliklerin çevreden merkeze ulaşan yollarla düşman üzerinde birleşmesi.

dış çokgen

* Kenarları bir dairenin çember çizgisi üzerine gelen çokgen.

dış deri

* Sinir sistemini ve duyu organlarını oluşturan, embriyonun dış yüzünü örten tabaka, ektoderm.

dış dünya

* Ülke dışı.

* Bilinçten bağımsız olan, bilincin dışında var olanların hepsi.

dış evlilik

* Evlenecek kimsenin eşini kendi boy veya soyunun dışından seçmesi kuralına dayalı evlilik biçimi, dışardan evlenme, egzogami.

dış gebelik

* Dölllenmiş bir yumurtanın döl yatağı dışında oluşması ve gelişmesi.

dış gezegen

* Yörüngesi Yer yörüngesinin dışında kalan gezegen.

dış gezi

* Bulunulan ülke sınırları dışına yapılan gezi.

dış güçler

* Ekonomi ve politika açısından güçlü devletler.

* Mekanik parçalanma, kimyasal ayrışma, yel, dalga, akarsu ve buzulların etkileri gibi kökenleri Güneş enerjisine dayanan güçlerin veya etkenlerin bütünü.

dış hatlar

* Yurt dışı ulaşımını sağlayan yol.

* Yurt dışı iletişimi.

dış işleri

* Bir devletin başka devletlerle ilgili işleri, hariciye.

dış kapının dış mandalı

* çok uzak akraba.

dış kavuz

* Buğdaygillerde başakçığın en altında bazı türlerde çiçeğin bütün organlarını içine alacak bir şekilde gelişmiş olan kavuz.

dış kredi

* Ekonomik durumu iyi olan ülkelerden sağlanabilecek kredi.

dış kulak

* Kulağın, kulak kepçesi ve dış kulak yolundan oluşan bölümü.

dış kutsal

* Kutsallıkla ilgisi bulunmayan, kutsallığa ne uygun ne de karşıt olan.

dış lastik

* Bazı kara taşıtlarında iç lastiği koruyan kalın lastik.

dış merkezli

* Dış merkezlikle ilgili olan.

dış merkezlik

* Bir elips ve hiperbolde, odaklar arasındaki uzaklığın büyük eksen uzunluğu ile olan oranı.

dış odun

* Kabukla olgun ağaç bölümleri arasında bulunan, tam olgunlaşmadığı için marangozlukta kullanılması sakıncalı olan odun bölümü.

dış pazar

* Bir ülkenin mal satabildiği yabancı ülke.

dış pazarlama

* Başka ülkelere birtakım ürünleri satma, bu yolla ticaret yapma.

dış piyasa

* Başka ülkelerde oluşan ve var olan alış verişe dayalı ticaret imkânı.

dış plâzma

* Bir hücre içerisindeki sitoplâzmanın fakılaşmış dış katı.

dış politika

* Bir devletin sınırları ötesindeki devletlere uyguladığı siyaset.

dış satım

* İhracat.

dış satımcı

* İhracatçı.

dış satımcılık

* İhracatçılık.

dış ters açı

* İki paralel doğruyu kesen üçüncü bir doğrunun iki yanında, paralellerin dışında altı üstlü oluşan dört açıdan her biri.

dış ticaret

* Bir devletin yabancı devletlerle yaptığı alış veriş, ithalât ve ihracatın tamamı.

dış ticaret açığı

* Yabancı ülkelerden alınan malların satılandan daha fazla olması sonunda ortaya çıkan borç tutarı.

dış vurum

* Bkz. dışa vurum.

dış vurumcu

* Bkz. dışa vurumcu.

dış yançap

* Düzgün bir çokgenin köşelerinden geçen dairelerin yarı çapı.

dış yüz

* Bir şeyin dışarıdan görünüşü.

dış zar

* Aynı irilikte olmayan kütin durumuna gelmiş çiçek tozu tanecikleri.

dışa dönük

* Dışla ilişkisi olan.

* Dışa dönüklük davranışları gösteren (kimse).

dışa dönüklük

* Kişinin ilgisinin kendi duygu ve düşünceleri yerine, dıştaki nesnel ve toplumsal çevreye yönelmesi durumu.

dışa vurmak
* belli etmek.

dışa vurum
* Ruhî olayların belli işaret veya tasvirlerle yansıtılması; insan ruhunun algılanabilecek biçimde kendini dışa yansıtması, ifade.

dışa vurumcu
* Dışa vurumculuk akımına bağlı olan sanatçı, ekspresyonist.

dışa vurumculuk
* Olayların, varlıkların gerçekten olduğu gibi değil de sanatçının iç dünyasına göre anlatılması anlayışına dayanan sanat akımı, ekspresyonizm.

dışarı
* Dış çevre, dış yer, hariç.
* Kişinin konutundan ayrı olan yer.
* Yurt dışı.
* Dışa, dış çevreye.

dışarı atmak
* kovmak.

dışarı çıkmak
* büyük abdest yapmak.

dışarı vurmak
* belli etmek, açıklamak.

dışarıdan evlenme
* Bkz. dış evlilik.

dışarılı
* Taşralı, dışarılıklı.

dışarısı
* Kapalı, sınırlı bir yerin ötesi.

dışarılık
* Taşra.

dışarılıklı
* Taşralı.

dışbeslenen
* Besinini organik maddelerden sağlayan, heterotrof.

dışbükey
* Yüzeyi tümsek, çıkık ve şişkin olan, tümsekli, muhaddep, konveks.

dışbükeylik
* Dışa doğru çukur, şişkin veya kabarık olma durumu.

dış eli yakar, içi beni yakar
* görünüşe aldanmamalı.

dış kalaylı, içi alaylı
* dışı süslü, güzel görünümlü, ama içi berbat.

dışık
* Erime durumundaki madenlerin yüzeyinde toplanan madde, cüruf.

dışına çıkmak

* tanınan hak ve yetkileri aşmak.

dışında

* ...-den başka, sayılmazsa.

dışında bırakılmak

* hariç tutulmak.

dışında kalmak

* karışmamak, ilgilenmemek.

dışını

* Bir şeyin, bir düşüncenin aslında ve gerçeğinde olmayıp onun dışında kalan, öze bağlı olmayıp arızî olan, öz dışı, özünü karşıtı.

dışkı

* Anüs yoluyla dışarıya atılan besin artığı, kazurat.

dışkılama

* Dışkının ve dış salgıların dışarı atılması işlemi.

dışkılık

* Bazı omurgalılarda, özellikle keseliler, sürüngenler ve kuşlarda, bağırsak ile sidik ve üreme kanallarının açıldığı yer.

dışkısever

* Dışkılarda yaşayan hayvanlar.

dışlama

* Dışlamak işi.

dışlamak

* Bir kimse veya bir toplum, bir kimseyi, bir durumu, bir düşünce vb. yi yok saymak, ilgilenmemek.

dışlanma

* Dışlanmak işi veya durumu.

dışlanmak

* Dışarıda tutulmak, bir yere veya topluluğa alınmamak.

dışlaştırma

* Dışlaştırmak işi.

dışlaştırmak

* Dışa vurmak.

dışrak

* Herkesin öğrenmesinde sakınca görülmeyen, gizli kapalı olmayan (her türlü bilgi, öğreti), içrek karşıtı.

dışsal

* Dışla, ilgili, dışa ilişkin, haricî.

dıştan

* Aslında olmayıp sonradan ve dışının etkisiyle ortaya çıkan (düşünceler).

dıştan evlilik

* Bkz. dış evlilik.

dızdık

* Akıbalığın uzak olduğunu anlatmak için yalnız dızdığın dızdık deyiminde kullanılır. \343 dıgdık.

dızdızcı

* Dızdızcılık eden kimse.

dızdızcılık

* Birkaç dolandırıcının, bir insanın ilgisini belli bir konu üzerinde toplayıp parasını çalmaları.

dızlak

* Dazlak.

dızlama

* Dızlamak işi.

dızlamak

* Dolandırmak, çarpmak, soymak.

dızman

* İri yapılı, uzun boylu, şişman.

-di

* Bkz. -dı / -di.

dialkol

* Bkz. Glikol.

diaspora

* Kopuntu.

diba

* Altın ve gümüş işlemeli bir tür ipek kumaş.

dibace

* Başlangıç, giriş, ön söz.

dibek

* Taştan veya ağaçtan yapılmış büyük havan.

* Dibekte dövülmüş olan.

dibek kafalı

* Anlayışsız, kaba, budala kimse.

dibi görünmek

* bir kabın içindeki şey tükenmek.

dibi kırmızı mumla (veya bal mumuyla) mı çağırdım

* "üzerinde önemle durarak çağırmadım" anlamında kullanılır.

dibine darı ekmek

* bir şeyi sonuna kadar tüketmek, bitirmek.

dibini bulmak

* içindekini tüketmek.

dibini tutmak

* (pişen yemekler için) tencerenin dibine yapışmak.

didaktik

* Öğretici.

* Öğretim yöntemlerini ele alan bilim, öğretim bilgisi.

didar

* Yüz, çehre.

dide

* Göz.

dideban

* Gözcü, bekçi, nöbetçi, gözetleyici.
* Gümrük kolcusu.

didik didik

* Didiklenmiş olan.
* Didikleyerek.

didik didik etmek (veya olmak)

* didiklemek, (didiklenmek).

didikleme

* Didiklemek işi.

didiklemek

* Çekiştirerek veya ısırarak parçalamak, gagalamak.
* Bir yerin veya bir şeyin içindeki eşyayı karıştırarak aramak, araştırmak.
* Kendi kendini harap etmek, üzme.
* Bir konuyu bütün ayrıntılarıyla gözden geçirmek, iyice araştırmak.
* Huzursuzluk vermek, sıkıntıya sokmak.

didikleniş

* Didiklenmek işi veya biçimi.

didiklenme

* Didiklenmek işi.

didiklenmek

* Didiklemek işi yapılmak.

didiniş

* Didinmek işi veya biçimi.

didinme

* Didinmek işi.

didinmek

* Çok güçlük çekerek sürekli çalışmak.

didinti

* Güçlük çekerek ve sürekli olarak çalışıp çabalama, didişme.

didişim

* Konuşma ve tartışmayı bir araç değil, bir amaç sayan felsefe yöntemi, eristik.

didişip durmak

* sürekli olarak birbirini hırpalamak.

didişken

* Didişmekten hoşlanan.

didişme

* Didişmek işi.

didişmek

* El veya sözle birbirini hırpalamak.
* Geçimini sağlamak amacıyla güç şartlarda çalışmak, uğraşmak.

didon

* Halkın İstanbul'daki yabancılara, özellikle Fransızlara verdiği ad.

didon sakallı

* Yalnız çenesinde sivri sakalı olan.

didona

* Bkz. Didon.

didona sakallı

* Didon sakallı.

diesel

* Bkz. dizel.

difana

* Üç katlı bir balık ağı.

difenbahya

* Yapraklarının güzelliği nedeniyle sera ve salonlarda yetiştirilen bir süs bitkisi.

diferansiyel

* Dönemeçlerde otomobilin iki arka tekerleğinin ayrı hızla dönmesini sağlayan bir dişli aygıt.

* Özellikle fonksiyonların değişimleriyle ilgili matematik dalı.

diferansiyel denklem

* İçinde bir değişkenin bilinmeyen bir fonksiyonu ve bu fonksiyonun değişkene göre çeşitli basamaklardan türevleri bulunan denklem.

diferansiyel hesap

* Değişkenlerin sonsuz küçük farklarındaki artma değerlerini bulmaya yarayan hesap.

difraksiyon

* Kırınım.

difteri

* Çoğunlukla çocuklarda görülen burun, boğaz, yutak çeperine yerleşen mikropların yol açtığı bulaşıcı hastalık, kuşpalazı.

difterili

* Difteriye yakalanmış olan.

diftong

* İkili ünlü.

diftonglaşma

* Diftong durumuna gelme işi.

diftonglaşmak

* Diftong durumuna gelmek.

difüzyon

* Moleküllerin kinetik enerjileri sebebiyle çok yoğun bir bölgeden az yoğun bir bölgeye hareketleri.

diğer

* Başka, özge, öteki, öbür.

diğeri

* Ötekisi, başkası.

diğerkâm

* Özgeci, özgecil.

diğerkâmlık
* Özgecılık.

dijital
* Sayısal.
* Verilerin bir ekran üzerinde elektronik olarak gösterilmesi.

dik
* Yatay bir düzleme göre yer çekimi doğrultusunda bulunan, eğik olmayan.
* Eğimi dike yakın olan.
* Yatık durmayan, sert.
* (ses için) Sert, kalın, tok.
* (bakış için) Sert.
* (söz için) Ters, aksi.
* (davranış için) Kaba, yersiz.
* Birbirine dikey olan doğrulardan oluşmuş.

-dik
* Bkz. -dık / -dik.

dik açı
* Birbirini kesen iki doğrunun oluşturduğu açılar eşit olduklarında, bu açılann her biri.

dik âlâsı
* Genellikle hoş karşılanmayan bir durumun aşırılığını anlatır.

dik başlı
* İnatçı, bildiğinden dönmeyen, büyüklerinin sözünü dinlemeyen, boyun eğmez.
* Kurumlu.

dik biçme
* Ekseni tabanına dikey olan biçme.

dik dik bakmak
* çok sert bir biçimde, sert sert; öfkeli öfkeli bakmak.

dik kafalı
* Dik başlı.

dik kuyruk
* Bir tür ördek.

dik rüzgâr
* Geminin yoluna karşı esen rüzgâr.

dik silindir
* Ekseni tabanına dikey olan silindir.

dik üçgen
* Kenarlarından ikisi birbirine dikey, bir açısı doksan derece olan üçgen.

dik yamuk
* Kenarlarından biri tabanlarına dik olan yamuk.

dikçe
* Dik olarak, diklemesine.
* Derinden.

dikdörtgen
* Açılan dik olan paralel kenar.

dikdörtgensel

- * Dikdörtgen benzeri, dikdörtgen gibi.

dikdörtgensel bölge

- * Dikdörtgenin sınırladığı düzlemsel bölge.

dikeç

- * Bağ çubuğu dikmek için delik açmaya yarayan demir.
- * Kazık, sınık, ağaç çubuk.

dikel

- * Bel (III).

dikelme

- * Dikelmek durumu.

dikelmek

- * Dik duruma gelmek, dikleşmek.
- * Ayakta durmak.
- * Sert konuşmak, karşı gelmek, birine kafa tutmak, dinelmek.

diken

- * Bazı bitkilerin dal, yaprak, meyve kabuğu gibi bölümlerinde ve bazı hayvanların derisinde bulunan sert, ucu sivri ve batıcı çıkıntılardan her biri.
- * Dikenli çok olan bitki.

diken diken

- * Dikenli bol.
- * Dik duruma gelmiş, dikleşmiş.

diken dutu

- * Böğürtlen.

diken üstünde oturmak (veya olmak)

- * bir yerde tedirginlik duymak.

dikence

- * Dikenli balıkgillerden, tatlı su balıklarının küçük bir türü (*Gasterosteus pungitius*).

dikencik

- * Küçük diken.

dikencikli

- * Ucu sivri olan.
- * Küçük dikenleri olan.

dikenleşme

- * Dikenleşmek işi veya durumu.

dikenleşmek

- * Diken durumu almak, diken gibi olmak.

dikenli

- * Dikenli olan.
- * Dikenli bitkilerin bulunduğu (yer).
- * Zor, çetin, sıkıntı veya üzüntü veren.

dikenli balık

- * Dikenli balıkgillerden, tatlı sularda yaşayan, göğüs veya karın yüzgeçleri dikenlerden oluşmuş küçük bir balık (*G. aculeatus*).

dikenli balıkgiller

* Balıklar sınıfının kemikli balıklar takımına giren bir familya.

dikenli meyan

* Bir iki m yükseklikte, beyazımsı mor çiçekli, tüysü yapraklı çok yıllık bir bitki, acı meyan (Glycyrrhiza echinata).

dikenli salyangoz

* Karından bacaklılar sınıfından, ılık ve tropik denizlerde yaşayan, kabuğu üzerinde birçok dikenli olan bir yumuşakça (Murex).

dikenli tel

* Üzerinde yer yer diken gibi sivri çıkıntılan olan ve bir yeri korumak, geçişi güçleştirmek için kullanılan tel.

dikenli yüzgeçliler

* Balıklar sınıfının kemikli balıklar takımının bir alt takımı.

dikenlice

* Dikenli olarak.

dikenlik

* Dikenli bitkileri çok olan yer.

dikensi

* Dikene benzer, dikenli andıran.

dikensi çıkıntı

* Omurların, sırt boyunca alt alta duran kemik çıkıntıları.

dikensiz

* Dikenli olmayan.

* Sıkıntısız, üzüntüsüz.

dikensiz gül olmaz

* "İyi veya güzel olan her şeyin az çok sıkıntı veren bir yanı da bulunur" anlamında kullanılır.

dikey

* Dik olarak.

* Başka bir doğru ile kesiştiğinde onunla birlikte dik açı oluşturan (doğru çizgi), amudî.

dikgen

* Birbiriyle veya kesim noktasındaki teğetleriyle dik açı yapacak biçimde kesişen.

dikici

* Tanımla uğraşan kimse, çiftçi.

* Sökük ayakkabıları onaran veya yeni yapılan ayakkabıların dikiş işini yapan kimse.

* Dikişçi.

dikicilik

* Dikicinin yaptığı iş.

dikili

* Dikilmiş olan.

dikili ağacı olmamak

* malı mülkü olmamak, yoksul olmak.

dikili taş

* Önemli bir olayın durumu veya bir zaferin anısı için dikilmiş tek parça yüksek taş, obelisk.

dikilip durmak (veya kalmak)

* bir yerde, bir süre ayak üstünde durmak.

dikiliş

* Dikilmek işi veya biçimi.

dikilme

* Dikilmek işi.

dikilmek

* Dikmek (I) işi yapılmak.

* Dik duruma gelmek.

* Ayakta durmak.

* (göz) Belli bir noktaya uzun süre bakmak.

* Karşı koymak, engellemek.

* (bazı üreme organları dokularına kan dolmasıyla) Sert ve dik bir duruma gelmek.

dikilmek

* Dikmek (II) işi yapılmak.

dikim

* Dikmek işi veya biçimi.

* Bitki dikmek işi.

dikim evi

* Giysi ve çamaşır dikilen iş yeri.

dikimhane

* Dikim evi.

dikine

* Dikey olarak, diklemesine.

* İnadına.

dikine gitmek

* kimsenin sözünü dinlemeyerek kendi bildiğini yapmak.

dikine tıraş

* Karşısındakini sınırlendirecek biçimde söylenilen yalan, aşırı palavra.

dikiş

* Dikmek işi.

* Dikme biçimi.

* Dikilen yer.

* Giysi üzerinde gözle görülen dikilmiş iplik yolu.

* Dikilecek şey.

* Giysi dikme işi, terzilik.

* Boşaltmak üzere içmek amacıyla kaldırış.

dikiş atmak

* yanılan veya yırtılan deriyi dikişle bir araya getirip tutturmak.

dikiş iğnesi

* Dikiş dikmek için özel olarak yapılmış iğne.

dikiş kaldı

* az kalsın, nerede ise, az kaldı.

dikiş makinesi

* Dikiş dikme işlerinde kullanılan, kol veya elektrik gücüyle çalıştırılan alet.

dikiş okuması

* Çingene kavgalarının en uzun ve en ağza alınmaz tekerlemesi.

dikiş payı

* Kumaş biçerken kumaşın kenarından dikiş yerine kadar bırakılan bölüm.

dikiş tutturamamak

* bir işte veya bir yerde herhangi bir sebeple uzun süre kalmamak.

dikişçi

* Dikiş diken kimse, terzi.

dikişçilik

* Dikiş dikme işi.

dikişini almak

* dikilmiş yaranın ipliklerini kesip çıkarmak.

dikişli

* Dikişi olan, dikiş yapılmış.

dikişsiz

* Dikişi olmayan.

* Yapıştırma.

dikit

* Mağaraların tabanında, yukarıdan damlayan kireçli suların katılaşmasıyla oluşan kolonlardan her biri, stalagmit.

dikiz

* Bakma, gözetleme, erkete.

dikiz aynası

* Taşlara veya yol dönemeçlerine arka tarafı görebilmek için konulan ayna.

dikiz etmek (veya geçmek)

* dikizlemek.

dikizci

* Dikizleyen kimse, gözcü, gözetleyici, erketeci.

dikizcilik

* Dikizci olma durumu, gözcülük, gözetleyicilik, erketecilik.

dikize almak

* gizlice gözetlemek.

dikizleme

* Dikizlemek işi.

dikizlemek

* Sezdirmeden bakmak, gözetlemek, dikiz etmek.

dikizlik

* Gözetleme deliği.

dikkat

* Duygularla düşüncüyü bir şey üzerinde toplama, uyanıklık.

* İlgi, özen.

* Dikkat ediniz!.

dikkat çekmek (veya dikkati çekmek)

* ilgi toplamak.

* uyarmak.

dikkat etmek

- * duygularla düşünceyi bir şey üzerinde toplamak, uyanık davranmak.
- * gözüne çarpmak veya ilgisini çekmek.

dikkat kesilmek

- * bütün dikkatini bir şey üzerinde toplamak.

dikkat toplama

- * Dikkatin sürekli olarak bir nesne veya konunun belirli bir yönü üzerinde toplanması, konsantrasyon.

dikkate almak

- * göz önünde bulundurmak, hesaba katmak, gereğini düşünmek.

dikkatli

- * Dikkat eden, özen gösteren (kimse).
- * Titiz, araştırmacı, sorgulayıcı.

dikkatsiz

- * İşinde dikkatli davranmayan, dalgın, savruk, özensiz.

dikkatsizlik

- * Dikkatsiz olma durumu, dalgınlık, savruluk, özensizlik.

dikkatsizlik etmek

- * dalgınlık etmek, savruluk etmek.

diklemesine

- * Dik olarak.

diklenme

- * Dik duruma gelme.

diklenmek

- * Dik bir duruma gelmek.
- * Birine karşı ters bir davranışta bulunmak, karşı gelmek, kafa tutmak.

dikleşme

- * Dikleşmek işi.

dikleşmek

- * Dik duruma gelmek.
- * Birine karşı ters tutum içine girmek, karşı durmak.

dikleştirme

- * Dikleştirmek işi.

dikleştirmek

- * Dik duruma getirmek.
- * Sert duruma getirmek.

diklik

- * Dik olma durumu.

dikme

- * Dikmek işi.
- * Dikey olan doğru veya düzlem, amut.
- * Fidan, yeni dikilmiş fidan.
- * Bir evde aileyi sürdürecektir olan tek çocuk.
- * Ağaç, direk.
- * Yük kaldırmakta kullanılan bir direkli maçuna.
- * Ahşap yapılarda pencere ve kapı yanlarına dikilen direklerden her biri.

dikmek

- * Bir cismi dik olarak durdurmak.
- * Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek.
- * (bardak, kadeh, testi gibi kaplar için) Baş aşağı ederek içindekini içmek.
- * Beklemek için birini bir şeyin başına getirmek.
- * Top, taş gibi şeyleri dikine havaya atmak.
- * (yapı) Kurmak, inşa etmek.
- * Top vb. yi oyun alanında belirli bir yere koymak.

dikmek

- * Biçilmiş veya yırtılmış kumaş, deri, yara vb. yi iğneye geçirilmiş iplikle tutturmak.

dikmelik

- * Fidan dikilen yer, fidanlık.

dikmen

- * Koni biçiminde tepe.

dikse

- * Ağaşsız yerlerde, kuş yakalamak için üstüne ökse yerleştirilen ağaş.

diksiyon

- * Seslerin, sözlerin, vurguların, anlam ve heyecan duraklarının hakkını vererek söyleme biçimi.
- * Konuşulan dilin incelenmesi ve kullanılması.
- * Duru, açık vurgulama ve çıkaklara tam uyarak konuşma.

dikta

- * Hiçbir şart olmaksızın körü körüne uyulması gereken buyruk.

diktacı

- * Yönetimde dikta yanlısı olan (kimse).

diktacılık

- * Dikta yanlısı olma durumu.

diktafon

- * Bir tür ses alma cihazı.

diktatör

- * Bütün siyasî yetkileri kendinde toplamış bulunan kimse.
- * Zorba.

diktatörce

- * Diktatör gibi, diktatör olarak.

diktatörlük

- * Diktatör olma durumu.
- * Egemen ve mutlak siyasî bir gücün, bir veya birçok kişinin oluşturduğu bir yürütme organınca, denetimsiz olarak yürütüldüğu siyasî düzen.
- * Bir diktatör tarafından yönetilen ülke.

diktatörlük etmek

- * diktatörce davranmak, zorbalık etmek.

dikte

- * Başkası tarafından yazılmak için söyleme, yazdırma.
- * Bu biçimde yazdırılan şey.

dikte etmek

- * yazdırmak için söylemek.
- * birine isteklerini zorla kabul ettirmek.

diktirme

* Diktirmek işi.

diktirmek

* Dikmek işini yaptırmak.

diktirtme

* Diktirtmek işi.

diktirtmek

* Diktirmesini sağlamak.

dil

* Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ; tat alma organı.

* İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma,

lisan.

* Bir çağa, bir gruba, bir yazara özgü söz dağarcığı ve söz dizimi.

* Belli durumlara, mesleklere, konulara özgü dil.

* Düşünce ve duyguları bildirmeye yarayan herhangi bir anlatım aracı.

* Bazı üflemeli çalgılarda titreşerek ses çıkaran ince metal yaprak.

* Birçok aletin uzun, yassı ve çoğu hareketli bölümleri.

* Makaraların ve bastıkların içine yerleştirilmiş olan, üzerinden geçirilen halatı istenilen yöne çevirmeye yarayan, çevresi oluklu, küçük döner tekerlek.

* Anahtar.

* Denize uzanan dar ve alçak kara parçası, berzah.

* Sorguya çekilmek için yakalanan tutsak.

* Büyük baş hayvanların haşlanıp pişirildikten sonra yenebilen dili.

* Ayakkabı bağlarının ayağı rahatsız etmemesini sağlayan ve bağ altına rastlayan saya parçası.

dil

* Gönül, yürek.

dil (veya diller) dökmek

* kandırmak, inandırmak veya yararlanmak için tatlı sözler söylemek.

dil ağız vermemek

* Bkz. ağız dil vermemek.

dil akrabalığı

* Bir ana dilden türeyen diller arasındaki yakınlık.

dil altı

* Kalp hastalıklarında ilâcın hızlı ve kesin etkisini sağlamak için dilin altına konup emilen ilâç.

dil altı bezleri

* Dilin altında bulunan tükürük bezleri.

dil atlası

* Dilleri, lehçeleri veya dil olaylarını yayılış bölgelerine göre gösteren atlas.

dil avcısı

* Bkz. casus.

dil balığı

* Kemikli balıklar takımından, pullu, 50 cm büyüklüğünde, yassı bir balık (Solea vulgaris).

dil bilgisi

* Bir dilin ses, biçim ve cümle yapısını inceleyip kurallarını tespit eden bilim, gramer.

dil bilimci

* Dil bilimiyle uğraşan kimse, dilci, lengüist.

dil bilimi

* Dillerin yapısını, gelişmesini, dünyada yayılmasını ve aralarındaki ilişkileri ses, biçim, anlam ve cümle bilgisi bakımından genel veya karşılaştırmalı olarak inceleyen bilim, lisaniyat, lengüistik.

dil bilimsel

* Dil bilimiyle ilgili.

dil bir karış

* saygısızca karşılık verenler için kullanılır.

dil birliği

* Lehçe ve ağız farklarını gidererek aynı dili kullanan toplumlar arasında ortak bir yazı dilinde ve alfabede birleşme.

dil cambazı

* Düşüncelerini çok iyi anlatan, güzel konuşan, hatip.

dil coğrafyası

* Yeryüzünde dillerin yayıldığı alanları inceleyen bilim dalı.

dil çıkarmak

* alay etmek, eğlenmek.

dil dalaşı

* Ağız dalaşı.

dil ebesi

* Lâf ebesi.

dil felsefesi

* Dilin özü, kökeni, anlamı, yapısı üzerine araştırmalar yapan felsefe dalı.

dil kavgası

* Bkz. ağız kavgası.

dil lâboratuvarı

* Teyp yardımıyla yabancı dilleri öğretmek için düzenlenmiş özel yer.

dil oğlanı

* İstanbul'daki yabancı elçiliklerde Türkçe öğretilerek çevirmen olmak üzere yetiştirilen genç.

dil otu mu yedin?

* çok konuşkan kimseler için söylenir.

dil öğrenimi

* Yabancı bir dilde öğrenim görme.

dil öğretimi

* Yabancı dille eğitim ve öğretim yapma.

dil pelesengi

* Söz arasında yerli yersiz söylenen ve tekrarlanan söz.

dil peyniri

* Koyun sütünden yapılan, yağlı, lezzetli, tuzsuz peynir.

dil sürçmek

* konuşma sırasında kelimeleri yanlış söylemek.
* istenmeyen bir konudan söz etmek.

dil sürçmesi

* Sözleri yerinde ve düzgün olarak söyleyememe.

dil şakası

* Bkz. ağız şakası.

dil tutmak

* sorguya çekmek için düşman askeri yakalamak.

dil tutukluğu

* Dilin iyi çalışmamasından ileri gelen söyleme güçlüğü.

* Herhangi bir sebeple konuşamama.

dil uzatmak

* bir kimse veya bir şey için kötü söylemek.

dil yarası

* Acı sözün yarattığı kırgınlık.

* Gönül yarası.

dilaltı

* Tavuklarda görülen bir hastalık.

dilâtometre

* Genleşmeölçer.

dilâver

* Yiğit, delikanlı.

dilbasan

* Hekimlerin boğazı görebilmek için dili bastırdıkları araç.

* Ecza karıştırmakta kullanılan yassı araç.

dilbaz

* Güzel söz söyleyen, konuşkan.

* Konuşmasıyla kandıran.

dilber

* Alımlı, güzel (kadın).

dilberdudağı

* Dudak biçiminde hazırlanan bir hamur tatlısı.

dilci

* Dil bilimci.

* Dille ilgili araştırmalar yapan kimse.

dilcik

* Buğdaygillerde, yaprak ayası ile yaprak kınının birbirinden ayrıldığı yerde bulunan sivri uçlu, küçük, saydam

çıkıntı.

* Böceklerin ağzında küçük dilin önünde bulunan bölüm.

* Üflemeli çalgılarda veya org borularında kamış, tahta veya metalden yassı parça.

dilcilik

* Dil konusunda araştırma yapma işi.

dildaş

* Aynı dili konuşanlardan her biri.

dilden dile dolaşmak

* çok konuşulmak, uzun süre bahsedilmek.

dile (dillere) düşmek

* hakkında dedikodu yapılmak.

dile (veya dillere) destan

* çok tanınmış, ünlü.

dile gelmek

* dile düşmek.

* (konuşma kudreti, yeteneği, olmayan varlık) konuşmak, dillenmek, lisana gelmek.

dile getirilmek

* anlatılmak.

dile getirmek

* konuşturmak.

* belirtmek, anlatmak, açıklamak, ifade etmek.

dile kolay

* anlatılması kolay ama yapılması veya katlanılması çok güç.

dile vermek

* gizli tutulması gereken bir şeyi açığa vurmak, duyurmak, yaymak.

dilediğin(iz) gibi

* kendi düşünce, görüş ve isteğine göre.

dilediğini yapmak

* kendi, düşünce, görüş ve isteğini yapmak.

dilek

* Bir kimsenin dilediği şey, istek, talep, rica, murat.

dilek kipi

* Dileme kavramı veren kip. Türkçede bu kip -se eki ile kurulur.

dilekçe

* Bir dileği bildirmek için resmî makamlara sunulan, imzalı ve adresli, pullu veya pulstuz yazı, istida, arzuhâl.

dileme

* Dilemek işi.

dilemek

* Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, rica etmek, arzu etmek.

* Biri için bir dilekte bulunmak.

* Canı istemek.

dilemma

* İkilem.

dilenci

* Geçimini dilenerek sağlayan (kimse).

* Israrla ve arsızca bir şeyi isteyen (kimse).

dilenci çanağı

* İçinde her şeyden biraz bulunan.

dilenci vapuru

* Bütün iskelelere uğrayarak sefer yapan vapur.

dilencilik

* Dilenci olma durumu.

* Dilenciye yakışır davranış.

dilencilik etmek

* dilenmek.

dilenciye hıyar vermişler de eğri diye beğenmemiş

* hem ihtiyaç duyduğu konuda yardım istiyor, hem yapılan yardımı küçümsüyor anlamında kullanılır.

dilendirme

* Dilendirmek işi.

dilendirmek

* Dilenecek duruma getirmek.

* Dilencilik yaptırmak.

dilenemez dilenci

* yoksulluğa düştüğü hâlde durumunu kimseye açmayan kimse.

dileniş

* Dilenmek işi veya biçimi.

dilenme

* Dilenmek işi.

dilenmek

* Sadaka istemek.

* Kendisini acındırarak bir kimseden birşey istemek.

dileyici

* Dilekte bulunan, dileyen (kimse).

dili (başka bir dile) çalmak

* bir kimsenin konuşması başka bir dile benzemek.

dili açılmak

* herhangi bir sebeple konuşmayan kimse konuşmaya başlamak.

dili ağırlaşmak

* hastalık sebebiyle güçlkle söz söyleyebilmek, güçlkle konuşmak.

dili alışmak

* bir sözü çok kullanmaktan dolayı o söze alışmak.

dili bir karış

* Bkz. dili pabuç kadar.

dili bir karış dışarı çıkmak (veya sarkmak)

* koştuktan, yürümekten ve yorulmaktan çok susamak.

dili boğazına akmak

* konuşamaz olmak, sesi soluğu çıkmamak.

dili bozuk

* Bir dili doğru ve düzgün konuşamayan.

dili çözölmek

* (konuşamayan veya susan kişi) konuşmaya başlamak.

dili damağna yapışmak (veya dili damağ kurumak)

* susuzluktan ağız kurumak, çok susamak.

dili dolaşmak

* korku, heyecan, hastalık, utangaçlık, sarhoşluk gibi sebeplerle söyleyeceğini şaşırarak karıştırmak.

dili döndüğü kadar

* söyleyebildiği kadar, anlatma gücünün elverdiği ölçüde.

dili dönmek (veya dönmek)

* bir sözü doğru, düzgün söylemeyi becerememek (veya becermek).

* amacını iyi anlatamamak (veya anlatmak).

dili durmak

* susmak.

* dedikodu etmemek.

dili durmamak

* sürekli konuşmak.

* söylenemeyecek şeyleri de söylemek.

dili ensesinden çekilsin!

* bıktırarak çok konuşan veya kötü sözler söyleyenler için ilenme olarak kullanılır.

-di'li geçmiş

* Bkz. belirli geçmiş.

dili kılıçtan keskin

* kırıcı ve ağır konuşmalar için kullanılır.

dili kurusun!

* "söz söyleyemez olsun" anlamında ilenme sözü.

dili olsa da söylese (veya anlatsa)

* "cansız nesneler konuşabilseler, bazı olaylara tanıklık da edebilirler" anlamında kullanılır.

dili pabuç kadar

* saygısızca ve gönül kırıcı karşılıklı bulunan.

dili tutuk

* Serbestçe, kolaylıkla konuşamayan.

dili tutulmak

* sevinç, korku, şaşkınlık gibi sebeplerle birdenbire söz söyleyemez olmak.

dili uzamak

* haddini bilmeden konuşmak.

dili uzun

* İncitici sözler söyleyen, küstah, saygısız kimse.

dili varmak (veya varmamak)

* bir sözü söylemeye gönlü razı olmak (veya olmamak).

dili yanmak

* üzüntü ve eziyet çekmek, zarara uğramak.

dili yanmak

* bıkmak, nefret etmek.

dili yatkın

* yabancı bir dili kolaylıkla öğrenme yeteneği olan.

dili zifir

* Gönül kırıcı sözler söyleyen.

dilim

* Bir bütünden kesilmiş veya ayrılmış ince, yassı parça.

* Radyatör parçalarından her biri.

dilim dilim

* Parça parça.

dilim dilim etmek

* dilimlemek.

dilimin ucunda

* bir söz hatırlanacak gibi olup da hatırlanamadığında söylenir.

dilimleme

* Dilimlemek işi.

dilimlemek

* Dilimlere ayırmak, dilim dilim etmek.

dilimleniş

* Dilimlenmek işi veya biçimi.

dilimlenme

* Dilimlenmek işi.

dilimlenmek

* Dilimlere bölünmek veya ayrılmak.

dilimleyiş

* Dilimlemek işi veya biçimi.

dilin kemiği yok

* insan doğru veya yanlış her şeyi söyleyebilir.

dilinde tüy bitmek

* tekrar tekrar söylemekten usanmak, bıkmak.

dilinden anlamak

* bir canlının çıkardığı seslerden veya onun davranışlarından ne anlatmak istediğini anlamak.

* söz konusu olan şeyin özelliğini bilmek.

dilinden düşürmemek

* sürekli olarak aynı kişiden veya şeyden söz etmek; sık sık anmak.

dilinden kurtulamamak

* sürekli olarak, bir kimsenin sitem, eleştiri ve sataşmalarına uğramak.

diline dolamak (virt etmek veya diline takmak)

* aynı şeyi durmadan ve her yerde tekrarlamak.

* bir kimseyi her yerde kötülemek.

diline pelesenk etmek

* Bkz. diline dolamak.

diline sağlam olmak

* saklanacak konuları açığa vurmamak.

* kötü söz söylemekten kaçınmak.

dilini (veya dillerini) yutmak

* sevinç, korku, heyecan gibi sebeplerle konuşamaz olmak.

dilini bağlamak

* bir kimseyi herhangi bir sebeple söz söyleyemez duruma getirmek, susmak zorunda bırakmak.

dilini değdirmemek

* hiç yememek.

dilini eşek arısı soksun!

* hoşa gitmeyen bir şey söyleyen kimseye ilenç olarak kullanılır.

dilini kedi (fare) mi yedi?

* neden konuşmuyorsun?.

dilini kesmek (veya kesip oturmak)

* susmak.

dilini tutamamak

* sonunu düşünmeden, gelişigüzel konuşmak.

dilini tutmak

* sonunu düşünmeden, gelişigüzel konuşmaktan sakınmak.

dilinin

* Dilinme.

dilinin altında bir şey olmak

* bir kimsenin sözlerinden, açıkça söylemediği bir şeyler anlaşılma.

dilinin altındaki baklayı çıkarmak

* gizli tutulması gereken bir şeyi söylemek.

dilinin cezasını (veya belâsını) çekmek (veya bulmak)

* ölçsüz, düşüncesiz konuşmak yüzünden zarar görmek.

dilinin ucuna gelmek

* söyleyecek duruma gelmişken vazgeçmek.

dilinin ucunda

* Bkz. dilimin ucunda.

dilinin ucuyla

* içten, yürekten olmayarak, lâf olsun diye.

dilinme

* Dilinmek işi.

* Kayaçların, ince katlar biçiminde kolaylıkla ayrılabilme niteliği.

dilinmek

* Dilmek işi yapılmak.

diliş

* Dilmek işi veya biçimi.

diliyle sokmak

* bir kimseye ağır ve kırıncı sözler söylemek.

diliyle tutulmak (veya yakalanmak)

* suçunu, kendi konuşması ile açığa vurmak.

dillek

* Dedikoducu, dedikodusever.

dillendirme

* Dillendirmek işi.

* Kişileştirilen varlıklara, cansız yaratıklara söz söyletme sanatı , intak.

dillendirmek

* (biri) Hakkında dedikodu yapılmasına sebep olmak.

dillenme

* Dillenmek durumu.

dillenmek

* (çocuk) Konuşmaya başlamak.

* Konuşma yeteneği olmayan varlık konuşmak, dile gelmek.

* Onaylanmayan bazı davranışlar sebebiyle hakkında dedikodu yapılmak, dile düşmek.

dillerde dolaşmak (veya gezmek)

* her yerde kendisinden söz edilmek.

dillere destan olmak

* bir olay veya bir nitelik halk arasında yayılmak.

dilleşme

* Dilleşmek işi.

dilleşmek

* Karşılıklı tatlı tatlı söyleşmek.

* Dırlaşmak.

dilli

* Konuşkan, sürekli ve tatlı konuşan.

* Dedikoducu, ileri geri konuşan.

dilli düdük

* Söğüt, kavak gibi ağaçların ince dallarından veya kamıştan yapılan bir çeşit düdük.

* Çok konuşkan kimse.

dilli düdük etmek

* bir haberi herkese yaymak.

dilmaç

* Çevirici, tercüman.

dilmaçlık

* Dilmacın mesleği, çeviricilik, tercümanlık.

dilme

* Dilmek işi.

* Dört köşe kesilmiş ağaç.

dilmek

* Bir bütünü küçük ve yassı parçalara ayırarak kesmek.

* Yarmak.

dilsel

* Dille ilgili.

dilsever

* Dili seven (kimse).

dilsiz

* Konuşma merkezinin veya konuşma organlarının bozukluğu sebebiyle konuşamayan (kimse), ahraz.

* Ses çıkarmayan, sessiz olan (kimse).

dilsizlik

* Dilsiz olma durumu.

dilüviyum

* Bugünkü ırmakların dördüncü çağdan kalma en eski alüvyonlarına verilen ad.

dimag

- * Beyin.
- * Bilinç, zihin.

dimdik

- * Çok dik (olarak).
- * Sağlıklı, zinde.
- * Sıkıntıları karşılayacak durumda olan, baş eğmeyen, metin.
- * (bakış için) Dikkatli, ısrarlı.
- * Sağa sola sapmadan, dosdoğru.
- * Kaskatı, çok sertleşmiş olarak.

dimdik ayakta durmak

- * yıkılmamak.

dimdik durmak

- * tam dik durumda olmak.
- * tutumunu değiştirmemek, yılmamak.

dimi

- * Sıkı dokunmuş bir tür pamuklu kumaş.

diminuendo

- * Sesi gittikçe azaltarak.
- * Müzik parçasının başında ">" işaretiyle gösterilen nota terimi.

dimmer

- * Elektrik akım şiddetini el ile çevirerek ayarlayan anahtar, reosta.

dimnit

- * Erken olgunlaşan ince kabuklu bir çeşit siyah üzüm.

dimyat

- * Seyrek ve yuvarlak taneli bir çeşit üzüm.
- * (büyük D ile) Aşırı hırsla fazla malda gözü olan kimsenin elindekini avucundakini de kaybedebileceği anlamında "Dimyat'a pirince giderken, evdeki bulgurdan olmak" sözünde geçer.

din

- * Tann'ya, doğaüstü güçlere, çeşitli kutsal varlıklara inanmayı ve tapınmayı sistemleştiren toplumsal bir kurum.
- * Bu nitelikteki inançları kurallar, kurumlar, töreler ve semboller biçiminde toplayan, sağlayan düzen.
- * İnanılıp çok bağlanmış düşünce, inanç veya ülkü.

din

- * C.G.S. sisteminde bir gramlık bir kütlenin hızını saniyede bir santimetre artıran güç birimi: Bir newton 105 din'e eşittir.

din

- * Bir şeyin en yüksek ve sivri noktası.

din

- * İlmek.

din adamı

- * Mesleği dinle ilgili işler olan görevli.

din birliği

- * Aynı din etrafında oluşturulan inanç gücü.

din dışı

* Dinle ilişiği olmayan, lâdini.

din doruğu

* Dağın en yüksek yeri.

din erki

* Din ilkelerine dayanan egemenlik, din gücü.

din felsefesi

* Dinin ilkelerinin özünü ve anlamını temellendirmeyi amaçlayan felsefe dalı.

dinamik

* Mekanığın kuvvet, hareket, enerji arasındaki ilişkilerini inceleyen dalı, devim bilimi.

* Devimsel.

* Canlı, etkin, hareketli.

dinamik analiz

* Çözümleme konusu yapılan veya modele dahil edilen değişkenlerin zaman içindeki değişmelerinin de dikkate alındığı yöntem.

dinamikleşme

* Dinamikleşmek durumu.

dinamikleşmek

* Dinamik duruma gelmek.

dinamit

* Nitrogliserin ile yapılan patlayıcı bir madde.

* Tutku, özlem, heyecan.

* Şiddetli, korkunç, hırslı.

dinamit lokumu

* Kömür tozu, kıl gibi maddelere emdirilmiş dinamit.

dinamitçi

* Dinamit üreten, satan veya patlatılma işinde çalışan kimse.

dinamitçilik

* Dinamitçinin işi veya mesleği.

dinamitleme

* Dinamitlemek işi.

dinamitlemek

* Dinamitle havaya uçurmak.

* Bir girişimi, bir kuruluşu engelleyici, yıkıcı davranışta bulunmak.

dinamitlenme

* Dinamitlenmek işi.

dinamitlenmek

* Dinamitle havaya uçurulmak.

* Engellenmek.

dinamizm

* Devimselcilik.

* Davranışları canlı ve hareketli olan canlının özelliği.

dinamo

* Mekanik enerjiyi elektrik enerjisine dönüştüren alet.

dinamometre

* Kuvvetölçer.

dinar

* Yaklaşık olarak altın liranın dörtte biri değerinde olan eski bir para.

birimi.

* Bahreyn, Cezayir, İran, Irak, Kuveyt, Libya, Tunus, Ürdün, Yemen ve eski Yugoslavaya'da kullanılan para

dince

* Dine göre, din bakımından.

dincelmek

* Dinleşmek.

dinci

* Dinî görüşleri her alana yaymak isteyen kimse.

dinci erki

* Bkz. Din erki.

dincilik

* Dincinin işi.

diñç

* Gücü ve sağlık durumu yerinde, canlı, zinde, tendürüst, tüvana.

diñçlenmek

* Diñç bir durum ve görünüm kazanmak.

diñleşme

* Diñleşmek işi.

diñleşmek

* Diñç duruma gelmek.

diñçlik

* Diñç olma durumu, zindelik, mecal.

dindar

* Din inancı güçlü, din kurallarına bağlı (kimse), mütediyyin.

dindarlık

* Dindar olma durumu.

dindaş

* Aynı dinden olan kimse.

dindaş olmak

* aynı dinden olmak.

dinden imandan çıkmak

* kendini kontrol edemeyecek kadar çok öfkelenmek, çok sinirlenmek.

dinden imandan olmak

* dinî inancını yitirmek.

dindirme

* Dindirmek işi.

dindirmek

* Dinmesini sağlamak.

dine

* Konaklama yeri.

dinek

* Dinlenmek için durulan yer.

dinelme

* Dinelmek işi.

dinelmek

* Ayakta durmak veya ayağa kalkmak, dik durmak.
* Karşı koymak, kafa tutmak.

dinen

* Din bakımından.

dineri

* İskambil kâğıtlarındaki işaretlerden karo.

dingi

* Bir çifte kürekli küçük patalya.

dingil

* Tekerleklerin merkezinden geçen ve taşıtın altına enlemesine yerleştirilmiş mil, aks.

dingildek

* Tabanı üzerinde hareketsiz duramayıp sallanan, oynak; dengesi bozuk.
* Yıpranmış.
* Sözüne güvenilmez, kaypak.

dingildeklik

* Dingildek olma durumu, dengesizlik.

dingildeme

* Dingildemek işi.

dingildemek

* Sallanmak, oynamak.
* Korkmak, kuşkulananmak.

dingilli

* Dingili olan.

dingin

* Hareket etmeyen, kımıldamayan, sakin.
* Gücü tükenmiş, yorgun, mecalsiz.

dingincilik

* Tam bir gönül rahatlığı, tutkusuzluk içinde bütün arzulardan sıyrılmış olarak, direnç göstermeden kendini Tanrı ibadetine vermeyi ve tannsal ruh dinginliği kazanmayı amaçlayan dünya görüşü.

dinginleşme

* Dinginleşmek durumu.

dinginleşmek

* Dingin duruma gelmek.

dinginleştirme

* Dinginleştirmek işi veya durumu.

dinginleştirmek

* Dingin duruma gelmesini sağlamak.

dinginlik

* Dingin olma durumu, durgunluk, sükûnet.

Dingo'nun ahır

* girenin çıkanın belli olmadığı yer.

dinî

* Dinle ilgili, din üzerine.

dini bir uğruna

* Müslümanlık davası yoluna.

dini bütün

* Dinine çok bağlı, inancı sağlam olan, dinin buyruklarını eksiksiz yerine getiren.

dini gibi bilmek

* çok iyi, kesinlikle bilmek.

dini imanı para

* tek düşüncesi para olan kimseler için kullanılır.

dinim hakkı için (veya dinim aşkına)

* "dinimi tanık tutarım" anlamında bir ant.

dinine yandığım

* öfke, kırgınlık gibi duyguları belirtmek için kullanılan ilenme sözü.

diniş

* Dinmek işi veya biçimi.

dink

* Pirinci kabuğundan ayırmak veya bulgur dövmek için kullanılan dibek.

* Şayak, aba gibi şeyleri dövmek için kullanılan araç.

dinleme

* Dinlemek işi.

dinleme salonu

* Müzik, tiyatro eserlerini dinletmek, radyo televizyon yayınları yapmak veya ses kaydetmek amacıyla akustığı sağlanmış salon, oditoryum.

dinlemek

* İşitmek için kulak vermek.

* Birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak.

* Uymak, baş eğmek, itaat etmek.

* Kulakla veya dinleme aletiyle hastayı muayene etmek.

dinlence

* Tatil.

dinlendirici

* Dinlendirme özelliği olan.

dinlendirilmiş

* Bir süre bekletilmiş.

dinlendirme

* Dinlendirmek işi.

dinlendirmek

* Dinlenmesini sağlamak.

* Durulmaya bırakmak.

- * (tarla için) Nadasa bırakmak.
- * Yanan lâmba, ateş vb.yi söndürmek.

dinlenme

- * Dinlenmek işi, istirahat.

dinlenme kampı

- * Kuruluşların tatil geçirmek için düzenledikleri kamp.

dinlenme salonu

- * İstirahat etmek, dinlenmek için ayrılmış salon.

dinlenme yapmak

- * istirahat etmek, dinlenmek, yorgunluk çıkarmak.

dinlenmek

- * Güç kazanmak için çalışmaya ara vermek, yorgunluğunu gidermek, istirahat etmek.
- * Önemsenmek, öğüdü yerine getirilmek.
- * Bazı yiyecek ve içeceklerin tadını arttırmak, kolay pişmesini sağlamak gibi sebeplerle bir süre bekletmek.

dinleti

- * Sanatçının müzik eserlerini bir topluluğa çalması veya söylemesi, konser.

dinletme

- * Dinletme işi.

dinletmek

- * Dinlemesini sağlamak, söz geçirmek.

dinleyici

- * Söylenen veya çalınan bir şeyi dinleyen kimse.
- * Kayıtlı olmadığı hâlde derslere dışarıdan devam eden kimse.

dinleyicilik

- * Dinleyici olma durumu.

dinleyiş

- * Dinlemek işi veya biçimi.

dinme

- * Dinmek işi.

dinmek

- * Sona ermek, bitmek, durmak.
- * (ses için) Susmak.
- * (kar, yağmur, rüzgâr için) Kesilmek, yağması veya esmesi durmak.

dinmez

- * Dinmeyen.

dinozor

- * Dinozorlar takımından, boyu 20 m kadar olabilen, ilk çağlarda yaşamış, günümüze fosilleri kalmış bir sürüngen.
- * Gelişmelere ayak uyduramamış, çağın gerisinde kalmış veya mevcut durumu korumak isteyen kimse.

dinozorlar

- * Omurgalı hayvanlardan sürüngenler sınıfına giren, soyu tükenmiş bir takım.

dinozorlaşma

- * Dinozorlaşmak işi.

dinozorlaşmak

* Dinozor gibi davranmak.
* Gelişmelere ayak uyduramamak, çağın gerisinde kalmak veya mevcut durum ve düzeni koruyup herhangi bir köklü değışiklik yapmamak.

dinsel

* Dinî.

dinsiz

* Dinî inancı olmayan.
* Acımasız.

dinsizin hakkından imansız gelir

* acımasız olan kişiyi, kendisinden daha acımasız biri yola getirir.

dinsizlik

* Dinsiz olma durumu.

dip

* Oyuk veya çukur bir şeyin en alt bölümü.
* Taban.
* Dikili duran bir şeyin yerle birleştiğı nokta ve çevresi veya bir şeyin yanı başı.
* Kapalı bir yerin kapıya göre en uzak bölümü.
* Arka, kış.

dip ağı

* Palamut vb. balıkları avlamak için denizin dibine atılan ağ.

dip balıkçılığı

* Dipte yaşayan su ürünlerinin avlanması.

dip dibe

* yan yana sıkışmış olarak.

dip doruk

* Baştan aşağı, dipten tepeye kadar, bütün.

dip koçanı

* Hesap çıkarmaya, gerektiğinde koparılan parça ile karşılaştırma yapmaya yarayan ve yaprakları, deftere bağlı olan bölüm.

dipçik

* Tüfek vb. silâhların namlu gerisinde bulunan, atış sırasında silâhın omuza dayanmasını veya tabancada elle kavranmasını sağlayan taban bölümü.

dipçikleme

* Dipçiklemek işi.

dipçiklemek

* Dipçikle vurmak.

dipçiklenme

* Dipçiklenmek işi.

dipçiklenmek

* Dipçikle vurulmak.

dipdam

* Hapishane.

dipdinç

* Çok sağlıklı, çok canlı.

dipdiri

* Çok diri.

dipfriz

* Bozulabilecek yiyecekleri çok düşük ısılarda dondurarak uzun süre saklamak için kullanılan buzdolabı.

diplârya

* Pisi balığının küçüğü.

dipleme

* Diplemek işi.

diplemek

* (bitkiyi) Kökünden sökmek.

* (içilecek bir şeyi) Dibine kadar içmek.

dipli

* Dibi olan.

diploit

* İki kromozom takımı taşıyan hücre veya organizma.

diploma

* Bir kimseye herhangi bir okulu veya öğrenim programını başarıyla tamamladığını; bir derece veya unvana hak kazandığını; bir iş, sanat veya meslek dalında çalışabilme yetkisi elde ettiğini belirtmek için bir öğretim kurumunca düzenlenip verilen resmî belge, icazetname, şahadetname.

diplomalı

* Diploması olan.

* Yetkisi diploma ile belgelenmiş.

diplomasız

* Diploması olmayan.

* Diploması olması gereken bir meslekte, diploması olmadan çalışan.

diplomasi

* Uluslar arası ilişkileri düzenleyen antlaşmalar bütünü.

* Yabancı bir ülkede ve uluslar arası toplantılarda ülkesini temsil etme işi ve sanatı.

* Bu işte çalışan kimsenin görevi, mesleği.

* Bu görevlilerin oluşturduğu topluluk.

* Güç bir görüşme sırasında gösterilen ustalık ve beceriklilik.

diplomat

* Uluslar arası konularda ülkesini temsil etmekle görevlendirilen kimse.

* İlişkilerinde kurnaz, becerikli olan.

* Teksir yapmak için kullanılan bir mumlu kâğıt türü.

diplomatça

* Diplomata yakışır biçimde, diplomat gibi.

* Kurnazlıkla, açığözlükle.

diplomatik

* Diploması ile ilgili.

diplomatik dil

* Diploması alanında kullanılan dil.

diplomatlık

* Diplomat olma durumu.

* Diploması.

dipnot

* Sayfa içinde geçen herhangi bir düşünce veya bilgi ile ilgili olarak sayfa altına konulan açıklama, haşiyе.

dipsiz

* Dibi olmayan.

dipsiz kile, boş ambar

* para, mal tutmayanın durumunu veya bir iş için boş yere uğraşıldığını anlatır.

dipsiz testi

* eline geçen para veya malı hesapsızca, boş yere harcayan.

-dir

* Bkz. -dır / -dir.

dirayet

* Yetenek, beceriklilik, zekâ.

dirayetli

* Yetenekli, becerikli; zeki.

dirayetsiz

* Yeteneksiz, beceriksiz.

dirayetsizlik

* Dirayetsiz olma durumu.

direk

* Ağaçtan veya demirden yapılan uzun ve kalın destek.

* (bazı özel adlarda) Sütun.

* En önemli kimse.

direk direk bağırma

* tedirgin edecek biçimde bağırma.

direk gibi

* sağlam yapılı, iri yapılı.

direkçi

* Alamana kayıklarında direğe çıkarak gözcülük yapan kimse.

direkli

* Direği olan.

direklik

* Direk yapmaya elverişli (ağaç).

direksiyon

* Motorlu araçlarda, araca istenilen yönü vermeye ve belirli bir doğrultuda götürmeye yarayan düzenek, yönelteç.

direksiyon kırmak

* aracı istenilen yöne çevirebilmek için direksiyonu o yöne döndürmek.

direksiyon sallamak

* motorlu taşıt kullanmak.

direksiyona geçmek

* aracı kullanmak üzere sürücü yerine oturmak.

* bir işin yönetimini üzerine almak.

direkt

* Doğru olarak, hiçbir yerde durmadan, duraksız, doğruca.

* Doğrudan doğruya, dolaysız, aracısız.

direktif

* Yönerge, talimat.

direktif almak

* talimat almak, emredilmek.

direktif vermek

* talimat vermek.

direktör

* Yönetmen, müdür.

direktörlük

* Yönetmenlik, müdürlük.

direme

* Diremek işi.

diremek

* Bir şeyi dikine koymak, dayamak, durdurmak.
* Direnmek, karşı koymak, inat etmek, ısrar etmek.

diren

* Dirgen.

direnç

* Dayanma, karşı koyma gücü, mukavemet.
* Bir nesnenin elektrik akımına karşı durma özelliği, mukavemet, rezistans.
* Bir çevrime istenilen değerde ek direnç katmak için kullanılan düzen, mukavemet, rezistans.

dirençli

* Direnci olan.

dirençsiz

* Direnci olmayan.

direngen

* Direnen, inatçı, anut, muannit.

direngenlik

* Direngen olma durumu, inatçılık.

direnim

* Direnmek işi, inat, taannüt.
* Borcun yerine getirilmesi, temerrüt.

direniş

* Direnmek işi veya biçimi, karşı koyma, dayanma, mukavemet.

direnişçi

* Karşı koyan, dayanan (kimse).

direnleme

* Direnlemek işi.

direnlemek

* Dirgenle yaymak.

direnme

* Direnmek işi, karşı koyma, dayanma, inat etme, ısrar etme, mukavemet etme.

direnmek

* Herhangi bir düşüncede, bir istekte veya bir durumda karşı koymak, ayak diremek, inat etmek, ısrar etmek, taannüt etmek.

direşken

* Bir işi yılmadan sonuna kadar götüren, sebatkâr.

direşme

* Direşmek işi, sebat.

direşmek

* Sözünden veya kararından dönmemek, dayanmak, sebat etmek.

diretme

* Dirmek işi, inat.

diretmek

* Direnmek, ayak diremek, inat etmek, ısrar etmek.

direy

* Fauna.

dirgen

* Harmanda sapları yaymaya yarar uzun çatallı araç.

dirgenleme

* Dirgenlemek işi.

dirgenlemek

* Dirgenle yaymak.

dirhem

* Okkanın 400'de 1'ine eşit olan, 3,148 gramlık eski bir ağırlık ölçüsü; İstanbul için bir dirhem 3,207 gr olarak tespit edilmiştir.

* Bir tür gümüş para.

dirhem dirhem

* Azar azar, az az, çok az ölçüde.

dirhem dirhem satmak

* kendini dirhem dirhem satmak.

dirhemle söylemek (veya konuşmak)

* çok az veya yavaş konuşmak.

diri

* Yaşamakta olan, yaşayan, canlı, ölü karşıtı.

* Güçlü, zinde.

* Solmamış pörsümemiş.

* Gereği kadar pişmemiş.

diri diri

* Canlı olarak.

diri örtü

* Ormanlık bölgelerde ağaçların altında yeşeren çalı, çırpı veya odunsu bitkiler.

dirice

* Biraz diri.

diriğ

* Esirgeme.

diriğ etmek

* esirgemek.

diriksel

* Diri ile, canlı ile ilgili, canlılar üzerinde olan, diril.

diriksel ısı

* Hayvanların vücut ısısı.

diril

* Diriksel.

diril

* Şilte yüzü veya gömlek yapmaya yarar pamuklu bir kumaş.

diril ısı

* Hayvanların vücut ısısı, diriksel ısı.

dirileşme

* Dirileşmek işi.

dirileşmek

* Bitkin, pörsümüş veya solmuşken yeniden diri duruma gelmek.

dirilik

* Diri olma durumu.

diriliş

* Dirilmek işi veya biçimi, dirilme, canlanma.

* Yeni bir atılımla güç kazanma.

* Dinî inanışlara göre ölümden sonra dirilme, basübadelmevt.

dirilme

* Dirilmek işi.

dirilmek

* Güçlenip canlanmak.

* (bitki için) Solmuş, pörsümüş durumdayken yeniden canlılık kazanmak, diri duruma gelmek.

* (hasta için) Yeniden sağlığını kazanmak, iyileşmek.

* Öldüğü sanılan şey canlılık kazanmak.

* Yeniden etkin olmak, geçerli duruma gelmek.

diriltici

* Canlılık verici niteliği bulunan.

diriltme

* Dirilmesini sağlama, canlandırma.

diriltmek

* Dirilmesini sağlamak.

dirim

* Hayat, yaşam.

* Yaşama gücü.

dirim bilimci

* Biyolog.

dirim bilimcilik

* Gerçekliği tek yanlı olarak yalnızca dirim bilimsel açıdan inceleyen, organik yaşamın kavramlarını öteki gerçeklik alanlarına da uygulayan görüş.

dirim bilimi

* Biyoloji.

dirim bilimsel

* Biyolojik.

dirim konisi

* Gelişme durumundaki fidan veya yaprakların sürgen dokulu ucu.

dirim kurgu

* Canlılar dünyasını özellikle beynin çalışmasını taklit eden elektronik aletlerden yararlanmayı konu edinen bilim dalı, biyönik.

dirim suyu

* Abıhayat.

dirimli

* Hayatı olan (canlı).

dirimlik

* Hayatla ilgili, dirimsel.

* Hayat, yaşam, sağlık.

* Mal mülk, gelir.

dirimsel

* Hayatla ilgili veya hayata bağlı olan, hayatî, biyolojik.

dirimselcilik

* Hayat olaylarını fiziksel kimyasal güçlerle değil de, özel bir yaşama ilkesi, yaşam gücü ile açıklayan öğretisi.

dirlik

* Yaşayış, hayat, sağlık, varlık, geçim.

* Huzur, erinç.

* Osmanlı İmparatorluğunda bir hizmete karşılık olmak üzere bir kimseye devletçe verilen aylık veya bir yere bağlı gelir.

dirlik düzenlik

* Aile üyeleri veya bir arada çalışan kimseler arasında iyi geçinme durumu.

dirlik yüzü görmemek

* rahata kavuşamamak.

dirliksiz

* Dirliğı olmayan.

* Geçimsiz, huysuz (kimse).

dirliksizlik

* Geçimsizlik.

dirsek

* Kol ile ön kol arasındaki eklemin arka yanı.

* Köşe.

* Giysi kolunda dirseğe rastlayan bölüm.

* Boruların doğrultusunu değiştirmekte kullanılan bağlantı parçası.

* Bir direğı veya başka bir şeyi sağlamlaştırmak için yanına eğik olarak yerleştirilen ağaç, makas.

dirsek çevirmek

* daha önce iş birliğı yaptığı kişiyi uzaklaştıracak davranışlarda bulunmak.

dirsek çürütmek

* okumak için yıllarca çalışmak.

dirsek dirseğe

* çok kalabalıkta sıkışık durumda.

dirsek kemiği

* Ön kolun iskeletini oluşturan iki uzun kemikten iç yanda olanı.

dirsek teması

* İlişki, bağ, bağlantı.

dirsekleme

* Dirseklemek işi.

dirseklemek

* Dirsekle vurmak, dirsekle itmek.

dirseklenme

* Dirseklenmek işi veya durumu.

dirseklenmek

* Dirsek biçiminde kıvrılmak, dirsek oluşturmak.

* Dirsekle itilmek.

dirseklik

* Dirsek olarak kullanılmaya uygun olan (ağaç, boru vb.).

* Cetek kolunun dirsek bölümünü korumak veya yamamak için kullanılan (kumaş vb.).

* Koltuk, kanepeler vb. de dirsekleri dayamaya elverişli bölüm.

dirsizlik

* Dirlik düzenlikten uzak durum.

disimilasyon

* Benzeşmezlik, başkalaşma.

disiplin

* Bir topluluğun, yasalarına ve düzenle ilgili yazılı veya yazısız kurallarına titizlik ve özenle uyması durumu, sıkı düzen, zaptırap.

* Kişilerin içinde yaşadıkları topluluğun genel düşünce ve davranışlarına uymalarını sağlamak amacıyla alınan önlemlerin bütünü.

* Öğretim konusu olan veya olabilecek bilgilerin bütünü; bilim dalı.

disiplin cezası

* Disiplin suçlarından birini işleyen kimseye davranışlarının ağırlık derecesine göre verilen ceza.

disiplin kurulu

* Disiplin kurallarına aykırı davranan kimselerin suçlarını tespit ederek uygun cezaları vermekle görevli kurul.

disiplin suçu

* Bir kimsenin disiplin yönetmeliğine göre yapmaması gereken davranışlardan birini yapması.

disipline

* Etmek yardımcı fiili ile "sıkı düzen veya denetim altına almak" anlamında kullanılır.

disipline edilmek

* zaptırap altına alınmak, denetim altında tutulmak.

disiplinli

* Disiplini olan.

disiplinsiz

- * Disiplini olmayan.

disiplinsizlik

- * Disiplinsiz olma durumu.

disk

- * Disk atmada kullanılan, erkekler için 2, kadınlar için 1 kg ağırlığında, genellikle metal bir çember ile çevrelenmiş tahta ağırşak.
- * Gramofon plâğı.
- * Omurları birbirine birleştiren ana madde.
- * İnce ve çapı oldukça büyük teker şeklinde parça.

disk atma

- * Atletizmde disk fırlatma yarışması.

disk zımpara

- * Mermer ve metal maddeleri kesmeye veya temizleyip parlatmaya yarayan alet.

diskalifiye

- * Etmek yardımcı fiili ile "sporda yarış dışı bırakmak", olmak yardımcı fiili ile "sporda yarış dışı bırakılmak" anlamlarında kullanılır.

diskçi

- * Disk atan kimse.

diskçilik

- * Diskçinin işi.

disket

- * Bilgisayardaki işlemlerin kaydedildiği bir koruyucu içinde bulunan manyetik ortam.

diskjokey

- * Radyo ve diskoteklerde müzik yayınlarını plâk veya ses bantları aracılığıyla yöneten kimse.

disko

- * Diskotek.

diskotek

- * Plâk, ses bandı koleksiyonu.
- * Çalınan plâk, bant vb. eşliğinde dans edilen klüp, disko.

diskur

- * Söylev, nutuk.

diskur geçmek (veya çekmek)

- * nutuk verir gibi konuşmak.

dispanser

- * Hastalara ayakta parasız veya çok az para ile bakılan ve ilaç verilen bakım evi, sağlık evi.

dispeç

- * Bir ortak avaryada deniz kazasından sonra gemi, yük ve navlunla ilgili kimselerin uğradıkları zararların ve bunlar tarafından yapılmış olan masrafların nasıl, kimler tarafından ve ne oranda karşılanacağını belirlemek için yapılan işlem.
- * Deniz sigortası dilinde, ilgili tarafların ortak avaryada kendilerine düşen yükümlülükleri, paylarının önemi ölçüsünde ayrıntılı olarak belirten belge.

dispeççi

- * Dispeç işiyle uğraşan uzman.

dispersiyon eriyik

* Çok ince katı taneciklerin su vb. sıvılarda erimeden dağılması hâli.

disponibilite

* Bankalarda mevcut nakit ve derhal paraya çevrilebilecek kıymet.

disprosyum

* Atom ağırlığı 162.5, atom numarası 66, yoğunluğu 8,54 olan, 1500° C'de eriyen, açık yeşil renkte çözeltiler veren, az bulunan bir element. Kısaltması Dy.

distribütör

* Dağıtıcı.

distribütörlük

* Distribütörün yaptığı iş, dağıtıcılık.

diş

* Çene kemiklerinin üstüne dizili, ısırıp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri.

* Çark, testere, tarak gibi çentikli şeylerdeki çıkıntıların her biri.

* (şanmsak dilimi ve karanfil gibi dişe benzetilen şeyler için) Tane.

* Omurgalı hayvanların çenelerinde veya ilkel yapılı omurgalıların gırtlak ve ağızlarında bulunan kemiksi sert parçalar.

* Bazı dantel ve işlemelerin kenarlarındaki yuvarlak sivri bölüm.

diş ağrısı

* Diş bölgesinde oluşan hastalıktan meydana gelen ağrı.

diş bademi

* Kabuğu ince olduğu için dişle kırılabilen bir badem türü.

diş bilemek

* kötülük yapmak için fırsat beklemek, hıncını gösterir durum almak.

diş buğdayı

* Çocuk ilk diş çıkardığında kaynatılıp üzerine toz şeker ve dövülmüş ceviz gibi şeyler ekilerek yakınlarla dağıtılan buğday.

* Bu sebeple yapılan tören.

diş çekimi

* Diş çekme işi.

diş çıkarmak

* çene kemikleri içinde bulunan diş, diş etini deldikten sonra ağız boşluğuna doğru sivrilmek.

diş damak ünsüzü

* Bkz. diş eti damak ünsüzü.

diş diş

* Çıkıntıları olan.

* Çıkıntılı bir biçimde.

diş dudak ünsüzü

* Bkz. diş eti dudak ünsüzü.

diş eti

* Diş köklerini kaplayan kalın kırmızımtırak et.

diş eti damak ünsüzü

* Dil ucunun, üst diş etleriyle ön damağa dokunmasından oluşan ünsüz: c, ç, z, s, n, j, ş.

diş eti dudak ünsüzü

* Alt dudağın üst dişlere dokunmasıyla oluşan dudak ünsüzü: f, v.

diş eti ünsüzü

* Dil ucunun diş etine dokunmasından oluşan ünsüz: j, ş.

diş fırçası

* Dişleri temizlemede kullanılan bir fırça türü.

diş geçirememek

* gücü yetmemek.

diş geçirmek

* zorla veya inatla istediğini yaptırmak.

diş gıcırdatmak

* öfkesini davranışlarıyla göstermek.

diş göstermek

* güçlü olduğunu, saldırıya geçebileceğini durumuyla belli etmek, tehdit etmek.

diş hekimi

* Dişçi.

diş hekimliği

* Dişçilik.

diş kirası

* Sarayda veya zengin konaklarında iftardan sonra konuklara verilen armağan veya para.

* Bir kimseye fazladan verilen para, armağan vb.

diş macunu

* Dişleri temizlemede kullanılan macun.

diş otu

* Diş otugillerden, kurak ve çorak yerlerde yetişen, çok yıllık ve otsu bir bitki (Plumbago europea).

diş otugiller

* Bitişik taç yapraklı iki çeneklilerden, örneği diş otu olan ve genellikle sıcak ve kurak yerlerde yetişen bitkilerden oluşan familya.

diş özü

* Dişlerin, katılgan doku, damar ve sinirlerden oluşmuş iç bölümü.

diş tababeti

* Dişçilik.

diş tabibi

* Dişçi.

diş tacı

* Dişlerin diş etlerinin dışında kalan bölümü.

diş taşı

* Diş köklerinde oluşan kireçsi taş tabaka.

* Dişlerin diş etlerinin dışında kalan bölümü.

diş ünsüzü

* Dil ucunun üst diş etlerine dokunmasıyla oluşan ünsüz: d, t, c, ç.

dişbudak

* Zeytingillerden, kerestesi sert ve değerli bir ağaç (Fraxinus excelsior).

* Bu ağaçtan yapılmış.

dişçi

* Diş, ağız bakımıyla ve hastalıklarıyla uğraşan hekim, diş hekimi.

dişçik

* Çok küçük diş.

dişçilik

* Diş, ağız bakımıyla ve hastalıklarıyla uğraşan tıp dalı, diş hekimliği.

dişe diş

* iyi, kötü birşeyin karşılığını istemek.

dişe dokunmak

* İşe yarar olmak, önemli olmak yerinde ve anlamlı olmak.

dişe dokunur

* işe yarar, belirtilmeye değer, önemli.

dişegi

* Taşları yontmak için kullanılan dişli bir çeşit çekiç.

dişegileme

* Dişegilemek işi.

dişegilemek

* Dişegi denilen çekiçle değirmen taşı üzerinde diş yapmak, değirmen taşının dişlerini bilemek.

dişeme

* Dişemek işi.

dişemek

* Diş çıkarmak.

dişi

- * Yumurta oluşturan veya yavru doğuran (birey).
- * Hayvan ve bitkilerin, erkeği tarafından döllenecek biçimde oluşmuş cinsi.
- * Kadın.
- * Kadına özgü.
- * Girintili ve çıkıntılı olmak üzere bir çift oluşturan nesnelerin girintilisi.
- * (maden için) Yumuşak, kolay işlenen.
- * Şuh, işveli, çekici.

dişi bakır

* Kolay işlenebilen bakır.

dişi demir

* Yumuşak demir.

dişi klişe

* Yazısı oyma olan klişe.

dişi organ

* Çiçeklerde yumurtalığı içine alan, döllene sonucunu meyve ve tohumları oluşturan organ.

dişil

* Bazı dillerde diş sayılan (kelime), müennes.

dişileşme

* Dişileşmek durumu.

dişileşmek

* Dişiye özgü davranışta bulunmak.

dişileştirme

* Dişileştirmek işi.

dişileştirmek

* Dişi duruma getirmek.

dişilik

* Dişi cinsten olma durumu.

* Kadına özgü olma durumu.

dişilleştirme

* Dişilleştirmek işi.

dişilleştirmek

* Bazı dillerde bir kelimeyi dişil duruma sokmak.

dişillik

* Bazı dillerde kelimelerin dişil olma durumu.

dişinden tırnağından artırmak

* (para için) yiyecek, giyecek vb. ihtiyaçlarından keserek biriktirmek.

dişindirik

* İpe ilmik atarak hayvanın ağzına takılan gem.

dişine göre

* gücünün yeteceği bir durumda.

dişine vurmak

* Isırmak, dişlemek.

* Değerini anlamak için kontrol etmek.

dişini sıkmak

* darlığa, sıkıntıya dayanmak, katlanmak.

dişini sökmek

* kötülük edemeyecek duruma getirmek.

dişini tırnağına takmak

* çok büyük güçlüklerle, sıkıntılara katlanmak; bütün gücünü kullanmak.

dişinin kovuğuna bile gitmemek

* (yiyecek için) çok az gelmek.

dişisel

* Şuh.

dişiyle tırnağıyla

* Bkz. dişini tırnağına takmak.

dişlek

* Dişleri dışarıya doğru çıkık olan (kimse).

* Sözüünü geçiren; istediğini yaptırabilen (kimse).

dişleme

* Dişlemek işi.

* Dantel biçiminde süsleme.

dişlemek

* Bir şeyin bir parçasını ısırmak veya koparmak.

dişlenme

* Dişlenmek işi.

dişlenmek

- * Dişlemek işine konu olmak, dişle ısırılmak.
- * Tanelenmek, diş tutmak.
- * Güçlenmek, dediğini yaptırır olmak.

dişleri dökülmek

- * yaşlanmak, ihtiyarlamak.

dişletme

- * Dişletmek işi.

dişletmek

- * Dişlemek işini yaptırmak.
- * Bir şeye diş açtırmak.

dişli

- * Dişleri olan.
- * Sözünü geçiren, istediğini yaptırabilen güçlü (kimse).
- * Dişleri olan çark.
- * Kaya balığı.
- * Ayakkabıcıların sayayı kalıba çekmek için kullandıkları kerpeten gibi bir araç.

dişli tırnaklı

- * saldırgan olan, sözünü geçiren.

dişlik

* Boksta karşılaşma sırasında boksörlerin dişlerini ve dudaklarını korumak için dişlerine geçirdikleri kauçuk koruyucu.

dişsiz

- * Dişi olmayan.

dişsizlik

- * Dişsiz olma durumu.

dişten artırmak

- * yiyecek giderlerini kısararak para biriktirmek.

ditilmek

- * Ditmek işi yapılmak.

ditiramp

- * Eski Yunanlıların Dionysos şerefine okudukları tören şarkısı.
- * Lirik şiir.

ditme

- * Ditmek işi.

ditmek

- * Yün, pamuk vb. ni tellere ayırarak kabartmak.
- * Çok küçük parçalara ayırmak.

div

- * Bkz. dev.

dival

- * Altı mukavva ile beslenmiş, üstü sırmalı işleme.

divan

- * Yüksek düzeydeki devlet adamlarının kurduğu büyük meclis.

- * Divan edebiyatı şairlerinin şiirlerini topladıkları eser.
- * Sedit.
- * Meclis.

divan durmak (veya el pençe divan durmak)

- * saygı gösterilen bir kimse karşısında el kavuşturup ayakta durmak.

divan edebiyatı

- * XIII-XIX. yüzyıllar arasında dil, konu, işleniş bakımından Arap, Fars etkisi altında gelişmiş edebiyat.

divan kalemi

- * Sadrazam buyruklarının ve fermanlarının yazıldığı yer.

divan sazi

- * Meydan sazi.

divançe

- * Küçük divan.

divane

- * Deli, kaçık, budala.
- * Bir şeye çok düşkün olan.

divane olmak

- * Bkz. deli divane olmak.

divaneleşme

- * Divaneleşmek işi.

divaneleşmek

- * Divane duruma gelmek.

divanelik

- * Kaçıklık, delilik.

divanesi olmak

- * bir şeye çok düşkün olmak.

divaneye dönmek

- * çok üzölmek.

divanhane

- * Geniş sofa.
- * Kubbealtı.

divanî

- * Yöce divan.

divanî harp

- * Askerî mahkeme.

Divanî hümayun

* Osmanlılarda padişah, sadrazam ve bazı yüksek rütbeli devlet görevlilerinin oluşturduğu meclis ve meclisin çalıştığı yer.

Divanî muhasebat

- * Sayıştay.

divanî

- * Divan kaleminden çıkan ferman, berat gibi belgelerde kullanılmış olan (yazı).

divanî kırması

* Divanî yazının basitleştirilmiş bir türü.

divik

* Akkarınca, termit.

divit

* Genellikle kuşak arasında taşınan ve kalemligi ile hokkası bir arada olan yazı takımı.

divitin

* Bir yüzü havlu, pamuklu veya yünlü kumaş.

divlek

* Kalın kabuklu olgun kavun.

diyabaz

* Feldspatlardan bir plâjiyoklâz ile ojitten oluşmuş yeşil renkli bir kütle.

diyabet

* Şeker hastalığı, şeker.

diyabet bilimi

* Şeker hastalığını inceleyen bilim dalı.

diyabet uzmanı

* Şeker hastalığı alanında uzmanlaşmış hekim.

diyabetik

* Şeker hastalığı ile ilgili.

diyabetolog

* Diyabet uzmanı.

diyabetoloji

* Diyabet bilimi.

diyafram

* Göğüs ve karın boşluklarını birbirinden ayıran ince ve geniş kas.

* Bir ışık demetinde uçtaki ışıkları tutmak ve optik cihazlarda daha net bir görüntü elde etmek için çapı ayarlanabilir ışık geçirmez levha.

diyagonal

* Kenarlarına oranla eğilemesine dokunmuş kumaş.

* Köşegen.

diyagram

* Herhangi bir olayın değişimini gösteren grafik.

* Bir çiçeğin bütün ayrıntılarını gösteren taslak.

diyaklâz

* Yer altındaki basınç ve gerilim dolayısıyla, taş kütlelerinin yer değiştirmeden çatlayıp yarılması, çatlak.

diyakoz

* Hristiyanlıkta papazın yardımcısı olan din adamı.

diyakroni

* Art zamanlık.

diyakronik

* Art zamanlı.

diyalâj

* Piroksen cinsinden, doğal kalsiyum, magnezyum ve demir silikası.

diyalekt

* Lehçe.

diyalektik

* Gerçekliği ve onun çelişmelerini incelemeye yarayan ve bu çelişmeleri aşmaya yarayan yolları aramayı öngören akıl yürütme yöntemi.

diyalektikçi

* Diyalektik yöntemini uygulayan kişi.

diyalektolog

* Diyalektoloji uzmanı.

diyalektoloji

* Lehçe bilimi.

diyalel

* Bir önermeyi başka bir önerme ile tanıtlamak yoluyla yapılan sofizm, üstü örtülü bir tür kısır döngü.

diyaliz

* Bazı cisimlerin gözenekli zarlardan geçebilmesi temeline dayanan bir çözümleme veya antma yöntemi.

diyalog

* Karşılıklı konuşma.
* Oyun, roman, hikâye gibi eserlerde iki veya daha çok kimsenin konuşması.
* Konuşmaya dayanılarak yazılmış eser.
* Anlaşma, uyum sağlama veya bu yolda çalışma.

diyalog kurmak

* anlaşma ve uyum sağlayacak yolda karşılıklı konuşmak.

diyanet

* Din kurallarına tam bağlı olma durumu.
* Din.

diyanet işleri

* Dinle ilgili işler.

diyapazon

* Titreştirilince ana seslerden birini veren, U biçiminde, küçük bir çelik araç.

diyapozitif

* Saydam bir yüzey üzerine alınmış, projeksiyonda kullanılmaya özgü, pozitif görüntü, slâyt.

diyar

* Ülke.
* Dünya.

diyarıgurbet

* İş, eğitim vb. sebeplerle göç edilen yabancı yer.

diyastaz

* Nişastayı dekstrin ve glikoz durumuna getiren, tükürükte ve pankreasın salgısında bulunan bir enzim.

diyastol

* Sistolden sonra karıncıkların genişlemesi.

diyatome

* Silisli sert kabukları olan ve fosilleri, kalın yer katmanları oluşturan bir algler familyası.

diye

- * İki cümleyi sebep bildirerek birbirine bağlar.
- * Herhangi bir yargıya vararak, niteleyerek, sanarak, diyerek.
- * Adl.

diye diye

- * Söyleyerek.

diyecek

- * Söylenecek söz.

diyecek yok

- * eleştirilecek bir yanı yok, söz yok.

diyet

- * İslâm hukukunca öldürme ve yaralamalarda suçlunun ödemek zorunda olduğu para veya mal.

diyet

- * Perhiz, rejim.

diyet peyniri

- * Tuzsuz ve yağı alınmış bir peynir türü.

diyetetik

- * Kötü beslenmenin yol açtığı hastalıkları, yiyeceklerin besin değerlerini inceleyen sağlık bilgisi dalı.

diyetisyen

- * Diyet uzmanı.

diyez

- * Bir sesin yarım ton inceltileceğini gösteren nota işareti.
- * Böylece inceltilmiş (ses).

diyoptri

- * Optik sistemlerin yakınsaklık birimi.

diyorit

- * Özellikle plâjiyoklazdan oluşan, saydam, üstü tanecikli derinlik kayacı.

diz

- * Kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer.
- * Oturulduğunda uyluğun üst yanı.

diz ağırşığı

- * Diz kapağı kemiği.

diz bağı

- * Dizde çorabın tutturulduğu bağ.

diz boyu

- * Dize kadar.

diz çökmek

- * dizlerini yere koyarak oturmak.
- * Bkz. dize gelmek.

diz dize

- * Dizleri birbirine değecek biçimde birbirine yakın (oturmak).

diz kapağı

- * Dizin diz kapağı kemiği ile kaplı bölümü.

diz kapağı kemiği

* Dizin önünde bulunan, kapak biçiminde oynar kemik.

diz üstü çökmek

* dizleri yere gelecek biçimde eğilmek veya oturmak.

diz(leri)ini dövmek

* pişmanlık duymak.

dizanteri

* Ağrılı ve kanlı ishale beliren, bağırsakta yaralara yol açan bulaşıcı, salgın hastalık, kanlı basur.

dizanterili

* Dizanteriye yakalanmış olan (kimse).

dizayn

* Çizim.

dizayncı

* Dizayn işiyle uğraşan kimse.

dizdar

* Kale muhafızı, kale bekçisi.

dizdirme

* Dizdirmek işi.

dizdirmek

* Dizmek işini yaptırmak.

dize

* Şiirin satırlarından her biri, mısra.

dize gelmek

* baş eğmek, boyun eğmek.

dize getirmek

* kendisine karşı geleni yenerek buyruğuna uyacak duruma getirmek.

dizel

* Sıkıştırılmış hava içine püskürtülen yakıtla çalışan motor.

dizeleme

* Dizelemek işi.

dizelemek

* Dize durumuna getirmek.

dizeleştirme

* Dizeleştirmek işi.

dizeleştirmek

* Dize durumuna getirmek.

dizem

* Bir dizede veya notada vurgu, uzunluk veya ses özelliklerinin, durakların düzenli bir biçimde tekrarlanmasından doğan ses uygunluğu, tartım, ritm.

dizemli

* Dizemli olan, tartımlı, ritimli, ritmik.

dizemsiz

* Dizemi olmayan, tartımsız, ritimsiz.

- dizge
- * Bir bütün oluşturacak biçimde karşılıklı olarak birbirine bağlı ögelerin bütünü, manzume, sistem.
 - * Bir ilkeye veya dünya görüşüne göre düzenlenmiş düşünceler, bilgiler, öğretiler bütünü, manzume, sistem.
- dizgeli
- * Dizgesi olan, dizgesel, sistemli, sistematik.
- dizgesel
- * Dizge ile ilgili, sistemli, sistematik.
- dizgesiz
- * Dizgesi olmayan, dizgeye bağlı olmayan, sistemsiz.
- dizgi
- * Basım için harfleri, kelimeleri, satırları, sayfalar oluşturacak biçimde düzenleme, tertip.
- dizgi yeri
- * Dizgi işlerinin yapıldığı yer, mürettephane.
- dizgici
- * Basım evinde dizgi işiyle uğraşan kimse, mürettep.
- dizgicilik
- * Dizgicinin işi, müretteplik.
- dizgin
- * Gemin uçlarına bağlanarak hayvanı yöneltmeye yarayan kayış.
- dizgin vurmak
- * dizgin takmak.
- dizgine gelmek
- * düzelmek, belli bir disipline ve sisteme girmek.
- dizginini çekmek
- * birinin aşırđ davranışlarına engel olmak.
- dizginini kesmek
- * üzerindeki baskıyı artırmak.
- dizginleme
- * Dizginlemek işi.
- dizginlemek
- * Ata dizgin takmak veya atı yürütmek için dizginini oynatmak.
 - * Birinin aşırđ davranışlarını önlemek.
- dizginlenme
- * Dizginlenmek işi.
- dizginlenmek
- * Dizginlemek işi yapılmak veya dizginlemek işine konu olmak.
- dizginleri (ele) vermek
- * başkasının yönetimini kabullenmek.
- dizginleri ele almak
- * yönetimi eline geçirmek.
- dizginleri gevşetmek
- * birinin üzerindeki baskıyı azaltmak.

dizginleri koparmak

- * her türlü bağ ve baskıdan kurtulmak.

dizginleri salıvermek

- * başıboş bırakmak.

dizginsiz

- * Dizgini olmayan.
- * Aşırı olan, engel tanımayan, ölçsüz.

dizi

- * Bir iplik veya tel üzerine dizilmiş inci, boncuk gibi şeylerin oluşturduğu bütün, sıra.
- * Herhangi bir bakımdan bir bütün oluşturan şeylerin tümü, seri.
- * Yan yana, art arda veya zaman sırasına göre sıralanmış birbiriyle ilişkili nesne veya olayların oluşturduğu

bütün sıra.

- * Saf durumundaki bir kıtanın, birbiri arkasında duran erlerine verilen ad.
- * Değerleri artarak veya eksilerek art arda gelen terimler takımı.
- * Aynı söz dizimsel bağlam içinde birbirinin yerini alabilecek olan ve güçlü bir karşılıklı bağlantısı kuran

öğelerin oluşturduğu bütün, paradigma.

- * Dizi film.
- * Bir oktavın içinde sıralanan sekiz sesin bütünü.

dizi (veya dizinin dibi)

- * yanı başı.

dizi dizi

- * Dizilerek, dizim dizim, diziler durumunda.

dizi film

- * Birbirini izleyen ve ayrı bölümlerden oluşan filmler.

dizici

- * Dizgici.

dizilemek

- * Dizi durumunda sıralamak.

dizili

- * Dizilmiş olan, sıralanmış, mürettep.

diziliş

- * Dizilmek işi veya biçimi.

dizilme

- * Dizilmek işi.

dizilmek

- * Dizi durumuna getirilmek, dizmek işi yapılmak.
- * Sıraya girmek.

dizim

- * Dizilmek işi, dizme.
- * Söz zincirinde birbirini izleyen ve belli bir birim oluşturan öğeler birleşimi, sentagma.

dizim dizim

- * Dizilmiş olarak, dizi dizi.

dizin

- * Bir kitabın veya derginin kişi, konu, yer adı vb. bakımından içindekileri yer numarasıyla belirten ve eserin arkasında yer alan alfabetik liste, indeks, fihrist.

* Belli bir konuda çıkan kitap ve dergideki yazılarla ilişkiyi sağlayan ve ayrı bir kitap veya süreli yayının biçiminde çıkan eser.
* Kitaplık, belge vb. için düzenlenen belli bir bilginin veya belgenin bulunduğu yeri gösteren düzenli liste.

dizini dövmek

* çok pişman olmak.

diziş

* Dirmek işi veya biçimi.

dizleme

* Dizlemek işi.

dizlemek

* Dize kadar batmak.

* Dizini kullanarak bastırmak.

dizleri kesilmek (veya tutmamak)

* dizlerinde derman, güç kalmamak.

dizlerine kapanmak

* çok yalvarmak.

dizlerine kara su inmek

* beklemekten veya yorgunluktan güçsüz kalmak.

dizlerinin bağı çözülmek

* korkudan ayakta duramayacak duruma gelmek.

dizlik

* Dize, korumak amacıyla geçirilen şey.

* Dize kadar uzanan konçlu çorap.

* İç donu.

* Şalvar.

* İş önlüğü.

dizme

* Dirmek işi.

dizmek

* Bazı nesneleri ipliğe, tele vb. ne geçirmek.

* Yan yana veya üst üste sıralamak.

* (basım evinde) Harfleri yan yana getirerek yazı düzenlemek.

* Düzenlemek, hazırlamak.

dizmen

* (basım evinde) Dizgici, mürettip.

dizüstü

* Dizler üzerinde durabilen veya dizler üzerine konduğunda çalıştırılabilen araç.

dizyem

* Sıcakölçerde santigradın onda biri.

do

* Gam (II) dizisinde "si" ile "re" arasındaki ses.

* Bu sesi gösteren nota işareti.

do anahtarı

* Portenin üzerine çizilen ve o çizgideki notaya adını veren anahtar.

dobra dobra

* Sakınmadan, çekinmeden (söylemek, konuşmak).

doçent

* Üniversitelerde profesörden önceki basamakta bulunan öğretim üyesi.

doçentlik

* Doçent olma durumu.
* Doçentin görevi.

Dodurga

* Oğuz Türklerinin 24 boyundan biri.

dogma

* Doğruluğu sınanmadan benimsenen, bir öğretinin veya ideolojinin temeli yapılan sav, nas.

dogmacı

* Dogmacılıkla ilgili.
* Dogmacılık yanlısı olan kimse.

dogmacılık

* Öne sürülen öğreti ve ilkeleri eleştirmeden doğru olarak benimseyen ve benimsediği var sayımlardan katı bir yöntemle önermeler türeten anlayış, dogmatizm.

dogmalaştırma

* Dogmalaştırmak işi.

dogmalaştırmak

* Bir inancı dogma durumuna getirmek.

dogmatik

* Deney bilgisini, deneye dayanan kanıtları hiçe sayarak, kanıtlarını inanç öğretilerinden çıkaran (düşünce biçimi).
* Felsefe ve din dogmalarının bilimsel (mantıksal) ve sıralı bir yolla ortaya konuluşu.

dogmatik felsefe

* Eleştirmeciliğin ve kuşkuculuğun tersine olarak, her türlü inkâr ve kuşkunun üstünde tutulan birtakım ilkeleri benimseyen felsefe.

dogmatizm

* Dogmacılık.

doğa

* Tabiat.
* İnsan eliyle büyük değişikliğe uğramamış doğal güzelliklerini koruyan, genellikle şehir dışı kesim.

doğa bilgisi

* Tabiat bilgisi.

doğa bilimci

* Tabiatın çeşitli özellikleri üzerinde çalışan, araştırma yapan, tabiatçı.

doğa bilimcilik

* Doğa bilimcisinin işi, uğraşısı.

doğa bilimleri

* Tabiat bilimleri, olayları ve yasaları olan fizik, kimya, gök bilimi gibi bilimler.

doğa dışı

* Doğaya aykırı, tabiata aykırı, gayritabiî.

doğa ötesi

* Duyularımızla algılayamadığımız varlıkların sebeplerini ve temellerini araştıran felsefe, fizik ötesi, metafizik.

* Akıl ve sezgiyle elde edilen ilk ilkeleri veya mutlak bilgiyi konu alan felsefe, fizik ötesi, metafizik.

* Bu felsefeyle ilgili olan.

doğa yasası

* Doğa olaylarının bağlı olduğu yasa.

doğacak

* Gelecek.

doğacı

* Doğacılık yanlısı olan, natürist.

doğacılık

* Toplumsal kuruluşların ve yaşayış biçiminin doğaya dönük olmasını amaç edinen öğreti, natürizm.

doğaç

* Şiir veya sözü birdenbire, düşünmeden, içine doğduğu gibi söyleme, irtical.

doğaçlama

* Doğaçlamak işi.

* O anda, birdenbire.

doğaçlama tiyatrosu

* İçten geldiği gibi, irticalen gerçekleştirilen oyun.

doğaçlamak

* İçten gelerek söylemek, irticalen dile getirmek.

* O anda şiir söylemek, irticalen şiir söylemek.

doğaçtan

* Birdenbire, düşünmeden, içine doğduğu gibi (söylemek, konuşmak), irticalen.

doğal

* Tabii.

* Tabiatın düzenine ve gereklerine uygun, tabii.

* Kendiliğinden, insan eliyle yapılmamış.

doğal ayıklanma

* Darwin'e göre doğada ve toplumda canlı türlerin arasındaki var olma savaşını en güçlülerin, çevreye en iyi uyabilenlerin kazandıklarını; güçsüzlerin, çevreye uyamayanların ise ortadan kalktıklarını savunan öğreti.

doğal coğrafya

* Fizikî coğrafya.

doğal gaz

* Yer kabuğunun içinde bulunan, yakıt olarak önem sıralamasında ham petrolden sonra ikinci sırayı alan ve petrolün bir cinsi olan yanıcı gaz.

* Hidrokarbon rezervuarı sahalarında açılan kuyulardan elde edilen, esas itibarıyla metan gazı ile az miktarda propan, bütan gibi daha ağır molekülü hidrokarbon gazları ve eser miktarda su buharı, hidrojen, karbondioksit ve azot karışımı gaz.

* Konutlarda ve iş yerlerinde ısıtma, üretim ve enerji amacıyla belli bir merkezden kontrollü olarak bir şebeke sistemiyle dağıtılan yanıcı gaz.

doğal gaz enerjisi

* Doğal gazdan elde edilen enerji.

doğal sayı

* 1, 2, 3, ... sayılarından her biri.

doğacı

* Doğalcılık yanlısı olan, natüralist.

doğalcılık

- * Gerçeğin doğaya uygun biçimde yansıtılmasını amaçlayan sanat akımı, natüralizm.
- * Gerçeğin yalnız doğa ile açıklanması, natüralizm.

doğallaşma

- * Doğallaşmak işi.

doğallaşmak

- * Doğal duruma gelmek, tabiileşmek.

doğallaştırma

- * Doğallaştırmak işi.

doğallaştırmak

- * Doğal duruma getirmek, tabiileştirmek.

doğallık

- * Doğal olma durumu, tabiiilik.

doğan

- * Kartalgillerden, küçük kuş, fare vb. ile beslenen ve alıştırılarak kuş avında kullanılan yırtıcı bir kuş (Falco).

doğançı

- * Avcı doğan yetiştiren veya doğanla avlanan kimse.

doğancılık

- * Doğancının işi veya mesleği.

doğasever

- * Doğanın kirlenmesine ve tahrip edilmesine karşı çıkan (kimse).

doğaüstü

- * Doğa yasalarına uymayan, doğa yasalarıyla açıklanamayan, tabiatüstü.

doğaüstücülük

- * Doğa yasalarıyla açıklanamayan olayların ve gerçeklerin varlığına inanmak gerektiğini ileri süren öğreti, sürenatüralizm, tabiatüstücülük.

doğduğuna bin pişman

- * bezgin.
- * tembel.

doğduğuna pişman etmek

- * Bkz. anasından doğduğuna pişman etmek.

doğduğuna pişman olmak

- * aşırı üzülme, olağanüstü sıkıntıda olmak, eziyete uğramak.

doğdurma

- * Doğdurmak işi.

doğdurmak

- * (Güneş, Ay, yıldız için) Doğmasını sağlamak.
- * Doğuncaya kadar beklemek.

doğma

- * Doğmak durumu.
- * Doğmuş.
- * Dünyaya gelme.

doğma büyüme

- * Herhangi bir yerde doğup yetişmiş.
- * Başlangıçtan beri.

doğmaca

- * İçten geldiği gibi, irticalen, doğaçlama.

doğmak

- * Dünyaya gelmek.
- * (Güneş, Ay, yıldız) Ufuktan yükselerek görünmek.
- * Ortaya çıkmak, sonucu olmak.
- * (düşünce, hayal gibi şeyler için) Zihinde birdenbire oluşmak.

doğram

- * Doğrama sonucu ortaya çıkan parça.

doğram doğram

- * Paramparça, darmadağın.

doğrama

- * Doğramak işi.
- * Bir yapının kapı, pencere, dolap, raf gibi ağaç, metal veya plâstik bölmeleri.

doğramacı

- * Ahşap doğrama yapan kimse.

doğramacılık

- * Doğramacı olma durumu veya doğramacının sanatı.

doğramak

- * Keserek parçalamak.

doğranma

- * Doğranmak işi.

doğranmak

- * Kesilmek, parça parça edilmek.
- * Kesilir gibi ağrımak.

doğratma

- * Doğratmak işi.

doğratmak

- * Doğramak işini yaptırmak.

doğrayış

- * Doğramak işi veya biçimi.

doğru

- * Bir ucundan öbür ucuna kadar yönü değişmeyen, eğri ve çarpık karşıtı.
- * Gerçek, yalan olmayan.
- * Akla, mantığa uygun.
- * Yasa, yöntem ve ahlâka bağlı, dürüst, namuslu.
- * Gerçeğe veya kurala uygun.
- * Gerçek, hakikat.
- * İki nokta arasındaki en kısa çizgi.
- * Yanlışsız, eksiksiz.
- * Hiçbir yöne sapmadan, dosdoğru, doğruca.
- * Karşı yönünce.
- * (zaman anlatan kelimelerden sonra) Yakın, yakınlarında.

doğru aç

* 180 derecelik açı.

doğru akım

* İletken bir devre üzerinde yön değıştirmeyen sürekli elektrik akımı.

doğru bulmak

* uygun görmek, onamak.

doğru çıkmak

* gerçek olduğu anlaşılmaq.

doğru doğru dosdoğru

* en doğrusu şudur ki.

doğru durmak

* dik durmak.

* uslu durmak.

doğru dürüst

* Tam olarak, eksiksiz olarak, istenildiği gibi, kusursuz, yanlışsız.

doğru orantılı

* Birbirine bağlı olan ve biri artınca öteki de artan iki büyüklük arasındaki bağntı.

doğru oturmak

* uslu oturmak.

doğru parçası

* Doğru üzerinde iki nokta ile sınırlanmış parça.

doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar

* doğru olmakla birlikte başkalarının işine gelmeyen sözleri söyleyenlerin sevilmediğini anlatır.

doğru yol

* Her türlü kötülükten uzak olan tutum.

doğruca

* Doğruya yakın.

* Hiçbir yöne sapmadan; dolaylı olmayarak, dolaşmayarak.

doğrucu

* Her şeyin doğrusunu söylemeyi huy edinmiş olan (kimse).

doğrucu davut

* her şeyin doğrusunu yapmayı veya söylemeyi huy edinmiş kimseler için kullanılır.

doğruculuk

* Doğrucu olma durumu.

* Bir insanın söz ve hareketleriyle kanaat ve inançlarının, düşünüşünün uyuşması.

doğrudan

* Aracısız.

doğrudan doğruya

* Dolaysız, araçsız, araya başka bir şey girmeden, resen.

doğrulama

* Doğrulamak işi, teyit, tasdik.

* Bir var sayımın doğruluğunu denetlemek için, deney ve mantıkî tanıtlama yoluyla yapılan işlemlerin bütünü.

doğrulamak

- * Bir şeyin doğru olduğunu ortaya koymak, desteklemek, teyit etmek, tasdik etmek.
- * Bir önermenin doğruluğunu veya yanlışlığını belirlemek amacıyla olayları inceleyip araştırmak.

doğrulanma

- * Doğrulanmak işi.

doğrulanmak

- * Doğrulamak işine konu olmak veya doğrulamak işi yapılmak.

doğrulma

- * Doğrulamak işi.

doğrulamak

- * Eğik veya eğri bir şey, düz bir duruma gelmek.
- * (oturan veya yatan bir kimse için) Toparlanmak, dik bir duruma gelmek.
- * (para için) Sağlanmak, kazanılmak.
- * Yönelmek.
- * Yeniden güçlenmek, kalkınmak.

doğrultma

- * Doğrultmak işi.

doğrultmaç

- * İki yönlü bir dalgalı akımı, bir yönlü doğru akıma çevirmeye yarayan aygıt, redresör.

doğrultmak

- * Doğrulmasını sağlamak, doğru duruma getirmek.
- * Düzeltmek.
- * Yöneltmek.
- * Yön bulmak.
- * (para için) Sağlamak, kazanmak.

doğrultman

- * Bir nokta veya bir çizginin hareketine az veya çok yön vererek bu hareketi yöneten şey.
- * Çizgi oluşturan noktanın veya yüzey oluşturan çizginin yönelmesi gereken doğrultuyu gösteren çizgi veya

düzlem.

doğrultu

- * Yön, istikamet.
- * Tutulan, izlenen yol.
- * Paralel olmayan iki sonsuz doğruyu birbirinden ayırt ettiren durum veya belli bir sonsuz doğrunun belirttiği tek yol, istikamet.

doğrulu

- * Bir doğru boyunca, olan, müstakim.

doğruluk

- * Doğru olma durumu, doğru olana yakışır davranış, dürüstlük.
- * Düşüncenin gerçeğe uyuşması; yargı ve önermelerin gerçeğe uygun olması.

doğrulum

- * Yönelim, tropizm.

doğrusal

- * Bir doğru ile ilgili olan; bir doğruyu izleyen.
- * (bir doğrunun denklemi birinci dereceden olduğu için) Birinci derece ifadelerine, genel olarak verilen sıfat.

doğrusu

- * Gerçeği söylemek gerekirse, gerçek şu ki.

doğu

- * Güneşin doğduğu ana yön, gün doğusu, şark, maşrık.

- * Bulunulan yere göre güneşin doğduğu yönde kalan bölge.
- * Avrupa'ya göre Asya ve Kuzeydoğu Afrika'nın bir bölümü.
- * Bu yönle ilgili, bu yönde olan, şarkî.
- * Güneş'in 21 Mart ve 23 Eylülde doğduğu yön.

doğu bilimci

- * Doğu bilimi uzmanı, şarkiyatçı, müsteşrik, oryantalist.

doğu bilimi

- * Avrupa'ya göre doğuda yer alan ulusların dillerini, tarihlerini, kültür ve törelerini inceleyen bilim, şarkiyat, oryantalizm.

Doğu Bloku

- * Doğu Avrupa ülkelerinin II. Dünya Savaşı'ndan sonra oluşturduğu, 1990'lı yıllarda dağılan siyasî blok.

doğu kayını

- * Doğu bölgelerinde yetişen bir tür kayın ağacı.

doğu noktası

- * Güneş çemberi merkezinin 21 Mart ve 23 Eylülde ufkunda doğduğu nokta.

Doğu Türkçesi

- * Hazar Denizi'nin ve Türkmenistan'ın doğusunda kalan Türklerin kullandığı dil.

doğulu

- * Doğu ülkelerinden olan veya doğu uygarlığını benimsemiş (kimse), şarklı.

doğululaşma

- * Doğululaşmak işi.

doğululaşmak

- * Doğu yaşayışını benimsemek.

doğululuk

- * Doğulu olma durumu, şarklılık.
- * Doğu ahlâk, görenek ve geleneklerine bağlı olma durumu.

doğum

- * Doğmak fiili, tevellüt, velâdet.
- * Bir kimsenin doğduğu yıl.

doğum evi

- * Doğum yapılan sağlık kuruluşu.

doğum günü

- * Bir kimsenin doğduğu gün.

doğum ilmühaberi

- * Çocuk doğunca resmî görevlilerce hazırlanan belge.

doğum kontrolü

- * Doğumların sınırlandırılması veya istemeyerek gebe kalmanın önlenmesi için uygulanan yöntemlerin bütünü.

doğum odası

- * İçinde doğum yapılan hastahane odası.

doğum oranı

- * Bir ülkedeki doğumların sayısal durumu.

doğum sancısı

- * Doğum yaparken duyulan sancı.

* Yeni bir duruma geçilirken çekilen zorluklar.

doğum tarihi

* Bir kimsenin doğduğu tarih.

doğum yapmak

* doğurmak.

doğum yeri

* Bir kimsenin doğduğu köy, ilçe veya şehir.

doğumhane

* Doğum evi.

doğumlu

* Belirli bir yılda doğmuş, tevellütlü.

doğumsal

* Doğumdan, soydan gelen.

doğuranlar

* Hayvanların yavru doğurma yoluyla üreyen sınıfı.

doğurgan

* Çok doğuran.

* Çok eser veren, velût.

doğurganlaşma

* Doğurganlaşmak işi veya durumu.

doğurganlaşmak

* Doğurgan duruma gelmek.

doğurganlaştırma

* Doğurganlaştırmak işi veya durumu.

doğurganlaştırmak

* Doğurgan duruma getirmek.

doğurganlık

* Çok doğurma durumu, doğurgan olma durumu.

doğurgu

* Ortaya çıkan sonuç.

doğurma

* Doğurmak işi.

doğurmak

* Yavru dünyaya getirmek, doğum yapmak.

* Ortaya çıkmasına yol açmak, sebep olmak.

doğurtma

* Doğurtmak işi veya durumu.

doğurtmak

* Doğurmasını sağlamak, doğurmasına yardım etmek.

doğurucu

* Doğurmasını sağlayan.

* Yeni düşünceleri ortaya koyan (kimse).